Digitized by Google

Digitized by Google

2° H. mon. 8

Digitized by Google

<36606624640014

<36606624640014

Bayer. Staatsbibliothek

Digitized by Google

Annales

2° H. Mon
8.- 1,1,1

Bayer. Staats-
Bibliothek
München

Digitized by Google

Digitized by Google

Columna 55.

Digitized by Google

SACRI ET CANONICI
ORDINIS
PRÆMONSTRATENSIS
ANNALES,

IN DUAS PARTES DIVISI.

PARS PRIMA,

Monaſteriologiam, ſive ſingulorum Ordinis Monaſteriorum ſingularem hiſtoriam complectens.

TOMUS I.

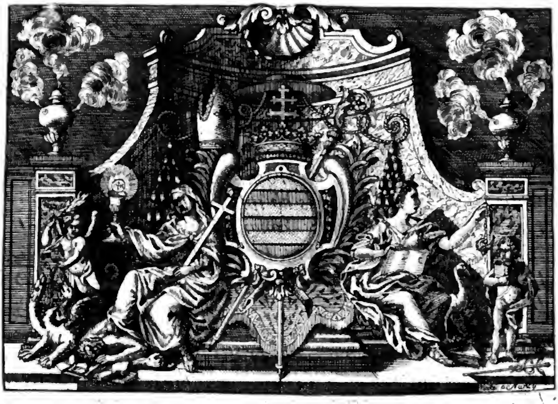
NANCEII,
Apud Viduam JOAN. BAPT. CUSSON, & ABELEM-DIONYSIUM CUSSON, Regiæ Suæ Celſitudini à Typis, ſub Nomine JESU.

M D C C X X X I V.

Digitized by Google

BAYERISCHE
STAATS-
BIBLIOTHEK
MUENCHEN

Digitized by Google

EMINENTISSIMO
SANCTÆ ROMANÆ ECCLESIÆ PRINCIPI,
NICOLAO MARIÆ LERCARI,
ARCHIEPISCOPO NAZIANZENO,
SANCTISIMI D. N. PIÆ MEMORIÆ BENEDICTI PAPÆ XIII.
PRIMO MINISTRO, ET STATÛS A SECRETIS
S. R. E. PRESBYTERO CARDINALI.

EMINENTISSIME PRINCEPS,

U*RGEBAT me dudum gratitudo, urgebat Tuorum recordatio jugis beneficiorum,ut memoris animi ſignificationem aliquam publico teſtarer indicio. Non enim is ego ſum* EMINENTISSIME PRINCEPS*, qui, cum beneficia modum exceſſere, odium retribuam pro gratia, aut injurioſâ oblivione, bonorum, benefactorumve recordationem obruam. Ante oculos obverſatur ſemper liberalis illa protectio, quâ*

Digitized by Google

me & Stivagienſem meam Eccleſiam tutatus es, dum filialem ſanctæ ſedis Abbatiam, ſummo Pontifice, ut Epiſcopo ſuo ſpeciali, tantò meliore, quantò digniore gaudentem, ſubducere capiti immediato tentatum eſt. Memini, & nunquam excident animo illa benignitas, illa adhortatio, quâ me decertantem pro vindiciis jurium ſedis Apoſtolicæ, pro immunitatibus ab ipſo totius Eccleſiaſticæ juriſdictionis fonte derivatis, congredientem me pugilem nullius nominis, autoritatis nullius, ſolâ ſuffultum æquitate cauſæ erexiſti ad præliandum contra poteſtates, ſuo ſi nomine non terribiles, venerandas tamen ſuâ dignitate.

Memini bonitatus eximiæ, quâ me exulem viſitaſti conſolatoriis litteris, quâ amaros proſcriptionis meæ dies contraxiſti, ut quantocius patriæ, Fratribus, Clero & populo, quorum regimen vicariâ Romani Pontificis autoritate exercet Stivagienſis Abbas, reſtituerer. Memini, inquam, & tot gratiarum pondere recreatus magis, quàm oppreſſus, T IBI *debere glorior & ſummæ æquitati Tuæ, jurium Eccleſiæ noſtræ incolumitatem, finem turbulentæ tempeſtatis, reducis otii ſerena tempora, & amœnæ tranquillitatis longinquitatem beatam.*

Ecquis enim, PRINCEPS EMINENTSSIME, *pacem* TE *auctore,* TE *inſpectore,* TE *judice documentorum & Privilegiorum Stivagii, redditam; pacem oraculo Sanctiſſimi Pontificis Benedicti XIII. conſecratam; in Conſiſtoriali Congregatione, ſuffragio Eminentiſſimorum Cardinalium ratam audeat infringere, & arguere Pontificem mendacii, dum me immerentem ad Epiſcopatum Ptolemaïdis renuntians, Abbatiam Stivagienſem* nullius eſſe Diœceſis, & quaſi-epiſcopali juriſdictione potientem, *proclamavit?*
Die 15. Decembris. 1728. *Non eſt cæcutientis oraculi vox iſta, cui applauſerint cæci Cardinales; non eſt præmatura deciſio, quæ porrectis tabulis innixa, purpuratorum ex omni gente Patrum calculo ſancita eſt, & in legem abiit, æternæ quietis aſſecurativam*

Sub illius præſidio penatibus redditus & muſæo, nil mihi antiquius fuit, quàm ut TIBI, EMINTISSIME PRINCEPS, *agerem in primis gratias ingentes, quòd mihi & meis ſucceſſoribus hæc otia feceris, quòd Eccleſiam noſtram,*

vetuſtiſſimum Sanctæ Romanæ ſedis patrimonium, non tuleris hoc infœlici ſæculo avelli à Petri Cathedra, cui à tot ſæculis conjuncta adhæret; quòd neque gratia, neque auctoritas quidquam potuerint apud Apoſtolicam ſedem, ad quam nec error, nec perfidia, nec perſonarum acceptio habent acceſſum; quòd cauſam non ex perſonis, ſed perſonas ex merito cauſæ dijudicaveris juſtiſſimus Sanctiſſimi Pontificis adminiſter, & omnium ſuffragio dignus hoc honore ſublimi.

Sic enim divina TE *finxit providentia*, EMINENTISSIME PRINCEPS, *ut ingenio facili, judicio exquiſitiſſimo, prudentiâ & ſagacitate incredibili, integrâ probitate, abſtruſa penetres, dubia diſſolvas, intricata-reſeres, & intrepidâ fronte irrumpas iniquitatem. Sua cuique jura conſervans, quæ Cæſaris ſunt Cæſari, quæ Dei, quæ Eccleſiæ Chriſti ſunt, reddi ſatagis, ad cenſoriæ juſtitiæ regulam, quæ ut judiciorum, ita & morum tuorum conſtans eſt norma, quam ſequeris. Innatas* TIBI *has dotes, rerum agendarum uſus, exculta ſcientiis anima, recti & æqui incorruptus amor, optimi & ſuaviſſimi mores adeò perfecerunt, ut in actuoſa vita ſemper compos* TUI, *in privata nunquam otioſus inveniaris. In rebus arduis expeditus, in dificillimis placidus, utraſque ſine labore exequeris, ſummâ conficis velocitate, fœlici dirimis exitu.*

Tam raras, tam intimè conſociatas ſibi virtutes in TE *ſuſpexit Reſpublica Chriſtiana, dum miniſterii pondus, ſub quo alii gemunt, portabas*, EMINENTISSIME PRINCEPS, *rerum maximarum ſarcinâ, negotiorum mole oppreſſus nunquam, nec laſſus. In communibus quaſi ludebas, grandiorum capax; de ſingulis ſollicitus, & inter ſollicitudines ſuccedaneas non fuit obſtructus Palatii aditus Clientum turbæ; ab alloquio non ſunt excluſi ſupplices; pauper & dives ad conſpectum perinde admiſſi, ſingulorum petitiones vultu hilari, ſermone blando auſcultabas; omnibus* TE *ſciens eſſe debitorem. Multiplices rerum alienarum curæ ſolent homines etiam naturâ gratos, facere auſteros moribus, convictu acerbos;* TE *verò, indole* TUA *facilem, elegantem nati-*

vâ comitate, Natalium claritate illuſtrem, idiomatum peregrinorum apprimè doctum, nunquam rei familiaris anxietas, extranearum multitudo, à venuſtate ſermonis, ab urbanitate morum ſubduxerunt. Magnus inter magnos, humilis inter ignobiles, omnibus denique omnia factus omnium captabas voluntates, admirationem concitabas. Sed præcipuè illam movebant propriæ utilitatis contemptus, à turpi lucro alieniſſimus animus, & neglectus fortunæ melioris.

Talem TE *eſſe decebat adminiſtrum,* EMINENTISSIME PRINCEPS, *ſub Pontifice* Sancto, impolluto, ſegregato à peccatoribus, & *Sanctorum quandoque in numerum adſcribendo. Talem* TE *noverat Benedictus XIII. dum Beneventanam urbem, eo epiſcopante, gubernabas. Talem* TE *fuiſſe probavit ſevera, ſed juſtiſſima in prædones ſacri patrimonii, in Officiorum prævaricatores inquiſitio, quæ reorum proditiones, & tui miniſterii rectam demonſtravit adminiſtrationem. Nec mirum, ſiquidem in ſingulis honorum & officiorum gradibus, quos* TIBI *Apoſtolica Sedes crediderat, illos geſſeras integritate tantâ, tot ornaveras meritis, ut aditum paraverint ad altiores, & deduxerint non volentem, neque currentem, ſed cunctantem, ſed renitentem ad Eminentiſſimum Cardinalatûs apicem, & ſecretarii ſtatûs laborioſum munus, ſed honorabile, quod* TE *participem ſecretorum Pontificis, ſequeſtrum poteſtatis, laborum coadjutorem, Reipublicæ Romanæ adminiſtrum conſtituit.*

Non improvidé, non fortuitò hanc TIBI *provinciam commiſit Benedictus XIII.* TUORUM *unica meritorum commendatio primas* TIBI *detulit, & quem virtutibus potiorem ſciebat, priorem eſſe voluit honore. Quales enim Bernardus eligendos eſſe præſcripſit Eugenio III. qui ſummi ſacerdotii gloriam & onera dividerent cum ipſo, talem* TE *novit Benedictus XIII. ut cum illo Romani Pontificatûs ſuſtineres pondus & faſces. „Non ſint attritæ frontis, inquit, ſed verecundi, ſed timorati, qui „præter Deum tantùm timeant nihil, nihil ſperent niſi à „Deo; qui adventantium manus non attendant, ſed neceſſi„tates; qui ſtent viriliter pro afflictis, & judicent in æqui-*

Lib. 4. de conſiderat.

„ *tate pro manſuetis terræ; qui ſint compoſiti ad mores,*
„ *probati ad ſanctimoniam, parati ad obedientiam, manſueti ad patientiam, ſubjecti ad diſciplinam, rigidi ad cenſuram, catholici ad fidem, fideles ad diſpenſationem, concordes ad pacem, conformes ad unitatem; qui ſint in judicio recti, in conſilio providi, in jubendo diſcreti, in diſponendo induſtrii, in agendo ſtrenui, in loquendo modeſti, in adverſitate ſecuri, in proſperitate devoti, in zelo ſobrii, in miſericordia non remiſſi, in otio non otioſi, in hoſpitio non diſſoluti, in convivio non effuſi, in cura rei familiaris non anxii, alienæ non cupidi, ſuæ non prodigi, ubique & in omnibus circumſpecti.* „

Hiſce coloribus Cardinalium caracterem, dum pingit Bernardus, nativum, Eminentiæ Veſtræ caracterem pinxiſſe quis non judicet? Nolim in geſta, nolim in mores tuos latiùs excurrere, Eminentissime Princeps, ut Te totum ad hoc exemplar effictum oſtendam. Prævertit vox publica comparationem, & modeſtia Tua volentem inſiſtere comparationi, ſilere imperaret.

Parco igitur jubenti, ne ſim audienti gravis, & Tuam quâ me pridem dignatus es, benevolentiam refricans iterum liceat interpellare verbis Gervaſii Abbatis de Præmonſtrato, ad Leonem Cardinalem S. Crucis, pro Abbate S. Quirici in Umbria Ordinis noſtri & Reatinæ Diæceſeos, ſcribentis: „ *Supplico Vobis humiliter & inſtanter,* T. I. Sacræ Antiqui. p. 33. Epiſt. 32.
„ *quatenus pia Paternitas Veſtra in negotiis ſuis, in quantùm honeſtas Veſtra permittet, contra malefactores ſuos, tam Abbati, quàm Fratribus eſſe dignetur defenſio & munimen, & ſtimulus quandoque, ſi placet, exhortantis pariter & imbuentis, ut benè agendo, viriliter ſe accingant.*

Supplicamus & nos humiliter & inſtanter, Eminentissime Princeps, ut præſtitam olim in diebus tribulationis Abbatiæ Stivagienſi deffenſionem & munimen, prorogare velis, & me, meoſque Fratres in proſperis ut in adverſis rebus ſcuto tuæ protectionis circumdare. Jam faſtis, jam domeſticis monumentis inſcripſimus noſtræ gratitudinis monumentum, in anathema poſteris: ſed ut

Digitized by Google

publici juris fiat, Annalibus Ordinis noſtri appendimus ut Ordo univerſus, & Litterarius orbis intelligant, quid DIGNITATI, *quid meritis, quid protectioni* TUÆ *debeamus, quantâ gratitudine, quantâve reverentiâ ad vitæ perpetuitatem conſtamus,*

EMINENTISSIME S.R.E. PRINCEPS,

EMINENTIÆ VESTRÆ.

Dabam Stivagii Kalendis Januarii anni M.DCCXXXIV.

Humillimus & addictiſſimus ſervus.
✠ CAROLUS LUDOVICUS HUGO, Epiſcopus Ptolemaïdis, Abbas Regularis Stivagii Ordinis Præmonſtratenſis.

Digitized by Google

REVERENDISSIMO ET AMPLISSIMO

GENERALI,

Reverendiſſimis Abbatibus & Præpoſitis, Dilectiſſimiſque Confratribus Sacri & Canonici Ordinis Præmonſtratenſis.

PRÆFATIO.

IN Comitiis Generalibus Ordinis anno milleſimo ſeptingenteſimo decimo ſeptimo Præmonſtrati congregatis, Præſide Ampliſſimo Abbate Præmonſtrati D. D. Honorato Claudio LUCAS de *MUIN*, totius Ordinis Hierarcha, viſum eſt Patribus & unanimi conſedentium Procerum voto ſancitum, Annales Ordinis eſſe conſcribendos, ut rerum ante-actarum memoriæ & diuturnitati conſuleretur, traderenturque poſteris antiquorum geſta laudabilia, quæ ſectarentur, mala verò, quæ devitarent, oculis ſubjicerentur cenſoriis.

Nihil enim ad æmulationem, nihil ad emendationem noſtram opportunius rati ſunt Patres, majorum noſtrorum factis, quibus eruditi, potenter ſtimulamur ad bonum, abducimur efficaciter à malo, dum tacito ſermone, vel invitos trahunt ad virtutem, virtutum ſuarum illecebris; vel proclives ad vitia revocant ad mores compoſitos, vitioſorum fatali exitu conterritos. Vario hoc geminoque rerum obtutu acuuntur legentium animi; æmulantur meliora chariſmata filii dociles, majorum exemplis provocati; reſipiſcunt à vitiis degeneres filii, & nominis ſui curam habentes timore cenſuræ, vel diſparitate morum attoniti, vitæ laxioris ejurant conſuetudinem inveteratam.

Hic primus condendorum Annalium ardor Patres Conſcriptos inceſſit, hæc potiſſima ratio movit, quam excepit deſiderium perennandæ recordationis tot virorum, genere, ſcientiâ, ſanctitate celeberrimorum, quorum memoriam infelicitas aut ingratitudo temporum penè obruerant. Equidem Myreus, Chryſoſtomus Vander-Sterre, Pagius, Petrus Waghnare, & alii Norbertinæ familiæ alumni, iſtud hiſtoriæ Præmonſtratenſis argumentum attigerant, tractaverantque, ſed leviori manu, quod Mauritius Dupré Canonicus monaſterii S. Joannis Ambianenſis, fuſiori paululùm calamo proſecutus eſt in Annalibus ſuis necdum prælo ſubjectis; ſed cum ampliſſima materies ſegeſque dicendi, compendio anguſtiore coarctata videretur, placuit Patribus continenti ſcriptura, diviſis licet libris, hoc grande opus eſſe comprehendendum ad chronologiæ criſim: utque delibatam ab Agiographis & Hiſtoricis, iſtam Annalium Ordinis

Digitized by Google

partem plenius elucidatam haberent, præcipiendo mandavit Capitulum generale omnibus & ſingulis monaſteriorum Superioribus, ut ſua diligenter ſcrinia evolverent, mſſ. codices ad rem Ordinis pertinentes, perlegerent ſedulò, & quidquid ad hiſtoriæ lumen & decus poſſet conducere, id totum fide bonâ colligerent tranſmitterentque Annalium conditori.

Alterum, nec certe minoris momenti incitamentum, urgebat Patres ad Faſtorum Ordinis conſcriptionem, ipſa nempe monaſteriorum notitia ab antiquioribus repetita monumentis, & per ſeculorun ſuccedentium ſeriem ad noſtram perducta ætatem, tali modo, tali concinnata methodo, ut Abbatum Indicem eventis memorabilibus variatum, non fucatis laudibus, non affectatâ deſpicatione aſperſum exhiberet, traderetque ſimul ad imminentis interitûs vindictam & cautionem, nec non ad cavillatoris obturandum os, inſtrumenta fundationum, chartas & diplomata Pontificum & Principum quæ firmandis juribus, ſtabiliendis præeminentiis monaſteriorum prodeſſent.

Denique cum ea ſit rerum etiam optimarum conditio, ut alternis mutationibus ſint obnoxiæ, judicarunt Patres neceſſum eſſe, diverſos diſciplinæ & regiminis ſtatus per decurſus ſeculorum explorare, declarare cauſas, authores oſtendere, ut retectis ita bonorum malorumve ſuccedaneis originibus, poſſit ſibi ſuorumque ſaluti providentiſſimè conſulens Ordo, malis deinceps occurrere, prævertere abuſus, falce decretorum reſcindere corruptelas, virtutes fovere, & titubantem diſciplinam fortibus continere repagulis, ne ultrà ad mundanos abrepta mores ſcandaloſè dilabatur Religio.

Pluribus in hæc quatuor capita, & nervoſis ſermonibus excurrit Ampliſſimus Generalis, & pro innata dicendi facultate, ornatam leporibus facundiæ orationem Patres auſcultarunt, eique applaudentes, provinciam ſcribendi Annales committendam alicui, quem magis idoneum ſciret, ejus arbitrio permiſerunt. Nec mora: Ampliſſimus Generalis iſtam mihi procurationem imperavit, magis ad benevolentiæ, quâ me pridem dignabatur, affectum, quàm ad ingenii mei tenuitatem attendens. Aſt ego operis granditate perterritus, mole difficultatum perpensâ, ineundæ paleſtræ me ſentiens imparem, obedientiæ onus ſuffugi, & quantùm patiebatur debita Capiti Ordinis reverentia, reſtiti in faciem imperanti. Reluctantem, renitentem, multiſque rationibus excutere jugum conantem, humaniſſimâ ſuâ benignitate coëgit Generalis Doctiſſimus. Iteratæ Prælatorum poſtulationes ad ſuccollandum humeros oneri, ad parendum votis Archimandritæ compulerunt invitum. Igitur arduæ & periculoſæ plenum opus aleæ tractare coactus, ſtatueram apud me præcipuas Europæ Provincias peragrare in quibus Ordo Præmonſtratenſis floreret, aut quondam florebat ante vaſtatricis hæreſeos impetus, ut per me ipſum archiva ſcrutarer, veterum monumenta conſpicerem, & conſcius rerum quas propriis vidiſſem oculis, illas tantò ſecurius traderem orbi litterario. Conſilium laudavit Generalis Ampliſſimus, ſtatimque propriis ſtipendiis adorſus iter, agrum Leodienſem, Ruremundenſem Epiſcopatum, Hannoniam, Brabantiam, Arteſiam, Flandriam, Terraſciam percurri; Chartas, mſſ. codices, & quidquid reperi in Monaſteriis Librariæ ſupellectilis, quâ potui ſagacitate, excuſſi.

Anno ſequiore, & Vere jam adulto iter aggreſſus, Campaniam, Picardiam Comite P. Poſtel Doctore Theologo, nunc Priore S. Joannis Ambianenſis luſtravi. Cuiſſiacum redux, Lotharingiam, natale ſolum, repetere vectus equo debui feſtinanter, & inter repentinos podagræ aſſultus quos ſecundò experiebar, nono Septembris anni 1719. mane ſummo, conſcenſis equis profectus, Piſcinæ Abbatiam, vulgò Calvomontem duabus à Caſtro Portiano horis diſſi-

Digitized by Google

tam, appuli ſub veſperum. Itineris labore gravatum feſſumque corpus excivit podagræ humores accenſos, & properantem, illic per biduum ſiſtere æſtuans podagra coëgit. Remiſſo paululùm dolore, & pluvioſi Autumni intemperiem prævertere cupiens, viam proſecutus, per obvia Longivadi, Bellæ-vallis, Briolarum, S. Pauli Virdunenſis, Stagni, Monaſteria tranſiens, in ſingulis per aliquot dies immoratus, amanuenſium Fratrum obſequiosâ charitate adjutus, Chartas perlegi, exſcripſi, inde Muſſipontum acceſſi, & à Reverendiſſimo Abbate comiter exceptus, non modò levandis doloribus, ſed & promovendis laboribus litterariis totum ſe liberaliter impendit. Chartophilacium numeroſis propriæ Abbatiæ inſtrumentorum manipulis dives, & omnium Congregationis reformatæ, præſertim Lotharingiæ Monaſteriorum diplomatis inſtructum armamentarium humaniſſimè aperuit. Muſæum quoque Reverendiſſimi D. Layruelii quondam Abbatis ejuſdem Cœnobii & totius Ordinis ſeculo decimo ſexto cadente Vicarii Generalis, Chartarum, Diariorum, Hiſtoriarum abundanti collectione ornatiſſimum, in fidem noſtram permiſit. Marſupium ingens ab homine arguto, critico, antiquitatis amantiſſimo, ex Germaniæ provinciis quas ut Viſitator conſarcinaverat, verſavimus reverenter, & in hæreditatem patris, jure quaſi ſucceſſivo introeuntes, totam in filiorum, imò & Ordinis utilitatem effudimus ad lares reverſi.

Ineunte Vere anni MDCCXX. Germanico itineri accinctum, rurſus invaſit podagra & frequenti æſtu juſſit nos continere domi, itinerarii laboris impotentem. Ne tamen morbus otium fatale ſtudiis pareret, reſarciendum cenſuimus peregrinationis noſtræ diſpendium litterario commeatu. Typis ergo edidimus præconcepti operis Proſpectum, in quo quid ſcribere meditabamur, quid ad ſcribendum aptè deſiderabamus ab uno quoque Monaſterio, exponebatur. Analyſim iſtam evulgatam Typis ſparſimus, quin & acatholicos Abbatiarum noſtrarum detentores convenimus litteris & ad Proſpectûs accluſi capita reſponſiones rogavimus. Diligentiam & humanitatem in illis plerumque experti, copiam ſuorum documentorum prompto gratoque animo ad Reipublicæ Litterariæ ornamentum fecerunt liberaliter. Obſequium idem Abbates Germaniæ, Bohemiæ, Moraviæ, *Veſtphaliæ*, *Hungariæ* præſtiterunt ad Ampliſſimi Generalis juſſionem, cujus Provinciarum Vicarii Generales ſuis mandatis executionem urgebant.

Solos ſenſimus Polonos rebelles Vicarii Generalis Michaelis Wilkouski Abbatis Plocenſis & Hebdovicenſis præcepto, ſeu rogati ſeu territi parere noluerunt; fruſtra Ampliſſimus Generalis nomen & authoritatem interpoſuit, proëdriæ deſpectores, in Caput Ordinis ambitioſo ſupercilio attollentes capita ſua, illius imperium aſpernati ſunt dominationis oſores. Ita reſcripſit nobis die ſeptimâ Julii anni MDCCXX. Abbas Plocenſis. Intimavi inquit, omnibus Conventibus, etiam juriſdictioni Ordinariorum loci ſubjectis, Sanctimonialiumque Præpoſitis mandatum Illuſtriſſimi Generalis, cui fidem non adhibuerunt, imò potius protervè contempſerunt. Obtinueram à religioſiſſima Virgine Abbatiſſa Zverinecenſi, ut ſcriptum daret, in quo ea quæ huic operi conſentanea forent, collecta eſſent declaravitque ſe libentiſſimè tranſmiſſuram; ſed Dominus Zverinecenſis Nicolaus *Loukouski* ejus Eccleſiæ Præpoſitus manualis, promptam dictam voluntatem impedivit. Aſſerens Sanctimoniales hujus loci non eſſe ſubjectas Ordini ſacro, ſed loci Ordinario... Conſideret igitur Reverendiſſima Dominatio Veſtra quis in cauſa? quod candidè optatos & ſollicitè intentos fructus non metat falx mandati Illuſtriſſimi Domini Generalis, imputari non debet ei per quem non ſtat, ſi non faciat, per quem fuerat faciendum. Feci, promulgavi, quid ultra

Digitized by Google

facere debui? Ecce tantillum ex monumentis autenticis Conventûs mei excerptum, collationatum fideliter tranſmitto, nec non Conventûs Plocenſis.

Contumaciam Polonorum nequeunte Vicario generali domare, Hierarcham Ordinis interpellavimus, ut perduelles cogeret ad obedientiam. Ceſſit precibus & vilipenſæ authoritatis ultorem delegavit D. Abbatem Lucenſem, virum injuriæ illatæ Ordinis vertici impatientem, qui pro viribus, pro injuncti officii debito, pro Comitiorum generalium vindiciis ſtrenuè, nunc per litteras, poſtea per ſemetipſum egit apud Poloniæ Prælatos, ſed caſſo ſemper conatu. Immunitatem ab Ordinis juriſdictione opponentes quidam efflagitationibus Domini Lucenſis, ne ſummo Pontifici, aut locorum Ordinariis quibus ultroneâ deditione dudum ſe ſubjecerunt, facerent injuriam, fecere ſibi, & Annalibus Ordinis damnum, quaſi alienô juri noceret amicabilis traditio documentorum quæ ad jurium incolumitatem petuntur. Alii forum Ordinis agnoſcentes, ſed reverentes minimè, intentatis etiam fulminibus flecti noluerunt ad *Lit. 28. Auguſti 1724.* obſequium. Ad plures requiſitiones, ait idem D. Abbas Plocenſis poſt declarationes in viſitationibus factas, huc uſque non tranſmiſerunt neceſſaria documenta. Culpari debent quos cum jam ſextò monuerim, monere tamen, urgereque pro officii mei munere non deſinam.

Inſtitit equidem ſed non magis aures & animum accommodaverunt geminatis anno ſequenti inſtantiis. *Epiſt. D. Abb. Lucenſ. 18. Aprilis 1725.* Imò nec minacibus Domini Lucenſis litteris paruerunt. Inſtiti ſeriò pluries & minaciter, inquit, ſed ſibimetipſis injurioſi Abbates, ea quæ gloriæ, quæ honoris, quæ poſteritatis utilitati futura ſunt, malitioſè aut doloſè ſuſtrahunt. Ingemiſcit Reverendiſſimus Vicarius Generalis Poloniæ &c.

Obfirmatas Polonorum cervices frangere duplicata cum non valeret poteſtas, Reverendiſſimum D. P. Ferdinandum Comitem ab Hohberg Abbatem monaſterii noſtri S. Vincentii Vratiſlavienſis deprecatorem imploravi, quem neceſſitudine & viciniâ Polonis junctum opinabar. At ille ingenuè reſcripſit quòd à tempore quo Circaria Poloniæ à nobis ſegregata eſt, nulla prorſùs cum iiſdem ampliùs nobiſcum intercedit communicatio. Gentilitiæ namque ſuæ ſtudentes libertati, *Germanos ac vicinos, nec parum curant*; & nos in ſimili de eiſdem pariter nihil ſollicitamur. Dignetur Amplitudo Veſtra apud Reverendum Prælatum Lucenſem in Moravia, de eorumdem inquirere ſtatu, qui ante paucos annos Generalis Viſitatoris munus in Regno Poloniæ obiit, certe ab eodem plura exactiſſimè reſciet.

Quid ſperare, quid timere deberemus reſcripſerat à ſex menſibus Abbas Lucenſis. Tamen ne quid intentatum relinqueremus anno 1726. ineunte, iterum litteris provocavi D. Lucenſem, quibus 20 Februarii repoſuit Polonos rurſùs ſuis excitaſſe monitionibus, ſed reſponſum non dare amplius ſuis litteris.

Mortuo R. P. ac D. Vilkouski, & in ejus locum ſuffecto R. P. ac Domino Præpoſito *Strzelnenſi*, novâ arte, novis precibus, novo molimine rem uſque modò deſperatam, tentavimus exequi, ſed nullo ſucceſſu. Quæ prius à prædeceſſore ſuo acceperamus pauca, hæc eadem tranſmiſit documenta; nec inde plura ſubminiſtrare potuit. Abjectâ omni ſpe obtinendorum denuò diplomatum, ad fidem Dlugloſſi, Cromeri &c. Monaſteriorum Poloniæ origines & hiſtoriam ſatis elumbem, confecimus, paucis demptis Abbatiis quarum monumenta ad nos trajecerat R. Abbas Hebdovici.

Marte Turcico deletis duabus ſupra quinquaginta Præpoſituris, quas Ordo in Hungaria poſſidebat, illarum notitiam accuratiorem dum quæritabamus anxii, quam ex editis Hiſtoriographis expiſcari non poteramus, forte fortunâ ex amiciſſimo

ciſſimo Abbate Lucenſi recuperatæ Hungariæ Vicario generali accepimus, omnes omnium penè monaſteriorum Hungariæ Chartas in Collegio Patrum Societatis Jeſu Viennenſi exſtare, & ad continuationem Annalium P. *Inchoffer* ex Imperatorum præcepto fuiſſe Patribus tanquam ſequeſtris & futuris hiſtoriæ Hungariæ parentibus conſignatas. Hoc voluptabili nuntio exhilaratus ſperabam accepturum incunctanter Diplomatum ſarcinam ab eruditis cuſtodibus, qui ſine invidia communicant quæ gratis acceperunt, ſi per gratum interpoſitorem hoc repoſcerem beneficii genus.

Ab annis duodecim noveram P. Antonium *Steyerer* Archiduciſſis à Confeſſionibus, cui reciproco litterarum commeatu & mutuæ neceſſitudinis vinculo junctus eram. Incumbenti Archiduciſſarum Auſtriacarum hiſtoriæ quam publici fecit juris, multa ſuppeditaveram ex archivo Lotharingiæ monumenta, multa contuleram anecdota, quæ ad gratitudinem & conſimile beneficium liberalis animi virum ſtimulabant, quare non ambigebam ad parilis officii mutuam operam virum invitare litteratum: & ut alacriori corde iſthoc obſequium præſtaret P. *Günther* confratrem ejus, Regiæ Celſitudinis Lotharenæ Confeſſarium & Comitem Regii Principis Franciſci à Lotharingia, pro ſolemni inauguratione Imperatoris in Bohemiæ Regem, Pragæ commorantis, humaniore epiſtolâ interpellavi ut amicam impenderet ſollicitationem apud P. *Steyerer.* Benevolè exaudivit preces Pater *Günther*; & arreptâ occaſione contubernii Patris *Tonnemam* Cæſareæ Majeſtati à Confeſſionibus, plura cum illo ad propoſitum noſtrum collocutus, reſcripſit 30 Auguſti MDCCXXIII. pauca in Collegio Viennenſi proſtare Diplomata, & hæc pauca ab uno Patre Societatis Jeſu congeſta, ad diremptionem litis nuper intentatæ in cauſa Abbatiæ Ordinis noſtri.

Non continuò abſtinui inſtantiis ut hoc modicum, quod ſupereſſe dicebatur de ſegete immensâ, compararem; iteratò actorem meum P. *Günther* rogavi ut eſſet meus inſtigator; urſit validiùs vota noſtra apud P. *Tonneman*, ſed non feliciùs. Preces eluſit ſupplicatus, excuſatione multimodâ, addens in ſignum ademptæ totius ſpei, ſpeciales eſſe rationes quæ à tradendis Diplomatibus ipſum dimovebant. Non inde quievit officioſiſſimus P. *Günther*, vix pervenit Viennam, pro mea cauſa Patres orat, ſed incaſſùm. Patrem *Steyerer* mediatorem appellat, ſed fruſtra. Archiduciſſam Principi Saxonico nuptam ſequutus erat ad ſacrum miniſterium. Ergo reſciſſis hac ex parte mediis in quibus confidebam, ad Abbatem Lucenſem Vicarium generalem Hungariæ, virum de facie, de alloquio mihi notum, morum urbanitate excultum & ſcientia, oculos & ſpem converti, non veritus epiſtolis laceſſere Prælatum in cauſa Hungariæ, quæ illi erat propria, quem pro extranea Polonorum indefeſsè laborantem ſuſpexeramus. Frequentis litterarum commeatûs nec perteſus, nec gravatus impenſis, ad ſcrupulos & dubia noſtra reſpondit paratus ad omnia Abbas. Quæcumque licuit, poſt vaſtatam toties ab immani Turca, aut à ſævientibus Calviniſtis Hungariam, recuperare documenta, hæc liberaliſſimè conceſſit, ad interrogata noſtra celeri calamo reſpondens, dubitationes eliquavit. Non tamen aſperſas tenebris antiquitates ſic luce deterſit, ut nihil reliquerit obſcurum. Fatetur modeſtè doctus Abbas, in ſpecificandis, uti poſtulaveram Præpoſiturarum locis & ſitibus imparem ſe eſſe, in iis enim, ait, locis, in quibus olim florebat Religio, vix rudera conſpicias, aut ſi rudera ſuperſint, in illis nunc nidificant Calviniſtæ. Titulos verò diverſæ perſonæ Eccleſiaſticæ tenent, quibus obeuntibus, iterum alii & alii de ſtatu Eccleſiaſtico à Rege Apoſtolico nominantur, ac deſuper infulantur omnes qui noſtri nominis Præpoſituras obtinent. De bo-

Epiſt. 2. Octobris 1723.

nis autem temporalibus nihil participant, ſed aut ignorantur, aut à ſecularibus laïcis detinentur. Imò de multarum Præpoſiturarum ubicatione nil ſcitur. Exinde tamen tenent titulos, prout ipſemet ex meis profeſſis hujuſmodi titulatem habeo Præpoſitum infulatum de *Graba*, cujus tamen Præpoſituræ ubicatio ignoratur: ſiquidem tot bellorum funeſti caſus, & tyrannis Ottomannica, direptis inde ſaxis & lapidibus pro muniendis fortalitiis, ſolo æquarunt plurima, imò penè univerſa monaſteriorum ædificia de quibus, excepto ſolo nomine, nullum habetur veſtigium aut monumentum quæ omnia per tot ſeculorum diſturbia in cineres abierunt aut in perditionem.

Sic ille 20 Februarii, & 14 Septembris anni ejuſdem. Iiſdem penè verbis, miſerabilem rei ſacræ & Eccleſiaſticæ interitum lugens recantat. Præpoſituræ, inquit, in diverſis Hiſtoriis & Manuſcriptis recenſitæ, præter nomen, vix aliquid ſuperſtitis habent, imò multarum ubicatio ignoratur, quas autem reſcire potui jam antehac innuebam. Quas autem innuit ſuis documentis ut cumque inſtructas, diſces ex Cæſareo diplomate, quod ad petitionem Prælatorum Auſtriæ, Moraviæ & Bohemiæ evulgavit nuper Leopoldus Imperator. Recuperatâ enim de Turcis Hungariâ, profligatis multiplici conflictu Ottomannis, arcibus expugnatis & regno pulſis per Carolum V. Lotharingiæ Ducem, bellicâ virtute, pietate chriſtianâ nulli ſecundum Principem, Abbates Ordinis quos à Conſiliis ſanctioribus habebat Imperator, refuſis pro parte ſua in ærarium Cæſaris, belli ingentis ſumptibus, nonnullas redemerunt Præpoſituras & Ordini aſſeruerunt poſtliminiò cum prædiis adjacentibus. Cæteras verò de nomine tantum ſibi notas, vel fiſco Regio, vel occupantibus, ſive Calviniſtis, ſive Catholicis dimiſerunt, in indicibus Ordinis & faſtis Regni denuò cognoſcendas tantùm. Illarum numerum illuſtriſſimus Petrus *Pazmany* Societatis Jeſu Preſbyter & Archiepiſcopus Strigonienſis in Synodo ſua recenſuit, & prætermiſſas in Layruelii catalogo Præpoſituras addidit.

Poſſonii impreſſa an. 1629.

Meliorem utcumque ſortem habuerunt monaſteria Terræ Sanctæ. Quamvis enim communi Chriſtianorum clade extincta fuerint, illa tamen in hiſtoricorum ſcriptis, non modò quoad nomen & ſitum, ſed etiam quantùm ad Fundatores & memorandos eventus vixerunt poſt ſua fata. Sic vivunt & in æternum vivent in ampliſſima monaſteriorum Angliæ deſcriptione, decocta licet turbine ſchiſmatico cœnobia, quæ Providentiâ authore in ſpem quaſi reſurrectionis futuræ, ab irreligioſis manibus, poſteritati cum ſuis juribus tranſmiſſa ſunt. Noviſſima Rimeri collectio auxit dicendi materiam, Dempſterus, Boetius, Harsfeldius, Warthonius, Waræus, & alii rerum Angliæ, Scotiæ, Hyberniæ ſcriptores, tam ubertim de monaſteriis diſſeruerunt, tot tradiderunt monumenta, ut nihil ſit ultra quod deſideraremus, ſi Diplomatum collectioni, Abbatum geſta, eventa temporum more Germanorum aſſuiſſent, liberales alioqui & effuſi authores in reipublicæ Litterariæ & Catholicæ decus.

Daniæ, Sueviæ, Pomeraniæ, Norvegiæ regiones ab alumnis Divi Norberti ad Evangelii lumen adductas, aut firmatas in fide, quam ad infidelitatem proclives temerarant, revectis poſt ejuratam gentilitatem ſuperſtitionibus, nec ſubire licuit, nec inde monaſteriorum penitus deletorum Chartas originarias eruere. Intruſa hæreſis quæ fidem catholicam proſtravit, fidei quoque monumenta eodem devoravit impetu, ægrè parcens ſcriptoribus per quos, velut per traducem, ſatores Norbertini Ordinis & cœnobiorum erectiones didicimus. Ex fontibus iſtis qualemcumque rerum noſtrarum hauſimus notitiam, quibus acceſſerunt Necrologiorum, Agiologiorum veteris ævi ſubſidia, facem præferentia indagationibus noſtris, & lucem præbentia dubitantibus. Aliam & ſecuriorem

Digitized by Google

veritatis explorandæ viam inire non potuimus quoties autentica deſeruerunt nos oracula, quibus erudiremur.

Hinc exterarum nationum libros volvimus & conſuluimus aſſiduè. Fatemur in adjutorium affuiſſe opportuniſſimum, miſcellanea virorum clariſſimorum & de orbe litterario benemeritorum Lewdvigii, Leibnitii, Hoffmanni, Meimbomii, Matthæi, Lewdsfeldii, Kettneri, Joannis Fabricii, Sagittarii, Rangonis, Valentini *Wenter* ſub larvato nomine de Wiæ cogniti, Peſii, Schannati, Martenii & aliorum per quos nunc Reſpublica innumeris ditata refulget anecdotis, quæ ex cineribus & Bibliothecarum latebris luci publicæ tradiderunt. Eâ fide Proteſtantes, ſinceritate tantâ iſtud obſequii genus præſtiterunt ut longè poſthabitis ſuæ ſectæ opinationibus, genuinos textus ſibi adverſantes evulgarint, probitatem anteponentes religioni & magis antiquitatis litterariæ, quàm ſuæ fidei, ſi qua fides eſt, incolumitati conſulentes.

His ducibus, Saxoniæ, Brandeburgi, Pomeraniæ, Brunſwici &c. cœnobia aut penitùs deleta, aut Heterodoxorum mancipata poteſtati, deteximus; quin & monaſteriorum à tumultuante quondam hæreſi expilatorum, Privilegia & Chartas in eorum ſpicilegiis reſtituta reperimus.

Ingrati animi notam incurreremus, ſi impenſa nobis hac in parte officia à R. D. Michaele *Kuel* Abbate Steinfeldenſi, Weſtphaliæ, Wadegotiæ & tractûs Rhenani Vicario generali vigilantiſſimo, antiquitatum Ordinis peritiſſimo, reticeremus. Sanè expeditas in dubietatibus noſtris reſolutiones, in reconditis ſeculorum receſſibus perſpicaciam, in ſubminiſtrandis Diplomatibus, ſive emortuorum, ſive exſtantium cœnobiorum impigram ſollicitudinem tantò demirati amplius, quantò feſſa annis & ſtudiis ſenectus faciebat ad improbas inquiſitiones noſtras minùs paratum. Digniſſimus ille tot clarorum virtutibus & zelo Prælatorum hæres, non pepercit curis, non laboribus, quoties ad enodandas difficultates exoratus fuit. De theſauro Eccleſiæ ſuæ, multarum Eccleſiarum parentis, protulit liberali manu nova & vetera, quæ tam ille, quàm antеceſſores ejus, magni nominis, magni in Ordine decoris conſarcinarant. Nullibi, nequidem in Archimandriæ monaſterio ſupellectilem tantam monumentorum invenias in archivo; unaquæque Ordinis Circaria, ſive Provincia ſuam habet capſulam inſtrumentis locupletem; ſed longè locupletiores ſunt Weſtphalica, Friſia, Vadegotienſis, Yveldenſis, Bohemica Circariæ ad quas ſuos ſurculos porrexit fœcunda mater Steinfeldia. Cæteri cæterarum Germaniæ Circariarum Vicarii generales, pro communi bono, & in communem Ordinis utilitatem conſpirantes ſategerunt, ut quique pro ſui monaſterii adornandis faſtis incumberent Abbates.

De Hiſpanorum obſequio hærebamus anxii. Ex quo à trita Ordinis & Capitulorum generalium juriſdictione, Pontificiâ & Regiâ aſtipulante authoritate, ſe ſubduxerunt, ſibique fecerunt Caput, à primo Ordinis Capite diſtinctum, quod Reformatoris generalis titulo donant, illos, ſicut ab aliorum Ordinis membrorum unione fraternâ, ita à verticis obedientia reverentiali taliter alienatos arbitrabar, ut neque procerum decretis, nec noſtris moverentur precibus. Diſcordiæ fomitem nuperis apud S. Sedem jurgiis exarſiſſe noveram, & inde verebar fore fomitem repulſæ. Sed fefellit opinionem inſperatus eventus. Ut primùm enim Annalium programma ad Hiſpaniæ Congregationis Præſidem epiſtolâ comite, directum pervenit, illico R. P. D. Stephanum de *Noriega* Abbatem Salmanticenſem & Theologiæ Magiſtrum, nunc Congregationis ſuæ caput & decus, delegavit Præſes qui ad litteras & ad votum Ordinis dedit reſponſum humanitate conditum.

Digitized by Google

Præambulæ ſponſionis aliquantò poſt fidem liberavit. Veredis, faſciculum litterariis documentis opimè ſaginatum, trajecit, methodo nitidâ, & apprimè ad propoſitum concinnatis. Gratulatoriâ epiſtolâ benevolo Confratri egimus actiones gratiarum, & ad ſuſcepti laboris perſeverantiam, indefeſſum in labore (quod ignorabamus) Abbatem animavimus. Ingenuitate noſtrâ, vel, quod verius eſt, zelo ſuccenſus Ordinis eruditus Abbas, tranſcribendis Diplomatis, elucidandis Hiſpaniæ candidæ monaſteriis, perſcribendæ magnatum Ordinis hiſtoriæ ſe totum per annos tres devovit, & ſeriatim tranſmiſit per fragmenta, ne temporis dilatio nos teneret ancipites aut otioſos. Incredibile eſt quam multâ, quam argutâ ſagacitate opus iſtud abſolverit, quantâ in eum exarſerim amicitiâ, per amicabilem litterarum conſuetudinem conglutinatâ. Huic optimo & docto Abbati debemus penè omnia, quæ de cœnobiis, quæ de faſtis monaſteriorum Regni Hiſpanici edemus: quid ultrà debeamus illi, alio dicemus loco.

De Hollandiæ cœnobiis pauca dixiſſemus, niſi in adjutorium veniſſet Emonis noſtri Chronicon quod à Mathæo typis datum, ſecundò typographiæ ſubjecimus ad melioris notæ exemplaria, illuſtrata obſervationibus criticis. Acceſſit alterum Sibrandi Leonis noſtri Chronicon quod à R. D. Abbate Diligemenſi perhumaniter communicatum luci publicæ dedimus in Tom. II. *Sacræ Antiquitatis Monumentis.* Plurima quoque ad Friſiæ monaſteriologiam ſpicilegia contulit nobis, laudatus ſupra Abbas Steinfeldenſis. Ex Van-huſio chorographiam cujuſque cœnobii & ſtatum actualem didicimus in iis quæ ſub *Epiſcopatuum Hollandiæ* titulo voluminibus evulgavit.

Poſtquam autem in alienos labores ingreſſi, meſſem alienam noſtræ junximus, de modo, de arte quibus conderemus Annales hæſimus aliquandiù. In eam ieramus proclives ſententiam & methodum, quæ omnia mixtim, ſed chronologicè, Ordinis eventa, ſeu res, ſeu perſonas, ſeu diſciplinam, ſeu monaſteriorum fundationes complecteretur; ſed Abbatum, præſertim Germaniæ, conſilio ab hoc propoſito fuimus avocati. Adverterunt providè, non niſi raptim, & levi penicillo, *monaſteriorum hiſtoriam* & Abbatum ſucceſſionem poſſe delineari, ſi turbato Ordine, hæc varia aggereremus. Obſervaverunt inſuper non tam ad honorem Ordinis quàm ad utilitatem poſterorum debere Annales conſcribi, ſubindeque eam nos debere ſectari viam, quæ diuturnitati rerum, Prælatorum honori, ſecuritati beneficiorum, fundatorum gloriæ, chartarum & prædiorum incolumitati proſpiceret, in alia poſtmodum liberius excurſuri.

Germanorum votis annuit Generalis ampliſſimus, nec animum renui nec calamum accommodare Capitis deſiderio à quo ſumma negotii pendebat. Opus ergo noſtrum quod continuo ad rationem temporum ſermone fluere debebat, in duas ſecui partes, quarum prima Monasteriologiam Ordinis exhiberet, altera Historiam. Prima, cœnobiorum notitiam quantam aſſequi potuimus ſeriem complectitur; Fundatores, Abbatum aut Præpoſitorum geſta, filialium Abbatiarum Indicem, beneficiorum elenchum, ſacri theſauri ſupellectilem, codicum mſſ. catalogum, chartas & privilegia notulis adornata quandoque; & ne jurgium inter Abbatias ratione prioritatis vel antiquitatis ſuboriretur, ne Circariæ de præeminentiis, & paterna monaſteria de authoritate erepta conquererentur, ſingula alphabetico ordine recenſuimus, ſalvo cujuſque jure & primatu. Quatuor tantùm Abbatias ab hac lege exemimus, Præmonſtratum, S. Martinum Laudunenſem, Floreffiam & Cuiſſiacum, quæ totius Ordinis calculo primum in conſeſſibus locum tenent, & veluti in quatuor

Ordinis

Digitized by Google

Ordinis cardines à primævâ Ordinis origine, ſeu privilegio antiquitatis, ſeu œconomicæ inſtitutionis decreto, ſubvecta ſunt; horumque Præſides ſub nomine quatuor primorum Ordinis Patrum Abbatum circumferuntur. His longè antecellit Præmonſtratenſis Abbas, non dignitate tantùm, ſed & juriſdictione per totum Ordinem & in tres alios Patres porrectâ.

In Abbatum texenda ſerie ubi nos deſeruit Diplomatum fides, ad ſupplementum adduximus Necrologiorum aut traditionis ſcriptæ teſtimonia. In narrandis Abbatum actis, hanc ſecuti ſumus regulam, quæ de veritate nil imminueret, nec de virtutibus quidpiam reſcinderet. Piaculum par eſſe autumantes larvatis ornare vitioſum virtutibus, & virtutes æquiſſimis fraudare laudibus. Sanè cum hiſtoria teſtis rediviva temporum, lux eſſe debeat veritatis, vita memoriæ, magiſtra vitæ, nuntia vetuſtatis, iniquum eſſet luxuriantibus encomiis pravos mores ornare, & blandis adulationibus trahere ad peccata incautos lectores, qui putarent id ſibi eſſe licitum, quod ſanctum prædicaremus in aliis. Tales pinximus homines, quales ſeipſos effinxerunt, probos probè, malos malè delineavimus, non maledicendi prurigine, ſed monendi, inſtruendi deſiderio, utque diſcerent poſteri & vitiis & virtutibus ſuam ſuo tempore mercedem eſſe retribuendam. Hinc cenſoriâ virgulâ ſtrinximus quoſdam Catalogos, qui prodigâ manu & in quoſdam Abbates indulgentiore, illos Sanctorum albo, illos bonorum cœtui aggregarunt quos ad legitimum revocavimus caracterem, docentibus nos Layruelii Diariis, in quibus veritas homines pinxit, quales per ſe noverat, vel quales legerat in faſtis veterum, vir vitæ integer & naris emunctæ.

Quoniam verò Monaſteriorum hiſtoriam ad Ordinis inſtantiam, emittimus in lucem, de illorum primario auctore, de eorum propagatione, de prærogativis, de origine Paternitatis, de diſtinctione Circariarum, de Virginum parthenonibus & eorumdem regimine pauca hìc dicere juvat ad dicendorum intelligentiam & lectoris ſolatium.

I. S. Norbertus Inſtitutor Ordinis Præmonſt.

S. Norbertus illuſtri Francorum & Germanorum ſanguine ſatus, abjectâ ſecularium ſtemmatum gloriâ, apoſtolatum induit inauguratus ſacerdos. Dum per aſpera quæque & per fauſtos ſucceſſus id muneris exequitur, Bartholomæus antiſtes Laudunenſis, reducem ex concilio Remenſi, & altiora pro animarum ſalute meditantem, Lauduni ſiſtit precibus, ut Canonicos Regulares S. Martini ab inſtituto devios, ad regulæ S. Auguſtini obſervantiam revocet, quam moribus ejurarant. Tentatâ, ſed in irritum, hujus monaſterii reformatione, priſtino vitæ generi ſe accingit Norbertus, & quos emendare non potuerat, corrigendos reſtituit Epiſcopo, alienis daturus operam. Expeditum ad iter detinet Bartholomæus, & virum ſolitudinis appetentem, in qua apoſtolatûs ſpiritum excitaret identidem, per omnes ſuæ diœceſeos ſeceſſus deducit, ut quem ineundæ vitæ ſolitariæ aptiorem judicaret, illum ſibi deligeret ad habitationem. Arriſit præ cæteris horridula Præmonſtrati ſpecus, impendentium hinc inde montium jugis conſepulta, denſis conſita arboribus, remota ab hominum conſuetudine, ubi Capella in honorem S. Joannis Baptiſtæ erecta viſebatur. Noctem in illa tranſigens Norbertus, divinis recreatur alloquiis, & ſuperno tactus inſtinctu illic figere pedem, & ad oſtenſam cælitùs Auguſtini regulam, ſuos, ſuorumque diſcipulorum mores componere decrevit. Propoſitum laudavit Bartholomæus antiſtes, locum aſſeruit Norberto & largiùs præbens ſuppetias, Eccleſiam, domunculas & pauperibus idoneas ædes feſtinâ curavit manu ædificari. Sociis apoſtolatûs ſui jungit novos diſcipulos Norbertus, quos per Evangelium genuerat, hos diſciplinæ imbuit præceptis, & probatos vitæ auſterioris

conſuetudine, Sacramento Religionis ſecum illigat die ipſâ Natalis Domini MCXX. Talibus auſpiciis & portentis, tanto autore prodiit in Eccleſiam Congregatio Canonicorum Regularium, à ſuæ nativitatis loco Præmonſtratenſium, & à veſtitûs colore, Candidorum, & hunc colorem inter Canonicos Regulares uſitatum paſſim, ex ſpeciali in B. Virginem devotione, ipſamet Virgine ſuadente, aſſumptum, traditione autore credimus: Et ita non credebam dum anno 1704. Vitam B. Patriarchæ typis evulgavi. Incredibile videbatur mihi tam ſingularem, tamque ſpecialem vitæ S. Patris circumſtantiam à biographis ejus coævis & teſtibus, fuiſſe prætermiſſam, & fidem ſeculo decimo quinto cadente exortam, poſſe jus obtinere civilegii. Augebat incredulitatem ſuſcitata inter Fratres diſſenſio de forma & colore habitûs, quam B. Pater non apparitionis miraculo, ſed aliis rationum momentis compoſuit, tacitâ penitùs viſione, alioqui aptiſſimâ ad ſopiendam Fratrum diſcordiam. Addebat ſcrupulos afficta intentio profitendi immaculatam B. Virginis Conceptionem, veſtitûs candore, quam ætate Norberti & Bernardi necdum invaluiſſe, novitas cultûs Lugdunenſis Eccleſiæ à Bernardo impetita, teſtabatur. Noſtræ aſſertionis vindices habebamus P. P. Janningum & Solerium Papebrochii & Bollandi continuatores eximios, in quorum fidem jurare, intemeratâ fide licebat.

II. An B. Virgo veſtitum candidum B. Norberto præſcripſerit.

In illos enim nullus de Ordine noſtro inſurrexerat. Antuerpienſis Abbatiæ noſtræ Patres eruditione conſpicui, iſtud hiſtoriæ punctum impunè & nullo reclamante, in rem judicatam abire permiſerant; & uti permiſſam, novo rationum apparatu munitam, adoptavimus. Vix lucem aſpexit, cum ecce P. Franciſcus *Gautier* duplici diſſertatione typis Pariſienſibus editâ, P. Joannes *Etheart* Abbas Lucernæ in Neuſtria, diſſertatione aliâ Cadomi impreſſâ, inſurrexerunt in me, & quaſi aliquod monſtrum funeſtum Ordini, produxiſſem, laceſſiverunt duri cenſores. Utrique pugili per noſtras reſponſiones ſi non fecimus ſatis, impactas ſaltem de novitate, & violatione traditionis accuſationes refellimus pluſquam ſatis. Non inde murmur apud exteros Abbates quievit. Querulis Ampliſſimum Generalem litteris convenerunt, & veluti reum profligatæ fidei, peſſumdati honoris poſtularunt. Frequenti conquerentium, præſertim Sueviæ Abbatum, fragore pulſatus Generalis Abbas, ſcandali occaſionem juſſit amputari, ſubductione foliorum quæ legentium oculos læſerant. Omnem rixandi aut ultra conquerendi ſpeciem reſciſſam arbitrabar, reſciſſione ſcandali; nihilominùs contra ſpem fota per annos duodecim offenſionis ſemina, in apertum bellum eruperunt, claſſicum perſonante in Capitulo generali R. P. ac Domino Leopoldo *Mauch* Abbate *Minoris Augiæ* & Sueviæ Vicario generali. Aderam præſens: Et pauca dicentem auſcultabam auribus arrectis. Convulſæ traditionis, illatæ Ordini injuriæ, & tanquam læſæ-Majeſtatis ſontem arceſſebat. Capitalia crimina, nullis fulta probationibus, objiciens, capitali pœnâ elui oportere concluſit virmitiſſimus.

Ad dicendum pro apologia noſtra, provocatus ab Ampliſſimo Generali, Hiſtoriæ Norbertinæ locum ex campo vindicaturus comparui, & quæ me moverant momenta ad diſpungendam traditionem noviſſimam, ex præceptis ſanæ critices deprompta, expoſui; & teſtimonio Vincentii Lyrinenſis hanc tantummodò traditionem ad fidei tutamentum, multo magis ad Hiſtoriæ fulcimentum debere admitti, quæ ſemper, quæ ab omnibus, quæ ubique tradita eſt, oſtendi. Exacerbavit non nihil Abbatis animum, oratio dicentis liberiùs pro cauſâ ſuâ; attamen ad vocem incantantis, poſtea comiter poſuit amaritudinem, & pœnam, quam repoſcebat infligi, vertit in amoris teſtimonia: id unum à Patribus

Digitized by Google

efflagitans, ut in Annalibus publicâ retractatione priorem ſententiam emendarem. Ita me annuente, ſed non me convicto, ſancitum eſt.

Ut fidem datam liberarem, non more Prothei ad omnem auram verſatilis, ſollicitiùs excuſſi Ordinis ſcrinia, interrogavi doctos quos potui, & maximè Hiſpanos, quos ſciebam traditionis hujus acerrimos vindices. R. P. de Noriega Abbas Salmanticenſis in excribrandis regni monumentis totus, & rerum Ordinis noſtri apprimè peritus, primò humaniſſimis litteris, poſtea diſſertationibus typis anno 1723, Salamanticæ datis, meoque inſcriptis nomini, hoc Hiſtoriæ Norbertinæ caput multiplici argumento probatum, ad me tranſmiſit, quò ceſpitantem animum ad pervulgatam in Ordine fidem, alliceret. Nemo huc uſque quæſtionem eâ verſaverat eruditione, eâ urbanitate adverſarium impugnarat; & vix ſcio an rationum pondere, an comitate ratiocinantis in ejus ſententiam abreptus iverim.

III. Regulam S. Auguſtini impoſuit Beatus Norbertus ſuis diſcipulis. Addit Conſtitutiones auſteras quæ Canonicum inſtitutum non deſtruunt.

Regulæ Sancti Auguſtini, Conſtitutiones adjunxit Norbertus, ſeu potiùs praxes ex Monaſtica diſciplina decerptas; nolens Beatus Pater ſub Clericalis militiæ nomine, diſcipulos laxiori regulæ inſervire, ſed à laborioſæ pœnitentiæ exercitiis ad apoſtolici muneris functiones alternatim tranſire, tantò paratiores, quantò propinquiores Deo. Ex hac utriuſque ſtatûs confœderatione, quidam à vagitu Ordinis, Ordinem ex albo Congregationum Canonicarum expunxerunt, nec antequam in *Belli-loci* monaſterium diœceſis Trecenſis Auguſtiniani inſtituti, involaſſent Præmonſtratenſes, Canonicorum Ordini fuiſſe aſcriptum propugnarunt. Hoc commentum à P. *Chaponel*, noſtris diebus, ſomniante confictum, Bullis Pontificum, Principum Diplomatis, unione *Belli-loci* anterioribus, confutavi in diatriba quam typis edidi Luxemburgenſibus anno 1703. Siluit à conſpectu ejus Pater *Chaponel*, & meritò. Quis enim neſciat in Chriſto & in Apoſtolis, quos uti formam Cleri regularis ſuſpicimus, præluxiſſe corporis mortificationes, orationis aſſiduitatem, amorem ſeceſsûs & ſilentii, dum ſe prædicationis miniſterio adornabant, vel prædicationis operi inſtabant fervidius? Quis neſciat in meditullio Pariſiorum, florente Canonicorum Regularium ſtatu, illos conſueviſſe veſci pane *furfureo & herbis agreſtibus*?

Non culpandus ergo, ſed laudandus B. Pater, quòd ſacra Mariæ otia Marthæ ſollicitudinibus temperaverit; quòd pœnitentiæ labores junxerit apoſtolicis laboribus; quòd diſcipulos in latebris priùs erudiendos, poſtea in publicum emittendos ſanxerit. Hoc vitæ genus quandiù viguit in Ordine, Ordinem verè fecit apoſtolicum, & ex Monaſteriis, tanquam ex virorum fortium Seminariis, eruperunt præcones Evangelici, Epiſcopi inſignes, Flandrenſium, Wandalorum Apoſtoli, Paſtores, Martyres, Eccleſiæ & Ordinis lumina. Nec mirum quòd fervente in alumnis ſpiritu Norberti, certatim Principes & Nobiles ad multiplicatioem Cœnobiorum in quibus Canonici & Monaſtici inſtituti refulgebat ſtupenda & utilis conſociatio, conſpiraverint; quòd ad conditas de novo Abbatias, vel etiam in veteres dilapſas ab obſervantia, poſtulaverint Præmonſtratenſes ardenti ſollicitoque ſtudio, qui populi & cleri mores reformarent.

Duplici illo ex fonte inopina prodiit Ordinis fœcunditas, ut propitios apud Deum exoratores facerent ſibi Principes ſeculi; ut apoſtolicos viros ſibi & genti ſuæ procurarent, quibus erudirentur, iiſque liberaliter prædia, Epiſcopis annitentibus & approbantibus, conferebant ad dotem Monaſteriorum, ſeminantes temporalia, in ſpem metendi ſpiritualia. Aliunde Epiſcopi, liberioris quorumdam Religioſorum vitæ impatienter pertæſi, tanquam vindices piæ Fundatorum delegationis & mortuorum vivi interpretes, non hærebant Principum aut hæredum accedente conſenſu, melioribus agricolis locare vineam Domini Sabahot, &

immorigeris aut ſterilibus, ſubſtituere probos ad Eccleſiæ decus, ad fidelium utilitatem. Obvia erunt paſſim lectori in Monaſteriologiæ noſtræ decurſu Cœnobia quæ nunc à Canonicis ſecularibus, quandoque à regularibus, vel etiam à Monachis ultroneâ deditione, aut Eccleſiaſticâ autoritate ad nos tranſmigrarunt.

IV. Qualem Ordinis formam, qualem regiminis modum S. Norbertus inſtituit.

Adverterat B. Pater à regulari diſciplina excidiſſe Monachos ex defectu Capitis ſupremi quod regularum invigilaret obſervantiæ, quod gregis diſſeminati cuſtodiæ incumberet, quod autoritate coactivâ præſideret ſingulis; adverterat multitudinem acephalam, vel potiùs multitudinem Capitum, nulli ſubditorum præeminenti Capiti, ad diſcordiam & ſchiſma, in diſſolutionem morum eſſe pronam, ad vitæ emendationem ægrè revocabilem, & iſtis ut occurreret malis, ſagax & providè ſapiens Pater, Abbati Præmonſtratenſi addixit ſupremattiæ jura & ejus autoritati ſingulos ſubjecit Abbates; ſed ne vertex ipſe Ordinis, ſummo rerum judicio gaudens, obſequii gloriam tantùm relinqueret cæteris, nulli obſequens, voluit ut Capitulo generali præſtaret obedientiam, ejus ſubeſſet juriſdictioni, & ab ejus arbitrio penderet totus. Quare anno quolibet vertente, juſſit Comitia congregari quæ tam in capite, quàm in membris reformationem decernerent cum plenitudine poteſtatis, & ita monarchiam ariſtocratia temperatam, invexit in Ordinem Norbertus. Quin & ad majorem matricis Eccleſiæ providentiam, quæ ut omnium mater, ſic omnibus forma vivendi eſſe debet, præcepit ut S. Martini, Floreffiæ, Cuiſſiaci Patres Abbates, per Viſitationis canonicæ remedium, diſciplinæ Præmonſtrati proſpicerent, emendarent, corrigerentque culpas delinquentium, ipſum denique Abbatem, ſi ſui Ordinis prævaricator, vel in corrigendo, quod abſit, tepidus vel contumax exſtiterit, admonerent & per eos unà cum Epiſcopo judicaretur. Simili penè formâ judicii exauctorandos Abbates pronuntiat Innocentius II. Sed loco Epiſcopi Patrem Abbatem, ſive Abbatem monaſterii ex quo aſſumptus fuerat reus Abbas, judicem cum duobus aut tribus aliis Abbatibus advocatis, ſedere præcipit.

V. Patres Abbates Ordinis, & eorum autoritas.

Patrem Abbatem appellamus illum, qui vel collatione fundorum, vel tranſmiſſione *Abbatis & Religioſorum de gremio Eccleſiæ ſuæ*, vel reſtauratione poſt lapſum, excitavit & quodammodò genuit aliud monaſterium. Qualem carnales patres in filios, talem ſpiritualis Pater in ſobolem ſuam exerit authoritatem. Hanc ne extra legitimos limites extenderent Patres, ſic arctavit Alexander III. inveteratæ juriſdictionis, aut immoderatæ interpres; » Pater Abbas » curam de profectu filii Abbatis ... habeat, & poteſtatem habeat corrigendi » quæ in eo noverit corrigenda; & illi tanquam patri reverentiam filialem hu- » militer exhibeant (Fratres) ... Si Abbas aliquis ... infamis & inutilis aut Or- » dinis ſui prævaricator extiterit ... Si capitulum expectari nequiverit, per Ab- » batem Præmonſtratenſem & Patrem Abbatem & alios Abbates quos voca- » verit ... deponatur ... cum aliqua Eccleſiarum veſtrarum Abbate proprio » fuerit deſtituta, ſub Patris Abbatis poteſtate ac diſpoſitione conſiſtat, & cum » ejuſdem conſilio, qui eligendus fuerit, eligatur à Fratribus. Electus autem » non quaſi abſolutus à poteſtate Patris Abbatis, vel Ordinis ſui, Archiepiſco- » po vel Epiſcopo in cujus diœceſi fuerit præſentetur ... Si inter Fratres de » ſubſtituendo Abbate diſcordia fuerit ... & ipſi facilè ad concordiam vel uni- » tatem revocari nequiverint, Pater Abbas, conſilio Coabbatum ſuorum, eis » idoneam provideat perſonam, & illi eam ſine contradictione recipiant in » Abbatem.

Bulla an. 1177.

Bulla an. 1227.

Patrum Abbatum prærogativas diſtendit Gregorius IX. dum illis poteſtatem impertivit approbandi & deſignandi Confeſſarios filiorum Abbatum. Primaria, ſi tamen

ſi tamen primaria ſunt Statuta Ordinis quæ Pagius edidit, latiùs expandunt Patrum Abbatum jura. Viſitationem annuam filialium Eccleſiarum inſtituere, præeſſe electioni Abbatum, ædificiorum ſtruendorum formam ad Religioſæ modeſtiæ regulas reducere, permutationem bonorum & locationem prædiorum ad vitam concedere, & ſimilia, Patrum Abbatum authoritati ſubjiciunt, quibus per recentiora Statuta nil penè detractum. Imminuta eſt in Colloquio Bonæ ſpei anno 1661, inter Patres Obſervantiæ communis, & Congregationis reformatæ. Ibi enim ad pacis & concordiæ ſtabilimentum utrinque convenerunt : » Patres Abbates de Ordine, non viſitaturos filias Abbatias adjunc» tas Communitati, & Patres Abbates de Communitate viciſſim non viſitaturos » Abbatias quæ non ſunt de Communitate; ſalvis tamen juribus Patrum Abba» tum, ſive ſint de Communitate, ſive non, præſidendi in electionibus filio» rum Abbatum, & eos confirmandi; permutationem & alienationem bono» rum temporalium permittendi, inſpiciendi & ordinandi ædificia & alia tem» poralia, prout Statuta Ordinis præfigunt.

Alexander III.

Cum Præmonſtratenſis Eccleſia quæ mater eſſe dignoſcitur aliarum, ampliori honore & authoritate digna ſemper exſtiterit, non ſolùm in Monaſteriis quæ inſtituit, ſed in omnibus aliis dignitatem & officium Patris Abbatis obtinet. Imo ea fuit ſemper in Caput Ordinis reverentia, ut ad conſpectum ejus, jure ſuo Patres Abbates quodammodò ſpoliati, conticuerint. Unum eſt quod uſu prævalente ſibi non vindicarat, electionibus Abbatum alterius Filiationis præſidere in præjudicium proprii Patris Abbatis, & electum confirmare poſt electionem; ſed à Capitulo generali anni MDLXXXVI. id quoque juris aſſertum eſt Abbatibus Generalibus, ſeu beneficio præventionis, ſeu titulo proedriæ. Adeò ut Patris Abbatis œcumenici munia per totum Ordinem obire nunc poſſit ampliſſimus Archimandrita.

VI. Abbas Præmonſtrati Patris Abbatis œcumenici jura exercet.

VII. Quomodo acquiritur aut deperditur jus Patris Abbatis.

Jus Paternitatis coævum Ordini, & cuique Abbati ſcrupuloſiùs aſſervatum, intercidit quandoque, vel culpâ Abbatum, vel temporum neceſſitate exigente. Abbas S. Petri Selincurtenſis anno MCLXIV. jure ſuo paterno in Abbatiam S. Auguſtini Morinenſis excidit, *rei domeſticæ & alienæ renunciatus* inhabilis adminiſtrator, & in Abbatem S. Nicolai Furnenſis tranſiit judicio Capituli generalis. Ejuſdem decreto omnes penè Hungarorum Paternitates reſectæ ſunt anno 1294, & inutilium Patrum loco, filios dedignantium viſitare & corrigere, meliores ex Bohemia & Moravia aſſumpti ſunt. Ergo ex negligentiæ causâ munere ſuo ſpoliabatur immeritus Pater. Ex denegato pariter filiali Eccleſiæ afflictæ ſubſidio, Patrem fruſtrà reclamanti, paternâ juriſdictione privabatur; uti contigit Abbatiæ Vadegotienſi, quæ calamitatibus attenuatam Haguenoviæ Præpoſituram ſublevare recuſans, paternâ authoritate exuitur immiſericors Pater anno MDCXXXXIV. & *Cellæ Omnium Sanctorum* ſuppetias ferenti, committitur.

Alio ex capite tranſlata eſt noſtris temporibus Monaſteriorum paternitas. Poſt redemptum de infidelibus regnum Hungariæ, Abbates Auſtriæ, Bohemiæ, Moraviæ, refuſo in ærarium Viennenſe argento, nonnullas Ordinis Præpoſituras recuperarunt & eorum regimen paternum ſuis annexuere Abbatiis. Præter has immutationis aut acquiſitionis cauſas, aliam offert nobis Capitulum generale anni MDXVI. Attendentes quippe Ordinis proceres ex Patrum Abbatum longiore diſtantia, à filiabus Eccleſiis, non eſſe pares aut promptos ad ferendum auxilium, ad Viſitationem obeundam annuatim, & cætera Paternitatis adimplenda officia, tranſmiſſam anno 1294, ad Abbates Bohemos & Moravos Paternitatem in Hungariæ Præpoſituras, Hungaris reſtituerunt ſupremo & ineluctabili Canone.

VIII. De quatuor primis Patribus Abbatibus Ordinis, & de eorum jurisdictione.

De Paternitate trium S. Martini, Floreffiæ & Cuiſſiaci Abbatum, quos primarios poſt Præmonſtratenſem Archimandritam Patres Ordinis nominamus, dixit & decertavit magno æſtu, eventu nullo in Comitiis generalibus anni 1717. Reverendiſſimus Pater *Dionis* Abbas Cuiſſiaci, ſe ſuoſque collegas à Vicariatu generali, id eſt à regimine totius Ordinis, ſede primâ vacante, arceri conquerebatur, & hanc provinciam R. D. *Dufour* Abbati Clari-fontis, committi, quam de jure, de conſuetudine ad tres primos Ordinis Abbates devolutam contendebat. Triplici ex principio, argumenti ſui probationes eruit & pronuntiavit elegantiæ floribus ornatas. 1°. Ex ſtatutis & monumentis veteribus. 2°. Ex uſu antiquo & moderno poſſeſſionem aſſecurante. 3°. Ex ratione multiplici Canonum munita definitionibus.

Statuta Ordinis, diſt. 4. c. 12. viduatam paſtore Eccleſiam Præmonſtrati, tribus primis Patribus adminiſtrandam delegant, electionis futuræ Præſides conſtituunt: ad eos igitur ut Præmonſtati regimen, ſic totius Ordinis providentia pertinet: alterum affine eſt alteri; Abbas Præmonſtrati in tantum præeſt Ordini in quantum domui Præmonſtratanæ præeſt; ſed tres primi Patres, vacante ſede, monaſterio præſunt, quidni Ordinis clavo præeſſent?

Equidem tres Patres non viduatæ ſolum Præmonſ. Eccleſiæ curam in ſe ſuſcipere debent, ſed loco pleno, & vivente Archicœnobiarchâ, ejus curam ſollicitiùs debent gerere, annuis Viſitationibus in mores, in diſciplinam, in temporalium adminſtrationem inquirere, ad juſſionem Alexandri III. ſummi Pontificis; ſed nihil ultrà, nihil ſuprà indulgetur illis, quo poſſint ex momentaneo matricis Eccleſiæ gubernio, in totius Ordinis imperium aſpirare. Quid ſi liceat tutoribus Præmonſtrati ad tempus, in univerſum Ordinem extendere poteſtatem Capitis, quidni liceret eiſdem ex jure viſitandi Præmonſtrati, cæteras dignitate minores Abbatias viſitare? Standum Legiſlatoris textui, nec fas eſt conſequentiis procul accitis, ſtabilire jus nullibi datum, inductum nuſquam.

Fruſtra D. Cuiſſiacenſis ad cauſæ patrocinium allegat pacta amicabilis concordiæ, Guidonem inter Abbatem Præmonſtrati, & Joannem Abbatem Sancti Martini de Lauduno, quæ anno 1286, Vicariatum generalem San-Martinenſi Abbati adjudicant. Pagio authore id recenſet, ſed legenti ac relegenti Pagium nihil tale occurrit, imo nec Vicariatus generalis venit in controverſiam. Quamvis veniſſe fateremur, & à tribus Abbatibus jurgii ſequeſtris, San-Martini Abbati aſſertus eſſet, non inde cauſa Cuiſſiacenſis victrix evaderet, quin potius tricipitis multitudinem ab eo invectam pro regimine Ordinis, reſcinderet, dum in ſolo San-Martinenſi Abbate jura Vicarii generalis tota & integra coaleſcere declarat. Si Capituli generalis anni 1533 ſancito hæreamus, augetur conſequentiæ robur in gratiam San-Martinenſis Abbatis. Si enim attento deceſſu reverendiſſimi Domini Præmonſtratenſis præſidentiam arripuit in Capitulo generali Abbas San-Martinenſis ut Vicarius generalis, non ergo potuit Abbas Cuiſſiaci munus iſtud cum illo dividere; quod ſi in tres partes ſciſſa non eſt Capitis defuncti juriſdictio, cur in triadem, præſidentiam diſpartiri vellet Abbas Cuiſſiacenſis, & partem unam ſibi aſſumere? Sed quid angimur circà hoc argumentum? quod primam in Capitulo generali ſedem, non item Vicariatum generalem Ordinis evincit. De jure Abbas San-Martinenſis in generali Procerum Conſeſſu Abbati Præmonſtrati accumbit primus, quid mirum ſi vacante generalatu & Vicario generali non creato, primum ambierit in Capitulo locum?

Bibliot. Præm. p. 965.

Nec quicquam prodeſt conſilio D. Cuiſſiacenſis libellus ſupplex porrectus Franciſco II. Galliarum Regi à Joanne *Deſpruetis* Doctore Sorbonico & Ordinis Sindico in Piſſiaci Comitiis. Nemo enim ambigit tres primos Ordinis Patres

eſſe totidem Ordinis fulcimenta & quaſi columnas, cum ex illis pendeat & ab eorum incumbente vigilantia, ſalus Præmonſtrati; cùm generalium Capitulorum Definitores nati, ad cæterorum electionem votis concurrant & conſiliis; cùm electiones Abbatum Præmonſtrati moderentur, & intrent ut judices; cùm in majoribus negotiis illos audire & conſulere debeat Caput Ordinis. At quantùm ad regimen Ordinis, vacante ſede primariâ, nihil inferas ex libello *Deſpruetis*, quod illud aſtruat.

Ad rem paulò accommodatius profert arreſtum die 4 Julii 1667, manatum à ſanctiore Conſilio Ludovici XIV. Galliarum Regis, quod editas, vacante Præmonſtrati Eccleſiâ, Ordinationes, à tribus primis Patribus, Viſitationem monaſterii ex officio peragentibus, ſtatuit manere immotas. Ordinationes autem illæ non Præmonſtrati ſolùm, ſed Ordinis totius diſciplinam & œconomiam tangebant. Non moverentur exteri hoc Senatus-conſulto, nec legem faceret credendi, qui alienâ lege non aſtringuntur, Legiſlatorem alioqui venerantes. Sed ſi arreſti verba perpendamus, vis tota argumenti eliditur. Quippe Ordinationes iſtas à tribus Patribus Ordinis unà cum D. Michaële *Colbert* electo Abbate Præmonſtrati, & Vicario generali Ordinis renuntiato à Comitiis generalibus, conditas fuiſſe diſertè enuntiat textus arreſti, & ſi ſecùs factitatum foret, nec Vicarii generalis interceſſiſſet authoritas, irrita prorsùs decreta conciderent.

Ad rationum momenta veniens D. Cuiſſiacenſis hanc in fronte ponit: vel ab ipſo Domino Præmonſtratenſi, vel à generali Capitulo, Vicarius ille generalis, ad Patrum Abbatum humiliationem intruſus creabitur. Si à primo ſuam mutuatur poteſtatem, actum erit de poteſtate illius pereunte Abbate Generali, ſicut poſt Epiſcoporum fata non perſeverat in eorum Vicariis ſuperſtitibus, collata poteſtas. Si à Capitulo generali Vicarius iſte conſtitutus eſt, contingit plerumque Vicarium morte præoccupari ante Abbatem generalem, & cum raræ ſint Congregationes Ordinis, ita cogente infelicitate temporum, per longa annorum ſpatia gubernatore ſubſidiario privabitur Ordo, quem ſibi ad communis neceſſitatis ſublevamen delegerat. Igitur ne deficiat in Ordine ſumma authoritas quæ regat, *quæ moderetur, quæ corrigat, in triade Patrum*, non alibi ad perennem Ordinis œconomiam locanda videtur.

Hoc ingenioſo dilemmate parùm proficiet D. Cuiſſiacenſis. Gratis dato quòd à ſolo Abbate Generali Vicarius inſtituatur, non continuò putaveris, eo moriente, emori impreſſam Vicario poteſtatem; nec quadrat comparatio Vicariorum Epiſcopalium cum noſtris, quia Juriſdictio Epiſcopalis decedente Prælato migrat in Capitulum ejus Eccleſiæ; at verò integra in Vicariis noſtris permanet Generali decumbente: neque à ſeculis viſum eſt in Ordine noſtro Vicarios generales, ſive totius Ordinis, ſive Circariarum abſtinuiſſe à muniis poſt Abbatis Præmonſtrati obitum, aut ad tres Patres Abbates confugiſſe Ordinem ut enectam morte concedentis juriſdictionem, prorogationis beneficio exerceant.

Si à Capitulo generali promovendus eſt Vicarius & humanis eximatur ante Generalem Abbatem, vana quidem erit eligentium providentia; ſed capite ſano & compote, quid Vicario capite opus eſt? Si generalis Abbas, ut pote mortalis, ſuum videat ſuo tempore diem, non inde in anarchiam incidiſſe dicendus eſt Ordo, quemadmodum Eccleſia, obeunte Papâ, non dicitur ex dierum aliquot interregno anarchica. Quòd ſi in multos annos differtur Abbatis Præmonſtrati electio, ſicut Richeliano ſchiſmate fervente & ſcindente Ordinis unitatem accidit, tunc ad manum habemus paratum ab Urbano VIII. remedium Pagio forſitan & reverendiſſimo Cuiſſiacenſi ignotum, quod Pontifex

Digitized by Google

anno MDCXLI. languenti ex Capitis defectione appoſuit Ordini, hoc tenore.

» Urbanus Epiſcopus ſervus ſervorum . . . Proſpero felicique ſtatui & gu-
» bernio filiorum Canonicorum Regularium Præmonſt. Ordinis, Abbate Ge-
» nerali ad præſens, ut accepimus, deſtituti, pro paſtorali noſtrâ ſollicitudine,
» quantùm cum Domino poſſumus conſulere volentes, de conſilio particularis
» Congregationis, negotiis ejuſdem Ordinis pro bono illius regimine à nobis
» præpoſitæ, quæ rem hanc maturè diſcuſſit, Apoſtolicâ authoritate tenore
» præſentium concedimus ſingulis, tam in ultimo Capitulo generali, quàm
» poſtmodum à ſolo Abbate Generali defuncto, Ordinis hujuſmodi conſtitutis
» Vicariis, ſeu Viſitatoribus permanentibus, Circariarum, ſeu Provinciarum,
» facultatem indicendi & celebrandi annuatim Capitulum provinciale in loco
» ſibi benè viſo, cui interim, & donec non fuerit de Abbate Generali huic Or-
» dini proviſum, ſive per electionem juxta Conſtitutiones Ordinis, ſive per
» deputationem à Sede Apoſtolicâ faciendam, competat poteſtas, ſecundùm
» contingentiam caſuum ſuæ Provinciæ faciendi ea quæ facere poſſet Capitu-
» lum generale, & ipſi Vicario ſeu Viſitatori permanenti cujuſlibet Provinciæ,
» etiam faciendi ea, tam intùs, quàm extrà Capitulum provinciale, quæ facere
» poſſet Generalis ejuſdem Ordinis. In illis verò Provinciis, in quibus hujuſ-
» modi Vicarii ſeu Viſitatores non exſtant, ſupradictam facultatem indicendi
» & celebrandi Capitulum provinciale concedimus Abbati antiquioris monaſte-
» rii, de & cum conſilio duorum Abbatum ejuſdem Provinciæ, & in defectum
» Abbatum, Priori antiquioris monaſterii, in quo eligatur canonicè Vicarius
» ſeu Viſitator permanens, cum in Capitulo provinciali competat omnis po-
» teſtas ſuper expreſſa, ita tamen ut omnia & ſingula ſuperiùs conceſſa ad noſ-
» trum & Sedis Apoſtolicæ beneplacitum durent. Datum Romæ apud S. Pe-
» trum ſub annulo Piſcatoris die VIII. Martii MDCXLI. Pontificatûs noſtri anno
» XVIII.

En nova regundi Ordinis forma, quam Diis iratis nati Patres noſtri tenere debuerunt, Richelio temporaliter imperante; en quam tenere deberet Ordo ſede longiùs vacante, *cum nullo poſteriori decreto* priori fuerit derogatum. Mirum quòd tres primi Patres Ordinis non reclamarint læſam poteſtatem gradûs & dignitatis; mirum quòd Paternitatis ſpreto jure, quod jactat Dominus Cuiſſiacenſis, ſeniori cujuſque Circariæ Abbati prærogativam accumbendi ſummo loco in Capitulis provincialibus, & regundæ Circariæ, deferat Pontifex authoritatem neglectis Patribus primis, in ſua unoquoque Provincia. Extricet ſe D. Cuiſſiacenſis ab hac difficultate & toto pectore defenſam trium Patrum juriſdictionem vindicet, oppreſſam Romanæ Sedis oraculo.

Neutiquam ſe expediet ſuo illo quod palmare venditat argumento, ex juriſdictionis actibus quos tres primi Patres exercent Præmonſtrati, tum erga Abbatem, tum in ejus Capitulares Canonicos, quos Pontificiæ ſanctiones ſubdunt reformationi & correctioni trium Patrum. Eiſdem electionis præſidentiam adjudicant; quodque horum majus eſt, Abbatum Præmonſtrati dimiſſiones excipere poſſe, ex dimiſſione Guillelmi II. à tribus quondam Patribus excepta, concludit. Quis autem neſciat jus reformandi, corrigendi, dimiſſiones admittendi, importare ſuperioritatem in primis Patribus erga verticem Ordinis, quantò magis in Prælatos inferiores? Illam agnovit & publico ſcripto profeſſus eſt Reverendiſſimus Dominus *Colbert*.

Pace tamen eruditi Abbatis dicam, ſua ſupra modum dilatare philacteria; nam ſi jus viſitandi, corrigendi, præſidendi, reſignationes acceptandi autocephaliam arguit in tribus primis Patribus, quid fiet de ſuprematia Abbatis Præ-
monſtratenſis

Digitized by Google

monſtratenſis in ſingulas Ordinis Abbatias? quid fiet de miniſteriali illo Capite cui trias Patrum ſuperſtruitur, ſummi Capitis moderatrix & arbitra, quam nec Leges Pontificiæ, nec Capitulorum Canones impoſuerunt ſuper Capita noſtra. Suſdeque ſubvertit Ordinis œconomiam ſiſtema D. Cuiſſiacenſis, quod ne metas tranſgrediatur quas poſuerunt patres noſtri, oppono repagula exorbitantibus conſequentiis.

Revera tres Ordinis Patres jus viſitandi, corrigendi, reformandi Præmonſtrati, tam in capite, quàm in membris, provinciam demandatam ab Ordinis nativitate acceperunt, *ut ſicut membris ſingulis Caput praeminere conſpicitur, ſic* (*Præmonſtratum*) *decoris privilegio precellere videatur, ſitque* (*Abbas*) *filiis in ſancta vitæ ſpeculum, ac angelicæ converſationis exemplum.* Sed viſitationis actum qui ſuperioriratem redolet, exercent nomine & autoritate Ordinis, eamque ſic arctavit idem Pontifex, ut ſi deponendus fuerit Abbas Præmonſtrati, per vos, inquit, Patres Abbates, ad depoſitionem ejus nullatenùs procedatis, ſed hoc generali Capitulo reſervetis, ne momentanea juriſdictio quâ funguntur, illis attollat ſupercilium.

Præeſſe electioni, reſignationem admittere, autoritativam non indicant functionem, ſi electus confirmationem à Præſide electionis, & reſignatarius inſtitutionem ab admittente reſignationem, non obtineant. Sed & hoc ultimum poteſtatis argumentum, ne indulgentiùs permiſſum D. Cuiſſiacenſi exprobretur. Ad Willelmi II. hiſtoriam à qua illud mutuatus, iterum redire obteſtamur. Leget, quod nimis properatò legentem fugit, non à tribus modo Patribus, ſed ab univerſali Capitulo fuiſſe admiſſam Willelmi II. reſignationem. *Pagina Bibliot. Præm. p. 928.* *Ceſſit regimini Abbatiæ, tribus primis Abbatibus approbantibus, & etiam Capitulo generali*, honoris cauſa tres primi Abbates, loco ſecundo cæteri nominantur; & illa Capitulantium unanimitas ultroneam Willelmi exautorationem excepit.

De Reverendiſſimi D. Colberti ſenſu quem ſibi propitium laudat D. Cuiſſiacenſis, nihil eſt reponendum, cùm ejus verba judicaverit ſubticenda. Finem denique dicendi fecit, in novitatem Vicariatûs univerſi Ordinis inſurgens, & ex novitate periculoſum, ac proinde proſcribendum concludens: maximè ſi talis Vicarii electio pendeat ex nutu Abbatis Præmonſtrati; abſurdum inclamans Rectorem dari Ordini ab eo qui non niſi per multorum vota & ſub teſtimonio trium Patrum Rector Ordinis renuntiatus eſt.

Nos ſaniùs ſapientium judicio hanc quæſtionem proteſtationis merito & interpoſitionis titulo pendulam, remittimus. Si tamen animadverſionibus noſtris locus eſſe poteſt, haud temerè dixerim non eſſe nuperam Vicarii totius Ordinis inſtitutionem. Sub Adamo de *Crecy* Abbate Præmonſtrati, Vicarium ejuſmodi alio, ſed æquivalenti nomine deſignatum exſtitiſſe legimus ſub titulo ſcilicet, *Locum tenentis Domini Præmonſtratenſis*, compellatum in articulo VII. initæ concordiæ anno 1315. ipſum inter & Abbates Angliæ, ſic legere eſt. » Item apoſtatæ Ordinis & alii criminoſi ac notoriè irregulares, ſi ad Dominum » Præmonſtratenſem venerint, ſeu ad ejus *Locum tenentem* abſolvendi, aut pro » gratia impetranda, Dominus Præmonſtratenſis, vel ejus *Locum tenens* in ca» ſibus ſibi conceſſis ipſos abſolvent, & ſuper irregularitate diſpenſabunt « Iſte *Locum tenens* per òmnia æquiparandus Vicario Generali totius Ordinis, ſolo nomine differt. Sequeſter eſt juriſdictionis Abbatis Præmonſtrati: ad exteros diffunditur ejus poteſtas, in cauſis majoribus delegatur judex, & gratiarum diſpenſator. Viventis Abbatis generalis obibat munia, fortè abſentis, aut morbo detenti. Hoc unum eſt veteris diſciplinæ veſtigium, quod temporibus Fran-

Digitized by Google

ciſci Cardinalis Piſani revixit magno Præmonſtrati diſpendio, majore totius Ordinis luctu.

Præmonſtratenſem Eccleſiam perpetuæ commendæ titulo adeptus, degluttiendo proventui intentus, paſtoritiam ſollicitudinem tranſtulit in Patrem Joannem de *Folembray* Abbatem Clari-fontis, inde in Patrem Amatum *de Fonte* Abbatem S. Martini, poſtea anno 1537. in Patrem Judocum *Coquerel*, S. Juſti Abbatem, & anno 1544. in Patrem Antonium *Deſprey* Abbatem S. Joannis Ambianenſis qui ſuo nomine præeſſent Ordini. In Hippolitum Ferrarienſem Cardinalem ex reſignatione tranſmiſſâ anno 1561. Abbatiâ, cùm de ſubrogando Vicario generali minùs curaret Cardinalis, Prior Præmonſtrati coacto Fratrum Capitulo, in Vicarium Ordinis ſubvexerunt P. ac Dominum Gilbertum de *Tournebulle* Abbatem ſanctæ Mariæ de Moncellis die 19. Maii 1565. neglectâ cunctantis Cardinalis Abbatis approbatione; & huic ſuffectus eſt anno 1569. P. Antonius *Viſconti* Abbas S. Martini Laudunenſis; ex Senatus-conſulto Pariſienſi ad tale quid audendum ſtimulati Præmonſtratenſes, inſolitum jus ſibi arrogarunt. Seculo penè integro, & à reſtitutione regularis Abbatis evanuit cum nomine Vicarii memoria. Recruduit necdum bene obducta plaga, dum Richelius denegatam ſibi ab electoribus Abbatiam invaſit. Afflictæ matris ſtatum, perturbationem Ordinis ejuſque Hierarchiæ, expoſuerunt Urbano VIII. Pontifici Abbatum primores ex omni gente. Tactus intrinſecè, & Proregis Franciæ autoritatem adverſam experiri nolens Papa, hanc regiminis inuſitatam ſpeciem induxit, quam ſupra deſcripſimus. Anno 1663. Abbas generalis Sellerius in Vicarium & Prorectorem generalem fecit, aut potiùs ſibi dari paſſus eſt Abbatem Domni Martini. Anno 1717. Ampliſſimus Generalis, obſtrepente & contradicente D. Cuiſſiacenſi, Adminiſtrum Ordinis accivit R. P. ac D. N. *Duſour* Abbatem Clari-fontis.

Hæc eſt Vicariorum ſeries quantum ex monumentis & Capitulorum actis elici potuit. Vario modo iſtud munus collatum, variiſque concreditum fuiſſe perſonis liquet, tribus Patribus Abbatibus nunquam; nullo tamen horum reclamante, licet pateret locus in Capitulo generali anni 1535. dum Joannes de *Folembray* deſignatus à Cardinale Piſano Vicarius Ordinis, confirmationem impoſiti officii rogavit à Patribus. Conticuerunt pariter Patres Abbates dum Joanni de *Folembray* ſubſtitutus Amatus de Fonte Abbas Cameræ-fontis, confirmationem requiſivit à Comitiis generalibus anni 1537. ut delegatum munus exequeretur. Demum in Capitulo generali anni 1663. Ampliſſimus Abbas Sellerius unà cum Patribus *providere volens plurimis difficultatibus quæ ſede Præmonſtratenſi vacante occurrere ſolent, Capitulum creavit & inſtituit Reverendum admodùm Dominum Abbatem Domp-Martinenſem in Vicarium Generalem*, nullo diſcrepante, Patribus Abbatibus fortè invitis, ſed ſilentibus. Abbas Cuiſſiaci pro hac Patrum Abbatum inofficioſa præteritione & ex capite duplici primus movit querelam, tum quia hæc dignitas ad Patres Abbates de jure pertineret, tum quia inconſultis Patribus, illam, contra mores antiquos, detuliſſet Abbati Clari-fontis Ampliſſimus Generalis Abbas.

Vide acta Capitular.

IX. Abbatiæ & Præpoſituræ Ordinis.

De tribus primis Paternitatibus diſſerentem longiùs abripuit Domini Cuiſſiacenſis oratio quam dimittere non decebat intactam, nec inſolutam referre. Alterum dedignationem ſaperet, vergeret alterum in diſpendium antiquioris diſciplinæ. Jam aliò convertimur & de Abbatiis & Præpoſituris, ambarumque diſcrimine venit agendum. Si à Fundatore Ordinis B. Norberto auſpicemur, eo regente aut nulla aut pauca monaſteria alterutro titulo inſignita ſunt, ne Præmonſtratum quidem, cui præerat B. Pater, hâc appellatione gaudebat. Pri-

Digitized by Google

mum naſcenti Ordini & poſtulanti Norberto conceſſum confirmationis Diploma à Legatis Apoſtolicis, neque Abbatis neque Præpoſiti nomen præfert. Quotquot hujus temporis extant monumenta, neutram denominationem Norberto aſcribunt, quamvis utriuſque ſignificationem ſuis impleverit officiis, tum erga Præmonſtratum quod uti Superior moderabatur, tum erga diffuſum ſuâ ætate & ante Epiſcopales infulas, Ordinem cujus regimini tanquam Caput incumbebat. At ubi ad Magdeburgenſem Epiſcopatum ſublimatus eſt, quos noluit honoris titulos aſſumere, Hugoni ſuæ dignitatis hæredi contulit, & ad ejuſdem nuncupationis conſortium accerſivit Floreffiæ, Antuerpiæ, Bonæ-ſpei, fortè & quoſdam alios aliorum monaſteriorum Superiores, cæteris ſub Præpoſiti denominatione manere & regere permiſſis. Ut hanc nominum varietatem ejuſdem muneris indicativam, in eodem Ordine tolleret Eugenius III. conceſſit Præpoſitis ut nomen & benedictionem Abbatum ſibi procurarent. Ex tunc per B. Hugonem in Abbates ſublevari quotquot ſub Præpoſitorum aut Superiorum appellatione monaſteriis præſidebant. Ex tunc quæ ad Ordinem accedebant, aut pro Ordine ædificabantur Eccleſiæ, titulum Abbatiæ obtinebant à limine fundationis. Saxoniam, Hungariam & Germaniæ Provincias aliquot excipias, quæ Præpoſituræ nomen ſuis ab origine inditum monaſteriis, avidè retinuerunt. Ipſummet S. Mariæ Magdeburgenſis Cœnobium quod B. Norbertus anno 1129. ſuo junxit Ordini, priſtino ſuo Præpoſituræ titulo contentum, Abbatialem faſtidivit, ſeu potiùs ex humilitatis ſenſu, nuncupationem non admiſit, nec voluit filiales Eccleſias glorioſiori titulo donari per Saxoniam. Sæculis poſterioribus, prioris humilitatis immemor, faſtuoſam Primatis Germaniæ denominationem, Epiſcoporum ornamenta & ſupellectilem ambiit Præpoſitus, nec tamen primitivum nomen immutavit ſuo monaſterio, ne antiquitati derogaret, neve monaſtici aliquid innueret Abbatis appellatio. Ita nonnullos Germaniæ Præpoſitos ſenſiſſe præſertim nobilium Collegiorum, advertimus, qui poſt acceptas Abbatum infulas & nomen, utraque poſuerunt, ut Præpoſiti reſumerent denominationem, Canonicorum equeſtris nobilitatis, ut ſibi viſum eſt, rectori convenientiorem. Humanus error eſt, cui ignoſcendum, ſed in Hierarchiam peccans, ſive Ordinis diſciplinam, ſive normam Canonum conſulas. Quis enim Abbatum viſus eſt poſtulaſſe à ſummis Pontificibus in Præpoſitum ſublevari? Certè Eugenius III. non intendit injuriam facere Ordini, nec in humiliore gradu conſtituere Præpoſitos, dum majoribus noſtris indulſit, non cauſâ elationis, ſed ad majorem Religionis obſervantiam, ut in Abbates transformarentur & benedicerentur in Abbates. Bullæ Pontificum, primò Abbatibus deinde Præpoſitis inſcribuntur. In Conciliorum ſicut & in Comitiorum noſtrorum conſeſſibus, primum obtinent locum Abbates, ſecundum Præpoſiti. Juriſdictione etiam inferiores ſunt & ſede, neque enim fas eſt Præpoſitis ſubditum attondere in Clericum aut ordinare Acolytum. Non illis licet conſecrare Calices & Pontificalibus ſe immiſcere cæremoniis. Hæc apprimè norunt, nec tamen invident.

Vita S. Norb. c. 16. Chron. Balduini ad annum 1126.

Bulla an. 1146.

X. Duplex Præpoſitorum ſpecies.

Duplex porrò Præpoſitorum ſpecies viget in Ordine. Alia Virorum, Virginum alia. Illi Canonicis, iſti Sanctimonialibus præficiuntur. De prima ſatis, de ſecunda latiùs diſcurrendum. Ejus originem, deinde juriſdictionem explorabimus. Quicumque originem illius, Ordini coævam aſſerit, primigeniam Sanctimonialium conditionem ignorare convincitur. Illæ ſiquidem antiquitus, ſuam Virorum monaſteriis contiguam, habitationem habebant, adeò ut qui Viris præeſſe ſolebat, idem præeſſet & Virginibus. Prædia, dotes, fundi nunquam aſſignabantur Parthenonibus, quanquam ex intuitu Parthenonum con-

Digitized by Google

ſerrentur à donatoribus, quia communi cibo, communibus proventibus & veſtiario, utraque res domeſtica procurabatur, & benefactores ſua cenſebantur tradidiſſe Virginibus, dum virili Cœnobio penes quod ſumma rerum adminiſtratio erat, conſignabant. Ne tamen largientis intentio fugeret poſteros, illam Chartis exprimebat factam donationem in die profeſſionis ſeu converſionis Sanctimonialium.

Poſteaquàm verò Sorores à vicinia Virorum ſummotæ ſunt Capitulorum providentiâ, illarum victui proſpicere, & fundos dividere cum illis ſategit, & quodcumque deinceps Virgo ad vitæ ſuſtentationem à parentibus obtinebat, hoc totum Parthenonis cedebat utilitati. Sequeſtratæ Virgines, Patrem qui ſpiritualibus, Oeconomum qui temporalibus invigilaret exigebant, & utramque ſollicitudinem uni, quandoque pluribus Canonicis impoſuit Abbas. Lapſu temporum duplex illud miniſterium in unam coaluit perſonam, cui Præpoſiti nomen inditum eſt. Iſtam regiminis formam, ſeculo duodecimo deſinente Parthenones fundati tenere debuerunt; ita ut examen Canoniſſarum ſequeretur ſemper Præpoſitus qui temporalia adminiſtraret, & animarum incumberet ſaluti. Quia verò fortunæ anguſtia ſuſtentando decenter Præpoſito non ſufficiebat, Confeſſarios qui & Priorum nomen uſurpabant, ad utrumque vocabant regimen pauperculæ Moniales.

Ardua nunc & acriter olim verſata quæſtio diluenda ſe offert, num Præpoſiti Parthenonon, albo ſint Prælatorum Ordinis accenſendi? P. Michaël ab *Himſelrath* Canonicus *Knechſtadienſis* anno 1657. edidit Coloniæ Tractatum in quo rem ex profeſſo agitatam reſolvit, Canonum, Statutorum, & rationum multiplici apparatu ſtructo ad ruinam juriſdictionis ordinariæ, immediatæ & independentis, quæ Prælatum efficit, & quam à Sanctimonialium Præpoſitis penitùs abjudicat. In eam ſententiam totus propendebat Ampliſſimus Generalis Capituli Præſes anno 1717. Plures opinanti manus dedere & ſuffragia. Res agebatur Virginum, quibus Præpoſitorum authoritas gravis & ſæpiùs diſpendioſa eſſe conſuevit, attamen eventu ſecundo & penè deſperato, ſic invaluit Præpoſitorum cauſa, ut non tantùm intemerata evaſerit eorum poteſtas, ſed etiam præcedentia in concurſu Præpoſitorum virilis monaſterii eis adjudicata fuerit, ſi promotione fuerint anteriores.

Quamvis hoc decreto omnis evacuata ſit difficultas, nihilominùs intorta quondam in eorum juriſdictionem tela librabimus. Exorditur author à prima Præpoſitorum conditione, antequam à virorum clauſtris Sanctimoniales eſſent ſegregatæ. Alios tunc temporis non præfuiſſe Monialium clauſtris conſtat, quàm Abbates qui ſub Epiſcopi autoritate utrique antiquitus Cœnobio præſidebant. Poſtquam ſepoſitæ fuerunt, & Ordo à juriſdictione Epiſcoporum ſolutus, Abbates poteſtatem originariam in Moniales non diviſerunt cum Præpoſitis, neque diviſerunt Pontifices. Integra igitur poſt elongationem ſubſtitit in Abbatibus.

Nec officit eorum juriſdictioni permiſſa Virginibus ſuorum Præpoſitorum electio, cùm Jure Canonico aliam non habeant facultatem, quam eligendi ſibi caput œconomicum, ſeu patrem familias, cap. de elect. in 6. & Statuta Ordinis aliam illis non indulgent licentiam, ſed Præpoſiti earum gubernio ab illis ſunt præponendi, quibus diſt. 2. cap. 25. §. 2. poteſtas eſt data temperandi ad libitum earum adminiſtrationem reſtrictionibus, porro illa poteſtas ad Patres Abbates pertinet, *præficiantur Monialibus ſive Sororibus Ordinis noſtri in Præpoſitos & Priores viri maturi judicii ..... penes Præpoſitos ſit temporalium bonorum adminiſtratio ſub conditionibus & reſtrictionibus à Patre Abbate ſtatuendis.* Et §. 16. & 17. ejuſdem capitis ubi ingreſſus intra ſepta clauſtri Monialium vetatur abſque

abſque expreſſa Superioris permiſſione *per hunc Superiorem*, aiunt Statuta, *hanc poteſtatem habentem, intelligantur, non Præpoſiti Monialium vel Priores, ſed Patres Abbates, vel Prælati authoritatem Patris Abbatis habentes*, & §. 2. *tempore bellorum ad loca tutiora liceat cuilibet Abbati Sorores ſibi ſubjectas transferre.*

Arctis anguſtatam finibus Præpoſitorum juriſdictionem, eam dependentem & vicariam eſſe colligit, cùm à paterno Abbate in adminiſtratione Parthenonon, limitationem, pro ingreſſu in clauſtra licentiam, pro tranſlatione Virginum ad tutiora loca, ſæviente bello, facultatem accipere teneantur. Hac, ſi bene ſapio, de cauſa, Conradus Præmonſtrati Abbas, præcepit Herdrico Fundatori & Præpoſito Parthenonis Schilvoldiæ, ut ſibi, ſuoque Conventui acephalo deligeret Patrem Abbatem, ne gregem ſine authoritate legitima paſceret more mercenarii & intruſi Paſtoris: & ſanè ſi à Patribus Abbatibus non delegarentur Præpoſiti, in eodem aſceterio duo in ſolidum eſſent Domini, juriſdictiones pares, quod legibus, quod rationi, quod exemplis repugnat & uſibus. Propterea anno 1640. Præpoſitus *Cæſarei nemoris*, vulgò *Kaiſersboſck*, ſecùs Ruremundam, de paritate authoritatis cum Abbate Averbodii contendens, & autocephalum eſſe ſe jactitans, compreſſus eſt arbitrali ſententiâ Theologorum & Juriſperitorum; cui cùm ſtare nollet, litem inſtauravit, quam per varios ſinuoſoſque circuitus deductam, pacificâ rursùs compoſitione dirimendam detulit Abbatibus *Parci* & *Antuerpiæ*, qui » adhibito diverſorum utriuſque Juris beneperitorum conſilio, » tandem, inquiunt, convenimus, concluſimus, reſolvimus, laudum ſive ſenten- » tiam arbitrariam, uti laudamus & arbitramur vigore præſentium. Primò itaque » declaramus & ſolvimus Prælatum *de Everbod* ſicut & ſucceſſores ejuſdem ne- » dum Patrem Abbatem conventûs & monaſterii Religioſarum de *Kaiſersboſck*, » ſed & verum immediatum, ordinarium ſuperiorem tam à Præpoſito quàm à » Prioriſſa cæteriſque Canoniſſis totoque Conventu in genere & ſpecie ha- » bendum eſſe & haberi debere. 2°. Declaramus & reſolvimus præfatorum » Doctorum Lovanienſium conſilium, tanquam fundatum, admittendum, ei- » demque inhærendo, Præpoſitum tam præſentem, quàm futurum prædicti mo- » naſterii de *Kaiſersboſck* ſub titulo Præpoſiti eſſe merum Vicarium R. D. Præ- » lati ſui de *Everbod*, nec aliam habere juriſdictionem adminiſtrandi dictum » locum quam quæ in commiſſione ejuſdem exprimitur, delegatam ſcilicet, » ſemper revocabilem, & tanquam obedientiarium ad nutum amovibilem.« Actum & pronuntiatum die x. Octobris MDCXL. Alterum nec minus celebre præſtat exemplum prænobilis Parthenii Hinsbergenſis Præpoſituræ, Ducatûs Juliacenſis. Præpoſitus Patris ſui Abbatis Knechſtedenſis autoritatem volens excutere, & delegatam juriſdictionem profiteri nolens ad legitimum modum cenſurâ Ordinis reductus eſt, unà cum ſuo Conventu quem in ſuas partes allexerat. Suæ defectionis pœnitentes hoc inſtrumentum tradiderunt.

» Nos Leonardus *Treveren* Abbas Knechſtedenſis, Diœceſis Colonienſis & Nos » Gerardus à *Goer* Præpoſitus, Eliſabetha de *Flatten* Prioriſſa, Anna-Maria de » *Speez* Supprioriſſa, Iolanda de *Harff* Veſtiaria, Chriſtina *de Beiſſel* de *Gimenich* » Novitiarum Magiſtra, Beatrix de *Droeff* Sacriſtiæ Præfecta, cæteræque Ca- » noniales Virgines monaſterii Hinsbergenſis Ordinis Præmonſtratenſis, Diœ- » ceſis Leodienſis, ſignificamus & teſtamur præſenti inſtrumento pro nobis & » poſteris noſtris, quòd poſteaquam aliquoties antehac in dicto Conventu noſ- » tro motus & diſcordiæ exortæ fuiſſent, adeò ut modò Præpoſitus, paulò poſt » Prioriſſa, hanc vel illam minimè competentem autoritatem & poteſtatem in » Ordinis comtemptum ſeu diſpendium, diſciplinæ violationem, charitatis & » concordiæ ſubverſionem, monaſterii ipſius damnum, animarum & conſcien-

» tiarum gravamen, Superiorum deſpectum, & ulteriùs mundi ſcandalum uſurpare ſibi voluiſſent, ut hujuſmodi malo pro nunc & in poſterum obviaretur, » nos finaliter reſolverimus, univerimus & in perpetuum obligaverimus prout » ſequitur. Primò & per omnia ut jam à tempore immemoriali haberi conſue- » vit, pro tempore Abbas Knechſtedenſis, hujus ab ipſo in ſpiritualibus & tem- » poralibus dependentis Virginei monaſterii Hinsbergenſis Pater Abbas & im- » mediatus Superior habebitur, erit & manebit ad modum quo id Ordinis noſ- » tri generalia Statuta in communibus nuper Præmonſtrati habitis Capitulis, » diſt. 2. n. 128. 129. 135. 140. 147. extra diſputationem præſupponunt, ordinant » & mandant. Proinde bina iſta monaſteria Knechſtedenſe & Hinsbergenſe, » tanquam unum monaſterium, & unum corpus à memorato ſuo & imme- » diato Capite per ſubalternos & mediatos Superiores, Præpoſitum ſcilicet & » Prioriſſam reſpectivè quoad Hinsbergenſe, ordinatè regentur, cum hac ex- » preſſa conditione, ut Knechſtedenſi monaſterio, ſui, & Hinsbergenſi pariter » ſui, ſeu fundati ſeu acquiſiti & diſtincti maneant ſerviantque proventus..... » Perpetuus Præpoſituræ titulus Hinsbergenſi monaſterio integer manet. Quo- » circa Præpoſitus ejus pro tempore tanquam Mandatarius & Vicarius ſui Abba- » tis Knechſtedenſis, uti & Domina Prioriſſa ſemper (hujus vel illius obedientiâ » vacante) auditis velatarum Virginum non impeditarum votis conſultivis, ab » Abbate pro tempore Knechſtedenſi, prout reliquæ Officiales conſtituentur, » & pro exigentia abſolventur vigore generalium noſtrorum Statutorum, & ab » illuſtriſſimo Nuntio Apoſtolico, Vigiliarum Epiſcopo anno MDCXXII. men- » ſis Auguſti die XVII. decretæ, acceptatæ & hucuſque obſervatæ reſpectivè » ordinationis.

Ita capitulariter conventum, definitum & declaratum fuit Hinsbergæ anno MDCXLIX. die XXII. Aprilis.

Iſtius concordiæ articulos ſuâ Apoſtolicâ autoritate confirmavit Fabius Chyſius Epiſcopus Neritonenſis Innocentii X. Nuntius ad Tractum Rheni die XI. Decembris MDCXLIX.

Denique ad complementum exeritur formula juramenti ad quod Langwadenſem Præpoſitum ante adeptionem Præpoſituræ Pater Abbas tanquam manumiſſum adigebat anno MDCXXXIII. » Ego Frater Andreas *de Maldert* conſ- » titutus & ordinatus in Præpoſitum hujus Eccleſiæ promitto Deo tenere Re- » gulam B. Auguſtini, Statuta & Privilegia Ordinis Præmonſtratenſis, necnon » hujus Eccleſiæ adminiſtrationem, tam ſpiritualem quàm temporalem, » pro poſſe meo gerere, bona hujus Eccleſiæ conſervare, amiſſa recuperare, » corrigenda corrigere; Virgines bonas & obedientes exaltare & in Chriſto » diligere; malas & reprobas piè corrigere, non communicando carni & ſan- » guini; Virgines in honeſta menſa ſervare habendo temporum & reddit uum » rationem; denique inhærere in omnibus, Statutis & Privilegiis Ordinis; Do- » mino Præmonſtratenſi & Capitulo generali, Prælato meo Heliſſemienſi & » Patri Abbati, &c.

Ex iſta juramenti formula elici quâ poſſit arte, delegata & manualis poteſtas Langwadenſis Præpoſiti haud video. Spondere P. Abbati obedientiam, ſpondere Capitulis generalibus & Domino Præmonſtratenſi, quid aliud innuit quàm conſuetum cuique Abbati ab inauguratione ſua ſacramentum, quod cùm ſubalternam & precariam juriſdictionem inferioris Prælati non evincit, cur in Langwadenſi Præpoſito evinceret? Roborant conſequentiam acta Capit. gen. anni MDCXXVII. in quibus ſiſtitur Claudius *Marriny* Andreæ de *Meldert* prædeceſſor, promittens more Prælatorum obedientiam & ad illam admiſſus, re ma-

Digitized by Google

turiùs trutinatâ à Patribus Conſcriptis, poſtquam de Præpoſitis conſultum, conclusum fuit, quòd qui Prælati eſſent & ab Abbatibus independentes, ad obedientiam præſtandam admitterentur. De facto admiſſi ſunt R. D. Scheidenſis, R. D. Hinsbergenſis, R. D. Langwadenſis.

Alios igitur independentes Præpoſitos agnoſcebat Ordo, alios dependentes; hincque omnes non decuit eadem menſura metiri, & Statutorum leges immeritò in demolitionem juriſdictionis immediatæ omnium Præpoſitorum depromuntur. Quis generales Ordinis conſeſſus dicere audeat ita inſaniiſſe, ut mimicos Prælatos, Prælatis veris & infulatis accumbere, quandoque præeſſe permiſerint, evehi in Viſitatores, in generales Vicarios promoveri, omiſſis Abbatibus? Et quod ampliùs eſt, quâ fronte jura paterna exercuiſſent in filialia monaſteria obedentiarii propriorum monaſteriorum Rectores, cum ea plenitudine poteſtatis quam in delegatis Superioribus agnoſcere lex prohibet? Quomodò qui Eccleſiæ præeſſe non poteſt, alterius diligentiam, addo & adminiſtrationem, habebit? Atque ut in exemplo Hinsbergenſis Præpoſituræ hæreamus, certè ſi nihil ille autoritatis habet, niſi pro modulo inſtillatæ ſibi ab Abbate Knechſtedenſi, quo titulo jura paterna in S. Gerlaci Præpoſituram filialem obit? Quomodò viſitare, corrigere, reformare poterit abuſus, qui domeſticos emendare non valet ex propria & innata juriſdictione? Quod de Hinsberga dicimus, de aliis Friſiæ præſertim Parthenonum Præpoſitis dicendum venit, qui quos genuerant parthenones plenariâ, ſicut Patres decet, poteſtate regebant, ſpectante, approbante Ordine.

Jam verò ut impactis objectionibus fiat utcumque ſatis, parum movet quæ ex Statutis repetita obtenditur. Nam limitatio juriſdictionis quæ à Patre Abbate Præpoſitis Monialium imponitur, vel manuales tangit Præpoſitos, vel nullatenus eorum ordinariæ juriſdictioni detrahit. Cum filiis Abbatibus eadem à Patribus Abbatibus limitatio præſcribitur, quæ ſi dependentiam probat, ordinariam juriſdictionem in Cœnobitas tamen non excludit. Neque eſſet audiendus qui ex eo quod Pater Abbas poteſt in filiali monaſterio præſidere, corrigere Canonicorum *culpas in Capitulo, delinquentem punire* Abbatem filium, argueret talem filium non niſi delegatâ autoritate ſuis præeſſe ſubditis.

Sententiam in Præpoſitum Cæſarei-nemoris latam de Conſilio Juriſperitorum nec improbare, nec laudare poſſumus, cùm forma judicii non explicet rationes judicantium. Fortè Præpoſitura hæc ab origine manualis, ex adminiſtratorum arrogantia, independentiam ab Averbodienſi Abbate affectaverat. De Hinsbergenſi multa ſuperfluè, multa falsò propoſuit author. Filialem Knechſtedii Hinsbergam facit, eamque ab origine muliebrem tantum, & in utroque hallucinatur. Quidquid ergo à Præpoſitis ex Knechſtedenenſi monaſterio aſſumptis obtruditur in nativæ independentiæ damnum; quidquid oggerunt ut putativo Patri abblandiantur ſerviles filii, commiſſæ domûs proditores Præpoſiti, hoc totum evaneſcit. Hinsberga Præmonſtrati filia, alium Patrem nec agnovit, nec invocavit unquam præter Abbatem Præmonſtrati. Ejus nomine præfuerunt Præpoſitorum Hinsbergæ electionibus anno MD. Jacobus Abbas Inſulæ Mariæ Virginis. Anno MDXLI. Mathias de *Thure* Abbas Knechſtedenii. Anno MDLXXV. Ægidius ab *Hunsbouen* ejuſdem Cœnobii Abbas; qui omnes in electionum inſtrumentis profitentur ſe ad præſidendum ſpecialiter à Reverendiſſimis in Chriſto Patribus Dominis Abbatibus Præmonſtrati immediatè curam paternam Monaſterii Hinsbergenſis gerentibus, fuiſſe deputatos. Ex frequenti hac delegatione paulatim mutuatitiam autoritatem ut propriam ſibi vindicarunt Knechſtedenſes Prælati, & Virgines invi-

Digitized by Google

ſibilem patrem ex diſſuetudine neſcientes, aſcititium patrem adoptarunt honoris & jurisdictionis alienæ appetentem. Extitiſſe duplex Hinsbergæ Cœnobium indicat Rodolphi Leodienſis Archidiaconi littera anno MCCI. his verbis » Notum eſſe volumus, quòd Cœnobium quondam Sanctæ Mariæ propè Caſtrum » Hinsberg. ex Religioſis Fratribus & Sanctimonialibus Fœminis, Dominus » Goſwinus II. & uxor ejus Aleidis pro ſalute animæ ſuæ conſtruxerunt. « Diſcordia inter Præpoſitum & Conventum nata & ſopita anno 1271. interventu Gerardi de Naſſau Archidiaconi Leodienſis, illud idem oſtendit; nec ante annum MCCCCLXXIX. deſiit virorum Congregatio temporibus Dignæ de *Bocholtz* Prioriſſæ, cui Dionyſius Rickelius Carthuſianus opera inſcripſit *de profeſſione Monialium, de mortificatione vivificâ, & reformatione internâ.* Emendandus itaque error aggreſſoris, qui Hiſbergenſem Præpoſituram Knechſtedenio ſubjicit, & decurtat in obedientiariam.

XI. De Sanctimonialibus Ordinis.

A Præpoſitis Monialium ad Moniales ipſas ſermo convertendus. Naſcenti Ordini coæquales eſſe teſtantur Ordinis monumenta. Illarum vivendi genus auſterum delinearunt attoniti Scriptores, generoſitatem ſupra ſexum, virtutes ſupra ætatem demirantes in teneris Virginibus. Ab ipſo Ordinis Orientis diluculo, multiplicatam Virginum prolem, miraculi inſtar narrat Hermannus Laudunenſis. » Norbertus, inquit, cum ſexu virili, etiam fœmineum ad conver- » ſionem ſuſcepit, itaut arctiorem & ſtrictiorem in ejus Monaſteriis videamus » eſſe converſationem fœminarum, quàm virorum. Illi enim tam pro neceſ- » ſariis operibus, quàm pro aliis negotiis poſt converſionem ad publicum pro- » gredientes, Eccleſiaſticis frequenter, aut etiam ſæcularibus reſponſis, vel de- » legationibus implicantur. Fœminæ autem mox ut converſæ fuerunt, perpe- » tua deinceps lex manet ſemper intra domûs ambitum, clauſas retineri, nuſ- » quam ulteriùs progredi, nulli viro, non modò extraneo, ſed ne germano & » propinquo loqui, niſi ad feneſtram in Eccleſia, duobus viris converſis, cum » viro exteriùs, & duabus fœminis cum illa interiùs reſidentibus & quidquid » dicitur audientibus. In ipſo etiam converſionis initio, mox ut ſuſcipiuntur ad » reſecandam *omnem ſuperbiam & carnalem voluptatem*, earum etiam capilli » uſque ad aures tondentur: utque magis Chriſto cæleſti ſponſo placeant, pro » ejus amore, ne in fragili & illecebroſa carne omnino deturpentur, nulli dein- » ceps pretioſam veſtem, niſi ex lana & ovinis pellibus licet habere. Nulli ve- » lum ſericum more quarumdam Sanctimonialium, ſed viliſſimum panniculum » nigrum ſuper caput portare, & cum in tanta diſtrictione & vilitate cum ſilen- » tio ſciantur eſſe recluſæ, miro tamen modo Chriſti operante virtute quoti- » die videmus fœminas non modò ruſticas vel pauperes, ſed & nobiliſſimas & » ditiſſimas, tam viduas, quàm juvenculas, quàm etiam puellas ita converſio- » nis gratiâ, ſpretis mundi voluptatibus, ad illius inſtitutionis Monaſteria feſti- » nantes, ut pluſquam decem millia fœminarum in eis hodie credamus contineri.

L. Miracul. S. Mariæ Laudun. l. 3. c. 7.

Earum fervorem primitivum prædicabat ſeculo XIII. ineunte, & iiſdem penè encomiis celebrabat Jacobus de Vitriaco. » Caſtis, inquit, matronis ac viduis, » ſanctis & Deo devotis Virginibus, velut lapidibus pretioſis, ad ornatum & » pulchritudinem tam ſanctæ & honeſtæ Religionis convenientibus, quaſi ex » duobus virorum & mulierum parietibus uno angulari lapide conjunctis, ju- » cundum Deo conſtitutum eſt habitaculum... Moniales ſiquidem incluſæ in- » tra ſepta monaſterii tenebantur, ad eas nullus hominum patebat ingreſſus; » & quoniam in Choro & Eccleſia non cantabant, ſed tantùm in ſilentio Ora- » tioni vacabant, Pſalteria ſua legentes & Horas Canonicas, vel B. Mariæ Vir- » ginis ſecretò cum omni humilitate & devotione dicentes... Commorabantur

Hiſt. Occid. c. 22.

ſeorſum

» ſeorſum ejuſdem Ordinis Sacerdotes . . . qui eis in divinis Officiis ſervientes » confeſſiones earum per feneſtras audiebant, & eas certis temporibus, verbis » divinarum Scripturarum inſtruere & informare ſtudebant.

Ad inſtantiam B. P. Norberti, vel ad reſecandam omnis ſcandali occaſionem, amotis à virorum vicinia Virginibus, earum ſollicitudo concredita eſt Sacerdotibus, quos ætas poſterior in Prælatos ſubvexit, utrique præfectos regimini. Pontifices Sanctimonialium victui, paterno providentes affectu, præceperunt Abbatibus penes quos gemini cœnobii bona mixtim confuſa olim manebant, ut partem dividerent cum Virginibus æquam, & huic portioni adminiſtrandæ curatorem deſtinarent, qui ſpirituali eorumdem regimini intenderet.

Ea fuit vel per Præpoſitorum indulgentiam, vel per humanæ conditionis fragilitatem Sanctimonialium in fervore remiſſio, ut ſeculo Ordinis ſecundo vix deſinente, deſierint illæ ab inſtituti ſui ſpiritu, ſtrictiorem obſervantiam laxiori emollierint temperamento. Inviolatæ recluſionis fregerunt repagula, diſruptiſque aggeribus quos ad innocentiæ præſidium Norbertus erexerat, munierat Hugo, in publicum prodire cœperunt ornatiores.

Autumant antiquitatum Ordinis indagatores aliqui, non adeò ſtrictim clauſuram Sanctimonialibus fuiſſe præſcriptam à Fundatore, ut ab ea diſpenſare non potuerit Ordo. Idque ex *Poſtulenſi* Xenodochio, quod Brabanticè *Poſtelche-Heyde* dicitur, quarto lapide à *Tongerloa* poſito, evinci poſſe arbitrantur. An. MCLXXIII. florente tum & vigente ſpiritu Norberti in prole ſua virginea, domus hæc hoſpitalis fundata, Sanctimonialibus noſtris, procuranda ad annum MCCLXX. tradita eſt, & tam pauperibus quàm infirmis per ſeipſas obſequiosè famulabantur. Quod officii genus ſtante clauſurâ præſtare non potuiſſent. Menco Hortifloridi in Friſia Abbas, Emonis anteceſſoris ſui exequias deſcribens ait: » Corpore (Emonis) Sacerdotalibus indumentis, ut decuit, & mos eſt de Prælatis, » involuto, & in Eccleſiam proceſſionaliter delato, poſt lecta Pſalteria & Miſ» ſas celebratas, Sororibus extra portas cum cantu exequiali proſequentibus, & » Fratribus, qui aderant, comitantibus, in navi corpus eſt collocatum & ad Abba» tiam deductum, ubi completis Pſalteriis, poſt nocturnas Vigilias, & Officio » divino & Miſſis in Capitulo clauſtri, ubi ipſe ſibi ſepulturam elegerat, eſt ſe» pultus anno 1237. In Parthenone porrò *Campi-Roſarum*, aliàs *Romerſwerf* occubuerat Emo, ejus corpus ad navim & ad maris littora, comitantibus Virginibus, deportatum eſt, eiſque funus lugubri cantu proſequentibus. Etſi intra clauſtri ambitum mortem obiiſſe, ex narratione ſatis conſtet, magis tamen conſtat egreſſas clauſtro Moniales deduxiſſe corpus Emonis vectum feretro ad maris oras.

XII. De Clauſura Virginum.

Myræus in Chron. Præm. hiſt Epiſ. Silvæ Ducenſis ſacr. Antiq. Tit. 1. p. 516

Inter pacta concordiæ quæ Adamus I. Abbas Præmonſtrati iniit anno MCCXV. cum Abbatibus Angliæ, articulus VIII. habet, » Item, Sorores Ordinis » in Regno Angliæ conſiſtentes, quæ ante tempus noſtrum exire non conſueverunt, de cætero non exibunt, ſed gratiam ſibi factam de exeundo, à nobis » & à Capitulo generali, cum propter hoc grave ſcandalum Ordini ſit exor» tum, penitùs revocamus » & hic articulus probat ante tempora Adami licuiſſe quorumdam monaſteriorum Sanctimonialibus extra clauſtrum egredi, & progredi in publicum. Aliis verò, ex ſpeciali & noviſſima Capituli generalis benignitate hanc fuiſſe gratiam conceſſam, ac proinde magis ex conſuetudine, quàm præcepto clauſuram viguiſſe concludunt in Monialium Parthenonibus.

Bibliot. Præm. p. 940.

Certè ſi ex regulis, ſi ex inſtitutione & mandato Norberti injuncta eſſet omnibus indiſtinctim Sanctimonialium cœnobiis perpetua & inviolabilis recluſio, ut quid Canoniſſæ Horti-concluſi intra Herenthalii, Brabantiæ oppidi

Digitized by Google

mœnia anno MCCCCXI. fundatæ, Petrum Abbatem Præmonſtrati rogaſſent ut ſuâ approbatione roboraret clauſuram perpetuam, cui ſe volebant devovere Sanctimoniales, quaſi aliquid novi aut inuſitati in Ordine aggrederentur; ut quid Generalis Abbas piam Monialium voluntatem laudans, diceret, hanc inſpirante Domino & ad vitam Canonicam perfectiùs peragendum ſubiiſſe. Verba ſunt approbantis. » Petrus permiſſione divinâ Præmonſ. Abbas.... Quia » ſæpè, & multo expoſita pleniùs prænominatarum Sororum petitio continebat, » qualiter ipſæ Sorores religiosè vivere, & Canonicam vitam ducere, ſecundùm » Beati Auguſtini inſtitutionem & Præmonſtratenſis Ordinis inſtituta, ſub per» petua clauſura, inſpirante Domino, decreverunt; quapropter pro hujuſmodi » vita Canonica perfectiùs peragenda petebatur ipſas in præfata domo ſituata in » villa de *Harenthal* prout præmittitur, ipſis Sororibus data, temporibus inclu» di perpetuis .... nos dictam earum petitionem....

Earum zelo aggratulans Hiſtoriographus Harenthalenſis, ignotam Ordini reclusionem perpetuam ab Herenthalii Sororibus invectam laudat, & moribus probaſſe quod Parthenonis nomen portendebat. Ad juſtam tamen menſuram reducendum laudatoris elogium. Si originem reſpicias, non eſt qui dubitet clathris occluſas Moniales, nullam exeundi habuiſſe facultatem. Integra, & in Statutis renovata lex ex veteribus cernitur cap. 11. diſt. 4. Statutorum quæ nobis humaniſſimè communicavit R. P. de *Noriega* » Sorores noſtræ, inquiunt, » non egrediantur nec evagentur, niſi fortè mittantur de clauſtro ad clauſtrum » moraturæ per annum ad minùs. Verum ſi evidens neceſſitas ingruerit, prop» ter quam oportuerit aliquam egredi, fiat de licentia Præmonſt. Abbatis; dum » tamen ſine periculo poſſit ejus expectari aſſenſus. Si quis Abbas aliquam ali» ter emiſerit, puniatur ſecundùm quantitatem exceſſûs, arbitrio generalis Ca» pituli, & maximè ſi ſcandalum emerſerit de Sorore emiſſa. Tempore verò » Guerrarum liceat cuilibet Abbati Sorores ſibi ſubditas ad loca tutiora tranſ» ferre. Quòd ſi aliter fecerit, Abbas ſub quo hoc contigerit, per annum con» tinuum omni ſextâ feriâ jejunet in pane & aqua.

Quæ Pagius edidit velut primaria Ordinis Statuta, hæc poſt reformationem Gregorii IX. condita clauſuram Monialium diſt. 4. c. 12. iiſdem penè terminis ſed mitioribus erga Sorores de Bonolio, clauſuram decernunt. Ipſis enim ex prærogativa ſingulari conceditur » ut ſemel in anno pro negotiis emer» gentibus per D. Præmonſt. ſi eidem expedire viſum fuerit, exeundi per quin» decim dies licentia concedatur. Alia non novi, nec vidi Statuta quæ hæc priora emendaverint: ſed quemadmodum leges per diſſuetudinem abrogantur, ita Conſtitutiones Ordinis, tepeſcente Prælatorum zelo, ſenſim obſoleſcunt, & mores noviſſimi, imò & nocivi, moribus prævalent antiquis, ſub tolerantiæ & conſuetudinis beneficio. Taliter talique fato concidiſſe reor veterrimam recluſionis & tutiſſimam innocentiæ legem, cuſtodem & propugnaculum virginitatis. Fortè in gratiam Bonolii indulgentoria ſtatuta, hiatum irrepenti inobſervantiæ præbuerunt, & divagandi licentiam induxerunt in Ordinem. Quindenam ex paritate ſtatûs, & cauſarum ſimilitudine, Sanctimoniales aliorum monaſteriorum ſibi eſſe indulgendam ut Bonolii Sororibus, inclamarunt. Et quindena negotiis expediendis, aut explendæ cupidini non ſufficiente fœminis clauſuræ impatientibus, ultra metas, aut ſine metis protraxerunt dies, ſilentibus interim, aut diſſimulantibus Præpoſitis, quos diſciplinæ ardor armare debuerat ad Statutorum ultionem.

Ab illo frequenti Virginum excurſu in publicum, prodiit ſecularium recurſus ad Parthenones, profana inde ſuccrevit neceſſitudo, emarcuit regula-

Digitized by Google

ritas, latibula columbarum verſa ſunt in diverſoria convivantium, jocantium, ludentium; nulla fuit azili ſacri ſedes impervia hoſpitibus; & licet indictâ Monialibus reformatione Gregorii IX. iis vetitum eſſet, ut nulli, ſive regulari, ſive ſeculari panderent ingreſſum in monaſteria, niſi evidens neceſſitas aliud exigeret, nihilominùs ſpreto Pontificis præcepto, remordente Præpoſitorum conſcientiam ſolemnis edicti promulgatione, ad eam paſſi ſunt Sanctimoniales aſſurgere irreverentiam, in eam degenerare inobſervantiam, ut Capitulum generale anno 1307. ſanxerit pœnis eſſe coercendas, non violatrices recluſionis (jam tum effræni & inveteratæ licentiæ obſiſtere piaculum erat) ſed illas quæ in omnia monaſterii loca, diverſoria, propriaſque cameras, loquendi aut manducandi cauſâ, ſeculares aut religioſos intromittebant » cum » propter frequentes & continuos acceſſus ad clauſtra Monialium noſtri Ordi- » nis & earum latibula, diverſoria ſeu cameras, locis, horis ſuſpectis & tem- » poribus .... & exinde ſcandala orta fuerint, & quod pejus eſt, de die in diem » graviora oriantur; ad obviandum talibus ſcandalis & periculis, inhibemus » omnibus Monialibus Ordinis noſtri, ne aliqua earum viros ſeculares vel re- » ligioſos alterius Ordinis, in ſuis locis, diverſoriis aut cameris intromittant vel » recipiant, aut cum eis comedant ſeu bibant. Quod ſi aliquæ in contrarium fecerint.... pœnis coerceantur.

Inſtantiori malo medicam appoſuere manum Patres noſtri, ſed ad reſtitutionem clauſuræ quæ minus urgere videbatur, vel quam laxior aliorum Ordinum vita licitam noſtro fecerat aut incurabilem, minimè coegerunt girovagas. Ab antiquis velle exemplis errantium apologiam facere arduum eſt. *Poſtulæ* Sanctimoniales quas charitatis operibus & infirmorum aut peregrinorum ſolatio addictas non diffitemur, vel erant Sorores quas ad ſuccurrendum, ſeu Ordinis tertii appellamus, nullo recluſionis ligatæ voto, foris vacantes operibus, profeſſionem ſuam candido ſcapulari præferentes, Religioni per vota, ſed quæ ſimplicia vocantur, mancipatæ. Tales habuit antiquitus Ordo, tales fortè habebat Poſtula; alias ſi finxeris, dicendum affuiſſe de foris Canonicos coadjutores, qui onera partientes cum Canoniſſis, omnem divagandi, diſcurrendive locum præcludebant; ita ut nec pauperum ſubirent ædes, nec manibus ſuis verſarent pauperum lectos. Sed dum interiùs parandis ægrorum & pauperum cibis, lavandis linteaminibus, medicis potionibus diluendis incumbebant illæ, illi extrinſecus diſtribuebant pauperibus fercula, lectos ſternebant, & alia charitatis officia impendebant ægris. Sed etſi pauperum ſolatio intentæ Sanctimoniales per eorum diverſoria, per infirmorum valetudinaria diſcurrerent Marthæ obſequia in membris Chriſti æmulantes, non propterea violatæ recluſionis forent poſtulandæ, tum quòd hoſpitalis domus intra Parthenonis ambitum contineretur, tum quia leges clauſuræ, cum non infringant ingredientes medici, ita nec curationis ratione aut charitatis ergo egreſſæ Moniales Conventum, clathra ſuæ ſolitudinis violaſſe culpandæ ſunt.

Reddita defuncto Emoni funebria officia ab Monialibus *Campi-Roſarum*, cur vitio verterentur aut crimini? ſuo Abbati, ſuo Fundatori gratæ parentabant filiæ ex Religionis & gratitudinis debito, quòd ſi non exſolviſſent peccati reas ipſa Religio argueret. Petri Abbatis Præmonſtrati Diploma Canoniſſis *Horticoncluſi* inſcriptum, raram eâ ætate, aut penitùs antiquatam eſſe recluſionem probat. Præcepti antiquitatem & neceſſitatem ejus obſervantiæ non deſtruit. Jugiter ergo lex clamabat impunitatis titulum muta, & ſcripta Ordinis Statuta auferebant. Quid quantumve illorum infractione peccaverint Moniales, viderint Caſuiſtæ, & timeant Præpoſiti de quorum manibus ſanguis ovicularum

requiretur, ne dum faciliùs fœmineæ fragilitati conſulunt, ſuæ ſalutis diſcrimen incurrant. Caveant ne Parthenonum oſtia, per venerandam Concilii Tridentini autoritatem, ſerâ, ut confidimus, non violabili clauſa, indiſcretè aperiant, ne quas ex arca emiſerint columbas, reduces excipiant ſeculi afflatu potionatas ut ſerpentes.

VIII. Qualis veſtitus Sanctimonialium & Canonicorum.

Quemadmodùm in clauſura ſic in veſtimentis deformaverunt ſe quondam Moniales. Colorem aliæ album in nigrum immutaverunt, aliæ in violaceum: ſed non eſt cur mutabilitati ſexûs ſubiraſcamur, cùm Statuta Ordinis quæ Pagius primaria falsò nuncupat, variandi coloris fecerint quodammodo arbitras cap. 12. » Veſtimenta quoque Sororum noſtrarum ſint alba, niſi in remotis parti» bus in quibus ex antiqua conſuetudine alium habitum habuerint, de quibus » ſuſtinetur, donec aliud proceſſu temporis, prout meliùs fuerit, ordinetur.

Jam ab antiquo invaluiſſe in regionibus diſſitis licentiam mutandi coloris apud Moniales illæſo Ordinis ſpiritu, palam eſt; ſed ab Ordinis exordio quis credat hanc conſuetudinem inductam in Ordinem? ad deliquium priſtini rigoris feſtinantem Norberti diſciplinam ſapit talis tolerantia, quo tandem agonizante omnem penè colorem ſibi permiſit, ad nutum, levitas muliebris, quam ſectantes Canonici privilegiumque novitatis ſibi arrogantes, flavo ſive cæruleo colore tinxerunt veſtes ſuas Saxoniæ Canonici. Ad nativum candorem revocatus Ordo, nunc & à ſeculo niveum ubique reſumpſit colorem, habitumque geſtat totaliter candidum, ſi Patres Hiſpaniarum exceperis, quos ut in forma, ſic in colore non nihil variarunt. Cingulum coriacium nigrum & pileum ſimiliter nigrum geſtant. » Cingulum ſit ex corio nigro abſque ullo ornamento, la» titudinis unius digiti cum fibula ferrea. Pileus ſit ex feltro nigro cum una ſim» plici cordula in ejus circuitu, & alia ſubtus quâ ad pectus demiſſâ ipſe pileus in » capite firmior teneatur.

Statuta reform. Hiſp. diſt. 3. c. 22. n. 334.

Tentatam multoties ſed fruſtra illuſtrem hanc Circariam, viris doctis, religione ſtrictâ, multorum Archiepiſcoporum & Epiſcoporum promotione nobilitatam, ut ad Ordinis unitatem rediret & veſtitûs, novis conatibus hoc opus iterum aggreſſus eſt modernus Abbas generalis, ſed exitu infelici. Reformationem ſuam ſub regimine Provincialis cui & Reformatoris generalis impoſuere nomen quaſi æmulum nomini Abbatis Præmonſtrati, unicè deamantes, hanc excolunt moribus, ſcientiis, nec patiuntur Pontificiâ & Regiâ protectione vallatam ullatenùs dilacerari. Diverſis ritibus, diverſo Breviario, diverſâque in multis diſciplinâ diſcordat ab Ordine, ſpiritûs tamen B. Patris Norberti hæredem ſe profitetur & ſectatricem anxiam.

XVI. Circaria Ordinis & Circariarum numerus & monaſteriorum.

Regnum Hiſpaniæ unam multis Abbatiis conflatam efficit *Circariam*, ſicut & Hungaria. A Circatore, id eſt à Viſitatore, etymon trahit *Circaria*. Ille enim cujus providentiæ Regni aut Provinciæ alicujus monaſteria ſubſunt, & circumeundo viſitat, ut diſciplinam vel contineat florentem vel lapſam inſtauret, ille Circator nuncupatur. Primitus cuique Metropoli ſuus Circator erat, & ex Diœceſibus monaſteria deſignabantur: ſed multiplicatis in una Diœceſi cœnobiis, & una Metropoli plura vel pauciora complectente monaſteria, quæ aut non ſufficerent, aut excederent diligentiam Circatoris, judicarunt Patres capitulariter congregati anno 1320. non per Metropoles denuò, ſed per regiones gentium dividendas Circariorum fines, & Circatorum juriſdictionem. Hac ſerie, hoc ordine depictas lego in duobus MSS. anni 1331.

Circaria Franciæ.
Circaria Floreffiæ.
Circaria Pontivi.

Circaria

Circaria Brabantiæ.
Circaria Flandriæ.
Circaria Veſtphaliæ.
Circaria Vadegotiæ.
Circaria Lotharingiæ.
Circaria Borealis in Galoadia.
Circaria Media.
Circaria Auſtralis.
Circaria Normanniæ.
Circaria Vaſconiæ.
Circaria Hiſpaniæ.
Circaria Burgundiæ Helvetiam comprehendens.
Circaria Friſiæ.
Circaria Sueviæ.
Circaria Bavariæ.
Circaria Poloniæ.
Circaria Moraviæ.
Circaria Græciæ.
Circaria Hungariæ.
Circaria Saxoniæ.
Circaria Daciæ.
Circaria Scotiæ.
Circaria Sclaviæ.
Circaria Noviargiæ.
Circaria Tuſciæ.
Circaria S. Andreæ.

Quam regulam, qualemve methodum in ordinatione catalogi hujus ſecuti ſint patres noſtri, an temporis, an prærogativæ, an ſortis rationem habuerint haud ſcio, ſcio tamen antiquitatis plerumque & in pleriſque præeminentiam violari, ſi ad monaſteriorum origines attendas. De monaſteriorum autem numero ſub Circariis hiſce viginti novem contentorum, vix aliquid certi dicere ex tabulis mſſ. & editis poſſumus. Appenſa ſiniſtro lateri chori *Cellæ omnium Sanctorum* tabula venerandæ antiquitatis, & à Layruelio Vicarii generalis obeunte munus, in ſuum relata diarium, hæc præferebat.

» Anno Domini MCXX. ſub Romano Pontifice Domino Papa Paſchali ſe» cundo initium ſumpſit Ordo Præmonſtratenſis in Laudunenſi Eccleſia, vene» rabili Patre Norberto Archiepiſcopo Magdeburgenſis Eccleſiæ, qui à Sancta » Virgine edoctus ut ipſum Ordinem à prædicto Apoſtolico peteret, & poſt » hoc, locum ubi Caput Ordinis eſſet, ſibi eadem Virgo Præmonſtrans, unde » & ipſe Ordo Præmonſtratenſis eſt nuncupatus. Et hæc eſt vera ſumma clau» ſtrorum ipſius Ordinis prælibati Præmonſtratenſis. Mille Abbatiæ & trecentæ » Præpoſituræ. Item clauſtra Canoniſſarum Sororum noſtrarum ſunt quin» genta. Item in Ordine ſupradicto ſunt ſexdecim Epiſcopatus, & in his ſunt » ſeptem Archiepiſcopi, & novem Diœceſani Epiſcopi.

In monaſterio *Plagæ* in Auſtria aulæ parietibus appicta, & exſcripta ab eodem Layruelio hæc verba legebantur » Dinumerata ſunt ubique terrarum hu» jus candidæ familiæ Cœnobia ante annum Chriſti MCC. in univerſum mille » Abbatiæ, trecentæ Præpoſituræ, Cœnobia verò Sanctimonialium quin» genta. Inſuper in Ordine præfato ſunt ſexdecim Epiſcopatus; de his ſunt ſep» tem Archiepiſcopi & novem Diœceſani Epiſcopi.

Digitized by Google

Chryſoſtomus *Vanderſterre* refert & aſſerit in fidem Diplomatis dati Avenione à Stephano Cardinale SS. Joannis & Pauli anno Clementis VI. decimo, Præmonſtratenſi Ordini, XVI. Cathedras Epiſcopales eſſe plenario jure ſubjectas. Et in illo Diplomate Gerardi Cardinalis à Guardia anni 1344. nuper à nobis edito, univerſis fidelibus ſpecialiter verò Archiepiſcopis & Epiſcopis inſcripto, ſic legitur. « Univerſis... ſummus Pontifex de ſolita benignitate perſonas Eccle-»ſiaſticas quæ in humilitatis ſpiritu ſub regulari obſervantia Domino famulan-»tur ut quietiùs ipſi Deo ſervire valeant, indulta ſibi per prædeceſſores ſuos »Romanos Pontifices, conſuevit, prout eis fore conſpicit opportuna confirma-»tionis ſuæ munimine roborare. Quare dilecti Eccleſiæ filii Abbas Præmonſt. »& cæteri de Ordine præfato Abbates, Præpoſiti & Conventus monaſterio-»rum, nobis intimè ſupplicarunt quatenùs auſcultato & perſpecto Domini Pa-»pæ regiſtro, prout in eodem nobis occurreret de initio & confirmatione an-»tedicti Ordinis Præmonſtratenſis & aliorum quæ occurrerent per felicis re-»cordationis Dominum Calixtum primitus, & poſtmodùm per multiplices »ejuſdem ſucceſſores confirmatorum juxta traditam nobis formam, ex parte »dictorum Abbatis Præmonſt. & aliorum Abbatum ſub ſigillo Pœnitentiariæ »Domini Papæ cujus officii curam gerimus, autenticam eidem ſcripturam fa-»ceremus. Invenimus igitur quod ſub anno MCXX. ſub Romano Pontifice »Calixto, Ordo Præmonſt. florere cœpit in Laudunenſi Diœceſi à Beato & »venerabili Patre Norberto Magdeburgenſis Eccleſiæ Epiſcopo, qui à Beata »Maria Virgine edoctus fuit, ut ipſum Ordinem à prædicto Papa Apoſtolico »peteret, & locum ubi Caput Ordinis eſſet, eidem eadem Virgo glorioſa »demonſtravit. Unde & ipſe Ordo Præmonſtratenſis meritò nuncupatus. Eſt »autem hæc ſumma clauſtrorum Ordinis Præmonſt. ſcilicet mille trecenta »triginta duo Canonicorum, & quadringenta Sanctimonialium monaſteria, »trecentæ & quinquaginta Præpoſituræ. Item in prædicto Ordine ſunt ſexde-»cim Epiſcopatus quorum ſeptem ſunt Archiepiſcopatus, alii novem Epiſco-»patus..... Datum 2. Idus Septembris Pontificatûs Domini Clementis Papæ »ſexti anno 2.

Tantam clauſtrorum multitudinem nulli exhibent quos vidimus ſeu mſſ. ſeu editos codices. Catalogus à Pagio ex veteribus, ut ait, membranis collectus, in multis deficit, vel ob antiquitatem exemplarium quæ monaſteria ævi poſterioris non recenſent, vel ob novitatem membranarum quæ extinctis monaſteriis locum non aſſignarunt in ſuis Catalogis. Alterutro vitio laboraſſe ſua originalia neceſſum eſt, ut ex pluribus reſtitutis in noſtra Monaſteriologia cœnobiis conſtabit. Ad calcem *Opticæ regularium* appoſuit Abbas Layruelius Elenchum monaſteriorum Ordinis qualem ex Indicibus manuſcriptis *Oſterhovii* & *Urſpergæ* eruerat, ſed interpolatum & dimidiâ monaſteriorum parte mutilatum. Alios ex Hiſpania, ex Steinfeldia, ex *Valle ſecreta* recepimus Catalogos qui Layruelium in multis emendarunt & Pagium, adulterata nomina corrigentes, numerum augentes aſceteriorum, ſed nec juncti ſimul aſcendunt ad eam multitudinem quam relata ſuperiùs teſtimonia proferunt. Nec mirere, Lector, cum ab extraneis ſcriptoribus plurima didicerim quæ domeſtici autores ignorabant. Quot ex Anecdotis, ex Chronicis non ita pridem commiſſis typographiæ deprehendi, quæ rerum noſtrarum fugerunt ſcriptores. Abſit ut ignorantiæ aut indiligentiæ majorum noſtrorum dari velim. Locorum, Regionum diſtantia venialem ignorantiam, ſi tamen culpabilis eſt ignorantia monaſteriorum ad quæ non migrabant, & quibuſcum nulla intercedebat neceſſitudo. Sola Præmonſtrati Archimandria ad quam confluere ſolebant quotannis Ab-

Digitized by Google

bates & Præpoſiti ex omni natione quæ ſub cœlo eſt, Comitiorum generalium decreta audituri, poterat cujuſque ætatis incrementa & Ordinis ſoboleſcentis ſurculos ex Capitulantium & reſponſalium accreſſente turmâ annotare: nec dubitem ita factum, & in primariæ matris gremio depoſuiſſe aggregationis ſuæ ſacramentum novellos Abbates. Hoc debebant ex officio, debebant ad poſteritatis doctrinam, ſed ipſa poſteritas, invidente temporum ſuccedentium edacitate, an infelicitate dicam, incendiorum conflagratione geminatâ Præmonſtrati, devaſtatione bellorum, Cuſtodum incuriâ, iſtud ſollicitæ antiquitatis monumentum, jure hæreditatis tranſmiſſum non accepit. Uſque adeò humanam prudentiam fallit humanarum caducitas rerum. Sed etſi ſeris nepotibus fata eripuerint ſeriem individuam monaſteriorum Norbertinæ gentis, in gentem nihilominùs magnam & numeroſam adoleviſſe à primo nativitatis ſuæ ſeculo teſtis eſt Lucius II. Papa, qui anno 1144. ad Hugonem I. Abbatem Præmonſtrati ſcribens » Ad uberes fructus, ait, quos ſacer Præmonſtratenſis Ordo, » in agro militantis Eccleſiæ cæleſti inſtitutione plantatus produxit hactenùs, & » continuè producere non ceſſat, noſtræ dirigentes conſiderationis intuitum, & » attentâ meditatione penſantes quod illi Dominus tantum dederit incremen» tum, ut à mari uſque ad mare ſuos palmites jam extenderit, ex Apoſtolici » tenemur cura officii circa hujuſmodi Religionis augmentum attenti & vigiles » inveniri.

» Lucio concinit Alexander III. anno 1177. Attendentes, inquit, quomodò » Religio & Ordo veſter, multâ refulgens gloriâ meritorum & gratiâ redolens » ſanctitatis, palmites ſuos à mari uſque ad mare extenderit, ipſum Ordinem » & univerſas domos ejuſdem Ordinis, Apoſtolicæ ſedis præſidio duximus con» fovendas.

Iiſdem verbis Lucius III. anno 1180. Urbanus III. anno 1187. Clemens III. anno 1188. Innocentius III. anno 1198. Ordinis propagationem laudant & explicant; nec immeritò, cum eorum temporibus, in Palæſtinam, Daniam, Sueciam, Norvegiam, Angliam, Italiam ſuos effuderit palmites, qui rursùs poſt ſuam tranſplantationem, *in magnam vitem & populoſam ſuis quæque locis ſpirituali* fœcunditate germinarunt. Sic autem in Indicibus depravata quorumdam nomina reperimus, ut caſſo labore ad nativas appellationes revocare tentaverimus. Tarditatem noſtram profiteri debemus, nec erubeſcimus, ut doctiores ſurgant, cæcutientibus nobis lumen præſtent & ducatum. *Iſagrabia*, *Aldebrecht*, *Riltzmadum*, *Linoma* totidem Cathedrales Eccleſiæ intra Saxoniæ Circariam poſitæ in veteribus Catalogis, & Ordini adſcriptæ, non occurrerunt exploranti, interroganti, perſcrutanti. Ut in retegendis Cathedralibus fruſtra deſudavimus, ita in monaſteriis exoticè nominatis, vanam impendimus operam: Germani ſuo idiomate, Galli patrio ſermone, Hiſpani, Hungari, Poloni linguâ ſuâ loquentes & ſcribentes, ad gentis ſuæ quique modum & captum ſcripſere monaſteriorum nomina in ſuis Indicibus, parum ſolliciti num originariam referrent appellationem.

Interpolatas & corruptas Catalogorum voces quas potui emendavi. Cæteras ſuo recitatas ordine ſub antiquitatis privilegio permiſi venire, licet impervias, ne quid ſub obtentu meæ ignorantiæ reticerem, quod fortaſſe veritati detraheret. Pari æquitatis ſenſu, non hæſi ignota & omiſſa à Layruelio, Pagio, Miræo cœnobia monumentorum ope comprobata, vindicare Ordini. Cameræ Apoſtolicæ libros, Chronica è cineribus & Chartophilaciorum tenebris eruta à Leibnitio, Lewdwigio, Hoffmanno, Meibomio, Bruſchio, Georgio Joannis, Leuckfeldio, Balbino & aliis quis audeat confutare, & in argumentum

veritatis adducta poſtulare infidelitatis hiſtoricæ? Illorum ergo cautioni innixus lacunas Indicum reparavimus utcumque; In ſuppetias venerunt Paternorum monaſteriorum Chartæ, & ſic mutuatitiis hinc inde ſubſidiis, ſi non numerum bis mille octoginta clauſtrorum implevimus, eum tamen exhibuimus numerum ut inter Ordines poſſit evadere Ordo Præmonſtratenſis ſplendidus. Quid ſi Prioratus, Paſtoratus jungeres clauſtris? Et revera clauſtri formam alicujus referebant Prioratus illi in quibus duo, tres, quandoque plures verſabantur Canonici paſtoritiam ſollicitudinem regularibus officiis accommodantes.

XV. Cauſa imminutionis Monaſteriorum.

Maxima proh dolor! & nobiliori parte ſui minutus Ordo, luget exſiccatum Præmonſtrati verticem, gloriam ſuam in ſuperſtitibus membris penè languentem plorat. Tantæ calamitatis cauſas & autores ſi inquirimus, hæreſim ante omnia malorum noſtrorum originem exſtitiſſe invenio. Dum enim Ziska Taboritarum princeps & armiductor bellum indicit Eccleſiæ, dum furente & facem præferente manu, in ſacra quælibet deſæviit, Bohemiæ, Moraviæ, Auſtriæ monaſteria proſtravit violentus ille turbo, flammis, ferro decoxit; viginti, duplicato impetu æquavit ſolo, quorum aliqua necdum ſurrexerunt ex ruinis. Alterum ſeculo ſequiore, religioni infeſtum effudit è ſinu ſuo monſtrum Religio monaſtica Lutherum, qui calcatis votis ad omnes auſus animum armavit & linguam. Liberiori vitæ laxans habenas, ad infidelitatem traxit homines captos amore voluptatis, & inductâ morum licentiâ contra Evangelii rigorem, diſcipulos acquiſivit, qui Evangelicæ libertatis titulum jactitantes, fidei dogmata protriverunt, non Mahumetis more aut barbarie Ziskanâ ſectam ampliare & tingere ſanguine humano voluit, moderatus ab exordio doctor, ſed ut primùm potentes ſeculi ſuis dementatos erroribus, eorumdem potuit habere defenſores, priſtinæ manſuetudinis immemor, cogere ad Religionis ſuæ obſequium renitentes, rebelles armis domare, irrumpere in ſacras ædes, & monaſteria aperto marte perfringere, protrudere ſanctos, & ſancta quælibet violare non horruit. Cœnobiorum noſtrorum lamentabilis ſtrages in Haſſia ab anno 1528. favente Philippo Landgravio initium cœpit, quæ latiùs per Wirtembergæ Ducatum, Palatinatum Rheni, per Saxoniam & Brandeburgi-Marchiam exundans, & protegentibus Regulis propagata, ferale bellum aris declaravit Fridericus III Saxoniæ Dux, Joachimus III. Brandeburgi Marchio, Ulricus Dux Wirtembergæ communi quodam impetu ad Lutheri partes tranſvolarunt, novitatis, forſan & prædæ lenocinio ineſcati, genio, Lutheri, & fiſco ſuo totaliter addicti Novatores. Ita exarſit in Principum in res ſacras odium, ut nulli pepercerint monaſterio. Flevit Ordo ſuper ruinas Ordinis illic florentiſſimi, & potiſſimùm ſuper Præpoſituræ Magdeburgenſis deſolationem, exuviarum B. P. Norberti cuſtodis. Flevit ſuper tot Monaſteriorum, ſuper Epiſcopatuum regularium vaſtitatem, nec fuit qui conſolaretur. Pomerania, Sclavonia, Norvegia eodem toxicatæ veneno in noſtri quoque Ordinis cœnobia furierunt.

Grandi plagæ non minor plaga ſucceſſit. Ludovico II. Rege Hungariæ in Campo Mohaſenſi contra Solimannum confligente 29. Auguſti 1526. & occumbente, Lutheranus error qui Tranſſylvaniam infecerat, Hungariam ſubiit inter ſtrepentes armorum tumultus, & de ſceptro contendentibus Joanne de Scepuſa Tranſſylvaniæ Prorege, & Ferdinando Principe Auſtriaco, marte ancipiti, Solimannus à Scepuſa in auxilium accerſitus victoriam inclinavit, & diadema aſſeruit Scepuſæ ſuo confœderato. Inde fides catholica titubavit in regno, & in civitatibus illis profligata eſt quas obſides, & velut in mercedem impenſi ſubſidii, Turcico jugo ſuppoſuit Scepuſa. Hac primâ clade corruerunt cum avita fide omnes Hungariæ ſuperioris Præpoſituræ noſtræ & partim Lutheranis ad cultum

Digitized by Google

tum ceſſerunt, propitiante Turcâ; aliæ Turcico fiſco aſſertæ conciderunt. Tam infauſtis ominibus turbulentior anno 1540. tempeſtas exorta Hungariam concuſſit. Iſabella vidua Joannis Scepuſæ rurſus in auxilium & defenſionem regni & filii Joannis Stephani hæredis, advocavit Solimannum, qui ſub ſpecie protectionis tyrannidem agens, matrem cum filio in Tranſſylvaniam deportavit & totum penè regnum ſuo ſubjecit Imperio.

Protinus extorres fecit, aut captivos monaſticæ Religionis ſectatores, cœnobiorum everſionibus aut depopulationibus tanquam trophæis inſanientem victoriam deturpavit. Quinquaginta tres Ordinis noſtri Præpoſituras, trucidatis aut captivitati mancipatis Canonicis, conceſſit hæterodoxis ad infidelitates azilum. Illarum aliquas fælicibus Catholicorum armis, Duce Ferdinando ſecundo, recuperatas, amiſit paulo pòſt Ordo, in manus Tyranni relapſas miſerabiliter, nec ante Leopoldi I. Imperatoris tempora, nec ante Caroli V. Lotharingiæ Ducis reportatas de immani Turcâ victorias licuit de quinquaginta tribus Præpoſituris vix unam aut alteram redimere, cæteris in ruderibus aut in manu ſecularium remanentibus.

3. Tertium imminuti Ordinis noſtri principium, ipſa eadem eſt Turcarum feritas, quæ Jeroſolimitanâ, Aconenſi, Thebanâ, Patracenſi expeditione res Chriſtianorum cum peſſumdediſſet, etiam monaſteria Ordinis crudeli exterminio ſubvertit & extremos illic emiſit ſpiritus anno 1291. dum Soldanus *Saraf* reliquias Chriſtianorum extinxit.

Altera infælicitatis noſtræ origo eſt, noviſſimis temporibus excitata apud Hollandos tempeſtas, quæ anno 1580. communi naufragio religionem abſorbuit, & inſignem Ordinis Circariam. Excuſſo Philippi II. Hiſpanorum Regis Imperio, defectionem ſuadente & protegente Guillelmo Principe Naſſoviæ & Arauſionis, ipſo tandem conſpirante magiſtratu, oppreſſa eſt ab ingruentibus undequaque ſectis fides Catholica, acti ſunt in exilium Religioſi & monaſteria ad prædam data ſunt. Quadraginta duo Ordinis noſtris Cœnobia iſto perſecutionis turbine abrepta funditus interierunt. Sancta Maria Middelburgenſis, Religione, *juriſdictione*, *opibus celeberrimum totâ Europâ* Monaſterium, viris doctis, & inſtructiſſimâ Bibliothecâ, ædificiis, Templo, ſacrâ ſupellectile famoſiſſimum, iiſdem fluctibus conſepultum occubuit. Friſia viris Sanctis pluribuſque virorum ac virginum Cœnobiis inclyta, conſimili fato concidit.

Præiverat & quaſi Claſſicum ſonans Anglicana defectio. Quantis omnium penè Ordinum aſceteriis exitiale bellum intulit Henricus VIII. Rex, norunt docti & indocti. Omnem cum Romanâ Eccleſiâ ſocietatem abrumpens, fide jam fractâ, reliquias fidei in Cœnobitis & Cœnobiorum monumentis ſtatuit convellere. Inhiantem bonis Eccleſiæ cupiditatem velo pietatis obumbravit Cranmerus Regiæ libidinis ſuccenſor, & ne inſimularetur avaritiæ Henricus, zelum reformationis oſtentabat conjurationis artifex. Monaſteriorum depravationem, doctrinæ & morum corruptelas nullâ manu medicâ ſanabiles præſupponens, eradicationem totius Ordinis monaſtici poſtulandam eſſe judicavit, & Regali judicio ſanciendam. Applauſit Rex Cranmeri conſilio, & publico edicto omnium Cœnobiorum reſciſſionem ejuravit. Commiſſarios nefandi operis ablegavit anno 1536. qui Provinciam hanc quà vi, quà dolo obeuntes, quædam receperunt ſponte oblata, cætera violenter extorſerunt monaſteria, quæ Regali fiſco addixerunt Parlamenti Senatores. Tum Rex per ſatellites, ſacra ædificia, majorum ſuorum monumenta aut ſepulchra, omni præpoſterâ pietati avitæ reverentiâ diripuit, vaſtavit, diruit. Religioſos Cranmero & Cromwello valde

Burnet hiſt. reformat. Anglic. p. 1. p. 257 & ſeq Sander. de ſchiſmate Anglic. fol. 90 190 & ſeqq.

exoſos deturbavit, reluctantes juſſis Regiis, aut fidei antiquæ tenaces mulctavit proſcriptionibus, vinculis, carceribus.

In Scotiam ſe receperunt Præmonſtratenſes alii, perfugium quæritantes à facie indignantis; alii navigio Galliam petierunt veſte laicâ perſonati, unde Norbertinæ Religionis ſatores in Angliam venerant. Alii meliorem, mitioremque Regis animum expectantes, pererrabant Angliæ vicos, donec reſtaurandæ Religionis ſpes affulgeret. Sed omnem lætioris fortunæ ſpem præſcidit indurata Principis anima & ne germen ſupereſſet fidei in tribus inſulis, Deo ita ad correctionem vel probationem permittente, accidit, ut ipſamet Scotia Religionis afflictæ & profligatæ azilum hactenus & ager, fieret, procurante Jacobo ſexto, irreligioſitatis totius receptaculum, & ultimæ Ordinis noſtri ſcintillæ, in tribus Regnis excidium. Quinquaginta ſeptem Abbatias & Epiſcopatum Candidæ-caſæ duplicata perſecutio meſſuit & avulſit ab Ordine Præmonſtratenſi; ſic tempore brevi multorum ſeculorum opera falce iniquitatis reſecta ſunt.

Alienæ dico iniquitatis, forſan & noſtræ dixerim, neque enim is ego ſum, qui extraneis tantùm cauſis adverſos caſus noſtraque adjudicem infortunia. Erant intrinſecùs vulpes demolientes vineam Domini Sabaoth, erant hoſtes domeſtici diſjicientes murum & antemurale, ingreſſum pandentes inimico circumvallanti ſanctam Sion. A quo heu! quoties proſtrata ſunt Sancta Sanctorum. Ad nos, vel potius ad majores noſtros ſermo convertitur. Geſtis ſuis, ſuâ inobſervantiâ & regularum deſpectu iram Dei exciverunt ad ultionem, Cœnobiorum pepererunt ruinam, aut tranſlationem ad alios qui, fructum facerent in tempore ſuo. Vereor ne aliquando reſiduum locuſtæ comedat bruchus, ſi à Norberti Spiritu, ſi à Fundatoris inſtituto degeneres filii vitam componamus & mores.

Eo titulo, eo jure plurima gyrovagorum Monachorum Cœnobia, plures immorigerorum Canonicorum Eccleſiæ acceſſerunt Ordini noſtro, quidni, urgente causâ eadem, quidni ab immeritis & fœdifragis poſſeſſoribus hæreditas noſtra auferretur, & locaretur genti meliori, ſi meliores eſſe deſineremus, *ſpoliato poſſeſſore.* Nihil nobis, nihil noſtræ timendum ætati ſub providentia generalis Abbatis, qui religionem, ſcientiam, modeſtiam ſpirans moribus, ſuâ promovet vigilantiâ. Nihil timendum ſub Abbatibus, quos regularis diſciplinæ vindices, in obſervantia Statutorum Ordinis ſtrenuos, excolendis Litteris pervigiles novimus. In his enim duobus pendet ſalus Ordinis, Ordinis, inquam, nati ad ædificationem & inſtructionem, cujus alumni in alterutro ſi deficiant, ſpiritum Norberti non induerunt. Nullo jure militiæ ejus aſcripti, nomen habentes, & moribus degenerantes, ſunt, quaſi non ſint, & inimicos veriùs appellaveris, quàm veros Norbertinæ gentis filios. Voluit quippe S. Pater nos eſſe pios & doctos, voluit nos eſſe conchas plenas aquæ vivæ & canales aquæ ſalientis in ſalutem proximorum. Talis ille fuit homo Dei, Deo plenus, ſuaſivus præco, & ſalutaris aquæ fiſtula cæleſtis. Tales fuerunt ejus diſcipuli primitias Spiritûs ejus habentes.

XVI. Ordo claruit ab origine viris doctis & ad noſtrã ætatem claret.

Neque audiendus eſt Oudinus, quondam noſter, ſed à fide & Religione per duplicem apoſtaſiam abjectis, infenſiſſimus Ordinis adverſarius & dilaniator impudens. Ille totius humanitatis oblitus, beneficiorum acceptorum à matre, crudeliter immemor, matrem dirè diſcerpit barbarus filius, odium, calumnias, opprobrium, ſi poſſet, ſempiternum, pro bonis modum excedentibus rependens inhumaniter. Ordinem, à quo ſcientiam ſuxerat cum pietate à teneris, in ignorantia natum à crepundiis & per ſuccedentium ſeculorum ſpatia in ignorantiæ tenebris adoleviſſe, invaluiſſe, ſomniando, an inſaniendo, ſcripſit

Digitized by Google

in ſua *Scriptorum Eccleſiaſticorum Bibliothecâ*, quam prælo paratam habebat antequam fidei & religionis vincula diſrumperet, ſed quam à deſertione notis contaminavit & aſperſit injuriis.

Impactam non Ordini tantùm, ſed veritati, calumniam ab homine petulco & profligatæ fidei autore, amplâ confutatione repulſandam, Ordo, majorum ſuorum honori conſulens, cenſuit, multiſque ad me datis ex omni natione litteris provocavit. Partham hanc in me ſuſcipere debui exoratus undique, illam compendioſis & per ſecula deductis monumentis & rationibus exequar.

A crepundiis ergo Ordinis auſpicor & ad primos Ordinis ſatores tenebrionem Oudinum reveho, ut lucem micaſſe videat in tenebris, quas fingit. Quis ante delirum hunc transfugam SS. Norberti & Hugonis nomina ignorantiæ nævis inſperſit? quis Walmannum Antuerpiæ Apoſtolum & in Tanchelmi erroribus refellendis, Norberti Coadjutorem? quis Evermodum Epiſcopum Raceburgi, Norbertinæ prolis illuſtrem ſurculum, Saxonicæ & Vandalicæ gentis lumen & doctorem? quis Milonem Tarvanæ, Godeſcalcum Atrebati Epiſcopos ab Eugenio III. in Concilio Remenſi adversùs Gilberti Portetani errores, athletas diſertos & doctos præſules ſuſcitatos, audeat inſpurcare ignorantiæ tenebris? Quis Henricum *Zdiek* Olomucenſem Epiſcopum, Regiis natalibus, minùs quàm pietate & doctrinâ celebrem? Quis Gualterum Lauduni, Almaricum Sidonii, Martinum Aduri, Zachariam Chriſopolis Epiſcopos, à vagitu Ordinis aſſumptos ex Ordine, ut ſuper candelabrum Eccleſiæ ponerentur ut lucerent, Eccleſiam dixerit oppleſſe tenebris ignorantiæ quam à crepundiis hauſerant à Norberto? Ganniat Oudinus, ſuadebit nunquam, tot tantoſque viros omnium Scriptorum ore laudatos ex ſcientia & virtute, inter imperitorum claſſem eſſe reponendos.

His adjungimus Lucam Abbatem Montis S. Cornelii ſecus Leodium, Philippum Abbatem Bonæ ſpei in Hannonia, Adamum Priorem, poſteà Epiſcopum Candidæ-Caſæ in Scotia, Bernardum Abbatem Fontis Calidi, & redivivi apud Albigenſes Manicheiſmi flagellum, omnes editis variæ & ſacræ eruditionis operibus famoſos. *Theodoricum Bernæ*, & *Jaroſlaum* Strahovii Canonicos ſuis chronicis aliquando edendis commendatos illis accenſeo. Quos ſi benè novit Oudinus, quâ fronte Ordinem in cunabulis ignorantiæ natum aſſerit? ſi non novit, quâ temeritate blaſphemat quæ ignorat, & malè conſcius veritatis, mendacium pro veritate calumniando ingerit?

Non igitur à crepundiis vagiit Ordo in faſſibus ignorantiæ, ſed neque adolevit. Teſtes appello Epiſcopatus Olomucenſem, Brandeburgenſem, Rigenſem, Raceburgenſem, Havelbergenſem, Candidæ-caſæ Ordini mancipatos, & ſolemni lege addictos ſtatutis & regulæ Præmonſtratenſium; an ex privilegio prævalentis ignorantiæ apud noſtros talem metamorphoſim inductam à Principibus, approbatam ab Eccleſia, ab omnibus prædicatam aſtruet delirans Oudinus? an non potius, ſi ſanè ſapiat, fateri tenebitur immutationem iſtam proceſſiſſe ex florentiſſima tunc apud Præmonſtratenſes pietate & ſcientia. Renuat quantumlibet Oudinus, renuentem adigunt Eccleſiarum documenta & Scriptorum autoritas, quibus ſuffragantur ad diverſos diverſarum gentium Epiſcopatus provectiones Præmonſtratenſium. Hoc enim 2°. Ordinis ſæculo Navarrus ad Conſeranenſem, Joannes ad Adurenſem, Bruno in Herfordienſem, Arnaldus in Caurienſem, Ægidius Aldanus in Gallovir, Gervaſius in Sagienſem Cathedrales Eccleſias ſublevati, ſedes ſuas nominis & doctrinæ famâ illuſtrarunt, dum in Clauſtris numeroſa eruditorum turma ſcriptis florebat, alia prædicationis miniſterio intenta, crucem, id eſt, ſacram expiditionem à Romanis Pontificibus delegata

Digitized by Google

annuntiabat. Apud Germanos Bruno Romeſdorfii, Gerbrandus Dockumi apud Hollandos, Gervaſius Præmonſtrati Abbates, apud Gallos quaſi tubæ exaltantes vocem, militiam ſub Chriſti vexillo adunabant, ipſiſque junxerunt manus Præmonſtratenſes alii Abbates ad ſupplicationem Arnoldi Narbonenſis Epiſcopi, quos idem fidei ardor inceſſerat pro extirpandis Albigenſium quiſquiliis. Interim apud Friſios Sibrandus Abbas Horti Mariæ, Emo Abbas Werumi, publica in ſuis monaſteriis ad Friſiorum eruditionem aperiebant gymmaſia, quæ ſacris profaniſque ſcientiis eminebant. Neque putet Oudinus Doctorum ferax hoc ſeculum, ſuis caruiſſe autoribus. Qui ſacris fruebantur otiis, nunc aſceticis, modò hiſtoricis aut dogmaticis tractatibus condendis incumbebant. Apud Altiſiodorenſes Robertus chronicon ab orbe condito ad annum 1212. conſcribebat, quod ad annum 1227. Hugo ejuſdem monaſterii Canonicus continuavit. Emo Werumenſis Abbas chronicon ſui temporis ab ejus ſucceſſore Menkone porrectum ad annum 1271. nuper à nobis publici juris factum, exarabat. Conradus Abbas Urſpergæ editis chronicis, & actis Sanctorum aliquando edendis, florebat apud Suevos. Sequaces habuit Bartholdum Canonicum Marchtalli, qui volumen ſub titulo *Speculi Eccleſiæ* compoſuit, Sibrandum Abbatem Horti Mariani, qui vitas B. Friderici fundatoris & B. Siardi edidit, Euſtachium Lenſium Doctorem Theologum, cui debet Reſpublica litteraria Coſmographiam *Moyſis lib. 3. ſeminarium verbi Dei. In Regulam S. Auguſtini Commentarium. De myſteriis S. Scripturæ. De tropis & ſchematibus Sacræ Scripturæ. L. 1. in Canonem Miſſæ. L. 1. de Cauſis & ſignificationibus nominum. L. 2. Tractatum de Sanctiſſima Trinitate.* Præmonſtrati non minus refulgebat Gervaſius Abbas. In Conciliis Romæ & alibi ſuâ ætate celebratis grande ſibi jam fecerat nomen, & diſtentus licet, non Ordinis modò, ſed generalibus Eccleſiæ negotiis, Commentariis doctiſſimis ſacram ſcripturam elucidabat, litteris ad hiſtoriam ſui temporis eliquandam ſummè utilibus, quaſque prælo ſubjecimus nuper, coæquales inſtruebat, poſteros aliquando erudituras. Finem imponit huic ſeculo Jacobus Atrebas Doctor Theologus, Montis S. Martini Abbas pius juxta ac doctus, à quo habemus de *Laudibus B. Mariæ L. 8. De Conceptione B. Mariæ* Epiſtolam ad Præpoſitum, Decanum & Capitulum Atrebatenſe. *L. 1. Reſponſionum ad quæſtiones ſibi propoſitas.* l. 1. in *ultimam viſionem Ezechielis; de triplici fructu Evangelico L. 1. Epiſtolarum volumen 1. Sermones ad populum varios*

Epiſcopatibus Ordini unitis pridem noviſſimus acceſſit Lithomislienſis Pragæ ſuffraganeus, ſicque ſeculo Ordinis tertio hæreditariorum Epiſcopatuum numerus accrevit Ordini, ignorantiam accreviſſe quis ſuſpicabitur? ſed non ad has tantùm ſedes vocatos Præmonſtratenſes quaſi per traducem, putaveris ad extraneas paſſim Cathedrales Eccleſias accerſitos legimus præſules. *Petrus Vitenſis* in Hiſpania Abbas ad Burgenſem Epiſcopatum abreptus, eundem ſucceſſori ſuo Abbati Vitenſi *Garſiæ* reliquit anno 1313. Andreas *Monachi*, Cardinalis monachi, vulgò *le Moine*, germanus frater, Domni Martini Canonicus, dein Abbas, ad infulas Noviomenſes ſublimatur. Joannes de Luxemburgo, filius Ducis Moraviæ & Strahovii Canonicus, ad Patriarchatum Aquileienſem, defuncto Marquardo, promotus eſt anno 1388. Daniel *Taiſpel* Furnenſis Canonicus epiſcopatu Gibeldenſi donatur anno 1333. Simul ergo viginti duo Epiſcopi è gremio Ordinis in ſolia judicantium effuſi ſunt hoc ſeculo. Totidem ignaros, totidem indignos tanto loco calumniabitur Oudinus, alios dare Ordo inſipiens non poterat. Verùm ad Ordinis ſinum unde prodierunt ſi revertimur, concidit illico calumniatoris temeritas. A Scotiæ Regno exordiar, & ab Abbatia Drieburgi, in qua ſacrarum & profanarum litterarum Academia vigebat, & ad quam

confluebant

Digitized by Google

confluebant ex tota gente viri ſcientiarum amantes, in illa apprimè informandi. D. Radulphus Strodus ſuæ patriæ lumen, & P. Patritius *Philoſophus*, *Theologus*, *& Poëta eximius*, Eccleſiam ſcriptis & Ordinem nominibus ſuis decorarunt. Tunglandiæ Abbatia viris eodem tempore doctis coruſcabat, quos inter eminuit Nicolaus *Gordonius* ejuſdem loci Abbas & Academiæ Rector. Dunheldenſem Diœceſim ut Vicarius generalis moderabatur, *Synodalia decreta & Collectionem conſtitutionum* conſcripſit, vir nulli, religione & doctrinâ ſecundus.

In inſulam Cypri hac ætate celebrem fecit *Hayto* Regis Armeniæ nepos, qui celſo animo ſpernens ſeculi pompas in monaſterio Epiſcopiæ Ordinem vovit, non ut in ignorantiæ torperet otio, quale profitebantur Præmonſtratenſes juxta Oudinum, ſed ut ſaluti vacaret & ſtudio. Necdum ab ejus ingreſſu anni effluxerant duo, cum ecce fratrum ſtimulatus exemplo hiſtoriam Tartarorum conſcripſit, quam juſſu Clementis V. ex Gallica Latinam reddidit anno 1307. Nicolaus Salcanus. Joannes Tongrius D. T. Abbas Viconienſis more majorum Academiam excitavit in ſuo monaſterio, & Theologiam Petri Lombardi edocens commentariis locupletavit. *Quodlibetarum quæſtionum volumen*, varia denique edidit opera patrio idiomate, Guillelmo Comiti Hannoniæ & Joannæ Valeſiæ ejus conjugi nuncupata. Hoc magiſtro, hoc Mæcenate doctos fæcunda Viconia, protulit Rogerum *Dechtum*, Nicolaum de *Montigni*, Thomam, Godefridum de *Beauvay* litterariis monumentis ſacræ & hiſtoricæ eruditionis commendabiles; ſed præ cæteris commendabilem Godefridum de *Bauvay*, quem ad Concilium Viennenſe ablegavit oratorem ſuum Guillelmus Hannoniæ Comes.

Vitas Sanctorum Ordinis noſtri ſcribebat interea Joannes *Hoboglandius* Abbas Midelburgi, & in Abbatia Belli-reditûs Leodii, *Faſtus Epiſcoporum Leodienſium* condebat Varnantius; in Branenſi Monaſterio homiliis componendis incumbebat Guillelmus, Pariſienſis Doctor. Otto Præpoſitus Heligenthalii apud Saxones, adoranabat chronica, quæ, Lewdwigio procurante, lucem his temporibus aſpexerunt. Floreffiæ Petrus Herenthalius *Vir variæ lectionis*, in Sacra Scriptura & Patribus verſatiſſimus *Comment. in Pſalmos*, *in Cantica Graduum*, in *4. Evangelia*, *Chronicorum volumen ingens*, *Catalogum & res geſtas Abbatum Floreffiæ*, inexhauſti laboris Doctor conſcribebat. Cæteris miſſis, quos alibi ad ſua tempora & Ordinem revocabimus, in Petro à *Lutra*, hærebimus viro, teſtibus Trithemio & Myræo, in divinis & ſæcularibus litteris erudito, per totam Germaniam longè celebri, quamque nobilitavit ſuis in *Petrum Lombardum Libris*, *commentariis in Evangelium S. Joannis*, nec non aliis operibus, puta, de *Prærogativis Eccleſiæ Trevirenſis*, de *Septenis Candelabris*, de *Pontificis Romani eminentiâ*, de *Columnis myſticis*, de *Sacramento altaris &c.*

Eam temporum & rerum calamitatem attingimus, quæ ut Eccleſiæ, ſic monaſticorum Ordinum faciem decoloravit. Sed qui non patitur univerſalis Eccleſiæ regimini incubans Spiritus Sanctus prævalere portas inferi adverſùs eam, eadem providentiâ non tulit monaſticos Ordines in membris aliquibus vitiatos, corrumpi in cæteris & numero & dignitate potioribus. Et certè vix reperias in ſeculorum Ordinis hiſtoria, ſeculum glorioſius illo, quod ingredimur. Nuſquam tot Martyres utriuſque ſexûs aris litavit Ordo, nuſquam athletas fortiores vel doctiores exeruit. Ziskæ & Procopii perſecutio intra Bohemiæ & Moraviæ fines crudeliter laſciviens, & furens in Sancta quælibet, quot monaſteria Ordinis donavit flammis, tot illorum incolas, aut ferro Martyres fecit, aut exules in ſylvarum latebris abſconſos, fame conſumptos & ſiti. Sancti-

Digitized by Google

moniales Doxanæ, Kaunitii, Cotiſchovii, quas pudoris & religionis amor invictas reddidit, has armatus miles ad fidei & pudoris excidium victimas ſuo immolavit furori.

Ab ipſo prurientis hæreſeos conatu ſtetit contra hæreſim *Sobeſlaweck*, Jodoci Marchionis Moraviæ frater, alumnus Ordinis, Olomucenſis Epiſcopus, & Aquileienſis Patriarcha. Surrexit poſt illum ſimilis illi, *Joannes* de *Praga* Canonicus Strahovienſis, Epiſcopus Lithomiſlii, dein Archi-epiſcopus Pragæ & S. R. E. Cardinalis, ſui ſeculi miraculum, ſermone potens, brachio terribilis, ſub infula pius, ſub chlamide intrepidus, genio ſuo tranquillus præſul, miles ex neceſſitate magnanimus, ad omnia belli paratus diſcrimina. Impetitam fidem verbo dum tutatur in grege commiſſo, inimicos fidei, cataphractus antiſtes & collectarum copiarum Dux, manu ferroque propulſat. Remiſſis Bohemiæ tumultibus & paci redditus Ordo, evulgatis voluminibus populos erudivit, ſcribendi perinde ut bellandi peritus Cardinalis. Illorum voluminum aliud *Linea ſalutis*, alterum, *Exemplar ſalutis* inſcribebatur.

Dum æſtuanti apud Bohemos hæreſi murum ſe opponit Joannes de Praga, eidem proſcribendæ in Conciliis, aut ſchiſmati extinguendo dant operam Præmonſtratenſes. Jacobus Herriſius Abbas Tungerlandiæ *vir eximius, in Theologicis ſtudiis verſatiſſimus, nec ſæcularium litterarum expers, Doctor Sorbonicus* in Concilio Conſtantienſi Patrum demulſit aures, ſive orator diceret ex ambone, ſive in conſeſſibus quæſtiones fidei ventilaret ut Doctor. Pro ejuſdem fidei defenſione, librum unum *de Traditione*, alium pro *defenſione Georgii Merciorum Comitis* ſcripſit. Abbas Tongerloæ in Piſano Concilio uti legatus Ducis Brabantiæ famam doctrinæ coram Patribus dicendo comparavit. P. Theodorus *de Andel* Tongerloæ Canonicus juris utriuſque Doctor, & inter doctos ita celebris exſtitit, ut ad Baſileenſe Concilium non Ordinis tantum & Cleri Flandrici nomine, ſed etiam Germaniæ inferioris delectu Orator & procurator fuerit deputatus, & ſpem deputantium ſcientiâ & dexteritate ſuperaverit. In eadem Synodo Thomas Martinii Abbas Bellelagiæ hanc de Patribus exiſtimationem reportavit, ut patrum judicio dignus fuerit qui pro negotiis Concilii ad partes Galliæ commiſſarius tranſmitteretur. P. Ferdinandus S. Leonardi in Hiſpania Abbas & Coabbatum ejuſdem Regni procurator, in Baſileenſi & Florentina ſynodo paci & unitati Eccleſiæ tam ſolerter, tam efficaciter intendit vir pietate & doctrinâ præcipuus, ut abire hinc volentem propter ingruentes Ordinis & patriæ neceſſitates juſſerit Eugenius IV. ſiſtere, donec inſtaurata eſſet concordia, quam ſuis ſtudiis uſque modò fœliciter promoverat. Alios omitto Abbates, qui frequentibus eâ ætate Conciliis interfuerunt, quoſque alibi commemorando debitâ non fraudabimus laude, & ſcientiæ dotem, quam Oudinus protervè denegat reſtituemus integram, ſi tamen non ſit jam abundè reſtituta.

Neque enim quiſquam mentis ſanæ compos arbitrabitur eos à Principibus, à Provinciis, à Clero delectos fuiſſe oratores in Conciliis, aut à Conciliis deſignatos procuratores, quos fama ignorantiæ ad iſtud officium inhabiles divulgaſſet. Quis ſomniabit Æneam ſylvium à ſecretis & conſiliis aſſumpſiſſe ignarum Joannem *Boddin* priorem S. Nicolai Furnenſis, quem ſibi ad Concilium Baſileenſe properanti Comitem & ſecretarium adjunxit? Quis Joannem *Seneſchal* Abbatem Domni Martini ad ſynodum eandem à Comitiis generalibus deſtinatum, Quis *Paulum* Abbatem S. Mariæ extramuros *Placentiæ*, Ducis Mazoniæ ſenioris legatum in Concilio Piſano poſtulare, audeat ignorantiæ?

Publica hæc ſunt & ineluctabilia jugiter vigentis apud Præmonſtratenſes

Digitized by Google

ſcientiæ ſpecimina. Si privata deſideret Oudinus, præſtò ſunt, in Hiſpaniâ Joannes de *Colmenares* Abbas Aquilarenſis & Retortæ, Regi Ferdinando à ſanctioribus conſiliis, ſupremi fidei Senatûs Inquiſitor, & Ferdinandus de *Arunda* Abbas Vitis, ejuſdem ſupremi Senatûs Inquiſitor, àquibus varia manarunt eruditionis monumenta. Aderit *Przibislaus* Comes *ab Hoditz* Abbas Lucæ apud Moravos litteris excultus, ingenio celſus, ſagacitate incomparabilis, quem Georgius Rex Bohemiæ celebravit ex diverſis, fælicibuſque legationibus apud Reges, Principes, Civitates, quos ad concordiam reduxit eloquentiæ leporibus. Haud abſimili in dicendo facundiâ excellebat Joannes *Rebez*, qui teſte Leibnitio *magnus & bonus Prædicator* vulgò nuncupabatur Magdeburgi. Ejus ſermones edacitas temporis aut poſterorum incuria nobis eripuit.

In Diœceſi Norvicenſi Thomas *Wigenballius* Dierami Canonicus hiſtoriam ſui Cœnobii concinnabat, dum in Flandria Guillelmus Abbas Truncinii, Poëmatis, Epigrammatis aliiſque ſublimioris ſcientiæ operibus, quæ anno 1560. debacchans hæreſis Vulcano vovit, incumbebat. Rolandus *Piquot* Abbas Diligemii in ſuburbio Bruxellæ, hiſtoriam ſui temporis Eccleſiaſticam & civilem ad annum 1487. perduxit, & P. Thomas *L'hureux* Domni-Martini Canonicus, *Pſalmos Davidicos commentariis adornavit*, laudatis à Myræo. Theodoricus *Tuldenus* Decretorum Licentiatus, Ordinis Procurator generalis & Abbas Parchi prope Lovanium, Eccleſiæ & patriæ lumen & columen pro utriuſque defenſione velut alter Ambroſius orans à Principibus & Civibus auſcultabatur. Relationem ſeu propoſitionem coram Maximiliano in primo introitu terrarum ſponſæ ſuæ Mariæ à Burgundia factam anno 1477. refert Sanderus in Bibliothecâ MSS. p. 211. & Tuldeno attribuit. Ejus legationum hiſtoria, ſeu diarium, à doctis ſummè deſideratum, quæſitum ſollicitè, utinam ad poſteros tranſiſſet. Meliorem habuêre fortunam opera Huberti Abbatis Romerſdorffii, Epiſcopi Azotenſis, & Archi-epiſcopatus Trevirenſis Vicarii generalis. *Tractatus ejus in decretales, ejuſque Synodalia decreta* ad Diœceſeos commiſſæ regimen, temporum evaſere injuriam. Huic eruditorum catervæ quidni accenſeam Petrum *Carré*, ex Abbate Albæ-curiæ, Epiſcopum Arauſionis; Petrum de *Fonteny* ex Abbatia Bellæ-vallis ad Nivernenſes infulas provectum, Joannem *Bavor* Abbatem Lucæ ad Lithomiſlii ſedem Cathedralem aſſumptum, Petrum de Caſtelnau ex Abbate Caſtellæ Epiſcopum Aquenſem, quorum doctrinâ & pietate refulget Eccleſia ut ſole luna.

Seculo Æræ Chriſtianæ ſexto decimo ineunte, Ordinis noſtri auſpicante quarto, unicum penè ſollicitudinis genus, ut in Eccleſia, ſic in Ordine fuit, adverſùs hæreticos ſacra tueri, ác vaſtatoribus duplici inhiantibus prædæ, duplicem opponere aggerem, ne utramque decoquerent. Multa tamen heu! monaſteria abſorbuit gurgite ſuo hæreſis inſolentior. Horum alia ad incantantis ſuaviter erroris abblandienti ſectæ ultroneas dederunt manus. Daciæ, Pomeraniæ, Saxoniæ monaſteria partim Lutheri inebriata dogmatibus, ad Lutheri partes ſponte ſeceſſerunt; partim Principum interveniente imperio, avulſa ſunt ab Ordine & fide avita. Belbuchenſe eruditorum ſeminarium, præeunte *Bugenhagio*, Chronicis Pomeraniæ, antequam infidelitati nomen daret, inclito, novitate & ſuavitate adulantis hæreſeos illectum, defecit à fide Catholica.

Gallia à Calviniſtis, Flandria à Geuſiis tumultuantibus non minori impetu quaſſatæ, inter ſtrepentes armorum conflictus incolumitati religionis unicè conſulebant, ſuſpendentibus eâ tempeſtate patribus noſtris organa ſua, muſis

conticeſcentibus, ſedentibus, flentibus ſecus flumina Babylonis ſuper deſolatione Sion. Pauci tantùm, quos locorum beatior ſitus ſacris ſinebat vacare litteris à procella procul, ſuis elucubrationibus claruerunt. Talis fuit Razo, qui poſt abdicatam Truncinii Abbatiam ad Steinfeldenſem ſe recepit, ubi vitæ tranquillioris otia deſcribendæ *B. Hermanni Joſeph vitæ*, Coloniæ poſtea editæ, conſecravit. Talis fuit Martinus Petronianus Parchi Canonicus, qui, pacatâ perſecutione, Commentariis in *Regulam S. Auguſtini*, & amplo in *virtutes tractatu*, Typographiæ ſubjectis Lovanii, inter Doctores emicuit. *Dupaſius* Floreffiæ Abbas omnium diſciplinarum atque imprimis politioris litteraturæ peritiſſimus, ſacra poëmata Leodienſibus typis evulgavit; hunc, ſed alio ſcribendi genere, ſecutus Bartholomæus *Erſelius* ejuſdem monaſterii Canonicus, elogium S. Norberti & Catalogum celebriorum Ordinis Præm. per orbem univerſum Abbatiarum edidit Sylvæ-Ducis. Gaſpar *Gellius* Floreffiæ itidem Canonicus, heroico carmine cantavit originem Præmonſt. Ordinis & vitam S. Norberti, Lovanienſibus typis emiſſas in publicum anno 1550. Quas recantavit Michaël *Malcorpius* Canonicus Heliſſemienſis, & Leodii edidit carmine elegiaco anno 1599. Michaël *Malenus* Abbas Ninovæ in Teutonicam Linguam & ad populorum inſtructionem vertit Hoſii tractatum de *Expreſſo Dei verbo*, & conciones, quas, vel in Comitiis generalibus Ordinis, vel in Epiſcoporum conventibus conciliariter, pronunciaverat publicæ luci tradidit græcè latinèque doctiſſimus Abbas, cui *Bullocus* Anglus uti patrono & Mæcenati dicavit ex gratitudine *Oeconomiam methodicam concordantiarum ſacræ ſcripturæ* typis Plantinianis cuſam.

In cœnobio Lidlumenſi, Sibrandus Leo vir undequaque Doctus, cujus hiſtorias aliquot *T. II. Sacræ Antiquitatis* vulgavimus, eodem florebat tempore, & Friſiorum geſta fortiter apud Syriam eleganti ſcribebat ſtylo. Geographiam, Friſiæ quam delineavit primus, illam Jacobus Daventrienſis, deinde *Hogenbergius*, poſtea *Ortelius* in orbis theatro poſteritati tranſmiſerunt. Joannem *Herbelin* Branæ Canonicum, Joannem *Schemingerberg* Canonicum Stingadii, Didacum de *Vergara* Canonicum Retortæ, Jacobum à *Panhuſen* Steinfeldiæ Abbatem, & alios orbi litterario notos, de nomine tantùm hîc appello, ut in Nicolai Pſalmæi patriâ Lotharingi, Calvo-monte ad Erram Diœceſis Virdunenſis oriundi, Abbatis S. Pauli Virdunenſis, demum ejuſdem Civitatis Epiſcopi, opera paulò latiùs excurram, alibi jam in ejus mores & geſta digreſſus. A Concilio Tridentino delectus in Secretarium, concertationes & velitationes præambulas canonibus ipſoſque Canones ſub *Diarii* nomine compoſuit, & typis edidimus nuper, ut fidem & diſciplinam, quas in fonte biberat, per ſuam propagaret Diœceſim. Utramque in Synodis & decretis Synodicis firmavit, quorum partem aliquam curavimus dare typis. Metropolitas Trevirenſem & Remenſem, à quibus accitus eſt ut provincias ſuas ad Tridentini Concilii mentem componerent, canones tanquam Synodorum parens, & patrum os condidit ad cleri & populi reformationem, ad fidei ſtabilimentum, & graſſantis hæreſeos extirpationem. Catechiſmum etiam tradidit ovibus ſuis, ut illas adversùs irrepentes in Diœceſim Calvini errores muniret. Litteras tanti Epiſcopi ad rem Chriſtianam majori ex parte pertinentes, prælo paratas habemus, dandas aliquando, vitâ comite.

Ut Virdunenſem Epiſcopatum, ut Ordinem clarificavit Pſalmæus, ſic Auguſtinus de *Boniſas* Abbas Vitis Turiaſonenſem, Daniel *Taiſpil* Canonicus S. Auguſtini Morinenſis, Gibeldenſem, Joannes Abbas de *Welbeck* Elphinenſem, Renatus de *Salla* Abbas Loci-Dei, Lucionenſem, Martinus de *Przemeſlovitz* Abbas Graditii, Nicopolitanum, Philippus de *Trouſſey* Abbas Blancæ-landæ,

Digitized by Google

dæ, Porphirienſem infulas pietate & doctrinâ ornaverunt.

Dignus ſanè iiſdem titulis proclamatus eſt Joannes *Deſpruetis* Ordinis vertex, Doctor Sorbonicus, qui adhuc Prior *Gratiæ-Dei*, deputatus eſt ab Ordine orator ad Colloquium Piſſiaci anno 1561. ubi luculenter contra Abbates per commendam intruſos Præmonſtratum, tanquam Eccleſiæ & Ordinis regimini infeſtos, ſpectante & audiente Carolo IX. Rege Galliarum diſſeruit. Anno 1566. pro vindiciis realis præſentiæ Corporis Chriſti in Sacramento Euchariſtiæ, triginta ſeptem argumenta Joannis *de Spina* Calviniſtæ adversùs eandem præſentiam ſtructa, non Philoſophiæ argutiis, ſed Scripturarum, Conciliorum, & Patrum teſtimoniis funditus evertit, & typis ſubjecit Pariſienſibus. Alterum ibidem edidit an. 1570. pro defenſione ſacrificii Miſſæ contra Epiſtolam Franciſci *Perocelli* Calviniſtæ. Ad Præmonſtratenſis Abbatiæ & Ordinis regimen, totius Ordinis voto ſublimatus, ita proprio gregi præfuit, ut Eccleſiæ non dimiſerit diligentiam. Divi Pauli Epiſtolas *ad Romanos & Corinthios*, *Regulam S. Auguſtini* Commentariis adornavit. Vindicandæ fidei continuo ſuccenſus ardore, ſingula Calvini dogmata, ſingulari opere, cui *Anticalvinus* nomen dederat, refellere aggreſſus eſt. Sedulò inſudantem huic pio labori mors ſuſtulit.

Sæculum XVII. Ordinis V. ſubeuntibus, lux undique rediviva & vividior affulget, quæ omnes ignorantiæ tenebras non abigit modò, ſed doctrinæ facem accendit, & gloriam auget Ordinis. Joannes *Lobelius* Abbas Strahovii ſcientiâ & pietate apud Bohemos longè celebris in Archi-epiſcopali Pragæ Cathedra impoſitus, Bohemiam innovavit in diſciplina, in fide roboravit, & ſuæ ſanctimoniæ exemplis reformavit in moribus. Antonius de *Sobre-monte* in Archi-epiſcopatu Syracuſano, Chriſtophorus *Martines* in Panamenſi, Hyeronimus *Bernaldo* in Caſtelli maris, Joannes *Gerez* & Joannes *Perez* in Honduracenſi, Benedictus *Garret* in Wiargicano, Ludovicus *Stempouski* in Cameneceſcenſi Epiſcopatibus conſtituti, nonne totidem lucernæ ardentes ſunt, quæ in domo Dei dederunt lucem, & Ordinis prædicarunt virtutem & doctrinam. Utramque prædicat hodiedum apud Americos Illuſtriſſimus Joannes *Perez* de *Galavis* Archi-epiſcopus San-Dominici & Indiarum Primas, Salamanticenſis antehac Academiæ Doctor & Profeſſor Regius. Alios mitto Epiſcopali mitrâ redimitos, ut viris ſcientiâ illuſtribus faciam locum.

Sola Pragenſis Abbatia quantos è ſuo gremio protulit! Ab inclyto & inclytæ nobilitatis Gaſparo Comite de *Queſtemberg* Abbate Strahovienſi exordior, genio ad ardua quæque expeditiſſimo, in difficillimis legationibus obeundis ſagaciſſimo, perinde & fœliciſſimo, cui Reſpublica Chriſtiana tranſlationem & relationem tranſlationis exuviarum S. Norberti Magdeburgo Pragam, debet. Orationes elegantiſſimas, quas ut orator publicus, aut ut Viſitator generalis dixit, aſſervat Strahovia, harum copiam Pragâ quondam Furnas detulit ſecum Franciſcus de *Lameter* Furnenſis Canonicus. Bernardus *Sutor* ejuſdem Strahoviæ Abbas, vitam S. Norberti Germanico ſcripſit idiomate. Hyacinthus *Hohman* in Collegio Archi-epiſcopali Theologiæ & SS. Canonum Profeſſor, Tractatus de *Sponſalibus* & *Matrimonio* edidit. Bruno *Lindner* librum evulgavit ſub hac Epigraphe, *Filum Ariadnæ, ſeu Refutatio Labyrinthi Lutheranæ Reformationis*. Hyeronimus *Hirnheim* Abbas, S. Norberti ſermonem, per partes ſectum, multis ſermonibus expoſuit, *vol. in fol.* Idem de *Typho humani generis Tractatum, in quo vera ſcientia à falſa diſcernitur*, edidit. Andræas *From*, *motiva ſuæ converſionis ad fidem Catholicam*, Godefridus *Steyer* in Archi-epiſcopali Collegio Profeſſor, *Tractatus de Legibus*, de *Sponſalibus & Matrimonio*, de *Contractibus in genere & ſpecie*, de *Cenſuris*, Milo Hubatius, *Cathechesim Bohemicam de materia fidei & Sacramento Matrimonii*

idem *de origine & devotione Roſarii*; Amandus *Friedenſelds*, *vitam Sancti Romedii* & *hiſtoriam Comitum de Thun*, *hiſtoriam Abbatiæ Strahovienſis & panegyres Latinas*; Cyrillus *From*, *Speculum diſciplinæ*; Hyeronimus *Kichler* in Archi-epiſcopali Collegio Profeſſor, *Tractatus de Actibus humanis*, de *Beatitudine*, de *vitiis & virtutibus*; Raphaël *Tobl*, ibidem Profeſſor, Tractatum *de fide, ſpe & charitate*, Marianus ibidem Profeſſor, nunc verò Strahoviæ Abbas, in *Lib. Decretorum* Gregorii IX. *Quæſtiones Canonico-theologicas 3. Vol.* evulgarunt.

Quemadmodum Pragæ, ſic alibi paſſim ſcriptis Rempublicam ornavêre, Pilckmannus Steinfeldiæ Abbas, *Paradiſo religioſæ voluptatis & vitæ religioſæ typicâ deſcriptione*; Sigiſmundus Kohel Abbas Lucæ, *Actis Sanctorum Ordinis noſtri* domeſticâ Typographiâ editis; Martinus *Mertz* Rothenſis Canonicus, *Norberto in vita & in tranſlatione triumphante*, nec non *vitâ B. Willelmi Rothenſis Canonici*; Hyeronimus *Spenglerus* Canonicus Urſpergenſis, *Vindiciis & vitâ celeberrimi Conradi Abbatis Urſpergenſis*; Fridericus *Romelius* Roggenburgi Canonicus, dein Abbas, *Inſtituto Canonico Ordinis Præmonſt. & Tractatu de jure Abbatum*; Richardus *Rhem*, Canonicus Arnſbergæ, *Iſagoge in univerſam hominis Chriſtiani ſapientiam*; Benedictus *Fiſcher* Plagenſis in Auſtria Canonicus, *Centifolio myſtico, complectente centum quæſtiones de Sacrificio Miſſæ*; Michaël *Stayn-mayer*, Abbas Oſterhovii, *Dogmaticis & aſceticis operibus*, Paſſavii, Monachii & Norimbergæ editis; Bartholdus *Nihuſius*, *Communione Græcorum ſub una ſpecie*; Joannes *Zahn* Præpoſitus Cellæ inferioris, *Specula Phyſico-mathematica hiſtorica notabilium ſciendorum, in qua mundi admirabilis œconomia & univerſæ naturæ majeſtas in triplici mundo, cœleſti, aëreo, terreſtri .... oſtenditur .... 2. Vol. fol.* altero item volumine inſcripto, *Oculus artificialis Teledioptricus, ſive Teleſcopium.* Et ne rurſus ad germanos redeam, ad hoc & ſequens ſæculum qui pertinent, hic ſiſtentur, Fridericus *Herlet*, *vitis Sanctorum* bis recuſis, Franciſcus *Heffner* Canonicus Cellæ Superioris, *concionatore extemporali* octies edito *2. Vol. fol.* famoſiſſimi omnes.

Plurimos, nec ignobiles hoc ſæculo protulit Flandria Doctores. Illorum Ducem in fronte locamus Gerardum *Drunæum* Tongerloæ Canonicum, Mathematicum inſignem, qui varia, referente Myræo, ingenii inſtrumenta & documenta reliquit. Prima Erneſto Bavaro Colonienſi & Leodienſi Epiſcopo, harumce rerum amantiſſimo, dono dedit. Alia Tongerloæ ſuæ, reliquit in quibus leguntur *Tabulæ ſinuum, de ortu & occaſu, de meditatione cœli ſyderum, de quadrantis aſtrolabii uſu, Kalendarium hiſtoricum & poëticum.*

Ejuſdem Abbatiæ alumnus & Drunæo æqualis Willibrordus Roſchartius, litterarios labores à diſſertatione *de Candido habitu*, & à libro *de initiis & progreſſibus monaſticis*, *de vita activa* auſpicatus, poſtea *vitam S. Siardi*, librum *de natura veritatis*, *Microcoſmum, ſeu humani corporis fabricam*, denique *Chronicon Tongerloæ*, prælo tradidit. In Bredana Sanctæ Catharinæ Præpoſitura, P. Dionyſius *Mudzaerts*, *hiſtoriam Eccleſiaſticam* ab orbe condito ad annum *1623.* & *hiſtoriam Eccleſiæ Belgicæ* ad an. *1624.* conſcripſit, & Antuerpiæ publicavit. *Vitas Sanctorum Ordinis Præmonſt.* à cenſore approbatas, & lucem aſpirantes compoſuerat, ſed autor luce ſubſtractus, illarum editionem procurandam dimiſit ſuperſtitibus, quos necdum vota Ordinis flectere potuerunt. Auguſtinum *Wichmans*, Cornelium *Hannegravium*, Joannem *Ægidii*, Laurentium *Landmeter*, Joannem *Conen*, todidem Tongerloæ lumina, eruditis operibus fulgentia, prætereo, ut cæteris Flandriæ monaſteriis locus detur.

Occurrit Antuerpiæ Joannes Chryſoſtomus *Vander-ſterre*, Abbas S. Michaëlis, multorum parens librorum, quorum Catalogum exhibuiſſe, laudaſſe eſt.

Digitized by Google

Panegyricus pro inauguratione Mathæi Irſelii Abbatis S. Michaëlis anno 1614. *Sermones pro natalibus B. Joſeph Hermanni, B Evermodi Epiſcopi Raceburgenſis, B. Garemberti Abbatis Montis S. Martini, S. Joannis Chryſoſtomi, de venerabili Euchariſtia: Vita S. Norberti anno* 1622. *Natales Sanctorum Ordinis Præmonſt.* 1625. *Vita B. Joſeph Hermanni* 1627. *Vita B. Willelmi Canonici Rothenſis* 1627. *Vita S. Norberti ex antiquis manuſcriptis edita anno* 1630. *Sidera illuſtrium aliquot Sanctorum virorum Ordinis Præmonſt. Hagiologium Præmonſtratenſe, Chronicon Eccleſiæ S. Michaëlis Antuerpienſis;* & hæc tria necdum prodierunt in lucem.

P. Polycarpus *de Hertoghe* ejuſdem Abbatiæ Canonicus & Theologiæ Profeſſor, *compendium Theologiæ*, & *vitam S. Norberti* notis inſtructam edidit. P. Mathæus *de Beu* ibidem Canonicus in controverſiis verſatiſſimus, *Colloquium, ſive diſputationem habitam inter eum & Nathan Vey Miniſtrum Bergizomæ* publicavit Antuerpiæ anno 1631. & Alberto Comiti Bergenſi inſcripſit. Proſper *Moriconi* Eccleſiæ ejuſdem Canonicus, poſtea Coadjutor Gratiæ Dei apud Saxones, de *Buſto B. Mariæ Virginis Magdeburgenſis, hiſtoricâ & politicâ luce illuſtrato volumen* emiſit. Si ad Theologos monaſterii ejuſdem alumnos veniam, in promptu ſunt *Havermans, de Coq, Van Ranſt.* Macarius *Havermans* adversùs gliſcentes per Belgium laxioris moralis libros, oppoſuit *Tyrocinium Theologiæ moralis* anno 1675. Frenduerunt in illud dentibus ſuis Caſuiſtæ laxiores, quos defenſionibus, diſquiſitionibus & Epiſtolâ apologeticâ ad Innocentium XI. compreſſit

Diſcipulum & doctrinæ ſequacem fecit Havermannus P. Florentium *de Coq*, qui Theologiam ad mentem & principia S. Auguſtini iterum, iterumque recuſam elucubravit. Tractatus de jure & juſtitiâ ab anno 1686. prælo paratus, anno tantùm 1708. typis Bruxellenſibus prodiit in 4.

P. Franciſcus *Van-Ranſt* Florentii *de Coq*, auditor, Theologiæ moralis partem primam anno 1711. evulgavit Bruxellis. Partem alteram cum integro Theologiæ curſu Typographiæ deſtinabat anno 1717. Illam vidimus, dum Antuerpiæ verſabamur.

In Parcho, tot floruerunt eo ſæculo docti, ut Layeruelio viſitationem illic inſtituenti, tot illi occurrerint Doctores, vel Licentiati vel Baccalaurei, quot hujus Abbatiæ erant Canonici. Nec mirum præerant Abbates eruditione conſpicui; *Druſium* è multis unum appello, qui ſtatutorum emendationem & compoſitionem ad canonum apices, ad Capitulorum generalium decreta, tali methodo, tantâ prudentiâ redegit, ut nullæ ſint, quas viderim, conſtitutiones Ordinum majori diſcretione, ſapientiâ majori conditæ. Multis legationibus perfunctus ad Principes, Hiſpanias pro reſarcienda unione monaſteriorum Regni cum capite Ordinis deputatus ab Ordine proficiſcitur. Infælici exitu abſolvit negotium, & famâ doctiſſimi viri contentus receſſit inde. Anno 1606. Viſitator & Reformator Univerſitatis Lovanienſis ab Alberto Archiduce, ab eodem anno 1616. Duacenæ etiam academiæ reformandæ delegatur, utramque legibus optimis inſtituit, & anno 1627. ab Univerſitate Lovanienſi in ſuum conſervatorem aſſumptus eſt. Ad Reipublicæ, ad Ordinis, ad Principis obſequia ſemper paratus Abbas, in eo tantùm imperanti Alberto Archiduci reſtitit, ut Gandavenſem Epiſcopatum recuſaverit acceptare ſibi delatum. *Maſius* Druſii ſucceſſor & ſcientiæ hæres, pari ſollicitudine excolendis litteris ſe impendit, earumque dedit ſpecimen in *hiſtoria Parchenſi* quam anonymus Parchi Canonicus anno 1662. auctam vulgavit in 4°. Idem Maſius editionem *expoſitionis in Evangelium Joannis*, autore Janſenio, procuravit, vitamque autoris in fronte ſcripſit anno 1631. Franciſcus *Vennius* Parchi itidem Prior & Novitiorum Magiſter anno 1646. *Speculum Religioſorum, totum interiorem hominem, & omnia vitæ religioſæ officia,*

Digitized by Google

perfectionem obligationemque ſeptem tractatibus repræſentans, edidit Lovanii. Ibidem anno 1662. Euſtachius de *Pomereux*, *vitam B. Godefridi Comitis verſibus heroicis*, & *S. Norberti Cataſtrophen*, typis dedit. Averbodii Joannes *Miſcum* poëmatibus, doctrinâque clarus laudatur à Grammayo. Adrianus *Merbetius* expoſitione Dominicæ Paſſionis ſub titulo, *Scala purpurea aliiſque in ſingulas anni Dominicas occurrentia Evangelia & feſta Sanctorum Homiliis*, famam ſibi condidit. Gabriel *Colines* Canonicus Ninivenſis, vitam S. Livinæ, aliàs Vivinæ; Claudius *Sallé* Canonicus S. Andreæ Nemorenſis, *collectionem memorabilium ſuæ Abbatiæ* anno 1651. R. D. *Ledé* ejuſdem Eccleſiæ Abbas multis voluminibus, quæ manus noſtræ contrectaverunt, *Chronicam* Ordinis confecit. Carolus *du Canda*, Canonicus Domni-Martini vitam B. Caroli Borromæi & S. Thomæ Cantuarienſis annis 1614 & 1615. Furnis, Joannes *Manareus*, *in Dominicas & Feſta conciones*, *annotationes in Evangelia totius anni*, *annotationes in novum Teſtamentum*, Joannes *Becardus*, *Apparatum ad Annales Præmonſtratenſes*, *Indicem & Cenſuram Scriptorum Eccleſiaſticorum*, *Quæſtionem Theologicam de pane & vino in exequiis defunctorum offerri ſolitis*, *Manuale Iprenſis Diœceſis* juſſu Reverendiſſimi D. Georgii *Chamberlain* Epiſcopi Iprenſis, Petrus *Waghenare*, *vitam S. Norberti*, *item Præmonſtrati Ordinis perſonas ſanctitate*, *genere*, *doctrinâ illuſtres*, *Originem & Progreſſum Abbatiæ S. Nicolai Furnenſis*, Hermannus *Vermeeſch*, *Delicium Virginis Deiparæ*, *ſive B. Hermannum Joſeph*, *verſu & proſa morali illuſtrem*, Martinus *Grevenſchildt*, Præpoſitus Horti concluſi, *Paradiſum ſacrarum Meditationum de Myſteriis vitæ Chriſti*, & *B. Virginis* ediderunt.

Suis quoque Gallia Scriptoribus emicuit. Anno 1605. Triſtanus *de Ville-longue* Abbas Bucilii in Terraſcia adverſus *Tilenum* & Calviniſticæ Sedani Synagogæ miniſtros articulos octo, quibus Comitem *de la Val*, ad fidem Catholicam recèns converſum provocabant ad defectionem, calamum & confutationem arripuit & typis Remenſibus evulgavit ſub hac Epigraphe gallica. *Réponſe aux huit articles que le Sieur Tilenus & les Miniſtres de Sedan ont envoyé au Haut & Puiſſant Seigneur le Comte de la Val*, *pour empêcher ſa ſainte & heureuſe converſion au giron de l'Egliſe Catholique*, *Apoſtolique & Romaine.* Mauritius *du Pré*, Canonicus S. Joannis Ambianenſis eruditione variâ, ſingulari pietate, labore indefeſſo conſpicuus, hæc ſtudiorum ſuorum monumenta reliquit. *Annales breves Ordinis Præmonſtratenſis*, typis Ambianenſibus. *Vita S. Norberti ejuſque Tranſlatio.* Pariſiis anno 1727. *Commentationes in Metaphyſicam Ariſtotelis* MSS. *Les Armoiries*, *cris de Guerre*, *deviſes des Peuples*, *des Nations*, *Princes & Nobles*, *tant anciens que modernes*, in fol. cum figuris MSS.

Inſcriptionum antiquarum Romanarum Libri X. in fol. cum fig. MSS. *Recueïl des Armes*, *Blazons*, *Armoiries & Deviſes des Papes*, *Cardinaux*, *Archevêques*, *Evêques*, *Monaſteres*, *&c.* MSS. cum figuris.

Annales Eccleſiæ S. Joannis, *olim extra*, *nunc intra muros Ambianenſes*. fol. MSS. *Natales SS. Galliæ*, *ſeu Martyrologium Gallo-Francicum*. F. MSS. *Vita S. Norberti & aliorum Sanctorum Ordinis*. fol. MSS.

Tabula Chronographica, *in qua ſervata annorum ſerie breviter oſtenditur*, *qui Pontifices*, *Imperatores*, *Reges*, *Duces & Principes orbi terræ præfuerunt*, *à Chriſti Domini Nativitate ad hæc noſtra uſque tempora.* Fol. MSS. *Annales Ordinis Præmonſtratenſis*, 3. T. in 4. MSS.

Recueïl des Méditations pour tous les jours de l'année. Fol. MSS. *Figures & Repréſentations des Médailles Grecques & Romaines*, *& autres antiques*. Fol. MSS. cum fig.

Sacra venerandæ antiquitatis monumenta, *numiſmata aurea & argentea*, *ærea*, *Hæbreorum*, *Græciæ antiquæ populorum*, *civitatum*, *inſularum*, *Regum & Principum*, *Romanæ civitatis familiarum illuſtrium & Conſulum*, *Imperatorum & Imperatricum*, *Cæſarum*

Digitized by Google

Cæſarum ac Tyrannorum, Fol. MSS. cum fig.

Tractatus de Sacramentis, de Deo & ejus attributis, de virtutibus Theologicis, de Reſurrectione, 2. Vol. fol. MSS.

La vie du B. Herman Joſeph. in 4. MSS.

Faſciculus exercitiorum Spiritualium. in 4. MSS.

Commentarius Catenatus in regulam S. Auguſtini. in 4. MSS.

Jacobus Danus aliàs le Dain, *Doctor Sorbonicus & Canonicus S. Martini Laudunenſis anno 1626. Apologiam Chriſtianam Duci Nivernenſi inſcriptam contra Libellum cujuſdam Remenſis aurifabri ad Calvini caſtra transfugæ*, compoſuit & mandavit typis.

Joannes *Liétau* Canonicus Calvimontis, non longè à Caſtro-portiani, eleganter & idiomate gallico, *vitam S. Berthaldi* Remis edidit anno 1634. Petrus *Borée* Prior Reſſonii, Pariſienſibus typis promulgavit anno 1637. *Apotheoſin ſacri Roſarii.*

Callixtus *de Marloy*, Canonicus Viromandiæ edidit Cameraci an. 1623. *Poëma Sebaſtiodos*, ſeu *vitam S. Sebaſtiani metricâ oratione*; item *aliud de venerabili Sacramento.*

Norbertus *Cailleu*, Doctor Sorbonicus & Prior Præmonſtrati anno 1661. *Reſponſionem ad inquiſitionem Joannis Launoii Pariſienſis Theologi in privilegia Præmonſtratenſis Ordinis* diſploſit typis Friderici *Leonard*, & Cenſorem Epiſcopo Laudunenſi privilegia Ordinis corrodenti venaliter patrocinantem, acriter & doctè confutavit. Inde mulctatus exilio Pater *Cailleu* ad inſtantiam Præſulis Cæſaris *Eſtrei* Viconiam ſe recepit, ubi anno 1662. Apologiam reſponſionis ſuæ & Ordinis exemptionem à juriſdictione Epiſcopali multimodis probavit argumentis & inſcripſit Alexandro VII. Pontifici.

In eodem Præmonſtrati cœnobio, Joannes *Pagius* Sorbonicus Doctor & Collegii Pariſienſis Præſes, vir ambiguæ fortunæ, lectionis multæ, criterii mediocris, *editione ſua Bibliothecæ Præmonſtratenſis Hiſtoriam*, dicere debuerat Præmonſtratenſem, benè audiit apud doctos, meliùs audiret ſi Ordinis ſcrinia fuiſſet ſcrutatus.

In finibus Lotharingiæ, inter amœna Voſagi deſerta, P. Antonius *Aubertin* Prior Stivagii, vitas S. Aſterii & S. Richardis anno 1656. gallico evulgavit idiomate. Ejuſdem monaſterii Abbas P. Epiphanius *Louis* Doctor Theologus, Congregationis reformatæ Vicarius generalis, Monialium à perpetua adoratione venerabilis Sacramenti Legifer & Autor, pro earumdem informatione & doctrina edidit Pariſiis anno 1674. *La nature immolée par la grace, ou la Pratique de la mort myſtique, pour l'inſtruction & la conduite des Religieuſes Bénédictines de l'Adoration perpétuelle du S. Sacrement.*

Alterum anno eodem prodiit volumen, ſub titulo, *la vie ſacrifiée & anéantie des Novices qui prétendent s'offrir en qualité de Victimes du Fils de Dieu, dans la Congrégation des Religieuſes Bénédictines de l'Adoration perpétuelle.* Tertium anno 1676. exiit ſub hoc titulo: *Conférences myſtiques ſur le recuëillement de l'ame, pour arriver à la contemplation du ſimple regard de Dieu par les lumieres de la Foy.* Ejus Epiſtolas anno 1696. luci publicæ dedit, P. Michaël *la Ronde* pietatem & mortificationem ſenſuum ſpirantes.

P. Hugo *Peltre* Prior Montis ſanctæ Odiliæ, vitam hujus ſanctæ, notis & chartis adornatam gallico idiomate typis Argentinenſibus edidit annis 1699. & 1700.

Edmundus *Maclot* Doctor Theologus & Stagni Abbas, reformatæ Congregationis Vicarius generalis, *Hiſtoriam veteris Teſtamenti* anno 1705. & *novi Teſta-*

Digitized by Google

menti anno 1712. evulgavit gallico ſermone. Non deceret Hiſpanos ſcriptis illuſtres ex ſcriptorum catalogo expungere, nominare omnes prolixum foret, celebriores recenſere gratum erit. Franciſcum *du Bal*, Canonicum & Abbatem Retortæ, Theologorum ſui temporis facilè Principem, & veluti Hiſpaniæ oraculum, litterariæ ducem cohortis præpono, ſuis operibus *de Sacramentis de Morali, de Cenſuris, de quæſtionibus regularibus, Commentariis in regulam S. Auguſtini, vitâ B. Hermanni Joſeph, Hiſtoriâ S. Norberti, aliiſque necdum prælo commiſſis voluminibus famoſiſſimum apud Hiſpanos.*

Ejus ætate in monaſterio B. Mariæ de Hortis excellebat egregius Prædicator Joannes de *Eſtrada*, *qui artem concionandi, Sermones panegyricos, Sermones de Quadrageſima, Sermones de Maria Sanctiſſima* tribus voluminibus politiori ſtylo conſcriptos edidit annis 1666. 1670. 1672. Exſtant in ſcriniis facundi hujus concionatoris MSS. eruditæ elucubrationes *contra Judæos; Conſilia politico Chriſtiana; Reſponſio ad ſereniſſimam Venetorum Rempublicam pro cultu Immaculatæ Conceptionis.*

Ludovicum *de Timeo* Canonicum Retortenſem ab autore Bibliothecæ Hiſpanicæ commendatum, ut pote tam ſacris, quàm profanis litteris apprimè excultum, commendabilem aliunde facit, *Concionum ſacrarum volumen*, Matriti anno 1671. cuſum, & *Hexameron Commentario litterali ac Morali illuſtratum.*

Bernardus *de Leon* Abbas S. Norberti Matritenſis & Doctor Theologus, Immaculatæ Conceptionis B. Mariæ Virginis ardentiſſimus vindex, pro ejus defenſione duo ſcripſit, & domeſticis typis edidit volumina anno 1626. *Chronicon Ordinis & vitam B. Norberti emiſſurum mors ſuſtulit*, an. 1627.

Antonius *Sanchez* abbas Aquilarenſis, hiſtoriam & originem omnium religionum, monachalium, mendicantium & militarium anno 1630. condidit. Joſephus *Bravo* Canonicus S. Norberti Matritenſis, Theologiæ Doctor & Profeſſor artium, divinis, inquit Emin. Cardinalis *d'Aguirre*, humaniſque litteris præcellens obtentam diu cathedram ſponte deſeruit. Omnigenæ eruditionis opera compoſuit Theologica, moralia, polemica, hiſtorica, quorum Catalogum attexere ſuo loco curabimus. Taceo Franciſcum *Martinez*, Antonium *Riquexo*, Thomam *Perez*, Michaëlem *Merino*, Thomam de *Avellanda* ſcriptis celebres, ut veniam ad Magiſtrum & Profeſſorem Theologiæ R. P. Stephanum de *Noriega* Definitorem generalem Hiſpaniæ Congregationis, Abbatem Salamanticæ, nunc Reformatorem generalem, quem ut laborum noſtrorum Coadjutorem agnoſcimus, ita uti Magiſtrum veneramur in multis. Præter præſtitam nobis comiter operam in Annalium noſtrorum conſcriptione, præter elucidationes doctas in rebus anxiis nobis humaniter tranſmiſſas, & in volumen ſat grandè turgeſcentes, duas anno 1723. edidit Salamanticæ diſſertationes, libros potiùs nominare deberem. Harum prima meæ tenuitati inſcripta hoc titulo donatur, *Diſſertatio apologetica Mariano-candida, in qua de conſtanti revelatione Candidi habitûs Præmonſtratenſis per Deiparam; de Immaculatæ Conceptionis B. Mariæ Virginis antiquo Præmonſtratenſium cultu, de Marianis Eccleſiis & ſpecialibus cultoribus Norbertinis, p. 220.* in quarto.

In Lud. Salamantic. Prælu-dis. 4. N. 11.

Secunda ſub hac inſcriptione prodiit: *Diſſertatio hiſtorica de S. Dominico de Guzman Ordinis Prædicatorum Patriarcha, Canonico regulari Auguſtiniano Præmonſtratenſi, in obſervantiſſimo monaſterio ſanctæ Mariæ de la* Vid, *in qua de utriuſque Ordinis, ſed præcipuè Præmonſtratenſis dignitate, inſtituto, obſervantia, habitu.* Accedit diſgreſſio Apodictica *de Magiſtro Joanne de Calmenares abbate Aquilarenſi, Ordinis Præmonſtratenſis, fidei inquiſitore, cum Sermone ab eodem Cæſarauguſtæ habito ad ſacrilegos occiſores S. Martyris Petri de* Arbues, *p. 211.* in-4. nunc ut au-

Digitized by Google

dio, majorem decurrit Palæſtram, & Reipublicæ litterariæ breviter majora doctrinæ ſuæ monumenta largietur.

Si liceat anſeri cantum miſcere tot olorum cantibus, liceat mihi, non ad jactantiam, ſed ad confuſionem impoſtoris Oudini, meum quoque nomen inſcribere autorum noſtrorum albo, & obolum meum in dives Ordinis gazophilacium injicere. Anno 1699. Faydium de Trinitate malè ſentientem & Triouſſiam inducentem confutavi, & typis mandavi Luxemburgenſibus ſub hoc titulo. *Refutation du Syſtême de Mr. Faydit ſur la Trinité.* Apologiam, magis palinodiam, cantare coactus Faydius, ſed non qualem debebat, emiſit, & illam iterato conflictu aggreſſus, *Refutationem ejus Apologiæ*, Pariſiis evulgavi anno 1702.

P. *Chaponel* hiſtoriæ Canonicorum Regularium autorem, de Canonicorum ſecularium ſtatu & Ordinis noſtri Canonico inſtituto iniquiùs opinantem, cenſoriâ diatribâ aggreſſus, librum ſub hac Epigraphe edidi anno 1700. Luxemburgi, *Refutation de l'Hiſtoire des Chanoines Reguliers.* Anno 1700. ibidem vitam B. Norberti notis inſtructam feci juris publici in 4°. anno 1725. primum *Sacræ antiquitatis monumentorum volumen* Typographiæ domeſticæ commiſi. *Secundum anno 1729. incæptum* Stivagii, & Typographi morte ſuſpenſum, nonniſi anno 1731. lucem aſpexit in oppido S. Deodati. Alia ad hiſtoriam ſereniſſimorum Lotharingiæ Ducum pertinentia & prælo parata compoſui, dum hiſtoriographi munus obirem, quod propter impoſitam mihi ſcribendorum Annalium Ordinis Provinciam debui dimittere, Regio Duce Leopoldo annuente. Succeſſiva hæc, & per ſeculorum decurſus continuata virorum doctorum ſeries, quam magna ex parte mutilavimus, brevitati conſulentes, procul abigit ignorantiæ tenebras, quibus Ordinem à crepundiis ad ſua tempora inumbravit Oudinus. Ignoſcas, benevole Lector, ſi pro veritate, pro Ordinis vindicia, pro mei officii debito, longiùs in probationes mendacii ſcycophantæ Oudini me effuderim, & hominem evanidâ tumeſcentem ſuperbiâ, pondere aliorum gloriæ oppreſſerim; quaſi phænicem Ordinis in re litteraria, ut ſe efferret inſolentiùs, omnium litteratorum nomina & opera lituris ignorantiæ & oblivione ſempiternâ delevit, reclamantibus omnium temporum monumentis, publicis, privatis, editis, manuſcriptis, quæ ſcrutatorem ſcriniorum, Bibliothecarum luſtratorem non latebant. Habebat ad manus *Pagii Bibliothecam*, *Miræi Chronicon*, Petri de *Waghenare*, *Perſonas Ordinis ſcientiâ illuſtres*; in quibus legere poterat, nec dubitem legiſſe, numeroſam Doctorum ſcriptis illuſtrium multitudinem, quæ à pruritu calumniandi effrænem linguam cohibere debuerant. Sed de Oudino ultra modum dixi; de laboris noſtri conſortibus, pauca pro gratitudine nunc dicendum. P. Servatius *Neel* Congregationis reformatæ Definitor & tùm Prior *Inſulæ-Dei*, totius Normanniæ monaſteria, quæ per meipſum, præpediente podagrâ, viſitare nequibam, inviſit ſingula, & ſingulorum archiva luſtravit, excribravit documenta, & ad limam ſeverioris critices ventilatam Abbatiarum hiſtoriam patrio idiomate exaratam tradidit.

Alter laborum noſtrorum Coadjutor fuit P. Carolus *Martin*, his diebus à Rege Ludovico XV. renuntiatus Abbas Cuiſſiaci. Ille biennio toto operam impendit aſſiduam, nunc evoluendis ſcriptoribus, qui ad rem noſtram pertinebant, nunc ad veritatis hiſtoricæ fidem & regulam emendandis privatis actibus, nunc ad Chronologiæ criſim diſcutiendis, corrigendiſve Diplomatibus per notas ad marginem appoſitas, utique ſuâ dignas eruditione.

Hoc ſubſidio deſinente, venit ad ſuppetias P. Joannes *Blanpain*, qui agilem in exſcribendo manum priùs accommodans, ſenſim ſcribendi ex propria Mi-

Digitized by Google

nerva, idoneus evaſit, & totum ſe noſtro devovit muſæo, dum intercalari podagrâ laborabam, aut extorris patriâ, procul abire coactus ſum, Eccleſiæ meæ Stivagienſis vindex nullo vitæ diſcrimine exarmatus.

Dividunt ergo mecum hujus Monaſteriologiæ gloriam, ſi qua gloria eſt; vituperationem nolim ut incurrant, in me ſuſcipio totam, qui præeram operi, ſed non inde vituperandus videbor, ſi ſcribentis intentionem, ſi neceſſitatem ſcribendi ponderet æquus cenſor. Juſſus parui, parendo feci quod potui; non me ut Magiſtrum, non ut in meapte induſtria plus æquo confidentem extuli, ſed mihi, meis viribus, meoque genio diffidens, aleam ingreſſus ſum, quam declinare non licuit. Si illam decurrens, in errores incidi, ignoſcat amicus Lector, & me liberet benevolè, ſciens nullum eſſe tam lynceum, qui tantis in tenebris nihil offendat.

Ut uno quaſi conſpectu multiplices Ordinis ſurculos, monaſteriorum Fundatores, fundationis annum, ſitum, Diœceſim, Circarias, Paternitates, videre poſſit Lector, hanc illi tabulam, Paginâ paulò accuratiorem apponimus.

Digitized by Google

INDEX

CIRCARIARUM ET MONASTERIORUM Sacri & Canonici Ordinis Præmonſtratenſis.

CIRCARIA FRANCIÆ

Monaſteria.	*Fundatores.*	*An. fun.*	*Diœceſis.*	*Civitas proxima.*
PRæmonſtratum.	BArtholomæus Laudunenſis Epiſcopus.	1121.	Laudunenſis.	Laudunum.
S. Martinus Laudunenſis, Filius Præmonſtrati.	Bartholomæus Laudunenſis Epiſcopus.	1124.	Laudunenſis.	Laudunum.
Cuiſſiacum, Filius Præmonſtrati.	Gualterus Miles de Jumigneïo, & Agnes de Roceïo uxor ejus.	1122. vel circiter	Laudunenſis.	Laudunum.
Aviniacum, Filius Moncelli.	Toparchæ Aviniacenſes.	1145.	Catalaunenſis.	Vitriacum.
Camera Fontis, Filius Vallis ſecretæ.	Alermus & Guido Domini de Cuiſiaco.	1188.	Meldenſis.	Meldæ.
Dei-Locus, Filius Vallis ſecretæ.	Ludovicus Craſſus, Rex Franciæ.	1132.	Senonenſis.	Briena.
Locus Reſtaurans, Filius Cuiſſiaci.	Radulphus Viromanduæ Comes.	1131.	Sueſſionenſis.	Villerſu ad Cotiſ
S. Marianus Altiſſiodorenſis, Filius Præmonſtrati.	Iterius Clericus Altiſſiodorenſis.	1139.	Altiſſiodorenſis	Altiſſiodorum.
Mons Odonis, Filius Vallis ſecretæ.	Fundator ignotus, vel Theobaldus Comes Campaniæ.	1139.	Sueſſionenſis.	Caſtrum Theodorici.
Venerabile Sacramentum Pariſienſe, Fil. Congregationis reformatæ.	Anna Auſtriaca, Regina Franciæ.	1662.	Pariſienſis.	Pariſii.
S. Paulus Senonenſis, Filius Dei-Loci.	Guido Senonenſis Archiepiſcopus.	1192.	Senonenſis.	Senonæ.
Vallis Chriſtiana, Fil. S. Martini Laudun.	Radulphus Dominus de Recurtis.	1134.	Sueſſionenſis.	Fara, vulgò, *Fare en Tardenois*.
Vallis Secreta, Fil. Præmonſtrati.	Theobaldus Comes Campaniæ.	1133.	Sueſſionenſis.	Caſt. Theod.
Vallis Serena, Fil. Præmonſtrati.	Hugo Albus toparcha Firmitatis, & Joannes Rufus Dom. de *Hela*.	1121.	Sueſſionenſis.	Sueſſio.
Capella ad Plancas, Fil. Belli-loci.	Simon Dynaſta Bello-fortiæ & Emelina ejus ſponſa.	1146.	Trecenſis.	Bellofortia.
Bruyeria, Filia Branæ.	Agnes Comitiſſa Branæ.	1139.	Sueſſionenſis.	Brana.
Domus S. Trinitatis, Fil. Hermeriarum.	Anſelmus & Joannes de Galanda.	1210.	Pariſienſis.	Pariſii.
Bellus-locus, Filius Præmonſtrati.	Oſbertus & Alardus Sacerdotes.	1140.	Trecenſis.	Brenna & Barrum ad Albam.
Brana, Filia Præmonſtrati.	Andræas de *Baudemont*, & Agnes uxor ejus.	1130.	Sueſſionenſis.	Brana.
Baſſus-Fons, Filius Belli-loci.	Gualterus Brennæ Comes.	1143.	Trecenſis.	Brenna.
Carthovorum, Filius Belli-loci.	Odo de Balliolo, Dominus de *Chery*.	1133.	Sueſſionenſis.	Brana.
Collegium Pariſienſe, Fil. Præmonſtrati	Joannes Abbas Præmonſtrati.	1255. vel 1252.	Pariſienſis.	Pariſii.
Hermeria, Filia Vallis ſecretæ.	Theobaldus IV. Comes Campaniæ.	1166.	Pariſienſis.	Latiniacum.
Moncellum, Filius Branæ.	Anſelmus Miles de Moncellis.	1142.	Catalaunenſis.	Vitriacum.
Cella Monialium Altiſſiodori, Fil. S. Mariani Altiſſiodorenſis.	Ludovicus VII. Rex Galliæ.	1149.	Altiſſiodorenſis	Altiſſiodorum.
Javagia, Filia Vallis ſerenæ.	Gilbertus cognomine *Vacca*.	1160.	Sueſſionenſis.	Firmit. Milonis
S. Crux ſuper Dormannum, Filia Vallis Chriſtianæ.	Radulphus de Recurtis, & Theobaldus Comes Campaniæ.	1141.	Sueſſionenſis.	Dormannum.
Bonolium, Filius Præmonſtrati.	Bartholomæus Epiſcopus Laudunenſis.	1140.	Noviomenſis.	Laudunum.
Carthovorum Monialium, Fil. Carthovorii virilis.	Odo de Balliolo.	1134.	Sueſſionenſis.	Brana.
Fontanella, Fil. Præmonſtrati.				
Diona, filia S. Martini Laudunenſis.	Abbas S. Martini Laudunenſis. Capitul. Regiteſtis.	1130.	Remenſis.	Regiteſtis.

CIRCARIA FLOREFFIÆ.

FLoreffia, Filia Præmonſtrati.	GOdefridus Comes Namurci, & Ermenſendis uxor ejus.	1121.	Namurcenſis.	Namurcum.
Leffia, Filia Floreffiæ.	Henricus Comes Namurci.	1152.	Leodienſis.	Dionantum.
Vallis Dei, Filia S. Martini Laudunenſis.	Guitterus Regiteſtis & Urſimontii ſummus Dynaſta.	1128.	Remenſis.	Carolopolis.
Bellus Reditus, Fil. Floreffiæ.	Albero Epiſcop. Leodienſis.	1124. vel 1123.	Leodienſis.	Leodium.
Bucilium, Fil. Præmonſtrati.	Herbertus III. Viromanduæ Comes, & Gertrudis uxor ejus.	1148.	Laudunenſis.	Vervinum.
Longivadum, aliàs, Mare, Filius Clarifontis.	Comites Regiteſtenſes.	1142.	Remenſis.	Regiteſtis.

CIRCARIA FLOREFFIÆ.

Monaſteria.	*Fundatores.*	*An. fun.*	*Diœceſis.*	*Civitas proxima.*
Thenolium, fil. S. Martini Laudunenſis.	Bartholomæus Laudunenſis Epiſcopus.	1130.	Laudunenſis.	Vervinum.
Clarus-fons, fil. Præmonſtrati.	Henricus de Guiſia, & Machania uxor ejus.	1126.	Laudunenſis.	Avena.
Calvimontum, fil. Præmonſtrati.	Rogerus Comes Caſtri Portuenſis.	1187. datū Præmonſtratenſibus, 1146.	Rhemenſis.	Regiteſtia.
Calvatia, fil. Congregationis reformatæ.	Duces Mantuæ.	1676.	Rhemenſis.	Carolopolis.
Colnuuntum, fil. Thenolii.	Bartholomæus Laudun.	1132.	Laudunenſis.	Lætitiæ.
Heliſſemia, fil. Floreffiæ.	Reneruſ de *Serra* Miles.	1130.	Leodienſis.	Tillemontium.
Rivroella, fil. Bonæ-ſpei.	Gualcherus Rufus de Leſtinis, & Olderus de Mathiis.	1140.	Cameracenſis.	Binchium.
Bona ſpes, fil. Præmonſtrati.	Rainaldus à Cruce, & Beatrix uxor ejus.	1128.	Cameracenſis.	Binchium.
Guvens, fil. Parthenen.	Ignotus.	Ignotus.	Leodienſis.	Leodium.
Herlaymontium, fil. Floreffiæ.	Oſto de Traſignies.	1162.	Leodienſis.	Marimontium.
S. Nicolaus in boſco, Filius Bonæ ſpei.	Gilla Caſtellana Bruxellenſis, Gillardus de *Ruez*.	1131.	Cameracenſis.	Bruxellæ.
Geriniacum, Fil. Cuiſſiaci.	Godefridus Com. Caſtriportiani.	1131.	Remenſis.	Regiteſtis.
S. Foillanus. Fil. Præmonſtrati.	Canonici Foſſenſes.	1125.	Cameracenſis.	Rhodium.
Septem Fontes in Theraſcia, Filius Floreffiæ.	Albertus Comes de Chyneio.	1135.	Remenſis.	Carolopolis.

CIRCARIA PONTIVI.

Vallis Gaudii, Filia Præmonſtrati.	Philippus Rex Auguſtus, & Bartholom. de Roya.	1221.	Carnotenſis.	S. Germanus in Laya.
Marchaſium Radulphi, Filius Domni-Martini.	Auſculphus de Monte Capreoli.	1123.	Rothomagenſis	Bellovacum.
S. Judocus in Nemore, ſive Domnus Martinus, Filius Præmonſtrati.	Gilardus de Soibertines.	1123.	Ambianenſis.	Monſtrolium.
S. Joannes Ambianenſis, Filius Domni-Martini.	Mathildis de Fleſcicourt, & Ingelrannus Epiſcopus Ambian.	1126.	Ambianenſis.	Ambianum.
S. Juſtus, Fil. Domni Martini.	Odo III. Epiſcopus Bellovacenſis.	1147.	Bellovacenſis.	S. Juſtus.
Bellus mons, Filius Marchaſii Radulphi.	Auſculphus de Senoot Dominus de monte Capreoli.	1125.	Rothomagenſis	Bellovacum.
Seriacum, Fil. S. Judoci in nemore.	Anſellus de Cayaco.	1127.	Ambianenſis.	Abbatis-villa.
Reſſonium, Fil. S. Joan Ambiani.	Toparchæ Omontii.	1150.	Rothomagenſ.	Bellovacum.
Omontium, Fil. Reſſonii.	Iidem.	1221.	Rothomagenſis	Bellovacum.
Selincurtis, Fil. D. Martini.	Gualterus de Tyrello.	1130.	Ambianenſis.	Alba-Mala, Aumale.
S. Andræas in nemore, Filius Domni Martini.	Inguerranus de Belloramo.	1135.	Ambianenſis.	Monſtrolium.
Alba Curia, Fil. Marchaſii Radulphi.	Gaſto Dynaſta Piſſiaci.	1180.	Carnotenſis.	Piſſiacum.
Boſcomontum, Fil. Reſſonii.	Drogo toparcha Mellanti.	1193.	Rothomagenſis	Mellantum.
Bertricurtum, Fil. S. Joan. Ambian.	Fulco Abbas S. Joan. Ambian.	1138.	Ambianenſis.	Ambianum.
Grandis Campus, Fil. Præmonſt.	Simon Com. Montfortii, Toloſæ Comes.	1214.	Carnotenſis.	Montfortium.
Serques, Filia Liskæ.	Robertus Dominus Liskenſis.	1132.	Audomaropolitanæ.	Audomaropolis

CIRCARIA BRABANTIÆ.

Sanctus Michael Antuerpienſis, Fil. Præmonſtrati.	Rohingus vir nobilis.	1123 acceſſit Ordini.	Antuerpienſis.	Antuerpia.
Parchum, Fil. S. Mart. Laudun.	Godefridus I. Dux Brabantiæ.	1129.	Mechlinienſis.	Lovanium.
Ninovia, Filia Parchi.	Gerardus Conſtabularius Flandriæ.	1137.	Mechlinienſis.	Ninovia.
Hortus Concluſus, Filius Vallis Liliorum ex Pagio, vel Tongerloæ.	Arnoldus de *Craiyenhem* de *Grobendonck*.	1411.	Cameracenſis.	Herentalium.
Inſula Ducis, ſive Ghempe, Filia Parchi.	Reinerus de *Udechim* miles.	1219.	Mechlinienſis.	Lovanium.
Reikem, Fil. Belli-reditûs.	Gilbertus de *Reikem*.	1140.	Leodienſis.	Reckeim.
Vallis S. Catharinæ, Filia Præmonſtrati.	Servatius de *Lidekerke* Dominus de Breda.	1269.	Antuerpienſis.	Wouda.
Venerabile Sacramentum, Filius S. Michaëlis Antuerpien.	Abbates S. Michaëlis.	1654.	Antuerpienſis.	Antuerpia.
Guvens, Fil. Parthenenſis.			Leodienſis.	
Averbodium, Fil. S. Michael. Antuerp.	Arnoldus Comes Loſſenſis.	1131.	Leodienſis.	Dieſthemium.
Collegium Lovanienſe, Filius Circariæ Brabantinæ.	Abbates Brabantini.	1571.	Mechlinienſis.	Lovanium.
Diligem, Filius Trunchinii.	Omulphus miles de *Wolverten*.	1095. ordini jungitur 1140.	Mechlinienſis.	Bruxellæ.
Grimberga, Fil. Præmonſtrati.	Walterus Berthout dynaſta Grimbergæ.	1110. ordini accedit 1128.	Mechlinienſis.	Grimberga.
S. Gerlacus, Fil. Hinſbergæ.	Goſwinus Dynaſta Hinſbergæ.	1201.	Ruremundenſis	Maſtricht.
Keiſerboſch, Fil. Averbodii.	Elſtrudis & Engelbert. Com. Hornanus.	1134.	Ruremundenſis	Ruremunda.
Monſ. S. Joannis, Fil. Averbodii.	Galterus Colonienſis Canonicus.	1142.	Leodienſis.	Mileyca.
Poſtula, Filius Floreffiæ.	Faſtradus de *Wirwick*.	1173.	Sylvæ-ducenſis.	Weſterloo.
Vallis Liliorum, Fil. Præmonſt.	Lambertus Paſtor in *Hombeck*.	1233.	Mechlinienſis.	Mechliniæ.
Tongerloa, Fil. S. Michael. Antuerp.	Giſlebertus Ruricola.	1130.	Sylvæ-ducenſis.	Dieſthemium.
Hombeka, Filia Parchi.	Ignotus.	Incertus.	Mechlinienſis.	Mechliniæ.
Novum Sartum, Fil. Grimbergæ.	Walterus *Berthout*.	1133.	Mechlinienſis.	Grimberga.
Tuſſembeck, Filius Grimbergæ.	Vidua Ivani Aloſtani Comitis.	1148.	Mechlinienſis.	Tenera-munda.
Waërſcot, Fil. Trunchinii.	Ignotus.	Incertus.	Gandavenſis.	Gandavum.
Windick, Filius Viconiæ.	Ignotus.	Incertus.	Mechlinienſis.	Ninovia.

Digitized by Google

CIRCARIA BRABANTIÆ.

Monaſteria.	*Fundatores.*	*An. fun.*	*Diœceſis.*	*Civitas proxima.*
S. Maria Middelburgenſis, Filia S. Michaëlis Antuerpienſis.	Godebaldus Epiſcopus Trajectenſ. & Wilhelmus Zelandiæ Comes.	1128.	Middelburgenſis.	Middelburgum.
S. Sulpitius Dieſthemienſis, Filius Tongerloæ.	Henricus de Wooren Abbas Tongerloæ.	1457.	Mechlinienſis.	Dieſtemium.

CIRCARIA FLANDRIÆ.

MOns S. Martini, Fil. S. Mart. Laud.	Ollardus & Eccleſia S. Quintini.	1136.	Cameracenſis.	Caſtellerum.
Viconia, Fil. S. Martini Laudun.	Wido Presbyter & Balduinus Comes.	1129.	Atrebatenſis.	Valencenæ.
Viromandia, Fil. Montis S. Martini.	Radbodus Epiſcopus Noviomenſis.	1144.	Noviomenſis.	S. Quintinus.
S. Auguſtinus, Fil. S. Nicol. Furnens.	B, Milo Epiſcop. Tarvanenſis.	1131.	Bononienſis.	S. Audomarus.
Caſtellum ad Mauritaniam, Filius Viconiæ.	Radulphus Princeps Mortaniæ & Caſtellanus Tornaci.	1151.	Atrebatenſis.	Tornacum.
Harchia, Fil. Viromandiæ.	Ignotus.	Incertus.	Noviomenſis.	Bohanium.
Truncinium, S. Mart. Laudun.	S. Amandus & Baſinus fundatores reſtaurator Balduinus Comes.	Ad Præmonſ. tranſiit 1138.	Gandavenſis.	Gandavum.
Liſka, Fil. S. Martini Laudunenſ.	Robertus Toparcha Liskenſis.	1131.	Bononienſis.	Calerum.
Bethania, Fil. S. Nicolai Furnens.	Ignotus.	1618.	Iprenſis.	Wulpen.
Ardeia, Fil. S. Auguſtini Tarvanenſ.	Arnulphus Dominus Ardeiæ.	1144.	Bolonienſis.	Ardeia.
S. Chderamus, Fil. Liskæ.	Ignotus.	Incertus.	Bolonienſis.	S. Audomarus.
Curtis Dominarum, Filia S. Nicolai Furnenſis.	Gertrudis Maurianenſis, Comitiſſa Furnenſis.	1167.	Iprenſis.	Furnum.
S. Nicolaus Furnenſis, Fil. Grimbergæ.	Joannes Morinorum Epiſcopus.	1128.	Iprenſis.	Furnum.
Makincourt, Fil. Montis S. Martini.	S. Garembertus.	1125.	Cameracenſis	S. Quintinus.
Genliacum, Filius Cuiſſiaci.	Joannes de *Hangeſt*.	1421.	Noviomenſis.	Calniacum.

CIRCARIA WESTPHALIÆ.

CAppenberga, Fil. Præmonſtrati.	GOdefridus Comes Cappenbergæ.	1122.	Monaſterienſis.	Monaſterium.
Mare, Filius Steinfeldiæ.	Hildegundis Comitiſſa de Moërs.	1165.	Colonienſis.	Moers.
Niderehe, Fil. Steinfeldiæ.	Theodoric. Alexand. Toparc. Kerpenſes.	1175.	Colonienſis.	Kerpens.
Scheida, Fil. Cappenbergæ.	Wiltrudis vidua Volandi Domini de Scheida.	1143.	Colonienſis.	Wetlar.
Sayna, Filia Steinfeldiæ.	Henricus & Everardus Comites Saynæ.	1202.	Trevirenſis.	Confluentia.
Steinfeldia, Fil. Præmonſtrati.	Sibodo de Hoehſteden, Comes de Arhe.	1135.	Colonienſis.	Tulpetum.
Stella Mariæ, Fil. Steinfeldiæ.	Milla Abbatiſſa de Sonnenberg.	1665.	Colonienſis.	Odendorp.
Warlaria, Fil. Præmonſtrati.	Otto Comes Cappenbergæ.	1123.	Monaſterienſis.	Coesfeldia.
Wena, aliàs, Wenaugia, Filia Floreffiæ.	Comites Monſavienſes & Hinſbergenſes.	1121.	Colonienſis.	Willenſtein.
Janckeide, Filius Kneſtedenii.			Colonienſis.	
Arnſberga, aliàs Wedinghuſa, Filia Inſulæ B. Mariæ ex Pagio, vel Kneſtedenii.	Henricus Comes de Arnſberg.	1170.	Colonienſis.	Arnſberga.
Bedburgium, Fil. Præmonſtrati.	Theodoricus II. Comes Cliviæ.	1124.	Colonienſis.	Xanten.
Clarholtum, Fil. Præmonſtrati.	Rudolphus de Steinfordt.	1133.	Oſnaburgenſis.	Rheda.
Dorlar, Filius Romerſdorffii.	Comites de Naſſau-Sarbrick.	1220.	Trevirenſis.	Gieſen.
Dunwaldium, Fil. Steinfeldiæ.	Heidenricus.	1138.	Colonienſis.	Montes.
Fuſſenich, Filius Hambornæ.	Hermannus Advocatus Coloniens.	1146.	Colonienſis.	Tolbiacum.
Hamborna, Filia Steinfeldiæ.	Gerardus de Wickradt.	1136.	Colonienſis.	Duiſburgum.
Mariæ Rode, Fil. Romerſdorffii.	Comites de Schoneck.	1131.	Trevirenſis.	Confluentia.
Ellen, Filia Hambornæ.	Duces Juliæ.	Incertus.	Colonienſis.	Duren.
Olinghuſen, Fil. Præmonſtrati ex Pagio, alias Arnſbergæ.	Seginandus & Hadwigis ejus ſponſa.	1174.	Colonienſis.	Arnſberga.
Piſcina, Filia Steinfeldenſis ex eodem, aut Kneſtedenii.	Vidua Gerardi Telemarii militis Colonienſis.	1198.	Colonienſis.	Colonia.
Reichſtein, filius Steinfeldiæ.	Varramus de Limburgo.	1252.	Colonienſis.	Montjoye.
Romerſdorff, Fil. Steinfeldiæ, ex Pagio Floreffiæ	Albero Archiepiſcopus Trevirenſis.	1135.	Trevirenſis.	Engers.
Rumbeka, Fil. Præmonſtrati ex eodem, vel Arnſbergæ.	Philippus Colonienſis Archiepiſc.	1193.	Colonienſis.	Arnſberga.
Arnſtein, Fil. Præmonſtrati.	Ludovicus Comes Arnſteinii, & Guda de Bonneburg uxor ejus.	1139.	Trevirenſis.	Confluentia.
Angelica Porta, Fil. Steinfeldiæ ex Pagio, vel Saynæ.	Emericus de Montreal, & Philippus de Wildemburg.	1275.	Trevirenſis.	Confluentia.
Altenberga, Fil. Romerſdorffii.	Godefridus ſacerdos.	1178.	Trevirenſis.	Wezlaria.
Aſſotum, Fil. Steinfeldiæ.	Ignotus.	Incertus.	Colonienſis.	Colonia.
Beſelich, Arnſtenii Filius.	Godefridus ſacerdos.	1153.	Trevirenſis.	Hademaria.
Bedilinger, Filius Scheidæ.	Comites Marckiæ.	1157.	Colonienſis.	Werdel.
Cappel, Filius Kneſtedenii.	Principes Naſſovii Siegenſes.	1180.	Colonienſis.	Siegena Sigeth.
Collegium. S. Norberti Colonienſe.	Abbates Circariæ Weſtphalicæ.	1617.	Colonienſis.	Colonia.
S. Catharina de Tremonia, Filia Kneſtedenii.	Dynaſtæ Tremonienſes.	1180.	Colonienſis.	Tremonia.
Cithen, Filius Clarholti.	Abbates Clarholti.	Incertus.	Oſnaburgenſis.	Oſnaburgum.
Elſen, Filius Scheidæ.	Wiltrudis.	1145.	Colonienſis.	Marckia.
Gartzen, Filius Steinfeldiæ.	Hubertus Dominus in Gartzen, & Sophia de Heſſel-rath uxor ejus.	1704.	Colonienſis.	Tolbiacum.
Hinſberga, Fil. Præmonſtrati.	Goſwinus Dynaſta Hinſbergæ.	1150.	Leodienſis.	Hinſberga.
Knechſteden, Fil. Præmonſtrati.	Hugo Comes de Spanheim.	1130.	Colonienſis.	Colonia.
Veſalia, Filia Cappenbergæ.	Godefridus & Otto Comites Cappenberg.	1124.	Colonienſis.	Vezalia.
Vlatleim, Filius Knechſtedii.	Otto Comes Ravenſburgi.	1166.	Colonienſis.	Recklinghuſen.
Mons S. Petri, Fil. Arnſtenii.	Ludovicus Comes Arnſtenii.	1140.	Moguntinæ.	Odenheim.
Berendorff, Filius Scheidæ.	Domini de Ardeia.	1146.	Colonienſis.	Verden.
Raſſembeck.	Ignotus.	Incertus.	Colonienſis.	Colonia.

Digitized by Google

CIRCARIA WESTPHALIÆ.

Monaſteria.	*Fundatores.*	*An. fun.*	*Diœceſis.*	*Civitas: Proxima.*
Langvaden Fil. Heiliſhemii aut Knechſtedii ex Pagio.	Chriſtianus Dominus de Langvaden.	1156.	Colonienſis.	Colonia.
Furſtemberg, Filius.		1125.	Colonienſis.	

CIRCARIA VADEGOTIÆ.

VAdegotia, Filia Præmonſtrati.	GIſela vidua Friderici Comitis Saræpontis.	1135.	Trevirenſis.	Sara Ludovici, Sarlouys.
Lautiſſeim, Fil. Præmonſtrati ex Pagio, vel Omnium Sanctorum.	Cancro Comes Rheni.	1148.	Moguntinæ.	Heidelberga.
Rhetirs, Filius Romerſdorffii.	Gerardus Comes de Nutingis.	1146.	Moguntinæ.	Koënigſtein.
Ilbenſtadium ſuperius, Fil. Præmonſt.	Godefridus & Otto Comites Cappenbergæ.	1123.	Moguntinæ.	Fridberga.
Ilbenſtadium inferius, Fil. Superioris.	Iidem.	1123.	Moguntinæ.	Fridberga.
Brumbach, Filius Arnſtenii.	Arnoldus Comes Vedanus, &c.	1157.	Moguntinæ.	Hanauvia.
Cappel, Fil. Arnſtenii, vel Præmonſtrati ex Pagio.	Arnoldus Selchofen Archiepiſcopus Moguntinus.	1154.	Moguntinæ.	Lippia.
Poëldia Filia S. Mariæ Magdeburg.	Mathildis uxor Henrici Aucupis.	1133.	Moguntinæ	Hartzburgum.
Conradorffium, filius Præmonſtrati.	Hartmannus de Budingen.	1190.	Moguntinæ.	Schwartzfels.
Eckenback Fil. Arnſtenii, vel Præmonſtrati ſecundum Pagium.	Ludovicus Comes Arnſteinii.	1148.	Moguntinæ.	
Gumersheim, Fil. Arnſteinii.	Ludovicus Arnſtenenſis Comes.	1148.	Moguntinæ.	Odernhein.
S. Jacobus in monte Druſi, Filius Præmonſtrati.	Bardo Archiepiſcopus Moguntin.	1164.	Moguntinæ.	Moguntia.
Monaſterium Filius Arnſtenii.	Fridericus Dux Sueviæ.	1145.	Moguntinæ.	Alzeia.
Metholtz, Filius Selbodii.	Comites de Hardeck.	Incertus.	Moguntinæ.	Metholtz.
Selbold, Fil. Steinfeldiæ, vel Præmonſtrati ex Pagio.	Comites de Hardeck.	Incertus.	Moguntinæ.	Moguntia.
Vallis S. Mariæ, Fil. Arnſtenii, vel Monaſterii ex eodem.	Ludovicus Comes Arnſtenii.	1140.	Moguntinæ.	Moguntia.
Habereburgium, Fil. Ilbenſtadii.	Hartardus de Merenberg.	1210.	Moguntinæ	Moguntia.
Herde.				
Indemaren, ſeu Vetus Monaſterium.				
Langlen, Filius Indemaren.				
Mertzig, Filius Vadegotiæ.	Albero & Hillinus Trevir. Archiep.	1156.	Trevirenſis.	Mertzig
Wulferſberg, Fil. Romerſdorffii.	Theodoricus Abbas II. Romerſdorffii.	1145.	Trevirenſis.	Engers.
Domus Rubra, Fil. Præmonſtrati.	Ignotus.	Incertus.	Moguntinenſis	
Lutra Cæſarea, Filia Rothi, vel Steinfeldenſis ex Pagio.	Fridericus Ænobarbus Imperator.	1158.	Vormatienſis.	Keiſers-loutre.
Kleinboucknom, Fil. Vadegotiæ.	Simon Comes Naſſoviæ Sarapont.	1196.	Vormatienſis.	Surverden.

CIRCARIA YVELDENSIS.

IVeldia Superior, Fil. Præmonſtrati.	ELgerus Comes de Hohnſtein.	1190.	Moguntinæ.	Hohnſtein.
Iveldia Inferior, Filia Superioris.	Idem.	1190.	Moguntinæ.	Hohnſtein.
Lauffen, Filius Adelbergæ.	Henricus Comes de Rottenburg.	1466.	Herbipolenſis.	Lauffen ad Necharum.
Cella Dei Superior, Fil. Præmonſtrati.	Joan. Canonic. Herbipol. & ejus Frater Henricus.	1126.	Herbipolenſis.	Herbipolis.
Cella Inferior, Filia Superioris.	Idem.	1130.	Herbipolenſis.	Herbipolis.
Gerlachsheim, Fil. Cellæ Superioris.	Ignotus.	Incertus.	Herbipolenſis.	Herbipolis.
Schefftersheim, Fil. Cellæ Superioris.	Fridericus Dux de Rottenburg.	1170.	Herbipolenſis.	Hohenlo.
Sulzen, Filia Cellæ Superioris.	Ignotus.	1130.	Herbipolenſis.	Anſpach.
Fraven-Breitungen, Filia Præmonſtrati Pagio, aut Veſceræ.	Comites Hennebergæ.	Incertus.	Herbipolenſis.	Henneberga.
Hauſen, Filia Cellæ Superioris.	Henricus VII. Comes Hennebergæ.	1261.	Herbipolenſis.	Kiſingen.
Michelfeldia, Fil. Cellæ Superioris.	Ignotus.	1245.	Herbipolenſis.	Kiſingen.
Spaſſarthum, Fil. Cellæ Superioris.	Comites de Reineck.	1295.	Herbipolenſis.	Reineck.
Tuckelhuſen, Fil. Cellæ Superioris.	B. Otto Pomeranorum Apoſtolus.	1137.	Herbipolenſis.	Herbipolis.
Veſcera, Fil. Præmonſtrati.	Goſwaldus Comes Hennebergæ.	1131.	Herbipolenſis.	Mellerichſtadium.
Guernerod, Fil. Præmonſtrati.	Langravii Haſſiæ,	1200.	Herbipolenſis.	Haſſia.
Epeimbac, Fil. Præmonſtrati.	Ignotus.	Incertus.	Herbipolenſis.	Herbipolis.
Sylva Dominarum.	Ignotus.	Incertus.	Herbipolenſis.	Turingia.
Rotha, Filia Cellæ Superioris.	B. Otto Pomeranorum Apoſtolus.	1130.	Herbipolenſis.	Herbipolis.
Secreikem, Filius Cellæ Superioris.	Ignotus.	Incertus.	Herbipolenſis.	Herbipolis.
Serna, Filia Præmonſtrati.	Ignotus.	Incertus.	Monaſterienſis.	Monaſterium.
S. Nicolaus de Scheweinfurt, Filius Veſceræ.	Petrus Eſel.	1364.	Herbipolenſis.	Scheweinfurt.

CIRCARIA LOTHARINGIÆ.

SAncta Maria in nemore, nunc Muſſipontana, olim Regiæ-vallis, nunc Præmonſtrati filia.	SImon Dux Lotharingiæ.	1126.	Tullenſis.	Muſſi-pontum.
Regia-vallis, fil. Præmonſtrati.	Comites Barri.	1124.	Tullenſis.	Commercium.
S. Paulus Virdun. fil. Præmonſtrati.	S. Paulus Epiſcopus Virdunenſis.	1131.	Virdunenſis.	Virdunum.
Juſtus-Mons, fil. Bellæ vallis.	Euphemia de Vadronis-villa.	1132.	Metenſis.	Theodonis villa
Bella-vallis, fil. Præmonſtrati.	Albero Comes de Chiny Epiſ. Virdunenſis.	1136.	Remenſis.	Moſomum.
Flabonis-mons, fil. Bellæ-vallis.	Wido de Acrimonte, Aigremont.	1138.	Tullenſis.	Marchia.
Janduriæ, fil. Regiæ-vallis.	Theodoricus Barri Caſtellanus & filius ejus Gerardus.	1140.	Tullenſis.	Barrum.

Rengis-vallis,

Digitized by Google

CIRCARIA LOTHARINGIÆ.

Monaſteria.	*Fundatores.*	*An. fun.*	*Diœceſis.*	*Civitas. Proxima.*
Rengis-vallis, fil. Præmonſtrati ex Pagio, aut Regiæ-vallis.	Hadewidis de Aſpero-monte & Tulli Capitulum.	1152.	Tullenſis.	Commercium.
Paretum, fil. reform. Congregationis.	Joachimus Waltrin adminiſtrator componendæ Romanæ.	1662.	Tullenſis.	Mirecuria.
Salina-vallis, fil. Juſtimontis.	Mathildis Comitiſſa Salmæa.	1157.	Metenſis.	Marſallum.
Stagnum, fil. Bellæ-vallis.	Berthaldus Dominus de Faverolles.	1144.	Virdunenſis.	S. Michaël. S. Mihiel.
Stivagium, fil. Flabonis-montis.	Incertus.	640. acceſſit Præmonſtrati. 1146.	Nullius Diœceſis, in finibus Argentinenſis& Tullenſis.	S. Deodatus, vernaculè, S. Diey.
Septem fontes in Baſſiniaco, fil. Bellæ-val.	Joſbertus Sacerdos.	1137.	Lingonenſis.	Calvomontum
Bellum Stagnum, fil. Salinæ-vallis.	Viricus Miles de Baſcourt.	1185.	Metenſis.	Metæ.
S. Crux Metenſis, fil. Bellæ-vallis.	Albertus Metenſ. Advocatus, & Ida Laride.	1160.	Metenſis.	Metæ.
Criſſeium, fil. Bellæ-vallis.	Aleidis de Grandi-prato.	1137.	Remenſis.	Regiteſtis.
Cella Dominarum, fil. S. Mar. in nemore.	Fundatores S. Mariæ in Nemore.	1130.	Tullenſis.	Muſſipontum.
Grangia Dominarum, fil. Flabonis-mont.	Petrus à S. Juliano.	1139.	Tullenſis.	Marchia.
Hameri-villa, fil. Juſti-montis.	Abbates S. Huberti.	1184.	Metenſis.	Metæ.
Domus Dominarum, fil. Regiæ-vallis.	Comites Barri.	1125.	Tullenſis.	Commercium.
Vallis Nonnarum, fil. Rengis-vallis.	Wido de Joinvilla & Ruffa de Montfort uxor ejus.	1154.	Tullenſis.	Tullum.
S. Maria in Berca, fil. Sepem fontium.	Joſbertus Sacerdos, & Lambertus de Gronaio.	1138.	Lingonenſis.	Calvomontum
S. Odilia in Stivagio, fil. Stivagii.	Gilibertus primus Stivagii Abbas.	1147.	NulliusDiœceſ.	San-Deodatus.
Jovillare, fil. Rengis-vallis ex Pagio, aut Regiæ-vallis.			Tullenſis.	Ligneium.
Nantelium, fil. Jovillaris.		1145.	Tullenſis.	Ligneium.
Planus-mons, fil. Janduriarum.	Odo de Jaria.	1142.	Tullenſis.	Barro-ducum.
Boniſagetum, fil. Flabonis-montis.	Willelmus de Bernole.	1145.	Tullenſis.	Mirecuria.
Briolæ, fil. Congregationis reformatæ.	Petrus de Cadnet.	1642.	Remenſis.	Virdunum.
Mira-vallis, fil. Septem fontium.	Oliverus de Novo-caſtro, & Viardus de Rebeville.	1157.	Tullenſis.	Novum Caſtrū.
Vallis Dei, fil. S. Pauli Virdunenſis.	Henricus Comes Namurci & Luxemburg.	1176.	Trevirenſis.	Luxemburgum
S. Odilia in Alſatia, fil. Stivagii.	Atticus Dux Alſatiæ.	1170.	Argentinenſis.	Obernhemium
Silva Dominarum, fil. Bellæ-vallis.			Remenſis.	Moſomum.

CIRCARIA ANGLIÆ BOREALIS ET SCOTIÆ.

Sancta Agatha, fil. Neuhuſii.	Ada de Stavelay, Alanus Bigot, &c.	1195.	Eboracenſis.	Richmundia.
Alnewike, fil. Neuhuſii.	Euſtachius de Veſcy.	1158.	Dunelmenſis.	Northumbria.
Bliburg, fil. Neuhuſii.	Brichtic & Godevinus Oxfot.	1158.		Suffolck.
Blanca-landa, fil. Neuhuſii.	Valterus de Bolbeck & Hugo frater ejus.	1164.	Dunelmenſis.	Durham.
Cokerſand, fil. Croxtonæ.	Theobaldus Walteri frater Huberti Cantuariæ Archiepiſcopi.	1206.	Eboracenſis.	Eboracum.
Coverham, fil. de Driefort.	Helviſia de Glanville uxor Radulphi de Midelham.	1158.	Eboracenſis.	Sadeberg.
S. Agatha, fil. Methei.			Eboracenſis.	
Novum Caſtrum, fil. Viridis Stagni.	David Rex Scotiæ.			
Heppe, fil. Cokerſand.	Thomas Goz, & Robertus de Veteri-ponte.	1208.	Carleolenſis.	Preſtonium.
Wellebec, fil. Neuhuſii.	Thomas le Flemmangh Miles.	1166.	Eboracenſis.	Nottingham.
Ghines, fil. Alnewick.	Ignotus.	1180.	Dunelmenſis.	Northumbria.
Gorze, fil. Præmonſtrati.	Ignotus.	Incertus.	Carleolenſis.	Cumberlandiæ.
Nova Scrinia, fil. Candidæ-caſæ.	Ignotus.	Incertus.	Eboracenſis.	Eboracum.
Nova Verina, fil. Candidæ-caſæ.	Ignotus.	Incertus.	Eboracenſis.	Eboracum.
Candida-Caſa, fil. Viridis Stagni & Eccleſia Cathedralis.	Chriſtianus Epiſcopus Candidæ-Caſæ.	1177.	Candidæ-Caſæ.	Candida-Caſa.
Abbatia Candidæ-Caſæ.	Ferguſius Comes Glaſcovienſis.	1180.	Candidæ-Caſæ.	Candida-Caſa.
Sacrum Nemus, fil. Viridis Stagni.	David Rex Scotiæ.	1140.	Glaſcovienſis.	Glaſcow.
Tongellandia, fil. de Cokerſand.	Ignotus.	1209.	Candidæ-Caſæ.	Candida-Caſa.
Viride Stagnum, fil. Præmonſtrati.	David Rex Scotiæ.	1176.	Glaſcovienſis.	Glaſcow.
S. Andræas, fil. Præmonſtrati.	Ignotus.	Incertus.	Candidæ-Caſæ.	Candida-Caſa.
Calis.				
Callat, fil. Candidæ-Caſæ.			Candidæ-Caſæ.	
Drieburg, fil. de Alnewick.	David Rex Scotiæ.	1152.	S. Andreæ.	S. Andræas.
Gratfex.	Ignotus.	Incertus.	Candidæ-Caſæ.	
Ibelma.				
S. Maria in Kelchov.	David Rex Scotiæ.	1125.		
Schelmenemach, fil. Tuamenſis			Eveſtunenſis.	
Strebna.				
Werincia				
Oleboch, fil. Stanley.	Willelmus Grandon.	1231.	Ciceſtrienſis.	
Fermia.				
Ferina, fil. Candidæ-Caſæ.			Roſmarchiæ.	

CIRCARIA ANGLIÆ MEDIANÆ.

Newhus, fil. Liskæ.	Petrus de Goulel.	1145.	Lincolnienſis.	Lincolnia.
Auchel, fil. Præmonſtrati.			Ciceſtrenſis.	Ciceſtria.
Brodholm, fil. Neuhuſii.	Radulphus de Albaniaco.	1312.	Lincolnienſis.	Nottingham.
Bellum Caput, fil. Wellebeci.	Robertus Bao d'Alfreton.	1171.	Ciceſtrenſis.	Derbyum.
Begeham, fil. Præmonſtrati.	Radulphus de Dene.	1169.	Ciceſtrenſis.	Ciceſtria.
Barlinge, fil. Croxtonæ.	Radulphus & Richardus de Haya.	1160.	Lincolnienſis.	Lincolnia.

Digitized by Google

CIRCARIA ANGLIÆ MEDIANÆ.

Monaſteria.	*Fundatores.*	*An. fun.*	*Diœceſis.*	*Civitas proxima.*
Beantes, fil. Præmonſtrati.			Ciceſtrenſis.	
Croxtona, filia Newhuſii.	Willelmus Parcarius.	1178.	Lincolnienſis.	Waltham.
Dufort, filius de Wellebec.	Henricus Hoſe, Dom. de Herting & Dufort.	1165.	Ciceſtrenſis.	Suſſexia.
Hagneby, filius Præmonſtrati.	Agnes de Orreby.	1176.	Lincolnienſis.	Lincolnia.
Hales-Owein, filius de Wellebec.	Petrus de Rupibus, Epiſ. Wintonienſis.	1218.	Wigornienſis.	Schrop.
Lavindane, filius de Wilfort.	Joannes de Bidun.	1187.	Lincolnienſis.	Vadinton.
Newbo, filia Newhuſii.	Richardus Malebiſſe.	1133.	Lincolnienſis.	Lincolnia.
Stirwould.	Henricus VIII. Rex Angliæ.	1536.	Lincolnienſis.	Lincolnia.
Stanley, filia Newhuſii.	Radulphus d'Okebruck.	1123.	Ciceſtrenſis.	Derventia.
Tupholme, filius Newhuſii.	Gilbertus & Alanus de Nevil.	1167.	Lincolnienſis.	Lincolnia.
Wiltord, aliàs Suleby, fil. Newhuſii.	Guillelmus de Wuideville.	1158.	Lincolnienſis.	Nortampton.
Taleſthem, fil. S. Joannis Ambianenſis, aut de Hales ſecundùm Pagium.			Sancti Davidis, ſeu Menevenſis.	Vallia.

CIRCARIA ANGLIÆ AUSTRALIS.

TIefordium, filius de Hales.	PEtrus de Rupibus Vinton. Epiſcopus.		Vintonienſis.	
Belingia, filia Langleiæ.			Norwicenſis.	Norwicum.
Derham, filius Wellebeci.	Hubertus Valteri Decanus Eboracenſis.	1169.	Norwicenſis.	Norfolck.
Langley, filius de Alnewicæ.	Robertus Rogeri filius.	1199.	Norwicenſis.	Norfolck.
Langdona, filia Leyſtonæ.	Willermus de Aubervilla.	1190.	Cantuarienſis.	Cantuaria.
Leyſtona, filia de Wellebec.	Radulphus de Glanvill.	1167.	Norwicenſis.	Suffolcia.
Maldona, filia Newhuſii.	Rogerus de Perendune, & Robertus Mantell.	1179.	Londonienſis.	Eſſexia.
S. Radegundis, filia Premonſtrati.	Galfridus Comes Pertici, & Mathildis ſponſa ejus.	1199.	Cantuarienſis.	Cantuaria.
Torre, filius de Wellebec.	Willem. de Briwer, & Beatrix uxor ejus.	1197.	Exceſtrenſis.	Devon.
Tichfeld, filius de Hales.	Petrus de Rupibus Epiſcopus Wintonienſ.	1219.	Wintonienſis.	Sutampton.
Welingiacum, aliàs Wendlyng, filius Langley.	Willelmus de Wendlyng.	Incertus.	Norwicenſis.	Norwicum.

CIRCARIA HYBERNIÆ.

SAncta Trinitas de Lougkea, fil. Præmonſtrati.	CLarus Mac-malin.	1235.	Elphinenſis.	In tractu Roſcomenſi.
S. Trinitas in Loughoughter, fil. Præmonſtrati.	Idem & Carolus Orely.	1230.	Elphinenſis.	Ultonia.
S. Maria de Portu Patrum, filia S. Trinitatis Tuamenſis.		1190.	Elphinenſis.	In agro Gallivenſi.
S. Trinitas Tuamenſis, fil. Præmonſtrati ſecundùm Pagium, aut Steinfeldiæ.	Clarus Mac-malin.	1216.	Tuamenſis.	Tuama.
Ballimore, filia Præmonſtrati ex eodem, aut S. Trinitatis Tuamenſis.	Domini de Lacy.		Armachanæ.	Armacha.
S. Crux in Goodborn, fil. de Drieburg.	Alanus de Galwia.		Armachanæ.	Armacha.

CIRCARIA NORMANNIÆ.

SAnctus Joannes de Faleſia, fil. Domni Martini.	ROgerus de Vitreio, & Gaufredus de Petra ficta.	1159.	Sagienſis.	Faleſia.
Lucerna, filia Domni Martini.	Haſculphus de Sublignio.	1145.	Abrincenſis.	Abrincæ.
Mons-Dei, filius Lucernæ.	Jordanus Lexovii Epiſcop. & Radulphus de Perceio.	1200.	Lexovienſis.	Bajocum.
Silleïum, filius Præmonſtrati.	Drogo Mathidis Imperatricis Miniſterialis.	1154.	Sagienſis.	Argentomum.
Stella, filia Præmonſtrati.	Godefridus Com. Vindocin. & ejus atavi.	1130.	Bleſenſis.	Caſtrum Reginaldi.
Ardena, filia Lucernæ, vel S. Judoci.	Ajulphus de foro, aliàs; du Four.	1138.	Bajocenſis.	Cadomum.
Blanca-Landa, fil. Domni Martini.	Richardus de Haya.	1154.	Conſtancienſis.	Carentonium.
Bellus-Portus, filius Lucernæ.	Alanus Dominus de Govello Comes Armoricus.	1201.	Briocenſis.	Briacum.
Bella Stella, filia Lucernæ.	Henricus de Bello fago.	1215.	Bajocenſis.	Condatum ſuper Noreum.
Bellozana, filia Inſulæ Dei.	Hugo III. Gornaci Toparcha.	1195.	Rotomagenſis.	Gornacum.
Inſula Dei, filia Silleii.	Reginaldus de Paveliaco.	1187.	Rotomagenſis.	Rotomagum.
S. Georgius, filius Congregationis reform.	Franciſcus Dominicus Hamon. Abbas Commendatar. S. Georgii.	1726.	Cenomanenſis.	Montorium.
Vadarium, filius Congregationis reformatæ.			Cenomanenſis.	Caſtrum Lidium.

CIRCARIA VASCONIÆ.

CAſa Dei, fil. S. Martini Laudunenſis.	FRelo, vel Petrus Comes Bigorritanus.	1135.	Auſcienſis.	Auſcia.
S. Joannes de Caſtello, alias, Gratia Dei, filia Caſæ-Dei.	Petrus Vicecomes Montis Marciani & Bigorræ.	1140.	Adurenſis.	Adurum.
Comba-Longa, filia Caſæ-Dei.	Arnoldus de Auſtria, Comes de Pailhas.	1138.	Conſeranenſis.	S. Cicerius.
Dei-villa, filia Caſæ-Dei.	Navarrus Epiſcopus Aquenſis.	1209.	Aquenſis.	Aquæ.
Leuſſium, filius Caſæ-Dei.	Bertrandus Vice-Comes Narbonæ.	1200.	Baionenſis.	Baiona.
Behaurrium, filius Leuſſii.	Arnaldus de Luxa.	1227.	Aquenſis.	Aquæ.

Digitized by Google

CIRCARIA VASCONIÆ.

Monaſteria.	*Fundatores.*	*An. fun.*	*Diœceſis.*	*Civitas proxima.*
S. Maria de Sanneceïo, fil. Caſtellæ.	Ignotus.	1580.	Oleronenſis.	Olerona.
S. Maria de Ybelina, fil. Fontis Calidi.	Raymundus Epiſcopus Maſſilienſis.	1204.	Maſſilienſis.	Maſſilia.
S. Margereta, filia Loci-Dei in jardo.			Rupellenſis.	Rupella.
Lanna, filia Caſtellæ.			Condomenſis.	
Artona, ſeu Arthoſium, fil. Caſæ-Dei.		1160.	Aquenſis.	Aquæ.
Capella, filia Caſæ-Dei.	Bernardus Jordanus de Inſula.	1142.	Toloſanæ.	Toloſa.
Fons-Calidus, filius Combæ-longæ.	Dynaſtæ de Durasfort, &c.	1165.	Narbonenſis.	
Fontia, filia Caſæ-Dei.			Baionenſis.	
Plana Silva, filia Præmonſtrati.	Gaufredus Epiſcopus Burdigalenſis.		Burdigalenſis.	

CIRCARIA HISPANIÆ.

Retorta, filia Caſæ-Dei.	Major Comitiſſa de Allures & Pet. Fernandez.	1143.	Nullius, ſive Palentinæ.	Vallis Oletum.
S. Columba, filia Retortæ.	Raimundus Archiepiſcopus Toleti.	1152.	Toletanæ.	Toletum.
S. Euphenia, fil. S. Mariæ de Eremitorio.			Portuenſis.	Portus.
S. Nicolaus, filius Bellipodii.	Armengaudus Urgellæ Comes.	1148.	Urgellenſis.	Urgella.
Aquilare, filius Retortæ.	Opila.	1152.	Burgenſis.	Aquilar.
S. Leonardus, filius Retortæ.	Alphonſus VII. Rex & Imperator.	1154.	Salmantinæ.	Abula.
S. Joannes de la Penna, fil. Vitis.	Lupus Comes de Haro.	1162.	Calaguritanæ.	Baquio.
S. Crux de Monzonio, filia Retortæ.	Alphonſus VIII. Rex Caſtellæ & Toleti.	1176.	Palentinæ	Palentia.
S. Sophia, filia Retortæ.	Alphonſus VII. Rex Caſtellæ.	1162.	Zamorenſis.	Taurum.
S. Michaël de Groz, fil. S. Leonardi.	Alphonſus VII. Rex Caſtellæ.	1162.	Zamorenſis.	Taurum.
Vitis, ſeu S. Maria de Vite, filia Retortæ.	Alphonſus VII. Rex Caſtellæ.	1144.	Oxomenſis.	Oxoma.
S. Clara de Guadalfajara, filia Vitis.			Toletanæ.	Guadalfajara.
S. Maria de Braza-Corta, filia Vitis.	Ermenſendis Comitiſſa, Almenſarde Lara.	1165.	Oxomenſis.	Soria.
S. Maria de Choro, filia Vitis.	Petrus Garciaz.	1164.	Oxomenſis.	Oxoma.
S. Maria de Tortoles, filia Vitis.	Gundiſalvus Perez de Turrecremata.	1162.	Burgenſis.	Burgum.
S. Chriſtophorus de Ibeas, filius Vitis.	Alvarez Diaz & Gutterius Ferdinandus.	1170.	Burgenſis.	Ibeas.
S. Maria de Villa Petro, fil. S. Chriſtophori.	Gundiſalvus & Gutterius Comes de Sandobal.	1277.	Burgenſis.	Sandino.
S. Pelagius de Cerrato, filius Vitis.	Oveco Diaz.	1145.	Palentinæ.	Palentia.
S. Michaël de Trevino, filius Vitis.	Munio Guttieres, & Gonzalvus Petrez de los Padillas.	1165.	Burgenſis.	Villa major.
S. Maria de Buxero, filia S. Chriſtophori, vel Aquilarenſis ex Pagio.	Sanctia Diaz de Frias.	1168.	Burgenſis.	Buxetum.
S. Maria de Hortis, filia Vitis.	Gundiſalvus Epiſcopus Segobienſis.	1176.	Segobienſis.	Segovia.
S. Spiritus Abulenſis, filius Vitis.	Nunnius de Munos.	1177.	Vallis Oletanæ.	Medina del Campo.
S. Saturninus, filius S. Pelagii.	Andræas Woch.	1172.	Vallis Oletanæ.	Zugaramundũ.
S. Maria Bellipodii, filia Caſæ-Dei.	Dulcia Urgellenſis Comitiſſa.	1155.	Urgellenſis.	Belleguarium.
S. Norbertus Salamanticæ, filius Congregationis Hiſpaniæ.	Congregatio Hiſpanica.	1568.	Salmanticenſis.	Salamantica.
S. Maria Villæ Medianæ, filia Aqularis, vel S. Chriſtophori ex Pagio.	Maria de Almenar.	1188.	Burgenſis.	Villa mediana.
S. Maria de Texo, filia Villæ medianæ.	Alphonſus VIII. Rex Caſtellæ & Alienor uxor ejus.	1179.	Burgenſis.	Trecenum.
S. Norbertus Matritenſis, fil. Congreg. Hiſpan.	Congregatio Hiſpanica.	1608.	Toletanæ.	Matritum.
S. Joachimus Matrit. fil. Congreg. Hiſpan.	Joannes de Chaves de Mendoza.	1636.	Toletanæ.	Matritum.
S. Maria de Villa aurea, filia Aquilaria.	Rodericus Fernandez de Valdverna.	1143.	Aſtoricenſis.	Aſtorga.
S. Crux de Reynoſo, fil. S. Pelagii.	Alphonſus VII. & Rica ejus uxor.	1156.	Palentinæ.	Palentia.
S. Maria ultra Dorium, filia Retortæ.	Alienor Regina Arragoniæ, Raimundus Clericus.	1230.	Seguntinæ.	Almanſan.
S. Maria de Eremitorio, filia Charitatis.	Rupertus vel Robertus Conſobrinus Alphonſi Regis Luſitaniæ.	1173.	Lamacenſis.	Rotiz.
S. Maria Charitatis, filia Retortæ, vel S. Leonardi ex Pagio.	Ferdinandus II. Rex Legionis & Gallitiæ.	1169.	Civitatenſis.	Civitad del Rodrigo.
S. Vincentius Ulyſſipon. fil. S. Martini Laud.	Alphonſus Henricus Rex Luſitaniæ.	1147.	Uliſſiponenſis.	Uliſſipo.
S. Paulus de Sordillos, filius S Michaëlis de Trevino.	Munio Gutierrez.	1166.	Burgenſis.	Villa-Major.
S. Pelagius de Arenellis, fil. Retortæ.	Diaz Munios.	1168.	Legionenſis.	Legio.
S. Eligius.		1170.	Lucenſis.	San-Eligius.
S. Julianus de Pereyro.	Sugerius de Salamanctica, & Clemens Epiſcopus Salamanticæ ex Ord. Præmonſt.	1156.	Rodericopolenſis.	Civitad del Rodrigo.
Vallis-Clara, filia Flabonis-montis.	Raymundus Comes Barcinonæ.	1149.	Tarraconenſis.	Tarraco.
Bellipodium, filius Caſæ-Dei.	Dulcia Urgellenſis Comitiſſa.		Urgellenſis.	
S. Maria Methinenſis, fil. S. Saturnini.	Eleonora Regina Caſtellæ.	1233.	Vallis Oletanæ.	Medina del Campo.

CIRCARIA BURGUNDIÆ.

Corneolum, filius S. Martini Laudunens.	Anſericus Archiepiſcopus Veſuntinus.	1134.	Veſuntinæ.	Grayacum.
Grandis-gurges, filius Bellelagiæ.	Ludovicus Abbas Bellelagiæ.	1180.	Veſuntinæ.	Bruntrutum.
Bellus Campus, filius Corneoli.	Comites Montis-bellicardi.	1156.	Veſuntinæ.	MonsBellicardi
Lacus Jurenſis, fil. S. Martini Laudun.	Seilgerus d'Obertholfen.	1133.	Lauzanenſis.	Undervoldia.
Fons-Andreæ, filius Lacûs Jurenſis.	Rodulphus & Meingoldus Dynaſtæ novi Caſtri.	1143.	Lauzanenſis.	NovumCaſtrũ.
Humilis-mons, filius Lacûs Jurenſis.	Guido d'Ververdes & Fratres ejus.	1136.	Lauzanenſis.	Fridburgum Helvetiorum.
Locus Dei, filius Lacûs Jurenſis.	Comites Novi Caſtri.	1147.	Lauzanenſis.	Biella.

Digitized by Google

CIRCARIA BURGUNDIÆ.

Monaſteria.	*Fundatores.*	*An. fun.*	*Diœceſis.*	*Civitas proxima.*
Vallis Monialium, filia Corneoli.	Anſericus Archiepiſcopus Veſuntionis.	1137.	Veſuntinæ.	Grayacum.
Bellelagia, filia Lacus Jurenſis.	Siginandus Præpoſitus Grandis Vallis.	1136.	Baſileenſis.	Bruntrutum.

CIRCARIA ARVERNIÆ.

PErrodium novum, fil. Præmonſtrati.	RObertus de Sabolio & Petrus de Brion.	1189.	Andegavenſis.	Sabolium.
Locus Dei in Jardo, fil. Præmonſtrati.	Richardus I. Rex Angliæ.	1194.	Lucionenſis.	Rupella.
S. Gilbertus, filius Dei-Loci.	S. Gilbertus.	1150.	Claromontanæ	S. Portianus.
S. Andræas Claromontanus, filius S. Gilberti.	Guillelmus VII. Comes Claro-montis & Alverniæ.	1149.	Claromontanæ	Claromontum.
SS. Gervaſius & Protaſius de Alba Petra, filius S. Gilberti.	S. Gilbertus.	1150.	Claromontanæ	Claromontum.
Doa, filius Præmonſtrati.	Petrus Anicienſis Epiſcopus.	1162.	Podienſis.	Podium.
Bella-vallis Nivern. fil. S. Gilberti.	Guillelmus III. Comes Nivernenſis.		Nivernenſis.	Molinæ-Engelberti.
Prædium, filius Præmonſtrati.			Andegavenſis.	Andegavum.

CIRCARIA FRISIÆ.

Lidlum, filius Horti Mariæ.	Sloo & Tzallingus de Bonneterp.	1182.	Leowardienſis.	[illegible] guera.
Merna, filia Steinfeldiæ, vel Dockum ex Pagio.	Taco Abbas Horti-Mariæ.	1163.	Groningenſis.	Merna.
Schilwoldia, filia Mernæ, poſt Horti Mariæ.	Herdricus & amita ejus.	1204.	Groningenſis.	Groninga.
Meerlberg, fil. Bernæ	Fokolodus Toparcha Bernæ.	1134.	Trajectenſis.	Amisfurtum.
S. Barbara, filia Middelburgi.		Incertus.	Midelburgenſis	Haga Comitũ.
Monickwordium, filius Bernæ.		1196.	Trajectenſis.	Tiela.
Vera Charitas, filia Dockingæ.			Bremenſis.	Brema.
Voërt, ſeu Babylonia, filia Bernæ.	Beſcela uxor Fokoldi dynaſtæ Bernæ.	1134.	Trajectenſis.	Heuſda.
Beretha, filia Dockumi.	Thomas Dockumi Abbas.	1204.	Groninganæ.	Omlandia.
Clooſtar, filius Varlariæ.	Godefridus Comes Capenbergæ.	1123.	Daventrienſis.	Daventria.
Campus Roſarum, fil. Horti Floridi.	Emo Werumenſis Abbas & Emo alter Lacus.	1214.	Groninganæ.	Fiwelingia.
Heeſwick, filius Bernæ.	Albertus Dominus de Dintere, Almaric. D. Heeſwici.	1196.	Sylveducenſis.	Sylva-Ducis.
Inſula B. Mariæ, fil. S. Martini Laudun.	Hermannus de Cuyck.	1128.	Trajectenſis.	Culenburgum.
Zinwinen, filius Inſulæ B. Mariæ.	Domina de Smithuſen.	1228.	Trajectenſis.	Culenburgum.
S. Nicolaus in Alcvoſi, fil. Inſulæ B. Mariæ.			Ruræmundanæ.	Ruremunda.
S. Antonius in Pomerio, fil. Inſulæ B. Mariæ.	Antonius Vando Planken Abbas Inſulæ B. Mariæ.	1455.	Harlemienſis.	Harlemium.
Mons Oliveti, filius Dockumi.			Leowardienſis.	Dockumum.
Palmar, filius Dockumi.		1200.	Groninganæ.	Reiderwolda.
Trimuntum, filius Dockumi.	Rotuardus Dockumi Abbas.	1231.	Groninganæ.	Groninga.
Vallis S. Mariæ, filia Dockumi.	Abbates Dockumi.	1227.	Leowardienſis.	Dockum.
Albæ Dominæ.	Giſelbertus de Amſtele.	1289.	Trajectenſis.	Trajectum.
Berna, filia Inſulæ B. Mariæ.	Fulcoldus miles & Dominus arcis Bernenſis.	1134.	Trajectenſis.	Heuſda.
Bethleem, filius Horti B. Mariæ.	Fridericus abbas Horti B. Mariæ.	1164.	Leovardienſis.	Leowardia.
Vallis Dulcis, fil. S. Michaelis Antverpienſ. & Middelburgi.	Willelmus Comes Hollandiæ & Roman. Rex.	1247.	Midelburgenſis	Midelburgum.
Bayum, ſive Mons S. Michaëlis, fil. Lidlumi.	Jelmarus Abbas Lidlumi.	1186.	Leowardienſis.	Leowardia.
Campus Regis, filius Inſulæ B. Mariæ, ex Pagio, vel S. Michaelis Antuerpiæ.	Richardis Princeps Delphenſis.	1250.	Trajectenſis.	Delphium.
Cuſemar, filius Dockumi.	Thomas Abbas Dockumi.	1214.	Groninganæ.	Cuſmaria.
S. Catharina in Aſtro, fil. Horti Mariæ.	Jelgerus Abbas Horti Mariæ.	1249.	Monaſterienſis.	Monaſterium.
Dockinga, ſive Dockum, fil. Steinfeldiæ.		1200.	Leowardienſis.	Dockum.
Hortus Floridus, filius Præmonſtrati.	Emo Plebanus Huſdingi.	1209.	Groninganæ.	Dammona.
Hortus B. Mariæ, fil. Steinfeldiæ.	Fridericus Paſtor Hallumenſis.	1164.	Leowardienſis.	Ferverden.
Sepulchrum S. Mariæ, alias Buwanum, filius Horti B. Mariæ.	Buwo de Hartiema.	1204.	Monaſterienſis.	Achtkerſpelen.
Gerkiſklooſter, filius Horti Mariæ.	Gerricus de Hartiema.	1242.	Trajectenſis.	Dockinga.
Heiligerlée, filius Dockumi.	Herdricus Præpoſitus Schilwoldiæ.	1226.	Groninganæ.	Omlandia.
Inſula S. Mariæ, fil. Præmonſtrati.			Monaſterienſis.	Monaſterium.
S. Jacobus in Langen, fil. Mernæ.		1245.	Groninganæ.	Groninga.
Alandt-ripa, filius Horti floridi.	Abbates Horti Floridi.	1240.	Groninganæ.	Embda.
S. Maria in Balna, fil. Præmonſtrati.			Oſnaburgenſis.	Oſnaburgum.
Mariæ-Curia, filia Horti B. Mariæ.	Sylvani.	1196.	Leowardienſis.	Trenta.
Scona Mora, filia Horti-floridi.			Bremenſis.	Brema.
Sinus S. Mariæ, fil. Præmonſtrati.			Trajectenſis.	Trajectum.
Monaſterium, fil. S. Mariæ Middelburgenſ.		1130.	Midelburgenſis	Brila.
Curia S. Mariæ in Baccofeen.	Sylvani.	1230.	Leowardienſis.	Trenta.
Vinea Domini, filia Lidlumi, aut Vallis S. Mariæ ſecundum Pagium.		1266.	Leowardienſis.	Bolſverdia.
Winperga, fil. Steinfeldiæ.			Trajectenſis.	Trajectum.
Wrouwen-berghe, filius Dockingæ.			Leowardienſis.	Tiela.
S. Nicolaus in Noortdyck, fil. Middelburgi.	Florentius V. Hollandiæ Comes.	1297.	Midelburgenſis	Mideburgum.
Appelska, filius Lidlumi.		1243.	Leowardienſis.	Groninga.
S. Bartholomæus, fil. Inſulæ S. Mariæ.	Richardis amita Willelmi Rom. Regis.	1252.	Ultrajectenſis.	Delphium.
Langermonka.		1240.	Trajectenſis.	

Skiramer;

CIRCARIA FRISIÆ.

Monaſteria.	*Fundatores.*	*An. fun.*	*Diœceſis.*	*Civitas. Proxima.*
Skiramor, filius Schilvoldiæ.			Groninganæ.	Trenta.
Buwanum, fil. Horti B. Mariæ.	Buvo.	1142.	Leowardienſis.	
Meerſberg, filius Bernæ.	Fokoldus Bernæ Toparcha.	1134.	Trajectenſis.	Amisfurtum.
Serna, filia Præmonſtrati.			Monaſterienſis.	

CIRCARIA SUEVIÆ ET BAVARIÆ.

SAnctus Jacobus in Ruchantiis filius Curwaldiæ, aut Roggemburgi.			Curienſis.	Rhaucantia.
S. Lucius, filius Roggemburgi.	S. Valentinianus Epiſcopus Curienſis.	1140.	Curienſis.	Curia.
Marchtallum, filius Rothi.	Hugo Comes de Tubingen.	1171.	Conſtantienſis.	Riedling.
Marchtallum inferius, fil. Superioris.	Idem.	1171.	Conſtantienſis.	Riedling.
Minor Augia, filia Rothi.	Gebizo de Wiſſemburg & Lorcarda ejus ſoror.	1145.	Conſtantienſis.	Ravenſburgum
Meſenthal, filius Minoris Augiæ, aut Windpergæ ſecundum Pagium.	Ortulphus de Wiſſemburg.	1156.	Conſtantienſis.	Ravenſburgum
Ruthinum, filius Minoris Augiæ.	Lutoldus Comes de Regenſberg.	1236.	Conſtantienſis.	Ruperti-Villa, vulgò Ruperſchwill.
S. Nicolaus Haguenoënſis, filius Omnium Sanctorum.	Fridericus Ænobarbus Imperator.	1189.	Argentinenſis.	Haguenoa.
Rothum, filius Præmonſtrati.	Henna Baroniſſa de Wildenberg.	1126.	Conſtantienſis.	Memmingen.
S. Salvator, filius Oſterhovii.	Bernardus & Fridericus Beringers.	1309.	Paſſavienſis.	Ottenburgum
Sorethum, filius Augiæ.	Beringerus & Conradus Domini de Schuſſenriedt.	1180.	Conſtantienſis.	Maris-burgum.
Urſperga, filia Præmonſtrati.	Wernerus Comes de Suabeck.	1125.	Auguſtanæ.	Ulma.
Curwaldia, filia Roggenburgi.	Rudolphus miles.	1150.	Curienſis.	Curia.
Porta Cæli, filia Rutluni, vel Præmonſtrati ſecundum Pagium.	Bertha de Nollingen.	1303.	Conſtantienſis.	Baſilea.
Roggenburgum, filia Urſpergæ.	Bertholdus Comes de Biberegk.	1126.	Auguſtanæ.	Ulma.
Burgum, filia Urſpergæ.	Conradus Comes de Sewabeck.	1125.	Auguſtanæ.	Ulma.
Adelberga, filia Roggenburgi.	Volcknandus de Stauffen.	1173.	Conſtantienſis.	Schorndorff.
Comeſtorff, filia Omnium Sanctorum.			Argentinenſis.	Argentoratum.
Omnes Sancti, fil. Præmonſtrati.	Uta ab Eberſtein vidua Welphonis Ducis de Schawenburg.	1192.	Argentinenſis.	Oberkirch.
Caz, filius Sancti Lucii.	Victor Curienſis Epiſcopus	1156.	Curienſis.	Curia.
S. Hilarius, filius Sancti Lucii.	S. Valentinianus.	1146.	Curienſis.	Curia.
Commentar, filius S. Nicolai Hagueno.			Argentinenſis.	Haguenoa.
Wiltina, filia Rothi.	Haimo.	1137.	Brixinenſis.	Æniponturn Inſpruck.
Griphen, filius Stingadii, aliàs Veſceræ ſecundum Pagium.	Ecbertus Bamberg. Epiſcopus & Willelmus Comes ab Hainenburch.	1136.	Salſburgenſis.	Griphen.
Nova Cella, filia Urſpergæ.	Otto Epiſcopus Friſingenſis.	1140.	Friſingenſis.	Friſinga.
Oſterhovium, filia Urſpergæ.	Utilo Boiorum Rex.	1138.	Paſſavienſis.	Oſterhove.
Plaga, fil. Oſterhovii, vindicatur à Strahovia.	Chalchocus de Falckenſtain.	1218.	Paſſavienſis.	Lincium.
Schefflar, filia Urſpergæ.	Baltherich Decanus in Thening & reparator Otto Epiſc. Friſing.	1140.	Friſingenſis.	Monachium.
Spainshart, fil. Stingadii, olim Wiltinæ.	Adelfolcus de Reiffenberg.	1143.	Ratiſponenſis.	Kemnatum.
Steingadium, filius Rothi.	Guelpho VI. Dux Bavariæ.	1147.	Auguſtanæ.	Monachium.
Winperga, filia Præmonſtrati.	Albertus I. Comes de Pogen.	1125.	Ratiſponenſis.	Ratiſpona.
Bernetum, filius Geruſii.			Paſſavienſis.	
S. Blaſius, filius Windbergæ.	Albertus de Pogen.	1126.	Ratiſponenſis.	Ratiſpona.
Geruſium, filius Siloë.	Ecbertus & Ulricus, Comites de Perneck.	1159.	Paſſavienſis.	Paſſavia.
Slaga, filia Oſterhovii.			Paſſavienſis.	
Comz, filius Siloë.			Olomucenſis.	
Curwaldia inferior fil. Curwaldiæ.			Curienſis.	Curia.

CIRCARIA BOHEMIÆ ET MORAVIÆ.

STrahovia, ſeu Mons Sion, fil. Steinfeldiæ.	VLadiſlaus II. Rex Bohemiæ.	1138.	Pragenſis.	Praga.
Doxan, filius Strahoviæ.	Gertrudis Vladiſlai II. Regis Bohemiæ uxor.	1144.	Pragenſis.	Litomericium.
Collegium Pragenſe, filius Strahoviæ.	Gaſparus de Queſtemberg Abbas Strahoviæ.	1637.	Pragenſis.	Praga.
Siloë filia Strahoviæ, aut Steinfeldiæ ſecundum Pagium.	Sobieſlaus I. Dux Bohemiæ.	1138.	Pragenſis.	Czaſlavia.
Cotſchovium, filius Teplæ.	Woyſlava Soror B. Hroznatæ.	1196.	Pragenſis.	Plena.
Milovitium, filius Siloë, nunc Strahoviæ.	Bavor Comes de Strakowitz.	1200.	Pragenſis.	Clingenberg.
Olomutium, Eccleſia Cathedralis.	Henricus Zdyk.		Olomucenſis.	Olomutium.
Tepla, filia Strahoviæ.	Comes Hroznata.	1193.	Pragenſis.	Tepla.
Lamovicum, fil. Milovitii, aliàs Siloë.	Bavor Comes de Strakonitz.	1106.	Pragenſis.	Milovicum.
Dobrovicum.			Pragenſis.	Pardubitz.
Podlazicium.			Pragenſis.	Praga.
Fridlandium.			Pragenſis.	Praga.
Limovicum.			Pragenſis.	Praga.
Drnola, ſeu Dikolna.			Pragenſis.	Praga.
Weſela.			Pragenſis.	Praga.
Lithomiſlium Eccleſia Cathedralis, filia Siloë.	Brzetiſlaus Bohemiæ Princeps.	1145.	Lithomiſlienſis	Lithomiſlium.

Digitized by Google

CIRCARIA BOHEMIÆ ET MORAVIÆ.

Monaſteria.	*Fundatores.*	*An. fun.*	*Diœceſis.*	*Civitas proxima.*
Svitavia, filia Lithomiſlii.			Lithomiſlienſis	Lithomiſlium.
Kaunitium, filius Siloë.	Willelmus Comes de Kaunitz.	1181.	Olomucenſis.	Kaunitium.
Zbeiſcbovium.			Pragenſis.	Praga.
Luca, filia Montis Sion.	Otto Dux Bohemiæ.	1190.	Olomucenſis.	Znoyma.
Neo-Reichem, filius Zabrdovici.	Marquardus Dux Militiæ.	1211.	Olomucenſis.	Neo-Reiſch.
Zabrdovicum, filius Strahoviæ.	Comes Leo de Klobauk.	1200.	Olomucenſis.	Bruna.
Beuz, filius Strahoviæ, nunc Lucæ.			Olomucenſis.	Znoyma.
Burich, filius Lucæ.	Abbates Lucenſes.	1194.	Olomucenſis.	Znoyma.
Comz, filius Siloë.			Olomucenſis.	
Graditium, filius Strahoviæ.	Otto Princeps Olomucenſis, & Euphemia uxor ejus.	1151.	Olomucenſis.	Olomucum.
Kimins, filius Siloë.		1145.	Olomucenſis.	Olomucum.
Pernetium, filius Geruſii.	Ulricus de Perneck.	1159.	Patavienſis.	Patavia.
Jawardawiſle, filius Strahoviæ.			Olomucenſis.	Olomucum.
Jehdona, filia Siloë.			Olomucenſis.	Olomucum.
Kyritein, filius Zabrdovici.	Leo Comes de Klaubauk.	1210.	Olomucenſis.	Bruna.
Lette, filius Clarholti.		1135.	Monaſterienſis.	Monaſterium.
Mons Præmonſtratus, fil. Graditii.	Joannes Andriſck, & Abbas Graditii.	1710.	Olomucenſis.	Olomucum.
Bruſium, filius Zabrdovici.			Olomucenſis.	Olomucum.

CIRCARIA POLONIÆ.

Sanctus Vincentius Vratiſlavienſis, fil. Lucæ, vel Steinfeldiæ, ſecundum Pagium.	Petrus Wlaſt.	1190.	Vratiſlavienſis.	Vratiſlavia.
Sandeck, filius Hebdovici.	Vladiſlaus II. Poloniæ Rex.	1410.	Cracovienſis.	Sandeck.
Hebdovicum, ſive Brzesko, filius Strahoviæ.	Boleſlaus Criſpus Polon. Rex, & Ivo Ep. Cracov.	1149.	Cracovienſis.	Breſna.
Czarnovans, filius S. Vincentii Vratiſlav.	Ludmilla Miſconis Ducis Oppolienſis uxor.	1200.	Vratiſlavienſis.	Oppolium.
Strzelno, filius S. Vincentii Vratiſlav.	Alexander Zemovitius Dux Cujaviæ.	1124.	Vratiſlavienſis.	Breſtia.
Lencicia,	Nicolaus Schavinzki Caſtellanus Broſlaviæ	1603.	Gneſnenſis.	Lencicia.
Lubena, filia Hebdovici.	Ivo Comes de Konski Epiſcop. Cracovienſis.	1223.	Cracovienſis.	Cracovia.
Preſca, filia Strahoviæ.			Vratiſlavienſis.	Vratiſlavia.
Viconia, fil. S. Vincentii, olim Domus Dei.			Vratiſlavienſis.	Vratiſlavia.
Zverzimec, filius S. Vincentii Vratiſlav.	Jaxa de Miechow Armiger.	1162.	Cracovienſis.	Cracovia.
Plocko, filius Breſnæ.	Vitus de Chotel Epiſcop. Plockenſis.	1181.	Plockenſis.	Plocko.
Zuhovium, filius S. Vincentii Vratiſlaviæ.			Cujavienſis.	Cujavia.
Buskum, filius Hebdovici.			Cracovienſis.	
Selicatia, filia Swerinciæ.			Vratiſlavienſis.	

CIRCARIA LIVONIÆ.

Riga, filia Gratiæ Dei, aut Præmonſtrati ex Pagio.	Albertus Archiepiſcopus Rigenſis.	1208.	Rigenſis.	Riga.

CIRCARIA HUNGARIÆ.

Sanctus Stephanus, quondam Præmonſtrati, nunc Lucæ, filius.	Stephanus II. Rex Hungariæ.	1130.	Varadinenſis.	Varadinum.
Palium, filius Saag.			Strigonienſis.	
Jaſzo, filius Lucæ.	Reges Hungariæ reſtaurator Bela IV.		Agrienſis.	Caſſovia.
Lelez, filius Lucæ.	Boleſlaus Vacienſis Epiſcopus.	1135.	Vacienſis.	Zemblinic.
Czorna.	Stephanus & Laurentius Comites ab Oſchl.	1180.	Jaurienſis.	Czorna.
Pons S. Joannis, filius Zabrdovici.			Vacienſis.	Vacia.
Turia, filia Pernetii.			Vacienſis.	Turia.
Adon, filius Jaſzo.			Varadinenſis.	Varadinum.
Ahirlos, filius Turnæ.			Veſprinienſis.	Veſprinum.
Almazu, filius Zabrdovici.			Albenſis.	Alba Regalis.
Aiſcha, filius Lucæ.			Varadinenſis.	Varadinum.
Bin, filius de Saag.			Strigonienſis.	Strigonium.
Boſouch, filius Graditii.			Strigonienſis.	Strigonium.
Cothwan, filius Strahoviæ.			Strigonienſis.	Strigonium.
Chemi, filius Zabrdovici.			Agrienſis.	Bo[illegible]nia.
S. Crux, filia Zabrdovici.			Vacienſis.	Vacia.
Gedir, filius Zabrdovici.			Colocienſis.	Butha.
Graba, filia Lucæ.			Vacienſis.	Vacia.
Hottwan, filius Saag.			Vacienſis.	Vacia.
Landec.			Strigonienſis.	Strigonium.
Marichzida, filia Turiæ.			Javarinenſis.	Javarinum.
Maegdlin.			Colocienſis.	
Ocra, filia S. Stephani.			Agrienſis.	Agria.
Olſa, filia Lithomiſlii.			Vacienſis.	Vacia.
S. Paulus, filius Lucæ.			Varadinenſis.	Varadinum.
Pons S. Mauritii, filius Lithomiſlii.			Javarinenſis.	Javarinum.
Raick, filius Czornæ.			Veſprinenſis.	Veſprinum.
Ratold, filius Czornæ.			Veſprinenſis.	Veſprinum.
Rockenit, filius Grabæ.			Javarienſis.	Javarinum.
S. Spiritus Segednenſis, fil. Saag.			Colocenſis.	Segedinum.
Saag, filius Strahoviæ.			Strigonienſis.	Strigonium.
Kukenis, filius Grabæ.			Strigonienſis.	

Digitized by Google

CIRCARIA HUNGARIÆ.

Monaſteria.	*Fundatores.*	*An. fun.*	*Diœceſis.*	*Civitas. Proxima.*
Sadio, filius Saag.			Zagrabienſis.	Villica regalis.
Salanghem, filius Pernetii.			Colocenſis.	Colocſa.
Sambock, filius Lucæ.			Veſprinenſis.	Veſprinum.
Scaga,			Strigonienſis.	Strigonium.
Scheida, filius.			Strigonienſis.	Strigonium.
Sidow, filius Saag.			Vacienſis.	Vacia.
Steinback, filius S. Stephani.			Strigonienſis.	Strigonium.
Topiſla, fil. S. Pauli.			Agrienſis.	Agria.
Zardua.			Colocenſis.	Zegedinum.
Zemelin.			Colocenſis.	Zemelinum.
Thimerocz, filius Sagæ.			Strigonienſis.	
Zurbeneliz, filius Czornæ.			Javarenſis.	Jauria.
Albei, filius S. Stephani.			Vacienſis.	Vacia.
S. Auguſtinus, fil. Præmonſtrati.			Quinqueeccleſienſis.	Quinqueeccleſ.
Porwick, filius Zabrdovici.			Javarinenſis.	Javarinum.
Turocz, filius Zabrdovici.			Strigonienſis.	Tyrnavia.
Horpaz, filius Gradirii.			Javarinenſis.	Javarinum.
S. Lambertus, filius Czornæ.			Veſprinenſis.	Vaſarhely.
Mayk, filius Czornæ.			Javarinenſis.	Javarinum.
S. Abraham, filius S. Pauli.			Varadinenſis.	Varadinum.
Inghed, filius Saag.			Quinqueeccleſienſis.	Veſprinum.
Inſula Lazari, filia Aiskæ.			Veſprinenſis.	Beranium.
Inſula Leporum, fil. Zabrdovici.			Strigonienſis.	Strigonium.
Jurla, filia Lithomiſlii.			Veſprinenſis.	Veſprinum.
Juvancia, filia Rubi.			Zagrabienſis.	Zagrabia.
Kapus-fo, filia Zemelini.			Colocenſis.	Brodrogienſis Comitatûs.
Radncium.				
Slanchenmund.			Agrienſis.	
Foerla.			Jaurinenſis.	
Domaw, filius S. Crucis.			Vacienſis.	
Drozzo, filius.			Agrienſis.	
Odon, filius Lucæ.			Waradinenſis.	
Schirna, filius Cothwan.			Jaurinenſis.	

CIRCARIA DANIÆ ET NORVEGIÆ.

SAncta Trinitas Roſkildiæ, fil. Præmonſtra.	ABſalon Epiſcopus Roſckildiæ.	1178.	Roſkildenſis.	Roſkildia.
Ewithenium, filius Præmonſtrati.			Roſkildenſis.	Roſkildia.
Vreklefenium, filius Burgilavii.	Abſalon Epiſcopus Roſkildiæ.	1179.	Roſkildenſis.	Roſkildia.
Tumetolph, filius Præmonſtrati.	Eſchillus Archiepiſcopus Lundenſis.	1175.	Lundenſis.	Lundia.
Lunden Archiepiſcopalis Eccleſia, filia Burgilavii.	Eſchillus Archiepiſcopus.	1170.	Lundenſis.	Lundia.
Saltus S. Mariæ, fil. Tumetolp.			Lundenſis.	Lundia.
Burgilavium, filius Steinfeldiæ.	Eſchillus Archiepiſcopus Lundenſis.	1176.	Lundenſis.	Lundia.
Sigeberg, filius Tuſbergæ.		1149.	Anſloenſis.	Anſloga.
Buſcha.			Anſloenſis.	Anſloga.
Grafergos, filius Præmonſtrati.			Anſloenſis.	Anſloga.
Iburc.			Anſloenſis.	Anſloga.
Merna.			Anſloenſis.	Anſloga.
Tuſberga, filius Præmonſtrati.	Eſchillus Archiepiſcopus Lundenſis.		Anſloenſis.	Anſloga.
Werethe.			Anſloenſis.	Anſloga.

CIRCARIA SCLAVONIÆ.

BAlkiaſchog, filius de Tumetorph.			Roſmarchienſis	Roſmarchia.
Belboga, filia Horti Mariæ.	Caſimirus Pomeraniæ Princeps.	1170.	Caminenſis.	Treptoa-nova.
Caſtrum Spei, filius Horti Mariæ.	Anaſtaſia Pomeraniæ Duciſſa.	1233.	Caminenſis.	Caminum.
Rubus, filius Bethleem.	Anaſtaſia Pomeraniæ Duciſſa.	1223.	Caminenſis.	Neotreptoa.
De Indagine.			Caminenſis.	Caminum.
Brode.	Otto Pomeranorum Apoſtolus & Caſimirus I. Dux Pomeran.	1176.	Caminenſis.	Brandeburgis-nova.
Goteſwan, filius.			Caminenſis.	
Gramzou filius S. Mariæ Magdeburgens.	Bugiſlaus Vratiſlai I. Ducis Pomeraniæ filius.	1170.	Caminenſis.	Caminum.
Zagrabia, Eccleſia Cathedralis.			Zagrabienſis.	Zagrabia.
Pedoc.			Caminenſis.	Caminum.
Boru.	Caſimirus Dux Pomeraniæ.	1170.	Caminenſis.	Neo-brandeburgum.
Draxmarchenium, fil. Præmonſtrati.			Caminenſis.	

CIRCARIA GRÆCIÆ ET JEROSOLYMITANA.

COlabrica, filia Præmonſtrati.	DYnaſtæ Patracenſes.		Patracenſis.	Patras.
Epiſcopia, filia Præmonſtrati.	Hugo de Lizignano Rex Cypri.	1269.	Nicoſienſis.	Nicoſia.
S. Samuel, filius Præmonſtrati.	Fulco Rex Jeroſolymæ.	1141.	Jeroſolymitan.	Jeroſolyma.
Bethleem.		1145.	Jeroſolymitan.	Jeroſolyma.
S. Abacuc, filius Floreffiæ.	Villelmus Patriacha Jeroſolymitanus.	1137.	Jeroſolymitan.	Jeroſolyma.

Digitized by Google

CIRCARIA ROMANA.

Monaſteria.	*Fundatores.*	*An. fun.*	*Diœceſis.*	*Civitas. Proxima.*
SAnctus Alexius, filius Præmonſtrati.	Sergius Damaſci Metropolita.	1231.	Romanæ.	Roma.
S. Quiricus, filius Præmonſtrati.	Innocentius III. Papa.	1215.	Reatinæ.	Reate.
S. Stephanus in nemore.			Tranenſis.	Tranum.
S. Lucius Tudertinus, fil. S. Mariæ in nemore.		1135.	Tudertinæ.	Tudertum.
Parvus Pons Brunduſii, fil. S. Samuelis in Barolo.	Margaritus Maritanorum Comes.	1212.	Brunduſinæ.	Brunduſium.
S. Samuel in Barolo, fil. Præmonſtrati.	Rogerius II. Calabriæ & Apuliæ Dux.	1149.	Tranenſis.	Barolum.
S. Severus, filius Præmonſtrati.	Honorius III.	1236.	Urbe-veteranæ.	Urbs-vetus.
S. Petrus de Camerota, fil. S. Samuelis.	Guillelmus III. Siciliæ Rex.	1192.	Policaſtrenſis.	Camerota.
Parlit, fil. Præmonſt. aut S. Samuelis.		1212.	Parmenſis.	Parma.
Collegium S. Norberti, fil. Tongerloæ.	Adrianus Stalpaërt Abbas Tongerloæ.	1618.	Romanæ.	Roma.

CIRCARIA SAXONIÆ.

SAncta Maria Magdeburgenſis, filia Præmonſtrati.	GEro Archiepiſcopus Magdeburgenſis.	1129.	Magdeburgenſ.	Madeburgum.
Gratia Dei, fil. S. Mariæ Magdeburgenſis, vel Præmonſtrati, ſecundum Pagium.	Otto Comes de Crudorp.	1131.	Magdeburgenſ.	Calba.
Litzeka, filia Gratiæ Dei vel Brandeburgi ex Pagio.	Albertus Urſus Brandeburgi Marchio.	1153.	Brandeburgenſis.	Brandeburgum
Rene, filius Raceburgi.	Ludolphus Epiſcopus Raceburgenſis.	1239.	Raceburgenſis.	Rene.
Aldenberga.	Vicelinus.	1153.	Aldenbergenſis	Aldenberga.
Abbio, filius Tumerolphii.			Magdeburgen.	Magdeburgum
Cathedralis Brandeburgica, fil. S. Mariæ Magdeburgenſis.	Wigerus Epiſcopus Brandeburgenſis.	1138.	Brandeburgen.	Brandeburgum
Cosvecka, filia S. Mariæ Magdeburgenſis.			Halberſtadenſis	Halberſtadium
Codelinburg, filius Hildeburgrod.			Verdenſis.	Verden.
Grobe, fil. S. Mariæ Magdeburgenſis.	Ratiborus Dux Pomeraniæ.	1153.	Caminenſis.	Vzedom.
S. Georgius Stadenſis, fil. Gratiæ Dei.	Rudolphus Comes Stadenſis.	1137.	Bremenſis.	Stada.
Gloria Dei, filia Gratiæ Dei.		1145.	Magdeburg.	Magdeburgum
Havelberga Cathedralis, fil. S. Mariæ Magdeburgenſis.	Anſelmus Epiſcopus Havelbergenſis.	1147.	Havelbergenſis	Havelberga.
Hilgenthal, filius Cappenbergæ.	Leopoldus de Doren miles.	1314.	Verdenſis.	Luneburgum.
Razeburgum Cathedralis, filius S. Mariæ Magdeburgenſis.	Henricus Leo Bavariæ & Saxoniæ Dux.	1158.	Razeburgenſis.	Razeburgum.
SS. Wipertus & Jacobus, fil. Cappenbergæ.	Beatrix Abbatiſſa Quindeburgenſis.	1145.	Halberſtadenſis	Quindelburgũ.
Hatlingoth, fil. Cathedr. Brandeburgicæ.	Petrus Præpoſitus Cathedralis Brandeburg.	1441.	Brandeburgenſ.	Brandeburgum
Heiliberg, filius Steinfeldiæ.	Gelehardus Comes Wirzingerotæ.	1218.	Bremenſis.	Luneburgum.
Hildeburgrode, fil. S. Mariæ Magdeburg.	Toparchæ de Ravenſburg.	1150.	Verdenſis.	Verden.
Lubecka Cathedralis Eccleſia.	Geroldus Epiſcopus Lubecenſis.	1162.	Lubecenſis.	Lubecka.
Linoma Cathedralis Eccleſia.			Linomenſis.	Linoma.
Milphurdum, filius S. Mariæ Magdeburg.	Henricus Dominus de Wuida.	1193.	Magdeburg.	Magdeburgum
Imbria Cathedralis ignota.				
Jericho, filia S. Mariæ Magdeburgenſis, aut Havelburgenſis ex Pagio.			Havelbergenſis	Tangermunda.
Rilzmadum Cathedralis Eccleſia.				
Themeniz, fil. Cathedralis Brandeburgicæ.		1145.	Brandeburg.	Brandeburgum
Wida, filia Cathedralis Brandeburgicæ.			Brandeburgicæ	Brandeburgum
Ivenac.	Caſimirus Pomeraniæ.	1175.	Caminenſis.	Caminum.
Oldemburgum, fil. S. Mariæ Magdeburgenſis.			Magdeburg.	Magdeburgum
Furſtemberg, *hic fortuitò poſitus eſt.*				
Draxmarchenium, fil. Præmonſtrati.			Caminenſis.	Caminum.
S. Maria de Monte Harlungo, filia Cathedralis Brandeburgicæ.	Henricus Auceps Imperator.	1139.	Brandeburgicæ	Brandeburgum

APPROBATIO.

FRANCISCUS CLAUDIUS LUCAS, Doctor Sorbonicus, Dei & ſanctæ Sedis Apoſtolicæ gratiâ Præmonſtrati Abbas, totiuſque Ordinis Caput & Generalis, Regi Chriſtianiſſimo à Sanctioribus Conſiliis & Eleemoſynis, &c.

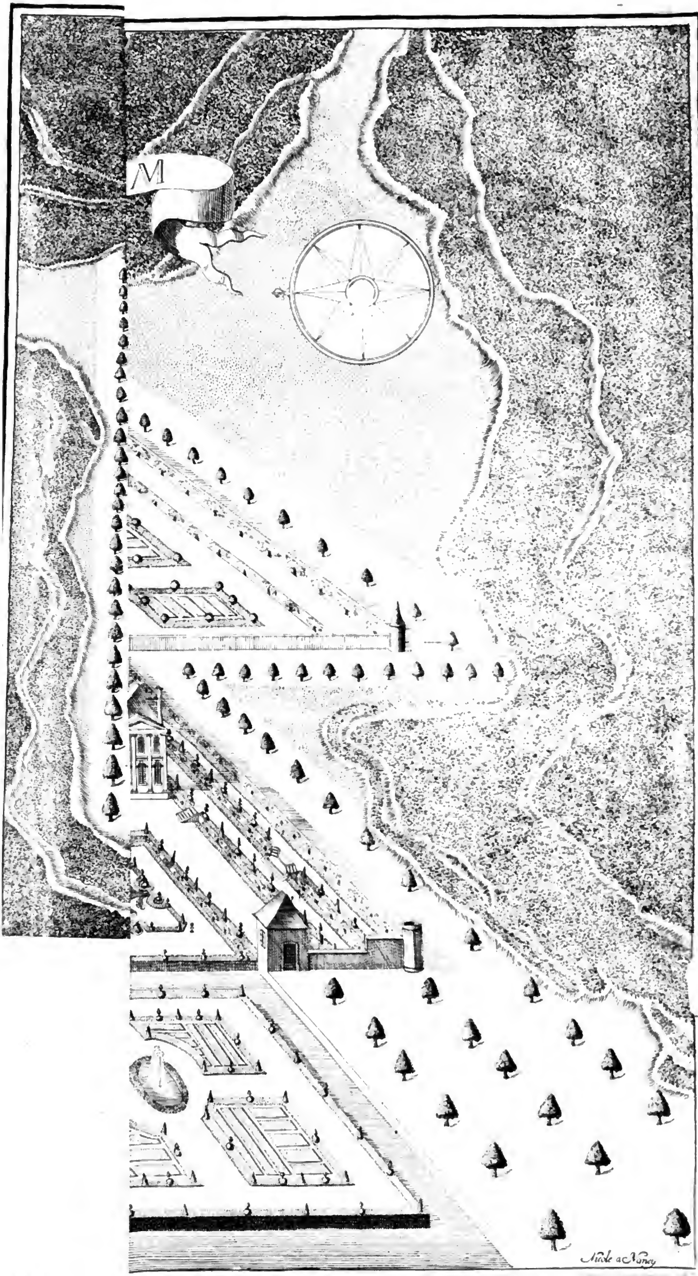
Viſis Approbationibus Reverendorum Patrum Abbatum Stagni & Rengis-vallis examinandis Annalibus Ordinis noſtri Præmonſtratenſis, ſcriptis ab Illuſtriſſimo & Reverendiſſimo Domino D. Hugo Ptolemaidis Epiſcopo & Abbate Stivagienſi, à nobis deputatorum, Licentiam noſtram & Facultatem dedimus & conceſſimus, ſicuti præſentium tenore damus & concedimus dictos Annales prælo ſubjiciendi, in quorum fidem & robur præſentes manu propriâ Secretariique noſtri ſubſcriptas ſigilli noſtri fecimus appreſſione communiri. Datum in ædibus noſtris Pariſinis, Nonis Aprilis anni milleſimi ſeptingenteſimi trigeſimi tertii.

F. CLAUDIUS HONORATUS LUCAS, Præmonſtrati Abbas & Generalis.

L. S.

De Mandato Reverendiſſimi Domini, Domini mei Abbatis & Generalis. F. DE VINAY, Doct. Sorb. & Secretarius.

Digitized by Google

M

SACRI ET CANONICI
ORDINIS PRÆMONSTRATENSIS ANNALES,
IN DUAS PARTES DIVISI.
PARS PRIMA,

Monaſteriologiam, ſive ſingulorum Ordinis Monaſteriorum ſingularem hiſtoriam complectens.

PRÆMONSTRATUM.

INCULTA, & mediis in nemorum denſiſſimorum umbris ſolitudo, incunabulum fuit Ordinis, à nomine loci ſuum repetentis nomen, quod nec myſterio vacare quibuſdam viſum eſt. *Præmonſtratum* enim vocabatur, ſuæque appellationis originem derivabat, ſi Alueto Gentis Cociacæ Genealogico Scriptori credimus, ex audaciſſimo Ingelranni Cociacenſis Toparchæ facinore, quo ferociſſimum leonem viatoribus pridem infeſtum, deducente ad latibulum Eremitâ, ſtricto jugulavit enſe, poſtquam pavorem ex inopino feræ & nimiùm propinquo aſpectu conceptum excuſſiſſet. Citiùs quippe, quàm ſperabat, ad terribilis beſtiæ ſeceſſum ab Eremita adductus, & ex improviſo caſu percitus horrore, in hæc vernacula verba prorupit, ſi tamen vernaculum idioma jam tum invaleſcebat: *Saint Jean, tu me l'as de prés montré ;* quaſi itineris & conflictûs ducem carperet, quòd de proximitate debellandi hoſtis non admonuiſſet tempeſtivè athletam ; qui tamen reſumpto protinùs animi robore, factoque impetu, leonem aggreſſus, de confoſſo hoſte victoriam reportavit. Singularis & generoſi certaminis memoriam poſteritati tradere volens Ingelrannus, ibidem Cœnobium divo Joanni ſacrum exſtruxit, ab ineundi prælii prævio, ut ita dicam, clangore, etymon habens, *Præmonſtratum* latinè dictum. Quin & ingentem turrim arci Cociacæ addidit, in cujus atrio eminentioris ſculpturæ leonem curavit imponi, in perennandæ victoriæ anathema. Fabellam hanc veritati, & planis documentorum antiquitatis coævæ textibus repugnantem olim exploſimus * & amandavimus inter apocrypha. Quis enim Fundatoris nomen & ho-

* In vita S. Norberti.

norem adjudicare præſumpſerit Ingelranno, ubi monumenta ſuppetunt, quæ benefico Bartholomæo Præſuli totius monaſterii originem & progreſſus addicunt? Leonis confoſſi hiſtoria ſi figmentum non eſt poſterioris ævi, prorſus in ſuis circumſtantiis anile commentum redolet Authoris, qui minùs providè *Præmonſtratum* cum * Novigento, Ordinis Benedictini aſceterio confundens, de primo id effutit, quod ſecundum ſibi vindicat; Cui adhuc incumbit ex pactis, ſingulo anno vertente, equitem cataphractum ſtatis diebus in Cociacenſe Caſtrum mittere phalerato inſidentem equo, ex quo deſilit ad ingreſſum urbis, ut ſolito ritu, ſuperſtitioſoque tributo, Leonis ſtatuæ adgeniculatus, clientelarem fidem & reverentiam exhibeat, necnon illi vinum & ruſſolas, ad lunæ creſcentis formam effigiatas offerat.

* Nogent.

Inveteratus ille cultus, quem ſanior necdum emendavit poſteritas, contexendæ hiſtoriæ de primordio & fundatore Præmonſtratenſis Archi-cœnobii, ſi locum dedit Alueto, ſanè hallucinatus eſt admodùm, quando Præmonſtratum Novigento ſubrogavit, ut malè cohærentis fabulæ aſſueret eventus. Nomen ergo *Præmonſtrati* inditum eremo, in quam Norbertus divertit, præeunte Bartholomæo Laudunenſi Antiſtite, vel ex prato, quod nuperæ arborum eradicationes, & monachorum Vincentianorum labor impiger effecerant; vel, quod veriſimilius eſt, ex fortuita impoſitione vocabuli derivatum ſuſpicor. At licèt caſu id nomen primitùs obtinuerit, æquiore poſtmodùm illud titulo retinuit ſibi, dum ſcilicet ſupernâ inſpiratione Norbertus eruditus, locum hunc Ordini fundando deſtinatum ſibi à Deo intellexit, & prælegit.

Jam illum incolebat Wido, quem ſolitariæ vitæ amor inceſſerat; ſed ad novi hoſpitis adventum, receptui cecinit, & Viconiæ petens ſolitudinem, Præmonſtratenſem ceſſit digniori, horridam profectò, & paluſtrium aquarum exundantiâ, montium hinc inde propendentium faſtigiis, ſylvarum proceraram opacitate, ſinuoſis viarum anfractibus aſperrimam, Lauduno horis diſſitam tribus, civilis ſocietatis inimicam, ſed fovendæ promovendæque pietati, cœlo atteſtante, accommodatiſſimam. Hujus vallis iconem graphicè pinxit Philippus Abbas Bonæ Spei: »Ipſa, »inquit, vallis non incongruè *Præmonſtrata* »appellatur, dans intelligi, quia humilitas Clericorum ibidem Deo famulantium, non temerè, non fortuitis eſt adinventionibus inchoata; ſed eam divina miſericordia in exemplum cœteris *præmonſtravit:* quibus per hanc revertendi ad ſe aditum demonſtravit. »Nec vacat quòd hanc vallem divina providentia ſic formavit... ut ipſa loci facies videatur quiddam grave & aſperum præmonere, »eique præmonenti humilis Clericorum obedientia reſpondere. Ad modum enim crucis »eadem vallis in quatuor cornua dilatatur; ejuſque planities, in quatuor angulis terminatur: »à quorum orientali in occidentalem tenditur »latitudo; ab aquilonari verò ad auſtralem »ejus longitudo. Quæ loci facies, cui tanta ſimilitudo crucis eſt infixa, quæ vallis non humano molimine, ſed naturali opere quodammodo crucifixa quid monet vel præmonet, »niſi ut ad eam confluentes, mundo vivere jam »non curent, ſed ſe illi, imò Chriſto crucifixione congruâ configurent. Præterea in eam »vallem per quatuor illa cornua divenitur, & »in eis medium quoddam quadrivio, id eſt »via quadrupla convenitur, ut ei ſcilicet à quatuor mundi partibus convenarum grata multiplicitas infundatur, & in quatuor mundi »partes religionis opinio diffundatur. Hoc eſt »illud prædium Gethſemani, in quod cum »diſcipulis veniens Chriſtus orat, in quo triſtitiâ & ſudore, articulo paſſionis imminente, laborat; in quo diſcipulos ſuos, qui timoris & incredulitatis gravi ſomno premebantur, excitat ad orandum, ne in tentationis irrevocabile præcipitium inducantur..... »In hac valle Clericorum ſomnolentia & torpor noxius increpatur: In hac eorum ſollicitudo ad vigilandum & orandum inſtantiùs »excitatur, &c.

Lib. de Con-ſin. Clericor. c. 126.

In hoc terrarum angulo, inter has incumbentium montium fauces, exſtabat Capella S. Joannis, in qua Norbertus pernoctans, divinâ revelatione recreatus eſt. Suavem orantis contemplantiſque alternam vicem redux Aniſiaco Bartholomæus Epiſcopus interturbans, audivit à Norberto locum hunc cœlitùs ſibi aſſignatum fore in poſterum habitationis ſuæ ſedem, ſi placeret Præſuli. Placuit propoſitum, feſtinanſque Bartholomæus, cum Vincentianis Monachis pro redemptione deſerti Præmonſtratenſis paciſcitur, & liberum tranſcribit Norberto. Paucos ſodales anguſtis ædibus, 1120.
ſeu veriùs ruſticanis latebris circa Capellam nullâ arte diſpoſitis, unà ſecum Norbertus incluſit, & tyrocinia religionis religioſo vivendi genere auſpicati ſunt; interea dum puſilli gregis dux providus Deum aſſiduis precibus pulſabat, ut certam vitæ formam dignaretur præſcribere.

Ad ſupplicantis votum ſuam Deus voluntatem portento declaravit. B. Auguſtinus velut de cœlo demiſſus, regulam ſuam oſtentans, ſpectabilis apparuit Norberto, eumque amicabili voce compellans, blandè ſuaſit ut militiæ ſuæ nomen daret. Nec mora; Norbertus Clericali aſſuetus jugo, verbi divini paſſim à converſione ſua diſſeminandi laboribus incumbens, totuſque ſpirans apoſtolicam vitam, ſponte & hilariter Auguſtiniano ſe ſuoſque mancipavit ſpiritui, quidquid in contrarium ſuaderent nonnulli Eccleſiæ Præſules, viſionis ſupernæ haud conſcii. Aſt quoniam pœniten-

Digitized by Google

tia, cui ſe devoverat Norbertus, poſt abjectos ſæcularis pompæ & clari generis faſtus, non ſatis cum temperatæ regulæ lenimentis concordabat, auſteris monachorum conſtitutionibus Canonicum ſuum Ordinem aſperſit, ne quid in ſuis deeſſet, quo vel Canonicis æquipararentur, vel poſtponerentur monachis.

1121. Vide hîc Prob. pag. v. vj. & ſeq.

Inuſitatum uſquemodò id concordiæ genus laudavit Bartholomæus Antiſtes; & ſeſe ſolemni voto ejus obſervantiæ adſtrinxerunt collecti & Evangelii verbo geniti Sodales, Norberto vovendi formam & exemplum præbente diſcipulis. Vt autem detractoribus ora Norbertus obturaret, frequenti & exterâ prædicatione ſolitudinis intermittebat abrumpebatque ſilentium, nuſquam remiſſo pœnitentiæ ſpiritu; & tot tamque uberes per ſe & per alumnos pariebat fructus, ut meliorem docendi ſuadendive eloquentiam ſtupens agnoverit Ordo Canonicus illam, cui virtutem pœnitentia comes indiderat.

In Norberti geſta, & in Bartholomæi Laudunenſis Epiſcopi beneficentias excurrere inſtituti noſtri non patitur anguſtia; utrumque 2. parte Annalium Ordinis fusè exequentes, neutrum fraudabimus honore debito. Annos ſex præfuit Ordini ſuo Norbertus; pro cujus perfectione, incremento, dilatatione ſe totum ſuperimpend.t. Pontifices, Epiſcopos, Reges & Principes urgente zelo adiit, & pleroſque rogatus ſurculos naſcentis & florentis religionis ſuæ inſeruit, ad publicæ pietatis deſiderium in provinciis, quas apoſtolico ſuccenderat ardore. Ad Archiepiſcopatum Magdeburgenſem raptus anno 1126, numeroſæ plebi, Clero parùm moribus & diſciplinâ exculto tam vigilanter, tam ſtrenuè præfuit, ut redivivum Præmonſtrati fervorem in immorigeris antea Canonicis ſuſpiceres. Quin & refulgentem in auctore ipſo Ordinis fundati, puritatis candorem, fervorem charitatis demirati Saxones, magnis ab eo precibus diſcipulos è Præmonſtrato obtinuerunt evocari, quos diverſis Monaſteriis ex Procerum liberalitate dotatis implantavit.

II.

Poſtquam verò ad Epiſcopatûs apicem ſublevatus eſt Norbertus, Ordini regundo præfici curavit, deſinente anno 1128, ſui apoſtolatûs individuum comitem, HUGONEM nomine, Foſſis, in pago Leodienſi natum. Prima iſte virtutis & ſcientiæ rudimenta in Foſſenſi Monaſterio edoctus, ad altiora ſic aſcendit, ut à Burchardo Cameracenſi Epiſcopo in partem ſollicitudinis, & ad officium Capellani meruerit adſcribi. In Norberti autem contubernium tranſiit, dum Valencenis ad vocem Apoſtoli & ad Epiſcopi attoniti relationem, inopino Spiritûs Sancti inſtinctu exarſit in amorem & imitationem viri, quem natalium ſplendore, honoribus & divitiis illuſtrem quondam, tunc verò pœnitentiæ amictu deſpicabilem, ſed prædicationis inſtantiâ celeberrimum audiebat. Rebus ergo ſuis ritè diſpoſitis, menſe Junio anni 1119 Norberto ſe tradidit, æternum deinceps itineris & laboris futurum participem. Et certè ſuo ſic adhæſit magiſtro fidelis diſcipulus, ut quocumque vel fidei propagandæ vel ſalutis alienæ amor, per aſperos hyemis rigores, aut inſidiantium inimicorum pericula abriperet Norbertum, intrepidus ſequeretur aſſecla. Præmonſtratenſis Templi ſtructuram, majoribus tum Eccleſiæ Chriſtianæ negotiis alibi intento Norberto, ſuſcepit Hugo; quam armata phalanx Dæmonum viſibili in operarios facto impetu retardare dum aggreditur, ab Hugone, ſigno crucis armato & feriente, victa, proſtrata, fugataque fuit. Hanc à magiſtro ſuo virtutem quaſi pro dote acceptam ſæpiùs in dæmones exercuit, Religioſorum pietati & Ordinis incremento jugiter invidentes. Non ferebant enim Ordinis famam per univerſum ferè orbem pervagari, & ad Principum poſtulationes è matrice Eccleſia Canonicorum colonias, aut Virginum examina tranſmitti in Belgium, Lotharingiam, Germaniam, Angliam, Hiſpaniam, Syriam, ubi ſanctitatis exemplo populum & clerum ad meliora chariſmata ſtimulabant, verboque provocabant.

Porrò inter Abbates primus B. Hugo ſæpiùs numeratur, quòd hunc ei titulum conceſſerit Norbertus ipſe, qui eo ſemper abſtinuit, dum ageret Præmonſtrati. Magdeburgum advectus anno, ut diximus, 1126, biennio integro Prælaturam & auctoritatem in Præmonſtratenſes retinuit penes ſe: eoque elapſo ſpatio, metuens ne novella plantatio Paſtore viduata, pateret diſcrimini, Fratres quoſdam remiſit Præmonſtratum, liberam Patrem & Abbatem eligendi facultatem ad Capitulum iſtud laturos, cum litteris B. Hugonem indicantibus. Anno igitur 1128, nominante ſanctiſſimo P. Norberto, eligente Fratrum Præmonſtratenſium catervâ, Hugo Abbas ſalutatus eſt. Hos chronologiæ caracteres fuſiùs & inconcuſſis argumentis in Annalibus ſtabiliemus.

Ad centum & ultra Abbatias, & Sanctimonialium Parthenia fermè totidem excrevit, obſtetricante Hugone, Ordo Præmonſtratenſis; adeò ut in Capitulis Generalibus ſub ejus præfectura congregatis, viginti ſupra centum Abbates, aut Præpoſiti ex omni gente convenerint. Multiplicato gregi aggratulatus eſt Innocentius II. dum Lauduni verſaretur anno 1131. & Hugonem totamque ejus Congregationem apoſtolico favore proſecutus, ſub B. Petri protectione ſuſcepit. Idem quoque Pontifex, ad Hugonis querimoniam & preces, pacem reſarcivit Præmonſtratenſes inter & Ciſtercienſes temeratam. Solebant iſti Canonicos pietate & doctrinâ inſignes ad ſua mona-

Digitized by Google

ſteria, præterito Prælati proprii conſenſu, pertrahere, ſub obtentu obſervantiæ rigidioris. Fruſtra deſertores ad reſipiſcentiam & receptores ad reſtitutionem Hugo interpellarat: Vitæ nonnihil auſterioris prætextus effecerat utroſque indociles. Ad obedientiam, & ad primitivi ſtatûs reditum æquiſſimâ Hugonis conqueſtione tactus Pontifex, transfugas compulit, & futuræ migrationi, ſeu potiùs levitati occurrens, prohibuit ne quemquam Canonicorum ſuſcipere quis auderet denuò, abſque libera licentia Prælati ſui. Et quidem arctioris diſciplinæ obtentus iſte nihil ponderis, fucatæ religionis plurimùm habuiſſe videtur; quod primævorum Ciſtercienſium pace dixerim: hæc erat enim primigenia Præmonſtratenſis Inſtituti ſeveritas, is in præſtando officii divini penſo fervor, talis abſtinentiæ, paupertatis, ſolitudinis, aliarumque virtutum cultus, ut alibi exempla clariora requirere ſuper vacaneum fuerit, ne dicam repertu difficillimum. Continentiſſimæ hujus vitæ Sectatores Hugonem & Fratres ejus, largæ Principum Fideliumque donationes comitabantur: Una Mileſendis Balduini Jeroſolymorum Regis uxor, Præmonſtrato Capellam obtulit, inſtructam calice auri purioris, thuribulo argenteo, caſulâ, dalmaticâ, & tunicâ, quatenùs orationum particeps fieret.

Caſtas, ut diximus, Virgines & Viduas ad religionem anhelantes Norbertus paterno affectu aggregaverat Ordini, & à virorum Monaſteriis uno tantùm angulari lapide ſeparatum conſtruxerat eis habitaculum, in quo recluſæ ſilentio & orationi vacabant tantâ diſtrictione, ut ad eas nullus hominum pateret ingreſſus aut confabulatio. Poſtquam verò, inquit Jacobus de Vitriaco Cardinalis, feneſtras in oſtia converterunt, & primo fervore tepeſcente improvida ſecuritas torporem &
1141. negligentiam inducere cœpit... prudenter in Generali Capitulo, Præſide & requirente Hugone ſancitum eſt, ut ad remotiora loca Sanctimonialium ædes transferrentur; & hujus decreti executionem à Parthenone Præmonſtratenſi ipſemet auctor Hugo exorſus, ad villam *Fontinellæ*, unâ diſtantem leucâ à Præmonſtrato, Moniales ablegavit: ubi Bartholomæus Antiſtes territorium non modò contulit, ſed & ædificiorum ſtructuram propriis perfecit ſumptibus; nolens, inquit, eas ab Epiſcopio meo expelli, præcipuè ob ſpiritualis dilectionis affectum, quem habueram erga Dominam Agnetem, uxorem Domini Andreæ de Baldimento, quæ Chriſto ſervitura, eiſdem Sororibus ſe conjunxerat.

Anno 1143, apud Cæleſtinum II. vehementer conqueſtus eſt Hugo, quòd contra inviolabilem huc uſque Ordinis legem, Sanctæ Sedis fultam beneplacito, plures Prælati quandoque Epiſcoporum minacibus litteris præpediti à Comitiis Generalibus ſe diſpenſarent; unde & diſciplina paſſim elangueſcebat, nec delinquentium reformationi ſatis provideri poterat. Æquiſſimo Hugonis zelo favens Pontifex, omnibus Archiepiſcopis & Epiſcopis prohibuit, ne quemquam Abbatum à frequentando Capitulo Generali dimoverent, imò cogerent nolentes. Eugenius III. eidem Hugoni, quem de facie, de moribus & doctrinâ noverat, bullam protectionis & confirmationis bonorum tam Fratrum quàm Sororum de Præmonſtrato conceſſit, anno 1147.

Non minori favore Præmonſtrato opitulabantur principes viri. Anno ſiquidem 1145, Ludovicus VII. Rex Francorum laudavit probavitque largitionem terræ de *Daneri* Præmonſtratenſibus ab Ludovico Choiſiacenſi Dynaſtâ factam. Anno ſequenti quædam bona de propriis ſuis poſſeſſionibus eidem Eccleſiæ Rex idem conceſſit, idipſum rogante & impetrante pro ea B. Bernardo Clarævallenſi Abbate. Anno 1150, Ludovicus idem, cum *Matthæo de Montmorenceio, perpetuò Eccleſiæ præfatæ poſſidendum conceſſit, quidquid in poteſtate de Atticiaco poſſidebat poſt mortem Hadewidis dominæ de Thorotha, quæ eandem Eccleſiam plurimùm dilexerat, ſuiſque beneficiis ampliaverat.* Anno eodem confirmavit Præmonſtratenſi Abbatiæ poſſeſſionem cujuſdam nemoris, ad uſus Fratrum & Sororum de Bonolio collati. At Galterus Laudunenſis Antiſtes, qui priùs S. Martini Abbas fuerat, non ſolùm probavit anno 1151, quæ prædeceſſor ſuus Bartholomæus munificè Præmonſtrato contulerat, ſed » conſiderans quòd hæc Eccleſia ab dicto Bartholomæo plantata & conſtructa, per manum viri ſuis temporibus ſpectabilis religionis Norberti, ſicut ubique terrarum in veſtigiis ſucceſſorum ipſius tum patebat, per momenta temporum creviſſet & dilatata fuiſſet multis & magnis temporalium rerum poſſeſſionibus; conſiderans etiam quòd neceſſe videretur, ut ubi creviſſet fidelium multitudo, ibi etiam fieret rerum augmentatio, Hugone Abbate cum fratribus ſuis id expoſcente, ampliavit poſſeſſiones eorum, recenſens diplomate ſuo quæ priùs collata fuerant, & addens plurima.

Ita Antiſtites quidam Præmonſtratenſium fervore allecti, bonorum temporalium conceſſione largitionibuſque favebant, dum alii ſeipſos florenti tradebant religioni. Sic Præſules nonnulli ex Clauſtrorum obſcuro receſſu ad Exhedræ Pontificalis faſtigium evehebantur, dum alii depoſitis infulis, in tenebroſâ & horrorem ſpirante ſolitudine deliteſcere exambiebant. Id maximè conſpicuum fuit, dum anno 1152, ad habitum ſuſcepit B. Hugo Venerabilem Galterum de Sercy, Præmonſtrati ſuave Chriſti jugum, Cabilonenſi Epiſcopatu dimiſſo amplexantem. Obiiſſe ibidem notatur in Obituariis Præmonſtrati, & S. Martini Laudunenſis, v. kal. Auguſti. Tumulatus

Digitized by Google

eſt in ſiniſtra chori parte, ſub hoc Epitaphio:
Waltherus Epiſcopus quondam Cabilonenſis.

Sed non in omnium animis ſenſus iidem
inſidebant. Vix Galterus noſter in cœlum evo-
laverat, cùm ecce Galterus alter, ex Decano
factus Laudunenſis Antiſtes, dolens prædeceſ-
ſorum & Bartholomæi potiſſimùm pietate &
munificentiâ, quibus opitulatus fuerat antiquis
Eccleſiis, ut reſurgerent, recentioribus, ut eſ-
ſent, imminutos nonnihil fuiſſe Sedis ſuæ pro-
ventus, opera eorum deſtruere, liberalitatis
monumenta evertere, traditaſque facultа-
tes vindicare aggreſſus eſt. Et quidem Præ-
monſtrato ferale bellum indixit. Apud Sam-
ſonem Archiepiſcopum, aliòſque Rhemis con-
1158. gregatos Provinciæ Præſules, detulit quere-
las; Bartholomæum ipſum tunc temporis mo-
nachum Ciſtercienſis familiæ agentem Fuſnia-
ci, de diſſipato patrimonio Epiſcopali expoſtu-
lavit. Lubens ſiluiſſet recluſus Bartholomæus.
At ut auderet aliquid pro ſe loqui, effecit &
imminens famæ ſuæ periculum, & in pios
Præmonſtratenſes ſincera dilectio. Scripſit igi-
tur ad Rhemenſem Præſulum Conventum
apologeticam Epiſtolam, quam inter alia Præ-
monſtratenſis Cœnobii inſtrumenta damus in
Appendice. Rationum ejus momentis ferè at-
tritus delator Epiſcopus. Aliunde ſcripſit pro
Præmonſtratenſibus ad Chriſtianiſſimum Re-
gem Ludovicum VII. Adrianus IV. Exinde pa-
cificatores fuere Ludovicus Rex, & Samſon
Remenſis Archiepiſcopus; adhibiti verò ad
conſilium Anſculphus Sueſſionenſis, & Bal-
Du Cheſn. Probat. famil. Drocenſis, p. 235. duinus Noviomenſis Antiſtites, cum multis
primoribus Curiæ viris, Abbatibus, aliiſque,
anno 1158, ſupremum tandem Adriani Pa-
pæ judicium rei totius firmavit feriem.

Rebus ita compoſitis, jam quietè dies ſuos
habuit B. Hugo, Pontificibus, Regibus, Prin-
cipibus cunctis denique carus & amabilis. Sin-
gula quid memorem collata Ordini, ad ejus
inſtantiam, à Sancta Sede privilegia, immu-
nitates, exemptiones, quæ noſtræ Societati
denominationem *Privilegiatæ Congregationis*
meruerunt. Facilem hunc ad Petri Cathedram
procurabant acceſſum reverentia, quâ Petri
Succeſſores proſequebatur Hugo, virtutum
ejus claritas per totam Eccleſiam diffamata,
animi humilitas ima, quæ Epiſcopales infulas
oblatas ſæpiùs recuſavit. Tantum virum tot
titulis illuſtrem mors ſancta ſuſtulit è vivis die
x. Februarii anno veriſimiliter 1161. quod
fuſiùs infra ſtabilietur, ubi retulerimus Epita-
phium ejus ſuperpoſitum tumulo. De eo ſic
habet Annaliſta Leodienſis:

l. X. pag. 245. » Deceſſit & hoc anno non paulò cla-
» rius patriæ lumen, ſimul & decus illuſtre
» familiæ Præmonſtratenſis Hugo proximus
» Norberti Succeſſor; qui & ipſe profectò
» nobilem, ſed ſincerum de ambitione re-
» rumque humanarum magnitudine trium-
» phum duxerat, conſtanter rejecto, qui of-
» ferebatur, Carnotenſi Epiſcopatu. Hoc fe-
» licitatis præ parente ſuo Norberto adeptus,
» quod potuiſſet. Poſt gubernatam inſigni ſan-
» ctitudine & ſapientiâ univerſam iſtam fami-
» liam totos annos quinque & triginta, ad ſan-
» ctorum conſiliorum & rectè factorum merce-
» dem in cœlos abiit IV. Idus Februarias. Vir-
» tutem ejus, non modò dum viveret, orbi
» teſtatam Deus voluit prodigioſâ ſupra natu-
» ræ vires morborum curatione, verùm annis
» etiam poſt mortem quinis denis, cùm ape-
» riretur ſepulcrum, ſuaviſſimus exhalavit odor,
» ſuper omnium aromatum fragrantia, qui
» mortalibus haud dubiè ſignaret inſignem ho-
» minis ſanctimoniam, ſicut incenſum in con-
» ſpectu Domini.

Ante aram S. Andreæ Corpus B. Hugonis
ſepultum eſt: ad ſanctuarium anno 1279. ad-
ſportatum eſt, curante Ægidio abbate, & ibi-
dem honorificè ſepultum, impoſito marmore
ſacris exuviis, ex odoris ſuavitate beatitatem
viri atteſtantibus. Hæc quoque Epigraphes tu-
mulo inſcripta:

» Hic jacet Dominus Hugo, qui fuit pri-
» mus Abbas hujus Eccleſiæ, & rexit Eccle-
» ſiam iſtam cum univerſo Ordine Præmon-
» ſtratenſi triginta quinque annis, feliciter &
» quietè. Obiit anno Domini MCLXIV. cu-
» jus anima cum Beatis requieſcat in pace. A-
» men.

Ne remoretur quemquam denominatio
Primi Abbatis ſepulcro Hugonis ab Ægidio
inſcripta; quoniam Norbertus *Abbatis* nulli-
bi aſſumpſit nomen, illoque primus Hugo im-
mediatus ſanctiſſimi Patriarchæ ſucceſſor do-
natus eſt: Ex humilitatis ſenſu eo nomine ab-
ſtinuit pius Inſtitutor, quòd filialium Eccle-
ſiarum Rectoribus ab ipſo earum fundationis
limine conceſſit.

Aliud eſt eodem in Epitaphio, quod eru-
ditiſſimos præpediat. Dicitur B. Hugo rexiſſe
cum univerſo Ordine Præmonſtratum 35 an-
nis, obiiſſeque anno 1164. Lucis ut nonni-
hil affulgeat, duo præmittenda ſunt: primùm,
nonniſi anno 1128 cadente, Norbertum Præ-
monſtrati Præpoſituram exuiſſe, datumque ſuc-
ceſſorem Hugonem noſtrum. Alterum, jam an-
no 1161 Philippum Hugonis ſucceſſorem Præ-
monſtrati Abbatem agere; id inferiùs, ubi de eo,
patebit. Primum ſtabilietur fuſiùs in Annalibus
& vita primigenia B. Norberti, atque hoc inope-
re, ubi *Bonæ Spei* in Abbatiam erectæ ſtatue-
mus epocham. His poſitis, ſequitur Hugonem
rexiſſe ſolum 33 annis abbatiali decoratum
titulo, & abſque ullo ad Norbertum reſpectu:
huic annorum numero, ſi tempora quæ flu-
xerunt à promotione Norberti in Archiepiſco-
pum Magdeburgenſem, ad ſupremæ Juriſdi-
ctionis depoſitionem ab eo factam anno 1128,
hoc eſt, biennium addideris, fient 35 anni.
Sed obſervandum in hoc biennio diſcrimen
à reliquo regiminis lapſu, quod nimirùm vi-

Digitized by Google

cariâ tantùm poteſtate primùm gubernaverit Hugo; propriâ verò & ſupremâ juriſdictione uſus fuerit ab anno 1128, ad 1161; quo fatis defunctum veroſimile eſt, licèt ad annum 1164, vitæ illius dies protendat Epitaphii ſcriptor; quod ſtare non poteſt, niſi dicas reſignationi dignitatis ſuæ ſupervixiſſe triennio. Fieri potuiſſe conjicimus, attamen haud aſſerimus factum, nullo id evincente nixi monumento. Difficultatem omnem miſſam faciemus in Annalibus, ſi quid, quod rei conducat, potuerimus reperire.

Anno 1660, juſſu Auguſtini le Scellier Præmonſtrati Abbatis, ſedente Capitulo Generali, ſecundò levatæ ſunt ſacræ B. Hugonis exuviæ, & deſuper iſtud Inſtrumentum confectum eſt:

» Anno Domini noſtri Jeſu Chriſti MCLX. » Pontificatûs Sanctiſſimi D. D. Alexandri Papæ VII. anno vj. Chriſtianiſſimi Francorum » Regis Ludovici XIV. tempore, die 5. menſis » Maii, horâ nonâ veſpertinâ, ad inſtantiam » RR. DD. Prælatorum pro Capitulo Generali » Præmonſtrati congregatorum; juſſu verò Re» verendiſſimi in Chriſto Patris ac Domini D. » Auguſtini le Scellier, Præmonſtrati Abbatis & » Ordinis Generalis: Nos F. Adrianus Goſſetius, » S. T. D. Præmonſtrati Senior Prior; & F. F. » Claudius Caillieu Prior Cartouovi, Bernar» dus Simonet Septem-fontium in Theraſca » Prior, Antonius Hardi Vallis-gaudii Prior, » Samſon Dolé Dei-loci Prior; Robertus Cayer » Presbyter, Eccleſiæ Præmonſtratenſis Ca» nonici profeſſi, ad ſanctuarium ejuſdem Ec» cleſiæ S. Joannis Baptiſtæ Præmonſtratenſis » cum tribus operariis, duobus videlicet Fra» tribus noſtris Converſis, & Domeſtico fa» mulo acceſſimus, & fuſis ad Deum preci» bus lapidem ſepulchralem inſcriptum: Hic » jacet .... Hugo, qui fuit primus Abbas hu» jus Eccleſiæ, & rexit Eccleſiam iſtam cùm » univerſo Ordine Præmonſtratenſi triginta » quinque annis, feliciter & quietè: obiit au» tem anno Domini 1164, cujus anima cum » Beatis requieſcat in pace. Amen, amovimus, » & fodiendo terram egeſſimus ad pedis pro» funditatem, aut circiter; & nobis apparuit, » ſeu detectum eſt, lapideum ſepulchrum duos » & medium pedem longum; & viſu acceden» tes reperimus parvum foramen in angulo à » fodiente caſu factum, per quod conſpicien» tes, vidimus dictum ſepulchrum oſſibus ple» num, & caput ſeu cranium hominis eſſe » verſùs gradus Presbyterii; verſùs verò altare » ſoleam calcei conſpeximus, ſonante horâ de» cimâ. Et quia non fueramus juſſi plura face» re, lapidem ad foramen appoſuimus; & do» nec R. P. Generalis adveniret, ſepulchrum » cuſtodivimus, ne quis manum ad illud appo» neret, & aliquid extrahendi cauſâ foramen » augeret. Actum in ipſo ſanctuario die 5. » Maii anni prædicti, horâ decimâ & mediâ » veſpertinâ, & in fidem coram venerabili » Sacramento ſubſcripſimus.

Eductæ poſtmodùm ſunt Reliquiæ, & in arcula reconſas Sacrarium modò aſſervat.

Variorum & aſceticorum operum auctor exſtitit Hugo, quæ recenſebimus in Annalium opere.

III.

Philippus natione Gallus, ſanctitate ſpectabilis, Hugoni ſubrogatus eſt. Bellæ-vallis Abbatiam in Argonia rexerat priùs, eâ laude, ut ad Ordinis totius gubernacula, Præmonſtrati Canonicorum ſuffragio ſublevari meruerit. Poſtulationem hanc & demigrationem Pagio ignotam, atteſtantur monumenta Bellæ-vallis, & Sanctæ Crucis Metenſis, eaque potiſſimùm quæ recenſet Metenſis Annaliſta Meuriſſius, ex quibus præterea Philippum Abbatiis de Buris & de Juſto-monte originem dediſſe conſpicies. Anno 1161, Tulli Leucorum cum eſſet Philippus Præmonſtrati Abbas, ſubſcripſit Henrici Tullenſis Epiſcopi in recognitionem juridictionis Stivagienſis Abbatiæ Diplomati. Anno ſequenti ſubſcripſit chartæ Galteri II. Laudunenſium Pontificis, quâ laudatur commutatio nonnulla curtis de *Gland* pro altaribus de *Ulliaco* & *Geniaco* facta inter Hugonem de Duaco Cuiſſiaci Abbatem, & Joannem Abbatem Bucilii. Poſt biennium inde Capitulo Generali præſidens decreto ſuo Paternitatem in S. Auguſtini Tarvanenſis Abbatiam D. Nicolai Furnenſis Abbati conceſſit firmavitque. Nec omittendum ſanè, quòd Philippus noſter de ſuo Ordiniſque ſui in Alexandrum III. Pontificem obſequentiſſimo cultu Litteras dederit, adverſùs Octavianum Pſeudo-Papam; quas, cùm itineri in Galliam ſe accinxiſſet Pontifex Maximus, recepit, iiſque Breve ſcripſit reſponſorium in Civitate Genuenſi anno 1162, Idibus Februarii, Præmonſtratenſis familiæ conſtantiam fidei, amorem unitatis Eccleſiaſticæ, affectûs adverſùm ſe ſummi ſinceritatem deprædicans, & magnis exornans laudibus; Philippumque adhortans, uti ſchiſmaticos, ſi qui eſſent in ordine, ad unitatem & obedientiam reducere conaretur: quos pertinaces in errore reperiiſſet, auctoritate ſuâ ſupremâ feriret anathemate. Plura Privilegia Ordini indulſit idem Pontifex, quaſi paternæ dilectionis pignora, agente & promerente Philippo, quem mors ſancta è medio ſuſtulit 8 Januarii, non anno 1174. ut mendoſè ſcripſit Pagius; ſed certè ante annum 1172, & fortè anno 1170; quod ad calcem columnæ 929. tom. 2. vet. ſcript. notavit Martenius. Id pro comperto habendum, jam aliquid temporis ab electione Joannis in Philippi denati ſucceſſorem effluxiſſe, quando Summus Pontifex Alexander III. anno 1171 vel 1172, vi. Idus Maii datum Tuſculi Reſcriptum ad Canonicos Præmonſtratenſes di-

Livre 3. pag. 709. de l'histoire des Evêques de Metz.

Digitized by Google

direxit, quo electionem Joannis irritat, & ut alium eligant Abbatem, jubet. Ibi enim aſſerit accepiſſe, per eum Abbatem, *Eccleſiam Præmonſtratenſem & ſcandalis fatigatam interiùs, & exteriùs mole debitorum gravatam;* quæ exprobratio alicujus temporis elapſi regimen arguit. Certum tamen eſt, ex eadem Alexandri III. Epiſtolâ, nonniſi mortuo Philippo ad infulas Præmonſtratenſes evocatum Joannem. Igitur anno 1170, vel ad ſummum 1171, occubuiſſe dicendus eſt Philippus. Cui ſucceſſit

IV.

JOANNES, Walteri Comitis Briennenſis filius. In Bellilocenſi Abbatia Schema Norbertinum induerat, & Abbas ibidem electus anno 1158. Ut ad id honoris faſtigium ſublimaretur, effecerant virtutes eximiæ; quippe natalium ſplendorem religione ſuperabat, & tantâ regimen ſuum prudentiâ condiebat, ut in eum vota & oculos Præmonſtratenſes Canonici converterent, poſt deceſſum Philippi. Poſtulantium precibus ægrè ceſſit humilis Joannes, magnoque eligentium plauſu exceptus eſt: verùm Apoſtolicâ ſubmovetur auctoritate, apud Alexandrum III. calumniis malevolorum appetitus, & quaſi fautor Pſeudo-papæ, proindeque veluti ſchiſmaticus traductus: imò etiam quaſi intruſus, utpotè cujus electio contra formam Ordinis celebrata fuiſſet, tandemque uti dilapidator facultatum Eccleſiæ, & ſcandalorum ſeminator. Sic prævaluit accuſatorum ſpecioſa delatio, ut Pontifex inauditum damnaverit, & ab adeptâ Prælaturâ judicaverit mandaveritque extrudendum. En tibi allegatam pluries Alexandri Epiſtolam.

Marten. vet. ſcript. t. 2. col. 919. » Alexander Epiſcopus, ſervus ſervorum » Dei, dilectis filiis Canonicis Præmonſtratenſibus, ſalutem & apoſtolicam benedictionem. » Credibile fuerat, dilecti in Deo filii, quòd » vocato bonæ memoriæ *Philippo* quondam » Abbate veſtro, ſopitis contentionibus, ſemotis diverſis partium ſtudiis, adhibito conſilio ſeniorum, talis inter vos fieret paſtoralis electio, per quam non ignis diſſentionis, » qui jam pridem in domo veſtra ſubortus fuerat, excandeſceret, ſed concordia poſſet & » fraterna unio provenire. Si eſſetis verè ſapientes & diſciplinati, perficeretis in manſuetudine opera veſtra, & oſtenderetis ex bona converſatione religionis amorem, & pacis » deſiderium vos habere. Nunc autem cùm » ſit inter vos zelus atque contentio, nonne, » ſicut ait Apoſtolus, carnales eſtis, & ſecundùm hominem ambulatis? Sanè cùm ſcriptum ſit, *Nihil per contentionem aut inanem gloriam*, vos ad id quod deliberatione majori ac maturiore conſilio in Eccleſia Dei fieri » ſemper oportet, in impetu ſpiritûs & calore » animi proceſſiſtis, & neglecto veſtri Ordinis inſtituto, non exſpectato illorum Abbatum conſilio & aſſenſu, qui pro facienda » electione ad vos ex more convenerant, & » cum aliquantis veſtrûm *ex voluntate communi* de electione tractabant, *Abbatem Belliloci* voluiſtis vobis aſſumere in Paſtorem; hominem utique de quo pridem audivimus, & » ſuper quo non eſt neceſſe ut ad inſtruendos » nos ullatenùs laboretis. Accepimus enim Eccleſiam veſtram & ſcandalis fatigatam interiùs, & exteriùs mole debitorum gravatam. » Oportet autem eam ſuper humeros diutiùs » regularibus diſciplinis attritos in ſtatum priſtinum relevari. Inde ſiquidem fuit, quòd » non tam quid vobis placeat, quàm quod vobis & toti Ordini expediat, attendentes, de » communi Fratrum noſtrorum conſilio conſtituimus, ut Abbas ille ad locum ſuum, dilatione poſtpoſitâ revertatur, & vos ejus » obedientiâ abſoluti, juxta inſtitutionem Ordinis veſtri ad electionem aliam procedatis. » Per apoſtolica ergo ſcripta univerſitati veſtræ » mandamus, quatenùs aſcito dilecto filio noſtro G. Garino Abbate S. Martini, necnon » & aliis, qui aliâ vice cum eo & aliquantis » Fratrum veſtrorum eligendi Abbatis ſollicitudinem aſſumpſerunt, ad electionem faciendam de illorum conſilio & conniventia procedatis. Scientes quòd ſi aliter quidquam » agere tentaveritis, frivolum erit & vacuum, » & nullas vires poterit obtinere. Nos ſiquidem in concedendo vobis Abbate, animarum » compendium, non patrocinium attendimus » perſonarum; & illud ſolum volumus ratum » eſſe, quod regularibus inſtitutis & profectui » Ordinis viſum fuerit convenire. Cùm autem » jam dictus Abbas ſchiſma dudùm foverit & » extulerit, licèt ad obedientiam noſtram & » Eccleſiæ redierit unitatem, licèt gratiam noſtram & reddiderimus ei, & paternè velimus, » ſi non eidem ſe ipſe ſubtraxerit, conſervare; » multùm tamen & nobis & toti veſtro Ordini poſſet derogari, ſi ſuper illam Eccleſiam, » quæ Caput eſt Ordinis, magiſterium ipſum » hoc tempore pateremur habere. Sed & id » communiter debetis attendere, quòd nec » in veſtro, nec in Ciſtercienſi Ordine conſuetudo aut inſtitutio dicitur hactenùs extitiſſe, ut pro ſuperiori loco litigia fierent, & » litigia quærerentur, cùm non ſolùm pro culpa, ſed etiam pro ſuſpicione ſolâ cedere » multi maluerint, quàm ſub obtentu aut obtinendi regiminis, aut innocentiæ demonſtrandæ locum quæſierint diſceptandi. Data » Tuſculi vj. Idus Maii.

Nec is erat certè Joannes, qui primus ad litium ambages confugeret, pro vindicandâ ſibi non quæſitâ dignitate, vel innocentiâ demonſtrandâ. Juſſis Alexandri obſiſtere nefaſtum ſcelus autumans, licèt præoccupati & circumventi; paruit incunctanter, prioris & quidem humilis fortunæ cupidus, pertæſus altioris. Fratribus igitur de Præmonſtrato vale-

Digitized by Google

dicens, *Bellum-locum* repetiit; unde ad Alexandrum Pontificem Epiſtolam apologeticam, non recuperandæ Sedis, ſed aſſerendæ fidei ſuæ ſenſu, conſcripſit, quam ſubjicimus:

Ex Schedis Clariſſ. Viri D. Baluzii, quas nobis communicavit Clariſſ. D. Boivin regiæ Biblioth. Cuſtos.

REVERENDISSIME PATER,

» Audivi auditionem tuam, & expavi, imò »fugi, non velut Adam, criminis conſcius, »à facie Domini crimen exprobrantis; ſed »quaſi filius à conſpectu patris irati. Iratam » enim Beatitudinem Veſtram adverſùs exigui»tatem meam intellexi ex litteris, quas ad fra»tres meos de Præmonſtrato ſcripſit; quibus »auctoritate B. Petri & ſuâ præcipit, ut me ab » adminiſtratione Præmonſtratenſis Monaſte»rii, uti lupum ab ovili, protruderent, eo »quòd non per oſtium, ſicut bonum paſto»rem decet, ſed aliunde, per vetitas Schiſma»ticorum artes, ut mercenariorum moris eſt, »aſcendiſſem in candidi gregis caulam. Miror, »Reverendiſſime Pater, tantas ad ruinam pu»ſillitatis meæ ſtrui inſidias; ſed, pace veſtrâ »dixerim, miror ampliùs Veſtram Beatitudi»nem ab hominibus iniquis & doloſis circum»ventam, cor ſuum fidemque ſuam inclinaſſe »in ſermones hominum, non mihi, ſed di»gnitati meæ invidentium; quam quia obti»nere non potuerunt Fratrum ſuffragio, eri»pere moliuntur mendacii patrocinio. Accu»ſant me de peſſimo crimine Schiſmatis, & »Schiſmaticorum favore ad Præmonſtratenſis »Monaſterii Abbatiam me perveniſſe calum»niantur. Certitudinem calumniæ, & fucum »Beatitudini veſtræ fecit delatorum auctoritas, »quos ignoro, & quibus parco; veritatem di»cam, & ſcit Deus quòd non mentior, quòd »nec Octavianum novi, nec cum fautoribus »ejus partem ullam habui; imò in Generali »Coabbatum Conventu, ſub Philippo Abba»te bonæ memoriæ viro, anathema dixi, cum »cæteris fratribus, Octaviano; & veſtræ Pa»ternitati, tanquam legitimo Papæ, & Suc»ceſſori B. Petri conſociatum me eſſe palam »profeſſus ſum, & hodie profiteor, non ex »intuitu redintegrationis meæ in ſtatum pri»ſtinum, ſed ex devotione meæ fidei, quæ »poſt naufragium qualecunque honoris mei »integra perſeverat. Imò nec ſpes mea ex ca»ſu meo emarcuit, quin potiùs invaluit am»pliùs poſt famæ excidium, & majore confi»dentia, etſi flagellatus, Patrem adeo, roganſ»que obteſtor, ut Monaſterium *Belli-loci*, ad »cujus regimen novâ poſtulatione Fratres me »revocarunt, apoſtolicâ dignetur protectione »confovere. Valeat Sanctitas veſtra, & Eccle»ſiæ ſuæ diu ſervet incolumem Chriſtus, cu»jus vice fungitur.

V.

DODO, qui paſſim *Udo* dicitur, Vallis Secretæ Abbas, ad Præmonſtratenſis Eccleſiæ gubernaculum, poſt Joannis exauctorationem ſubvectus, impares tanto oneri ſupportando humeros cùm ſenſiſſet, paſtoralem & ruſticanam curam à Laudunenſi Epiſcopo ſibi oblatam ſuſcepit, relictâ paucos poſt dies dignitate, quam occupabat anno 1173. Iſtius quippe anni unicum ſupereſt monumentum, ejus nempe ſubſcriptio appoſita chartæ Abbatis S. Andreæ Cameracenſis in gratiam S. Martini Laudunenſis: niſi fortè dicendum ſit ſubſcribentis nomen in tranſcripto & ad nos miſſo diplomate, librariorum oſcitantiâ in *Udonem* defeciſſe, cùm *Hugonem* referre debeat. Iſtud mox expendemus.

VI.

HUGO II. doctrinâ & religione inſignis, ad Cuiſſiacenſes infulas anno 1160 vocatus fuerat. Eas depoſuit anno 1165., atque Præmonſtratum reverſus, ibi Supprioris officium geſſit. Anno 1172, Joanne ad Belli-locenſes, juxta Alexandri III. beneplacitum remiſſo, Dodoneque vel electioni diffiſo, vel, ut diximus, onus immenſum declinante, de promovendo ad Ordinis apicem Hugone conſenſerunt Electores. Erat is Summo Pontifici gratiſſimus, ut qui Cuiſſiacenſium Abbatem cùm ageret, magno zelo adlaboraſſet pro reducendis ad Alexandri obedientiam deſertoribus, multoque ſucceſſu Octaviani oſores feciſſet, qui prius addictiſſimi fuerant. De valida illius ad proëdriam Ordinis promotione ſatis conſtat, de tempore ambigitur. Nonnihil difficultatis ingerit laudatum ſuperiùs Diploma Abbatis S. Andreæ Cameracenſis de anno 1173, cui ſubſcripſiſſe legimus in tranſcriptis *Udonem* Præmonſtrati Abbatem, eumque deceſſorem Joannis. Evaneſcet porrò omnis ambiguitas, & erroris anſa penitùs reſecabitur, ſi dixerimus dormitaſſe librarios priores, atque pro *Ugone* reddidiſſe *Udonem*, ſive Dodonem, Hugonis Secundi prædeceſſorem immediatum, ſed non diuturnum. Ab veritatis ſcopo noſtram hanc conjecturam non aberrare evincit aliud anni 1172 Diploma, ubi Hugo Præmonſtratenſis Abbas, cum Gualtero Archidiacono Laudunenſi, probat concambium & altarium permutationem factam inter Abbates Cuiſſiacenſem & Bucilienſem. Jam igitur hoc anno Hugo II. Ordinis moderabatur habenas; nec eſt in ſequiore Dodoni locus.

Jugis jejunii obſervantiam, ab inſtitutore Norberto præſcriptam diſcipulis, temperaſſe dicitur Hugo II. de conſenſu Capituli Generalis, & ad ea temporis intervalla, quæ ab Exaltatione Sanctæ Crucis ad Paſcha uſque Domini labuntur, reduxiſſe. De ea diſciplinæ immutatione fuſiùs in Annalibus.

In frequentibus Comitiis Hugonis II. ætate habitis prodierunt, illo agente, Conſtitutiones ad rei divinæ, & diſciplinæ regularis incrementum accommodatiſſimæ, quas Alexander III. ſuâ confirmatione roboravit Anno, 1183.

Digitized by Google

1183, in Capitulo Generali laudavit Hugo Fraternitatis religioſæ fœdus inter Præmonſtratenſes Stivagii noſtri, & Belliprati Ciſtercienſes ſancitum juratumque. Anno 1186, Saxones auctoritate Apoſtolicâ Urbani III. coëgit, ut ad Generalia quotannis Comitia convenirent Præmonſtratum.

Multis pro domo ſua, pro Ordine, pro Eccleſia laboribus egregiè perfunctus, obiit anno Chriſti MCXCII. In Capitulo Præmonſtratenſi ad dextrum Abbatis Philippi latus mandatus eſt terræ. Hanc epocham infirmat Pratanus, atque ex monumentis Præmonſtrati à ſe viſis aſſerit jam anno 1189. uti moderatorem comparere Obertum.

VII.

Obertus Abbas Vallis Secretæ, antehac ſub nomine Roberti in Dipticis & Bullis recenſitus, ad Præmonſtratenſem Prælaturam aſcendit, quam duobus annis & dimidio poſſeſſam dimiſit ultrò, primæ Sedis repetundæ, & pacatioris vitæ flagrans deſiderio. Remigrationem hanc anno 1192 factam probare contendit Pratanus ex Obituariis, in quibus præterea mortis ejus dies v. Idus Maii conſignata eſt.

VIII.

Galterus ex Abbate Regiæ Vallis anno 1192 Oberto ſufficitur. Per Galteri inertiam multùm, inquit Pagius, paucorum annorum ſpatio regularis obſervantia de ſuo ſplendore deperdidit, quod certè nullo nixus fundamento temerè protulit. Anno 1194 perluſtrans, ut conjicimus, Lotharingiæ Monaſteria, in dilecta ſibi Regia valle hominem exuit 6. Septembris, ibique ſepultus eſt.

IX.

Petrus Abbas S. Juſti, ſingularis doctrinæ, pietatis & humilitatis exemplar, Præmonſtratenſium votis & quaſi violentiâ à ſuo Monaſterio avulſus, ad ſummam Ordinis Sedem ægrè ſe promoveri paſſus eſt pridie Nonas Junii MCXCV. Illud vel maximè in tanto viro laudabile, quòd cùm cæterorum Ordinum Prælati ab Innocentio III. privilegia præ faſtu & elatione ſupercilii turmatim efflagitarent, ipſe hoc unum à Summo Pontifice petiit, ut nec ſibi, nec ſuis coabbatibus liceret mitrâ, chyrothecis, aut aliis Pontificalibus ornamentis uti; ne forſan iis utendo ſibi viderentur ſublimes. Ab eodem Pontifice Diploma aliud obtinuit, quo Abbates & Præpoſiti Saxoniæ Capitulis Generalibus comparere detrectantes, ad conveniendum diſtrictè coguntur. Adminiſtrationis onus & honorem, humilitatis & contemplationis cupidus, dimiſit in Patrum conſeſſu Generali pridie Idus Octobr. anno ſalutis 1201. Ad Cuiſſiacenſis Abbatiæ regimen vocatus deſcendit anno 1209.

X.

Balduinus ex Chartovorenſi Prælatura aſſumptus anno 1201, ſedulitati regiminis, auſteræ mortificationis jungebat exercitium, carnem perenni cilicio cruentans. Ordinem variis augeri procuravit privilegiis, & à Comite Flandriæ Balduino immunitatem telonii per ditiones ejus obtinuit. Intentum excolendæ religioni & promovendæ obſervantiæ diſſenteria peremit 15. kal. Novembres 1203. & ad Patres appoſitus fuit in aula Capitulari.

XI.

Vermundus Præmonſtratenſis Eccleſiæ Canonicus, laborem & dolorem prælationis uno expertus anno, ſponte reſignavit 3 Idus Octobris 1204. Ad Virdunenſem deinde S. Pauli Abbatiam promotus, ibidem occubuit 15 Novembris 1208.

XII.

Willelmus de S. Audomaro per ſuccedaneas migrationes, ab Abbatiâ Cuiſſiacenſi, quartâ Ordinis Matre, ad Viromandenſem gradu inferiorem tranſiit; in qua vix unum impleverat annum, cùm ad Præmonſtratenſem cujus erat alumnus, poſtulatur, ſeu veriùs ſe intrudit. Intruſionis accuſatur per Fratres ſuos apud Sedem Apoſtolicam. Per ſeipſum & pro causâ ſua oraturus Romam petit, & coram Innocentio III. luculenter, homo facundiâ pollens, diſſeruit, ſed ad innocentiæ ſuæ vindicias minùs efficaciter: unde eruditi famam, cum nota intruſi, & depoſitionis mulctâ reportavit uno & ſeſqui anno ab adita poſſeſſione.

XIII.

Robertus ex Ardennenſi Abbatiâ, quam dudùm moribus bonis & religionis fervore honeſtaverat, ad Præmonſtratenſem Abbatiam tranſlatus eſt 8. kal. Junii 1206. Magnam exſpectationem degeneri vitâ fraudavit; luxui & vanitatibus ſerviens homo mediocris. Conſcientiâ ſtimulante, aut Capitulorum Generalium ſæviente juſtitiâ dignitatem abdicavit 7 kal. Februarias 1209.

XIV.

Gervasius patriâ anglus, Norberti regulam vovit in Abbatia S. Juſti, ibidemque conſtitutus eſt Abbas; unde ad Thenolienſem poſtulatus Eccleſiam migravit. Ibi de prioribus ejus actis quædam dicemus. Ad Præmonſtratenſem Abbatiam evehitur Nonis Februarii 1209. Concilio Lateranenſi anno 1215. interfuit, ibique Innocentii III. ſic captavit benevolentiam, ut ei Pontifex Monaſterium *S. Quirici* in Diœceſi Reatina, amotis monachis liberioribus, contulerit. Inter belli ſacri præcones exſtitit celeberrimus; Pontificibus Innocentio III. & Honorio III. ſummè carus, mutuas cum illis habuit litterarum correſpondentias, & eorum in arduis Ec-

Digitized by Google

cleſiæ negotiis velut adjutor in Regno Galliæ, nunc dirimendis litibus, nunc collapſæ diſciplinæ inſtaurandæ ſequeſter & judex à Romana Sede deputatus eſt. Epiſtolas ejus editas quondam Valencenis, nos ad autographum Steinfeldenſe collatas, emendatas & notis illuſtratas edidimus Stivagii anno 1725. Commentarios illius in Pſalmos & in Prophetas minores, necnon Homilias quaſdam, licèt magno labore & diligentiâ conquirentibus nobis nullibi reperire licuit. Quantùm pro Ordinis ſplendore & incremento, atque pro regulari obſervantia, vir ad pietatem & eruditionem verè natus, inſudaverit, teſtantur Ordinis monumenta. Ad Sagienſem Epiſcopatum, jubente Honorio III. ſubvectus, ab eodem inauguratus eſt anno 1220. Ex Cuiſſiacenſibus inſtrumentis colligimus eum anno etiam 1219. menſe Aprili Præmonſtrato præſidentem. Quali zelo Ordinis decorem promoverat Abbas, non abſimili Diœceſeos ſibi concreditæ ſaluti adlaboravit per ſeptennium integrum. Ad ſuos *Sileienſes* poſt fata tranſlatus, ſub hac epigraphe tumulatus eſt:

In Tom. 1. Sacra Antiq. Mon.

Anglia me genuit, nutrivit Gallia, Sanctus
Juſtus, Tenolium, Præmonſtratumque dedêre
Abbatis nomen; ſed mitram ſagia: tumbam
Hic locus. Oretur ut detur ſpiritus aſtris.
Amen.

Obiit anno 1228. 4. kal. Octobris.

XV.

CONRADUS in aula Imperatoris Henrici VI. à puero educatus, religionem in *Augia minore*, Sueviæ Monaſterio, vovit, ibidemque Præpoſituram adeptus eſt. Dum verò ad Capitulum Generale conveniret, & in ſeſſionibus maxima eruditionis & pietatis edidiſſet ſpecimina, ad *Vallis Secreta* Abbatiam tum vacantem, agente Gervaſio, tranſlatus eſt, ut conſilium & auxilium in Ordinis adminiſtratione haberet propinquiora. Bibliothecam MSſ. inſtruxit, ad eruditionem diſcipulorum, quos verbo informabat, & regebat exemplo. Tantum ſibi delegit ſucceſſorem anno 1220 Gervaſius; nec certè digniorem dare potuit, qui virtutem ſuaderet efficaciùs, vitia acriùs emendaret, erudiret doctiùs, & labaſcantem unitatem Ordinis intimiùs confoveret. Jamjam Saxoniæ Præpoſiti jugum obedientiæ excuſſerant, incentore Magdeburgenſi Præpoſito; victûs & veſtitûs formam nonnihil mutaverant, Capitulis Generalibus illuſerant, illorum decretis refragi, nec jam dignabantur cum cæteris intereſſe Comitiis communibus. De illorum pervicacia Gervaſius querelam moverat, & vindices diſciplinæ Romanos appellarat Pontifices. Delegati fuerant Judices in partibus, ſed in opere lenti. Rem vividiùs proſequi, & Schiſmati finem imponere cupiens Conradus, Metas petiit, ubi Judices convenerant; aderat & Conradus Portuenſis Antiſtes, Sedis Apoſtolicæ Legatus, quem reſarciendæ pacis arbitrum eſſe rogavit. Conſenſêre partes adverſæ, conſenſêre ſimul & Judices delegati; ſicque poſt ventilatam hinc inde cauſam amicabili compoſitione diremit Epiſcopus Portuenſis: qua ſupercilio Saxonum nonnihil indulgens, Ordinis unitati rixoſos & acephalos penè reſtituit anno 1224. Et ne pœnitentes concordiæ Saxones aliquando redirent ad vomitum, totam compoſitionis ſeriem curavit Honorii III. confirmatione roborari Conradus noſter.

Sancto Ludovico Galliarum Regi familiaris; ſic & Honorio III. & Gregorio IX. charus exſtitit Conradus, & ab utriſque donis auctus eſt temporalibus. Ordinis Abbatias in Regno Galliæ conſiſtentes regali tutelâ munivit; & Eccleſiam *S. Alexii* in Urbe junxit Ordini, Romam à Gregorio IX. accitus. Quam urbem cùm jam anno 1226. inviſiſſet, ab Honorio III. obtinuerat Abbatiam *S. Severi* prope Urbem veterem, pulſis inde laxioris vitæ monachis.

Tantâ gratiâ, & ut ita dicam familiaritate cùm dignatus eſſet Conradum noſtrum Gregorius IX. mirùm quomodò tam faciles adverſariis & delatoribus illius aures fidemque poſtea dederit, ut ad nonnullorum ſubditorum murmur de Abbatum onerosâ auctoritate, cujus adſtipulatorem Conradum venditabant falſò, Inquiſitores delegaverit Abbates Frigidimontis & Fulcardi-montis de Ciſtercienſi Ordine, qui vitam, mores & regimen accuſati ſtricto examine diſcuterent, & obloquentium inferiorum gravaminibus juſtitiæ facerent complementum. Obſtitit fortiter Conradus, ne provinciam hanc deputati Abbates exſequerentur; ſed quantò magis inquiſitionis infauſtæ delicatulos miniſtros declinare ſategit, tantò auſteriores magiſque adverſantes ſibi poſtmodùm eſt expertus. Peractâ etenim Præmonſtrati & aliorum pagi Remenſis monaſteriorum viſitatione, Venerandum Abbatem, vitâ & moribus ubique commendabilem, laudabili & ſtrenuâ plurium annorum adminiſtratione conſpicuum, ſententialiter amoverunt, eò quòd abdicatam olim, ex humilitatis ſenſu, dignitatem coram tribus primis Abbatibus Ordinis, Præmonſtratum de more viſitantibus, illam propria auctoritate ad fratrum inſtantiam iterùm aſſumpſiſſet. Iſta exauctoratio anno 1232 cadenti annectenda eſt. Exſtat apud Ducheſnium in Probationibus Cociacenſis & Ghiſnenſis familiarum ſummarium Diplomatis *menſe Maio anno gratiæ 1232*, conſcripti, quo teſtatur » Ingelrannus Cociacen- pag. 358.
» ſis ſpeciali quadam devotione & devotâ dile-
» ctione motum ſe dediſſe in puram eleëmoſy-
» nam Eccleſiæ Præmonſtratenſi centum ſoli-
» dos Pariſ. tum cùm Conradus, Abbas &
» Conventus Præmonſtrat. Eccleſiam Præ-
» monſtratenſem facerent, ſicut decebat, ſo-
» lemniter dedicari.

Digitized by Google

Igitur etiam menſe Maio 1232, Præmonſtrati clavo inſidebat Conradus: Willelmum tamen ejus Succeſſorem mox videbimus anno 1233, ſeptimo Idus Maii Romæ agentem, atque ibi Diplomata rogantem quatenùs Ordinis Generalem Præpoſitum.

Duobus à depoſitione Conradi annis elapſis, Cuiſſiacenſes Canonici illatam tanto viro injuriam dolentes, eamque pro viribus cupientes reſarcire, illum poſt Lamberti mortem anno ſcilicet 1235, ad quartam Ordinis Prælaturam ſuſtulerunt, quam prudenter & piè rexit ad annum 1241.

XVI.

Willelmus II. natione Anglus, vir totius prudentiæ, *Stanleti* in Anglia Abbas ſecundus, deſtituto Conrado ſuffectus ab Apoſtolicis Judicibus VI. Idus Octobris anni 1233. ſtante Capitulo Generali, dicitur: qui chronologicus caracter falsò adſcriptus eſt, cùm Romæ ipſo anno 1233, ſeptimo Idus Maii ageret, ibique pro Abbatiis in Italia conſiſtentibus conſcriberet ſtatuta, quâ Præmonſtrati Abbas, & Caput totius Ordinis, ut videre eſt in appendice inter alia Præmonſtrati monumenta. Anno igitur 1232 deſinente, Præmonſtratenſes induit infulas. Porrò Romano ſe ſtatim accinxit itineri: In Urbe dum morâs traheret, Gregorii IX. Pontificis, cujus inierat benevolentiam, Capellanus creatus eſt; atque viſitationis adverſùm Præmonſtratenſes officio Ciſtercienſibus Fulcardi-montis & Frigidi-montis Abbatibus erepto, eodem ipſe, jubente Gregorio, & uti juris erat, perfunctus eſt primùm in Italiæ Monaſteriis; Præmonſtratum inde reverſus, Fratres Converſos ex veſtitûs uniformitate Canonicis ſe arroganter æquiparantes, juſſit cappis & caputiis griſeis indui. Adverſùs hanc ordinationem nonnulli rebellantes, mortem Willelmo, & prædiis ruſticanis incendia minati ſunt: aſt protervos excommunicatione percitos, & ergaſtulis recluſos coërcuit, donec Gregorii IX. judicium, quod præſtolabatur,
1234. recepiſſet. Willelmi geſta approbavit Pontifex Reſcripto ſuo, & fratres Converſos hactenùs rebelles brachii ſæcularis auxilio edomandos eſſe ſanxivit. Fortè, jugo vix aſſueta Converſorum natio, & humiliationis impatiens, diſcordiam ſeminavit, quæ caput à membris avellens, fatale inflixit capiti vulnus: Sic enim in patrem inſurrexerunt ſævientes filii, ut ſub obtentu præcipitis ingenii, & circà res temporales non ſatis providi, illum in Generali Capitulo indignum conclamaverint, qui Præmonſtrato, multò minùs univerſo Ordini præeſſet & prodeſſet. Ingruentem tempeſtatem nonniſi ſpontaneâ ceſſione placandam prævidens Willelmus, prælationem dimiſit, probante Capitulo Generali, *Lucernenſiſ*que in Neuſtria Monaſterii præponens ſeceſſum, ut liberiùs Deo ſibique vacaret, curis & honori valedixit. Sed mutato de repente conſilio acceſſit ad Curiam, & ſpoliatum ſe fingens, reſtitutionem impetravit, & Hugonem ſibi ſubrogatum fecit amoveri. Hinc grandis in Ordine prodiit diſſenſio, aliis à parte Willelmi, aliis pro Hugonis obedientia ſtantibus. Diſſidii fomitem exſtinctum iri Archiepiſcopus Rothomagenſis & Pariſienſis Epiſcopus, Judices delegati, rati ſunt, ſi reſtituerent finali ſententia Willelmum. Verùm de reſtitutione ipſa magis ac magis excandeſcentes Canonici, acerbiùs decertarunt, provocaruntque ad tribunal ſuperius. Cauſa hinc & inde agitabatur acriter, dum S. Ludovicus, adjunctâ ſibi Blanca piiſſima Matre ſua, tantas amicabili compoſitione tentavit lites componere. At re penitùs infectâ Præmonſtrato diſceſſit, & vividior quàm antea efferbuit contentio per inextricabiles rixas deducta. Ancipitem eventum timens, & diuturni litigii pertæſus Willelmus, tandem pacis auſcultavit conſilium, & quidquid juris habebat, in manibus Papæ reſignavit, retentâ ſibi, quam creavit Pontifex, annuâ penſione quinquaginta marcarum argenti. Inſolitum hunc ceſſionis modum, pungente conſcientiâ, & Conventu Præmonſtratenſi ſtimulante, damnavit, ad ſaniorem paulò poſt mentem reverſus Willelmus, & Angliam, reſciſſis pactis proprietatis vitium redolentibus, repetiit: ad *Begehamenſe* Monaſterium ſe recepit, privatamque illic vitam cùm duxiſſet, pacificè defunctus eſt.

XVII.

Hugo III. ex nobili Toparcharum * Hirecionis Caſtri in Teraſcia oriundus, in Eccleſia Præmonſtratenſi enutritus ab ephebis, & ibidem mancipatus religioni, Conrado à ſecretis fuit & ſtudiorum ſocius, qui priùs Abbatis Gervaſii alumnus inclytus, litterarum amorem hoc magiſtro inſpirante hauſerat, & multis voluminibus inſtruxerat Bibliothecam. Ex Priore Præmonſtrati Abbas in vim ceſſionis Willelmi creatus, abbatiam poſt redintegrationem cedentis incunctanter abdicavit, ultrò ſententiæ Apoſtolicorum Judicum acquieſcens ipſe, reluctantibus & in contrarium litigantibus Canonicis ſuis. Lite poſtmodùm ſopitâ, & Willelmo rurſus cedente, iterùm Hugo à Fratribus electus eſt in Abbatem. Pervigilem, manſuetum, affabilem, gratioſum, litteris excultum, ſcribendi dictandique leporibus ornatum, Regibus & Magnatibus acceptum, Religioſis ſuis reverenter amabilem Faſti prædicant. A Belâ Hungariæ Rege impetravit, ut Monaſteria Ordinis in ejus Regno conſtituta iiſdem gauderent immunitatibus & privilegiis, quibus in Gallia uti conſueverant, ex Regum beneficio. Renaſcens Præpoſitorum Saxoniæ ſchiſma compeſcuit: ea de re ſcripſit Epiſtolam, quam videas in Appendice, Guillelmus Pariſienſis Epiſcopus, quem Joannes

* Hirçon en Tieraſche.

Magdeburgenſis Præpoſitus pacis arbitrum interpoſuerat. *Data* notatur *hac Epiſtola anno Domini 1239.* dic Mercurii in Feſto S. Dionyſii: peccat autem in chronologiam hic character; ſiquidem anno 1239. feſtum B. Dionyſii non feriâ VI. ſed Dominicâ die celebratum eſt. Ad Chronologiæ principia epocham ut reducerent Scævola & Ludovicus Sammarthani fratres Tom. 1. Galliæ Chriſt. pag. 444. Guillelmi Epiſtolam cum anno 1230. nectunt, quo revera, dies Mercurii Dionyſio ſacra fuit: aſt aliunde emergit error, nempe dum Hugoni III. Abbati Præmonſtrati ſcriptam ſtatuunt; hoc enim anno & duobus ſequentibus Præmonſtrato certiſſimè præfuit Conradus, ut dictum eſt ſupra. Veriſimilius eſt & quaſi certum ſcriptam fuiſſe anno 1241, quo Paſchalis Solemnitas die 31. Martii celebrata eſt, littera Dominicali F. atque cum die Mercurii neceſſario concurrebat B. Dionyſii celebritas; ſicque conjectandum erit amanuenſium errore factum, ut numerus I. qui poſtpoſitus eſſe debuit his Romanis caracteribus MCCXXXX. præpoſitus fuerit ultimo X. ita ut pro MCCXXXXI. annus MCCXXXIX. ſcriptus ſit. Nec obſtat, quòd compoſitionis Inſtrumenta huic Epiſtolæ in appendice noſtro ſubjecta, anno 1239. confecta dicantur: ea quippe eruimus ex Bibliotheca Pagii, qui chronologiæ rudis cùm errorem in Epiſtolæ Guillelmi Pariſienſis Epiſcopi characteres chronologicos reſperſum non detexiſſet, eandem epocham aliis in diplomatibus ſervandam eſſe putaverit.

Effectum ſortita eſt Pariſini Antiſtitis officioſa commendatio. Res ad Capitulum Generale eodem anno 1241. menſe Octobri delata fuit; Hugoni *Archimandritæ provinciam hanc* demandaverunt Ordinis aggregati Primores: Ille aſſumptis ad conſilium Cuiſſiaci & Loci-Reſtaurati Abbatibus, edixit, ut ex Saxoniæ Præpoſitis unus triennio quolibet accederet Præmonſtratum pro Generalibus Comitiis, Schedulis omnium aliorum munitus, quibus illi vices ſuas comparenti Præpoſito commiſſas, omnimodamque concludendi, decernendi, ſubſcribendi, &c. facultatem omnium nomine conceſſam eſſe teſtentur, atque præterea ſpeciale deferat mandatum, quo Præmonſtratenſi Abbati pro novis, necdum ad obedientiam præſtandam admiſſis Præpoſitis, fidelitatis Sacramentum jurandum ipſi injunctum ſit. Sunt & aliæ conditiones levioris momenti. De compoſitione taliter adornatâ retulit ad Capitulum Hugo; adprobata fuit, & utrimque illius non violabilis promiſſa eſt obſervatio.

Anno 1240, cùm Abbate & Conventu Monachorum de Nongento Fraternitatem inierat Hugo noſter, tot adeóque providis conditionibus temperatum, ut omnis diſcordiæ reſecaret anſas, meatus occluderet, & mutuæ caritatis perenne ſubſidium utrique aſſecuraret Monaſterio. Plura ad Dei cultum, & Eccleſiæ ſuæ decus ornamenta domi & foris auſpicantem mors intercepit 15. kal. Maii, anno, ut autumamus, 1242. Pagius obiiſſe ſcribit anno 1240, ſed nullo argumento probatum; nec probatum iri credimus unquam, adverſus ea, quæ ſuperiùs de chronologiæ Epiſtolam Guillelmi Pariſienſis Epiſcopi afficiente characteriſmo diſſeruimus.

XVIII.

NICOLAUS HAILGRINUS, de Abbatis villa nuncupatus, S. Joannis Ambianenſis Canonicus, à Joanne Sabinenſi Epiſcopo & Cardinali in Sacellanum aſſumptus, inde ad Abbatiam S. Judoci in nemore fratrum electione promotus eſt. Virtutum & Doctrinæ claritas illum poſtea ad Ordinis verticem aſcendere, reluctantem licèt, compulit. Poſtulatum & præſentatum admittere noluit Laudunenſis Epiſcopus Garnerus, niſi præmiſſo examine. Obſiſtebant Ordinis privilegia, ne cenſuram ſubiret Epiſcopi; vetabat quoque conſuetudo jam diu prævalens: quare ad Sedem Apoſtolicam gravatus Abbas confugit, & perſonaliter jus ſuum Romæ proſecutus eſt, magno labore, ingentibus expenſis, & nullo exitu; nam cauſæ fervidiùs dum incumbit, febre correptus mortem oppetiit 11. kal. Auguſti anno incerto, quamvis continuato errore, quem ſuprà deteximus, annum 1242, Pagius conſignet. Sepultus eſt in Eccleſia Sancti Alexii, Ordinis noſtri.

XIX.

CONO, natione Burgundus, religione conſpicuus, Ordinis zelator, miræ induſtriæ & circumſpectionis, eminentis ſcientiæ dotibus fulgens, in S. Martini Laudunenſis Abbatia profeſſus, ad Fontis-Andreæ Abbatiam, dein ad Thenolienſem, poſtea ad Branenſem æmulo velut concurſu ſucceſſivè raptus, ſingulas illuſtravit meritis, auxit in temporalibus, doctrinâ excoluit, ditavit virtutibus. Virum famâ & geſtis ſummè commendabilem viduata Præmonſtratenſis domus non ambegit Patrem deligere. Ædificia ab Hugone III. incepta perfecit; Reformationem in Concilio Lugdunenſi ab Innocentio IV. præſcriptam invexit in Ordinem, privilegiiſque munivit, pro eo quo apud Pontificem pollebat favore, ampliſſimis. Aſſiduè muneri intentum vexavit fratrum arrogantia; quam ut mucrone apoſtolico frangeret, Innocentium IV. adiit, à quo honorificè ſuſceptus, patronum ſuæ cauſæ nactus eſt. Sed ne iterùm tumultuantis Capituli feritatem experiretur, Prælationem in manibus Papæ depoſuit, honorum & ingratitudinis pluſquàm ſatur Præſul, penſione tamen centum librarum ſibi de Pontificis præcepto reſervatâ. Ad propria redux, in Monaſterio S. Martini Laudunenſis reliquos vitæ dies cùm Sacræ lectioni & quieti religioſæ inſumpſiſſet, viam univerſæ carnis ingreſſus eſt, ibidemque cum honore ſepultus fuit. Obiit 3. Nonas Octobris.

Digitized by Google

XX.

JOANNES II. quem morum integritas, & miraculis ſanctitas probata *Beatorum* albo adſcripſerunt, ex Abbate Clarifontis electus eſt Præmonſtrati Abbas anno 1247. Doctor Pariſienſis, ſtudioſorum Mecænas, Collegium erexit in Academia Pariſienſi anno 1252, ad candidæ juventutis eruditionem. Sanctis legibus diſciplinam firmavit Ordinis. Innocentii IV. Alexandri V. Urbani IV. Diplomatibus variis, privilegiorum & immunitatum oppreſſores coërcuit; & ne quid ad Patris & Rectoris optimi cumulum deeſſet, ſic gregem imperio moderabatur, ut magis regeret exemplo. Imminentem ultimum diem præſentiens, atque edoctus cœleſti oraculo, per ſanctorum memorias, ſive altaria frequens oraturus diſcurrebat. Ad B. Virginis ſacellum morti proximus voluit deportari, illicque adgeniculatus & effuſus in lacrymas animam efflavit 29 Auguſti 1269. Diploma hoc eodem anno feria 3. poſt Converſionem S. Pauli, hoc eſt die 29. Januarii confecerat, quo Thenolienſis Eccleſiæ res cùm Ingelranno Cociacenſi dynaſtâ componuntur, quod videas apud du Cheſne in Probation. Cociacenſis & Ghiſnenſis familiarum pag. 379. Summam Theologicam more ſcholaſtico in tractatus, quæſtiones & articulos digeſtam, nec non homilias in Evangelia compoſuit. Ante Capituli fores tumulatus hanc præferebat in tumba Epigraphen, *Joannes Secundus*. Titulis honorificentioribus noluit ſumma humilitas exornari.

XXI.

GUERRICUS Abbas antehac S. Mariani Altiſſiodorenſis, in Abbatem Præmonſtrati poſtulatus eſt, dignus tanto deceſſore ſucceſſor; quem ſcientia, pietas, probi mores, affabilis convictus, facundia, nobilibus & plebeiis dilectum perinde & venerandum effecerant. Vigebat pariter in illo conſilii providentia, ſagacitas ingenii, in corripiendo ſeveritas, ſed manſuetudine ſic condita, ut vitium terrore corrigens, emendati fratris ſibi conciliaret animum. Eccleſiæ decoris ſummè amans, pretioſa ſuppellectile templum inſtruxit. Privilegia Ordinis curavit à Gregorio X. confirmari, & indultas à S. Ludovico Rege libertates inſtaurari à Philippo filio & hærede obtinuit. Laboribus & pœnitentiâ confectum mors ſancta ſuſtulit 6. Decembris 1278. Interfuiſſe legimus cum Willelmo Viconienſi Abbate Lugdunenſi Synodo habitæ anno 1274, non verò 1279, ut malè ad marginem notatum eſt Tom. 2. *Sacra Antiq. Monumentorum*, ubi hanc epocham emendes, uti & appoſitam notam ad paginæ calcem. pag. 217.

XXII.

ÆGIDIUS DE BIEROLIER, vulgò de Flandria dictus, unde oriundus erat, Præmonſtrati alumnus, ad S. Michaëlis Antuerpienſis Abbatiam à Joanne de Lyra ſponte reſignante vocatus anno 1271, ſexennio ſtrenuè adminiſtravit, & utiliter. Guerrico Præmonſtrati ſubrogatus, Statuta Ordinis à Jure Canonico nonnullis in partibus devia emendavit. B. Hugonis I. cineres haud ſatis decenter tumulatos, in propitiatorium honorificè ſepeliendos tranſtulit. Ordinis ac propriæ domûs honeſtati ſedulò invigilantem impetivit iracunda Fratrum cohors, quos livor in ſe invicem armarat; Galli in Flandros quaſi à Prælato in officiorum diſpenſatione præpoſitos tumultuati ſunt, & nationalis præferentiæ reum conclamarunt Abbatem, & amovendum tam ex defectu confirmationis, quàm ex ratione prodigalitatis conjurarunt. Ad Romanam Curiam lite motâ quæſtionem deportant, eamque latratibus adverſariorum circumventam adit Ægidius, innocentiæ patrocinium quærens. Sed ſtatim advertens Ordinis aut famæ propriæ jacturam imminere, maluit in diſpendium nominis ſui cauſam ultroneâ reſignatione dirimere, quam ſcandali ſcenam ſpectantibus exhibere Romanis, impendio gregis & domûs. In manibus Martini IV. liberè ceſſit 17. kal. Januarias 1281. Antuerpiam exinde reverſus, privatis pietatis operibus ſe totum addicens, interiit anno 1286. 16. Julii, & ejus tumulo hoc epitaphium appoſuerunt Antuerpienſes Canonici.

» Hic jacet D. Ægidius de Flandriâ, hujus
» Eccleſiæ & poſtea Præmonſtratenſis Abbas:
» Clemens, mens humilis, munda caro, vi-
» ta jucunda, Ægidium Bieruliet commen-
» dat utique dignum.
» Grex igitur fidei roget ut vitam requiei
» Perpetuò det ei gratia ſumma Dei.
» Bis ſex centeno, bis terno, bis quadrageno
» Anno deceſſit. Huic Chriſtus vera quies
» ſit.

XXIII.

GUIDO Corneoli Abbas, per Apoſtolicam proviſionem Præmonſtratum accitur x. kal. Martii 1281. Domum & univerſum Ordinem prudentiſſimè rexit; rigorem diſciplinæ in ſe recapitulans per alios etiam obſervari curavit adamuſſim. Anteceſſores famâ æquavit; plures præceſſit auctoritate. Privilegiis & immunitatibus Ordinis conſulens, horum confirmationem obtinuit ab Honorio IV. Quæſtionem de Liſquenſi Paternitate pridem ventilatam inter prædeceſſores & Abbatem S. Martini Laudunenſis ſopivit; & ipſe æterno ſopori datus 15. Januarii 1287. ad Capituli ingreſſum ſepelitur, ſub hac inſcriptione ſimplici, *Gydo*.

XXIV.

ROBERTUS Canonicus Præmonſtratæ Eccleſiæ die Martii 12. anni 1287, electus, altero vix anno evoluto præfecturam cum vita exuit,

Digitized by Google

magnum ſui relinquens deſiderium fratribus, qui beati regiminis diuturnitatem exoptabant, propter eruditionis, ſcientiæ, pietatis, prudentiæque præclara ſpecimina.

XXV.

GUILLELMUS DE LOUWIGNIES, Bonæ ſpei Canonicus, in Decretis Doctor, ab Abbatia Clarifontis ad Cuiſſiacenſem tranſlatus, primo poſt
1288. adeptam hanc ſecundam dignitatem anno, rapitur ad Præmonſtratenſem, vir ingenii felicis, clarus eloquio, exhortatione potens, doctrinâ celebris, converſatione placidus. Pontificum Nicolai IV. Bonifacii VIII. Benedicti XI. beneficiis ſæpe præventus, inſignes pro Ordinis tutamine gratias ab illis emeruit. Conſtitutiones quoque, de Coabbatum conſilio, in Generalibus Comitiis meliorem digeſſit in formam, & in nonnullis deficientes, aut excedentes, prudenter ad canonum dictamen correxit anno 1290. An laudi, vel vituperio vertenda, quam efflagitavit, Canonicis Præmonſtratenſibus diſpenſatio indulta itinerantibus veſcendi carnes, ſibi, dum amicos inviſerent appoſitas, ne onerosi ſuſceptoribus hoſpites eſſent, penes cenſorem eſto judicium.

Collegii Pariſienſis fundum à civili exemit commercio Guillelmus. Denique annis pene ſeptemdecim exactis in officio, ſponte ceſſit dignitati anno 1304. Vitæ verò ſuæ finem fecit anno 1311. Ad ſiniſtram chori partem conditus, hoc epitaphium in Saxo præfert:

» Hic jacet Dominus Guillelmus de Louwignies, quondam Canonicus *Bonæ Spei*, Magiſter Decretorum; qui poſtea fuit Abbas Clarifontis, poſthæc Cuiſſiaci; poſtmodùm hanc Eccleſiam rexit, & totum Ordinem annis ſexdecim & pacificè & quietè. Poſtea ſponte ceſſit anno Domini 1304. Parce, Jeſu Chriſte mitiſſime, affuit iſte. Obiit anno MCCCXI. 8. kal. Maii.

XXVI.

ADAMUS DE CRECY, Canonicus Præmonſtrati, divinis humaniſque litteris apprimè eruditus, ex Priore de *Dorenc* in Abbatem promotus anno 1304. Concilio Viennenſi ſub Clemente V. interfuit; ubi non ſolùm Ordinis privilegia pontificio diplomate obtinuit confirmari, ſed & ultra conceſſit eidem Clemens motu proprio uſum annuli, & Pontificalium inſignium in divinis officiis, tam in Eccleſia propria, quàm in aliis pleno jure ipſi ſubjectis. Et hoc primum eſt veſtigium ſubinducti in Ordinem pontificii apparatûs, a quo Patres noſtri, modeſtiam ſectantes, tantopere priùs abhorrebant. Gratuitam in Adamo hujus faſtigii originem nullatenùs culpandam, damnamus in cæteris, qui importunis precibus, aut porrecto auro talem mercati ſunt honoris effigiem. Cum Abbatibus Angliæ, ab Ordinis diſciplina & ab obedientia pene deficientibus, pacis compoſitionem iniit anno 1315. feriâ 5, in Cœna Domini, id eſt 8. die Aprilis 1316, noſtro computandi more: eoſque ad unitatis centrum nonnihil reduxit. Serviendum fuit neceſſitati, & Anglis, ne penitùs exirent foras, quædam indulgenda fuere à primordiali diſcrepantia inſtituto. Ad reconciliationis argumentum, magnificas ædes pone S. Joannis portam, pro adventantibus Anglis ad Comitia conſtruxit. Quippe ſua cuique Circariæ ſpecialis domus erat aſſignata in ambitu duplicis areæ, ad quam pro Capitulo adventantes Prælati diverterent: Fortè ob diuturnam Angliæ Prælatorum abſentiam ab iſtis conſeſſibus, illorum domicilium alteri ceſſerat provinciæ, aut aliis addictum fuerat uſibus; jam verò ad ovile reductis adunatiſque nobilius exſtruxit Adamus.

Intendens quoque communi bono providus Pater, & dolens pleraſque Abbatias vel fortunæ adverſantis caſibus, vel invidentium oppreſſione iniquâ fatigatas, vergere ad ruinam, de qua non poſſent ſurgere, niſi charitatis ſubveniretur ſubſidiis, ſapienter tallias Annuales procuravit inſtitui Patrum congregatorum ſanctione anno 1320. generalibus negotiis & neceſſitatibus Ordinis œconomicè impendendas. In curſu Viſitationis Monaſteriorum morbo correptus, vitam cum morte commutavit in Abbatia S. Pauli Senonenſis 27. Octobris 1327. & ibidem ſepultus quievit, uſquedum à ſucceſſore Præmonſtratum advectus, ante majorem aram tumularetur anno 1329.

XXVII.

ADAMUS II. DE WASIGNIES, in territorio Laudunenſi natus, Præmonſtrati Canonicus & Proviſor, Jacobo Bucilienſi Abbati ſuffectus, res Monaſterii per annos duodecim ſic ſtrenuè geſſit, ut ad Præmonſtratenſem Eccleſiam electus aſcenderit 10. Novembris 1327. Per annos ſex laudabiliter & piè præfuiſſe Adamum, & conſequenter anno 1333 obiiſſe ſcribit Pagius. Verùm falſitatis convincitur hæc epocha, ex Mſſ. Oſterhovienſi, apud nos aſſervato, & fol. 17. referente hac in ultima parte ſæculum, ubi additæ ſunt *hæ Conſtitutiones anno Domini* MCCCXXXI. *traditæ & editæ per Venerabilem Abbatem Dompnum Johannem Præmonſtratenſem*, Adami II. ſucceſſorem. Igitur ante annum 1331, vel ipſius initio anni occubuit Adamus die 12. Octobris. Ad Galteri I. Laudunenſis Epiſcopi ſepulcrum Præmonſtrati ante aram principem tumulatus, ſub hoc epitaphio partim obliterato.

Vixit & immundus Adam nomenque Secundus,
Præmonſtratenſis Abbas ..... .
Gratus vitâ, ſanctitate decoratus.....

XXVIII.

JOANNES DE CASTALLIONE, Canonicus & Prior

Digitized by Google

Præmonſtrati Abbas electus, ſcientiâ & religione adeò floruit, ut Archiepiſcopali dignitate honeſtandus viſus ſit Benedicto XII. quam recuſavit humilis Abbas, Eccleſiæ Præmonſtrati, & Ordini ſuo unicè intentus. Calicem & urceolos ex auro puriſſimo, & alium calicem urceoloſque argenteos eleganter elaboratos ſacrario contulit. In Capitulis Generalibus conſtitutiones anno 1331, & ſequentibus, ſapientiæ & fervoris ſale conditas farcit. Mortalitatem exuit 11. Aprilis 1339. & ad dextrum B. Hugonis latus ante altare primarium ſepelitur. Exceſum refert epitaphium Pagius, cujus extremas lineas ad chronologiam ſuam aptavit; utinam lituram oculi divinatorii non ſuppleſſent; annum 1343, non legiſſet, ſed 1339. Errorem declarabit epigraphes ſucceſſoris, ab eodem Pagio induſtriè mutilata, & à nobis reſtituenda inferiùs ex marmore conſpecto.

XXIX.

Joannes de S. Quintino, ad officialis Cameracenſis munus, dum in ſæculo degeret, expetitus ob ſingularem juris peritiam, Præmonſtrati ſolitudinem honoribus antepoſuit. Poſt aliquot probatæ virtutis & religionis annos, in ſublimi Ordinis ſpecula Fratrum ſuffragio collocatur. Privilegia Pontificum, approbatione Clementis VI. communivit, & nova impetravit. Magnæ molis crucem argenteam gemmis lapilliſque micantem, veræ Crucis particulâ exornatam, dedit Eccleſiæ. Sancti-Quintini hoſpitium ampliavit ædificiis, ornavit ſuppellectile, ut tutum illic, ſæviente Marte, perfugium haberent ſui Canonici. Anno 1352, vitam cum morte mutavit, & ad ſiniſtram B. Hugonis mandatus terræ, hoc encomio donatus eſt:

Sancto Quintino de parvo Joa. vocitatus,
Munere divino quondam manſit dominatus;
Iſtius Eccleſiæ pius Abbas Canonicorum;
Forma pudicitiæ, lux Ordinis, & via morum.
Cum tribus atque decem fulgens annis bene rexit.
Nam omnis luxuriem vitii pro poſſe neglexit,
Juraque Conventûs & commoda duxit honeſtè,
Providus atque audax cauſas agitare modeſtè.
Anno milleno trecenteno quoque deno
Cum quadrageno deceſſit, bis ſociando. (1352.)
Joan. in cœlis ductu vivat Michaëlis.

Hæc inſcriptio ex ipſo marmore ſyllabatim expreſſa, in multis diſcordat ab illa, quam Pagius truncam exhibet, quamque ab ipſo mutuati ſunt San-Marthani.

XXX.

Petrus de Frigidis-Sanctis, Præmonſtrati Canonicus, ob vitæ ſanctimoniam electus Abbas, poſt inſtallationem majore, quàm antea, humilitate, paupertate, pœnitentiâ, charitate emicuit. Monaſteriorum Viſitationem pedes ſæpe confecit: vili amictu, & auſteritate victûs rigorem ſuadens, & flammeis concionibus frangens corda ad pœnitentiam. Privilegia Ordinis ab Innocentio VI. impetravit confirmari. Plenus dierum & bonorum operum conceſſit in fata 25. Aprilis 1365. atque ante ſacellum Beati Martini Eccleſiaſticæ traditus eſt ſepulturæ.

Huic ſucceſſor datus eſt *Stephanus*, inſignis Doctor, ex Altiſſiodorenſi Prælatura ad Parcenſem ex reſervatione apoſtolicâ tranſlatus, & ex Urbani V. Decreto ad Præmonſtratenſem Archimandriam exigentibus meritis evectus; ſed urgente fato, ante aditam poſſeſſionem morte correptus, locum fecit anno 1368, ſequenti.

XXXI.

Joannes de Roignis, ex nobili Pinorum Sanguine ſatus, Ordinis totius Syndicum egit Avenione tanto ſucceſſu & eâ laude, ut ad Præfecturam Præmonſtrati & Ordinis fuerit ſublectus, vir ſani conſilii, diſcretionis ſummæ, providentiæ ſingularis erga ſubditos, & erga Ordinem: cujus incolumitati conſulens, alienationes bonorum ſeu per venditionem, ſive per oppignerationem Prælatis interdixit, intentatâ pœnâ exauctorationis; eamque Conſtitutionem Capituli Generalis firmavit decreto. Die 25. Julii 1381. defecit, & gentilitio Dominorum de Pinon ſepulcro in capella S. Martini reconditus eſt.

XXXII.

Joannes de Marla, ex Priore Præmonſtratenſi factus Abbas, pronum ad ruinam Ordinem ſuo zelo ſuffulciit. Sarcinæ gravioris pondere feſſus, dignitatem privatæ vitæ poſtpoſuit, & anno 1391. vitæ ſuæ penultimo ceſſit præfecturæ.

XXXIII.

Petrus Hermi, Canonicus Præmonſtrati, Abbas aſſumptus, Marthæ ſollicitudinem otio Mariæ conjunxit, ad utrumque aptiſſimus. Epiſcoporum Juriſdictionem, Ordinis paci & tranquillitati infeſtam, licèt ab Apoſtolica Sede coërcitam dudùm, penitùs eradicavit, & Monaſteria utriuſque ſexûs, ita decernente Alexandro V. ab omni eorum poteſtate, dominio, & viſitatione liberavit. In Concilio Conſtantienſi per Procuratorem Joannem Seneſcalli comparuit anno 1416. Abbatiam Bonæ Spei debitis obligatam, attritamque ære alieno ut relevaret, rei temporalis adminiſtrandæ conſcripſit methodum, quam videas in Chron. Bonæ Spei pag. 347. quamque obſervandam ab Abbate & Conventu præcepit ſtrictiſſimè, die 6. Julii 1420. Floreffiæ tunc temporis mo-

Digitized by Google

magnum ſui relinquens deſiderium fratribus, qui beati regiminis diuturnitatem exoptabant, propter eruditionis, ſcientiæ, pietatis, prudentiæque præclara ſpecimina.

XXV.

Guillelmus de Louwignies, Bonæ ſpei Canonicus, in Decretis Doctor, ab Abbatia Clarifontis ad Cuiſſiacenſem tranſlatus, primo poſt
1288. adeptam hanc ſecundam dignitatem anno, rapitur ad Præmonſtratenſem, vir ingenii felicis, clarus eloquio, exhortatione potens, doctrinâ celebris, converſatione placidus. Pontificum Nicolai IV. Bonifacii VIII. Benedicti XI. beneficiis ſæpe præventus, inſignes pro Ordinis tutamine gratias ab illis emeruit. Conſtitutiones quoque, de Coabbatum conſilio, in Generalibus Comitiis meliorem digeſſit in formam, & in nonnullis deficientes, aut excedentes, prudenter ad canonum dictamen correxit anno 1290. An laudi, vel vituperio vertenda, quam efflagitavit, Canonicis Præmonſtratenſibus diſpenſatio indulta itinerantibus veſcendi carnes, ſibi, dum amicos inviſerent appoſitas, ne oneroſi ſuſceptoribus hoſpites eſſent, penes cenſorem eſto judicium.

Collegii Pariſienſis fundum à civili exemit commercio Guillelmus. Denique annis pene ſeptemdecim exactis in officio, ſponte ceſſit dignitati anno 1304. Vitæ verò ſuæ finem fecit anno 1311. Ad ſiniſtram chori partem conditus, hoc epitaphium in Saxo præfert:

» Hic jacet Dominus Guillelmus de Lou-
» wignies, quondam Canonicus *Bonæ Spei*,
» Magiſter Decretorum; qui poſtea fuit Ab-
» bas Clarifontis, poſthæc Cuiſſiaci; poſt-
» modùm hanc Eccleſiam rexit, & totum
» Ordinem annis ſexdecim & pacificè &
» quietè. Poſtea ſponte ceſſit anno Domini
» 1304. Parce, Jeſu Chriſte mitiſſime, af-
» fuit iſte. Obiit anno MCCCXI. 8. kal.
» Maii.

XXVI.

Adamus de Crecy, Canonicus Præmonſtrati, divinis humaniſque litteris apprimè eruditus, ex Priore de *Dorenc* in Abbatem promotus anno 1304. Concilio Viennenſi ſub Clemente V. interfuit; ubi non ſolùm Ordinis privilegia pontificio diplomate obtinuit confirmari, ſed & ultra conceſſit eidem Clemens motu proprio uſum annuli, & Pontificalium inſignium in divinis officiis, tam in Eccleſia propria, quàm in aliis pleno jure ipſi ſubjectis. Et hoc primum eſt veſtigium ſubinducti in Ordinem pontificii apparatûs, a quo Patres noſtri, modeſtiam ſectantes, tantopere priùs abhorrebant. Gratuitam in Adamo hujus faſtigii originem nullatenùs culpandam, damnamus in cæteris, qui importunis precibus, aut porrecto auro talem mercati ſunt honoris effigiem. Cum Abbatibus Angliæ, ab Ordinis diſciplina & ab obedientia pene deficientibus, pacis compoſitionem iniit anno 1315. feriâ 5, in Cœna Domini, id eſt 8. die Aprilis 1316, noſtro computandi more: eoſque ad unitatis centrum nonnihil reduxit. Serviendum fuit neceſſitati, & Anglis, ne penitùs exirent foras, quædam indulgenda fuere à primordiali diſcrepantia inſtituto. Ad reconciliationis argumentum, magnificas ædes pone S. Joannis portam, pro adventantibus Anglis ad Comitia conſtruxit. Quippe ſua cuique Circariæ ſpecialis domus erat aſſignata in ambitu duplicis areæ, ad quam pro Capitulo adventantes Prælati diverterent: Fortè ob diuturnam Angliæ Prælatorum abſentiam ab iſtis conſeſſibus, illorum domicilium alteri ceſſerat provinciæ, aut aliis addictum fuerat uſibus; jam verò ad ovile reductis adunatiſque nobilius exſtruxit Adamus.

Intendens quoque communi bono providus Pater, & dolens pleraſque Abbatias vel fortunæ adverſantis caſibus, vel invidentium oppreſſione iniquâ fatigatas, vergere ad ruinam, de qua non poſſent ſurgere, niſi charitatis ſubveniretur ſubſidiis, ſapienter tallias Annuales procuravit inſtitui Patrum congregatorum ſanctione anno 1320. generalibus negotiis & neceſſitatibus Ordinis œconomicè impendendas. In curſu Viſitationis Monaſteriorum morbo correptus, vitam cum morte commutavit in Abbatia S. Pauli Senonenſis 27. Octobris 1327. & ibidem ſepultus quievit, uſquedum à ſucceſſore Præmonſtratum advectus, ante majorem aram tumularetur anno 1329.

XXVII.

Adamus II. de Wasignies, in territorio Laudunenſi natus, Præmonſtrati Canonicus & Proviſor, Jacobo Bucilienſi Abbati ſuffectus, res Monaſterii per annos duodecim ſic ſtrenuè geſſit, ut ad Præmonſtratenſem Eccleſiam electus aſcenderit 10. Novembris 1327. Per annos ſex laudabiliter & piè præfuiſſe Adamum, & conſequenter anno 1333 obiiſſe ſcribit Pagius. Verùm falſitatis convincitur hæc epocha, ex Mſſ. Oſterhovienſi, apud nos aſſervato, & fol. 17. referente hac in ultima parte ſæculum, ubi additæ ſunt *hæ Conſtitutiones anno Domini* MCCCXXXI. *traditæ & editæ per Venerabilem Abbatem Dompnum Johannem Præmonſtratenſem*, Adami II. ſucceſſorem. Igitur ante annum 1331, vel ipſius initio anni occubuit Adamus die 12. Octobris. Ad Galteri I. Laudunenſis Epiſcopi ſepulcrum Præmonſtrati ante aram principem tumulatus, ſub hoc epitaphio partim obliterato.

Vixit & immundus Adam nomenque Secundus,
Præmonſtratenſis Abbas ......
Gratus vitâ, ſanctitate decoratus.....

XXVIII.

Joannes de Castallione, Canonicus & Prior

Præmonſtrati Abbas electus, ſcientiâ & religione adeò floruit, ut Archiepiſcopali dignitate honeſtandus viſus ſit Benedicto XII. quam recuſavit humilis Abbas, Eccleſiæ Præmonſtrati, & Ordini ſuo unicè intentus. Calicem & urceolos ex auro puriſſimo, & alium calicem urceoloſque argenteos eleganter elaboratos ſacrario contulit. In Capitulis Generalibus conſtitutiones anno 1331, & ſequentibus, ſapientiæ & fervoris ſale conditas ſarſcit. Mortalitatem exuit 11. Aprilis 1339. & ad dextrum B. Hugonis latus ante altare primarium ſepelitur. Exceſum refert epitaphium Pagius, cujus extremas lineas ad chronologiam ſuam aptavit; utinam lituram oculi divinatorii non ſuppleſſent; annum 1343, non legiſſet, ſed 1339. Errorem declarabit epigraphes ſucceſſoris, ab eodem Pagio induſtriè mutilata, & à nobis reſtituenda inferiùs ex marmore conſpecto.

XXIX.

JOANNES DE S. QUINTINO, ad officialis Cameracenſis munus, dum in ſæculo degeret, expetitus ob ſingularem juris peritiam, Præmonſtrati ſolitudinem honoribus antepoſuit. Poſt aliquot probatæ virtutis & religionis annos, in ſublimi Ordinis ſpecula Fratrum ſuffragio collocatur. Privilegia Pontificum, approbatione Clementis VI. communivit, & nova impetravit. Magnæ molis crucem argenteam gemmis lapilliſque micantem, veræ Crucis particulâ exornatam, dedit Eccleſiæ. Sancti-Quintini hoſpitium ampliavit ædificiis, ornavit ſuppellectile, ut tutum illic, ſæviente Marte, perfugium haberent ſui Canonici. Anno 1352, vitam cum morte mutavit, & ad ſiniſtram B. Hugonis mandatus terræ, hoc encomio donatus eſt:

Sancto Quintino de parvo Joa. vocitatus,
Munere divino quondam manſit dominatus;
Iſtius Eccleſiæ pius Abbas Canonicorum;
Forma pudicitiæ, lux Ordinis, & via morum.
Cum tribus atque decem fulgens annis bene rexit.
Nam omnis luxuriem vitii pro poſſe neglexit,
Juraque Conventûs & commoda duxit honeſtè,
Providus atque audax cauſas agitare modeſtè.
Anno milleno trecenteno quoque deno
Cum quadrageno deceſſit, bis ſociando. (1352.)
Joan. in cœlis ductu vivat Michaëlis.

Hæc inſcriptio ex ipſo marmore ſyllabatim expreſſa, in multis diſcordat ab illa, quam Pagius truncam exhibet, quamque ab ipſo mutuati ſunt San-Marthani.

XXX.

PETRUS DE FRIGIDIS-SANCTIS, Præmonſtrati Canonicus, ob vitæ ſanctimoniam electus Abbas, poſt inſtallationem majore, quàm antea, humilitate, paupertate, pœnitentiâ, charitate emicuit. Monaſteriorum Viſitationem pedes ſæpe confecit: vili amictu, & auſteritate victûs rigorem ſuadens, & flammeis concionibus frangens corda ad pœnitentiam. Privilegia Ordinis ab Innocentio VI. impetravit confirmari. Plenus dierum & bonorum operum conceſſit in fata 25. Aprilis 1365. atque ante ſacellum Beati Martini Eccleſiaſticæ traditus eſt ſepulturæ.

Huic ſucceſſor datus eſt *Stephanus*, inſignis Doctor, ex Altiſſiodorenſi Prælatura ad Parcenſem ex reſervatione apoſtolicâ tranſlatus, & ex Urbani V. Decreto ad Præmonſtratenſem Archimandriam exigentibus meritis evectus; ſed urgente fato, ante aditam poſſeſſionem morte correptus, locum fecit anno 1368, ſequenti.

XXXI.

JOANNES DE ROIGNIS, ex nobili Pinorum Sanguine ſatus, Ordinis totius Syndicum egit Avenione tanto ſucceſſu & eâ laude, ut ad Præfecturam Præmonſtrati & Ordinis fuerit ſublectus, vir ſani conſilii, diſcretionis ſummæ, providentiæ ſingularis erga ſubditos, & erga Ordinem: cujus incolumitati conſulens, alienationes bonorum ſeu per venditionem, ſive per oppignerationem Prælatis interdixit, intentatâ pœnâ exauctorationis; eamque Conſtitutionem Capituli Generalis firmavit decreto. Die 25. Julii 1381. defecit, & gentilitio Dominorum de Pinon ſepulcro in capella S. Martini reconditus eſt.

XXXII.

JOANNES DE MARLA, ex Priore Præmonſtratenſi factus Abbas, pronum ad ruinam Ordinem ſuo zelo ſuffulciit. Sarcinæ gravioris pondere feſſus, dignitatem privatæ vitæ poſtpoſuit, & anno 1391. vitæ ſuæ penultimo ceſſit præfecturæ.

XXXIII.

PETRUS HERMI, Canonicus Præmonſtrati, Abbas aſſumptus, Marthæ ſollicitudinem otio Mariæ conjunxit, ad utrumque aptiſſimus. Epiſcoporum Juriſdictionem, Ordinis paci & tranquillitati infeſtam, licèt ab Apoſtolica Sede coërcitam dudùm, penitùs eradicavit, & Monaſteria utriuſque ſexûs, ita decernente Alexandro V. ab omni eorum poteſtate, dominio, & viſitatione liberavit. In Concilio Conſtantienſi per Procuratorem Joannem Seneſcalli comparuit anno 1416. Abbatiam Bonæ Spei debitis obligatam, attritamque ære alieno ut relevaret, rei temporalis adminiſtrandæ conſcripſit methodum, quam videas in Chron. Bonæ Spei pag. 347. quamque obſervandam ab Abbate & Conventu præcepit ſtrictiſſimè, die 6. Julii 1420. Floreſſiæ tunc temporis mo-

ras trahebat jam ab annis quatuor : quippe Magnatum rapinis, & ſui Monaſterii, ſub obtentu belli, ſpoliationibus ſtrenuè dum obſiſtit, armat in ſe potentes, & fugâ ſalutem quærere cogitur apud ſuos Floreffienſes ; ubi ſeptem annis glorioſè decertans, bravium aſſequitur die 16. Novembris anno 1423. Jacet in Capella S. Petri ſub marmore iſtud oſtentante Epitaphium, quod mutilum luci publicæ dedit Pagius:

Anno milleno, junctis tribus atque decembis,
Quadringenteno, ſedenâ luce Novembris,
Tollitur è membris Ordinis ecce caput,
Cleri zelator, Abbas pietate probatus;
Juris Servator, *Hermi Petrus* vocitatus.
Ah! Præmonſtratum Paſtore tuo viduatum,
Dum decus hoc gratum, credite, morte ſopit.
Schiſmate cauſante diviſam relligionem,
Dulciter hortando revocat, moderans, unionem;
Quam priùs ut renovat, ſic libertatibus ornat:
Ordo ſic exemptus, communi legeque demptus.
Iſta fuêre ſuo tempore continuo.
Floruit ingenio; juvenis formâ ſpecioſus;
Subjectis humilis, in quo diſcretio vera:
Claruit eloquiis, vir lenis, morigeroſus.
Aſpera dans reprobis cum pietate merâ.
Quem ſtatuit profugum diſſenſio Francigenarum,
Hunc recipit refugum Floreffia condoloroſa.
Sede carens propriâ, ſeptennis exul habetur.
Nunc rogo mente pii, *Deus illi propitietur.*
O venerande Pater! hæc filia ſit tua mater,
Te quia nutrivit, ac fine dolens ſepelivit.
Virgo Dei genitrix, Petroſis auxiliatrix,
Ut ſibi det requiem ſempiternam Deus. Amen.

XXXIV.

JOANNES DE MARLA II. primi nepos, eo tempore obtinuit regimen Ordinis, quo civilium ſeditionum procellis, & ſciſſuris Schiſmatum lacerata Gallia, Congregationes Regulares internis ſuccutiebat tumultibus, ultimos obſervantiæ præſagientibus agones. Nutantem ille Ordinis diſciplinam annuis tum Præmonſtrati, tum ad Sanctum Quintinum, cùm Bruxellæ habitis conventibus, continuit. Baſileenſem ſynodum per ſuos adiit Oratores, Eccleſiæ & Ordinis ſaluti conſulens. Donariis Templum Præmonſtratenſe, ſed præſertim baculo Paſtorali auro & gemmis rutilante, ornavit. Tabulam quoque aræ principis ex auro puriore affabrè factam erexit. Die verò 23. Aprilis 1436, inter mortuos deputatus ſepelitur ad pedes primarii altaris.

XXXV.

JOANNES DE FARA, Canonicus Præmonſtrati, candore morum & doctrinâ conſpicuus, humilis & ſublimis, diſciplinæ nuſquam remiſſus zelator, acceptum ab Eugenio VI. diploma pro reformatione Ordinis, executioni mandavit eo animi robore, ut rebellium colla jugo ſubjecerit religionis. Inſignem B. Virginis iconem argenteam, miro artificio auroque fulgentem, in cujus ſummitate ſanguis Chriſti in vitrea phiala recludebatur, aræ impoſuit, ſacrique pignoris donatorem his verſibus ad baſim appictis expreſſit:

Sanguis in hac tegitur thecâ tuus, alme Redemptor;
Quam, *Fara* quem genuit, offert tibi, Chriſte, *Joannes*,
Præmonſtratenſis Abbas: ipſi miſerere.

Anno 1442. die 9. menſis Octobris, exponentibus Alberto Abbate, ac Priore, Conventuque Windbergenſi, Monaſterium ſuum, filiale Præmonſtrati, quacumque ex cauſa orbum & viduatum Paſtore, multis patere diſcriminibus, donec vacationis nuntiæ litteræ ad Abbatem Præmonſtratenſem perlatæ ſint, indeque reſponſoriæ, quibus Præſes & Commiſſarius electionis futuræ deſignetur, fuerint redditæ; annuit benevolè Joannes noſter, Vicinos Ordinis ejuſdem Antiſtites ut poſſint evocare Windbergenſes, unum, vel plures; qui nomine Præmonſtratenſis Abbatis moderetur, vel moderentur electionem; atque poſtmodùm Electus ſeipſum Patri-Abbati, vel ejus ad hanc rem Commiſſario præſentem ſiſtat, aut certè compareat per ſpecialem nuntium, infra ſemeſtre tempus, pro Canonica Confirmatione impetranda. Anno eodem Capitulum Generale apud S. Foillanum habuit Joannes de Fara: qui tandem anno ſequenti 1443. die 12. Aprilis obdormivit cum Patribus ſuis.

XXXVI.

PETRUS RODERII, Abbas primùm de Doa, deinde Cuiſſiaci, poſtea Præmonſtrati, pietate & doctrinâ clariſſimus, ſed ſibi ipſi deſpectus, erga ſubditos manſuetus, fraternæ charitatis fautor, toti denique Ordini carus, exceſſit inquit Pagius, die 8. Martii 1449. At iſtam epocham nonnihil elevat nomen *Joannis* Abbatis Præm. in limine Actorum Capituli Generalis anno 1446, apud S. Quintinum habiti, occurrens.

XXXVII.

JOANNES AGUETTUS, Canonicus & Proviſor Præmonſtrati, bonitate, eruditione, & paternâ clementiâ ſpectabilis, ſimplicitatem columbæ conjungebat aſtutiæ ſerpentis. In ſpiritualium & temporalium adminiſtratione perinde ſagax, domum ſuam auxit virtutibus, poſſeſſionibus ditavit, totum denique Ordinem Reformationi

formationi Eugenianæ ex parte reluctantem, apoſtolicis juſſit ſubeſſe conſtitutionibus. Obſiſtebant Reformatoris zelo potentes ſæculi; ſed infracto animo domuit rebellantes, Nicolai V. accedente patrocinio. Anno 1454, die 11. Octobris, ſedente Capitulo Generali, Abbatiæ Bonæ Spei gratificatus eſt, ex annuis Monaſterii illius talliis detrahens remittensque ſeptem francos pro perpetuis futuris temporibus. Die 9. Novembris 1458. Sancto fine potitus in Capitulo ſepelitur.

XXXVIII.

Simon de *la Terriere*, ab originis loco dictus de *Perona*, Ordinis Procurator Syndicus & Collegii Pariſienſis Prior; fauſta ſatis ſui regiminis exordia infelici & Fratribus funeſto concluſit exitu. Inflatum ſpiritum ſuperbis moribus intendens, prædeceſſorum dedignabatur geſta, eorumque laudatoribus ſubiraſcebatur. Diſcordias ſeminabat inter fratres, & ſeminatas pullulantes que fovebat. Doctos deſpicabatur, & quaſi in cenſores vitæ ſuæ furebat inſaniens. Injuriarum ultor implacabilis, quibus vindictam per ſe retribuere non poterat, per nepotes ſuos de his ulciſcebatur. Turbabantur interea Præmonſtratæ domûs & Ordinis proſtratæ per illum obſervantiæ regulares; ruinam que minabatur liberiùs gliſcens irregularitas. Tanto malo ut occurrerent Patres, ad Paulum II. gemebundi ſuas detulerunt quærimonias, & exauctorationem Simonis inſtantiſſimè efflagitarunt. Cauſam diſcuſſit examinavitque Pontifex: verùm pollicitationibus Simonis, meliorem ſpondentis vitam, vel miſericordiâ tactus Paulus, noluit ſævire in Simonem: ſed proviſionem Monaſterii ſibi & ſucceſſoribus ſuis reſervavit, dum illud vacare contingeret. Temperatior hinc factus Abbas, è naufragio vix ereptus, paulò æquiorem vitæ normam tenuit. Indictionem Generalis Capituli, de Patrum beneplacito, ad Dominicam IV. poſt Paſcha tranſtulit, & deinceps faciendam decrevit. Hunc ſenio confectum obiiſſe ſcribit Pagius 21. Junii 1470, verùm aliud habet MS. codex Diligémenſis, in quo ſic legitur: » anno 1471. 21. Januarii obiit R. D. » Simon, quondam Abbas Præmonſtrati, qui » fundavit unum altare, cum ſuperpoſita ta» bula, in Eccleſiâ *Inſula Ducis* prope *Gemp*, » & ordinavit celebrari Feſtum Sti. Furſei & B. » Barbaræ in dicto conventu per Feſtum duplex. » Ac iiſdem pro ſuo anniverſario reliquit tres flo» renos Rhenenſes, è quibus duo applicandi pi» tantiæ Conventûs in dicto Feſto S. Furſei. » Hæc verba, *quondam Abbas Præmonſtratenſis*, innuunt, juxta phraſim in Ordine uſitatam, Simonem ſex circiter ante obitum menſibus reſignaſſe. In Eccleſiâ S. Martini Laudunenſis, ad aram S. Chriſtophori ſepelitur.

XXXIX.

Hubertus *Monte-hermerio*, acer ingenio, Theologus & Juriſconſultus celebris, ex Abbate Vallis Dei, transfertur per proviſionem Apoſtolicam Sixti IV. ad Ordinis apicem III. kal. Septembris 1471. Anteceſſoris ſui ſorte eruditus, quantò magis dignitate auctus eſt, tantò humilitatem coluit ardentiùs, & caritatem in Fratres, quibus paterné providebat de neceſſariis, ne temporalium defectus detrimentum inferret in ſpiritualibus; beneficum in pauperes, hoſpitalem & gratum advenis, doctorum Mæcenatem ſe exhibuit, iiſque ad Theologiæ & juris Canonici gradus in Almâ Pariſienſi Univerſitate Studentibus viam pandit, ex Sixti IV. Diplomate, ut hoc honoris incentivo excitati, ad Studia inardeſcerent ampliùs. Ordinem quoque à Gratiarum Apoſtolicarum effluvio exundante, hoc eſt, à reſervationibus, expectativis, collationibus, commendis, unionibus, boneficentia Sixti IV. exemit: & iſtiùs ac aliorum à prædeceſſoribus collatorum privilegiorum defenſores impetravit Abbatem Sanctæ Genovefæ Pariſienſis, Decanos S. Georgii Colonienſis, & S. Petri Lovanienſis; qui auctoritate Apoſtolicâ in Ordinis impetiti auxilium aſſurgerent vindices parati. Joanni de *la Porte* Abbati de Seriaco in pratis poſtulanti conceſſit Hubertus in Coadjutorem, cùm Spe futuræ ſucceſſionis Fr. Thomam Thallet: quam quidem inſtitutionem quò jure fecerit, ipſo ſuo docet reſcripto: » cum » per ſpeciale Privilegium, inquit, à ſummo » Pontifice nobis Abbati Præmonſtratenſi con» ceſſum Prælaturarum & beneficiorum reſi» gnationes, ceſſiones, tranſlationes, permu» tationes, ac debilibus & infirmis Prælatis Ad» miniſtratores dare & conſtituere ad nos, tan» quam ſupremum, & noſtri Ordinis Monar» cham unicum, ſpectet; nos &c. Anno 1477. Grangiam de *Vico Feſenciaci*, ab Monaſterio Caſæ Dei pendentem, in Præpoſituram evexit, probante Generali Capitulo. Ad Regis Galliarum Ludovici XI. curiam famâ Huberti advolante, illùm accivit Rex, & Conſiliarii, nec non Eleëmoſynarii & commenſalis perpetui honore inſignivit. Conſiliis juvit Principem, & à Principe rariùs liberali, largas opes, amplam que privilegiorum Ordinis obtinuit confirmationem. Piis fundationibus Regiam liberalitatem conſecravit pauper & devotus Abbas, ac pro temporis hujus more de acquiſitis fecit mercimonium ſpirituale, Canonicos adſtringens ad anniverſarii penſum, ex donationum ſuarum intuitu, quaſi legitimè parta à Prælato, gratis ad filios non deberent jure devolvi. Anno 1494, die 13. Novembris inſtituit in Coadjutorem Bonæ Spei Fr, Nicolaum de *Merdop*, cùm iis ritibus & cæremoniis, quàs exſcripſit in ſua Bonæ Spei Chronica Maghius pag. 434. & ſeqq. Die 17. Martii 1497, inter pſallentium & lugentium Fratrum ſtipantem catervam obiit Præmonſtrati. Vacabat adhuc Sedes die 15. Octobris: cum eò die Si-

mon Vaſalli, Prior Præmonſtrati in vim Indulti Apoſtolici, concedentis Prioribus unà & Conventibus Jura Patrum Abbatum, quoties Abbatiæ Paternæ occurreret vacatio, delegat Abbatem S. Mariæ in nemore Præſidem Electionis celebrandæ in Abbatia S. Pauli Virdunenſis.

XXXX.

JOANNES *de Leſcluſe*, ex Abbatiâ Montis S. Martini ad Præmonſtratenſem Prælaturam poſtulatus migravit, pietate & ſcientia venerandus Antiſtes. Anno electionis ſuæ primo, litteris Caroli VIII. Francorum Regis accitus eſt cum Abbatibus S. Martini Laudunenſis, Cuiſſiaci & Branæ, circà Feſtum Nativitatis Domini: de Reformatione in Ordinem inducenda per integrum menſem diſceptatum fuit. Regiæ Majeſtatis pios conatus juſſaque pro virili parte fovit explevit que piiſſimè affectus Archimandrita; non eo tamen ſucceſſu, qui regalem ſollicitudinem ſuſtulerit. Hinc binis poſt annis Generali Ordinis Capitulo coëunte Lauduni, nomine Ludovici XII. adfuit Oliverius Regni Cancellarius, requirens, ut ad tenorem quatuor articulorum redactorum in ſcripta, mores & diſciplinam Ordinis reformaret Capitulum Generale; alioqui per alteriùs profeſſionis homines Regem proviſurum. Ad Præſidis nutum perlegit Cancellarius articulos, qui peſſumdatam hoc in vaſtiſſimo Regno religionem in eſſentialibus punctis præſupponunt, & famæ prædeceſſorum Joannis inurunt lituram, deturpant regimen, nomina commaculant. Ne quid ſimile ſibi ſuæque conſcientiæ exprobaretur, manum illicò mittens Joannes ad fortia, reformationem auſpicatus eſt. Quià verò inveterato vulneri non poterat niſi indulgens adhiberi manus ad Curam, diſpenſationem ab abſtinentiâ carnium impunè dudum violatâ, & nuſquam ullo conatu reſtituendâ, per Procuratorem Syndicum in Romana Curia Fr. Joannem Gambier, Canonicum Seriaci, inſtantiſſimè poſtulatam obtinuit à Julio II. qui & ſtatuta, mitigationem ſub Reformationis nuncupatione invehentia, laudare dignatus eſt. In hæc jurarunt congregati Patres ad San-Quintinum anno 1505, inſtigante & præëunte Archimandritâ; horumque poſtea obſervantiam omni promovit molimine Joannes. Concordiam cum Saxonibus in ſequenti Capitulo firmavit. Hiſpanos Abbates de Retorta & de ſanctaCruce ſuper jure Paternitatis in *S. Sophiam* contendentes, mediâ juſtitiâ conciliavit, & Paternitatem adjudicavit Retortæ. Demum 18. Maii 1512, in San-quintinis ædibus letaliter decumbens, exhalavit animam.

XXXXI.

JOANNES *Evaard*, moribus optimis, ſed ſcientiâ parùm inſtructus, electionem ſuam ægrè admiſſam, ſponte in manibus Præſidum Concilii Piſani Lugdunum tranſlati, reſignavit, necdum acceptâ confirmatione.

XLII.

JACOBUS DE BACHIMONT, Pariſienſis Doctor Theologus, genere clarus, * eruditione clarior, Domni Martini alumnus, eligitur Abbas Cuiſſiacenſis anno 1505. Anno 1511, menſe Novembri. Litteras ad Joannem de Leſcluſe Abbatem Præmonſtrati dedit Ludovicus XII. Rex Galliæ, præcipiens ut Piſanum iter arriperet, cum aliis Prælatis Synodum celebraturus. Verùm Senio morbiſque præpeditus, Patres Abbates, alioſque Viciniæ Præpoſitos evocavit ad ſe Laudunum; quorum inveſtigato animo, plaudentibus univerſis, Jacobum de Bachimont, loco ſui, ad eam Synodum direxit, ampliſſimis munitum litteris pro tuenda Ordinis immunitate, tutandiſque juribus: quàm commiſſionem & delegationem probavit, legatum multis laudibus extollens Capitulum Generale in Oppido Sancti Quintini aggregatum anno 1512, menſe Maio. Tum verò Cuiſſiacenſem regebat Abbatiam Bachimontius. Itineris ſui Comitem accepit Abbatem Thenolii. Diſertam ad Patres Concilii in ſeſſione IV. concionem habuit, teſte Olivario Franciæ Cancellario; in qua neceſſitatem œcumenici Concilii argumentis evicit ineluctabilibus; eamque Doctrinæ & zeli famam in conſeſſibus ſibi peperit, ut Patres ad Ordinis ſupremum regimen jam ab electoribus expeditum promoverint. Reducem Piſis, & rerum geſtarum gloria onuſtum, ad obedientiam admiſerunt Capituli Generalis 1513, gratulabundi Patres: atque laboribus emenſis ſtipendium, officiis in Ordinem præſtitis gratitudinis pignora, expenſis Bullarum fuſis levamen aliquod ut impenderent, generalem talliam indixêre ab unoquoque Prælato, aliam inſolitam contributionem à parochis præſtandam. Sævit tamen Julius II. in Patres Synodi, qui Bachimontium promoverant, & in ipſum promotum, in utroſque anathemate diſploſo: hanc excommunicationem, veluti irritam deſpexit, utpotè quam Judex tulerat, in cujus mores & vitam æcumenica Synodus inquirebat. Pacatâ nihilominus ſub Leone X. diſcordiâ, ne quid ſcrupuli faceſſeret confirmatio prior, novam à Leone impetravit anno 1514. Reformationi Ordinis ſtatim incubuit, & ſub approbatione Capituli Generalis variâ ſtatuta promulgavit anno 1517. In capite actorum Capituli Generalis 1518, nominatur Præmonſtrati & Branæ inſimul Abbas & quidem hic primùm nihilominus ſi qua necrologio Branenſi fides, jam ante præerat Branæ. Mirum quantis jocalibus, ornamentiſque aliis ditarit Eccleſiam ſuam; quam multis ædificiis auxerit domum; quanta ſollicitudine Hiſpaniarum Circariam ab Ordinis conſuetudinibus aberran-

* *Vide Marlier in Nobil. famil. Ambian.*

Digitized by Google

rem ad priſtinos mores revocaverit. Die 16. Maii 1531, vitam dierum & bonorum operum plenam conſummavit Præmonſtrati. Ante primarium altare conditus eſt ſub marmore nigro, quod ne tumulati quidem præfert nomen: hanc ſui oblivionem in terris jubens proximus morti Abbas, ſuumque in cœlis ſolùm ſcribi nomen affectans. Vivit tamen in operibus mutis & diſertis. Poſteritati victurum tranſmiſerunt in ſuis Necrologiis Canonici Branenſes ad diem 16. Maii: » Commemoratio felicis recordationis ac piæ memoriæ R. in Christo Patris ac Domini *Jacobi de Bachimont*, » Sacræ Theologiæ Profeſſoris, Monaſterii S. » Judoci in nemore, alias Domni-Martini Religioſi expreſſè profeſſi, deinde divinâ permiſſione hujus Monaſterii, inſuper Cuiſſiacenſis, » ac tandem Præmonſtratenſis Abbatis; qui » quidem ſuâ providentiâ & vigilantiâ ac ſolertiâ hoc Monaſterium noſtrum paſſim indifferenter ac funditus everſum, ac maximam » ruinam paſſum, honorificè reparare ſtuduit. » Nec non in recuperatione terrarum, poſſeſſionum & redditinum ipſius Eccleſiæ, propter » aſperos guerrarum inſultus deperditorum, » amiſſorum & alienatorum, viriliter & providè vigilavit: adeò quòd dominium ipſius Monaſterii auxit ad minùs ultra ſummam octingentarum librarum. Cujus denique nomen ac » fama ſuper proſpero ac ſalutari ſuo tam ſpirituali; quàm temporali regimine apud omnes » ſic invaluit, ut ad ſummum Ordinis Præmonſtratenſis unà cùm retentione hujus Mona- » ſterii, meruerit, non abs re, provehi gradum. » In quo, omni ſiniſtrâ ſuſpicione ceſſante, benignitas, prudentiâ, clementiâ, miſericordiâ, juſtitiâ, nec non vitæ ac morum Sanctitas emicuit & ſplenduit, ut tanquàm lucerna » accenſa non ſub modio, ſed ſuper candelabrum poſito, Chriſti fidelibus lumen ſuum nitidiſſimum ac ſalutiferum copioſiſſimè diffluderit, potiſſimùm lumen ſuæ eminentis » ſcientiæ; adeò ut prætextu ejuſdem, tanquam » ſol cæteris aſtris prævalens, de mandato Regum, Principum & Magnatum in Concilio » principali Eccleſiæ tum Turonis, tum Mediolani, tum Lugdnni, tum Piſis celebrato, » cæteros Eccleſiæ Paſtores, Rectores & Doctores, ſcientiâ, benignitate & affabilitate » antecellebat, & inter eos primus habebatur. » Præfuit enim hujus Eccleſiæ regimini triginta » & quinque annis, Præmonſtrati verò decem » & ſeptem. Nomen itaque ejus apud omnes » Præmonſtratenſes vivat in ævum. Anima verò, Deo duce, perpetua luce fruatur. Mortem autem obiit anno Domini 1531, menſis » verò Maii die decima ſexta.

XLIII.

VIRGILIUS DE LIMOGES, de nobili genere natus, & in Theologicâ Pariſienſi Facultate Magiſter, prædicator facundus, facie liberali & venuſta, actione gravis, ex Abbate *Inſula Dei* in Abbatem Præmonſtrati aſſumptus, confirmatur à Clemente VII. 17. kal. Octobris 1531. obtinuit à Patribus Comitiorum Generalium anno 1532. extraordinarium & gratioſum pecuniæ ſubſidium, ratione ſolutionis Bullarum in Curia Romana. Præfuit anno uno, menſibus ſex, diebus viginti ſeptem, & mortuus eſt fauſtè & fortunatè, inquit Pagius, eo quòd Monaſterium incipiebat Nobilium frequentiâ gravari, ad diſciplinæ regularis, & domeſticæ rei detrimentum. Ad aram B. Mariæ Virginis appoſitus quieſcit.

XLIV.

MICHAEL COUPSON defuncto ſucceſſit, poſt ſopitam inter electores & competitores diſcordiam gravem. Mirùm enim quot factionibus Capitulantium vota diviſa ſint. *Plurimi Doctores, genus hominum ambitioni aſſuetum & ſuperbia, cum ſummam Ordinis præfecturam ambirent*, quæ uni tantùm poterat convenire, electionem ad octo menſes protelarunt, vix que tandem viâ compromiſſi elegerunt Michaëlem *Coupſon*, Branæ Abbatem; qui confirmationi impetrandæ dum fervidius inſtat apud Paulum III. Franciſcus Cardinalis Piſanus de nullitate electionem inſimulat, & vacuum oratorem cogit abire. Anno 1534. Comitiis Generalibus præfuit Amatus *de Fonte*, Abbas S. Martini, *attentâ*, ut habent iſtorum Comitiorum actus, *vacatione Sedis Abbatialis Dignitatis Monaſterii Præmonſtr.* hæc autem honoris fuit non Juriſdictionis præcedentia quia poſt D. Præmonſtratenſem primo de jure Sedere loco debet Abbas S. Martini, niſi adſit Vicarius generalis Ordinis & ne defectu Paſtoris, ovium ſalus periclitaretur, creavit Capitulum *Fratrem Mathurinum Dandelle, in jure Canonico Licentiatum, in Vicarium Monaſterii Præmonſtratenſis; quem quidem* jam antea *R. Pater S. Martini in idem officium aſſumpſerat attamen adveniente confirmatione Electionis R. P. Michaëlis Coupſon, nuper in ejuſdem Monaſterii Abbatem electi, tunc iſdem R. Pater præfati Fratris creationem, nominationem & inſtitutionem ratam, gratamque habere poterit; ſi id æquum & laudabile ſibi viſum fuerit.* Pratanus ad annum 1533.

XLV.

FRANCISCUS S. MARCI Cardinalis Diaconus, Piſanus nuncupatus, objecto adverſùs Michaëlem Coupſon lapſu temporis, pro electione præſcripti, & devolutionis jure ad Sanctam Sedem ex eligentium negligentiâ pertinente, Abbatiam Præmonſtrati obtinuit à Paulo III. nec potuit electus ab ineundâ poſſeſſione arcêre proviſum, quidquid apud Regem Galliæ Franciſcum I. oraverit pro ſuâ & Concordatorum vindicia. Novum iſtud Capitis oſtentum novam peperit in Ordine diſciplinam.

Otianti Abbati & ſubſtantiam deglutienti ſuffectus eſt, ad ejus deſignationem Vicarius Generalis Joannes de *Folembray*, Præmonſtrati Canonicus, & Clari-fontis Abbas; & taliter inſtituto Pro-Rectori Capitulum Generale anno 1535, confirmationem impertivit. Huic Amatum de Fonte, Doctorem Theologum, primò Cameræ-Fontis, deinde Lauduni Abbatem ſubrogavit; & iſti mortuo ſucceſſit Judocus Cocquerel in Theologia Magiſter, & S. Juſti Abbas. Capite viduatus Ordo, magnam ſibi imminere cladem prævidens, iteratis gemitibus Cardinalem interpellavit, ut penſione retentâ Abbatiam reſignaret. Capitulorum precibus acceſſit Regis Chriſtianiſſimi interceſſio; Sed neutris induci potuit, honore & lucro ineſcatus Cardinalis. Univerſam Præmonſtrati ſubſtantiam devorabat, ne quidem ſuperſtite pro Fratribus alendis ſtipendio ſufficienti. Ad eas tandem anguſtias perventum eſt, novitiorum admiſſionem prohibente, & propagationem Ordinis præfocante Commendatari Abbatis avaritiâ, ut tantæ vexationis non ultra patientes Capituli Generalis 1553. Proceres, Patri Franciſco Bottée, Præmonſtratæ Domûs Vicario provinciam dederint inquirendi quâ viâ, quibus artibus ad receptionem, novitiorum cogeretur Cardinalis; vel eò perfractè id rennuente, prætermiſſo conſenſu minimè neceſſario, ut eos ipſe Bottèe ad veſtitionem & profeſſionem reciperet auctoritate ſuâ permiſerunt. Piſſiaci Comitia anno 1561 habita, Pontifici Regis nomine ſupplicandum ſanxerunt, ut amoto Commendatario, liberam permitteret Præmonſtratenſibus electionem, aſſignata Cardinali Piſano recompenſatione, qualem ſua Majeſtas duxerit aſſignandam. Quo quidem decreto fractus, & de tituli ſecuritate anxius Cardinalis, illico juri ſuo ſponte ceſſit in favorem Cardinalis Ferrariæ, Apoſtolici tum in Gallia legati.

XLVI.

HYPPOLITUS *d'Eſt*, Cardinalis Ferrarienſis dictus, in vim reſignationis acceptam Abbatiam adiit 14. Maii 1562, nullo vel audente, vel volente adverſùs Principem regio Ludovici XII. ſanguine ex Renata ſcilicet Matre progenitum, muſſitare. Monaſterii Vicarium Generalem nominavit Franciſcum Bottèe, Pariſienſis Academiæ Doctorem. Cùm verò Vicariatus Ordinis vacaret per deceſſum Judoci Cocquerel, Abbatis S. Juſti, nec de ſubrogando ſucceſſore eſſet ſolicitus, licet Senatus-Conſulto ad alium ſubrogandum cogeretur, Canonici Præmonſtratenſes Capitulariter congregati anno 1565. elegerunt Patrem Gilbertum de Tournebulle, Abbatem de Moncellis, à Capitulo Generali anni ejuſdem approbatum 20. Maii. Suo juri poſtmodum conſulens Cardinalis, electum confirmavit. Anno 1572, fatis functo ſucceſſit.

XLVII.

JOANNES *Deſpruetis*, Canonicus Gratiæ Dei, ſeu S. Joannis de Caſtella, Adurenſis Diœceſis, Doctor Sorbonicus & verè doctus; quem Piſſiaci regius Conventus pro fide & diſciplinâ diſſerentem ſuſpexit, quem è pulpitis Cathedralium Eccleſiarum tonantem Gallia ſtupens audivit. Ad Præmonſtrati infulas unanimi Capitulantium ſuffragio, & humilibus ad Gregorium XIII. porrectis precibus à Capitulo expetitus, eodem Pontifice concedente, pervenit. Apoſtolicas proviſiones IV. Idus Decembris 1572. expeditas accepit Joannes Bellovaci, dum prædicationi inſtaret ferventiùs. Poſſeſſionem Abbatiæ cùm capeſſiviſſet, paupertatis ejus miſerti Patres Ordinis in comitia generalia coacti anno 1573, gratioſam effuſamque contributionem ex omnibus Monaſteriis præſcripſère, quâ ferendis Bullarum ſuarum expenſis uteretur. Nutans ubique per Galliam regularis Ordo, ſed maximè Præmonſtrati, zelum neo-electi ſuccendit ad inſtaurationem Norbertinæ familiæ, quam hæreſum, Seditionum, impietatum que monſtra, obſtetricante Calvino, enata in Gallis dilaceraverant & proſtraverant penè. Capitula Generalia primùm convocavit, ubi pro ea, quâ pollebat, dicendi ſuadendique dote, Abbates ad reformationem in ſe & in ſubditos inducendam, vivaci ſermone compulit. Tum Flandriæ, Brabantiæ, Hannoniæ, Galliæ viſitationem canonicam aggreſſus, quotquot paſſim abuſus offendit ſub elanguidâ binorum Cardinalium præfecturâ impunè ſubortos, falce religioſæ magnanimitatis reſecuit. Hiſpaniam luſtrare volebat, ſibique paraverat acceſſum, miſſis ad Catholicum Regem ſupplicibus litteris; ſed Patres Hiſpani tunc novis viventes moribus, quos ſibi nuper condiderant, aditum petenti occluſerunt, ne regiminis formam immutaret. Romam ergo de juſſu Chriſtianiſſimi Regis petiit anno 1578, & à Gregorio XIII. benevolè exceptus, Pontificum Diplomata in gratiam Ordinis conceſſa à ſæculo renovari fecit. Aliud quoque addidit Pontifex, quo liberam viſitandi reformandi que ſingula ſingularum Catholici Orbis Provinciarum Monaſteria facultatem impertiebatur Joanni. Et hinc attoniti Hiſpani ad unitatis vinculum ſponte redierunt, ſuamque Capiti obedientiam & ſubjectionem humilibus litteris anno 1581, devovèrunt. Anno 1583. Synodo Remenſi, cui præſidebat Ludovicus de Guiſia Archiepiſcopus, interfuit Joannes Abbas. Lotharingiam, Germaniamque indefeſſo pede peragravit, vir omni labore ſuperior, nullo obice minor, & ubique Norberti Spiritum ſuſcitans, temporis & laxitatis inſperſas abſterſit maculas. Redux ex Apoſtolicâ miſſione, & immenſo attritus pœnitentiæ laborumque ſtudio, epidemica corripitur ægritudine, quæ vitæ præſenti impoſuit finem, æter-

Digitized by Google

næ datura exordium, die 15. Maii 1596. Ex hac epochâ, Epitaphio mox exſcribendo firmatâ, vides erraſſe Pagium, qui Bibliot. Præm. pag. 978. col. 2. obitum Joannis anno 1593. diei que Maii 15. conſignat, immemor epochæ jampridem abſe poſitæ operis ejuſdem pag. 308. col. 2. quæ tamen non minùs à vero, quàm ab altero hoc chronologico caractere recedit. Epitaphium ſupra laudatum ſubjicio:

» Cy giſt le corps de trés docte & trés Ré-
» vérend Pere en Dieu *Jean des Pruetz*, en
» ſon vivant Docteur en Theologie & Abbé
» de ceans; lequel aprés avoir religieuſe-
» ment gouverné cette maiſon & tout ſon
» Ordre vingt trois ans treſpaſſa âgé de 75.
» ans le 15. Maii 1596. Priez Dieu pour
ſon ame.

Ad Caput hæc verba leguntur:
Mihi hodie, cras tibi.

Hoc ſimplici elogio parentarunt manibus tanti viri, tanti que Patris ſimplices filii. Nobis ad elogii complementum, præter ea, quæ jam diximus, addere liceat *Generalis Reformatoris*, titulum paſſim ab eo aſſumptum in chartis, re, ut nomine, fuiſſe impletum abundantiùs. Scriptis & verbo Calviniſtarum placita confutavit, dicendi & ſcribendi æquè peritùs Doctor. Beatiſſimi Patris Noberti cultum publicum procuravit, & promovit. Sui Monaſterii bona infauſtis commendæ temporibus alienata recuperavit impigrè. Hoſpitibus & maximè egenis beneficus, utroſque larga excepit refovit que manu, ſibi parcus Abbas; religionis formam moribus & habitu edocens. In ſtationis clauſtro ſepulcrum elegit.

XLVIII.

FRANCISCUS à LONGO-PRATO, Canonicus Præmonſtrati, Aniſiaco Diœceſis Laudunenſis caſtro oriundus, Collegii Pariſienſis deſtinatus Prior, Vallis ſecretæ electus Abbas, poſtmodum Fratrum vocatione Præmonſtrati præfecturæ imponitur anno 1596. Æmulum habuit D. de Sain-Blancatt, regio Henrici IV. Diplomate munitum; qui ſtatu Monaſterii explorato, regiæ nominationi non ſubjecti, ſuum jus ex omni parte caducum D. de Lamet, Arcis Cociacæ Præfecto tranſmiſit. Ille Brevi regio, ut ajunt, inſtructus, bona Monaſterii invadit, & redditus ex bellorum ſtrage ſuperſtites fecit ſuos. Exactorem injuſtum ad ſanctioris conſilii Judices provocavit Franciſcus, indeque negotio juridicè pertractato, manavit arreſtum 14. Junii 1604. intruſum ab omni poſſeſſione & jure poſſidendi excludens: Machinabantur interea Abbates Belgii proprium, ſibi Caput, ſub Provincialis triennalis nomine, fingere, ad inſtar Circariæ Hiſpanicæ; jam jamque Pontificem propitium habentes, rem actam gloriabantur. Sed Franciſcus libelli ſupplicis porrecti certior, hjuus fundamenta non modò ſcriptis exploſit, verùm etiam opere confutavit. Accito enim in Auxilium ſervatio de Layruelz, Doctore Sorbonico, Abbate S. Mariæ in Lotharingia, viro doctrinâ & ſermone plurimùm efficaci, Belgium de conſenſu Archiducis, nec non Lotharingiam, & inferioris Germaniæ partes luſtravit, reformavitque eo zelo, ut reformatorem alium expoſcere ultrà non præſumpſerint. A Paulo V. Eccleſiam SS. Petri & Marcellini obtinuit anno 1609. ad ædificandam ibi Ordinis Abbatiam; ſed votis Franciſci Ordo cùm ſatis propitius non eſſet, evanuêre conſilia. Ingraveſcente demum ætate laboribus exhauſtâ, Coadjutorem ſibi accerſivit P. Petrum du Rieux, Canonicum Præmonſtrati, Facultatis Theologicæ Pariſienſis Doctorem, & Sancti Joannis Ambianenſis priorem. Turbavit iſta prælatio animum Pagii Prioris Collegii Pariſini, à quo Prioratu jam Petrum du Rieu expulerat, & totus ad ſupremam Ordinis, dignitatem anhelans, intercedit, & de Abuſu ad Senatum Pariſienſem appellat: à quò irrita ejuſmodi electio proſcinditur. Fruſtratam ſpem cavillationibus Pagii ægre ferens Franciſcus Abbas, illùm à Prioratu Collegii Pariſienſis amovet 5. Octobris 1612. Aſt Pagiùs exauctorationis ſuæ gravamen novo ad Parlamentum recurſu provocat, & officio reſtituitur, Patrum judicio anno 1613. Iſque ſupremus fuit Venerandi Abbatis Franciſci: apoplexiâ enim tactus migravit ex hac vitâ 23. Aprilis, & in ſtationum clauſtro terræ mandatus eſt cum hac epigraphe:

» Hic jacet Reverendus Dominus Franciſcus
» à Longo-prato, qui Vallis-ſecretæ primùm,
» deinde hujus Eccleſiæ Abbas electus anno
» 1596, tandem Valle-Secretâ reſignatâ, hic
» obiit 23. Aprilis 1613. ætatis ſuæ 74.

XLVIIII.

PETRUS COSSETIUS, Canonicus & Proviſor Præmonſtrati, inter diſſidentium contendentium que de Abbatia rixas gaudet tertius hæres. Die enim 31. Maii ad electionem aſſignata, Pagius duos Senatûs Pariſienſis conſiliarios, ut res ſuas promoverent, curavit à Rege ſubmitti Præmonſtratum. Strenuè pro Pagii electione inſtiterunt; ſed obſtabat Petrus du Rieux, plurimorum ad ſe vota trahens. Competitores ambo dum pro viribus certant de bravio, Deus qui de tenebris facit ſplendeſcere lumen ſuum; per Conſiliarios, quibus ambitioſorum contentio diſplicebat, eò rem promovit, ut per viam Compromiſſi, & per ſolos Canonicos Præmonſtratenſes fuerit electus Petrus Goſſet. Ita ſeriem hiſtoriæ ex actis recenſet Pratanus, Pagio nonnihil ſubiraſcens, quod veritatem narrationis adulteraverit, ut deſperatæ ſuæ cauſæ patrocinaretur. Electionis iſtius Inſtrumentum inter probationes ſubjiciemus.

Prædeceſſoris veſtigia terens, Monaſteriorum Galliæ viſitationem inſtituit Goſſetius.

Digitized by Google

Privilegiorum Ordinis renovationem obtinuit à Paulo v. Capitulum Generale ad ſtabilimentum diſciplinæ regularis convocavit anno 1618, ad quod confluxerunt ex variis plurium Regnorum Provinciis præter quatuor Patres Abbates, Prælati triginta, & Priores innumeri. A ſæculo non fuerat conventus celebrior, vix efficaciorem invenias ad reformationis ſpiritum priùs languentem reſtituendum ubique. Uno quippe impetu, & zelo quodam æmulo Abbates Lotharingiæ, Belgii, & Weſtphaliæ, excitati, inſtaurationem morum antiquorum auſpicati ſunt, & ad eam, præſertim in Lotharingia, provexit perfectionem Layruelius Abbas S. Mariæ Nemorenſis, ut primitias fervoris Norbertini in ſuo renovaverit aſceterio; unde ad alia non Lotharingiæ modò, ſed Campaniæ, & Neuſtriæ Monaſteria propagatus eſt, ex quibus anno 1620, ſub approbatione Goſſetii Congregatio coaluit. Capitulum Generale binis abhinc annis congregatum applauſit naſcenti Congregationi, totum ſe impendit, hortatore potiſſimùm Lohelio Archiepiſcopo Pragenſi, reſuſcitando Ordinis ſplendori, & ejus reformationi ſtabiliendæ. Impellente poſteà Goſſetio ſacri cineres B. Patris Norberti è manibus hæreticorum erepti, & ad Bohemiæ Metropolim tranſlati, magno ac regio apparatu in Strahovienſi Eccleſiâ ſublimantur. Duodecimo denique Auguſti die 1635. vitam integritate, pietate, zelo, obſervantiâ, beneficentiâ ſpectabilem poſuit, ætatis ſuæ anno fere octogeſimo, & in Capella B. Virginis, quam ſpeciali devotione proſecutus fuerat, conditus eſt cum hoc epitaphio : » Hîc jacet » R. D. Petrus Goſſetius hujus Archicœnobii » Abbas canonicè electus die 31. Maii 1613. » Cui poſt avitam hîc & in multis aliis Ordi» dinis ſui Monaſteriis exemplo ſuo ac Studio » reſtitutam regularem obſervantiam, & poſt » alia multa pro totius Ordinis Reformatione » ab ipſo præclarè geſta & inſtituta, plenus die» rum ac bonorum operum obdormivit in Do» mino 12. Auguſti anni 1635. ætatis 80.

Ad effigiati corporis caput legitur:

» Deus Cordis mei, & pars mea Deus in æternum.

» Eleëmoſynas illius enarrabit omnis Eccleſia ſanctorum.

Ad Pedes:

» Offerebant ejus filii in Chriſto cariſſimi.

L.

Ante Goſſetii obitum Cardinalis Richelius Abbatiæ inhians, præcurſorias à Rege curaverat expediri litteras die 28. Februarii ad Baronem de Lamet Couciacæ arcis Præfectum; ut caſu mortis moribundi Goſſetii adveniente, præcipitem prohiberet electionem fieri ſucceſſoris. Officio fungens de Lamet, ipſo, die obitûs vetuit Regis nomine; Præmonſtratenſibus, ne quid attentarent, donec Regia Majeſtas annuiſſet. Paruerunt juſſis humiles ſubditi: at ne diu orbata Paſtore maneret Eccleſia, ad Regem delegarunt Gervaſium le Vaſſeur, Theologiæ Baccalaureum, Auguſtinum le ſcellier Proviſorem, & Præmonſtrati alumnos; qui pro accelerandâ electione Ludovico XIII. ſupplicarent. Annuit Oratorum precibus Rex, ſuoque ſanctioris conſilii decreto dato Moncellis * die 27. Auguſti Commiſſarium deputavit D. Lanier, libellorum ſupplicum Magiſtrum.

* Monçeaux.

Seriam eſſe Regis conceſſionem, proximam que electionem autumantes Canonici Capitulantes, indictionem evulgarunt, quâ ad vigeſimum ſecundum diem Octobris exteros advocabant. Patribus quoque Abbatibus D D. nempe Nicolao le Saige S. Martini, Joanni Roberti, Floreffiæ; Annæ Michaëli de Caſtelnau, Cuiſſiaci Abbatibus, diem intimavêre congreſſûs; ad quem invitarunt pariter Ludovicum de Lamet, Vallis ſerenæ; Jacobum Chaſtellain, Vallis ſecretæ; Rogerium de Villa-longua, Bucilii; Philippum Morel, Clari-Fontis Abbates: qui ad indictam diem omnes coïerunt, excepto Floraffienſi, qui per Procuratorem comparuit.

Verùm Richelianæ ambitionis artifex & promotor Abbas S. Martini, ad finem obtinendum parata nondum media intelligens, inducias petiit & ſuaſit Cardinali: hic litteras impetravit à Rege quibus electio protelabatur ſub obtentu abſentiæ D. Lanier ad alias partes ablegati. Reſcriptum dilatorium notarii Laudunenſes notificarunt Electoribus ipſa die 22. Octobris capitulariter congregatis. Edicto Regio obſequentes Canonici receſſerunt. Alterum paulò poſt manavit à Regia Majeſtate ſancitum, quo ad diem 21. Decembris eligendi facultas indulgebatur. Gratanter illud accepere Canonici, ſeſe que ad opus ſanctis accinxerê operibus. Et quia tenebricoſas Abbatum S. Martini & Cuiſſiaci artes infringere aliter quàm orationibus non poterant, has geminarunt, & futuris periculis providâ juris-peritorum conſultatione obviaverunt.

Interea Chryſoſtomus, Antuerpiæ; Chryſoſtomus, Grimbergæ; Theodorus, Tongerloæ; Joannes, Bernæ; Joannes Ninoviæ; Joannes, Diligemii Abbates, Ordinis ſaluti exhortatoriâ Epiſtolâ convenêre Præmonſtratenſes Canonicos, quâ Apoſtolico zelo, & ſuaſibilibus apoſtolicorum virorum verbis illos ad electionem faciendam dignam Deo, dignam Ordine, talem denique & talis hominis, qui dilaceratum & in ſchiſma proclivem Ordinem ſuis que penè ſtantem legibus firmaret. » Germani inquiebant, & Belgæ, intentis in vos » oculis animiſque ſuſpenſi, prudentiam ve» ſtram, fidem, conſtantiam implorant. Mi» nimè certè ſpernendæ vobis, aut negligendæ » Germanorum quærimoniæ jam veteres, iis » neque paucis, ut ipſi mutire, imò clamare

Digitized by Google

» non deſinunt, offenſionum cauſis ſtimulatæ.
» Quid futurum modò, ſi alienum ſibi, aut vi-
» tioſum caput imponi videant.... Quare in
» locum optimi Patris Goſſetii, imò in SS. Nor-
» berti locum, vocantibus vobis & ſtatuenti-
» bus, videte ne veniat, niſi verè Norbertinus.
» Date nobis irreprehenſibilem, ſine crimine,
» non turpis lucri, non honoris cupidum, non
» exoticum quempiam, & malarum artium
» hominem, non venientem aut ſuſpectum de
» Schiſmate, non pervicacem, non calcitro-
» nem, non Giezi, non Simonem. Scientibus
» loquimur, & bene cupientibus. Confortami-
» ni igitur & eſtote viri.

Electorum animos, erexit Belgarum adhortatio ſic ut præſtituto electionis die cùm Præmonſtratum adventaſſet Regis Commiſſarius, deducens ſecum Joannem le Paige, Doctorem Sorbonium, Paſtorem de Nantouillet, & à Syndicatûs Ordinis exauctoratione, Ordini infenſiſſimum, Richelii fidelem aſſeclam. Capitulantes concordes adeo & in bonum conſpirantes invenit, ut ad curialis auræ flatum nutum ve flectere illos nequiverit. Imò ne Pagio quidem ablatum olim jus ſuffragii reſtituere potuit, gratiam hanc à Generali Capitulo pendere allegantibus Canonicis, quam Generale Capitulum anno 1625. ob incompoſitos Pagii mores auferendam judicaverat. Fruſtra Abbates tentarunt Capitulantium conſtantiam, precibus, obſequiis, fruſtra verbis minacibus, intentatoque Regali fulgure terrere conati ſunt; nihil obtinuêre ſuis artibus.

Horâ igitur poſt meridiem ſecundâ ad Abbatiales ædes Conventum, ſtipante ſatellitio, advocat regius miniſter, rogatque ut ſpoliato Pagio votum & vocem dignetur reddere, ſicut & Beneficiorum potientibus de gremio, qui ob impetrata aut permutata beneficia ſine proprii Prælati conſenſu à voce activâ exciderant. Petiit ulteriùs ut Abbates ad conſilium vocatos, aut ex jure electioni comparentes, ad ſuffragium admitterent Capitulantes Canonici. At nihil horum evincere potuit. Tantâ conſtantiâ provocatus ad iram miniſter, ſpreto Capitulantium aſſenſu, ad eligendum habiles ſua auctoritate hos omnes edixit. Fratrem inſuper Antonium le Fevre, mentis nullatenùs compotem votantium adſcribi juſſit numero, quidquid in oppoſitum reclamarent cæteri.

Rebus ita ad arbitrium Comiſſarii aptatis, die Dominica 23. Decembris præcipit Miſſam de Spiritu Sancto, ut moris eſt, decantari. Eâ abſolutâ Capitulum, cinctus militum manu, comitantibus Cociaci Præfecto, & Fiſci regii Syndico, ingreditur. Sermonem habuit ad Fratres idiomate Gallico, quem latino excêpit Abbas S. Martini, & uterque pro viribus partes Richelii dicendo promovit. Poſtea electionis duplicem & in Ordine conſuetam formam præpoſuit Abbas, pro ſui muneris paterni debito. Nec mora: Adrianus Goſſet Prior, Quintinus Bonvalet ſupprior, & Novitiorum Magiſter Nicolaus Vairon, Baccalaureus Theologus, Gervaſius le Vaſſeur, itidem Baccalaureus, cæteris numero viginti concinentibus, inſpiratione divina velut afflati, uno ore & communi voce P. ***Petrum Desbans***, S. Mariæ Majoris Muſſipontanæ Abbatem, Congregationis Reformatæ Vicarium Generalem, in Abbatem Præmonſtrati, nemine contradicente, elegerunt, & ſtatim ***Te Deum Laudamus***, altis & alternis vocibus, ad Eccleſiam procedentes cecinerunt, campanis & organis reſonantibus. Illo vix abſoluto Commiſſarius Priorem armata manu prendi jubet in Clauſtro, dum aliis exitum de Eccleſia præcludunt ſatellites ſclopetis & gladiis ſtrictis viam obſerantes. Superarunt nihilominus minitantium repagula fortiores Canonici; ſed victi Commiſſarii emollire nequiverunt, iracundiam, Magis magiſque inardeſcens, Abbates & Beneficiatos, quibus liberaliter vocem activam contulerat, ad Capitularem revocat aulam: Capitulares verò Canonicos, qui ad Dormitorii cellas ſe receperant, ſatellitiâ intimatione ad judicium redire compellit. Parent illicò primi, aliis recuſantibus totumque electionis negotium conſummatum eſſe palam aſſerentibus.

Feliciorem ſibi ſpondens ſucceſſum Abbas Sancti Martini, Conventuales adiit, quos mollibus verbis ad ſua conſilia conatur pertrahere. Renituntur illi. Obſtinatos in propoſito terriculamentis obedientiæ, & excommunicationis fulgure vibrato ad Capitularem conceſſum jubet reverti. At vana imminentis periculi imagine nihil commoti, Abbatem ſe habere & Generalem reſponderunt, cui tam ille, quàm ipſi obedire teneantur, totamque Præſidis juriſdictionem abiiſſe in vapores, ex quo Præmonſtrato Abbatem & Caput Ordini impoſuerunt electione canonica. Quaſſatus hoc reſponſo San-Martinenſis Abbas, ad Capitulum re infectâ & deſperatâ redit, ſuadet que Commiſſario, ut ſecluſis rebellibus, electionem pertractet cum pacificis. Præſidis opinationi applauſit Miniſter, & quâ potuit decentiâ, tumultuarii iſti electores venalia ſuffragia Richelio tradiderunt.

Ad votum Commiſſarii electione ſic fictâ, dormitorium, Prælatis ſequentibus, aſcendit, obſeratas portas effringi imperat. Irruunt prompti ſatellites, & ferreum Theſaurariæ oſtium effringere dum moliuntur, Canonici ambitum circumvallant, & corpora pro muro objicientes, reprimunt inſilientium impetus, parati, ut aiebant, pati omnia, quàm dare in prædam monumenta Eccleſiæ. Steterunt ad horum conſpectum acerbi ſatellites, quievit Miniſtri furor extremus, & remiſſiori iræ loco facto, voluit refragos in dormitorio ſub nocturnâ ſerâ concludere. Sed illi liberum debere ad Eccleſiam patere ingreſſum conclamantes, deterruerunt à conſilio. Ne quid tamen ultra au-

Digitized by Google

derent, accerſivit Cociaco militarem cohortem, quam in Clauſtris, in hortis, & in Eccleſiæ foribus turmatim diviſit ad cuſtodiam, quæ à vigeſima tertia Decembris ad 26. omnes vitæ commeatus intercepit, & nonniſi ſpoliis onuſta diſceſſit à Monaſterio.

Neque hîc ſtetit Commiſſarii impotens vindicta. Abbatem agens, officiales à ſuis amovit obedientiis, alios inſtallavit, duos mancipavit carceri Converſos, nulli pepercit, omnibus ſuccenſens. Quibus ad libidinem non tam ſuam, quàm adulantium Prælatorum, ſeu veriùs, prædonum peractis, iter verſûs Pariſios arripit Lanier, cuſtodiâ Monaſterii regiis ſtipatoribus demandatâ, ut nulli eorum, qui favere electioni Richelianæ noluerant, liber eſſet eundi, redeundi ve locus, ſed etſi ad oculum penè obſervarentur à vigili milite, litteris non potuit commeatum occludere attenta ſatellitis præcautio. Seriem utriuſque electionis Patri Cornelio Hanigrave, Romani Collegii noſtri Præſidi, & Ordinis in Urbe Syndico tranſmiſerunt. Cardinalem Spada Ordinis protectorem pro eadem cauſâ litteris informarunt, & utrumque mediatorem pro confirmatione Patris Deſbans obtinendâ conſtituerunt. Renuebat ille tantis ſe immiſcere periculis, & tanto humeros jugo ſuccollare. Hinc formidandi Cardinalis potentiam reveritus; illinc Ordinis regimen in ſe ſuſcipere timens, vir ad ima quæque demiſſus: unde & ſuos electores humilibus reſponſis datis in Civitate Remenſi 25. Decembris anni 1635 obteſtabatur, ut à proſecutione ſui juris temperarent.

Non ita Richelius, ad Generalatûs apicem totus aſpirans, ſentiebat. Caducum licet ex omni parte, & intruſione violentâ partum qualecumque jus tutans, litteris regalibus protexit, & adminiſtrationem Monaſterii, ſub œconomatûs titulo arrogavit ſibi, donec Bullis apoſtolicis inſtitueretur. Illas omni conatu, & omni arte ſuffurari tentavit apud Urbanum VIII. Sed fraudulentæ vanæ que electioni nuſquam dignatus eſt patrocinari Pontifex; in hoc tamen non laudandus, quòd legitimè & canonicè electo confirmationem rogatus minimè impertiverit. Irato & implacato Pontifice, fruitus eſt interim Richelius, ſubſtantiam deglutivit Monaſterii, Vicarium Generalem pro regundo, vice ſui, Ordine conſtituit Abbatem S. Martini Laudunenſis, architectum Richelianæ promotionis: & licet exteræ nationes nec delegantis, nec delegati Juriſdictionem agnoſcerent, illi tamen ſubditos eſſe Gallos fecit imperioſus Pro-rex, donec impendentia ſupremæ diei fata oculos aperuiſſent cæci. Tunc enim iniquè adeptam Præmonſtrati poſſeſſionem intelligens, de uſurpatione redituum indoluit, & teſtamenti ſecretioris tabulis mandavit fieri reſtitutionem Præmonſtrato. An morientis vota adimpleta fuerint, neſcimus. Moritur 4. Decembris 1642.

LI.

Defuncto Richelio, & in libertatem aſſertâ Eccleſiâ Præmonſtratenſi, Ludovicus XIII. naturalis & inſitæ pectori juſtitiæ reſumens ſenſus, jura electionis reſtituit Capitulo. Igitur die 26. Januarii 1643. D. Foulquet, libellorum ſupplicum Magiſtrum, electionis futuræ Commiſſarium deſtinavit; qui ad Regis mentem ſuffragiorum libertati conſulens, hoc unum à Præſide & Capitulantibus expetiit, ut in Abbatem aſſumerent tantummodò Francigenam, quem in conſcientiâ judicarent magis idoneum. Eò collimabant vota Capitulantium, & deſiderium iſtud accenderat foverat que in animis Electorum Venerabilis Pater Judocus de Clerq, Canonicus Ninivenſis, Theologiæ tum Profeſſor Præmonſtrati. Noverant penè omnes de facie, de loquela, noverant de zelo P. *Petrum Raguet*, Congregationis Reformatæ Canonicum, ejuſdemque Definitorem, & in deffenſandis illius juribus vindicem acerrimum in Capitulis Generalibus. Hunc probatæ fidei, religionis antiquæ virum, Reipublicæ candidæ tam adminiſtrandæ, quàm reformandæ idoneum maximè, per viam Compromiſſi elegerunt, & electum laudavêre Abbas S. Martini Præſes, & D. Foulquet, Regis hac in parte Miniſter.

In Ducatu Barrenſi verſabatur tum Raguetius, primùm que promotionis ſuæ nuntium, & acceptationis faciundæ juſſorem habuit Patrem Petrum de Thienville, Congregationis Vicarium Generalem. Paruit præcipienti humilis Raguetius, & Pariſios tendit, Regis expetiturus mandatum, quod *Breve* appellant. Jam præverterant, circumvenerantque Regis animum malevoli Fratres, non perſonæ Raguetii, ſed profeſſioni ejus Reformatæ ſine cauſa infenſi, adeo ut electionem canonicam, quibus potuerant, nævis inſimulaſſent, totiſque effeciſſent conatibus, ut poſtulanti Raguetio Breve denegaretur.

Inſtitit ille, & ſupplicibus libellis ſuæ cauſæ æquitatem; contra detractores propugnavit. Negotium ad tribunal Conſcientiæ diſcutiendum dirimendum que remiſit Rex; & ad Patrum vota Breve Regium Raguetio traditum eſt XI. Julii 1643, litteras ſimul commendatitias ſcripſit Ludovicus XIV. Urbano Pontifici, Cardinali Antonio Barberino, Regni Galliæ Protectori, & Marchioni de Fontenai in Curia Romana Legato, quibus Bullarum Apoſtolicarum urgebat expeditionem.

Fraudatis hac deciſione adverſantium cavillationibus, aliam iniere viam Veteratores, ut electi confirmationem eluderent. Per procuratores ſuos intentant litem in Curia Romana, & ad Pariſienſem ſenatum provocant de abuſu. Utrique tribunali ſiſtit ſe Raguetius, & Romæ per Congregationis Reformatæ Syndicum pro ſui juris munimine tam efficaciter perorat, ut victoriam de inimicis reportaverit Urbani judi-

cio;

Digitized by Google

cio; qui tamen Bullarum impetrationem non putavit accelerandam, neSenatûs-conſulto Romanæ Curiæ ceſſaretur & in irritum abiret diſpendioſa ſententia. Priùs ergo fori ſecularis præſtolandum eſſe decretum ratus, adverſum ſibi Parlamentum appellatione ad ſanctius conſilium mediâ declinavit. Illic magno rancore Abbas Albæ-Curiæ, Ordinis Procurator, paucos habens ſuarum partium aſſeclas, contra Raguetii electionem invectus eſt, eamque ex multiplici capite impetivit.

I. Quòd Paulus DE FONTAINE Præmonſtrati Canonicus ad electionem convocatus non fuerit, ipſoque omiſſo ſtare nequeat electio. Sed figmentum iſtud revellebat Raguetius ex contextu proceſſûs; in quo Nicolaus Collart, Prior S. Juſti, nomine procuratorio Pauli de Fontaine Supprioris ſui, ſuffragium dediſſe legitur.

II. Quòd Raguetius in Capitulo Generali anni 1630, cenſurâ fuiſſet inuſtus, & ad quamcumque Dignitatem & officium declaratus inhabilis. Huic prætenſæ nullitati occurrebat Raguetius, ipſam Capituli ſententiam de nullitate convincens. Quippe crimen hoc unicum fuit ſæviendi cauſa & occaſio, quòd Abbatias ſilleii & Bellæ-Stellæ inNeuſtriâ Reformatæ Congregationi incorporaviſſet, dum Viſitatoris munus obiret, comitans Vicarium Generalem. Si crimen eſt, pietatis crimen eſt, ad quod audendum patrocinabantur Pontificum Bullæ, & Senatûs arreſta.

III. Quòd Judocus de Clerq, Canonicus Ninovienſis in ſcrutatorem fuiſſet aſſumptus, reclamante ſanctione canonicâ Capitis *Quia propter, de Electione*.

Verùm iſtam objectionem confutabat Raguetius appoſitione gloſſæ in Caput allegatum, definientis nullatenus de eſſentiâ electionis eſſe, ut ſcrutatores ſint de Collegio, modò non ſint laici. Ita pariter ſentiunt Guido Papon, Joannes à Capiſtrano, Cardinalis, & Mandagotius, qui reſolutionis fundamenta venerantur, ex apoſtolicâ confirmatione quondam datâ Abbati Tullenſi, cujus electionem nonnulli infirmandam opinabantur quòd ex ſex ſcrutatoribus, tres, qui non erant de Collegio, fuerant acciti.

IV. Quòd Compromiſſarii nec ſeorſim ad deliberandum ſe receperint, nec numerum renuntiaverint ſuffragiorum, quæ Raguetio obtigiſſent.

Ad quæ reponebat Raguetius conſtare ex textuali relatione electionis, Compromiſſarios à quatuor Abbatibus electionis moderatoribus petiiſſe conſilium de digniſſimo eligendo Abbate, nec quidquam iis inconſultis egiſſe.

Quantùm autem ad recenſionem numeri ſuffragiorum, reponebat cum Tamburino, manifeſtum eſſe in electione factâ per Compromiſſum non eſſe neceſſe ut publicetur, quot quiſque habeat voces; *de Jure Abbat. T. 1. Diſp. 5. q. 6.*

V. Quòd Raguetius, ut potè Congregationis Reformatæ alumnus, non potuerit eligi, ſed poſtulari tantùm, ut puta Inſtituti profeſſorem, diſciplinæ Ordinis, & Generali Capiti penitus adverſantis.

Frivolam hanc nullitatem ſolidioribus argumentis exploſit, ſe que Religioſum Congregationis ſtrictæ obſervantiæ, nec degenerem, nec à Capite ſejunctum probavit: unde per electionem, non per poſtulationem ad Abbatiam Præmonſtrati pervenire debuiſſe concluſit. Nec timendum, quod inſtar monſtri horribilis oſtentabant adverſarii, totum Ordinem à Capite illicò fore avulſum, ſi ſemel Reformatus in verticem ipſius ſublevaretur; iſtud enim præſagium hominis eſſe pſichici repoſuit, abſtinentiam horrentis, quam Patres coluerunt, & quam remiſit Pontificum indulgentia, cui contradicere nolebat Raguetius.

VI. Quòd Raguetius, utpotè Lotharingus, ad ſupremam Ordinis dignitatem aſcendere non potuit, renitentibus Regum Concordatis, omnem alieginam à Prælaturarum Regni adeptione excludentibus.

Palmare iſtud argumentum, teſtium nube & juridicis inquiſitionibus eliſit Raguetius, ſe que ex Bacaraco * ad fluvium murtham, Regiæ ditionis oppido natum demonſtravit. Addidit inſuper ab inveteratâ conſuetudine & de benignitate Regum indiſcriminatim patrios & exteros ad Ordinis fuiſſe aſſumptos regimen. Eamque innatam Ordini facultatem eligendi digniores ex omni gente, quæ ſub cælo eſt, ad ſera tempora propagatam, in noviſſimis Cardinalibus Italis revixiſſe.

* Bacarat.

Obruti tam ponderoſis rationibus adverſarii cecinerunt receptui. Abbas Albæ Curiæ arma poſuit, & 16. Octobris 1643, coram Notariis Caſtelleti Pariſienſis Bouchard & de Riviere, interceſſionem revocavit. Acceſſêre Abbates Galli, Priores innumeri, & ita ad nihilum penè redacta opponentium cohors defectionem ominabatur. Hanc ſuaſerat Capitulum Provinciale 21. Aprilis anni ejuſdem celebratum Præmonſtrati Præſide S. Martini Abbate, ad quod confluxerant Circariarum Franciæ, Floreſſiæ, Pontivi & Lotharingiæ Abbates & ſuperiores: his namque conſidentibus lectum eſt reſcriptum Urbani Papæ 8. de anno 1641, die 8. Martii, quo eligendi Abbatis Præmonſtratenſis licentiam concedebat; & quaſi hoc Reſcripto iterandæ electionis anſam captare intenderent opponentes, priorem de Raguetio factam reſcindere moliebantur. At Patres congregati, ſaniùs opinantes, hoc emiſêre decretum; » Capitulum decrevit cenſuitque & de» claravit præfatum Reſcriptum nullius ampliùs » eſſe virtutis & roboris, cùm ejus exſequendi » tempus præterierit: ſiquidem per electionem

Digitized by Google

juxta Ordinis Conſuetudines de Abbate Generali fuit proviſum.

Non abſterriti ſunt tamen à propoſito nonnulli, ex reformationis odio in reformatum Raguetium decertantes, litem Romæ & Pariſiis protrahentes fervore conſtanti, incerto & quaſi deſperato exitu. Spem litigantium erexit
1644. Urbani 8. deceſſus, & Innocentii X. inauguratio. Tunc enim novis artibus novi Pontificatûs tribunalia aggreſſi, electionem Raguetii per abuſum & violentiam brachii ſecularis factam, calumniantes, irritari, & alteram fieri obtinuerunt, parte inauditâ, per Reſcriptum diei 12. Maii. 1645.

Hoc Diplomate muniti, auſpicandæ electionis apparatum ſtruunt, encyclicas ad congreſſum ſpargunt litteras, ſubreptitiè facultatem eligendi emungunt à ſanctiore conſilio. Ovantes de victoriâ proſtravit inopina Regis Sanctio, omnem eligendi licentiam reſcindens, & Reſcriptum Pontificis, uti fraudulentèr impetratum, reſignari in manibus regiis præcipiens. Digitum hic eſſe Raguetii, non æquitatis regiæ judicium, ſubodorati Præmonſtratenſes, obedientiam paulò poſt depoſuère & reverentiam; poſthabito que mandato regali, ad electionem P. Auguſtini le Sellier proceſſerunt die 31. Auguſti, omiſſis, ut patet ex contextu arreſti, juris & Ordinis ſolemnitatibus, reclamante Abbate Cuiſſiacenſi, recedentibus nonnullis de conſeſſu Canonicis Capitulantibus. Unde indignatus Rex, & pro tribunali ſedens die 14. Septembris 1645, hanc electionem judiciali decreto irritavit, his verbis; » le Roy étant en ſon Conſeil, la Reine Regente ſa Mere preſente, à caſſé & annullé, caſſe & annulle ladite élection faite de la perſonne de Frere Auguſtin le Sellier, pour General de l'Ordre de Premontré, au préjudice de la ſignification de l'Arrêt de ſon Conſeil, portant défenſe de paſſer outre à la ſuſdite élection: fait ſa Majeſté trés expreſſes défenſes & inhibitions audit Sellier de s'entremettre en la fonction de General dudit Ordre, en vertu de ſadite pretenduë élection, comme entrepriſe par attentat contre ſon autorité & les loys du Royaume, & à tous les Religieux de le reconnoître pour General dudit Ordre, & de lui rendre aucune obéïſſance .... Fait au Conſeil d'Etat du Roy, Sa Majeſté y etant, la Reine Regente ſa Mere preſente, tenu à Fontainebleau le 14. jour de Septembre 1645. LOUIS.

Attrito per hanc irati Principis ſententiam æmulo Sellerio, maxima reſurgendi ſpes affulgebat Raguetio competitori: attamen ne diuturnitate ſchiſmatis diſciplina latiùs difflueret ſub anarchiæ privilegio, ab ulteriore acquiſiti juris proſequutione abſtinuit Raguetius, humilemque Regi & Reginæ porrexit libellum, quo abdicans ſponte, ut Abbatiæ & Ordini de Abbate Generali provideretur, his inſtitit rationibus:

» Au Roy, & à la Reine Regente ſa Mere.
» Il a plû à Leurs Majeſtés accorder au Pere Raguet élû General de l'Ordre de Premontré des Patentes, pour mettre à execution la Bulle, qu'il a obtenuë, aux fins, de faire voir la validité de ſon élection, & la nullité de la derniere, déja civilement caſſée.

» Mais ſon âge & foibleſſe ne pouvant lui permettre de voir la fin d'une ſi longue voïe, qui requiert trois Sentences conformes, & admet autant de changement de Juges, que les parties voudront, juſqu'a ce qu'elles conviennent, pendant lequel tems l'Ordre, qui gémit depuis tant d'années, redoubleroit encore ſes pleurs.

» Déclare que pour appaiſer la tempête excitée par qui que ce ſoit, de peur que l'occaſion de la durée de ces calamitez ne lui ſoit imputée, il veut être jetté dans la Mer, & enſeveli dans un profond oubli, ſans plus vouloir ſonger à ſon élection, dont il ſe deporte abſolument.

» Supplie Leurs Majeſtez de pourvoir à l'Ordre d'un bon Superieur, ou en le nommant d'autorité .... à cauſe des abus commis ez dernieres élections, ou en faiſant admettre à une election nouvelle des Deputez des Provinces, puiſque la plupart des Religieux de Premontré ſont des jeunes gens ſans experience, qui ne connoiſſent les plus capables de l'Ordre: ou enfin, en leur en propoſant ſix ou ſept, pour en élire un d'iceux, comme eux mêmes ſe propoſent, mais à leur fantaiſie.

» Choſe deplorable! de voir ſi peu de bons Abbez audit Ordre, qui neanmoins ont l'entiere direction d'icelui dans les Chapitres & par tout, à l'excluſion des Prieurs, que même ils inſtituent à leur gré. C'eſt pourquoi il ſupplie Leurs Majeſtez de maintenir la Reforme, ou Congregation, contre les menaces de ces Paſteurs du tout mercenaires, qui ſouvent n'ont rien de religieux que l'habit, qu'ils prennent ſeulement pour avoir plus de moyen de ſe flatter; au lieu que les vrais Religieux quittent leurs biens propres, pour le porter dignement. Ce ſeroit expoſer un bon regime, de permettre qu'il dépendit d'eux, comme ils voudroient.

» Supplie enfin Leurs Majeſtez de lui octroyer ſur les fruits de ladite Abbaye, mis en ſequeſtre, & regis par œconome, la ſomme de dix mille livres, pour dedommager ceux qui de bonne foy ont ſoutenu ſa cauſe, non ſur les biens de l'Abbaye, comme il falloit, mais ſur leur bourſe; & outre ce une penſion modique pour ſa vie, qui ne ſera pas longue.

» Son fondement, c'eſt la juſtice de ſes pourſuittes, qu'il a été commande de faire ſur ſon élection, ſuivie de Brevet & d'Arrêt, en vertu de quoi, ſelon l'uſage & la diſpoſition du droit il pouvoit tout reçevoir par ſes mains ſans œ-

» conomes. Que s'il a mieux aimé céder à la violence de ſes adverſaires, que de faire plus grand bruit, ſur l'aſſurance qu'on donnoit à ſa cauſe, il n'eſt pas pourtant hors de raiſon de repeter une partie des biens, dont il pouvoit diſpoſer s'il n'avoit été empeché par force. Joint que par deux Congregations de Cardinaux il a été jugé qu'il auroit des proviſions, à charge d'un Adjoint non Reformé, & de celebrer à Rome le premier Chapitre General. Que ſi Leurs Majeſtez n'ont pas voulu accepter ces modifications, comme prejudiciables à l'Eſtat, il n'eſt pas juſte que portant toute la peine, il perde les frais des pourſuittes, auſſi bien que le titre.

F. S. Raguet.

Pacatis hac ſupplicatione tumultibus, facilis fuit competitori Sellerio via ad placandos Principum animos. Ipſe verò Raguetius pia otiantis Mariæ officia ſectans, extremos vitæ dies confecit Genliaci.

LII.

Augustinus le Sellier, ex Priore Carthovorenſi, Abbas Præmonſtrati electus eſt anno 1647, vir diſciplinæ regularis tenax, morum gravitate ſpectabilis, pietate & rerum gerendarum fœlici experientiâ conſpicuus, & ad inſtaurationem Ordinis potiſſimùm in Galliâ obſcurati, à Deo miſericorditer datus; omnem à limine poſſeſſionis operam dedit, ut disjectos ſanctuarii colligeret lapides, & deformatam Ordinis faciem, ſuffragante Anarchiâ, priſtino reſtitueret decori. Capitula Generalia annis 1657, 1660, 1663, 1666. convocavit, & providis ſanctionibus reſecuit corruptelas, bonos revexit mores & Norberti ſpiritum reduxit. Congregationi Reformatæ non ex malevolentiâ, ſed ex zelo vindicandæ ſuæ auctoritatis, ut putabat, nonnihil imminutæ, infenſus aliquandiù viſus eſt: ſed homo pacis, pacem quærens, non jurgia, Inſtituti laudabilis non ardore impetendi, aut convellendi deſiderio actus, attritæ Ordinis Juriſdictioni ſubigendi amore, & propagandæ uniformis Reformationis cupidine exæſtuans, ſummam totius controverſiæ in amicabili congreſſu, & à pacificis hinc inde arbitris terminari voluit in Abbatiâ Bonæ Spei. Accurrit ipſe patronus & cauſæ vindex Reverendiſſimus Generalis; advolarunt P. P. de Severy, Floreffienſis, Libertus de Pape, Parcenſis; Philippus Babeur, Domni-Martini; Auguſtinus de Felleries, Bonæ Spei, Abbates, Norbertus Caillieu Prior Præmonſtrati & Doctor Sorbonicus, à Capitulo Generali 1660, delecti Judices & concordiæ ſequeſtri. Aderant ex parte Congregationis Reformatæ PP. Nicolaus Guinet, S. Mariæ Majoris Muſſi-pontanæ Abbas, & Vicarius Generalis; Edmundus Sauvage, Bucilii; Petrus de Thienville, Senior Abbas S. Mariæ Majoris, & Prior S. Pauli Virdunenſis, Doctor que Theologus; Sebaſtianus Colignon, Superior S. Joſephi Nanceiani; Vincentius Cunim Prior Reſſonienſis; Joſephus Thorel, Prior Montis Dei; Iſidorus Amour, Abbas Cuiſſiacenſis. Hi omnes poſt litatam Deo pacis hoſtiam, tractatum concordiæ auſpicati ſunt 11. Julii 1661, & quinque ſeſſionibus negotium abſolverunt tam proſperé, ut eliquata utriuſque partis jura incundæ poſteris diſciplinæ modum, & formam præſtiterint juriſdictionis.

Anno 1663, Cæſar Cardinalis Eſtræus, Laudunenſis Antiſtes, Canonicorum S. Martini civitatis ejuſdem immunitates fatali conquaſſarat arreſto, & uno vulnere Privilegia enecaverat Ordinis. Inflictam juriſdictioni plagam pandit gemens & explicat Capitulo Generali, promptam que urget Sellerius medelam, paratiſſimus ipſe ad pericula pro ſalute periclitantis gregis. Nec mora, ad Regem Ludovicum Magnum legatio decernitur; ſex Abbates præeunte & præloquente Sellerio Regiam adeunt: orat pro Ordinis in columitate Ordinis, Caput, & æquiſſimum ſic eloquio demulcet Principem, ſic rationibus convincit, ut dilaniatas Ordinis immunitates ſolemni Diplomate reſarciverit Rex Optimus. An. 1665. Sellerius magnus animo, humilitate major, abdicationem Dignitatis meditatus, propoſitum Capitulantibus edidit. Obſtiterunt illi, Patrem nolentes dimittere, meliorem habere deſperantes. Inſtitit iterum, & primâ die Februarii 1666. ſtante coram Domino de Barillon, ſupplicum libellorum Magiſtro, futuræ electionis regali Commiſſario, exuit Prælaturam in aulâ Capitulari, Capitulantes Canonicos pro ſubrogando ſibi ſucceſſore idoneo vehementer exhortans. Præconceptum animo, & deſideratum ſummoperé Colbertum, ſui Monaſterii Priorem, clanculùm ſuggeſſerat, & commendarat electoribus, ut poté juvenem magnæ Spei, & favore regio ſubnixum. Ne voto fraudaretur Sellerius, ſortem electionis in manibus reſignantis commiſit pars Canonicorum major, ſtatim que Colbertum proclamavit Abbatem. Obſtrepuit reclamantium multitudo Spontaneæ ceſſioni, & electioni ſubſecutæ opponens ſe viriliter. Cauſa ad S. Sedem provocata eſt: lite pendente coiit Capitulum Generale anno 1666, quod moderatus eſt, ut Præſes, Sellerius. Finitâ tandem per Ducis Calniaci, * ablegati Galliæ interventionem in Romanæ Curiæ tribunali, cauſâ, Colbertus Archimandriam obtinuit, & à Patribus Capituli Generalis anni 1670, ſalutatus eſt Generalis. Eodem anno, die autem 15. Januarii occubuit Branæ Sellerius, ingens ſui deſiderium Ordini, at maximè Præmonſtrato relinquens.

* Chaulnes.

LIII.

Michael Colbert, ex gente & Sanguine Colbertorum toti galliæ notiſſimorum, oriun-

dus, tumultuario more electus, juridicâ Romanæ Curiæ ſententiâ amotus eſt; ſed patrocinante Ludovico XIV. proëdriam Ordinis ex Indulgentiâ Clementis IX. conſcendit. In mores & perſonam Michaëlis Colbert, venenato ſtilo inſurrexit nuper crudelis parricida & ingratus transfuga Caſimirus Oudin in Editione Lipſienſi Operis ſui *de ſcriptoribus Eccleſiaſticis*. Refellendis pravi hominis, quem ejurata fides infideli deteriorem, imo incredibiliorem facit, non immoror calumniis. Domino ſuo ſtat, aut cadit Colbertus Oudini debacchantis non movendus judicio. Mitem ſupra menſuram, alloquio affabilem, in correptionibus manſuetum, aſſiduum in lectione Colbertum ſuſpexit Ordo, extremis præſertim vitæ temporibus. Sororem viduatam conjuge D. Plote, Rothomagenſis Senatûs Principe, litteris pietatem ſpirantibus, & publici juris factis, chriſtianè conſolatus eſt, mœrens frater. Collegium Pariſienſe fovendis Academiæ alumnis pridem erectum, ſed vetuſtate caducum, communibus Galliæ & Lotharingiæ Abbatiarum expenſis reſtitui curavit. Præmonſtratum hortis, piſcinis, ſuppellectile variâ, & ornatu multiplici decoravit & inſtruxit. Capitulo Generali præfuit anno 1686. ibique Priores Commendatarum Abbatiarum, Juriſdictionem ordinariam ambientes, ſuæ ſubjecit juriſdictioni. Quin etiam non nullos in famam ſuam, ſuumque regimen irreverentiùs deblaterantes, Patrum judicio compreſſit. Moritur Pariſiis in ſuis ædibus 29. Martii 1702, ætati ſuæ 69. & in Collegii Eccleſiam deportatus quieſcit.

LIV.

Claudius Honoratus LUCAS DE MUIN, Doctor Sorbonicus, & Theologiæ Profeſſor, Præmonſtrati alumnus, & ibidem quondam Prior; poſtquam Philippus de Celers Domni-Martini Abbas in Abbatem Præmonſtrati aſſumptus 14. Maii 1702, valedixit electioni ſuæ, in ejus locum ſuffectus eſt. Quadringentis librarum millibus oppignoratam domum non liberavit modò, ſed pene totam innovavit à fundamentis. De parcimoniâ Theſauros faciens, ſuis, alienis que neceſſitatibus ſuffecit abundè. Galliam, Lotharingiam, Rheni provincias, & Belgium viſitavit, & pace reſtitutâ Europæ, convocavit Generale Capitulum, quod anno 1717, celebratum eſt Præmonſtrati. Totus ſibi & Ordini, ſic propriis conſulit rebus, ut extraneis tantùm credas incumbere, facilis acuti que ingenii, ornatæ ac profundioris doctrinæ virum, Doctorum Mœcenatem.

PATERNITAS.

Omnium licet totius Ordinis Eccleſiarum communis ſit Mater Præmonſtratum; non tamen omnes immediatè genuit: peperit enim filias, matres effectas poſtea; quæ juriſdictionis prærogativam & maternitatis honores in prolem ſibi ſubjectam acquiſivêre. Prolixiùs foret in immediatas Præmonſtrati filias, ſuo alibi recenſendas Ordine, diſcurrere, ſufficiat hoc loci dicere, primarias effudiſſe Abbatias S. Martini Laudunenſis, Floreffiæ & Cuiſſiaci.

Florebat intra Præmonſtrati ambitum inſigne ſanctimonialium Parthenium, quod ad *Fontanellam*, inde *Roſerias*, poſtea *Bonolium* tranſlatum, ibidem exſtinctum eſt ſæculo XIII.

PASTORATUS.

Doran, non longè à Guiſia.
Hanapia, gallicè *Hanapple*, ambæ Diœceſis Laudunenſis.
Heppeville, prope Hamum.
Offoy.
Douchy, Diœceſis Noviomenſis tres illæ.

SACRÆ EXUVIÆ.

In phialâ vitreâ aſſervantur guttæ Sanguinis Chriſti. Hanc phialam Joannes de Marla, Abbas, occluſit in ſummitate iconis B. Mariæ, quam pretioſo metallo & eleganti arte fabricatam majori aræ impoſuerat, ut jam diximus.

Oſſa pleraque SS. Gereonis, Ewaldorum & Urſulæ, quæ B. Norbertus Coloniâ devexit Præmonſtratum. In nobilioribus thecis illa decentêr recluſit Jacobus Bachimontius Abbas.

Oſſa S. P. Norberti, & integrum corpus B. Hugonis ſucceſſoris ejus.

MONUMENTA MAGNATUM.

Exſtat ſepulcrum Galteri de *Sercy* nobilis Burgundi, & Epiſcopi Cabilonenſis, in alâ ſiniſtrâ chori, ſub hoc Epitaphio; *Valterus quondam Epiſcopus Cabilonenſis.* Hic abdicato Epiſcopatu Norbertinum Schema induit Præmonſtrati, ut diximus.

Non longè à Galtero quieſcit corpus Henrici Comitis Namurcenſis, cujus iſta habetur memoria in obituario ad diem 25. Aprilis; » Commemoratio Henrici Comitis Namur- » cenſis, hîc quieſcentis.

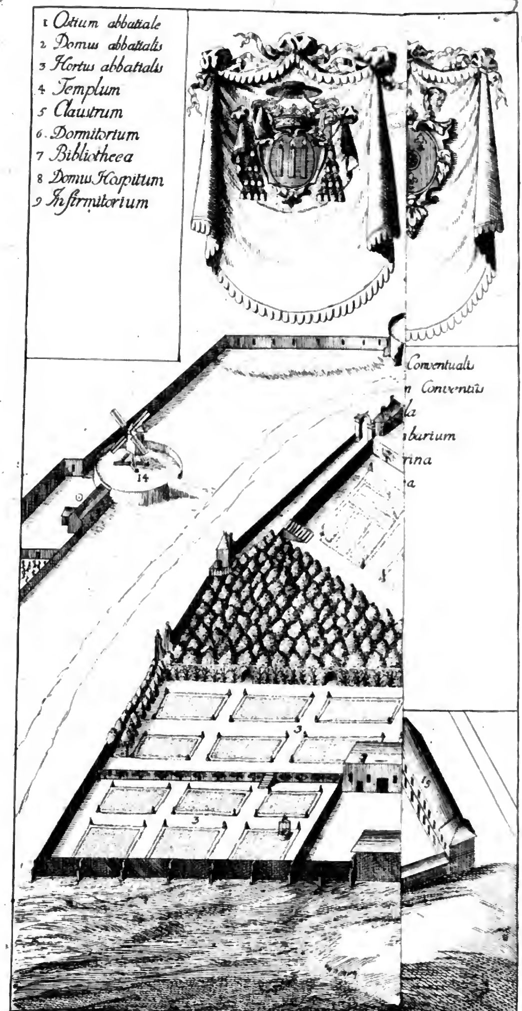
In Capellâ hæreditariâ domûs Cociacæ, plurimi ejuſdem ſtemmatis Proceres tumulati ſunt; quos inter eminet *Ingelramnus*, quem Præmonſtrati fundatorem falſô, benefactorem verè dixiſſet Aluetus. Omitto alios potentes à ſæculo, quos pietatis ardor & ſuffragiorum aviditas ad Præmonſtrati azilum, ſpretis mundi illecebris adduxerat, ut pœnitentiæ hoſtias ſe litarent.

Nuperis temporibus in eâdem Eccleſiâ jus ſepulcri obtinuit Long-vallorum *de Haraucourt* inclyta proles, & in Capellâ B. Mariæ Virginis aſſurgit epitaphium Achillis de Longueval, hoc tenore:

» Hîc jacet Achilles de *Longueval* de Ma- » nichamp, qui longâ clariſſimorum Serie avo- » rum perilluſtris, traditum ſibi à Majoribus » ſplendorem propriâ virtute auxit, præclariſ- » ſimis belli facinoribus illuſtravit. Vix puber-

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

» tatem ingreſſus, Ludovicum XIII. in Spina» licam expeditionem ſecutus eſt. Primos feli» ciùs auſpicari non poterat annos, quàm in ho» ſtes numinis, Regis & Patriæ. Tribunus dein » militum, Præfectus Caſtrorum, Legatus ex» ercituum navalium terreſtriumque, ſummâ » non ſemel cùm poteſtate Copiarum Ductor, » Alſatiæ utriuſque Feræque Gubernator in » Veromanduis, gnavam utilemque Regi & » Regno in Galliâ, Germaniâ, Italiâ, Catalau» nia, Belgio, navavit operam. Felix qui pu» gnis quàm plurimis & oppugnatis oppidis ſu» prà quadraginta, adfuerit, felicior ſanè, cui » ſupernè datum ſit plures ante mortem annos, » aulâ & negotiis procul, & vacare ſibi, & bea» tæ ſtudere æternitati. Obiit prope octogena» rius die 3. Junii MDCLXXVII. *Vide probationes à pagina II. ad pag. XLI.*

S. MARTINUS LAUDUNENSIS.

S. Martinus Laudunenſis. Filius Præmonſtrati. Diœceſis Laudunenſis. Circaria Franciæ.

IN ſuburbio Laudunenſi Collegialis Canonicorum eminebat Eccleſia Divo Martino Epiſcopo nuncupata, quæ temporibus Bartholomæi *de Vir*, Lauduni Antiſtitis ab regulari vitâ ſic defecerat, ut nec religione, nec numero proficeret, imò per imperitiam & negligentiam Canonicorum labaſceret, atque in ſpiritualibus & temporalibus de die in diem imminueretur. De loci imminente ruinâ ſollicitus Præſul, Norbertum ex Remenſi Concilio reducem præfecit Collegio, ſperans tanti viri facundiâ & exemplis frangendos ad pœnitentiam Canonicos. Sed optimi Antiſtitis ſpem fefellit pervicacia Canonicorum, & Norberti conatus fraudavit induratorum obſtinatio. Hinc ad propoſiti ſibi Apoſtolatûs munia rurſûs animum & vota convertens Norbertus, provinciam ſibi à Bartholomæo commiſſam deſerit, iter ad alios magis dociles arrepturus. Abeuntem multâ prece detinuit Præſul, & in Præmonſtrati eremo, quam ad habitationem delegit S. Patriarcha, quaſi alter Joannes Baptiſta ad prædicationis officium inde erupturus, collocavit. Collectos undequaque diſcipulos aggregavit Norbertus, quos eidem regulæ adſcriptos, in unum fecit Ordinis inſtitutum coaleſcere. Multiplicatæ gentis ſurculum putavit Bartholomæus, qui naſcentem foverat ſobolem, inſerendum Eccleſiæ S. Martini Laudunenſis. Communicat Norberto conſilium, & collatis inſimul ad finem deſideratum mediis, in hoc unum ambo conveniunt, ut rebelles amoveret Præſul, ceſſuros docilibus locum. Expulit ergo priores incolas, & Norberti alumnos, Duce *Galtero*, Radulphi diſcipulo quondam, implantavit in Eccleſiâ Sancti Martini.

I. ABBAS.

Depauperatam domum, poſſeſſionibus penè cunctis ſpoliatam adiit anno 1124. GALTERUS, doctrinâ, virtutibus, præſertim paupertatis amore commendabilis, patris ſui Norberti viva imago. Tenuem fortunam, ut ſublevaret, aut potiùs ut exuberantis meriti viro gratificaretur Francorum Rex Ludovicus VI. anno 1130, Eccleſiæ B. Martini opitulatus eſt: Ludovicus VII. ejus in ſolio ſucceſſor pari commiſerationis, & exiſtimationis affectu vineam de *Rota* contulit anno 1138. Ex his beneficiis Regalis Abbatiæ titulum vindicavit ſibi Cœnobium Sancti Martini; ſaltem non apparet aliunde potuiſſe repeti. Telonei & pedagii immunitatem prius indulſerat Hugo Caſtellanus Cameracenſis, & anno 1140. Franco Caſtellanus Bruxellenſis, laudante Godefrido Lotharingiæ inferioris Duce, viginti ſolidos monetæ Nivellenſis annuatim percipiendos in villa *Holem*, Gualtero elargitus eſt in eleëmoſynam. Paupertatem Abbatiæ iſtius primigeniam, ſupereffluenteſque poſtmodum de parcimoniâ & fidelium largitionibus divitias, alendo ingenti Fratrum numero ſufficientes graphicè ſic pinxit Chronicarum Laudunenſis Eccleſiæ ſcriptor, circa annum 1149. » Poſtmodùm ergo, » inquit, videns Epiſcopus (Bartholomæus) in » eodem loco Præmonſtratenſi jam non par» vum numerum Fratrum religioſè viventium » conveniſſe, rogavit Domnum Norbertum, » ut aliquos ex ipſis in ſuprà ſcriptâ B. Martini » Eccleſiolâ, in quâ ipſe rogatus remanere no» luerat, poneret; qui eam ad Dei honorem » conſtruere, & eam augmentare ſtuderent. Ac» quieſcens ille precibus Pontificis, paucos ex » Fratribus ſuis ibi poſuit, Abbatem que eis vi» rum religioſum Domnum *Gualterum* præfe» cit. Cui Deus, orante, ſicut credimus, B. » Martino, tantam confeſtim gratiam contulit, » ut de ipſo quoque illud videatur poſſe dici, » quod de ſacrâ puellâ Ragueli patri ejus An» gelus dixit; propterea nullus habere potuit » eam, quoniam huic timenti Deum debeba» tur conjux filia tua. Similiter illam S. Martini » Eccleſiolam cùm plures ab Epiſcopo regen-

» dam ſuſcepiſſent, nullus que eorum ibi proficere potuiſſet; huic Abbati *Galtero* tam bona fortuna per divinam gratiam comes adhæſit, ut infra duodecim annos *pluſquam quingentorum Fratrum* Deo ſervientium ibi numerus inveniretur. Unde non immeritò dixerim eam illi à Deo reſervatam. Paupertatem tamen tantam in primis ibi ſuſtinuit, ut præter unum aſinum, Burdinum nomine, nihil penè aliud haberent; quem in proximam Sylvam Voſagum manè ducentes, ligna quæ cæſa dorſo ejus imponentes, Laudunum reducerent, & ex venditis lignis panem ſibi emerent, multotiès tandiu jejuni manentes, donec panis ille emptus poſt Nonam eis deferretur. Ipſi tamen, conſolante Abbate Galtero, in tantâ penuriâ non deficientes, ſed aſſiduè Deo ſervientes, & manibus propriis laborando paulatim proficientes, ad tantam jam Deo donante provecti ſunt abundantiam, ut ex vineis ſuis tria millia modios vini frequenter habeant; & tam in terrarum, quàm molendinorum quàm & in pecorum poſſeſſione cuncta penè Laudunenſis Epiſcopatûs Cœnobia præcellant. Caritatis etiam & hoſpitalitatis tanta ibi affluentia reperitur, ut propter hoſpitum aſſiduam ſuſceptionem, propter pauperum quotidianam relevationem mirum in modum videatur ibi Deus omnia multiplicare: adeo ut jam inter præcipua & excellentia Franciæ Monaſteria computetur. Nec ſibi ſolùm tunc ſufficiebat, alendiſque pauperibus San-Martinenſis Abbatia; edendæ proli jam diu apta erat; addit enim mox laudatus ſcriptor, » ex ſolâ prædicti S. Martini Eccleſiâ, cui adhuc primus Abbas Domnus *Galterus* præeſt, jam duodecim alia proceſſerint Monaſteria »: ſcribebat verò anno 1149, ut colligimus ex eò quòd ibidem aſſerit necdum triginta annos ab fundatione Præmonſtratenſis Ordinis effluxiſſe.

Bartholomæo ad Fuſniacenſes Monachos ſecedente, ad Laudunenſem cathedram evehitur Galterus noſter anno 1151, honoris contemptor, quamvis eo digniſſimus; cujus actus fuſiùs proſequendos in Annales rejicimus.

II.

GARINUS, ex Priore S. Martini, ad Viconienſis Abbatiæ Prælaturam anno 1128, à Gualtero Laudunenſi ſubmiſſus, ab eodem revocatur anno 1151, ad regimen S. Martini. Pingui jam ſatis Abbatiæ B. Hugo Præmonſtrati Abbas partem territorii de *Audegnis* ſub modico cenſu contulit. Vidimus Diploma de anno 1156, ubi ſe *Guarinus pauperum Chriſti ſervum* inſcribit. Et reverâ, quamvis prædives ſcripſerit Cœnobium laudatus ſupra Chronicæ Laudunenſis ſcriptor, ſi tamen quingentorum Fratrum ibi alendorum memineris, non eſt quod divitem adeò Abbatiam credas. Certè paupertatis ejus miſertus Joannes Abbas S. Auberti Cameracenſis, partem territorii, quam habebat retrò curtem de *Senicourt* Garino donavit anno 1164, anno eodem ſubſcribit Garinus Decreto Capituli Generalis, quo Paternitatis jura in Abbatiam S. Auguſtini Tarvanenſis ab Abbate S. Petri Selincurtenſis transferuntur in Abbatem Sancti Nicolai in Furnenſi oppido. Inter Cathedralem Eccleſiam Laudunenſium, & Canoniam S. Martini ſubortam difficultatem ſuper alodiis quibuſdam de Montiniaco, & nemore de *Athies* amicabiliter compoſuerunt Gualterus Epiſcopus, & Garinus Abbas annis 1167, & 1171. Pacificationi primæ ſubſcripſerunt Philippus Præmonſtrati, & Guillelmus Bucilii Abbates. Pietatem Garini, & miram in proſperis & in adverſis moderationem coævus ſcriptor valdè commendat. Beatitatem morientis præviſio mortis, & horæ deſignatio annuntiant: ſub felicibus hiſce auſpiciis migravit 4. Idus Septembris 1171.

III.

BARTHOLOMÆUS DE MONS. Huic Adam Abbas S. Andreæ Cameracenſis Caſtelli relaxat anno 1173. ſex Galetos frumenti, & chartæ relaxationis ſubſcripſère Hugo II. Præmonſtrati, Guillelmus Cuiſſiaci, Gregorius Thenolii, & Bartholomæus ipſe S. Martini Abbates. Anno 1176, à Viardo Clerico terram ſecùs *Juxancourt* non longè ab Axona in eleëmoſynam recipit. Anno eodem arbitrum controverſiæ inter ipſum & Albericum filium Nicolai Vice-Comitis de *Sorbun* excitatæ ſuper decimâ altaris *d'Arincourt* conſtituit Joannem Abbatem S. Berthaldi de Calvomonte. XVI. kal. Aprilis. Obiit anno 1179.

IV.

GALTERUS ex Abbate Regiæ vallis Bartholomæo ſufficitur, ut indicat Charta Confœderationis Stivagienſes inter & Bellipratenſes anno 1183 ſancitæ, cui ſic ſubſcribit *S. Galteri, tunc Regiæ vallis, nunc S. Martini Laudunenſis Abbatis*. Regiminis ſui exordia auſpicatus eſt à Fraternitatis ſacro fœdere, quod pepigit 1180.
cum Abbatibus S. Vincentii, & S. Joannis Laudunenſis; quo quidem cautum erat ad litium quarumcumque definitionem, à nullâ deinceps ſæculari, extraneâ ve perſonâ, ſed à duobus Canonicis San-Martinenſibus, & duobus Monachis alter utrius Abbatiæ irrefragabiliter quæſtionem eſſe terminandam: ſpondent ſibi prætereà tres illæ Abbatiæ mutuum charitatis & orationis ſubſidium; & iſtius confœderationis teſtes fuère Hugo Præmonſtrati, Hugo Branæ, Ticelimus Maris, ſeu Longiuadi, Abbates. Hanc quoque confirmavit anno eodem Willermus Remorum Archiepiſcopus, Sanctæ Sabinæ Cardinalis, & Apoſtolicæ Sedis Legatus. Anno 1183. Galterus in præſentiâ Godefridi Viconiæ, Ticelini S. Pauli Virdunenſis, Herberti Montis S. Martini, Gre-

Digitized by Google

gorii Thenolienſiś, Aufridi Clarifontis, Godeſcalci Bucilienſis, Herberti Caſtelli ad Mauritaniam, Roberti Liskenſis, Pauli Furnæ, Abbatum, recognoſcit Eccleſiam S. Martini debere annuatim Eccleſiæ Viromandenſi ſeptem modios & dimidium tritici; quem cenſum ſolvere anteà tenebatur Viromandiæ Fratribus Jacobus Dominus de Guiſiâ: à quo ut ſe exoneraret, in San-Martinenſes transfudit, iiſdem terras donando contiguas grangiæ Marigniaci. Ab iſtâ præſtatione ſe poſtmodum redemerunt numeratâ pecuniâ Pariſio Abbati Viromandiæ. Solemni pacto reſtituta eſt pax anno eodem inter Galterum & Robertum de Petræ ponte. Hic adhuc in Patris poteſtate conſtitutus, domos Eccleſiæ S. Martini invaſit hoſtiliter, & per vim à colonis Petræpontis ſexaginta quatuor modios frumenti & unum avenæ abſtulit: quem ad reſtituendum cùm fruſtrà Rogerus Epiſcopus ſollicitaſſet, excommunicationis diſploſit ſententiam Præſul, & terram Petræpontis ſubdidit interdicto. Obſtinatam filii pervicaciam Pater ejus Hugo execratus, ad Epiſcopi clementiam, Galtero Abbate intercedente, confugit; Patri tandem ſe ſocium adjunxit Filius pœnitens, & ducentis quadraginta libris in indemnitatem refuſis Eccleſiæ S. Martini, præſtitoque priùs juramento de non diripiendis ultra ejus domibus, ab excommunicatione & interdicto ſolvitur: & ut ampliori ſatisfactione inſons Pater nocentis Filii crimen dilueret, octodecim galeatos frumenti, quos ei debebat cenſualiter Balduinus Abbas Bucilii, in San-Martinenſes tranſtulit anno 1184. Evolutis exinde duobus annis, ad priſtinam Regiæ-Vallis ſolitudinem remeavit vir otii Mariæ cupidus.

V.

TICELINUS anno 1188, à Philippo Comite Flandriæ & Viromandiæ impetrat immunitatem ab omni theloneo & pedagio pro ſex quadrigis halecum & ſalis, ſingulo quoque anno, per Flandriæ & Viromandiæ terras meantibus, ex intuitu amoris Dei, & ad reſarcienda damna, quæ Comes tempore belli San-Martinenſibus intulerat. Anno 1189, acquiſivit in territorio Portiano duo ſextaria frumenti. Idibus Maii mors ejus in Necrologio conſignatur. Ultra annum 1189, non præfuit.

VI.

WIDO DE SPERNACO, à Cuiſſiacenſibus ad San-martinenſes tranſlatus infulas, Rogerum de Roſeto ſocium aſcivit ſibi in dominio de *Altaribus* anno 1190. Nominatur in actis annorum 1189, & 1191.

VII.

ÆGIDIUS DE MARSY,

VIII.

OYLARDUS DE DOMNO-MARTINO vendidit anno 1201, uxori Hugonis de *Dom-Marc*, pratum in territorio de *Torrain* ſitum.

IX.

WIBERTUS, Thomæ militi *d'Eſcly*, publico inſtrumento profitetur anno 1204, deberi à ſe illi novem libras & ſeptem ſolidos Remenſis Monetæ ſuper redditibus villæ de *Torrain*, in pago Regiſteſtenſi. Anno 1205, communibus expenſis conſtructionem villæ in territorio de *Senicourt* aggreditur cum Rogero Dynaſtâ Roſeti. Anno 1206, partem molendini de *Bitri* relinquit Mathildi & hæredibus ejus, ſub annuo cenſu ſex & triginta eſſeniorum bladi meditanei. Anno 1207, cum Gilberto Fuſniacenſi Abbate arbiter & Judex, adjudicavit Bucilio majoratum *d'Effry*.

X.

RAYNALDUS DE RIBEMONTE, ex Canonico S. Martini evaſit Monachus S. Vincentii, habitumque Monachalem induit. Facti poſteà pœnitens, & ad priora vota reverſus, ex Metropolitæ conſilio, in priſtinæ profeſſionis loco benignè ſuſceptus eſt, & à ſecundis votis diſpenſatione impetratâ, eligitur S. Martini Abbas. Scripſit ad eum Innocentius III. anno 1211. Exſtat Epiſtola Lib. 3. num. 4. Tom. 2. edit. Baluzianæ: ex ea diſces quantæ eſſet apud Pontificem exiſtimationis Raynaldus noſter: hujus eſt tenoris;

» R. Abbati S. Martini Laudunenſis, Præ» monſtratenſis Ordinis.

» Intelleximus quòd cùm antequam eſſes aſ» ſumptus ad regimen Abbatiæ in Monaſterio » tuo fueris laudabilitèr converſatus, ad Mona» ſterium Sancti Vincentii Laudunenſis nigri » Ordinis acceſſiſti; ubi cùm aliquandiù in ipſo » habitu permanſiſſes, demum ad cor reverſus, » de Metropolitani & aliorum religioſorum » conſilio ad primam domum curaviſti redire: » in quâ tandem in regularis obſervantiæ diſci» plinâ taliter Deo & hominibus placuiſti, quòd » pro tuorum exigentiâ meritorum Fratres tui » te ſibi præfecerunt unanimiter in Paſtorem. » Quia igitur in ſuſcepto regimine laudabilitèr » diceris profeciſſe » ne occaſione moræ, quam » in prædicto Monaſterio protraxiſti, quaſi de » ipſâ teneram conſcientiam retinendo, in ſuſ» ceptæ adminiſtrationis executione tepeſcas; » attendentes quod in Canone cautum eſt, ne » quis Canonicus Regularis, niſi, quod abſit, » publicè lapſus fuerit, efficiatur Monachus, & » ſi factus fuerit, ad Ordinem Canonicum re» vertatur, ultimus in choro manendo, cucul» lam in memoriam delaturus: Diſcretionem » tuam monemus attentiùs & hortamur, per

Digitized by Google

» per Apoſtolica ſcripta tibi mandantes, qua-» tenùs circa curam gregis tibi commiſſi ſolli-» citudinem gerere ſtudeas indefeſſam; & ta-» litèr ſequentia bona continuare prioribus, » quòd dignum exinde poſſis à Deo meritum » expectare. Datum Laterani VII. kal. Martii » Pontificatûs noſtri anno XIII.

XI.

GALTERUS III. in diverſis contractibus annorum 1215, 1218, 1223, appellatur. Finali judicio Gervaſii Præmonſtratenſis Abbatis parochiam de *la Lobe*, à Cuiſſiacenſibus prætenſam obtinuit anno 1226. Haud diſſimili exitu Jacobum Sueſſionis Epiſcopum, jus procurationis in grangiâ de *Vaſſen*, hodie *Vorſen*, ambientem cùm vilipendio privilegii Apoſtolici, compeſcuit: Abbatis S. Auberti Cameracenſis tribunal à Pontifice aſſignatum refugiens Epiſcopus, ſuæ diffiſus cauſæ, ad aliud amicabile provocaverat, ne totam perderet. Perdidit tamen per arbitrorum ſententiam, nempè Conradi Præmonſtratenſis, Gervaſii Branæ Abbatum, & Everhardi Canonici Majoris Eccleſiæ Sueſſionenſis. » Auditis, inquiunt, » rationibus utriuſque partis, & inſpectis dili-» genter privilegiis Ordinis Præmonſtratenſis à » Sede Apoſtolicâ indultis, de conſilio bonorum » virorum, pronuntiavimus dictam Grangiam » de *Vaſſen*, ſecundùm tenorem dictorum pri-» vilegiorum, à præſtatione dictæ procuratio-» nis liberam eſſe penitùs & immunem; eidem » Epiſcopo ſuper hoc perpetuum ſilentium im-» ponentes. Actum menſe Novembri anno » Incarnationis 1226.

Præerat adhuc Galterus anno 1228, in menſe Novembri, uti conſtat ex contractu tunc temporis inito: unde emendandus error eorum, qui V. Idus Septembris anni ejuſdem obiiſſe ſcribunt.

XII.

HUGO, Dei-loci priùs Abbas.

XIII.

JOANNES DE *SAISINCURTE*, anno 1243, in vim juris patronatûs ſibi delati à Cæciliâ nobili Dominâ de Cyriaco, ad Capellam caſtralem de Lobia præſentavit Joannem Clericum.

XIV.

WALTERUS DE DUACO. In jus vocavit coràm Abbate & Priore S. Vincentii Laudunenſis, deputatis à Sanctâ Sede conſervatoribus Privilegiorum Ordinis Præmonſtratenſis, Margaretam Comitiſſam Flandriæ, violatricem immunitatis pedagiorum & theloneorum ab Theodorico & Philippo Flandriæ Comitibus indultæ; ipſamque ad reparationem oppugnatæ libertatis adegit anno 1245.

Hoc tempore B. Thomas Canonicus S. Martini Laudunenſis, ſuperno, ut creditur, actus Spiritu, iter dudum aggreſſus ad conquirendas reliquias Sancti Martyris Laurentii, quibus erat ſummè devotus, inventum in Hungariâ beati Martyris ſiniſtrum Brachium piè ſuffuratus, pro more illius ætatis, aſportavit, ſecumque advexit Laudunum. Quibus ritibus, quâ pompâ & apparatu receptum ſit ſacrum pignus edíſces ex hoc veteri fragmento apud noſtros reperto San-Martinenſes: » anno 1220. » (hìc eſt chronologicus error, quem infrà » emendabimus;) ſub Anſelmo Laudunenſi E-» piſcopo B. Thomas Religioſus Sancti Marti-» ni, ex Monaſterio ſanctæ Crucis de *Leleſz* » in Hungaria, Ordinis Præmonſtratenſis, at-» tulit Brachium Sancti Laurentii Martyris. De » hoc felici negotio præmonitus *Walterus de* » *Duaco*, Abbas S. Martini, Anſelmum Laudu-» nenſem Epiſcopum adit, & quæcumque de Bra-» chio S. Laurentii audierat & acceperat, fideliter » enarrat. Quod ubi reſciviſſet Anſelmus, aſpexiſ-» ſet & examinaſſet, protinùs in genua provolu-» tùs eſt; & totus Clerus cum omni populo. » Deinde poſt aliquot menſes *Walterus* Abbas, » pro excipiendo S. Laurentii Brachio feretrum » pretioſiſſimum auro gemmiſque corruſcans » fieri curavit; & ab ipſo exoratus humilitèr An-» ſelmus, Pontificalibus ornamentis indutus » in conſpectu omnium S. Laurentii Brachium » ſuſcipiens, ex edito loco toti populo veneran-» dum exhibuit; ac ſtatim enarravit quomodò » pignus illud Româ Antiochiam, ex Antio-» chiâ in Hungariam, ac tandem ex Hun-» garia Laudunum per venerandum Thomam » delatum fuerat. Cujus Brachii tranſlationem » ſignis & virtutibus Deus Omnipotens com-» probavit & commendavit.

Certum eſt ante annum 1243. San-Martinenſem Canoniam non rexiſſe Walterum de Duaco, qui tamen adventantes excepit exuvias. Igitur hoc ſolùm anno Laudunum advectæ ſunt: tum etiam Laudunenſem Eccleſiam regebat Anſelmus, cujus ſucceſſor non comparet apud San-Marthanos ante annum 1248. Hac ſtante chronologia, cœtera concordant; Indulgentiarum Diplomata duo ab Innocentio IV. conceſſarum annis 1244, & 1245. Alia ejuſdem argumenti ab variis Præſulibus emanata, à Garnero Laudunenſi, Galtero Tornacenſi, Ambianenſi Gerardo, Petro Catalaunenſium Epiſcopis.

XV.

JOANNES quondam Abbas Clari-fontis.

XVI.

JOANNES DE *BETHUNIA*. Hi duo Abbates in Elencho San-Martinenſi nullo regiminis anno notati, hoc ordine reperiuntur, probationes in documentis vidimus nullas. Paucis certè annis ambo confecerunt adminiſtrationis ſuæ tempora; ſiquidem à Waltero de Duaco ad Gerardum uſque de *Feſtieux* tres tantùm intercurrunt

Digitized by Google

currunt anni, gratis dato quòd Walterus poſt reportatam victoriam de Margareta Flandrenſi anno 1245, deſierit eſſe in vivis.

XVII.

GERARDUS DE *FESTIEUX*, ab anno 1248. rexit; & anno 1249. commutavit quædam prædia in villa de *Curieux*, cum Bucilienſibus noſtris. Moritur ipſo Nativitatis die S. Joannis Baptiſtæ anni 1254. Jacet in navi Eccleſiæ ante imaginem S. Martini, cum hoc Epitaphio:

» Hîc jacet Dominus Gerardus de *Feſtieux*,
» hujus Eccleſiæ Abbas ſeptimus decimus.
» Cujus anima requieſcat in pace. Amen. O-
» rate pro eo. Obiit autem anno Domini
» MCCLIV. In nativitate B. Joannis Bap-
» tiſtæ.

XVIII.

JOANNES DE *RENEVILLE*.

XIX.

JOANNES DE *BURCEIO*, electus anno 1258. Obiit anno 1261.

XX.

PETRUS DE *PETRIGNY*. Anno 1269. cum Joanne Præmonſtrati Abbate inter nobilem virum Ingelrannum Cociaci Dynaſtam, & Abbatem Conventumque Thenolii grandem ſopivit diſcordiam arbitrario judicio, Feria III. poſt Converſionem S. Pauli.

XXI.

WILLELMUS DE *MARLA*.

XXII.

JOANNES *d'Eſtreez*. Circa annum 1283. ingentes rixas habuit cum Guidone Abbate Præmonſtratenſi circa Paternitatem in Liskenſe Monaſterium utrimque prætenſam. Defuncto enim Hugone octavo Abbate Liskenſi, accurrit Joannes Laudunenſis Abbas, jure potior & tempore, præfuitque electioni *Balduini*. Re perfectâ ſupervenit Archimandrita Guido, atque in Capitularem aulam inductis Canonicis quibuſdam obtemperantibus ſibi, aliam celebravit electionem de perſona *Willelmi de Pixehan*; idque majoris odii cauſa fuit. Poſt varias contentiones, liteſque ad Sedem Apoſtolicam deductas, cauſâ cecidit Guido, victoriâ potitus eſt *Joannes* noſter, ut fuſiùs dicemus in hiſtoriâ Liskenſis Abbatiæ. Palmam hanc reportavit Joannes *d'Eſtreez* in Capitulo Generali anno 1286. celebrato.

XXIII.

MILO DE *CURIGNY*. Cujus regimen luctuoſâ hâc Epiſtolâ pinxit Petrus Harentalius Prior Floreffiæ; qui libertate haud diſſimili, manes recèns mortui ſui Abbatis Petri de Solra, fuerat proſecutus:

» Petrus peccator, Abbati S. Martini Laudunenſis.

» Æmulator zeli illius extremi & diſtricti
» Judicis, cujus ventilabrum in manu ejus ad
» purificandam àream ſuam, & de cujus ore
» procedit gladius utrâque parte acutus ad fa-
» ciendam vindictam in prævaricatores legis,
» & in gratiæ contemptores. Abbati S. Marti-
» ni Laudunenſis, Præmonſtratenſis Ordinis,
» declinare à malo, & facere bonum.

» Ut oppoſita juxtà ſe poſita eluceſcant, re-
» citatâ priùs nobilitate & excellentiâ præfatæ
» Eccleſiæ, in quâ dudùm viguit religionis fer-
» vor, converſationis honor, ac profeſſionis de-
» votio, quantùm à priſtino ſtatûs ſui honore
» ipſa declinaverit, quanquam conſtet id te non
» ignorare; ut tamen vexatio det intellectum
» ad emendationem, ſi placet, ſeu ad confu-
» ſionem tuam, ſi diſplicet, non ſolùm tibi, ve-
» rùm etiam legentibus, charitatis zelo pan-
» dere curabo. Nobilis ſiquidem præfata Lau-
» dunenſis illa recolendæ prælationis Eccleſia,
» in Ordine ſecunda, ſuprà firmam fundata pe-
» tram, in vertice illius egregii montis Laudu-
» nenſis collocata, piiſſimi patroni B. Martini
» munita præſidio, tibi, cui ſpecialiter loquor,
» titulo Paſtoris adſcripta: hæc, inquam, no-
» bilis baſilica, dudum excellentiâ dignitatis
» præclara, ſanctæ opinionis & honeſtatis rela-
» tione per orbem terrarum longè latèque dif-
» fuſa, in perſonis ſpiritualiter exercitatione
» ornata virtutum, ac temporaliter divitiis &
» poſſeſſionibus diffuſiùs ampliata, benedictio-
» nibuſque largifluis in tantùm referta exſtitit,
» ut ipſius Eccleſiæ Paſtori & filiis meritò coap-
» tari poterat illud Davidicum, *à fructu fru-
» menti, vini & olei ſui multiplicati ſunt*; ac
» in loco hoc ſpeciali quâdam prærogativâ im-
» pleri ſentiebatur. *Quoniam timentibus Deum
» nihil deeſt, nec iis qui eum diligunt in verita-
» te.* Quomodò hoc? niſi quia nihil ibi indiſci-
» plinatum, nihil inordinatum, nihil citrà, ni-
» hil ſuprà modum, nihil ibi indecens, ſed om-
» nia quieta erant & conſona; adeo ut univer-
» ſa, diſponente ſapientiâ, in menſura, pondere
» & numero, quantùm infirmæ humanitati poſ-
» ſibile eſt, geri videbantur. Nam Caput &
» membra præfatæ Eccleſiæ cohærentia ſibi ſer-
» vabant unitatem ſpiritûs in vinculo pacis, ca-
» put cordi, & cor capiti ſibi invicem vires
» ſuas refundendo communicabant, dum Ab-
» bates & Paſtores ſpirituales, profectò viri,
» tui prædeceſſores imbecillitatem infirmorum
» ſine murmuratione ſuſtentabant, debiles fo-
» vebant, neceſſariaque unicuique diſtribue-
» bant, prout cuique opus erat. Verſâ vice
» etiam inferiores debitum ſuperioribus ſuis
» honorem, obedientiam deferebant. Sicque
» Caput & membra quaſi unum Corpus in uni-
» tate cordis & animæ compactum & conne-
» xum per omnem juncturam laudabilis & imi-
» tandæ ſubminiſtrationis hujuſmodi pacato

» conſiſtebant animo, & creſcebant in ædificationem ſui in charitate. Longè procul dubio ab illis languor capitis, aut contagio membrorum. Erat ergo in omnibus & ſingulis munda religio, ſanam operans converſationem. Quis enim de ſalute & pulcritudine corporis dubitet, cùm præeſſet caput incolume & lucidum, nec habens aliquam partem tenebrarum? Neceſſe enim ſemper eſt ſub ſano capite membra æquè una inveniri. Quid ampliùs loquor de hac ſolemni dudùm Eccleſiâ tuiſque prædeceſſoribus .... ejuſdem Eccleſiæ Rectoribus; niſi quòd hi ſicut piſcinæ in Heſebon, ſicut columbæ, quæ lacte ſunt lotæ, reſidentes juxta fluenta pleniſſima, qui ſeipſos in compunctione mundabant, & lavabant ſuos etiam ſubditos, ne exorbitarent per circumſpectionem cuſtodiebant, & in puriſſimis ſcripturarum fontibus, quomodò ſe & alios regerent, ſpeculantes, univerſa ipſis cooperabantur in bonum, ſecundùm propoſitum vocatis ſanctis. O Domina! poſt primam in Ordine Præmonſtratenſi, Eccleſiarum ut pridem prodires ſecunda; quàm longè à ſtatûs tui nobilitate perceptâ miſerabiliter es dilapſa! Proh dolor! univerſo penè Ordini præfato innotuit dejectio; tribubus, & populis, compatriotis præſertim tuis admirantibus, quomodò tu perditioni proxima deſolari ſic patiaris, non habens conſolatorem.

» Durum quippe & intolerabile tributum eſt, offendi à deffenſore, deſolationem à patre pacis & mercenarium habere pro Paſtore, atque à viro proprio viduari. Tu Eccleſia præfata apud degeneres vulgique aures prærogativis ex præmiſſis nobilis quondam reputata, quomodo ſic converſa es retrorſum ignobilis effecta? viduata es, & jure vocaris vidua, quia virum non habes, cujus diſponaris conſilio, diſponaris ſolertiâ, à quo authoritatem virtutis concipias maſculinæ.

» Horum malorum, Domine Abbas, cui alloquor, dicunt te actorem, qui te noverunt addicunt etiam. Poſtquam præfatam intraſti Eccleſiam, ut paſtor eſſes ejuſdem, commoti ſunt & conterriti ipſius filii, conſiderantes te velle præeſſe, non prodeſſe, ad divitias tendere, non amicitias alere, titulo prælationis gloriari, non Eccleſiæ negotiis vacare, dignitatibus fulgere, non Fratrum neceſſitatibus miniſtrare. Hoc enim nihil aliud eſt quàm paſtoris locum occupare, ſub umbra quidem officii præeminere, nec in aliquo complere officii veritatem. Proh pudor: ſi tantus tamque ſolemnis locus Laudunenſis præfatus ſale infatuato reſpergatur. Quid dicam, niſi quòd ſterilis factus eſt, nomenque ejus verſum eſt in ignominiam, fructuum non ferens ubertatem. Ex ſale nimirum ſparſo terræ ſterilitas venit. Væ dicitur paſtori, cùm exſtat diſſipator, non diſpenſator; non deffenſor Eccleſiæ, ſed offenſor; non inſtructor ſubditorum, ſed deſtructor. Debet enim Abbas ſubditis eſſe religionis exemplar, forma vitæ, ſpeculator domûs Iſraël, Eccleſiæ murus, terribilis malis, benignus bonis, ac totius Apoſtolicæ Doctrinæ proſecutor & hæres. Audi igitur, Domine Abbas præfatæ Laudunenſis Eccleſiæ, audi & ſuſtine patienter: columbina enim commotio mea in te, nec de felle amaritudinis hæc procedunt; verba enim mea non ſunt odii, ſed amoris; non rancoris, ſed caritatis; plena deſiderio ut reſipiſcas ab errore, ſi quo teneris. Æmulor te Dei æmulatione, ſi tamen non zelaveris facere iniquitatem. Revolve in azylo conſcientiæ tuæ, quo intraſti animo, aut ad quid veniſti; an ut præeſſes, aut ut prodeſſes? an ut congregares, aut ut diſſipares? an ut paſceres, aut ut perderes? vices ſummi patrisfamilias geris: Attende ergo te de acceptis talentis rationem diſtricto Judici redditurum, noli gloriari in divitiis, in delitiis & honoribus. Ignoras aut diſſimulas, quia tu ebrius diceris, & filii tui eſuriunt. Scito, omnis ignorans ignorabitur. Certè ſic vivere, non eſt filios tibi commiſſos paſcere, ſed depaſci; non eſt ſequi Chriſtum, ſed perſequi; non eſt dicere Chriſto teſtimonium, qui venit miniſtrare, ſed deteſtari; non eſt in cruce Chriſti gloriari, ſed in vanitatibus potiùs damnari. Si attenderes quòd Paulus Apoſtolus in nullo conſulat gloriandum, niſi aut in Domino, aut in cruce Chriſti, aut de teſtimonio conſcientiæ puræ, certè cenſeres non exorbitandum in dominatione. Mors certè erit in olla, in tua videlicet Eccleſia, niſi in te & per te ſale Apoſtolico verus eam condierit Helizæus. Memorare diligenti diſcuſſione quomodò debitum perſolviſti in officio tuo paſtorali. Tempus enim breve eſt. Noſtra mors cruenta & inſatiabilis, miſſis præconibus ſuis ſenectute & imbecillitate animam urget ad exitum. Judex ante januam aſſiſtit, exire compellit, vocat ad judicium, rationem exacturus de lucro talentorum tibi creditorum. Recogita in ſecreto conſcientiæ hæc & his ſimilia; etſi principem te conſtituit Dominus, noli extolli, ſed quaſi unus eſto ex illis. Tunc proculdubio fructuoſè & laudabiliter explebis miniſterium tibi commiſſum, ſi non alta ſapiendo, neque ambulando in magnis ſed neque prudentiæ tuæ innitendo, ſed ad temperantiam humilibus conſentiendo, & ad inſtar illius qui dixit, non veni miniſtrari, ſed miniſtrare, ſubjectis tuis, ſervatâ diſciplinæ regularis rectitudine, reddendo ſingulis competentia, te affabilem & amabilem ſtudeas exhibere. Ita ſanè implebis officium paſtorale; & in hoc maximè, ſi errores priſtinos, quibus culparis, exſtirpes, caveaſque ne te vitioſa & reprehenſibilis vita contemptibilem reddat; ſed vigore & puritate religionis, mitis & humilis converſationis imi-

Digitized by Google

» tabilem te præbeas. Si timendo increpationes » divinas, quas per Ezechielem & Jheremiam » Prophetas ſuper iniquos ovium Dei paſtores » terribiliter intonat; metuendo aſperum illud » & tremendum Prælatis verbum, Judicium » duriſſimum in hiis qui præſunt fiet, & poten- » tes potenter tormenta patientur: ſi, inquam, » iſtud formidando, & mores actuſque corri- » gendo, ad reddendum prælationis tuæ ſum- » mo Judici rationem non tantùm pro te, ſed » pro ovibus curæ tuæ creditis, vigilanter te » præpares, congruum te exſecutorem paſto- » ralis miniſterii exhibebis. Cœterùm ne cures » quærere, quis ſit homuncio, qui talia lo- » qui audeat; qui præſumat arguere, quem » non novit. Novi equidem te, & ſi non ad » plenum facie, famâ tamen ampliùs novi; fa- » mâ utique, quæ de te celebri rumore vici- » norum & Ordinis aures implevit, & quod la- » pides ſanctuarii ac ædificiorum tuæ Abbatiæ, » quaſi in capite omnium platearum diſpergun- » tur. Hoc itaque famâ vulgante audivi, & » conturbatus eſt venter meus, à voce contre- » muerunt labia mea; & propterea, zelo tui du- » ctus, ſcripta tibi de te tranſmitto, ſi fortè ve- » lis apprehendere diſciplinam, nequando, » quod abſit, iraſcatur Dominus, & pereas » de via juſta. Quod avertat à te, convertens » animas Dominus Jheſus Chriſtus, cui eſt ho- » nor & gloria in ſæcula ſæculorum.

An profuerit Epiſtola hæc, & utrum mores pravos emendaverit Laudunenſis Abbas Milo, ignoramus; nec de geſtis ejus ultra habemus quidquam.

XXIV.

Joannes de *Castellione*, Electus Abbas Præmonſtrati anno 1333. ita fert Necrologium San-Martinenſe: aliter tabulæ Præmonſtratenſes, quæ ex Priore Archicœnobii Abbatem electum referunt.

XXV.

Joannes de *Brueriis*.

XXVI.

Joannes de *Malbodio*.

XXVII.

Bertrandus de *Roseto*, jacet propè altare S. Sebaſtiani ſub hoc Epitaphio:

» Bertrandus de Roſeto quondam Abbas » hujus Eccleſiæ, qui obiit anno MCCC- » LVIII. nonâ horâ die animarum, de nocte. » Orate pro anima ejus.

XXVIII.

Joannes Benedictus: inhumatus ante Sacellum S. Joannis Baptiſtæ, hâc ſemi-exeſâ inſcriptione decoratus jacet:

. . . . Joannes Benedictus
Natus de Fara: tibi cedat peſſima fera.
Heu! cur tu cineri ſuccumbis, regula cleri,
Gemmaque virtutum, ſis cinis atque lutum.
O mors! quàm dura & quàm peſſima ſunt tua jura!
Non eſt tam fortis, qui vincat vincula mortis.
Mors miſerata parùm, non horruit hunc tumulatum.
Compatiens, humilis, aſſiduè dicit in imis.
Quiſquis eris qui tranſieris, ſta, proſpice, plora.
Sum quod eris, quod es ipſe fui; pro me, precor, ora.

XXIX.

Joannes *Vairetus*. Expoſuit ſummo Pontifici Clementi VII. Monaſterio ſuo plures Ordinis ejuſdem Eccleſias, tanquam filias ſubeſſe ſpeciales, quarum Prælati ex privilegio Pontificalia induerent; indignumque videri minorem eſſe honore, qui eſſet jure potior: requirebat igitur, ut Pontificis inſtar, uſus ſibi concederetur mitræ ſolemnis, annuli & chirotecarum. Annuit Clemens privilegio dato Avenione kal. Octobris, Pontificatûs ſui anno XIV. id eſt æræ Chriſtianæ 1392. Præerat adhuc Joannes anno 1426. quo Inſtrumentum fraternitatis intimæ cum Abbatia Bonæ-Spei conſcripſit. Vide Chron. Bonæ-Spei pag. 357.

XXX.

Balduinus Branensis.

XXXI.

Petrus de *Ponte*. Jacet ad cornu Epiſtolæ altaris B. Mariæ Virginis, cum hoc epitaphio:

Vermibus hîc donor, & ſic oſtendere conor,
Qualiter hîc ponor, ponitur omnis honor
Petrus de Ponte.

Obiit anno 1461.

XXXII.

Jacobus le *Noir*, in navi Eccleſiæ ſepultus ſub tumba hanc præferente inſcriptionem:

» Hîc jacet Dominus Jacobus, hujus Ec- » cleſiæ Abbas trigeſimus ſecundus; qui obiit » anno Domini MCCCCLXXXV. die » XIX. Octobris.

XXXIII.

Joannes *Poulallier*. Anno 1496. menſe Februario renovavit fraternitatis ſanctæ fœdus cum Carolo Luxemburgenſi Laudunenſium Antiſtite, & Eccleſiæ S. Joannis Oppidi ejuſdem Adminiſtratore, ſeu Commendatario perpetuo; quod quidem ictum fuerat anno 1180. uti diximus. Ante altare B. Mariæ Virginis quieſcens Joannes, iſtud habet, ex vetuſtate nonnihil oblitteratum, encomium:

. . . . tricesſimus Abbas

Tertius, illuſtres inter habendus avos.
Hic eſt, hic ardens quem vexit ad æthera virtus,
. . . . religionis apex.
Quas ſibi Chriſtus oves mandavit . . . . .
Rebus & exemplo paſtor ovile docet.

XXXIV.

Joannes *Bucquet;* cujus Epitaphium in navi Eccleſiæ inſcriptum, accipe:

Quem natura dedit mortalem, & gratia vivum
Bucquetum . . . .
Octo qui luſtris vixit cum quatuor annis
. . . .
Mille & quingentis viginti ſexque peractis
Nonâ poſt decimam Junius hunc perimit.

Ejus tempore, anno ſcilicet 1502. jubente Generali Capitulo, in Abbatia San-Martinenſi ædificata ſunt ergaſtula pro facinoroſis totius Ordinis hominibus. Anno 1504. aliud Generale Capitulum ſtatuit ut pro expenſis cujuſlibet Religioſi in his carceribus detenti damnatique ad arctum panem, & aquam limpidam, quotidiè decem turonenſes denarii ab Abbate proprio penderentur &c. Anno 1508. in Comitiis Generalibus laudata & confirmata fuit donatio cujuſdam domûs in vico de *Lætitia* facta per iſtum Joannem Conventui ſuo. Anno 1509. conſtitutus eſt Circariæ Floreffienſis Viſitator. Anno 1512. impetravit à Patribus in Capitulum univerſale congregatis licentiam celebrandi in Eccleſiâ ſuâ Feſtum B. Joſephi, ad inſtar Feſti ix. Lectionum; atque in viſitatorem Circariarum Franciæ, Floreffiæ & Brabantiæ ſublectus eſt. Alia Feſta anno 1516. obtinuit fieri in San-Martinenſi Canonia, putâ de Apparitione B. Micaëlis Archangeli per modum Duplicis, & de Præſentatione B. Mariæ Virginis, Triplicis ad inſtar, abſque octavis. Ritus etiam ſingulares, de licentia Procerum in Comitia adunatorum anno 1518. invexit; edixit nempe, ut per Conventûs ſui Novitios quotidiè poſt miſſam de B. Maria Virgine ter cantaretur verſus, *Monſtra te eſſe Matrem*, adderetque Sacerdos, ſacro mox operatus, *Poſt partum*, & Collectam *Concede*. Anno ſequenti Patribus itidem congregatis intimavit ab ſe Conventuque ſuo comparatos fundos, pro alimentis uni Religioſorum San-Martinenſium Pariſiis ſtudenti præſtandis in ævum. Laudatus ſummoperè Præſulis in litteras ardor, atque piæ fundationis probata ſeries. Aliam anno 1520. iniit ſemitam eòdem ducentem: commodavit Ordini ſummam quingentarum librarum per modum reditûs redimibilis, eâ lege, ut Ordo uni ex San-Martinenſibus Canonicis Lutetiæ ſtudenti quotannis pro penſione præſtare teneretur viginti quinque libras, quouſque eſſet ſumma capitalis commodanti refuſa. Anno 1526. nominatur in Actis Generalis Conventûs *Abbas S. Martini Laudunenſis & Viconienſis Monaſteriorum.* Hæcque fuit meta laborum; ejus quippe ſucceſſor inſequentis anni 1527. obedientiam præſtitit primùm: hanc quoque mortis epocham adſtruit Epitaphium relatum ſuprà.

XXXV.

Adrianus Pelletier. Anno 1527. obedientiam præſtitit Abbati Præmonſtratenſi, atque pro ſuo Monaſterio in Generali Patrum Conventu impetravit, ut tenerentur novitii, poſt abſolutam B. Virginis Miſſam, ſabbatinis diebus cantarent Antiphonam *miſſus eſt* &c. Ejus tumulo Amatus de Fonte Succeſſor hæc appendit carmina;

Labile quiſquis avet perituri culmen honoris,
Et necis & vitæ ſæpe revolve vices.
Unicus ecce tibi patet ortus, & exitus idem.
Has, Adriane, fores nudus utraſque ſubis.
Dic, age; vivis adhuc, an dormis, an vel utrumque?
Dormio, vivo ſimul, funus utrumque facit.

In inferiori autem lapidis parte hoc habetur diſticon,

Me genuêre patrem Fratres; triceſimus Abbas
Quintus eram: poſt me Doctor Amatus adeſt.

Obiit anno 1530.

XXXVI.

Amatus de *Fonte*, S. T. Doctor Pariſienſis, à Capitulo Generali 1512. inſtituitur Prior Collegii Pariſienſis. Anno 1530. Abbas S. Martini eligitur. Capitulis Generalibus annorum 1531. 1533. 1537. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. præſedit: Anno quidem 1531. *attentâ infirmitate & abſentiâ R. Generalis*, ut ferunt acta hujus Capituli: item anno 1533. *attento deceſſu R. Patris Præmonſtratenſis.* Aliis verò annis tanquam Vicarius Generalis Cardinalis Piſani, Commendatarii Præmonſtratæ domûs Abbatis, annis 1534. & ſequentibus creatus eſt Viſitator variarum Circariarum. Obiit Samoſiaci nonis Auguſti, vir doctrinâ, experientiâ rerum, morum integritate conſpicuus, anno 1545.

XXXVII.

Robertus de Lenoncourt, Catalaunenſis Epiſcopus.

XXXVIII.

Carolus Cardinalis à Lotharingia anno 1548. Monaſterium interim regebat *Venerabilis Frater Reginaldus du Puys, S. T. Profeſſor*, ſub denominatione *Vicarii Generalis* pro parte Rmi. Cardinalis: hujus eſt mentio in Actis Capitulorum Generalium annis 1554.

Digitized by Google

1556. habitorum. Aliud de anno 1557, confirmat & approbat penſionem ab Eminentiſſimo Principe aſſignatam Fr. Jacobo de *Laſſus* in Theologia Baccalaureo, pro adipiſcendis gradibus cæteris. Cardinali dimittenti ſucceſſit anno 1565.

XXXIX.

ANTONIUS *VISCONTI*, ex Ordine Hieronimitarum, S. T. Doctor, vetera reparavit ædificia, nova conſtruxit. Nomine Cardinalis Ferrarienſis, Abbatis Præmonſtrati, tanquam Vicarius Generalis Ordinis, pluribus Capitulis Generalibus præfuit. Concilio Provinciæ Remenſis interfuit anno 1583. Cardinali Lotharingiæ benefactori ſuo addictus, confœderationi Procerum Regni, ſub obtentu religionis, infauſtis Henrici III. temporibus, ſe devovit anno 1586. Conjuratorum partibus profligatis, in Italiam protinùs ſe recepit Abbas, malorum ſibi imminentium præſcius, & in oppido Aquæ-pendentis moritur anno 1588.

XL.

CLAUDIUS *BAZIN*, Regi à Conſiliis & eleëmoſynis, habitum & profeſſionem Ordinis aſſumpſit, & regularis vitæ amans, eam in ſuum Monaſterium induxit, verbo & exemplo. Pariſios profectus, ut conſanguineis ultimum vale diceret, morbo correptus interiit 30. Decembris 1611. in Auguſtianorum Majoris Conventûs Eccleſia ſepulto hoc monumentum poſuêre mœrentes Filii.

» R. Pere en Dieu Frere Claude Bazin natif de Troyes, Conſeiller & Aumônier ordinaire du Roy, & Abbé de S. Martin de Laon, Ordre de Premontré, aprés avoir été nourri à la Cour de Henry III. & IV. ſervit Leurs Majeſtez prés & ſous M. de Geſvres, Conſeiller du Roy en ſes Conſeils privez & d'Etat, & ſecretaire de ſes Commandements, par la faveur & bienveillance duquel il auroit été pourvû de ladite Abbaye. Laſſé des vanitez de ce monde, s'étant reſolu d'en quitter tous les honneurs, pour ſe donner en tout au ſervice de Dieu & à l'honneur de ſon Egliſe, avoit, pour plus dignement s'acquitter de ſa charge d'Abbé, pris l'habit de Religieux en l'ordre dudit Premontré, & en icelle qualité ayant regné dans ledit Ordre pendant l'eſpace de trois ans cinq mois, & en icelle maiſon rétabli la regle d'icelle, ſous l'obſervance de laquelle lui vivant, & faiſant vivre ſes Religieux, l'honneur au monde lui en étoit acquis; Dieu ayant voulu lui en donner la gloire en ſon ſaint Paradis l'a appellé de ce monde, d'où avant que de partir, aprés avoir reconnu ſa mort, rendit graces à Dieu, & ſe reſouvenant toujours de ſon vœu monaſtique ſous la regle de S. Auguſtin, abſent de ſa maiſon, a élû ſa ſepulture en ce lieu, où ſon corps repoſe cy-devant ſous cette tombe: puis recommandant ſon ame à Dieu, l'a lui a remiſe en ſes mains le Vendredy 30. jour de Decembre 1611. jour de ſon decés à Paris.

Paſſans, priez Dieu qu'il lui faſſe miſericorde. Abbatiam ex ceſſione Domini Bernardi *Potier* de *Geſvres* obtinuerat; quam, quia regularis erat, retinere ſecularis non potuit.

XLI.

NICOLAUS LE SAIGE, patriâ Normannus, ingenio & artibus potens, œconomiâ præcipuus, ædes Abbatiales à fundamentis ædificavit; ſacriſtiam pretioſâ ditavit ſuppellectile; alienatas villas redemit; vaſa argentea inaurata & elaborata curioſé ad ſacrum altaris opus procuravit; religionis obſervantiam promovit religioſus ipſe. Ordinis tamen cenſuram & vituperium non vitavit, quando factionis Richelianæ Anteſignanus, Richelium in Abbatiam Præmonſtrati voluit intrudere, in ſpem, ut dicebant, adipiſcendi ab impotente gregis regundi Archimandrita Vicariatûs Generalis Ordinis. Obiit Pariſiis 13 Aprilis 1645. unde Laudunum revectus, in Eccleſiâ ſuâ tumulatus eſt.

XLII.

CARDINALIS JULIUS MAZARINI.

XLIII.

CARDINALIS MANCINI.

XLIV.

FRANCISCUS DE CLERMONT, Epiſcopus Noviomenſis.

XLV.

LUDOVICUS DE CLERMONT, Epiſcopus Laudunenſis. Ut primùm Abbatiam adiit, menſæ Epiſcopali de conſenſu Regis Ludovici XIV. perpetuâ unione incorporare anniſus eſt; pulſata & frequenter rogata ad hunc effectum ſancta Sedes reſtitit petitioni, quam probè noverat funeſtam Ordini. Reſectâ enim hâc ſecundâ Ordinis Paternitate, quantum corpori integro vulnus infligatur, quantæ Caput ipſum pateat malorum colluviei, docuerunt præteritorum temporum experimenta.

XLVI.

Id tandem evicit Dominus *de la Farre*, Ludovici *de Clermont* in Epiſcopatu & in San-Martinenſi Abbatia Succeſſor. De iſtius Abbatialis tituli ſuppreſſione fuſiùs dicetur in Annalibus.

PASTORATUS.

S. Martinus de Myceio (Micy.)
S. Dyoniſius de Ponte ad Buſſiacum (Pont à Buſſy.)

Laudunenſis Diœceſeos.

S. Lambertus de Alobio (La Lobe.)
S. Nicolaus de Igneo monte (Inomont,) cum filiali de Arnicurte (Arnicourt.)

Digitized by Google

S. Maria de Hoigniaco (Hoygnon.)

S. Maria de Reginæ-villa (Renneville.)

Diœceſis Remenſis.

S. Genoveſa de Salmociaco (Salmoncy.) quondam palatio regum.

Diœceſis Laudunenſis.

PATERNITAS.

Reſpectu totius Ordinis Abbatia S. Martini ſecundæ Paternitatis juribus gaudet. Specialia autem exercet in Abbatias, quarum fuit immediata parens; eas ſubjicimus.

1. Parthenon de *Diona*. (*Dione*.)

2. Parcum, ad Lovanii muros, à Godefrido Barbato Duce Lotharingiæ inferioris anno 1129. fundatum Galtero Abbati S. Martini datur.

3. Liſka, nunc in Diœceſi Bononienſi, ſubjecta eſt Galtero Laudunenſi Abbati, & à Milone Tarvanenſi Præſule confirmatur anno 1132.

4. Lacus-Jurenſis, ab Ebelone, & uxore ejus fundatus anno 1220. atque ab Geraldo de *Rougemont* Lauſanenſi Epiſcopo approbatus, deductæ ex San-Martinenſi Abbatia Coloniæ cedit.

5. Corneolum, in Diœceſi Biſuntina, conceditur Galtero Abbati, & ab Anſerico Archiepiſcopo eidem confirmatur ſubjicitur que anno 1134.

6. Caſa Dei, Galtero eidem ſubmittitur à Willelmo Archiepiſcopo Auſcitano anno 1135.

7. Saleghem, ex Simonis Epiſcopi Tornacenſis charta anni 1136. Abbatiæ S. Martini ſubditum eſt; nunc *Truncinium* vocatur, ex quo illuc tranſlati ſunt non multò poſt tempore Fratres in *Saleghem* priùs conſtituti.

8. Preguenhem, aliàs Pettinghem, Sanctimonialium aſceterium, ex eodem diplomate, à S. Martini Cœnobio pendet.

Vallis Dei, ad conſilium & ordinationem Galteri traditur, ut habet Charta Rainaldi Ar- 9.
chiepiſcopi Remenſis anni 1137.

Inſula B. Mariæ.

Viconia. 10.

S. Vincentius Uliſſiponenſis. 11.

S. Vincentius Uratiſlaviæ, nunc Lucenſi 12.
Abbati ſubjectus. 13.

Thenolium. 14.

Reliquiæ Sacræ.

Inſignis portio crucis Chriſti, pretioſo incluſa metallo, gemmis & lapillis radiante, Jeroſolymis advecta Laudunum: in pixide affabrè facta hodiè aſſervatur.

Brachium ſiniſtrum S. Laurentii martyris, cujus hiſtoriam ſupra deſcripſimus.

Oſſa S. Bartholomæi in brachio argenteo accluſa, & pretioſis lapidibus exornato.

Pars lanceæ, quæ Chriſti latus aperuit.

SS. Petri & Matthiæ Apoſtolorum, & Sancti Blaſii oſſa.

Pars digiti S. Martini Turonenſis.

Semi-coſta Sancti Joannis Baptiſtæ, & altera Sancti Chriſtophori.

Maxilla Sancti Conſtantii Archiepiſcopi, & altera Sanctæ Mariæ Magdalenæ.

SS. Innocentium oſſa.

Reliquiæ SS. Firmini Martyris, Apollinaris, Norberti, & Hilarii.

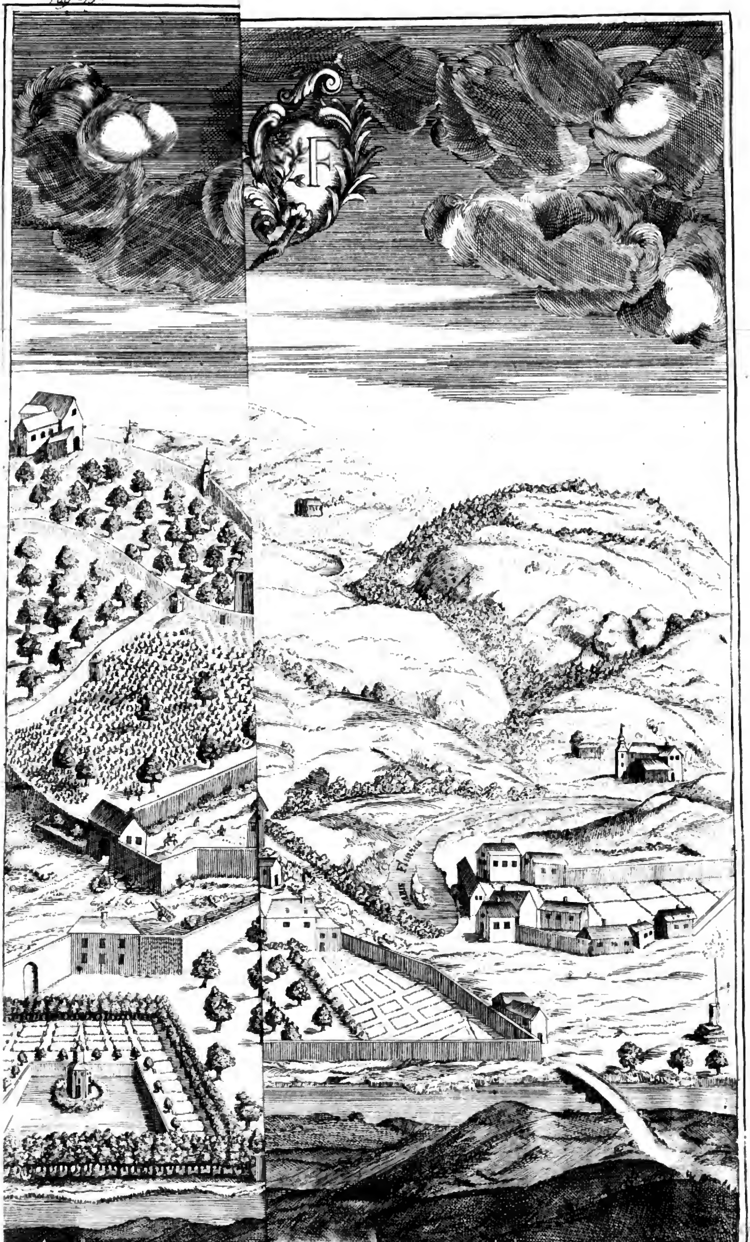
In lipſanis aræ principi impoſitis penè ſunt integra corpora SS. Macarii Epiſcopi, Euſebii, Marini, Favillini, Sambariæ, Ravaoniæ, Bobiliæ, & Frigiæ. Vide probation. A Colum. * ij. ad Colum. L.

FLOREFFIA.

Floreffia Fil. Præmonſtrati. Diœceſis Namurcenſis. Circaria Aquomenis.

NORBERTO Præmonſtrati iter relegenti, & ſacrarum Reliquiarum theſaurum, quem Coloniæ repererat, quo ſuum enaſcens Monaſterium ditaret, adſportanti, occurrit Ermenſendis Conradi Comitis Lucemburgi & Clementiæ de *Longwic* filia illuſtris, & à deceſſu Alberti Comitis Daſburgenſis nupta Godefrido Namurcenſium Comiti. Celebratiſſimarum Norberti virtutum opinione, & Reliquiarum ſanctarum reverentiâ allecta Princeps, hoſpitem religioſiſſimè excepit, & hominis admirata ſanctitatem, rogavit ut è ſociis ſuis aliquot Floreffiæ relinqueret, qui religioſam Inſtituti ſui familiam auſpicarentur ibidem. Roganti Norbertus annuit, & ſacrarum exuviarum parte illîc depoſitâ, *Richardum* præfecit Abbatem, qui ſurrecturo aſceterio curas impenderet, & munificæ Principis coadjutor incunctanter promoveret opus. Anno igitur 1121. coadunatos in ſtructi Monaſterii, ad ripas fluminis ſambræ, unâ & ſeſqui horâ à Namurco, poſſeſſionem, Canonicos immiſit Ermenſendis: Cœnobio indidit nomen *Salve*, & Eccleſiam ſolemni inauguratione conſecravit Albero Epiſcopus Leodienſis. Qualis & quantus fuerit Richardus, quem regundo gregi Norbertus præpoſuit, deſcripſit Petrus Herentalius Floref-

Digitized by Google

F
Fluvius

ſienſis Canonicus, ſagax Antiquitatis indagator, & de re litteraria benè meritus; cui non tantùm faſtus ſuæ Abbatiæ ad ſæculum XIV. deductos debemus, ſed etiam eventus extraneos hiſtorico ſtilo complanatos criticè tranſmiſit poſteritati. Pauca & ſynopticè de opere ejus delibabimus; cætera ex diplomatibus, ſive Chartulario venerandæ Antiquitatis, cujus copiam nobis magna humanitate fecit modernus Abbas, & à coætaneis vel ſupparibus ſcriptoribus repetituri.

I.

RICHARDUS multo religionis fervore laborans, Eccleſiam ſuam, quæ *Salve* dicta fuit, cum feſtinatione perficere & privilegiis communire procuravit. Amplum ab Alberone Leodienſi Epiſcopo pro aſſerendis Floreffiæ libertatibus impetravit Diploma, ab Honorio II. poſtea inſtauratum, quo à ſubjectione Archidiaconi & Decani Floreffia eximitur, & Epiſcopo ſolum & merum jus aſſeritur benedicendi Abbates canonico Fratrum ſuffragio electos. Anno 1125. pii fundatores Godefridus Comes Namurci, & Ermenſendis uxor ejus, aſſentientibus filiis ſuis Alberto & Henrico, Richardo Abbati Eccleſiam *S. Laurentii de Sarto* contradiderunt: quod ut eſſet irrevocabile donum, *ſeipſos in matre Eccleſia*, (Floreffienſi nempe) *repreſentantes*, *Godefridum filium Henrici Comitis del Roche*, *qui tunc fortè aderat*, *eandem traditionem de manu ſuâ ſuſcipere fecerunt*: & eodem miniſterio tranſtulerunt in Richardum. Hinc oblationis & doni fidejuſſor obſeſque quodammodo Henricus Comitis *del Roche* Filius. Confectum deſuper multis nobilibus præſentibus & collaudantibus Inſtrumentum: deinde anno 1130. rei geſtæ ſeriem probavit, ſuoque Diplomate adſtipulatus eſt Alexander Leodienſis Epiſcopus. Cujus quidem Alexandri authoritate judicioque Joannem Leodii Archidiaconum, immunitates Floreffiæ corrodere tentantem, compeſcuit Richardus; qui demum expletis diebus peregrinationis ſuæ obiit anno incerto, & ſepultus eſt in cæmeterio Capellæ primitùs fundatæ.

II.

ALMARICUS, vir religioſus, Divi quondam Norberti in Apoſtolatu comes, ſacræ & evangelicæ rei ſedulus promotor, puſillo gregi paſcendo, erudiendiſque populis dum intendit, ad terram ſanctam ablegatur Concionator; dein ad Sidonienſem Epiſcopatum rapitur anno circiter 1152. Vide geſta ejus in ſerie Abbatum *S. Abacuc*.

III.

GERLANDUS natione Allemannus, inquit citatus jam Petrus ab Herentalio, pietate & rerum agendarum peritiâ inſignis, deſtinato ad regendam *S. Abacuc* in Paleſtina Eccleſiam Almarico ſucceſſor datus ante annum 1134. quo anno Alexander Epiſcopus Leodienſis approbat donum mediæ partis decimarum apud *Veroſle* Floreffiæ factum, ab quadam *Methilde*, & tanquam Dominus ſuperior, eandem largitionem ipſe facit per manum Gerlandi Abbatis. Varias poſſeſſiones Gerlandus ſuo Monaſterio acquiſivit; etenim Nicolaus Cameracenſis Antiſtes petitione ejus & *religioſi viri Amici ſui Hugonis* Præmonſtratæ Eccleſiæ Abbatis, contulit Floreffiæ altare de Capella ad fontem S. Audoberti, anno 1140. regni Conradi Regis III. Præſulatûs ſui V. *Poſtulam*, *Hengelo*, *Wanziam*, *Herlaymontium*, *Excele*, *Leſſiam* junxit primævæ fundationi Gerlandus. Anno 1146. ſententiæ Conradi Regis pro Monaſterio S. Maximini Trevirenſis Spiræ pridiè Nonas Januarii datæ ſubſcripſit. Anno 1148. recepit ab Arnulpho de Treſonia per manum Waſcelini Abbatis S. Laurentii Leodienſis decimam de *Tylehut*. Gerlando eidem Diploma inſcripſit Henricus Comes Namurci, quo Patris ſui Godefridi in Floreffienſes munificentiam, largitioneſque confirmat & auget anno 1151. Religioſos Præmonſtratenſes ad Leſſienſem Eccleſiam, amotis ſecularibus Canonicis è Floreffia ſubmiſit Abbas anno 1152, & ut parta legitimè firmiùs conſiſterent, Innocentii II. Papæ, Conradi III. & Friderici I. Imperatorum protectionem & confirmationem interpellavit. Anno 1154. Nicolaus Præſul Cameracenſium *adpetitionem dilectiſſimi ſui Gerlandi venerabilis Abbatis de Floreffia*, *ubi Sancta Religionis odor*, *dulci redolentiâ novo ſemper vernat flore*, *altare de* Solra-Bertoldi, *& altare de* Belloranio, *cum omnibus ad ea jure pertinentibus*, *liberè & abſolutè Eccleſia de Floreffia contradidit*. Non ſoli Eccleſiæ Principes Floreffienſium religionem eximiam ſub duce Gerlando venerabantur, & in eorum ſincera pietate confidebant; ſæculi Proceribus, potentiſſimiſque Dynaſtis ſenſus ille inditus erat. Henricus Namurci & Luzeleburgi Comes anno 1161. tradens Floreffienſi Monaſterio Eccleſiam de *Veterivilla*, proteſtatur immenſam eſſe ſui in hanc Eccleſiam dilectionem, quæ præterquàm quòd Deo devotiſſimè diu noctuque famularetur, etiam amantiſſimorum progenitorum illius corpora recluderet; quam ſepulturam ſibi pariter ſperat, vovetque. Anno 1165. ſubſcripſit Gerlandus Chartæ Alexandri Leodienſis Epiſcopi, fundationem Parthenonis de Hinſberga recenſentis & confirmantis. Apparet ulteriùs in charta de anno 1169. cum Huberto Præpoſito & Henrico Decano Eccleſiæ B. Pauli in Inſula Leodienſi; tandem extremum vidit diem anno circiter 1173. in ſpiritualibus & temporalibus auctam Floreffiam relinquens.

IV.

HERMANNUS patriâ Germanus, ſummus re-

Digitized by Google

ligionis amator; cui anno 1175. Joannes de *Fang*, liber homo, contulit allodium de *Arcoze*, & Eccleſiam de *Roſetis*; hic verò Joannes quondam Canonicus S. Lamberti Leodienſis, poſtmodùm Converſus factus eſt Floreffiæ: donationes illas laudavit Henricus Namurci Comes, Diplomate ſuo, cui ſubſcripſere *Herimannus* Abbas Floreffiæ, *Joannes* Abbas ſeptem fontium, aliique, *in Eccleſiâ ante altare, ponè ſepulturam Comitis & Comitiſſæ fundatorum.* Sui Monaſterii diſciplinam & facultates ſub tutelam Sanctæ Sedis, & in eâ ſedentis Alexandri III. repoſuit Hermannus anno 1178. Novam & multiplicato Canonicorum cœtui commodiorem, erexit Eccleſiam; cujus dùm fundamenta excavarentur, novi fontes, ſeu fontium ſcaturigines ægris medentes, & ſalubres ſanis, manarunt non procul ab Eccleſiæ atrio. Anno 1185. Inſtrumentum conſcripſit donationis cujuſdam eleëmoſynæ in gratiam ſui Monaſterii jam pridem factæ ab Injorrando de *Orbais*, pro pitantiâ Conventûs: quod equidem donum hæredes Injorrandi in die ſepulturæ ejus *coram altari B. Virginis innovaverunt*, & ſuper majus altare Eccleſiæ Floreffienſis prædictam eleëmoſynam deponentes obtulerunt confirmandam ab Epiſcopo Leodienſi Radulpho, atque ab Henrico Comite Namurci. Ex illo Diplomate conficies dicti Injorrandi materteram fuiſſe Mileſendem de *Gournai*: ſubſcribunt dicti Epiſcopus, & Comes; Euſtachius ſenior *de Ruz*, Cono *de Wandigeis*, Ægidius de *Cymaco*, & Filii ejus Alardus & Walterus; Ludovicus Comes de *Chiſneio* &c. Bello flagrante inter Balduinum Hannoniæ Comitem & Henricum Comitem Namurci anno 1188. poſt direptam urbem, & Caſtrum Namurci reductum, Floreffiæ Clauſtrum & officinas victor Balduinus flammis hoſtilibus abſumpſit. In Floreffienſes ita deſæviente Hannoniæ Principe, iiſdem piè compatiebatur J. Dominus de Cymaco. Radulphum Leodii Pontificem crueeſignatum, moxque in tranſmarinas partes perrecturum convenit anno 1189. ſupplicavitque ut pauperibus Floreffienſis Eccleſiæ Fratribus ſine loco, ſine tecto, bellorum injuriâ, gyrovagis, Canoniam conferret vacantem in Eccleſiâ B. Pauli, quam ſibi priùs contulerat. Annuit Præſul, & de eâ inveſtivit Abbatem Hermannum, ejuſque in perpetuum ſucceſſores, eò tenore, quòd unita cenſeretur in augmentum dotis Monaſterii, nec unquam de eâ fas eſſet Abbati abſque Conventûs ſui conſenſu diſponere. Supereſt hodiedum hæc charitativa donatio; pacificè, inquam, groſſos fructus ut appellant, percipit Floreffia; nec idcircò Canonicum ibi miniſtraturum tenetur alere.

His aliiſque piorum beneficiis erectus Abbas, proſtratas reſtituit ædes, Fratreſque reduxit unum in ovile; & ea fuit Templi Floreffienſis in calamitatibus ſuis fortuna, ut cùm è favillis excitatum fuiſſet, conſecratorem habuerit B. Iſfridum Ordinis noſtri Razeburgenſem Epiſcopum. Tot cladibus acceptis ſuperior, tot exantlatis viriliter laboribus Hermannus, piè obdormivit, & tumulatus eſt in Capitulo anno 1193.

V.

JOANNES DE *AUVELOIS*, homo Apoſtolicus & Sanctus, Floreffienſem Eccleſiam ornavit moribus probis, & promovit incrementa rei temporariæ. Fecit anno 1197. ut Albertus Epiſcopus Leodienſis, rogantibus eum Henrico Duce Lovanienſi & Willelmo Fratre ejus, confirmaret eleëmoſynam Injorrandi, de quâ ſuperiùs. Tranquillè ducebat dies ſuos, vir otii Mariæ admodum cupidus, dum anno 1202. laceſſitus per R. Decanum S. Pauli in Inſula Leodienſi, & B. Abbatem de *Publico monte*, quaſi invitus Eccleſiæ ſuæ jura per litium ambages tutari debuit: ſopita fuit diſcordia menſe Septembri, authoritate G. Epiſcopi Præneſtini, Apoſtolicæ Sedis Legati. Sed tumultûs & inquietudinis impatiens Joannes, paulò poſt contemplationi ut liberiùs vacaret, curam abjecit paſtoralem, obiitque Prior ſuæ Eccleſiæ, & ſepultus eſt ante altare S. Servatii die 2. Decembris anni incerti: hoc unum exſpiſcari potuimus eum vixiſſe etiam, imo adhuc rexiſſe anno 1202. ſiquidem hoc anno ad ejus preces Hugo Leodienſis Epiſcopus confirmat bona collata à nobilibus viris Filiis Hugonis de *Meaus*.

VI.

WERRICUS, ex Leffienſi Prælatura vocatus ad Floreffienſem, Hugonem de Florinis & uxorem ejus Elizabetham approbatores habuit donationis quarumdam decimarum factæ ab Giſleno Caſtellano de Bellomonte anno 1211. Atque Alardus Dominus de Cymaco eodem tempore annuit ut Balduinus Filius ejuſdem Caſtellani cederet partem aliquam decimarum ſibi competentem. Ab Innocentio III. privilegiorum renovationem obtinuit anno 1212. Werricus, & à Philippo Comite Namurcenſi, Fratre Balduini Imperatoris Conſtantinopolitani, accepit partem ſanctæ Crucis; quæ ut primùm in Eccleſiâ Floreffiæ reverenter collocata eſt, non modicas ſanguinis guttas, Conventu Religioſorum, & populorum cœtu ſpectantibus, ſtillavit, in ipſo *Inventionis S. Crucis* Feſto. Cujus prodigii perennandi cauſa, hos verſus poſteritati conſignarunt teſtes Canonici Floreffienſes, ipſi thecæ argenteæ, quâ pretioſum lignum accluditur inſcriptos:

Hæc Crux, quæ luxit nobis, bis ſanguine fluxit,
Quam ſcio, quòd tinxit cruor ac benedixit.

Exſtabat tunc temporis in Ambitu Floreffienſis Abbatiæ Xenodochium, pauperibus & peregrinis excipiendis Abbatum pietate, ut vero-

Digitized by Google

ſimile eſt, conſtructum. Pauca, quæ hanc hoſpitalem domum illuſtrare poſſent, in manus noſtras devenerunt. Reperimus Diploma Willelmi de *Perveis*, Fratris Ducis Lovanienſis, quo confirmatur donatio facta hoſpitali pauperum ab Jacobo de *ſombreffia* in extremis agente, anno 1209. Item Iolendis Marchioniſſa Namurci & Comitiſſa altiſſiodorenſis anno 1213, de conſcientia mariti ſui Petri Marchionis, remittit Xenodochio Floreffienſi cenſus nonnullos.

VII.

HELINUS, ſcientiâ, probitate, facundiâ, Abbas undequaque commendabilis. Ad inſtantiam Innocentii III. crucem ſuſcepit anno 1213. & unà cum Cardinale de Vitriaco tranſmarinam arripuit peregrinationem, vir verè Apoſtolicus, & in opere Domini laborioſè deſudans, Catholicorum rebus proſperè cedentibus, Cœnobio S. Abacuc præficitur: cui inſtaurando dum ſedulus invigilat, hoſtium perfidiâ excedere compulſus, *Epiſcopia* Ordinis ſui Eccleſiæ in Diœceſi Nicoſienſi ſubſtitit, ibique mortuus eſt 21. Auguſti anno 1218. Hæc fuſiori ſtilo in Annalibus. Interim conſule Tom. I. *Sacræ Antiquitatis Monumentorum* pag. 38. & Fiſen Hiſt. Leod. ad annum 1213.

VIII.

NICOLAUS devotionem in religione, ſollicitudinem in temporali gubernatione, tanquam bonus paſtor habuit. Benevolum ſenſit in ſe Arnoldum Loſſenſem Comitem, qui anno 1218. calculo ſuo probavit donationes Floreffiæ factas in *Excele* ab Ludovico Fratre ſuo, qui tum è vivis abierat. Monialibus de Wanzia indulſit Nicolaus facultatem cantandi horas canonicas in Eccleſia. Vivis exemptus Idibus Aprilis, ad Gerlandi latus ſepelitur anno 1220.

IX.

JOANNES DE *Hoïo*, tam apud ſeculares quàm Eccleſiaſticas perſonas, vitæ venerabilis & opinionis religioſæ. Abbati Fratribuſque Floreffiæ conceſſit anno 1222. Hugo Epiſcopus Leodienſis, decimas de *Warnans*, quæ gradatim ab inferiore Superiori reſignatæ fuerant; ſcilicèt à duobus militibus Waltero de *Mondale*, ab iſto tranſierant ad Illuſtrem virum Theobaldum Comitem Trecenſem, qui Comes in manu Epiſcopi eas repoſuerat: Præſul tandem Floreffiæ tradidit. Totius rei ſeriem recenſet, adprobatque Gertrudis Comitiſſa Metenſis & Daſburgenſis anno 1223. menſe Januario. Morienti B. Ivettæ extrema religionis officia miniſtravit Joannes Abbas, & mortuæ parentavit anno 1227. ejuſdemque vitam ab Hugone Floreffiæ Canonico ſcribi curavit. Anno 1229. teſtamenti Hugonis Leodienſis Epiſcopi executor cum aliis apparet. Beneficos

Hiſtor. Fuſniac. p. 15.

expertus eſt anno 1235. Henricum Marchionem Namurci, Comitem Vianenſem, & Margaretam ejus uxorem, à quibus aliquam ſylvæ partem accepit. Mortuo ex contagione Philippo Namurci Comite in obſidione Avenionenſis urbis occupatæ, & infectæ erroribus & armis Albigenſium, Margareta Soror, Henrico Comiti Vianenſi nupta, Namurcenam ditionem occupat, occupato interea temporis Bizantii Imperatore Balduino, genuino Comitatûs hærede. Initio regiminis, hoc eſt paulò poſt annum 1226. bello petita eſt à Ferrando Flandrenſi Comite, ab eo capta eſt Golſina, Floreffiaque vaſtata, cum adjacentibus villis. Non minorem cladem paſſum eſt Monaſterium, dum Bizantio redux anno 1237. Balduinus Imperator, Margaretam Sororem Comitatu indebitè detento, excedere renuentem, adorſus eſt, admotiſque copiis, Urbem & Caſtrum Namurci *non ſine magna impenſa Sanguinis Namurcenſis*, coëgit ad deditionem; interim namque latè fuſus miles expanſam circùm regionem devaſtavit. Illatum ſe invito, Floreffiæ damnum, aliquatenùs reſarcivit Balduinus anno 1239. confirmans Floreffienſibus quaſdam poſſeſſiones habendas & *utendas* iis omnibus juribus, quibus tempore *piæ recordationis Philippi Fratris ſui quondam Comitis Namurcenſis*. In ſuis litteris *hæredem Imperii Romaniæ, & Comitem Namurcenſem* ſe inſcribit. Hoc eodem anno Prælaturæ pondus excuſſit Abbas Joannes.

X.

JOANNES DE *CAPELLA* ex Prælatura Septemfontium poſtulatus, adit Floreffienſem, ſtrenuus religionis deffenſor, doctorum fautor, ipſe doctus, Bibliorum & MSS. ævi antiquioris magnam comparavit copiam, & ad exſcribendos ſacros codices, exemplo & verbis, Canonicos ſtimulabat. Huic anno 1243. menſe Novembri Balduinus Caſtellanus de Bellomonte plurima bona contulit; conſenſit Balduinus Miles, Filius ejus primogenitus, & quia proprium ſigillum non habebat, poſtulavit Chartæ apponi ſigillum Illuſtris viri Johannis Comitis Sueſſionenſis & Domini de Cymaco. Prædicta approbavit anno 1245. menſe Februario, Margareta Flandriæ & Hannoniæ Comitiſſa.

XI.

DOMITIANUS Altare ſanctæ crucis affabrè ſtructum, curavit à Roberto Leodienſi Antiſtite conſecrari 3. kal. Martii 1246. Eccleſiam quoque ab eodem ædificatam conſecravit anno 1250, Petrus Epiſcopus Albanenſis. Ipſe verò Abbas vitam, abdicato prius regimine, exuit 6. kal. Februarii.

XII.

PETRUS DE *CAPELLA*, mediati prædeceſſoris Frater, ſtillantem vidit crucem in ipſo In-

Digitized by Google

ventionis ejus Feſto: viderunt ſpectantes populi, qui pannulis lineis ſanguinem reverenter exceperunt, miraculum attoniti laudantes, impendens ominantes malum, quod anno 1258. experti ſunt, dum Henricus Comes Luxemburgenſis Caſtrum Namurcenſe militari manu expugnatum intravit.

XIII.

THEODORICUS nominatur anno 1260, ſabbatho poſt Epiphaniam, in Charta Jacobi Cantoris Hoyenſis, & Officialis Leodienſis Eccleſiæ. De Namurcenſi Comitatu, numeroſo & latè ſparſo milite, diſceptantibus, annis 1261, & 1262. Guidone Flandro, & Henrico Luxemburgenſi ſuccedaneas alternæ obſidionis calamitates Floreffia miſerè ſuſtinuit. Anno 1265, menſe Decembri paciſcitur cum Capitulo Foſſenſi ſuper præſentationibus ad Eccleſias de *Auleiz* & de *Franires*.

XIV.

WALTERUS DE *OBBAIS* fidelis Domini ſervus, & induſtrius Gubernator, Abbatiam murali cinxit ambitu, Infirmitorium nobili ſtructurâ ædificavit; cujus parietes variis decoravit picturis; quas inter ſuadebant miniſtri, ut ſtemma gentilitium appingi juberet: at modeſtus Abbas, patrem ſuum veluti ruſticum & agricolam, cui ex humeris occa, loco clypei, dependebat, voluit ut exhiberet pictor. Capitulo Generali anni 1270, præſens promovit pro viribus ſuppreſſionem Monialium in toto Ordine: hinc manavit decretum de non admittendis ultra ad habitum, ſed admiſſæ permitterentur in habitu emori. Anno 1275. Guido de Hannonia Archidiaconus & Cuſtos Eccleſiæ Leodienſis, ſcripſit ad omnes Presbyteros ſibi ſubditos, *quatenus obtemperarent Mandatis Abbatis Floreffiæ vice Archidiaconi fungentis in parochia Floreffienſi, cum appenditiis ſuis, maximè in provocationibus ad ſynodum perſonarum in dicta parochia delinquentium, & quoties dictus Abbas de monendo & excommunicando litteras dederit.* Etiamnum perſeverat illa Archidiaconalis juriſdictio in Abbate Floreffienſi ſuper eam parochiam, ita ut Viſitationes inſtituat, Paſtorem ſeu Vicarium propriâ auctoritate præficiat &c. quaſi Epiſcopali jure gaudens; quod fuit commune omnibus Archidiaconis in Diœceſi Leodienſi, & in Abbate non deſiit poſt erectionem Namurcenſis Præſulatûs. Ab anno 1270, ad 1280, plurimùm rumoris & diſſidii fuit inter Johannem Ducem Brabantiæ & Walterum noſtrum, ratione juris-patronatûs Eccleſiæ in *Helmont*, vel *Harlaymont*, quod tandem Floreffiæ adjudicatum & aſſertum eſt. Diplomata ſex eâ de re cuſa ſunt; nec uſquam fit mentio Religioſorum in *Helmont* commorantium, & quaſi Prioratum è Floreffia pendentem conſtituentium: imo veluti de pura meraque & rurali parochia ſermo inſtituitur. Attamen *Harlaymontium* catalogo Monaſteriorum Ordinis adſcripſêre plures auctores; quos, ubi nos Ordo chronologicus ad nomen iſtud adduxerit, refellere eſt in animo. Poſtquam verò Walterus plurimùm tempore ſuo Eccleſiæ Floreffienſi profuit, ſepultus eſt cum Patribus ſuis kal. Maii 1280. Sequenti epitaphio memoriam ejus poſteris tranſmiſerunt grati filii:

Abbas *Walterus* jacet hic, in Dogmate verus;
Floruit ingenio, virtutibus, ordine Dijo.
Lux fuit in reprobis, pacis fuit aſſecla nobis;
Improba damnavit, nec non laudanda probavit.
Flos obiit florum, Walterus regula morum.
O flores flete, & pro ſe ſic vota vovete.
Chriſte, perenne chari patris noſtri miſerere:
Hunc ſalva gratis, Zeraphim jungendo beatis.
Anno milleno, bis centum, ſeptuageno,
Denos præbebis, Waltero patre carebis.

XV.

WALTERUS DE *LEEZ*, formoſus, prudens, audax, religione probatus, & in Eccleſiæ ſuæ juribus defendendis imperterritus uſque ad vincula. Pro libertate Curiæ ſuæ de *Herlaymont* tutandâ, dum iter arriperet anno 1289, ab militibus Domini de *Traſegnies* armatâ manu interceptus eſt cum Præpoſito ſeu Proviſore, & Sacellano ſuis, & per aliquot dies in captivitate detentus; interim dirè vexabatur, quò bonorum Eccleſiæ ſuæ diſpendio propriam redimeret libertatem, nec ceſſit unquam. Tandem cùm ab hoſtibus ſuis ad *Floreville* tutò ſervandus duceretur, à Præpoſito de *Bulhon* in via agnitus eſt, & liberatus. Abbatiam ſponte reſignavit menſe Auguſto 1289. Anno incerto vitæ amiſit uſuram: tumulatus eſt ante altare B. Petri, cum hoc Epitaphio:

WALTERUS DE *LEEZ*, quem de grege mors fera deles,
Heu! cinis efficitur, & in hoc tumulo ſepelitur.
Corpore formoſus & ſtirpe fuit generoſus;
Moribus ornatus, & religione probatus:
Patris habenſque ſtatum, rexit fugiendo reatum,
Liquit Primatum, ſe fecit ad omnia gratum;
Perpetuum cœli lumen ſibi conferat Hely!

Hic *Arnulphum* quemdam obtrudunt *Galliæ Chriſtiana nova* ſcriptores, qui cum Arnulpho Gemblacenſi pro Guidone Flandrenſi Comite legatione defungens, Philippo Franciæ Regi bellum dixerit circa annum 1290. vel potiùs Regiæ Majeſtatis aſpectu perterritus, legationis onus ſocio ſuo Gemblacenſi Abbati obeundum permiſerit, ipſe obmuteſcens. Verùm multiplici ex capite hîc erraverunt Authores, alioquin doctiſſimi; namque

Digitized by Google

XVI.

JOANNES DE *LOVANIO* Floreffiæ præſidebat, Walteri ſine medio Succeſſor. In chartulario Floreffienſi, eo quidem optimæ notæ, legere eſt Inſtrumentum, ſeu ſententiam dictam ab Waltero de *Marneffe*, vices agente Guidonis de Hannonia Archidiaconi Leodienſis, inter *Joannem* Abbatem ejuſque Conventum, & Hawidem relictam Godefridi dicti *Pierchevael* ſuper jure patronatûs Eccleſiæ de *Bovines*, anno 1290. feria V. ante Feſtum B. Petri ad Vincula. Sed & Legatio illa Flandrenſis ad annum 1297. remittenda eſt, proindèque mediati Succeſſoris iſtius Joannis tempora: obiit enim anno 1293. vir ab ineunte juventute Deo & Religioni mancipatus, per omnes officiorum gradus aſcendens, & ad diverſas certatim & ſucceſſivè Prælaturas poſtulatus. Primò Præpoſituram rexerat Winagienſem; ex illa ad Saynenſem Abbatiam tranſlatus fuerat, inde ad Romerſdorffienſem, poſtea ad Steinfeldienſem, denique ad Floreffienſem ſuam Eccleſiam votis Conventûs ſui unanimibus. Hujus tumulo tale inſcripſerunt Epitaphium;

Sancta ſuis annis fuit, & pia vita Joannis;
Lovanio natus, tumbâ jacet hac tumulatus.
Hîc juvenis Chriſtum ſequitur, mundum fugit iſtum.
Floreffienſis Paſtor fuit, atque Senenſis,
Et Steinweldenſis, Romſtorff, ac Winagienſis.
Anno milleno ſeptem, ſex, ſeptuageno,
Ac ducenteno, juncto numero ſibi deno,
Auguſto menſe, mortis truncatur ab enſe.

XVII.

ÆGIDIUS DE *NYELLE*, ex Prælatura Septem-Fontium in Theraſcia, ad Floreffienſem deſtinatur ab Patre Abbate, Ordinis Præpoſito Generali, ad quem deſignatio Abbatis, ob diſcordiam electorum, fuerat devoluta. Ægidius doctrinâ & rerum agendarum dexteritate commendabilis, principum virorum ſibi devinxit benevolentiam: hinc aucta eſt Floreffia Eleëmoſynis largiſque donationibus. Inter benefactores iſtius ævi, Godefridus eminet, Comes Vianenſis, Dominus de *Corroit*, *Yries*, *Pervies* & *Grimbergis*, cum Filio ſuo Philippo, cujus ſunt litteræ ſcriptæ ſabbatho poſt ſolemnitatem Omnium Sanctorum anni 1292, bienno poſt obiit Ægidius 18. kal. Septembris 1294.

XVIII.

Hugo de *REFAYS*, zelator Ordinis, & temporalium pervigil proviſor. Hic ineunte anno 1297. cum Arnulpho Abbate Gemblacenſi & aliis ablegatus eſt à Guidone Flandriæ Comite ad Philippum Francorum Regem, belli indicendi cauſâ. Trepidaſſe aſſerit Dyoniſius San-Marthanus *Gallia Chriſtiana* Tom. 3. col. 563. Floreffienſem Abbatem, atque Regiæ Majeſtatis aſpectu perterritum, timidiùs hanc provinciam exſecutum fuiſſe; unde totum legationis onus Gemblacenſi incubuerit. Non indicat eruditus, & ab omni levitatis ſuſpicione liberrimus ſcriptor, ubinam gentium comperit, quoſve apud authores detexerit, putidum hunc Hugonis noſtri nævum: forſan, ſi conjecturis locus eſt, ex Gemblacenſium documentis, Abbatem proprium cum alterius impendio extollentium, iſta hauſit. Verùm errorem redarguunt levantque, eorum omnium quos vidimus, ſcriptorum teſtimonia; Abbatem Floreffienſem paſſim in capite Legationis collocant; unus Petrus ab *Oudegherſt* diſertè aſſerit per eumdem, Guidonis comitis ad Regem verba perlata modeſtè, ſed minas intentatas fortiter, pro ratione ſui muneris. Heîc inſtituti non eſt noſtri diſſerere, quàm fœda & indecens fuerit Guidonis arrogantia in Dominum ſuum rebellantis; hoc unum dicimus Floreffiæ Præſulem audacter nimiùm egiſſe, nedum illius redarguatur trepidatio. Videſis orationem ad Regem Philippum apud cit. *Oudegherſt* fol. 218. Benefactorem ſenſit Hugo Abbas anno 1300. dominicâ die ante diviſionem Apoſtolorum, Joannem Namurci Comitem, Flandriæ Comitis filium. Anno 1304. Officialis Leodienſis Archidiaconatum Abbatis Floreffiæ litteris ſuis agnovit firmavitque. Anno eodem Henricus Comes Luxemburgi ſuper jure patronatûs Eccleſiæ de Tohongia paciſcitur cum Hugone noſtro, qui apoplexiâ tactus, curam paſtoralem depoſuit, & paulo poſt amiſit vitæ uſuram VI. kal. Martii 1306.

XIX.

NICOLAUS DE *GESTIAL*, vir ſolidè doctus, & artium Magiſter, ſed rerum ſecularium minimè peritus. Poſtquam per quadriennium præfuiſſet, è medio inſurrexerunt teſtes iniqui, ſub habitu religioſo ſeculariter viventes, qui Dominum Præmonſtratenſem advocarunt, ſuumque Abbatem falſis teſtimoniis oppreſſum è ſua dignitate per judicialem ſententiam obtinuerunt amoveri; & ad parochialem Eccleſiam de *Aublen* Paſtor ablegatus, ibi diem clauſit extremum 19. kal. Febr.

XX.

PETRUS DE *SOLRA*, Abbatis Nicolai Sacellanus, *Scholæ Pariſienſis benè litteratus Magiſter, bonus dictator & ſcriptor;* ſed ambitione turgidus, Abbatem Nicolaum proditoriè accuſavit, & in ejus dignitatem involavit. Malè partam, malè geſtavit Abbatiam; *nam in cœna fecit ſibi ſua fercula, cum accenſis tædis & facibus cereis miniſtrari, aſſumens ſtatum inconſuetum, & adeo pompoſum, quaſi prædeceſſores ignoraſſent, quid Abbatem deceret.* Obiit

Digitized by Google

vi. Nonas Julii, ſepultuſque eſt ante altare S. Auguſtini 1314.

XXI.

ÆGIDIUS Canonicus Præmonſtrati, diſcordante Conventu in electione, factus eſt Abbas Floreffiæ; rebelles invenit, rebelles præcipiti morte præventus, dimiſit vii. Idus Auguſti 1314.

XXII.

ROBERTUS DE *TOURNOUT*, homo magnæ re-religionis, boni regiminis, & converſationis humillimæ: ſed inveniens Fratres ſupra modum inſolentes, & ſancto ſuo regimini adverſantes, clanculùm Joannem de Thenis-monte, Capellanum ſuum, cum ſigillo & litteris reſignationis, tranſmiſit ad Præmonſtratenſem Abbatem anno 1316. Et poſt abdicationem Magiſter in *Poſtula* creatus eſt.

XXIII.

WERRICUS dilapidator Floreffiæ, proſcriptus eſt anno 1321, & ex albo Abbatum expunctus.

XXIV.

GODEFRIDUS DE *REYVES*, diſcordante Conventu, ad ſupplicationem Comitis Namurcenſis factus eſt Abbas, vir ſtrenuus, eloquens, formoſus corpore, benignus bonis, malis auſterus, in temporalibus ſagax, deſolatam reſtauravit Eccleſiam. Ad gradus altaris ſancti Petri jacet cum hac epigraphe:

Anno milleno trecenteno duodeno,
* 1334. Atque bis undeno numerato tempore pleno, *
Octobri menſe, duodena dies furit enſe
Virtutis cupidum de *Reyves* in Godefridum,
Verum Paſtorem, ſitientem ſemper honorem.
Quem debet verè meritò Floreffia flere.
Nam defloratam penitùs rebus & viduatam
Tantus protector, animoſus rexit ut Hector;
Hanc opibus, more, patris ditavit honore,
Summum Rectorem rogitemus ut ſibi rorem
Præſtet de cœlis, quò tendit quiſque fidelis.
Nobis virgo dya precibus ſuccurre Maria.

XXV.

HUGO DE *HOUTSIRRE*, magni prædeceſſoris immeritus ſucceſſor, ignorantiâ, ſimplicitate deſpicabilis. Regimen inutile clauſit 3. kal. Februarii anni 1336.

XXVI.

GILLENUS DE *NAMURCO* ſpecie formoſus, ſed corde puſillo nimis. Quatuor ex metallo liquato columnis, altare majus cinxit. Cameras Canonicorum ſtruxit in Domino, & ſeptimo currente ſui regiminis anno, ſponte ceſſit, 1342.

XXVII.

THEODORICUS DE *WARNANS* aptè & laborioſè rexit Eccleſiam; dilapſa revocavit bona, proventus ad rem veſtiariam aſſignavit, invidiam exterorum patientiâ ſuperavit. Obtinuit ab Duce Lotharingiæ Inferioris licentiam utendi & fruendi pacificè ſylvarum, quas Eccleſia Floreffienſis poſſidebat juxta Nivellam, anno 1343. Correptus, infirmitate Leodium navigio petiit, ut medicos conſuleret; ibidem morte ſublatus, in Eccleſiâ Belli-reditûs cum hoc Epitaphio inhumatus jacet:

M. C. ter undeno quinquageno ſimul anno 1361.
Auguſti menſis Nonis, mortis necat enſis
Noſtrum Prælatum *Theodoricum* decoratum
Moribus, & natum de *Warnans*, hîc tumulatum;
A te delatum, Floreffia, plange vocatum;
Paſtorem gratum, facti probitate probatum.
Annis vigenis prudenter noſque decenter
Rexit & ardenter: Deus adſit ei patienter.
Alme Pater cœli, veniam concede fideli
Ac humili famulo, qui jacet hoc tumulo.

XXVIII.

JOANNES DE *PERWEÏO*, Decretorum Doctor, ex Magiſtro de *Poſtula* electus Floreffiæ Abbas. Inter ipſum & Theodoricum de *Horne*, Dominum temporalem de *Perweis*, lis & diſcordia mota eſt; quam terminarunt *Wenceſlaus* de Bohemia Dux, & Johanna Duciſſa Brabantiæ; compoſitionis inſtrumentum Bruxellæ Datum eſt 4. Octobris 1365. Tactus apoplexiâ Joannes interiit anno 1379. Hoc funebri encomio ſaxum ejus ſepulcrale ornatum eſt:

Hâc ſunt in foſſa Patris Venerabilis oſſa
De *Perweis* natique, *Joannes* rectè vocati:
Non dans ſe vanis, primò fuit Aurelianis,
Decretis Doctor, noſter & inde Prior.
Poſtula poſt ipſum ſe gaudet habere Magiſtrum.
Tandem præficitur huic Eccleſiæ pius Abbas
Ter ferè ſex annis; hinc mortis debita ſolvit
Anno milleno ter centum ſeptuageno,
Atque novem jungas, * quarto Juliique Kalendas. * 1379.
O Deus æternam donet ei requiem.

XXIX.

PETRUS DE *BLEHAIN*; obiit undecimo adminiſtrationis ſuæ anno 1390.

Huc uſque Petrus de Harentalio.

XXX.

ALARDUS DE *ORASIO* præfuit ſex annis, &

ſepultus eſt in Eccleſiâ Floreffienſi ante altare B. Virginis anno 1396.

XXXI.

ÆGIDIUS DE *HARENTALLE*, generoſâ & clarâ ſtirpe ſatus. Jacet in medio navis ſub tumba, cui ſuperſcriptum eſt hoc epitaphium;
» Hic jacet Dompnus Ægidius de *Harentalle*,
» Abbas hujus Eccleſiæ Floreffienſis; qui obiit
» anno Domini MCCCLXXXXIX. & Mar-
» tii xxiv. Orate pro .....

Perpetuam cœli lucem ſibi donet Iheſus;
Æternæ det ei pariterque locum requiei.
Circa limbos tumbæ & latera:
Miræ ſculpturæ præſens deſcribit imago
Ægidium..... generoſa propago
Stirpe dedit clarum; dignæ diſcretio mentis
Effecit gnarum teſtantibus experimentis.
Nam tener ætate ſubiens hanc relligionem,
Indolis ut gratæ mundi ſprevit livionem;
Quem numquam piguit compleſſe patris monumentum.
Commiſſum ſtuduit ſemper geſtare talentum.
In quo non latuit divi ſpirantis omen.
Qui tandem meruit Abbatis capere nomen.
Hoc ſibi mauſeolum fecit vivendo parari.
Ipſi, Chriſte, polum des, perpetuò que beari.

XXXII.

JOANNES DE *HARCHEES*, laudabiliter rexit. Interfuit Concilio Piſano per Procuratorem anno 1409. Obiit anno 1414. Vide Concil. Labbe Tom. XI. col. 2226.

XXXIII.

NICOLAUS DE *BLEHEIN*, dies vidit & habuit malos, dum ſcilicet Leodienſes Joannem Comitem Namurci, admotâ militari manu, infeſtarunt; tunc enim Floreffia cladem magnam ſuſtinuit, omnes Canonici in fugam verſi, Monaſterium vaſtatoribus permiſerunt. Hoſtibus prævalentibus furentibusque, obſiſtere ſuis viribus cum nequiret Joannes, Comitatum ſuum vendidit, accedente Procerum conſenſu, Philippo Bono Burgundiæ Duci, ſervato ſibi uſufructu ad vitam, anno 1421. Pacatis tumultibus, anno 1436. prælati plurium regionum Brugas à Philippo Duce convocati convenêre ad ſolemnem proceſſionem die Inventionis Sanctæ Crucis fieri illic ſolitam; convenit inter alios Abbas Nicolaus, & pretioſum Chriſti ſanguinem ab Joſeph de Arimathia collectum, pompatico portavit apparatu. Inde reverſus reſignavit ſuam dignitatem.

Succeſſionis ordine hîc adſcribit San-Marthanus, ſecutus D. Dupin in Bibliotheca Authorum Eccleſiaſticorum Sæc. XIV. *Petrum de Harentals*. Nobis autem conſtat Herentalium diu Priorem, numquam Abbatem fuiſſe.

XXXIV.

BALDUINUS DE *FOUCEEN*, vel de *Fourny*, bello exuſtas reparavit curtes, & pluribus annis adminiſtratum providè Monaſterium, in manibus Patris Abbatis ultro reſignavit. Fatis verò conceſſit anno 1449.

XXXV.

LUCAS DE *ETCH*, antea Magiſter *Poſtulæ*, vir Deo & hominibus gratus, frugi in victu, in habitu modeſtus, aquilam æneam in medio chori, opus ſuo auctore dignum, erexit. A ſummo pontifice Nicolao V. jus mitræ ſibi ſuiſque Succeſſoribus obtinuit anno 1450. Inter Fratrum gemitus & deſideria, fraternitatis amans exceſſit; & ut perennis ejus memoria perſeveraret apud poſteros, in chori atrio ſepelierunt mœrentes filii anno 1465.

XXXVI.

GERARDUS DE *ETCH*, ex Magiſtro Poſtulenſi factus Abbas, prædeceſſoris veſtigia ſecutus minimè, parta ab ipſo, malè expendit: memoratur ſub annum 1483, in hiſtoria editâ BonæSpei. Diuturno regimine duram Floreffiæ inflixit plagam. Poſtulæ, quam raro deſeruit, vetulus moritur menſe Julii anno 1492.

XXXVII.

JOANNES *SAMPETN*, eruditione pollens, & fraternâ caritate præcipuus, ſuos benignè fovit, & deceſſoris ſui mores, moribus ſanioribus emendavit. Depauperatum adeò Monaſterium offenderat, ut intermiſſionem talliarum Ordinis ad vitam ſibi concedi poſtulaverit, impetraveritque ab Capituli Generalis Patribus 1499. œconomiâ ſuâ paululùm reſtituit rem, atque ſui deſiderium relinquens, obiit x. Junii anno 1508.

XXXVIII.

ÆGIDIUS DE *SORLEZ* oppignorata pridem, aut alienata bona Monaſterii redemit. Canæ ſenectutis pondere & dignitatis ſollicitudine fractus, ſponte honores exuit, & ad Capituli votum unanime, tranſtulit in nepotem, virum ad altiora natum, anno 1516.

XXXIX.

GODEFRIDUS *MARTINI* S. T. D. cœpit à limine vetera diruere ædificia, nova conſtruere, inculta ornare; Floreffiam antiquis ſtructuris humilem, recentioribus efferre, Templum ſacellis, altaria ſtatuis æreis, ſacriſtiam ornamentis auro & argento nitentibus, inſtruere. Impetravit à Patribus Capituli Generalis in Præmonſtrato celebrati anno 1518, cui ipſe adfuit, licentiam celebrandi *in ſuo Monaſterio & aliis Eccleſiis Parochialibus eidem Monaſterio ſubjectis* (ratione Archidiaconatûs &

Digitized by Google

juriſdictionis quaſi Epiſcopalis) *ſolemne Feſtum præſentationis glorioſæ Virginis Mariæ, ſicut de Feſto Nativitatis ejuſdem fieri ſolet, exceptis Octavis.* In altero Generali Capitulo ibidem habito anno 1526. Patrum cenſuræ objecit formulam profeſſionis Floreffienſium uſu receptam, quâ profitens vovebat obedientiam *ſecundùm ſtatuta Ordinis Præmonſtratenſis;* hæc verba abradi, & de cætero omitti decreverunt Patres, ut eſſet uniformitas in Ordine. Tanta porro dicendi pollebat facundiâ Godefridus, ut ſæpe ad Principes ablegatus pro Reipublicæ cauſâ fuerit; & ipſis Namurcenis Concivibus ita carus exſtitit, & ſpectabilis viſus eſt, ut eum tanquam digniorem elegerint, qui Carolo V. Imperatori, Civitatem ſolemni apparatu primùm ingredienti, claves præſentaret. In Clauſtro, exigentibus meritis, dignus habitus eſt, qui primaria obiret munia. Circariarum Floreffiæ & Brabantiæ Vicarius Generalis & Viſitator renuntiatus eſt in Capitulis Generalibus. Duarum provinciarum ambitu non concludebatur piiſſimi paſtoris ſollicitudo; hæc erat omnium & in omnes Ordinis Eccleſias latè expanſa: in quas ne ſubeundi aditus pateret erroribus, iſtud decretum in Capitulo Generali 1534. ſancitum curavit: » Annuendo » ſupplicationi per R. P. Floreffienſem Capitulo factæ & exhibitæ, Capitulum inhibet omnibus & ſingulis Prælatis & Religioſis Ordinis noſtri, ſub pœna perpetui carceris, ne de cætero præſumant legere, deffendere, ſeu quomodò libet diſputare de Lutherana hæreſi, ſeu opera per ipſum Lutherum compilata & deſcripta apud ſe habere & manu tenere; nec non quæſtionem habere de quibuſcumque hæreſibus per Theologos Univerſitatum reprobatos, contra fidem catholicam, ſacramenta Eccleſiaſtica, Mandata Dei, & Eccleſiæ malè agentibus: intellecto quòd in pluribus locis peſtis Lutheranæ incrementum ſuſcipit, in non modicum ipſius Eccleſiæ & fidei catholicæ dedecus, vituperium, opprobrium, & detrimentum. » Supplicavit anno 1542. idem Godefridus Capitulo Generali quatenus ſibi fas eſſet Religioſos ſuos incitare & cogere ad cantandam antiphonam *Salve Regina* in choro poſt Matutinum, poſt Miſſam Matutinalem, ſextam, nonam & Veſperas. Annuêre Patres; & ſcriptâ ad ſupplicem Abbatem Epiſtolâ, magnis laudibus extulerunt pium zelum pro unitate Ordinis, quam inviolatam ſe cupere proteſtatus fuerat, *ut tunica illa inconſutilis Chriſti in noſtro Ordine Candido, à primaria ſua inſtitutione per Patres noſtros delata, numquam dividatur.* Plebeïorum amor, Nobilium deliciæ, pauperum pater. Obiit 21. Novembris 1548. hoc epitaphio donatus eſt:

Infelix cecidit Godefridus, Gallia luge;
Candidioris honos Ordinis eximius.
Lugeat orbatus tanto nunc Præſule Clerus;
Nunc lacrymis oculos Candida turba riget.
En obiit vernans ſanctæ flos religionis;
Deceſſit noſtræ vera lucerna domûs.
Mortuus eſt, vitam pretio ſed mortis adeptus:
Mors vitæ eſt juſtis janua perpetuæ.

XL.

Joannes Doten ex Priore Abbas, diligenter rem domeſticam promovit. Feſtum S. Nominis Jeſu in ſuam Eccleſiam celebrandum invexit; & Feſto Inventionis Sanctæ Crucis recurrente, ſpiritum Domino Jeſu reddidit V. Nonas Maii anno 1552.

XLI.

Guillelmus *Douppaix*, (Dupaſius) vir acerrimi ingenii, multæ lectionis, gravitatis venerandæ, omnium diſciplinarum ſcientiâ, ſed politioris præſertim litteraturæ præditus eruditione;

Cui ſimilem numquam genuit Floreffia florem,
Non habuit, nec habet, non habitura parem;

Ut quidam poëta coævus cecinit non minùs verè, quàm peritè. In ſæculo Magiſterii lauream adeptus, Gymnaſiarcha docuit. Religionis amplexato inſtitutum, erudienda in ſacris litteris juventus Floreffienſis committitur, & iſto munere perfunctus eſt, uſque dum ad Prælaturam evectus aſcenderet. Anno 1560. Circariæ Floreffiæ renuntiatus eſt Vicarius & Viſitator à Capitulo Generali. Eodem munere per totum Belgium functus eſt, præfuitque anno 1572. Capitulo Provinciali in Cœnobio Parcenſi celebrato. Eo regente, magnam ab Henrico II. Rege Galliæ Dionantum expugnante, villas longè latèque redigente in cineres, paſſa eſt ruinam in curtibus ſuis Abbatia Floreffienſis. Longè majorem ex debacchante in Belgio hæreſi ſuſtinuit. Tam miſerabilis & tetri furoris incendia ut devitaret Abbas, clanculùm unà cum ſuo Conventu Leodium ſe recepit, datoque ad prædam Monaſterio, quod eleganter inſtauraret, animos ſollicitus Paſtor in tuto poſuit. Ibi exſul agens, ab exilio ad patriam cœleſtem evocatur anno 1578. ſeptimo Novembris: hoc Epitaphio Cænotaphium ejus inſtruxerunt Floreffienſes;

Occubuit Leodii ſeptenâ hâc luce Novembris
Douppaix floriduli duxque paterque gregis;
Quinque ævi luſtris atque uno præfuit anno,
Tam dextrè ut pauci dexteritate pari;
Floruit hoc ſub Patre annos Floreffia multos,
Doctrinâ eximiis & pietate viris.
Moribus ac ſenſu canus, maturus ut ævi,
Plus minùs undenas vixit olimpiades.

In Belli-Reditûs Eccleſia ante ſummum altare jacet Abbas Guillelmus hâc Epigraphe

Digitized by Google

Inſignis;
Splendida marmoreis quæ ſurgere buſta columnis
Dat Floreffiacæ candida turba domûs;
Quâ lapis heroo inſignitus carmine cari
Condita viſuris indicat oſſa patris.

XLII.

ÆGIDIUS *DAISCHELET*, ut proceribus ſic plebeiis gratus, electus eſt à Capitularibus Floreffiæ Canonicis, & Fratri *Huberto Simonart*, litteris nominationis ab Archiduce Auſtriæ Matthia obtentis munito, oppoſitus. Rem totam ex Capituli Generalis 1579. decreto clarè ediſces: » Item ad aures Capituli Generalis » pervenit, poſt obitum bonæ memoriæ *Gul*» *lelmi Douppey*, ultimi Abbatis B. Mariæ Flo» reffienſis, noſtri Ordinis, Namurcenſis Diœ» ceſis, R. D. Præmonſtratenſem miſiſſe ſatis » amplum Vicariatum Confratri noſtro Abba» ti Leſſienſi, ut electioni Abbatis futuri præſi» deret ejus nomine. Interim dum diuturnio» rem moram in eligendo Religioſi traherent, » Fratrem *Hubertum Simonart*, ejuſdem Mo» naſterii Floreffienſis Religioſum, Prioratûs » Poſtellæ Priorem, vel Magiſtrum, quaſdam » litteras nominationis ad dictum Monaſterium » impetraſſe à ſereniſſimo Archiduce Auſtriæ » Matthia; & per dictum R. D. Præmonſtra» tenſem confirmatum, ac tandem à Religio» ſis fuiſſe electum Fratrem *Ægidium Daiſche*» *let*, & Regi Catholico gratum, & per dictum » R. D. Præm. confirmatum. Capitulum ita» que declarat dictum R. D. Præmonſtrat. mé» tu cadente in conſtantem virum, utriſque » providiſſe, perculſum, ne nobilis domus » conflagraretur, & bona diſſiparentur, ſed ab » utroque Confirmato conſervarentur. Ni» hilominus tamen Capitulum Generale veri» tati & electioni factæ per Religioſos, lauda» tæ & approbatæ per Regem Catholicum fa» vens, præfatum Fr. *Ægidium Daiſchelet*, » tanquam verum Abbatem & Confratrem re» cipit ac declarat; præfatum autem *Simonart* » non electum à Religioſis, nec à Regia Maje» ſtate nominatum reprobat, & inhibet ſub pæ» na privationis beneficii & officii ſui, ne no» mine Abbatis utatur, nec fructibus gaudeat: » Mandantes inſuper omnibus Religioſis dicti » Monaſterii, & Prioratûs Poſtellæ, ne eum » tanquam Abbatem recipiant, nec obediant, » ſub pœnis contra inobedientes in ſtatutis con» tentis. » Sic confirmatus Ægidius, adminiſtrationem ſuam vigilantiâ & benignitate temperavit. Propter irrumpentes liberos prædones, ejus inſidiantes vitæ, & Bruxellis ad prædam excurſitantes frequenter, in perfugio Namurcenſi ſibi quæſivit azylum laceſſitus Abbas. Walterum à *Corſwerm* Adminiſtratorem regularem Cœnobii Tongerloenſis nominatum à Rege, tanquam Brabantiæ Vicarius Generalis confirmavit. Anno 1592. Prælaturæ ſuæ 13. diem clauſit extremum 15. Maii, & in ſacello Sanctæ Catharinæ ſepultus, hoc marmori inſculpto elogio donatur:

Proh! dolor; hâc recubat ſub crypta Aiſcheltius Abbas.
Floridulæ plora grex generoſe domûs;
Et cœleſte, ora, tuus intret Paſtor ovile,
Qui ſibi commiſſas tam bene rexit oves.
Sed quia mors certa eſt, quamvis incerta ſit hora,
Fatalem hic nequiit præteriiſſe diem.
Omni vive die tanquam moriturus eodem;
Omnis namque dies ultimus eſſe poteſt.

XLIII.

HENRICUS *EERSEL*: cujus laudes cecinit, Vicariatûs officium committens anno 1605. Capitulum Generale his verbis: » Quia ex re» latione R. Generalis noſtri aliorumque fide » dignorum Prælatorum, conſtat Dominum Ab» batem Floreffienſem, venerandum Ordinis » noſtri *Parentem* (hoc eſt, tertium Ordinis » Patrem) in promovenda Monaſtica diſcipli» na acuratum, & in tuendis Ordinis noſtri » privilegiis ſtrenuum eſſe; id tamen nonnun» quam cum per ſe, ratione ægritudinis, præſta» re non poſſe, Capitulum injungit ut ad eum » Commiſſio omnibus ſuis numeris abſoluta, » cum plenitudine poteſtatis in Circariis Flo» reffiæ, Brabantiæ, & Flandriæ, nec non cum » poteſtate ſubſtituendi, inter cætera inſeratur » mandatum de omnibus earumdem Circaria» rum Sororibus recludendis ».

Huic anno 1606. denato conſecratum eſt iſtud ſepulcrale elogium:

Non ingrate patrem, fili, & quicumque viator,
Quâ prece, quâ ve potens es pietate juva.
Occubuit Marti ſeptenâ heu! luce fidelis
Sacrati *Erſelius* duxque paterque gregis.

XLIV.

JOANNES *ROBERTI*, Vicarius Generalis Weſtphaliæ & aliarum Circariarum pluries renuntiatus. Anno 1613, è vivis ſublato Franciſco à Longo-prato Præmonſtrati Abbate, viduatam hanc principem Eccleſiam acceſſit Joannes, tertius Ordinis Pater; & pro jure ſuo, abſentibus Abbatibus Laudunenſi & Cuiſſiacenſi, licet convocatis debitè, datis ſibi ad conſilia ſociis Abbatibus Bucilii, S. Mariæ Majoris Muſſipontanæ, Vallis-ſecretæ & Vallis-ſerenæ, ſolus præfuit electioni R. Petri Goſſetii. Totus in Ordinis promovendum decorem, & Monaſteriis reformationem inſerendam anhelabat, adlaborabat Joannes; potiſſimùm verò ſollicitus erat ut decretum Capituli Generalis 1618. de erigendis in qualibet Circaria ſeminario & Novitiatu communibus, ſortiretur effectum. Ejus labore, ſtudio, precibus, mandatis, ſtructum eſt ſeminarium, ſeu Collegium, & erectæ communis Novitiatûs ædes in Circaria Weſtpha-

Digitized by Google

liæ. Scriptum deſuper inſtrumentum terimus datum 19. Martii 1619. Ejus Epitaphium ſic legitur:

Hîc jacet Reverendus admodum Dominus Joannes Roberti, hujus Floreffienſis Eccleſiæ Abbas; qui cùm ferè XXXIII. annis laudabiliter præfuiſſet, ac res Monaſterii tam in temporalibus, quàm in ſpiritualibus bene amplificaſſet, obiit anno Domini MDC-XXXIX. menſis Decembris Septimo.
Requieſcat in pace.

XLV.

CAROLUS DE *SEVERY*; annis 1655, 1657, 1660. &c. Vicarius Generalis Floreffiæ & Flandriæ renuntiatus eſt; diſtracta ſunt & R. Præmonſtratenſi reſervata ea Monaſteria, quæ Regi Chriſtianiſſimo ſuberant. Obiit anno 1662. & in medio chori jacet cum hâc inſcriptione:

En marmoreum ſpeculum
Intuemini mortales:
CAROLUS DE SEVERY,
Nobili proſapia oriundus,
Hujus Eccleſiæ 44. * Abbas fuit;
Stetit annis LVII.
Sedit annis XXII.
Abiit viam univerſæ carnis
Pridiè nonas Septembris MDCLXII.
Hîc tandem dormit reſurrecturus.
Decorem Domûs Dei dilexit;
Teſtantur marmora.
Ne ſis, Lector, marmore durior;
Unà lacrymare & precare,
In pace ſit locus ejus,
Benignâ ſeveritate.

* quia Verticus 23. ex Albo Abbatum expunctus eſt, uti dilapidator.

Vacavit Sedes Floreffienſis aliquot menſibus, ſiquidem Patres Capituli Generalis 1663. Aprili menſe cadente habiti, viduam orbamque Floreffiam poſtquam gementes recenſuerunt, alios Abbates, qui Patrum Abbatum vicibus fungantur, legunt, & comites ſociant Abbati Cuiſſiacenſi pro Canonica Præmonſtratenſis Monaſterii viſitatione inſtituenda; atque BonæSpei Abbatem deputant, qui ſequioribus annis idem obeat munus, quouſque Floreffiæ de Abbate fuerit proviſum.

XLVI.

GUILLELMUS DE *JALLET*: cujus extat in medio navis Eccleſiæ hoc epitaphium;

Virtutum odore
Vigilate.
Hîc ſepultus jacet
R. admodum Dominus
D. Guillelmus de Jallet.
Hujus Eccleſiæ 45. Abbas;
Præfuit annis XII.
Virtutum odore.
Raptus eſt ad æternitatem
Morte Subitaneâ
XVII. Kal. Auguſti,
Anno ſalutis MDCLXXVI.
Ætatis LXIV.
Tu lector vigila & ora
Ut illi & tibi ſit
Requies æterna.

XLVII.

CHRISTOPHORUS DE *HEEST*; vitæ & geſtorum ſummam ex ejus monumento intellige:

Timenti Deum nihil deeſt.
Sub hoc ſepulcrali monumento
Jacet admodum Reverendus Dominus
Chriſtophorus de *Heeſt*,
XLVI. Abbas Floreffienſis
Qui necdum anno Sedis nono exacto
Et vitæ quinquageſimo
Septimo vix elapſo,
Timore Dei clarus
Mortalitatis finem
Et Immortalitatis initium
Invenit VI. Martii MDCLXXXVI,
Succeſſorem Fratrem germanum
Dominum Ignatium ſortitus eſt,
Qui
Ipſi, ſibi, & tibi
Hoc timoris ſpeculum poſuit.
Requieſcat in pace.

XLVIII.

IGNATIUS DE *HEEST*, cujus habes Epitaphium ſequens:

Hîc jacet Reverendus Dominus
Ignatius de Heeſt
Hujus Eccleſiæ Abbas XLVII.
Præfuit annis ferè XIV.
Propter bellorum calamitates
Infauſtus.
XX. Julii anno Nativitatis Chriſti
MDCC. ſuæ LXII.
Poſt diuturnam invaletudinem
Dormivit in pace.
Æternam precare ei, lector;
Ut poſteri tibi.

XLIX.

BERNARDINUS DE *LA PERLE*, ab infeſto Marte dirutam reparavit domum, & Vicarii Generalis Provinciarum Floreffiæ & Flandriæ partes magno animo ſuſtinens, intercipitur urgente fato, anno 1718. Ejus memoriæ hoc dedit elogium ſucceſſor;

Bernardinus ego cognomine *Perla* vocabar,
Vir pius & prudens, Præſul eramque vigil:
Proviſor, Paſtorque bonus, mox inclytus Abbas,
Ter micui, exemplo, mente, labore meo.

Digitized by Google

Floreſſina domus ſub me inſtaurante revixit;
Tuta meiſque fuit, me vigilante, quies.
Annis octodecim rexi, plus ſeptuaginta
Vixi, lector, ave, fauſta peccare, vale.
Obiit 17. Decembris MDCCXVIII.

L.

LUDOVICUS DE *WARDE*, aliàs *Van-Werdt*, anno 1719. benedictionem percepit. Domum penè totam, meditato incendio deletam, excitavit à fundamentis; Bibliothecam ingenti MSS. ſupellectile pretioſam ornavit; totuſque ad modeſtiam & ad domûs decorem ampliandum compoſitus, feliciter præeſt.

Monumenta Sepulcralia.

GODEFRIDUS Namurci Comes, ſanctam converſationem Floreſſienſium Fratrum ſub Beato Abbate Richardo contemplatus, & tantarum virtutum pio lenocinio captus, abjecto ſecularis dignitatis faſtu, pauperem Chriſtum ſequi pauper & inops aggreſſus eſt: Monaſticæ vitæ tyrocinium in Floreſſia recens expenſis ſuis conſtructâ, fecit, in albo Fratrum Converſorum adſcriptus, curſum ſuum conſummavit dignè Deo. Tumulatus eſt in Sanctuario, occluſiſque humilis Converſi manibus rude marmor, ſolum *Godefridi* nomen inſcriptum præferens, appoſitum eſt.

Eodem ſepulcro, non abſimili modeſtiâ, donata fuit Ermenſendis, Godefridi conjux piiſſima. Horum filius & hæres Henricus, & uxor ipſius Agnes etiam ſimplici marmore cooperti diù jacuêrunt; cuique tumbæ inſcripto dumtaxat ſingulorum nomine.

Verùm ut munificentiſſimorum fundatorum memoriam aliquo ſplendiori titulo tranſmitterent ad poſteros Floreſſienſes noſtri, curarunt elogium iſtud inciſum marmori, Sanctuarii cancellis incruſtato, conſecrare:

A Regiæ ſtirpis majoribus ortum æque repetunt
Godefridus & Ermenſendis;
Imperatores, Reges, Heroes, Sacrorum Principes,
Divos
Numerant inter poſteros & ſeros nepotes.
Probandæ Regiæ munificentiæ
Una ſat eſt Floreſſia.
Infimorum Converſorum profeſſo ſtatu,
Oſtentationis faſtum depreſſerunt,
Illuſerunt veſte candidâ,
Vixerunt conjuges pacifici.
Faxis, lector, dormiant Confratres
In pace.

Duplici ex capite præfatum Epitaphium novitatis poſtulat eruditus P. Sollier, (a) nimirum quod Godefridus & Emerſendis ibidem dicantur numerare Imperatores, Reges, Heroes, inter *ſeros nepotes*. Item, quod vox *Divus*, pro *Sancto*, *in rebus Eccleſiaſticis priſci usûs* non ſit. Fateor his vocibus, *ſeros nepotes*, ſat conſtare, quod jam ſuperiùs inſinuavimus, ſcilicet non ſtatim à morte utriuſque conjugis, appictum fuiſſe iſthoc Epicedium: at non ſequitur ex iis ad noviſſima uſque tempora procraſtinatam fuiſſe illius confectionem. Legatur ſiquidem attentè *Cheſneius*, (b) Et patebit jam ante annum 1200. à Godefrido, & Ermenſende numerari potuiſſe *Imperatores*, *Reges*, *Sacrorum Principes*, *Divos*, *inter poſteros*, *& ſeros nepotes*.

Alteri autem ejuſdem eruditi viri cenſuræ (quâ contendit vocem *Divus* pro *Sancto*, in rebus Eccleſiaſticis priſci uſûs non eſſe) nihilo magis aſſentiri poſſum. Reperitur quippe hoc ſenſu uſurpata in vita S. Eulogii, authore Alvaro Cordubenſi Coætaneo, ubi meminit *Divinæ memoriæ Vuiſtremiri*, *Toletanæ Sedis Epiſcopi.* (c) Ibidem dicitur *Divæ memoriæ... Eulogius.* (d) Item in Chronico Einſidlenſi. *Gregorius Divæ memoriæ Abba obiit.* (e) Et apud Dodechinum, nuncupatur Burchardus *Abbas Divi Jacobi Moguntiæ.* (f) Et poſtea *Arnoldus Præſul Moguntinus... in Nativitate Divi Joannis Baptiſtæ... occiditur.* (g) Author Chronici Tongerloenſis, in Præfatione B. Virginem *Divam* appellat. Joannes *Legatus* chronicon ſuum inſcribit, anno 1500. *Domino Henningo, Monaſterii Divi Godehardi Abbati.* (h) Krantzius de Henrico Epiſcopo agens, hæc habet. *Primum poſuit lapidem majoris Eccleſiæ Lubicenſis.... in honorem S. Joannis Baptiſtæ, ac Divi Nicolai.* Et paulo poſt. *Iſte vero Pontifex in urbe Lubica Divi Benedicti, ſui Ordinis erexit Monaſterium.* (i) Vide etiam Syllabum Abbatum Wertinenſium, ubi author hæc habet. *Nobiliſſima ſtirpis S. Ludgeri ſex Epiſcopis inter Divos relatis.* (k) Vide pariter Meïerum in Annalibus Flandricis, Sibrandum Leonem per totum. (l) Et chronic. Laureſham. T. I. p. 124. deſinens anno 1179.

In alio marmore ad oppoſitum locato, legitur *Henrici* Filii, & *Agnetis*, ejuſdem conjugis funereum iſtud carmen.

D. O. M.

Vis ſcire quàm non ſit aliena à bellicâ fortitudine
Chriſtiana pietas?
Henricus, Namurci, & Luceburgi Comes,
Godefridi, & Ermenſendis non degener Filius,
Utramque felici fœdere copulavit.

(a) Act. ſſ. Tom. VI. Junii pag. 25.
(b) Hiſt. Luxemburg. & Limburg. pag. 31. & ſeq.
(c) Tom. IV. Hiſpan. Illuſtr. pag. 226.
(d) Ibid pag. 313.
(e) Veter. Analar. Mabillon. pag. 368. n. c.
(f) Tom. I. Scriptor. Piſtor. pag. 667. col. 2. n. e.
(g) Ibid. pag. 677. col. 2.
(h) Tom. II. Scriptor. Rer. Brudſw. pag. 405.
(i) Lib. V. Vandal. cap. 41.
(k) Tom. III. Scriptor. Rer. Brunſw. pag. 600.
(l) Tom. II. Sacræ Antiquit. Monum. pag.

Bayerische Staatsbibliothek München
Digitized by Google

Bello ſtrenuus, pace pius,
Fundatam à Parentibus Floreffiam fovit, dotavit,
Ditavit bonis, ſublimavit honoribus, in tantum dilexit,
Ut apud ipſam, cum Agnete conthorali ſepeliri voluerit,
Anno MCLXXX.
Principibus dilecta viris Floreffia, juges
Manibus ipſorum grata repende preces.

In collaterali area dextra Eccleſiæ, legitur hæc tumbæ lapideæ inciſa inſcriptio.

Chi giſt Baderois ki fut freres à Monſignor Johan Domont ki funda cette chapelle; kis Signor Sohier & Dame Beſſela ...... in de nouilet ki trepaſſa en l'an de l'Incarnation Iheſus Chriſt. 1278. le Merkedy aprés *invocavit*. étois Johans ki fit cette chapelle giſt à Floreffe & s'y fiſt fait un auteil de xv. LB. de blans par an, & ſe laiat v. bonire de terre por achater IIIIXX paire de ſols & 11. muid de ſpiate.

PATERNITAS.

Jus paternum exercet Foreffia in
Bellum-Reditum
Helliſſæmium
Leffiam
Romerſdorffium
Septem-fontes
Poſtulam
Sanctum Abacuc
Weneau, Parthenonem
Wanziam, Parthen.

PASTORATUS.

Floreffia dioe. Namur.
Solra Sancti Gaugerici vulgò *Solre St. Gery* — dioe. Leod.
Bellus-mons — *Beaumont* — dioe. Leodien.
Obaſius — *Obais* — dioec. Namur.
Lacus magna — *Grand Leez* — dioec. Namur.
Vetus-Villa — *Vieuville* — dioec. Namur.
Salturia — *Saulthour* — dioec. Leodien.
Warnantum — *Warnant* dioec. Leodien.
Capella — *la Chapelle* vulgo *Harlaymont* dioec. Camera.
Snennis — *Senennes* — dioec. Namur.
Franierium — *Franiere* — dioec. Namur.
Aveloiſium — *Avelois* — dioec. Namur.
Thimeonium — *Thimeon* — dioec. Namurc.
Traiſigniacum — *Traiſignies* — dioe. Namurc.
Overpelium — *Overpelt* — dioec. Leodi.
Houtalenium — *Houtalen* — dioec. Leod.
Farciene dioec. Leod.
Aublain. dioec. Leod.
Vlliers en Faigne ejuſd. dioeceſis. In nonnullos horumce paſtoratuum, jure Archidiaconatûs hæreditarii, ordinariam exercet juriſdictionem Abbas. Gaudet etiam Floreffia uno Canonicatu in Eccleſia S. Pauli Leodienſis.

SACRÆ EXUVIÆ.

Portio Ligni Sanctæ Crucis de qua mentionem fecimus ſupra.

Brachium S. Gereonis quod Norbertus Coloniâ redux, contulit Floreffiæ, & thecæ auro obductæ, decenter incluſum à Carolo *de Severi* Abbate XXXXV.

S. S. Martyrum Thebæorum oſſa varia.

S. S. Urſulæ & ſociarum inſignes Reliquiæ ab eodem S. P. Norberto traditæ & Lipſana Heteromalli accluſæ antiquitùs.

Quatuor thecæ argento obductæ, quas Bernardinus *de la Perle* recondendis diverſorum S. S. oſſibus, ſuâ juſſit ætate fabricari. Harum altera corpus S. Valerii continet, fortè Hyponenſis Epiſcopi.

Manuſcriptorum Index.

Biblia ſacra nitido & eleganti caractere ſcripta, fol.
Biblia figuris, auro & minio ornata fol.
Biblia Sacra majori caractere fol. ſcripta ad juſſum Joannis de Capella X. Abbatis, creati anno 1239.
Leviticus cum gloſſa interlineari. 1. vol. in 4.
Daniel cum gloſſa interlinerai in 4.
Novum Teſtam. eximio caractere ſcriptum in 4. Alterum in 8. Tertium cum gloſſa interlineari SS. Patrum. fol.
Daniel cum gloſſa interlineari
Pſalterium in 4.
Homiliæ Origenis in Geneſim. fol.
..... in Matthæum fol.
..... in Joſue & Cantica; item Haymo in Cantica. fol.
Cypriani opera in 4.
Euſebii Hiſtoria Eccleſiaſtica. fol.
Ambroſii diverſa opera. fol.
Item Ambroſii opera minutiſſimo caractere. 4.
..... ſuper Lucam. fol.
..... Commentarius ſuper Epiſtolas Pauli. in 4. bis.
..... de Reſurrectione mortuorum. in 4
Hyeronimi opera minutiſſimo caractere in 4.
..... Comment. in Pſalmos in 4.
..... in Ezechielem Prophetam. fol.
..... in Danielem prophetam, cum Libro de Viris Illuſtribus. in 4.
..... in Minores Prophetas. in 4. bis.
..... item in Minores Prophetas. fol.
... Liber Quæſtionum Hebraïcarum. in 4.
... Commentarius in Matthæum. in 4.
Chryſoſtomi homiliæ variæ. in 4.
Auguſtini Tractatus in Pſalmos. fol. mutilum.
...... in Johannem. fol. bis.
...... in Pſalmos, à quinquageſimo primo ad octogeſimum excluſivè. fol.
Auguſtini opera varia; item & aliorum Patrum. fol.

Digitized by Google

..... Commentarius in primos L. Pſalmos. fol.
..... de Civitate Dei. fol.
..... Libri de Magiſtro, unde malum, Soliloquiorum & de Ordine agendi. in 4.
..... diverſa opera in 4.
..... de Doctrina Chriſtiana. in 4.
..... Contra Fauſtum. fol.
..... Opera varia. fol.
..... Sermones de diverſis. in 4.
..... de Conſenſu Evangeliſtarum. in 4.
..... Epiſtolæ, fol. maximo.
Caſſiodori hiſtoria tripartita. fol.
Gregorii Magni Decretalium Libri V. fol. ter.
...... Regiſtrum Epiſtolarum. fol.
...... Liber Moralium. fol.
...... Commentarius in Librum Job. fol.
...... Moralitates in Job. fol.
...... Libri decretalium. fol. maximo.
...... Libri Dialogorum. fol.
Paterius in vetus Teſtamentum. in 4.
Iſidori Epiſcopi Libri tres; I. quod Deus ſummus & incommutabilis ſit. II. de Sapientia. III. de flagellis. in 4.
..... Liber de Officiis. in 8.
Ven. Bedæ Commentar. in Evangelia. fol.
..... Hiſtoria gentis Anglorum. fol.
Collationes Patrum. fol.
Liber Officialis perantiquus.
Haymonis Commentarii in Epiſtolas Pauli. fol.
..... Expoſitio in Iſaiam prophetam. fol. bis.
Yvonis Carnotenſis collectio Decretorum. in 8.
..... Epiſtolæ in 4.
Expoſitio Epiſtolarum B. Pauli Apoſtoli à quodam Floro collecta ex ſcriptis S. Auguſtini II. Tomus. fol.
Anſelmi Cantuarienſis Liber, *Cur Deus homo*. Item Hugo ſuper Regulam B. Auguſtini. in 4.
Burchardi Epiſcopi Guerinacienſis liber de Jure Canonico. fol.
Hugonis à S. Victore Opus de Sacramentis ad ſecundam eruditionem ſacri eloquii, quod eſt fundamentum ſcientiæ. in 4. bis.
..... diverſa Opera, cum Epiſtolis Bernardi. in 4.
..... ſuper Matthæum. in 4.
..... ſuper Eccleſiaſten ... fol.
..... Liber ſententiarum. in 4.
Bernardi Sermones in 8. item fol.
..... mediationes. fol.
..... Epiſtolæ. fol.
..... diverſa Opera. in 4. item in 8.
Petri Lombardi ſententiarum Libri 4. fol.
..... Expoſitio in Epiſtolas Pauli. fol.
Petri Pictavienſis ſumma Quæſtionum. in 4.

Gratiani Decretum. in 8.

Richardi Liber de ſtatu interioris hominis poſt lapſum: item Epiſtolæ & Sermones D. Bernardi, in eodem. fol.

Antiquum Ordinis Præmonſtr. Ordinarium. in 8.

Radulphi Monachi Flaviniacenſis Expoſitio ſuper Leviticum; pars ſecunda. Item Johannes Damaſcenus de Geſtis Barlaam & Joſaphat. 1. vol. fol.
Petrus Riga in vetus Teſtamentum. in 4.
Hiſtoria Scholaſtica. fol. bis.
Raymundi Summa de Caſibus in 4.
Sermones Fratris Johannis de *Roſires* anno Domini 1277.

In fronte voluminis leguntur quædam carmina in laudem iſtius libri, cum hac inſcriptione; » Verſus cujuſdam monachi Sancti Mariani » Autiſſiodorenſis, Præmonſtratenſis Ordinis, » de laude libri. Liber in 8.

Sermones & homiliæ Sanctorum Patrum. fol. bis.

Chronica Fratris Martini, Domini Papæ Pœnitentiarii. fol.

Legenda de Sanctis, ſeu Vitæ & Paſſiones plurium Sanctorum. fol. ter.

Alberti de Brixia, Ordinis FF. Prædicatorum Liber de officio ſacerdotis. in 4.

Speculum Eccleſiæ. in 4.

Speculum B. Mariæ in Angelica ſalutatione, editum à Fratre Ægidio de Roma, Doctore Theologo, Ordinis Eremitarum S. Auguſtini. in 4.

Collectarius Evangeliorum, finitus anno à nativitate Domini 1364. in craſtino Proceſſi & Martiniani Martyrum. Hunc verò collectarium prædictum compoſuit Fr. Petrus, Prior Eccleſiæ Floreffienſis. *Hæc ſcripta ſunt propriâ manu ejuſdem Petri de Harentals. Notatur manu aliquantulùm recentiori;* » Obiit prædi- » ctus Dominus Petrus de Harentals anno 1390. » Pridie Idus Januarii.

Epiſtolæ & diverſa opera Petri de Harentals, fol. maximo.

Collectarius ſuper Librum Pſalmorum finitus anno 1374. in menſe Januario. die 4. Auctore Petro de Harentals, Priore Floreffienſi, dicatus *Joanni* de *Erde*, Epiſcopo Leodienſi. fol.

Formula Novitiorum. In fine ſcriptum eſt: » Frater Joannes de Monte de Laud. hunc ſcrip- » ſit librum in *Herlamont*, anno à nativitate » Domini MCCCC.

Clementinæ Conſtitutiones. fol.

Statuta Ordinis Præmonſtratenſis, *quæ vigebant anno 1463*. in 8.

Sermones Fratris Anthonii, Præmonſtrat. Ordinis prædicatoris, de omnibus Dominicis totius anni, conſcripti per manus Fratris Johannis de *Lyedorp*, anno Domini 1423. Opus eruditione ſacrâ plenum, & eloquii non inelegantis. in 4.

Julianus Toletanus de origine mortis, & de animabus defunctorum. in 8.

Calepinus. fol. magno.

Flavius Joſeph de Captivitate Judaïca. fol. maximo. Vide probationes à col. L. ad col. LX.

Digitized by Google

CUISSIACUM.

Cuiſſiacum. Filius Præmonſt. Diœceſis Laudun. Circariæ Franciæ.

IN declivi montis non longè ab Axonæ ripa, in ſolo vini potentis feraci, lætiſſimam, quâ Rhemos itur, planitiem aſpectante, agris & pratis lepidè conſito, aſſurgit nobilis Cuiſſiaci Abbatia, ædificiorum ſtructuris, hortorum amœnitate, juriſdictionis prærogativâ, & quarto paternitatis in toto Ordine, gradu commendabilis. B. Lucas ex Decano Laudunenſi primus ſolitudinis hujus incola, comites non amore loci captos, ſed ſalutis deſiderio ferventes, ſibi fecit ab anno 1115. cum quibus vitæ rigidioris formam profitens, exemplar vivendi cæteris fuit. Eccleſiolam ſanctæ Mariæ temporum injuriâ collapſam, ad orationis obſequium reſtituit, & à ſynodali conſuetudine emancipatam, coëuntibus clericis deſtinavit, ſub approbatione Bartholomæi Epiſcopi Laudunenſis.

Hoc magiſtro & duce, vivebant ad canonum tenorem regulares Clerici, & pro inſtituti ſui officio circumſedentes parochias verbis hortabantur & exemplis, ad æternitatis capeſcendæ bravium. Arcta erat puſilli gregis fortuna, ingens perfectionis ardor, & ad Bartholomæi Epiſcopi vocem prompta obedientia. Hinc docilem præbuit congregatio annutum Epiſcopo ſuadenti, ut ad Norberti Ordinem tum virtutibus, & maximè Apoſtolico zelo micantem, ſe conferret, eodem ſpiritu eodemque patre, natalibus, ſcientiâ, pœnitentiâ ubique clariſſimo, regendam.
1. Anno, ut conjiciunt, 1122. Lucas (a) & diſcipuli ejus ultroneâ deditione, ſe ſuaque paucula, Norberto tradiderunt, à quo militiæ Auguſtinianæ ſub candido habitu, inſcripti ſunt. Ducem novellæ coloniæ præfecit congregationis ipſius auctorem Lucam, ſub cujus regimine fundis adolevit & numero. Certatim quippe nobiles addiderunt naſcenti Abbatiæ, ad ſuſtentationem, proventus; Alii diſciplinam B. Lucæ ſpontè amplexantes, bona ſua per manus Epiſcopi tranſmiſerunt. Gualterus miles virtutes cominùs florentis Aſceterii demirans, eidem obtulit aſſenſu Ermengardis de *Roceio* uxoris ſuæ, quidquid in territorio Cuiſſiaci poſſidebat, unà cum duabus decimæ partibus Villæ de *Jumigniaco*.* Haud diſſimili pietatis ſenſu, Godefridus Comes *Caſtri-portiani** dedit gratuitâ liberalitate *Gerigniacum** ad quod Lucas inſigne Canonicorum ablegavit examen, qui Deo laudes pſallerent & alia obirent clericalis vitæ munia. Eodem zelo actus Nicolaus Toparcha de *Rumigniaco** locum de *Gland* ad conſtructionem Abbatiæ conceſſit per manus Raynaldi Rhemorum Antiſtitis. Uſque adeò divulgata Lucæ ſanctitas, provocarat ad liberalitatem Provinciæ Optimates. Quantò magis Principes Eccleſiæ beneficos ſenſit, quibus & amicitiæ conſortio, & litterarum reciproco commeatu & fraternitate, pio fœdere erat conjunctiſſimus: Bartholomæum Laudunenſem intelligo, Raynaldum Remenſem, Simonem Noviomenſem Epiſcopos, & Bernardum Abbatem Claræ-vallis. Inſignem hanc præeminentiam ſuo monaſterio indidit humilis alioqui Abbas, ut quartum in in Ordinis Hierarchia & in procerum conſeſſu locum obtineret Cuiſſiacenſis Prælatus. Ex antiquitate fundationis fruſtra præcedentiæ & juriſdictionis iſtius originem repetunt, cùm alias priores (b) extitiſſe conſtet, quas honore inferiores videmus Abbatias. Ergo vel ex meritis Lucæ, vel ex Capitulorum ſanctionibus hierarchicam ordinantibus & diſciplinam ordinis, proceſſiſſe judicandum eſt. Unde verò *regalis* Abbatiæ titulum aſciverint Cuiſſiaco neo-terici, necdum potuit exploranti innoteſcere, niſi fortè quòd anno 1126. Ludovicus VI. regio præcepto confirmaverit Sueſſione exiſtens, donationes à Bartholomæo Epiſcopo Laudunenſi factas B. Mariæ de Cuiſſiaco; at ex hoc capite ſi regiæ fundationis repoſcat nomen, commune erit cæteris, quæ nonniſi ſub approbatione Regis collata à fidelibus bona adierunt. Diuturni, fœlicis & ſancti regiminis curſum viribus exhauſtus, ſenio deficiens, virtute robuſtus, multorum monaſteriorum Pater, abſolvit Lucas, & v. Januarii M. C. LVI. ſenilem animam meritis & ſignorum gloriâ inclytam, Chriſto reddidit. Ejus corpus contra illorum temporum morem, in Sanctuario condiderunt mœſti filii ſub hac Epygraphe:

Dominus Lucas primus Abbas hujus Eccleſiæ.

Modeſtiam refert inſcriptio, ſanctimoniam ſepulti, annuntiat locus ſepulturæ.

Guido Canonicus Antiſſiodori in diſcipli- 2.

* Jumigni.

* Château-Portien.

* Gerigny.

* Rumigny.

(a) Deficiente primordiali fundationis Chartâ, quo præcisè anno collata fuerit B. Norberto Cuiſſiacenſis Eccleſia, determinare arduum eſt. Ponderoſis R. D. Dionis moderni Abbatis (qui diatribam pro vindicanda ſui monaſterii antiquitate mihi inſcripſit) argumentis diligentiùs examinatis, ad annum circiter 1122. celebris illius Abbatiæ primordia videntur referenda.

(b) Putà Floreffiam, Capenbergam, & alias.

nam B. Lucæ ſe tradidit, hauſit mores magiſtri & ad dignitatem ejus, Fratrum vocatus eſt electione. A Roberto Abbate majoris monaſterii, ſub annuo cenſu emit quidquid in territorio *Diſiaci** poſſidebat. Radulphus de *Porta-martis* per manum Sampſonis Remenſis, Archiepiſcopi, contulit Guidoni pingue allodium de *Alta-villa** anno 1157. Celeberrimæ conventioni factæ inter Galterum Epiſcopum Laudunenſem & Præmonſtratenſem Eccleſiam, anno 1157. ſubſcripſit Guido, nec ultra nomen ejus inter acta invenias, quippe qui ceſſit oneri & honori Abbatialis dignitatis, ipſique ſubrogatus eſt.

* Diſy.
* Haute-ville.

3. GERARDUS DE S. QUINTINO Canonicus Præmonſtrati, qui abdicavit anno 1160.

4. HUGO DE DUACO, ex Archicœnobio Præmonſtrati eductus, altaria de *Ervilcy*, & de *Alta-villa* à Sampſone Archiepiſcopo Remenſi, impetravit anno 1161. ad opus ſanctarum fœminarum de *Geriguiaco* id eſt, Sanctimonialium. Anno ſequenti per commutationem curtis de *Gland* & de *Signiaco-parvo*, acquiſivit ab Joanne Abbate Bucilii altaria de *Villiaco* & *Geniaco* eorum appenditiis. Concambium laudavit Galterus Epiſcopus Laudunenſis, & ejus chartæ ſubſignavit anno 1162. Philippus Abbas Præmonſtrati. Eandem chartam legimus repetitam anno 1172. coram Gualtero Archidiacono Laudunenſi, aliiſque Canonicis Laudunenſibus, & Hugone Abbate Præmonſtrati, priùs Abbate Cuiſſiaci. Ex quo infertur eundem poſt abdicatam dignitatem anno 1165. ad proëdriam Ordinis fuiſſe provectum anno 1170. Id etiam evincitur ex veteri MS. Cuiſſiacenſi anni 1211, ubi legitur in catalogo 19 priorum Abbatum, ***Hugo de Duaco Canonicus Præmonſtratenſis, poſtmodùm Abbas Præmonſtrati.***

ELBERTUS DE *RABODIMONTE** obtinuit à Capitulo & Canonicis S. Laurentii de *Roſeto** quidquid poſſidebant in territorio *Diſiaci*, ſub cenſu ſex modiorum frumenti, & hanc ceſſionem firmavit Galterus Lauduni Epiſcopus anno 1167. 5.

* Ribemont.
* Roſey.

6. WILLELMUS Cuiſſiacum debitis gravatum, liberare non valens, ad Carthovorenſem Eccleſiam, Abbas poſtulatus, tranſiit, anno circiter 1174. In Capitulo generali anni 1172 ſedit inter Patres, ordine tertius, Floreffienſi Abbate tum abſente.

7. JOSSELINUS Canonicus Cuiſſiacenſis, legitur Willelmo ſubſtitutus. Eo regente, Odo Canonicus Noviomenſis, contulit Eccleſiæ Cuiſſiaci altare de *Genliaco*, cum omnibus appenditiis ſuis, anno 1177. Hanc donationem Rainaldus Noviomenſis Epiſcopus, & Philippus Viromandorum Comes, eodem anno confirmarunt. Pedum legitur poſuiſſe anno 1178.

8. HUGO DE *ARTESIA* Canonicus Cuiſſiacenſis, uno poſt promotionem ſuam anno, ampliſſimam ab Alexandro III. bonorum Cuiſſiacenſium confirmationem obtinuit. Parem dedit Galfridus de *Balaham** eorum quæ à patre ſuo Comite, fuerant Cuiſſiacenſibus collata. Anno 1182 Willelmus Rhemorum Archiepiſcopus & S. R. E. Cardinalis tituli S. Sabinæ, Hugoni & Fratribus Cuiſſiacenſibus, adminiſtrationem parochiarum de *Alta-villa*, de *Son*, & de *Neo-villa* contradidit. His actis, Hugo, ut totus Deo ſibique viveret, Abbatem exuit anno 1178.

* Hodie Balhan non longè à Ciſtro-Portenſi.

GUIDO DE SPERNACO Canonicus Vallis-Serenæ, 9.
ex Abbate Septem-Fontium in Theraſcia, poſtulatur Abbas Cuiſſiaci, Dormitorium & officinas ex lapidibus quadris conſtruxit, totiuſque ambitum Abbatiæ cinxit lapidibus ſimilis formæ. Anno 1189, Odonem Dominum de *Hamo** Elizabeth ejus uxorem, Odonem, Gaufredum, Mariam, Margaretam, Rotaliam, liberos eorum, fratreſque Girardum & Simonem benefactores Cuiſſiaci, ad participationem orationum admittit (a) & hoc ipſo anno ad S. Martini ſecundam Ordinis Paternitatem aſſumitur.

* Ham.

HUGO Canonicus Corneoli, poſteà Abbas 10.
Dei-loci, Cuiſſiacum transfertur, vexationes Joannis Comitis de *Roceio*, cum ipſo Joanne pœnitente, & Henrico fratre Comitis annuente, per mediationem Willelmi Archiepiſcopi Remenſis, amicabiliter terminat & componit, anno 1191. Rogerus Laudun. confirmat anno 1194. donationes factas B. Mariæ Cuiſſiacenſi, à Clarembaldo Domino *Roſeti* & Elizabeth parentibus ſuis, ac præſertim molendina de *Rubiniaco** & de *Mont-Cornet*, cui donationi Rainaldus Rogeri Epiſcopi frater, acceſſerat. Anno 1195. ad S. Martini Laudunenſis infulas, mortuo Ægidio de *Marſy*, expetitus, tranſmigravit Hugo.

* Rubigny.

WILLELMUS DE S^to. *AUDOMARO*, Canonicus 11.
Præmonſtrati, primo electionis ſuæ anno, cum Philippo Francorum Rege paciſcitur de conſtruenda villa, ſeu pago in curte *Diſiaci*, eâ legè quòd Cuiſſiacenſes quindecim carrucatas terræ ſibi retinebunt, cum decima territorii, altaribus & preſbyterio, de cæteris verò proventibus medietatem partitur Rex cum Cuiſſiaco. Quibus conditionibus ritè hinc inde firmatis, Rex ſuſcipit Eccleſiam & bona Cuiſſiacenſium ſub ſua tutela, & Guillelmum Abbatem ab annuo cenſu trium modiorum, eximit. Quia verò Guillelmus vel Canonici Cuiſſiacenſes, in exercitio electionis liberæ, ab Epiſcopis aut ab Abbate Præmonſtratenſi, interturbati fuerant, adeunt Cæleſtinum III. qui jura protegit, & ſuo Reſcripto confirmat, 1195. Ad Viromaudenſem præfecturam Abbas Willelmus tranſiit anno 1203. Quo vix exacto ad Præmonſtratenſem aſcendit.

* Ex MS. Cuiſſiac. anni 1236.

(a) Odo autem plura beneficia confert in Cuiſſiacenſes, hinc ſtatuitur miſſam in perpetuum ſingulis diebus cantandam in curia de *Roy*, in cujus Eccleſia omni tempore lampas ardebit.

Digitized by Google

12. LUDOVICUS Canonicus Cuiſſiacenſis, magnam pro re parva, ſuſtinuit litem, contra Nicolaum de *Baſochiis*. De parte molendinorum de *Courſenton* vertebatur quæſtio; ad Nivelonis Sueſſionenſis, Theobaldi Ambianenſis, Bartholomæi; Belvacenſis Epiſcoporum, tribunal per commiſſionem olim delata, finalem habuit deciſionem, ſed rurſùs recruduit diſcordia, & nonniſi per compoſitionem anno 1206. ſopita fuit. Anno 1207. inſtante & conquerente ad S. Sedem Abbate Ludovico, de alienatione *Diziaci*, facta à Rege Philippo, in præjudicium initi tractatûs, quo ſancitum erat nunquam ad alienas manus partem Diziacenſis dominii, quod Regi obvenerat, poſſe transferri. Innocentius III. mandat Epiſcopo Pariſienſi, Archidiacono & Magiſtro Petro *Peverel* Canonico, ut Regem, Regiſque pietatem ad reſcindendam alienationem iſtam, Eccleſiæ Cuiſſiacenſi damnoſam, exhortentur, atque ut contra invaſores bonorum Eccleſiæ Cuiſſiacenſis, defenſores ſtrenuos opponat. Archiepiſcopo Remenſi & ſuffraganeis ejus eodem anno, per Apoſtolica ſcripta injungit ut excommunicationis fulmine percellant, quos deprehenderint rapinam aut injurias intuliſſe Cuiſſiacenſibus. Intentatam à *Roſeti* Canonicis litem circa patronatum Eccleſiæ de *Diziaco*, reportavit anno 1208 coram deputatis à S. Sede judicibus. Regimen & dignitatem optimus reſignavit Abbas anno 1209.

13. PETRUS DE *S. MEDARDO* à prælatura *S. Juſti*, ad Præmonſtratenſem promotus anno 1195. & Sexcennio laudabiliter adminiſtratam, abjecit anno 1201. ad Cuiſſiacenſem poſtmodùm paſſus eſt, vir humilis & Fratrum precibus obſecundans, aſſumi. Pacavit anno 1210. renaſcens de jure patronatûs *Diziaci* jurgium, per arbitros judices, Vibertum *Bucilii*, & Walterum *Calvimontis* Abbates, à partibus delegatos. Anno 1212. obtinuit à Stephano Epiſcopo Noviomenſi, confirmationem altaris & decimæ *Genliaci*, cum perſonatu & cantuario. Addidit & jus Patronatûs Capellæ Caſtralis Alberti d'*Hangeſt*, ejus loci Toparchæ. Anno eodem Hugo Comes de *Geniaco*, vendidit Abbati Petro, quidquid habebat in territorio Cuiſſiaci, de conſenſu Herſendis uxoris ſuæ. Honorius III. ad ſupplicationem Petri, Reſcriptum protectorium ſubmiſit Archiepiſcopo Remenſi & Suffraganeis ejus, anno 1216. Sequenti autem anno Galterus miles de *Novo-Caſtro*, vir ſeculo nobilis, antequàm religionis habitum in Eccleſia Cuiſſiaci indueret, obtulit ſextam partem decimæ quam habebat in *Vaſſonia*, * & huic oblationi Joannes Comes de *Roceio*, ſubſcripſit. Confirmavit Anſelmus Laudunenſis Epiſcopus ſuo diplomate. Multis pro Eccleſia laboribus perfunctus Abbas, ad vitam, uti piè creditur, beatam evolavit die 7 Martii, anni 1217. In capitulo ante innovationem monaſterii, ſepultus jacebat.

* Vaſſogne.

14. PETRUS DE *ORCHEIO* * Branæ Canonicus, Vallis-ſecretæ Abbas, poſteà Cuiſſiaci, rerum agendarum & œconomicæ adminiſtrationis laude clarus, ab initio ſuæ inſtallationis, conqueſtus eſt apud S. Sedem quòd Archiepiſcopus Remenſis Canonicos Cuiſſiacenſes, licet regimini animarum idoneos, ad vacantes Eccleſias, in quibus jure patronatûs gaudebant, admittere paſtores contradiceret, in vilipendium Statûs Canonici & privilegiorum pontificiorum. Honorius III. legitimam conquerentis cauſam, totiuſque cauſæ examen, per Apoſtolica ſcripta anno 1219. commiſit Abbati & Priori S. Victoris, & Archidiacono Pariſienſi, mandans ut, re diſcuſsâ, omnique remotâ appellatione, parti læſæ plenum juſtitiæ facerent complementum. Anno 1222. ab *Juminiaci* dynaſtis ſuſcepit in Eleemoſynam omnes aiſantias & paſcua de *Juminiaco*. Plurimos Petrus pro Eccleſiæ ſuæ tutandis juribus, labores ſuſtinuit, plurima pro cultûs divini, pro diſciplinæ augmento devoravit mala, quibus finem mors impoſuit 7 Martii 1227.

* Orchiès.

15. GOSWINUS octavo Januarii 1233.

16. LAMBERTUS. De ipſo, & patre & matre ejus, fit memoria in necrologio ad 24 Februarii & 13 Martii 1235.

17. CONRADUS à Præpoſitura Augiæ minoris, ad Vallis-ſecretæ infulas, inde ad Præmonſtrati apicem ſublimatus anno 1220. de utraque Eccleſia benè, de toto Ordine optimè meritus, depoſitionis tamen ſententiam ad querulas inferiorum delationes apud S. Sedem, incurrit, lite per delegatos judices inſtructâ, anno 1233. Inflictam tanto viro, injuriam reſarcire volentes Cuiſſiaci Canonici, dejectum à prima ſede, ad quartam Ordinis prælaturam evocarunt. Necrologium ad diem 4 Aprilis hæc habet: *Comm. bonæ memoriæ D. Conradi, qui primùm Eccleſiæ Præmonſtratenſis, dein hujus loci Abbas fuit.* 1241.

18. PETRUS DE *MONTE-MIRABILI* * anno 1242. accepit ab Theodoro & Herſende de *Belruco* viginti quatuor ſolidos, quotannis ſolvendos in poſterum, pro annua & vitali penſione quatuor filiarum ſuarum, monialium in *Gerigniaco*. Petri memoriam hanc ad 17 Julii, habet liber obituarius: *Com. bonæ memoriæ Domini Petri de Monte-mirabili, qui ædificavit capellam S. Joannis anno 1244. Eodem obiit.*

* Mont-mirel.

19. JOANNES DE *CERGIIS* parentes habuit Eccleſiæ Cuiſſiacenſis benefactores, de quibus ad 17. Auguſti iſta fit mentio: *Com. patris & matris F. Joannis de Cergiis, qui dederunt nobis decem libras.* Eo temporis ad Abbatiæ dignitatem necdum aſcenderat Joannes, hinc Abbatis reticetur hoc loco nomen. Sed ad 1. Aprilis venerabilis Abbatis titulo inſignitur. Anno 1247. Innocentius IV. Pontificio diplomate eximit Cuiſſiacenſes ab onere penſionum, ratione beneficiorum quæ poſſident.

20. GERARDUS DE *ROSETO* in capitulo jacebat, tumbâ ſequentem præferente inſcriptionem:

Digitized by Google

Hîc jacet Dominus Gerardus de *Roſeto*, Abbas hujus Eccleſiæ.

Eloquio & doctrinâ potentem fuiſſe narrant Annales, diem mortis ad 3. Junii annotant, annum ſupprimunt.

21 BALDUINUS in clauſtro ad limina capituli inhumatus, lapide ſepulchrali, ſed nunc mutilato, tegebatur; hæc verba, quantùm licuit, exſcripſimus:

Balduinus Abbas hujus Eccleſiæ.

Ad limbum autem:

Pro Duce te gregis, æthera qui regis,
Obſecro, Chriſte, crimina dilue,
Ne Balduini, defleat iſte. . . . .
Archimandrita. . . . tegit quem hæc petra polita. . . . .

22. PETRUS DE *CODILIACO* vivebat anno 1265.

23. WALTERUS DE *BRIANNIA*. 1276.

24. WALTERUS DE *LOVANIO* anno 1286. ſubſcripſit ut teſtis, arbitrariæ ſententiæ inter Guidonem Abbatem Præmonſtrati & Joannem Abbatem S. Martini Laudunenſis, quam videre eſt in Biblioth. Præm. p. 1078. Mortem ejus necrologium 6. idus Februarii ſic recenſet: *Anno M. CC. LXXXVII. obiit F. Walterus, Abbas hujus Eccleſiæ, natus de Lovanio.* In circuitu verò tumbæ, ad marginem verſus illi leguntur:

Lovanii natus noſter jacet hîc tumulatus
Walterus Paſtor, vixit caſtus quà Caſtor.
Hunc Bona-ſpes * aluit, ſapiens. . . . . .
. . . . Rapuit, quem ſalvet vera Sophia.

* Abbatia Bonæ-ſpei.

25. PETRUS DE *DIZII* duodecimo Kalendas Octobris anni 1288. obiit. His verſibus ſepulchrum ejus ornatur:

Qui regis æthera, non baratri fera ſentiat iſte,
Sed loca proſpera, det tuâ dextera, te rogo, Chriſte,
Qui ſpatium vitæ rectè duxit, Paradiſi
Gaudia, de *Dizii* Petrus, capiat ſine lite.

26. GUILLELMUS DE *LOUVIGNIES* Canonicus Bonæ-ſpei, Abbas Clari-fontis, dein Cuiſſiaci, ipſo electionis ſuæ anno, Præmonſtrati efficitur Archimandrita 1288.

27. PETRUS DE *SAIRY* in medio Sanctuarii proſtat, cæteris tumbâ inſignior, tum ab effigie viri, tum ab aliis ornamentis pontificalibus & cælaturis, cum hac Epigraphe inſcripta deſuper:

Hîc jacet F. Petrus de *Sairy* Abbas hujus Eccleſiæ.

Et ad limbos:

Artubus Abbatis P. (Patris) de Cuiſſy tumulatis
Illîc, ſpiritui det Deus æde frui.
Moribus egregius manſit, prudens & honeſtus,
Spernens inceſtus, ille bonuſque pius.
Undecimo, menſe, D. bis, C. ter necis enſe
Octobris, ſtrato, tu Deus aſtra dato.

Id eſt, anno 1311. menſe Octobris. Explicationem hanc ex liberiore iſtius ætatis licentia, facile deduximus, ſed laudis materiam ex inceſtuum contemptu, quo jure aucupari poëta potuerit, non liquet, niſi fortè de inceſtu beneficiorum intelligas, quaſi filialem ſcilicet Abbatiam cum matre poſſidere noluerit.

JOANNES anno 1315, defunctus. 28.

RADULPHUS DE *VERGIIS* moritur circa annum 1330. Eo regente, puta 1317. Joanna de *Vaſſonia* in teſtamento ſuo Cuiſſiacenſes precatur, uti corpus ſuum quaſi unius ex Sororibus, poſt obitum habeant & ſepeliant. 29.

SIMON DE *AHARIS* * ſucceſſivè fuit Abbas Juſti-montis, Branæ, Calvi-montis & Cuiſſiaci. Jacet in clauſtro juxta fores Capituli, hâc inſcriptione ornatus. 30.

* Ahar. Villa Diœceſis Metenſis.

Ex Aharis natus jacet hîc Simon tumulatus
Vir prudens, juſtus, quia Juſti-montis honeſtus
Paſtoris bravio primò, poſt munere Divo
Abbas Branenſis, Calvi-montis fuit enſis,
Demum Cuiſſiaci ſeparatur ab arce tenaci,
Poſt mortem ſerum cum Chriſto regnet in ævum.

Mors illius conſignatur anno milleſimo trecenteſimo quadrageſimo ſeptimo.

JOANNES obiit anno milleſimo trecenteſimo nonageſimo nono. 31.

PHILLIPPUS die ſextâ Februarii moritur anni . . . . . 32.

PETRUS DE *RODERIIS* ex Abbate de *Doa*, aſſumptus eſt ad Cuiſſiacum, & anno 1443. ad Præmonſtratenſem Eccleſiam tranſlatus. 33.

NICOLUS DE *HERBONVILLE* anno 1473. unà cum Jacobo S. Martini Laudunenſis Abbate, & toto Prælatorum comitia generalia habentium Lauduni, conventu, conceſſit die 17. Maii ſubſidiariam pro bullarum ſupportandis expenſis, contributionem, ab toto Ordine præſtandam *Rmo. Patri & nobili viro Huberto de Montherme* ex Abbatia *Vallis-Dei* ad Præmonſtrati proëdriam aſſumpto. Jus mitræ & pontificalium uſum, impetravit anno 1462. Hujus ſepulcrum in medio Chori ſequentem exhibet Epigraphen: 34.

Hîc jacet Dominus Nicolaus de *HERBOVILLE* quondam Abbas hujus Eccleſiæ, qui impetravit mitram noſtram, & obiit in vigilia ſancti Joannis Baptiſtæ anno Domini M. CCCC. LXXVII. Orate pro eo.

Propter impetrationem mitræ, curavit ſucceſſor ejus, hujuſmodi ornamentum, beneficii alternandi gratiâ, in ejus lapide ſepulchrali inſculpi.

TUGDUALDUS *ERENNIUS*, vel ut habet MS. S. Pauli Virdunenſis, de *Vennes*, anno 1498. in Capitulo generali renunciatus eſt Circariarum Normanniæ, Angliæ & Scotiæ Viſitator. 35.

Digitized by Google

Anno ſequenti in Provinciis Lotharingiæ, Burgundiæ, & Sabaudiæ, idem munus obire juſſus eſt. Addita eſt Alvernia anno 1500. Remotas regiones, putà Hungariam, Auſtriam, Poloniam, Bohemiam, Moraviam, Tuſciam, Siciliam, Calabriam, Cyprum, Terram Hyeroſolymitanam luſtrandas accepit, cum facultate ſubſtituendi, anno 1501. Sola Lotharingia anno 1503. ei obtigit, & ſimiliter anno ſequenti. Uſque ad annum 1505. Cuiſſiacenſem rexit Eccleſiam, ex qua ad S. Pauli Virdunenſis Abbatiam demigravit. Jam pluries ad inferiores Cathedras tranſlatos Abbates Cuiſſiaci deprehendimus. Suſpicionem inde ſui primatûs & honoris in Ordinis hierarchia haberemus, niſi de parentum humilitate, uſque ad honoris contemptum, conſtaret nobis.

36. JOANNES DE *BACHIMONT* 11. Auguſti anni 1505. confirmatus Abbas Cuiſſiaci, quam Abbatiam regebat adhuc anno 1511. ſiquidem Capitulum generale illius anni, ratam habet ſententiam, latam per judices commiſſarios & delectos ab R^{mo}. P. Joanne Præmonſtrati, Joanne S. Martini Laudunenſis, & *Jacobo Cuiſſiacenſi* Abbatibus. Legitur tamen, Cuiſſiaco relicto, ad Branenſem tranſiiſſe Abbatiam anno 1508. quod ſtare nequit. Imo anno 1512. *idem Jacobus, ſacra Theologia Profeſſor, Cuiſſiacenſis Abbas*, ut habent acta Capituli generalis, deſignatus eſt ab Domino Præmonſtratenſi, qui ejus & totius Ordinis nomine, Concilio Piſano intereſſet; quam deſignationem laudant Comitiorum Proceres; inde porro reverſus eſt, auctus dignitate Præmonſtrati Abbatis, ut dictum eſt in Præmonſtrato.

37. JOANNES *EVRARD*. 1519. Defuncto Joanne, pro eligendo ſucceſſore convenerunt Cuiſſiacenſes, votaque confluxerunt in quemdam *Balduinum Hardy* ejuſdem monaſterii Canonicum. Illum reſpuit Abbas Præmonſtratenſis. Provocarunt ad Pariſienſem Senatum Cuiſſiacenſes. Coacto, anno 1524. Capitulo generali, ad Ordinis proceres adunatos confugerunt, tria poſtulantes: Primum, ut attentâ paupertate ſui monaſterii, quam æs alienum & litium anfractus pepererant, Talliæ hoc anno ab eis non extorquerentur: ſecundum, ut juberetur Procurator Ordinis ſuas partes accommodare & adjungere, in proſecutione litis ad Senatum delatæ. Tertium, ut adversùs D. Præmonſtratenſem nominarentur aliquot Abbates, qui causâ diſcuſsâ, neo-electum *Balduinum Hardy*, confirmarent, vel à miniſterio paſtorali amoverent penitùs. Primum negatum eſt. Ad ſecundum, dictum fuit ſupplicatum iri Senatoribus & Cancellario Franciæ, quatenùs vitiligatores ad Ordinis tribunal remittere dignarentur. Ad 3um dictum fuit cauſam diſcutiendam, & litibus finem imponendum per Capituli Patres, ſi Cuiſſiacenſes appellationi ad Senatum factæ, renuntiarent. Spontè ceſſit juri ſuo Balduinus, eique conceſſerunt Comitiorum generalium anni 1525. Patres, primam ſedem in Choro & in Capitulo, & ubique poſt Abbatem, qui fuit.

38. GUICHARDUS quidam, nominatus in actis anni 1525.

39. AMATUS DE *FONTE* Abbas Cameræ-fontis, poſtulatur ad Cuiſſiacenſem anno 1528. Ad Laudunenſem poſteà prælaturam anno 1530. Promovetur.

40. BALDUINUS. 1547.

41. JOANNES DE *VENDOSME* ſub marmoreo lapide effigiem exhibente Prælati, pontificalibus ornamentis induti, jacet in Sanctuario. Hanc ad limbum marmoris gothico caractere ſculptam, inſcriptionem legimus:

> Cy giſt noble & venerable perſonne Meſſire Jean de *Vendoſme*, Abbé de céans & Prieur de *Caïen*, qui treſpaſſa le Vendredy neuviéme jour de Novembre 1571. Priez Dieu pour ſon ame.

Erat ille Joannes filius Jacobi Vindocinenſis & Joannæ de *Rubempré*, qui quidem Jacobus ſpurius fuit Joannis Burbonii Comitis & Philippæ de *Gournay*. Honorificam de hoc Prælato memoriam facit necrologium Cuiſſiacenſe, œconomiam ejus deprædicat, in recuperandis poſſeſſionibus vigilantiam extollit. Peramplo murorum circuitu vineas cinxiſſe refert, multiſque laudabiliùs geſtis illuſtraſſe ſuum regimen.

42. FRANCISCUS *CASTELLNAN DE LA MAUVISSIERE*, cui anno 1608. ſicut & tribus aliis primis Ordinis Patribus, dicatum eſt à Pagio Breviarium cuſum Pariſiis. In manus ſummi Pontificis reſignavit anno 1610. in favorem nepotis ſui, qui fuit.

43. ANNAS MICHAEL DE *CASTELNAN*. Capitulo generali interfuit anno 1618. Anno 1622. creatus eſt Viſitator monaſteriorum de Perrodio novo, de Stella, & Stella de Jardo. Hujus Epitaphium excipe:

> Hîc jacet Dominus ANNAS MICHAEL DE *CASTELNAN* Abbas hujus Eccleſiæ & Ordinis Præmonſtratenſis quartus Pater, qui obiit die ultimâ Januarii anni 1643. ætatis ſuæ quinquageſimo quarto.

44. PETRUS *DESBANS* S. T. D. S. Mariæ Majoris Muſſipontanæ Abbas, Vicarius Generalis Norbertinæ Congregationis, imò Abbas Præmonſtrati anno 1635. electus, ad Cuiſſiacenſem prælaturam transfertur è Muſſipontana, anno 1643. & moritur anno 1649. Optimo parenti monumentum iſtud poſuerunt Cuiſſiacenſes:

> Hîc jacet R. P. ac D. PETRUS *DESBANS* S. T. D. S. Mariæ Majoris Muſſipontanæ primùm, dein Cuiſſiacenſis Abbas, Communitatis Norbertinæ Priſci rigoris olim Vicarius, totius vitæ integritate, humilitate, patientiâ, charitate & doctrinâ non minùs, quàm gubernandi laude conſpicuus, obiit

obiit 15. Aprilis M. DC. XLIX. Natus 76. annis. *In fide & lenitate ipſius ſanctum fecit illum.*

45. DYONISIUS *L'EVEQUE* eodem quo nominatus, anno, denatus Rhemis, in Eccleſia S. Dyoniſii, ubi primam profeſſionem emiſerat, inquit necrologium ad diem 2. Septembris, anno 1649. ſepelitur.

46. ISIDORUS *AMOUR* Norbertinæ Congregationis alumnus, diù, ſed non utiliter, præfuit; in choro tumulatum, magnis ſupramodum elogiis exornarunt. 1676.

47. GABRIEL DE *MOUT DE RIBERPRE'*, ex Canonico & Suppriore S. Victoris Pariſienſis, ad Regis nominationem, Abbas Cuiſſiaci renunciatur; habitum & profeſſionem Præmonſtratenſium amplexatus, mores & pietatem induit, obiitque 24. Februarii anni 1704. Cui gratus ſucceſſor, ſequentem conſecravit Epigraphen:

D. O. M.

Reverendus admodùm Pater
GABRIEL DE *MOUT*
DE *RIBERPRE'*,
Abbas Regularis hujus Eccleſiæ,
Totius Ordinis Præmonſtratenſis quartus Pater.
Pietas in eo tanta
Ut virtutes produxerit cæteras.
Hinc docta ſimplicitas, ſimplex ingenuitas, ingenua humilitas.
Hinc orationis ſtudium, ſeculi faſtidium, religionis officium.
Crucis inter amplexus,
Quæ negabat mortalibus,
Totus ſoli Deo
Transferebat commercia.
Ibi compoſuit mores, ibi appoſuit amores, ibi depoſuit mœrores.
Cuiſſiaci factus novus hoſpes,
Egenis pater, afflictis tutor, omnibus ſolamen fuit.
In ſinu pauperum ſacras abſcondebat opes,
Miniſtrabat prodiga charitas,
In cœlo theſauriſabat provida paupertas
Perpetuis quæſtibus æthera pulſabat,
Ejus meta cœlum.
Plus creſcebat ætas, creſcebat & ardor
Et ut diſceret mori, quotidie moriebatur.
Animam tandem rapuere toties repetita ſuſpiria.
Ad gaudii divini fontes
Aut ſponte vinculis avulſis advolavit ipſa,
Quam mors naturæ debita cœlo, reddidit,
Die vigeſimâ quartâ menſis Februarii
Anni M. DCCIV.
Obiit octogenarius.

48. JOSEPH *DIONIS* alumnus reformatæ Congregationis, origine Neuſtrius. S. T. D. hodie præeſt & templo, inſignis & elegantis ſtructuræ, erigendo, totus incumbit.

Reperiuntur & alii qui præfuère Cuiſſiaco; ſed quia regiminis tempus eſt incertum, ſeponuntur.

RADULPHUS LE *MERCIER*. Ad diem 22. Januarii de eo ſic habet necrologium Cuiſſiacenſe: *Com. pia mem. D. Radulphi* LE MERCIER, *quondam Abbatis hujus Eccleſiæ.* 1.

SIMON: Ibidem ad decimam Aprilis: *Reverendi Fratris Simonis* LE MERCIER, *Sacerdotis & Canonici, & quondam Abbatis.* 2.

STEPHANUS: Hujus eſt in eodem obituario iſta commemoratio ad diem 16. Maii, *Domini Stephani, Canonici Vallis-ſecretæ, quondam hujus Eccleſiæ Abbatis.* 3.

ADAMUS DE *CASTELLIONE*: Ad diem 22. Junii: *Comm. Domini Adæ de* CASTELLIONE, *hujus Eccleſiæ Abbatis, & S. T. Doctoris.* 4.

PETRUS DE *CHAUNI*: præfuit annis quinque, qui priùs per annos quindecim Prioris functus fuerat officio. 5.

NICOLAUS D'*ACHY*. 6.

PATERNITAS.

Jus paternitatis ratione generationis ſpiritalis, exercet Abbas Cuiſſiaci in Abbatias.
Loci-Reſtaurati in Comitatu Valeſiæ, &
Genliaci in Picardia propè *Calniacum*.
Olim eodem jure gaudebat in dirutum à ſeculis
Gerigniaci Parthenonem, & in Prioratum conventualem
Rodulphi-vadi (*Roüez*) propè *Genliacum*.
Cujus prædia & fundi dudùm ad alienos tranſierunt. Colligitur etiam ex actis B. Lucæ territorium de *Gland* tranſcriptum à Nicolao Toparcha *Rumigniaci*, B. Lucæ ad fundandam ibidem Abbatiam, ſed eventus ſpem donatoris eluſit.

PATERNITAS
Reſpectu Ordinis.

In catalogo Procerum Ordinis, quartus Pater & Abbas, ab origine audiit Dominus Cuiſſiacenſis. Ex hac prærogativa manarunt honoris & juriſdictionis tituli. Eſt enim in Capitulis generalibus Definitor natus, & cæterorum Definitorum electioni ab Abbate Præmonſtrati faciendæ, Conſiliarius aſſidet. In electionibus Abbatis Præmonſtratenſis, quoties viduata Eccleſia ſucceſſorem exigit, cum Laudunenſi & Floreffienſi Abbatibus, præſes & moderator aſſiſtit. Et ſicut penes illos tres, cura paſtoralis viduatæ Eccleſiæ matricis reſidet, ita dum paſtorem habet, ipſum viſitare & ejus ſubditos, poſſunt & debent. An verò ad illos tres Patres, totius Ordinis ſuprema directio, ex jure ſit devoluta, pendente interregno, hoc eſt, quandiù Præmonſtratenſis Eccleſia, paſtore orbata

Digitized by Google

eſt, ardua quæſtio, quam Dominus Cuiſſiacenſis in Capitulo generali anni 1717. firmo latere, totiſque nervis, aſſertivè propugnavit, ut Vicariatum generalem aſſertum & delatum Abbati Clari-fontano, ex hypotheſi vacationis Abbatiæ Præmonſtratanæ, evinceret. Nos alibi & ſuo tempore hanc materiam ventilabimus, ad ſpecifica Cuiſſiacenſis Abbatiæ privilegia modò reverſuri.

PASTORATUS.

Evilliacum—Eveilly—ſecus ripas Axonæ.
Diziacum—cum filiali Villæ-nemoroſæ—*La Ville-aux-bois.*
Yviacum—*Yvier.*
Geniacum—*Geny* cum filiali *Pargniaco.*
Hi quatuor in Diœceſi Laudunenſi.
Sion, cum filiali—alta-Villa—*Haute-Ville.*
Neo-Villa—*La Neufe-Ville.* Ambo Diœceſis Remenſis.

SEPULCHRA MAGNATUM.

In atrio olim Capituli, vel ſparſim in Clauſtri areis, Abbatum & Procerum corpora terræ mandabantur. Ex quo domus Cuiſſiacea à fundamentis innovata fuit anno 1687. hæc ad Eccleſiam deportata, cum tumbis, quæ tranſlationem poterant pati. Inter eas quædam erant obliteratæ, quædam integræ, aliæ mutilæ, quidquid autem ex ſingulis vel legendo, vel conjectando licuit eruere, referemus.

In medio Capituli:

Hîc jacet Petrus miles, Dominus de *Maiſy.*

Ipſe eſt qui jus piſcandi cum duabus navibus, ſeu cymbis, in Axona tribuit Cuiſſiacenſibus anno 1142. A villa de *Maiſy* Cuiſſiaco penè contermina, gentilitium trahebat nomen Petrus ille, qui inter benefactores connumeratur.

In clauſtro lapis occurebat ſat oblongus, effigiem Domicellæ repræſentans, cum his verſibus:

Hoc in ſarcophago tumulatur Ahanna propago,
Eſt Namurcigenæ ſegiſtri lucis amænæ;
Ipſi ſolamen omnipotens det amen.

Iſtius Annæ Namurcenſis, filiæ Doctoris legum, alibi ne veſtigium quidem invenimus, annum & diem mortis primitùs inciſos, vetuſtas corroſit.

Proximus hærebat lapis grandior, cataphracti militis effigiem habens, ſcutum in femore geſtantis, paliſque variantibus deſcriptum:

Cy giſt Wa. . . . dou Bos-le-Duc, qui treſpaſſa en l'an de l'Incarnation notre Seigneur M. CC. LXXXI. ou mois de Novembre. Priez pour ſon ame que Dix lab-ſoille.

Ad Capituli fores erat tumba Gualteri, cognomento *frangentis haſtam.* Domini de Cuiſſiaco, & *Jumignio*, Fundatoris, pro ſtemmate haſtam fractam in ſcuto habentis, pro Epigraphe circumſcripta capiti, hæc leguntur:

Walterus miles Dominus de *Jumigni.*

Et in lapide ſuffecto:

Gualterus frangens haſtam Be. . . . .

Id eſt, Benefactor.

In Choro infra ſtallum Abbatis, viſitur inſculptum lapidi, gentilitium ſtemma de *Caſtelnau* cum hoc diſtico:

Cor patris,* & nati * cineres hæc continet urna
Geſta, genus, nomen nobile, ſtemma docet.

Obiit Pater Pariſiis kal. Aprilis 1626. filius verò Hîc 13. kal. Septembris 1636. Orate pro eis.

* Urbani de *Caſtelnau* Baronis de *Mauviſſiere.*
* Annæ, cataphractæ cohortis Ducis,

Paulò inferiùs proſtat idem gentis de *Caſtelnau* ſtemma gentilitium, ſuperpoſitum inſcriptioni huic:

Cy giſt le corps de Meſſire Anne de Caſtelnau, Seigneur & Baron de la Mauviſſiere, qui trépaſſa le 7. jour de Novembre 1639. Priez Dieu pour ſon ame.

Inter chorum & cancellos, ſequentia monumenta reperiuntur:

Cy giſt Meſſire Pierre Machés Chevalier de Beaurieu.

Sous cette pierre giſt Madame Mahaut de Baurieu, jadis femme Monſeigneur Bauldovin de Maiſy Chevalier, qui trépaſſa l'an de l'Incarnation notre Seigneur M. CC. LXXXI.

Mathildis iſta, filia erat Petri *Machez* de *Bello-rivo* (Beaurieu) & Herſendis filiæ Theodorici de *Bello-rivo.*

Sed jam de Joanne Franciæ Cancellario, cujus ſepulchrum in Eccleſia Cuiſſiacenſi inter cætera eminet, dicendum. De hoc Joanne nobilem habet memoriam necrologium 30. Martii:

Commemoratio venerabilis memoriæ Domini Joannis de *Vaſſoignia* Epiſcopi Tornacenſis, in Capella S. Joannis tumulati, qui dedit nobis centum libras Turonenſes pro anniverſario ſuo in perpetuum & plenariè faciendo.

Capellam S. Joannis dotavit quibuſdam annuis redditibus anno 1286. approbante Philippo Pulchro Francorum Rege & in teſtimonium appellationis regiæ, gratitudinis ſuæ publicum procuravit erigi monumentum Epiſcopus, ſtatuam ſcilicet Regis columnæ impoſitam à latere dextro altaris ſublevando. Parentibus ſuis Dominis *Douches* & de *Vaſſogne*, ſe-

pulturam communem in Capella S. Joannis ſibi delegit, ejus verò tumulum Epiſcopali haud indignum caractere, nullâ invenias inſcriptione decoratum. Statua Pontificalibus inſtructa infulis & ſtrata tumulo fornicibus adornato, Pontificem annuntiat, & tumbæ adjacentes patrem & matrem ipſius, genealogiographis incognitos, referunt.

Cy giſt Dame Blanche, mere de Meſſire Jean de Vaſſoigne Evêque de Tournay, qui trépaſſa l'an de grace 1282. au mois de Décembre. Priez Dieu pour l'ame de ly.

Cy giſt Herbert le Sauvage, pere de Meſſire Jean de Vaſſoigne Evêque de Tournay, qui trépaſſa l'an de grace 1263. au mois de Septembre. Priez pour ly.

Ex cauſidico in curia Regis & Canonico Tornacenſi, Nomophilax ſeu Cancellarius Franciæ, & poſtea Tornacenſis Epiſcopus evaſit, Joannes de *Vaſſonia* anno 1300. in natali ſolo mortuus.

In navi Eccleſiæ proſtat tumba inciſam habens figuram equitis cataphracti, cum ſequenti Epigraphe.

Cy giſt Meſſire Raould de Cràmaille, Chevalier Sire de Cramaille dou Tiloloy, qui trépaſſa en lale d'Aragon l'an MCCIII. XXV. jour du mois de Juing. Priez Dieu pour ly.

Cy giſt Haut & Puiſſant Meſſire Odon de Cramaille Baron de Valloe, mourut au mois de May l'an 1242. Priez Dieu pour ſon ame.

Sileo Ebaldi Domini de *Onſchia*, ſepulti 1268. Aleydis de *Diyzel*, & aliorum procerum tumulos, qui non niſi in tabulis ſcriniorum vigent.

Manu-ſcripta.

Expoſitio S. Ambroſii in pſalmum 118. in fol. ejuſdem de feſtis id eſt de baptiſterio in fol.

Tractatus Origenis in Leviticum. in fol.

Libri moralium, & Tractatus in Ezechielem D. Gregorii. 4. tom. in fol.

Expoſitio Evangelii ſecundùm Joannem & Marcum, per venerabilem Bedam 1. tom. in fol.

Iſidorus de moralibus.

Guillelmus Peraldus Archiepiſcopus Lugdunenſis, ſumma de vitiis, 1. tom. in 4.

Paſchaſii commentaria in Lamentationes & Apocalypſim. Ejuſdem expoſitio in Actus Apoſtolorum in fol. 1. tom.

Hiſtoria ſacra ignoti authoris.

Vitæ SS. Eremitarum, Monachorum, Abbatum, & Hominum Laïcorum ſeculo renuntiantium 1. tom. in fol.

Expoſitio Evangelii & explanatio totius anni, authore Joanne de Abbatis-Villa & ejuſdem ſermones 1. tom. in fol.

Conſtantini Monachi Caſſinenſis ad Glaconem diſcipulum ſuum, explicatio latina Galeni cum commentariis. 1. tom. in fol.

Expoſitio divini Myſterii à Cenomanenſi Epiſcopo nomine Hildeberto. 1. tom. in fol.

Quatuor Libri Theologiæ Petri Lombardi. in fol.

Adami de *Corlandon* Decani Laudunenſis opera Theologiæ & Variæ ſolutiones quæſtionum in ſacram Scripturam, Michaëli Archiepiſcopo Senonenſi, magiſtro ſuo, dicata.

Excerptum ſupra quartum ſententiarum de diverſis magiſtrorum Theologiæ, videlicet Fratris Alexandri, F. Bonaventuræ de Ordine FF. Minorum, & FF. Thomæ & Petri de Ordine FF. Prædicatorum; iſtud autem excerptum fuit F. Widerici Canonici Cuiſſiacenſis, & nota ubicumque invenies B. ante quæſtionem, eſt illa Fratris Bonaventuræ, ubi P. Fratris Petri, &c.

Codex Juſtiniani cum commentariis & gloſſis.

Decretum Gratiani cum gloſſis.

Sermones per annum ex diverſis.

Quatuor Libri commentariorum Rabani Mauri in Exodum.

Conciones Variæ Guillelmi Lugdunenſis.

Conciones Variæ Roberti de *Vimiaco* Canonici Cuiſſiacenſis, habitæ tam in Capitulis generalibus, quàm in feſtis totius anni.

Ariſtotelis Libri Ethicorum, priorum & poſteriorum. Vide probat. à col. LXI. ad col. LXXXI.

SANCTUS ABACUC.

S. Abacuc Fil. Floreffia. Diæceſis Jeroſolimitana. Circaria Jeroſolimitana.

ALmaricus Abbas Floreffiæ, Apoſtolatûs Sancti Norberti comes, tantam in Belgio & in Galliâ famam ex concionibus comparat, eo ſucceſſu populos ſuccollaverat jugo pœnitentiæ, ut ad altiora quæque natum hunc judicans Innocentius II. teſtis zeli, virum ad ardua audendum pro Chriſti Evangelio, in terram ſanctam ablegaverit prædicatorem anno 1136. Selectam Fratrum turmam collegit Almaricus; & Apoſtolico munitus diplomate, tranſmarina petiit. Feliciter appulſum, honorificè excepit Rex Jeroſolymorum Fulco: Hoſpitem fovit, venerabilis Patriarcha Willelmus, quondam Prior Dominici ſepulchri; &

Digitized by Google

ad impoſiti muneris partes obeundas, ſtrenuum commilitonem adjuvit religioſus antiſtes.

Eam in docendo, in prædicando, & ſibi & ſuis peperit gloriam Almaricus, ut illos certatim Epiſcopi expeterent in miniſterium coadjutores. Syriæ Eccleſias verbo Dei & moribus informarunt; imò quaſi nubes, per Paleſtinam volantes, nunc in templis, modò in caſtris cruce ſignatorum, ipſimet ſignati Præmonſtratenſes, Apoſtolatûs ſic exeruere Vires, ut & jugo infidelitatis, aut ſchiſmatis obduratione pridem laſſos, ad lucem revocaverint & unitatem. Laboribus non tam fractos, quàm exhauſtos viribus, humaniter reficiebat Patriarcha humaniſſimus; utque viros nulli atticulatos Diœceſi, Jeroſolymæ faceret incolas, quantis potuit precibus obſecravit.

Arridebat Almarico urbs miraculis & myſteriis inclita: ſed Regis, Procerum, militumque frequentia, volentem retraxit, & ad ſeceſſum, Sancti *Abacuc* nomine, & religioſo cultu antiquitùs illuſtrem, maluit divertere; in quo & ſacra quietis captaret otia, & Evangelico miniſterio commodiùs inſtantiùſque incumberet.

Anno igitur 1137. in ſolitudinem Sancti *Abacuc*, procurante Willelmo Patriarchâ, Laudante Fulcone Rege, immiſſi ſunt Præmonſtratenſes; quibus Abbatem præfecit Almaricum Willelmus. Secretioris vitæ non ſic amavit latebras, quin ad Epiſcoporum poſtulationes, & ad ſummi Pontificis mandata in opus Evangelii ſe impenderet Almaricus. Dum Phœniciam, ſacris imbuendam dogmatibus, perveniſſet, Bernardus Sydonis Epiſcopus naturæ debitum ſolvit anno 1152. Illicò Clerus Populuſque, votis concordibus, Almaricum Præſulem depoſcunt. » Mortuo, inquit Guil- » lelmus Tyrenſis, Domino Bernardo bonæ » memoriæ Sydonenſi Epiſcopo, ſubſtitutus eſt » ei Almaricus, piæ in Domino recordationis, » Abbas Canonicorum regularium Ordinis » Præmonſtratenſis, in eodem loco qui dicitur » Sancti *Abacuc*, ſive Sancti *Joſeph*, qui co- » gnominatus eſt ab Arimathiâ; vir ſimplex & » timens Deum, & egregiæ converſationis, qui » in Eccleſiâ Lyddenſi, per manum Domini » Petri, fœlicis memoriæ Tyrenſis Archiepiſ- » copi, munus conſecrationis dicitur recepiſſe, » quoniam ab urbe obſeſsâ, nulli longius ab- » ſcedere dabatur licentia.

Willelmus, Tyrens. Hiſt Orient. l. 17. p 926.

Multis perfunctum pro Eccleſia, pro grege, pro Ordine laboribus, mors ſancta beavit anno MCLXIII. & ipſi ſuffectus eſt Rainaldus. Abbatiale verò regimen, ad Epiſcopatum provectus, Balduino reſignarat, viro probato, & numeroſi cœtûs provido Rectori; ſub cujus Adminiſtratione, incertâ licet plerumque Rei chriſtianæ fortunâ, floruit Monaſterium Sancti *Abacuc*. At poſtquam Saladinus, anno MCLXXXVI. quarto Nonas Julii, magnâ Chriſtianorum ſtrage, victoriam reportavit juxta *Thoronum Ethin*, poſtquam urbes, arceſque, vel armis expugnatæ, vel deditione ultroneâ victori ceſſerunt, ipsâ quoque Jeruſalem obſidione cinctâ, imminenti, minantive Saladino ſe ſubdidit, ſtatim in finitima quæque loca tyrannico more ſævit hoſtis, in prædam & religionem perinde inardeſcens; Abbatia Sancti *Abacuc* communi clade interiit; paucis fugâ elapſis Canonicis, cæteri gladio enecti ſunt.

Jacob. de Vitri. Hiſt. Jeroſol. n. 94. p. 1118.

Ex hinc erraverunt in ſolitudine profugi Præmonſtratenſes, & pro armorum ſorte, nunc miſeri, modò erecti in ſpem, huc illucque ſe receperunt. Ad Acconenſem urbem, à Philippo Franciæ, & Richardo Angliæ Regibus domitam, evocati refugerunt, donec, recuperatâ Jeroſolymâ, tutus ad priſtinam ſuam ſedem acceſſus foret. Eò degebant loci, tanquam in azilo exules, dum Hillinus Abbas Floreffiæ anno 1213. ad inſtantiam Summi Pontificis Innocentii III. & preces Jacobi de Vitriaco Aconienſis Epiſcopi, tranſmarinum aggreſſus eſt iter: unde abeuntem commendavit Regi Jeroſolymorum Joanni de *Brienna* Gervaſius: commendavit & Alberto de *Caſtro-Valteri* Patriarchæ Jeroſolymitano. » Specialiter nos rogamus, ut cùm regra- » tiatus populo ſuo Dominus, funiculum hæ- » reditatis ſuæ reddiderit adoratoribus crucis » ſuæ, poſſeſſiones Eccleſiarum Ordinis noſtri, » videlicet S. Samuëlis, & S. *Abacuc*, qua- » rum prima eſt Præmonſtrati; ſecunda, filia » Floreffiæ ſpecialis, eidem Abbati reſtitui ju- » beatis, ut cùm populus gaudebit gentium » incredulitatem confuſam, & terram debito » cultui reſtitutam, nos quoque eò pleniùs poſ- » ſimus congaudere gaudentibus, quò prædi- » ctis poſſeſſionibus reverſis ad Ordinem, nihil » noſtro deeſſe gaudio ſentiemus.

Epiſt. 57. 58. Gervaſii, p. 58. Sacræ Antiq. monumentor.

Pro eâdem reſtitutione ſupplicavit anno 1220. Gervaſius Friderico II. Imperatori, ad auxilium Terræ Sanctæ magno apparatu ſe accingenti, ſcribens in hæc verba. » Sanè cùm » inter alias Religiones, quas in orbe terrarum » ſummus Agricola mirâ varietate plantavit, » profeſſionis noſtræ ſemen fuderit in terram, » quam proprio ſanguine conſecravit, in dua- » bus Eccleſiis, videlicet S. Samuëlis, & S. » *Abacuc*, quæ fundatæ fuerunt ibidem, & » deſtructæ poſtmodùm, cùm Gentes venerunt » in hæreditatem Domini, & Templum ſan- » ctum ex ſpurcitiis ſuis polluerunt, Magnifi- » centiæ veſtræ attentiſſimè in Domino ſuppli- » camus, quatenùs intuitu Dei, & totius Or- » dinis Orationum, in hoc per gratiam veſtram » ſentiamus auxilium, & conſilium veſtrum in » tempore opportuno, cùm dexterâ illâ ſan- » ctâ expulſi fuerint Chananæi, Gentium in- » credulitate fuſâ, quòd illæ duæ prænomina- » tæ Eccleſiæ, (quarum alteri, videlicet S. Sa- » muëlis, præfecimus latorem præſentium, vi-

Digitized by Google

„rum venerabilem Magiſtrum Ægidium Ca- „pellanum veſtrum,) Ordini noſtro reddan- „tur.

Verùm tentata tam infeliciter, & à tot Regibus & Principibus Terræ Sanctæ redemptio, caſſam reliquit Gervaſii interceſſionem. Denique anno 1291. idem infidelitatis turbo, qui Chriſtianorum reliquias decoxit in Terra Sancta, abſumpſit Præmonſtratanæ Religionis reſiduam à ſeculo inter adverſas Eccleſiæ fluctuantis calamitates hæreditatem.

ABBIO.

Abbio Fil. Tumphorphii. Diœceſis Magdeburg. Circaria Saxoniæ.

TRes MSS. Indices hanc Præpoſituram ſub Magdeburgenſi Diœceſi conſtituunt, cum Layruello, eamque aſſerunt *Tuphtolmii*, ſive *Tumtorphii* ſobolem. Pagius expunxit illam è ſuo Catalogo, rerum Ordinis non omnino gnarus autor. Quâ verò Magdeburgenſis agri parte *Abbio* ſubſtiterit, ignoro, nihil referentibus mihi Documentis Saxonicis, de ſitu illius.

S. ABRAHAM.

S. Abraham. Filius Sancti Pauli. Diœceſis Varadin. Circaria Hungariæ.

PRima occurrit ordine alphabetico, Præpoſitura Sancti Abraham, non ordine generationis Monaſteriorum, in Hungaria. Tantas tamque varias Regnum illud in Religione paſſum eſt calamitates, alterno martis ſævientis impetu; eò uſque Eccleſiarum ſtatus, ab irrumpente Turcâ, aut Calviniſtâ ingruente, concidit, ut vix omnium nomina Cœnobiorum ab interitu potuerit Catholicorum fugitiva poſteritas vindicare. Quotquot ex flammis, vel ex Turcomanico furore evaſerunt primævæ antiquitatis documenta, hæc ad Calviniſtas partim, partim ad Laicos, bonorum Eccleſiæ invaſores, tranſierunt, quæ revocatis poſtliminio ad ſuas ædes Religioſis, nec reſtituere, nec communicare voluerunt, extorres licet, meliorem ex renaſcituro quondam bellorum tumultu fortunam avidiùs ſuſpirantes. Apud Abbatem Sanctæ Crucis in Auſtria, & in Scriniis Collegii Societatis Jeſu Viennenſis nonnulla extare Præpoſiturarum noſtrarum autographa, edoctus per famam, hæc quantâ potui humanitate expetii, & per R. P. *Günther* Celſitudini Regiæ * Lotharenæ à Confeſſionibus, in Regis Bohemici Inauguratione anno 1723. conſiſtentem Pragæ, dein Viennam appulſum, Principis Franciſci * à Lotharingiâ regium aſſeclam. Multis precibus hæc iterum rogavit vir officioſiſſimus, ut deſcripta ex tabulis traderentur mihi, ſed benevolo quamvis & inſtante animo urgentem P. *Günther*, dimiſerunt ipſiſſimi Confratres, vacuum, litterariæ urbanitatis obliti. Forté ad concinnandam perficiendamque P. *Inchofferi* Hiſtoriam, monumenta hæc continuatori pridem deſiderato, reſervant.

* Leopold. I.

* Franciſcus III. Leopoldi I. ſucceſſor.

Interim quidquid aliunde nobis ſuppeditatum, vel proprio partum labore circa unam ſupra quinquaginta ſex Præpoſituras quas Ordo noſter, in Hungaria feraciſſimus, poſſidebat, exponemus. Et quidem de numero tot Monaſteriorum, non eſt quod hæreamus, cùm omnis ævi indices Ordinis talem referant, & nuperum aſſertorem habeamus Illuſtriſſimum Petrum *Pazmany* Archiepiſcopum Strigonienſem Societatis Jeſu antehac alumnum, qui poſt inquiſitiones magno labore, majori ſolertiâ factas, declaravit in ſua Synodo *Poſonii* anno 1629. editâ, totidem in Hungariæ Regno floruiſſe Præpoſituras Ordinis Præmonſtratenſis; Elenchum Layruelii, ſuperadditis Monaſteriis quinque, augens & emendans.

Originaria Paternitas, quam geniture titulo quædam Præpoſituræ obtinebant, in alias ex Patrum incuriâ, ad alios Patres, imò ad alienigenas, authoritate Capituli generalis anno 1294, deportata fuit. Hinc Sancti Abraham Præpoſitura penè ad oras dilabentis *Chryſi* aſſurgens, & intra fines Varadinæ Diœceſeos poſita, excuſſo paterno Sancti Pauli imperio, in Abbatis Lucenſis juriſdictionem, ejuſdem Capituli ſancito immiſſa, tranſiit; nec ejus ſubducta eſt ferulæ per immutationem paternitatum factam anno 1516. à Comitiis Generalibus. Aſt ubi Pſeudo-Reformatorum ſecta Hungariam infecit, monaſterium S. Abraham ad manus venit Acatholicorum, illudque articulo 6. inſtrumenti pacis initæ ſub Ferdinando III. Imperatore anno 1647. iiſdem aſſertum eſt.

Hiſt. de ſtatu Relig. in Hungaria p. 45. & append. p. 81.

ADELBERGA.

Adelberga. Filia Roggenburgi. Diœceſis Conſtantia. Circaria Sueviæ.

ADELBERGA, illuſtre in Wirtenburgico Ducatu Præmonſtratenſis Inſtituti Cœnobium; inter *Hochenſtauffen* & *Schorndorff* ſitum & ab utroque uno diſtans milliari, nomen ſortitum eſt ab ipſo monte *Adelberg*,* cui accumbit. In hujus montis umbilico vi-

* Mons aquila.

Digitized by Google

ſebatur arx *Eberſperg*, ſedes *Wolcknandi* de *Stauffen;* qui cum arcem illam, (cujus hodiè rudera in nemore Adelbergæ proximo conſpiciuntur) incoleret, ab eâ nomen mutuatus eſt, & quandoque ab *Ebersbach*, alterâ habitationis ſuæ ſede. Communem habebat originem, communemque proſapiam *Wolcknandus* cum Sueviæ Ducibus, qui ex Baronibus de *Hochenſtauffen* in Sueviæ Duces evecti, ab Henrico IV. Cæſare, Conradum III. & Fridericum I. Imperatores, aliorum ſatores Imperatorum, effuderunt. Patre orbatus *Wolcknandus*, in ſpem generis propagandi, matrimonium contraxit, ſed nullâ, expectatâ licet per plures annos, ſuſceptâ prole, totum, quà latè patet, Eberſpergenſe Dominium, ad Sueviæ Duces revolvendum hæreditario & fiſci jure, divino cultui dedicare conſtituit. Fridericum I. Imperatorem ſupplici convenit libello; votis ſecundum facit Principem, aut invenit, & quidquid jure ſanguinis & feodi ad eum pertinere poterat, tranſcripſit ad pii operis complementum Fridericus, eo titulo, fundatoris inſigniendus honore. Horum igitur Germaniæ Principum auſpicio & munificentiâ primam lucem *Adelberga* vidit. Volcknandus, quoſdam griſei habitûs monachos, ut verbis MS. hiſtoriæ utar, qui more Eremitarum diverſa loca, obtentu arbitrariæ religionis, ac devotionis attemptare ſolebant, congregavit, eiſque prædictum prædium cum ſuis attinentiis committendo tradidit, ad conſtruendam ibi Eccleſiam divinis ſervitiis aptam, & congruam Religioni. Cujus operis curam & ſollicitudinem vocati Monachi in ſe ſuſcipientes, per aliquot annos ibi moram faciendo, minùs profecerunt. Nec mirum: non enim erant de ſemine eorum, per quos ipſa Eccleſia, ut civitas, erat ædificanda; Et quia diù occupare non poterant, quæ aliis ad gloriam parata fuerant, novitatis amore iterùm tracti, Domino fundatori valedicentes, totumque negotium & jus ſibi contraditum reſignantes, deſerto loco, abierunt. Monachis ejuſmodi dilapſis, quos Carmelitas, necdum Europæ notos, interpretantur quidam feræ eorum nativitatis ignari, Volcknandus, pergit MS. Chronicon, nequáquam à cœpto deſtituens, alios vineæ ſuæ palmites plantandos cenſuit. Imperatorem igitur, cujus Procurator ſummus tunc temporis erat in Provinciâ, adit, ejuſque conſilio & præcepto, prædium in *Adelberg* Abbati de *Rothâ* nomine *Otheno*, & ſuis Confratribus, qui tunc temporis, miræ ſanctitatis & Religionis æſtimabantur, obtulit, ut ibidem Monaſterium Clericorum inſtituerent. Oblationem reverenter factam Abbas de Rotha, & ſui Confratres gratam ſuſcipientes, Conventum Clericorum, Converſorum, & Sororum ſubmiſerunt, qui ipſum locum inhabitarent, & excolerent. Sed quia jam dictus nobilis miles Volcknandus, ea quæ rectè obtulit, non rectè diviſit, nomen enim Advocati ſibi voluit adſcribi, & jus patronatûs reſervari, ſicque famulos Dei tributarios fieri. Hâc de cauſâ & apud Deum, & apud homines votum ſuum non meruit promoveri; unde & ipſi de *Rothâ* Canonici, ſicut ſuprà dicti Monachi, propter ipſius Eccleſiæ dificillimos aditus, terram ſterilem & inanem, ac ſitientem reſignantes, & omnibus dimiſſis, redierunt ad ſua primitiva. Videns autem prædictus miles & diſcretus Volcknandus votum ſuum à diabolo, omnium bonorum adverſario, præpediri, Præpoſitum & Fratres de *Roggenburg*, quos divini fervor amoris, & odor bonæ opinionis ubique divulgarat, accivit, & ut deſiderium ſuum ex ipſis impleret, propoſitum voluntatis ſuæ eis expoſuit, de conſtruendâ Conventuali Eccleſiâ in prædio ſuo *Adelberg*, quod dudùm Deo dicaverat, nec tamen plenè ad effectum perduxerat, eorumque conſilio & arbitrio id fideliter ordinandum, favore Regiæ Majeſtatis adhibito, attentiùs commiſit. Præpoſitus verò de *Roggenburg* & ſui Fratres prudenti conſilio uſi, hanc in ſe curam diſpoſitionis velle ſuſcipere aſſerebant, tali conditione, ut Eccleſia in *Adelberg*, cùm omnibus ſuis appenditiis, mancipiis, poſſeſſionibus jam habitis, & in futurum acquirendis, coram Regibus & Principibus perpetuâ libertate gauderet, ut quæcumque eccleſiaſtica ſeculariſque perſona, Prælatus, vel ſubditus, ipſius Eccleſiæ res, vel poſſeſſiones alicui, nomine Advoti, obligaverit, honore, ſi quem habet, privetur, & à communione Eccleſiæ, Fratrumque, perpetuò ſeparetur, ejuſque factum omninò irritum habeatur. Et ut hæc omnia rata & firma eſſe valeant, ad approbandum & corroborandum Sanctæ Rom. Eccleſiæ Summo Pontifici * præſententur.

* Alexandro III.

Anno igitur ab Incarnatione Domini MCLXXIII. Præpoſitus de *Roggenburg*, inito conſilio cum Fratribus ſuis, Conventum deſtinavit ad prædictum locum *Adelberg*, ejuſque Præpoſitum de gremio propriæ Eccleſiæ, Ulricum nomine, inſtituit; qui cùm videret ipſum locum omni ſolatio deſtitutum, cœpit pavere & tædere ſuper nimiâ Fratrum paupertate, dicens intrà ſe, ſatiùs ſibi fore humerum oneri non ſupponere quàm ipſi ſuccombere; & cùm iter diſponeret ad Roggenburgenſem Eccleſiam, ut clàm Fratribus, curam hujus ſollicitudinis poſſet exonerare, ad quandam Beatam fœminam * in proximâ Roggenburgarii Cœnobii villâ, quæ *Meſſa hoven* dicitur, incluſſam, cui, merito ſanctitatis, ſpiritus Prophetiæ ſubjectus erat, quam ſibi in Matrem ſpiritualem adoptaverat, divertit, ut mutuò fabularentur & conſolarentur, & ſecum quærerent de ſtatu utriuſque & ſalute. Inter cætera verò puſillanimitatem cordis, & cauſam propter quam venerit, inſinuavit; & ut materna viſcera valentiùs moveat, filium ſe no-

* Gertrudem nomine cujus meminit Necrologium Roggenburgi V. Kal. Junii Sororis nomine eam compellans.

Digitized by Google

minat, flens & dicens: Ora Mater pro Filio tuo, ſi fortè Deus tuis precibus exoratus, dignetur aliquo nobis futurorum præſagio præmonſtrare quem finem plantatio novella, ad quam deſtinaſti ſumus in *Adelberg*, ſit habitura. At illa filiali affectu mota, piâ voce reſpondit: Fili: hâc nocte in pace requieſce, teque & omnes actus tuos Deo commendare ſtude, & quæ mihi Dominus de te per Spiritum ſuum dignabitur revelare, ea crâs, ſi quæſieris, parata ero tibi renuntiare. Et fecit ſic.

Craſtinâ autem die reverſus eſt ad S. fœminam properè, quia delectabat eum verba prophetantis audire. Quem ut illa reſpexit, benignè ſalutavit, atque in hunc modum verba ſibi intulit. Fili Chariſſime, fidei puſillæ; quare dubitaſti? hæc enim dicit Dominus, confortare & viriliter age, eſto Dominus Fratrum tuorum: dabit itaque Deus tibi de rore cœli, & de pinguedine terræ abundantiam. Inſuper in cunctis proſperaberis ad quæ manum miſeris, & in hac mortali vita laudabilis valdè & glorioſus eris. Quia verò nullum malum erit impunitum, propter peccatum diffidentiæ, quod commiſiſti, quandò Deus te elegit in ſortem miniſterii ſui, & penuriam non ſuſtinens, fugam iniiſti, nec ſperaſti in divitiis largitatis Dei, idcircò extrema gaudii luctus occupabit, & antequàm viam univerſæ carnis ingredieris, ſcandalizaberis non ſine infamia Eccleſiæ, cui præeris gloriâ & honore. Præpoſitus Ulricus lætatus in his quæ dicta ſunt ei, animatuſque, initia prophetiæ attendens, ſed ad finem non proſpiciens, propheteſſæ valedixit, Deoque gratias egit, planiſſimè ſciens, quia quæcumque promiſit Deus potens eſt ea facere, viâ quâ venit, cum gaudio rediit; de conſolatione acceptâ, Fratrum ſuorum corda in dubiis fluctuantia, bonæ ſpei anchorâ confirmare cupiens, dixit eis: ne ſitis deficientes animo, quia propè eſt ut veniat nobis auxilium & ſalus à Domino...... Reverendus Præpoſitus & ſui Fratres, timore pariter & amore concitati, in eodem loco, quem elegit Dominus, confeſtim cœperunt Eccleſiæ fundamenta fodere..... ſed quia dilectus Deo Præpoſitus Ulricus, multis Dei gratiæ donis erat repletus, litterali ſcientiâ apprimè eruditus, morum honeſtate præclarus, jucunditate & largitatis munere glorioſus, affabilis omnibus, omnium in ſe provocavit effectum: unde tam noti, quàm ignoti, ad quos fama probitatis ejus evolarat, diſperſis rerum ſtipendiis, & muneribus largis eleëmoſynæ, prout cuique Dominus inſpiraverat, manum ejus adjuvabant in fabrica murorum & lignorum, non ſolùm ipſius Oratorii, verùm etiam adjacentis ejus Clauſtri: ſicque factum eſt; Deo annuente, ut cujus initia erant parva, per tria annorum luſtra, incitamenta viderentur habere majora. Creſcente itaque ſtructurâ ædificiorum, crevit numerus quoque Canonicorum, Converſorum, Laïcorum, atque Sororum; quibus erat anima una, & cor unum in Deo; quorum fervore dilectionis, & gratiâ hoſpitalitatis provocati vicini eorum & cognati, terrigenæque ipſorum, nec non & alienignæ, ſubſidia ipſis innumera præſtiterunt, & nonſolùm ipſis, verùm & poſteris ibidem Deo in perpetuum ſerviturís. Inſuper & Nobiles provinciæ, relictis ſepulchris Patrum ſuorum, ad Eccleſiam in *Adelberg* ſe vel vivos, vel defunctos transferri volebant, ibique ſepulturam eligebant, propter inſignem religionis evidentiam, & orationum frequentiam.

Anno eodem MCLXXVIII. glorioſus Romanorum Imperator Fridericus, Eccleſiam in *Adelberg* in fundamentis tantùm diſtinctam, & nondùm in altum erectam, causâ orationis & conſolationis, adire & viſitare dignatus eſt; contigitque eum filios ſuos Nobiles, qui poſteà Imperiali dignitate ſibi ſuccedebant, videlicèt Fridericum & Henricum, atque Philippum, & alios ſuprà duodecim Optimates, & famoſos Principes ſecùm in Comitatu habere; inter quos ſimul aderat venerabilis Monaſterienſis Epiſcopus, qui precibus dicti Præpoſiti & Conventûs, ad dignitatem ipſius Eccleſiæ extollendam, in præſentia Majeſtatis Regiæ, etiam Illuſtrium Principum & Nobilium virorum, dedicavit & conſecravit altare publicum in honorem B. Mariæ, S. Udalrici Epiſcopi, ad laudem Dei.... inſuper ad decorem & majorem Feſti pulchritudinem, Sanctimoniales fœminæ, eâdem die benedicto velo caſtitatis, & ab eodem Epiſcopo ſibi impoſito, ſpretâ carnali liberorum propagine, cœleſti ſponſo perenni mente, actu & habitu, in matrimonio ſunt collocatæ.

Defuncto Friderico, *major Eccleſia dedi- * 1190.
cata eſt à religioſo Baruthenſi Epiſcopo * VII. kal. Auguſti, Philippo Imperatore Regnante, procurante venerabili Udalrico, ad laudem Dei, & Domini noſtri Jeſu Chriſti, B. ſuæ Genitricis ſemper Virginis Mariæ, S. Udalrici Confeſſoris atque Pontificis, & omnium Sanctorum.

* Fortè *Baritth* Franconiæ oppidum, ſed Epiſcopali Cathedrâ non invenio decoratum, vel ex Amanuenſis oſcitantiâ, loco *Berytenſi* irrepſit, *Barutenſi*.

Interim Volcknandus diebus & meritis plenus, relicto Adelbergenſibus amplo patrimonio, occumbit; Et Nobilium more, Adelbergenſis Eccleſia Patrono ſuo erigit tumulum gentilitiis inſignibus micantem, ſcilicet verre in campo rubro, verris pedibus cæruleo tereti inſiſtentibus. Moritur & ipſe venerabilis Pater Udalricus, Deo & hominibus amabilis, qui ſic novit vitæ ſuæ moderamina tenere, ut meritò fieret judex alienæ. Novit parcere ſubjectis, & debellare ſuperbos, litteratos, & Dei miniſtros honorare ut dominos; Converſos Laïcos domare, ut famulos. Hic dum Eccleſiam duos de quadraginta annis rexiſſet, & de lacu miſeriæ extuliſſet, incidit in torrentis impetum, qui omne genus hominum ſecum trahit ad occaſum; Et cum defeciſſet corpori

virtute, nec poſſet omnibus reſpondere, inſolens illa Converſorum turma, cleri ſemper inimica, cœpit cervicem erigere, diſcordias ſeminare, lites & contentiones multiplicare, dicentes, quòd Ordinis eorum æqua quidem Clericorum & Laïcorum receptio & profeſſio, ſed non æqua perſonarum acceptio, & præbendæ exhibitio. Quod dictus Præpoſitus jam decrepitus ſedare ſolitò voluit, ſed præ valetudine non licuit, tantóque magis dolebat, quò nemo vicem ejus gerebat. Tunc quidam juvenis nobilis, qui ejus miniſterio ſemper aſtitit, unus ex eorum genere, qui ſolent dicere, faciamus mala, ut eveniant bona, errore deceptus, ſperans in læſione ſpiritualis Filii Præpoſiti, Præpoſitum ſibi ampliùs placari, aſſumptis ſibi ſociis, unum de Converſis cœpit, qui jam dictæ turbationis cauſa fuit, eumque feriens traxit, & oculos ejus evulſit, ſicque pii Patris gratiam, quam tali ſcelere conſequi putavit, plenè amiſit. Quamobrem ipſe quoque juvenis iram inimici incurrit, qui & eum oculorum lumine privavit. In hâc igitur gravi hominum jacturâ, omnibus clarè patuit, quòd uterque eorum, impio zelo vehementer exacerbavit Præpoſiti animum..... itaque Præpoſitus, totaque ſimul Eccleſia infamiâ hujus cruentæ mortis valdè, diúque notati, & opprobriis hominum ſatiati, honoris & gratiæ multa paſſi ſunt diſpendia, & in his malis omnibus & preſſuris, Præpoſitus Udalricus reſignavit Eccleſiæ curam, quam in diebus ſuis fecerat glorioſam; ſed in fine dierum reliquit ignominiâ plenam. Hoc autem factum eſt, ut B. Gertrudis Incluſæ ſuperiùs memoratæ, hæc eadem prophetantis, veritas probaretur. Deinde poſt menſes quatuor, Deo remiſit animam, quam ſortitus erat virtutibus plenam. Sed & hoc ad cumulum beatitudinis ejus adjiciam, quod ad funebria ejus, plures Prælati Ordinis Præmonſtratenſis, depoſitionis ejus neſcii, Deo diſponente, convenerant, ut viri venerabilis corpus tam venerandum, hymnis & laudibus proſequerentur, uſque ad locum ſepulchri. Itaque quicumque iſta legit in nomine domini admiratus, non pigeat dicere, anima ejus requieſcat in pace. Amen.

Ita ad litteram Chronographus coæqualis, quem ex originali exſcripſit Roggenburgi Layruelius Abbas S. Mariæ, in decurſu Viſitationum. Ab incunabilis, ut ad provectiores annos, imo & ad occaſum, faſtus Adelbergæ proſequar, dicam ſcientiarum non minùs quàm virtutis illic extitiſſe palæſtram, ad quam erudiendi moribus & doctrinâ juvenes ſelectæ Nobilitatis ſubmittebantur. Unde & Fridericus Imperator Philippum natu minimum, qui poſteà & ipſe, variâ licet fortunâ, Imperium tenuit, cum tribus ephebis nobilibus, Adelbergam imbuendum ablegavit. Horum alter à magiſtro, cui Rudolphus nomen erat, ſeverè correptus, in illum tam immaniter ſævit, ut prata ſilvatica petentem pædagogum, causâ recreationis, ſimul adorti, ſimul proſtraverint, pugnis inceſſerint, eique effoderint oculos. Sceleris barbariem horrens Imperator, in tetrum carcerem fame & ſiti macerandos conjecit Juvenes, ulteriore puniendos ſupplicio. Verùm flos nobilitatis Germanicæ, ipſemet Philippus Princeps, æquiſſimam Friderici iram multiplici interceſſione placaverunt. Atro huic facinori alludens ſcriptor, Raderici verſus appoſuit. Vol. 5. Bavar. Sacr.

Hoccine Doctori pubes ſcelerata, minervæ
Offers? ipſa tuis exoculanda ſtilis.
Naturæ myſtes, quem clara flagyra creavit,
Hoc olim ſacro fudit ab ore melos.
Dignas Cœlitibus, Genitoribus atque Magiſtris
Pro meritis grates reddere nemo poteſt:
Et tu pro cultu mentis, damnata Juventus,
Hoc pretium ſolvis? perge, feri, atque peri.

Porrò nobilis illa Adelbergæ ſchola magnos omni ævo viros produxit, è quibus, paucis ante everſum Cœnobium annis, claruêre P. Leonardus Dyrius Abbas, Suevicæ Provinciæ Viſitator generalis, Juris Pontificii Doctor & interpres, cujus extant lucubrationes MSS. P. Guillelmus Ulinus, linguæ ſacræ in Tubingenſi, & Ingolſtadienſi Academiis publicus Profeſſor, & litterarum ibidem, poſt cruentam anni 1540. à lue acceptam cladem, reſtaurator eximius, qui & nonnullis operibus nomen poſteritati conſecravit. Præludium, paratis prælo ſcriptis, dederunt binæ Diſſertiones, altera *de laudibus Aquilæ*, altera *de ſtudio linguæ Sanctæ*. Mors invida cæteras intercidit. Impreſſ. Tubingæ anno 1530. Impreſſ. Ingolſtad. anno 1540.

Advocatiam Adelbergæ tanti fecit Imperator Fridericus, ut ne alius, quàm ex familia de *Stauffen* protector eſſet, peculiari Diplomate ſanciverit anno 1181.

» Fridericus divinâ favente Clementiâ Ro» manorum Imperator .... Notum eſſe igi» tur cupimus omnibus Imperii noſtri fidelibus, » quòd Clauſtrum *Adelberg*, & omnia ei atti» nentia recepimus in noſtram pacem & pro» tectionem. Statuimus & unà cum *Volcekenan*» *do* in *ſtauffen*, qui fundator fuit loci illius, » dabit aureum unum, in ſignum & recorda» tionem, quòd illud Clauſtrum deffendi debet » ab ipſo Apoſtolico, & ab illo qui fuerit Do» minus de *Stauffen*. Volumus & ut nullum » habeant Sub-advocatum, præter illum, » quem Præpoſitus & Conventus de *Adel*» *berg* elegerit. Ut igitur hæc rata & incom» mutabilia permaneant, præſentem pagi» nam juſſimus conſcribi, & noſtræ Maje» ſtatis ſigillo inſigniri ..... Hujus rei teſtes » ſunt, Henricus Abbas de *Lorchen*. Udalri» cus de *Anhuſen*. Ludovicus Comes de *Helf*» *fenſtain*. Godfridus de *Vinnanden*. Billingus » de *Juſtingen*. Adalbertus de *Megingen*. Ruper» tus de *Gudenlſſingen*. Volcknandus, Fride» ricus, Conradus, Bernoldus de *Stauffen*. Gerungus

Digitized by Google

» rungus de *Urbach*. Udalricus de *Bechberg*. » Egeno & Adelbertus de *Valdhuſen*. Henri» ricus *Bertrugeret*, & Adelbertus de *Lorchen*. » Diopoldus de *Schellenback*, & alii quàm plu» res. Signum D. Friderici Romani Imperii Il» luſtriſſimi Imperatoris. Ego Godefridus (*a*) » Cancellarius Imperialis aulæ, vice Chriſtiani * » Moguntini Archiepiſcopi, & Archicancellarii, » recognovi. Acta ſunt hæc anno Dominicæ » Incarnationis M C LXXXI. Indict. xiv. re» gnante Domino Friderico Romanorum Im» peratore glorioſiſſimo, anno Regni XXX. » Imperii XXVII.

* De Chriſtiano dicemus, ubi de *Minor-Augia*.

Datum in Caſtro *Stauffen* viii. kal. Junii feliciter. Amen.

Volcknando abſque maſcula prole paulò poſt defuncto, inquit Cruſius, omnia ejus bona, omniaque jura ad Fridericum Imperatorem devoluta fuere: Adelbergenſis ſubinde Cœnobii tutela ad ipſum migravit; quàm excepêre Henricus VI. Philippus, & Fridericus II. Romani Imperatores, & Conradus Suevorum Dux ultimus; quo in Italia anno M CC-LXVIII. per ſummam injuriam ſublato, in Monaſterii tutelam ſucceſſêre Auſtriaci Duces. Sed cùm ab illo remoti eſſent, ſuam vicem Wittembergenſibus Comitibus commiſere anno M C C LXXXXI. eo tamen pacto, ut nulla inde juriſdictio, ſeu civilis, ſeu criminalis, neque ullum aliud dominium ipſis emergeret, ut ſuis reverſalibus litteris proteſtatus eſt Comes Eberhardus, quarum partem à Cruſio, homine hæretico, ex induſtria omiſſam, ipſâ Diplomatis expoſitione genuinâ, reſtituo.

» Eberhardus (*b*) de *Wurttemberg* Comes, » præſentium litterarum inſpectoribus univer» ſis ſalutem. Cùm in Eccleſia de *Adelberg*, » Præmonſtratenſis Ordinis, Conſtantienſis » Diœceſis, divinus cultus pariter & hoſpi» talitas copioſè vigeant & abundent, dignè » ipſam Eccleſiam cum omni ſua familia, & » ejus rebus mobilibus & immobilibus quibuſ» cumque, pro favore amplectimur, & gratiâ » proſequimur ſpeciali. Sanè in favoris & gra» tiæ hujuſmodi efficaci augmento, Domino » Dominorum firmiter promittimus, ac ejus » Matri Virgini ſtipulamur, quòd memora» tam Eccleſiam ac ejus Congregationem, in » ſuis juribus & libertatibus fideliter foveamus, » & quòd eamdem Eccleſiam à quibuſlibet in» juriis malignantium, juxtà poſſe noſtrarum » virium, defendemus; quòdque memoratam » Eccleſiam per nullam exactionem, vel grava» men, ſervitiorum extorſionem, aliqualiter » moleſtabimus. Recognoſcimus etenim pro no» bis, & omnibus ſucceſſoribus noſtris, ſub ha» rum teſtimonio ſcripturarum, quòd nec Pro» genitores noſtri hactenùs habuerunt, nec » etiam nos hactenùs *ullum dominium, vel jus » advocaticum, aut juriſdictionem aliquam in Ec» cleſia prænotata*. In hujus itaque recognitionis » evidentiam has litteras ipſi Eccleſiæ, pro ſuffi» cienti teſtimonio, dedimus, ſigillorum noſtro» rum & univerſitatis Civium in *Eſſlingen*, mu» nimine roboratas, teſtimonio virorum hone» ſtorum Volfrani de *Pernhuſen* junioris, Wol» frani.. militum, Marcardi Capitanei, Ruperti » Schulteti, Juratorum & Scabinorum de *Eſſlin» gen* omnium accedente. Datum *Eſſlingen* anno » Domini M C C XCI. xiv. kalend. Septembris Indict. iv. Temporum ſucceſſione, advocatiæ jus, fiduciariâ commiſſione Wittembergenſibus concreditum ab Imperio, in proprietatem, antichriſeos, ſeu hypothecæ nomine, iis obligatum eſt, & à Carolo IV. Imperatore redemptum, ut teſtantur ſuis tabulis Eberhardus & Ulricus Comites.

» Nos Eberhardus (*c*) & Ulricus Comites de » *Wurttemberg*, Germani Fratres; noſtro & » hæredum noſtrorum nomine, teſtatum fa» cimus hiſce litteris; quòd Illuſtris & Clemen» tiſſimus Dominus Cæſar noſter Carolus de » Roma & Rex Bohemiæ, duo monaſteria *A» delberg* & *Stainhem* (*d*) quæ hypothecæ jure » ab Imperio obtinebamus, refuſis M D CCC. » libris talerorum in ſolidum, è manibus noſtris » redemerit; atque idcircò eumdem D. Impe» ratorem noſtrum, ipſumque Imperium de » ſoluto debito quittamus & liberamus: ita » quidem ut neque nobis, neque hæredibus » noſtris, quidquam juris in illam hypothe» cam ſuperſit. Et fortè ſi hypothecæ obliga» tio aliqua quæ annum & diem hujus quit» tanciæ præceſſerit, atque Imperio, aut præ» dictis Monaſteriis; ob datam hypothecam » adverſetur, vel nunc vel in poſterùm à nobis, » vel hæredibus noſtris exhibeatur, ea robore » careat & firmitate. Et in horum fidem ſigil-

(*a*) Scribiis per undecim ad minus annos, præfuit Godefridus, ut colligere eſt ex variis Diplomatibus Friderici I. apud Miræum, Goldaſtum, & Corpus juris Civilis extantibus. Ortum habuit è nobili familia de *Piefenberg*. Ad Herbipolenſem Cathedram evectus eſt; non anno 1182. ut mendoſe habet Bruſchius; ſed 1184. ut habet Munſterus. Sacræ in Paleſtinam expeditionis Comes renuntiatus, lethali morbo, quem ex intolerabili æſtu contraxerat, interiit, anno 1190. ac ſepultus eſt in maximo Antiochiæ templo. Arnoldus Lubec. l. 3. Hiſt. Slavor. cap. 34. ſcribit, *fuiſſe virum prudentem & eloquentem; qui etiam ſecundùm datam ſibi gratiam, peregrinationem memoratam magnâ ex parte rexerit*. De eo plura vide apud Werckerum, *l. de Cancellariis & Vice-Cancellariis Imperialibus*.

(*b*) Eberhardus Comes de *Virtemberg* anno 1304. oppoſuit ſe Regi Romanorum Alberto; & invictus permanſit. Plenus dierum obiit anno 1315.

(*c*) Cùm maxima diſcordia orta fuiſſet anno 1388. inter Civitates Imperiales & omnes Principes Sueviæ & Bavariæ, nec non & alios Nobiles, magna pars Bavariæ per ignem deſtructa eſt. Eberhardus & Ulricus Comites de *Wirtemberg*, cum Civitatum Incolis prælium commiſerunt Dominicâ proximâ poſt Aſſumptionem Mariæ, in campo juxta Civitatem *Wil*, & multi ex utràque parte ceciderunt. Eberhardus Comes Senior victoriam obtinuit, & Ulricus VI. nomine interemptus eſt.

(*d*) Hoc eſt *Steinheim*, Ordinis S. Auguſtini, Diœceſis Auguſtanæ apud Wittembergios in ditione Heidenheimenſi, & Steinheimenſi oppido; hujus Monaſterii advocatia ex Alberti I Imp. conceſſione, conceſſa eſt & delata Monaſterio Konigſbrunnenſi * fundato ab eodem Imperatore anno 1302.

* Ordinis Ciſtert.

„la noſtra appreſſimus hiſce litteris, quæ datæ „ſunt Stutgardiæ, die lunæ poſt Feſtum Cor„poris Domini noſtri, anno à Nativitate Chri„ſti MCCCLXI.

Beneficio igitur Imperii, vel hypothecario jure, traditam Wirtenbergenſibus advocatiam *Adelbergæ*, ut primùm redemit Carolus IV. Cæſar, hanc ſuæ genti & poſteritati aſſeruit, nec niſi ſubalternam clientelam Comitibus contulit exercendam, ſub ſuprema Cæſarum Majeſtate; ut in litteris concambii declaravit Eberhardus Comes anno 1393. Quidquid ultrà ab iis factum, aut præſumptum, uſurpationem tyrannicam arguit, jus non evincit; ſtet ergò inconcuſſè probatum.

I. Adelbergenſem Eccleſiam tam quoad ipſum fundum, quàm quoad perſonas & res, ex primæva ſua fundatione, ab omni Advocatiæ onere, extitiſſe liberam; & nonniſi ad malignantium hominum in bona Eccleſiæ inhiantium, compeſcendam aviditatem, ad tutelam Friderici Imperatoris confugiſſe; quam Sueviæ Ducibus tranſmiſit, & iſti Auſtriæ Archiducibus.

II. Comites Wirtembergæ, nullam ratione territorii, nullam ratione principatûs, habere advocatiam in Adelbergenſi Monaſterio; nec habuiſſe unquam, niſi beneficiariam & ſubalternam, ſub Imperatorum beneplacito.

III. Jus illud protectionis precariæ Wirtembergenſibus conceſſum, profitente Eberhardo Comite, in diplomate ſuo, *nullum iis Dominium, nullam juriſdictionem*, in Adelbergenſi Eccleſia acquiſiiſſe; ſed tantùm illam in ſuis *libertatibus & juribus fideliter fovere*, à quibuſlibet injuriis deffendere; nec ullis exactionibus, gravaminibus, & ſervitiis fatigare tenebantur.

IV. Etſi Adelberga intrà fines Ducatûs Wirtembergenſis, conſtituta ſit, nullatenùs tamen ſupremo Dominio Ducum, vel Comitum unquam ſubjectam pependiſſe, palam efficitur, ex ipſo fundatoris Wolgknandi ad Imperatorem Fridericum recurſu, dum Adelbergam ſacris uſibus deſtinare voluit. Neque enim ad Wirtembergæ dynaſtas, ſed ad Imperatorem Fridericum, ad quem fœdali jure Adelberga reſpiciebat, licentiam petiturus accurrit: luculento ſanè argumento Imperii legibus & Dominio immediatè paruiſſe, à ſuæ conſtitutionis exordio, Monaſterium, & in ea immediatione perſtitiſſe, donec Ulricus II. cognomento *Adamatus*, Wirtembergiæ Comes, anno circiter 1456. Adelbergam novis molitionibus ſibi cœpit ſubdere, Advocati nomen, in tyrannidis infeſtæ hoſtilitates convertens.

Berchtoldus Dyrius Abbas, ingenti animo Principis auſus, quos humanitate reprimere non valuit, provocatione ad Romanum Pontificem aggreſſus eſt antevertere: in ipſa Eſlingenſi civitate, ipſo meditullio Wirtembergici ſoli, vir conſtantiſſimi pectoris, territorialem Principis juriſdictionem, quin & Principis, hoc appellationis remedio, compreſſit audaciam. Pari robore armati Leonardus Dyrius, & Ludovicus *Vernhen*, Berchtoldi Succeſſores, Chriſtophorum Wirtembergæ Ducem, ab evertendo Cœnobio, ab opprimenda ejus libertate deterruerunt aliquandiù: at hæreſeos prævalente impetu, opus ſeculorum, monumentum pietatis avitæ, Imperatorum munificentiâ, Velphonis Boïorum Ducis liberalitate, imò Comitum Wirtembergæ donationibus auctum, uno furoris turbine demolita eſt. Rei totius hiſtoriam lugubrem in elencho Prælatorum ſubjicimus. 1467.

I.

ULRICUS, qui & Udalricus paſſim dicitur, Præpoſitorum primus, cujus acta in antedictis recenſuimus, piè in Domino quievit anno 1216. Ab illo, paucos ſubminiſtrant documentorum quiſquiliæ, ex naufragio ſuperſtites.

II.

HENRICUS *GRIESS*. Anno 1393. concambium fecit cum Eberhardo Comite Wirtembergenſi, quo transfertur in Præpoſitum & ejus Canonicos jus patronatûs Eccleſiæ in *Hunningen*, Conſtantienſis Diœceſis, in commutationem juris patronatûs ſimilis, Eccleſiæ de *Kurchuſen*, Vormatienſis Diœceſis, conceſſi Eberhardo, per Præpoſitum & Canonicos Adelbergæ.

III.

RUPERTUS *GOTELER* primus Abbatialibus infulis decoratus, vixit ad annum 1443.

IV.

THEOBALDUS *LIECHER*, decretorum Doctor, obiit anno 1466.

V.

BERCTHOLDUS *DYRIUS*, cujus zelum & conſtantiam laudavimus ſuprà, Ordinis noſtri ceremoniales libros, & Statuta typis edita Argentinæ, evulgavit. Piis ejuſdem conatibus Sanctimoniales Adelbergenſes, ad oppidum Lauffenſe migrarunt, Pontificiâ deſuper impetratâ diſpenſatione. Extat ejuſdem Berchtoldi etiam inter hæreticos memoria, in Eccleſia parochiali *Handsholz*, quam à fundamentis extruxerat, ubi in modum precantis ante Virginem Deiparam adgeniculatus, hoc effatur.

Berctholdus cognomine *Dyer* Venerabilis Abbas
Hanc tibi, Chriſte, ſacram condidit Eccleſiam.
Et rogat clemens intrantis vota popelli
Exaudire velis. Dic, bone lector, amen.
Annalem numerum ſi quis fortaſſè requirat;
Hunc infrà pictum, verſibus abſque, legat.
MCCCCXC.

VI.

LEONARDUS *DRIUS*, Juris utriuſque Doctor, Maximiliano, & Carolo V. Cæſaribus, à Conſiliis, Sueviæ & Bavariæ Viſitator generalis à Capitulo conſtitutus anno 1532. ut irrepentem Lutheri hæreſim, diſciplinæ regularis ominantem excidium & fidei, coliberet Abbas eruditione clarus, & zelo ferveſcens, præſtitit utrumque, Principum, ac præſertim amiciſſimi ſui à juventute Chriſtophori de *Stadion*, Epiſcopi Auguſtani, fultus præſidio. At qui à ſuo, & à Provinciæ Monaſteriis errorem, rimas quærentem ſibi, quibus ſubiret, excluſit, conflagrationem ſuæ Abbatiæ præpedire nequiit. Sexto kalendas Maias, concitata à
1525. Muncero Ruſticorum turba, Adelbergam incendio evertit; exciſam reſtauravit Leonardus; Sed haud ſtabilis ejus fortuna fuit. Ulrico III. Wirtembergenſium Duce in Lutheranorum caſtra transfugiente, extremus Adelbergæ dies imminebat. Erat Ulricus turbulenti & rerum innovandarum ſtudioſiſſimi Princeps ingenii, Religioni Catholicæ infeſtus, Imperatoris dominationem ſpernens, quam bis ſenſit ſibi funeſtam, duplici exilio è ditione ſua pulſus; omni intereà Dominio ad Carolum V. & Ferdinandum Fratrem devoluto, quod poſt quindecennium, & Principum interventu, reconciliato reſtituerunt Duci, eâ tamen lege, ut uſurpata Eccleſiaſticornm bona & Monaſteriorum, redderet ſpoliatis. Conditionem, ſuâ pluſquam contentus ſorte, acceptavit Ulricus; ſed vix rerum potitus, contra datam Ferdinando fidem, proſcriptis mox Catholicis, Lutheranos & Zuinglianos concionatores, cathedris præfecit. Melchiorem Volmarum, qui Galliam inficeret erroribus, immiſit; Monaſteria depopulabundus, ipſamque occupavit Adelbergam. Irato Principi tantiſper cedens Leonardus Abbas, Geppingam ſeceſſit, atque cùm alii paſſim Prælati carceribus recluderentur, Leonardus ob egregia facta, venerandamque canitiem, tanti habitus eſt, ut ibidem victus, honorque decens, à Duce ſuppeditarentur. Ejus verò Canonicis dilapſis ad benevelos Confratres, ſtatim Ulricus templum & turrim deſtrui, lapides ad Schondorffenſem munitionem, ut propugnaculum ſibi contra Cæſarem faceret, juſſit deportari. Triennio extorris Leonardus Geppingæ moritur anno 1538.

VII.

LUDOVICUS *VERNHER* exacerbati in Imperium, Ulrici Ducis virus vireſque expertus eſt: malum quippe malo cumulans ad perduellionem natus Princeps, Smalcaldico fœdere Proteſtantes ſibi devinxit, & ſacras, quas Deo abſtulerat, exuvias, expendit in belli nervum. A Carolo V. profligatus & Cæſaris victoris clementiam exorans, veniam impetravit Ulricus: Sed benignitate iſtâ non factus æquior, Catholicos, maximè Eccleſiaſticos viros, poſſeſſionibus ſuis exturbavit. De violenta ſpoliatione conqueritur Ludovicus Abbas in Auguſtanis Comitiis: intentat minaturque dira Imperator; at ne evomere cogatur Ulricus, quæ malè voraverat, Helvetiorum implorat tutelam, quæ ab hoſtili equitatûs Cæſarei invaſione Wirtembergæ agros non exemit. Pœnitantiâ, ſeu magis devaſtatione fractus Ulricus, Ferdinandi iram placat obtentu ſanioris conſilii & doloris; reſtitutioni Prælatorum in ſuis Cœnobiis ſancitæ à Proceribus Auguſtanorum Comitiorum, annuit, Principi tamen jure patronatûs reſervato; ſicque ſuus Adelbergæ redditus Antiſtes Ludovicus, qui plenè adminiſtrandæ rei munere potitus, manum admovere cœpit ad fortia; ſuos revocavit ad Clauſtrum, & diruta reparavit ædificia.

Triennio à pacę facta, fatis ſuis defungitur Ulricus Princeps; cui Chriſtophorus, malo Patre pejor Filius, ſuccedens, Catholicos novis artibus expugnavit; non armis quæ Patri malè ceſſerant, ſed fraudulentis machinationibus impetivit. Favebant exitiali odio prudentia civilis, militariſque negotii ſagacitas, addicta Ferdinando Cæſari fidelitas, quibus ad quidlibet impunè audendum, innitebatur. Hinc ad Cœnobia rurſùs evertenda animum adjiciens, paulatim, per partes & per cuniculos illa appetiit: Ludovico enim Adelbergæ Abbati imprimis præcipit, ut permiſſio Sacrorum catholico ritu faciendorum in ejus Cœnobio, non extenderetur ad parochias Cœnobio ſubjectas. Leges poſteà novas, novoſque vivendi mores Abbati & Canonicis præſcribere tentavit. Aſt ſuaſibilibus Principis ſermonibus, litteris fidem ſpirantibus & conſtantiam, reſpondit intrepidus Abbas; quibus ultrà modum exaſperatus Chriſtophorus, ultrices flammas concepit, ſuo tempore erupturas. Continuit tamen illas aſtutâ verſutiâ, ad incendium provocatas ab invidentibus, uſque ad annum 1565. qui fuit vitæ laborioſæ & laborum Ludovici terminus. Illi in Fratrum ſinu mortuo, ætatis ſuæ LXXV. & Adelbergæ ſepulto, iſthoc Epitaphium appenderunt Canonici mœrentes.

Ludovicus *Werhner*, patriâ Hochdorffenſis cis *Necarum*, ingreſſus Monaſterium Adelbergenſe anno Domini. M D V. ætatis xv. in Ordine Præmonſtratenſium, partim in Monaſterio, partim alibi Eccleſiæ ſerviens,
inculpatè trivit vitam.
Tandem Cœnobio reſtituto ſuo Abbate
Ultimus ſui Ordinis, poſtremus more veteri
Anno Chriſti M D XLVII. ſub Duce Wirtembergiæ
Udelrico
Abbatiæ præfectus,
eam magnâ laude & ſingulari œconomiâ

Digitized by Google

& ſtudio uſque ad finem vitæ
adminiſtravit
Anno Chriſti MDLXV. die v. Januarii
fato perfunctus
Reliquum mortalitatis huc in ſinum Matris omnium deponi voluit.
Quod poſteritas illi ſuccedens F. C.
in Chriſto reſurrectio mea.
Anno D. MDLXV. gubernante Ducatum
Wurtenbergicum Duce Chriſtophoro.

Poſt Patris exceſſum, qui ſupererant Adelbergæ Præmonſtratenſes, fugam meditari cœperunt. Continuit territos Roggenburgenſis Abbas, donec Dux Chriſtophorus, larvam benignitatis deponens, per vim intruſit Abbatiali throno Chriſtophorum Bunderum, hominem perditæ fidei: tunc enim ne à lupo vorarentur oves candidæ, ad primigenium ovile, Roggenburgum confugerunt; atque in hunc modum per varios caſus, per tot diſcrimina rerum, nobilis ille mons *Adelbergenſis* corruit, non erigendus denuò, niſi Dominus ille, in cujus manu cor Regis eſt, ædificaverit domum.

PATERNITAS.

Adhærebat Adelbergæ mœnibus, ſacrarum Virginum parthenon: ibi ad annum 1476 ſtetit. *Lauffam*, Ulrico Comite Wirtembergenſi procurante, migravit. Contra illas decrevit Capitulum Generale anni 1518. ne indulgentiis, quæ largiùs in Germania concedebantur, abutentes, ſub earum prætextu, quidquam in præjudicium Religionis & profeſſionis attentarent. Vide probat. à col. LXXXI. ad col. LXXXIIj.

ADON.

Adon Fil. Gazzovi. Diœc. Waradinenſis. Circar. Hungariæ.

SUb paternitate S. Stephani, primarii totius Hungariæ candidæ monaſterii, Præpoſitura *Adonenſis* erat; ſed anno 1294. ex decreto Capituli generalis tranſiit ad Lucenſem Abbatem paterna juriſdictio. Eſt autem Adonenſis Præpoſitura in Waradinenſi Epiſcopatu, & ab Epiſcopali Civitate tribus circiter horis diſſita, ad *chryſi* fluentis littus, in Tranſylvanica provincia, hodiedùm ſpectabilis in ruderibus, & in vico cognomine. Anno 1516. poſt funeſtam cladem illatam Hungariæ Monaſteriis, Patres in Comitiis generalibus congregati, ad Hungarorum inſtantiam, & ad mutuum auxilium, Paternitates Præpoſitis comprovincialibus reſtituerunt, & Jazzovio ſubdiderunt *Adonenſem* Eccleſiam.

SANCTA AGATHA.

Sancta Agatha. Fil. Methei Diœceſis Eboracenſis Circaria Angliæ.

IN Eboracenſi Diœceſi Cœnobium Beatæ Agathæ nuncupatum, nobis portendit Layruelius, quod filiale facit *Methei*, & in Eboracenſi agro collocat. Mirum quod Matrem hic indicans, alibi ipſam prætererit. In tota enim ſua Monaſteriologia *Metheum* non occurrit; in aliis indicibus non reperi; ex quo fonte depromſerit, ignotum cæteris Cœnobium, vir in rebus Ordinis verſatiſſimus, me penitùs latet.

SANCTA AGATHA.

Sancta Agatha Fil. Newbuſis Diœceſis Eboracenſis. Circaria Angliæ.

ROaldus Conſtabularius Abbatiam in honorem Sanctæ Agathæ, ſecùs *Richmundiam* in agro Eboracenſi inſtituit, & ex parte dotatam auxerunt Ada de *Stavelay*, Alanus Bigot de *Bartone* & Richardus *le Scrope de Bolton* fundorum collationibus. Hos inter benefactores, de munificentia præcipuè commendatur Richardus de *Bolton*, qui annuente Eduardo III. Rege, eodemque approbante, Decem Canonicorum, & duorum Capellanorum præbendas, ultrà numerum præexiſtentem à fundatione Canonicorum, erexit, aſſignato ad eorum ſuſtentationem, annuo reditu centum quinquaginta librarum percipiendo de Maneriis *de Brignale*, *Caldewelt*, *Clif* ſuper *Teſe*, *Thornton*, *Stiward*, *Brakene*, *Sledme*, *Disfort* & *Middelton-Quernhowe* Eboracenſis Comitatûs villis. Tantò autem libentiùs Rex favorem, conſenſumque ſuum inſtitutioni piæ accommodavit, quantò majorem ex fundatoris intentione, partem in Myſtarum votivis precibus obtinebat, ad ſalubrem Statûs ſui integritatem, ut loquitur in ſuo Diplomate, quod ad Richardi nuper Cancellarii ſui poſtulationem evulgavit, in hæc verba.

» Rex omnibus ad quos .... ſalutem. Sciatis » quòd de gratia noſtra ſpeciali conceſſimus, » & licentiam dedimus Richardo *le Scrope de* » *Bolton*, quòd ipſe dare poſſit & concedere » Abbati, & Conventui S. Agathæ in Comi» tatu Eboracenſi, quemdam annuum reditum » centum & quinquaginta librarum percipien» dum de Maneriis de *Bringale*, *Caldewelt*, » *Clif* ſuper *Theſe*, *Thornton*, *Stiward*, *Bra*» *kene*, *Sledme*, *Difford*, & *Middelton Quern*» *howe*, cum pertinentiis in Comitatu prædi» cto, quæ quidem maneria de aliis, quam de » nobis in capite immediatè tenentur, ut dici» tur, ad terminos Paſchæ, & Sancti Michaë» lis, per æquales portiones, cum ſufficienti » clauſula diſtrictionis in maneriis prædictis, » habendum & tenendum eiſdem Abbati &

Digitized by Google

» Conventui & ſucceſſoribus ſuis in perpetuum, » pro ſuſtentatione decem Canonicorum ca- » pellanorum, ultra numerum Canonicorum » jam in eadem Abbatia communiter exiſten- » tium, ac duorum capellanorum ſecularium » Divina pro ſalubri Statu noſtro & hæredum » noſtrorum, ac ipſius Richardi & hæredum » ſuorum dum vixerimus, & pro animabus » noſtris cùm ab hac luce migraverimus, & ani- » mabus progenitorum noſtrorum, & ante- » ceſſorum dicti Richardi, & omnium fidelium » defunctorum, juxta ordinationem ipſius Ri- » chardi, celebraturorum; nec non pro ſuſten- » tatione viginti & duorum pauperum in Ab- » batia prædicta inveniendorum & ſuſtinendo- » rum, pro Statu & animabus prædictis, juxta » ordinationem prædictam, ut prædictum eſt, » oraturorum in perpetuum .... T. Rege apud » *Weſtm.* XX. die Maii.

Tantæ liberalitati, alteram addidit Richardus idem, quam regali hoc diplomate Rex Eduardus III. comprobavit.

» Rex .... ſciatis quòd licentiam dedimus » .... Richardo de *Scrope* nuper Cancellario » noſtro, quòd ipſe manerium ſuum in *Promp-* » *ton* ſuper *Smale* cum pertinentiis, quod de » nobis non tenetur in capite & valet per an- » num in omnibus exitibus, juxta verum va- » lorem ejuſdem, libras decem, ſolidos tres, » & quatuor denarios ..... dare poſſit & aſſi- » gnare Abbati & Conventui Sanctæ Agathæ » juxta *Richemund*, habendum & tenendum » ſibi & ſucceſſoribus ſuis. T. Rege apud *Weſt-* » *mon.* 8. die Maii. Vide prob. à col. LXXXIII. » ad col. LXXXIV.

AHIRLOS.

Ahirlos Fil. Turna Diœceſis Veſprinens. Circaria Hungariæ.

HAnc Præpoſituram in indicibus omiſſam, lego in Sancitis Comitiorum generalium anni 1516. eamque paternæ autoritati Præpoſiti Chornenſis ſubjectam. Neque confundendam puto cum *Jurla* quæ Javarinæ ſeu Jorienſis Diœceſeos finibus accluſa exhibetur, cùm *Ahirle*, aliàs *Ahirlos*, intra Veſprinienſis Comitatûs ambitum contineatur, vix nomine ſolo ſuperſtes.

AISCKA.

Aiſcka Fil. Lucæ Diœceſis Varadinens. Circaria Hungariæ.

IMmutato nonnihil nomine *Ockham* apellat Layruelius, *Alſkam* verò MS. index Oſterhovienſis, Sancti Stephani filialis ab origine, Præpoſituræ fuit, quæ poſtmodùm Abbati Lucæ in Moravia, ſubjecta uſque ad excidium permanſit.

ALANTRIPA MARNÆ, ALIAS MARIÆ.

Alantripa Marnæ Fil. Hortiſloridi. Diœceſis Groningana. Circaria Friſiæ.

IMprovidè Pagius Præpoſituram hanc Monialium cum *S. Jacobo in Langen* confundit, ut ſuo loco probabimus. Ad *Dollarti* fluminis ſinum ſitus erat Parthenon *Ripa marnæ*, & ſub initium ſeculi XVI. ab æſtuante mari ſubmerſus interiit. *Illud Monaſterium*, inquit Sibrandus Leo, *à rapido fluvio* Dollart *conſumptum, modò non exſtat. Agri, cæteraque ſuppellectilia Abbati fundatori in Witteverum cedunt.* Annum diluvii non notat; ſed colligitur illud contigiſſe poſt annum 1519. ex ſupplicatione Fratrum & Sororum *Veteris Clauſtri in Merna*, quâ Joannem de *Auveiller*, Steinfeldiæ Abbatem, rogant, ut Joannem *Clivis*, Præpoſitum in *Ripa B. Mariæ*, poſtulatum *Mernæ* Abbatem, confirmare paternâ ſua auctoritate dignetur. Deſiiſſe autem *Ripam Mariæ* ante annum 1570. conjicimus ex charta delegationis datæ anno 1571. Joanni *Gelmunden* Abbati in *Lidlum*, à Jacobo Panhuſio Abbate Steinfeldenſi, ad viſitanda Friſiæ Monaſteria, ſingillatim enumerata; inter quæ *Ripa Mariæ* non legitur in catalogo.

Poſt famoſum anni 1287. diluvium, Viſitatores Ordinis in *Ripa Marnæ* invenerunt nonaginta Sanctimoniales ſuperſtites ex naufragio, juxta Sibrandum.

ALBA-CURIA.

Alba curia Fil. Marchaſii Radulphi. Diœceſis Carnotens. Circaria Pontivi.

NOn longè à Piſſiaco (*Poiſſy*) à Piſſiaci inclyto Dynaſta Gaſcone, ſeu Gaſtone de *Chaumont*, Franciæ ſtabuli Comite, ejuſque nobili conjuge Æluya de Montmoranciaco, fundatur Albæ-Curiæ Abbatia anno 1180. Arnulphum Abbatem Marchaſii-Radulphi, quem Gaſto operis ſancti voluit habere conſortem, fecit & Neo-monaſterii patrem, ab eoque ſubmiſſos Canonicos, & Aymonem coloniæ Ducem deſtinatum, pactis priùs cum Abbate Columbenſi Guimberto, & Euphemia ſanctæ Mariæ de Alta-Bruyeria,* ex Fontis-Ebraldi Ordine, Priorisſâ, concordatis, induxit tam in poſſeſſionem Capellæ, ab Alberico milite quondam extructæ, quàm territorii adjacentis, quod *Alba-Curia*, & paſſim in chartis veteribus *Curia alborum* dictitabatur. Ab his tenuibus initiis Canonia ſumpſit originem: à ſuperadditis tùm

* *Haute-Bruyere.*

Digitized by Google

à fundatore, tùm à Bouchardo Montmorancii, tùm à Philippo Auguſto, beneficiis, perfectionem obtinuit. Anno 1191. Eccleſia decentior à fundamentis excitata, cultui divino, conſecratur ab Epiſcopo Carnotenſi * ſub invocatione Beatæ Mariæ Virginis.

* Reginaldo de Bar.

I.

Anno 1187. Abbas AYMO conventionem cum Canonicis de Piſſiaco pro decimis & novalibus inierat, & anno 1192. ad ejus ſupplicationem, Philippus Auguſtus Rex Franciæ, in San-Germani caſtro exiſtens, & ſuas, & Gaſconis largitiones, nec non aliorum donationes factas Eccleſiæ de Alba-curia, protectoris diplomate confirmavit. Benè & religioſè ſtabilitam domum rexit Aymo uſquè ad annum 1200. & 4. Kalend. Septembris piè in Domino obdormivit.

II.

Anno 1207. JOSSELINUS, concambium fecit * cum Amaurico de Piſſiaco; qui pro quinque modiis vini in torculari de *Mulmans* cenſualiter percipiendis, aſſignavit Joſſelino & Fratribus viginti quinque ſolidos in *redditu, quem hæreditario jure poſſidebat in Portu de* Melun.

Commutationem novo auxit beneficio, viginti ſolidos cenſuales, pro anima uxoris ſuæ Evæ, conferendo Albæ-curiæ. Gaſco & Robertus filii Gaſconis Fundatoris, & Simon de *Eſtouvilla*, ſuis donationibus pauperculam Albæ-curiæ domum, ſed virtutibus locupletem, promovere ſtuduerunt, ſpiritualia pro temporalibus metentes. Dies exitûs Joſſelini ad 6. Kal. Septembris in obituario notatur.

III.

DROCO 26 Februarii 1241. fatis functus eſt. Sub ejus regimine Bochardus Dominus Montismoranciani ratum habuit, anno 1238. legatum octo librarum Pariſienſium, quod ejus defuncta ſoror Aeluya, ſeu Adelis, Gaſconis de Piſſiaco conjux, fecerat Abbati Albæ-curiæ, percipiendarum *in traverſo cujuſdam inſulæ, ſitæ propè S. Dyoniſium quæ* Caſtelier *dicebatur.*

IV.

GUILLELMUS, anno 1242. à Marguareta uxore Godefridi de Piſſiaco militis, accepit pro remedio animæ ſuæ undecim ſolidos.

V.

JOANNES DE *MALATURRE*, hujus meminit obituarium ad diem XI. Auguſti. *Commemoratio piæ memoriæ Joannis à Malaturre, quondam Abbatis hujus Eccleſiæ.*

VI.

SIMON DE *CRESPERIIS* (Creſpieres) jacet ad Sanctuarii gradus ſub hoc ſepulchrali lapide:

Hîc jacet Dominus Simon de Creſperiis, quondam Abbas iſtius loci, qui deceſſit anno 1297. menſe Martio. Orate pro eo.

VII.

STEPHANUS, de quo ad V. Nonas Octobris, necrologium: *Com. Domini Stephani quondam Abbatis hujus Eccleſiæ.*

VIII.

JOANNES DE *PONTI-SARA* florebat anno 1330.

IX.

MARTINUS.

X.

GUILLELMUS DE *MANTE*, ex Canonia Grandis-campi aſſumptus.

XI.

ROBERTUS DE *LUPARIS*, ex Gaudii-vallis obituario moritur 25. Februarii 1391.

XII.

PETRUS, in actis anni 1397. recenſitus.

XIII.

THOMAS DE *NERZET* Gaudi-vallis Canonicus, Abbas eligitur Albæ-curiæ, moritur anno 1403.

XIV.

PETRUS GILBERTUS *PASQUIER*. Obiit anno 1437.

XV.

JOANNES *BRUNEL*, Abbas Marchaſii-Radulphi, ſed Anglorum hoſtilitatibus, à ſuo ruinoſo pulſus Monaſterio, ad filiæ thorum aſpiravit. Factâ igitur priùs Tituli & Paternitatis abdicatione, ſupplex à Domino Præmonſtratenſi poſtulavit, ut ad filialis Eccleſiæ regimen, inops pater eligeretur; non per Religioſos Albæ-curiæ, qui aut bello, aut fame perempti, vacuum fecerant locum, ſed per Jacobum Abbatem Gaudii-Vallis, & Joannem de *Hamo* Baccalaureum Sorbonicum, Priorem Collegii Pariſienſis compromiſſarios electionis à Domino Præmonſtratenſi deputandos. Favit Abbas Generalis: faverunt Electores, in domo Sanctæ Trinitatis Pariſienſis congregati, & 25 Aprilis 1437. exulem & profugum patrem induxerunt electione canonicâ, in filiæ amplexus. Ididem deceſſit 9. Novembris 1460.

XVI.

JOANNES *ANQUERRAND*, impetravit à Ludovico XI. ex ſpeciali gratia, ſed fundationibus regiis (de quarum numero Albam-curiam eſſe Rex judicabat) haud indebitâ, ut omnes intentandæ lites, in palatio inſtruerentur, terminarenturque, ſive ut actor, ſive ut deffenſor, Abbas compareret. Iſtud Diploma, quod *committimus*, nunc vocant, datum fuit 12 Maii 1476.

Digitized by Google

XVII.

RADULPHUS de *PELLEGUE*, primâ Novembris obiit, 1495.

XVIII.

PETRUS *CARRE'* ex Dominicano Præmonſtratenſis, poſt votorum nuncupationem declaratus eſt ſucceſſor Radulphi de *Pellegue*, aditque Abbatiam ex ſpontanea poſſeſſoris ceſſione, anno 1487. Regi fuit ab Eleemoſynis & ab intimis conſiliis. Anno 1491. ad Epiſcopatum Arauſicanum provectus, priorem abdicavit infulam, in favorem Simonis de *Maugrion*.

XIX.

SIMON DE *MAUGRION*, ad chori oſtium tumulatus, hoc Epitaphium in lapide præfert.

Ci giſt R. P. en Dieu Frere Simon de Maugrion, Abbé de ceans, qui trépaſſa le Vendredy x. jour de Juin MDXIX. Priez Dieu pour lui.

XX.

PETRUS LE *COURTILLIER*, electorum ultimus, obiit 23. Januarii 1554. Cæteri Abbates ex nominatione regia, quamvis regulares, Abbatiam obtinuerunt.

XXI.

PETRUS DE *LA BERTECHE*, Ordinem ſancti Benedicti profiten s, ne profeſſionis mutaret habitum, nunquam inviſit Abbatiam, cujus proventus fecit ſuos uſque ad annum 1584.

XXII.

JOANNES DE *LA SALLE*, filius Joannis, Regii caſtri San-Germani in Laya Gubernatoris, Præmonſtratenſi militiæ, poſt nominationem regiam inſcriptus, eâ pietate vixit, eâ ſagacitate rexit, ut manes ejus lapideo hoc encomio fuerint proſecuti Canonici Alba-curienſes:

» Adſta viator, & ſpecta mortalis viri, imò
» Jam mortui, humiles reliquias.
» F. Joannes de LA SALLE hîc jacet
» Archimandrita hujus domûs;
» Qui ingenio elegans, ſanguine clarus, mo-
» ribus conſpicuus, pietate ultrà tempora
» mirabilis, in caula, non in aula, cum gre-
» ge, non cum Rege, ſuam vitam exercuit,
» Solitudinis amator & ſectator ingens,
» In qua crevit, adolevit & ſepultus eſt.
» Fratrum ſuorum amantiſſimus, cum quibus
» vixit, & ex æquo. Nam ut primus honore,
» ita præcipuus in labore, domûs curas, &
» orationum horas, unà tractans fortiter
» & induſtriè, atque ut par eſſet fratribus, nec
» minus utilis, eremi veſtem induit, albúſque
» conſcientiâ, albam togam accepit lubens.
» quid hoc facto humilius? Sed viator quid
» vilius, & hoc ſeculo rarum magis? fecit
» quod bonum Abbatem decuit: tu fac
» quod bonum Chriſtianum; & viro bono,
» bonam partem adprecare. Salve, & vale.

XXIII.

LUDOVICUS DE *SOPPITE*, Ordinis aſſumpto habitu, & profeſſione factâ, reformationem ſui Monaſterii aggreſſus eſt, vocatis in auxilium PP. *de la Belliere* Baccalaureo Sorbonico, Andreâ *de la Forge*, & Joanne *de la Marre*, Canonicis ſancti Joannis Ambianenſis, quibus coadjutoribus diſciplinam inſtauravit. Die 8ª menſis Octobris anni 1661. Obdormivit in Domino.

XXIIII.

JOANNES DE *PENILLON*, Facultatis Pariſienſis Doctor Regi à conſiliis & eleemoſynis. Laudabilem vitæ curſum ex hac funebri & encyclica epiſtola intelliges.

» Anno 1702. die 20. Octobris, mediæ » noctis ſilentio, obdormivit in Domino R^dus » Pater ac Dominus Joannes-Baptiſta de Penil- » lon, Abbatiæ Regalis ſanctæ Mariæ de Alba- » curia Religioſus expreſsè profeſſus, & digniſ- » ſimus Abbas, omnium Præmonſtratenſis Or- » dinis Abbatum ſenior & honor, ætatis ſuæ » anno 80. profeſſionis canonicæ 62. Sacerdo- » talis dignitatis 55. Abbatialis 41. Præſtanti in » corpore virtus & forma quædam infulis digna, » Regi Chriſtianiſſimo gratum fecere & accep- » tum. Confratribus ſuis manſuetudo reddidit » amabilem; pietas imitabilem præſtitit; religio » venerabilem conſtituit: quibus tùm verbo, » tum exemplo præfuit & profuit; imò & exte- » ris omnibus factus eſt Chriſti bonus odor in » omni loco, in aula & in caula. Ut diſpenſator » fidelis & prudens patrimonii Chriſti, reſtituit » decorem templi & ſuffulſit: ædes Abbatiales » ab imis cœpit ædificare, & ſumptibus magnis » conſummavit. Extremis vitæ biluſtris, quia » placita erat Deo anima ejus, paraliſi, cœcitate, » aliorumque morborum tentatione probatus » & examinatus, diſſolutionem ſui corporis im- » minere perſentiens, brevique ſe iturum ad do- » mum æternitatis ſuæ, in patientia poſſidens » animam ſuam, benedicebat Domino, læta- » bundo ſimilis, & in alieno corpore periculum » obeunti; ſæpiùs ingeminans, ſecundùm mul- » titudinem dolorum ſuorum, conſolationes » divinas lætificare animam ſuam, & in Domi- » no ſperantem ſe non confuſum iri in æternùm, » ſed morte juſtorum moriturum. Suſcepto tan- » dem matris Eccleſiæ Sacramentorum ſolami- » mine, medios inter Fratrum ploratus & ulu- » tatus multos, plenus dierum in pace deceſſit.

Digitized by Google

XXV.

F. MICHAEL *BRODE*, Theologiæ Licentiatus in alma Facultate Pariſienſi. 15. Febr. obiit anno 1714.

XXVI.

FRANSICUS DE *RAIMBERT*, Canonicus Præmonſtratenſis Hermeriarum, Baccalaureus Sorbonicus, primùm Renemolii Prior curatus intra ambitum Vivarii Verſallienſis, anno 1715. Abbas à Rege renuntiatus, clauſtralium locorum ædificationi totus incumbebat anno 1719. quod nos læti vidimus & aggratulati ſumus.

PASTORATUS ET BENEFICIA.

NOſtra Domina Ayæ-Comitis (la Haye-le-Comte) parochia Diœceſis Ebroïcenſis.

S. Joannes de *Laleu*, beneficium ſimplex, ejuſdem Diœceſis.

Sanctæ Radegundis Prioratus item ſimplex in Suburbio Sancti Germani in Laya, Diœceſis Pariſienſis.

Sanctus Ægidius, Prioratus ſimplex propè Albam-curiam Diœceſis Carnotenſis.

Canonicatus in Collegiali Eccleſia Piſſiaci annexus Abbatiæ.

RELIQUIÆ SACRÆ.

Unam tantummodò recenſebimus per ſe memorabilem & ratione donatricis Annæ ab Auſtria, Francorum Reginæ, tutiſſimam. Portio eſt oſſea Beatæ Annæ matris Beatiſſimæ Virginis Mariæ. Crebra miracula & faſtis Albæ-curiæ conſignata, veritatem ſacri hujuſce pignoris atteſtantur. Ab illorum enumeratione, brevitati conſulentes, abſtinebimus.

MONUMENTA SEPULCRALIA.

In medio chori, inciſæ ſaxo ſtatuæ Gaſconis & Aeluyæ de Montmoranciaco ejus conjugis, Rithmico hoc elogio funebri exornantur.

Dominus Gaſco, cum muliere hic jacet:
In cinere, & vermibus ambo cibus.
Miles famoſus, audax, fortis, gratioſus,
Laudabilis, moroſus, mitis, ſapiens, ſpecioſus,
Progenie Regis nobilis, hic fuit oriundus.
Quem tu terra tegis, homo Chriſti crimine mundus,
Juſtus, manſuetus, mundi carnalia ſprevit;
Adverſis lætus, omni virtute repletus,
Gaſco de Domibus.

Aquilam in caſſide habet, gentilitia familiæ arma; jam verò quibus titulis ſuffulciatur regia progenies, ex qua originem Gaſconis Encomiaſtes deducit, necdùm potui laboribus & lectionibus meis aſſequi. In Ducheſnio & Anſelmo ſcrupuloſis Familiarum indagatoribus, pauca vidi, licet multa legerim; imò dubium ingeſſit Anſelmus, dùm ex conjuge Aeluya dicit manaſſe in Gaſconem Dynaſtiam Piſſiaci; cùm aliundè non conſtet mihi penès Montmoranciacos illam aliquando patrimonialiter fuiſſe: nec credibile ſit abjecto familiæ nomine *de Chaumont*, Gaſconem aſſumpſiſſe cognomentum Piſſiaci, ob adductam ex matrimonii tabulis Piſſiaci toparchiam. Sagacioribus ſcrupulum propono, opus nunc perſequor. Sunt & alia ejuſdem generis Epitaphia: unum Guillelmi de Piſſiaco: alterum Simonis de Piſſiaco denati anno 1328. die Feſto Cathedræ ſancti Petri, in Februario. Tertium eſt Joannæ de Piſſiaco ſponſæ Domini de *Gaucourt*, demortuæ anno 1373. collateralem habet ſui conjugis tumbam, ſub hac inſcriptione.

Ici giſt noble homme Meſſire Jean de Gaucourt Sieur de Maiſon, qui trépaſſa L'an de grace MCCCLXXXIII. le Dimanche premier de Febvrier.

Icy giſt Monſeigneur Hue de Creſpieres Chevalier la jeune Reine: Priez Dieu pour ly, que Dieu mercy ly face. Vide Probationes à col. LXXXV. ad col. LXXXIX.

ALBÆ DOMINÆ.

Albæ Dominæ Diœceſis Trajectenſis. Circaria Friſiæ.

MOnialium Ordinis Abbatia in urbe Trajectenſi, juxta portam *Witte-Vrouwenpoort*, ad finem 13 ſeculi, nobilitate & ædificiis famoſa, nunc in ſuis penè ruderibus ſpectabilis, nec fundationis ſuæ annum certum, nec fundatorem nominatim ſuum, imò nec matrem cujus eſt propago, ex ſuperſtitibus tabulis indicat. Giſelbertum de *Amſtele*, nobilis hujus Abbatiæ inſtitutorem anno 1289. fruſtra venditat *Vanhuſen*, cùm ex charta donationis præxiſtentem conventum colligas, non verò erigendum ſuſpiceris. Sic enim habet.

Epiſcop. Traject. p. 59.

» Ego Giſelbertus Dominus de *Amſteile* » miles, notum facio univerſis præſentes litteras viſuris, quòd dedi Conventui Albarum » Dominarum in Trajecto apud quas filia mea » Eliſabeth in conſororem & monialem eſt recepta, omnem decimam meam majorem & » minutam in *Bodegraven* purè & ſimpliciter » propter Deum in eleemoſynam perpetuò » poſſidendam. Volo autem & conſtituo, quòd » dictæ Eliſabeth filiæ meæ tres libræ, & Eliſabeth de *Inſula*, moniali prænominati loci, » quæ jam dictæ filiæ meæ præeſt, una libra denariorum in Trajecto uſualium dentur de ſupradictis decimis, quoad vixerint annuatim. » In cujus rei teſtimonium duxi ſigillum meum » præſentibus appendendum. Datum anno Domini

Digitized by Google

„ ni MCCLXXXIX. Feriâ quintâ poſt feſtum „ Beatæ Agathæ.

Titulus Abbatiæ, quo Parthenium illud paſſim à Scriptoribus inſignitur, ſingularis eſt in Ordine, nec aliundè, quam à vulgi arbitrio credidiſſem inoleviſſe, niſi in membranis Necrologi, Abbatiſſæ nomen fuiſſe Magiſtris aſſertum, legiſſem. An ab origine, an ab uſurpatione irrepſerit? dicere non auſim, ſecundùm primitivam Ordinis legem, ab Abbatiſſis non conſueſſe regi, Virginum monaſteria, in dubium eſt; ſed fortè legem emendavit hîc ut alibi, diſciplinæ provida innovatio.

ALBEI.

Albei. fil. S. Stephani. Diœceſis Vacienſis. Circaria Hungariæ.

PRæpoſitura Diœceſis Vacienſis, quam omiſit Pagius, errore craſſo; etenim illam legere potuit in Capitulorum generalium Decretis, vel ſaltem ex Layruelii Optica nanciſci. Matrem habuit *Albeienſis* Præpoſitura, *ſancti Sthephani* Eccleſiam.

ALDENBERGA.

Aldenberga Cathedralis Eccleſia.

ECcleſia Cathedralis Aldenbergæ aſſeritur Ordini noſtro ab omnibus penè catalogis, tam editis, quàm manuſcriptis. Sic porrò ad Ordinem tranſiſſe præbendas Canoniales, poſt reſtitutum Epiſcopatum, ab annis octoginta quatuor vacantem, ſcribunt noſtrates Hiſtorici. * Vicelinus à S. P. Norberto preſbyter conſecratus, & Religioni ſuæ mancipatus, ad Slavos Apoſtolus tranſiit; ubi poſt revocatam gentem ab infidelitate patria, ad Epiſcopatum Aldebergenſe, procurante & inaugurante Hartwico Archiepiſcopo Bremenſi, ſublatus eſt anno 1153. (a) Canonicos Præmonſtratenſes ad ſuam accerſivit Eccleſiam, Aſſentiente Henrico Leone, qui in Norberti alumnos propenſioris erat animi, ut palam in Evermodo Raceburgenſi Præſule, beneficiis aſſiduè cumulato, demonſtravit.

* Chronic. Lubecenſ. apud Meimb. p. 394. Waghenare in Supplem. S. Norb. Patriarchæ. p. 515. Layruel. in Catalag. monaſter. p. 419.

Vicelinus quinque annis, & hebdomadibus novem exactis in Epiſcopatu, humanis exemptus eſt, & in ejus locum ſuffectus Geroldus Ducis Henrici Capellanus, ſcripturis divinis & ſcientiâ ſic imbutus, ut nullum haberet parem Saxonia. Hic Lubickam profectus, in foro publico Dei verbum prædicavit, convertit ad fidem populum, & ex illius converſione, in eam gentem proclivior factus, de deſerenda Aldenburga continuo paganorum afflicta incurſu, & de transferenda Epiſcopali ſede in urbem Lubickenſem populoſam, ſeriò deliberavit. Applauſit conſilio Dux Henricus, & aſſignatâ duodecim Fratribus Canonicis, ad victum ſufficienti dote, migravit Lubeckam Geroldus, quarto Epiſcopatus ſui anno, æræ chriſtianæ 1162.

Hæc narratio antiquis indicibus, & Agialogis Ordinis noſtri ſubnixa, ex circumſtantiis dubia evadit; nam licet à B. P. Norberto conſecratus fuerit preſbyter Vicelinus, non conſtat certis argumentis, cum Ordini Norbertino fuiſſe per vota dedicatum; imò monaſterium Sigebergenſe quod erexit, non Præmonſtratenſe, ſed Auguſtinianum profitebatur inſtitutum: Et ex illo ſicut & ex alio, *Faldera, ſeu Novum Monaſterium* dicto, cooperatores Epiſcopatûs ſui Fratres advocabat Vicelinus, ut teſtatur ejus vita verſibus antiquis ſcripta, à Canonico Falderenſi; & ex compendio vitæ, & tranſlationis ejuſdem, à Canonico etiam Falderenſi exarata, Tom. I. Script. Brunſvic, Leibnitii, prima quidem p. 774. altera verò pag. 780.

Præterea Chronographi, qui de Aldembergæ Epiſcopatu ſcripſerunt, Helmoldus, Crantzius, Arnoldus, & alii, de Præmonſtratenſibus Canonicis in Aldembergam invectis à Vicelino, non loquuntur, quin potiùs innuunt, illius Cathedralis Canonicos, Ordini S. Auguſtini fuiſſe adſcriptos.

S. ALEXIUS.

S. Alexius filius Præmonſtrati Diœceſis Romanæ. Circaria Romana.

IN Monte Aventino vetus & venerabilis erat Baſilica ſanctis Alexio & Bonifacio ſacra, ſed injuriâ temporum ſacerdotalibus penè deſtituta officiis, dum Sergius Damaſci Metropolita, à Saracenis pulſus, Romam appulit exul; illum pro ſua humanitate excepit Benedictus VII. Pontifex, & Baſilicam SS. Alexii & Bonifacii, ad ſeceſſum poſtulanti, Sergio conceſſit anno 975. Nec mora Sergius Baſilicam convertit in monaſterium, & florentem S. Benedicti regulam collectæ impoſuit Fratrum coloniæ. Viguit diſciplinæ regularis forma ſub Abbatum regimine, & cæteris Romæ monaſteriis exemplar vivendi exſtitit potiſſimùm famoſiſſimo Leone Abbate, ad quem Adalbertus Bohemorum Apoſtolus, ab effera gente Pragâ ejectus, ſe recepit anno 990. ibi monaſtico indutus habitu, ſummâ cum laude vixit, donec Pragam

Baron. ad an. 977. Annali. Bened. T. 3. pag. 653. T. 4. p. 68. & ſeq.

(a) Huic Chronologiæ adverſatur duplex vita Vicelini, quarum mentio fit in fine hujus articuli: Ex illis enim Vicelinus inauguratus eſt Epiſcopus anno 1149. & morte ſublatus anno 1154. id. Decembris, quibus concinit Helmoldus in Chronico Slavorum, cap. 78. apud Leibnit. tom. 2. Scriptor. Brunſvic. pag. 600.

Digitized by Google

unanimi civium revocatus deſiderio, redire, Synodi Romanæ decreto & Joannis X V. autoritate accedente, compulſus eſt, anno 994.

Seculo XII. cadente mutavit Religio, & præſidentium mores ad laxiorem vitam reſoluti, in diſſolutionem traxere monachos. Tentatam reformationem à ſummis Pontificibus, de quorum proprietate erat Abbatia, eluſit indurata liberiùs vivendi licentia; adeo ut reſecando penitùs inveterato malo, ſpes alia non affulgeret, niſi ad alienos transferretur hæreditas, qui fructum facientes, inſperſam loco ſancto labem, boni nominis odore & Religionis obſervantiâ,eluerent. Ad Præmonſtratenſes, tum in Italia laudabilem, & in omnium ore laudatam agentes vitam, aciem mentis providè direxit Gregorius IX. & Conradum Ordinis geſtantem habenas, Romam evocatum, hujus ſui voti jubet eſſe promotorem, jubenti paruit Conradus, & accepto diplomate ſequenti, reverſus Præmonſtratum, agmen Fratrum illicò tranſmiſit Romam, quos Gregorius, eliminatis Benedictinis, in ſancti Alexii monaſterium induxit.

Gregorius Epiſcopus Servus ſervorum Dei, dilectis filiis Abbati & Conventui ſalutem & Apoſtolicam benedictionem. Officii noſtri credimus laudabiliter proſequi actionem, cùm nos, quibus omnium Eccleſiarum eſt ſollicitudo commiſſa, de iis quæ ad jus & proprietatem beati Petri pertinere noſcuntur, ſpecialiter cogitamus ſicut earum neceſſitati & utilitati dignoſcitur expedire. Attendentes ergo non modicum lapſum monaſterii ſancti Alexii de Urbe, Sedis Apoſtolicæ ſpecialis, poſiti in loco qui Mons Aventinus vocatur, & cupientes illud in ſpiritualibus & temporalibus, ſicut indiget, in melius reformari. Cùm Religio veſtra, cujus bonus odor longè lateque diffunditur, Deo ſit & hominibus gratioſa,deFratrum noſtrorum conſilio, monaſterium ipſum cum omnibus Eccleſiis, poſſeſſionibus, juribus & pertinentiis ſuis, ſalvo cenſu Romanæ Eccleſiæ debito, ac ſervatâ ipſius monaſterii libertate, vobis veſtriſque ſucceſſoribus præſenti privilegio duximus concedendum, ità quòd Abbas, Canonici & Converſi ejuſdem, qui pro tempore fuerint, Regulam & Ordinem Præmonſtratenſem tenere debeant inviolabiliter; ac tu, fili Abbas, & Succeſſores tui, viſitandi, corrigendi & reformandi ſecundùm Ordinis ſtatuta plenam habeatis ibidem, & liberam poteſtatem. Nulli ergò hominum, &c. Si quis autem, &c. Datum Laterani VIII. kal. Februarii 1231. Pontificatûs noſtri anno IV.

Ad annum 1425. ſtetit illic, & floruit Ordo Præmonſtratenſis, qui tandem authoritate Martini V. Pontificis diſcedere coactus eſt, ut locum faceret Lupo Olivetano, Congregationis Hieronimitarum generali quondam Magiſtro, poſtea monacho Carthuſienſi, denique ad priſtinum reverſo inſtitutum, cui & novas leges vivendi dixerat; illum Martinus V. Pariſiis vacans Theologiæ, ſtudiorum habuerat comitem; & inde fovebat ut amicum, cui ut azilum, adverſus infenſos & obſtrepentes Hieronimitanos Eremitas, honeſtum daret, in ſancti Alexii Monaſterio collocavit, Præmonſtratenſium procul amandato conventu. Ad hæc tempora ibidem ſubſiſtunt Hyeronimitæ, & ne veſtigium Præmonſtratanæ Religionis antiqua reclamet jura,Nicolai *Abbatis-villæ*, Præmonſtrati Archimandritæ anno 1241. XI. kal. Auguſti Romæ denati, & in ſarcofago S. Bonifacii à parte dextra Eccleſiæ ſepulti, tumulum inſcriptione ornatum abraſerunt. Onuphrius in Chronic. Mauroli de Ordine Religi.

Franciſcus à *Longo-prato* ad Ordinis proëdriam aſſumptus, & Ordinis utilitati & decori totus invigilans, monaſterium Romæ inſtaurandum judicavit, ut negotiis Ordinis, perſonarum tranquillitati, diſciplinæ incolumitati foret denuò meliùs conſultum. Vota ſua Paulo V. Pontifici per ablegatos oratores inſinuavit, & propitium eſſe rogavit ſupplicibus litteris optimus & ſuaſivus Abbas: ſupplicem exaudivit benignus Pontifex; & Eccleſiam SS. Petri & Marcellini, titulo Cardinalis inſignem, ad ſedem monaſterii aſſignavit, eâ conditione, ut totus Ordo ad dotem conferret mille quingenta auri ſcuta pro reddito annuo. Bullam his pactis, variiſque ornatam privilegiis, emiſit Paulus V. 8. idus Novembris anno 1609. hoc tenore.

Bulla Pauli V. P. Max. pro Monaſterio Ord. Præmonſtratenſis in Urbe Roma erigendo 1609.

Paulus Epiſcopus Servus ſervorum Dei.

Ad perpetuam rei memoriam, ad fructus uberes quos dilecti filii Canonici Regulares Præmonſtratenſis Ordinis, eorum exemplari vitâ moribuſque ad præclaras virtutum laudes compoſitis, in vinea Domini Sabaoth proferre non ceſſant, debitum reſpectum habentes, & attentè conſiderantes quòd Ordo hujuſmodi à B. illo Norberto tot miraculorum gloriâ illuſtri, divino inſtinctu ante quingentos annos inſtitutus, & per Sedem Apoſtolicam approbatus, inter alios ſimilium Canonicorum Ordines veluti præclarum flumen à perenni cœleſtium Paradiſi amœnitatum fonte per diverſas mundi partes profluxit, & quamplurimos viros litterarum ſcientiâ, ac etiam vitæ ſanctitate, miraculorum ſplendore fulgentes protulit. Dignum, quin potius debitum reputamus, ut Ordo ipſe cum perſonarum regularium ſub ejus vexillo virtutum Domino famulantium, commoditate, & ſpirituali conſolatione, & in dictæ ſedis conſpectu noſtræ proviſionis miniſterio propagetur. Cùm itaque in alma Urbe noſtra, quæ Beatorum Petri & Pauli, ac infinitorum aliorum Chriſti Martyrum ſanguine decora, atque Catholicæ Religionis caput, & Romani Pontificis Sedes exiſtit, ac in ea cæ-

Digitized by Google

teri Ordines Regulares per Sedem eandem approbati, ſingula, & nonnulli eorum plura domicilia cum non exiguo decore dictæ Sedis retineant, Præmonſtratenſis Ordo præfatus, nullum adhuc monaſterium aut Eccleſiam recepit, & propterea negotia felicem directionem Ordinis, ac illius perſonarum hujuſmodi tranquillitatem, nec non Eccleſiarum monaſteriorumque, rerum quoque & bonorum primodicti Ordinis manutentionem & conſervationem concernentia, quæ crebra & gravia præfatis Canonicis cum dicta Sede tractanda occurrunt, non levia incommoda patiuntur: Eccleſia autem SS. Petri & Marcellini de eadem Urbe, quæ una ex antiquioribus illius Eccleſiis & titulus Preſbyteri Cardinalis exiſtit, ac in qua quatuor duntaxat canonicatus, & præbendæ ſeu totidem perpetua ſimplicia beneficia eccleſiaſtica, Canonicatus nuncupata, fore dignoſcuntur, debitis obſequiis, & ſervitiis careat, in eaque divinus cultus non vigeat, & ſi dicta Eccleſia prædicto Ordini ad effectum juxtà eam unum monaſterium dicti Ordinis conſtruendi (ut infra) concederetur, profectò hâc ratione divini cultûs in ipſa Eccleſia reſtitutioni ſeu augmento, nec non Ordinis propagationi, illiuſque Canonicorum commoditati, & ſpirituali conſolationi, ac Sedis & Urbis hujuſmodi ſplendori, plurimùm conſultum foret, ac prædicti Canonici eidem monaſterio unum redditum annuum mille & quingentorum ſcutorum auri, in auro ex bonis prædicti Ordinis aſſignaret. Nos maturâ ſuper his deliberatione præhabitâ, ſingulares perſonas dictorum Canonicorum à quibusvis excommunicationis, ſuſpenſionis & interdicti aliiſque eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris & pœnis, à jure vel ab homine, quâvis occaſione vel cauſâ latis, ſi quibus quomodo libet exiſtunt, ad effectum duntaxat præſentium conſequendum harum ſerie ſolventes, & abſolutas fore cenſentes, motu proprio, non ad ipſorum Canonicorum vel alterius pro eis nobis ſuper hoc oblatæ petitionis inſtantiam, ſed de noſtra mera liberalitate Eccleſiam præfatam unâ cum ejus campanis, calicibus, patenis, libris, crucibus, vaſis, ſacris reliquiis, thecis etiam argenteis, cæteriſque paramentis & ornamentis, ac univerſâ ſupellectile, nec non parvâ arcâ illi contiguâ primodicto Ordini ad effectum juxta eam unum monaſterium cum clauſtro, cimiterio, refectorio, dormitorio, hortis, hortalitiis aliiſque membris & officinis neceſſariis & opportunis conſtruendi, duntaxat titulo Preſbyteri Cardinalis ac canonicatibus & præbendis ſeu beneficiis, illorumque, ac ejuſdem Eccleſiæ bonis proprietatibus poſſeſſionibus, cenſibus, fructibus, reditibus, proventibus, juribus, obventionibus & emolumentis univerſis ſalvis, & in eo in quo nunc reperiuntur ſtatu remanentibus, Apoſtolicâ authoritate, tenore præſentium ſine alicujus præjudicio concedimus & aſſignamus, ipſumque monaſterium, ex nunc prout ex tunc, & è contra poſtquam ſic conſtitutum fuerit, licet redditus hujuſcemodi aſſignatus extiterit in monaſterium regulare prædicti Ordinis pro uno Abbate perpetuo, qui tam hâc vice, quàm quotieſcumque deinceps perpetuis futuris temporibus monaſterium prædictum vacare contigerit, per Canonicos ejuſdem monaſterii pro tempore exiſtentes, ſervatâ formâ canonum ſtatutorumque & rituum primodicti Ordinis ab eadem ſede etiam approbatorum, eligi & confirmari debeat. Ac mitrâ, baculo, annulo, ſandaliis, cæteriſque inſignibus paſtoralibus, in dicto monaſterio uti, nec non calices, corporalia, thecas, patenas, veſtes, pallas, caſulas, tabernacula, urceos, ac campanas, ac in quibus ſacri olei ac chriſmatis uſus requiritur, alia vaſa atque paramenta & ornamenta eccleſiaſtica, juxtà privilegia primodicto Ordini, ejuſque Abbatis deſuper à dicta ſancta Sede conceſſa, & poſtmodùm præfatâ authoritate approbatâ & confirmatâ, quatenùs ſint in uſu, nec ſub ullis revocationibus comprehendantur, & non aliàs pro uſu dictæ Eccleſiæ duntaxat, benedicere, & poſt miſſarum, veſperarum, matutinorum officia benedictionem ſolemnem ſuper populum inibi præſentem, prout alii Abbates dictæ Urbis uſum mitræ & baculi poteſtatem habentes, elargiri ſolent; dummodo tamen Cardinalis titularis ibi præſens non ſit, vel ſi affuerit, ejus ad hoc accedat aſſenſus, & non aliàs, ſimiliter elargiri, nec non cimiterium, & alia loca ipſius monaſterii divino cultui dicanda per aquæ priùs ab aliquo Catholico Antiſtite gratiam & communionem dictæ Sedis habente, benedictæ aſperſionem, ſi ea quoquo modo pollui contigerit, reconciliare liberè & licitè valeat, nec non competente numero, ſaltem 12. Canonicorum primodicti Ordinis qui inibi in ſpiritu humilitatis, & ſub regularis vitæ diſciplina divinis laudibus inſiſtere, necnon conventuales ac alias miſſas decantare & celebrare, aliaque divina officia, nocturna pariter atque diurna etiam decantare, & ſub obedientia pro tempore exiſtentis Abbatis dicti monaſterii erigendi, perpetuò degere debeant, authoritate & tenore præfatis, & ſine alicujus præjudicio erigimus & inſtituimus, illique ſic erecto & inſtituto, pro ejus dote ac Abbatis & Canonicorum inibi pro tempore degentium ſuſtentatione, oneruṁque ipſius monaſterii ſupportatione, redditum præfatum etiam ex nunc prout poſtquàm aſſignatus fuerit, prout præfertur, ita quòd liceat Abbati & Canonicis monaſterii erigendi hujuſmodi pro tempore exiſtentibus, corporalem, realem & actualem poſſeſſionem bonorum in quibus ipſe redditus conſiſtet, per ſe vel alium, ſeu alios eorum ac dicti monaſterii erigendi nominibus, propriâ authoritate apprehendere, eundemque redditum, necnon eleemoſynas & oblationes ipſi monaſterio ſeu

Digitized by Google

Eccleſiæ pro tempore faciendas percipere, exigere, & levare ac in ſuos communes, ejuſdemque monaſterii uſus & utilitatem convertere, cujuſvis licentiâ minime deſuper requiſitâ, Apoſtolicâ authoritate & tenore præfatis applicamus, & appropriamus: nec non Superioribus primodicti Ordinis unum Abbatem & competentem numerum Canonicorum hujuſmodi, in dictum monaſterium introducendi licentiam & facultatem tribuimus & impartimur. Inſuper monaſterio erigendo hujuſmodi, illiuſque Abbati, Canonicis & perſonis pro tempore futuris, ut omnibus & ſingulis privilegiis, prærogativis, immunitatibus, exemptionibus, libertatibus, facultatibus, indultis & gratiis, tam ſpiritualibus quàm temporalibus, quibuſvis aliis monaſteriis ſeu Eccleſiis primo dicti Ordinis illorumque Abbatibus, Prioribus, Superioribus, Canonicis & perſonis in genere vel ſpecie, etiam per viam communicationis & aliis quomodolibet conceſſis, ac quibus illa & illæ de jure, uſu, conſuetudine, aut ex privilegio aut aliàs utuntur, fruuntur, potiuntur, & gaudent, ac uti, frui, potiri, & gaudere poſſint & poterunt quomodolibet in futurum, ſimiliter & pariformiter, ac ſine ulla prorſus differentia, uti, frui, potiri, & gaudere liberè & licitè valeant, in omnibus & per omnia perinde ac ſi illa monaſterio erigendo illiuſque Abbati, Canonicis, & perſonis hujuſmodi ſpecialiter & expreſsè conceſſa eſſent, authoritate Apoſtolicâ & tenore præfatis indulgemus, eidemque Abbati quæcumque ſtatuta, ordinationes, capitula & decreta ac monaſterii erigendi illiuſque perſonarum hujuſmodi ac rerum & bonorum ſpiritualium & temporalium curam, regimen & gubernium, directionem & adminiſtrationem, ac eorumdem Canonicorum receptionem, ætatem, qualitatem, victum, amictum, inſtructionem, directionem, diſciplinam, nec non modum & normam recitationis divinorum officiorum, precum, orationum & aliorum ſuffragiorum pertinentia, & aliàs utilia, licita tamen & honeſta, ſacriſque canonibus & Concilii Tridentini decretis atque inſtitutis regularibus primo dicti Ordinis non contraria à noſtro, & pro tempore exiſtentis Romani Pontificis in dicta Urbe Vicario in ſpiritualibus generali examinanda, & approbanda, faciendi & condendi, ac quoties pro eorum & temporum qualitate expedire videbitur, illa mutandi, corrigendi, moderandi, reformandi, & alia ex integro, præviis tamen examine, approbatione hujuſmodi, condendi, plenam, liberam & omnimodam facultatem & poteſtatem authoritate Apoſtolicâ & tenore ſimilibus concedimus & impartimur. Poſtremò monaſterium erigendi, illiuſque Abbates, Canonicos & perſonas hujuſmodi omniaque & ſingula pro tempore futura eorum bona, prædia, domos, poſſeſſiones, caſalia, terras, vineas, jura, cenſus ac alia quæcumque mobilia & immobilia ac ſe moventia bona, fructuſque & emolumenta quæcumque inde provenientia, tam in dicta Urbe quam extra eam ubilibet locorum conſiſtentia, ab omnibus & ſingulis datiis, gabellis, vectigalibus, impoſitionibus, collectis, pedaciis, angariis, proangariis, cavalcatis, equitatibus, taliis, belletinis, tractis, commiſſariis eorumque ſalariis, ſatellitum & aliorum etiam militum ſub vexillo S. R. E. militantium & ſtipendiatorum ac quarumcumque aliarum perſonarum, hoſpitum, nec non ſubſidiis donativis & aliis quibuſcumque oneribus, ordinariis & extraordinariis tam realibus quam perſonalibus & mixtis, etiam ratione grani, vini, olei, animalium vivorum & mortuorum, & aliorum quorumcumque obſoniorum, tam per mare & aquas ductorum, quàm per terram, undecumque ad Urbem præfatam, tam pro victu & veſtitu quàm quocumque alio uſu ſuo referendorum & conducendorum, ac moliturâ grani, & perceptione ſalis, nec non quorumcumque fructuum, tam ex propriis eorum fundis quàm aliorum colligendorum, ſimiliter pro ſuo uſu emendorum, cujuſcumque generis, ſpeciei, & qualitatis exiſtentium ac etiam ex urgentiſſimis cauſis per quoſcumque Romanos Pontifices Prædeceſſores noſtros, ut etiam nos, & Sedem præfatam impoſitis & quomodolibet, imponendis, quæ hîc etiam pro ſufficienter expreſſis haberi volumus, illorumque ſolutionibus & contributionibus authoritate Apoſtolicâ & tenore paribus, penitùs & omnino eximimus & liberamus, mandantes & diſtrictè præcipientes dilectis filiis moderno, & pro tempore exiſtenti Cameræ Apoſtolicæ Camerario, Præſidentibus, & Clericis ac Commiſſariis, Agentibus & Officialibus quibuſcumque ne deinceps perpetuis futuris temporibus, Abbatem & Canonicos ac perſonas hujuſmodi in præmiſſis & circa ea, directè vel indirectè, quovis prætextu ſeu quæſito colore, vel ingenio, moleſtare, perturbare, vexare, inquietare & quoquo modo impedire audeant ſeu præſumant; ſed præmiſſa ab omnibus inviolabiliter faciant. Decernentes eaſdem præſentes ſub quibuſvis ſimilium vel diſſimilium gratiarum revocationibus, ſuſpenſionibus, limitationibus, derogationibus aut aliis contrariis diſpoſitionibus, etiam per nos & ſucceſſores noſtros Romanos Pontifices pro tempore exiſtentes, & Sedem præfatam ſub quibuſcumque verborum formis & expreſſionibus, ac cum quibuſvis Conciliis & decretis pro tempore faciendis nullatenùs comprehenſas, ſed ſemper ab illis exceptas, & quoties illæ emanabunt, toties in priſtinum & validiſſimum ſtatum reſtitutas, repoſitas & plenariè reintegratas, ac de novo etiam ſub quacumque data poſteriori per Abbatem & Canonicos præfatos quandocumque eligendos conceſſas, ſemperque validas & efficaces exiſtere ad ſuos plenarios & integros effectus, ſortiri & obtinere ſic-

Digitized by Google

que in præmiſſis, &c. Et ita per quoſcumque judices quâvis authoritate fungentes, etiam cauſarum Apoſtolici palatii Auditores ac ejuſdem S. R. E. Cardinales ſublatâ eis, & eorum & quâvis authoritate aliter judicandi & judicari & definiri deberé irritum quoque & inane ſi ſecus ſuper his à quoquam quâvis authoritate ſcienter vel ignoranter contigerit attentari. Quocirca venerabilibus Fratribus noſtris Patriarchæ Hieroſolimitano, & Epiſcopo Loanenſi, ac dilecto filio Curiæ cauſarum Cameræ Apoſtolicæ generali Auditori, per Apoſtolica ſcripta motu ſimili mandamus, quatenùs ipſi vel duo aut unus eorum per ſe, vel per alium, ſeu alios præſentes litteras, & in eis contenta quæcumque, ubi & quando opus fuerit, ac quoties pro parte dictorum Canonicorum fuerint requiſiti, ſolemniter publicantes, eiſque in præmiſſis efficacis defenſionis præſidio aſſiſtentes, faciant authoritate noſtrâ præſentes litteras, & in eis contenta hujuſmodi ab omnibus ad quos ſpectat, & pro tempore ſpectabit inviolabiliter, obſervari, nec non præfatos Canonicos eorumque ſingulos illis pacificè frui, & gaudere, non permittentes illos vel quempiam ipſorum deſuper per quoſcumque quomodolibet, indebitè moleſtari, contradictores quoſlibet & rebelles per ſententias, cenſuras & pœnas eccleſiaſticas aliaque opportuna juris & facti remedia, appellatione poſt poſitâ, compeſcendo, ac legitimis ſuper his habendis, ſervandis proceſſibus, ſententias, cenſuras & pœnas ipſas, etiam iteratis vicibus, aggravando, invocato etiam ad hoc, ſi opus fuerit, auxilio brachii ſecularis, non obſtante Conſtitutione, felicis recordationis, Bonifacii PP. VIII. Prædeceſſoris noſtri, in qua cavetur ne quis extra ſuam civitatem vel diœceſin, niſi in certis expreſſis caſibus, & in illis ultra unam dietam à fine ſuæ Diœceſis ad judicem evocetur; ſeu ne judices à dicta Sede deputati, extra civitatem vel diœceſin in quibus deputati fuerint, contra quoſcumque procedere, aut alii vel aliis ſuas vices committere audeant, ſeu præſumant, & in Concilio generali edita de duabus dietis, dummodo ultra tres dietas aliquis authoritate præſentium ad judicem non trahatur, & aliis Apoſtolicis conſtitutionibus, nec non Eccleſiæ SS. Petri & Marcellini Urbis, Ordinis hujuſmodi juramento confirmatis, Apoſtolicâ vel quâvis aliâ firmitate roboratis ſtatutis & conſuetudinibus, privilegiis quoque indultis & litteris Apoſtolicis Eccleſiæ SS. Petri & Marcellini ac Urbe præfatis, nec non dilectis filiis Populo Romano, aliiſque Superioribus & perſonis ſub quibuſcumque tenoribus & formis, ac cum quibuſvis etiam derogatoriarum derogatoriis aliiſque efficacioribus & inſolitis clauſulis, irritantibus & aliis decretis in genere vel ſpecie aut aliàs quomodo libet conceſſis, approbatis & innovatis, quibus omnibus & ſingulis pro illorum ſufficienti derogatione aliàs de illis eorumque totis tenoribus, ſpecialis, ſpecifica, expreſſa & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clauſulas generales idem importantes mentio ſeu quævis alia expreſſio habenda, aut aliqua exquiſita forma ad hoc ſervanda foret tenore hujuſmodi ac ſi de verbo ad verbum nihil penitùs omiſſo, & formâ in illis traditâ obſervatâ inſerti forent, præſentibus pro ſimiliter ſufficienter expreſſis habentes, illis aliàs in ſuo robore permanſuris, hâc vice duntaxat, harum ſerie ſpecialiter & expreſſè derogamus cæteriſque contrariis quibuſcumque, aut ſi aliquibus communiter & diviſim ab eadem ſit Sede indultum quòd interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint per litteras Apoſtolicas non facientes plenam & expreſſam, ac de verbo ad verbum de indulto hujuſmodi mentionem. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtrarum, abſolutionis, conceſſionis, aſſignationis, erectionis, inſtitutionis, applicationis, appropriationis, tributi impartitionum, indulti, voluntatis, exemptionis, liberationis, præcepti, decreti, mandatorum, & derogationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac BB. Petri & Pauli Apoſtolorum ſe noverit incurſurum. Datum Romæ apud S. Petrum anno Incarnationis Dominicæ 1609. Octavo idus Novembris. Pontificatûs noſtri anno quinto.

SCIPIO DE URSINIS.
Locus Plumbi
SCIPIO COBELLUTIUS.

Tantos tamque laudabiles Franciſci Abbatis Generalis conatus, tam beneficos ſummi Pontificis in Ordinem ſenſus fraudavit Ordo ipſe, ſibi ſuoque commodo haud ſatis proſpiciens: quod cunctus Ordo præſtare, vel noluit, vel non potuit, per ſe ſolum maximâ ex parte & magnanimo auſu aggreſſus, perfecit R^mus Adrianus *Stalpaerts* Tongerloæ digniſſimus Abbas, dum ad ſuorum eruditionem & Ordinis tutamen anno 1618. Collegium ſancti Norberti Romæ erexit in quo ſacris Litteris Religioſi vacant ſub magiſterio Præſidis qui Syndici Ordinis in Romana Curia ſolet officio inſigniri.

ALMAZU.

Almazu. Fil: Zabrdovici. olim S. Stephan. Diœceſis Albæ regalis. Circaria Hungariæ.

APud Pagium *Almask* ſcribitur, & ſancti Stephani appellatur ſoboles, quam anno 1294. Abbatiæ Zabrdovicenſi invenimus adjudicatam, Capituli generalis edicto. Media inter fluvios Danubium & Sarwitzam Præpoſitura hæc eminebat; quam victor Solimanus,

Digitized by Google

captâ Alba-regali, æquavit ſolo circa annum 1543. ſub Turcico jugo ingemuit Comitatus Albæ-regalis, donec anno 1688. Romanorum Imperatori Leopoldo I. expugnatione reſtitutus, ad fidem rediit; ſed necdum Ordini Præpoſitura Almazuenſis addicta eſt.

ALNEWIKE.

Alnewike. Fil. Neubus. Diœceſis Dunelmenſis. Circaria Angliæ.
* Durham.

IN agro Northumbrenſi, intrà limites Diœceſeos Dunelmenſis, * ſedente tum Villelmo in Epiſcopatu, Stephano Regnante, anno Chriſti 1147. prodiit *Alnevikum*, prima *Neuhuſii* ſoboles, parentem habens Euſtachium de *Veſcy*, abnepotem Ivonis militis ſtrenui, patriâ Normanni, Villelmi Angliæ domitoris, belli & victoriarum comitis indefeſſi, qui poſt ſubactam Angliam, junxit ſibi in matrimonium filiam Villelmi *Tyſone* Baronis de *Alnewike*, & de *Maltone*, à quo, hæreditatis jure, utramque Baroniam conſecutus, utramque tranſmiſit in filium Joannem de *Veſcy*, patrem Euſtachii. Hic ferventis in Neuhuſio pietatis & religionis æſtu quaſi accenſus, ad ſuos lares evocavit Canonicos, qui Abbatiæ locarent fundamenta, & diſtractas ex Baronia Alnewikii hæreditates, capeſſerent ad ſuſtentationem. Ad votum Euſtachii, coloniam Fratrum ablegavit Abbas Girlo, & dotem ſatis amplam, per manus Villelmi Epiſcopi Dunelmenſis ſibi tranſcriptam, accepit. Eccleſiam in honorem B. Mariæ propriis ſtruxit ſumptibus, largus fundator; ſtructam auxêre beneficiis paternæ devotionis æmuli Filii, & Eccleſiam de *Gyſnes* junxerunt avito patrimonio, in qua paulòpoſt Sanctimonialium Parthenon non ignobilis, floruit; cujus meminit Gervaſius Abbas Præmonſtrati Epiſt. 69. & 70. falsò Alnewikium titulo & dignitate Abbatiali minuit Monaſticon Anglicanum, documentis reclamantibus, renitente epiſtolà nomine Gervaſii ad Benedictum Abbatem de *Alnewick* inſcrptâ anno 1212. obſiſtente demùm Abbatialium Filiarum proſapiâ; has enim peperit, teſte antiquiſſimo Circariarum indice, Abbatias *Drierburg*, ſeu magis *Blibourg*.

Novum Caſtrum.

Langeliacum.

Talis partus haud degenerem matrem arguit, nunc communi ſtrage deletam. Vide Prob. à col. LXXXIX. ad col. LXXXXI.

ALTENBERGA.

Altenberga. Fil. Romerſdorffii. Diœceſis Trevirenſis. Circaria Vvenphaliæ.
(a) Lohn.

INter *Biel* & *Dalheim*, ſecùs civitatem *Vezlariam*, ad *Lohnæ* (a) fluvii ripas, mons, *Altenberg* dictus, aſſurgit. Pro jure paſcuorum hujus inculti montis, flagrans extitit diù controverſia inter Dynaſtas de *Daltheim*, & vicinæ villæ, nomine *Oberbiel* incolas. Godefridus quidam ſacerdos litem ſatagens dirimere, à dynaſtis de *Daltheim* montis proprietatem petiit ſupplex, & obtinuit; & tandem prætenſum jus ſuum eidem conceſſit Oberbielenſis Communitas. Adepto monte, Godefridus S. Nicolao ſacrum, Templum ædificavit; ſibique modicam conſtruxit ædem, animo ſedem ſuam figendi in hoc monte. Aſt paulò poſt Engelberto Abbati Romerſdorffienſi, ſanctarum Virginum Ordinis candidi ſeceſſum, quæ Deo, ad inſtar inſtituti de *Wulſferberg*, militarent, liberaliter, vel, ut aiunt, divino inſtinctu, locum conceſſit anno 1178. Donationem laudavit Arnoldus Archiepiſcopus, approbavit & Alexander Papa III. anno 1180. & ſub his auſpiciis nobile Virginum examen ex *Wulfersbergenſi* Parthenio collectum, impoſuit Altenbergæ Engelbertus ſub magi-
1. ſterio.

2. LAODOMIÆ, cui anno 1248. ſucceſſit.

3. CHRISTINA Filia nobilis Equitis de *Biel*, quæ obiit 22. Aprilis 1248. illi ſuffecta dicitur.

* Vide notas ad Chartas Henrici Landgravii Haſſiæ & Adolphi Imper.

SANCTA GERTRUDIS * Ludovici Landgravii Haſſiæ & Thuringiæ, & S. Eliſabeth filia, SS. albo inſcripta, de qua in Annalibus amplior ſermo erit. Deſiit vivere anno 1297.

CATHARINA Comitiſſa Naſſovii, mortua 4.
1324.

GERTRUDIS Comitiſſa Naſſovii 1359. 5.

ANNA Comitiſſa de Salmis, x. Martii 1385. 6.

CATHARINA Comitiſſa Naſſovii. 7.

LYSA Comitiſſa. 8.

HADEWIGIS Comitiſſa. 9.

MAYNA Comitiſſa de *Limburg*. 10.

WILLEBURGIS Comitiſſa. 11.

JUTTA Comitiſſa. 12.

ANNA Comitiſſa de *Reneck*. 13.

ANNA Comitiſſa de *Solms*. 14.

IMAGINA Comitiſſa. 15.

ELCKA Comitiſſa de *Zeigenheim*. 16.

CATHARINA Comitiſſa de *Solms*. 17.

Et iſtæ XI. ſeriatim in ſchedis ſcrinii notatæ, & ſuis quæque diebus relatæ in Necrologio nec regiminis ingreſſum, nec finem exhibent.

AGNES Comitiſſa de *Braunfels*, ſoror Co- 18.
mitis Ottonis, obiit 21. Maii 1490.

AGNES Comitiſſa de *Solms Braunfels*, fra- 19.
tri ſuo Bernardo in Arce *Braunfels* acatholicam religionem primò profitenti & ad defectionem provocanti Sanctimoniales Altenbergæ, reſtitit generoſa ſoror, ejuſque conſtantiam æmulatæ 46 virgines, in fide perſeveraverunt. Obiit pia mater 1531.

ANNA DE *DUDELSHEIM* 1552. 20.

MARIA DE *ROLSHAUSEN*, Altembergam à 21.
Philippo filio Bernardi, Comite de *Solms*, ad perduellionem illectam, in fide conſervavit, 1539.

Digitized by Google

22. MARIA *SCHENEKIN* de *Seweinsberg* 1580.

23. DOROTHEA DE *DUDELSHEIM*, linguæ latinæ perita, & pro defenſione fidei, ac juribus Eccleſiæ ſuæ indefeſſa zelatrix 1602.

24. ELISABETH DE *SCHEID* de *Weſchpfenning* 1626.

25. ANNA ELISABETH *RIDESELIN* de *Bellenheim* 1635.

26. CHRISTINA DE *BATERIN*, ſub ejus magiſterio octies à militibus hæreticis expoliata fuit Altenberga, & anno 1643. die 24 Septembris, domus Vezalariæ ad refugium ædificata, cum omnibus monaſterii Clenodiis, ab iiſdem hæreticis in cineres redacta fuit 1644.

27. CATHARINA DE *DERS* 1655.

28. MARTHA MAGDALENA DE *HOPPEN*, cujus ætate à Suecis iterùm devaſtata fuit Altenberga 1684.

29. ANNA MARGARETA *FORSTMEISTERIN* de *Gelhauſen*, annoſa & jubilaria, à pluribus annis utiliter & ſanctè Parthenoni præſidens, ruinoſam inſtauravit Altenbergam, & B. Gertrudis in ſe ſpiritum habens, ſuis impreſſit Sororibus, & 26. Julii ad Patrem ſpiritum abiit anno 1721. Huic ſuffecta eſt.

30. CATHARINA MARGARETA DE *CALENBERG* antehàc Prioriſſa, habens tredecim equeſtris & inclytæ nobilitatis ſub ſe virgines, quarum hîc elenchum ſubjicimus.

CHRISTINA AMALIA DE *BOYNEBURG*.
ANNA ELISABETH DE *HEDESTORFF*.
ANNA ELISABETH DE *HAZFELD*.
MARIA SOPHIA DE *CALENBERG*.
ANNA MAGDALENA DE *BURSCHSDORFF*.
ANNA MARGARETA DE *SCHLEIFFRAS*.
MARIA ELISABETH DE *METS*.
HELENA VERONICA DE *KETSCHAU*.
ANNA FRANCIA DE *KETSCHAU*.
ANNA CATHARINA DE *SCHLEIFFRAS*.
ANNA HENRICA *SCHENCKIN* de *Schweinsberg*.
MARIA SUSANNA *VOITIN* de *Salsburg*.
MARTHA MAGDALENA DE *BALSERIN* cum quatuor Sororibus laicis.

PASTORATUS.

Oberbiel.
Niderbiel.
Stiendorff.
Albshauſen, nunc à Miniſtris Proteſtantibus occupati, quibus tamen inſtitutionis litteras, pro jure ſuo Magiſtra confert.

SACRÆ RELIQUIÆ.

Præter corpus S. Gertrudis, quod in Eccleſia ſub lapideo ſepulchro, ad quatuor pedes ſuprà terram erecto, aſſervatur, SS. Reliquiis gaudet Altenberga.

Pars magna Brachii S. Elizabeth Landgraviæ, argenteo accluſa brachio.

Annulus ſponſalis ejuſdem ſanctæ.

Cantharus argenteus, quo eadem ſancta Marpurgi in ſervitio pauperum utebatur, & in cujus operculo, hæc inſculpta leguntur verba.

Cantharus ſancta Elizabeth MCCXXXVII.

Caſula rubra holoſerica, ex toga nuptiali ſanctæ Elizabeth, in qua ex auro intexti ſunt duo magni leones, gentilitium Haſſicum hinc & inde multis varii coloris lapidibus ornatum.

Amplus calix, in cujus pede hæc legitur inſcriptio.

Gertrudis filia B. Elizabeth me fecit.

Caput B. Gertrudis, circà quod in umbraculo, intexta ſunt hæc verba. *B. Gertrudis filia S. Elizabeth, Magiſtra in Altenberg.* Vide Probat. à col. LXXXXJ. ad col. CJ.

SANCTUS ANDREAS CLAROMONTANUS.

S. Andreas. Fil. S. Gilberti. Diœceſis Claromontanæ. Circaria. Alverniæ.

GUillelmus VII. Claromontis Comes, & Alverniæ Delphinus, Roberti III. Alverniæ Comitis filius, & ex aſſe hæres, Provinciæ Comitatu ab ſuo patruo Guillelmo VIII. invaſore, pulſus, Claromontenſem pagum, & inanem penè titulum Delphinatûs Alverniæ, in ſortem ab occupatore accepit. Tenuis fortuna inditam ſibi à pueritia pietatem non imminuit, ſed reſiduum patrimonii opulentioris diviſit cum Chriſto, ad remedium animæ ſuæ, & dilectæ conjugis Joannæ de *Calabria*, filiæ Guidonis Comitis Alboniæ. (*a*) Suburbium civitatis ipſius Claromontanæ, & antiquiſſimam, ſed prorsùs ignobilem tunc temporis Eccleſiam S. Andreæ, ſacris ſancti Tigridii (*b*) Alvernorum Archidiaconi, exuviis venerandam, elegit, in qua divino cultui, & ſub anathemate partem ſuorum bonorum litaret, Ordinique mancipatet Præmonſtratenſium.

Anno igitur 1149. tabulis ſolemnibus totam fundationis ſat pinguis, ſeriem conſignavit, & evocatos è ſancto Gilberto Canonicos, in ſancti Andreæ immiſit Eccleſiam, ſub Abbatis Præfectura victuros. An verò ad mentem fundatoris fuerint ab origine conſtituti Abbates, dubium faceſſit, Alexandri III. Bulla, anno 1174. Gualterio Priori Eccleſiæ S. Andreæ inſcripta. Neque enim probabile eſt, præterito irreverenter Abbate, poſtulatam, aut conceſſam fuiſſe Priori confirmationem dotis, & Privilegiorum ſancti Andreæ, niſi tunc vacantem ſupponas Eccleſiam, aut ſuo viduatam Abbate;

(*a*) Juſtel filiam Cuillelmi Ducis Calabriæ III. appellat, qui Cuillelmus filius erat Rogeri I. Siciliæ Ducis.

(*b*) S. Tigridius urbis Arveniæ civis, Archidiaconus fuit S. Illidii Arvernorum Epiſcopi, & ejus frater germanus. De illo agit Gregorius Turon.

Digitized by Google

quod quidem probabilius eſſe ſuadet Guillelmi VII. Comitis Claromontani diploma inſcriptum Abbati & Conventui S. Andreæ anno 1149. niſi forte ſuſpiceris, ob inſufficientiam Canonicorum, vel ob impares ſuſtendandæ numeroſiori myſtarum turbæ proventus, deſiiſſe per tempus titulum Abbatis qui anno 1188. in Durando revixit: illum enim Abbatis nomine compellat Clemens III. in ſuo Diplomate, quo monaſterium, ejus poſſeſſiones, & privilegia Apoſtolico favore proſequens, communivit. A Durando ad ſeros ſucceſſores honor iſte propagatus, in ipſis etiam Commendatariis perſeveravit. Abbatiam ſancti Andreæ Philippus Auguſtus Galliæ Rex, ſuam quodammodò fecit, dum juriſdictionem ejus immunitatemque ab omni vectigali, decima, cenſu, & onere, majeſtalibus aſſeruit litteris anno 1189. Ne tamen piiſſimo Guillelmo Comiti, gloriam fundationis eriperet, illum Cœnobii authorem, *magni Ducis* titulo inſignitum, appellat. Quam appellationem *Magni Ducis* interpretari arduum eſt, cum Dynaſtiam ducalem nunquam poſſederit. Fortè ex ſummo rei militaris imperio iſthoc nomen obtinuit, quod ipſi Robertus I. Delphinus Alverniæ, & Claromontis Comes, ejus abnepos, denegavit in charta confirmationis anni 1249. quâ ſui atavi beneficia recolens collata monaſterio ſancti Andreæ, inſtaurat, & ſpeciatim *Jura Juſticiarum Alta & Baſſa, in Sauzeto, Vedrina, Villa nova*, & aliis, approbatione ſuâ ſanxit.

Philippus III. Rex Galliæ, ſibi, ſuoque regali Dominio aſcripſit ſub tutelari nomine Abbatiam ſancti Andreæ, quam uti hæres propatrui ſui Guillelmi Magni Comitis ſibi vindicabat, quamque Ludovicus VIII. avus ejus 8. Novembris anni 1226. defunctus *Monpencerii*, viſceribus & corde, in amoris argumentum, illuſtrarat teſtamenti ſui tabulis; unde & regalem deinceps haberi voluit: nec non privilegia locis annexa regalibus, perpetuò ibidem vigere, & indultas à Pontificibus præeminentias ſtare illibatas; præcipuè verò jus mitræ geſtandæ, quod ad petitionem ipſiuſmet Regis, Abbati S. Andræ conceſſerat Joannes XXI. Singulare prorsùs, & peregrinum in Ordine Præmonſtratenſi privilegium, tunc temporis ſpirante humilitatem.

Pari benevolentiâ affecti Reges poſteri ergà S. Andreæ monaſterium, paribus cumularunt gratiis, utinam & hanc addidiſſent, ut à Commendatariis totam penè pii fundatoris exhaurientibus ſubſtantiam, exemiſſent. Non proſtrata tamdiu jacuiſſet Regia domus, verſa ex paupertate in tuguriolum, & diſciplinæ regularis extremos, noſtris temporibus, non egiſſet agones, in puſillo grege, arctum panem, & brevem vix habente aquam. Sollicitâ, ut audio R^mi Generalis vigilantiâ, jam colorem optimum reſumpſit Abbatia, jam divini refloreſcit cultûs aſſiduitas, & multiplicatâ laudantium Deum cohorte, quam frugalis paſcit œconomia, ſuo decori reſtituta eſt domus Dei & reviréſcit obſervantia.

Quoniam documenta ſancti Andreæ ab anno 1149. nullum ſuppeditant Abbatis nomen, à Durando catalogum auſpicabimur, qui anno 1189. hoc titulo inſignitur.

DURANDUS à Clemente III. Bullam hoc anno obtinuit pro confirmatione ſtatûs & proventuum S. Andreæ. Tranſlationi corporis S. Auſtremonii in monaſterium * Mauzacenſe interfuit anno 1197. ceſſit paulò poſt, & in ſuperſtitis locum aſſumptus eſt. 1.

* Mauzac

JOANNES I. qui ab anno 1196. ad 1200. ſubſcriptus in actis legitur. 2.

THOMAS I. donationibus factis Monaſterio S. Illidii * ſiſtitur teſtis an. 1200. 1203. 3.

* S. Allire

JOANNES II. ab anno 1204. ad 1208. vixit Abbas, agente adhuc in vivis Durando. 4.

THOMAS II. anno 1214. 5.

GUILLELMUS I. anno 1240. florebat. 6.

PETRUS I. anno 1242. 7.

GUILLELMUS II. *POMPARD* 1251. 8.

GUILLELMUS III. *UZENDA*, aliàs *de Merdoigne*, obiit an. 1259. Illi ſucceſſiſſe videtur Hugo de ſancto Andrea, qui teſtis & ſubſcriptor fuit teſtamenti Roberti I. Comitis Claromontis, & Alverniæ Delphini anno 1262. ſcrupulum ingerit nihilominùs omiſſio tituli *Abbatis*. Vide *Baluze, Hiſt. de la Maiſon d'Auvergne*. 9.

PETRUS II. de *CHAMAILLERE*, obiit 28. Januarii 1265. 10.

PETRUS III. *TEISSERS*—8. Februarii 1278. 11.

GUILLELMUS IV. de *LA BESSA* 12. Martii 1296. Medios inter Guillelmum & Geraudum aſſuit Sanmarthanus Stephanum anno 1296. & Bertrandum de *Plonziaco*, anno 1300. Sed in nullis S. Andreæ chartis obvios. 12.

GIRAUDUS *UZENDA*, 11. Novembris 1304. Illi ſupponitur ab eodem authore, Joannes, nuſquam viſus. 13.

BERTRANDUS DE *PLAUZAT*———1307. 14.

ASTORGIUS *BARAT*, reſignatâ prius Abbatiâ, moritur 24. Januarii 1353. 15.

JACOBUS DE *SERRE* utiliter præfuit: dominium de *Bravane* comparavit ſuo monaſterio; inſtituitur anno 1347. executor teſtamenti Hugonis Delphini Præpoſiti Brivatenſis; intereſt anno 1351. ſequeſter pacis inter Abbatem & Monachos ſancti Illidii: moritur 14. Januarii 1353. 16.

MATHÆUS *JAUMAR*————1371. 17.

STEPHANUS *RAUZIER*, ſeparationem menſæ primus invexit————1374. 18.

GUILLELMUS V. *SIMOND*, vivebat anno 1403. 1404. 19.

STEPHANUS *ISSARTEL*, obiit 23. Octobris 1437. 20.

BERALDUS DE *VOLPILIERS*, denaſcitur 18. Septembris 1451. 21.

JOANNES

XXII.

JOANNES III. *de Volpiliers*, anno 1485. amore ſanguinis faſcinatus, nepoti ſuo, Clerico ſeculari, Abbatiam ex reſignatione tranſmiſit. Proditorios verò dies ad 5. Decembris anni 1492. indignus Abbas adduxit.

XXIII.

GUILLELMUS VI. *de Volpiliers*, Commendatariorum primus, obiit 19. Julii 1529.

XXIV.

CLAUDIUS *du Prat*, Epiſcopus Mimatenſis, in Eccleſia ſancti Andreæ ſepelitur 8. Februarii 1533. nullum tamen exſtat monumentum ejus impoſitum corpori.

XXV.

PHILIPPUS *de la Chambre*, Cardinalis dictus Bononienſis, S. Andreæ, & Magniloci, non tam Abbas, quàm prædo. Obiit anno 1549.

XXVI.

TIBERIUS CRISPUS Cardinalis, tituli ſanctæ Agathæ, Abbatiam tenuit ad annum 1556.

XXVII.

TIBERIUS CRISPUS, Civis Romanus, ceſſit ſub reſervatione penſionis, ſuper Epiſcopatu Bononienſi, in gratiam.

XXVIII.

PROSPERI Cardinalis, tituli ſanctæ Mariæ de *Angelis*, dictæ à ſancta Cruce, Epiſcopi Bononienſis, Arelatenſis Eccleſiæ perpetui adminiſtratoris. Triplici Rotæ ſententiâ ejicitur è poſſeſſione Abbatiæ anno 1580. & reſignans iterùm occupat; iterùm quoque ſub tributo penſionis mercatur Abbatiam anno 1582.

XXIX.

JERONIMUS *Ravasquier*, onerariâ conditione impetratam Abbatiam, ſub onere ſimili tranſtulit, anno 1585. Stephano qui ſequitur.

XXX.

STEPHANUS *de la Barge*, Canonicus & Archidiaconus Lugdunenſis, ibidem 7. Januarii 1602. obiit.

XXXI.

CAROLUS VALESIUS, Alverniæ Comes, Franciæ Protho-Prior, Caroli IX. Galliæ Regis filius ſpurius, Melitenſi militiæ adſcriptus, primùm Abbas ſancti Andreæ ex reſignatione efficitur, ſed matrimonio ſubſequente, & inito 6. Maii 1591. cum Carola de *Montmorantio*, abjecit Clericatum, non tamen Abbatiam, quam filio Ludovico minorenni contulit.

XXXII.

LUDOVICUS VALESIUS, Dux Engoliſmenſis, Abbatiæ intruſus, ad patris exemplum, ipſam cum uxore commutavit, Henricâ *de la Guiche*, 8. Februarii 1629.

XXXIII.

HENRICUS *Ardier*, Canonicus Pariſienſis, & Rothomagenſis Parlamenti Senator, in Thermis Borbonienſibus 29. Septembris 1664. ſublatus.

XXXIV.

GASPARDUS *de Tourreil*, Regii fiſci in Tolozana curia Procuratoris filius, nominatur à Rege 8. Januarii 1665. & 14. Martii 1712. à morte diſpungitur Abbas.

XXXV.

JOANNES-ANTONIUS *de Nevenstein*, Alſata, Doctor Sorbonicus, Epiſcopi Argentinenſis Vicarius generalis, 3. Aprilis 1713. renunciatus à Rege Abbas, 8. Aprilis adiit poſſeſſionem.

PASTORATUS ET BENEFICIA.

S. Catharina, monaſterialis parochia.
S. Joannes de *Mardogna*, cum filiali *Rupe Donneza*. (*Roche Donneza.*)
S. Julianus de Suſſiaco. (*Suſſat.*)
S. Maria de Sauzeto frigido. (*Sauzet le froid.*)

PRIORATUS SIMPLICES.

S. Andræas de Sayato, (*Sayat*) unitus perpetuò Prioris Clauſtralis dignitati.
S. Joannes de Mardogna. (*Merdogne.*)
S. Blaſius de Monteleonis. (*Montleon.*)
S. Andræas de Brolio. (*du Breüil.*)

Duo ſunt beneficia, ſeu potiùs officia clauſtralia, alterum Sacriſtæ, alterum Præſidis & magiſtri infirmorum.

Item Vicariæ ſex in titulum beneficii, vel præſtimonii erectæ ſubſiſtunt.

1ª *de Gerzat.*
2ª Comitum Claro-montenſium.
3ª *de Cornon.*
4ª *de Vareilles.*
5ª *de Ville-Soubroug.*
6ª *de Mathucieres.*

Proventus eis aſſignatos, in maſſam communem congerunt Canonici Vicariarum ejuſmodi titulares, ut tenuis alioqui Capitulantium menſa victum & veſtitum ſubminiſtret Canonicis.

SACRÆ RELIQUIÆ.

Digito indice, manûs ſiniſtræ S. Sebaſtiani, gloriatur Eccleſia ſancti Andreæ.

MONUMENTA SEPULCRALIA.

In Crypta jacent illuſtrium Fundatorum corpora. Altare impoſitum, à ſiniſtro latere, appellatur Capella Delphinorum Alverniæ, ibique proſtat mauſolæum lapidis albicantis, quinque pedes habens latitudinis, longitudinis decem, figuris hinc inde ornatum triginta ſex, arte inciſis.

Digitized by Google

Cor & viſcera Ludovici VIII. ab eodem Principe legata, poſſidet.

Jacet ibidem Robertus I. Alverniæ Delphinus, & Claromontis Comes, mortuus anno 1262. die x. Aprilis. Vide Probat. à col. CXLIV. ad col. CXLVIIJ CLX.

SANCTUS ANDREAS IN NEMORE.

S. Andreas in Nemore, Fil. Domni-Martini. Diœceſis Ambianenſis. Circaria. Pontivi.
* Le Canche.

IN vico de *Mareſquel*, ſecùs amnem *Cantium*, * loco Alnetis conſito, ædificatum eſt ſancti Andreæ Cœnobium anno Chriſti 1135. Dotem & territorium ſuppeditante Inguerranno Toparchâ de *Belloramo*, & Hugone filio ejus, Artheſiæ nobilibus & inclytis Proceribus. Hunc illis honorem tabulæ primordiales aſſerunt, quem iniquiores Gazetius & Locrius, Scriptores Belgici, ſuffurantur, ut Guillelmo de ſancto Audomaro, gratis impertiant. Ex ſuo ſitu & alnetis frequentibus Abbatiam obumbrantibus lepidè, monaſterium obtinuit nomen ab origine, *ſancti Andreæ in Alneto*. Ad annum 1157. ſtetit Abbatia in ſuo fundationis ſolo; ſed vel populari ſtrepitu, vel fluvii importunis alluvionibus vexati Canonici, ad pacatiorem ſeceſſum,* gratamque planitiem, duabus ab *Heſdinio* * leucis, ſuas tranſportarunt ædes, à priore loco duobus diſſitas milliaribus. Illic cœlo ſereno, grato proſpectu agrorum feracium, ſylvarum fugientium umbrâ placidiore, ſed rariſſimâ fruuntur aquâ.

* *Gremacourt.*
* Heſdin.

E viciniore ſancti Judoci, ſeu Domni-Martini cœnobio accivit Inguerranus Canonicos aliquot, qui, duce & magiſtro Anſchero, prima Eccleſiæ in *Alneto* fundamenta ponerent, in honorem B. Andreæ Apoſtoli conſecrandæ. Conſtitutos Fratres, & miro virtutum fragrantes odore, fovere cœpit vir nobilis Landricus, eiſque villam de *Bloovilla*, * ad ſuſtentationem, benignè largitus eſt. Sedem, non mores, ex utilitate dum mutavêre Fratres, Hugone filio fundatoris, in tranſmarina expeditione defuncti, annuente, beneficum experti ſunt Radulphum Militem de *Brineur*, qui ut orationum fieret particeps, his villam *Brunelli-prati* * tranſcripſit, ſub approbatione Gualteri Tyrelli, Principis de Piſſiaco, * ſupremi, & territorialis Dynaſtæ.

* *Bloovill*, à Monſtrolio ad mare, villa diſtans unâ horâ.
* *Bignopré.*
* De Poix.

I.

ANSCHERUS Abbas qui à limine fundationis, autoritatem Samſonis Epiſcopi Ambianenſis interpellarat, ad ſtabilimentum monaſterii, & Religionis fulcimentum, poſteà Alexandri III. Pontificis, in hunc finem, imploravit auxilium, quod gratanter impendit Pontifex, ſtatum, & poſſeſſiones ſancti Andreæ ſub Apoſtolica tuitione ſuſcipiens. Tum Anſcherus ad majoris Templi ſtructuram convertit ſollicitudines; ſaxa parat, invitat fabros, & de parcimonia theſauro comparato, primarium meditatur ponere lapidem; ſed morte præventus, feliciter in Domino obdormivit, domum non manu-factam in cœlis quæſiturus, XII. Decembris 1168. Ejus oſſa è veteri ſarculo eruta, in medio chori Eccleſiæ recondita ſunt anno 1642.

II.

HUGO ab exordio ſuæ adminiſtrationis, anno videlicet 1170. bona ſuæ Eccleſiæ à Theobaldo Epiſcopo Ambianenſi, & à Mathæo Bolonienſi Comite, confirmari obtinet. Parem ei gratiam indulſit Deſiderius Epiſcopus Morinenſis, in cujus Diœceſi varias poſſeſſiones, ex largitione Claremboldi de *Thiembronia*, præcipuè vallem *Veſtoldi* (a) fuerat conſecutus. Jeroſolimam proficiſcens Inguerranus Miles, Dominus de *Frimieux*, tradidit eidem Hugoni, ut pium iter bearet Deus, ſylvam *Brunelli-prati*. (b) His incrementis temporalibus, at ſpiritualibus longè magis locupletatum cœnobium, morte interveniente, 27. Decembris 1178. dimiſit B. Hugo.

III.

GOSSELINUS teſtis accedit in multiplici inſtrumento ſancti Joannis Ambianenſis, ab anno 1179. Hugonem Comitem ſancti Pauli, Lambertum Epiſcopum Morinenſem, Philippum denique Auguſtum Regem Franciæ, protectores nactus, perſonas, prædia, ipſumque ſancti Andreæ monaſterium, ſub eorum cuſtodia & deffenſione conſtituit. XI. Februarii 1199. viam patrum ingreditur Goſſelinus.

IV.

ROBERTUS Dominum de *Bloovilla*, Robertum nomine, Jeroſolymitanam peregrinationem ex voto aggredientem, aliquandiù hoſpitem habuit, ut piis probatus exercitiis, chriſtiano ritu votum exolveret. Ad itineris expenſas mutuatam ab Abbate Roberto pecuniam redemit ceſſione duorum avenæ modiorum cenſûs annui, anno 1201. quo etiam Guillelmus de ſancto Audomaro, donationes per Landricum factas, nemoris ad Ivonis villam * ratas habuit. XVI. Aprilis 1208. obiit Robertus.

* *Le Valivon*, ſecùs Cantium.

V.

GUIDO ad annum 1214. præfuiſſe legitur.

VI.

SENOLDUS ex Priore Abbas factus, Eccleſiæ

(a) *Val-Veſtaud*, diſtans 7. leucis à S. Andrea: 4. à ſancto Audomaro.

(b) *Bruneau-pré*, ſecùs viam publicam, quæ gallicè, *la Chauſſée de la Reine Brunehaud*; dicitur.

ſuæ bonorum confirmationem ab Honorio III. impetrat anno 1217. eodem Prælaturæ valedixit.

VII.

Tesso, Templum fornicibus teſtudinatum, ſacrâ per Epiſcopum Ambianenſem inauguratione conſecravit 26. Julii 1220. Dormitorium & clauſtrum, quæ priùs ligneis tabulis ſtructa, & vili luto illita erant, ex lapidibus ædificavit, ac tandem de Fratribus, & de monaſterio benè meritus Abbas, obiit 26. Auguſti 1230.

VIII.

Joannes *de Resne* 7. Octobris occubuit anno 1242.

IX.

Hugo *de Frusges*, tria ab Innocentio IV. Diplomata recepit data Lugduni anno 1247. quorum altero alienationem bonorum ſancti Andreæ prohibet: item ne Fratres compelli poſſint ad receptionem, ſeu proviſionem alicujus in beneficiis, ſeu penſionibus, abſque ſpeciali mandato Sedis Apoſtolicæ: altero autem ibidem dato 2. Octobris ejuſdem anni, confirmat Pontifex monaſterii bona, exemptionem decimarum, novalium, vetatque ne Fratrum quiſpiam de loco diſcedere, niſi arctioris Religionis obtentu, præſumat. Robertus Attrebatenſis Comes, Frater S. Ludovici Francorum Regis, dedit anno 1248. ad Hugonis Abbatis inſtantiam litteras, quibus mandavit » Ballivis ſuis, » quatenùs res & bona Eccleſiæ » ſancti Andreæ in Nemore, cujus perſonas, in- » quit, ob ſuorum exigentiam meritorum, ſin- » cerâ diligimus in Deo charitate, recommen- » data haberent; de moleſtationibus eorum in- » debitis, maturam juſtitiam exhiberent, cum » ab ipſis ſuper hoc fuerint requiſiti.

Intentatam ab Archidiaconis Morinenſibus juriſdictionem in grangias ſancti Andreæ, Abbas Hugo ſtrenuè repreſſit, & à Radulpho Epiſcopo Morinenſi, publicam ſcripto obtinuit declarationem immunitatis grangiarum, & villarum ſancti Andreæ, ab omni juriſdictione Epiſcopali, anno 1254. Hanc annis 1272. 1336. litteris profeſſi ſunt Archidiaconi Morinenſes. VII. Februarii 1255. moritur Hugo.

X.

Eustachius, Eccleſiæ ſuæ bona, ſita in Comitatu ſancti Pauli, concedente Guidone Comite, è commercio civili exemit anno 1257. Robertus verò Comes Attrebatenſis, ſancti Andreæ monaſterium in ſuam protectionem ſuſcipit, ſuamque ergà Abbatem Euſtachium benevolentiam litteris teſtatam reliquit anno 1268. datis Lutetiæ Pariſiorum, menſe Novembri. Octobris autem 26. ſequentis anni, extremos clauſit dies Euſtachius.

XI.

Sello Canonicus Dom-martinenſis, in Philippi III. Regis Francorum protectionem ſe, ſuamque Eccleſiam immittit anno 1278. Prælaturam fractus ſenio, abdicat; paulò poſt vitam exuit XXXI. Octobris 1283.

XII.

Radulphus.

XIII.

Thomas.

XIV.

Guillelmus. Horum trium nulla, niſi in Obituariis, occurrit mentio. Horum regiminis diuturnitas certo annorum computu indeterminabilis, clauditur ſeculo XIV. inchoante.

XV.

Joannes *d'Embri*, ab ineunte adminiſtratione ejus Colloquium factum eſt in Abbatia ſancti Andreæ, & inita compoſitio pacis inter Adamum Abbatem Præmonſtrati ex una parte, & Abbates Angliæ, ex altera, ſuper variis diſciplinæ quæſtionibus. Concordiæ teſtes ſubſcripſerunt Abbates ſancti Martini Laudunenſis, Domni-Martini, S. Petri *Selincurtenſis*, *Liſquenſis*, *ſancti Andreæ*, *Languedona*, *&c.* anno 1315. feriâ V. in Cœna Domini. Suum cœnobium in ſpecialem cuſtodiam Caroli IV. Francorum Regis, tranſmiſit Joannes Abbas anno 1323. Et XVII. Aprilis 1328. viam univerſæ carnis ingreſſus eſt.

XVI.

Petrus *Grenier*, viginti quatuor annis rexit, & totidem adverſùs invaſores bonorum ſancti Andreæ, Ballivum nempe, & Actores de *Bello-ramo*, Dominorum ſuorum, ſtabuli Comitum, autoritate fultos, decertavit. Moritur. 21. Octobris 1351.

XVII.

Joannes *de Montfelon*, 22. Januarii 1374. obiit.

XVIII.

Joannes *de Forestel.*

XIX.

Joannes *le Clercq*, impetitam à Joanne Epiſcopo Ambianenſi juriſdictionem Ordinis, volente ſibi ſubjicere Abbates S. Andreæ, & Domni-martini, in Concilio Conſtantienſi acriter, & vividè propugnavit, unde à Patribus manavit decretum hujus tenoris.

Declarat Concilium dictos Abbates cum » ſuis Eccleſiis, ab omni poteſtate, & juriſdi- » ctione Epiſcopali exemptos, ut potè Sedi A- » poſtolicæ ſubjectos, impoſito ſuper prædictis » perpetuo ſilentio. Et præterea ipſe Epiſcopus, »

Digitized by Google

„in expenſis quinquaginta librarum auri boni &
„juſti ponderis, providâ moderatione taxatis,
„condemnatur.

XX.

GUILLELMUS *DU BUS*, 7. Septembris 1417. moritur.

XXI.

INGUERRANNUS *DE FRUGES*, pro recuperatione bonorum alienatorum, judicem & commiſſarium ad partes, impetravit à Martino V. Abbatem *S. Judoci ad mare*, anno 1428. & Nonis Aprilis 1440. dignitate priùs depoſitâ, occubuit.

XXII.

ISAAC *FLAHAUT*. 7. Aprilis 1460. è vivis ereptus eſt.

XXIII.

JOANNES *TEULLER* 3. kalendas Martii 1474. fato ceſſit.

XXIV.

PETRUS *BAILLET*, Obituarium ſuæ Eccleſiæ renovari curavit, & 6. Octobris 1483. mors ejus inſcripta ibi legitur.

XXV.

SIGERIUS *LE MAISTRE*, propter minùs rectam bonorum adminiſtrationem, cedere cogitur, auctoritate Capituli generalis anni 1498. & in ejus locum ab eodem Capitulo ſubſtituitur.

XXVI.

DYONISIUS *DAVIAU*, Prior Monaſterii S. Andreæ Claromontenſis in Arvernia, regularis diſciplinæ zelo, & ſcientiarum ornamentis clariſſimus, ſæpe ad ardua Ordinis negotia ablegatur à generali Capitulo; & ad partes Angliæ commiſſarius, pro reſarcienda concordia fructuosè deputatus non ſemel, ad Capituli generalis votum ſublectus eſt Abbas ſancti Andreæ. Quâ generoſitate jura Ordinis paſſim vindicarat, eâdem & majori, factus Abbas deffendit. Ducentas quadraginta auri libras pro communibus Ordinis negotiis Capitulo generali conſignavit, & in gratitudinis argumentum, Abbas Præmonſtrati Abbatiam S. Andreæ à Talliarum Ordinis contributione exemit anno 1520. Quantùm Ordini, tantùm ſuo profuit monaſterio vir moribus & œconomiâ præcipuus. Oppignorata prædia redemit, cenſus annuos ducentorum ſextariorum, refuſo liberavit argento. Denique dierum plenus, & meritorum, in pace quievit 25. Octobris 1521. Prædeceſſorum imagines in parietibus Eccleſiæ pictas verſibus exornarat; ipſius verò imagini gratus ſucceſſor hæc inſcripſit carmina.

Surgit imago recens cunctorum in pariete Patrum,
Conſpicuo ſtructas latere, ornataſque reliquit:
Ac aliis vaſtata locis quinque eruta bellis
Culmina villarum ſtruxit, moleſque refecit:
Ac delubra domûs, idem labentia preſſa
Fœnore reſtituit, cenſuque redemit iniquo,
Omnia cùm tollat, benefactis invida mors eſt,
Hîc Abbas virtute viget, nec tolle vetuſtas.

XXVII.

JOANNES *PINTE*, rerum agendarum peritus, virtutis laude commendabilis, octogenarius moritur Audomaropoli, quò, propter bellorum tempeſtates, confugerat, 10. Octobris 1557.

XXVIII.

JOANNES *DOSTEREL* ex Coadjutore Abbas, Coadjutorem quoque ſibi ſeptuagenario deſignavit. Moritur 10. Aprilis 1581.

XXIX.

JACOBUS *VAINET*. Secundo regiminis ejus anno, hæretici ex Gallia, in auxilium Flandrorum properantes, Artheſiam depopulantur; nec ſacris quidem parcentes, hujus Eccleſiæ lipſana argentea diripiunt, ejuſdemque cœnobii duos Canonicos, aliis clanculùm dilapſis, vario, duroque modo divexant, tam in odium fidei, quàm in ſpem reperiundæ pecuniæ. Unum ex illis, Firminum d'*Anelet*, primò pedibus ſurſùm verſis, dein collo ſuſpenſum aliquandiù tenent, poſteà ad palum alligatum, igne accenſo circumdant, aliiſque ſuppliciis afficiunt; poſtremò vinctum cum ſocio Jacobo *le Maire*, Dunkerkam divehunt, & ſemi-exanimes includunt tetro carcere: Firminum & Jacobum ad defectionem iteratò ſollicitant, ſed vanis artibus generoſi athletæ illudunt; unde hoc Epigramma P. *Waghenare*.

Impia Firminum pendit ſûs dêque caterva,
Et furit in penſum ſubdita flamma virum:
Nectitur ad currum, rapiturque per arva, nec ipſis
Cedit Firminus, Firmus ubique fuit.

Die Dominicâ *Quaſimodò*, anni 1605. quidam milites Hollandi, numero XXVV. circà veſperam, è contiguo nemore in hanc Abbatiam irrumpentes, manu forti & armatâ, ſacram, civilemque ſuppellectilem auferunt, ipſumque Abbatem in lecto jacentem infirmum, violenter cum Cellario abreptum, *Secluſam* Hollandiæ oppidum, deportant; unde nonniſi poſt unius anni captivitatem dimiſſus eſt, ærumnis confectus. Heſdinii 25. Aprilis 1606. mors ſancta calamitoſæ vitæ finem impoſuit.

XXX.

CLAUDIUS *REYSVICH* poſt novemdecim an-

Digitized by Google

norum laudabilem adminiſtrationem, Abbatiâ dimiſſâ, Heſdinii in ædibus ſancti Andreæ animam Deo reddidit, 15. Octobris 1625.

XXXI.

JACOBUS DE CAMPAGNE vix octodecim menſibus rexit. 16. Januarii 1627. ſublatus eſt.

XXXII.

NOEL *DUCANDAS*, 28. Septembris Heſdinii moritur 1635.

XXXIII.

NICOLAUS *LEDÉ*, Ferdinando Auſtriaco, Cardinale Toletano, & Præfecto Belgii approbante, Abbas aſſumitur 6. Aprilis 1636. ex Priore monaſterii. Vicarius generalis Provinciæ Pontivi renunciatur anno 1648. Sanctæ Mariæ Magdeburgenſis Præpoſitus conſtituitur à R^mo P. *le Scellier* Abbate Præmonſtrati, & Ordinis Capite; eaque dignitas cum omnibus ei annexis præeminentiis, juribus, prærogativis, Abbatiæ ſancti Andreæ perpetuis futuris temporibus annectitur, anno 1665. die ſecundâ Novembris 1680. octogeſimo ætatis ſuæ anno, efflavit animam, Deo, & hominibus dilectam, Nicolaus. Infinita ſunt propèmodùm quæ geſſit, quæ ſcripſit pro Religionis bono, pro litterarum, & litteratorum perfectione, pro defenſione jurium Ordinis, pro elucidatione antiquitatis abſtruſæ, pro illuſtrandis Eccleſiæ ſuæ, & Ordinis veteribus monumentis. Pauca hæc & homine modeſto, furtim quaſi ſurrepta, typis evulgata ſunt, *Catalogus, ſive Fundationes Abbatiarum Ordinis noſtri: Index Circariarum Ordinis Præmonſtratenſis. Kalendarium Hiſtoricum pro totius anni decurſu.* Volumina plura MSS. nos contrectavimus, ab eodem indefeſſo & oculato ſcriptore compoſita, quæ ad lucem aſpirant.

Ipſo vivente, & incitante, viros doctos, & ad regularis vitæ normam efformatos, fudit S. Andreæ Abbatia. Duorum hîc meminiſſe juvabit; Philippi *Babeur*, ex Priore San-Andreano, Abbatis Domni-Martini, Statuum Arteſiæ moderatoris, ſemel, & iterùm ad Chriſtianiſſimum Regem deputati à Comitiis, & ad Epiſcopatum Attrebatenſem eorumdem votis poſtulati. Claudius *Salé*, Nicolai Abbatis alumnus, & ſtudiorum comes, *Chronicon* edidit typis San-Audomarenſibus, anno 1670. *rerum memorabilium ſui monaſterii*: quædam edenda reliquit poſteris opera, quibus reſpublica litteraria fraudatur ægrè.

XXXIV.

ANTONIUS *GODART* ſeptuagenarius, eligitur Abbas: anterioris vitæ modum, modeſtiamque retinens, nihil ſibi indulſit. Humilitate, ſimplicitate, Statutorum obſervantiâ ſingularis. Obiit 30. Aprilis 1688.

XXXV.

ANDREAS *THOMAS*, à promotione ſua, ædificiorum ſtructuram aggreſſus, clauſtralem domum, & Abbatiales ædes à fundamentis renovavit. Anno 1696. factâ expoſtulatione in Capitulo Provinciali, Pariſiis habito, ſuper irregularitate nonnullorum Vaſconiæ monaſteriorum, hæc ei Provincia viſitanda, reformandaque committitur: quo ſucceſſu, probavit eventus. Anno 1717. in Capitulo generali Vicarius generalis Hiſpaniæ declaratus eſt.

PASTORATUS.

Nullos habet, verùm in grangiis *Brunelliprati* Diœceſis Ambianenſis, & *Vallis-Reſtoldi* Diœceſis Bolonienſis, duos habet obedientiales Canonicos, qui villicis Sacramenta adminiſtrant, ab Abbate ſubmiſſos, & ad ejus nutum revocabiles.

SACRÆ RELIQUIÆ.

Pars oſſis ſancti Andreæ, in capſula deaurata.
Pars oſſis ſancti Blaſii, in protome argentea.
Oſſa SS. Siardi, Mauritii & Victoris.
Oſſa SS. martyrum Gorcomienſium.

Vidimus in hoc monaſterio Biblia ſacra MSS. caractere majuſculo, ſummâ arte & elegantiâ, opus duodecimo ſeculo exaratum.

SEPULTURÆ.

In choro jacet ſub hoc lemmate corpus Jacobi de *WAIL*, Cantoris Ambianenſis.

Hic ſitus eſt Jacobus de *Wail*, Ambianenſis
Cantor, fons juris, parcus ſibi, largus egenis.
Orate pro eo.

Ibidem quieſcit Vincentius Decanus Monſterolienſis, cum hoc Epitahio.

Ter & ſeptem C. bis L. & X. bis, junge, videbis
Quando migravit juſtus, pius, atque ſuavis;
Proh dolor! hîc datus eſt Cleri flos Monſtrolienſis,
Pauperibus fieri murus cupiebat, & enſis;
Largus in hoſpitio dabat hic cum munere vultum.
Heu! quia conſpicio cum vermibus eſſe ſepultum.
Tabeſcit carie fons juris, & arca Sophiæ;
Flos datur ille die vitæ, vas Philoſophiæ.

In choro legitur mutila inſcriptio Roberti de *Ballolio*, & Aelis de *Bleguin* Dominæ de *Thiembronne*. Vide Probat à col. CXLIV. ad col. CXLvij.

Digitized by Google

S. ANDREAS.

S. Andreas. Fil. Præmonſtrati. Diœceſis Candidæ Caſæ. Circaria Scotiæ.

INtrà Diœceſim Candidæ Caſæ, Abbatiam ſub patrocinio S. Andreæ, invexit Layruëlius in ſuam Monaſteriologiam. Pagius hanc prætermiſit; illius non meminere indices duo mſſ. ætatis venerandæ, quos in muſæo noſtro aſſervamus. Undenam iſtius Abbatiæ notitiam habuerit vir eruditus, mihi inerudito nondùm innotuit. Fortè Eccleſiam S. Andreæ in Comitatu Fiſæ ſitam, & Archiepiſcopali ſede, ab Ebernetheo * tranſlatâ, autoritate Sixti IV. anno 1471. gaudentem, innuere voluit, tanquam Ordini mancipatam. Sed neque in Cathalogis noſtris aſſertam Præmonſtratenſibus lego, ante & poſt innovationem Eccleſiæ.

* Ebernethy.

ANGELICA-PORTA.

Angelica-porta Fil. Sayna Diœceſis Trevirenſis. Circaria Weſtphaliæ.

EX mirabili Angelorum apparitione, Parthenon iſte originem & etymon ſumpſit. Emericum de *Monreal*, Fundatorem agnoſcit & fundi Dominum. Cis moſellam inter montium hinc pendentium concava, duabus à Cardona horis, medias inter ſylvas, prænobile hoc virginum monaſterium, ſuo horridum ſitu, implantatum eſt, circiter anno 1255. & Ciſtercienſi Ordini addictum, evocatis è *Cumeda* Monialibus quæ illud incolerent. Paucis illic ſteterunt annis, non tam loci ſolitudine quàm jejunæ nimium dotationis parcimoniâ deterritæ. Philippus de *Wildenburgh* deſertam habitationem pretio comparavit, ab hæredibus Emerici, & acceſſitas ex Ordine ſancti Dominici Moniales de monaſterio *Arduenſi*, fortè *Mariendal*, illas in poſſeſſionem Angelicæ-portæ immiſit, anno 1262. At quoniam Superioribus Ordinis inſciis, & improbantibus, facta eſt hæc tranſlatio, velut alienas dimiſerunt, & Ordinis ſubſtraxerunt providentiæ. Goſſuinus Abbas Saynenſis Parthenonem deſolatum miſeratus, curam ejus in ſe ſuſcepit, & paulòpoſt de conſenſu Henrici Archiepiſcopi Trevirenſis, ſchemate illas induit Norbertino, anno 1275. Hæreſi Lutheranâ ingruente, ad Romerſdorfſienſes tranſiit Sanctimonialium vicinarum adminiſtratio, quæ ſub annum 1672. reſtituta fuit Saynenſibus ex decreto Capituli generalis. Sic porro ſanctitate & nobilitate inclaruit hoc cœnobium, ut certatim nobiliſſimæ Virgines ad illud confluerent: ac ne multitudine in poſterum gravaretur, ſanxit Guido Abbas Præmonſtrati, anno 1235. ne ultra viginti virgines admitterentur ad habitum. A primævo ſplendore ſanguinis haud degeneres, à pietate priſtina non deviæ, hodiedùm perſeverant Sanctimoniales, ſanctæ Beatricis anteſignanæ, & Sororis quondam ſuæ æmulantes exemplum, cujus pretioſis fruuntur exuviis.

Hiſt. Trevir. t. 2. p. 163. fallitur, hanc mutationem ad annum 1276. rejiciens.

Sub Prioriſſæ titulo, primæ Parthenonis rexerunt Magiſtræ, uti R. D. Adolphus *Damen* modernus *Sayna* Abbas autumat, idque probatum cenſet ex necrologiis, in quibus hæc leguntur, *anno Domini 1406. Commemoratio » Venerabilis ac Religioſæ »* Dominæ Lyſæ de *Frymberck* Prioriſſæ Sanctimonialium in Angelica-porta: Martyrologium conſcribi procuravit, librumque animarum »

I.

Ergo Magiſtræ nomen audiit apud Angelico-portanas tantùm ab anno 1450. quo quidem tempore prænobilis & venerabilis Domina Margareta *Kratz* de *Scharffenſtein* regebat ſub titulo Magiſtræ, rexitque autore traditione, ſed magno Eccleſiæ ſuæ incremento, majori pauperum ſolatio, annis octoginta duobus, miraculis etiam vivens inſignis extitit. Exhauſta eleemoſinis granaria implevit ad preces ancillæ ſuæ liberalis Dei providentia, anno 1530. & mercedem promiſſam miſericordibus conceſſit, anno 1532.

II.

AGNES DE *LOPPEINSTEIN*. 1562.

III.

MARGARETA *BOSSEN* DE *WALDECK*. 1595.

IV.

CATHARINA DE *WILDBURG*. 1628.

V.

ELIZABETH DE *MEZENHAUSEN*. 1641.

VI.

REGINA-ELIZABETH DE *MEZENHAUSEN*. 1666.

VII.

ANNA-ELEONORA-MARGARETA *VON* DE'R *LEYEN ZU NICKENIG*. 1698.

VIII.

ANNA-CATHARINA-GERTRUDIS *VON WENZ ERNIDER-LAHNSTEIN*. 1699.

IX.

CAROLA-MARGARETA DE *PIESPORT*. 1719.

X.

ISABELLA-EMERENTIANA DE *GULPEN*, hodie laudabiliter præeſt. 1720.

Digitized by Google

SEPULCHRA.

Præter varia variorum Comitum, Baronum, Procerumque mauſolæa, ac præſertim familiæ de *Manderſcheid*, extant magnifica Marchionum Badenſium Epitahia, ac præſertim Sereniſſimæ Principis Mariæ, viduæ Eduardi Badenſis, denatæ anno 1636. Item Wilhelmi Franciſci Marchionis de *Baden*, & *Hochemberg* Comitis in *Sponheim*, ſepulti anno 1645. Item Sereniſſimæ Principis Mariæ-Lucretiæ Marchioniſſæ Badenſis, tumulatæ anno 1654. Vide Probat. à col. cij. ad col. ciij.

SANCTUS ANTONIUS IN POMERIO.

S. Antonius. Fil. Inſulæ B. Mariæ. Diœceſis Harlemenſis. Circariæ Friſiæ.

FRanciſcanorum ab origine Conventus D. Antonio ſacer, extitit, qui Præpoſitura evaſit poſtmodùm; amotis etiam anno 1455. Minoritis, & *Harlemio* pulſis, Antonius *Vande-Plancken*, Abbas inſulæ B. Mariæ, in eorum hæreditatem intravit, vocatus.

Tenuem mendicantium fortunam in pinguia vertens prædia, tot junxit reditus, quot alendo Canonicorum duodecim Collegio ſufficerent. Cùmque monaſterii ædificia, aut vetuſtate caduca, aut diſtributione minùs accommoda forent, innovavit anno 1484.

A matrice Eccleſia ſegregatus, & ſui juris factus Præpoſitus, cœpit paulatim Ordinis vigorem imminuere in ſe, & indulgere ſubditis liberiorem vitam. Georgius Egmundanus, Trajectenſis Præſul, paternis monitionibus ad ſaniorem mentem, & candidos mores revocare Canonicos & Præpoſitum enixus eſt: verùm emendationis tempore, per patientem moram incaſſùm expectato, ad priſtinas ſedes Inſulæ B. Mariæ remiſit tandem Præpoſitum cum Canonicis, eorumque bona, ac cenſus, aſſentiente Paulo III. Romano Pontifice, tranſtulit, anno 1541. die 9. Februarii, ad Xenodochium ſanctæ Elizabeth.

Petrus de *Zuyren*, Abbas Inſulæ B. Mariæ, iniquiùs ferens extinctam Harlemii Præpoſituram, & de reſtitutionis aliquali ſpe adblandiens ſibi, tres ſubmiſit Harlemium Canonicos, anno 1545. viros probitate, & ſcientiâ ſpectabiles, qui ſub obtentu vitalitiam penſionem, extruſis Canonicis reſervatam, percipiendi, ibidem morarentur; & laudabili converſatione vulgi gratiam emerentes, ad priorem ſtatum res Præpoſituræ adducerent. Sed Xenodochii Rectores, ipſaque civitas, ad pauperum neceſſitates, magis quàm ad Præpoſituræ reſtaurationem propenſi, omnem præcluſerunt collimantibus reditum.

APPELSCHA.

Appelſcha. Fil. Lidlumi. Diœceſis Leovardienſis. Circariæ Friſiæ.

MOnaſterium Appelſchæ in Præfectura Stellingwervica, antiquitùs in Archidiaconatu S. Mariæ Ultrajectenſis, & ab erectione Epiſcopatuum, in Diœceſi Leovardienſi, conſtitutum, nomen à vico *Appelſcha* derivavit. Immutato poſtmodùm nomine, *Luxmundi* appellatum eſt. Septuaginta illic vivebant Canonici, ex recenſione facta, anno octogeſimo ſeptimo poſt millesimum ducenteſimum.

Ad vicum *Schamer*, aliàs *Skiramer*, in finibus Trentowaldiorum, quinto à Groninga lapide, tranſlatum eſt Cœnobium *Luxmundi*, anno 1296. & fano parochiali additum. Præpoſitus Schilwoldiæ, pro innata, & hæreditaria in Ordinem, quem profitebatur, repugnantia, monaſterium *Luciſmundi*, ab Ordine avulſit, & ad Crucigeros, per artes, & Potentum ſuffragia curavit transferri, anno 1400.

Hiſt. Epiſc. Groning. p. 53. Sibrand. Leo in vita Abbat. Lidlumi. tom. 2. monum ſacræ Antiq.

AQUILAR.

Aquilar. Fil. Retortæ. Diœceſis Burgenſis. Circariæ Hiſpaniæ.

EXtrà muros prænobilis villæ de *Aquilar*, Marchionatûs titulo notæ ſatis, inſigne & cognomen monaſterium ſplendet ſub editiſſima rupe, olim aſperorum montium latebris, quercetorum anguſtiis denſioribus, ſentium anfractibus ſpinoſis, ferarum latibulis, horrida; jam verò, licet eminentiâ ſuâ, ingratum à Septentrione permittat aſpectum, peramœna cultæ vallis planities, arboribus conſita, fluminis de *Piſuerga* alveo interſecta, gratiſſimum à Meridie exhibet obtutum. Fons copioſus ſubterraneo, longoque meatu è latere rupis exæſtuans & erumpens, in tres ſectus alveos, monaſterium, ejuſque ſepta irrigat & fœcundat, rurſuſque in unum confluens, quaſi Præmonſtratenſium famulatui deſervire paratus, ſtatim *Piſuergam* inflatus ingreditur.

Opilam Monachorum Abbatem, habuit Aquilarenſe monaſterium autorem, totamque fundationis hiſtoriam eventis intextam mirabilibus, teſtamento ſuo conſignavit anno 822. Monachorum nihilominùs habitationi non deſtinavit ſtructam ædem Opila Monachus, ſed Collegio Clericorum addixit (quantùm ex teſtamenti, barbariem redolentis, contextu colligitur) quos ſub Abbatis regimine conſtituit.

Digitized by Google

Cùm verò primus in ſe adminiſtrationem Collegii ſuſceperit Opila fundator, Monachiſmi ſchema, quod ex devotione aſſumpſerat, exuiſſe dicendus erit, ut Clericalem profiteretur cum Clericis regulam: niſi malis conjectando dicere, ſequeſtratam à Clericis turmam Monachorum ſacris initiatam Ordinibus, implantaſſe Aquilarenſi cœnobio.

Opilæ, ſucceſſit Opila alter prioris ſobrinus, qui ſucceſſorem deſignavit ſibi Analſum; cujus ætate monaſterium ſancti Michaëlis de *Conforros* à Comitiſſa Offreſſa collatum, annectitur Aquilarenſi, ſeculo decimo inchoante. Ipſa autem Comitiſſa Religioni ſe mancipavit, & in capella ſanctæ Mariæ Magdalenæ jacet tumulata. Analſum Ccyla excipit; Ceylæ Lecenius ſucceſſor datus eſt Roderici Ducis *Dias* de *Bivar* *, egregiis belli facinoribus celeberrimi, conſanguineus, & Alphonſo VI. Caſtellæ Regi charus, à quo in donum accepit Domum ſanctæ Eugeniæ in territorio Aquilarenſi ſitam. Ibi Eccleſiam erexit Lecenius Abbas, quam Paſchalis Burgenſis Epiſcopus, conſecravit, & in perenne monumentum, lapide inciſis caracteribus, hanc inaugurationem poſteris tradidit legendam, his verbis: *ob honorem Salvatoris & ſanctæ Eugeniæ Virginis, & cæterorum ſanctorum, quorum reliquiæ hic condita ſunt, Paſchalis Burgenſis Epiſcopus conſecravit iſtam Eccleſiam* XVIII. *Kal. Februarii ſub ara MC. Abbas Lecenius.*

* Dictus vulgò *le Cid.*

Joannes poſt Lecenii deceſſum, regimen capeſſivit. Defunctos Rodericum Ducem, & Rodericum Comitem Oſſorium regio propè funere, uti benefactores munificos extulit, gratus Abbas; qui ad perennandam gratitudinis, & virtutis mavortiæ memoriam, poſuit Roderico Duci ſtatuam, præferentem ſtrenuum Equitem, diſtricto, elatoque gladio, inſidentem equo.

Andræas Abbatum ultimus, & Eccleſiæ florentis olim, tunc depauperatæ œconomus infidelis, pulſus eſt cum ſuis quinque ſuperſtitibus Clericis, ut locum faceret Præmonſtratenſibus. Eccleſiaſtica & Regalis autoritas nolentes, invitoſque, amovit anno 1152. & Sanctium *Retorta* Abbatem, Epiſcopo Burgenſi approbante, Alphonſus VII. in poſſeſſionem monaſterii S. Auguſtini immiſit; hoc enim nomine appellabatur Collegium, ex nomine patroni, quod ex mutatione loci exolevit poſtea; cùm enim ſedes monaſterii primitiva, habitatoribus ingrata, & vitæ neceſſariis minùs opportuna videretur, ad petitionem Sanctii Abbatis, à *Villa Herrera*, ad Eccleſiam ſanctæ Mariæ Regalis, haud longè diſtantem à primo ſuo ſitu, tranſlatum eſt cœnobium ab Alphonſo VII. Rege, approbantibus Comitibus *Nuno*, *Alvare*, *Almento*, Patronis Eccleſiæ, qui jus patronatûs ad inſtantiam Regis, Sanctio tranſmiſerunt anno 1169.

Vix anni effluxerant duo, cùm Andræas exautoratus Abbas ſancti Auguſtini, de repetenda priori ſede ſollicitus, coram Legato Apoſtolico Jacintho de *Bobo*, qui ad ſedem Petri dein evectus, Cæleſtini III. nomen habuit, queruloſam litem fecit Præmonſtratenſibus, quaſi ſeculari autoritate freti, in vilipendium eccleſiaſticæ poteſtatis, manus immiſiſſent violentas in Abbatiam. Rei ſeriem & eventum ex judiciali decreto diſcimus.

» Jacinthus (a) Dei gratiâ S. R. E. Diaconus Cardinalis, Apoſtolicæ ſedis Legatus, dilectis in Chriſto filiis Andreæ Abbati, & univerſis Canonicis ſanctæ Mariæ de *Aquilar* Præmonſtratenſis Ordinis, ſalutem in Domino. Sacro-ſanctæ Romanæ Eccleſiæ conſuetudo exigit, ut quoties lis aliqua ſub ipſius examine, judicio, vel concordiâ, legitimum finem ſortitur, negotii ſeries, litterarum committatur ex ordine monumentis, ne fortè propter hominum mutabilitatem, quæ firma debent ſtabilitate conſiſtere, levitate aliquâ valeant temerari. Cùm autem inter vos, & Andræam quondam Abbatem de *Aquilar*, cùm aliis Clericis ſecularibus, qui cum eo erant, coram nobis quæſtio verteretur, ſuper Eccleſiam ſanctæ Mariæ de *Aquilar*, propoſuerunt contra vos, laïcali potentiâ ſe inde fuiſſe ejectos, & vos in eandem Eccleſiam intromiſſos. Vos reſpondetis, vos non violenter intraſſe, ſed Burgenſis Epiſcopi autoritate, ad cujus juriſdictionem præfata Eccleſia pertinet, eandem poſſidere: quod liquidò monſtrabatur, quia idem Epiſcopus te Andream Abbatem ad titulum illius Eccleſiæ in Abbatem benedixit, & te poſteà in Abbatem confirmavit. Vobis namque in hunc modum altercantibus, nos malentes cauſam iſtam concordiâ & judicio terminari, licet vos eſſetis parati ſententiam noſtram ſuſcipere, partes noſtras interpoſuimus, & tam per nos, quàm per venerabiles Fratres P.. Burgenſem, & M..: ſanctæ Mariæ Epiſcopos, & plures Abbates, alioſque prudentes viros, qui nobis aſſidebant, vos ad concordiam ſtatuimus revocare, cujus tenor talis eſt. «

Præmiſſis ſiquidem coram nobis, quòd præfato Andreæ quondam Abbati ſecularium, daretis pro bono pacis, Eccleſiam ſancti Cypriani, duo jugera boum cum omni apparatu, triginta oves, viginti capras, quinque porcos, & tres vaccas, & duodecim modios tritici; & quando ad Eccleſiam veſtram veniret cùm tribus ſociis, & tribus equitaturis, eum reciperetis, etiamſi ſepties veniret in anno. Et ipſe debebat omnia prædicta tanquam bonus pater-familias cuſtodire, & eorum fructibus vivere, & domum veſtram, & Ordinem diligere, & pro poſſe honorare. Ita ta-

(a) Cardinalis in *Coſmedin* Adriani IV. legatus; in Pontificem ſublectus eſt 18. kal. Maii 1190. & Celeſtini III. nomen accepit.

men,

»men, quòd ſuprà nominata omnia, poſt ejus
»obitum, Eccleſiæ veſtræ ex integro remane-
»rent. Quam compoſitionem præfatus Andreas
»recipiens, datâ fide in manu noſtra, ſicut ſu-
»prà dictum eſt, eam ſe obſervaturum promiſit.
»Præterea quinque ſociis ejus, videlicet Joan-
»ni Martini, Petro Pelagii, Petro Stephani,
»Dominico Petri, & Roderico Roderici, qui
»præſtimonia in eadem Eccleſia habuerunt,
»promiſiſtis pro compoſitione, quòd quandiù
»viverent, daretis cuilibet ſex modios tritici,
»duos Tocinos (a) ſingulis annis: inſuper da-
»retis eis decimam vini & totius annonæ, &
»animalium, exceptis gallinis, & ovis, præfatæ
»Eccleſiæ de *Aquilar*; & de Quineta mortuo-
»rum, decimam de caſeo, & butyro, & de
»lacte, de oleribus ad ſufficientiam. Quam
»compoſitionem duo illorum, ſcilicet Joannes
»Martini, & Petrus Pelagii receperunt tam pro
»ſe, quàm pro aliis tribus, quia, ut aſſerebant
»coram nobis, & illis præſentibus, nec contra-
»dicentibus, ſatis haberent. Quocircà de con-
»ſilio venerabilium Fratrum Epiſcoporum,
»Abbatum, & aliorum prudentium, qui no-
»biſcum erant, procedentes, vobis mandavi-
»mus, ut quæ prædicta ſunt, illis daretis, ultrà-
»que de *Aquilar*, & ejus poſſeſſionibus, eis de
»cætero non reſpondeatis; ſed in ea ſecundùm
»B. Auguſtini regulam & Præmonſtratenſium
»tenorem viventes, Deo gratam fraternita-
»tem exhibeatis, eamque cùm omnibus per-
»tinentiis ſuis vendicantes, deinceps in omni
»pace, ac quietè poſſideatis.

Rebus ita compoſitis, anno 1172. inter Clericos ſeculares, & Abbatem, utique ſecularem, primos monaſterii incolas, ad Eccleſiam ſancti Cypriani ſe receperunt manumiſſi Clerici, & ſportulas ex concordiæ pactis, annuatim percepere. Suam interim S. Mariæ Eccleſiam, cæteraſque cœnobii ædes abſolverunt poſt pacificam poſſeſſionem, quieti Præmonſtratenſes, & anno 1223. regnante Ferdinando III. Rege, Michaële infulam Abbatialem obtinente, 3. kal. Novembris, Templum regio apparatu conſecravit Mauritius Burgenſis Antiſtes. Sequenti autem anno Honorius III. Summus Pontifex inſtitutam innovatamque domum, ejus bona, vivendi formam, prærogativas, protectorio diplomate roboravit. Certatim Reges & Epiſcopi renaſcentem ſplendidè Abbatiam cumularunt honoribus, inſignierunt privilegiis, & quidem ſpiritualibus, quorum illud haud infimum putem, quòd Abbas in parochialibus Eccleſiis patronatûs ſui, ordinariâ juriſdictione Epiſcopali gaudeat. In eiſdem, aut in earumdem parte maxima mixtum, merumque exercet imperium vitæ & necis arbiter Abbas.

I.

Ex monaſterio Retortenſi, fœcundo totius Hiſpaniæ Seminario, primùm aſſumpſit Abbatem Sanctius Michaelem, quem ſubductæ Fratrum coloniæ impoſuit in *Aquilar*, ad quem Alphonſi VII. diploma, anno 1169.

II.

ANDREAS, anno 1172. pacis inducias fecit, cum cognomine Andrea Abbate ſancti Cypriani, & ab Honorio III. confirmationem bonorum Abbatiæ impetravit, anno 1223.

III.

MICHAEL II. inaugurationem Eccleſiæ Aquilarenſi procuravit, (ſi fides Chronico, & cælato lapidi danda ſit,) anno 1223. ſed annum emendavi, ex authentica Honorii III. Bulla Andreæ inſcripta, anno 1223.

IV.

MARCUS præerat 1231. quando ſanctus Rex Ferdinandus confirmavit Prædeceſſorum privilegia.

V.

GARCIAS *GUTTIERRE'S*, cui anno 1243. facta eſt inſignis donatio monaſterii ſanctæ Mariæ de *Villa aurea*.

VI.

GOMETIUS. Huic Ferdinandus *Sanchez* de *Tobar*, donavit Eccleſiam ſancti Petri de *Tobar*. Præfuit ad annum 1256.

VII.

PELAGIUS *Rotz*, præfuit ad annum 1262.

VIII.

PETRUS *GARCIA*. 1275.

IX.

PETRUS II. 1280.

X.

GUNDISALVUS, quem ſecundum nominant, nos verò primum, ſpatio deficiente, in quo primum collocemus, nullis alioqui documentis probatum. Huic anno 1291 Toparchæ Sandovalenſes monaſterium villæ cognominis tradiderunt, & percipiendarum decimarum jus, contrà Canonicos Collegialis Eccleſiæ Aquilarenſis ſtabilivit.

XI.

APPARITIUS, cui donata eſt Eccleſia ſanctæ Eulaliæ *de Lon*, cum pluribus vaſſallis, in Provincia de *Liebana*. (b) Obiit 1300.

XII.

ÆGYDIUS DE *PEREZ*, gratitudinis ergò conceſſit Dominis de *Sandoval* vicum de *Rezgada*, cum vaſſallis. Et an. 1311. Infans Caſtellæ

(a) Duos petaſones.

(b) Eſt Vallis in montanis Burgenſibus, amœnitate, & populorum frequentiâ celebris, in qua ſitum eſt S. Turribii, Ordinis Benedictini, Cœnobium.

Digitized by Google

Petrus, Regis Sancii filius, roborat jus decimæ, & omnium tributorum, nec non regalium exactionum, quo fruebatur Aquilarenſis Abbatia. Addit inſuper, ex intuitu Abbatis, & Capellani ſui, quem Infans è monaſterio ſolebat aſſumere ſibi, jus percipiendi tributa de Judæis. 1312.

XIII.

JOANNES *GONZALES*, à Dominis de *Sandoval*, villam de *Rezgada* ab Aquilarenſibus antehàc acceptam, gratioſè recepit, an. 1317.

XIV.

JOANNES regebat, anno 1337. hujus ſucceſſor immediatus ignoratur.

XV.

PETRUS III. præſidebat, anno 1405.

XVI.

PETRUS DE *VALBERZOSO* florebat annis 1424. 1427.

XVII.

GUNDISALVUS *DE NESTAR* vivebat anno 1430.

XVIII.

ALFONSUS *DE ESPINOSA*, ad annum 1452. præfuit.

XIX.

JOANNES *DEL PUERTO*, an. 1468. agebat in vivis.

XX.

JOANNES *DE COLMENARES* S. T. Doctor, Regnorum Hiſpaniæ Viſitator generalis, Capellanus, & à ſanctioribus Regum Catholicorum conſiliis, Inquiſitor pravitatis hæreticæ, & in cauſa B. Martyris Petri de *Arbues* Cæſar-Auguſtani Canonici, à ſceleratis inter pſallendum matutinas interfecti in choro, Judex deſignatus, Aquilarenſem ſimul, & Retortenſem gubernavit Abbatias. Plura eruditionis monumenta conſcripſit, quorum præcipua ſunt, *Oratio funebris Principis Joannis* habita ad populum; *Epiſtola ad F. Paſchaſium Epiſcopum*, Tractatus *de Inquiſitione*, *Sermones de diverſis*, *Oratio panegyrica B. Petri Martyris Cæſar-Auguſtani*: Ordini Ciſtercienſi horum autorem adjudicat Zurita Hiſtoriographus; quâ fide id effecerit contrà publicam fidem, & domeſticas probationes, non capio. Niſi fortè magni nominis viros, licito furto, ſibi vindicare, juris ſit publici. Obiit anno 1512. priùs in Coadjutorem dato ſibi.

XXI.

FERDINANDO *DUQUE DE COLMENARES*, patrui degenere nonnihil hærede, cujus tota laus eſt, laudabilem ætate ſuâ habuiſſe, foviſſeque, virum P. Hyeronimum de *Caſtro* S. T. Doctorem, humanis, diviniſque litteris inſtructum, & celeberrimum Concionatorem.

XXII.

GARSIAS *DE VITE*, Canonicus *Vitis*, virtutum opinione notiſſimus, amoto Ferdinando ſucceſſit. Et ad annum 1530. rexit feliciter. Eo demortuo, Capitulum ſpreto Patre Abbate Retortenſi, elegit in Abbatem P. Petrum de *Sarmiento*, cui noluit confirmationem impertiri Pater Abbas, ſed in electi locum, proprio, & devoluto jure, inſtituit Abbatem P. Antonium *del Aquila*. Hic paci, & renitentium Fratrum ſaluti conſulens, ceſſit dignitati. Gallaicus Tribunus nomine *Gayoſo*, vacantem Romæ impetravit Abbatiam; ſed priuſquàm Apoſtolicæ litteræ conficerentur, jus ſuum reſignavit Didaco *Rubin* de *Celis*, ſub penſione octoginta ducatorum. Ex reſignatione Abbatiam adiit Didacus, qui in poſſeſſione exagitatus, titulum, ſub reſervatione penſionis, tranſtulit in Abbatem S. Pelagii de *Arenellis* Alphonſum *Minno*, eâ tamen lege, ut triennalis deinceps foret Abbas.

XXIII.

ALPHONSUS *MINNO*, poſt evolutum triennium ceſſit, anno 1538. 16. Aprilis.

XXIV.

ALPHONSUS *DIEZ*, 7. Maii 1538. electus, ceſſit anno 1541.

XXV.

JOANNES *MORENO* ad annum duntaxat 1542. præfuit. Poſtquàm enim Alphonſus *Minno* cenſuris compulſus à Didaco *Rubin*, ob non ſolutam penſionem, Romam petiiſſet, iterùm abdicat Abbatiam, in favorem Petri de *Villaroel*, cum onere penſionis ſolvendæ Didaco *Rubin*.

XXVI.

PETRUS DE *VILLAROEL*, Prior Eccleſiæ Vallis Oletanæ, Abbatiam ex reſignatione adiit, anno 1542. & ne triennalis electus Joannes *Moreno*, de ſua dejectione nimiùm gravaretur, Priorem perpetuum fecit. Præfuit ad annum 1564.

XXVII.

DIDACUS DE *ANGULO*, in vim ſeſſionis 25. Concilii Tridentini, cap. 21. datus eſt Æmulus Petro de *Villaroel* Commendatario, ab Abbate Retortenſi, electionem Conventûs moderante, & excluſum à ſua dignitate ſecularem Petrum, ob non emiſſam à ſemeſtri profeſſionem, prætendente. Ingens, & diſpendioſa lis inde ſuborta, quam amicabilis compoſitio terminavit.

Digitized by Google

XXVIII.

Innocentius de *Sobremonte*, anno 1572. Abbatiam obtinet.

XXIX.

Didacus de *Vergara* in primo Provinciali Capitulo ad S. Mariam de *Hortis* Segovienſem congregato, Abbas triennalis eligitur, ad tenorem Conſtitutionum Reformationis in eodem intimatarum, anno 1573.

XXX.

Antonius de *Tapia*, electus anno 1576.

XXXI.

Franciscus de *Melgar*, Canonicus Charitatis, electus anno 1579. Eccleſiam tabellis, ſculpturis, clatris, organis, ſacerdotali ſupellectile ornavit.

XXXII.

Didacus de *Mandieta*, Canonicus S. Michaëlis de *Trevino*, electus anno 1582. per Conventum, autoritate Gregorii XIII. toto rexit triennio, vir ſanctitatis famâ ſpectatiſſimus.

XXXIII.

Thomas de *Quixada*, Canonicus *Vitis*, inſignis Eccleſiaſtes, ſacræ Scripturæ interpres eximius, non paucis eruditionis ſuæ monumentis ſuperſtitibus clarus, eligitur à Conventu, & ad annum 1588. rexit.

XXXIV.

Didacus *Martinez*, Aquilarenſis Canonicus per Conventum electus, à P. Provinciali ſuſpenditur, ſed à Nuntio Apoſtolico, cauſâ examinatâ, reſtitutus, præfuit ad annum 1591.

XXXV. & ſeq.

Ne in fuſiori ſyllabo triennalium Abbatum attexendo, oneroſi ſimus Lectori, ſat fuerit ſpecialis notæ viros, miſſis aliis, recenſere. Magiſtrum ergò Hyeronimum de *Ona*, qui & Generalis Reformatoris locum tenuit, appellabo, electum anno 1603. quem præceſſerat Joannes *Terreros*, quondam Provincialis. Referam Michaëlem de *Ayla* anno 1615. electum, Ferdinandum de *Rebolledo*, obſequiis miſericordiæ, peſtiferis ab illo impenſis, ſub annos 1630. 1631. inclytum; Ferdinandum de *Zaldivas*, ſingulari doctrinâ præditum; Michaëlem *Merino*, ad Generalatûs* provectum apicem; Norbertum *Alvarés*, electum anno 1645. jurium ſui monaſterii adverſùs Marchiones d'*Aquilar* ſtrenuum vindicem; Joannem *Gonzalez* de *la Cueſta*, politiorum artium, & Architecturæ peritiſſimum; Franciſcum de *la Caſtaneda*, virtute, & Religionis obſervantiâ ſpectabilem; Angelum de *Arze*, Concionatorem generalem perpetuum; Sebaſtianum de *Zevallos*, doctrinâ clariſſimum, mortificationis, & patientiæ exemplar; Hyeronimum *Gonzales Thenorio*, in S. T. laureatum, Concionatorem generalem perpetuum, qui anno 1721. feliciter regebat, habens ſub ſe triginta Canonicos, diu, noctuque famulantes Deo, & vicinis exemplo prælucentes.

* Hiſpanici.

PATERNITAS.

Exercet jura Paternitatis Aquilarenſis Abbas

1°. In Parthenonem ſanctæ Mariæ de Villa-aurea, vulgò *Villoria*, olim Canonicorum Præmonſtratenſium, nunc Canoniſſarum Cœnobium.

2°. In Monaſterium S. Joannis de *la Penna*, ab Ordine ſimiliter avulſum.

PAROCHIÆ.

Sancta Columba, in villa de *Salazar*, à quatuor Canonicis deſerviri antiquitùs ſolita. Illic miraculum accidiſſe teſtantur Chronica monaſterii Aquilarenſis, & in hunc referunt modum. Quâdam die unus ex Canonicis noſtris, non exigui meriti, ut factum probat, volens Sacrum peragere, & vinum pro ſacrificio celebrando deeſſe cùm videret, à quodam Judæo ibidem inhabitante, & vini copiam habente, petiit; quod cùm perfidus ille denegaret, Sacerdos Dei, fidei zelo armatus, & ſpe, ac fiduciâ plenus, aquam ex proximo fonte Acolythum haurire jubet, quam in ampulla allatam, in vinum mirabiliter converſam reperit, unde & divinæ Majeſtati immaculatum juſtitiæ, & gratiarum actionis Sacrificium lætus obtulit. Manifeſtante Deo in eventu tam mirabili, & noſtræ fidei Catholicæ apertum teſtimonium, & hæreditariam Norbertinæ legitimæ prolis fiduciam, nec minùs Judaïcam cæcutientis populi, (ſi forte reſipiſcat) perfidiam. Fons autem ille, ex quo hauſta fuit aqua in vinum converſa, uſque in præſentem diem, in rei memoriam *fons miraculi* ab Incolis appellatur.

Monaſterialis ſanctæ Mariæ parochia, cum filiali ſancti Auguſtini Eccleſia in *Herrera*, & ſanctæ Julianæ in *Corvio*.

Sancti Salvatoris in vico de *Eneſtares*.

S. Michaëlis de *Brannoſera*.

S. Euphemiæ de *Valberzoſa*.

S. Petri de *Tobar*.

S. Martini de *Medianedo*.

S. Mariæ de *Zilla-major*.

Habet & alias parœcias, quarum jus patronatûs penes Abbatem reſidet.

SACRÆ RELIQUIÆ.

In ſtatua B. Mariæ tutelaris Patronæ monaſterii, conditæ ſunt Portio lapidis, cui Chriſtus cœlos petens, inſidebat; & Exuviæ SS. Ju-

Digitized by Google

lianæ, Baſilicæ, Eulaliæ, & S. Jacobi Apoſtoli.

In ſtatua S. Joannis Baptiſtæ, artis exquiſitæ, recluduntur Reliquiæ SS. Andreæ Apoſtoli, Lucæ Evangeliſtæ, S. Joannis Præcurſoris, SS. Juſtæ, & Ruffinæ.

Statua S. Pelagii Epiſcopi Cordubenſis, quam Fundator Opila reperit, continet Reliquias S. Stephani Proto-Martyris, SS. Innocentium, S. Theodori, S. Demetrii, SS. Nazarii & Celſi.

Has inter Imagines eminet ſtatua Chriſti in ſepulchro jacentis, quam à Nicodemo ſculptam inveterata traditio aſſerit, & à temporibus Opilæ, ad radices elatæ rupis, ab Alpidio fratre illius detectam, in loco qui *la ſetura* dicitur, ubi, furente Maurorum Hiſpaniam devaſtante bello, à Chriſtianis fuerat abſconſa. Inventionis iſtius memoriam Feſto ſolemni celebrant quotannis Canonici ſeculares Collegialis Eccleſiæ Aquilarenſis, & quoties imminet irati Dei, aut aëris inclementis flagellum, toties magno apparatu, concurſu populorum incredibili, Clero numeroſo ſtipante; ſequentibus ſemper ſignis, circumfertur. Sileo miracula à multis retrò ſeculis, ad noſtram ætatem patrata, quorum illud vel maximum occurrit, quod è latere effigiati Chriſti, exhalet ſuaviſſimus, & jugis odor.

MAGNATUM SEPULCHRA.

Tot Procerum mauſolæis ſplendebat Aquilarenſis Eccleſia, ut ſacris functionibus obeundis, vix ſpatium relinquerent. Unde amotis Cenotaphiis, collecta ſarcophagis oſſa humi mandata ſunt. Has inter Exuvias numerabantur Oſſoriorum, Sandovalorum, Caſtanadarum, Faxardorum, Menriqueſiorum, Figueroarum, aliorumque Hiſpanicæ Nobilitatis corpora. In Capitulari loco, medius eſt lapis fœminam referens, ſequenti epigraphe, corroſis penè caracteribus ornatam.

»Nata de claro ſanguine, ſublata jacet hic
»Agnes tumulata, Adonis fœcunda, pia, mi-
»tis, à crimine munda, prudens, facunda,
1301. »procul eſt a morte ſecunda. Æra 1339.

Ad dexteram hujus monumenti, eſt aliud Militis, Ducisvè effigiem exhibens, ad cujus caput legitur.

»Condidit hoc monumentum, Regula ma-
»gnificus, prudens, & pius, amicus, cujus
»erat cura, nobis deffendere jura. Hic jacet
»Nunnius Diaz de Caſtanneda, Deus ani-
1293. mæ ejus parcat. Æra 1331.

Ad ſiniſtram verò tumuli Agnetis, ſponſus ejus, ſub lapide cælato & inſcripto jacet.

»Hic jacet D. Petrus Diaz de Caſtenneda,
»maritus Dominæ Agnetis Rodriguez de
1300. »Villalobos. Æra 1338.

Ad Altare S. Pelagii, ad parietem, & ſub arcu, jacent Ferdinandus *Diaz*, filius Didaci *Fernandez* Ducis, Gometius de *Quixada*, & hujus uxor Maria, qui anno 1280. donarunt Aquilarenſi monaſterio oppidum, & Eccleſiam de *Zilla-major*, cujus modò Abbas habet dominium ſpirituale, & temporale.

In Capella S. Mariæ Magdalenæ ſeptem conſpiciuntur ſepulchra, quorum inſcriptiones plurimæ fugiunt oculos legentium: has in antiqua tabula legibiles, ſubjicimus.

Hi ſunt Filii Nobilium, & Proceres, quorum corpora jacent in hac Capella. Domina Offreſſa; hæc eſt, quæ poſt Comitem Oſſorium, donationibus ditare cœpit hoc monaſterium. Domna Maria Ximena, filia Ximenii Gonzales de los Cameros. D. Joannes Perez, filius Joannis Diaz, & nepos D. Comitis Gometii, & Comitiſſæ Domnæ Æmiliæ. D. Ferdinandus Alvarez Ximenés, filius D. Alvari Ruiz Ximenés, & Domnæ Todæ de Guzman. D. Ferdinandus Ruiz, Comes de Valduerna, & Aſturicæ, Pater Domni Roderici Fernandés, cognominati *El feo** qui Fundator extitit *Deformis. monaſterii Ordinis noſtri de Villa aurea propè Aſturicam, olim Canonicorum, nunc Monialium. Guterius Ruiz Duque, D. Garzias Ruiz Duque, fratres.«

In Capella S. Jacobi, jacet Domna Sanctia de *Roxas*, uxor D. Gometii *Manrrique*, Caſtellæ Præſidis majoris.

Circà Sacriſtiam eſt & aliud ſepulchrum, ſub hac inſcriptione.

Hic jacet Joannes Farxardo, Præſes de Murcia.«

Et non procul ab illo, extat.

Hic ſepulti jacent illuſtres, & honorati Equites D. Ferdinandus Diaz, filius D. Didaci Fernandés Duque: & D. Joanna uxor ejus, & D. Arias Gomes Quixada, cum uxore ſua D. Maria. Æra 1318.«* * 1280.

In clauſtro cernuntur mauſolæa Opilæ I. Abbatis, & Sanctiæ uxoris D. Lupi Diaz, ſub æra 1221. demortuæ 17. kal. Decembris. Tumulo autem illius imminet appenſa ad parietem hæc inſcriptio.

Hic jacet D. Sanctia de Frias, uxor Lupi Dias, filia D. Didaci d'Aſſures, Comitis Aſturicenſis, & fratris D. Comitis Petri Aſſures, quæ Monaſterium S. Mariæ de Buxeto, nobis ædificavit.«

Sed & in Eccleſiis monaſterio adhærentibus, præſertim in Eccleſia SS. Apoſtolis Petro & Paulo dicatâ, proſtant monumenta Heroum. Viſitur enim illic arctiſſima ſpecus, penè relinquens locum ſarcophago lapideo, cui oblitteratis nonnihil litteris, hæc impoſita eſt Epigraphes.

Aqui jaze ſepultado el ezforſado y noble Cavaller ô Bernardo del Carpio defenſor«

Digitized by Google

» del Eſpanna Hijo de D. Diaz Condé del
» Saldana y de la Infanta Domna Ximena
» Hermanna del Rey D. Alonſo el Segundo,
» vamado el Caſto, murio el anno de 850.

Quod latinè redditum ſonat.

» Hîc jacet tumulatus ſtrenuus, & nobilis E-
» ques Bernardus à Carpio Hiſpaniæ deffen-
» ſor, filius Sanctii Diaz, Comitis de Saldania,
» & Infantiſſæ Domnæ Ximenæ ſororis Re-
» gis Alphonſi II. Caſti cognominati. Obiit
» anno 850.

Ille Bernardus bellicis virtutibus & victoriis celebratus apud Hiſtoricos, ab aliis exſufflatur, uti ſuppoſititius heros. Verùm muti lapides exiſtentiam illius clamant, & effoſſum, ſpectante Carolo V. Rege & Imperatore, ſepulchrum, damnavit incredulos ſpectatores. Gladium Bernardi adhærentem lateri cadaveris, ſuſtulit ex reverentia Princeps, & in armamentario Matritenſi depoſuit.

Intrà ſpecum eandem ſepultus fertur Ferdinandus *Gallo* Burgenſis, Bernardi Vexillifer, qui in prælio de *Ronzevalles*, adverſùs Gallos fortiter inito, oculum non vexillum potuit amittere. Illius lapidi inſculpta idiomate hiſpanico verba iſthæc legantur.

Pues en la vida Bernardo
Seguimos buenas venturas
Juntemos las ſepulturas.

Quaſi latinè dixeris,

Ergo ſi in vita, Bernarde,
Æquavimus geſta pulchra,
Jungamus modò ſepulchra.

In Eccleſia S. Salvatoris de *Sandoval* olim monaſterio, nunc Prioratu, ab Aquilari pendente, cernuntur Sandovaliæ gentis, & Progenitorum illuſtris proſapiæ Ducum de *Lerma*, inſignes tumuli; ad cornu Epiſtolæ, jacet Didacus de *Sandoval*, mortuus anno æræ hiſpanicæ 1219. Illi adjacet Domna Gontroia, uxor 1181.
Gutrei *Dias*, denata æræ hiſpanicæ anno 1309. 1271.
à parte Evangelii, requieſcunt Maria *Gomes* de *Sandoval* 1341. æræ hiſpan. Domna There- 1303.
ſia uxor Gundiſalvi 1447. æræ hiſpan. 1409.

In Eccleſia S. Petri de *Tobar*, Prioratu Aquilarenſi, jacent Dynaſtæ loci Fernandus, Sanctius de *Tobar*, eorumque poſteri, ſatores generis & familiæ Marchionum de *Verſanga*. Vide Probat. à col. ciij. ad col. cxj.

ARDEÏA.

Ardeia Fil. S. Auguſtini Tarvanenſis. Diœceſis Bononienſis Circaria Flandriæ.

A loco ſui ſitûs, & ab oppido cognomine, Tarvanenſis olim, nunc Bononienſis Diœceſeos, hæc Abbatia ſuum ſortita eſt nomen. Arnulphum *Ardeiæ*, vulgò *Ardres*, Dominum, habuit fundatorem, anno 1069. Canonicis ſecularibus hanc ab origine deputaverat Eccleſiam, à Drogone Tarvanenſi Epiſcopo, eâ donatam libertate, quâ gaudebant Canonici Audomarenſes. Anno 1144. Balduinus Arnulphi hæres & nepos, elanguidam dolenter videns Canonicorum in obeundo Dei ſervitio obſervantiam, Præmonſtratenſes Canonicos, Milone Tarvanenſi Epiſcopo incentore, ſubrogavit. Ita Meyerus, *Annalium Flandriæ* l. 4. f. 44. v. Miræus *Chron. Præmonſt.* 113. Et ne fortuitus ſcribentis videretur error, in noviſſima Diplomatum Belgii editione, à Franciſco *Foppens* orbi litterario traditâ, & notis adornatâ, anno 1723. f. 179. Summiſta capitum, hæc Balduini chartæ verba præfixit. *Balduinus Ardenſis Toparcha, Ardenſe Canonicorum ſecularium Collegium, ab avo ſuo Arnulpho fundatum, vertit in Canonicorum regularium Ordinis Præmonſtratenſis Abbatiam, anno 1144.*

In ore duorum vel trium teſtium, quos antiquitatis explorandæ amor, & in diſcernendis genuinis diplomatibus ſagacitas, vix ulli ſecunda, ſubvexit in judices, ſtare omne verbum debere aſſererem, niſi evidentia, chartarumque inſpectio utrumque authorem erroris argueret. In promptu probatio hallucinationis adeſt: ſic enim habet Balduini præceptum, à Miræo, & Cheſnéio, in *probat. Familiæ Gishnenſis*, fol. 170. relatum.

» Balduinus, Dei permiſſione, hæres, & Dominus Ardeæ, Eccleſiæque S. Audomari Ardenſis dictus Præpoſitus... Cum Præpoſitura Ardenſis Eccleſiæ, nobis hæreditario jure ſucceſſerit habenda, hinc Clericorum ſive Canonicorum, in eadem Eccleſia ſervientium conſiderans negligentiam, hinc periculum, & æternum animæ penſantes excidium... quædam altiora ſuper Ardenſis Eccleſiæ ſtatu, altiore conſilio deſtinavimus. Accepto itaque, ſuper ejuſdem Eccleſiæ ordinatione, divino reſponſo, ſanoque conſilio à Domino Milone, Morinenſis Eccleſiæ Epiſcopo,... in quietam poſſeſſionem dedimus venerabili Abbati Theodorico, & Monachis S. Mariæ *de Capella*, in villa, antiquo nomine *Brugnam* dictâ, degentibus, & eorum ſucceſſoribus omnia jura, omneſque dignitates, quæ in Eccleſia S. Audomari Ardenſis nobis hæreditario jure ſucceſſerunt, totamque eandem Eccleſiam cum univerſis Eccleſiæ rebus... perpetuo jure poſſidenda. Hoc addito, quòd mortuo uno jam dictæ Eccleſiæ Clerico, vel Canonico, ſuccedet ei Monachus; ſicque mortuis omnibus Canonicis, Monachi ſuccedent in locum Canonicorum... Hujus rei teſtes ſunt Dominus »

Digitized by Google

» Milo, Morinenſis Epiſcopus, Præmonſtra-
» tenſis Ordinis Canonicus. . . facta eſt autem » hæc Tranſactio in Eccleſia S. Audomari Ardenſis, & in plena Synodo Tarvanæ ſolemniter recitata, & approbata, Dominicæ Incarnationis, anno 1144.

Non eget commentariis planiſſima Balduini charta. Transfert Ardenſem Præpoſituram Monachis *de Capella*, quæ eſt Abbatia Ordinis S. Benedicti, propè Caletum, ab Euſtachio II. Bolonienſi Comite fundata: nullum ibi verbulum de traditione Ardeii facta Præmonſtratenſibus, uti per oſcitantiam Editor Miræi nuperus Capiti LVIII. appinxit.

Tranſcriptionem hanc poſteriora Acta firmaverunt, ut in Lamberto Ardenſi, Comitum Ghiſnenſium hiſtoriographo legere eſt: adeo ut ſpatium fingi non poſſit, in quo Balduinus, pœnitens immutationis per eum factæ, alios, pulſis monachis, ad Ardenſe monaſterium convocaverit inquilinos. A ſeris nepotibus paternæ diſpoſitionis vindicibus, nihil legimus innovatum. Adde quòd, excepto Myræo, nullus, cujuſcumque ævi, catalogus, Ardenſem Abbatiam Ordini Præmonſtratenſi adſcribat.

ARDENA.

Ardena. Fil. Lucernæ. Diœceſis Bajocenſis Circariæ Normaniæ. * Herman. p. 166.

ARdena, uno ab Cadomenſi urbe milliari ſita, in agri Bajocenſis penè meditullio, fundatores habuit Ajulphum de *Foro*, quem nuperus Bajocenſis Eccleſiæ ſcriptor gallicus * appellat *Arnould du Four*, & Aſſelinam ejus uxorem, generis nobilitate præcipuos, tenerâ in B. Virginem devotione commendabiles, & in promovendo ejus cultu fervidos. Illos iterato monitu excitatos, & viſione provocatos mirabili, inceſſit ardor ædificandæ Eccleſiæ, in honorem B. Mariæ in Ardena. Propoſitum firmavit Giſlebertus, patriâ Cadomenſis, è Præmonſtrati, vel, ut aiunt, S. Judoci * monaſterio, ad prædicationem, pro more ſui tunc vigentis Inſtituti, à divo ſubmiſſus Norberto. Appellentem benignè exceperunt Ajulphus, & Teſſelina; conſilium de ſupernis infuſum ſuo communicant Hoſpiti, ad locum ſibi præmonſtratum deducunt, & quantis poſſunt precibus, virum cogunt ſtruendæ quamprimùm Eccleſiæ curam in ſe ut aſſumat. Ac ne ſeminanti ſpiritualia, deeſſent temporalia, quibus ſuſtentaretur, ſeptem acras terræ conceſſerunt, ad victum. Favit ſupplicum votis Giſlebertus, dumque materiali templo pias manus admovent fundatores, ipſe diſcipulos verbo & exemplo adunare ſatagit, qui vitæ genus æmularentur.

* Vide quæ diximus in Abbatia Lucernæ.

Sub Epiſcopatu Richardi II. filii Sampſonis Dynaſtæ *Dubris*, * primaria hujus Eccleſiæ fundamenta locata ſunt, anno 1121. ita SanMarthani, Arthurus de *Monſtier* & *Herman*; quibus fortè facem prætulit vetus Chronicon Ardenæ, gothicis caracteribus ſcriptum, anno quidem incerto, ſed nullatenùs coævo fundationi.

Hiſt. de Bayeux, p. 101. * Douvre.

Quoniam verò anguſtius Templum erat, aliud excitatum eſt decentius, & à Richardo III. Epiſcopo Bajocenſi, filio Roberti Comitis Glocestriæ, nothi Regis Angliæ Guillelmi cognomine Ruffi, conſecratum eſt anno 1138. illicque regulares Canonicos, quos Giſlebertus in Chriſto genuerat, inſeruit, concedentibus Villelmo de *Baron*, Oleardo de *Hermanvilla*, Waltero, & Garino Monacho, filiis Ajulphi de *Foro*. Prima hæc fuiſſe congregati Canonicorum cœtûs, exordia, judicares ex Richardi Epiſcopi diplomate, niſi ex ejuſdem textu adverteres plura præceſſiſſe dona Canonicis Ardenæ facta, ante conſecrationem Eccleſiæ majoris. Solus cavillator alios quàm Præmonſtratenſes, ab origine incolas Ardenæ, dixerit; licet enim Præmonſtrati vox, in tabulis non appareat, in traditione legitur, aſſecurante perpetuitatem noſtri Ordinis in hoc monaſterio. Adde quòd reticentia *Præmonſtratenſis Ordinis* paſſim in aliorum Cœnobiorum diplomatibus reperitur, abſque Ordinis præjudicio: aut ſi quod infert, ſtare debet, etiam ex Ardena proſcribendum Ordinem tempore Richardi I. Regis, conclude; cùm in ejus chartis poſt annum 1189. Ardenæ conceſſis, non Præmonſtratenſes, ſed ſimpliciter, *Canonicos regulares*, appellet, Ardenæ Aſcetas. Nihilominùs irrefragabili teſtimonio Lucii Papæ II. conſtat, quòd ab anno 1144. ſub Giſleberto *Auguſtini Regulam, & Inſtitutionem Fratrum Præmonſtratenſium* profitebantur Ardenenſes.

Conſtitutum monaſterium Bajocenſes Epiſcopi ſpeciali favore, & largitionibus magnis excoluerunt: Reges Angliæ Richardus, & Joannes, illud ab omni tributo liberum, auxerunt Baroniâ de *Theſnariis*. * Quo autem anno ex Prioratu in Abbatiam ſublimata fuerit Ardena, non adeò clarum eſt. A Philippo d'*Harcourt* Bajocenſi Epiſcopo, & Richardi III. ſucceſſore, Romam deductum Giſlibertum Priorem narrant faſtus Ardenſes, illicque à Lucio II. obtinuiſſe confirmationem bonorum Prioratûs ſui, anno 1144. In charta Henrici Bajocenſis Epiſcopi de anno 1191. datâ Rothomagi, ſiſtitur ut teſtis Gilbertus Prior Ardenæ. Diverſum à Giſliberto, qui primævam fundationem anno 1121. excepit, ſuſpicatur Autor *Neuſtriæ piæ*, idque annoſa ſuprà modum ætas ſuadet. Supponamus enim annos attigiſſe triginta, dùm prædicaturus Evangelium Giſlibertus appulit Cadomum anno 1121. conſequens erit anno 1191. habuiſſe ætatem centenariam, & ultrà,

* Theſnieres.

Digitized by Google

quandò teſtis comparuit chartæ Henrici Epiſcopi. Prætereà Guarinus primus Ardenæ Abbas, in locum defuncti Giſleberti ſuffectus, obiit anno 1180. non ergò Gilbertus, teſtis chartæ Henrici, idem eſſe potuit, ac Giſlebertus, cooperator fundationis Ardenæ. Putarem ego paucis ab Italico itinere diebus ſupervixiſſe Giſlebertum. Illius meminit Necrologium Kal. Junii. » Commemoratio B. Patris »Giſleberti primi Superioris hujus Eccleſiæ; »eamque fundavit anno 1121. & multos an»nos in magna pietate rexit, & auxit.

I.

»Defuncto autem Giſleberto, pergit Chro»nicon, Valterus, filius Ajulphi fundatoris, pro »zelo, & affectu maximo, quo monaſterium »Ardenæ proſequebatur, Præmonſtratum ſe »contulit, ibique ſummis precibus, & lacry»mis à Capitulo generali petiit, ac tandem ob»tinuit, idem monaſterium in Abbatiam pro»moveri. Decreto igitur Capituli generalis »Canonicis Ardenenſibus exhibito, Frater »Guarinus Abbas primus Ardenæ electus eſt.

Erat ille Fundatoris filius, & inceptum à Giſleberto monaſterium, opere complevit. Mortuus anno 1180. in Patris tumulo ſepelitur.

II.

ROBERTUS viginti ſex annis ſummâ laude monaſterium rexit, & anno 1206. omnium calculo dignus inventus eſt, qui ad totius Ordinis apicem aſcenderet. Vita poſterior Electi, ſpem deluſit Electorum; luxui, diſſolutioni, liberalitati licentiùs indulgens, loco & dignitate motus eſt.

III.

NICOLAUS unà cum 25. Religioſis à ruente Templi fornice oppreſſus, interiit; circà annum 1230.

IV.

RADULPHUS. 1260.

V.

GUILLELMUS. 1282.

VI.

THOMAS Canonicus de *Monte Dei*, obiit anno 1297.

VII.

JOANNES *LE BLOND*, Templi inſtaurationem cœpit, & eſſe deſiit anno 1324.

VIII.

NICOLAUS *AUBERT*. 1360.

IX.

GUILLELMUS *GRAVERON*. 1385.

X.

GERVASIUS. 1395.

XI.

MATTHÆUS *JOURDAIN*. 1399.

XII.

HENRICUS. 1404.

XIII.

PETRUS. 1427.

XIV.

ROBERTUS *CHARTIER*, clauſtrum extruxit, Chartularium compilavit: Carolum VII. Regem Galliæ, Cadomum ab Anglis occupatum, obſidentem anno 1450. excepit hoſpitio; & poſt expugnatam civitatem 6°. Julii, Rex in gratitudinis argumentum, ſtemma Abbatiæ Liliis aſperſit. Hinc bipartita inſignia geſtant Ardenenſes. In primo, cæruleum campum Liliis ſine numero aureis micantem. In ſecundo, B. Mariam Virginem ſtantem pedibus ſuis. Septimo Maii fatis functus Robertus anno 1464. ad gradus Preſbyterii majoris altaris, ſub hac Epigraphe, tumulatur.

Hîc jacet Dominus Robertus piæ memoriæ, quondam hujus monaſterii Abbas, qui eidem utiliſſimè ac honorificentiſſimè triginta ſeptem annis præfuit, maxima bona procurando.

XV.

JOANNES *DU PONT*, mente & corpore, ſub ætatis deliquium, fatiſcens, Coadjutorem Joannem *Turgis* è Monte-Dei, oblatum à Generali Ordinis recuſavit, &, licet viribus impar, Abbatiam cum morte ſolâ, voluit commutare. Obiit anno 1478.

XVI.

RICHARDUS *DE LA VAL*, Lucernæ itidem Abbas, utramque geſſit uſque ad mortem, quæ obtigit 20. Martii 1496.

XVII.

RICHARDUS *DE LA VAL*, ſecundus, primi nepos, & utriuſque Abbatiæ hæres. Ardenenſi poſtmodùm unicâ contentus, illic 21. Septembris occubuit 1507.

XVIII.

PETRUS *DE LA VAL*, Rector Eccleſiæ de Rupella, per reſignationem patruelis ſui Richardi ſecundi à Julio ſecundo admiſſam, primus Ardenæ Commendatarius Abbas extitit. Anno 1515. quâ arte Abbatiam obtinuerat, eâdem tranſtulit in Petrum *du Vivier*.

XIX.

PETRUS *DU VIVIER*; ad inſtantiam Religioſorum, Abbatiam in priſtinum regularitatis ſtatum reſtituit ceſſione ſpontaneâ. 1523.

Digitized by Google

XX.

THOMAS *de Chauvat*, ereptum è ſecularibus titulum, proditoriè, & inter epulas, rurſùs ad ſeculares devolvi ſpatitur, per reſignationem ultroneam, anno 1540.

XXI.

MARGARINUS *de la Bigne*, Officialis Bajocenſis, Doctor Sorbonicus, ſcriptis in orbe litterario notiſſimus, 7. Decembris 1558.

XXII.

BAPTISTA *de Villemor* ab Henrico II. nominatus, Abbatiam adiit 1560. Annis 39. in ſumma temporum varietate, inter bellorum, & hæreticorum turbines ſedit, & luxit expilatam Eccleſiam, ad excidium uſque ruentem domum, fugatos ab ingruente hæretico Religioſos. Duobus vix poſt ruinam ſuperſtitibus domi Canonicis, reſurgendi ex tanto caſu Ardenæ nulla ſpes affulgebat; deſperatum tamen opus P. Joannes *de la Croix* Bellæ-ſtellæ Canonicus, vir pietate, zelo conſpicuus, aggreditur, & perficit. Diſperſos revocat, ædificia regularia reſtituit, obſervantiam ex integro reſtaurat, cooperante Baptiſtâ *de Villemor*, qui Abbatiam fratri reſignans, ceſſit anno 1609.

XXIII.

PETRUS *de Villemor*, Pariſienſis Senator, fratris ſui nullatenùs veſtigiis inſiſtens, auſterum Religioſis, ac Reformationi adverſarium ſe exhibuit. Tandem pro bono pacis, ceſſit an. 1613.

XXIV.

GUILLELMUS *de Gollode'* habitum & Ordinem profeſſus, nec habitum moribus honeſtavit, nec Ordini favit, totam domûs ſubſtantiam degluties, aſſignatâ ſingulis Canonicis ad arctum victum modicâ penſione. Reſignavit primùm Ludovico *Goſſelin*; ſed re infectâ, & mutato ſenſu, ceſſit in favorem Georgii *Sallet*, anno 1637.

XXV.

GEORGIUS *Sallet*, filius Georgii in Curia Rothomagenſi Procuratoris Regii, pacem & uberrimos ab inſtallatione ſua fructus attulit Ardenæ. Majores pollicentem mors intercipit 8. Septembris 1641. Ardenæ ſepultus eſt in Capella S. Norberti.

XXVI.

ANTONIUS *de Morenvillier*, Capellanus olim Georgii *Sallet*, dein in Abbatia ſucceſſor. Ejus tempore, P. Joannes *de la Croix*, poſt inductam Reformationem, poſt reparata ædificia, poſt aggregatam Congregationi antiqui rigoris Ardenam, anno 1629. poſt quinquaginta annos in Prioratu utiliter & ſanctè completos, obiit pridie Nonas Januarii 1654. natus annos tres ſuprà octoginta. Deſiit verò Antonius *de Morenvillier* anno 1661.

XXVII.

HENRICUS *Laisne'*. 1670.

XXVIII.

LUDOVICUS-ANNAS *Aubert*, Bullas obtinere non valens, ceſſit. 1671.

XXIX.

LUDOVICUS *de Fourbin de la Marthe*, in virtute reſignationis, & Arreſti Senatûs Caſtrenſis, poſſeſſionem arripuit, anno 1671. & ſequenti poſſeſſorem excluſit.

XXX.

JOACHIMUS *Fautrier*: Bullas impetravit anno 1673. Deſiit vivere anno 1709.

XXXI.

GASPARUS *Fogasse de la Bastie*, Doctor Sorbonicus, Archidiaconus Carnotenſis, & Vicarius generalis hodiè poſſidet 1725.

PASTORATUS.

Blanca-herba——*Blanche-herbe.*
Sanctus Conteſtus——*Saint Conteſt.*
Coulomb.
Brolium——*le Breüil.*
Bladum——*Blaid.*
Secretus fons——*Segrie-fontaine.*

Hi ſex Paſtoratus, in Diœceſi Bajocenſi.

Menilium——*le Meſnil.* Sagienſis Diœceſis.
Cuyum——*Cuy.* Sagienſis Diœceſis.
Sancta Trinitas in Eremo——*Sainte Trinité de l'Ermitage.* Diœceſis Bajocenſis, Capella.

Sanctus Nicolaus. Sagiens. Diœc. Capella.

S. Thomas. Bajoc. Diœc. Capella.

S. Conteſtus de Athia, Paſtoratus; Diœc. Bajocenſis.

S. Quintinus de Ella——*d'Elle*, Paſtoratus Diœc. ejuſdem.

Berjou. Ejuſdem Diœceſis Parochia. Vide Probat. à col. cxj. ad col. cxv.

ARNSBERGA.

ARNSBERGA.

Arnſberga. Fil. olim Inſula B. Virginis, nunc Knecſtedii. Diœceſis Colonienſis.

ANno 1170. ab Henrico Comite Arnſbergenſi fundatur Arnſbergæ Monaſterium, quod & *Wedinghuſanum*, à primo loci Toparcha Wedekindo, magno Saxoniæ Duce, dicitur. Ab arce Arnſberga quadringentis circiter paſſibus diſſitum, in amœno colle poſitum & ad Ruram* amnem, vaſtiſſimum aliquod viſuque pulcherrimum, Theatrum exhibet. Pium Henrici Comitis opus Philippus & Bruno Colonienſes Archiepiſcopi, laudaverunt; confirmavere poſteà Celeſtinus & Gregorius Summi Pontifices; magniſque tum fidei, tum pietatis exemplis ab origine ſua, ſed præſertim funeſtis hæreſeos Lutheranæ, & promotoris illius, Hermanni de *Weda* Archiepiſcopi Colonienſis, temporibus, refulſit hoc cœnobium, cujus Rectores primò Præpoſiti, dein Abbates extiterunt. Horum anteſignagnus fuit.

** Roure.*

I.

REINERUS, cujus beata mors faſtis conſignatur ad annum 1184.

II.

CHRISTIANUS Bullam confirmationis à Celeſtino III. obtinuit an. 1196. Henricum Comitem & Fundatorem monaſterii, uxore illius Ermengarde defunctâ, ad habitum Religionis admiſit, ex diſcipulo ſancto, ſanctitatem magiſtri conjice, defuncti circà annum 1200.

III.

ARNOLDUS, ſicut & prædeceſſor, ſub Abbatis nomine circumfertur 1218.

IV.

HERMANNUS DE *STOPHENBERG*, nobilitatis inclytæ Præſul, & diſciplinæ vindex acerrimus, in cauſa Friderici Abbatis Clarholtenſis judex à Gervaſio Abbate Præmonſtrati delegatus anno 1219. inutilem & nocivum Eccleſiæ Abbatem depoſuit.

V.

HARTMODUS, à Gregorio IX. obtinuit Bullam, quâ cavebat, ut nullus, aut ſubreptionis aſtutiâ, aut violentâ manu Præpoſituram invaderet, ſed is tantùm, quem communis conſenſus, vel Fratrum pars major eligeret, ſecundùm Deum, & B. Auguſtini regulam. Circa annum 1227. deceſſit.

VI.

HARTWINUS fatis fungitur anno 1237.

VII.

OTTO 1241.

VIII.

WILLELMUS 1250.

IX.

HENRICUS 1269.

X.

EUSTACHIUS, *Dei patientiâ* Præpoſitum Arnſbergenſem ſe inſcribit anno 1270.

XI.

WIGARDUS 1297.

XII.

GERARDUS 1313.

XIII.

JOANNES *MAKEN* 1320.

XIV.

THEODORICUS 1321.

XV.

HENRICUS *L'ANGE*, ceſſit anno 1339.

XVI.

GERARDUS II. 1346.

XVII.

BERTHOLDUS, anno 1351. à Judicibus laicæ poteſtatis ſuprà modum divexatus, impetravit ab Electore Colonienſi inhibitoriales litteras ad omnes Weſtphaliæ Judices, ne tale quid denuò præſumerent, ſed cauſæ ad Officialem Colonienſem, ſi quas Arnſbergenſes haberent, deferrentur judicandæ. Obiit anno 1348.

XVIII.

HERMANNUS DE *MEDEBACK* 1370.

XIX.

BURCHARDUS, ex Pratanis annalibus.

XX.

GODEFRIDUS DE *PLETTENBERG* 1392.

XXI.

HYERONIMUS vivebat anno 1400.

XXII.

ARNOLDUS *WULFF* 1408.

XXIII.

CHRISTIANUS.

XXIV.

GERVINUS *A SCHUNGELL*, anno 1432. in-

debitas, aut contrà juris formam factas à ſuis prædeceſſoribus alienationes, aut oppignorationes, reſcindi autoritate apoſtolicâ obtinuit. Fato ceſſit anno 1454.

XXV.

HERBORDUS DE *MEINERSHAGEN*, ceſſit an. 1470.

XXVI.

WIDEKINDUS DE *PLETTENBERG* 1486.

XXVII.

JOANNES *MEESEN*, cui debetur monaſterii reſtauratio. deceſſit 1511.

XXVIII.

JOANNES *BOCK* vigeſimâ ſeptimâ Junii anno 1513. occubuit.

XXIX.

ADRIANUS *TUTEL* dimiſſo Præpoſiti titulo, nomen Abbatis, olim à prædeceſſoribus aſſumptum, rurſùs approbante Capitulo generali de anno 1518. in ſe reſuſcitavit. Obiit, multa pro fidei deffenſione paſſus, an. 1531.

XXX.

HERMANNUS *LILIE*, adverſùs Buceri & Hermanni Colonienſis Archiepiſcopi, in apoſtaſiam lapſi miſerabiliter, machinationes, acriter verbo & opere decertans, illibatam in ſe, in ſuis, & in parochialibus Eccleſiis fidem ſervavit 1550.

XXXI.

JOANNES *STOEKHAUSEN* pari conſtantiâ adverſùs hæreſim irrepentem decertans, ei præcluſit aditum, & victor obiit 1555.

XXXII.

MICHAEL *BRANDIS* vir magnanimus, maximo ſui monaſterii damno denaſcitur anno 1581. poſt cujus obitum Truchſeſius Colonienſis Archiepiſcopus, fidei catholicæ deſertor, ſacra invadens loca, Arnſbergenſes & præcipuè Bernardum *Tutell* ibidem parochum, ad defectionem minis, verberibus, carcere, devaſtationibus fruſtra ſollicitavit. Vacantis Eccleſiæ Prælatum vetuit inſtitui, ut paſtore deſtitutæ oves, ad hæretici caulam faciliùs cogerentur. Septennio integro viduitatem paſſi Arnſbergenſes, in fide immoti, ad electionem, reſpirante, ſub Archiepiſcopo Erneſto, Eccleſiâ, proceſſerunt, & electus eſt.

XXXIII.

JOANNES COSTERUS qui pace ſuis redditâ, ad reformationem, hortatore Joanne Lohelio Abbate Pragenſi, poſtea ejuſdem urbis Archiepiſcopo, ſe accinxit. Pilkmannus Steinfeldenſis Abbas, vir ſeculo illo, erga Ordinem benè meritus, ob propagandæ reformationis impigrum zelum, ab Joanne Coſtero evocatus ad ſubſidium, eam invexit diſciplinæ regularis obſervantiam, ut Franciſcus de *Longo-prato* Abbas Præmonſtrati, & Ordinis caput, gratulatorias Conventui ſcripſerit litteras, de reformatione tam laudabiliter, tam ſtrenuè ſuſceptâ, & à P. Chriſtophoro *Pilekmans* tam ſapienter inductâ. Poſt conſummatum laudabilioris vitæ inſtitutum, piè obiit Joannes anno 1610.

XXXIV.

GODEFRIDUS *REIEKMAN*, poſt triennale interregnum à Kremmerio Abbate Kneſtedenſi ablegatus, ut electioni præſideret, unanimi Fratrum voto electus eſt. Laureâ doctorali paulò poſt Coloniæ inſignitus, ſe totum Patriæ, Ordini, ſuoque monaſterio, vir omnium capax, impendit. Commiſſarius Cleri Weſtphalici, ad debitum ſtatûs officium & diſciplinam, genus ſacerdotale reduxit. Cappenbergenſem Præpoſituram & Vezalienſe cœnobium, quod tunc Ordinis, nunc verò acatholicorum ditionis eſt, regularitati reſtituit. Anno 1626. à Capitulo Provinciali, Coloniæ habito, ſublectus, ad recuperandum Cappellenſem Parthenonem, in Naſſovienſi Comitatu ſitum, & quem Comites antea hæretici occuparant, violentâ manu expulſis virginibus, ardua tentavit apud Comitem ad avitam religionem reverſum, ſed jam Patribus Jeſuitis Collegii *Sigenæ* aſſertam Candidarum hæreditatem redimere, licet interpoſitâ authoritate Pontificis, non potuit. Totum Weſtphalicæ Circariæ tractum ad priſtinos mores adigere, aſſiſtentibus ſibi Kremmerio Kneſtedenſi, & Chriſtophoro *Pilekmans* Steinfeldenſi Abbatibus, aggreſſus, iter Præmonſtratum verſùs arripit. Leodii ab infenſo ſiſtitur milite; patriam repetere coactus, Generalis Abbatis implorat auxilium; commiſſionem obtinet. Ferdinandi Colonienſis Metropolitæ, qui & Monaſterienſis Epiſcopus erat, protectoriales litteras impetrat, & utroque fultus diplomate, reformationem auſpicatur; rebelles ad obedientiam, accitâ Imperatoris authoritate, compellit omneſque Weſtphaliæ & Rheni Abbatias felici ſucceſſu ab anno 1614. ad 1627. perducto, ſtrictiori ſubjicit obſervantiæ. Sub tanti Abbatis regimine, tantoque roboratus exemplo P. Petrus *Conradi* Arnſbergenſis Canonicus, & Paſtor, ab Haſſico milite, in odium fidei, ſclopeto miſerè occubuit. Hujus tumulum verſibus iſtis Confratres mœſti exornarunt.

> Fregiſti petram glans, heu inopina ſclopeti
> Conradi tergum, dum malè cauta petis.
> Gloria prima ſtolæ, tibi Candide, candida vita,
> Sed melior proprio ſanguine tincta ſtola.

Haud parùm abſimili mortis genere, inſignis Abbas filium per tribulationes ſecutus, obiit 1643.

Digitized by Google

XXXV.

THEODORUS *KELNER* ex Paſtore Verlenſi in Abbatem aſſumptus, P. Petrum *Schultes* Seminario Colonienſi Præſidem dedit, ex quo poſt quinquennium, ad Præpoſituram Rumbeckanam poſtulatus venit. P. Fridericum *Hoyng* autoritate apoſtolicâ monaſterii Knechſtedenſis Adminiſtratorem deſtinatum ablegavit. Denique cæteris, & ſuo aſceterio utilis Abbas moritur anno 1649.

XXXVI.

LAMBERTUS *TOPPIUS* ex Præpoſitura Olinghuſana, Abbas renuntiatus, deceſſit anno 1653.

XXXVII.

HENRICUS *COECIUS* Præpoſitus anteà Rumbekanus, ad requiſitionem Ferdinandi de *Furſtenberg* Epiſcopi Paderbornenſis, conceſſit P. Fridericum *Hoyng*, qui anno 1660. ad Aulam accerſitus, Conſiliarii eccleſiaſtici, Aſſeſſoris, Hiſtoriographi munia, homo doctus & doctor, obiit. In graviſſimis negotiis tùm Imperium, tùm Eccleſiam ſpectantibus, frequens & fructuosè illo uſus eſt Epiſcopus. Hiſtorias temporum ſcripſerat Fridericus, ſed in meſſem defuncti, alius introivit, & publici, ſub ementito nomine, fecit juris. *Neuhuſii* in aula Paderbornenſi denato, honorificè parentavit mœcenas Epiſcopus, cui poſt mortem ſupplex, ſuffragia petens, apparuit, & apparitionem litteris teſtatam reliquit Furſtenbergius ſcribens Michaëli *Reinhartz*, qui Abbati Coecio fuerat ſuffectus anno 1663.

XXXVIII.

MICHAEL *REINHARTZ* in Archi-cœnobio Præmonſtratenſi, ad quod educandus, ob graſſantem in Weſtphalia peſtem, Novitius fuerat à Prælato ſuo ſubmiſſus, manſit per annos quinque, ibique votis nuncupatis, ad ſuum monaſterium redux, Prior conſtituitur, poſtmodùm Abbas. Oblatum ſibi jus mitræ, modeſtè recuſavit. Ferdinando Imperatori Patrem Richardum *Rham* ex ingenti ſolertia & humilitate cordis benè notum & charum eidem Principi poſtulanti tradidit, ut ad Anglicanam, diverſaſque Europæ Aulas ablegaret. Sacrarium ſupellectili ſacrâ, divinum officium ſimphoniâ & muſicâ, Abbas Michaël exornavit. Moritur anno 1688.

XXXIX.

NORBERTUS *BICKER* ante hàc Prior, à multis poſt inſtallationem, militibus divexatus, omnes aut in judicio ſuperavit lites, aut compoſitione terminavit amicabili. Humaniorum ſcholarum magiſtros, ad ſupplicationem civitatis Arnſbergenſis, in ſuo monaſterio pridem inſtitutos, auxit, & palæſtram aperuit juventuti; quin & ad inſtantiam Ordinum patriæ, philoſophiam publicè in Gymnaſio *Norbertino Laurentiano*, præcepit edoceri, anno 1712. ipſe verò fatis conceſſit, & concedentem muſæ planxerunt anno 1715.

XL.

CAROLUS DE *BERGH* laborioſum regimen morte interveniente terminavit in Februario anni 1724. & in ejus locum ſublectus eſt.

XLI.

HERMANNUS *ASCHEBERG* antea Prior monaſterii, quem de facie & eloquio novimus in Capitulo generali 1717.

DE JURE PATERNITATIS.

Gaudet Wedinghuſanum monaſterium jure Paternitatis in

Oblinchuſen, Præpoſituram Virginum in Weſtphalia, illudque jus contra Præpoſitum Scheidenſem, id ambientem, autoritate Capituli generalis, præſidente Generali Conrado, fuit Eccleſiæ Arnſbergenſi ſolenniter confirmatum, anno 1231.

Pari jure fruitur in *Rumbeck* Præpoſituram itidem Virginum, dimidiâ circiter ab *Arnsberg* horâ diſtantem.

DE PAROCHIIS.

Arnſbergenſis unita fuit per Philippum & Brunonem Archiepiſcopos Colonienſes monaſterio Wedinghuſano, à limine fundationis. Abbati competit tanquam loci Archidiacono, jus Synodi & ſynodalis juſtitiæ exerciti um in tranſgreſſores parochianos loci.

Filialem habet Eccleſiam, ſeu ſacellum ſancti Georgii intra muros Arnſbergæ, ibique ad ſolatium populi ſacra fiunt, & conciones habentur ſingulis Dominicis mediâ poſt ſextam.

Werll, Verlenſis parochia, ab anno 1196. collata fuit ab fundatoris utroque filio Henrico & Godefrido. Traditionem & incorporationem habuit ratam Adolphus Colonienſis Metropolita, anno 1200. confirmavit Innocentius III.

Sacellum in *Bergſtraſſ* intra ejuſdem parochiæ fines extructum, à Comite Godefrido de *Rudenberg* collatum, Innocentius III. anno 1357. Wedinghuſano univit monaſterio.

Huſten. Huſtenſis Parochia in municipio *Huſten* pagiſque adjacentibus, data eſt anno 1336. & donatio à Conone Eccleſiæ Colonienſis, vacante Sede, Adminiſtratore, confirmata anno 1369. diſtat ſeſqui circiter horâ, ſecùs deſcenſum *Rura*, ab Arnſberga. Antiquiſſima creditur Eccleſia, ad quam, depoſitâ gentilitate, Saxones & Weſtphali primùm confluebant.

Rieneren, in diſtrictu Marcano conſiſtens parochia, quam miniſter acatholicus cum Paſtore Religioſo, æquâ vix parte dividit.

Digitized by Google

Wedinghuſen, ſive monaſterialis parochia.

SACRÆ RELIQUIÆ.

Os ſancti Laurentii Patroni Eccleſiæ.

Pars notabilis corporis ſanctæ Apolloniæ V. & M.

Brachium beati Richardi Canonici & Sacerdotis Arnſbergenſis.

MAUSOLÆA.

In medio domûs Capitularis proſtat Mauſolæum fundatoris opere antiquo efformatum; cui ſequens inſcriptio inciſa eſt.

Henricus Comes ac Ermengardis Comitiſſa
Quorum ſunt oſſa monumenti condita foſſâ.
Hos Deus in regno faciat gaudere ſuperno
Namque fuere loci conſtantes hujus amici.

A latere ſiniſtro Eccleſiæ, altare marmoreum in honorem ſancti Nicolai, erexit familia Furſtenbergica, ibique ſepulturam elegerunt duo nobiliſſimi Patriæ Patres Gaſparus & Fridericus de *Furſtenberg*, quorum ultimus Ferdinandi Epiſcopi Paderbornenſis & Monaſterienſis, pater fuit.

Sub vaſto lapide ſepulchrali tumulata jacet Beatrix Comitiſſa Arnſbergæ, uxor Comitis Godefridi, hujuſque monumentum Genius parieti deſuper appictus, digito indicat cum hac Epigraphe

Hic tumulata jacet quondam Comitiſſa Beatrix:
Hæc fuit Arnſbergæ dominans, ſed ſanguine *Ritberg*.

Ne illuſtris familiæ Arnſbergenſis notitia penitùs intereat, ex cineribus ſacris, venerabilibuſque documentis excitatam, jubet gratitudo ſubjicere oculis poſterorum. Vide Probat. à col. cxv. ad col. cxix.

Digitized by Google

OTTO COMES ARNSBERGÆ

Ludis Equeſtribus intererat anno 936.
Godefridus Comes Arnſbergæ claruit anno 1007.
Fridericus ſenior Comes Arnſbergæ uxorem habuit
N.... Bavaram, filiam Ottonis Bavari.

Godefridus de Kuick, Florentium Hollandiæ Comitem, interfecit.

Henricus Romam profectus cum Imp. Henrico V. apud Pontificem, pacis obſidem egit anno 1111.

Fridericus cognomento Bellicoſus, ob varia prælia quæ contra Colonienſem, vel Monaſterienſem Epiſcopos, vel Comitem Capenbergæ diverſis temporibus conſeruit, obiit anno 1123.

Hermannus contra Henricum Imperatorem in prælio Wolfinholdenſi decertans occubuit anno 1115.

Judith Godefridi Comitis Capenbergæ uxor.

Conradus Comes Arnſbergæ pugnans contra Bernardum Epiſcopum Paderbornenſem occumbit, anno 1143.

Sophia, Bernardo Comiti Lippiæ, deſponſata.

Godefridus † improlis.

Henricus Comes Arnſbbergæ uxorem habuit Agnetem de Rudenberg. Abbatiam Wedinghuſam ambo fundant anno 1170. ambo ibidem ſepulti.

Henricus junior.
Henricus niger.
Henricus III. eſſe deſiit circa annum 1265.

N.... uxor Comitis Tecklenburgi.

Aleidis Adolphi Comitis Althenani, conjux, & avia S. Engelberti Colonienſis Archiepiſcopi.

Henricus ſenior nuptus Ermengardi, jacent in aula Capitulari Wedinghuſæ.

Godefridus Cruce ſignatus Terram Sanctam petiit anno 1189.

Hermannus à Rudenberg Burgravius in Ebromberg, Dominus de Ritberg.
Conradus Comes de Ritberg.
Fridericus.
Otto.
Conradus Comes de Ritberg ex Beatrice Bronckhorſtiana.
Aleidis uxor Comitis Hoienſis. — Gertrudis nupta Comiti Depholdii Conrado, denato anno 1426.
Conradus. Otto. — Gerardus Archiep. Bremenſis.

Ermengardis Sanctimonialis in Olinghuſa.

Godefridus Comes Arnſbergæ uxor N........

Henricus improlis.

Aleidis uxor Bernardi IV. Comitis Lippiæ.

Godefridus Comes Arnſbergæ. uxor Beatrix de Ritberg, ſepulta in Widinghuſen.

Fridericus.

Johannes Canonicus Trajectenſis & Præpoſitus Meſchedenſis.

Ludovicus Comes Arnſbergæ obiit anno 1313. ex Petronilla Juliacenſi habuit.

Gerardus Canonicus S. Gereonis.

Vabramus Canonicus Aquenſis Præpoſitus Meſchedenſis.

Fridericus Abbas Steinfeldiæ. O. P.

Godefridus ex Scholaſtico Monaſterienſi, Epiſcopus Oſnaburg. Archiep. Bremen. † 1363.

Willelmus Comes Arnſbergæ ex Anna conjuge.

Mechtildis Sanctimonialis in Olinghuſen.

Aleidis.

Conradus Canonicus Oſnaburgenſis.

Willelmus Præpoſitus Meſchedenſis.

Godefridus Comes Arnſbergæ, Weſtphaliæ Mareſcallus, ex Anna Clivia uxore ſua, prolem non ſuſcipiens, Comitatum Arnſbergæ vendidit Metropoli Colonienſi 25 Auguſt. 1368. & anno 1371. defunctus, in ſacello Mariano templi Metropolitici tumulatus.

Digitized by Google

ARNSTEIN.

Arnſtein Fil. olim Gratia Dei in Saxonia, nunc Præmonſtrati. Diœceſis Trevirenſis Circaria Weſtphaliæ.
* *Godſtat* in Epiſcopatu Magdeburgenſi.

BEatus Ludovicus Arnſtenii Comes, & Guda de *Bonneburch* Comitiſſa, ejus uxor, Arcem Arnſteniam ad fluvium *Lohnam*, uno ſupra Confluentiam milliari, in montis alti vertice, qui idiomate latino *Lapis aquilæ* dicitur, in celebrem commutarunt Abbatiam anno 1139. Ex inclyta Gratiæ Dei * Canonia, quam Comes Otto de generoſa Saxonum ſtirpe ſatus, paucis abhinc annis erexerat, B. Comes Ludovicus, Ottonis conſanguineus, duodecim Canonicorum, & Converſorum totidem, examen eduxit, quod Abbatiæ Arnſteinenſi, approbante Trevirorum Archiepiſcopo Alberone, implantavit, accedente ſimul conſenſu Synodi generalis.

I.

Coloniæ Fratrum dux erat Godefridus, Eccleſiæ Metropoliticæ Magdeburgenſis Scholaſticus, & alumnus Norberti, vir gratiæ ſingularis, & meriti, *quem cæteri Fratres, veluti cæleſtem quemdam radium ſequebantur*, cujus ſanctitatem æmulati fundatores, ſe ultrò diſciplinæ, & Profeſſioni Præmonſtratenſium, ſub hoc magiſtro, ſubdiderunt, ſuaque ad divini cultûs incrementum tradiderunt liberaliter. In qua quidem donatione comprehendebantur ſeptuaginta duæ Eccleſiæ, quas jure patronatûs poſſidebant, allodia plurima, quæ ab omni ſervitute, ab omni advocatiæ & deffenſionis oneroſo ſæpiùs patrocinio, liberarunt, ne ſub obtentu protectionis, res & pax monaſterii peſſùm daretur. Unde ad noſtra tempora, celeberrima Arnſteinenſis Abbatia, ſolum protectorem novit, ſponte adoptatum, Trevirenſem Metropolitam, & ad Imperium immediatè reſpicit, gladii plenario jure gaudens.

Conſtitutum Arnſteinii Ordinem, totiuſque fundationis œconimiam confirmavit, ad petitionem Godefridi Abbatis, Innocentius Papa II. anno 1143. Roboravit ſuo diplomate Conradus Imperator anno 1146. Qualis, quantuſvè fuerit Godefridus Abbas, ex actis vitæ B. Comitis Ludovici, ab autore coævo ſcriptis, accipe. » Venerabilis Pater Godefri» dus, ſuper cuſtodiâ gregis Dominici officioſâ » charitate ſedulus excubabat; creditum ſibi » talentum, in reditu Patris familias, duplicato » cum fœnore reportare contendens. Hic in » fundamento, quod Chriſtus eſt, aurum, ar» gentum, lapideſque ædificans pretioſos..... » erat enim conſilio providus, opere ſtrenuus, » doctrinâ dulcifluus, miræque humilitatis, & » abſtinentiæ.

Ejus verò mortem ſic refert. » Eo tempore, » vivæ memoriæ Pater Godefridus, anno duo» decimo, quo ſuprà Domini familiam fuerat » ordinatus, ingraveſcente carnis moleſtiâ, quar» to idus Octobris, in itinere Præmonſtratenſi feliciter obiit, ſepultuſque apud *Vadegotzin*; » cujus oſſa poſtmodùm in Eccleſiam ſuam *Arnſtein* honorificè delata, ante altare beatorum » Petri & Pauli Apoſtolorum, debito cùm ho» nore ſunt poſita. »

Annus mortis, cùm anno regiminis computus, coincidit in 1151. igitur duodecimo Octobris, properantem ad generale Capitulum mors intercepit *Vadegotiæ*, ad Saram. Ejus Epitaphium ſic ſe habet.

> Aſpice flos ubi ſit, flos quem Saxonia miſit,
> Non homo, ſed ſydus, Pater hic pauſat Godefridus.
> Quem tuba nectarea, vitæ clauſtralis idæa
> Annis bis ſenis, templi præfecit habenis.

II.

Eustachius, ad Prælationis officium ſucceſſit, & ipſe vir virtutis, & gratiæ ſingularis, » ut meritò ipſi & cura dominici crederetur » ovilis, & rei gubernatio temporalis. Ab Hillino Trevirenſi Archiepiſcopo, & ad inſtantiam Ludovici fundatoris, obtinuit anno 1156. novam poſſeſſionum, & florentis in *Arnſteinio* Ordinis confirmationem. In Eccleſiam *Beſelich* à ſacerdote Godefrido ſibi datam, Sanctimoniales induxit. Mortem ejus compendioſo elogio enarrat autor vitæ B. Ludovici. » Hoc tempore, felicis memoriæ Euſtachius Abbas, cùm viginti» novem annis in caſtris Domini ſtrenuè mili» taſſet, ſolutus carnis ergaſtulo, Deo, apud » quem ſpiritus mortuorum vivunt, reddidit » animam 1180. »

III.

Richolphus ſucceſſit, » cujus multa in pro» curatione domûs Dei, inveniuntur inſignia » probitatis. » Funus B. Ludovici fundatoris anno 1185. denati, honorifico apparatu proſecutus eſt, & piis parentavit lacrymis. Ipſe verò vigeſimâ quintâ Februarii mortalem vitam exuit 1196.

IV.

Herbordus, obtinuit anno 1196. jus patronatûs in *Bubenheim*. Huic Joannes Trevirenſis Archiepiſcopus indulſit anno 1197. confirmationem Eccleſiarum, & bonorum, quæ erant de patrimonio Arnſtenii. Anno eodem Cunegundis Comitiſſa Naſſovii donavit Herbordo Abbati ampliſſimam ſylvam in *Eſtenerverſt*.

V.

Heidenricus. Sub ejus regimine anno 1208. ab Joanne Archiepiſcopo Trevirenſi, Eccleſia monaſterialis conſecratur. Anno 1211. juridicè exautorato ſucceſſit.

Digitized by Google

VI.

Anselmus, anno 1227. Prælaturam abdicavit.

VII.

Theodoricus magno labore, & expenſis, libros ad penſum divini officii comparavit, quibus abſque ulla immutatione, aut tergiverſatione uti præcepit Conradus Præmonſtrati Abbas, eique Capitulum generale adhærens, anno 1228. Contrà invaſores prædiorum & privilegiorum oſores, ad Gregorium IX. Pontificem querelas detulit Theodoricus, quas, ut potè æquitate ſubnixas, ſuſcipiens Pontifex, Moguntinum, & Trevirenſem Archiepiſcopos, eorumque Suffraganeos, per ſpeciale reſcriptum conſtituit anno 1230. vindices & judices injuriarum, quas Arnſteinenſis Canonia patiebatur à prædonibus. Anno 1250. Mechtildis Comitiſſa Saynæ, vidua Henrici Comitis, dono dedit Arnſteinenſi Abbatiæ Eccleſiam in *Winden*, pro remedio animæ ſuæ, & ſui ſponſi. Conceſſionem approbavit Arnoldus Trevirorum Archipræſul anno 1264. laudavit Alexander IV. anno 1266. Obiit Theodoricus anno 1255.

VIII.

Ortwinus ceſſit anno 1259.

XI.

Arnoldus 1272.

X.

Hermannus reſignavit anno 1276.

XI.

Joannes obiit anno 1283.

XII.

Hermannus II. 1291.

XIII.

Wirricus 1297.

XIV.

Roricus 1301.

XV.

Henricus 1303.

XVI.

Gerardus 1307.

XVII.

Theodoricus ceſſit anno 1315.

XVIII.

Robertus ceſſit 1323.

XIX.

Willelmus de *Staffel*, Eccleſiam reſtauravit, & peſte graſſante, populum per ſe, verbo pavit, & Eleemoſynis. Ignobiles ad profeſſionem, nobilibus à peſte ſublatis, admiſit primus, ut dilapſa ad ſuſtentationem nobilium bona, pauperum frugalitate redimeret 1367.

XX.

Gerardus *Burschet* 1368.

XXI.

Henricus de *Milen* 1380.

XXII.

Arnoldus de *Crummenau*, prodigâ ſuâ adminiſtratione dignus qui amoveretur anno 1397.

XXIII.

Petrus *Printt* ceſſit 1399.

XXIV.

Joannes de *Ulbach* 1420.

XXV.

Orlebus a *Lachem* 1446.

XXVI.

Daniel *Rabenold de Denburg*, pro recuperandis poſſeſſionibus, ſive ad firmum, ſive per Emphiteuſim, ſive per alienationes, aut oppignorationes illegitimè diſtractis, adlaboravit apud Nicolaum V. ſummum Pontificem, ab eoque per mandatum, judices obtinuit in ſua cauſa deputari Decanos B. Mariæ, & S. Victoris Moguntiæ an. 1452. obiit 1458.

XXVII.

Meffridus 1473.

XXVIII.

Fridericus *Russman* 1478.

XXIX.

Folbertus de *Heeze* 1479.

XXX.

Petrus de *Selbach Lohe'* 1489.

XXXI.

Adamus *Montheburanus*, nobilium Prælatorum ſeriem clauſit, à qua ignobilibes huc uſque fuerant excluſi 1527.

XXXII.

Joannes *Bechetius* 1531.

XXXIII.

Laurentius *Bach* 1545.

XXXIV.

Henricus *Monsch* Joanni Trevirorum Archiepiſcopo à ſanctioribus conſiliis, Bibliothe-

Digitized by Google

cam monaſterii ſui erexit, multiſque inſtruxit voluminibus, ad quorum margines, notas propriâ manu, ad intelligentiam conſcripſit poſterorum 1556.

XXXV.

HENRICUS *SCHAPP* 1574.

XXXVI.

EMMERICUS DE *NASSAU*, cognomento Diabolus Abbas 1592.

XXXVII.

PETRUS MARIOMAGUS, ſub cujus regimine, non ſolùm à vaſtante lue, ſed etiam ab infeſtantibus hæreticis, dura quæque monaſterium pertulit, maximè à vicinis Comitibus, quos error ad Lutheri partes adduxerat, ſpirituque impleverat vertiginis in ſacra quælibet ſævientis. Uno quippe, eodemque impetu, Monaſterienſem Abbatiam in Comitatu Naſſovienſi ſitam, abſorbuerunt, & amodò à Comitiſſa de *Runc-kel* poſſidetur. 2°. Alteram ejuſdem nominis *Munſter*, in Palatinatu conſtitutam. 3°. Montem ſancti Petri, Præpoſituram virorum intrà Palatinatûs limites exiſtentem. 4°. *Hurtzelbrun*, in eodem ſolo, virorum Abbatiam. 5°. *Enckerbach* Præpoſituram virginum ibidem. 6°. *Gommersheim* in Palatinatu ſuperiori, 7°. Vallem S. Mariæ 8°. *Brumberg* in Comitatu Naſſo-Caſſelico. 9°. *Cappell*, virginum cœnobia: vix Arnſteinio parcitum, bonis aliunde mutilato. Obiit inter hæc devaſtatoris inimici incendia Abbas Petrus 1604.

XXXVIII.

JOANNES *HOEN*. Horas B. M. Virginis, & Defunctorum vigilias in priſtinum uſum revocavit, & recitationem invexit in chorum. Peſtis plurimos depaſta Canonicos anno 1612. cæteros ad fugam compulit uſque ad Septembrem, donec ſereno cælo, acceſſus factus eſt tutior. Obiit Joannes 1620.

XXXIX.

JOANNES *BINGEL*, pro reſtitutione filialis Abbatiæ Monaſterienſis à Friderico III. Palatino Comite, olim uſurpatæ, diù, multo labore, gravibuſque impenſis apud Ferdinandum II. Cæſarem, & Maximilianum Bavariæ Ducem litigavit, infracti vir animi, quem mors incumbentem operi fervidiùs, exarmavit anno 1631.

LX.

WILLELMUS *ESCHENAW*, à Mansfeldiano, & Sueco milite ſpoliatus, & per vim truſus è ſuo monaſterio, omnem ſacram, profanamque ſuppellectilem, ſeque miſerum vidit in captivitatem abduci. Ereptam ſibi, & Ordini filialem Præpoſituram *Beſelich*, ſtrenuè coram Aliferio Nuntio Apoſtolico, & in Romana Rota vindicavit, adversùs Naſſovios Comites, & Collegium Hademarenſe: litem intentatam, magnis deductam ſumptibus, tranſmiſit dirimendam poſteris, morte præoccupatus anno 1663.

LXI.

ANTONIUS *SCHLINCKMAN*, bellis, variiſque caſibus afflictam Eccleſiam ſuam, & alieno ære gravatam reſignavit 1697.

LXII.

PETRUS *ALDENHOVEN* 1702.

LXIII.

JOANNES *SCHWENC*, electus 6. Februarii 1702. ruinoſas Templi turres quatuor inſtauravit, villas ſex ſtruxit à fundamentis. Uſum mitræ à Carolo Principe Lotharingiæ & Electore Trevirenſi impetravit anno 1711. quæ conceſſio jure, an contrà Juris ordinem, & privilegia noſtra ſit, videat. Vivit adhuc Joannes ad ſui utilitatem monaſterii anno 1725. natus 69.

JUS PATERNITATIS.

Exercebat olim in *Munſter*, virorum Abbatiam, à Friderico Sueviæ Duce, B. Ludovico Arnſtenii Comiti datam, anno 1145. nunc viâ facti, pulſis Religioſis, detinetur ab Electore Palatino.

In *Gummersheim*, virginum Parthenonem à Miniſterialibus ſancti Stephani Metenſis dotatum; nunc viâ facti, ab eodem Electore poſſidetur.

In Vallem ſanctæ Mariæ. Hæc virginum Præpoſitura, quæ à *Bethlenrode* in *Staden*, & hinc à B. Ludovico Arnſteinenſi in vallem ſanctæ Mariæ tranſlata, germanicè *Marienthau*, ab eodem Electore occupatur, ab annis 79. hæreſi patrocinante.

In *Enkenbach*, Parthenonem monaſterio, *ſeu Munſter*, vicinum.

In *Cappel*, ſive Capellam, virginum Parthenonem, propè *Fiegen*, ſub juriſdictione Principum Naſſoviæ. Ab iiſdem quondam acatholicis fuit uſurpatus; reſtitutum ab eis ad Catholicam fidem reverſis, per Urbani VIII. manus, non Arnſteinio, ſed Collegio Patrum Jeſuitarum Siegenæ, addixerunt anno 1627. ſed auxiliante manu Principum, per viros nobiles, à ſua poſſeſſione Patres deturbati ſunt, & in Eccleſiam Collegiatam virginum nobilium Parthenon verſus. Harum pars media Catholiciſmum, pars altera Calviniſmum profitetur, & utriſque nubendi relicta eſt libertas.

In *Brumbach*, * Præpoſituram virorum à Principibus Haſſiæ-Caſſellanis, & Darmſtadienſibus uſurpatam. Profeſſoribus acatholicis in *Hannau*, reditus annuos applicuere ambo Principes.

* Nunc *Bremberg*.

In *Beſelich*, virginum Præpoſituram anno 1153. vel circiter, à Godefrido Sacerdote fundatam,

Digitized by Google

datam, à Comitibus Naſſaviis hæreſim profitentibus direptam, reſtitutam Ordini, anno 1620. ab iiſdem Comitibus, poſt ejuratam hæreſim, poſſeſſam per annos ſex pacificè, emunxerunt Patres Societatis Hadamarienſes anno 1627. & partiti ſunt hæreditatem cum Principe Hadamarienſi. Super hac invaſione lis pendebat adhuc in Curia Romana, anno 1665.

PASTORATUS.

S. Margareta, ad pedem montis monaſterii.

Kirtorff, modò à Prædicante adminiſtratus.

Oberndieffenbach, modò à Prædicante regitur.

Niderendieffenbach, nunc à Prædicante occupatur.

Winden, cum ſuccurſali villa de *Weinaer*. Vide Probat. à col. cxix. ad col. cxxiij.

ARTONA.

Artona Fil. Caſa Dei. Diœceſis Aquenſis Circaria Vaſconia.

HÆreticorum vaſtationem & incendia tanta, tamque frequentia ſubiit Artonæ cœnobium in diœceſi Aquenſi anno circiter 1160. à *Caſa-Dei* Canonicis ab origine inſtructum moribus, ritibus & diſciplinâ Ordinis, ut ne fundatorum quidem nomina ex favillis, imò nec per famam ad poſteros evaſerint. Unum ex hac univerſali depopulatione ſuperſtes obituarium, ipſumque mutilum, fortunâ meliore erupit, ut pars aliqua extinctæ antiquitatis, in Abbatum commemorationibus ſaltem ſubſiſteret. Eodem monumento uſi editores noviſſimi Galliæ Chriſtianæ, ſeriem Abbatum non ex annorum computu, ſed ex menſibus contexerunt, anteſignano excepto, cujus memoria licet ad diem 27. Novembris incidat, in capite tamen aliorum præpoſuerunt, iſque erat.

Guillelmus, à Bernardo II. Abbate *Caſa-Dei*, ut creditur, ſubmiſſus cum Fratrum colonia Abbas Artonæ.* Jam Capellæ cœnobium ſecùs Garumnam in diœceſi Toloſanâ propè *Granatam* erexerat Bernardus, dùm fundandæ Artonæ incubuit. Is eſt forſitan Guillelmus Abbas Artonæ, inquiunt novi editores Galliæ Chriſtianæ, qui anno 1178. recepit donum Vicecomitis *Seula*.

* Artous.

Arnaldus 31. Januarii obiit.
Joannes II. 13. Martii.
Raymundus *Arnaudi* 16. Martii.
Petrus I. 23. Aprilis.
Petrus II. 28. Aprilis.
Carbonellus 15. Maii.
Bernardus 10. Julii.
Arnaldus II. 19. Julii.
Guicharnaldus 17. Auguſti.
Arnaldus *Sancy* 12. Septembris anni 1280.
Bertrandus 14. Septembris.
Bernardus II. 18. Septembris.
Antonius d'*Ortegui* 1318.
Guillelmus II. *de Ruſtaing*.
Michael de *Monſegur* 1415.
Joannes de *Forcade* 16. Februarii 1461.
Bertrandus de *Caſſos* 1489. & ex hinc chronologicè cæteri fluunt Abbates.
Bertrandus de *Bergay* vixit ad annum 1514.
Joannes de *Naugueri* ad annum 1543.
Joannes de *Branne* ad annum 1509.
Salvatus de *Harſe* Epiſcopus Tarbenſis quem editores novi Galliæ Chriſtianæ ad annum 1630. Abbatem egiſſe ſcribunt, cui adimunt Epiſcopatum anno 1602.
Gratianus *Garderard* 1648.
Arnaldus *Lami* mortuus anno 1664. in Eccleſia monaſteriali tumulatus.
Ludovicus de *Monteſquiou d'Artagnan* 1715.

Quamvis autem Artona tam multis afflicta cladibus, & ſolo æquata jacuerit aliquandiù, jamjam Superiorum vigilantiâ & laboribus ſurgit ſplendidior ædificiis, & paulatim recuperatis prædiis, incipit frui æquiore fortunâ.

Tribus Paſtoratibus monaſterio pridem collatis & unitis, regulares ſubſerviunt Canonici. Primus *Pagole*, ſecundus *Hartingue*, tertius *Subernoa* nuncupatur, quibus addenda eſt dignitas Diaconatûs ſancti Laurentii.

AUCHEL.

Auchel. Fil. Præmonſtrati. Diœceſis Ciceſtrenſis. Circaria Angliæ.

ABbatiam hanc Layruëlius appoſuit in Circaria media Angliæ, intra fines diœceſis Ciceſtrenſis, eamque ſub Filiatione Præmonſtrati. Layruëlio concinit antiquiſſimus index, deſcriptus in rotulo pergameneo. Ab utroque diſſentiunt duo catalogi mſſ. ſeculo XIII. quibus ſuffragatur ſilentium Pagii, & Monaſticon Anglicanum, quod etſi in deſcriptione cœnobiorum quandoque deficiat, hic tamen defeciſſe culpabiliter, diſſuadent teſtium concordes ſententiæ.

AVERBODIUM.

Averbodium Fil. S. Michaëlis Antuerpienſis Diœceſis Leodienſis. Circaria Brabantiæ.

LOcus erat in Dieſthemenſi agro, tribus à Taxandria milliaribus, cui nomen *Averbodium*, nemore conſitus, latronum latibulis, & deprædationibus celebris, in Brabantia, ſed longè celebrior frequentibus miraculis, quæ ſuffixa annoſæ quercui, imago B. Mariæ Virginis operabatur: ad quam, ut aiunt, confertim, voti causâ, affluebant populi, impendentibus

Digitized by Google

nil territi periculis. Accurrit & Loſſenſis Comes Arnoldus, gratitudinis ſolvendæ, & litandi cultûs ergò, ob inſtans vitæ diſcrimen, ex quo nuper evaſerat incolumis; dùmque illic effuſus in preces aliquandiù hæreret, de ædificanda B. Mariæ Eccleſia, adunandiſque boni teſtimonii myſtis, orantem ſubiit cogitatio, abeuntem inceſſit operis implendi ardor. Nec mora, accerſitos è San-Michaële Antuerpienſi Canonicos, religionis & doctrinæ famâ toti Belgio notiſſimos, ſui propoſiti conſcios facit, ejuſdemque rogat eſſe coadjutores.

Waltmannus *altiſſimæ humilitatis, divinæ ſapientiæ & eximiæ pietatis* Abbas, Loſſenſis Comitis poſtulationibus annuit, & beatum Andream coloniæ mittendæ præfecit ducem.

Quoniam verò, pars aliqua Averbodienſis allodii ad S. Trudonis Eccleſiam pertinebat, ceſſionem hujus ab Abbate Radulpho obtinuit Comes, Stephano Epiſcopo Metenſi approbante, ad quem, jure ſummi dominii, S. Trudonis Abbatia reſpiciebat. Talibus auſpiciis fundamenta Religioſæ domûs locavit Andreas à Comite gratanter exceptus, & à Leodienſi Epiſcopo immiſſus in poſſeſſionem anno, juxtà Sanderum, MCXXVIII.

Duplici argumento, ſed utroque fragili, firmat ſuam opinionem. Horum prius eſt, quòd charta confirmationis data fuit ab Alexandro, tùm Archidiaconi obeunte munus, & gerente vices Alberonis Epiſcopi nuper defuncti, kalendis nempè Januarii, in cujus locum 17 Martii, anni ejuſdem 1128. ſuffectus eſt. Aſt chartæ præfixa appellatio, *Cuſtodis & Proviſoris* in Epiſcopio Leodienſi, vacantem neutiquam Epiſcopatum innuit, ſed Epiſcopi nomen, humili circumlocutione deſignat. Quippe trita hæc eſt humilis Epiſcopi, formula diplomatum ab Epiſcopatu adepto. Ac ne quid ambiguitatis ex ſtilo reſultet, hanc penitùs reſecat ſubſcribentis Brunonis Archiepiſcopi Colonienſis Apographum. Ille Friderici immediatus ſucceſſor, anno 1132. cathedram Coloniæ adivit, fatis conſumpto Friderico ſub finem anni ejuſdem. Igitur diploma Alexandri anterius eſſe non potuit anno 1131. quo quidem Pontifex Innocentius II. Leodium veniſſe teſtantur ſcriptores (*), & Lotharium Imperatorem, ſtipante Epiſcoporum, Abbatum & Principum comitatu, adventaſſe referunt. Aderat cum illis Arnoldus Loſſenſis Comes, Cæſari clientelari beneficio obnoxius, qui occaſionem adſtantis Romani Pontificis arripiens, propoſitum fundandi cœnobii apoſtolicâ obtinuit authoritate confirmari, cujus confirmationis tùm impetratæ meminit fundator in primigenio Averbodii diplomate, quod ſub annum 1135 emiſit.

At non inde certior evadit fundationis Averbodii epocha: variant authores huc illuc abrepti vel conjecturis, vel veriſimilitudine. Myræus in Chron. Belgico originem hujus monaſterii an annum 1133. conſignat. Ab eo diſſentiens Mantelius Hiſt. Loſſenſis, lib. 5. pag. 102. ad an. 1131. illam revehit, ſententiam ſecutus Bartholomæi Fiſen l. 9. p. 226. hiſt. Leod. Averbodienſes deluſi diplomate Stephani Metenſis, interceſſioneque Gerardi Cardinalis ſanctæ Crucis ad primam ejus legationem in partes Teutonicas, quam unicam autumant, referentes, fundatum jam anno ad minus 1127. Averbodium ſuum gloriantur, & hanc chronologicam notam ſtabilire multis conatibus tentarunt, & quidem ingenioſis, quibus ultro daremus manum, ſi veritas hiſtoriæ candorem non exigeret ab hiſtorico. Ab diplomate Alexandri Leodienſis Epiſcopi diſquiſitionem auſpicabimur. Ibi teſtatur Præſul qui ſe *divinâ ordinante clementiâ Dominici gregis in Epiſcopatu Leodienſi humilem cuſtodem & proviſorem inſcribit*, (quod ſupra notavimus dum argumento per Sanderum inde petito fecimus ſatis.) *Ernelfum* (lege Arnoldum:) *de* Los, *allodium quod nominatur* Averbodo, *Domino ibi famulari volentibus dediſſe &c. Hoc autem ſtabilitum eſt in noſtris diebus*, ait, *me teſte, me preſente, temporibus quoque Litherii Imperatoris, Brunonis Archiepiſcopi Colonienſis.* Ex hac charta aliquid certi expiſcari fas eſt, quamvis caractere chronologico deſtituta. Averbodium ab Arnoldo Comite Loſſenſi cultui ſacro dicatum eſt temporibus Brunonis Colonienſis Archiepiſcopi. At Bruno ſucceſſit in Colonienſi cathedrâ Friderico I. hic autem fatis functus eſt anno 1131. VIII. kal. Novembris. igitur annum 1131. Averbodii nativitas non excedit, nec in tempus valdè remotum rejicienda eſt illius fundatio. Siquidem Alexandro Leodii Epiſcopo de ſimonia apud Summum Pontificem impetito, dies dictus eſt, quo Romæ cauſam pro ſe peroraret: at quia iter illud ſuſcipere neglexit, nec objectum diluit crimen, loco motus fuit anno 1134. in Concilio Piſano. Ergo hunc annum præceſſit ejus charta; igitur & Averbodium hoc anno anterius.

Inſuper Arnoldus fundator, in inſtrumento ſuo anni 1135. donationem ſuam *à Patre noſtro univerſalis Eccleſiæ Pontifice beatæ memoriæ Innocentio firmari ſe feciſſe* aſſerit. Atqui Innocentius II. anno 1131, Leodium adivit, quâ occaſione datâ uſus eſt Comes Loſſenſis pro impetrando Pontificis aſſenſu, firmandaque, quam meditabatur, aſceterii erectione. Hîc breviter Papebrochii cavillationem perſtringam: ratus eſt vir eruditus diplomati Arnoldino ineſſe falſam epocham, annum puta 1135. quo tempore *bonæ memoriæ* verba, Innocentio II. qui ad annum 1143. dies protraxit ſuos, non

(*) Id teſtatur Diploma Lotharii in gratiam Collegiatæ S. Joannis Leodienſis cui ſubſcripſit S. Norbertus. Apud *Martenne vet. hiſt. t. 2. p. 705.*

Digitized by Google

convenicbant : hanc tanti viri oſcitantiam retundit Mantelius hiſt. Loſſ. p. 103. » Verba » illa, inquit, *Pontifice bonæ memoriæ Innocentio*, non ſignificant illum tum obiiſſe, cùm » vitam protraxerit ad annum 1143. ſed quòd » pius Comes ſuaviſſimæ Pontificis Leodii præ- » ſentiæ recoleret memoriam. » Et ſapienter quidem cùm abſentium perinde ac non exiſtentium imagine memoria benè aut malè ſoleat affici. Phraſeos ejuſmodi exempla ſuppeditare haud arduum fuerit (*a*) nunc ad fundationis ætatem revertamur.

Rem extra dubium omne poſitam crederes ex modo dictis : refragantur Averbodienſes quia Stephanus Metenſis Præſul in diplomate anni 1136. dato, dicit ſe motum petitione Gerardi venerabilis ſanctæ Crucis Cardinalis, tunc etiam apoſtolicæ ſedis Legati, ad tranſcriptionem partis allodii in gratiam Averbodienſis Eccleſiæ, quæ jam fundata erat. Sed Gerardus Cardinalis legatione ad Germanos fungebatur, non anno tantum 1127, ut Baronio viſum eſt, ſed 1126. quo tempore B. P. Norbertus ad Magdeburgenſes infulas, ſuaſore & promotore Gerardo Legato raptus eſt. Unde Averbodium jam tùm produiſſe inferunt.

Verùm ut hæc difficultas evaneſcat, notes, velim, duplicem legationem obiiſſe Gerardum, primam anno 1126. alteram anno 1135. ad Lotharium Imperatorem jubente Innocentio II. ut Cæſarem ad vindictam Romanæ Eccleſiæ armaret adverſùs Rogerium Siciliæ Regem. De poſteriori legatione loquitur Metenſis Epiſcopus. Quòd autem chartæ Stephani de anno 1136. ſubſcribat Gerardus, ne te remoretur, ſiquidem veroſimile eſt his in partibus remanſiſſe penès Imperatorem, quò efficacius urgeret illius diſceſſum : at nonniſi anno 1136. itineri accinxit ſe Lotharius, quod evincit Pagius Baronii ſagax emendator.

Pro antiquitate ſui monaſterii argumentum majoris ponderis proponunt Averbodienſes. In charta Stephani, Giſlebertus Comes de *Duracio* memoratur aſſenſum præbuiſſe donationi quà ſancti Trudonis advocatus : ſed anno 1128. hunc amiſit titulum ex Trudonenſi chronico lib. 12. tom. 7. Spicilegii Acheriani, & magno chronico Belgico. Opinantur inde donationem præſulis Metenſis, accedentemque advocati Giſelberti conſenſum præexſtitiſſe anno 1128. Epochæ verò anni 1136. diplomati affixæ, nullo negotio reſpondent inſtrumentum priùs confectum, ſed nonniſi eo anno exſcriptum.

At nullius eſt momenti objecta Giſelberti exauctoratio, quæ quamvis anno 1128. obtigiſſe ſupponatur, haud prohibuit quominùs advocatus ſubſequenti tempore audierit, tùm in cit. chron. Trudonenſi, cùm apud alios, illius regionis & ævi ſcriptores. Nec mirum, quandoquidem Epiſcopo Leodienſi Eccleſiaſticam fecit ſatisfactionem Giſelbertus, à quo ut excommunicationis vinculum, quo pridem irretitus fuerat unà cum ex-duce Lovanienſi, ſolveretur, impetravit : ex chronico Trudonenſi t. VII. Spicilegii pag. 498. quidni & Comitatum *Duracii* ademptum, & gratiam pontificis, nec non & advocatiam cœnobii San-Trudonenſis quod ſub ſuum patrocinium ſuſceperat Alexander Leodienſis Præſul (ex chron. magno Belgico) receperit. Nec id ſolùm conjectando dictum reputes; rem certam efficit ſæpius cit. chron. Trudonenſe, legatur attentè à pag. 505. ad finem : ubique recenſetur Giſlebertus & Comes, & Advocatus.

Quod addunt Averbodienſes, inſtrumentum Stephani confectum ante 1128. ſed anno ſolùm 1136. exſcriptum, effugium eſt ; detur enim Amanuenſis operâ tranſcriptum fuiſſe anno 1136. licet cuſum priùs ; tempus exſcriptionis non in corpore diplomatis inſeruiſſet, ſed diplomati ſubnexuiſſet ſejunctim. Sed ante 1128. chartam confectam dicere, vana ſuppoſitio eſt, cum ſubſcribant Bruno Colonienſis Archiepiſcopus, immediatus ſucceſſor Friderici I. anno 1131. denati, & Albero Leodienſis Præſul anno 1135. Alexandro ſuffectus.

Stet ergo inconcuſſa origo Averbodii & ejus originis annus 1132. Natalium ſplendorem nobilitarunt Leodienſes Epiſcopi immunitatibus, & beneficiis eamque Abbatibus inauguratis prærogativam indulſerunt, ut Canonicorum ſancti Lamberti collegio aggregarentur, ab ipſo inaugurationis die, Loſſenſis pariter Comes Ludovicus, hæreditariam Archi-capellani, Conſiliarii & Sigilliferi Regulorum Loſſenſium indidit dignitatem. Ita ſenſim aſpirante Deo, & Principum largitionibus, ex humili ſacello, in inſignem Abbatiam evaſit Averbodium.

I.

Primus naſcentis Eccleſiæ deputatus eſt Abbas, B. Andreas Gregorio VII. Pontifice ſummo, & Annone Colonienſi Archipræſule. In Caſtro de *Rees* ſuper Rhenum in patria Cliviacenſi natus, patrem habuit Everardum civitatis & caſtri de *Rees* Dominum totius nobiliſſimum Cliviæ : matrem verò Cunigundem, Domini de *Altena* filiam, Hadevigis (ſi hiſtoriographo fides eſt) S. P. N. Norberti matris germanam ſororem. Ambæ devotiſſimæ ſorores invicem ſæpiùs inviſere, miſcere colloquia, & ſimul demorari aſſolebant, maritis interim bello navantibus operam. In iis mutuis frequentationibus, quaſdam habuiſſe narrantur vi-

Vide hiſt. B. Andreæ Typis edit. Antuerp. an. 1681.

Henricus Leodienſis Epiſcopus in diplomate anni 1149 dicit *præſente bonæ memoriæ Andrea Abbate ipſius loci* (Averbodii) conſtat autem diuturnos egiſſe dies Andream poſt hunc annum, illud diploma habes ad calcem hujus hiſtoriæ.

(*a*) Vide chartam Hugonis Leodienſis Epiſcopi de anno 1213. ubi hoc Archi-capellani officium confirmat Abbatibus Averbodii. Ad calcem hujus hiſtoriæ eam videſis, ac in ſignum avitæ dignitatis Sigilliferi & Conſiliarii hodiedum ſupremus Comitatûs Loſſenſis Droſſardus, ut vocant, Averbodienſi Abbati quotannis offerre tenetur, & ſolet, par Calcarium deauratorum.

Digitized by Google

ſiones, præſertimque formoſi juvenis, albis induti, vidiſſe de nocte oſtentum, in præſagium amantiſſimæ prolis. Andreas juvenile decurrens ſtadium, Coloniam miſſus, liberalibus artibus imbuitur. Illum Hermannus de *Altena*, Cunegundi proximus, Archiepiſcopus Colonienſis, peramanter ſuſcepit, & educavit honeſtè: jamque efformatum pro ætate, ſuæ Metropoleos Canonicatu, & exinde S. Gereonis Præpoſiturâ dignatus eſt.

At B. Andreas natale deſerens ſolum, Romam proficiſcitur, Principum Apoſtolorum cruore purpuratam, deoſculaturus humum. Româ pergit Jeroſolymam, Sarracenis bellum illaturus. At Godefrido, Jeroſolymorum Rege demortuo, & attritis Chriſtianorum rebus, Romam revertitur, ingens ſui deſiderium, ſplendentemque virtutis famam ſacris relinquens incolis. Romæ Pontificem ſummum ſedere ediſcit Paſchalem II. cui, dùm Cardinalem ageret, benè notus fuerat, & charus. Ad humillima pedum ſuæ Sanctitatis oſcula pro voto admiſſus, auctum Raineri honorem, ſemper verò æqualem ejus in ſe expertus eſt benevolentiam. Anno 1107. Pontificem Gallias ad Concilium Trojæ in Campania, migrantem, ſecutus eſt. Hîc autem reperto conſodali ſuo, S. Godefrido d'*Ally* Ambianenſi Epiſcopo, mentem aperuit ſuam, de dando novigentinorum Monachorum Religioni nomine. Obſtitit Godefridus, conſilii ſui rationem ex revelationibus petitam eſſe prætendens. Mœrens inde B. Andreas, Epiſcopali tamen judicio ſtare non abnuit, habitâque diſcedendi facultate, Coloniam ad fratrem ſuum Bonnenſem Præpoſitum reverſus eſt: cùm autem Archiepiſcopo innotuiſſet Andreæ dexteritas, ut ſuo nomine, in Imperatoris aula, Eccleſiaſtici deputati gereret vices, Spiram illum tranſmiſit. Hoc officio laudabiliter perfunctus Andreas, iterùm Viennam Galliarum, nomine Archiepiſcopi Colonienſis Friderici, mittitur ad Synodum; in ipſo itinere Carthuſianorum rigorem ſtatuit amplecti. Sed divinitùs effectum eſt, ut à Carthuſiæ Priore pateretur repulſam; etenim alteri debebatur Ordini. Itaque Gratianopoli, ubi tunc agebat, Laudunum proficiſcitur, jubente & in ſomnis apparente ſibi B. V. Mariâ. Laudunum pervenit, & inde Præmonſtratum: ad conſobrini ſui Norberti genua provolutus, naſcentis Ordinis alumnum ſe poſtulat admitti. Annuit lubens Norbertus. Andreas autem, etſi jam ætate provectus, nil tamen de juvenilis pietatis fervore remiſerat, ad humilia quæque, & vilia ſemper paratus, oneroſa & moleſta gratanter auſcultans, orationis fervens amator.

Cùm quâdam die ad interiorem ſylvam ſeceſſiſſet, ut Deo vacaret liberiùs, ecce occurrunt de repentè duo mercatores, quos ſtricto enſe adoriebatur furibundus Thomas de *Coucy*, illum Andreas, ſpiritu Dei commotus, ſtare præcipit, & arma ponere: extemplò lupus ille ferox, in ovilem verſus eſt manſuetudinem; ad terram disjecto enſe, B. viri pronus ſalutat genua. Ab hujus Thomæ carceribus, tres legitur pariter liberaſſe mercatores injuſtè detentos, venerabilis Andreas; his, & ſimilibus præclaris facinoribus virtutum, dignum ſe præſtitit, qui Norberto Tanchelinum apud Antuerpienſes debellanti ſociaretur: hoc in munere obſeſſum à dæmone virum liberavit, in virtute SS. Euchariſtiæ Sacramenti, quo ſeptingentos, & ultrà, ex aſtantibus, ab errore reduxit ad veræ normam fidei.

Antuerpiæ ab anno 1123. cùm piè degiſſet, anno 1132. in primum Averbodii Præſulem delectus eſt, atque Abbatiali, licet reluctans, jugo ſuccollavit humeros. Pluribus miraculis claruit Abbas. Legitur namque panium multiplicationem à Deo impetraſſe, in pauperum gratiam; Arnoldi Comitis Loſſenſis filio priſtinam ægrotanti reſtituiſſe valetudinem; B. Valtmanni, S. Michaëlis Antuerpiæ Abbatis, inter ſacra facienda, viſione fuiſſe recreatus; unde ad fratres ſuos iſtud obitûs illius retulit præſagium, quod verum eſſe, ſequenti die receptæ Antuerpiâ litteræ confirmarunt.

Ipſo procurante, Abbatia ſancti Joannis propè *Maſekam*, & Parthenon *Urouen Klooſter*, & à tranſlatione ſuâ *Keiſersboſch* latinè *Caſareum Nemus*, in Comitatu Hornano, ſeſqui milliari à Ruremunda, prodierunt. Agnitâ viri ſanctitate, ſoror Arnoldi fundatoris Sophia *de Los*, Hungariæ Duci nupta, ad ipſum anno Hiſt. Loſſes. tit. x. p. 301.
1132. urbanam epiſtolam ſcripſit, in qua illum cognatum ſuum, & affinem nominat: Epiſtolæ junctum erat pretioſum SS. Reliquiarum munus.

Tandem B. Andreas, plenus dierum, & bonorum operum, obdormivit in Domino XI. Auguſti 1166.* ad crepidinem altaris ſummi tumulatus ſub hac Epigraphe.

* Vel circiter.

Sidus in hoc clarum tumulo jacet Eccleſiarum,
Cœnobii primus, pius Andræas, Pater hujus.

II.

STEPPO, ſive Stephanus, beatorum albo adſcriptus à Middelburgenſi Abbate Hooglandio, beatique Arnikii ſpiritualis pater, à Godefrido III. Lotharingiæ Duce, chartam in Averbodii favorem, *ob bona religionis, ac ſanctæ converſationis odorem* inde manantem, obtinuit anno 1180. & à Chriſto remuneratore gloriam 12. Octobris 1189.

III.

SIBERTUS Parochiales Eccleſias, tàm Prædeceſſoribus ſuis, quàm ſibi à Patronis collatas, Apoſtolicâ Innocentii III. authoritate munivit anno 1200. Adjacens Averbodio Parthenium traſtulit anno eodem ad villam de *Keyſersboſch*. Sacellum ſancti Nicolai de *Wahanges* ædifica-

Digitized by Google

vit, dotem ſuppeditantibus Henrico IV. Lotharingiæ Duce, Henrico Domino de *Jacea*, & Willelmo Toparchâ de *Dongelberg* fratre ejus. 28. Decembris 1202. ad Patres abiit.

IV.

ALEXANDER raræ pietatis, rarioriſque humilitatis Abbas, ad preces Imainæ, Godefridi III. Lotharingiæ Ducis relictæ, & à viduitate ad Beliſienſem Monialium Abbatiam aſſumptæ, collapſam cœnobii diſciplinam inſtauravit, eo ſucceſſu, ut Reformatori, ac ſucceſſoribus ejus, quantùm ad ſpirituale regimen, Parthenium ſuum ſubdiderint Moniales, approbante Hugone Petrapontio Epiſcopo Leodienſi: ac ne viderentur tanti beneficii ingratæ, Perſonatum de *Neré* in Comitatu ſitum Hornano, menſæ Averbodienſi contulerunt. (*a*) 27. Novembris 1206. Alexander obiit.

V.

EGGERICUS, virtute & doctrinâ cum optimis comparandus, B. Arnikio miraculis poſt, & ante facta inclyto, parentavit anno 1208. Biennio abhinc & ipſe Eggericus tumulo donatus eſt 28. Januarii.

VI.

GODEFRIDUS, præclarum Religionis decus, Ludovico Comiti Loſſenſi, ex pietate, amiciſſimus, ejuſque conſcientiæ moderator, in Archicapellanum promotus, id officii ad ſucceſſores ſuos, laudante Epiſcopo Leodienſi Hugone, tranſmiſit. Conſiliarii, Camerarii & Sigilliferi munera junxerunt Comitis hæredes, & illa ad annum 1336. hoc eſt, ad mortem uſque improlis Comitis Ludovici geſſère munia Abbates Averbodii 11. Aprilis 1215. raptus eſt Godefridus.

VII.

BALDUINUS Engelberto Colonienſi Metropolitæ familiaris, multa, eo opitulante, ad monaſterii reparationem, beneficia conſecutus, dirutas incendio ſuſcitavit ædes. Diſſidiorum amicabilis penè omnium arbiter, renitentes ad pacem etiam per miracula, adegiſſe fertur, & in monumentum famoſæ reconciliationis, Eccleſiam *Aldebiſſen*, primariam poſteà Ordinis Teutonici Commendariam, mediis ædificavit in juncis. Veræ religionis ſtrenuus vindex, & pacis aſſertor Balduinus, ad Deum pacis migravit, 12. Octobris 1226.

VIII.

ROBERTUS. Variis Paſtoratibus auxit monaſterium. Reliquias S. Ermelindis (*b*) in capſa argentea, ſed à ſacrilegis denudata, reconditas à tempore Pipini, viſitavit juſſu Joannis Epiſcopi Leodienſis, eaſdemque viſas ſigillo munivit, & repoſuit anno 1236. biennio ante mortem, quam 22. Septembris oppetiit.

IX.

JOANNES DE *BOSSUT* ſtemmate nobiliſſimus, mores virtutum candore nobilitavit, & exemplis. Stillantem ex particula crucis Chriſti ſanguinem, dùm in monaſterio *Heydonckano* verſaretur, vidiſſe refert Sanderus, utinam monaſterii hujus ſitum narrator indicaſſet. Floreffienſe ſuſpicarer, ubi id prodigium eveniſſe proteſtantur ſcriptores, niſi nominum diſcrepantia obſiſteret. 21. Julii 1258. obiit Joannes.

X.

WALTERUS DE *WESEMALE*, ex illuſtri proſapia Dominorum de *Weſemale* oriundus, ſicut genere, ita & virtute, ac præclarè geſtis excelluit. 4. Auguſti 1270. migravit ad Dominum.

XI.

GODEFRIDUS DE *TESTELT*, diſciplinæ, & Religionis amans, obiit 11. Septembris 1274.

XII.

JOANNES DE *TIELDONCK*, proventuum Eccleſiæ ſuæ æquiſſimus vindex, anno 1277. menſe Septembri paciſcitur cum Waltero Floreffienſi Abbate ſuper jure patronatûs Eccleſiæ de *Durepelt*. Reſignavit anno 1279. reſignationi ſuperſtes ad annum 1297.

XIII.

OTTO DE *LOVANIO*, Parochialium Eccleſiarum de *Nievenhem*, de *Buggenem*, de *Haelem*, de *Roggel*, jus patronatûs, monaſterio ſuo filiali de Cæſareo nemore tranſcripſit anno 1288. ſequiore autem occubuit 28. Februarii.

XIV.

JOANNES DE *ROTSELAER*, Canonicus ſancti Michaëlis Antuerpienſis, & Paſtor in *Coerſel*, in Abbatem electus, domum in temporalibus, & ſpiritualibus amplificavit, prudens in utriſque adminiſter. Arnoldo Comiti Loſſenſi, agenti in extremis affuit, & mortuum funereis honoribus in Averbodio proſecutus eſt. Maria de *Vienne* Arnoldi conjux, Joannem teſtamenti ſui executorem eſſe voluit; uſque adeò utriuſque emeruerat & amorem, & honorem, vir ſanctus, affabilis, Principibus charus, & ex hoc vel maximè laudabilis, quòd Prælaturam abdicaverit anno 1304. vitæ humilis & privatæ ſectator.

(*a*) Honorem hunc cum onere pariter & quæſtu, jamdudum abdicarunt Averbodienſes Abbates; adeoque Perſonatûs de *Nerè* præſentatio ad Beliſienſem Abbatiſſam poſtliminiò fuit devoluta

(*b*) Hæ Reliquiæ in oppido de *Meldert*, vulgò *Meldaria* requieſcunt. Illic vitam cœlibem exegit ſancta Ermelindis, & poſt mortem ei auguſtiorem tumulum Dux Pipinus extulit, & in confini loco, virginum ſtruxit collegium, Normannorum, ut creditur, everſum manibus.

Digitized by Google

XV.

JOANNES *QUISTWATER*, ex Proviſore Abbas, ex probitate & ſuavitate morum commendatus, 6. Auguſti 1311. moritur.

XVI.

JOANNES *PISTORIUS*, vir venerabilis; piâ ac blandâ dexteritate monaſterium gubernavit, annis quadraginta tribus, 29. Julii 1354. fato functus.

XVII.

REYNERUS DE *ARSCHOT*, fervens juſtitiæ cultor, anno 1355. tranſigit cum Engelberto Leodienſi Epiſcopo. Anno 1356. obiit 10. Novembris.

XVIII.

ARNOLDUS DE *VENLO*, ex illuſtri Geldriæ Ducum ſtirpe originem ducens * Venlonenſis Paſtor extitit, ubi Dominus eſſe debuiſſet. Abbas electus Averbodienſis, haud degenerem natalitiis vitam geſſit, verbo & exemplo ſuis prælucens. Sortem ſubiit communem 6. Nonas Martii 1360.

* Illius non meminit Knippenberg in Hiſt. Eccleſ. Ducatûs Gelriæ Fil. eſſe debuit Henrici & Scinaræ, ſi paternâ lineâ deſcendit ex Geldrorum Ducum ſanguine.

XIX.

HENRICUS DE *VINCXSELE*, 19. Julii 1369. moritur.

XX.

ARNOLDUS DE *TULDEL*, primus à Sede Apoſtolica confirmationem, contrà Ordinis, & conſuetudinis jura, impetraſſe inſimulatur, (jure, an injuriâ) à Grammayo. Eruditionis monumenta pleraque litteratus Abbas reliquit, & monaſterii Præfecturam 25. annis tenuit laudabiliter. Kal. Martii 1394. exuvias mortales poſuit, laude immortali dignus Præſul.

XXI.

JOANNES *MULTORIS* ab *Herlaër*, virtute, & genere clariſſimus, ſanctimoniæ, & caſtitatis titulo paſſim in monumentis inſignitus, perſecutiones graviſſimas virili animo ſuſtinuit, nec carceribus quidem fracto. Anno 1398. erectæ Canoniæ in *Corſendonk* (a) Paternitas ei à Joanne Bavaro, Epiſcopo Leodienſi, adjudicata eſt, ita poſtulante Mariâ de Brabantia, Rainaldi Ducis Geldriæ viduâ, ibique Henricum Priorem inſtituit. Confectus ſenio deceſſit 29. Decembris 1422.

XXII.

DANIEL *LAECKMAN* integram vitæ, ſceleriſque puram animam redidit, 15. Auguſti 1441.

XXIII.

JOANNES *BAUDOUIN* S. Nicolai Furnenſis Canonicus, S. T. D. Philippo Burgundiæ Duci à ſanctioribus conſiliis, Eugenio IV. familiaris, ab illo Abbas Averbodienſis conſtituitur, dùm Romæ legationem nomine Philippi Ducis obiret. Jus mitræ, & pontificalium impetravit ab eodem Pontifice. Vicarius generalis Brabantiæ renunciatus, laudabiliter officio defungens, laudabiliori humilitate utramque dignitatem exuit per ceſſionem anno 1458. Diem vidit ultimum 26. Januarii 1460.

XXIV.

ARNOLDUS *VANDEN VALGAET*, abdicavit anno 1482.

XXV.

BARTHOLOMÆUS *VANDEN VALGAET*, totus bonitas, & beneficentia, magnis tribulationibus probatus eſt, harum vel maxima fuit, Templi, & officinarum combuſtio, quam fulgur è cælo cadens anno 1493. miſerabiliter intulit. Tantæ cladi ſuperſtes, lugubrem protraxit vitam ad an. 1501.

XXVI.

GERARDUS *VANDER SCHAEFT* de *HOHELOEN*, juris utriuſque Licentiatus, Deum timens, domui ſuæ providè conſulens, modeſtus, vitæ frugi, œconomiæ tantæ, ut Templum, Dormitorium, Bibliothecham, ſuo ambitu, ſed præcipuè libris inſignem exædificaverit. Plura intùs & foris, ſive ad Dei cultum, ſive ad hoſpitii commoditatem ſuſcepta, mirabiliter perfecit. Adriano VI. Pontifici ſic charus, & familiaris fuit, ut eum fratrem compellaverit, & pontificalibus decoraverit paludamentis. In ſenectute bona, meritorum magis quàm dierum plenus, obiit 20. Julii 1532.

XXVII.

DYONISIUS *VANDER SCHAEFT*, Gerardi ex fratre nepos, Decretorum Doctor, cognatæ virtutis æmulator, IV. Nonas Martii 1541. Patruo conjunctus eſt.

XXVIII.

PAULUS *GIELMANS* ex Proviſore Abbas, magna tentare, fato inſtante oppreſſus, non potuit, ad maxima natus Præſul. V. Idus Maii 1543. patrum viam ingreſſus eſt.

XXIX.

HYERONIMUS *SMETZ*, aliàs, juxtà Sanderum, *FABRI*, 12. Octobris 1546. conſumptus eſt.

XXX.

MATTHÆUS *SUOLDERS*, innatâ ſuavi morum gravitate, & adminiſtrandi dexteritate commendabilis, Ordinum Brabantiæ mens, &

(a) Monaſterium Canonicorum regularium Ordinis ſancti Auguſtini, Congregationis Lateranenſis, Capituli Vindeſemenſis, unius milliaris ſpatio à municipio Turnhoutano diſtentum, in loco peramœno fundatum, anno 1395. à Maria, Joannis Brabantiæ Ducis natu minima.

Digitized by Google

conſilium in arduis, aureâ, argenteâque ſuppellectile Templum inſtruxit, æterni templi factus hoſpes die 26. Novembris 1565.

XXXI.

ÆGIDIUS *HEYNS*, zelo diſciplinæ, nulli ſecundus, Collegii Lovanienſis autor, & promotor præcipuus, Ordinum Brabantiæ Commiſſarius & Aſſeſſor, Reipublicæ & Religioni ſummè utilis Abbas, obiit 7. kal. Octobris 1574.

Ingruentes ab obitu Ægidii per Belgium hoſtiles tumultus, Electorum ab Acatholicis expulſio è monaſterio, ad electionem ſucceſſoris non tulere procedi. Undecim annis Paſtore viduatus grex, huc illucque profugus, erravit, donec remiſſo tantiſper ſeditionis æſtu, ad proprios lares reverſus, invitatore Arnoldo *Vander Heyden* Priore, elegit in Præſulem anno 1585.

XXXII.

ARNOLDUM *VANDER HEYDEN*, patriâ Leodienſem, qui rebus licet in arctiſſimis, collectos Fratres fovit, & reſarciendo ac reparando gregi, quatuordecim ingenuos adoleſcentes admiſit in ſodalitium. Aſt implacati Martis necdum ſatur furor, in exilium rurſùs ejecit adunatam Congregationem. Arnoldus Dieſtæ morbo corripitur, & 3. Octobris 1588. ibidem extremos edidit ſpiritus.

XXXIII.

MATHIAS *VALENTINI*, judicio Cardinalis & Legati Petri Aloyſii Caraffa, *vir antiquæ probitatis, & prudentiæ*, in Abbatem aſſumitur, furente adhuc perſecutione, anno 1591. Luctuoſam ejus monaſterii faciem, Hiſpanus miles, igne ſubmiſſo, miſerabiliorem fecit anno 1594. abſumpta eſt enim voraci flammâ, ſimul cùm ædibus, ingens, & MSS. locuples Bibliotheca, Litteratorum maximo luctu, & jacturâ irreparabili. Anno 1604. ab exilio reverſus Mathias, pauper & modicus, immenſum aggreditur opus. Ædes proſtratas in meliorem formam erigit, Templum nobilius excitat è favillis, rem domeſticam auget proventibus, diſciplinam priſtino reſtituit fervori; quin & filiale Parthenium bellicis fragoribus, à regulari obſervantia nonnihil imminutum, ad clauſuræ, & Statutorum normam revocavit, accitâ in hunc finem ex Gempenſi monaſterio Præfectâ Maria *Vanden Sanden*, virgine Religionis zelo conſpicuâ. Utrumque cœnobium viſitans Petrus Aloyſius Caraffa, per tractum Rheni Nuntius Apoſtolicus, anno 1628. de Averbodienſi hoc ſcripto tradidit. « Magnum paravit animæ noſtræ ſolatium, Pater « miſericordiarum, & Deus totius conſolatio- « nis: atque ad hos extremos limites Apoſtoli- « cæ viſitationis, videri poteſt voluiſſe nobis, « poſt diuturnam fatigationem, levamen gratum ſuppeditare, dùm ſuæ Providentiæ con- « ſilio diſpoſuit, ut pacem eſſe huic domui, & « filios pacis habitare in ea, comperiremus: ſpiritum verò S. Norberti Fundatoris, ita inter « ipſos vigere, ac ſi non ita pridem ſanctæ ejus « exuviæ & oſſa quæ tandiu inter inimicos fidei « cuſtodivit Dominus, ad lucem extrahi voluerit, ut filiorum reſloreſcere ſanctitatem atque « in partibus his, ad Eccleſiarum ſubſidium « adhuc dici debere eſſe ſuperſtitem, omnes aſ- « picerent. «

Ita Nuntius Caraffa: nec mirabere, ſi oculatum ſcriptorem Joannem Bapt. *Grammaye*, de Averbodii ſtatu tùm florentiſſimo diſſerentem audias. « Ecce, inquit, tibi Patres, quos « ſi pagina ipſa vivos repræſentaret, relucentem « ex fronte modeſtiam, habitantem in cultu « religionem, in labris prudentiam, in toto cor- « pore majeſtatem liceret contemplari. « Miſſos deinde in Hollandiam pleroſque, ad deffenſionem fidei, Canonicos recenſet; alios ab hæreticis trucidatos narrat gregi dominico incubantes, ſcilicet Adrianum de *Bergis*, Paſtorem in *Vorſt*, Valterum *Scuyttens*, Paſtorem in *Suctendael*, Engelbertum *Beets*, Parochum in *Rummen*: Excurrit poſteà in erudita poëmata P. Joannis *Miſcum*, autoremque ab exemplari vita magis contemplandum, quàm à doctrina, & minerva poëtica prædicat. Patrem Joannem de *Reſimont* Paſtorem Venloæ, variarum linguarum peritiâ, rerum agendarum dexteritate, doctrinâ profundâ, multiplici & ſemper felici apud Batavos legatione incomparabilem venditat, quippe qui ſuâ *prudentiâ & labore Hannoniam à flammis, Flandriam à periculo, Brabantiam à metu, liberavit.*

Hæc erat Averbodii ſancta, & læta facies, regente Mathiâ, talem reliquit moriens 12. Martii 1635. Abbatialis Præfecturæ anno 44. Commiſſariatûs Ordinum Brabantiæ anno 19.

XXXIV.

NICOLAUS *AMBROSII*, quondam Collegii Lovanienſis Præſes, Litteratorum mœcenas, vir doctus, Bibliothecam exſtruxit, ſuæ inaugurationis primum & felix monumentum conſignans, quod imitarentur. Amplam Virgini matri dicavit Eccleſiam in *Cortenboſch*. Probatis diſtricto Theologorum Lovanienſium & medicorum examine miraculis decantatam; ad quam, Sandero teſte, concurſus undique à magna quotidiè frequentia, ſæpius uno die quinque, ſex, ſeptem millia notata; uno Aſſumptionis Feſto decem millia. Manſuetam & piam Nicolai adminiſtrationem mors immitis abbreviavit 9. Julii 1647.

XXXV.

SERVATIUS *VAES* Nicolao ſurrogatus, qualem à prædeceſſoribus obſervantiæ vigorem acceperat, talem ſervavit illibatum: ſuis ſuo prælucens exemplo ſubditis, nihil ætati gran-

Digitized by Google

devæ indulgens, in ſacrorum librorum lectione aſſiduus, in frequentatione chori pervigil, in vindicanda diſciplina fervidus. Baſilicam cœptam anno 1655. abſolvit anno 1673. & 23. Junii, Antonius de *Blavier*, Leodienſis Suffraganeus, ſolenni ritu, illam inauguravit. Eccleſiam in *Cortenboſch* dotavit & ornavit, amplumque ipſi adjunxit domicilium ad habitationem trium aut quatuor è gremio Canonicorum, qui affluenti populo ſacra jugiter adminiſtrarent, pœnitentiam & confeſſiones exciperent: quibus & ſubſidiarios, multitudine ſic exigente, non rarò ſubmittebat. E vivis exceſſit pius Abbas, Pater 90. fermè religioſorum, (quos, uno tantùm dempto, per profeſſionem Chriſto Jeſu genuerat) anno ætatis ſuæ 90. penè completo, 18. Januarii 1698.

XXXVI.

STEPHANUS *VANDER STEGHEN*, à Rege Hiſpaniarum Carolo II. ex Paſtore civitatis Venlonenſis, Averbodienſi præficitur Canoniæ. Ampliora ſtruxit ædificia, ultimam jam à deceſſore ſuo auſpicatæ turri, manum admovit, Abbatiales de novo ædificavit ædes & Bibliothecam novam, quam ingenti decoravit numero voluminum. Domicilium Canonicorum in *Cortenboſch*, in cineres redactum, magnificentiùs reſtauravit: Templum ipſum pulcherrimo amplificavit atrio, novumque in eo princeps altare, quo nihil ſplendidius, nihil auguſtius, collocari fecit. Denique intùs & foris felici Canonicorum ſuorum nonaginta trium ſtatui proſpiciens, etiamnùm inter vivos octogenario major perſeverat, Statuum Brabantiæ, uti prædeceſſores ſui, Aſſeſſor ordinarius.

PATERNITAS.

Primum ordine temporis, & generationis monaſterium, quod ex Averbodii ſinu prodiit, eſt *Cæſareum nemus*, quod patrio idiomate *Keyſerboſch* dicitur, in ſuburbanis Ruremundæ inſigne Parthenium.

Alterum, eſt virorum Abbatia in monte ſancti Joannis, vulgò *ſint Jansberg*, propè *Maſeyckam*, non longè à Moſæ alveo, & hujus rudera inſpeximus anno 1716.

PASTORATUS.

Teſſenderloo, in Comitatu Loſſenſi, ab Arnoldo fundatore collatus.

Glabeeck, ſuperius & inferius, ex liberalitate Comitis Ludovici.

Coſen & *Bruyſthem* à Theodorico de *Altena*.

Coerſel, à Ludovico Advocato Haſbaniæ.

Reuckelinghe, ex dono Prioris Vallis ſcholarium Leodienſis.

Oppiteren, à Michaele de *Rothem* Milite.

Rummen, ex conceſſione Villelmi de *Montferrant*.

Oosthani, ex donatione Arnoldi Comitis de *Loos*, anno 1281.

Suetendael, aliàs *Suerbroeck*, ex beneficentia Comitis Arnoldi, & Margaretæ ejus conjugis, anno 1304.

Suylre ab eodem Comite.

Batsheer, ex Godefrido de *Wihonge* Milite, anno 1416.

Hechtelt, anno 1337. acquiſitus.

Et iſti omnes Paſtoratus intrà ambitum Comitatûs Loſſenſis ſubſiſtunt, & à Leodienſis Epiſcopatûs ſpirituali pendent juriſdictione.

Weſemale, ex dono Arnoldi de *Weſemale*, Mareſcalli Brabantiæ, anno 1232.

Rotſelaer, à Gerardo de *Rotſelaer* Dapifero Brabantiæ, anno 1280.

Teſtelt, & *Meſſelbroeck*, anno 1198. à pluribus patronis tranſcriptus Averbodio.

Et iſtæ Parochiæ ſubſunt Archiepiſcopatui Mechlinienſi.

Eyndthout anno 1252. à Bertoldo Dynaſta *d'Oeſterloo*.

Vorſt anno 1320. à Joanne *Vander Ghalen* Domino de *Vorſt*.

Velda, anno 1260. ab Henrico de *Velda* Milite.

Ooſtmal, & *Veerle*, à Guidone Epiſcopo Cameracenſi anno 1316.

Et iſti ſub Epiſcopatu ſunt Antuerpienſi.

Balen, ex munificentia Nicolai d'*Olmele* Militis an. 1266.

Hooghemierdt, ex Theodorico de *Altena*, anno 1221.

Et hi ambo in Epiſcopatu Buſcoducenſi.

Venlo, à Goſvino de *Milne* Milite traditus an. 1259.

Blerick, ab Oſtone de *Borne*, anno 1219.

Uterque in Ruremundenſi Epiſcopatu.

Jacea major, ex conceſſione Gerardi, & Henrici Dominorum de *Jacea*, anno 1207.

Zittaert, ex donatione Mariæ de Brabantia, an. 1330.

Ambo Diœceſis Namurcenſis.

SACRÆ RELIQUIÆ.

Particula ligni ſanctiſſimæ Crucis, pretioſiſſimâ thecâ accluſi.

Pars ſincipitis B. Joannis Bapt. à Principe Salmenſi collata.

Dens ejuſdem S. Præcurſoris à Gerardo Loſſenſi, reduce ex Palæſtina, traditus Averbodio.

Corpus S. Celeſtini Martyris.

Os pollicis S. Vincentii Martyris.

Furca Lamboidis ſanctæ Vitæ Martyris.

Os irriguum ad tertiam vertebram, de SS. Martyribus Thebæis.

Os ſuppedion ſanctæ Brigittæ Virginis.

Os coſtale S. Bartholomæi Apoſtoli.

Articulus ſecundi digiti auricularis S. Mathæi Apoſtoli.

Pars

Digitized by Google

Pars catenæ ſancti Petri.

Os ſpinæ dorſi B. Evæ recluſæ in ſancto Martino Leodienſi.

Nonnulla oſſa, & capita Sociorum ſanctæ Urſulæ. Vide Probat. à col. cxxiij. ad col. cxxx.

S. AUGUSTINUS TARVANENSIS.

S. Augustinus Tarvanenſis Fil. S. Nicolai Furnenſis Diœceſis olim Tarvanenſis modò Bononienſis Circaria Flandriæ.

ANtiquitate ſuâ, primævæ fundationis authoribus, reſtauratoribuſque, Sanctorum numero adſcriptis, magis eſt ſpectabile S. Auguſtini Anglorum Apoſtoli, cœnobium, quàm amœnitate loci, rivulorum ſalubritate, alluentis mœnia fluminis *Liſa* aſpectu, & ad commoda quæque ſitu peropportuno, quem ornat hinc inde in monticulos compacta tellus, per medium extenſam detegens planitiem. Hîc ab anno 553. à Beata Radegunde Gallorum Reginâ fundatum aſſerunt quidam regionis authores * hoſpitale modicum, atque inibi collocatas fuiſſe Moniales quæ pauperum, peregrinorumque inſervirent neceſſitatibus. Sed hoc etſi probabilitate non careat, conjectura tamen eſt. Fundatoris, ſeu Reſtauratoris, potiori jure, certioribuſque monumentis Miloni Morinenſium Epiſcopo, vindicabimus honorem. Is anno 1131. Petri Sedem occupante Innocentio II. & ſancto P. Norberto, cujus aliquandò diſcipulus & collega laborum fuerat, adhùc in vivis agente, ex Abbate Dom-martinenſi, ſive S. Judoci in Nemore, ad Morinenſes aſſumptus infulas, quò ferivoris ſpiritum, Epiſcopalibus quandoque diſtractum muniis, faciliùs ſuſcitaret in ſe, Canonicorum Præmonſtratenſium ex *Selincurtenſi* à ſe pridem fundato cœnobio coloniam evocavit Tarvanum, ut inter Confratres ſuos, Præſulatûs onere aliquantulùm ſepoſito, ſeverioris interim vacaret exercitiis monaſtices. Huic novellæ plantationi non defuit Fundatoris pietas, ſed illam ædificiis & neceſſariis officinis inſtructam, redditibus, decimis, aliiſque pinguibus ditavit aut ditari procuravit patrimoniis; inter quæ præcipua fuit collatio nobilis S. Philiberti Comitatûs, qui inter vicos de *Rimboval* & *Herly*, ad viam Monſtrolienſem ſitus eſt, terræ jugera ad minùs ſexcenta continens. His dotatæ cenſibus, & Flandriæ Comitum largitionibus ampliatæ S. Auguſtini Abbatiæ, primum præfecit Abbatem Alelmum ex Selincurtenſi Canonico.

*P. Malbrancq. hiſt. Morinor.

I.

ALELMUS quatuordecim è Selincuria adductis Canonicis Tarvanum, præfectus eſt anno 1131. huic, in augmentum dotis, contulit anno 1140. Abbas S. Petri Corbeienſis ad B. Milonis petitionem, totam terram, quam poſſidebat in villa de *Zaires*, eâ lege, ut quotannis in feſto S. Remigii, ſolveret Eccleſia S. Auguſtini Tarvanenſis, Corbeienſi Abbatiæ ſolidos decem. Adjecit pius fundator anno 1147. altaria de *Nielles*, de *Baienghem*, de *Haringhe*, & de *Rincq*, Eugenio III. laudante & approbante donationem. A fervore primitivo deficiens paulatim Alelmus, judicio Capituli generalis, loco motus, ad domum Profeſſionis redire compellitur anno 1152.

II.

DROGO ex *Selincuria* aſſumptus, eodem Milone agente, anno 1153. ſuſcepit ab Amalarico, (a) terram S. Philiberti ſub annuo cenſu duorum modiorum cum dimidio. Philippi Flandriæ Comitis indignationem incurrit Drogo, juſtâ, an injuſtâ cauſâ, ſilent annales: ſed incendium referunt illatum monaſterio, ab irato Principe. Iram ut placaret Ordo, autorem alioqui malæ adminiſtrationis conſcium, diſciplinæ minus tenacem, contemptibilem & odioſum Principi, exautoravit decreto Capituli generalis anni incerti, & Paternitatem ad S. Nicolaum de *Furnis*, perpetuâ & irrevocabili ſanctione tranſtulit anno 1164. remiſſiſque ad *Selincuriam* Abbate Drogone & ſociis, novum Abbatem, novamque coloniam eduxit è ſan- Nicolao Furnenſi. Huic decreto ſubſcripſere Philippus Præmonſtrati, Varinus S. Martini Laudunenſis, Gerlandus Floreffiæ, Geroldus Viconienſis, Gilbertus Montis ſancti Martini, Adam ſancti Judoci Abbates.

III.

ABSALOM à Willelmo S. Nicolai Furnenſis Abbate ad S. Auguſtinum deſtinatus Abbas, neglectam à prædeceſſoribus diſciplinam, diſperſa monaſterii bona inſtauravit. Philippum Flandriæ Comitem priùs infeſtum, ita ſibi conciliavit, ut non ſolùm ad pœnitentiæ lacrymas, cor ejus fregerit, ſed ad ſuperabundantem pro damnis, adduxerit compenſationem; combuſta integravit; monaſterium reddidit ſplendidius & viginti librarum annuâ ſolutione, paſcualiumque camporum donatione fecit locupletius. Neque hæc fuit benefici Principis ultima liberalitas; addidit decimam de *Cuhen*, & exemptionem ab omni vectigalium & telonii exactione. Milo Tarvanenſis Epiſcopus, Milonis Fundatoris in Epiſcopatu ſucceſſor, & pietatis hæres, conceſſit altare de *Glominghem* anno 1169. Bonis auctam, regularitate inſignem, Abbatiam deſeruit *Venerabilis Abſalom*, dum Deo & hominibus charam efflavit animam 7. Maii 1177.

(a) Editores Galliæ Chriſt. novæ, dicunt tom. 3. col. 539. terram S. Philiberti collatam fuiſſe a Johanne de *Herly* & filio ejus Gerardo. Unde hunc donatorem eruerint neſcio. Bulla Eugenii III. Amalaricum largitorem hujus prædii nobilis, expreſſe aſſerit, nec alium Tarvanenſes taſti quos vidimus, agnoſcunt.

Digitized by Google

IV.

Rodulphus è gremio ſui Collegii electus, à Philippo Flandriæ Comite decimam halecum in Calquilla propè Caletum, ab ipſo ſuæ inſtallationis exordio ſuſcepit. Ipſi quoque in eleemoſynam dedit Otto de *Rebeſka* quadraginta quinque marcarum penſiones, viginti ſex menſuras terræ cum inveſtitura nemoris *de Solchorch*. Et eam donationem laudavit Willelmus Caſtellanus ſancti Audomari, ſuis litteris, anno 1183. Et anno 1187. ad patres abiit Rodulfus.

V.

Hunc Abbatem ignorarunt Editores nuperi Galliæ Christ.

Willelmus Comitis Philippi liberalitatem, uti anteceſſores, expertus, obtinuit ab eo quatuor terræ menſuras in villa de *Bleſſy*. Diviſionem terræ ſitæ in villa de *Cubem*, amicabili tranſactione, fecit cum Joanne Abbate S. Bertini, primo ſuæ inſtallationis anno. Goſſelinus Tarvanenſis Canonicus, & Fundatoris nepos, tradidit Willelmo, de conſenſu Lamberti Epiſcopi, altare & jus patronatûs de *Morbecq* anno 1197. Sic autem odor vitæ bonæ ex ſancti Auguſtini aſceterio in Provincias diffuſus erat, ut turmatim Magnates, Balduinus Flandriæ Comes, Willelmus de *Bergis* & alii, in ſpem participationis orationum, poſſeſſiones offerrent, quin & ipſe Clemens III. Pontifex, promovendo monaſterii commodo intentus, Archiepiſcopis & Epiſcopis tutelam & illius defenſionem injungit, dato ad hoc diplomate, anno 1188. E vivis exceſſit Willelmus an. 1206.

VI.

Wido, vir pacificus, atque rei familiaris, intùs & foris adminiſtrator ſedulus. Obiit anno 1218. quo quidem à Ludovico Philippi II. à Francorum Regis filio, decem menſuras terræ in Parochia de *Bleſſy*, ad reparationem illati damni accepit.

VII.

Ægidius, pietate & rerum gerendarum dexteritate commendabilis, paciſcitur cum Capitulo S. Petri Arienſis ſuper decimis anno 1219. Capellam de *Ponte-Rohardi*, quæ hodiè Præpoſitura de *Rousbrughe* dicitur, acquiſivit, Adamo Morinenſi Epiſcopo collaudante, anno 1220. A foragio liberam obtinuit vecturam vinorum ab Emporio ſancti Audomari ad S. Auguſtinum à Willelmo Caſtellano ſan-Audomarenſi. Benè merentis Prælati fama, ad ſancti Foillani Abbatiam rapuit invitum anno 1221. & non priùs, cùm anno eodem ſententiam obtinuerit à Richardo Abbate S. Valerici, Apoſtolico judice, adverſus Juſtitiarium & Scabinos Caleti pro decima halecum in Calquella.

VIII.

Joannes de *Lillers* œconomus fidelis & prudens, partas à ſuis anteceſſoribus, poſſeſſiones auxit comparatione novarum. Confirmationem bonorum & immunitatum Eccleſiæ ſuæ impetravit ab Adamo Morinorum Præſule anno 1223. & lites à quibus horrebat, inter vicinos Magnates & Prælatos judex arbiter ſæpè aſſumptus, pacificè componebat. In pace & ipſe requievit 22. Septembris 1234.

IX.

Thomas Fraternitatis amans, ſociale fœdus iniit cum Abbate & Conventu ſancti Joannis-in-monte, * anno 1234. Tales autem erant amicabilis concordiæ leges, ut quoties ex utroque monaſterio Fratres deliquiſſent, ad alterum ſecederent monaſterium, donec, diſcuſſo negotio, pro ratione delicti puniretur reus, vel innocens abſolveretur. Plurima à Proceribus, ſed potiſſimùm à Thoma Flandriæ & Hannoniæ Comite beneficia adeptus, obiit 1240.

* Hæc Abbatia in Tarvanenſi ſolo deſtructa, Ipram modò tranſlata eſt.

X.

Godefridus inter varios tractatus, quos in decurſu ſui regiminis concluſit, unus ad diſciplinam & ritus ſui temporis maximè pertinet, quo nimirùm paciſcens cum Paſtore de *Morbecq*, ei, pro bono pacis, oblationes Paſchæ, Pentecoſtes, Purificationis B. Mariæ, Adorationis Crucis in Paraſceve, Natalis Domini, & quas nubentes poſt benedictionem ſuper altare ponunt, unà cum minutis animalium decimis ſub annuo 60. ſolidorum Flandrenſium cenſu, reliquit anno 1245. moritur an. 1251.

XI.

Valterus confraternitatem cum Ciſtercienſibus de *Claromariſco* ſanxit. Obiit 1275.

XII.

Jacobus de *Fasques*, pietate inſignis, & patrimonii ſuæ Eccleſiæ ultor zeloſus, armavit Epiſcopum Morinenſem contrà Robertum de *Creſecqua*, qui curſum aquæ alluentis Abbatiam, malitioſè diverterat. Excommunicationem incurrit Robertus, à qua abſolvi non potuit, donec damnum reſarciret. Anno 1279. per ſententiam Ballivi Audomarenſis tredecim menſuras terræ in villa *Bleſſy*, Eccleſiæ ſuæ reſtituit, & anno ſequiore vitâ defungitur.

XIII.

Joannes de *Viternes* aſſignat infirmitorio ſui cœnobii decimas de *Bayenghem* anno 1281. à Bonifacio VIII. licentiam obtinuit ſuis Canonicis adeundi ſucceſſiones ſuorum parentum; & à Deſiderio Morinenſi Epiſcopo confirmationem bonorum ſui monaſterii anno 1293. Obiit autem anno 1310.

Digitized by Google

XIV.

Balduinus ſcripſit Epiſtolam Waltero Abbati Furnenſi anno 1314.

XV.

Joannes *de Rebreuves* nobilis & humilis Abbas, Romam miſſus pro negotiis Ordinis, dignitatem in manibus ſummi Pontificis reſignavit. Redux ex itinere, labore fractus & ſenio, obiit 1348.

XVI.

Adamus, Dominum *de Rebecq*, invaſorem decimæ illius loci, ad reſtitutionem, per ſententiam Præpoſiti Monſtreolenſis, adegit; & Ballivum Morinenſem qui in Parochia de *Bleſſy* hæreditatem illegitimè apprehenderat, in præjudicium juriſdictionis Abbatialis, ad reddendam fiſco Abbatiæ, coëgit. Paciſcitur anno 1353. cum Euſtachio de *Conflans*, invaſore juriſdictionis *Arnoldi-Vallis* vulgò *Arnooald*. Denique inter belli procellas, quibus Artheſia affligebatur, miſeriis exhauſtus, obiit Adamus anno 1362.

XVII.

* Robertus de Geneva.

Joannes *Vermans*, Clementi VII. * Tarvanenſem Epiſcopatum ante ſuam exaltationem occupanti plurimùm gratus, ad ejus familiare conſortium pervenerat, ipſumque hoſpitem ſæpè recepit. In gratitudinis monumentum, Pontifex factus, indulgentias liberaliter effudit ad reparationem Templi, quod bellorum furor incenderat. Hoc uno donatus beneficio, Joannes obiit 1377.

XVIII.

Joannes *Rogier* ad ſummum Pontificem Avenione degentem, à Joanne Abbate Præmonſtrati, & generali Capitulo ablegatus, tam ſagaciter Eccleſiæ & Ordinis negotia pertractavit, ut paulòpoſt, iteratâ legatione, Romam à Cap. generali fuerit ſubmiſſus. Jolandis Barri & Caſleti Comitiſſæ gratiam inierat, & benefactricem ſæpiùs comprobavit. Exemptionem Ordinis à Juriſdictione Epiſcopali adverſus Joannem & Matthæum Epiſcopos Morinenſes fortiter tuitus, obiit 28. Martii anno 1411.

XIX.

Osto *de Coq.* Tam multa, tamque præclara ad monaſterii ſui utilitatem & diſciplinam geſſiſſe memorant, ut alterius quaſi fundatoris nomen reportarit, moriendo in ſenectute bona anno 1444.

XX.

Joannes *Robbes*, verbo & operæ Fratribus prælucens, diſciplinam libens habuit, ut doceret, metuendus impoſuit, ut timeretur. Ætate fatiſcente, Coadjutorem ſibi aſſumpſit Jacobum *Smingher*, & fato urgente deceſſit 5. Auguſti an. 1466.

XXI.

Jacobus *Smingher*. 1478.

XXII.

Joannes *Lippins*, in calamitatibus & miſeriis medias inter bellorum tempeſtates vivens, ad villam ſeu curtem de *Beauregard*, cum ſuis fugere coactus eſt; ubi peſte ſublatus, in Eccleſia de *Haringhe* ſepultus eſt, cum hac marmori inſculptâ Epigraphe.

> Hic jacet venerabilis Pater & inſignis Dominus Joannes *Lippins*, quondam Abbas in ſancti Auguſtini cœnobio propè Morinum, & hujus Eccleſiæ collator, qui vitam cum morte commutavit anno Domini 1486. Kalendis Septembris.

XXIII.

Christianus *du Puis*, humilitatis pluſquàm dignitatis amans ceſſit, anno 1497.

XXIV.

Nicasius *de Redis* aliàs de *Rhedes*, domum incendio concrematam, parentum ſuorum inter Tarvanos nobilitate & pietate præcipuorum, ſubſidiis inſtauravit. Danielem ſui cœnobii Canonicum * ad Gibeldenſem *(a)* Epiſcopatum, & ſub Ludovico de *Luxemburg* ad Suffraganeatum Tarvanenſem, deinde ad Wormoriellæ Præpoſituram, gaudens vidit evehi, & ipſe poſt 29. annorum vitam, in laborioſo regimine tranſactam, diem lubens vidit ultimum, anno 1526.

* Nomine *Taiſpel.*

XXV.

Joannes *Baucherel* ſub approbatione Caroli V. Imperatoris, Belgiorum Principis, Abbas electus, vivere deſiit attritus bellorum moleſtiis, anno 1545.

XXVI.

Robertus *Picavet*, de ipſo ſic ferunt annales.

« Robertus natione Burgundus, furiales inter bellorum tumultus, ad Abbatiale munus provectus eſt anno 1545. vix credibile eſt quanta mala, quantaſque ſub hujus Abbatis regimine Eccleſia noſtra perpeſſa ſit ærumnas, non ſolùm ex continuis hoſtium, per has plagas graſſantium, depopulationibus, ſed potiſſimùm ex urbis Morinenſis Gubernatoris Galli, in nos ſuper omnia malevoli, & in Abbatem præſertim indignabundi, ferocitate, qui ob curſorem equum ipſi denegatum, & Adriano»

(a) Aliàs Gabala.

Digitized by Google

» de *Croy* exercitûs Imperialis Ductori, gratis » conceſſum, tanto furore percitus eſt, ut vindictam omnem ſpirans, nec perſonæ dignitati, » nec loci ſanctitati parcens, ſimulato tuendæ » & conſervandæ civitatis prætextu, Eccleſiæ » navim, turrimque funditùs everti, campa» nas avelli, cæteraque ædificia deleri, impio » & tyrannico juſſu demandarit. Ad hunc » igitur lamentabilem ſtatum redacti Fratres, » domum deſerere coacti, ad Præpoſituram » noſtram de *Rousbrugge* tranſire debuerunt, » ibique permanſerunt, donec urbe Morinenſi » funditùs everſâ juſſu Caroli V. & bellorum » ſedatâ tempeſtate, ad monaſterium reverſi » ſunt, ubi beato fine quievit digniſſimus Ab» bas, die quartâ Octobris 1559. Everſio au» tem urbis accidit anno 1553.

XXVII.

BENEDICTUS *BAUCHEREL* curam ſuſcepit monaſterii devaſtati, & taliter depauperati, ut pro ſuſtentatione Fratrum, vaſa ſacra, thecas argenteas, ipſumque paſtorale pedum oppignoraverit, quæ, martis irâ pauliſper defervescente, redemit: Eccleſiæ, chorique diruta tecta reparavit pro poſſe; & feſſus ætatis & ærumnarum, ſponte Abbatiam reſignavit anno 1569.

XXVIII.

MICHAEL *WALLART* ex parentibus Anglis ob perſecutionem Henrici VIII. ad Artheſiæ partes profugus, in *Bleſſy* juxtà Ariam natus, Abbatiam aſſecutus ex reſignatione, ipſam, morte præmaturante, dimiſit ætatis anno 33. Æræ Xti 1571.

XXIX.

PETRUS *SMITZ* ſan-Nicolai Furnenſis Canonicus & Paſtor *Neoportûs* in Abbatem eligitur: quarto poſt electionem menſe obiit anno 1571.

XXX.

ADRIANUS DE *NEUVILLE* ad omnia quæque dura natus videbatur, uſque adeò proceſſoſa fuit ſui regiminis ætas. Carcerem, ludibria, vapulationes, à *Geuſiis* Artheſiam depopulantibus, patienter ſuſtinuit, ſuccumbere nonniſi mortis voluit legibus: hanc Audomaropoli excepit in pervigilio ſancti Bartholomæi 1596. unde ad S. Auguſtinum ſepeliendus reducitur, ſub pulpito collectarum.

XXXI.

GUILLELMUS DE LA *HAYE*, Principibus & Magnatibus ob præclaras corporis & animi dotes ſummè gratus, in dicendo facundus, ſæpè ab Provinciæ Artheſianæ Comitiis ad Albertum Belgii Principem Orator ablegatus eſt. Virum ad ardua natum mors intercipit anno ætatis 34. Salutis 1599. 14. Auguſti.

XXXII.

BALDUINUS *PAUCHET*, ſenex electus, in ſenectute bonâ, breve ſed bonum regimen conſummavit 28. Decemb. an. 1602.

XXXIII.

JACOBUS *CORBAUT*, humilitatis & paupertatis rigidus ſectator, nec dominum ſe vocari paſſus eſt, nec ſupellectilem niſi arctam habere voluit. Domum & Eccleſiam de ſuæ paupertatis œconomiâ inſtauravit, pauperum nihilominùs liberalis proviſor. Obſidione Arienſi inſtante ad San-Nicolai Furnenſis Abbatiam quæſivit perfugium. Illic ruentis ſui monaſterii, & diſperſionis Fratrum plangens calamitates, conſumitur 8. Januarii 1642.

XXXIV.

AUGUSTINUS DE *PARIS* bellicoſo tempore electus, deplorabilem ſui monaſterii ſtatum alternis hoſtium devaſtationibus obnoxii, luxit in domo refugii Arienſis, ubi mortem oppetiit x. Octobris 1651.

XXXV.

HUGO DU *CAMP* ex coadjutore Abbas, diſciplinam bellorum ſtrepitu interruptam, reſtituit, revocavit ad regularem Dei cultum diſperſos Fratres, & eis pietate & exemplo prælucens, ad pietatem incitabat. Intrà Octavam S. Norberti, dignus tanto Patre Filius moritur, 17. Julii anni 1677.

XXXVI.

AUGUSTINUS *WILLERON* ex Magiſtro Novitiorum, & concionatore Apoſtolico, Abbas factus, à prædicatione non abſtinuit. Navim Eccleſiæ funditùs everſam, reſtituit, & turre molis ingentis, terminavit frontem. Baroniam de *Clareq*, varioſque monaſterii fundos ex neceſſitate abalienatos, remenſâ pecuniâ recuperavit. Ad Galliæ Regem ſemel & iterùm à Provinciæ Comitiis Orator & Deputatus generalis, Statûs negotia ſagaciter confecit. 3. Januarii 1708. Audomaropoli moritur.

XXXVII.

FERDINANDUS D'*AUCHY*, ornandæ Eccleſiæ, augendo proventui, diſciplinæ & ſtudiis promovendis totus hodiè intentus eſt. Annis 1711. & 1713. ad ſeptem Provinciarum fœderati Belgii Status generales, ex parte & nomine Cleri Artheſiani Orator miſſus, legationem obiit ſolerter adeò, ut rurſus anno 1717. in Deputatorum collegium fuerit aſcitus. Anno eodem à Capitulo generali ad Galliæ Regem oraturus delegatur, & Viſitator Circariæ Pontivi renuntiatur Procerum judicio.

PASTORATUS.

Bayenghem.

Digitized by Google

Cacquelle—Calquela.

Haringes,

Rincq, conceſſus à Milone Tarvanenſi Epiſcopo anno 1147.

Gomelinghem, à Milone II. Epiſcopo Tarvanenſi datus anno 1159.

Stavele.

Winingaſala—*Winnezeele.*

Bochut.

Nieles.

Resbeck—Reſbecka.

Morbereck.

Leulinghem.

Mencque.

Præpoſitura de *Ronsbrugge.*

Hocquinghem.

Hi omnes in diplomate Deſiderii Morinorum Epiſcopi recenſentur, anno 1174. & in alio Adami ejuſdem urbis Epiſcopi, anno 1223.

RELIQUIÆ.

Inſignes habentur ſancti Auguſtini Anglorum Apoſtoli, buſto argenteo incluſæ.

Inter Reliquias computari poſſunt Oſſa venerabilis Joannis II. Morinorum Epiſcopi, anno 1212. defuncti, quæ ex Eccleſia B. Mariæ Morinenſis ad San-Auguſtinianam magno & pio apparatu tranſlata anno 1631. ſequenti inſcriptione tumulum exornavit Jacobus *Corbaut* Abbas.

Hic jacent oſſa Reverendiſſimi Domini
Joannis II. Epiſcopi Morinenſis
Inventa in Eccleſia B. Mariæ Morinenſis
Solo adæquatâ,
Vigeſimo Martii, anno MDCXXXI.
Et die ſequenti hunc tranſlata,
Permiſſu Reverendiſſimi D. Petri Faventii
Audomarenſis Epiſcopi.
Obiit anno MCCXII.
Die beati Vincentii luceſcente.
Requieſcat in pace.
Vide Probat. à col. CXXX. ad col. CXLIV.

S. AUGUSTINUS.

S. Auguſtinus Fil. Præmonſtrati. Diœceſis quinque Eccleſienſis. Circaria Hungariæ.

HAnc ſobolem Præmonſtrato adjudicat Pagius. Layruëlius Inſulæ Lazari filiam eſſe aſſeverat. Inter contendentes non eſt qui dirimat litem, imò nec contentionis ſupereſt locus, cùm ab Ordine defecerit Præpoſitura.

AVINIACUM.

Aviniacum Fil. Moncelli. Diœceſis Catalaunens. Circaria Franciæ.

GIſlebertus *Moncelli* Abbas, ut primùm collectos ex Branenſi monaſterio Canonicos novellæ ſuæ plantationi inſeruit, virginibus ad eandem vitæ formam aſpirantibus conſtruxit parthenonem, non, ut mores antiqui ferebant, in contiguo Abbatiæ & ſolo pariete diviſum, ſed in villa de *Aviniaco* * ſpatiis ſeparata non tantis à monaſterio, quin promptam opem poſtulantibus Canoniſſis, ferre poſſet Abbas; ſed neque tàm proximis ut contubernium ex proximitate, aut ſcandalum ex quaſi convictu, generaretur. Ab ipſis penè orientis Abbatiæ crepundiis parthenonem extitiſſe ſuadet Eugenii III. Bulla anni 1147. in qua *Aviniacum ubi Sorores degunt* confirmat. Tempus defitionis parthenonis non aſſignant documenta *Moncelli*, indictum cæteris Galliæ parthenonibus bellum à Capitulis generalibus fæmineo ſexui infeſtis, hunc & alios communi fato ſepelivit.

* Avigny.

Fundatorem habuiſſe Guidonem de *Dompetra* vulgò de *Dampierre* & Helvidem uxorem ejus, conſtat ex Guidonis de *Joinville* Catalaunenſis Epiſcopi charta anni 1174. ſub hoc tenore.

Ego Guido Catalaunenſis Epiſcopus... Notum fieri volumus quòd Guido de *Dompetra* & Helwidis uxor ejus pro remedio animæ ſuæ, in terra ſua ædificaverunt Eccleſiam de *Aviniaco* conſentientibus & laudantibus filiis ſuis ſcilicet Willermo de *Moilain*, Andrea & Milone. (*a*) Obtuleruntque eidem Eccleſiæ campum in quo ſita eſt (*b*) pertinentem à campo Petri Pinguis, uſque ad pratum de *Avigny*, cum eodem prato, pratum quoque de Inſula & campum qui vocatur *de Arrodi*. Decimationem quoque totius annonæ in.... *Moilain* videlicet carrucarum, molendinorum & terragiorum ſuorum, exceptis ſeminibus & taleatis. (*c*) Uſum in piſcatione quæ eſt à ponte *Altavilla* uſque ad *Moilain*. Uſum totius nemoris ſui, exceptis deffenſis ſuis, ad ignem faciendum ſeu ad ædificia conſtruenda. Paſcua porcorum, pecorum, & animalium in ſylva & planitie & etiam jura miniſterialium conceſſit prædictus Guido & filii ſui, duo molendina quæ habet à quibuſdam Militibus Helduino de *Moilain* & Adam de *Cuſantia* ſub cenſu viginti quatuor ſextariorum annonæ, & terram quorumdam Militum Widonis de *Hattoncurte* & Berardi fratris ejus, quæ eſt à *Sanbuco* de *Horicort* uſque ad *Avigny*. Terram etiam *Hoeri* de *Perta*, excepto uno campo quem tenet Dierus de *Perta*, pro quo alium campum eis reddidit. Terram etiam Tecetæ quæ ſine hæredibus corporis ſui defuncta eſt & campum in confinio pontis *Nova villæ*. Dimidiam partem molendini *Dezgigny*. Piſcaturam etiam liberam à

(*a*) Albericus in Chronic. præter hos Guidonis filios recenſet Guidonem Epiſcopum Catalaunenſem & Anſericum.

(*b*) Lege incipientem.

(*c*) Fortè idem quod cenſualibus ſeu indominicatis reditibus.

Digitized by Google

conſueto curſu *Merna* uſque ad diviſionem aquæ de *Sapignicourt*. Conceſſit etiam hominibus terræ ſuæ tam liberis, quàm ſervis ut ſi quis eorum ad eos converti voluerit, cum poſſeſſione ſua liberè veniret, ſalvo cenſu atque terragio, excepto quod Militibus liceret dare totum feodum, non partem, ſalvo ſcilicet hominio ſuo. Si quis etiam in ſeculo remanens, partem feodi quam ab eo teneret, dare vellet. Et ſi quis hominum ſuorum eis terram ſuam vendere vellet, penitùs liceret, ſalvâ conſuetudine ejuſdem terræ. Ut autem omnis litigandi occaſio futuris temporibus ſubſtrahatur. Ego Guido præſentis paginæ ſcriptor, ſigilli mei aſtipulatione confirmo, teſtibus qui hoc viderunt vel audierunt ſubnotatis.

S. Thomæ Abbatis ſancti Petri.
S. Joannis Abbatis ſancti Memmii.
S. Balduini Archidiaconi.
S. Jacobi Magiſtri.
S. Hugonis de *Moranpunt*.

Actum eſt hoc anno Incarnationis Verbi MCLXXIV. Data Catalauni per manum Gerardi Cancellarii.

BALKIASCHOG.

Balkiaſchog. Fil. Tumpthorſii. Circaria S. Andreæ & Sclavoniæ.

SOlus, inter Hiſtoricos Ordinis, Pagius, hanc Abbatiam in albo monaſteriorum repoſuit, accuratioribus, quàm nos, catalogis ſubnixus. Sed ubi gentium ſubſtiterit hæc Abbatia, ex deſignatione autoris capere non valeo. Diœceſim *Roſmarchiæ* neque in geographicis, neque in hiſtoricis reperio Scriptoribus: Provinciam Roſſiæ lego in Scotia; *Roſſam* in Irlandia, ſive Hibernia, civitatem invenio Epiſcopalem; in Sclavonia nullum occurrit hujus nominis oppidum; an Pagius, *Roſmarchiam* appellavit, quod *Roſſam* nominamus? ægrè putaverim, cùm ad Circariam Hiberniæ illa pertineat, & paragrapho ſingulari expenderit Hiberniæ & Scotiæ monaſteria, non revocanda ampliùs ſub Circaria Sclavoniæ & ſancti Andreæ, in qua *Balkiaſchog* collocavit.

BALLIMORE.

Ballimore. Fil. S. Trinitatis Tuamenſis. Diœceſis Armachana. Circaria Hybernia.

MOnaſterium de *Ballimore*, inverſo nomine *Balinanval* à Layruëlio & Pagio appellatur, & à Waræo ad patrium idioma, latinum accomodante, *Ballimore* nuncupatur; in diœceſi Armachana, vel, ut ſcribit Waræus, in Provincia Lageniæ conſiſtebat. Rem planè incredibilem addit, dùm monaſterio Canonicorum Præmonſtratenſium adhæſiſſe aſſerit parthenonem Ordinis Ciſtercienſis, ſeparatis tamen ædificiis utrique gregi aſſignatis: hinc ſuſpicatur à Ciſtercienſibus indiſcriminatim (P. 197.) vindicatum Ordini ſuo *Ballimore*. Sed credo hominem ex vulgi fama id narrantem, erraſſe; tùm quia cautum eratConcordatis inter utrumque Ordinem ſæpè & ſolemniter juratis, maximè anno 1140. ut monaſterium Ordinis unius,eſſet in Anglia ſeparatum ab alio duabus leucis; tùm quia moris erat antiqui in Ordine Præmonſtratenſi, ut virili cœnobio contiguum jungeretur parthenium. (Vide Gervas. Epiſt. 56.)

Lacæos fundatores habuit *Ballimore*, at quo anno? incompertum nobis eſt.

SANCTA BARBARA.

Sancta Barbara. Fil. Middelburgi. Diœceſis Middelburgenſis. Circaria Friſia.

SAncta Barbara Hagæ-Comitis, Præpoſitura virginum, cujus exordia ignoramus. Non enim prima naſcentis cœnobii tempora deſignat ſpontanea traditio Præpoſiti & Sanctimonialium in manus Abbatis Middelburgenſis * anno 1496. capitulariter facta, quâ ſe ſuumque conventum filiali obſequio & obedientia irrevocabili, devovent. Jam duodecim virgines parthenonem coluerant; jam ſub Præpoſiti vivebant regimine, jam matricem debebant agnoſcere Eccleſiam, ex cujus alveo manaſſent. Putarem ergò eas originariæ Paternitatis, quam neſcio, excuſſiſſe jugum, ut præpotenti Middelburgi Prælato ſe ſubderent, ſolemni pacto, cujus tenor ſequitur.

** Joannis de Weſt Cappel.*

„In nomine, &c. Cunctis pateat evidenter, „quòd anno Nativitatis Domini MCCCCXCVI. „Indictione quartâ decimâ, die verò menſis Septembris vigeſimâ, horâ diei ejuſdem quintâ „ poſt meridiem, vel quaſi, Pontificatûs SS. in „ Chriſto Patris, ac Domini noſtri D. Alexan- „ dri divinâ providentiâ, hujus nominis Papæ „ Sexti, anno ejus v. In venerabilis ac Religioſi „ in Chriſto Patris ac D. D. Joannis de *Weſtcappel* Abbatis ſanctæ Mariæ Middelburgenſis, „ Præmonſtratenſis Ordinis, meique Notarii ac „ teſtium infra-ſcriptorum, & propter hoc vocatorum pariter ac rogatorum præſentiâ, per- „ ſonaliter conſtitutæ religioſæ ac devotæ Perſonæ Gertrudis filia Nicolai, Prioriſſa, Delia „ filia Andreæ, Adriana filia Henrici, Maria „ filia Willelmi, Mathildis filia Nicolai, Hildegardis filia Joannis, Beatrix filia Joannis, Maria filia Nicolai, Martina filia Ibrandi, Mo- „ niales; dein Maria filia Willelmi, Hildegardis „ filia Gerardi, necnon Mathildis filia Hugonis, „

» Converſæ repræſentantes Conventum & Capitulum, prout aſſeruerunt, B. Barbaræ Haghenſis Præm. Ordinis, nec non capitulariter, prout aſſeruerunt, & moris eſt, in loco capitulari, Spiritûs ſancti inſtinctu, prout placuerit, ſpecialiter congregatæ ſuper certis pactis ſeu conventionibus, clauſulis & articulis, in quadam papyri ſcedula in vulgari lingua conſcriptis, & ad conſervationem & decorem Religionis, pariter & augmentum devotionis earumdem Sororum deſuper confectis, & per eas, ac per me Notarium publicum infrà-ſcriptum, eiſdem præfatis Monialibus & Sororibus publicè prælectis, ex earum certa & præviſa ſententia, non vi, dolo, fraude, aut quâvis aliâ ſiniſtrâ machinatione circumventæ, ſed deliberationibus providis, & benè maturis, prout aſſeruerunt, deſuper ſæpiſſimè præhabitis, omnibus meliori modo, viâ, jure, causâ ac formâ, quibus meliùs, firmiùs, ac efficaciùs potuerunt, & debuerunt, conjunctim & diviſim, ac quælibet earum ſeorſim, prout & debuit, pro ſe & ſequacibus ſuis, per earumdem juramentum in manibus diſcreti ac religioſi viri D. Joannis Olardi earum Præpoſiti, anno, menſe, die, quibus ſuprà, ſolemniter & canonicè præſtitum, & nunc denuò in manibus ejuſdem Notarii Preſbyteri infrà-ſcripti legitimâ ſtipulatione innovatum promiſerunt, juraverunt, ac quælibet earum promittit & jurat per præſentes omnia & ſingula infra-ſcripta, in dicta papyri ſcedula conſcripta, ſicut præmittitur, jurata & publicata.... quæ quidem papyri ſcedula ſequitur.

» Ego Gertrudis Nicolai filia... Capitulum Conventûs S. Barbaræ Hagæ, diœceſis Trajectenſis, hoc tempore repræſentantes, notum facimus omnibus præſentes lecturis, vel legi audituris, poſt bonam deliberationem & tractatum capitulariter ſuper ſubſequentibus punctis, rebus, & articulis congregatæ, ad Religionem noſtram, rationemque vivendi exantlandam & meliorandam, Deoque in eadem aptiùs & ferventiùs ſerviendum pro nobis noſtriſque poſteris, nos, noſtrûmque ſingulas, dedimus & ſubmiſimus, damus & ſubmittimus ſubjectioni & obedientiæ noſtri Reverendi in Chriſto Patris D. Joannis de *Weſtcappel* Abbatis Conventûs Dominæ noſtræ Middelburgenſis, ſub & cum certis pactis, atque conditionibus hîc infrà-ſequentibus. In primis Reverendus noſter in Chriſto P. ac D. Abbas prædicti Conventûs S. Mariæ Middelburgenſis habebit & retinebit curam atque paternitatem rerum tam temporalium quàm ſpiritualium in noſtro prædicto Conventu ſuper Præpoſitum & Moniales, tam Converſas, quàm Sorores, ejuſdemque monaſterii Pater Abbas æſtimabitur, cum tali præeminentia, quam quilibet Patrum-Abbatum Ordinis Præmonſtratenſis ſuper filios & filias ſuas habet... In quorum fidem, nos Prioriſſa, & Communitas, &c. &c. «

Vide Coroll. 3. vitæ S. Norberti, p. 975.

Hoc cœnobium in matricula Circariarum Ordinis prætermiſſum, ſic adoleverat ſeculo decimo quinto labente, ut vagiens tunc temporis ſibi fingere abſurdum ſit. Ita verò famoſum fuit, ut totam ferè Hagam redderet candidam. Ab immutatione cultûs concidit, civili commercio dedicatum.

Bataviæ ſacræ part. 2. p. 238.

BARLINGS.

Barlings. Fil. Oxeneiæ. Diœceſis Lincolnenſis. Circaria.

RAdulphus, & Richardus de *Haya*, communi pietatis inſtinctu impulſi, villam de *Barlings*, Comitatûs, & diœceſis Lincolnenſis inſigne prædium, ad conſtructionem Abbatiæ, contulerunt Abbati de *Neuhuſio*; proximamque Barlingæ villam de *Oxenia* * junxerunt ad dotem Canonicorum. Conſtituto monaſterio, regale patrocinium indulſit Henricus II. & viciſſim Proceres augendis ejus poſſeſſionibus intenderunt: Aloyſia de *Laſcy*, Lincolniæ, & *Sarum* Comitiſſa, ruſticanum *Manerium de Swaton*, cum feodis Militum, & homagiis tradidit. Mathildis de *Longeſpe*, vidua Villelmi Comitis Lincolniæ, villam de *Cavenby*, cum advocatione Eccleſiæ, homagiis, redditibus, conceſſit ad augmentum, & ſuſtentationem quatuor Canonicorum. Robertus *Bardolf*, terras de *Scoſtorn*, & de *Carleton*, cùm Eccleſiarum advocatia tranſcripſit.

* Oxeney.

Pertæſi ingratioris ſitûs de *Barlings-grange* Canonici, Oxeniam ſe receperunt, nec tamen ex immutatione loci, nomen mutavit ſuum Abbatia in Elencho monaſteriorum Ordinis, imò & in diplomatibus, ſi unicum excipias, Roberti *Bartolf*, ſub appellatione de *Barlings*, paſſim audiit Abbatia. Vide Probat. à col. CXLVII. ad col. CXLIX.

S. BARTHOLOMÆUS.

S. Bartholomæus Fil. inſulæ B. Mariæ. Diœceſis Ultrajectenſis Circaria Friſiæ.

EXtra portas Delphenſis oppidi, ad auſtralem partem *Campi-regis*, quâ in Mæſlandiam itur, Præpoſituram virorum ſancto Bartholomæo ſacram fundavit, non Borſlaus Oſtervandiæ & Zelandiæ Comes anno 1430. ut placet autori Bataviæ ſacræ * ſed Richardis Willelmi Romanorum Regis & Comitis Hollandiæ amita. Jam ſuum Delphenſe palatium,

* Par. 2. p. 230.

cui Campi regii nomen erat, virginibus Præmonſtratanis tranſcripſerat pia Princeps, alterum ejuſdem inſtituti, ſed virilis ſexûs, monaſterium condere voluit, & fundum ab Imperatore Willelmo impetravit anno 1251. & per tabulam hanc Rex tradidit Richardi.

» Willelmus Dei gratiâ Romanorum Rex ſemper Auguſtus. Univerſis imperii fidelibus » præſentem paginam inſpecturis gratiam ſuam » & omne bonum. Volentes dilectam Amitam » noſtram Richardem domicellam de Zellan» dia, proſequi gratiâ ſpeciali, eidem tenore » præſentium duximus concedendum quòd ſi » tandem in civitate noſtra de *Delf* conven» tum Religioſorum, vitam regularem profeſſo» rum, ædificare contigerit, de redditibus terræ » noſtræ in *Delf*, quæ *Hurwæ* vocatur...... » jugera quæ vulgo *Mergen* nuncupantur, » ſive per emptionem, ſive Eleemoſynarum lar» gitionem, ad conventum, modo quocunque » perveniat, liberè habeat & quietè poſſideat... Anno 1251. VIII. kal. Julii Indict. 2.

Compos voti Richardis, Rodolphum Abbatem Inſulæ B. Mariæ ſui propoſiti coadjutorem accerſivit, qui ſtrenuam impendit operam accelerandis ædibus, parando templo, & Fratrum ſelectam turmam immiſit anno 1252. nomenque *S. Bartholomæi in Jeruſalem* impoſuit monaſterio.

Eruditus *Van-Huſen* ſine cautione cujuſquam Autoris, Carthuſianæ religioni iſtud cœnobium addicit ab origine ſua. Diſſentiunt Opmerus & *Batavia ſacra* Autor,* ſed uterque ab vero aberrat dum ex San-Bartholomæo tranſlatos Præmonſtratenſes Midelburgum aſſerit, ut malè feriatorum Canonicorum regularium mores emendarent. Cùm ante conditam S. Bartholomæi Præpoſituram & ab anno 1128. ex Antuerpenſi Abbatia, Godebaldo Ultrajectenſi Epiſcopo promovente Præmonſtratenſes fuerintevocati, qui malè feriatis Canonicis regularibus ſuccederent.

In Epiſcopatu ultraject. p. 411.

* Opmerus Oper. Chron. ogr. p. 657. Bataviæ ſacræ, p. 130.

BASSUS FONS.

Baſſus fons. Fil. Belli-loci Diœceſis Trecenſis. Circaria Franciæ.

BElli-loci propago, Baſſus-fons, ſecùs Albæ fluvium poſitus, cui adjacent ſylvæ Brenenſes, monaſterio vix contiguæ. Fundatorem veneratur Gualterum Brennæ Comitem, quem Bellus-locus benefactorem præcipuum jam ſenſerat. In ſuæ Dynaſtiæ ſolo, & ſuæ civitati quodammodo adhærentem voluit religioſus Comes, habere Inquilinorum Belli-loci coloniam, ut eorum convictu ad pietatem horum exemplis, ad virtutes potentiùs traheretur, moveretur efficaciùs. Munifico Comiti, gratus favit Abbas Odo, & Fratrum turmam, ſub Anſcheri præfectura, ad Gualteri votum tranſmiſit, anno 1143. Adventantes, pro ſua in Ordinem devotione, viros converſatione ſanctâ ſibi charos plurimùm, benignè ſuſcepit, & tabulis, ſuâ, ſuorumque filiorum approbatione munitis, bona hæreditatis ſuæ novis tranſcripſit hoſpitibus ad eorum ſuſtentationem. Liberalitatem Fundatoris, Hatto Trecenſis Epiſcopus eccleſiaſticâ ſanxivit authoritate anno 1146. ad petitionem Anſcheri; cujus ſucceſſor Balduinus, pro firmiori ſtabilimento ſuæ Congregationis, apoſtolicam imploravit, impetravitque ab Eugenio III. confirmationem anno 1148.

Quotquot ex faſtis, aut ex catalogo exangui depromptos Abbates nacti ſumus, ſub aliena cautione tradimus juri publico.

I.

ANSCHERUS deſiit Abbatiam adminiſtrare anno 1148.

II.

BALDUINUS promotor fuit Bullæ Eugenianæ anno 1148. ad an. 1158. præfuiſſe ſcribit Mauritius *Duprè*, penès quem ſit fides. Anno 1154. ſubſcripſit chartæ *Simonis Domini Belfortis* pro Abbatia noſtra Capellæ ad plancas.

Duchefne; preuves de Broyes & Châteauvillain, p. 19. & 20.

III.

JOANNES Abbatem agebat an. 1166.

IV.

GUIDO 1174.

V.

REYNOLDUS 1188.

VI.

GAUFREDUS 1214.

VII.

JOANNES de Monaſterio in *Dervis*.

VIII.

NICOLAUS DE *LONGEVILLE* 1240.

IX.

RADULPHUS.

X.

FULCO 1245.

XI.

GUERMUNDUS ex Priore *de Moncellis*, Abbas Baſſi-fontis.

XII.

EUSTACHIUS 1252.

XIII.

WILLELMUS, ex ſancti Joannis Ambianenſis monaſterio aſſumptus 1282.

Digitized by Google

XIV.

ANDREAS.

XV.

NICOLAUS *LE DER.*

XVI.

SIMON *L'ALLEMAND.*

XVII.

PETRUS *PLICATORIS.*

XVIII.

JOANNES *DE SOMMEVOIR.* 1372.

XIX.

JOANNES *DE BUSSIERES* 1406.

XX.

JACOBUS *DE RAMPIGNY.*

XXI.

ALANUS *LE MARONIER* 1460.

XXII.

LAURENTIUS *BACHELIER* 1495.

XXIII.

CLAUDIUS *THUILIER* 1514.

XXIV.

JOANNES *HENNEQUIN* 1526.

XXV.

PETRUS *VINCENT*, regularium Abbatum ultimus 1538.

XXVI.

SEBASTIANUS *DE LAUBESPINE*, Epiſcopus Lexovienſis.

XXVII.

GUILLELMUS *DE TAIX*, Majoris Eccleſiæ Trecenſis Decanus 1599.

XXVIII.

JOANNES *CHALONS* obiit 1616.

XXIX.

GILBERTUS *DE CHOISEUL*, Convennarum Epiſcopus, poſteà Tornaci.

XXX.

FRANCISCUS *MALET DE GRAVILLE* 1653. ceſſit.

XXXI.

FLORENTIUS *HANOM DE LAMTVOIE*, Decanus, & Vicarius generalis Trecenſis. 1687. moritur. Jacet in Sanctuario Eccleſiæ Baſſifontis.

XXXII.

DYONISIUS-FRANCISCUS *DE BOUTHILLIER DE CHAVIGNY*, Epiſcopus Trecenſis, deinde Senonenſis Archiepiſcopus, ceſſit Abbatiæ anno 1716.

XXXIII.

JACOBUS *L'ANGLOIS*, Vicarius generalis Trecenſis, Abbas modernus.

PASTORATUS.

Unicum habet, Preſſiacum (*Preſſy*) in Diœceſi Trecenſi.

RELIQUIÆ SACRÆ.

Partem digiti indicis, argenteâ thecâ incluſam exhibent, ipſamque eſſe S. Joannis Baptiſtæ, trium, & ultrà, ſeculorum ſuffragio innixi, autumant. His aſtipulantur Epiſcoporum Trecenſium, & Catalaunenſium litteræ ævi antiquioris, hoc eſt, ab anno 1377. quibus, à Galtero Comite de Brienna, Duce Athenarum, è Tranſmarina expeditione reverſo, Reliquiam hanc collatam fuiſſe Baſſo-fonti, declaratur. Vide Probat. à col. CXLIX. ad col. CLI.

BAYUM
Sive Mons ſancti Michaëlis.

Bayum. Fil. Lidlumi Diœceſis Leovardienſis. Circaria Friſiæ.

IElmarus Abbas Lidlumenſis ab inito regimine, numeroſam ad eum confluentem Neophytorum turbam, intrà ſui monaſterii ſepta concludere nequiens, partem aliquam ad viciniorem Hennardanæ Præfecturæ locum, qui *Bayum* ſeu *Bajom* dicebatur, ablegandam eſſe judicavit. Cellas, Eccleſiam, cæteraſque regularis vitæ accommodas, curavit extrui officinas, in erecto colle pagi Winſumenſis, cui nomen Montis S. Michaëlis indidit. Sub Prioris præfecturâ totius monaſterii adminiſtrationem poſuit, anno 1186. & ſub illa ſic adolevit, ut in gentem excreverit magnam. Ad noviſſimos uſque diſſipati in Batavia Catholici cultûs dies, parthenium iſtud viguiſſe, diſcimus ex oculato teſte Sibrando. (a) Nunc verò ſuis ruderibus vix priſtinum edocet ſuæ amplitudinis ſtatum, ſolo Bayumenſi ſuperſtite vico, cujus parochiam ab antiquis temporibus, regere conſueſcebat Lidlumenſis Canonicus.

(a) Tom. 2. Sacr. Antiquit. Monum. fol.

BEANTES.

Beantes. Fil. Præmonſtrati. Diœceſis Ceſtrenſis. Circaria Angliæ mediæ.

HUjus Abbatiæ nomen & ſitum mutuatus eſt Layruëlius ab Indicibus mſſ. Urſpergæ & Oſterhovii, quibus concordat Catalogus pergameneus convolutus, venerandæ antiquitatis, in muſæo noſtro aſſervatus. In Matricula cœnobiorum, iſtud prætermiſit Pagius noſter.

Si conjecturis locus eſſe debet, dicam ingenuè, quod non infundatè ſuſpicor, *Beantis* nempe Abbatiam, corrupto nomine ſuo, idem referre, quod *Begeham*; & ad credendum multa me movent credibilitatis momenta. Primum eſt Diœceſis & filiationis utriuſque conformitas. Secundum, quòd ex Indicibus qui *Beantes* in albo monaſteriorum recenſent, *Begeham* ſit expunctum, quod tamen indubitanter debet reſtitui. Tertium eſt Monaſtici Anglicani haud affectata *Beantis* reticentia. Iſto rationum pondere ſi non moretur Lector, hærere ſaltem debet, ne præcipitem pigeat conſenſum præſtitiſſe, donec obſcuræ narrationi alluceſcat hiſtorica veritas.

BEDBURGIUM.

Bedburg. Fil. Præmonſtrati. Diœceſis Colonienſis. Circaria Weſtphaliæ.

Annal. Cliviæ part. 2. p 188. Archiv. Steinfeldiæ.

BEdburgium à Ludolpho Comite Cliviæ in monte S. Joachimi, ut oratorium, ſive precationis locus eſſet, prope Clivos ædificatum anno 800. labentibus poſteà temporibus à Theodorico nominis ſecundo, filio Conradi, anno 1124. in Parthenium Ordinis Præmonſtratenſis, ſub regimine Præpoſiti, converſum eſt. Patrem agnoſcebat, ipſum Ordinis caput, & Fundatorem B. Norbertum, à quo prima jacta ſunt Virginei hujus cœnobii fundamenta ſeculo decimo ſexto ineunte, nec Ordinem, nec Patrem immorigeræ Sanctimoniales, ſelectæ nobilitatis filiæ, agnoſcere voluerunt. Favebant laxioris vitæ cupidini Clivienſium Procerum interceſſiones: aſtipulabatur Joannis Ducis Cliviæ authoritas, querulis Virginum circumventa interpellationibus: totam Provinciam votis propitiam faciebant diſciplinæ impatientes Virgines, ſub obtentu indiſciplinati Præpoſiti, quem de adminiſtratione prava in temporalibus, culpabant, & degenerem ab Inſtituti ſui regulis paſſim calumniabantur.

Hiſce præjudiciis plus æquo commotus Joannes Princeps, & Fundatoris oſtentans zelum, Leonem Papam X. libello ſupplici convenit, in quo primos authores monaſterii, primigeniumque ejus ſtatum exponens, ægrè conqueſtus de Paulo *Overheyde* actuali Præpoſito, tanquam diſſipante bona Bedburgii, quique majorem ſubſtantiæ reſiduæ partem deglutiens, minimam, ad Virginum inclytæ nobilitatis ſuſtentationem, vix permittebat. Addebat, de tanto gravamine reparando fruſtrà Prioriſſam & Moniales, geminatis litteris & nuntiis inſtitiſſe apud Superiores Ordinis, ad quos, cùm acceſſus ſit difficilis, maximè verò ad Patrem Abbatem, cui de providendo remedio ſalutari, cura incumbit, nuſquàm exauditas fuiſſe, ſed in pejus abiiſſe omnia, & breviter abitura in nihilum, niſi reſectâ Præpoſiti dignitate, & excuſſo Ordinis jugo, in Canoniſſarum ſecularium Collegium parthenon, ſub regularis diſciplinæ prætextu, nutans, & penè collapſus, immutaretur.

Narranti Duci, & pietatem præferenti in ſua narratione, benigniùs ſe accommodans Pontifex, Bullam emiſit 5. Auguſti MDXIX. in qua librans rationes & momenta Ducis Cliviæ, ſecularitatem ad votum Principis, proſcriptâ regularitate, invexit, Præpoſiti nomen extinxit, & proventus ejus menſæ Capitulari ſexdecim Canoniſſarum perpetuò univit, æqualiter, ſicut & cæteros monaſterii & Parochiæ *Kellenſis* redditus inter eas dividendos: Decanam loco Prioriſſæ, regundo Capitulo idoneam, voluit præponi per electionem, quam ritè factam, Præpoſitus Xantenſis, loci Archidiaconus, confirmare debeat. Binam Decanæ portionem aſſignavit, & tàm illi, quàm Canoniſſis, cùm ad legitimam pervenerint ætatem, obedientiam, caſtitatem, & ſtabilitatem perpetuam vovere præcepit. Paupertatem diſpunxit Pontifex, ne ſecularitati derogare videretur. Ab illius tamen obſervantia noluit immunes eſſe illas, quæ poſt votorum nuncupationem ibidem perſeverare, & Canoniſſis ſecularibus ſe conformare eligerent, licet ab omni jugo Religionis, & Ordinis ſuperioritate abſolvat, ſub obedientia Archiepiſcopi Colonienſis, & Xantenſis Præpoſiti victuras denuò.

Ne autem prioris Inſtituti memoria penitùs evaneſceret, injunxit Pontifex, ut ſigillo uterentur conſueto, divinum officium, ac omnes horas Canonicas, tàm diurnas, quàm nocturnas, juxtà ritum priſtinum ſuppreſſi monaſterii, & ſecundùm libros inibi conſiſtentes, decantarent, recitarent, & legerent.

Bullæ executionem demandavit Pontifex Everardo *Holland*, Decano Collegiatæ Eccleſiæ in *Wiſchel*, qui ad Canoniſſarum querelam, Præpoſito Paulo recuſanti obedire mandatis Apoſtolicis, abdicare dignitatem, acceptare penſionem ſeptuaginta florenorum, reſtituere Chartas & documenta monaſterii, abſti-

Digitized by Google

cere ab officio, præcipit ut intrà ſex dies, ab adminiſtratione bonorum, ab occupatione domûs Præpoſituralis deſiſtat, ipſamque Decanam & Canoniſſas permittat ſuis juribus uti & frui, ſub pœnis cenſuræ & mulctæ pecuniariæ.

Mali ingraveſcentis, & inſtantis periculi fractus timore Præpoſitus, vindicem ſuæ, & Ordinis cauſæ advocat in auxilium Steinfeldiæ Abbatem Joannem *Schuyff*, Weſtphaliæ Vicarium & Viſitatorem generalem. Advolat ille, & urgentis negotii progreſſum promptâ oppoſitione retardare nititur; ſubreptionis & obreptionis Bullam inſimulat, nullitatis capita detegit, crimina in Præpoſitum impacta, de falſitate convincit; mutationis ſubreptæ cauſam, in ipſarum Monialium mores incompoſitos, & diſciplinæ regularis impatientes, intorquet; inaudito Patre Abbate, ſummo totius Ordinis vertice, & irreverenter præterito, non debuiſſe obtendit monaſterii filialis, nec potuiſſe fieri, immutationem, quæ avellit ab ejus obedientia Virgines, ex voto ſibi ſubditas, nec ante gravatas, nec priùs conquerentes de juſtitiâ denegatâ: Principem clementiſſimum falſis Potentum relationibus deceptum, veritate relationis, & relatorum non ſatis probatâ ſinceritate, favorem ſuum rebellibus & immeritis ultrò impendiſſe allegat apud ſummum Pontificem, qui narranti Duci plùs juſto fidem adhibens, & ipſe præoccupatus, decretum de abrogando Religionis ſtatu, in Ordinis vilipendium, promulgavit. Subindeque *Apoſtolos* appellare, & à contentis litterarum Apoſtolicarum ad ſanctam Sedem, & aliàs ubi opus fuerit, provocare, tàm ex deductis, quàm ex deducendis rationibus, declaravit die 6. Octobris, & ſuæ declarationis & appellationis Inſtrumentum judici delegato contradidit.

Penſatâ apellationis, & momentorum ejus æquitate, attentâ granditate quæſtionis, in qua ſalus Virginum vertebatur, Judex definitionem cauſæ in ſe ſuſcipere timuit, ne ſuæ conſcientiæ vim faceret, quæ obreptionem in Bulla clarè advertens, nullitatem arguebat impetrationis. Quare ad Sedem apoſtolicam partes pleniùs agitaturas quæſtionem, remiſit, interlocutoriâ ſententiâ ſuâ 3. Decembris 1519.

Infelicem ſubodorantes ex hoc judicio fore exitum ſuæ cauſæ Virgines, ſi ſemel ad Romanum Tribunal ventilanda traheretur, Ducem Cliviæ, quem patronum ſenſerant in diſpenſationis proſecutione, mediatorem implorarunt à limine litis. Adfuit precantibus Princeps indulgentior, & concordiæ viam tentans, partibus hinc & inde præſentibus, amicabili compoſitione ſuaſit ſopiendam eſſe litem, aliàs interminabili & diſpendioſo proceſſu Romæ agitandam. Non renuit exautoratus à Leone Præpoſitus; ſed ne quid contrà Religionem peccaret, arbitros pacis aſcivit Abbates Steinfeldiæ, Hambornæ, & Knecſtedenii.

Convenerunt Ducem, comite Præpoſito, tres Prælati; varias protulerunt in medium concordiæ ineundæ rationes: in eas tandem devenerunt, pro temporum infelicitate meliores, quarum prima fuit, ut Præpoſitus, ad tenorem Bullæ Apoſtolicæ, Præpoſituram abdicaret, cederet domo, litteras, ſigillum officii, & privilegia monaſterii extraderet. Secunda. Ut virgines 105. florenos bonos, pro annua penſione penderent quotannis Præpoſito, quandiù ageret in vivis. Tertia. Ut hæc penſio ad ſeptuaginta florenos aureos reduceretur juxtà Bullæ præſcriptum, ſi Prælati & Superiores Ordinis, contrà Bullam juridicè inſurgerent, & ad Romanum Tribunal, infirmandam provocarent. Quarta. Ut proventus à Feſto S. Martini ſoluti, obtingerent virginibus; qui verò ante hunc diem ſoluti ſunt, cederent Præpoſito. Quinta. Ut Præpoſitus computus ſuos, & rationes exhiberet coram Conſiliariis, & amicis Canoniſſarum Collegii, & poſt eorum examen, computûum libros traderet Decanæ, & Capitulo.

Cùm ex tenore Concordati, integram haberet Ordo litis intentandæ, & Bullæ infirmandæ libertatem, judicavit Abbas Steinfeldenſis, totius rei ſeriem communicandam eſſe Ordinis Generali, de cujus negotio & juriſdictione agebatur potiſſimùm in hac cauſa. Submiſit ergò nuntium, & mali impendentis horrorem vivacibus litteris expoſuit Jacobo de ***Bachimont*** Præmonſtrati Abbati; maximè verò inſtitit, ut totis nervis ſe opponeret facinori Sanctimonialium, quod in exemplum, & perniciem Ordinis vertendum prædicebat; cæteras enim Monialium domos ad defectionem pronas, jugum incunctanter ſuccuſſuras diſciplinæ & Ordinis, aiebat, ſi Bedburgii tranſiret inulta perverſitas.

Neque hic ſtetit infracta Steinfeldenſis Abbatis pro deffenſione domûs Dei conſtantia. Magnates Provinciæ, Principes, mirâ ſollicitudine, ad patrocinium æquiſſimæ reclamationis allexit; juriſperitos ad ſcribendum ſtimulavit, nec labori, nec ſumptibus parcens zeloſus Abbas. Secundioris fortunæ auram efflabat Curia Principis, priſtini erroris pœnitens. Cùm generale Capitulum coiit, feſtinus ad illud advolavit Abbas, & conſcriptos illic Patres ad vindictam Norbertini patrimonii, eloquentiæ ſuæ nervis, & funeſtorum auguriis provocavit. Cœtum movit rationum pondere, ad fortia mittendam protinùs manum cenſuere Patres, ſeque operis inchoandi, & perficiendi autorem, actoremvè conſtituit Romæ, Generalis Abbas, cui omnes in ſuppeditandis ſubſidiis ſe paratos fore promiſerunt.

Ergò appellationis reſcriptum ſuo nomine obtinuit Jacobus de ***Bachimont*** Præmonſtrati Abbas; Virginibus intimavit illud Steinfeldenſis Præſul. Trepidas, ad reſipiſcentiam, eventûs ſiniſtri præſagium, vix revocavit: at pavi-

das erexit & roboravit Ducalis favor, cujus interventu alimentarem denegarunt Præpoſito penſionem, tanquam à perceptionis jure, ob intruſam appellationem excidiſſet. Præterea inofficioſis diverticulis cauſam protraxit Romæ per Procuratores ſuos Princeps, & ita per dedalæos meatus, Ordinis Syndicum, ipſumque Ordinis Caput, ſufferendis impenſis litium planè impar, exhauſit.

Verùm nec diù irato Deo fruitæ ſunt Canoniſſæ perduelles. Medios inter belli Belgici tumultus, demoliti ſunt hoſtes ſeculare Collegium, bona illius invaſerunt, & proſtratas de ſuperbiæ ſolio, conculcaverunt pedibus ſuis filias Sion, ruinis fatalibus conſepultas uſque modò. Vide Probat. à col. CLI. ad col. CLXXXIV.

BEDILINGER.

Bedilinger Fil. Scheidæ. Diœceſis Colonienſis Circaria Veſtphaliæ.

IN Comitatu Marckiæ, ad *Lenam* fluvium, & infrà oppidum *Werdel*, Parthenonem erexerant, dotarantque Markani Comites, quem regimini Scheidæ Abbatis ſuppoſuerant. A ſeculo dirutus eſt Parthenon, nec lapidem ſuprà lapidem Aquilonaris turbo reliquit. In ruſticanam villam verſum eſt monaſterium, eamque Scheidenſes vendiderunt, reſervatâ ſibi tantùm parochiali Eccleſiâ, cui ad annum 1640. inſervierunt. Prævalente tùm hæreſi ſub præſidio Comitis acatholici, ad Proteſtantes Miniſtros, regulare beneficium devolutum eſt, ab illiſque occupatur ad noſtram hanc ætatem.

BEGEHAM.

Begeham. Fil. Præmonſtrati. Diœceſis Ciceſtrenſis. Circaria Angliæ Auſtralis.

IN Comitatu Suſſexiano, temporibus Henrici II. Regis Angliæ, Radulphus *de Dene* Miles clientare ſuum feodum d'*Ottham*, de conſenſu Gilberti Domini de *Aquila*, in Abbatiam erexit ſancto Laurentio ſacram, *pro ſalute corporis, & animæ ſuæ, pro ſalute corporis, & animæ Roberti filii ſui, & pro ſalute corporis, & animæ Domini Henrici Regis*. Traditionem Dominicalis fundi, pratis, ſtagnis, nemoribus diſcreti, & ad *Begeham* uſque porrecti, confirmatione ſuâ munivit Fundatoris filius & hæres, Robertus *de Dena*, qui paternæ liberalitati addidit terram de *Telletone*, cum piſcaria in mariſco. Cùm verò *propter magnas, & intolerabiles loci inedias*, ultrà commorari in *Ottham* nequirent Canonici, ad proximam, cœli & ſoli melioris, villam de *Begeham* ſeu de *Benlin*, invitante Roberto de *Turnham*, fundi Domino, annuente Richardo Comite de *Clare*, conſentiente Elâ *de Dene*, Dominâ de *Saukeville*, Radulphi Fundatoris filiâ, tranſmigrarunt. Et ut novi hoſpites, in *Begehamenſi* territorio exultantes, de fortunæ pinguioris incremento lætarentur ampliùs, totam terram de *Brokeleq*, terram de *Kingeſwude* in *Sandrig*, & circumvicina prædia quædam illis conceſſit, primi fundatoris liberalitatem non æmulatus modò, ſed ſupergreſſus. Horum inſtar, Galfridus *de Say*, Eccleſiam de *Grenewich*, de aſſenſu Gilberti de *Glanvilla*, Roffenſis Epiſcopi, tradidit Begehamenſi Abbatiæ. Benedictum Gilberti ſucceſſorem, pro impetranda hujus donationis confirmatione, litteris convenit Gervaſius Abbas Præmonſtrati, & Begehamii Pater. *Epiſt. 79.*

Undenam verò rem canonicè factam ſub antéceſſore, ut proteſtatur charta Galfridi, urget quaſi infectam Gervaſius apud ſucceſſorem Benedictum? fortè aſſenſum Gilberti, necdùm ſcriptis præſtitum, poſtulabat à Benedicto impendi. Joannes Rex Angliæ tranſlationem Begehamii, cunctaſque poſſeſſiones ejus, duplici firmavit diplomate, quorum prius anno regni nono prodiit, æræ communis 1187. poſterius, anno regni 12°. id eſt anno 1200. Denique Eduardus II. inſtitutum ab Henrico III. emporium in villa de *Rokelaunde*, Abbatiæ patrimoniali fundo, ſingulis ſeptimanis, & unius nundinæ annuæ per tres dies, erectionem approbavit, cæteraſque Benefactorum poſteriorum conceſſiones, ſuo firmavit chirographo.

S. Joannis Ambianenſis Necrologium, ad diem 18. Octobris meminit Rogeri Abbatis de *Begeham*, quem primum fuiſſe ſuſpicor. Vide Probat. à col. CLXXXIV. ad col. CXCV.

BEHAUMIUM.

Behaum. Fil. Leunſii Diœceſis Aquenſis. Circaria Vaſconiæ.

IN vico de *Behaum*, ab antiquis temporibus, vigebat monaſterium duplex, Virorum ſcilicet alterum, aliud Virginum, ſub Prioris gubernio utrumque conſiſtens, & ſub *Arnaldi de Luxa* dominio temporali. Nulli Ordini, nulli regulæ ſpecialiter addictum erat duplex iſtud aſceterium, & inde ad irregularitatem proclivius. Noviter, & in vicinia exurgens *Leunſii* cœnobium, & obſervantiâ regulari fervens, movit Arnaldum, Behaumii Fundatorum ne-

Digitized by Google

potem, ad ſubdendas regulæ Præmonſtratenſi geminos conventus ſuæ ditionis.

Propoſiti ſui ſeriem cum *Gallardo* Aquenſi Præſule contulit: approbavit Epiſcopus; ſtatimque ad *Leunſii* Abbatem Nicolaum profectus, ſuſcipiendam ei provinciam, Deo acceptabilem & Epiſcopo, ſic perſuaſit, ut, deducente Arnaldo, Behaumium adierit, ubi ſolemni chartâ proprietatem bonorum, & proventuum Prioratûs, Abbati tranſcripſit Arnaldus. Fratres, & Sorores, ad intentionem Fundatoris, ſeipſos, inſtallato Superiori, ſponte ſubdiderunt; voverunt obedientiam, & Præmonſtratenſi militiæ conſecrarunt, anno 1227. Non imminuit veteris Inſtituti normam, ſed attemperavit Ordini Nicolaüs, & excultas aliquandiu per ſeipſum novellas plantationes, tradidit gubernandas Priori, quem illuc tranſmiſit cum ſociis.

Duplicis hujuſce aſceterii novimus exordia; neſcimus tempora interitûs. Virgineum illic, ut alibi per Galliam, præmortuum fuiſſe non dubito: Virile autem, ſi conjecturis locus eſſe debet, eâ creditur ætate enectum, quâ per Vaſconiam impunè luxurians hæreſis, innumera proſtravit monaſteria. Cùmque inſtaurandis omnibus rediviva Religio non ſufficeret, majoribus minora ſervierunt, & proventus Prioratuum filialium, matricibus Eccleſiis fuerunt addicti.

Nunc Behaumium in Paſtoralem curiam evaſit, cui Abbas Leunſii, jure ſuo patronatûs, de Canonico regulari providet. Vide Probat. à col. cxcv. ad col. cxcvi.

BELBOGA ſive *BELBURG*.

Belbog. Fil. Horti Mariæ Diœceſis Camin. Circariæ Sclavoniæ

NObilitate, opibus, præeminentiis inſigne apud Pomeranos monaſterium Belburgenſe, uno tantùm quadrante à *Neo-Treptoa*, ſecùs *Regam* fluvium à Caſimiro Pomeranorum Principe hujus nominis primo, erectum & dotatum anno 1170. ſedente Conrado Caminenſi Epiſcopo, traditur Fratribus, non Lugdunenſibus, ut ſomniando ſcribit P. Wvia (*a*) in ſua Caminenſis Epiſcopatûs Hiſtoria, (*b*) ſed Lundenſibus, quos nempe ex *Lunden*, ſive Lundino Scanorum Metropoli Caſimirus evocaverat, aut ultrò venientes exceperat benigniùs. Cujus Inſtituti fuerint illi Fratres ignoravit Bugenhavius, aut ex qua prodierint Eccleſia: Nos ex Cathedrali *ſanctæ Trinitatis* Lundenſi decerptos, Religionemque Præmonſtratenſem profitentes, oſtendemus inferiùs.

Licet Caſimirus adventantes liberaliter prædiis, ſeu villis undecim dotaverit, & Eccleſiam Teptovienſem poſt deceſſumParochi tranſcripſerit monaſterio, nihilominùs nec amœnitas loci, nec ſoli pinguedo potuit diù novos continere incolas. Tenuitate proventuum, vel fortaſſè populorum moribus abſterriti, ad priſtinas ſedes remigrarunt. Jam Belburgum, à *Belbog* Idolo Pomeranorum, Deum album, eumque bonum ſignificante, dedicaverat Deo vero Conradus Caminenſis Antiſtes, & dolebat Sigevinus ſucceſſor ad prophanos rediiſſe uſus, quod pridem fuerat cultui divino conſecratum. Hortatur Bugiſlaum II. Pomeraniæ Ducem, ejuſque matrem Anaſtaſiam Sigevinus, ut monaſterio manum ultimam adhibeant, & Dei laudes reſſuſcitent in loco ſancto, Fratreſque ex Horto Mariæ apud Friſios & apud exteros magnâ refulgentes gloriâ meritorum, advocent, qui ut laborum erant patientes, apoſtolico zelo fervidi, doctrinâ inſignes, propagandæ fidei, & religioni ſublimandæ idonei erant miniſtri.

Conſilio miniſtri acquieſcens Dux Bugiſlaus, feſtinam ædificiis perficiendis operam adhibet, atque per legatos Abbatem Horti Mariæ B. Siardum *litteris invitatoriis exorat ut quam primùm Canonicorum turmam ableget in* Belburg. *Venite*, inquit, *ſervi Dei*, *venite*, *dabo vobis terram fluentem lacte & melle*. Venerunt ad preces Bugiſlai, ex Siardi imperio, & ſub Ottonis regimine victuri Fratres, (*c*) quos pari affectu Bugiſlaus II. & Frater ejus Caſimirus II. nec non amborum mater Anaſtaſia exceperunt gratulabundi, eodemque anno 1208. addititiis prædiis, primitivam auxerunt fundationem Belbogæ, nomen quoque illius immutarunt in *Caſtrum S. Petri*, quia ſancto Petro cœnobium nuncuparant, illudque munierant propugnaculis ad tuitionem habitantium.

Sic floruit ſub Abbate Ottone pietas in Belbogenſibus Canonicis, ſic ſub Sigebodio viguit juncta pietati eruditio, ut Principes certatim aut avorum fundationes firmarent novis diplomatibus, vel donationibus novis ampliarent: Sic Uratiſlaus Dux Demminenſis anno 1254. (*d*) Barnimus I. Dux Slavorum, Fundatoris

(*a*) Genuinus author Hiſtor. Epiſcop. Camin. tom. 2. Ludwig. eſt Georgius ſeu *Jurga* Valentinus *Winter* J. U. D. Comes Palatinus, mortuus anno 1623. modeſtiâ vel timore ductus, nomen ſuum diſſimulavit, inquit Martinus *Bango*, Orig. Pomeran. p. 238. Præciſam mutuati nominis cauſam refert Zeilerus Cent. 2. Epiſt. 36. quia, inquit, juſſu Celſiſſimi ſui Principis hoc ſcriptum contra Archiepiſcopum Gneſnenſem in Polonia, emiſerat, qui Epiſcopatum Caminenſem ſuæ Diœceſeos eſſe contra fidem hiſtoricam affirmabat.

(*b*) Tom. 2. Script. Rerum. German. Ludwig. p. 584.

(*c*) Sibrandus Leo, Tom. 2. Sac. Antiq. Monum. p. 229. & ſeq.

(*d*) Bugenhag. *Pomerania*, lib. 3. p. 146. mirum fortè videri poſſet, tot Principum, præſertim exterorum, confirmationibus munitum fuiſſe donatorum diploma. Sed 1°. Jacobus Gneſnenſis Archiepiſcopus accerſiri debuit, cujus anteceſſores per plura ſecula niſi ſunt Caminenſes Epiſcopos ſibi ſubjicere, donec à Joanne XXII. ſummo Pontifice repreſſi, conticuerunt. 2°. Uladiſlai à Primiſlao Polonorum Duce Pomerani Præfecti, confirmatio neceſſaria vel inde viſa eſt, quòd Miſtwino II. Pomeraniæ Duce mortuo improli, anno 1295. Primiſlaus ille, quem ſibi ſucceſſorem Miſtwinus aſciverat, ſupremum in Pomerania dominium obtineret. 3°. Interfecto Wenceſlao III. Poloniæ Rege & Pomeraniæ Duce, anno 1306. eundem Uladiſlaum Cracoviæ, Cujaviæ, ac Lanziciæ dynaſtam, conſtituerunt ſibi Ducem Pomerani. At paulò poſt facti pœnitentes, Waldemarum Brandeburgi Marchionem ei ſubrogarunt. Anno demum 1319. fatis functo Waldemaro Ducatus Pomeraniæ ſuperioris ad Uratiſlaum IV. citerioris jam principem, poſtliminii jure devolutus eſt. Vide Bugenhag. l. 3. p. 139. & ſeq.

Digitized by Google

Bugiſlai I. pronepos, anno 1269. Uratiſlaus IV. Slavorum & Caſſubiæ Dux anno 1319. Jacobus Gneſnæ Archiepiſcopus, Uladiſlaus Dominus Poloniæ, & Dux Pomeraniæ, anno 1298. Valdemarus & Joannes, Brandeburgici Marchiones, anno 1311. qui etiam pacto ſeſe adſtrinxerunt ad defenſionem bonorum Belbogæ ab Epiſcopi Caminenſis impetitione, ſi quandoque tentaret illa invadere.

Intereà dum Principes Belbogæ monaſterium aut largitionibus, aut protectionis tutelâ muniebant, ipſemet Abbas augendo cultui & multiplicando myſtarum numero intentus, civitatem *Treptoam* ab Uratiſlao Slavorum Duce, penſis centum argenti marcis, emit anno 1242. & hanc acquiſitionem approbarunt venditoris ſucceſſores, quibus antiquius nihil erat, quàm domum ſanctimoniæ famâ, doctrinæ celebritate, juventutis informandæ zelo commendatam, ornare privilegiis, augere proventibus, honorum titulis decorare. Nobiles, Optimates, Principes ipſimet, inter clientes Belbogæ gloriabantur adſcribi, & præſtito Abbati fidelitatis ſacramento, totos ſe defenſandæ Abbatiæ devovebant. Temporibus Arnoldi Abbatis anno 1337. & anno 1400. adverſùs regionis Nobiles nonnullos, monaſterii prædiis aut juribus inſidiantes, aperto marte, collatis clientum ſignis, pugnarunt Belbogenſes Vaſſali, & inimicos ad rogandam pacem, poſt diruta eorum caſtra, compulerunt victores. (*a*)

Hæc minima eſt Belbogæ gloria. Majorem obtinuit ex accurata regularum obſervatione, & fama virtutum, ad cujus odorem cucurrerunt ſelectæ nobilitatis plerique juvenes, ut Deo ſe manciparent. Hæc pauca de monaſterio, per quatuor ſecula florentiſſimo; pauciora de Abbatibus dicere cogimur, ex monumentorum *Teptoa* latitantium defectu.

I.

Primus qui occurrit, quemque ordine primum credimus, eſt Otto; cujus converſatione & divinis eloquiis compuncta Anaſtaſia Bugiſlai I. uxor, *novum in Slavonia ſacrarum Virginum erigere cœnobium* conſtituit, (*b*) in quo ſeipſam Chriſto ſponſo, grato, licet veſpertino, ſacrificio litavit.

II.

SIGEBODIUS Ottoni ſucceſſor datus eſt, agente Selgero Horti Mariani Abbate. (*c*)

III.

TITBOLDUS, ex illuſtri Broïtzorum genere, Belbogæ factus Abbas, paciſcitur cum Bugiſlao, Slavorum Duce, anno 1285. mediamque partem civitatis Neo-Treptoæ *in verum & legale feudum* illi confert Titboldus, ita ut tàm ipſe Dux, quàm hæredes ipſius, præſtare debeant *Abbati, Conventui, & Eccleſia fidelitatis juramentum.* (*d*) Anno 1287. paciſcuntur iterum iidem pro amplificatione civitatis Treptoenſis, & *jus Lubicenſe* Incolis & Conſulibus concedunt. (*e*) Obiit anno 1290. inclytus Abbas, & illi ſuffectus eſt.

IV.

SIGEFRIDUS DE *LOBESE*, equeſtris familiæ de *Betſten* hæres ditiſſimus: ſed pauperrimus ſpiritu, ſe ſuaque religioni dedicans, Belbogæ Inſtitutum amplexatus eſt. Ad Abbatiales poſtmodùm infulas ſublevatus, circa annum 1320. vivendi finem fecit.

V.

ARNOLDUS anno 1337. contractum iniit cum Senatu Treptovienſi occaſione molendini de *Betſin* & de *Santfeldes*. Teſtes ſubſcripſere Heino, & Henningus de *Wachoſt*, Sabellus & Wlphekinus de *Gummetouve*, Conradus *Mandwel*, *Eccleſia ſeu monaſterii Belbucenſis Vaſſalli.* (*f*)

VI.

JOANNES *BALIEWINUS* ultimus Abbas, Academiam in ſuo moneſterio inſtituit, ſuis primò Fratribus profuturam, ſed paulòpoſt utilitati publicæ conſulens, vicinis & exteris ſecularibus, perinde communem fecit. Scholarum moderatorem præpoſuit Fratrem Joannem *Bugenhagium* anno 1517. virum ſuo tempore omnigenâ eruditione clariſſimum: ſed novellæ Lutheranorum ſectæ præſtigiis dementatus anno 1520. ſuum protinùs dementavit pariter Abbatem, Confratreſque Canonicos iiſdem imbuit erroribus. Redux è Comitiis Wormacienſibus Dux Pomeraniæ Bugiſlaus, Abbatem ſimul & Canonicos Belbogenſes è finibus ſuæ ditionis extorres eſſe juſſit, anno 1522. & monaſterii bona Præfecto ſuo adminiſtranda commiſit. Georgius in demortui parentis Bugiſlai locum evocatus, anno 1523. Catholicam religionem acerrimè tutatus eſt: verùm eo peripneumaciæ doloribus extincto, anno 1531. ſucceſſor ejus Philippus, hæreſim ſerpere paſſus eſt, quam in Comitiis Treptoæ anno 1534. publici juris fecit, priſcâ religione prorſus abolitâ. Haud multò poſt cœnobium igne cæleſti abſumptum, vix in ruderibus conſpicitur. (*g*) Vide Probat. à col. CXCVI. ad col. CC.

(*a*) Origin. Pomeran. p. 270.
(*b*) Tom. 2. Sacr. Antiq. Monum. p. 229.
(*c*) Ibidem p. 232.
(*d*) Origin. Pomeran. p. 190.
(*e*) Ibid. p. 195.
(*f*) Ibid. p. 287.
(*g*) Catholicæ religionis extinctionem apud Pomeranos habes fuſè deſcriptam in hiſtoria Epiſcopatûs Caminenſis jam citatâ, p. 637. & ſeqq.

Digitized by Google

BELINGIA.

Belingia. Fil. Langeleia. Diœceſis Norvicenſis Circaria Angliæ Auſtralis.

QUam Layruelius, cum mſſ. Indicibus, Belingiam, hanc Pagius Welingiacenſem Abbatiam appellat, in Norvicenſi Diœceſi incumbentem. Corruptum in utroque nomen primâ fronte judicabam, & loco *Belingia*, aut *Welingia*, ſupponendum eſſe *Barlings* cenſueram. Sed ab opinione noſtra nos abduxit Circariarum diverſitas, & Epiſcoparum. *Belingia* quippe in Circaria Angliæ Auſtralis, & *Barlings* in Medianæ Circaria reponitur. Prima in Norvicenſi, hæc in Lincolnenſi Diœceſi conſiſtit. Illa Langeleiam, iſta Croxtonam agnoſcit matrem. Suppreſſum à Monaſtico Anglicano hoc cœnobium, Monaſteriologiæ reſtitui debet.

Anno 1316. in quo pax, & concordia reſarcita eſt Anglos inter, & Ordinem, à quo, per apertum ſchiſma, ſe avulſerant, ſolemni fœderi per articulos novem deducto, ſubſcripſerunt Abbates Angliæ præcipui, quos inter Abbas de *Welinge*, apographum appoſuit, unà cum Abbate de *Berling*. Vide Pag. 941. Bibliot. Præm.

BELLA-STELLA.

Bella-ſtella Fil. Lucernæ Diœceſis Bajocenſis Circaria Normanniæ.

NOn longè à Condato ſuper Noræum (*Condé ſur Noiron*) & quatuor à Viria (*Vire*) leucis, ad radices, & intrà imminentium hinc inde montium fauces, Abbatiam Bellæ-ſtellæ erexit anno 1215. Henricus de Bello-fago * Miles, aſſentiente ejus ſponſâ nobili Ediciâ, filiâ Richardi de Rorinvilla: erectionem confirmarunt anno ſequenti Robertus *des Ableges*, Epiſcopus Bajocenſis, & Robertus Pullus Rothomagenſis Metropolita. E Lucernæ monaſterio prodierunt primi incolæ Bellæ-ſtellæ. Sed antequam in Abbatiæ dignitatem aſſurgeret, præluſiſſe Eremitas ſub Norbertino habitu, qui Capellam in vertice montis *Cereſeii* * habitabant, haud procul à Bella-ſtella, conſtans eſt traditio, quam defectus monumentorum facit nutantem.

* Beaufoug.

Vide Neuſtr. piæ, p. 911. Herman. h. des Evêq. de Bayeux, p. 213. Chartes mſſ. de l'Etoille.

* Cetiſy.

Incuriâ veterum, aut bellorum incendiis, tam multa interierunt Regum, Pontificumque Diplomata, ut ſeriem Abbatum mutuatitiis partim ex documentis, partim incerto Necrologii ordine contexere teneamur.

I.

PETRUS agmen ducit, & tàm ſuo, quàm Capituli nomine ſpondet anno 1218. Ediciæ Fundatrici, per duos Canonicos ſacerdotii præſtiturum officia, in ſacello *Cereſeii*.

II.

GUILLELMUS, cujus meminit Obituarium 20. Junii. » Comm. D. Guillelmi quondam Abba» tis II. hujus Eccleſiæ. « In actis anni 1229 refertur.

III.

RICHARDUS ad 2. Junii legitur in Necrologio. » Commemoratio Richardi III. Abbatis » hujus loci. « Sub annum 1261. Jure patronatûs, præſentavit ad Capellam de *Bevel*, Guillelmum *Moret*.

IV.

GUILLELMUS *DUREDENT*.

V.

RADULPHUS.

VI.

RICHARDUS II.

VII.

THOMAS.

VIII.

ROBERTUS *AUGIER*.

IX.

GAUFRIDUS tranſegit anno 1300.

X.

JOANNES à S. Georgio, ſtagnum infeodavit anno 1302.

XI.

ROBERTUS *BONAMY*, in actis 1307. 1311. actor comparet.

XII.

JOANNES DE *BROCOTTES*, anno 1316. in diverſis chartis intervenit ut actor, aut teſtis.

XIII.

JACOBUS DE *BARCOURD*.

XIV.

ROBERTUS III. Decimas emit anno 1379. Grangiam de la *Maltotiere* reparavit an. 1382.

XV.

PETRUS LE *PETIT* hoc præfert nomen in charta anni 1396.

XVI.

JOANNES *FRANGIPANES*, Italus, ex Illuſtri Frangipanorum gente oriundus, florebat anno 1417.

Digitized by Google

XVII.

ROBERTUS *CHANCIE'*, vivebat anno 1424. ejuſque temporibus Henricus IV. Angliæ Rex, poſt occupatam Neuſtriam, poſſeſſiones Bellæ-ſtellæ confirmavit.

XVIII.

RICHARDUS *LOYSON*.

XIX.

MICHAEL LE *BAOUST* ab an. 1433. ad 1445. agebat in vivis.

XX.

RICHARDUS *BEQUET* 1455.

XXI.

JOANNES *HUBERT* ab anno 1455. ad 1475. exiſſe deprehenditur ex actis.

XXII.

PETRUS LE *PRINCE*.

XXIII.

JOANNES *GALLIER* refertur in actis annorum 1480. 1485. 1496.

XXIV.

THOMAS DE *CHANCEREL*, 1515.

XXV.

JOANNES LE *PRINCE*, Regularium ultimus, obiit 22. Julii 1540.

XXVI.

JACOBUS *D'HARCOURT* poſſedit Abbatiam annis 12.

XXVII.

PHILIPPUS *DE LA GRAINERIE*, ſupplicum libellorum Magiſter, poſſeſſionem adiit 27. Januarii 1553. Abbatiæ diſpendio domeſticos ditavit, & ut perduellis, ab Henrico IV. Rege proſcribitur, 1589.

XXVIII.

ANTONIUS *DE CRUX*, Dominus de *Belle-fontaine*, Baro de *L'Archampt*, uxoratus, & Calviniſta, interpoſito nomine Gilberti *Burnel* Sacerdotis, Abbatiam, ejuſque proventus clanculùm, ſub confidentiarii velo, adeptus, bona, ſuppellectilem ſacram diripuit, pulſoſque ex monaſteriali Eccleſia Canonicos, ad domeſticam Capellam ſecedere, ut ſacra facerent, coëgit. Ipſe paulò poſt ejectus, locum fecit Petro *Scarron*.

XXIX.

PETRUS *SCARRON*, Gratianopolis Epiſcopus, apoſtolicè proviſus 1ª Martii 1620. ceſſit an. 1626.

XXX.

JACOBO *GOUDART*, Pariſienſi Sacerdoti, qui & ipſe ceſſit, 1628.

XXXI.

PETRO *ROUSSEL*, Paſtori de *Benedent*, Diœceſis Lexovienſis, & in Parlamento Rothomagi Senatori, 1647.

Sub hoc Abbate, Bella-ſtella reformationem recepit anno 1630. & Congregationi fuit unita.

XXXII.

JACOBUS *CHARTON*, Doctor Sorbonicus, Canonicus Metropoleos Pariſienſis, & Vicarius generalis Archiepiſcopi, in poſſeſſionem, vi Bullarum, immiſſus eſt anno 1648.

XXXIII.

CLAUDIUS *CHAPELIER*, Doctor Sorbonicus, ſacræ Capellæ Pariſienſis Canonicus.

XXXIV.

PHILIPPUS *CHAPELIER*, Doctor Sorbonicus, & ejuſdem Capellæ Canonicus.

XXXV.

CAROLUS DE *MASSOTER*, *de Verneuil*.

XXXVI.

PETRUS DE *VILLONGUE*, modernus poſſeſſor.

PASTORATUS.

Bevel	———	Diœceſis Lexovienſis.
Darnieres	———	Diœceſis ejuſdem.
Brocottes	———	Diœceſis ejuſdem.
Bernay	———	Diœceſis Sagienſis.
Chanut	———	Diœceſis Bajocenſis.

S. Maur-Capella in caſtro Viriæ, patronatûs laici, ſed à Canonico Bellæ-ſtellæ neceſſariò deſervienda.

Menſil-vineman, Paſtoratus Diœceſis Conſtanſ. Vide Probat. à col. cc. ad col. cciij.

BELLA-VALLIS.

Bella-vallis Fil. Præmonſtrati. Diœceſis Remenſis Circaria Lotharingiæ.

BElla Vallis, quæ *Aurea Vallis* & *Lacus Virenſis* primitùs diceb atur, in *Valle Dioleti*, (a) duabus à *Moſomo* (b) horis, & in pago Argonenſi (c) ſita, ab Herberto viro venerabilis vitæ, incolebatur, antequam Albero Virdunenſis Epiſcopus anno 1133. Abbatiam

(a) *Vaudieulet.*
(b) *Mouzons.*
(c) *Argonne.*

Digitized by Google

tiam ibidem implantaret ſub Regula S. Auguſtini. Quoniam verò locus ille à Renaldo Comite Barrenſi, in feodum poſſidebatur, & ab ipſo Henricus Comes *Grandis-prati*, clientelari beneficio, idem tenebat prædium; ambo ceſſione ſpontaneâ in fundationem conceſſerunt. Tum Radulphus qui à viginti annis S. *Petri-montis* * regebat Abbatiam, advehens ſecum Fratrum coloniam, quos amor paupertatis & arctioris vitæ zelus inceſſerant, prima religionis auſteræ tyrocinia in Bella-valle exorſus eſt; An ad Præmonſtrati formam, ambiguum eſt, cùm charta fundationis primigenia, tacito Præmonſtratenſi Inſtituto, ſolius Regulæ ſancti Auguſtini obſervantiam obtendat. Nihilominus Hugo Præmonſtrati Abbas, ſuâ ſubſcriptione firmavit Alberonis Diploma; ſed forſan ut teſtis, & non ut donatarius. Ut ut ſit de primordiali vivendi genere Bellæ-vallenſium incolarum ſub Abbate Radulpho, certum eſt ab anno 1137. (a) eos ad normam Præmonſtratenſium, habitum & mores compoſuiſſe, uti planum eſt ex charta Ranaldi Archiepiſcopi Remenſis, & ex Innocentii II. Bulla, Philippo Abbati inſcriptis; quem primum Bellæ-vallis Præmonſtratanæ Abbatem ſi dixeris, Radulphum ex albo Abbatum ejuſdem familiæ expungas neceſſe eſt, ipſumque fatearis præfuiſſe Canonicorum è *ſancti Petri-monte* advectorum Collegio, qui poſteà Militiæ candidæ dedêre nomen & induère mores quos Radulphus poſtea in *ſancti Petri-montem* invexit.

* *S. Pierre-mont*, Diœceſis Metenſis.

I.

PORRO PHILIPPUS ille ex Archicœnobio ad novellæ plantationis culturam à B. Hugone ſubmiſſus, bono virtutum odore, rapuit ad ſuæ profeſſionis amplexum, Alexandrum Militem de *Duno*, Rainardum de *Grand pré*, Hugonem Toparcham de *Sorceio*, Rufum Dominum d'*Aultry* & de *Creſſy*. Quin etiam virgines cum mulieribus ad profeſſionis religioſæ vota aſpirantes, in *Criſſeii* parthenio adunavit. Inter cæteras pietate & nobilitate inſignes emicuerunt *Aleidis* mater Goberti de *Aſpero-monte*, *Ledevidis* de *Sorceio*, *Ermengardis* de *Montigniaco*, ambæ Nicolai Militis de *Villanis*, filiæ.

Ex faſtis Bellevallenſibus diſcimus Philippum ad ſolitudinem *Stagni* ſeceſſiſſe, ut ſuorum ibidem coloniam inſereret. Quibus & ſuffragatur charta jam referenda.

II.

THEODORICUS I. impetravit anno 1141. à Samſone Remorum Archiepiſcopo, confirmationem loci & terræ de *Fontanellis*, quam *Pontius de Burgo*, annuente Cæciliâ conjuge ſuâ, Fratribus de *Lacu-Vitrenſi* in præſentia Comitis *Regis teſtis* * Vitheri, conceſſerat. Breviſſimum verò ipſius fuiſſe regimen intelligimus ex ſequentibus: Etenim

* *Rethel*, hodiè *Mazarin*.

III.

PHILIPPO rurſùs Bullam inſcribit Eugenius III. anno 1145. confirmatricem loci de *Wamelis*, qui modò nuncupatur Bella-vallis, & aliarum ejuſdem monaſterii poſſeſſionum, quas jam tunc à variis, in eleemoſynam acceperant. Eidem largitus eſt Samſon Remenſis Archipræſul, Capellas S. Mariæ & S. Stephani ſuper *Arnam* rivulum, ſubſcribentibus Joſleno Sueſſionenſi Epiſcopo & Hillino S. Theodorici Abbate. Anno 1159. concambium iniit cum Joranno Moſomenſi Abbate. Tandem anno 1160. ad Ordinis totius præfecturam poſtulatus, migrat Præmonſtratum, eique ſuffectus eſt

IV.

JOANNES I. cui collata eſt iterum ab Engobrando Milite de Altreïo (*Autry*) terra de *Wamele*; quam Philippo prædeceſſori dudum Alwidis Abbatiſſa Eccleſiæ S. Petri Aveſnacenſis ſub modico dederat cenſu. Hanc donationem anno 1161. firmavit Samſon Remenſis Archiepiſcopus. Eandem, & priorem terræ ejuſdem, Philippo factam, ut modo diximus, confirmavit poſtmodùm Jordanus S. R. E. Cardinalis, in Gallia & Germania legatus, poſt annum 1188. Eodem pariter anno 1161. Indict. IX. Epacta XXI. Wido Miles de *Unco* * de conſenſu conjugis ſuæ Mathildis, & filiorum ſuorum Henrici Clerici, Soheri & Alberti, contulit Eccleſiæ Bellæ-vallis, & Joanni ejuſdem Abbati, ſedem molendini cum X. falcaturis prati ſuper *Aloriam* fluviolum; item triginta falcaturas prati juxta eundem fluviolum: terram quoque de *Rochia*; * ex quibus poſtmodùm crevit & coaluit Prioratus de *Fontanellis*. * Anno 1162. conceſſit eidem Joanni Cono Abbas S. Vitoni Virdunenſis, allodium & quidquid juris habebat apud *Noar* & *Weſopiam*.

* Vonc.

* Roche.

* Fontenille.

V.

THEODORICUS II. anno 1170. paciſcitur cum *Odone* Abbate & Conventu S. Dionyſii Remenſis, circa ea quæ idem conventus in parochiis de *Talleio* * & *Noart* poſſidebat. Anno 1172. eidem Theodorico ampliſſimam bonorum Eccleſiæ Bellæ-vallis, confirmationem indulget

* Tailly.

(a) Hinc exſuffles Martenii conjecturam qui *T. 1. Veterum Scriptorum* f. 864. ſcribit Ordinem Præmonſtratenſem in monaſterio Bellæ-vallis, agente potiſſimùm Philippo Bonæ ſpei Abbate, fuiſſe implantatum: ſi quidem ex chartis ſupra recenſitis, & ante *Ademarum*, & ante *Philippi* ad Spei enſes infulas (anno 1155.) evectionem, jam in Bella-valle vigebat Præmonſtratenſium Inſtitutum. Ut omittam, nullum in Bellævallenſium Abbatum ſerie occurrere Abbatem nomine Ademarum. Denique gratis fingit Martenius, Philippum Bonæ ſpei Abbatem cogitaſſe de inducenda in ſancti Petri-montem Præmonſtratenſium diſciplina: quod non improbabiliter alteri tribuiſſet Philippo, qui ex vicina Juſti-montis Abbatiâ Ordinis Præmonſtratenſis, poſtulatus ad ſancti Petri-montis clavum Eugenii III. tempore, conſedebat, adeòque ante annum 1155.

Digitized by Google

Henricus Remenſis Archiepiſcopus. In ea quoque recenſet plurimos, à Philippo Abbate ex utroque ſexu ad converſionem adunatos. Hinc inferas Abbatem illum qui chartæ donationis curtis de *Medio-monte*, à Petro Gorzienſi Abbate, Bellæ-vallenſibus factæ, anno 1171. poſt Petrum *Belli-prati*, Joannem S. Clementis, & Stephanum S. Crucis Metenſis Abbates, & Priorem ac Præpoſitum Bellæ-vallis, hoc modo ſubſcribit, *Theodoricus quondam Abbas Bellæ-vallis*, alium eſſe à noſtro Theodorico & probabiliter eundem, cui ſuperiùs indultam vidimus poſſeſſionum Bellæ-vallis confirmationem à Samſone Remorum Archiepiſcopo.

VI.

Amelius Theodorico ſucceſſit, eique anno 1174. Henricus Remenſis Archipræſul impertivit confirmationem decimarum de Vallibus, ab Ingubranno juniore, Toparcha *Altreii*, indultarum. Approbavit etiam quidquid Helliſindis Abbatiſſa de *Avenaco** charitativè ad ſuſtentationem Fratrum Bellæ-vallis, contulerat. Ille idem Amelius anno ſequenti ſacrum fraternitatis fœdus cum Waltero S. *Petri de monte* Abbate, iniit, & de utriuſque Capituli aſſenſu decretum eſt, ne una Eccleſia alterius Eccleſiæ Profeſſum, contra ſtabilitatis ſuæ votum ſolemne reciperet, niſi Abbatum accederet mutua conſenſio, ut levitati & inſolentiæ tranſeuntium occurreretur. Hujus concordiæ teſtes & mediatores fuerunt, Abbates ſancti Pauli Virdunenſis, ſanctæ Crucis Metenſis, *Salinæ-Vallis* & *Stagni*. Demum poſtulante Amelio, confirmat Willelmus Remenſis Metropolita anno 1177. donationem curtis de *Medio-monte*, Fratribus Bellæ-vallis, à Petro Gorzienſi Abbate anno 1171. factam.

* Avenay.

VII.

Balduinus I. anno 1179. motam inter ipſum & Haibertum Militem de *Sorceio* diſcordiam, ſuper terram quæ dicitur S. Stephani ſecùs *Wiſeppe*, per interpoſitionem Goberti de *Aſpero-monte* Dynaſtæ, *Duni* ſopivit.

VIII.

Succeſſit Balduino Vivianus, qui concordiam inter Eccleſiam Stivagienſem Præmonſtratenſis, & Bellipratenſem Ciſtercienſis Ordinum initam, & poſtmodùm interruptam, ut ſuſcitaret, plurimùm allaboravit, cum aliis noſtri Ordinis Abbatibus, & chartæ fraternitatis eâ de re in Capitulo generali anni 1183. editæ, ſubſignavit. Illius chartæ autographum aſſervatur in Archivis Bellipratenſibus.

IX.

Balduinus II. anno 1190. Epactâ XII. concurrente VII. impetravit ab Henrico Comite & Domino *Grandis-prati*, confirmationem bonorum in pago de *Noar* ſitorum, quæ Bertrandus Miles de *Urſi-monte*, Bellæ-vallis Eccleſiæ conceſſerat.

X.

Drogo à Willermo Archiepiſcopo Remenſi parœciam de Tailliaco* impetrat, ab eoque inveſtitur anno 1195. & anno 1199. obtinet illam ab uno de Canonicis Bellæ-vallis deſerviri. Per manus ejuſdem Archiepiſcopi tradit Drogoni anno 1194. quidquid apud *Noart* poſſidebat Nicolaus Miles de *Villanis*, idque ob receptionem filiarum ſuarum ad habitum Religionis in Parthenio *Creſſiaci*.

* Tailly.

XI.

Nicolaus ad ipſius petitionem Soibertus Abbas Mozomenſis, ſigilli ſui munimine roborat donationem apud *Helphes*, à Martha Moſomenſi muliere, factam Eccleſiæ Bellæ-vallis, in converſione filii ſui Hugonis, anno 1209.

XII.

Joannes II. anno 1211. profeſſionem hominii ab Jacobo de *Mouzay* excepit, ob fundos clientelares de *Boulain*.

XIII.

Odo tractatum habuit anno 1218. cum Goberto de *Aſpero-monte*, & communibus impenſis villam *Belli-clari** in prædiis d'*Amelle* & de *Frinichamps* erigunt, eâ lege, ut Abbatia Bellæ-vallis jus decimationis habeat in terragiis, cenſibus, & furnis, reſiduum verò proventuum penès Gobertum maneat.

* Bel-clair.

Goſcelo ſtatuit anno 1225. & injunxit Sanctimonialibus de *Criſſiaco*, ne ullam in Sororem admitterent, donec earum numerus ad denarium imminutus eſſet. De Gocelone ad 4. non Martii, hæc habet necrolog. S. Pauli Virdun. Comm. Gocelonis Canonici & Sacerd. ſancti« Pauli quondam Abbatis Bellæ-vallis pro cujus« anniverſario habemus decem ſolidos.«

XIV.

Philippus II. quem ex ſolo catalogo Abbatum novimus, cujus certè autoritas ex anachroniſmis, & ex perturbato Abbatum Ordine, plurimum nutat. Marlotius in appendice Metropoleos Remenſis, leviorem prorſus huic elencho fidem dedit, plus æquo credulus autor.

XV.

Joannes III. anno 1240. paciſcitur cum Rembaudo Ballivo Clari-montis, in præſentia Jacobi Abbatis de *Elherio*. (a)

XVI.

Theodoricus III. qui in charta anni 1241.

(a) *Elherium*, aliàs *Cheherium*, Ordinis Ciſtercienſis in Archidiœceſi Remenſi monaſterium.

Digitized by Google

Abbatem *Laci-Virenſis*, ſe inſcribit, dedit Fratri Godefrido ad opus ſuum & ſororis Odæ, curiam & terram de ***Fontanillis***, ut exinde ſuſtentarentur, & in alia domo Religionis, ſi voluerint, ſe collocarent. Hujus donationis teſtes fuerunt Anno Humilis-montis & Geroldus Vallis S. Auguſtini Abbates. Novum in Ordine exemplum iſta manumiſſio, & uſufructuaria proprietas fundi, exhibent.

XVII.

Simon rixam habuit cum Theobaldo II. Comite Barri, & altam juſtitiam ejus voluit excutere, ut Grandi-pratenſi Comiti illam aſſereret. De attentato conqueſtus eſt Theobaldus ad Capitulum generale, à quo plenam ſatisfactionem accepit in hunc modum.

Ex archivis ſuæ Celſitud. Regiæ Lothar. Regiſt. Barr. T. 11. f. 16.

» Viro Nobili & potenti Theobaldo Comiti » Barri Ducis. Frater Joannes, Dei patientiâ, Præ» monſtratenſis Abbas, & Abbatum ejuſdem » Ordinis Capitulum generale, & cum oratio» nibus paratum obſequium ad ſuæ beneplaci» tum voluntatis. Nobilitati veſtræ tenore præ» ſentium mandamus, quòd nullâ ratione vo» lumus nec intendimus, quòd aliqua injuria » ſeu aliquod præjudicium vobis fiat à venerabili » Fratre Simone Abbate Bellæ-vallis, quantùm » ad cuſtodiam ejuſdem Eccleſiæ, ſi vir nobilis » Comes Grandis-prati, qui eſt ejuſdem Eccle» ſiæ Advocatus, in ipſius cuſtodia negligens » exiſteret, vel remiſſius, ſalvo tamen in om» nibus jure alieno. Cæterùm quia Eccleſias » noſtri Ordinis, ac perſonas ejuſdem, quæ ſub » veſtra ditione exiſtunt, dilexiſtis hactenùs & » foviſtis, Nobilitatem veſtram rogamus atten» tè, quatenùs erga dictas Eccleſias & perſo» nas, veſtra devotio non leteſcat, ſed eaſdem, » intuitu Dei & orationum totius Ordinis, » contra adverſantium inſultus, ſi qui fuerint, » velitis per veſtram gratiam, manu veſtræ po» tentiæ defendere. Datum Præmonſtrati in » Capitulo generali, anno Domini 1260.

XVIII.

Jacobus Canonicus Archicœnobii Præmonſtratenſis, in Bellæ-vallis Abbatem aſſumptus, conceſſit anno 1273. Clarembaldo de ***Bello-monte***, * ad extinctionem penſionis duodecim librarum Pariſienſium, domum de ***Fontenillis*** cum appenditiis ſuis, ad vitam Clarembaldi. Anno 1280. querelas ad Capitulum generale detulit Conventus Bellæ-vallis, contra Jacobum Abbatem ſuum, quòd Parthenium Criſſiacenſe indiſcretâ Sanctimonialium admiſſione, gravaret; Patres juſtis conquerentium gravaminibus & ſaluti conſulentes Parthenonis, ita ſanxerunt.

* Beaumont en Argone.

» Guido, Dei patientiâ, Abbas Præmonſtra» tenſis, & ejuſdem Ordinis Capitulum gene» rale.... Noverit univerſitas veſtra, quòd cùm » olim tempore Domini Goſcelonis Abbatis » Bellæ-vallis in *Argona*, ipſe & Conventus ſuus ſolemne juramentum præſtiterint, quòd in « domo Sororum de Criſſiaco, quæ eſt Eccle- « ſiæ Bellæ-vallis immediata poſſeſſio, nullam « de cætero reciperent in Sororem ibidem, do- « nec receptarum numerus ad decennarium im- « minutus eſſet, & poſtmodùm tres inductæ « ſunt in domo, autoritate ſui Superioris & Or- « dinis, Fratribus qui quondam juramentum « emiſerant, nullum conſenſum præbentibus in « hoc facto; ipſos omnes & ſingulos pro dicta- « rum trium Sororum inductarum in ea, ipſis « quaſi invitis & renitentibus, pronuntiamus « & denuntiamus univerſis & ſingulis nullam « notam perjurii incurriſſe, quibus injungimus « ne de cætero recipiant, ſive recipi permittant « in domo prædicta aliquam Sororem, donec « ſecundùm inhibitionem antiquam, ipſarum « receptarum numerus ad decennarium ſit re- « dactus. Suſtinemus tamen & volumus quòd « tres prædictæ Sorores ibidem degentes cum « aliis remaneant. Datum anno Domini 1280. « ſequenti autem Jacobus, Abbatiâ abdicatâ, Præmonſtratum ſe recepit.

XIX.

Joannes IV. Canonicus Thenolienſis, teſtis ſubſcripſit compoſitioni litis motæ anno 1286. ex occaſione Paternitatis ſuper ***Liskam***, ab Guidone Præmonſtrati hinc, & à Joanne S. Martini Laudunenſis inde, Abbatibus. Anno 1293. poſt intentatam litem adverſùs Nicolaum de ***Altreio*** & Iſabellam Comitiſſam ***Regis-teſtis***, ejus conjugem, ſuper juriſdictione & placitis de ***Noart***, à Joanne in Forenſi juſtitia vindicatis, partes ambæ in ſeniorum pagi teſtimonia compromittunt. Anno 1300. judicio Roberti Remenſis Archiepiſcopi, adjudicantur Joanni & Eccleſiæ Bellæ-vallis, piſcatura & molendinum de ***Anement***.

XX.

Joannes de *Loignies* Prælaturæ admotus eſt anno 1303. ut conſtat ex regiſtro pergameno acceptorum & expenſorum rationes continente, quod ab adeptæ dignitatis exordio procuravit. Anno 1311. compromiſit cum Roberto de ***Champy*** pro pacificandis diſcordiis ſuper juribus ab utroque in ***Noart*** diſceptatis. Ut verò totus Deo vacaret, abdicavit poſt tredecim regiminis annos, nec tamen ante annum 1356. finem feciſſe vivendi docemur ex ipſius elogio ſepulchrali, inciſo in marmore, quod olim ad Preſbyterii gradus extabat hujuſce tenoris.

Archimandrita pollens laudabile vitâ,
Joannes de *Loignies* jacet hìc, per ſecula dignis
Laudibus in Chriſto, grege commemorandus in iſto,
Quem ſi noſſe velis, prudens, pius atque fidelis
Moribus ornatus, annis tredecim trabeatus,

Paſtoris bravio fuit intus munere dio.
Anno MCCCLVI. Orate pro eo.

XXI.

BALDUINUS DE *BELLO-MONTE*, cujus ſanctitatem, regiminis ſolertiam, Annales Bellæ-vallis magnificè commendant; parvus erat corpore, ſed religione maximus, amator ſolitudinis, orationi aſſiduus, ſibi parcus, in egenos effuſus, verbo & exemplo potens, providus temporalium adminiſtrator, Eccleſiæ cultûs & ſacræ ſuppellectilis procurator ſedulus, & indefeſſus promotor, Epiſcopis charus, Fratribus amabilis. Synodo Remenſi anno 1323. interfuit, feriâ tertiâ poſt feſtum ſancti Martini, ut Præpoſituræ de *Criſſeio* jura contra invaſores tueretur. Ab Eduardo I. Comite Barri-Ducis Cuſtode & Advocato Bellæ-vallis, vecturarum relaxationem, ad quas ratione domûs, dictæ *de la Brode*, juxta *Satanacum*,* tenebatur, obtinuit, ad quam gratiam moveri ſe, ait Princeps, ob reverentiam Abbatis, & Fratris Richardi *de Mallevault* Eleemoſynarii ſui & Canonici Bellæ-vallenſis. Decimo Kal. Auguſti anni 1348. ſpiritum Deo reddidit. Ante majus altare, ſub marmore albicante reconditum fuit ejus corpus. Effigies eſt inciſa, cujus cor ab Angelis ſublevatum conſpicitur, & ad limbos ſic legitur.

* Stenay.

Hîc jacet Dominus Balduinus de *BELLO-MONTE*, Abbas hujus Eccleſiæ.

Devotus, ſobrius, pius ac induſtrius Abbas,
Ut ſolis radiis, virtutum luce micabas,
Jus latriæ dans Eccleſiæ tu multiplicaſti,
Ac ideo ſine fine Deo ſic te ſociaſti,
Annis octo quater, nos paſcens ut pia mater,
M. ſemel & C. ter, ter xjvs te capit æther,
1348.
Tu ſpiramen das Auguſtas ante Kalendas,
Luce, pater, denâ, requieque potiris amœnâ.

Antiquis concinuerunt poſteri Bellævallenſes hoc carmine.

Bellæ-vallis honos, noſtri *BALDUINE* memento,
Cui ſunt tot dotes, quot carmine verba ſequuntur;
Gloria paſtorum, lux fulgens, regula legis,
Paſtorum ſpeculum, vallis dux, juris imago,
Lux vallis, morum reparator, gloria plebis,
Fulgens dux, reparator templi, pacis amator,
Regula juris, gloria pacis, formula dulcis,
Legis imago, plebis amator, dulcis adeſto.

XXII.

JACOBUS DE *BELLO-MONTE*.

XXIII.

RICHARDUS DE *MAULOVANO*.

XXIV.

JOANNES DE *VILLEMORT*.

XXV.

JACOBUS DE *RANCONADO* anno 1374. tranſigit cum civibus *Vallis-Dulieti*.* Anno 1377. concordiam iniit cum Gerardo Priore Prioratûs de *Mamis*. Anno 1402. ſacramentum fidelitatis præſtitit Archiepiſcopo Remenſi. Obiit v. Idus Decembris juxta Obituarium Virdunenſe.

* Vaucouleurs. [* Vaudieulier.]

XXVI.

JOANNES DE *BUSANCY* Abbatem agebat anno 1414. ut legitur in contractu locationis domûs & pratorum *Satanaci*.

XXVII.

PONSARDUS *FERRY*, 12. Aprilis anni 1417. aream vendidit ſecùs domum *de la Borde*, Gerardo de *Martis-villa*.*

* Marſville.

XXVIII.

JOANNES DE *WIMY*.

XXIX.

JOANNES DE *DAMOUSY* obiit anno 1442.

XXX.

NICOLAUS HUARDUS. Iſtum Bellæ-vallis Abbatem ex ſolo novimus Obituario antiquo S. Pauli Virdunenſis.

XXXI.

HENRICUS DE *CESSE* Clauſtrum & Conventum de novo conſtruxit, & poſt triginta ſex annos Præfecturæ, obiit anno 1479.

XXXII.

PONSARDUS *OSTELLES* Bellæ-vallis Canonicus, ſubrogatur 25. die Martii 1479. procurante Huberto patre Abbate & Præſide, totiuſque Ordinis Generali.

XXXIII.

PONTIUS *DUFER* anno 1490. 22. Septembris, inſtituit Joannem *Sibille* Eccleſiæ ſuæ Tabellarium. Cùm anno 1502. electioni Abbatis de *Stagno*, ſede tunc per mortem Joannis *Damel* vacante, præſidere per ſe ob urgentem morbum non poſſet, ablegavit qui ſuo nomine præeſſet Joannem *Louppot* Canonicum Bellæ-vallis. Moritur autem anno 1503. menſe Februario & juxta computum noſtrum anno 1504.

XXXIV.

JOANNES *COLLART DE VERPEL* confirmatur 7. Martii 1504. à Joanne *Deſcluſa* patre Abbate, qui *ſe judicem & Superiorem generalem Ordinis* inſcribit. De iſto Joanne *Collart* lamentabilem hanc habet memoriam Necrologium Bellæ-vallis.

„Commemoratio Domini Joannis de *Verpel*

Digitized by Google

„quondam Abbatis hujus Eccleſiæ. Gubernavit „ipſam triginta annis, poſtea in magnum Ec„cleſiæ detrimentum reſignavit in manibus ſe„cularium, unde ærarium exhauſtum eſt & „divinum officium imminutum. Tamen re„quieſcat in pace.

Iſtius verò reſignationis autor fuit Franciſcus I. Rex Galliæ, qui ut regni ſui limitibus benè conſuleret, Joannem *du Sar*, Militem Jeroſolimitanum, præceptorem de *Boux* & de *Merlan*, Abbatem Bellæ-vallis, amoto Religioſo inveſtivit, ſub penſionis reſervatione annô 1533. licet Antonius Dux Barri & Lotharingiæ, Bellæ-vallis deffenſor, reclamaret.

XXXV.

JOANNES DU SAR Abbatiam permutavit anno 1545. cum Nicolao de *Joyeuſe*.

XXXVI.

NICOLAUS DE JOYEUSE anno 1559. molendinum de *Wiſeppe* locat. Obiit anno 1587. in Eccleſia Bellæ-vallis tumulatus.

XXXVII.

ANTONIUS DE JOYEUSE ſuperioris nepos, poſt ſex annos Abbatiam cuſtodiendam commiſit ſuo pedagogo

XXXVIII.

GILMARO, qui paucis annis adminiſtratam reſtituit, factus parochus *de Sy*.

XXXIX.

THOMAS BOUCHER illam primò aſſecutus contra ſpem Grandi-pratanorum, menſam Abbatialem à Conventuali, approbante ſummo Pontifice, ſeparavit, documenta à prædeceſſoribus ſurrepta, reſtituit; & anno 1607. poſt plures Præſulatûs annos, commutavit cum Thenolienſi Abbatia.

XL.

FRANCISCUS DE JOYEUSE filius Antonii quondam Abbatis, Bellam-vallem ex commutatione Thenolii adeptus, Reformationem in ſuam Abbatiam, ſuadente & procurante Layruëlio Ordinis & Generalis Goſſetii Vicario, induxit anno 1622. Sequenti autem valedicens Statui Eccleſiaſtico Abbatiam reſignavit conſanguineo ſuo

XLI.

RENATO DE FICQUELMONT, qui poſſeſſionem adiit ipſo ſanctæ Magdalenæ die, junxitque ſimul Abbatias *Mozomi* & *Eſlani*. Obiit anno 1654.

XLII.

PETRUS BERTHIER Epiſcopus Montalbanenſis, jus ſuum in Abbatiam Bellæ-vallis anno 1655. tranſtulit in

XLIII.

CLAUDIUM DE JOYEUSE, cui anno 1662. ſucceſſit

XLIV.

JACOBUS TESTU Senator Pariſienſis, mortuus anno 1705.

XLV.

FRANCISCUS CARBONNET DE CANISY, Epiſcopus Lemovicenſis ſenior, cui ſucceſſit anno 1724.

XLVI.

CLAUDIUS THOUVENIN Preſbyter Tullenſis Diœceſis.

PATERNITAS.

Jus habet paternitatis in Abbatias *Stagni*, Diœceſis Virdunenſis, *Juſtimontis* & *ſanctæ Crucis*, Metenſis Diœceſis, *Septem Fontium* in *Baſſiniaco* & *Flabonis-montis* in Barri Ducatu, Tullenſis Diœceſis. Habuit etiam duo Sanctimonalium monaſteria, quorum unum mœnibus adhærebat Abbatiæ, alterum ſtabat *Criſſiaci* propè *Grandi-pratum*.*

* Grand-pré.

PASTORATUS.

Vallis in *Dioleto*, gallicè *Vaudieulet* cum ſuccurſali de *Smode*.

Noacum, gallicè *Noart* cum annexis de *Baricourt* & de *Champis*.

Talliacum, gallicè *Tailly* cum ſuccurſali de *Bocley*.

Foſſatæ, gallicè *Foſſé*.

Longivadum de Cruce, gallicè *Longué la Croix*.

Et iſti Paſtoratus in Remenſi Archidiœceſi, à munificentia Guillelmi Archiepiſcopi in Ordinem tranſierunt & regularitatem.

Habet etiam Bella-vallis tres Prioratus ſimplices, *Creſſiacum*, *Fontanellum* vulgò *Fontenilles* propè *Attiniacum* & ſanctum Stephanum ad *Arnam*.

MONUMENTA SEPULCRALIA

Antequam Hugonoticus furor in ſacra & profana quæque deſæviens annis 1572. & 1636. Bellæ-vallis Eccleſiam populabundus devaſtaſſet, extabant Mauſolæa antiquitate & nobilitate inſignia, quorum unum Domini Ingobrandi Toparchæ de *Altreio* & Caſtri Mozomenſis Præfecti, eminebat in Sacello BB. Petri & Pauli.

Alterum erat Henrici Comitis de *Grandiprato*, cujus corpus ſarcophago clauſum, in medio Chori honorificè tumulatum conſpiciebatur. Plures ex eodem ſanguine ſati, elegerunt proavi ſui ſepulturam, & noſtrâ ætate, ibidem finem vitæ, & quietis locum ſortitus

Digitized by Google

Fr. Angelus de *Joyeuſe* Bellæ-vallenſis Canonicus, hæreditario tumulo donatus eſt anno 1673.

SACRÆ RELIQUIÆ.

Dens S. Chriſtophori, ut piè creditur.

Dens S. Laurentii Martyris.

De capillis & lacte B. M. Virginis pretioſo jocali & indice antiquo accluſis.

De præſepio & ſepulchro Chriſti.

De lapide molari cui alligatus S. Criſpinus, *in axonam* præceps actus eſt.

Fragmentum, lapilli purpurei coloris, hoc titulo inſignitum, *Du hanap dans lequel notre Seigneur inſtitua la Cène.*

His annumerandum Caput ſanctæ Gertrudis Virginis & Martyris, quod in Eccleſia parochiali Vallis de *Dioleto* aſſervatur, magnoque colitur honore in agro Remenſi, quamvis de ejus ortu, vita & martyrio quidpiam certi non invenias conſignatum in ſcriptis veterum.

CODICES MSS.

Biblia ſacra duobus majoribus voluminibus & magno caractere exarata.

Item ſacra Biblia, minori tùm caractere tùm volumine conſcripta. In capite horum Bibliorum ſcripſit propriâ manu Mabillonius, *Biblia infiniti valoris, & ſervatu digniſſima.*

Item aliud Bibliorum volumen ſed imperfectum.

Item alius Bibliorum Tomus cum notis.

Novum Teſtamentum ſeorſim conſcriptum.

Quatuor Evangelia diſtincto volumine exarata.

Duo volumina Evangeliorum totius anni per Eccleſiam, intra Miſſarum ſolemnia, deferenda.

Concordia quatuor Evangeliorum ſecundùm Mumonium.

Pſalterium perantiquum.

Liber Actuum Apoſtolorum & Epiſtolarum Pauli, aliarumque Novi Teſtamenti.

Maxima Membrana convoluta continens Chronicon totius Hiſtoriæ ſacræ, cum figuris.

Origenes ſuper Leviticum & plures alios ſcripturæ Libros.

Ejuſdem Homiliæ ſexdecim in Geneſim.

S. Ambroſii expoſitio ſuper Pſalmum 118. & Libri officiorum.

Hiſtoria Eccleſiaſtica Euſebii cum aliquibus aliis Operibus ejus, & quibuſdam S. Ignatii Antiochenſis Epiſtolis.

S. Joannes Chryſoſtomus ſuper Matthæum Evangeliſtam.

Item Libri de compunctione & reparatione lapſi ſub nomine S. Joannis Chryſoſtomi.

Hieronymus in Iſaiam Prophetam.

Idem in Lamentationes Jeremiæ. in 4°.

Ejuſdem Expoſitio in Pſalmos.

Secunda pars Epiſtolarum ejuſdem.

Expoſitio ſuper vitas SS. Patrum, de Græco in Latinum à S. Hieronymo tranſlata.

Codex antiquus Honorii Auguſtodunenſis.

Duo volumina Etymologiarum S. Iſidori Hiſpalenſis.

S. Auguſtini Libri de Civitate Dei.

Ejuſdem tria volumina Explanationum in Pſalmos.

Item Tractatus in Joannem. 2. vol.

Item Epiſtolæ. 2. vol.

Collationes Patrum à Caſſiano editæ. 2. vol.

S. Gregorii Papæ Dialogorum Libri IV. Liber Paſtoralis.

Item Homiliæ in Ezechielem.

Ejuſdem aliæ quadraginta Homiliæ.

Ejuſdem Moralia in Job. 6. vol.

Caſſiodori Hiſtoria tripartita.

Concordantia diſcordantium Canonum Gratiani.

Helladius de vitis SS. Patrum.

Rupertus de divino Officio.

Explicatio Anaſtaſii Abbatis in Lamentationes Jeremiæ.

Anſelmus ſuper Epiſtolas Pauli.

S. Bernardus ſuper Cantica Canticorum.

Item de Libero arbitrio.

Liber Caſuum notabilium eidem attributus.

Liber de eruditione Religioſorum eidem etiam attributus.

Hugo à ſancto Victore ſuper Regula Divi Auguſtini. 1. vol.

Item de Vita Canonicorum. 1. vol.

Vita ſancti Norberti ab autore coætaneo ſcripta, tribus voluminibus contenta, ſed recentioris ævi.

Sex volumina Legendarum, authore Rogerio, ſeu Ruggero Fuldenſi Monacho, anno 1156. collata.

Nonnulla antiqua Breviaria Ordinis Præmonſtratenſis.

Duo Miſſalia ejuſdem Ordinis, in quibus neque de Conceptione, neque de Viſitatione, nec de Præſentatione B. V. fit mentio.

Petri de Riga Canonici S. Dyoniſii Remenſis, Hiſtoria ſacra veteris & novi Teſtamenti, ſcripta carmine heroico.

Tria volumina Haymonis in Epiſtolas Pauli & Apocalypſim, in quibus legitur D. Ambroſii opus in Epiſt. ad Corinthios.

Cornelius nepos Hiſtoricus.

Liber de virtutibus & vitiis, opus ſancti Raymundi de Penna-forti. in 4°.

Nicolaus de Lyra ſuper Biblia. 4. vol.

Compendium Theologiæ veritatis, ignoti autoris.

Liber Magiſtri ſententiarum.

Sermones Dominicales Fratris Guidonis Dominicani. 2. vol.

Alii Sermones pro toto anno, anonymi.

Plures Homiliæ, abſque nomine autoris. 1. vol.

Manipulus florum magiſtri Thomæ de Hybernia ſocii Sorbonici.

Digitized by Google

Organum Ariſtotelis.
Ejuſdem Metaphiſica.
Philoſophia ignoti autoris.
Tractatus de oculo & apibus.
Invectiva in hominem.
Liber D. Bernardi de Libero arbitrio.
Introductio juniorum Religioſorum, bona & utilis ac notabilis valdè, à quodam ſanctiſſimo viro compoſita.

Revera utilíſſimus liber & magnâ ſpiritûs diſcretione conſcriptus. Convenit moribus Præmonſtratenſium; attamen in capitulo de labore inſinuat mendicantes eſſe Fratres ſuos.

Vitæ SS. Patrum auctore Gennadio.

Alios plures mſſ. codices flammis devoverunt heterodoxi in Bellam-vallem ſævientes. Vide Probat. à col. cciij. ad col. ccxvj.

BELLA-VALLIS.

Bella-vallis Fil. S.Gilberti Diœceſis Nivernenſis Circaria Arverniæ.

* Moulins en Gilbert.

DEcem à Nivernô horis, duabus à Molinis Ingelberti, * intrà vallis amœnæ anguſtias tenuis aſſurgit Abbatia, quæ patrio idiomate *Bellevaux* nuncupatur, incertum Fundatorem habens, certam appellans Matrem, Abbatiam nempè ſancti Gilberti. Nivernenſi Comiti Guillelmo III. adjudicandum fundationis honorem ſuadet aſſidua ejus ergà Ordinem noſtrum munificentia, quam Altiſſiodorenſes experti ſunt. Suadet templi, & ædificiorum nobilis ab origine ſtructura, & dotis amplitudo. Verùm iſta magis ex voto, quàm ex probabili conjectura, dicta velim. Adeo enim Thalaſſiarchæ *Collignei* infeſta Galliæ vexilla, Bellam-vallem ferro & igne devaſtarunt, anno 1560. ut non reliquerint lapidem ſuper lapidem, ſed communi ſtrage, ædes, chartas, ſacram ſuppellectilem, quin & nonnullos Canonicos deglutiverint.

Ad annum 1618. flevit Ordo ſuper proſtratam Dei domum, unuſque, aut duo ſuperſtites Religioſi, luctuoſam in tuguriolis vitam agentes, deſolatæ Sion præſtolabantur redemptionem, ſed non erat qui cònſolaretur. Blaſius *Cornu* Commendatariorum primus, ex ruinis Eccleſiolam excitavit, Abbatiale ſibi ſtruxit hoſpitium, & Canonicum quem ſuæ ſortis miſerandæ, habebat comitem, obſcurâ domunculâ reclusit, aptiorem nolens, aut non valens ædificare. Poſſeſſiones univerſas Eccleſiæ, tanquam res ſui dominii, tractans, ſub cenſuali tributo laicis oppignoravit, de proventibus centum libras Turonenſes ſuperſtiti deputans Canonico.

Nec mitiùs, nec meliùs cum ſua Eccleſia egit Gabriel *Mignot* Blaſii in commenda ſucceſſor. Sed P. Auguſtinus *le Scellier* Abbas Præmonſtrati, & Ordinis Caput, ſtatum *Bellavallis* in viſitatione canonica miſeratus ſuprà modum, hunc in formam meliorem immutare ſtatuit. Anno igitur 1662. P. Norbertum *Goſſet*, virum religione, & rerum agendarum peritiâ conſpicuum, illuc deſtinavit Priorem. Duram, ſed homo ad ardua quælibet & aſpera natus, provinciam hanc in ſe ſuſcepit. Poſſeſſiones monaſterii illicitis contractibus alienatas, licitâ redemptione recuperavit; Ædes monaſterii è ruderibus ad nonnullorum Canonicorum habitationem, quos ad officii divini penſum, & obſervantiæ regularis fulcimentum judicavit advocandos, ſuſcitavit. Sicque paulatim Religio, cujus erant extincta penè veſtigia, inſtituto ſex Canonicorum Collegio, reflorere cœpit. Ad annum 1691. indefeſſi laboris chriſtianos conatus mors ſancta coronavit. Faciem monaſterii in colorem optimum mutatam, Priores ſequaces & optimi inſtauratoris æmulantes zelum, non paſſi ſunt deturpari.

Aliquorum Abbatum nomina ex alienis mutuata ſcriniis, aut catalogis ſubjicimus; dolentes nec primam fundationis epocham, nec primum potuiſſe oſtendere Abbatem. Quantùm ex probabili conjectatione potuimus aſſequi, puto circà annum 1152. * jacta fuiſſe fundamenta *Bella-vallis*, & ad illam ex ſancto Gilberto ſubmiſſum Abbatem, qui formam diſciplinæ inveheret.

* Legitur, Tom. 2. Martene veterum ſcriptorum Epiſtola Abbatis Bellævallis ad S. Hildegardem. Unde conſequens eſt Bellamvallem jam extitiſſe ſeculo 12°. ſed forte Bellæ-vallis Abbas ille, in Argonia morabatur. Gallia Chriſtian. Tom. 3 pag. 806.

Anno 1390. PETRUS regebat.
Anno 1418. ROBERTUS *GIRARD*.
Anno 1437. JOANNES DE *LANLU*.
Anno 1452. PETRUS DE *FONTENAY*, Juris utriuſque Doctor, Prior Luxiburgi, ad Epiſcopatum Nivernenſem hoc anno aſſumptus, moritur an. 1499. atque ante aram principem jacet tumulatus, hâc ſuperpoſitâ inſcriptione.

In Reverendi, atque piiſſimi quondam Nivernenſis Præſulis, Domini *PETRI de FONTENAYO*, in utroque jure Doctoris, defendum ab omnibus interitum:

Ecce Nivernæo *Petrus* memoratus in orbe,
 Qui *fonte* à *Nayo* nobile nomen habet.
Præſul erat, prodeſſe volens, præeſſeque nolens,
 Sic onus huic placuit, non vitioſus honor.
Sic nova fulgebat geminati gloria Juris,
 Ornabatque gradum pagina ſacra ſuum:
Elatâ non mente fuit, miſeroque popello
 Porrexit largâ plurima dona manu.
Aſſiduè ſincera Deo libamina fudit,
 Contentuſque ſuas Paſtor alebat oves.
Hujus in hoc fragili putreſcit pulvere corpus,
 At pius æthereo ſpiritus axe viget.

Obiit die 3. Junii, an. Domini 1499. Epiſcopatûs ſui 39. ætatis verò ſuæ 66.

Anno 1161. JOANNES DE *LANLU*.
Anno 1513. JACOBUS DE *CHAMDION*.
Anno 1541. FRANCISCUS DE *FONTENAY*.

Digitized by Google

Anno 1567. HELINUS *DE LA MOIGNON.*

Anno 1584. CAROLUS *DE MOREL.*

Anno 1618. BLASIUS *CORNU* Commendatariorum primus.

Anno 1651. GABRIEL *MIGNOT.*

Anno 1688. N. *DE BUSSY DE RABUTIN* nominatus à Rege, modò Abbatiam poſſidet.

BELLELAGIA.

Bellelagia. Fil. Lacus-Jurenſis. Diœceſis Baſileenſis. Circaria Burgundiæ.

* Delemont. *Potentrui. * Bielle. * S. Urſanne, germanicè *Sanderſitz.* * Bellelay.

IN Epiſcopatu, & Principatu Baſileenſis Epiſcopi, in finibus Delemontanæ * Præfecturæ, circà illa montis Juraſſi juga, quibus olim à Burgundia, Helvetia, & Rauracia diſterminabantur, in valle, montibus circumquaque cinctâ, ſolo, ſi climatis naturâ ſuâ frigidi, ſitum attendas, ſatis temperato, ſeptem à Bruntruto * leucis, à Delemonto, & Biella * quinque, tribus à ſancto Urſicino * diſtans Bellelagia, * in Abbatiam Ordinis noſtri erigitur à Siginando, quondam Monaſterii *Grandis-vallis* Præpoſito, circà annum 1136. Adalberone Epiſcopo Baſileenſi tùm præſidente. Fundatum cœnobium Ortliebus Comes Friburgenſis, & Eccleſiæ Baſileenſis Antiſtes, additiriâ dote Parochiarum, & nemorum ampliavit. Hunc æmulatus Humbertus de *Novo caſtro*, Sedis, & benevolentiæ hæres, depauperatum ob ſchiſma, & bella Imperatores inter & Pontifices ſævientia, meliori fortunæ reſtituit, impenſis liberaliter pecuniis, quibus vaſtatæ ædes, & oppignorata prædia reſtituerentur & redimerentur.

His Parentibus beneficis nata Bellelagia, in inſignem excrevit Abbatiam, præeminentiis etiam civilibus. Statuum Baſileenſis agri perpetuâ gaudet præſidentiâ; Jure civilegii fruitur in Bernæ, Solodori, & Biellæ civitatibus. In territoriali ſuo ambitu, ſummi Dominii exercet juſtitiam; ſed quod his omnibus majus eſt, in medio circumlatrantium hæreticorum gremio, fidei avitæ, & ſinceræ pietatis indeficientem ab origine ſua facem, intemerata ſervavit Bellelagia, virtutis, & ſcientiæ cultrix, ipſis etiam ex utroque capite, acatholicis quodammodò ſacra.

Vivente P. ac D. Georgio *Voirol*, viro candore morum, zelo domûs Dei, & neceſſitudine mihi plurimùm commendabili, Bellelagiam inviſimus, & fulgentem in recentioris templi ſtructura, ſed præſertim in Canonicorum diſciplina regulari, ſpiritum Norberti ſuſpeximus, perennitatem adprecantes. Anno 1713.

De nominis etymo, & de cauſa originis Bellelagiæ, pauca pro tempore dixerim, ne vulgi famâ conſecratam traditionem, ſuperbo videamur dedignari ſupercilio. Ferunt itaque Siginandum *Grandis-vallis* Præpoſitum, venandi cauſa, remotiores petiiſſe ſylvarum plagas, & ab obvio apro venatorem fugiente, ſic fuiſſe abreptum in nemoris denſa, ut ſole cadente, noctem illic tranſigere debuerit inſomnem, ſine comite: ſole autem redivivo, viam pridiè tentatam rurſùs aggreditur, ſed poſt varias curſitationes, eò revertitur, unde fuerat digreſſus. Iterùm & tertiò tentat egreſſum ex infelici meandro; ſed infelici ſemper, & pari ſucceſſu. Attonito ob rei inſolentiam Siginando, & quaſi fame enecto venit in mentem, votum vovere Deo, ut ſi à diſcrimine vitæ ſalvum ad ſua contingeret reverti, in eodem loco, ubi pernoctarat, Oratorium B. Auguſtino exſtrueret. Quaſi exauditæ orationis conſcius, viam toties tentatam, & tam anxiè quæſitam, dirigente Deo, arripit Siginandus, & proſpero curſu ad ſuas pervenit ædes. Poſt reditum, voti haud immemor, eccleſiolam ædificat ſub Auguſtini nomine, fundos adjicit, è Lacu-jurenſi evocat Canonicos, & inſtituto cœnobio, *Bellelagiæ* vocabulum impoſuit, ex porca ſylveſtri, quam in eodem loco famuli venando occiderant, quamque Siginandus aſpiciens, & ejus magnitudinem demiratus, exclamaſſe fertur, vernaculo idiomate, *Belle laye*, hoc eſt, *Pulchra porca.* Ita Faſti Bellelagienſes, quos conterraneus author, ad popularis linguæ tùm vigentis, ſenſum accomodavit, ne ſui monaſterii nomen vacaret myſterio. Ut ut ſit de origine vocabuli, rem certam tenemus, nec alteri quàm Siginando, ſuæ nativitatis debet exordium Bellelagia, cui Abbatem præfecit

I.

GEROLDUM, ex Abbatiâ *Lacûs-jurenſis*, cum ſociis quibuſdam advectum. Ille recenter inſtitutam Abbatiam ab Innocentio II. an. 1141. confirmari impetravit. Eugenius quoque III. plantationis novellæ incrementa promovens, approbavit, ſancivit anno 1148 uniones Eccleſiarum de *Boëſcourt*, *Tavanne*, & ſancti Urſinici, cùm monaſterio Bellelagiæ. Ad majorem ſui Conventûs ſecuritatem, & pacem, acquiſivit poſteà Geroldus ab Ortliebo Epiſcopo Baſileenſi, titulo dotis, diſtrictum, ſeu curtinam Bellelagienſem, unà cum jure Patronatûs Eccleſiæ ſanctæ Mariæ Magdalenæ, quam dotationem Lucius III. poſtulante Ludovico Geroldi ſucceſſore, confirmavit anno 1181.

Antiqua Bellelagiæ monumenta de Geroldi pietate, zelo, induſtria, loquuntur. Morte ſanctâ laudabilem vitam conſummavit pridiè Kal. Aprilis 1170.

II.

LUDOVICUS, morum honeſtate, & religione conſpicuus, Ordini propagando ſic intentus fuit, ut è ſua domo Canonicorum coloniam apud *Grandigurgitem (Grandgourt)* tranſtulerit,

Digitized by Google

Pag. 269.
10
1. Eccleſia
2. Bibliotheca.
3. Domus abbatialis.
4. Domus Hoſpitum.
5. Archivium.
6. Domeſticorum domus.
7. Equile.
8. Granarium.
9. Domus Sutorum.
10. Molendinum.
11. Taberna.
12. Laterarta.
13. Horrea.
4. Area.
13
12
I. F. Iouann Nicole ſcup

Digitized by Google

lerit, ſub regimine Radulphi; quam inſtitutionem non laudavit modò Clemens III. ſed in Abbatiam, ſurculum hunc Bellelagiæ ſublimavit anno 1187. ſequenti autem Philippus Præpoſitus ſancti Urſicini, Theodoro Archiepiſcopo Biſuntino approbante, reſignavit Abbati Ludovieo jus patronatûs Parochialis Eccleſiæ de *Montegnez*. Denique dierum, & operum bonorum plenus, 18 Aprilis moritur optimus Abbas, anno 1202.

III.

RICHARDUS, poſt mortem Radulphi, primi Abbatis de *Grandigurgite*, recuperavit Abbatiam à Benedictinis ſancti Morandi propè *Altkirch*, ignoto titulo, uſurpatam. Synodus Provinciæ Baſileenſis, ad cujus tribunal quæſtio fuerat devoluta, cauſam addixit reclamantibus Bellelagianis, & ſub nomine Prioratûs poſſidendam reſtituit Abbatiam, anno 1208. Honorius III. anno 1223. ad petitionem Richardi, immunitates & privilegia Bellelagiæ innovavit, confirmavitque. Anno 1236. iniit contractum ſuper allodio empto in *Geriviler*, & 17. Februarii anni ſequentis, in Domino obiit 1237.

IV.

HENRICUS I. Capitulo generali anni 1238. interfuit, ibique adjudicata ſunt Bellelagiæ bona in Pago *le Puix*, Præpoſituræ Florimundanæ in Suntgowia, à Canonicis *Belli-campi* poſſeſſa. Anno 1242. acquiſivit à Lutoldo Epiſcopo Baſileenſi, & ejus Capitulo, jus Dominii ſuper territorium de *Montignez*, & ibidem decimandi ad quintum manipulum. Ex Capitulo generali anni 1256. ad ſua revertentem Henricum morbus apprehendit in Abbatia ſancti Martini, & 16. Octobris ejuſdem anni, naturæ debitum ſolvit 1256.

V.

JACOBUS I. plura bona acquiſivit in pagis Abbatiæ ſuæ circumvicinis. Obiit ſecundo regiminis anno, Chriſti 1258. die 22. Maii.

VI.

CONRADUS, fatis fungitur octavo Novembris 1270.

VII.

PETRUS DE *VARRES*, ſui monaſterii ſubditos, vel territorii ſui incolas ab omni genere ſervitutis exemit erga Principem Baſileæ, ſub onere præſtationis annuæ, & per capita-familias, unius Capponis, & ymiæ avenæ. 23. Februarii obiit 1292.

VIII.

BURCHARDUS, die 19. Februarii 1316.

IX.

LAMPERTUS, die 18. Julii 1320.

X.

PETRUS II. die 26. Decembris 1336.

XI.

HENRICUS II. anno 1341. obtinuit à Benedicto XII. confirmationem donationum factarum, ratione patronatûs Eccleſiæ ſancti Urſicini, ſeu Albæ Eccleſiæ Parochialis in *Neovilla*, cum Capella ibidem. Obiit anno 1350.

XII.

PETRUS DE *VANNES* III. in Grandigurgitis Eccleſia jacet. Deſiit anno 1354.

XIII.

JACOBUS II. 1358.

XIV.

JOANNES I. quo procurante, inſtituta fuit anno 1362. Confraternitas inter Abbates Erlacenſem Ord. S. Benedicti, de *Fruensberg*, ſeu de *Aurora*, Ordinis Ciſtercienſis, Fontis-Andreæ, Loci-Dei, ſeu *Godſtat*, & Bellelagiæ Ord. Præmonſtratenſis, S. Petri *Medii-Lacûs*, Ordinis Cluniacenſis, & quidem omnes, Bellelagienſi excepto, Diœceſis Lauſanenſis. Porrò legibus fraternitatis cautum erat, ut ſinguli quolibet anno Biellæ convenirent propriis ſumptibus, illic celebraturi anniverſarium pro defunctis Confratribus. Anno 1529. his omnibus monaſteriis, præter Bellelagiam, ſub Hæreticorum poteſtate redactis, charitativus iſte congreſſus deſiit. Deſiit & ipſe Joannes anno 1363.

XV.

JOANNES II. ab Urbano V. obtinuit confirmationem privilegiorum & immunitatum à Pontificibus impertitorum Bellelagiæ. Anno 1374. acquiſivit à Comitibus de *Thierſtein* jus patronatûs in *Longa-aqua*; eodem anno, 2. Decembris, obiit 1374.

XVI.

JOANNES III. anno 1389. præſidebat electioni Joannis *Oſchen*, in Abbatem *Porta-cæli*; illumque, nomine Patris Abbatis Domini Præmonſtratenſis, cujus vices, ex ejus commiſſione, agebat, benedicendum præſentavit Epiſcopo Conſtantienſi. Naturæ debitum ſolvit 23. Octobris 1398.

XVII.

JANNOES IV. cognomine DONTZELETI, anno 1399. nomine Abbatis Præmonſtrati, rexit electionem Joannis *Buttel*, Abbatis *Porta-cæli*. Sequenti anno Andream Bipontinum,

ſucceſſorem denati Joannis *Buttel*, Cathedræ Abbatiali *Portæ-cæli* impoſuit. Obiit die 20. Septembris 1401.

XVIII.

HENRICUS *NEU* III. in Decretis Baccalaureus, litteris & ſcientiâ excultus, Epiſcopi Baſileenſis Humberti Vicarius generalis, tam in temporalibus, quàm in ſpiritualibus renuntiatur anno 1412. à Capitulo generali anni 1414. Procurator generalis Ordinis, pendente Conſtantienſi Concilio, inſtituitur, eique Paternitatis jus in *Portam-cæli* transfertur. De Patribus Concilii benè meritus, ob ſuam in dicendo facundiam, in promovenda fide & reformatione zelum, accepit ab eis, pro ſe & ſuis ſucceſſoribus, jus mitræ, & à Sigiſmundo Imperatore, teſte eruditionis & conſtantiæ ejus, protectionem Cæſaream pro Bellelagia, confirmationem privilegiorum ejus, nec non jus Civilegii cum civitatibus Berna, & Solodoro, conſequutus eſt. Eccleſiam Bellelagienſem fortuito incendio an. 1402. incineratam reparavit ex parte: à ſuis villicis & colonis jugum patriæ ſervitutis, pretio menſæ Epiſcopali penſo, excuſſit. Jus patronatûs Eccleſiæ in *Altorff*, in *Perlis*, à Nicolao de *Truchſſes* de *Ottendorff*, & à Dominis de *Eptingen*, obtinuit. Felicis gubernationis curſum intercurrens tempeſtas turbavit: Dux enim Hugolinus nomine, ſtipatus Burgundionum numeroſo ſatellitio, & à Richardo de *Lat* Neocaſtrenſi, inſtigatus, de nocte, vi & armatâ manu irrumpens, devaſtans omnia, calices & ſacram ſuppellectilem aſportans, ipſum quoque Abbatem anno 1417. captivum abduxit in *Lillam* ad *Dubim*,* nec liberum dimittere voluit, donec libertatem magno redemiſſet pretio. Solutus à vinculis Henricus, triſtem anno integro confecit vitam, meliorem quæſiturus, moritur 27. Decembris 1418.

*Le Doux.

XIX.

FLEICHMANNUS de recuperandis Abbatiæ ſuæ ſpoliis, & documentis ab Hugolino per vim ablatis, ſollicitus, Urbanum V. adiit, & miſerabilem Eccleſiæ ſuæ ſtatum Pontifici exponens, armavit manum ejus vindicem contra prædones, quos, diſploſo in eos excommunicationis fulmine, ad reſtitutionem compulit. Moritur 21. Septembris Fleichmannus 1426.

XX.

JOANNES DE *CASTELLO*, Concilio Baſileenſi, tàm proprio nomine, quàm ratione deputationis Abbatum de *Marbach*, & Vallis ſancti Gregorii, nec non Præpoſitorum de *Ruffach*, de *Salberg*, &c. interfuit. Huic etiam in mandatis dedit Capitulum generale anni 1430. ut provideret de domo in urbe Baſilea, ad quam commodè delegati Ordinis verſùs generalem Synodum, poſſent ſe recipere; quod quidem præſtitit, ſed deſideratum Concilii finem mors præceps videre non paſſa eſt. Obiit 21. Aprilis 1434.

XXI.

PETRUS IV. cognomine *MARTINII*, Profeſſus Viconiæ, à Capitulo generali Bellelagiam ſubmiſſus eſt ut vacanti ſedi præeſſet. Hanc deſignationem approbavere Bellelagienſes; meliorem ſperare non poterant. Erat enim Petrus rerum eccleſiaſticarum, & civilium peritiſſimus, arduorum negotiorum capax, & tàm ab Ordine, quàm à Concilio Baſileenſi, in difficillimis illorum temporum quæſtionibus, ſæpè ut mediator, quandoque ut arbiter aut judex conſtitutus fuit. Hinc anno 1435. à ſancta Synodo ad Galliæ partes Commiſſarius ablegatus legitur, ut latiùs exponunt Annales. Die 13. Octobris moritur 1439.

XXII.

FLEICHMANNUS II. cum ſuo Conventu vix pacem habuit. Diviſiones præbendarum, ſeu pitantiarum, à proprietatis ſpiritu ſubintroductas, vel mutilare, vel reſecare volentem, ad Tribunal Ordinis, Canonici, appellatione interpoſitâ, traduxerunt. Capitulum generale ad partes miſit Priorem Præmonſtrati, & Abbatem *Lacûs-Jurenſis*, qui tanquam Judices attentatum Abbatis damnavere, abuſum pro juſtitia, conſuetudinem pro veritate laudantes. Undecimo Septembris moritur infelix, ſed pro æquitate litigator, 1448.

XXIII.

JOANNES VI. cognomine *RIER*, reſignat an. 1456.

XXIV.

JOANNES *GRUEL* VII. 1483.

XXV.

JOANNES VIII. ex Abbatia *Portæ-cæli* aſſumptus, die 17. Septembris obiit anno 1490.

XXVI.

JOANNES IX. cognomento *BRULLARD*, Confraternitatem Capitulorum Bellelagienſis, Lucellenſis, Grandis-vallis, S. Urſicini, renovari procuravit anno 1504. paulopoſt ſenio confectus, dignitati, voluntariâ reſignatione, valedixit 1508.

XXVII.

NICOLAUS *SCHNELL*, in utroque foro verſatiſſimus, ad Conſilii ſanctioris Cameram ab Epiſcopo Baſileenſi adſcitus, Provinciarum Burgundiæ, Arverniæ, & Sabaudiæ Viſitator, magna cum laude hiſce muneribus perfunctus eſt. Anno 1523. unionem *Portæ-cæli* cum ſua Abbatia impetravit à Clemente VII. Parochiales item Eccleſias de *Baſſe*, & de *Baſſecourt* incorporavit ſuo monaſterio, anno 1513. Parochiam de *Bevillard* acquiſivit. Anno 1516. Jus civilegii cum Biellenſibus ſtricto fœdere

Digitized by Google

ſanxivit. Monaſterium & Eccleſiam incendio diruta, à fundamentis excitavit: ſed quod majus eſt, utrumque à circumlatrante, & graſſante hæreſi ſervavit incolume. Die 12. Junii piè defunctus eſt 1530.

XXVIII.

JOANNES X. cognomine de *Bellefond*, religione & conſtantiâ ſpectabilis, qualem requirebant illa tempora turbatiſſima, in quibus Biellenſes, Neoſtadenſes, Vallenſes ſancti Hymerii, & penè tota vicinia à fide defecerant: in quibus Canonici è Parochiis Neovillanâ, Perlanâ, Aquâ-longâ, Taxfeldanâ, Valbringenſi, violenter ejecti, loco cedere Pſeudominiſtris cogebantur: in quibus denique Epiſcopus Baſileenſis, Territorii Dominus, Baſileâ proſcriptus à tumultuante populo, qui Oecolampadium Epiſcopum proclamaverat, nunc in Caſtro *Purſeck*, modò *Bruntruti*, nunc *Delmonti* profugus, à facie ſuarum ovium, vel à Bernenſium furore latitando declinabat, mirum quomodò inter tot pericula, tot hoſtes prædæ avidos, fidem perſequentes, intactâ fide, monaſterio illæſo, ſalvus evaſerit Joannes Abbas, & ſervaverit ſuos: prodigio par eſt tanta prudentia, tanta fortitudo, quam Bellelagienſes omni præconio exornant, quamque à Deo mercede æternâ cumulatam prædicant, die 19. Decembris 1553.

XXIX.

SERVATIUS *Fridez*, Diarium ſcripſit de *miſeria ſui temporis.* Calamitates vicinorum, à ſæviente magis ac magis hæreſi illatas, luctuoſo pingit ſtilo, ſuas, ſuique monaſterii tertiò incenſi deflet; illud, quam primùm & qualiter licuit, reparavit. Ærumnis confectus, non ſuperatus, vivere deſiit 22. Februarii 1561.

XXX.

ANTONIUS *Fottel*, optimus œconomus, mediocriter litteratus, viſitationem, & reformationem ſui monaſterii ſuſcepit Joanne Franciſco Bonhomio, Epiſcopo Vercellenſi, & legato Pontificio incitante, qui ad mentem Concilii Tridentini, mores antiquos, ſeu magis, pravos abuſus emendans, præbendarum, & pitanciarum diviſiones, alioſque proprietatis dudùm ſubinductæ, nævos abſterſit. Obiit Antonius 25. Februarii 1574.

XXXI.

JOANNES XI. die 3. Februarii deceſſit 1579.

XXXII.

VERNERUS *Briselance*, reformationis præſcriptæ à Legato, tenax, omnem à ſe ipſo, & à ſuis Canonicis eliminavit proprietatis maculam; aſceterium cinxit mœnibus, ut ſuis evagandi occaſionem, aut extraneis, ſubeundi interiora domûs, locum tolleret; Viſitatores Ordinis, quos à tempore extinctionis *Lacûs-jurenſis*, matricis Eccleſiæ, non habuerat Bellelagia, advocavit, maximè ut Baſileenſi Epiſcopo, juriſdictionem regularem, ex defectu Superiorum invadenti, præcluderet iter. Uſque enim adeò authoritatem ſuam Epiſcopus extenderat, ut electionibus Abbatum ſolùs præeſſet, ſolus confirmaret, & interpoſito juramento, ad obſervationem Statutorum, quorum ipſe erat artifex, electos adſtringeret. An jure, an injuriâ, ad Ordinis detrimentum, Ordine ipſo negligente ſuam juriſdictionem, id Prælatus attentarit, penès ſapientem ſit judicium: ſed an ex ſuppleta ſemel, & iterùm Superiorum negligentia, indeclinabile, & perpetuum jus poſſidendi, moderandi, confirmandi electiones acquiſiverit, nemo, quòd credam, auſit affirmare. Nam immiſcere ſe non potuit Epiſcopus Baſileenſis regimini ovilis alieni, proprium & ſupremum habentis Paſtorem, niſi ex Tridentinæ Synodi provida diſciplina, hoc eſt, titulo legati Apoſtolici, & nomine ſummi Pontificis. Porrò jus illud tranſitorium eſt, nec migrat ad ſucceſſores per traducem, niſi Superiores religioſi per incuriam, denuò Epiſcopis ſucceſſoribus præſtent occaſionalem & momentaneam exercendæ juriſdictionis cauſam.

XXXIII.

DAVID *Juillerat* ex infima plebe, Bellelagiæ ſubulcum agebat, dum ad Religionem, propter micantem ingenii præſtantiam, & miram in diſcendis litteris humanioribus facilitatem, aſſumptus eſt. In altioribus ſcientiis ita excelluit, ut ex Prioris officio, raptim ad dignitatem Abbatialem, uti omnium digniſſimus, omnium Capitularium calculo, aſcenderit. Rem domeſticam ſedulò procuravit, ſcientias promovit indefeſsè, ſed timiditatem, originis ſuæ vitium, excutere non potuit. Die 17. Febr. obiit 1637.

XXXIV.

JOANNES-PETRUS *Cuenatte*. 6. Martii *1666*.

XXXV.

JOANNES-GEORGIUS *Schwaller*, tempore Suevici belli, nobilis ille Solodoranus, Bellelagiæ deſertæ ſaluti ſolus invigilavit, & contra Prælatum, cæteroſque Conventuales à parte Epiſcopi Baſileenſis ſtantes, pro Ordinis & monaſterii immunitate, diù decertavit. Factus Abbas, diſciplinam regularem verbo, ſed magis exemplo vindicavit, Religionis amantiſſimus. 26. Martii 1691. obiit.

XXXVI.

NORBERTUS *Periat*. Die 12. Novembris 1692.

XXXVII.

FRIDERICUS DE *Staal* nobilis Solodoranus, ab inteſtino dolore, morbo tùm populari, ju-

Digitized by Google

venes cum junioribus, Principes cum ſubditis enecante, ereptus eſt 23. Aprilis anni 1696.

XXXVIII.

JOANNES-GEORGIUS *VOIROL* amans recti, vitiorum hoſtis, cultor ſcientiarum, exemplar diſciplinæ, modeſtiæ norma, paupertatis ſectator, cui debet Bellelagia amplum ædificium, Templum, quale inter Helvetos nec majus, nec ornatius invenias, ſuppellectilem ſacram magnificentiæ templi non imparem. Hæc omnia propriis conſpexi oculis, & laudavi; dicerem, miratus ſum, niſi virtutes, quas ſuſpexi in Prælato, præoccupaſſent admirationem. Non vidi etenim in convictu affabiliorem, humiliorem in honore, in fide propaganda ferventiorem, prudentiorem in regendo, in amicitia conſtantiorem, in opinando ſeu privatim, ſeu palàm ſagaciorem. Viderunt mecum Proceres Ordinis in Capitulo generali anni 1717. cui Definitor aſſidebat, & ex quo rediit, dignitate Vicarii generalis per Burgundiam, inſignitus. Talem virum in flore ætatis, annum 47. agentem, magna pro Deo, pro Religione, pro patria, pro monaſterio meditantem, mors abſtulit in Præpoſitura *Portæ-cœli*, ubi ſub hac Epigraphe, ſepulturæ impoſitâ, jacet.

» Hic jacet R^mus in Chriſto Pater ac Domi-
» nus D. Joannes Georgius *VOIROL*, Eccle-
» ſiæ Bellelagienſis Abbas 38. Obiit 17. Au-
» guſti an. 1719. Requieſcat in pace, amen.
Vanitas vanitatum, & omnia vanitas.

XXXIX.

JOANNES-BAPTISTA *SEMON*, S. T. Doctor & Profeſſor, hodie præeſt.

JUS PATERNITATIS.

Habet Bellelagia in *Portam-cœli*, & in *Grandigurgitem* olim Abbatias, nunc Prioratus unitos Eccleſiæ matrici, in quibus Priores, ad nutum Abbatis amovibiles, præſident.

PAROCHIÆ.

* Neuville. I. S. URSICINI DE *NEOVILLA*,*antiquitùs *Nuerol*, vulgò *Alba Eccleſia*, ſeu *Neuſtad* ad Lacum Biellenſem, data ab Amædeo Epiſcopo Lauſanenſi, anno 1140. in Acatholicorum manus anno 1533. devenit, ſervato tamen jure Patronatûs, & Paſtoris primitivi qualitate in Abbate Bellelagienſi ſemper ſalvâ, uti conſtat ex pactis anno 1533. initis Magiſtratum inter & Abbatem de *Bellefond*.

II. PERLÆ, germanicè *Bietterlen*, gallicè *Perle*, ejuſdem Diœceſis Lauſanenſis, ſub ditione nihilominùs Baſileenſis Epiſcopi. Tribus ab urbe Solodoro horis, ab urbe Biella, gallicè *Bienne*, duobus fermè milliaribus hæc Parochia diſtans, Calvino-zuinglianis ſubeſt miniſtris.

III. LONGA-AQUA, gallicè *Longeau*, medio Biellam inter & Solodorum itinere; à Comitibus de *Thierſtein*, ad Dominos de *Barenfels*, & ab iſtis ad Bellelagiam jus Patronatûs deſcendit anno 1374. Iſta parochia communi fato & torrente, ab hæreſi abſorpta eſt.

IV. TAXFELDEN, gallicè *Tavanne*, Diœceſis & ditionis Baſileenſis, unâ leucâ à monaſterio diſtans, ab Ortliebo Comite de *Fribourg* & Epiſcopo Baſileenſi tradita, & ab Eugenio III. confirmata anno 1148. Heterodoxorum autoritati, & legi ſubjecta eſt, & Succurſalis ejus, ſancti Leonardi in *Chindon*.

V. *BEVILLARD* Diœceſis & ditionis Baſileenſis, anno 1513. ab Epiſcopo Chriſtophoro Bellelagienſibus conceſſa & unita. Anno 1530. Religione veteri abjectâ, Zuingli dogmata, adinſtar Grandis-vallenſium amplexati ſunt Parochiani, Abbate ſtipendium præconi ſolvente, à quo ſe liberavit poſtmodùm, per reſignationem juris & unionis in manus Epiſcopi.

VI. *GENEVEZ*, Diœceſis & ditionis Baſileenſis, intra limites Bellelagienſis territorii ſita, ab approbato Canonico intra gremium reſidente adminiſtratur. Ex dono Epiſcopi Orthebi hæc parochia proceſſit.

VII. *ALTORFF*, olim *Bariſcourt*, nunc *Baſſecourt*, ejuſdem Diœceſis, in Valle Delemontana, per commutationem factam cùm Dominis *Truchſeſſ* de *Ottendorff* ceſſit Bellelagiæ anno 1405. & anno 1523. ei incorporatur.

VIII. *BOECOURT*, quondam *Boëſchort*, ejuſdem Diœceſis in Valle Delemontanâ, ex munificentia Orthebi Epiſcopi circà annum 1139. Bellelagienſibus pauperculis contradita, unitur anno 1522.

IX. *GERIVILLER* ſeu ſuperius *Pfettershauſen*, ejuſdem Diœceſis, ditionis Gallicanæ, ſub Præfectura Pfirtenſi donata ab Abbate Murbacenſi anno 1194. Radulfo Abbati *Grandigurgitis*, tranſiit anno 1629. per concambium ad Lucellenſem Abbatiam.

X. *MONTEGNEZ*, Diœceſis Biſuntinæ, ditionis Epiſcopi Baſileenſis, ſub Præfectura Bruntrutana, non longè à Prioratu *Grandigurgitis*, contraditur Grandigurgitanis Præmonſtratenſibus à Philippo Præpoſito Collegialis Eccleſiæ ſancti Urſicini, approbante Theodorico Biſuntino Archipræſule anno 1189.

Duas inſuper poſſidebat Capellas Bellelagia, unam in *Walbringen*; in Diœceſi Lauſanenſi, haud procul ab urbe *Biell*, ſuprà montem, cui civitas ſubjacet, & mediis in vineis, cujus adhuc viſuntur rudera; aliam in ſummitate montis de *Repetſche*, in honore ſancti Martini, nunc ſolo æquatam.

JURA ET PRÆEMINENTIÆ
Abbatiæ Bellelagienſis.

Ab immemoriali tempore Abbas Bellela-

Digitized by Google

gienſis, in Comitiis Statuum Provinciæ, gaudet Prohedriâ, ſeu Præſidentiâ; per eum convocantur, & tanquam Præſes, vota & reſolutiones colligit, & ponderat, executioni mandat.

Habet inſuper jus civilegii, ſeu municipii cum Berna, & Solodoro, quibus urbibus, glorioſæ recordationis Sigiſmundus Imperator, jus prætorium, & deffenſorium impertivit erga Bellelagiam, in Concilio Conſtantienſi dùm reſideret anno 1414.

Simile municipium cum Biellenſibus contraxit Abbas *Schenell*, anno 1516. ſub iiſdem deffenſionis, & aſſiſtentiæ, tam perſonarum, quàm rerum Bellelagiæ, conditionibus.

RELIQUIÆ SACRÆ.

Bellelagienſes aſſervant inſignes Reliquias de brachio S. Germani Martyris, quondam Abbatis antiquiſſimi monaſterii *Grandis-vallis*, quod in Præpoſituram poſtea mutatum eſt.

Item S. Vitalis corpus integrum. Vide Probat. à col. ccxvj. ad col. ccxxx.

BELLI-MONS.

Belli-mons. Fil. Marchaſii Radulphi. Diœceſis Rothomagens. Circaria Ponterui.

AUſculphus de *Senooz*, Tranſmarinam peregrinationem aggreſſurus, propitium ſibi, & itineri, ut Deum demereretur, Abbatiam *Marchaſii-Radulphi*, vulgò *Marcheroux*, in Diœceſi Rothomagenſi, tribus à Bellovaco horis, fundavit, & ad monaſterii dotem, præter varias poſſeſſiones, Villam *Belli-montis*, ſeſqui-horâ diſtantem à monaſterio, contulit. Eò loci Abbas Ulricus qui vixit ad annum 1162. erexit parthenonem, cui Auſculphus abnepos, ſummam, ut aiunt, tranſcripſit juriſdictionem. Necrologia *Marchaſii-Radulphi*, S. Juſti, & S. Judoci paſſim Prioriſſarum, Supprioriſſarum, & Canoniſſarum Belli-montis, recurrente anniverſario die obitûs, commemorationem faciunt. Extinctum à ſeculis hunc parthenonem fuiſſe, non ambigitur; quanquam ab anno 1552. tantùm in Eccleſiam Parochialem, Sanctimonialium Oratorium ſubvexerit Epiſcopalis autoritas, reſervato nihilominùs præſentationis jure, Abbati *Marchaſii-Radulphi*.

Sub finem ſeculi decimi tertii, non priùs, illatæ Sanctimonialibus cladi, Bellum montem ſuccubuiſſe ſuadet charta Joannis de *Monte-Capreoli*, * anni 1256. Auſculphi Fundatoris hæres degener Guyardus, Joannis frater, Abbatiam damnis, populationibus, injuriis divexarat; quibus ſarciendis medicam ut apponeret manum Joannes fraternæ hoſtilitatis improbator, ceſſit Abbati, quidquid juris, « proprietatis, juriſdictionis, venationis, aucu- « pationis, ſeu alterius cujuſcumque juris habe- « bat in Abbatia *Marchaſii-Radulphi*. . . . ſalvis « ſolùm dicto Joanni, & animabus ſucceſſorum, « & anteceſſorum ſuorum dicti monaſterii elec- « moſynarum & orationum ſuffragiis, pro eo « quòd ab anteceſſoribus ipſius Militis, funda- « tum fuit antedictum monaſterium. « Eâdem ſpontaneâ ceſſione transfert omne jus, & juriſdictionem in gratiam *Sororum domûs Belli-montis, ad Abbatiam prædictam pertinentis*... Actum in præſentia Religioſorum virorum « Præmonſtrati, & S. Juſti Abbatum anno « 1256. menſe Julio. «

* Mont-chevreuil.

Anno eodem Philippa Joannis uxor, donationi acceſſit, & ſub teſtimonio Odonis Rothomagenſis Archiepiſcopi, conſcripſit confirmationis chartam.

BELLIPODIUM
Sive S. Maria de *Las Avellenas.*

Bellipodium Fil. Caſa-Dei. Diœceſis Urgelienſis. Circaria Hiſpaniæ.

IN Cataloniæ Principatu, & Diœceſi Urgellenſi, duabus à civitate *de Balaguer* leucis, loco aliquantulùm elato, ſitu jucundè ſpectabili, poſitum eſt monaſterium *Bellipodii*, beatæ Virgini inſcriptum, & ex hoc Tutelaris nomine, necnon ex vicinia oppidi d'*Avellanes*, plerumque *S. Maria de las Avellanas*, & patrio idiomate *Bellpuig*, aliàs *Belpuch* nuncupatum.

Prima Abbatiæ ſedes fuit ad pedes rupis, obſcuram præbentis ſpecum orationi accommodam, quam ſub nomine Eccleſiæ *de Muro* tum audiiſſe, & Comitiſſæ de *Pallas* expenſis erectam tradunt. Incoluit illam B. Joannes de *Organa*, primus Bellipodienſium Abbas, virtutum & miraculorum famâ toto Principatu longè celebris, cujus pretioſæ exuviæ in antiqua etiamnùm ſuperſtite Eccleſia, reconditæ aſſervantur. (*a*)

Proceſſu vero temporis, cùm in amœniori

(*a*) Sumptuoſum in Eccleſia Bellipodienſi Sacellum nuper exſtravit B. D. *Bover* Abbas, ad quod jamjam transferenda diſponunt Beati illius oſſa Præmonſtratenſes.

Digitized by Google

loco aliud ſuſcitaſſet monaſterium, *ſancti Nicolai de fontibus amœnis* dictum, ab Eccleſia de *Muro* unâ fermè leucâ diſtans, Dulcia Urgellenſis Comitiſſa; relictâ priori ſede, ad novum iſtud domicilium haud multo poſt *Muri* incolæ convolantes, Bellipodienſis novi (ſic enim denominabatur ad differentiam veteris priùs in *Muro* erecti) cultoribus adunati ſunt. Hanc verò Dulciam, Raymundi Berengarii Barcinonæ Comitis, & Petronillæ, ut aiunt, filiam, Armengaudo Urgellæ Comiti, poſtmodùm autem Sanctio II. Luſitaniæ regi nuptam aſſerunt varii Scriptores Hiſpani: (*a*) Quæ quomodò cum certioribus illius ævi monumentis conciliari queant, prorſùs ignoro.

Eſto enim Belli-podii monaſterium ſuos à Dulciæ Urgellenſis Comitiſſæ munificentia natales habuerit; at certè Fundatricem hanc, nec Sanctio copulatam, nec Raymundi Berengarii filiam extitiſſe probandum nobis incumbit. Priùs tamen diſcutiendum eſt quocum ex pluribus illis Urgellæ Comitibus, quos Armengaudi nomine indigitant, matrimoniale fœdus inierit. De tribus tantùm ultimis extat difficultas.

Et quidem copulata non eſt Armengaudo *de Caſtella* nuncupato, monaſterii Retortenſis Benefactori, quidquid in oppoſitum ſentiat noſter Mauritius *Dupré*. (*b*) Quamvis enim conjugem nomine Dulciam habuerit, (*c*) certum eſt eam priùs è vivis ereptam, quàm ad Hiſpanicas oras penetrarint Præmonſtratenſes. (*d*) Adde eandem Raymundi, & Petronillæ (quæ circa annum 1135. in lucem effuſa eſt) filiam exiſtere non potuiſſe.

Neque etiam Armengaudorum ultimo, (qui maribus haud relictis obiit 1208.) Dulcia ſociata eſt; ſed altera nomine Alvira, ut conſtat ex actis conventionum inter eundem Armengaudum & Arnaldum de *Caſtro-bono*, habitarum, anno 1190. (*e*) & ex donatione, ab eodem Armengaudo facta præfato Arnaldo, quibus ſubſcribit Alvira Comitiſſa. (*f*)

Supereſt ergo, ut Dulciam hanc Armengaudo *Caſtelia* filio, nupſiſſe dicamus. Et ſane tempora congruunt: regebat ſiquidem tunc *Caſa-Dei* Abbatiam Bernardus III. cui Bellipodienſis monaſterii conſtruendi curam commiſit, expenſaſque ſubminiſtravit prædicta Fundatrix, ex faſtis *Caſa-Dei*. Jam vero quòd eadem Dulcia nec Sanctio Luſitaniæ Regi conjuncta, nec Raymundi & Petronillæ filia extiterit, ſic conficitur.

1°. Lucius Marineus, (*g*) & Franciſcus Tarapho (*h*) volunt Armengaudo noſtro uxorem fuiſſe non Dulciam, ſed ipſius ſororem, alteram Raymundi filiam, nomine Eleonoram, ut ait Hyeronimus Blama. (*i*) Idem aſſerunt Petrus Michaël Carbonnel, (*k*) & Petrus de Abarca, Aragoniæ regni Chronographus, (*l*) & alii plures, quos ideo laudamus, non ut iis fides adhibeantur, ſed ut authores authoribus opponantur.

2°. Qui Comitum Barcinonenſium geſta conſcripſit Monachus Rivipullenſis, author fermè ſinchronus, unicam Raymundo tribuit feminei ſexûs prolem, nempè *Dulciam, quæ nupſit Regi Sancio Portugalenſi.* (*m*) Ne verbulum quidem habet de matrimonio Dulciæ cum Armengaudo, de quo etiam tacent accuratiores alii Luſitaniæ Scriptores. Et certè improbabilis omnino videtur ea conjunctio, in tanta potiſſimum ætatis utriuſque diſparitate: Dulcia quippe non niſi mediante anno 1153. lucis uſuram accepit; (*n*) Ermengaudus autem anno 1154. grandævo Patri, (*o*) IV. kal. Julii defuncto, jamjam nubilis ſufficitur. (*p*)

3°. Monachus ille Rivi-pullenſis, modò laudatus, cui ſanè major, quàm aliis novioribus, eſt adhibenda fides, ait (*q*) Armengaudum noſtrum accepiſſe *uxorem, neptem videlicet illuſtriſſimi Domini Raimundi Berengarii, ſupradicti Comitis Barcinonæ.* Non fuit igitur ejuſdem Raymundi filia.

4°. Vetus Necrologium Retortenſe, ad viij. kal. Januar. Dulciæ memoriam agens, hæc habet. *Obiit Dompna Dulcia, Urgellenſis Comitiſſa, quæ fundavit Abbatiam noſtri Ordinis, quæ dicitur Bellus-podius.* Eccur obſecro, Urgellenſis tantum Comitiſſæ titulo Dulciam decoraſſet, ſi revera deceſſiſſet Luſitaniæ throno impoſita?

Verumtamen cum ex traditione, in Ordine noſtro recepta, & ex allegato Retortenſi Necrologio, certum ſit Dulciæ Urgellenſi Comitiſſæ Bellipodienſis monaſterii fundationem adſcribi, probabiliùs conjicimus, hoc nomine inſignatam fuiſſe illam Raymundi Berengarii neptem, quam Armengaudus, anno 1154. Urgellæ Comes effectus, *accepit uxorem.* Huic opinioni, præter jam allegata, favent tabulæ *conventionum* & *donationis*, ſuperiùs laudatæ, quibus poſt Armengaudum, & Alviram ipſius conjugem, Dulcia ſubſcribit, hoc modo. *S. Ermengaudi Comitis. S. Alviræ Comitiſſæ. S. DUL-*

(*a*) Surita, Tom. 1. Annal. lib. 11. ad an. 1162. Bernardus de *Leon*, lib. VI. Chronic. cap. *de fundatione Bellipodii.*

(*b*) In brevibus annalibus, ad an. 1154.

(*c*) *Marc. Hiſpan* col. 1239.

(*d*) In Hiſpaniis non fixere tentoria ſua Præmonſtratenſes ante annum 1136. & tamen jam ab anno 1126. *Arſendam*, thori conſortem habebat Armengaudus. *Marc. Hiſpan.* col 1261.

(*e*) *Marc. Hiſpan.* col. 1381.

(*f*) Ibid. col. 1382. Vide etiam Tom. 1. veter. ſcript. col. 1070.

(*g*) Tom. 1. Hiſpan. illuſtr. fol. 378.

(*h*) Ibid. fol. 558.

(*i*) Tom. 3. Hiſpan. Illuſtr. fol. 648.

(*k*) Hiſtor. Hiſpan. fol. 54.

(*l*) Tom. 1. Annal. ad an. 1162. fol. 212.

(*m*) Geſta Comit. Barcinon. *Marc-Hiſpan.* col. 547. ſuffragatur Alphonſus, Hiſpaniarum Rex, cognomento ſapiens, in ſua Chronica, apud *Florian de Ocampo*, fol. 96.

(*n*) Vide Teſtamentum Petronillæ matris, quo jamjam enixura primogenitum ſuum Ildefonſum, ſucceſſioni, & ſtatui regni proſpicit, II. nonas Aprilis 1152. *Marc-Hiſpan.* col 1314.

(*o*) *Vixit in Comitatu LIII. annis, & mortuus eſt Chriſti anno MCLIV.* Ita author Geſtor. Comit. Barcinon. *Marc. Hiſpan.* col. 544.

(*p*) Ibid. col. 548.

(*q*) Ibid.

Digitized by Google

An. 1190. CIÆ COMITISSÆ. S. *Arnalli de Caſtro-bono*, &c. Ille ſiquidem ſubſcriptionum ordo inſinuare videtur hanc Dulciam fuiſſe matrem Armengaudi Donatoris, adeoque viduam Armengaudi noſtri, qui *fuit anno Domini* MCLXXXIIJ. *ſub Ildefonſo Rege Arragonum interfectus*, *cum fratre ſuo Gaucerando de* Sales *apud Valentiam à Chriſtianis.* (*a*)

Hâc admiſſâ conjecturâ, novum exurgit argumentum, *Dulciam* Bellipodii Fundatricem à *Dulcia* Luſitaniæ Regina, diſcriminans: Etenim regnabat adhuc cum Sanctio marito, anno 1190. eadem Raymundi, & Petronillæ nata, adeoque diverſa eſt à Dulcia noſtra, quæ prætactis tabulis eodem anno ſubſcribit.

Maternæ pietatis hæres non degener Armengaudus VII. (*b*) Urgellenſium Comitum hujus ſtirpis ultimus, Bellipodienſis monaſterii dotem dicitur liberaliter ampliaſſe. (*c*) Morti ſiquidem proximus, & paterni ſepulchri locum in Eccleſia Bellipodii, ad ſui corporis inhumationem eligens, centum quindecim millia librarum aureæ monetæ, monaſterio legavit, Regemque Arragonum (*d*) teſtamenti tabulis inſtitutum Comitatûs hæredem (*e*) legati vadem obligavit.

Beneficorum Principum æmulâ liberalitate, ad honoris & opulentiæ gradum ſic excrevit Abbatia, ut in circumjacentes villas, & oppida d'*Avellanes*, de *Tharteren*, d'*Os*, de *Villanova*, de *ſancta Lina* ſpiritualem, & temporalem extenderit juriſdictionem, & Baronis titulo inſignitus Abbas, inter Principatûs Proceres judex ſedere meruerit, ſedeatque ad hanc diem.

Verum tot tamque fatales bellici furoris ſtrages, ultimo potiſſimum inclinante ſeculo, ſubiit Bellipodienſe monaſterium ut non minorem in ſpiritualibus, quàm in temporalibus paſſum ſit jacturam, ut reſurgendi vix ſpes affulgeat. Nihilominus mediante ſagaci Domini de *Bover* Abbatis prudentiâ & zelo, reſtaurata ſunt ædificia ſolo fermè æquata, reditus annui redintegrati, & ad vicenarium numerum (quantus ducentis abhinc annis ibidem degere non conſueverat) crevit Canonicorum Præmonſtratenſium turma.

Anno 1557. Hiſpanicæ Congregationi, ad tenorem Apoſtolici, & Regii diplomatis, unitum eſt Bellipodii monaſterium, & à Paternitate *Caſa-Dei* ſubductum; at reformati regiminis impatientes Canonici, paulòpoſt illud à ſuis excuſſere cervicibus, ſeſeque propriis legibus, nullo ad Patrem Abbatem, nullo ad Congregationem ſervato reſpectu, regere cœperunt, regii Senatûs authoritatem unicè venerantes: cui tres à Conventu electos præſentare de triennio in triennium ad vacantem Abbatiam conſueſcunt, quem maluerit è tribus deſignanti, unum qui Bullis Apoſtolicis provideri tenetur. Hanc diſciplinæ acephalicæ formam ſervant uſque ad id tempus, magno regularis vitæ diſpendio, & Ordinis dedecori.

Illuſtres olim è gremio ſuo fuſos, pietate & ſcientiâ viros gloriatur Bellipodium, noſtrâque ætate protulit eximium D. & Patrem Benedictum *Garret*, Epiſcopum Nicaraguæ in America, Caroli II. & Philippi V. inſignem Eccleſiaſten, anno 1718. piè in Domino defunctum.

Erat Epiſtola 114. Gervaſii Abbatis Præmonſtrati, in qua Willelmum Abbatem Bellipodii, ad Carthuſienſes ſecedere volentem, abſolvit ab onere Prælationis, & migrare concedit ad auſteriorem Religionem. Aliorum ſeriem non licuit nobis proferre, quia erudito Domino Abbati de *Noriega*, licet pluries, ut votis & laboribus noſtris obſecundaret, poſtulanti, ulteriora denegata ſunt documenta.

Præter venerabiles S. Joannis de *Organa* Reliquias, de quibus ſupra, Sandalium B. M. Virginis, ab Armengaudo Urgellenſi Comite, anno 1204. Conſtantinopolim advectum, oſtentant Bellipodienſes Canonici.

Prioratus à monaſterio pendentes habet Bellipodium S. Nicolaum, de quo inferiùs.

S. Mariam de Bona requie, ſeptem à monaſterio leucis diſterminum, in lata & jucunda planitie, verſùs concham de *Tremp*, in quo reſident duo Canonici. Hujus nomenclaturæ « occaſionem dediſſe ferunt incolæ, & noſtri » Bellipodienſes, quòd aliquando piiſſimus ille « Comes Armengaudus latam ac delitioſam ter- « ritorii illius planitiem venationis cauſâ diſcur- « rens, & præ laſſitudine in loco illo, ubi modò « conſtructa eſt Eccleſia, aliquantulùm requieſ- « cens, ſacratiſſimam cœli Reginam in ſomnis «

(*a*) Ibid.

(*b*) Surita, lib. VI. Annal. cap. 16.

(*c*) Is erat Alphonſi, ſeu Ildephonſi, anno 1196. extincti filius, princeps *armis ſtrenuus, probitate clarus.* . *nobilis in omnibus factis ſuis. Marc. Hiſpan* col. 552. Poſt partam multiplicem de Mauris victoriam, coacto ex ſuis exercitu numeroſo, Toloſam advolat, auxilium daturus Raymundo Comiti Toloſano, qui Eleonoram prædicti Regis ſororem duxerat uxorem, quemque, ut porè Albigenſium fautorem, in arcto poſuerat Simon Comes Monfortius, Cruce-ſignatorum exercitûs ductor. Collatis autem ad *Murellum* arcem ſignis, Monfortius S. Dominici ibidem adſtantis, & aliorum piorum monitis roboratus, cum exigua ſuorum caterva (eum quippè ſequebantur octinginta duntaxat equites, & mille pedites) tantâ audaciâ, ſucceſſu tam proſpero irruit in hoſtes, ut momento temporis exercitum Petri, & fœderatorum, centum hominum millia ſub ſignis habentium, funditus proſtraverit, Regemque ipſum cum variis Aragoniæ proceribus obtruncarit, anno 1214. Id. Septembris. *Fœminea libidinis vitio virtutes, quæ in eo maximæ fuerunt, turpiter fœdaſſe viſus eſt* (*Petrus*) *uxore innocentiſſimâ repudiatâ propinquitatis prætextu.* Mariana, lib. XII. cap. 11.

(*d*) Illud Armengaudi Teſtamentum variis bellorum motibus præbuit occaſionem. Illo enim ſine maribus defuncto (filiam ſiquidem Autembiayxem vitâ fruentem relinquebat) hæreditatem ejus protinus arripuit Geraldus *de Capraria*, ipſius ex ſorore nepos. At Urgellenſi Comitatui inhians Petrus Aragonum Rex, Geraldum in caſtro de *Lorenz* incluſum obſedit, eumque cum uxore ac liberis captum, in Aragoniam captivum tranſmiſit, Urgellenſem Comitatum Dominio ſuo protinùs annectens. Illius nihilominus poſſeſſionem, mortuo Petro anno 1214. tranſiiſſe ad Pontium de *Capraria*, Geraldi filium docet Monachus Rivipullenſis, Marc. Hiſpan. col. 554 contradicente licet Autembiayxe, quæ Urgellenſis Comitiſſæ nomine utebatur adhuc anno 1230 Marc. Hiſpan. 520. Jurium vero ſuorum ceſſionem fecit Autembiayx, non Petro, ut perperam aſſeruit Surita, ſed Jacobo ipſius hæredi, qui anno 1233. ſolitis denominationibus honorariis titulum Urgellenſis Comitis adjunxit. Nec tamen ex hac ceſſione pacificam Comitatûs poſſeſſionem adeptus eſt Jacobus, ut videre eſt Marc. Hiſpan. col. 529. 554. 555.

Digitized by Google

« viderit, illum de ſua ibidem abſcondita imagi- « ne certiorem facientem: quam è ſomno evi- « gilans diligenter requiſitam, ac feliciter in- « ventam, ibidem ſub myſterioſo præfato titulo « de *Bon-repos* venerandam collocavit, & ſui « monaſterii de Bellipodio Præmonſtratenſibus « Canonicis Marianæ Eccleſiæ cuſtodiam, & « regimen, perpetuumque cultum commiſit. Ubi in præſentiarum Imago illa miraculoſè « reperta magnâ fidelium devotione, & conc ur- « ſu colitur. « Ita noſter Noriega, *diſſertat Mariano-candida*, pag. 158.

S. Mariam *de la Alegria*, ſeu *lætitia*, Diœceſis Illerdenſis. Decem abhinc annis Bellipodienſibus conceſſus eſt ille Prioratus, in quo actu reſidet unus Canonicus.

BELLOZANA.

Bellozana Fil. Inſulæ-Dei. Diœceſis Rothomagenſis Circaria Normanniæ Auſtralis.

HUgo III. *Gornaci* Toparcha, Hugonis, & Gerardi avorum, chriſtianis virtutibus, & facinoribus bellicis famoſiſſimorum, haud degener filius, poſtquàm in expugnatione Ptolemaidis herois gloriam ſibi peperiſſet, à Richardo Anglorum Rege, ad pacandam ſeditionem in Anglia, ab Elienſi Epiſcopo, Cancellario regni, excitatam improvidè, ſubmiſſus eſt mediator. Quali animo inimicos Chriſti domuerat, tali hoſtes patriæ compreſſit, pacis factus interpres, & ſequeſter. Motibus regni feliciter ſedatis, *Gornacum*, domeſticis negotiis conſulturus, petiit, ibique ſacro indulgens otio, de ædificanda Eccleſia in *Braii* * ſaltu, haud procul à domo ſua ruſtica, ut liberiùs divinis vacaret, cogitavit. Majorum exempla pietatem ſtimulabant abnepotis, & collegia Canonicorum, Monachorum aſceteria, clauſtra Virginum, in agro Brayenſi ab eis ſuſcitata, ad ſimile quid audendum provocarunt. Ergo anno 1195. in nemoroſo receſſu, binis ab oppido *Gornaci* leucis, octo ab urbe metropolitica Rothomagenſi horis, monaſterium, collatis ad Canonicorum ſuſtentationem proventibus ſat amplis, erexit, & deſumptos ex *Inſula-Dei* Fratrum manipulos, cum approbatione Gualteri Rothomagenſis Archiepiſcopi, immiſit in poſſeſſionem loci, & dotis.

* Bray.

Quia verò repentinis Angliæ neceſſitatibus ita exigentibus, transfretare cogebatur, opere necdùm conſummato, infectam fundationem abſolvit redux anno 1198. & ſtante Gualtero Metropolitâ chartam conſcripſit ſuæ donationis obſidem, quam in ara majori poſitam, ſuo munivit apoghrapo.

Non minus Ciſtercienſium Ordini beneficus extitit Hugo. Illius enim liberalitati Moniales S. Albani, à Bellozana uno vel altero milliari diſſitæ, ſuam debent originem anno 1200. Majora pro Dei honore meditantem abripuit Philippi Auguſti Franciæ Regis, in Neuſtriam invaſio, quæ & Joannem Regem Anglorum ditione ſpoliavit, & Proceres Anglicæ genti addictos, fecit extorres. Fata Regis ſui ſecutus Hugo, jacturam expertus eſt bonorum, ad annum 1214. improlis vixit, chriſtianè moritur; magno Bellozana luctu Fundatorem planxit, bellis à nativitate penè attrita: prædiis *Gerſeia*, & *Garneſeia*, * quæ ex munificentia Regis Joannis tenebat in feodum, miſerabiliter denudata, grandiori poſtmodùm clade ſeculo XIV. afflicta, decorem deperdidit ſuum, ſenſim deperditura & nomen, niſi ad interitum feſtinantem, ultronea Dei compatientis benignitas, noſtris temporibus ſuſcitaſſet Patrem Henricum *Blavete*, Pariſinum origine, œconomiâ præcipuum, zelo ſpectabilem, qui diſperſos Sanctuarii lapides collegit religiosè; diſſipata prædia ſtrenuè vindicavit, & ruinoſam undequàque domum, à fundamentis excitavit, ornavitque ita, ut nunc Bellozana ſplendeat in templi parietibus, fulgeat in ædificiis, & myſtarum duodenario numero gaudens, ſacris nocte & die, operetur decenter.

* Jerſey, & Gerneſey.

Ut primùm verò in Neuſtriæ poſſeſſionem pervenerunt Galliæ Reges, Fundatoris aſſumpſere nomen in chartis Bellozanæ, & quotquot à Richardo, & Joanne Anglorum Regibus beneficia dimanarant, ſibi arrogarunt; noviſque diplomatibus priora confirmantes, nonnullas adjecerunt largitiones: quas inter, eminet hæditaria Canonicatûs ſancti Hildeverti apud *Gornacum* unio, quam Carolus VI. an. 1399. fecit in gratiam Abbatis, & ad compenſationem damnorum, quæ Bellozana pertulerat ab ingruente bello, & gladio vaſtatore.

I.

Radulphus ex *Inſula-Dei* ſubmiſſus, Abbas primus Bellozanæ præfuit.

II.

Guillelmus, in charta Roberti Archiepiſcopi Rothomagenſis, anni 1212. recenſitus.

III.

Elerius anno. 1233.

IV.

Durandus primâ die Februarii, ſed anno incerto, Abbas Bellozanæ refertur in Obituario *Blanchalandæ*.

V.

Richardus ad diem XI. Decembris, ibidem notatur Abbas Bellozanæ.

VI.

Guillelmus II. in charta anni 1330. ſiſtitur Abbas.

Digitized by Google

VII.

JOANNES *MARTIN* vitâ defungitur an. 1338.

VIII.

NICOLAUS menſarum diviſionem inſtituit anno 1350. die 3. Octobris.

IX.

GUILLELMUS III. in Obituario *Lucernæ* ad diem 3. Decembris.

X.

ANDREAS *HESTREL*, anno 1388. locavit feodum Bellozanæ nuncupatum, in Inſula Jerſeiæ, ex munificentia Regum Angliæ deſcendentem.

XI.

JOANNES *BRUNET* anno 1403. florebat.

XII.

MATHÆUS anno 1411. Anniverſarium ſolemne, pro parentum ſuorum ſolatio, fundavit.

XIII.

HUGO *PARENT* ad annum 1440. rexiſſe colligitur ex tabulis.

XIV.

JOANNES *PINART*, Abbatem egiſſe ad an. 1466. ex monumentis evincitur.

XV.

JOANNES *LE CLERC*, ex Priore de *Thil*, in Abbatem aſſumptus, obiit anno 1499.

XVI.

JOANNES *BOUDET*, anteà S. Luciani Paſtor, fatis fungitur anno 1518.

XVII.

ANTONIUS *D'OUTRELEAU*, exceſſit è vivis anno 1521.

XVIII.

ROBERTUS *COPPIN*, ex Priore factus Abbas, comparet in tabula de die 11. Octobris 1521. Obiit eodem anno menſe Decembri, poſt aliquot menſes regiminis.

XIX.

MICHAEL *LE LONG*, Baccalaureus Theologus, *Fiſcani* Monachus, & Prior de *Veſquemont*, ad præſentationem Franciſci I. Regis, à Capitulo electus. Obiit 6. Maii 1539. tumulatus eſt in Sanctuario.

XX.

HERALDUS *DE SERVISA*, Abbas Commendatarius, eſſe deſiit anno 1543.

XXI.

FRANCISCUS *VATABLE*, ſeu *GUESTEBLED*, celebris in Academia Pariſienſi, Hæbraicæ linguæ Profeſſor regius, Abbatiam adiit anno 1543. quam, morte interveniente, dimiſit an. 1547.

XXII.

JACOBUS *AMIOT*, vir eruditiſſimus, Hiſtoriæ Æthyopicæ, & Vitarum Plutarchi, interpres gallicus, ex dono Franciſci I. Bellozanam obtinet, Galliæ Proto-Eleëmoſynarius, & ejus in Concilio Tridentino Orator, magna ubique ſpecimina doctrinæ edidit. Anno 1592. vitâ defungitur, qui ab anno 1564. Abbatiam dimiſerat, quam ex ceſſione capeſſivit

XXIII.

PETRUS *RONSART*, Poëta ſuo tempore famoſus. Regendo beneficio, nec à natura, nec à Deo deſtinatus, Abbatiam ſponte abdicavit in favorem

XXIV.

JOANNIS *MOMMONT* anno 1564. qui per reſignationem ceſſit anno 1576.

XXV.

JOANNES *TOUCHART*, Caroli Borbonii Cardinalis Vindocinenſis Pædagogus, ejuſdemque in Rothomagenſi Eccleſia major Archidiaconus, litteris græcis & latinis ornatiſſimus, cujus eruditionem præclara ingenii monumenta teſtantur, Abbas Bellozanæ renuntiatur, & poſt fata Ludovici de *Brezé*, Meldenſis Epiſcopi, ſucceſſor ei deſignatus eſt, ſed mors Bullarum expeditionem prævertit.

XXVI.

CAROLUS *BROSSIN*, Dominicanus profeſſione, Ducis Meduanæ Eccleſiaſtes, Abbatiam adipiſcitur.

XXVII.

JOANNES *RENARD*, Paſtor de *Montjavoux*, propè Giſorſium, ſuffectus Carolo *Broſſin*, obiit anno 1626.

XXVIII.

JOANNES *CORNARD* ad annum 1668. geſſit Abbatiam, quam ſenio fractus reſignavit

XXIX.

JACOBO *DE FIEUX*, qui Epiſcopatûs Tullenſis Coadjutor à Rege nominatus anno 1675. & Epiſcopus factus paulò poſt, Abbatiam fratri ſuo tranſmiſit

XXX.

STEPHANO *DE FIEUX*, Vicario generali, Officiali, & majori Archidiacono Rothomagenſi, die 21 Novembris 1694. denato.

Digitized by Google

XXXI.

PETRUS DE *HANGEST d'Argenlieu*, Præpoſitus S. Gervaſii Sueſſionenſis, die 28. Maii, anni 1701. deceſſit.

XXXII.

DYONISIUS *LEGER*, ſacræ Pariſienſis Facultatis Doctor, Archidiaconus Andegavenſis, & Vicarius generalis, ſacræ Capellæ Canonicus, ædes Abbatiales reſtituit, & decorem domûs Dei totus diligens, ſedulam ornatui illius operam adhibet.

PASTORATUS.

Sancta Margareta Bellozanæ.

Breve Monaſterium, gallicè, *Brémontier*, cum filiali ſancti Leonardi de *Merval*.

S. Lucianus.

S. Petrus de *Elboto*, vernaculè, *Elbeuf*.

Sta Maria *du Thil*, cum ſuccurſali de *Riberpré*. Omnes in Diœceſi Rothomagenſi conſiſtentes.

Prioratus Vallis Guyonis, olim Conventualis, in Diœceſi Carnotenſi.

Præbenda Canonialis in Eccleſia S. Hildeverti Gornacenſis.

Vide Probat. à col. ccxxx. ad col. ccxxxvij.

BELLUM CAPUT.

Bellum Caput. Fil. Welbeci Diœceſis Ciceſtrenſis. Circa in Anglia Mediana.

* Dorvent.

* Derby.

AD Montium radices, ſecùs *Derventionis* * alluentis ripas, in Comitatu Derbienſi, * & intrà Epiſcopatûs Ciceſtrenſis fines, Robertus Baro d'*Alfreton*, Dominus de *Norton*, & de *Marnham*, in expiationem ſacrilegi facinoris, & cædis violentæ, quam B. Thomæ Cantuarienſi Epiſcopo intulerat IV. Kal. Januarii anno 1170, vel 1171. ſecundùm Anglos, annum à Nativitate Domini tunc incipientes. Eccleſiam in ejus honorem, & in proprio fundo, qui *Beauchief* vernaculo idiomate dicebatur, exſtruxit, ibidemque evocatos è *Welbeko* Canonicos ſub Abbatis præfectura collocavit. Pro ſceleris, ſeu veriùs, pro doloris modo, modum æquavit piæ liberalitatis Fundator. Quatuor parochiales Eccleſias, quarum jus patronatûs exercebat, in patrimonium Abbatiæ delegavit, decimas, agros, molendina, prædia junxit, contulitque, ad ſubſidium vitæ Canonicorum, quos apud ſanctum Martyrem deprecatores veniæ conſtituerat. Willelmus Roberti filius, paterni criminis haud conſcius, in eluendo ejus parricidio, aut in amovenda maledictione, quam tantum nefas ad poſteros trahere poterat, piè ſollicitus, dotem auxit multiplici beneficio. Hunc ſeri nepotes imitati, diverſis temporibus, diverſas, ad cultûs incrementum, & ad emerendam B. Martyris interceſſionem, contulerunt poſſeſſiones, Eduardi II. Regis approbatione roboratas.

Originem, & originis cauſas celebris hujuſce monaſterii ex archivis recenſitas, nonnihil elevat hiſtoria martyrii S. Thomæ Cantuarenſis Archiepiſcopi. Teſtibus enim Mathæo Paris, & Hectore Bohetio, Anglorum illo gentis, iſto Scotorum, Hiſtoriographis, nullus ſicariorum quatuor, qui Thomæ, lethali vulnere, vitam ſuſtulerunt, *Roberti* nomine appellabatur, nec *Alfretoniæ* cognomen habebat. Cùm Archiepiſcopus, cum Clericis ſuis, inquit Pariſius, in thalamo reſideret, Villelmus de *Fraci*, Reginaldus filius *Urſi*, Hugo de *Marvilla*, & Richardus *Brito* de Normannia, venientes tanquam furiâ injecti, ſubitò in thalamum irruperunt &c. Per quatuor ſuos familiares (Henrici Regis) ait Bohetius, Willelmum *Breton*, Hugonem *Morveil*, Willelmum *Fraci*, & Reginaldum *Fittes*, contra fidem datam.... fœdiſſimè, crudeliſſimèque trucidavit, quanquam id poſteà negaverit, (Henricus Rex.)

* Math Paris in vitâ Henrici II. ſub an 1171. Bohetius lib. 13. hiſt. Scotor. vide etiam Herbertuũ in hiſt. quadripartita.

Certè integrâ fide dùm Scriptores illos legimus, nutat fides hiſtoriæ monaſterii, ambigitque animus, an ſuppares hiſtoricos, in narrationem concordes, an potiùs innatam traditionem monaſterii in membranis vetuſtioribus ab exordio exaratam, debeat adoptare. Forſan authores ambo in nominum appellatione erraverunt, in quem errorem vix lapſum credas coævum fundationis Scriptorem. Ut ut ſit, non ante annum 1170. potuit hæc Abbatia ædificari, cùm hoc tantùm anno, ſanctum Thomam, cui nuncupata fuit, in ſanctorum numerum publico Diplomate retulerit Alexander III. ipſo Cinerum die.

Culpandus hic, ut alibi, Editor Monaſtici Anglicani, qui contrà Chartarum exertam fidem, *Bellum caput* Prioratibus accenſet, quod Abbatiæ titulo fulgens legit in Diplomatibus, potiſſimùm in Eduardi II. confirmatione, quam hic annectimus.

Charta Eduardi II. Regis Angliæ, donationes Fundatoris, & donatorum beneficia recitans & approbans.

REx omnibus ad quos, &c..... ſalutem. Donationem quam Robertus filius Ranulphi fecit Deo & ſanctæ Mariæ & ſancto Thomæ Martyri & Fratribus in Ordine Præmonſtratenſi profeſſis, de loco qui dicitur *Beauchief* cum pertinentiis, qui in *Dorheſele* ſitus eſt, ad Abbatiam conſtruendam & de Eccleſiis de *Norton*, *Alferton*, *Wimandeswald*, & *Edwaldeſton*, & de molendinis de *Norton*, cum omni multura, & operibus ſuis, & de ſarto Hugonis juxta *Mereſbrox* & uno

Digitized by Google

*Idem quod pannagii apud Anglos *Pawnage* ſignificans pecuniam ſolutam pro paſcendis porcis, ſive glandationem.

toſto in *Leys*, & uno toſto juxta domum Alani, & de tota decima Paunagii * totius terræ ſuæ & de duabus bovatis terræ in *Wimandeſwald* de dominio ſuo, & de uno toſto continente tres acras terræ cum pertinentiis. Donationem etiam & confirmationem quas dictus Robertus fecit præfatis Fratribus de una bovata terræ in *Wimandeſ-wald* quæ fuit Alexandri cum toſto ſuo, & de una bovata terræ quæ fuit *Lunechild* viduæ cum pertinentiis. Donationem etiam & confirmationem quas idem Rogerus fecit eiſdem Fratribus de loco qui dicitur *Broxhirſt* cum pertinentiis. Donationem etiam & confirmationem quas Willielmus filius Roberti fecit eiſdem Fratribus de molendino de *Aſton* cum omni multura.

Donationem, conceſſionem, & confirmationem quas Robertus filius Willielmi de *Alfertona* fecit eidem Fratribus de illa terra cum pertinentiis quam Helias de *Trovey* de eo tenuit. Donationem etiam, conceſſionem & confirmationem quas idem Robertus fecit Canonicis prædicti loci de ſexaginta acris terræ per perticam viginti quatuor pedum in *Alferton* cum boſco ſupercreſcente. Donationem etiam, conceſſionem & confirmationem quas idem Robertus fecit eiſdem Canonicis de tribus acris terræ per perticam viginti quatuor pedum juxta rivulum qui deſcendit de Abbatia ad majorem rivum de *Shewe* ex parte Aquilonis, & de una libra cimini de terra de *Streokkes*. Donationem, &c. quas idem Robertus fecit eiſdem Canonicis de viginti quatuor acris terræ per perticam viginti quatuor pedum in *Nortone* cum boſco ſupercreſcente. Donationem, &c. quas Thomas filius Willielmi de *Chauvorth* fecit prædictis Canonicis de una bovata terræ cum pertinentiis quam Adam filius Joannis *del Cliff* aliquando tenuit de ipſo in *Nortona*, & de quinque acris aſſarti cum uno parcello in boſco de *Nortone* quas idem Adam de ipſo tenuit, & de ipſo Adam cum tota ſequela ſua & eorum catallis & de una bovata terræ in *Bradewaye* & de octo acris aſſarti in eodem boſco de *Nortona* cum pertinentiis quas Thomas filius Hugonis de *Boſco* de ipſo tenuit & de ipſo Thoma cum tota ſequela ſua & eorum catallis, & dimidia bovata terræ cum pertinentiis in *Cokshet* quam Wynora de ipſo tenuit & de ipſa Wynora cum tota ſequela ſua & eorum catallis & de uno aſſarto cum uno toſto, cum pertinentiis in eadem villa, quæ Henricus le *Bercher*, de ipſo tenuit, & de ſex acris terræ cum pertinentiis jacentibus juxta aquam de *Sewe*, quas Richardus de *Mora* de ipſo tenuit, & de quatuor vigintia cris terræ cum pertinentiis in Boſco de *Nortone* jacentibus ex parte Aquilonari parci Abbatis & Conventûs de *Beauchief*. Donationem etiam, &c. quas prædictus Thomas fecit Abbati & Conventui loci prædicti de XVIII. ſol. reditûs quas Robertus le *Redſmith* ſibi reddere conſuevit pro tenemento quod de ipſo tenuit in *Swanwyk* juxta *Alfertone* cum pertinentiis, & de illo toto aſſarto cum toſto & crofto & pertinentiis, quod Rogerus Faber de ipſo tenuit in *Birchewode* in ſoca de *Alfertone* & de una bovata terræ cum pertinentiis, quam Adam de *Birchewode* de ipſo tenuit in eadem villa, & de tota illa terra cum pertinentiis, quam Rogerus le *Bercher* de ipſo tenuit in prædicta ſoca de *Alfertone*, & de toto illo aſſarto quod vocatur *Robert Rideings* cum pertinentiis, & de duabus ſolidatis reditûs de tenemento quod Rogerus *Mous* tenuit in *Alfarton*, & de duobus denariatis reditûs, de tenemento quod Nicolaus *Thorald* de ipſo tenuit in *Alfertone* & de illa bovata terræ cum pertinentiis, quam Richardus *Horeghe* de ipſo tenuit in *Bradeweye*, & de Roberto *del Grene* nativo ſuo cum tota ſequela ſua & omnibus catallis ſuis; & de toto tenemento quod de ipſo tenuit in bondagio in ſoca de *Nortone* cum pertinentiis. Donationem, &c. quas idem Thomas fecit, &c. de tota illa terra cum pertinentiis, quam Richardus de *Mora* de ipſo tenuit in *Cokshete*. Conceſſionem, &c. quas idem Thomas fecit, &c. de toto illo aſſarto integrè cum pertinentiis in Boſco de *Nortone*, jacente ex parte Aquilonari parci dictorum Abbatis & Conventûs cum tota longitudine & latitudine uſque ad filum aquæ de *Sheve*. Donationem, &c. quas idem Thomas fecit, &c. dictis Canonicis de uno toſto & crofto cum ædificiis & pertinentiis ſuis in *Cokshete*, quod Joannes Faber de ipſo tenuit & de uno cartilagio in *Aufertone* juxta horreum prædictorum Canonicorum. Donationem, &c. quas idem Thomas fecit prædictis Abbati & Conventui de tota illa placea terræ, quæ vocatur *Cyclif*, cum boſco ſupercreſcente. Donationem, &c. quas idem Thomas fecit, &c. de tota illa terra quæ vocatur le *Whitex* & de duodecim acris terræ in loco qui vocatur *Barſfeld*; & de illa placea terræ quam Petrus *Textor* de ipſo tenuit in *Alfertone*. Donationem, &c. quas idem Thomas fecit, &c. de quodam aſſarto, quod Robertus *Foreſtarius* de ipſo tenuit juxta bercariam dictorum Canonicorum, & de tribus acris terræ quas Robertus *del Childre* de ipſo tenuit juxta clauſum dictorum Canonicorum; & de octo acris terræ & dimidia quas Ranulphus de *Storches* de ipſo tenuit; & de quinque acris terræ & dimidia, quas Richardus *Everard* de ipſo tenuit in *Alfertone* cum pertinentiis. Donationem, &c. quas idem Thomas fecit, &c. de tota illa terra cum pertinentiis, quam Thomas de *Boſco* & Willielmus *Tynet* de ipſo tenuerunt in le *Wodeſetes*. Donationem, &c. quas idem Thomas fecit, &c. de tota illa bovata terræ cum toftis, croftis, ædificiis & omnibus aliis pertinentiis ſuis, quam Richardus *Hore* de ipſo tenuit in *Bradewaye*. Donationem, &c.

Digitized by Google

quas idem Thomas fecit, &c. de illo annuo reditu quinque ſolidorum, quem ſibi ſolvere conſueverunt pro illa terra quam dicti Abbas & Conventus de eo tenuerunt in ſoca de *Nortone*. Donationem, &c. quas idem Thomas fecit, &c. de libero & quieto paſſagio habendo ad feriam ſuam de *Marnham* tam terris quàm familiæ ſuæ, de Abbatia prædicta & de omnibus aliis locis ſuis, cum omnibus animalibus, rebus ac cariagiis ſuis quibuſcumque, & quandocumque opus habuerint in meliori navigio feriæ ſuæ prædictæ. Donationem, &c. quas idem Thomas fecit de una placea terræ jacente ex parte Occidentali aulæ ſuæ in *Alſertone*. Donationem, &c. quas Thomas de *Chaworth* Miles, Dominus de *Nortone*, fecit dictis Abbati & Conventui de toto illo hameleto in ſoca ſua de *Nortone* quod vocatur *Grenehill* ſimul cum mora de *Grenehill*, & cum homagiis, wardis, releviis, &c. & de omnibus terris & tenementis quæ Hugo de *Parva Nortone* de ipſo tenuit in Villenagio in parva *Nortone*, & *Wodeſetes*, & de ipſo Hugone cum tota ſequela ſua & omnibus catallis ſuis. Remiſſionem, &c. quas idem Thomas fecit, &c. de duodecim ſolidis & octo denariis reditûs, quas præfati Abbas & Conventus ſibi reddere ſolebant pro diverſis tenementis quæ de ipſo tenuerunt in *Alſertone* & *Nortone*. Donationem, &c. quas idem Thomas fecit, &c. de omnibus terris, &c. quæ de ipſo tenentur in Villenagio in *Wodeſetes* juxta *Nortone*; & de omnibus villanis ſuis ibidem cum totis ſequelis ſuis & omnibus catallis ſuis. Donationem.... quas idem Thomas fecit, &c. de Rogero de *Brandewaye*, Gilleberto de *Brandewaye*, & *Emma* ad novum molendinum, nativis ſuis, cum omnibus catallis, ſequelis, ſectis, & ſerviciis ſuis, & cum omnibus terris, toftis, croftis, & ædificiis quæ de ipſo tenuerunt in *Nortone*. Donationem, &c. quas idem Thomas fecit dictis Abbati & Conventui de toto Waſto quod jacet inter terras & tenementa ſua, quæ habent inter ſocas de *Alſertone* & *Nortone* cum pertinentiis, & de terrâ ubicumque eiſdem neceſſe fuerit per totum Waſtum ſuum ad foſſas ſuas ampliandas & levandas capiendum, & de terra & turbis ad domos ſuas emendandas & cooperiendas. Donationem, &c. quas idem Thomas fecit de licentia & libera poteſtate ad carbones fodendos, levandos, aſportandos & cariandos ad utilitatem & profectum ſuum, & eorum tenentium tam liberorum, quàm nativorum quotieſcumque ſibi neceſſe fuerit, tam in terris tenentium dictorum Abbatis & Conventûs, quàm in terris ſuis propriis & Waſtis inter terras ſuas infra ſocas de *Alſertone* & *Nortone*. Conceſſionem etiam quam idem Thomas fecit, &c. de terris ſuis & terris tenentium ſuorum tam liberorum quàm nativorum à goldis mundandis per ſe & ſuos ſecundùm conſuetudinem in ſocis de *Alſerton* & *Nortone* uſitatam.

Donationem, &c. quas Lucas filius Warneri de *Beygle* fecit dictis Canonicis de tota terra, quæ vocatur *Harewode* cum pertinentiis; & de paſtura ad quadraginta vaccas & duos tauros cum exitu duorum annorum & ad decem equas cum exitu trium annorum & ad boves carucarum ſuarum; & ad octingentas oves & triginta porcos, & ad quadraginta capras per omnem communiam de *Beygle*, undique & ubique, & de conceſſione liberi *eſchap*, de omnibus animalibus prædictis. Donationem, &c. quas Radulfus *Muſard* fecit dictis Canonicis de Villula de *Hauley* cum hominibus abſque ullo tenemento. Donationem, &c. quas idem Radulfus fecit, &c. de tota terra quam habuit in villa de *Wadeſelf* cum pertinentiis, & cum hominibus & eorum ſervicis. Donationem, &c. quas idem Radulfus fecit dictis Canonicis de tota terra cum boſco ſuperexiſtente in *Hauley* cum multuræ libertate. Donationem, &c. quas Radulfus *Muſard* filius Radulfi *Muſard* fecit, &c. de tota terra & toto prato in *Hinkerſhull*, de feodo de *Staveleye*. Donationem, &c. quas Walterus de *Furneus* filius Roberti de *Furneus* fecit, &c. de tribus bovatis & una acra terræ & duobus toftis in *Birlay*; & de una placea prati in *Bettona* quæ vocatur *Ormeſmedwe*; & de duabus acris terræ & dimidia quæ vocantur *Ormeſland*. Donationem, &c. quas Willielmus filius Andreæ de *Hetone* fecit dictis Canonicis de viginti ſolidis reditûs percipiendis de tenentibus ſuis in *Golthorp*. Donationem, &c. quas Joannes filius Richardi *Daniel* fecit dictis Canonicis de undecim ſolidis reditûs cum pertinentiis in *Swyntone* & *Billingley*. Donationem &c. quas Gerardus de *Furnival* fecit dictis Canonicis de paſtura Herbagii in foreſta ſua de *Folwode*, ſufficiente ad tringinta vaccas & ad earum exitum trium annorum, & de una acra terræ in eadem foreſta ad logias faciendas ad prædictas vaccas. Donationem, &c. quas idem Gerardus fecit dictis Canonicis de viginti ſolidis reditûs percipiendis de molendino ſuo de *Sheffeild*. Donationem, &c. quas Mathildis de *Lovetot* fecit dictis Canonicis de una marcata reditûs percipienda de molendino ſuo de *Sheffeild*. Donationem etiam & confirmationem quas eadem Mathildis fecit dictis Canonicis de tota eleemoſyna quam Gerardus de *Furnival* vir ſuus, eis dedit. Conceſſionem etiam & confirmationem quas Thomas de *Furnival*, Dominus de *Halumſhire*, fecit dictis Abbati & Conventui de grangia ſua de *Folewode*, & de tota terra ad prædictam grangiam pertinente cum pertinentiis, & de communia paſturæ ſufficiente, in liberis chaceis & paſturis ſuis de *Folewode* & *Rynlingdene*, ubique ad omnia animalia ſua, exceptis capris;

Digitized by Google

& de omnimodo aiſiamento bruerii, quarrerii, turbarii, juncti & freugerii ad domos ſuas cooperiendas, & alia neceſſaria ſua facienda, & de terra de Waſto ſuo ſufficienter capienda ad foſſas ſuas emendendas & relevandas. Donationem, &c. quas Thomas de *Furnival* filius & hæres Thomæ de *Furnival*, filii Gerardi de *Furnival*, fecit dictis Abbati & Conventui de quatuor acris prati cum pertinentiis in *Sheffelde*, in *le Brodenge* ex parte occidentali de *Halleker*. Donationem, &c. quas Willielmus *Barre* de *Tivershølte* fecit dictis Canonicis de una bovata terræ cum duobus toftis & croftis, cum pertinentiis in *Stanleia*, & de paſtura trecentis ovibus, viginti vaccis, uni tauro & octo equabus cum toto exitu ſuo tam vaccarum quàm equarum, donec ſit trium annorum, & ſexdecim bobus, & de communia ad neceſſaria ſua facienda in boſco & plano. Donationem, &c. quas Willielmus filius Galfridi de *Stanleia* fecit, &c. de octo placeis terræ diviſim jacentibus cum pertinentiis in *Stanleia*. Donationem, &c. quas Willielmus filius Radulfi *Barry* de *Tiverſand*, fecit &c. de dimidia marcata reditûs cum pertinentiis, quam Willielmus filius Galfridi de *Stanley*, ei reddere ſolebat. Donationem, &c. quas Gervaſius de *Bernak*, fecit &c. de toto reditu cum pertinentiis in *Brom*, quem emit de Jordano *Hering* de *Heringthorp*. Donationem, &c. quas Robertus filius Radulfi de *Reresby*, fecit &c. de quatuor ſolidatis & quatuor denariatis reditûs percipiendis de terra quam Rogerus de *Marxhum* quondam tenuit de eo in loca de *Caſſover*. Donationem, &c. quas Richardus *del Bernes*, fecit &c. de duobus meſſuagiis & duobus toftis cum pertinentiis in *Ashover*. Donationem, &c. quas Lucas de *Beigle*, fecit &c. de reditu dimidiæ marcæ in molendino ſuo de *Beygle*. Donationem, &c. quas Sarlo filius Vaneri de *Begley*, fecit dictis Canonicis de dimidia marca in molendino ſuo de *Begley* annuatim percipiendi. Relaxationem, &c. quas Thomas de *Chauvorth*, fecit &c. de toto illo ſervicio calcarium deauratorum quæ ſibi annuatim ſolvere tenebantur ad Paſcha, pro tota illa terra & tenemento cum pertinentiis, quæ de ipſo tenuerunt in *Wymondwold*, & quæ habuerunt de dono Rogeri de *Allurtone*. Conceſſionem, &c. quas Thomas de *Chauvorth*, filius Willielmi de *Chauvorth*, fecit &c. de omnibus terris, &c. quas iidem Abbas & Conventus habent de dono & conceſſione Thomæ de *Chauvorth* avi ſui, cæterorumque anteceſſorum ſuorum in *Wymomdwold* & *Marnham*, & in ſocis de *Nortone* & *Alſertone*. Remiſſionem, &c. quas Willielmus filius Richardi filii Alani de la *Bradvaye*, fecit &c. de toto jure & clamio quod habuit in tota illa terra cum pertinentiis quam Petrus de *Birchebeved*, dedit prædicto Richardo Patri ſuo, in liberum maritagium cum Margeria filia ſua. Remiſſionem, &c. quas Thomas filius Rogeri, filii Adæ *del Clyf*, fecit &c. de toto jure ſuo & clamio quod habuit in tota illa placea prati quod vocatur *Moſeker*, & de duabus acris terræ in le *Wodeſetes*. Remiſſionem, &c. quas Rogerus filius Willelmi de *Holyns*, fecit &c. de toto jure & clamio quod habuit in toto illo tenemento cum pertinentiis, quod habent de dono & conceſſione Willielmi de *Holyns* Patris ſui, in le *Holyns* habendas & tenendas in puram & perpetuam eleemſynam præfatis Abbati, Fratribus & Canonicis & ſucceſſoribus ſuis ratas habentes & gratas eas pro nobis & hæredibus noſtris, &c. Confirmamus, &c. Teſte Rege apud *Lincoln*. xx. die Februarii.

BELLUS-CAMPUS.

Bellus-Campus. Fil. Corneoli Diœceſis Biſuntinenſis Circariæ Burgundiæ.

* Le Doux.

UNo quadrante ab oppido Montis-bellicardi diſtans, ad Dubis * oras, in amœnâ planitiè ſitus eſt Bellus-campus, gallicè *Belchamps*, Ordinis Præmonſtratenſis Abbatia, Comitum Montis-bellicardi religioſum opus, *Corneoli* ſpiritalis ſoboles, nunc enecta à Wirtembergicæ gentis Principibus, Comitatûs Montis-bellicardi ex Henrica, ultima Henrici Comitis prole, hæredibus, ab anno 1394.

Hujus cœnobii natales, & Fundatorem non exhibent *Corneoli* parentis origines, non referunt Biſuntinenſis Eccleſiæ faſti; iſtud prætermiſit ſan-Marthani *Gallia Chriſtiana*. Sub Archiepiſcopi Humberti temporibus, avitos è *Corneolo*, & in *Bellum-campum* immiſſos fuiſſe Canonicos, teſtatur Humberti ſucceſſor Theodoricus de *Monte-falconis*, in charta compoſitionis & conſecrationis Eccleſiæ Belli-campi, anno 1183. conſcriptâ. At quoniam ab anno 1134. ad annum 1161. Biſuntinenſem Eccleſiam rexit Humbertus, arduum eſt aſſequi annum in longævi regiminis decurſu, quo præcisè Corneolenſes iniere poſſeſſionem Belli-campi. Inaugurationis Eccleſiæ epocha, nec ſeram, nec proximam evincit monaſterii erectionem. Solebant enim noſtri à fundationis limine, intra Oratorii anguſtias decantare laudes Deo, nec apponebant manum ad amplioris templi ſtructuram, donec benefactorum liberalitas, quandoque feſtina, quandoque tarda, ſumptus impendiſſet neceſſarios ad perficiendum: & certè rem in exemplo Belli-campi elucidatam conſpicimus; licet enim ante annum 1161, qui fuit Humberti ſupremus, Præmonſtratenſes Bellum-campum incoluerint, attamen anno tantùm 1183 à ſucceſſore ejus Theodorico dedicata eſt Monaſterialis Eccleſia.

Digitized by Google

In quæſtione obſcura, quam originaria fundationis charta eliquaret, ut dicam quid ſentio probabilius; opinor Belli-campi fundamenta anno 1156. vel circiter, locata à Theodorico III. Comite Montis-bellicardi, quem ad hanc ætatem vixiſſe ſuſpicor; vel ab Amædeo *Montis-Falconis* toparcha, qui improli avunculo ſuo Theodorico ſucceſſit ex matre hæres. Opinionem vel emendabit, vel confirmabit Archiviſta Montis-bellicardi, dum ad Reipublicæ litterariæ votum, ereptas manu hoſtili chartas à Principibus, obſequioſâ manu reſtituet luci publicæ per typographiam.

Paucas è vaſtatione ſubductas, eruimus ex Corneoli ſcriniis. Harum prior eſt, donatio annualis cenſûs centum ſolidorum ſuper ſalinas oppidi Salinenſis, facta in pervigilio Pentecoſtes anni 1261. ab Joanne Burgundiæ Principe, in gratiam Belli-campi. Altera eſt Mathildis Borboniæ, Odonis Comitis Burgundiæ conjugis, quâ Abbatiæ eidem triginta ſolidos, ad animæ ſuæ & ſponſi ſui Odonis, delegat annuatim. Tertia eſt, Margaretæ Cabilonenſis, vulgò de *Châlon*, Comitiſſæ Montis-bellicardi, & Hugonis de Burgundia Aballonis * dynaſtæ, conjugis, anni 1388. quâ capellam à ſe extructam in Eccleſia Belli-campi, dotat annuo cenſu francorum quindecim, aſſignato ſuper ſalinas. Ultima eſt Maximiliani Romanorum Imperatoris, & Philippi Archiducis Auſtriæ 8. Decembris 1493. confirmantium pias prædeceſſorum Burgundiæ Principum donationes.

* Avallon.

Veteris ævi monumenta imo & medii, cùm deficiant, ſeriem Abbatum ab exordio repetere, aut ad temporum rationem deducere non aggredimur. Unum legimus in antiquis extitiſſe Abbatem Humbertum nomine, qui anno 1189. viſitur inter teſtes donationis parochiæ de *Montigny*, traditæ à Theodorico Archi-præſule Biſuntinenſi, pauperrimæ domui *Grandigurgitis*. Hoc Abbate regente, Eccleſiam Belli-campi Archiepiſcopus idem inauguravit anno 1183. Ab Humberto ad annum 1400. intercipitur Abbatum catalogus in arce Montis-bellicardi ſub captivitate gemens. Poſteros ex documentis Corneoli expiſcabimur. Illorum anteſignanus erit.

REGINALDUS DE *CAMPELLO*, quem anno 1403. Pontius de *Petra jovis* (Pierre-jus) canonicè viſitavit, quâ Pater Abbas Belli-campi.

VALCHERIUS DE *ALBIS*, Reginaldi ſucceſſor, à Gerardo de *Arcu*, Patre Abbate, viſitatus eſt anno 1415.

Anno 1457. ad poſtulationem Religioſorum Belli-campi, Gerardus *Lanternier* Corneoli Abbas, litem & informationem juridicè inſtruxit, contra Joannem *Blanchon* Belli-campi Abbatem, & convictum de exceſſibus, exautoravit Pater Abbas 20. Auguſti.

Anno 1511. GUILLELMUS *FALLOT* Abbas Belli-campi, de conſenſu Patris Abbatis Joannis de *Marmier*, prælaturam reſignavit Patri Joanni *Vaucher*.

JOANNI *VAUCHER* demortuo ſuffectus eſt anno 1524

JOANNES *LAICHOT*, cui ſucceſſit anno 1531.

HUGO *JAIGUIN*, qui paternam Abbatis Corneoli juriſdictionem detrectans, autoritate Capituli generalis anni 1532. per Abbatem S. Martini Vicarium generalem Burgundiæ, ad reverentiam & obedientiam patri Abbati præſtandam, ſub interminatione coactus eſt. Obiit anno 1547. & cum illo Belli-campi egregia facies, flatu hæretico cœpit marceſſere. Hoc quippe anno Georgius Wirtembergicus Princeps & Comes Montis-bellicardi, ad Lutheri ſectam abreptus, furere in religioſos & religionis jura invadere exorſus eſt. Petrum *Vourron* Canonicum Belli-campi, poſthabitâ electione Fratrum, inſtituit Princeps Abbatem, Capitularibus in Principis auſum non audentibus palam aſſurgere. Sed Corneoli Abbas vindex diſciplinæ & ſui juris, P. Nicolaum *Aveſne* Paſtorem d'*Augirrai*, paternâ quâ ipollebat authoritate, Abbatem nominavit, & intruſo dedit æmulum. Inter competitores jurgium, Comitem inter & Abbatem Corneoli ingens prodiit diſcordia. Ne alter ſuccubuiſſe videretur alteri, medius ſurrepit inter utrumque ſequeſter pacis, qui ſervato quadamtenùs utrique ſuo jure, litem ſic diremit, ut inſtitutus à Comite Abbas, in poſſeſſione maneret; & Nicolaus *Aveſne* à Patre Abbate nominatus, in Coadjutorem aſciſceretur dotatus annuâ viginti quatuor aureorum penſione. Compoſitioni annuit Antonius *Perchel* Abbas Corneoli & ſubſcripſit 14. Auguſti 1548. ut Principis benevolentiam demereretur, cujus iram experiri periculoſum fuiſſet, fervente hæreſi.

Anno 1551. humanis exempto Petro *Vourron*, Abbatiam adiit Coadjutor, ſed poſſeſſorem non ſivit Princeps eſſe diù pacificum. Officium Eccleſiaſticum ſuſpendit & organa, & quod maximum erat inclementiæ complementum, paſſus eſt Abbatem & Canonicos, violentâ manu protrudi ex cœnobio, à furentium civium turma; fingenſque conjurationem nec ſuaſiſſe, nec probare, proſcriptum Abbatem hoſpitio & menſâ excepit. Gravem ſibi & aulicis hoſpitem ægrè ferens, paulòpoſt juſſit ſecedere ad paſtoralem curam, quò poſſet liberiùs in bona monaſterii irruere. Equidem amoto Abbate, ſuppellectilem ſacram, codices, diplomata, omnemque ſubſtantiam monaſterii arripuit Princeps, & fundos addixit fiſco. Deprædationem eminùs audiit Abbas, & vivaci correptus dolore, interiit anno 1554.

Quamvis omnem recuperandi monaſteri ſpem eriperent Principis cupiditas, & inopina ſævities, nihilominus viſum eſt Abbati Corneoli ſatius eſſe nomen & titulum Abbatiæ Belli-campi tranſmittere ad ſucceſſorem, quàm oblivione ſepelire, ut ſi aliquando arridens temporum felicitas permitteret, titularis habens jus ad rem, faciliori viâ, Abbatiam reſtitueret

Digitized by Google

Ordini poſt liminio. Igitur Reginaldum *Mailly* præfecit Abbatem, & ſolemni quantùm licuit, poſſeſſione, immiſit in jura Abbatiæ. Proventus à parte Burgundiæ fecit ſuos Reginaldus, ad Comitatum Montis-bellicardi neutiquam auſus accedere. Reginaldo defuncto in ejus locum præfecit Pater Abbas anno 1586.

HUGONEM *MAULDINET*, cujus annos, & ſucceſſoris nomen, ſi quem habuit, ignoramus. Cùm autem Ferdinandus II. Imperator victricibus armis compreſſiſſet hæreſim, & ad deditionem bonorum Eccleſiæ conſtrinxiſſet uſurpatores regalibus præceptis, Abbas *Rothi*, Vicarius generalis Sueviæ, munitus Cæſaris mandato, Ludovicum Fridericum Wirtembergæ Ducem, Comitem Montis-bellicardi interpellavit anno 1629. ad reſtitutionem Belli-campi, Cæſaris nomine. Rem ſuam ab alio incœptam proſperè, proſecutus eſt per ſeipſum Pater Abbas, & Capituli generalis ſubnixus authoritate, magno animo, majori rationum pondere, oravit Comitem pro vindicanda filiali domo. Ad congreſſum amicabilem poſtulante Ludovico Friderico principe, deſcendit cum primoribus aulæ Conſiliariis. Negotium tractavit cum illis. Certatum eſt hinc inde pro juribus, & ad pacis ineundæ articulos ventum erat; ſed ante concluſionem moritur Princeps, & interim Imperii inclinatâ non nihil fortunâ, religionis fecit nutare proſperitatem. Hinc molliori manu verſanda fuit recrudeſcens ſub tutoribus controverſia.

Anno 1631. Julium Fridericum Wirtembergenſis Ducatûs & Montis-bellicardi Adminiſtrum, ad iteratum examen, quà precibus, quà Imperatoris mandato, invitavit Abbas Corneoli & adduxit. Menſe Martio redintegrata ſunt comitia; articuli ventilati rurſus; pro Principe, Commiſſarii militarunt acriter, pro aris pugnabat doctiſſimus Abbas & doctè. Tandem poſt velitationes multas, quarum inimici erant judices, in eam diſſidentes coïere concordiam trigeſimo Martii, quà, ſub beneplacito tamen R^{mi} Generalis Goſſetii, & ſub Principum Wirtembergenſium approbatione, ſancitum eſt: monaſterium Belli-campi, omnemque ejus ambitum, cum Templo, ornamentis, codicibus, eſſe & fore pro tunc reſtituenda Abbati Corneolenſi: ſub ea tamen conditione ut liceret Comiti, quandiu acatholicam religionem ſectaretur, partem aliquam habere in ædificiis cœnobii ad ſuam, aut alterius perſonæ nobilis, habitationem. Præterea jus patronatûs omnium beneficiorum, extra Comitatûs limites conſiſtentium, cum omnibus eorumdem documentis, Abbati redditum eſt. Inſuper omnes fundos, poſſeſſiones, reditus extra Dynaſtiam Montis-bellicardi exiſtentes, relaxarunt Commiſſarii. Denique ut fundationis onera & Fundatorum voluntates non fraudarentur piacularibus ſacrificiis damnarunt Comitem ad ſolutionem ſummæ octo millium ſexcentarum ſexaginta librarum, quam in acquiſitione fundorum expenderet Abbas, unde ſacrificulorum provideret ſuſtentationi.

Tranſactionis taliter initæ tabulas porrexit R^{mo} Generali Goſſetio comprobandas menſe Julio, Abbas Corneoli. Has legit, laudavit Goſſetius, & modificationibus temperatas quas priùs in ſcriptis miſerat Corneolum, ſuo munivit apographo 23. Julii. A die 27. Martii adminiſter Princeps, eaſdem fecerat ſuo chirographo ratas, & eo ſpectante 30. menſis Martii in poſſeſſionem clauſtri, Eccleſiæ, ambitus Abbatiæ Belli-campi immiſſus eſt Corneoli Abbas per Notarios. Quantùm ad vaſa aurea & argentea, codices, chartas & capitalem ſummam octo millium ſexcentarum ſexaginta librarum petiit inducias Princeps, quæ in præſcriptionem, dilatione temporis, abierant, aut abiiſſe ratus eſt Leopoldus Eberhardus Montis-bellicardi Comes, dum urgentem P. Laurentium de *Viſemal* Abbatem Corneoli, ad ſolutionem fœnorum, & principalis ſummæ, titulo præſcriptionis eluſit. Sed ad Senatum Biſuntinenſem provocatus Princeps, contradictorio & ſolemni Arreſto, anni 1702. die 31. Martii damnatus eſt, & Fiſcus ad pendendas quingentas viginti libras quotannis, uſque ad reluitionem ſortis, addictus eſt.

Hæc ſunt Belli-campi fata. His pactis quæ infelicitas temporum extorſit, ad heterodoxos Principes tranſivit Norberti hæreditas ſancta, nunc acervo lapidum, & infidelitatis obruta trophæo. Ex Paſtoratibus octo, ſex ad jus patronatûs Principis nunc pertinent, & qui priùs à Canonicis Belli-campenſibus adminiſtrabantur omnes, vix duobus præeſſe conceditur, nempè

Chevremont & *Grange*. Alii ſex à Lutheranis miniſtris modò occupantur

Voconcourt.
Breneſier.
Xaincourt.
Valantaigney.
Bodoncourt.
Vaulgecourt.

Vide Probat. à col. ccxxxij. ad col. ccxiij.

BELLUM STAGNUM.

Bellum ſtagnum Fil. Salinæ Vallis Circaria Lotharing. Diœceſis Metenſis.

PRæpoſitura hæc Monialium, filia Salinævallis, quam Layruëlius & Pagius *Bellum ſtagnum* nuncupant, hanc monumenta domeſtica *Bellumri-vum* dicunt, gallicè *Berup*, quinque horis à matrice Eccleſia ſejunctum, tribus à civitate Metenſi, ſecùs oras præterlabentis rivuli, dividentis Lotharingiæ fines, à Territorio Metenſis Epiſcopatûs, poſitum.

Exordia iſtius Præpoſituræ, documenta non explicant, incrementa ejus variis Benefactor...

donariis reteguntur. Anno 1215. Viricus Miles de *Baſcourt*, laude & aſſenſu Helvidis uxoris ſuæ & filiorum ſuorum dedit Eccleſiæ B. Mariæ apud *Bellum-rivum*, curſum rivi ad molendinum. Miror Hugonem Capellanum *Belli-rivi*, traditioni acceſſiſſe teſtem, prætermiſſo Præpoſito. Fortè jam tum ex Præpoſitura in Conventum ſimplicem, ſub Prioriſſæ præfectura defecerat Bellus-rivus.

Anno 1234. Petrus Advocatus Metenſis, & Havidis mater ejus, ad augmentum virginei cœtûs, nonnullas adjecerunt poſſeſſiones in vicinia. In eo ſeceſſu ſubſtiterunt Sanctimoniales, donec vel Ordinis cenſorius enſis reſecuit illas, vel bellorum impetus campeſtre parthenium vaſtavit.

Nunc verò in prædium nobile, ſummâ juriſdictione gaudens, ornatum Eccleſia, ad quam pauci coloni ſtatis concurrunt diebus, ut ſacris operanti ſtipendiario Sacerdoti, interſint, redacta eſt Præpoſitura, ejuſque proventus matri Eccleſiæ ſunt conjuncti.

BELLUS-LOCUS.

Bellus locus Fil Præmonſtrati Diœceſis Trecenſis Circariæ Franciæ.

* Aube.

OSbertus & Alardus Sacerdotes, vitæ rigidioris & ſolitariæ cupidi, deſertam *Bervillæ* Eccleſiam ad *Albæ** ripas, & à Barrenſi civitate duabus & ſemi-leucis ſeparatam, inhabitarunt, locum ex arridente planitie, & ſinuoſi fluminis meandro belliſſimum. Ut ſui domicilii, ac ineundæ diſciplinæ ſtatum firmarent ambo ſacerdotes, Philippum Epiſcopum Trecenſem convenerunt, in cujus Diœceſi rudera exſtabant Eccleſiæ ſancto Salvatori, & B. Marco pridem nuncupatæ, & ab eo non ſolùm Eccleſiam, ſed & ſuſceptæ vitæ ſub regula S. Auguſtini, confirmationem impetrarunt anno 1112. ſub Epiſcopi auſpiciis ſic convaluit Congregatio & numero Fratrum, & virtutis famâ, ut Airardus Brenenſis* Comes, in cujus Dynaſtiæ finibus excreverat ſurculus germinis Auguſtiniani, ſtatim ad ſuſtentationem Fratrum, amplam patrimonialis fundi partem, in villa de *Juſſens** contulerit, cum jure paſcui, & lignationis.

* Brienne.

* Giffey.

Quam donationem Walterus Brennæ Comes, & Airardi filius, laudavit anno 1122. in præſentia Henrici Epiſcopi Trecenſis, & paternam liberalitatem auxit novis beneficiis, de aſſenſu Adelaïdis ſponſæ, Airardi, Andreæ, Mariæ, & Helvidis filiorum ſuorum.

Conſtitutam Abbatiam, & ſuis ſtantem legibus, Apoſtolico munimine petiit Abbas Odo roborari. Poſtulantis preces interceſſione ſua ſuffulſiit Epiſcopus Trecenſis Hatto, & ad utriuſque ſupplicationem, manavit Bulla Innocentii II. anno quâ invectus in *Bellum-locum* Ordo, & collata monaſterio prædia aſſecurantur.

I.

Ad annum 1140. ſub Auguſtini regula, nullis temperata conſtitutionibus, vixerunt Bellilocenſes, donec Ordo Præmonſtratenſis bonum Chriſti odorem effundens per Galliam, ad ſimile vivendi genus eos allexiſſet. Ex Præmonſtrato matrice Eccleſia, accerſivere viros opere, & ſermone potentes, qui genuinum Norberti ſpiritum inſeruere. Illum tam copioſè ebibit Abbas Odo, ut tenendi gubernaculi & propagandæ Religionis capax, judice Hugone ipſo Archimandritâ, fuerit renuntiatus, & in dignitate, quam priùs obierat laudabiliter, inſtauratus ſuffragio Patrum perſtiterit. 21. Aprilis 1146. finem vivendi fecit Odo, & in ejus locum ſuffectus eſt.

II.

RADULPHUS, qui anno 1147. confirmationem obtinuit ab Eugenio III. ne adeptionem bonorum, aut mutationem Ordinis cavillator quis impeteret. Parem ſponte ſuâ, ad cautelam, dedit Radulpho Walterus, Brennæ Comes, paternæ liberalitatis approbationem. Regimen Radulphi ſeriùs auſpicantur, qui anno 1147. initia illius aſſignant, cum Hattonis Epiſcopi Trecenſis chartæ in favorem *Baſſifontis* exaratæ anno 1146. teſtis appelletur. Anno 1154. ſubſcripſit Inſtrumento *Simonis Domini Belfortis*, pro Abbatia noſtra Capellæ ad plancas.

Du Cheſne Preuves de Broyes & Châteauvillain, pag. 19. 20.

III.

JOANNES, Valteri Brennenſis Comitis filius, anno 1158. in Abbatem ſublectus, * Iteratam ab Alexandro III. monaſterii ſui protectionem, tuitionemque impetravit anno 1175. uno penè à Prælatura Præmonſtratenſi abdicata, anno: ad eam quippe, ſuffragio Fratrum, poſt Philippi mortem vocatus fuerat; ſed malevolorum calumniâ amotus eſt paucis ab inſtallatione diebus, & ad Bellilocenſem ſponte rediit. Ut Abbas Belli-loci ſubſcribit anno 1182. chartæ Simonis Domini *Belliſortis*, pro Abbatia de Bullencuria in Diœceſi Trecenſi. Vide du Cheſne *Preuves de la Maiſon de Broyes & de Châteauvulain*, pag. 21.

* Eodem anno ſubſcripſit chartas compoſitionis factæ inter Galterum II. Epiſcopum Laudunenſem, & Abbatiam Præmonſtrati.

IV.

STEPHANUS vivebat anno 1185.

V.

NICOLAUS anno 1188. moritur.

VI.

JOANNES II. huic Clemens III. Bullam inſcripſit anno 1188. & parochiales Eccleſias de *Saucourt*, & de *Blaignicourt* à Manaſſe Lingonenſi,

gonenſi, & Manaſſe Trecenſi Epiſcopis obtinuit. Pacem, mediante Garnero Epiſcopo Trecenſi arbitro, reſarcivit anno 1202. cum Fratre Simone de *Jaſſaine*, Religioſo ſancti Michaëlis Tornodorenſis, ſuper tractu decimarum de *Branna* & *Jaſſaine*. Anno ſequenti obiit, & ad cornu Evangelii ſub hac Epigraphe tumulatus eſt.

» Hic jacet Dominus Joannes piæ memoriæ
» Abbas iſtius loci, vir religioſus, qui obiit
» anno Domini 1203. 7°. kal. Junii, & qui
» viderit ſepulturam ejus, dicat, anima ejus
» requieſcat in pace.

VII.

PETRUS, anno 1230. denatus, ad cornu Epiſtolæ hoc Epitaphio donatus eſt.

Hîc qui cuncta regit, Dominum perducat ad æthra
Petrum, quem petra protinùs iſta tegit.
Hoc quod es, ipſe fuit, quod & eſt, eris, hoc memorare.
Diſſolvi voluit & cum Sanctis habitare.
Quod ſibi concedat Trinus & unus. Amen.

Sacræ Antiq. Monum. pag. 85.

Hujus Abbatis tempore, Gervaſius Præmonſtrati Abbas, canonicam *Belli-loci* viſitationem inſtituit, ut *quoſdam ipſius Eccleſiæ Fratres pro exceſſibus emittendos*, ad alia monaſteria ablegaret; at quidam Canonicus conſanguineos ex inſidiis eduxit, qui armatâ manu Capitulum ingreſſi, Gervaſio, & aliis Abbatibus graves intentavere minas, niſi ab omni mulcta flagitioſos Canonicos eximerent. Totam hujus rei ſeriem confectam habes in Gervaſii Epiſtola 96ª ſacræ Antiq. Monum. p. 85.

VIII.

ROBERTUS.

IX.

GUILLELMUS.

X.

REGINALDUS.

XI.

GUIDO in actis 1303. & 1310. Abbas nominatus.

XII.

JOANNES DE *VENDEUVRE* florebat anno 1321.

XIII.

NICOLAUS.

XIV.

GIRALDUS.

XV.

PETRUS II.

XVI.

ALANUS LE *MARONNIER*.

XVII.

NICOLAUS *JONQUEREUIL*.

XVIII.

PETRUS III.

Iſti omnes nullâ chronologicâ notâ deſignati, ſucceſſivo hoc ordine ad fidem Catalogi, fuerunt diſpoſiti.

XIX.

PHILIPPUS *MARCHAND*, cujus extat ſequens Epitaphium.

Cy giſt religieuſe Perſonne F. PHILIPPE MARCHAND, humble Abbé de céans, qui trépaſſa le 15. Janvier 1514.
Priez Dieu pour lui, diſant *requieſcat in pace*.

XX.

DESIDERIUS *SYLVESTRE*, domum, campanilia, domûs fornices ædificavit. Temporalis ſuæ adminiſtrationis rationem feriâ v. in Cœna Domini quotannis Patri Abbati reddere conſueverat. 23. Octobris 1557. obiit, & in Sanctuarii meditullio ſepultus eſt, hâc inſcriptione ipſi impoſitâ.

Cy giſt religieuſe Perſonne F. DIDIER SYLVESTRE Abbé de céans, qui trépaſſa le 23. Octobre 1557. Priez Dieu pour lui.

XXI.

ANTONIUS *CARNERIOLE*.

XXII.

PETRUS *SENNETON*.

XXIII.

JOANNES *GOBINET*.

XXIV.

SEBASTIANUS *SENNETON*, ceſſit anno 1600.

XXV.

CAROLUS DE *BORDEAUX* ex Senatore Pariſienſi per reſignationem factus Abbas Belliloci, profeſſionem emiſit, & primus Pontificalium uſum obtinuit à ſummo Pontifice, anno 1622. nepoti ſuo per dimiſſionem Abbatiam tranſmiſit.

XXVI.

PETRUS LE *BRUN* anno 1641. Abbatiam abdicavit in favorem *P. Aubert*.

XXVII.

NICOLAUS *AUBERT*, Ordinis Syndicus, & Vicarius generalis Circariarum Campaniæ &

Burgundiæ, zelo religionis & diſciplinæ præcipuus, obiit anno 1684.

XXVIII.

Antonius *Hardy*, Canonicus Præmonſtrati, Prior Gaudii-vallis, ex Paſtore de *Jaucourt*, fit Abbas Belli-loci anno 1684. ſed morte poſſeſſionem præveniente, ſexto à nominatione ſua menſe, ſublatus eſt, & in medio populi, tranſlationem exuviarum ejus ex amore præpedientis, ſepultus eſt.

XXIX.

Henricus *du Cauroy*, Canonicus S. Martini Laudunenſis, Ordinis Procurator Syndicus, ſeptemdecim annis gubernaculum geſſit, & ſubitaneâ morte præoccupatus, die ſancto Laurentio ſacrâ, 1701. dimiſit.

XXX.

Joannes-Christophorus *Mathieu*, Doctor Sorbonicus, Burgundiæ & Campaniæ Vicarius generalis 1. Novembris anni 1701. à Rege Galliæ deſignatus Abbas, dignitatem exuit ſpontaneâ ceſſione anno 1730.

PATERNITAS.

. Tres genuit filias Bellus-locus, quarum prior eſt *Carthovorum* in Diœceſi Sueſſionenſi. Vide in *Carthovoro* quid in utramque partem ſuper hac Paternitate agitavimus. Sed cauſam audio finitam, dùm hæc ſcribimus, & Carthovorum reſtitutum Abbati Belli-loci.

2° Eſt Baſſus-fons.

3° Capella ad Planchas. Ambæ Diœceſis Trecenſis.

PASTORATUS.

Poſſidet duos: Primus eſt *Jaucourt* in Diœceſi Lingonenſi, ex conceſſione Manaſſis Epiſcopi, de anno 1188.

Secundus *Blaignicourt*, ex donatione ejuſdem Epiſcopi de anno eodem.

SACRÆ RELIQUIÆ.

Anno 1490. Jacobus *Vaguier* Epiſcopus Trecenſis, ad ſupplicationem Abbatis Belli-loci, ſacra Sanctorum lipſana, pheretris ex vetuſtate ruentibus, viſitavit, & in thecas decentiores, Reliquias involucro pergameno deſignatas tranſtulit, ſuo munitas ſigillo, & apographo. Illarum elenchum hic atteximus.

De Cruce D. N. Jeſu Chriſti.

De Capillis B. Mariæ Virginis.

Pars magna corporis S. Bobini Epiſcopi Trecenſis.

Pars oſſis notabilis de corpore S. Marci.

Pars digiti S. Andreæ.

Coſta S. Laurentii Martyris.

Os humerale S. Blaſii Epiſcopi, & Martyris.

SS. Coſmæ & Damiani digiti duo.

SS. Innocentium, & ſanctæ Claræ oſſa.

Uno, ſed inſigni mauſolæo gloriatur Bellus-locus, Gualteri Brennæ Comitis, Ducis Athenarum, Franciæ Conſtabularii, qui 20. Septembris 1356. in conflictu Pictavienſi occiſus, ad Belli-loci monaſterialem Eccleſiam delatus eſt, ibidemque honorifico apparatu, ſub hoc lemmate ſepultus.

Cy giſt très excellent Prince Monſeigneur Gualthier Duc d'Athenes, Comte de Brienne, Seigneur de Liche, Conneſtable de France, qui trépaſſa le 20. Septembre 1356. en la bataille devant Poitiers, quand le Roy Jean fut prins.

Vide Probat. à col. CCLIIJ. ad col. CCLVIJ.

BELLUS-PORTUS.

Bellus-portus Fil. Lucernæ Diœceſis Brioceſis Circariæ Normanniæ Borealis.

* L'Iſle de S. Rion.

* S. Brieux.

ALanus Dominus de *Govello* & Comes *de Penthievre* Henrici Comitis & Petronillæ filius, de illuſtri Britanniæ Aremoricæ Comitum, ortus ſanguine, Princeps ad pietatem à natura compoſitus, & fundatione monaſterii *Inſulæ S. Rionis* * jam clarus in Eccleſia, Abbatiam *Belli-portûs* erexit, ſeptem à Brioceſi * civitate horis, & aſcitis è Lucerna Canonicis, regulæ addixit Præmonſtratenſium. Dignam benefico autore dotem accepit monaſterium, ampliſſimo ſuo ambitu, ſylvis, paſcuis, piſcationibus, Eccleſiarum unionibus ad utramque Britanniam porrectis, quondam opulentiſſimum, & alluentis Oceani undis à Septentrione munitum, pro muro.

Naſcentem Canoniam Briocenſis Epiſcopus Joſſelinus fovit, & diplomate ſuo confirmavit anno 1202. haud abſimili protectione illam dignatus eſt anno eodem Innocentius III. Pontifex. Solus in Fundatoris munificentiam inſurrexit Joannes *Meſchin* * Epiſcopus Dolenſis, qui à Victorinis Canonicis tranſlatam ferebat ægrè Abbatiam *Inſulæ S. Rionis*, ad Præmonſtratenſes Belli-portûs, ſperans fortè reduces aliquandò Victorinos ad priſtinam habitationem, quam ultrò deſeruerant. Gravabatur inſuper donatione trium Paſtoratuum ſuæ Diœceſeos, quaſi ad alienos verſâ hæreditate, direptioni darentur oves. Verùm maturiùs re libratâ, & Præmonſtratenſium ſanctitate inſpectâ propiùs, ſenſum mutavit & linguam. Alani laudavit opus, liberalitatem ejus ſuâ roboravit approbatione, & in arrham amoris, & fœderis, Belloportui contulit ſancti Maudetii * caput, ſummâ ad noſtram ætatem veneratione, magno populorum fructu aſſervatum. Aderant & teſtes, obfirmarunt concordiam, Bartholomæus Archiepiſcopus Turonenſis, Hervæus Ceno-

* Vulgo de la Mouche.

* S. Maudet de quo nihil Sauſſæus, nihil D. Chaſtellain habent in ſuis Martyrologiis. Nec P. A. Lobineau in ſua Britonum hiſtoria: Abbatem fuiſſe ſcribunt in Britannia, floruiſſe Maudetium ſæculo 8. Belli-portuenſes, ejuſque feſtum celebrant 18. Novemb.

Digitized by Google

manenſis, Petrus Rhedonenſis, Godefridus Nannetenſis, Petrus Maclovienſis, Gicehoncius Venetiæ, Guillelmus Cornubiæ, Epiſcopi.

Conanus frater Alani, & fraternæ pietatis æmulus, Caſtrum ſuum *de Ravendale*, illiusque proventus, quos abundè poſſidebat in Anglia, Bello-portui tranſcripſit, unà cum jure patronatûs Eccleſiarum: cui donationi ſuo acceſſit ſuffragio Guillelmus Epiſcopus Lincolnenſis.

Ne autem donatoris fraudaretur intentio, providit Innocentius III. ſuo Reſcripto anni 1207. per quod Abbati de Bello-portu indulſit facultatem ad ultramarinas regiones mittendi ſuos Canonicos, qui etſi peregrini idiomatis ignari, regere nihilominùs Parochias per Vicarios linguæ Anglicæ peritos licitè poſſent.

Variabilis hominum indoles, nec priorum exemplo, nec utilitatis publicæ incentivo allecta, ſed novitatis plerumque agitata ſpiritu, amat convellere patrum limites, & priſtinas non horret infringere ſanæ vetuſtatis ſanctiones. Iſthoc animo actus Briocenſis Præſul, intemeratas prædeceſſorum leges, & aviti amoris ergà Bellum-portum fœdus dirumpens, à Parochiarum adminiſtratione Canonicos ſubmovit, licet ab anno 1246. ſolemni Concordato confirmatos, & Alexandri IV. munitos diplomate. Pontificem appellavit Abbas, læſæ authoritatis vindicem; aſt Epiſcopus imminentem ſibi cenſuram, prohibitivo decreto declinavit, quo Clericis Diœceſanis vetuit, manans quodlibet à Curia Romana Reſcriptum mandare executioni, ipſo priùs non conſcio, aut non permittente.

Illuſæ Pontificiæ authoritatis crimen, ipſi Pontifici intimavit Abbas, & ad ejus monitionem Alexander IV. Cantorem Conſtantiæ delegavit, qui ſalutaribus conſiliis Briocenſem ad ſaniùs ſapiendum inſtigaret, ſpoliatoſque reſtitueret beneficiis. Non profuit monitoris adhortatio. Turonenſis Metropolitæ interpoſita eſt à Pontifice authoritas, & cenſuris armanda fuit Apoſtolicis, quas Briocenſis reverenter formidans, nocendi abjecit animum, intruſumque ſecularem ſacerdotem in Parochiam de *Plouha* depulit. Sopita difficultas recruduit ſub Joanne Briocenſi Epiſcopo. Is bellum indixit Ordini fatale, privilegia impetivit, viſitationem canonicam inſtituere, Abbatem ad Synodum citare præſumpſit, renuentem cenſuris, & excommunicatione feriit anno 1411.

Mirabili hoc attentato ſtupefactus Abbas, ad Archiepiſcopum Turonenſem provocavit primò, at meliùs poſtea conſultus, Abbatis ſanctæ Genovefæ Pariſienſis, à Joanne XXIII. conſtituti privilegiorum Ordinis ſequeſtri, & vindicis, tribunal appellavit. Appellantem excepit benignè, & per ſubdelegatum ſuum Gerardum *Michaelis*, Canonicum & Cantorem Virdunenſem, prohibuit Briocenſi Epiſcopo, ſub excommunicationis pœna, ne ultrà Belli-portûs Abbatem laceſſeret, aut Romanæ ſedis impugnaret privilegia. Intentatum fulmen deſpicatus eſt Præſul, vibrantis authoritatem ſpernens; unde anno 1414. Belli portenſis Abbas ad Romanam Curiam confugit. Anno integro acriter diſputatum eſt, tandemque finali ſententiâ, cenſuræ Epiſcopales, tanquam à judice non habente poteſtatem, proſcriptæ ſunt, & Abbati privilegiorum aſſerta eſt poſſeſſio.

Infractus hoc judicio Epiſcopus, imò in victorem inſoleſcens audaciùs, Abbatem * inhumanitùs captum, carceri mancipavit; tùm * Joannem Boſchier.
feſtinus Belli-portum petit, & hoſtili manu monaſterium ſubiens, canonicam viſitationem inſtituere tentat: Canonici pro viribus obſiſtunt, parere jubenti detrectant, & Romanam ſedem, injectâ appellatione, implorant. Martinus V. querelam clementer auſcultat, & diuturnæ captivitatis, quam patiebatur Abbas, miſertus, Cardinalem de *Brancariis* judicem ad partes, & cognitorem ablegat, qui poſt ventilatam per omnes ſinuoſæ tricæ anfractus cauſam, Abbatem libertati reſtituendum, ſub anathemate, ſanxivit. 23. Octobris 1423.

Quæſtionem de privilegiis intactam Bartholomæo *Guiſchardi* dirimendam commiſit anno ſequenti Pontifex idem. Agitatam, verſatamque per omnes ſenſus privilegiorum materiam, Eugenius IV. anno 1433. in favorem Belli-portûs plenariè concluſit, & Joannis XXIII. & Alexandri V. Bullas, quibus Ordinis juriſdictio, libertates, prærogativæ eliquantur, innovavit. His repagulis necdùm coërceri potuit prurigo Briocenſis Epiſcopi. Iterùm litibus Belli-portum vexavit, ſed infelici ſemper exitu. Romæ, judicio Petri *Nardi*, Auditoris ſacri Palatii, revinctus eſt. Non quievit Epiſcopus, ſed ulteriori ſententiâ rem poſtulavit definiri. Petrum *Martini de Caveis rubeis*, Papæ Capellanum, & ſacri Palatii Auditorem, obtinet judicem, à quo ſimiliter damnatus, tertiò alios judices interpellat, Laurentium de *Arecio*, & Robertum de *Cavalcantibus*, ambos S. Palatii Auditores, quos pariter ſenſit ſuis prætentionibus adverſos. Interritum litigatorem ſupremo 1435.
denique judicio attrivit Eugenius IV. & tres 1436.
ſententias conformes, calculo ſuo approbans, 10. kal. Julii.
Anſelmum de *Breda* Leodienſis Eccleſiæ Canonicum, & Archidiaconum Hannoniæ, executorem Reſcripti Apoſtolici deſignavit. Provinciam hanc à ſummo Pontifice ſibi concreditam, Anſelmus incredibili animo confecit. Ducem Britanniæ ſupremamque ejus Curiam Eugenii decreto nactus obſequentes, ipſum Epiſcopum in ordinem, & obedientiam redegit.

I.

RADULPHUS è Monaſterio Ardennenſi acceſſitus, à Joſſelino Briocenſi Epiſcopo, Bel-

li-portûs primus Abbas inſtituitur anno 1202.

II.

GUILLELMUS *LARCHER* uno adminiſtratam anno Abbatiam dimiſit.

III.

SIMON.

IV.

ROGERIUS.

V.

HERVÆUS DE *BAZOGES*, Epiſcopus Dolenſis, anno 1265. * electus, geſtatam annis quatuor laudabiliter Infulam abdicavit, & in Belli-portenſe monaſterium, ex humilitatis & pœnitentiæ deſiderio ſecedens, religioſam illic vitam profeſſus eſt. Fratrum poſtea votis, in Abbatem aſſumitur, reluctans colla ſuppoſuit oneri; refectorium ædificavit, fovit diſciplinam, micuit virtutibus, & regimen ſanctum pretioſâ morte conſummavit.

* Non legitur hic Epiſcopus apud ſan-Marthanos fratres.

VI.

ROBERTUS DE *FONTE-VIVI*.

VII.

YVO DE *QUERITY*.

VIII.

MICHAEL *GAUTIER*.

IX.

GUILLELMUS.

X.

PETRUS D'*AGAVILLE*.

XI.

JOANNES DE *MONTMARTIN*.

XII.

JOANNES DE *HUMO*.

XIII.

MICHAEL *VIVIEN*, S. Yvoni amicitiâ conjunctiſſimus; eidem morienti aſtitiſſe ferunt; ipſe verò Abbas 4. Octobris anni 1304. viam iniit univerſæ carnis.

Vide Bollan. ad diem 19. Maii T. 4. Maii, p. 560.

XIV.

ANDREAS *FABRI*, teſtis ſiſtitur in proceſſu inquiſitionis miraculorum S. Yvonis, factæ anno 1330. declaratque ab febre continua, cujus æſtu laborabat à quatuordecim ſeptimanis, convaluiſſe per S. Yvonis invocationem, & præſentiam corporalem, ut videre eſt apud Bolland. ad diem 19. Maii, p. 579.

XV.

JOANNES *CANET*.

XVI.

GUILLELMUS DE *POMERIE*, ædium Abbatialium ſtructor obiit 12. Novembris 1355.

In computu annuo proventuum Abbatiæ, hoc tempore, à Proviſoribus eliquato, viginti millia modiorum frumenti annuatim percipiebat ex ſuis villis Bellus-portus, Angliæ reditibus non computatis. Anno 1352. ſubſcripſit Guillelmus, cùm cæteris Abbatibus, Epiſcopis, & Proceribus Britanniæ, inſtrumento, quod Joanna Britanniæ Duciſſa confecit, tradiditque Legatis, quos direxit in Angliam de libertate Caroli Bleſenſis tractaturos.

Hiſt. de Bretagne, Tom. 2. p. 491.

XVII.

JACOBUS *MORICEAU*, 19. Aprilis defunctus anno 1373. huic Abbati, ejuſque monaſterio litteras ſalvæ-guardiæ, & confirmationis omnium poſſeſſionum indulſit Eduardus III. Angliæ Rex an. 1359.

Ibid. p. 498.

XVIII.

JOANNES *CILLART*, denatus anno 1397.

XIX.

JOANNES *BOSCHIER*, intrepidus pro deffenſione immunitatum Ordinis, & Abbatiæ ſuæ juriſdictionis, adverſùs Briocenſem Epiſcopum propugnator uſque ad vincula; magnis licet ſumptibus repullulantes hinc inde diſcordias compeſcuerit, nihilominùs domi & foris ædes inſtauravit caducas, & ſacrarium ornavit argenteis jocalibus. Joanni V. Duci Britanniæ charus, hunc hoſpitio frequens excepit, anno 1420. ad Bellum-portum iter arripientem Principem, ut ibi pernoctaret, ex inſidiis appetere voluit Oliverius Comes de *Penthievre*, ſed inimici eluſit ferales inſidias dilatus in alium diem adventus Ducis, aliam carpentis viam. Inter tumultuantis Britanniæ ſciſſuras, ſuo Principi addictus, fidem ſervavit integram, & exactis in regimine annis 45. piè moritur anno 1442. provectæ ætatis, virtutis probatæ ſenex.

XX.

JOANNES *HUET*, in brevi conſummatus, nepoti locum fecit.

XXI.

PETRUS *HUET*, juris utriuſque Doctor, à Cardinale de *Coetivy*, ad Britanniæ partes, pro informatione miraculorum B. Vincentii Ferrerii, albo ſanctorum referendi, ſubmiſſo, Pontificalium uſum impetravit anno 1456. Hujus Abbatis tempore florebat in Bello-portu Yvo *Belhuec*, Canonicus & Sacerdos, mortificatione, Religionis ſtudio, fervoris ſpiritu ſpectabilis. Anno 1464. fatis functus, multiplici & glorioſâ apparitione viſibilem ſe pluribus exhibuit, *quaſi*, inquit Necrologium, *peteret canonizari*.

Digitized by Google

XXII.

ALMARICUS DE LA ROCHE, ex reſignatione in manibus Pontificis Sixti IV. facta, Abbas ſuffectus eſt anno 1479. eſſe verò deſiit ex ceſſione ultronea, anno 1490.

XXIII.

ROBERTUS DE LA VALLE'E, obiit an. 1498.

XXIV.

JOANNES DE BIGOT Abbatum regularium ultimus, 4. Septembris 1540. moritur; & ante mortem ejus, avidior Commendatariorum natio in Abbatiam inhians, illam invaſerat, ſeneſcentis ultra ſpem Prælati impatiens.

XXV.

GUILLELMUS *QUEMPER DE LANASCOL*, Trecoricenſis Canonicus, involavit in Abbatiam ex regia nominatione anno 1532. morte urgente hanc dimiſit, an. 1546.

XXVI.

SIMON DE *MAILLE'*, Archiepiſcopus Turonenſis.

XXVII.

HYPPOLITUS Cardinalis de *FARNEZE.*

XXVIII.

TORQUATUS DE GONDY.

XXIX.

CLAUDIUS DE *LA ROCHEPOZE'* adiit Abbatiam anno 1581.

XXX.

CLAUDIUS DE *MARBEUF*, anno 1598. proviſus.

XXXI.

FERDINANDUS *CHASTAIGNER*, anno 1600. inſtallatus.

XXXII.

GABRIEL *LAURENDEAU*, anno 1608. deſignatus Abbas.

XXXIII.

NICOLAUS *DAVID*, anno 1618. nominatus à Rege.

XXXIV.

LUDOVICUS *CHASTAIGNER DE LA ROCHEPOZE'*.

XXXV.

CAROLUS *CHASTAIGNER*.

XXXVI.

ANNA *CHASTAIGNER*, ex reſignatione anteceſſoris creatus Abbas à Pontifice, anno 1639.

XXXVII.

ALEXANDER DE *LA ROCHEFOUCAULT*, à Rege Abbas deſignatus, anno 1679.

Vigente Commendâ, viguerunt illic Priores, morum probitate, zelo diſciplinæ regularis, rerum temporalium adminiſtratione commendabiles. Quos inter eminuerunt P. Franciſcus *Martin*, Canonicus S. Joannis Ambianenſis, qui ad tenorem Statutorum Ordinis, domûs regimen ſtrictè compoſuit. Obſervantiæ ejuſdem tenax P. Vincentius *Royer*, invectam regularitatem non modò fovit, ſed etiam ædificia reparavit è fundamentis, inſtruxit hortos lepidè, ſacriſtiam ſacerdotali ſuppellectile auxit, Eccleſiam ornamentis ſic fecit ſplendidam, ut Britanniæ cæteras vincat decore. Denique ad annum 1690. perductum regimen tranſmiſit, uti formam regendi, ſequioribus.

PASTORATUS.

Plouzec, in Eccleſia monaſteriali.
Yvias.
Plouha.
Etable.
Pordic.
Plelo.
Plouvara. Diœceſis Briocenſis.
Plouagat.
Chaſtel Audren.
Goudelin.
Bocho. Diœceſis Trecorenſis.
Inſula de Brehat.
Querity.

Perros, in duas ſciſſus Parochias, quarum altera *Lanevés*, ſecunda *Lanvigner*, in Diœceſi Dolenſi.

In Anglia Paſtoratus poſſidebat infrà ſcriptos.

Waltam.
Benelobi.
Belesbi.
Hautecleve.
Bevendala.
Brilegai.
Havardebi.
Alewardebi.
Belebi.

SACRÆ RELIQUIÆ.

S. Rionis Archiepiſcopi Bituricenſis, ut aiunt, * cranium, thecâ argenteâ accluſum.

Ejuſdem os brachiale thecâ argenteâ reconditum.

Caput ſancti Maudetii Abbatis Britonis, cujus monaſterium anno 878. vaſtatum & extinctum, in Inſula cognomine, florebat olim.

* Nullus inter Epiſcopos Bituricenſes occurrit S. Rio. in Biographis legitur S. Riocus & Riovenus in Britannia minori.

Digitized by Google

Hujus Sancti Reliquiæ Burdigalam tranſlatæ ſunt, præter caput, & os ſuperius brachii, quæ anno 1202. ceſſerunt Abbatiæ Belli-portûs. Feſtum S. Maudetii 18. Novembris, ritu ſolemni celebrant Belli-portenſes.

MONUMENTA SEPULCHRALIA.

In Sanctuario Eccleſiæ Belli-portenſis eminent arcuatis ſub fornicibus mauſolæa duo. Horum alterum exhibet hominis cataphracti figuram, in clypeo ſculpta gentilitia ***Goellorum*** arma * geſtantem.

* D'argent au chef de gueule.

Alterum, ſtatuam mulieris incumbentis ſuſtinet. Sub his inſignibus monumentis quieſcunt Fundatorum corpora. In Capitulo ſaxea, & prominens viſitur imago Duciſſæ, coronam habentis in capite; nullam verò nec temporis, nec nominis notam præferentis ad limbos. Joannam Britanniæ Duciſſam, Comitiſſam de ***Goello***, & Caroli Bleſenſis uxorem, de Fundatorum ſanguine materno ſatam, illic tumulatam eſſe conjectant, ex traditionis ſuffragio, quam rerum Britannicarum Scriptores elevant, dùm in Choro Minoritarum ***Guingampi***, anno 1384 ſepultam aſtruunt. Vide Probat. à col. CCLVIJ. ad col. CCLXXIJ.

BELLUS-REDITUS alìàs Mons S. Cornelii.

Bellus-reditus. Fil. Floreffia Diœceſis Leodienſis Circaria Floreffia.

OLim in monte S. Cornelii juxta Leodium, Abbatia ſtetit; inde Leodium tranſlata, ut locum, ſic nomen mutavit. Alberonem Epiſcopum Fundatorem agnoſcit; Floreffiam parentem veneratur. Quo autem anno Religioſos antea in Monte S. Cornelii Deo militantes, & à ſeculo XII. ineunte ſub Epiſcopali viventes manu, amoverit Albero ut Præmoſtratenſes induceret, variæ ſunt Authorum ſententiæ. In eam libens propenderem, quæ aſſerit anno 1121. Alberonem in advocandis ab initio Epiſcopatûs ſui viris religioſis ad diœceſim ſuam, promptum & fervidum, accerſiviſſe è Floreffia certum Canonicorum, quos Eccleſiæ bono, & diſciplinæ Cleri inſtaurandis promovendiſque, noverat aptiſſimos. Verùm ne id aſſeveranter dicam efficit monumentorum defectus; necnon & impotentia gignendi quâ tum laborabat Floreffia, ſub finem iſtius anni dumtaxat vagiens. Inſuper charta Alberonis anno 1124. in plenaria Synodo liberam declarantis & banno confirmantis Eccleſiam Montis S. Cornelii, ne verbulo quidem injecto de Ordine Præmonſtratenſi, remoratur nos, ne præcoces Bello-reditui Præmonſtratenſi natales adſcribamus. Sed tamen hoc anno Canonicos è Floreffia deſumptos, in poſſeſſionem Montis S. Cornelii miſſos fuiſſe ſuſpicari liceat, ex modo dicta emancipatione & ſubſtractione de manu Epiſcopali. Quippe immutatio regiminis, immutatos incolas nonnihil ſuadet.

Incaſſùm hæreremus ſtabiliendæ epochæ, monumentis convincentibus deſtituti. Id unum certò conſtat, quocumque anno contigerit, Præmonſtratenſes in Leodienſem agrum migrantes, magnum quid ſecum attuliſſe emolumenti. Etenim huic virorum fortium turmæ fortiſſimus præerat Lucas; non ſolùm vitæ ſanctioris exemplo, ſacrâve eloquentiâ, vel precibus, virtuti per urbem amplificandæ, exornandæque ſtrenuam navavit operam; aſt etiam hæreſibus, veluti per cuniculos in Rempublicam proſerpentibus bellum internecinum intulit.

Fiſen Hiſt. Leod part. 1. pag. 224.

Tam ſedulò & viriliter in opere Domini laborantem Lucam temporali mercede donavit Albero. Seculares viri recentium hoſpitum ***Montis-Cornelii***, piâ moti converſatione, facultatum ſuarum partes haud exiguas, illis ad ſublevamentum contulerunt. Hos inter enumerantur Petrus & Fridericus de ***Jupilia***, Rogerus de ***Baſſeine***, Franco Miles, Oudelinus ***Villeir***, Epiſcopi Camerarius, & alii plures; quos ad charitatis officia alliciebat Lucas, ſuæ charitatis exemplo.

I.

Inter illius ævi Scriptores celeberrimus Lucas audiit: in exponendis divinis voluminibus nobile ſortitus erat ingenium; in ſecularibus litteris eruditè inſtructus, epiſtolas & ſermones leporibus exornabat. Optimum fuiſſe civem atteſtatur Carolus Langius, Canonicus Leodienſis, eumque laudat de præſtitis beneficiis ingentibus, concivibus ſuis ***Bullonii*** Caſtrum obſidentibus. Denique IX. kal. Novembris, dierum & meritorum plenus Abbas, vitæ integritate, prophetiæ dono, cælitum convictu ſpectabilis, animam luce de cœlo demiſſâ perfuſam, efflavit anno 1179. Sacros ejus cineres è ***Cornelii-monte*** ad ***Belli-reditûs*** monaſterium adſportarunt migrantes Canonici, ut piè creditur.

II.

GERARDUS teſtis fuit chirographi & donationis ſeptem bonariorum terræ, & duarum curtium in ***Mirmorte***, teſtamenti tabulis legatorum ab Eca, pro Anniverſario ſuo, & Bolandi mariti ſui anno 1170. Tunc tantùm erat Diaconus. Poſt Lucæ obitum, licet ætate minor, virtute grandævus, ad Abbatialem evehitur infulam. Paſtoratum de ***Louverval*** impetravit. V. kal. Octobris obiit anno circiter 1189.

Digitized by Google

III.

Gosſevinus ab anno 1190. Abbatem egiſſe deprehenditur in charta donationis duorum bonariorum terræ per Joannem Canonicum ſancti Pauli, ab Hugone Leodienſi Epiſcopo patronatum Eccleſiarum de *Simplueldt*, & de *Soumaigne*, poſtremum concedente Winando Equite, obtinuit annis 1203. & 1204. Obiit kal. Martii 1205.

IV.

Alexander accepit ab Innocentio III. anno 1205. confirmationem donationis & poſſeſſionis Eccleſiarum B. Nicolai ſupra pontem Leodii, B. Bovonis in *Louverval*, S. Lamberti in *Boſoit*, S. Regii de *Simplici via*, & S. Lamberti in *Sumaigne*.

V.

Engelbertus.

VI.

Joannes ſub Abbate Goſwino Prioris obiba officium. A Wigero Milite jus patronatûs de *Grembede*, de conſenſu Hugonis Epiſcopi Leodienſis, obtinuit anno 1223.

VII.

Guillelmus de *Tongres*, filius Guillelmi de *Tongres* Militis, à patre ſuo moriente, hæres inſtitutus fuit duorum bonariorum terræ in *Radeckeim*, ſub onere Anniverſarii anno 1237.

VIII.

Petrus, ad quem directa fuit Bulla Innocentii IV. anno Pontificatûs 3. Chriſti 1245.

IX.

Nicolaus. Hujus tempore ad portam urbis trans-moſanam ſub arduo Monte-Cornelii, domus ampla in Xenodochium ſimul & Cœnobium extructa, ad morbidorum & ſanorum, utriuſque ſexûs habitationem, adminiſtranda committitur Religioſo Cornelii-montis, ſub nomine & authoritate Prioris anno 1248. Acta Nicolai ad annum 1260. extenduntur.

X.

Joannes de *Fleron*. Ipſi ceſſit Willelmus vir nobilis de *Radechelm*, jus patronatûs Eccleſiæ parochialis ejuſdem loci, & ſucceſſoribus ejus anno 1260. Tranſtulerunt quoque in Joannem Abbatem, perpetuum Vicariatum capellæ, modò parochialis Eccleſiæ ſancti Remacli in Ponte, (intra cujus limites Mons-Cornelii comprehendebatur,) Gaſſilius Decanus Eccleſiæ Aquenſis & Capitulum. Anno 1273. ab hoc Vicariatu excidit, incuriâ ſucceſſorum, Bellus-reditus. Nonis Septembris fato functus eſt Joannes 1273.

XI.

Henricus de *Fexhe*, cujus tempore, & Joannis Guidonis ſeu Flandri, Epiſcopi Leodienſis, fuit facta permutatio Caſtri Cornelii-montis cum Bello-reditu. Rem ita contigiſſe narrat Chapeavillus. Menſe Aprili 1288. Cùm monachi Cornelii-montis per gentes Ducis Limburgenſis longo tempore nimis fuiſſent « hoſpitalitate gravati, de conſenſu ſuperiorum « ſuorum, cum Epiſcopo ad locum habitationis « Fratrum Minorum Leodienſium, unde mi- « graverant, in manibus Epiſcopi remanentem, « de Caſtro cum Epiſcopo permutarunt, quo « loco nunc Monachi famulantur Deo. Cauſam permutationis admittimus, contendimus de tempore. Nam anno 1287. totum hoc concambium ab utraque parte initum, approbavit cum toto Capitulo, Joannes Epiſcopus. Tom. 2. fol. 321.

XII.

Joannes *Euregnee's* ex Præpoſito ſeu Proviſore, factus Abbas, in poſſeſſionem Belli-reditûs inductus fuit primus, anno 1290. per Officialem Leodienſem, & Papa Nicolaus IV. tranſlationem approbans, eadem privilegia, eaſdemque immunitates, quibus Cornelii-mons fruebatur, indulget Bello-reditui.

XIII.

Rembaldus ex Obituario tantùm notus, Kalendis Februarii, paucis menſibus curſum abſolvit.

XIV.

Everhardus Abbatem agebat anno 1293. Huic Odo Abbas ſancti Victoris Pariſienſis, locum de *Beaurepaire* & quidquid juris ex donatione Baldradi Archidiaconi Leodienſis acquiſiverat, contulit anno 1296.

XV.

Godefridus.

XVI.

Henricus de *Bonna* 13. Kal. Aprilis 1310. defunctus.

XVII.

Henricus de *Arsich*. Anno 1327. teſtis ſubſcripſit, ſed jam ut exautoratus Abbas.

XVIII.

Henricus de *Dyson*. Lapidi ejus ſepulcrali inſculptum Epitaphium diem mortis & annum indicat.

Dum ver finitur, hîc Henricus ſepelitur
Qui fuerat dictus de *Dyson*, ſit benedictus
Eccleſiæ dignus pater extitit atque benignus
M. c. ter, x totidem ſeptem jungantur ibidem. * * 1337. nono kal. Junii.

Digitized by Google

XIX.

HENRICUS DE *HACCURIA*, filius Joannis de *Mouche* Domini *Delcange* & de *Haccuria*, obiit 13. idus Julii 1348.

XX.

LIBERTUS DE *COUWAREM*. Petræ ſepulchrali inciſos verſus encomiaſticos aliquâ ſui parte mutilos, hos accipe

. . . . . Libertus nomine, quamvis
Liber & ingenuus frater, ſupplex adoleſcens,
Præpoſitus juvenis, aulæ vir conditor Abbas
Horto contiguæ: majora deinde paratus
Ædificaſſe, niſi ſenio priùs occubuiſſet.
Suprema ſummè liber requieſcat in aula.

Dies mortis ad 14. kal. Octobris legitur in Obituario. Annus præſumitur 1353. erat ille Abbas ſatus de ſanguine Baronum & Comitum de *Couwarem* in Haſbania.

XXI.

NICOLAUS DE *PONTE-INSULÆ*, 18. Auguſti 1363.

XXII.

JOANNES DE *LEODIO*. 20. Decembris mortuus, hâc inſcriptione ſepulcrali dignoſcitur.

Hîc jacet Dominus JOANNES de LEODIO, Abbas hujus Eccleſiæ, qui obiit anno à Nativitate D. N. Jeſu Chriſti MCCCLXXXVII. cujus anima per miſericordiam Dei requieſcat in pace. Amen.

XXIII.

JOANNES DE *WARNANTO*, ad illum ſubmiſſa fuit Bulla Bonifacii IX. anno 1389. pro uſu Pontificalis annuli. Per procuratorem Synodo Piſanæ interfuit. Ejus Epitaphium ex Langio mutuati reddimus.

Hîc jacet venerabilis Pater JOANNES de *WARNANTO*: hic Abbas fundator quotidianæ miſſæ in ſupremo altari, qui obiit anno Domini 1418. menſis Maii die 6.

Iſtius fundationis miſſæ quotidianæ explicationem ex Libro mortuario accipe. *Com. Domini Joannis de Warnanto Abbatis* hujus Eccleſiæ, pro qua habet Conventus 28. modios ſpeltæ hæreditariè diſtribuendos quotidiè ſacerdoti dicenti ſummam miſſam, duas quartas ſpeltæ vel valorem.

Unde colligitur communem vitam exoleviſſe à Bello-reditu tunc temporis, & ſportulanos evaſiſſe fratres.

XXIV.

ARNULDUS DE *WARNANTO* prædeceſſoris conſanguineus, Prætor Curiæ Abbatialis, deinde Abbas, moritur 7. kal. Maii anno circiter 1424.

XXV.

NICOLAUS DE *BIERSES* obiit 5. nonas Maii 1430. & dedit Fabricæ Eccleſiæ octo modios ſpeltæ hæreditariè apud *Aurotum*, & etiam 4. marcas hæreditariè, ut fert Necrologium.

XXVI.

GUILLELMUS DE *HERCK*. 22. Jan. obiit 1436.

XXVII.

HELINUS DE *WARNANTO*. 7. kal. Maii moritur. 1449.

XXVIII.

JOANNES *DROMMAIRE*. Nono kal. Februarii obiit 1451.

XXIX.

HELINUS *PERLANDI*, exceſſit anno 1466.

XXX.

JOANNES DE *WARNANTO*. Nonis Maii migravit 1469.

XXXI.

HENRICUS DE *OPERBASIO* dictus de *BUILHON*. In ejus ſepulcrali ſaxo hæc leguntur.

Hîc jacet Dominus HENRICUS de *OPERBASIO* Abbas hujus Eccleſiæ, acceptus ex Florethia, qui incorporavit præbendam ſanctæ Crucis, & obiit anno MCCCCLXXXXI.

XXXII.

BARTHOLOMÆUS *FILENS* dictus de *TONGRIS*, cooptatur in Collegio Canonicorum ſanctæ Crucis Leodii anno 1492. octavo Junii 1498. obiit ut teſtatur Epitaphium ejus.

BARTHOLOMÆUS de *TONGRIS*, obiit anno MCCCCLXXXXVIII. VII. die menſis Junii. anima ejus requieſcat in pace.

XXXIII.

GOSSUYNUS *HEMCNNET*, ceſſit anno 1525. & obiit idus Janu. 1426.

XXXIV.

MARTINUS DE *VILLER* ex Canonico ſanctæ Crucis, factus Præm. Canonicus, Abbas eligitur anno 1525. & 4. idus Auguſti moritur, anno 1526.

XXXV.

LEONARDUS DE *LIMBOURGK*, poſt jactæ Eccleſiæ monaſterialis fundamenta occubuit 1546. 19. Auguſti.

PASCHASIUS

Digitized by Google

XXXVI.

Paſchasius dictus à *Jemeppia*, decimo ſeptimo ab electione die, xv. kal. Octobris 1546.

XXXVII.

Jacobus à *Boveria*, Eccleſiam abſolvit & viii. kal. Nov. 1553.

XXXVIII.

Nicolaus *Limbourgk de Bilstain*, à cubiculario trucidatus 3ª Martii 1565. Immane hoc facinus narrat Surius in Commentar. brevi p. 774. Abbas, inquit, Præmonſtratenſis, Leo-„dii, famulum habuit, quem certa de cauſa „juſſit à ſe diſcedere, & alium ſibi dominum „quærere; tulit hoc ægrè famulus, & interim „hæret ad aliquot dies apud Abbatem, atque „ut priùs, cubicularii fungitur officio. Paucis „autem elapſis diebus, Abbate è quodam con-„vivio, jam ſerò, cubitum adeunte, homo cru-„delis, nihil tale ſuſpicantem, ferâ, & pluſ-„quam barbarâ crudelitate, in ipſo cubiculo „jugulat, multamque ſecum pecuniam è cu-„biculo eodem auferens, equum Abbatis ſter-„nit, & abſcedit, cùm priùs neſcio quæ men-„dacia de Abbate ad familiam retuliſſet. Ejus „Epitaphium ſic ſe habet

D. O. M.

D. Leonardo patruo ſuo, & Nicolao *Limbroch* fratri ſuo, hujus domûs Abbatibus, R. D. Leonardus *Limbroch* ejuſdem monaſterii Abbas poſuit.
Primus obiit anno 1546. Auguſti 19.
Alter à cubiculario trucidatus 3ª Martii 1565.

XXXIX.

Joannes à *Flemalia*, tertio idus Septembris 1571.

XL.

Joannes *de Sarto*, juris apprimè conſultus, primæ miſſæ fundator, & multorum inſtaurator ædificiorum iv. Nonas Januarii, obiit anno 1584.
Sibi ſubſequens ſtruxit mauſolæum.

POSTERITATI.

Hoc mauſolæum ſibi ſtruxit Sarttus Abbas
In vigili Chriſti dum ſtatione manet.
Quis fuerit ne quære, docent monumenta: ſub iſta
Omnia virtutum nomina mole premit.

Cingit verò tumbam hæc inſcriptio. Hîc R. D. D. Joannes *de Sarto* hujus domûs Abbas, qui obiit 1584. Janu. 2ª.

XLI.

Leonardus *de Bilstain* à *Limbourg*, frater Nicolai xvii. kal. Aprilis migravit, anno 1614.

XLII.

Adamus *Slins*, 17. Junii mortem oppetiit anno 1623.

XLIII.

Joannes *Snaep*, Decanus paſtorum civitatis Leodienſis, requieſcit ante ſummum altare ſub eodem lapide cum Leonardo de *Bilſtain*, & utrique communis eſt inſcriptio.

R^do^ Domino Leonardo *de Bilstain* Abbati quondam ſuo, R^dus^ Dominus *Snaep* etiam Abbas hujus domûs, memoriæ ergò monumentum hoc poſuit. Obiit ille anno ſalutis 1614. Hic verò anno 1638. menſis Aprilis die 17. Lector utrique benè precare.

XLIV.

Nicolaus *Gomze'* reſtauravit aulam majorem, conditam à Domino Liberto de *Couwarem*: acquiſivit villam de *Renne* cum juriſdictione temporali, tertio Nonas Julii deceſſit 1657.

XLV.

Antonius *Jamar* Theologiæ Doctor, præſes Seminarii Norbertini Coloniæ, dein paſtor in *Simpelveld*, poſtea ſancti Nicolai ad Pontem Leodii, demum Abbas electus 10. Julii 1657. acquiſivit villam *Houploulou* propè *Renne*; & xii. kal. Janu. 1663. hoc titulo inſignitus, jacet ad gradus ſummi altaris.

D. O. M.

Hîc jacet Reverendus admodùm & ampliſſimus Dominus Antonius *Jamar* ſacræ Theologiæ Doctor, hujus domûs Abbas, qui obiit 21. Decembris 1663. Requieſcat in pace.

XLVI.

Ambrosius *du Fraisne*. De eo ſic eloquitur Necrologium ii. kal. Aprilis. Commemoratio Reverendi Domini Ambroſii *de Fraisne*, Abbatis hujus Eccleſiæ, qui obiit anno 1695.

XLVII.

Petrus-Alexander *de Faloize* ex paſtore ſancti Nicolai electus Abbas 11. Aprilis 1695. & iv. Nonas Auguſti 1706. moritur. En monumentum marmori inciſum, quod ſibi paraverat vivens.

D. O. M.

Monumentum hoc Frater Petrus-Alexander de *Faloise* Abbas hujus Eccleſiæ, vivens & expectans reſurrectionem mortuorum, ſibi poſuit.

Arduis tam apud Eccleſiaſticos Judices tum

in Imperiali Curia, litibus pro libertate Reickemenſis Eccleſiæ, tum pro recuperatione paſtoratûs ejuſdem loci, ſuperatis, Franciſcum Gobertum de *Aſpero-monte* Comitem de *Reichem*, ab inſolitis uſurpationibus & ſacrorum jurium deprædationibus coercuit, annis 1700. 1703. authoritate judiciorum.

XLVIII.

Henricus *Jullin* Philoſophiæ & Theologiæ per annos 14. Profeſſor, deinde ſancti Lamberti paſtor in *Soumagne*, Lutheraniſmum, in finibus Leodii innaſcentem, extirpavit; ad Abbatialem dignitatem 18. Auguſti ſubvectus, multa intus & foris excitavit ædificia, promovit ſtudia, & jurium ac privilegiorum Ordinis propugnator indefeſſus, magnis ſumptibus, labore majori, Patrem Franciſcum *de la Motte*, à Paſtoratu de *Louverval*, ad Prioratum de *Reecheim* tranſlatum, & obedientiæ renitentem, per diverſas diverſorum Tribunalium ſententias, ad quæ refragus provocarat Abbatem, compreſſit.

PATERNITAS.

Jus paternitatis exercet in Parthenonem de *Reecheim* intra fines Leodienſis territorii conſiſtentem, duabus à Leodio horis diſſitum.

PASTORATUS.

Altare ſeu Oratorium ſanctæ Mariæ in curia *Jupilia* donavit Albero Virdunenſis Epiſcopus anno 1152. Abbati de Cornelii-monte. Gerardus Abbas ſancti Pauli Virdunenſis, dedit anno 1255. in augmentum dotis, Eccleſiæ & Abbati SS. Apoſtolorum Montis-Cornelii, quidquid habebat in Leodio & in *Jupilia*, in cenſibus, reditibus, terris, pratis, ſylvis, pro quatuor libris Turonenſibus cenſûs annui, ſub onere quotidianæ miſſæ in Capella de *Jupilia* celebrandæ.

Jupilia miniſterialis ejuſdem Epiſcopi Alberonis, duos manſos & quatuor bonaria terræ ibidem, contulit Abbatiæ Cornelianæ, anno 1153.

Porro totum Jupiliæ agrum ſanctus Rex Henricus Haimoni Virdunenſi Epiſcopo tradiderat, ipſumque diù tenuerunt ſucceſſores Haimonis. Jupilia verò ad quam ventitabat ſæpè Pipinus, locus eſt ad voluptatem à natura velut effectus, in clivo arduorum montium, vallibus aliquot intercurrentibus abruptorum, quos denſæ opacabant ſylvæ. Subjecta vallis, præterlabente Moſâ, longè amœniſſimum ſui præbebat ſpectaculum. Inde ab Aurotano vico, qui jam urbi Leodienſi ſuburbanus eſt, in longum protenditur intra Jupiliæ conſpectum, ad aliquot milliaria, umbroſis ſemper clauſa montibus, limpidiſque fontibus irrigua. Poſteri Pipinum ſecuti, locum exornarunt ædificiis, & utramque Moſæ ripam ponte junxerunt, quò vallis objectæ deliciis fruerentur commodiùs,

Trametur. tius 1 p. l. 4. ſect. 34. p. 87.

extructoque ibidem palatio, Jupiliæ ripam reliquerunt, amaruntque potiùs lævam, cui factum eſt nomen *Heriſtallum*, frequenti deinde Principum, Regum, Imperatorumque ſeceſſu celebratum. Manſit appellatio geminis pagis, hodiè ignobilibus. Heriſtallum ſiniſtram, dexteram Moſæ ripam tenet Jupilia, primo ab urbe milliari.

Sancti Nicolai juxta Pontem Leodii, ex conceſſione Wederici Advocati urbis; in qua quidem Eccleſia ipſe ſepultus eſt, cum uxore ſua, ut ait Bulla Victoris IV. de anno 1162.

Lowerval ad tres circiter leucas ultra Namurcum, Diœceſis Leodienſis. Hanc Eccleſiam dedit Adelina pro anima filii ſui Arnolfi, cum molendino eidem Eccleſiæ adjacente, ut habetur in præfata Bulla. Unio autem ſeu inperſonatio *Lowerval* cum Abbatia Cornelii-montis, facta eſt anno 1187. per Albertum majoris Eccleſiæ Leodienſis Præpoſitum & Archidiaconum.

Simpelweld, ſive ſimplex via, ex donatione Epiſcopi Hugonis anni 1203, quo quidem anno in fraternitatem Cornelii-montis voluit recipi, & ſuos ſucceſſores adoptari in poſterum.

Simpelweld autem eſt in patria Limburgenſi, tribus circiter horis ab Aquis-grano.

Soumaigne ex liberalitate Winandi Equitis, & amborum filiorum ejus, anno 1204. & approbatione Rodulphi Archidiaconi Leodienſis anni ejuſdem; nec non confirmatione Innocentii III. 1206.

Grimbede, vel *Grimby*, ex largitione Wigeri militis de *Wege*, Gertrudis uxoris ſuæ, & Ludovici filii eorum, quam Hugo Leodienſis Epiſcopus approbavit anno 1224.

Reickeim ſive *Radecheim* à Willelmo nobili viro de *Radecheim*, datus fuit Joanni Abbati & ſucceſſoribus ejus, anno 1260. confirmatus à Scholaſtico Tongrenſi, Vicario generali Henrici Epiſcopi Leodienſis anno 1262.

Sancti Remacli in ſuburbio Leodii, à Garſilio Decano Aquenſis Eccleſiæ, donatus Joanni Abbati Cornelii-montis, anno 1274. à ſucceſſoribus ejus quomodo ereptus fuerit ignoro.

SACRÆ RELIQUIÆ.

SS. Materni; Thebæorum Martyrum; Fratrum Machabæorum. SS. Jacobi & Barnabæ. Sancti Stephani Martyris. S. Ægidii Abbatis. S. Malachiæ. Coſta ſanctæ Agathæ. SS. Lamberti & Remacli; de ſancta Chriſti Cruce, & ſepulchro; de lacte B. V. ſancti Joannis Baptiſtæ, &c. quæ thecis ut plurimum argenteis incluſæ, publicæ venerationi exponuntur.

MONUMENTA.

In priore Cornelii-montis Eccleſia, magnates plerique jus ſepulchri habebant, & teſte Transmoſano ſcriptore coæquali, ſcutis gentilitiis Procerum muri fulgebant & Epitaphiis,

Digitized by Google

Pratanorum præſertim illuſtris familia mauſolæis inſignibus erat diſtincta. Tot inſignium virorum & Benefactorum cineres, ſecum ad Belli-reditûs Eccleſiam demigrantes, tranſtulere Corneliani. Vide Probat. à col. CCLXXIJ. ad col. CCLXXXIX.

BERENDORFIUM.

Berendorff. Fil. Scheida Diœceſis Colon. Circaria Weſtphaliæ.

INſignis Prioratus virorum, & Scheidæ nobilis, non ignobilis partus Berendorfium, ad fluvium Ruram ſubſiſtens, anno circiter 1146. fundatum, à Dominis de *Ardeïa*, haud procul à *Verda* civitate. Hunc Prioratum Calviniana hæreſis graſſans in his partibus, vaſtavit, & in prædium ab hoc tempore verſum eſt Berendorfium, cujus proventus & fundos ſic corroſere paſſim nobiles, ut penè in nihilum pinguis evaſerit dos & fundatio.

BERETHE.

Berethe Fil. Dockinga Diœceſis Groningenſis Circaria Friſia.

AMpliſſimus veteris Præfecturæ in *Omlandia* vicus *Berethe*, Amaſam inter & Lavicam, in Diœceſi Groningana ſitus, Parthenone Ordinis Præmonſtratenſis nobilitatus eſt ab Abbate Dockumenſi, anno circiter 1204. juxta Emonis Chronicon. Quis ille fuerit Abbas fundator, aſſequi non eſt datum: Thomas quippe (quem in Dockumenſium Prælatorum ſerie primum appellabimus,) cùm gubernio admotus fuerit anno duntaxat 1226. primus abſolutè Dockumi rector haud venit appellandus. Scribit clariſſimus *Van-huſen*, Berethæ Sanctimoniales, anno 1214. tranſlatas ad *Cuſemar*, ſeu Portam S. Mariæ, alterum ejuſdem Ordinis Parthenium, ab eodem Abbate Dockumenſi fundatum. Pace docti viri dicam, nullo fulciri momento, immo reclamantibus poſterioris ævi monumentis, aſſeri prætenſam hanc tranſmigrationem. Enimvero Sibrandus Leo (cujus teſtimonium aliàs tanti fuit) recenſionem faciens Monaſteriorum, quæ poſt ferale diluvium anni 1287. Viſitatores in Friſia luſtraverant, in *Berethe*, ſeu, ut loquitur Sibrandus, *in Bertha Friſia Orientalis*, XL. Canoniſſas repererunt. Ergo ex *Berethe* examen Virginum ad Portam S. Mariæ nondum avolarat anno 1327. qui fuit prædictæ viſitationis epocha.

T. II. f. 59. Epiſc. Groni.

Quin etiam ad interitum uſque Catholicæ religionis in Hollandia, perſeveraſſe Parthenium iſtud, evidens eſt ex charta ſequenti; quam eò lubentiùs hic apponimus, quòd ex ea evincatur apertè, pleraque illa utriuſque Friſiæ Monaſteria, non antè invaleſcentem in illis partibus hæreticorum potentiam excidiſſe, illorumque Paternitatem jam tum ad Steinfeldiæ Abbates fuiſſe devolutam.

Charta Jacobi Steinfeldiæ Abbatis, quâ Joanni Lidlumenſium Abbati, jura Paternitatis in utriuſque Friſiæ monaſteria committit.

JAcobus Panhuſius, Dei gratiâ monaſterii Steinfeldenſis Abbas, ac Monaſteriorum Friſiæ Occidentalis, Groninganæque ditionis, nec non & Orientalis Friſiæ, Pater Abbas & Superior, Ordinis Præmonſtratenſis, Colonienſis Diœceſis: Dilecto nobis in Chriſto Confratri & Domino Joanni Geelmudenſi, Abbati vallis S. Mariæ in *Lidlum*, ſalutem in Domino ſempiternam. Summo noſtro dolore ex tuis litteris intelleximus, Frater dilecte, monaſteriorum trium noſtri Ordinis diſperſionem; quorum primum, videlicet Abbatiam in *Vitte-verum* non reluctante, nec fidem præſtante ipſo Abbate noſtro Ordini, invaſit temerariâ manu Epiſcopus Groningenſis D. R. Joannes *Kniſius* (*a*) Reliqua duo monaſteria in Friſia veſtra, nempè Hortum D. Virginis Mariæ primarium cœnobium, Epiſcopus Leovardienſis Cunerus Petri vertit in Collegiŭm Canonicorum. At quo jure Præpoſituram Bolſvardienſem, ne in diplomate ſuo unquam nominatam, (*b*) ut dicitur, invaſerit, aliquandò, cum dabitur opportunitas, latiùs diſſeremus, modò diſſimulabimus. Intellexi prætereà ex tuis litteris maximum Prælatorum quorumdam, tam Abbatum, quàm Præpoſitorum, & Priorum in ſervanda noſtra Religione, & Statutis neglectum; immo nulla in veſtra Provincia fieri Capitula: viſitationes & inſpectiones rerum Eccleſiaſticarum, quâ ſic Religio noſtra candidiſ-

(*a*) Joannes Knyffius, ex patricia Knyffiorum familia Ultrajecti natus, Ordinem Fratrum Minorum *de obſervantia* ingreſſus, Chriſtophori Brunſwicenſis, Bremenſis Archiepiſcopi, & aliorum Principum rogatu, legationem ad Julium III. Pontificem cùm egiſſet, in Prædicatorum Generalem aſſumptus eſt: & anno 1560. ad votum Philippi II. Hiſpaniarum Regis, deſignatus primus *Groninga* antiſtes, ut Epiſcopatûs dotem (ex opulentis celeberrimæ Abbatiæ *Adoardina* fundis jam ſufficienter ditatam) adaugeret, Abbatem Floridi horti, ſeu *Vitte-verum*, ejuſque Canonicos, callidis machinationibus dementavit, votorum ac regulæ frænum eis laxans, & quocumque vellent, promittens migrandi licentiam. Hoc illicio deluſi Vitte-verumenſes, alias *non ſatis regulariter viventes*, regularem diſciplinam protinus habitumque projecerunt, & Knyffius arreptis monaſterii reditibus, ſplendidiſſimas tum Abbatis, tum Conventûs ædes ſolo æquat, lapidibus & lignis Groningam, ad Epiſcopalis Palatii fabricam tranſlatis. Proſtrato autem Verumenſi monaſterio, tentavit & filiam ejus, videlicet *Campum roſarum* penitùs extinguere: verùm aviditati ejus aggeres oppoſuit vir zelans Ordinis honorem, & piam Fundatorum intentionem Jacobus à *Panhuy*ſen Steinfeldiæ Abbas.

(*b*) Accuratam Pianæ illius Bullæ notionem non habebat Jacobus: quippe cum in ea *Bolſverdiana Præpoſitura*, non minùs, quàm monaſterii *Mariæ-gaerdt* unio Epiſcopali menſæ Leovardienſi præſcribatur, his verbis: *& quæ conventu caret, Præpoſitura beatæ Mariæ Bolſverdiana, ejuſdem Præmonſtratenſis Ordinis, &c.*

Digitized by Google

ſima conſervetur, atque hâc viâ omnis Epiſcoporum in attentandis ſcrutationibus temeritas excludatur. Nos igitur & vobis, & veſtro periculo metuentes, noſtroque Ordini Præmonſtratenſi condolentes, cujus honori & amplitudini, pro noſtra obedientia, quâ Patri Abbati in Præmonſtrato, & totius Ordinis ſupremo, ex noſtrarum litterarum tenore obſtricti ſumus, perpetuò ſtudemus & animo, & corpore, ad honorem & laudem omnipotentis Dei, & ſalutem animarum omnium Fratrum, & eorum, qui Ordini ſubjecti ſunt. Cupientes igitur ſummoperè conſervare noſtrum Ordinem, regulam, ſtatuta, Patrumque ſanctorum placita, quorum gnaviter inhæremus veſtigiis; & quoniam Abbas in *Marigarde* (*a*) ut præfati ſumus, ab Ordine noſtro, aſſumpto habitu Canonici ſecularis, cum toto Cœnobio deſcivit, & obalienatus eſt, ideoque monaſteria omnia & ſingula olim filiali obedientiâ ſibi obſtricta, ad nos, tanquam ſuum verum, & legitimum Patrem Abbatem, pleno jure devoluta eſſe noſcuntur: Ne igitur prædicta monaſteria viduitatem ſuam deplorare habeant, illorum providentiam in noſtram curam ſuſcepimus, & ſuſcipimus. Sed quia propter itineris diſtantiam, illis præſentialiter, ut res quidem poſtularet, quotidiè adeſſe nequimus, ne tamen noſtra abſentia illis detrimentum pariat, curandum nobis erit, ut aliorum diligentiâ, & ſollicitudine, quæ per nos exerceri minimè poſſunt, ſuppleantur. Et poſtquam ex fideli narratione D. Sibrandi (*b*) Fratris veſtri, legati ad me miſſi, veſtram intelleximus prudentiam, doctrinam, morumque probitatem, immo ab ipſo Patre Abbate *Horti Mariæ* proximum, cujus hactenùs ab ipſa veſtri monaſterii fundatione filius extitiſti, tibi pro noſtra authoritate præfata, curam hanc & ſollicitudinem his noſtris committimus litteris, omnium monaſteriorum infra nominandorum, tam in Friſia Orientali, quæ etiamnùm ſuperſunt, quàm in Occidentali, & Groningana ditione. Præterea te generalem noſtrum conſtituimus Commiſſarium, & Viſitatorem omnium monaſteriorum in iſtis tribus provinciis præfatis, his legibus, & modis. Nempè ut ab ipſis noſtris modò tertiò litteris, & commiſſione, ſine ulla dilatione iter arripias, & ab ipſo Documano monaſterio omnia cœnobia gnaviter viſites, addito tibi D. Sibrando prædicto, tanquam coadjutore, & ad hæc à nobis præſtito juramento, deſignato ut à latere tibi ſit loco Notarii noſtri Ordinis; ſic ut omnis ſecularis perſona extra Ordinem noſtrum excludatur. Qui Sibrandus tametſi omnibus modis nobis reluctaretur, ſeque iſti provinciæ inidoneum judicaret, noſtris attamen precibus & adhortationibus eò inductus fuit, onus illud ut ſuſciperet. Concedentes vobis plenam poteſtatem, ut ſi quando hunc ex cauſis rationabilibus abeſſe, aut migrare è ſeculo contingat, alium ejus loco doctrinâ & prudentiâ idoneum, edito juramento fidelitatis, ſubſtituas. Non ignoramus ſanè quantùm ex monaſteriis piè inſtitutis, & rectè adminiſtratis, in Eccleſia Dei ſplendoris atque utilitatis oriatur; ideòque neceſſarium eſſe duximus, quò faciliùs & maturiùs, ubi collapſa eſt virtus, & regularis illa diſciplina, inſtauretur, & conſtantiùs, ubi conſervata eſt, perſeveret, ut religioſi tam viri, quàm mulieres, ad regulam, quam profeſſi ſunt, vitam inſtituant, & componant. Atque imprimis quæ ad ſuæ profeſſionis perfectionem, ut obedientiæ, paupertatis, & caſtitatis vota, cum ſacro ſilentio, & ſi quæ alia ſunt ad communis vitæ diſciplinam conſervandam neceſſaria, fideliter obſervent, omnis cura diligentiaque adhibeatur, tam in Capitulis Provincialibus, quàm Viſitationibus annuis, ne ab inſtituto majorum recedatur: *ne* (inquit ille) *tranſgrediaris terminos, quos poſuerunt Patres tui.* Tum enim maximè, ſi Deum verè colimus & amamus, & proximum mutuo amore & benevolentiâ ſuperare conati fuerimus, ſacro ſancto Concilio Tridentino debitus honor & obedientia exhibebitur, & monaſteriis ita pietate & doctrinâ inſtitutis, quàm minimùm damni accreſcet, honeſtatis autem, gratiæ apud Deum & homines plurimùm. Modus viſitationis, juxta Capitulum primum Statutorum noſtrorum, Diſt. 4. & ex injuncta nobis à D. Præmonſtratenſi cura hic erit. Ubi veſtra dignitas ad aliquod monaſterium acceſſerit, fiet per Campanæ pulſum in Eccleſia conventus. Cantabitur Hymnus *Veni Creator*: addes ℣. deinde Collectam, *Deus qui corda.* Peractâ invocatione, accedes domum Capituli, & factâ admonitione vel per te, vel adjunctum tuum, ſi quid ſchiſmatis, aut litis inveniatur, tam apud Monachos, quàm ſacras Virgines, compones, & omnia in concordiam rediges, haſque tuæ Commiſſionis litteras illis prælegeṡ. Miſſo conventu, cum ipſo Abbate, vel Præpoſito, aut Priore ages; ab ipſo omnium redditu um, cenſuum agrorumque rationem exiges, atque in Libro Rationali per tuum Notarium in acta rediges, omniumque horum plenam notitiam capies. Sic etiam tuâ providentiâ providè cures quæ omnia ſint pia, bona & ſalva. Hæc quotannis ſine intermiſſione hâc formâ, incipiendo à feria ſecunda poſt feſtum venerabilis Sacramenti, curabis, addito tuo comite coadjutore Notario, fieri, ſub pœna inobedientiæ, & acrioris inflictionis, ſi neceſſum ſit; & ut cætera monaſteria abs te, tuoque monaſterio,

(*a*) Abbas Horti-mariani, ſeu *Mario-garde*, ideo dicitur ab Ordine cum toto cœnobio deſciviſſe, quia reſolutis à Pio IV. illorum votis, *ad ſtatum Canonicorum ſecularium* reducti ſunt: & Abbas quidem Archidiaconatu, Religioſi novem antiquiores totidem præbendis in Cathedrali Leovardienſi donati ſunt; cæteris verò collati ſunt Canonicatus, ex Capellanearum ſeu Vicariarum ejuſdem Eccleſiæ ſuppreſſarum fructu creati.

(*b*) Hic eſt celebris ille Sibrandus, cognomine Leo, pietate & doctrinâ ſpectabilis, de quo fuſior erit ſermo in Bibliotheca Scriptorum Ordinis.

Digitized by Google

velut primario, exempla fumant, ſummâ induſtriâ curabis in tuo cænobio ut omnia pia & tranquilla ſint, utque tuas Eccleſias tuæ fidei & Archidiaconatui commiſſas, ipſe viſites, aut per tuum Proviſorem ad hoc deſtinatum, viſitari cures; ſic ut nullo ſeculari Officiario abOrdine noſtro alieno, ulla irrumpendi in tuam juriſdictionem detur occaſio: cui & nos pro noſtra authoritate perpetuò invocati reſiſtemus. Peractâ autem viſitatione, vel quando commodiùs vobis viſum fuerit, ne aliqua malignandi adverſario, qui circuit tanquam leo rugiens, quærens quem devoret, occaſio relinquatur, conſultum nobis viſum eſt, ut tuum quoque monaſterium in *Lidlum*, ad præfatam formam & modum viſitetur, per Reverendos Dominos Abbates in *Dockum*, & *Merna*. Hoc imprimis inter Patres, & Fratres pacis & concordiæ ſeminarium futurum erit. Habet T. D. Eccleſias parochiales, quibus noſtri Ordinis Fratres præſunt, *Sexbirone*, *Caſtrobiron*, *Bemaroni*, *Barlkoni*, & *Menaldoni*. Mandamus in virtute S. obedientiæ ut diligenter modo prædicto viſites, & obſerves. Monaſteriorum in Friſia Occidentali, quorum viſitationem præfatam tibi committimus, nomina hæc ſunt. Abbatia S. Bonifacii in *Dockum*: Præpoſitura in *Feen-cloſter*: Præpoſitura in *Buven-cloſter*: Prioratus in *Bethleem*: in *Woërt*: in *Bajom*. In Groningenſi agro, Abbatia in *Merna*: Præpoſitura in *Cuſemaria*: in *Schiltvolda*: in *Heiligerlée*: & Prioratus in *Nyecloſter*. In Comitatu Embdenſi, Præpoſitura in *Langen*: in *Bertha*. Horum Cœnobiorum omnium, ut Commiſſarii & Viſitatoris noſtri generalis curam in modo prædicto tibi, tuæque fidei committimus; ita tamen ut nobis, tanquam primario Patri Abbati, noſtrum jus maneat integrum, quantùm ad confirmationem veſtræ Abbatiæ *Lidlum*, *Dockum*, & *Merna* attinet; quam confirmationem nobis reſervamus: ut ſi quando vel neceſſitas, vel opportunitas aut mihi, aut ſucceſſori meo dabitur, à viſitatione generali minimè excludamur; ſed pro Patre Abbate ſupremo & legitimo agnoſcamur; conceſſione hàc uſque ad noſtram, aut ſucceſſorum noſtrorum revocationem duraturâ. Cura igitur, mi Frater, munus tuum, tibi his noſtris litteris conceſſum, ſummo labore ut exequaris, ſiſque memor te aliquando ab ipſo Domino & Salvatore noſtro Jeſu Chriſto tuam recepturum cum Sanctis omnibus mercedem. Vale, Frater in Chriſto chariſſime, cum tuis noſtriſque omnibus, quorum orationibus me recommendatum optamus Chriſto Domino. Datum *Steinvelda*, ſub ſigillo noſtro Abbatiali manûſque ſubſcriptione, anno partæ ſalutis milleſimo quingenteſimo ſeptuageſimo primo, die decimâ quintâ Junii.

Jacobus à PANHUYSS, monaſterii Steinveldenſis Abbas, Viſitator Circariæ Weſtphaliæ, Pater Abbas monaſteriorum in partibus Friſiæ.

BERNA.

Berna filia Inſulæ B. Mariæ. Diœceſis Trajectenſis. Circaria Friſiæ.

* Heuſden.

MEdio ab *Heuſdâ** lapide, in pago Teiſterbantiæ, & vico de *Herbt*, arx Berna ad Moſam ſita, Fulcoldus Miles proprietario poſſidebat jure. Ille armis & opibus potens, ſuis etiam Dominis, Hollandiæ Comitibus, bellicoſæ virtutis facinoribus, & Caſtri æmulâ munitione formidabilis, Cuickianæ familiæ fœdere ſtricto conjunctus, & promptus ad auxilium, in prælio Hermeſtano partes Cuyckii, contrà Florentium Hollandiæ Comitem, ſequutus, magnâ ſtrage, & Florentio illatâ ex inſidiis morte, victoriam junctis cum ſocio armis, reportavit. Theodoricus fratris interfecti ultor impatiens, Fulcoldum agglomeratâ militum manu, perſequitur, fugientem arctat, & ferè prædâ potitus, ad ripam fluminis, ultimum pereuntis aſilum, videt Fulcoldum confugere; qui anguſtiis undique involutus, implorato B. Virginis auxilio, aquis natando ſe committit, & ad oppoſitum fluminis littus feliciter & incolumis perveniens, eluſâ inſectantis inimici rabie, ſtatim de immutandâ arce in Præmonſtratenſe Cœnobium, ad honorem B. Virginis, votum fecit Domino. Evocatis igitur ex Inſula B. Mariæ Canonicis, ſuum illis Caſtrum tradidit anno 1134. primumque illic Abbatem Robertus Inſulæ Abbas deſignavit Everardum, ſub cujus diſciplina Fulcoldus mundo valedicens, ſtupendo planè exemplo, humilis Converſus Bernæ effectus, annis quindecim ſanctiſſimè vixit, humilitatis & patientiæ probatus exercitiis, inter quæ & bubulci officium, vaccas ſæpiùs ipſe mulgens, exercuit. Deceſſit 12 Aprilis 1149. inter Sanctos Ordinis annumeratur ad obitûs ſui diem.

I.

Everardus ſanctitate inſignis, & liberalibus ſtudiis eruditus apprimè, ſocios ſecum advehens Gerardum Priorem, Onulphum, & alios commilitones natos Bruxellis, & ſcientiis imbutos, Bernæ poſſeſſionem adiit, & Andreâ Trajectenſi Epiſcopo approbante, Eccleſiam & cæteras Clauſtri officinas ex ligno ædificavit. Virorum & mulierum ad Bernam tantus factus eſt concurſus, ut multitudini non ſufficeret ampla, ſed vilis habitatio, pro ſingulo ſexu, diſtinctis terminis præparatæ. Fulcoldi enim, & uxoris ejus Beſcelæ converſio, quos melliflua Everardi eloquentia Religionis jugo ſubdiderat, ſic famam magiſtri, & monaſterii divulgaverat ſanctitatem, ut turmatim Cænobio Bernenſi, & Parthenoni *Woërt*, quem Beſcela inſtituerat, diſcipuli ultrò ſe dantes offerrent. Ob paluſtrem ſitum, è Babilonia ad

Digitized by Google

Woërt ſeptuaginta Sanctimoniales, magiſtrâ Beſcelâ præeunte, tranſtulit Abbas Everardus. Gerardo Priori interea ſanctiſſimè defuncto, ſubrogavit Albertum de *Berze*, quem ambitio taliter inceſſit, ut ad infulas, interpoſitâ calumniâ in Prælatum, præſumpſerit aſpirare. Robertum Patrem Abbatem, & Gaufridum Trajectenſem Epiſcopum judices interpellatos, Bernam procuravit accerſiri: tam corruptos domi, quàm foris ſubornatos muneribus, teſtes produxit accuſator, quos proborum teſtimonia, & vitæ inſontis ſuffragium arguerunt falſitatis. Non quievit impoſtor, iteratò Epiſcopum pecuniâ illectum, judicem appellat, coram eo ventilat cauſam; ſed cùm optimi quique ex utroque Conventu, pro Abbate totis ſtarent viribus, perfidorum fracta eſt conſpiratio, & Albertus accuſator, Prioratu motus, in Saxoniam exul pellitur, ibique in domo Ordinis, ad gradus Sanctuarii de repente corruens, ſubitâ morte correptus eſt.

Infelicem hominis perditi exitum lacrymis proſecutus eſt Everardus Abbas; amiſſum per id temporis, ſed morte beatâ, Theodoricum, luxit pariter. Erat enim Theodoricus librorum indefeſſus ſcriptor, eventuum ſui temporis enarrator egregius, in concinnandis homiliis & prædicatione non inelegans orator, Sanctimonialium de *Woërt* curam cum Onulfo amico dividebat, iiſque verbo prælucebat & exemplo. Laborum & meritorum finem inopina mors impoſuit; dùm enim ægrotanti Onulpho charitatis impendere officia ſatagit, ipſe ſubitaneo dolore correptus, rapitur in extaſim, in lectum deportatur æger; decumbentem interim Onulphum B. Maria viſitat, eumque his affatur verbis, *mi dilecte, non modò morieris, ſed revoluto anno ad me demùm demigrabis, amico autem tuo hìc mora non valet, quia in inſtanti mecum eſt regnaturus.* Nec mora, Onulphus de imminenti morte admonet amicum, ad Confeſſionem puram, ad participationem Corporis & Sanguinis Chriſti, jacentem, ſed infirmitatis mortalis neutiquàm conſcium, urget precibus. Cedit inſtantis amici conſilio Theodoricus, & ecce Sacramentis munitum placida mors intercipit, feliciori vitæ reſtituendum. Hunc paulò-poſt Everardus Abbas, lapidibus ad ſtructuram Templi congregatis ſpirituali jam dudùm ædificato & ornato, ſecutus eſt anno 1168. XVIII. kal. Octobris.

II.

HUGO Matricis Eccleſiæ Canonicus, & ante converſionem Capellanus Godrefridi Trajectenſis Epiſcopi, natione Morinenſis, probatus Magiſter, arte phyſicus, religioſâ & honeſtâ converſatione commendabilis, auſterioris & quotidiani cilicii pœnitentiâ carnem macerans, ad Bernenſem Abbatiam promotus eſt. Templum ab inauguratione auſpicatus, conſummationem, morte præoccupatus, ſucceſſori dimiſit anno 1176. VIII. kal. Aprilis.

III.

GODESCALCUS Prior de *Poſtula*, & Floreffienſis Canonicus, in ædificatione Templi plurimùm ſollicitus, inundatione aquarum, ſeptimo regiminis ſui anno, dura paſſus, pecorum mortem, diruptionem aggerum, paupertatis anguſtias generoſè ſuſtinuit, providè mederi voluit, arrepto ad hunc finem itinere verſùs Coloniam, quam ut attigit, & frugibus comparandis invigilat, morte opprimitur in domo avunculi ſui Aufridi Decani S. Andreæ, pridiè Idus Januarii 1186. & in ejus Eccleſia ante fores Dormitorii ſepultus eſt. De illo extant hi verſus.

Wylica cui vitam dedit, & *Floreffia* veſtem,
Poſtula cui laudem, *Berna* dat ampla pedum.

IV.

EVERARDUS II. Canonicus Bernenſis, homo religioſus & timens Deum humilitate & ſanctitate celebris, Turrim Eccleſiæ & Dormitorium lapidibus ædificavit, Priore Arnaldo ſuppetias ferente. Vigeſimo primo regiminis ſui anno revolvente, fractus corpore, & ſimultatibus quorumdam divexatus, ſponte Abbatiam reſignavit an. 1207.

V.

HENRICUS filius Hermanni de *Alſen* proſapiâ & moribus nobilis, ex parte matris de Fundatoris Fulcoldi genere ſatus, Refectoria Clericorum & Laïcorum, nec non ædes Abbatiales extruxit. Novennio ab inſtallatione, non ſine gravi Eccleſiæ damno depoſitus abſceſſit 1216.

VI.

ARNOLDUS ab infantia Bernæ educatus, & ibidem poſteà Prior, ſuis pro Eccleſiæ incremento laboribus, dignus qui Eccleſiæ præeſſet, vaſtatas ſuo tempore à vorace flamma curias & Eccleſiam de *Merbeck* inſtauravit 1224.

VII.

HENRICUS loco motus ex injuria, voto communi Cathedræ redditus, octavâ à reſtitutione ſeptimanâ moritur VIII. Idus Julii 1228.

VIII.

THEODORICUS, reliquias SS. Machabæorum à Colonienſi Eccleſia impetravit; & factorum ſuorum pertæſus, abſolutionem in Capitulo generali obtinuit, anno 1233.

IX.

LUDOVICUS triennio laudabiliter rexit: magnâ precum inſtantiâ abſolutionem à Capi-

Digitized by Google

tulo generali petitam obtinuit ægrè, an. 1236.

X.

WALTERUS, in cujus electione deſinit Bernenſis Chronographus. Sequentes ex Necrologio, & Abbatum Syllabis colliguntur.

XI.

HENRICUS II.

XII.

ALARDUS.

XIII.

BALDWINUS.

XIV.

JOANNES.

XV.

ARNOLDUS II.

XVI.

WALTHERUS.

XVII.

NICOLAUS.

XVIII.

GERARDUS.

XIX.

RODOLPHUS.

XX.

JOANNES II.

XXI.

NICOLAUS II.

XXII.

JOANNES DE *BEERS*.

XXIII.

JOANNES DE *PAEP I.*

XXIV.

JOANNES DE *PAEP II.*

XXV.

GERARDUS DE *CLOOTWICK*.

XXVI.

ROBERTUS DE *DOERN*.

XXVII.

GODESCALCUS DE *VEEN*.

XXVIII.

INGRAVIUS *ROMPOT*.

XXIX.

PETRUS DE *HEMERT*.

XXX.

MARCELLUS DE *MACHEREN*.

XXXI.

ALEXANDER DE *OSSCH*.

XXXII.

ARNOLDUS DE *WICK*

XXXIII.

ARNOLDUS DE *MALSEN*. Obiit anno 1515.

XXXIV.

JOANNES *BIERKENS*, obiit eodem anno.

XXXV.

ÆGIDIUS *INGENLANDT*, obiit anno 1527.

XXXVI.

CONRADUS DE *MALSEN*. Primus à S. Sede infulas obtinuit. Sublatus eſt 22. Januarii 1549.

XXXVII.

OTTO DE *BOETZELAER*, diem vidit ultimum 25. Julii 1552.

XXXVIII.

THEODORICUS *SPIRINCK*, ex *Wel*, fato ceſſit 1. Julii 1584.

XXXIX.

ADRIANUS *ULTCMIUS*, interfuit Concilio Provinciali Mechlinienſi; & Synodo Buſcoducenſi. Moritur 19. Decembris *1606*.

XL.

ARNOLDUS *VESSEMIUS*, obiit 24. Auguſti, 1608.

XLI.

JOANNES *VERCUYLEN*, graſſantibus per Belgium Calviniſtis, iteratâ deſolatione deſolatam luxit Abbatiam ſuam. Hæc furentium prædæ ſæpius data, flammis demum aſſumpta, quæ fuerat priùs religionis & pacis habitaculum, converſa eſt in Bellonæ officinam: quippecùm ex illius ruderibus excitatum fuerit in eodem loco molendinum, conficiendo pulveri tormentario deſtinatum. Obiit Joannes 1. Novembris 1621.

XLII.

JOANNES *MOORS*, à Capitulantium cœtu, in hoſpitio ſuo Sylvæ-ducis, poſt Bernæ conflagrationem, moram trahente, ſublectus, Domum Fratrum in communi viventium (qui antea in eadem civitate humaniores docebant litteras) pretio comparatam, anno 1623. in Abbatiæ formam adaptare cœperat; cum ecce ex improviſo Sylvâ-ducis, anno 1629. ab hæreticis captâ, denuò jubetur cum Canonicis

ſuis, & reliquo Clero è civitate migrare. Non habentes igitur quo pedem figerent Bernenſes, conſiſtere coacti ſunt in *Bernheſe*, qui Tractus eſt terrarum partim *Heeſvycenſis*, partim *Dintherenſis* juriſdictionis, ubi miſeram, & hæreticorum illecebris deliniri neſciam, finivit vitam Joannes, anno 1641.

XLIII.

Leonardus *Bosck* multiplicari vidit mala gentis ſuæ. Cùm enim ne in ipſo quidem *Bernheſe*, Brabantiæ territorio, ſecuram potuiſſent adinvenire manſionem Bernenſes, quin & omnes eorum proventus & fundi Fiſco Fœderatorum Belgii fuiſſent iniquè prorſus addicti, anno 1648. Leonardus tandem, cum paucis ſuis, refugium in oppido Vilvordienſi propè Bruxellas acquiſivit; ubi & ipſe dormivit anno 1668.

XLIV.

Joachimus *Keysers* ad plures abiit, anno 1676.

XLV.

Henricus *Van-dale* 1692.

XLVI.

Lucas *Jongers*, 1694.

XLVII.

Norbertus *de Jode*, diem clauſit extremum 12. Septembris, 1705. Sepultus in Abbatiâ Grimbergenſi.

XLVIII.

Leonardus *Maes*, reſtaurando pro poſſe monaſterio ſuo jugiter adlaboravit. Cujus votis annuens Capitulum generale anni 1717. Præmonſtrati celebratum, ac deplorans florentis olim monaſterii ſortem, quantis potuit precibus, & rationibus, Proceres Ordinis invitavit, ad ſubſidium prædicto Abbati Leonardo charitate ferendum, quò collectas Vilvordiæ quiſquilias, in priſtinum honoris & diſciplinæ ſtatum reſtituere queat. Obiit 8. Februarii anno 1728. & Grimbergæ ſepultus eſt. Cui ſucceſſit.

XLIX.

Gerlacus *Van Malsen*.

MONUMENTA SEPULCRALIA.

Ad latus Chori celebris quondam Bernæ Abbatiæ, turbarum impetu incenſæ, tumulum Arnoldi *Van-der Sluyſen*, hâc Epigraphe adſcriptum, legiſſe ſe teſtatur Grammayus.

Qui fuerat gratus cunctis, jacet hîc tumulatus,
Heuſdini natus, ex clara ſtirpe, vocatus
Arnoldus Miles de *Slusa*. Spernere viles
Actus hic novit, falſos à ſeque removit.
Fortis, formoſus, prudens erat, & animoſus.
Juſtus, pacificus, probitati ſemper amicus.
Finiit is vitam, morum gravitate politam,
Quarto reddendas à menſe Decembre Kalendas,
Anno milleno Domini, novieſque noveno,
Et bis Centeno, ternoque quoque cum duodeno. 1296.
Gaudeat in cœlis, hîc oret quiſque fidelis:
Hoc Pater, & Flamen ſacrum, Natuſque det. Amen.

PATERNITAS.

Jure Paternitatis olim gaudebat Bernæ Abbas in monaſterium.

S. Jacobi de *Languen*, quod aliàs dicebatur Alandt-ripa Marnæ.

Quatuor etiam filiali jure ſibi ſubditas habebat Præpoſituras Bernenſis Abbatia.

1°. Fuit Meerſbergenſis.
2°. Monickvordenſis.
3°. *Heezwick*.
4°. *Woert*, Parthenium.

PASTORATUS.

Berlichum, ex donatione Præpoſiti, & Capituli Sancti Salvatoris Ultrajectenſis, anno 1240.

Outheuſden.

Ulym.

Engelen.

Dyckuyſen.

Lytoya.

Heezwick, ex donatione Wulravi à *Benthem*, & Agnetis uxoris ejus, anno 1284.

Orthen.

Buſcus, hi ambo paſtoratus ab Henrico II. Duce Brabantiæ, ablati Bernenſibus, & Monialibus Dominicanis de *Aurigen* contraditi. Vide Probat. à col. CCLXXXIX. ad col. CCXCIj.

BERNETUM.

Bernetum, filius Geruſii. Diœceſis Paſſavienſis Circaria Bavariæ.

IN Indice Pagii, Præpoſitura hæc Virginum, ſub Paternitate *Geruſii* collocatur; hanc in aliis numero quinque Catalogis, nec in ipſo Layruëlio reperi, qui poſt Bavaricam, Suevicam, & Weſtphalicam Provincias peragratas, poſt luſtrata Abbatiarum Scrinia, ſuam contexuit Monaſteriologiam. Negativum argumentum firmat Geruſii, fatentis ſterilitatem ſuam, declaratio. Neque enim probabile eſt, memoriâ hominum excidiſſe Parthenonem, quo uno fœtu gloriari poterat Geruſium.

Neque dicas, bellorum incendiis incineratam

Digitized by Google

tam funditùs domum, ſuis modò privari documentis quibus paternitatem ſuam ſtabiliat, aut prolem extinctam ſibi vindicet. Certè ipſa rudera notitiam perrennaſſent, ſi tentaſſet temporum, aut hominum malignitas illam oblitterare. Invitos quippe muta ſaxa edocent, aut ſi vox deficit in lapidibus, oralis præſertim in monaſteriis traditio, majorum inſignia facta non permittit oblivione ſepeliri. Gratis igitur à Pagio inductum *Berneti* Parthenonem ex apocriphis, vehementer ſuſpicor, dum ſuæ Bibliothecæ extremam appoſuit manum, Nantolii Paſtor.

BERTRICURTUM.

* *Bertricurtum. Fil. S. Joannis Ambianenſis. Diœceſis Ambianenſis. Circaria Pontivi.*

SUb Abbate Fulcone, Monaſterium ſancti Firmini Ambianenſis, ad oras fluvii *Ceyla* (Seile) tranſlatum anno 1136. crevit coëuntium undequàque Religioſorum numero, crevit & famâ ſanctitatis tantâ, ut virgines, ſenes cum junioribus ſeculo renuntiantes, Fulconis magiſterio ſe ſubdiderint, & Ordini dederint nomen. Aſcriptas Religioni per Profeſſionem Sanctimoniales, cœnobio accluſit, quod *Beſſunum* vocabatur, Abbatiæ contiguo. Giſla de *Pinchonio* (Pequigny) Sororum regimini præfecta eſt à Fulcone.

Erat illa & natalium ſplendore, & candore morum Virgo ſpectabilis, ad quam Virgines turmatim concurrebant; quas cùm *Beſſuni* anguſta domuncula capere non poſſet, ad *Bertricurtum* * à Fulcone ablegatæ ſunt, cum Magiſtra. Huic pia mater Beatrix, viduata Gerardo conjuge, ſolitudinis ſociam ſe adjunxit.

* Uno milliari diſtat Ambiano.

Brevem illic fecere ſtationem Sanctimoniales. Nactus quippe locum vitæ regulari incundæ aptiorem in *Valle-Guidonis*, * ad hunc ſe ceſſum agmen deduxit Fulco Abbas. Quo præciſè anno, ignotum nobis; certum nihilominùs illam tranſmigrationem ante annum 1139. contigiſſe: ſiquidem Guarinus Ambianenſis Antiſtes, in ſuo Diplomate, bona & poſſeſſiones Eccleſiæ S. Joannis recolente, & confirmante, Fratres in Valle-Guidonis habitantes recenſet, eorumque annonæ conſulit; Fratres, inquam; Sororibus ſpirituali miniſterio deſervientes. Fixerunt illic ſedem ſuam Moniales, non ampliùs amovendæ loco, illic & vitam egerunt placidam; ſed ſeculo XIII. finem invenerunt, dùm in ſexum fœmineum ſubiratus Ordo, in ſtragem illius conjuravit.

* Valujon.

Tres in unum confluxiſſe Parthenonem, nominibus, & ſtationibus duntaxat diverſum, liquidò conſtat. Sed miror à prima *Beſſuni* habitatione, inclytum Parthenoni nomen manſiſſe, * poſt tranſlationem ſuam ad Vallem-Guidonis, ubi per duo ſecula viguit, ſub Prioriſſarum adminiſtratione, quarum prima fuit

* Apud Myræum, apud Ms. Codices.

I.

GISLA, ſive GISELA DE *PINCHONIO*.

II.

AGNES DE *COIST*.

III.

EMELINA.

IV.

MARIA.

V.

ANNA.

Sic enim in S. Joannis Necrologio nominantur, tacito, non die, ſed anno mortis earum.

BESELICH.

Filia Arnſtenii. Diœceſis Trevirenſis, Circaria Veſtphaliæ, olim Vadegotia.

TRans Loganam amnem, haud procul à Collegio ſancti Lubentii, ſublimi ac viridanti in colle & in parœcia *Dickirchen* Diœceſis Trevirenſis, anno Chriſti 1153. Hillinotum epiſcopante, Godefridus ſpectatæ virtutis Sacerdos, Præpoſituram Sanctimonialium Ordinis Præmonſtratenſis, inſtituit, & filiali obſequio ſubdidit Euſtachio Abbati Arnſtenii ſecundo. Rei totius ſeriem in B. Ludovici Arnſtenii Comitis vita narravit coæqualis Scriptor.

T. 1. Monumen. S. Antiqu. p. 42.

» Hujus (Euſtachii Abbatis) temporibus, » quidam Sacerdos nomine Godefridus, Ec- » cleſiam, quæ *Beſelich* nuncupatur, quam » in parochia *Dieckirchen*, conſenſu Domini » Alexandri Trevirenſis Archidiaconi, conſtru- » xerat, cum omnibus attinentiis, animalium » ſcilicet & fructuum infra curiam conſtitutis, Fratribus de *Arnſtein* contulit ob ſpem » ſalutis æternæ; ut iidem Fratres ibidem Miſ- » ſarum ſolemnia perpetuò procurarent. Qui » etiam Conventum Sanctimonialium illicò » dirigentes, primitias Domino Sabaoth dedi- » carunt bonorum operum, ex proventu. Erant » ejuſdem loci Domini de *Cazenelborgen*, tunc » temporis Advocati; ſed ipſam Advocatiam » pro amore Jeſu Chriſti, & intemeratæ Ma- » tris ejus, cum omni jure totaliter abdicantes, » in manus Fratrum prædictorum & Con- » verſi Comitis Ludovici, cum integritate om- » nium infra curiam exiſtentium, libertate » perpetuâ tradiderunt. Quem locum Hilli- » nus eo tempore Trevirorum Archiepiſcopus » & Apoſtolicæ Sedis Legatus, ſub tuitione » ſua, ſuorumque ſucceſſorum ſuſcepit ſpecia- »

Digitized by Google

„ li gratiâ deffenſandum. Jam dicto Alexan- „ dro Archidiacono jus ſuum in ea penitus re- „ ſignante, & ad majorem ac perpetuam facti „ hujus firmitatem ſtatutum eſt, & privilegiis „ confirmatum, ut Eccleſia memorata, Trevi- „ renſis Eccleſiæ Archiepiſcopo aureum dena- „ rium, vel duodecim Confluentiæ monetæ „ denarios argenteos, annuatim perſolvere te- „ neatur.

Ab annis centum & ultra, à Comitibus Naſſoviis hæreſim profitentibus, Parthenon direptus eſt. Poſteà verò reverſi ad fidem Catholicam Comites, illum anno 1620. reſtituerunt Ordini, & pacificè poſtliminio revocatæ Sanctimoniales, per annos ſex poſſederunt. At veluti reſtitutionis factæ pœnitentes Naſſovii, vel quaſi meliora æmulantes, anno 1627. redditos hæredibus proventus & fundos iterum aſſumentes, erigendo Hademariæ Collegio Patrum Societatis Jeſu addixerunt magna ex parte, minimam ſibi retinentes. Ob expilationem immerenti factam Ordini, graviter conqueſtus eſt apud Imperatorem Ferdinandum Joannes *Bingel* Arnſteinii Abbas. Principi Savelli, ſuo in Romana Curia Oratori, Cæſar dedit in mandatis, ut præpediret quominùs Ordo Præmonſtratenſis Beſelicenſi Parthenio (in quod ipſius autoritate jam tum fuerat redintegratus) denuo ſpoliaretur. Ad Aliſerium poſtea, ſedis Apoſtolicæ Nuntium, delatam litem proſecutus eſt Abbas, tractis coram eo Judice Detentoribus Patrimonii Norbertini. Vindex traditionis alieni fundi ſiſtitur Naſſovius; hinc inde magno æſtu ventilatur cauſa; obiit lite pendente Abbas; cauſam Willielmus *Eſcheneaw* ſucceſſor, magnanimo corde inſtaurat, & Norbertum *Herichem* Abbatem Steinfeldiæ ac Provinciæ Vicarium generalem, in auxilium vocat. Coloniæ, dein Romæ apud Rotæ Judices, litem agitarunt junctis viribus Abbates ambo. Pace Monaſterienſi confectâ, finitam arbitrantes cauſam, authores fœderis interpellarunt ambo, ut ſpoliatos in integrum reſtituerent, ad tenorem pactorum Tractatûs pacifici. Sed cùm proventus *Beſelechii*, ad Catholicorum devenissent manus, quæſtionem ad alios ſpectare Judices reſponderunt.

Ergo ad Romanæ Curiæ Tribunal, iterum provocanda fuit appellatio. Patres Societatis, & Hademarum Principem in jus vocavit Abbas Romerſdorffienſis, anno 1665. Ab hinc ſcriptis acriter decertatum, Patribus interim, & adhuc modò, gaudentibus de aliena fortuna.

Litteræ Ferdinandi Imperatoris ad Principem Savelli, ſuum in Romana Curia Oratorem.

FERDINANDUS,

ILluſtris, fidelis, dilecte. Litteras nuper ad Vos dedimus, quibus pia deſideria Comitis Joannis Ludovici Naſſovii, incrementa Religionis Catholicæ meditantis, promoveri deſiderabamus. Inter alia ſupplex Sanctitati ſuæ rogabat, in ditione ſua unum, alterumve monaſterium, Virginibus Regulam Benedictinorum, & Præmonſtratenſium profeſſis, olim fundatum, authoritate Apoſtolicâ in uſus Seminarii, aut Collegii PP. Societatis transformari. Nobis quidem ſemper ea ſtetit ſententia, & jam tum repetitis decretis ſancivimus, unicuique, ex juſtitiæ præſcripto, ſua reddenda, neque temerè, conquiſitis licet coloribus, immutandas eſſe ſupremas Fundatorum voluntates, præſertim ubi ſuperſunt ejuſdem Profeſſionis Religioſi, qui in hæreditates ſimul operaſque ſuccedant: prout intelligimus monaſterium *Beſelich* jam tum authoritate noſtrâ incolere Patres Ordinis Præmonſtratenſis, qui in Eccleſiâ Dei operæ pretium faciunt; ac proinde nolumus illos indictâ causâ deſtitui poſſeſſione & juribus, quæ per temporum etiam injurias conſervaverunt. Omnino favemus Religioni, quâcumque etiam viâ incrementa ſumat majora, ita tamen ut Ordinibus, per Dei gratiam florentibus, patrimonia ſua maneant intacta. Curabitis proinde, ſi quid hoc loci Sanctitas ſua putaverit innovandum, ſaltem ut Ordo Præmonſtratenſium, qui pacificam ibidem poſſeſſionem adeptus eſt, & ſtationem ſuam in Eccleſia Dei ſtrenuè tuetur, conqueri non poſſit, authoritate noſtrâ Imperiali, cauſæ ſuæ præjudicatum fuiſſe. Datum in civitate Imperiali Ratiſbonæ, die 18. Sept. anno 1630.

BETHANIA.
Nunc S. *Joſeph Furnenſis.*

Bethania Filia S. Nicolai Furnenſis Diœceſis Iprenſis. Circaria Flandriæ.

IN oppido Wulpenſi Xenodochium mediante ſeculo XV. fundatum, adminiſtrabant Hoſpitales veſtales, *Griſeæ Sorores* tunc dictæ. *Bethaniæ* & *ſancti Auguſtini* nomina habebat Xenodochium, pauperibus & peregrinis excipiendis deſtinatum. Licet Ordinem Præmonſtratenſem non profiterentur Sorores, Abbatis tamen Furnenſis paternæ authoritati ſubjacebant, ejuſque regebantur præceptis.

Sub finem XVI. ſeculi vaſtata fuit ab heterodoxis, & æquata ſolo domus Bethaniæ, quæ tum erat extra muros Furnenſes: ſacram prophanamque ſuppellectilem, & inſtrumenta bonorum, flamma vorax devoravit. Hinc de-

Digitized by Google

pauperatæ, lugenteſque Sorores, ſtatuerunt domicilium ſuum Furnenſibus mœniis accludere. Delegerunt Oratorium quoddam, *ſancto Joſepho* ſacrum; amortizationem fiſco penderunt, & Abbatis Furnenſis conſilio crumenâque potentes, ſuſcitarunt enectum Parthenonem de cinere& favillis.

Attamen Præmonſtratenſium regimini aſſuetæ Virgines, huic Ordini ut insererentur peroptabant; applaudebat Furnenſis Archimandrita, dolen s Abbatiæ ſuæ nullam ſupereſſe ſobolem fœmineam, ex quo fatis conceſſerat Præpoſitura de *Hem*, ſeu *Curtis Dominarum*. Etenim virgineo cœtui, ſuſcipiendi novi ſtatûs jamjam cupido, exhibet Præſul majora illis, Præmonſtratenſibus effectis, ſubſidia præſtanda, majorem ſollicitudinem ab Furnenſibus Abbatibus forè impendendam; onera graviora ferè non ſubituras. Igitur Regulæ Auguſtini, quam unicam legem cum Evangelio, ſectabantur, jungunt Moniales Ordinis noſtri obſervantias, ritus exercent, totamque fermè agendi rationem imitantur, ad tyrocinium novæ vitæ, quam vivere avebant. Præerat tum inſigni ſancti Nicolai Abbatiæ Chriſtianus Druvæus; ab eo ſuam olivæ Præmonſtratenſi inſertionem efflagitant unanimi conſenſu Bethanienſes. Poſtulantium fervorem gratuito audivit excepitque ſenſu Druvæus: ſed quia ad Capituli generalis proximè imminentis, arbitrium rei totius eventum judicavit referendum eſſe, Præmonſtratum petiit anno 1618. & Comitiorum Definitor creatus, quò libuit, pro ſua dicendi copia & facilitate, Procerum inflexit animos, iſtudque in gratiam unionis & incorporationis Bethanienſium, Decretum cuſum eſt. » Capitulum generale ſtatuit & decernit, ut Moniales Xenodochii » Wulpenſis, quondam extra, jam verò in civitate Furnenſi commorantes, & monaſterio » S. Nicolai ibidem immediatè ſubjectæ, modò utantur Regulâ, Statutis & Officio divæ » Virginis conformiter ad uſum noſtrum & » praxim, in omnibus etiam futuris temporibus externè geſtent candidum habitum, pariformiter cum cunctis Monialibus Ordinis » noſtri Præmonſtratenſibus, tanquam germanæ Sorores admittantur, & admittendas » eſſe declaravit.

Ex Capitulo generali reverſus Abbas, apparatu ſolemni Sorores Griſeas Ordini adſcripſit, ipſo die Præſentationis B. Mariæ anni 1618. Inter Miſſarum ſacrificia ſingulæ ſingulari voto nomen dederunt Ordini, & ſcapulari nigro in album immutato, Præmonſtratenſes evaſerunt habitu & mente; ſed ſolum Officii B. Mariæ Virginis penſum quotidiè perſolvunt, ex Capituli generalis, illas tali conditione adſcribentis Ordini, indulto.

Non interruptam Magiſtrarum ſeriem ex Obituario decerpſimus.

I.

PETRONILLA *MOEUS*, prima fuit Prioriſſa Xenodochii Bethanienſis. Huic anno 1485. 7°. Januarii defunctæ, ſuffecta eſt

II.

GERARDA *VAN-HAESBROUCH*. Obiit 1. Aprilis 1521.

III.

MARIA GODSCHALCH, tertia Prioriſſa *Bethaniæ*, ſeu in *Rivo*. Eſſe deſiit 16. Martii 1538.

IV.

CATHARINA *PLEYS*, exceſſit è vivis 10. Decembris 1584.

V.

ADRIANA *HWITZ*. Eâ Præfecturam gerente, devaſtatum eſt Xenodochium, & tranſlatæ ſedes in oppidum Furnenſe. Obiit 11. Octobris 1612.

VI.

JOANNA *PASST*, cujus tempore immutatio ſtatûs & Ordinis contigit: poſtquam rurſus in Magiſterio votis Capitularium & Patris Abbatis confirmatione ſtabilita eſt. Sexta eſt in Ordine Magiſtrarum Bethanienſium: ſecunda Prioriſſa Parthenonis S. Joſephi Furnenſis, primaque ab ſuſcepto Præmonſtratenſium Inſtituto: quâ ratione conciliantur varii diverſorum inſtrumentorum calculi. Rexit annis octo, Virgo moribus & prudentiâ celebris, quæ die 9°. Novembris 1626. appoſita eſt cum patribus ſuis.

VII.

MARIA *BAILLAERT*, obiit 3. Junii 1654. poſt regimen 29. annorum.

VIII.

NORBERTA *LE PREVOOST*, priùs Supprioriſſa & Magiſtra Novitiarum. Rexit per annos ſeptem. Obiit 4. Februarii 1661.

IX.

MARGARETA *CAPPE*, 23. Januarii 1667. defuncta.

X.

ELIZABETH *DE GONINCH*, fœmina viriles geſtans animos: delegata fuit, quæ ſuperioris & inferioris Germaniæ partes luſtraret, ſubſidiariam pecuniam ab Abbatibus & Superioribus Ordinis quæſitura: commiſſam ſibi provinciam gnaviter implevit, quo ſucceſſu, probavit eventus. Eccleſiam ſatis elegantem redux conſtruxit, in qua viſitur ſtatua medium pedem alta, Salvatorem flagellatum exhibens,

miraculis & curationum beneficiis celebris admodùm, ad quam frequens eſt populorum concurſus, appenſaque vota argentea. Monaſterium ſimiliter à fundamentis auſpicata Elizabeth, feſtivis, ſpatioſis & commodis ædibus ultimam admovit manum, priuſquàm lucis uſuram morte amitteret anno 1703. die 20. Januarii.

XI.

THERESIA *DONCHE*, priùs Magiſtra Novitiarum, clavum tenuit per 10. annos, extincta die 1. Januarii 1713.

XII.

ALDEGUNDIS *HENNEQUIN*, poſt 16. regiminis annos laudabiliter completos, denata eſt anno 1729. die 11. Julii.

XIII.

MARIA HERMANNA DE *RUESCAS*, per omnes gradus & officia interiora domûs, dignè converſata, ad locum ſuperiorem, Sororum omnium votis, evecta eſt. Reluctans jugo ſubdidit humeros 28. Julii 1729. & eodem die ab R^me^. Matthæo *Van-Capple*, Abbate S. Nicolai Furnenſis meritiſſimo, confirmata. Præeſt viginti quatuor Monialibus; indeſinens curam & operam omnem navat promovendo decori domûs Dei & ſervandæ regulari diſciplinæ, ſingulas Sorores exemplo præcedens, & adhortationis ſanctæ ſtimulans lenociniis.

Ad ſolius Officii B. Mariæ Virginis penſum tenentur Moniales Bethanienſes, ut jam præfati ſumus. Clauſuræ ſtrictæ jugum nuſquam ſubierunt; attamen ægrè admodùm in publicum prodeunt, nec niſi cum venia Abbatis Furnenſis. Sacro profeſſionis die quæque Soror almutium geſtat, more virorum, illud nunquam ulteriùs geſtatura. Excipiendis earum Confeſſionibus Abbas S. Nicolai nonneminem ex ſuis Canonicis deputat, Præpoſiti titulo inſignitum, verùm ad nutum amovibilem.

BETHLEEM in Friſia.

Bethleem. Fil. Horti B. Mariæ Virg. Diœceſis Leovardienſis. Circaria, Friſia.

FRidericus Abbas Horti Mariani poſt conditum ſuum cœnobium, accurrentibus Virginibus ædes contiguas ſtruxit anno 1164. ſed minùs tutum judicans, inquit Sibrandus Leo, utrumque ſexum ſimul habitare, ſacris Virginibus ſeorſùm cœnobium ſtatuit in Bethleem, ad honorem B. Mariæ Virginis. Ita ille. Eſt autem poſitum Bethleem in Præfectura Octo-pagica, & intra fines Diœceſis Leovardienſis. Vide Van-Huſen Hiſt. Epiſcop. Ultraject. Et Epiſcop. Leovard. p. 60. ubi numerus chronologicus 1110. emendandus eſt.

BETHLEEM, in Terra Sancta.

Bethleem in Terrâ ſanctâ. Circaria Jeroſolimitana

HUjus monaſterii notitiam debemus Anſelmo Havelbergenſi Epiſcopo, qui libro primo Dialogorum anno 1145. Eugenio III. Papæ inſcriptorum, ſancti Norberti virtutes & Apoſtolatum multis laudibus extollens, Congregationes quoque multas ad perfectionem Apoſtolicæ vitæ ab eo informatas fuiſſe & ad omnes penè Provincias Occidentis latiſſimè fuſas laudans, ſubdit, *extendit etiam palmites hac eadem ſancta Societas in partes Orientis, nam in Bethleem una, & in loco quem vocant ſancti Abacuc, alia Congregatio eſt.*

Spicileg. T. 13. p. 111.

Teſtimonium ejus omni exceptione majus eſſe, ſuadet ſcribentis eruditio, & rerum Orientis explorata cognitio, quam comparavit Conſtantinopoli Legatione fungens, nomine Lotharii II. Imperatoris.

Henningus in 6. diem Junii, vitam S. Norberti eruditè tractans & notis adornans more ſuo, hoc Anſelmi loco utitur ad demonſtrandam propagationem Ordinis in Oriente; ſed miror virum in omnigena lectione verſatiſſimum, ignoraſſe Dialogos Anſelmi à doctiſſimo Dacherio fuiſſe editos ab anno 1677. T. 13. Spicilegiorum inſertos ad fidem Manuſcripti Ciſtercienſis Abbatiæ. Non ergo unicum, ut putavit, extat in toto mundo exemplar, nec typis poſtulat evulgari denuò, jam nitidè bis impreſſum Pariſiis.

Acta SS. Junii p. 816

BEUZ.

Beuz. Fil. Strabovia. Diœceſis Olomucenſis Circaria Moravia.

BEuzſcenſis Parthenon in Moraviæ finibus, & in Olomucenſi Epiſcopatu, leucis octo ab Lucenſi Abbatia ſeparatus, proles antiqua fuit Strahovienſis monaſterii; quam per agros Moraviæ debacchans Zizckana hæreſis extinxit, ejuſque fundos ad ſeculares manus tranſtulit poſt ruinam ædificiorum, Eccleſiaſticæ ſubſtantiæ vaſtator & prædo Zizka. Poſt re-

Digitized by Google

miſſos belli furores, reſtitutamque Religioni pacem, non continuò prædam Eccleſiis, aut Eccleſias legitimis hæredibus refuderunt malæ fidei poſſeſſores: ſed parta victoriis inſolentibus prædia, quaſi legitimè & per traducem comparata, ſervaverunt ut plurimùm. Gregorius *Klein* Abbas Lucenſis, de recuperando Ordinis patrimonio religioſè ſollicitus, de laicali manu Beuzſeenſem Parthenonem auro penſo, redemit anno 1676. ibique Adminiſtratorem Canonicum impoſuit, qui avitæ pietatis monumenta paulatim reſuſcitavit. Illi modernus Abbas Parochum junxit & Capellanum, qui ſpiritualia regerent.

BIN.

Bin Fil. de Saag. Diœceſis Strigonienſis Circaria Hungariæ.

A Proprio & originario patre, Præpoſito ſancti Stephani, avulſa eſt filia *Bin*, vel ut in aliis lego catalogis *Baen* Præpoſitura, ut Abbati Montis-Sion traderetur anno 1294. ſed anno 1516. ad Præpoſitum de *Saag* Paternitas in *Bin*, præcipiente Capitulo generali, tranſlata eſt; & penes eum reſedit, uſque dum Turcarum armis Strigonium ejuſque Comitatus, ſubacta ſunt anno 1543. Tunc enim barbaris ceſſit in prædam Præpoſitura Binenſis, & ſub eorum tyrannide penitus interiit; necdum à recuperatione Comitatûs Strigonienſis anno 1683. feliciter facta, reſurgens.

BLANCA-LANDA

Blanca-landa. Filia Domni-Martini. Diœceſis Conſtantienſis. Circaria Normanniæ.

*Carentan. *Coutance. *Baronem & Conſtabularium Normanniæ aſſerunt San-Marhani.

SUb Patrocinio ſancti Nicolai Epiſcopi Myræ, fundata eſt Blancæ-landæ (*Blanche-lande*) Abbatia, in Diœceſi Conſtantienſi, quinque à Carentonio * horis, ſex à Conſtantiâ *, per Richardum de *Haya*, vulgò *la haye du Puitz* *, Militem, virum illuſtrem, & per Mathildem ejus ſponſam inclytam, anno 1154. A loci ſterilitate, nemoribus conſiti, nomen ſortita eſt Abbatia. Protectores & Confirmatores munificos habuit Richardum Epiſcopum Conſtantienſem, & Henricum II. Regem Angliæ, Normanniæ Ducatu potientem; denique Carolum VI. Regem Galliæ. A Dom-Martinenſi monaſterio ablegati ſunt Canonici, qui diſciplinam in *Blanca-landa* inſtituerent, quibus Abbas præfectus eſt.

I.

RANULPHUS DE *RUNCHEA*, cui ſucceſſit

II.

*Cherbourg. *St. Sauveur le Vicomte. *Hambeie, Ord. S. Bened. Diœc. Conſtant.

PETRUS cognomento Poëta, ex arte Poëtices, quam callebat. Arbiter pacis extitit inter Abbates *Cæſaris-burgi* *, & ſancti Salvatoris Vicomitis *, anno 1206. Teſtis quoque adfuit in negotio Abbatiæ Hambeienſis *. Dies verò ejus exitûs recenſetur ad 12. Novembris.

III.

ROBERTUS DE *RAVENOVILLA*.

IV.

NICOLAUS DE *AVAVILLA*.

V.

THOMAS de ſancto Laudo, 1262.

VI.

ROBERTUS *HYRON*.

VII.

THOMAS DE *SAINTE MERE EGLISE*.

VIII.

ROBERTUS *HARDY*, anno 1331. deſiit.

IX.

JOANNES *PILABOUT* 1337.

X.

GUILLELMUS DE *CESELLO*.

XI.

NICOLAUS DE *BONAVILLA*.

XII.

ALBINUS *LE ROUX*.

XIII.

THOMAS DE *INSULIS* 1400.

XIV.

RICHARDUS.

XV.

THOMAS II. 1446.

XVI.

THOMAS III. 1452.

XVII.

NICOLAUS *MULOT*, obiit anno 1483. ut teſtatur ejus Epitaphium ſequens.

Hac ſub Pyramide, nunc ſunt tria corpora Patrum;
Quorum ſub clamyde, prior exemplaria Fratrum
Exhibuit, ritus hic ampliat, arteque, donis

miraculis & curationum beneficiis celebris admodùm, ad quam frequens eſt populorum concurſus, appenſaque vota argentea. Monaſterium ſimiliter à fundamentis auſpicata Elizabeth, feſtivis, ſpatioſis & commodis ædibus ultimam admovit manum, priuſquàm lucis uſuram morte amitteret anno 1703. die 20. Januarii.

XI.

THERESIA *DONCHE*, priùs Magiſtra Novitiarum, clavum tenuit per 10. annos, extincta die 1. Januarii 1713.

XII.

ALDEGUNDIS *HENNEQUIN*, poſt 16. regiminis annos laudabiliter completos, denata eſt anno 1729. die 11. Julii.

XIII.

MARIA HERMANNA DE *RUESCAS*, per omnes gradus & officia interiora domûs dignè converſata, ad locum ſuperiorem, Sororum omnium votis, evecta eſt. Reluctans jugo ſubdidit humeros 28. Julii 1729. & eodem die ab R^mo^. Matthæo *Van-Capple*, Abbate S. Nicolai Furnenſis meritiſſimo, confirmata. Præeſt viginti quatuor Monialibus; indeſinens curam & operam omnem navat promovendo decori domûs Dei & ſervandæ regulari diſciplinæ, ſingulas Sorores exemplo præcedens, & adhortationis ſanctæ ſtimulans lenociniis.

Ad ſolius Officii B. Mariæ Virginis penſum tenentur Moniales Bethanienſes, ut jam præfati ſumus. Clauſuræ ſtrictæ jugum nuſquam ſubierunt; attamen ægrè admodùm in publicum prodeunt, nec niſi cum venia Abbatis Furnenſis. Sacro profeſſionis die quæque Soror almutium geſtat, more virorum, illud nunquam ulteriùs geſtatura. Excipiendis earum Confeſſionibus Abbas S. Nicolai nonneminem ex ſuis Canonicis deputat, Præpoſiti titulo inſignitum, verùm ad nutum amovibilem.

BETHLEEM
in Friſia.

Bethleem. Fil. Horti B. Mariæ Virg. Diœceſis Leovardienſis. Circaria. Friſia.

FRidericus Abbas Horti Mariani poſt conditum ſuum cœnobium, accurrentibus Virginibus ædes contiguas ſtruxit anno 1164. ſed minùs tutum judicans, inquit Sibrandus Leo, utrumque ſexum ſimul habitare, ſacris Virginibus ſeorſùm cœnobium ſtatuit in Bethleem, ad honorem B. Mariæ Virginis. Ita ille. Eſt autem poſitum Bethleem in Præfectura Octo-pagica, & intra fines Diœceſis Leovardienſis. Vide Van-Huſen Hiſt. Epiſcop. Ultraject. Et Epiſcop. Leovard. p. 60. ubi numerus chronologicus 1110. emendandus eſt.

BETHLEEM,
in Terra Sancta.

Bethleem in Terrâ ſanctâ. Circaria Jeroſolimitana

HUjus monaſterii notitiam debemus Anſelmo Havelbergenſi Epiſcopo, qui libro primo Dialogorum anno 1145. Eugenio III. Papæ inſcriptorum, ſancti Norberti virtutes & Apoſtolatum multis laudibus extollens, Congregationes quoque multas ad perfectionem Apoſtolicæ vitæ ab eo informatas fuiſſe & ad omnes penè Provincias Occidentis latiſſimè fuſas laudans, ſubdit, *extendit etiam palmites hac eadem ſancta Societas in partes Orientis, nam in Bethleem una, & in loco quem vocant ſancti Abacuc, alia Congregatio eſt.*

Spicileg. T. 13. p. 111.

Teſtimonium ejus omni exceptione majus eſſe, ſuadet ſcribentis eruditio, & rerum Orientis explorata cognitio, quam comparavit Conſtantinopoli Legatione fungens, nomine Lotharii II. Imperatoris.

Henningus in 6. diem Junii, vitam S. Norberti eruditè tractans & notis adornans more ſuo, hoc Anſelmi loco utitur ad demonſtrandam propagationem Ordinis in Oriente; Acta SS. Junii p. 816 ſed miror virum in omnigena lectione verſatiſſimum, ignoraſſe Dialogos Anſelmi à doctiſſimo Dacherio fuiſſe editos ab anno 1677. T. 13. Spicilegiorum inſertos ad fidem Manuſcripti Ciſterctienſis Abbatiæ. Non ergo unicum, ut putavit, extat in toto mundo exemplar, nec typis poſtulat evulgari denuò, jam nitidè bis impreſſum Pariſiis.

BEUZ.

Beuz. Fil. Strahoviæ. Diœceſis Olomucenſis Circaria Moraviæ.

BEuzſcenſis Parthenon in Moraviæ finibus, & in Olomucenſi Epiſcopatu, leucis octo ab Lucenſi Abbatia ſeparatus, proles antiqua fuit Strahovienſis monaſterii; quam per agros Moraviæ debacchans Zizckana hæreſis extinxit, ejuſque fundos ad ſeculares manus tranſtulit poſt ruinam ædificiorum, Eccleſiaſticæ ſubſtantiæ vaſtator & prædo Zizka. Poſt re-

Digitized by Google

miſſos belli furores, reſtitutamque Religioni pacem, non continuò prædam Eccleſiis, aut Eccleſias legitimis hæredibus refuderunt malæ fidei poſſeſſores: ſed parta victoriis inſolentibus prædia, quaſi legitimè & per traducem comparata, ſervaverunt ut plurimùm. Gregorius *Klein* Abbas Lucenſis, de recuperando Ordinis patrimonio religioſè ſollicitus, de laicali manu Beuzſeenſem Parthenonem àuro penſo, redemit anno 1676. ibique Adminiſtratorem Canonicum impoſuit, qui avitæ pietatis monumenta paulatim reſuſcitavit. Illi modernus Abbas Parochum junxit & Capellanum, qui ſpiritualia regerent.

B I N.

Bin Fil. de Saag. Diœceſis Strigonienſis Circaria Hungariæ.

A Proprio & originario patre, Præpoſito ſancti Stephani, avulſa eſt filia *Bin*, vel ut in aliis lego catalogis *Baen* Præpoſitura, ut Abbati Montis-Sion traderetur anno 1294. ſed anno 1516. ad Præpoſitum de *Saag* Paternitas in *Bin*, præcipiente Capitulo generali, tranſlata eſt; & penes eum reſedit, uſque dum Turcarum armis Srrigonium ejuſque Comitatus, ſubacta ſunt anno 1543. Tunc enim barbaris ceſſit in prædam Præpoſitura Binenſis, & ſub eorum tyrannide penitùs interiit: necdum à recuperatione Comitatûs Strigonienſis anno 1683. feliciter facta, reſurgens.

B L A N C A-L A N D A

Blanca-landa. Filia Domus-Martini. Diœceſis Conſtantienſis. Circaria Normanniæ.

*Carentan.

*Coutance.

*Baronem & Conſtabularium Normanniæ aſſerunt San-Marthani.

SUb Patrocinio ſancti Nicolai Epiſcopi Myræ, fundata eſt Blancæ-landæ (*Blanche-lande*) Abbatia, in Diœceſi Conſtantienſi, quinque à Carentonio * horis, ſex à Conſtantiâ *, per Richardum de *Haya*, vulgò *la haye du Puitz* *, Militem, virum illuſtrem, & per Mathildem ejus ſponſam inclytam, anno 1154. A loci ſterilitate, nemoribus conſiti, nomen ſortita eſt Abbatia. Protectores & Confirmatores munificos habuit Richardum Epiſcopum Conſtantienſem, & Henricum II. Regem Angliæ, Normanniæ Ducatu potientem; denique Carolum VI. Regem Galliæ. A Dom-Martinenſi monaſterio ablegati ſunt Canonici, qui diſciplinam in *Blanca-landa* inſtituerent, quibus Abbas præfectus eſt.

I.

RANULPHUS DE *RUNCHEA*, cui ſucceſſit

II.

PETRUS cognomento Poëta, ex arte Poëtices, quam callebat. Arbiter pacis extitit inter Abbates *Cæſaris-burgi* *, & ſancti Salvatoris Vicomitis *, anno 1206. Teſtis quoque adfuit in negotio Abbatiæ Hambeienſis *. Dies verò ejus exitûs recenſetur ad 12. Novembris.

*Cherbourg

* St. Sauveur le Vicomte.

* Hambeie, Ord. S. Bened. Diœc. Conſtant.

III.

ROBERTUS DE *RAVENOVILLA*.

IV.

NICOLAUS DE *AVAVILLA*.

V.

THOMAS de ſancto Laudo, 1262.

VI.

ROBERTUS *HYRON*.

VII.

THOMAS DE *SAINTE MERE EGLISE*.

VIII.

ROBERTUS *HARDY*, anno 1331. deſiit.

IX.

JOANNES *PITABOUT* 1337.

X.

GUILLELMUS DE *CESELLO*.

XI.

NICOLAUS DE *BONAVILLA*.

XII.

ALBINUS *LE ROUX*.

XIII.

THOMAS DE *INSULIS* 1400.

XIV.

RICHARDUS.

XV.

THOMAS II. 1446.

XVI.

THOMAS III. 1452.

XVII.

NICOLAUS *MULOT*, obiit anno 1483. ut teſtatur ejus Epitaphium ſequens.

Hac ſub Pyramide, nunc ſunt tria corpora Patrum;
Quorum ſub clamyde, prior exemplaria Fratrum
Exhibuit, ritus hic ampliat, arteque, donis

Digitized by Google

Eccleſiæ, dictus Nicolaus MULOT, in annis
M. ſemel,& C. quâter, decies octo, unum ter,
Eſt obitûs annus, ſed ſeptimus, ac Februanus.

XVIII.

ROBERTUS *ROUSELIN*.

XIX.

PETRUS *LE FEBVRE*, è vivis ſublatus eſt anno 1507.

Ejus Elogium in eadem Pyramide inſculptum legitur.

Hìc Petrus latuit Fabri maſſa ſub eadem
Abbas, qui patuit, quinis febre quâdam
Succubuit fatis, ſacra ſumens tunc bene gratis.
Menſis ut intendas Julii, decimoque Calendas,
Quingentis annis ſeptenis, milleque junctis,
Hìc obit, in ſcamnis tribus hic ſit gloria ſuis.

XX.

PETRUS *PITEBOUT*, deceſſit 6°. Februarii, 1513. communi tumulo, & Pyramide honeſtatus, hanc habet Epigraphen.

Corpus ab hac petra Petri *PITEBOUT* oneratur.
Qui leget hæc metro, roget nunc luce fruatur:
Huic qui præceſſit, nam præſciit intima morum,
Horum conceſſit jus mitræ Canonicorum.
Deceſſit juvenis, mitram tenuit modò ſenis
Annis, ſol Februo radiabat lumine ſexto.

XXI.

LAURENTIUS *MULOT*. 1526.

XXII.

NICOLAUS *LE MAISTRE*, ex doctrina, & morum probitate commendatur. Obiit 22 Maii 1537. exaratum ejus funebre encomium in lapide, ſic legitur.

Nicoleos jacet hìc, doctrinâ, moribus uſu,
Relligione potens, ipſe Magiſter erat.
Ipſe Magiſter erat tum re, tum nomine & Abbas
Blanca-landanæ, Duxque, Paterque domûs.
Mille & quingentos annos, trigintaque ſeptem
A Chriſto cùm ſol volveret, ille obiit:
Maïus undenos bis ſolis viderat ortus.
Mens vivat cœlo, molliter oſſa cubent.

XXIII.

ROBERTUS *CARRON*.

XXIV.

PHILIPPUS *TROUSSEY*, Epiſcopus Porphirenſis, ab irrumpentibus hoſtibus, quos civici belli ardor ad immania quævis armarat, barbarè occiditur 25. Maii 1590. Gallico idiomate parentarunt ad ſepulchrum illius mœrentes Religioſi, in hunc modum.

» Lorſque la fureur guerriere des ennemis
» de notre fortune, ne ceſſoit de pourſuire de
» près les meilleurs piliers de l'Egliſe, Meſſire
» PHILIPPE TROUSSEY, digne Evêque de Por-
» phire, & vigilant Abbé de cette Maiſon,
» pour l'honneur de Dieu, & la conſervation de
» ſes freres, reçût un coup mortel d'une main
» ſanglante, le 25. May 1590. Paſſant de ce
» monde à l'autre, a laiſſé un extrême regret
» à tous ſes parens, amis, & ſerviteurs dome-
» ſtiques, leſquels pour la memoire de ſon
» nom, ont dediez ces vers, avec larmes, à
la Poſterité.

» Ainſi le Loup meurtrier, moins par faim que par rage,
» De l'innocent troupeau, fait un piteux ravage:
» Ainſi par l'Aigle fier perit le Cygne doux,
» Ainſi feront des fleurs les tempeſteuſes bizes:
» Ainſi la fleur, le Cygne, & l'Agneau de l'Egliſe,
» A ſouffert de la bize, & de l'Aigle, & des Loups.
» Mais TROUSSEY, qu'à bon droit l'on renomme Porphire,
» Auſſi quand tu ſouffrois n'aguerres le martyre,
» Ton ſang qui le teignit, fit preuve de ton nom.
» O malheureux auteur de tes heureuſes peines,
» Et ne puiſſe être oui, qu'aux tenebreuſes plaines,
» Le nom infâme auteur de ton plus beau renom.
» Or dors en bon repos, l'Enfer épouvantable
» Attend de ton meurtrier l'ame ja miſerable:
» Plutôt pour ſon forfait tu rends à Dieu tes vœux;
» Soient ces vœux exaucez, & qu'il ſe reconnoiſſe;
» Il aura de ta mort une tres rude angoiſſe,
» Ainſi qu'auras ſoulas de vivre dans les Cieux.

XXV.

FRANCISCUS *TROUSSEY*. Magnifico mauſolæo inſertum accipe Elogium illius.

Digitized by Google

Piis manibus
Nobiliſſimi, & Reverendi Patris Franciſci TROUSSEY, qui Cœnobium hoc, eximiæ pietatis Abbas, multos per annos plurimâ cum laude rexit, ſuique deſiderium non mediocre reliquit.

Quiſquis in hanc properas divino ductus Eremum
Auſpicio, & vanas ſponte relinquis opes;
Poſt Norberteium, felici ſorte, Parentem,
Qui jacet hîc, vitæ ſit tibi norma ſacræ.
Troſſeus ipſe fuit, Fratrum quem turma fidelis,
Quem populus vaſto ſparſus in orbe gemit.
Ortu majorum, majorum ſtemmate clarus,
Artibus, ingenio, ſed pietate magis
Paſtores legit gregibus, firmavit alumnos
Exemplis; inopum depulit ære famem.
Fecit ut in terris, quæ nomine candida fertur,
Re quoque ſit cœlis, candida facta domus.
Pectore plura gero, ſanctè quæ plura peregit:
Sed reticere jubet, ſanguine natus amor.
Gaudeat ergo polo, necnon memor uſque nepotis
Hunc regat in cœlo, rexit ut ante ſolo.

Philippus TROUSSEY, Fratris filius mœrens poſuit.
Obiit 22. Februarii 1614.

XXVI.

PHILIPPUS *TROUSSEY*, qui amantiſſimo patrueli Epitaphium erigendum curavit, dignitatem ejus, Canonicorum ſuffragio, aſſequutus, Commendatariis moriendo locum dedit: horum primus

XXVII.

CARDINALIS *GRIMALDY*.

XXVIII.

CAROLUS FRANCISCUS DE *RACONIS*, Epiſcopus Vaurenſis.

XXIX.

N..... DE *S. GERMAIN*.

XXX.

N....... DE *LA SALLE*.

XXXI.

N....... *BOTER*.

XXXII.

FRANCISCUS LE *VASSEUR*, Abbas modernus.

PASTORATUS.

Douville ——— Douvilla.
Leſtre.
Arneville ——— Arnevilla.
Eſtoublon, Beneficium ſimplex.
Brocquebœuf, Benef. ſimplex.
Sancta Marguareta, Benef. ſimplex.
Cottebrune.
S. Denys le Veſtu.
Ravenoville.
S. Aubin de la Pierre.
Creteville.
Bloville.
S. Simphorien.
S. Pierre d'Alonne.
Notre-Dame d'Alonne.
S. Germain le Gaillard.
Auteville la Venelle.
Pretot.
Bolleville.
Angoville.
Gorge.

Omnes iſti Paſtoratus in Diœceſi Conſtantienſi.

Sancta Margareta de *Duey*. Diœceſis Bajocenſis.

MONUMENTA SEPULCHRALIA.

Fundatorum tumuli eminent in tranſverſo Eccleſiæ, è regione Septentrionali, cum hac Epigraphe,

Hîc jacet corpus Domini Nobiliſſimi viri Richardi de *Haya*, Militis, Fundatoris hujus Eccleſiæ, cujus anima pacem habeat cum beatis.

Vide Probat à col. ccxcj ad col. ccxcv.

BLANCA-LANDA.

Blanca-landa Fil. Neubuſii.
Diœceſis Dunelmenſis
Circaria Angliæ Borealis.
* Durham.
* Werre.
* Blanche-Lande.

NON longè ab Epiſcopali civitate Dunelmenſi * ſecùs fluenta Weræ * & in Comitatu Northumbriæ, Abbatiam Ordinis Præmonſtratenſis, ſub B. M. Virginis patrocinio erexit, epiſcopante Hugone de *Puſat* Dunelmi, Walterus de *Bolebek*, eique Blancælandæ * impoſuit nomen, quale ſub Henrico II. indiderat Richardus de *Haya*, monaſterio ejuſdem Ordinis in Neuſtria condito. Ad ſuſtentationem duodecim Canonicorum & Abbatis, prædia aſſignavit, vetuitque augeri Fratrum multitudinem ſine conſilio Epiſcopi, & Advocati approbatione. Piæ donationis conſors eſſe voluit Hugo de *Bolebek*, Fundatoris Frater, qui paternam hæreditatem ex parte collatam Blancæ-landæ, totam tranſcripſit, ſpontaneâ ſui juris ceſſione.

Walteri chartam ſuo munivit apographo

Hugo Dunelmenſis Epiſcopus, quem vitâ functum anno 1188. novimus ex Mathæo Paris, & quidem ætate provectum, & annoſi regiminis confectum ſenio. Cùm verò nec Advocati nec Comitis Northumbriæ, nec Angliæ Juſticiarii titulos præferat Hugo de *Puſat*, quos inſano faſtu, & ingenti pretio, vir ſtolidè ambitioſus, comparatos oſtentabat, conſequens eſt, ante adeptos hoſce honores conſcriptam fuiſſe fundationis chartam. Sub annum 1154 referente eodem Pariſio, Romæ ab Anaſtaſio Papâ IV. conſecratus eſt iſte Hugo Regis Stephani nepos, Dunelmi Epiſcopus. Ergò medio tempore inter annos 1154 & 1188. prodiit Blanca-landa, Henrico II. regnante, poſt fata Stephani Regis, qui anno 1154. dies vidit ultimos.

Sub Prioratûs nomine Blanca-landa traducitur à compilatore *Monaſtici Anglicani*, quam ſub Abbatiatibus infulis natam adoleviſſe proteſtantur Diplomata. Vide probat. à col ccxcvj ad col. ccxcvij.

SANCTUS BLASIUS.

Sanctus Blaſius. Filius Vindbergæ. Diœceſis Ratisbon. Circaria Bavariæ.

VIndbergenſi Abbatiæ junxit Gebhardus Abbas, Parthenonem qui a Tutelari nomen obtinuit Cellæ ſancti Blaſii, & ſitu *Meyſſenthal* cognominatus eſt. Erectum ſub ejus nuncupatione Templum conſecravit anno MCLVIII. Hartwicus Ratiſbonenſis antiſtes. Heilwidem Fundatoris Alberti filiam & plures alias inſignes ſtemmate virgines & viduas, illic inhabitaſſe,ex variis Benefactorum donariis, ex Necrologii Vindbergenſis commemorationibus dignoſcitur. A naſcentis Gynæcei exordio Salmanus de *Fridinge*, Chriſtinam filiam ſuam ſacro, ſe devoventem cœleſtis Sponſi thalamo, dotavit ruſticanâ domo in *Majerperge*, ad cujus exemplum Swikerus de *Perndorff*, Blaſiano Parthenoni prædium de *Ruozingh*, conceſſit, eo die quo filia ejus Elizabeth Religionem profeſſa eſt. Ad commodiorem Sororum ſubſiſtentiam & infirmarum ſublevamen, Henricus Abbas nonnullos proventus deſtinavit & traditione chirographâ ſub Windbergenſis Capituli approbatione contulit anno 1264. Sortem auxere monaſterii beneficiis ſuis Jutta Advocati Windbergenſis quondam uxor, poſtmodùm Converſa; Hadevidis & Liukardis Comitiſſæ, ex Fundatoris proſapia ambæ, virginitatis ibidem voto emiſſo, illuſtres. Anno 1440. ſtabat adhuc pietatis flore vernans Collegium illud Canoniſſarum, cujus aram principem hoc anno Udalricus Ratiſbonæ ſuffraganeus conſecravit. *Paulo poſt ad evitandas plurimas incommoditates*, quas Chronographus Vindbergenſis judicavit reticendas, deſiit antiquæ Religionis monumentum & ſuperſtes Eccleſia, in Parochialem immutata hodiedum huic officio deputatur.

BLIBURG.

Bliburg Filia Nobus. Diœceſis Circaria Angliæ Borealis.

TEmpore Henrici II. Regis, anno circiter 1158. *Brictich*, & Auguſtinus filius ejus Godevinus *Oxſot*, & Botilda, filia ejus, aliique fideles, communi & pari devotionis zelo ferventes, monaſterium de *Bliburg*, in Comitatu Suffolcienſi, in honorem B. Mariæ Virginis fundaverunt. Novis Benefactorum donariis excrevit paulatim dos primaria. Non potuit tamen addititiis largitionibus aſſurgere cœnobium in Abbatiam; ſed intra Prioratûs Conventualis humilem fortunam remanſit, ſi Monaſtico Anglicano credimus, penès quod ſit noſtra, & Lectoris fides: neque enim aliundè notitiam habuimus hujus monaſterii, cujus ne quidem Indices Ordinis meminere, niſi forſan ſub nomine *Drieburg* vel *Bilebi* inſinuaverint *Bliburg*, corruptis, aut ex Autographo malè reſtitutis litteris. Sed neque ſitus monaſterii utriuſque poteſt ſcribentis emendare errorem, cum *Drieburg* in Scotia, *Bliburg* autem in Angliæ regno conſiſtat.

Donatores, illorumque dona Richardus primus Rex, recitavit in charta confirmationis, quam 18. Februarii dedit in gratiam monaſterii. Annum regni tacet Diploma. Conſcribi non potuit ante annum 1188. à quo regni primitias auſpicatus eſt Richardus. Vide probat à col. ccxcvij. ad col. ccc.

BONA-SPES.

Bona-ſpes Filia Præmonſtrati Diœc. Camerac Circar. Floreffia.

IN partibus Hannoniæ, non procul à Binchio,tribus leucis à Montibus, provincia Metropoli, poſitum eſt celebrè *Bonæ-ſpei* monaſterium, in eminenti colle, aëre gaudens ſalubri, & amœno ſitu pulcherrimos habens ab Oriente, Septentrione, & Occidente proſpectus, campis circumdatum arabilibus, qui ad mille paſſus regiis ab Oriente ſylvis, & indè propriis per meridiem ad Occidentem extenſis, non injucundè clauduntur. Intra & extra expanſos murorum ambitus, fertiles vineis aſſurgunt colliculi, quos prata, & paſcua latiùs porrecta circumcingunt, alluentibus diſtincta rivulis, qui in progreſſu creſcunt in vivaria, & moletrinas vertunt.

Rainardi

Digitized by Google

Rainardi Militis, qui à *Cruce* cognomen habebat, & Beatricis ejus uxoris, pietati pariter & liberalitati ſuum debet Bona-ſpes exordium. Verè etenim pius uterque Parens, partim ex intimo grati animi ſenſu, ob revocatum B. Norberti prædicationibus, ab hæreſi Tanchelina ad lumen fidei Catholicæ filium ſuum Guilielmum; partim ex innato filii ſui affectu, (qui ut priſtini erroris maculam promptiùs atque ſecuriùs elueret, Norberto adhærens, Præmonſtrati, ſub habitu & profeſſione Canonica ſeſe devoverat,*) primò quidem villam *Ramelgias*, vulgò dictam de *Ramignies*; deinde *Sarta-Richewini*, in quibus & accludebatur ipſe *Bona-ſpei* locus, Præmonſtratenſi Eccleſiæ obtulit, ac tranſcripſit.

* Obiit Diaconus VI. Non. Maii ex Obit.

Etenim Ramelgias miſſi ſub Odonis Magiſterio, Norbertinæ diſciplinæ alumni, cùm radices mittere meditarentur, & ad conſecrandum *Atrii* locum, Diœceſanum Antiſtitem Burchardum convocaſſent; *non invento competenti loco*, ad Alodium *Sarta-Richewini* vulgò dictum, ab eodem Rainardo, & *aliis participibus ſuis*, ſibi tunc collatum, tranſvolarunt: ubi cùm ſtationem figere cœpiſſent, *loci importunitatibus compulſi*, tandem ad commodiorem *Bonæ-ſpei* manſionem tranſmigravere.

Circa tempus fundati hujuſce monaſterii variant Authorum ſententiæ. Placet Miræo (*a*) erectum illud fuiſſe anno circiter 1129. Pagius (*b*) conditum aſſerit anno 1127. Aſt utrumque falli convincimur ex charta Burchardi, eodem anno 1127 data, in qua, poſt relatam Ramelgiarum donationem, ſubjungit: *Proceſſu verò temporis, petitione Fratrum, ibidem Deo regulariter ſervientium, ad atrium ſacrandum convocati, &c.* Ergo ante annum 1127. Ramelgias incolebant Fratres, ibidem Deo regulariter ſervientes.

Neque tamen adduci poſſum, ut credam cum Maghio Bonæ-ſpei Abbate, (*c*) Ramelgiis poſita fuiſſe anno 1121. hujuſce monaſterii fundamenta. Supponit quippe eruditus Abbas, factam hujus Alodii donationem à Rainardo, intuitu filii ſui Guillelmi, quem ab hæreſi Tanchelina fidei Catholicæ gremio reſtituerat, Coloniâ redeundo, anno 1120. Norbertus: verùm gratis omnino fingitur bellum Tanchelmitis à Norberto indictum fuiſſe, ante annum 1123. Præterea, ſi altero naſcentis Ordinis anno, ſuos jam vidiſſet natales Speïenſe Collegium, eccur illius mentionem, in præfati Ordinis, & poſſeſſionum ejus confirmatione (*d*) omiſiſſet Honorius II? maximè cum San-Michaëlitani nuperrimè nati, meminerit. Immo crediderim, in laudato Diplomate, Ramelgiarum, non quidem ut monaſterii tum exiſtentis, ſed ut Alodii Præmonſtratanæ Eccleſiæ collati, mentionem hiſce fieri verbis: *Confirmamus..... alodium* Ramengeis, *cum molendino*. Cui conjecturæ adſtipulatur editor Vitæ S. Norberti, apud Pagium (*e*) cujus verba reddimus. *Anno ſequenti, hoc eſt 1128. vir ſanctus duo ſuſcepit alodia; primum de* Claro-fonte, *in Laudunenſis Alterum de* Ramengiis, *cum molendino, in Cameracenſi Diœceſibus. In quibus alodiis, eo ordinante, duo poſtmodùm conſtructa fuere monaſteria Præmonſtratenſis Ordinis*, Clarifontis *ſcilicet &* Bonæ-ſpei

Igitur anno 1126. Allodium de *Ramelgiis* accepit B. Norbertus: illuc extemplò Fratrum ablegavit agmen, qui ibidem *Deo regulariter ſervierunt. Proceſſu verò temporis*, id eſt ſub finem anni 1127. tranſierunt ad commodiorem locum, dictum *Sarta-Richewini*, unde in locum, qui *Bona-ſpes* dicitur, tranſlati, fixerunt ſedes ſuas. Interim verò colonia Fratrum regimini Prioris obtemperans, Præmonſtrato planè ſubdita erat, nec ſuis privatis legibus vivere fuerat conceſſum. Res in eo ſtatu perſeverarunt ad B. Hugonis tempora, qui, S. Norberto ad infulas Magdeburgenſes ſublato, in Abbatem Præmonſtratenſem, agente SS. Patriarcha, Fratrum communibus votis, electus eſt anno 1128. *Is ſtatim poſt introitum ſuum Abbatem ad locum, qui* Bona-ſpes *dicitur, expoſuit*. Id contigit anno 1129. Sed nonniſi anno 1131. benedictione Abbatiali donatus eſt, uti evincit quidam Frater Henricus, Canonicus Bonæ-ſpei, qui ſuâ manu conſcripſit duo inſignia Bibliorum volumina, eleganti caractere. Ejus, in fronte primi voluminis, orationem, rationemque & tempus ſcribendi operis, quia non nihil illuſtrando regiminis B. Hugonis initio conferunt, & ſuſceptæ Abbatialis conſecrationis ab Odone primo Abbate, certa tempora præfigunt, propriis terminis referre non pigebit.

Burchardi Epiſc. Camerac. Diploma an. 1127.

Vita ſancti Norberti, act. SS. Junii Tom. I. p. 852. num. 101.

Placeat tibi, quæſo, glorioſa Virgo Maria, »
oblatio laboris mei, quem pro honore tui »
nominis & utilitate Fratrum in Eccleſia de »
Bona-ſpe tibi ſervientium, in ſcribendo hanc »
hiſtoriam ſuſtinere volui. Neque enim filio »
tuo Domino meo Jeſu Chriſto, æſtimo fore »
ingratum, quidquid tibi fuerit placitum. »
Accipe ergo munus oblatum, in quo ferè »
per triennium, quamvis non continuè, la- »
boravi; brumali enim tempore iſtud inter- »
miſi, quibuſdam levioribus operam dedi. »
Hujus verò operis magnitudinem in duobus »
voluminibus collegi, primum inchoans ad »
Geneſim, ultimum terminans ad Apoca- »
lypſin. *Inchoavi autem completo ab Incarnatio-* »
ne Domini anno milleſimocenteno XXXII. *menſe Auguſto, die* XXVI. *ejuſdem menſis*, feriâ VI.
lunâ XI. anno concurrente IV. concurrente »
V. anno Epactarum XII. Epactâ I. ſub Papa »

(*a*) In Elencho monaſt. Ordinis Præm. fol. 73.
(*b*) Biblioth. Præm. fol 463.
(*c*) Chronic. Bonæ-ſpei fol. 67.
(*d*) Biblioth. Præm. fol. 392.
(*e*) Fol. 391.

» Innocentio; anno 2°. Papatûs ſui, aurigante
» currum Remenſis Eccleſiæ Reginaldo venera-
» bili Archiepiſcopo; Cameracenſi Eccleſiæ
» præſidente Domno Lyetardo, anno prælatio-
» nis ſuæ ſecundo; ſub Domno Odone, Ec-
» cleſiæ noſtræ primo Abbate in *Bona-ſpe*,
» anno conſecrationis ſuæ tertio; ſub Imperato-
» re Romanorum Lothario; ſub Comite Hay-
» noënſium Baldewino Hyolendis. Eodem
» quoque anno Baſilicæ noſtræ fundamentum
» poſitum eſt; præcedenti verò anno atrium
» conſecratum eſt. Terminavi autem hoc opus
» anno ab Incarnatione Domini MCXXXV.
» menſe Julio anno concurrente XII. concur-
» rente I. anno Epactarum XV. Epactâ IV.....
» Ego Frater Henricus, Eccleſiæ in *Bona-ſpe*
» humilis filius, hæc volumina manu & ca-
» lamo ſcripſi.

De epochis mox relatis fuſiùs in Annalibus ad annum 1131. erit dicendum. Interim quod ad rem ſufficiat, obſervatu facile eſt iſtum Fr. Henricum incepiſſe anno 1133. die 26. Auguſti, anno tertio conſecrationis Odonis, primi Abbatis Bonæ-ſpei; ergo ad finem anni 1130. vel certè ad initium ſequentis, inaugurationem eſſe referendam, nemo negarit. Joannes Syvrius, alter Bonæ-ſpei Canonicus & Prior, qui obiit anno 1322. in Chronico ſuæ Eccleſiæ ſcripſerat anno 1131. Præſulem Cameracenſem Lyetardum *Bonam-ſpem* veniſſe, *& Ottoni primo Abbatialem benedictionem juriſdictionis impendiſſe.* Res extra dubium inde poſita; quapropter Maghio, Chronici Bonæ-Speïenſis ſcriptori viſum eſt lituris opplere ea loca, quæ prætenſæ monaſterii ſui antiquitati adverſabantur, & hunc præcipuè textum. Bonam fidem appello vindicem attentati quod propriis conſpexit oculis P. Blanpinius. Plura in lucubratiunculam Maghii, dicteriis & injurioſis prædeceſſori ſuo declamationibus refertam, animadvertere facillimum fuerit, quippe

Medetur aliis ipſus ulceribus ſcatens.

Sed præſtitutæ hiſtoriographo moderationis memores, ab his temperamus. Unum eſt, quod cenſoriâ virgulâ dignum, ſilentio prætermittere non licet.

Exſcribit pag. 14. Chronici ſui, Diploma Roberti de *Petra-Ponte*, confirmantis, ad humilem poſtulationem Abbatis Bonæ-ſpei, donationem huic Eccleſiæ factam ab Huberto Milite de *Cymai*, de decima apud *Danies*, idque de aſſenſu Euſtachiæ conjugis ſuæ: cui inſtrumento annum 1126. ſubnectere plenis litteris placuit Maghio Abbati. Verùm attentiùs inſpicienti chartam hanc in Chartulario Bonæ-ſpei, quadringentos annos antiquo, deprehenſum eſt tertium numerum recentiori manu fuiſſe vitiatum; quis numerus loco vigeſimi reſtituendus ſit, ſtatim non apparet. At reperio ejuſdem Roberti de *Petra-ponte* chartam de aſſenſu ejuſdem Euſtachiæ uxoris ſuæ anno 1191. apud Marten. *Anecdot.* Tom. 1. col. 637. quis verò dixerit eoſdem Robertum & Euſtachiam jam tum ab anno 1126. conjugii fœdere junctos, filiumque, ſubſcribendi nominis peritum, & præſtandi aſſenſûs capacem, Joannem habentes, etiam anno 1191. utrumque ſuperſtites in chartis potuiſſe comparere. Præterea Hugo de *Petra-ponte*, frater dicti Roberti, anno duntaxat 1200. creatus eſt Leodienſis Epiſcopus. Tandem nec Burchardus Cameracenſis Epiſcopus in ſuo Diplomate anni 1127. vel Lietardus illius ſucceſſor, in charta de anno 1131. nec Innocentius II. in Bulla anni 1137. neque Fridericus Imperator in Diplomate de anno 1166. iſtius donationis meminere; aliàs minimorum beneficiorum haud immemores: primus Cæleſtinus Papa III. anno 1194. ejus habuit mentionem.

Diſcutiendis & exſuflandis ratiunculis, quibus natalitium San-Michaëlitanæ Abbatiæ annum Maghius ſugillat, * hic ſuperſedebi- * fol. 19
mus: enimverò, ex modò dictis, & inferiùs, ubi de S. Michaële agemus, addendis, perſpicuum eſt iſtud monaſterium Speïenſi exiſtere origine anteriùs. Duplici illa Rainardi donatione, plurimis paulò poſt aliorum beneficiis, atque donationibus auctâ, in florentiſſimam tandem Abbatiam Bona-ſpes excrevit, & omnium tum Eccleſiæ, tum ſeculi Principum authoritate ac confirmatione munita, floruit, boni odoris famam longè latèque reſpergens. Verùm Fratris cujuſdam profeſſi, cui nomen erat Robertus, deſertio, & ad Claravallenſe monaſterium tranſmigratio, quæ anno circiter 1150. contigerat, graviſſimis ſtatim querimoniis anſam dedit Præmonſtratenſibus adverſûs Ciſtercienſes: quas cùm ad S. Bernardum, monaſterii ſui nomine, Philippus, Bonæ-ſpei Prior, eleganti, liberrimoque ſtylo detuliſſet, enormibus ipſe calumniis impetitus ſive oppreſſus eſt, & ex ſuo Prioratu deturbatus, duriſſimo mulctatus eſt exilio: unde poſt iteratas D. Bernardo, Bartholomæo Laudunenſi, & ipſi etiam Summo Pontifici Eugenio III. Apologeticas Litteras, vix tandem diſſipatâ calumniâ, Capituli generalis ſancito, priſtinæ dignitati reſtituitur, ac non multò poſt Odoni ſufficitur.

I.

ODO Canonicus Cathedralis Eccleſiæ Laudunenſis, viſis, quæ paſſim fiebant, miraculis, ad ſacratum contactum Reliquiarum, quas poſt conflagratam majorem Eccleſiam, ipſe cum adjunctis ſibi ſociis, circumferebat, ad ſalutarem fractus pœnitentiam, Cuiſſiacum, cum Luca, ejuſdem Eccleſiæ Archidiacono & Decano, ſeceſſit; ac deinde inter Norberti diſcipulos, Ordini Præmonſtratenſi nomen dedit. Ramelgias poſtmodùm à S. Norberto miſſus, anno 1155. ceſſit dignitati; evolutiſ-

Digitized by Google

que nonnullis à ceſſione annis, genibus in nuda humo poſitis, ad morem ſupplicantis, & in cœleſtium contemplatione defixus, animam exhalavit, anno incerto. (a)

II.

PHILIPPUS à loco nativitatis, *HARVENGII* cognomen habens, poſt ſopita Eccleſiæ ſuæ diſſidia, Odoni ſponte cedenti ſufficitur, anno 1155. Spiritualibus, & temporalibus ſollicitè invigilans, incredibile eſt quot & quantis prædiis, aut prædiorum portionibus ſuum locupletarit monaſterium. Parochiales Eccleſias quindecim, offerentibus Patronis, collaudantibus Epiſcopis, ipſis etiam annuentibus ſummis Pontificibus, à Canonicis ſuis regendas accepit. Divinis, humaniſque litteris perfectiſſimè excultus, non pauca ſingularis eruditionis opera, Tractatuſque pietatis conſcripſit. Nec minùs opere quàm ſermone potens, omni virtutum dote emicuit, liberalitate potiſſimum in pauperes, unde *Eleemoſynarii* cognomine meruit inſigniri. Tandem laboribus & ſenio confectus, Paſtorales curas depoſuit, anno 1182. & 13. Aprilis anni ſubſequentis, ſancto fine quievit. Mortuo iſthoc lugubre carmen cecinerunt Fratres, & marmori inciſum, perrennandæ tanti viri memoriæ causâ, poſteris tranſmiſerunt.

Marceſcit florum flos Philippus, via morum,
Sub me. Sanctorum ſit conſors, Chriſte, tuorum.
Chriſte Jeſu! non da Philippo morte ſecundâ
Lædi, ſed tribue vivere perpetuò.

III.

GODESCALCUS, ex Abbate Bucilienſi, ad Bonæ-ſpei Prælaturam aſſumptus, obiit 1186.

IV.

JOANNES DE *VALENCENIS*, altare de *Gennetines*, cum omnibus appendititis, à Godefrido de *Otenies*, & Beatrice de *Liemal* obtinuit, donationem confirmantibus Lucio III. & Alberto Leodienſi Epiſcopo, anno 1187. Abbatialem dignitatem abdicavit anno 1188. & anno ſequenti vitâ functus eſt.

V.

ALLELINUS, Calvimontis Abbas, Joanni ſubrogatur. Primo ſui regiminis anno, à Clemente III. bonorum omnium, & Eccleſiarum parochialium impetravit confirmationem, cum facultate ponendi in earum ſingulis *duos vel tres de Canonicis ſuis, quorum unus Diœceſano Epiſcopo præſentetur, ut ei curam animarum committat; ita quòd ei de ſpiritualibus*, Abbati *autem de temporalibus, & de Ordinis obſervantia debeat reſpondere.* Eodem anno Godefridus de *Thuin*, Jeroſolymam profecturus, omnem, quâ monaſterium diù vexaverat, querelam deponens, altare de *Curcellis*, & *ipſius altaris beneficia, videlicet decimas, dotalitia, cenſus*, quæ omnia *multis annis ſucceſſione hæreditariâ, ſed poſſeſſione injuſtâ tenuerat.... Eccleſia de Bona-ſpe.... in eleemoſynam jure perpetuo poſſidendam* confert. Anno 1190 Joannes d'*Orbaix*, *ſuffragiis Bonæ-ſpei, ſpem ſalutis adipiſci deſiderans*, donat altare Montis ſupra *Sombreffiam*, cum ipſius appendititis, ſub aſſenſu Nicolai de *Ham*, à quo illud in feudum hæreditario jure ſuſceperat. Dignitati ceſſit Allelinus, anno 1192. eique ſubrogatus eſt

VI.

ROBERTUS DE *HARMIGNIES*, vir, ex Joanne *Sivry* (b) religioſus, & juſtus. Indulſit ei Cæleſtinus III. duo Diplomata, quorum altero violentos bonorum, & perſonarum Bonæ-ſpei invaſores, injuſtos piorum legatorum detentores, temerarios denique jurium ac privilegiorum violatores competentibus pœnis coërcet: altero idem monaſterium in ſuam, & B. Petri protectionem ſuſcipiens, omnia bona hactenùs legitimè acquiſita, aut in futurum acquirenda confirmat, noviſque privilegiis dictam exornat Eccleſiam. Menſibus decem & octo tranſactis, piè, ut vixerat, obiit Robertus, 9. Decembris 1194.

VII.

JOANNI DE *CLARO-FONTE* parochialium Eccleſiarum, in ſua Diœceſi contraditarum monaſterio Bonæ-ſpei, poſſeſſionem confirmat, anno 1195. Joannes Cameracenſis Epiſcopus. Eidem, anno 1196. Albertus Leodienſis Epiſcopus, contulit Eccleſiam *Calvimontis*, cum omni integritate ſui juris, à Godefrido de *Calmont* liberè & abſolutè in manus dicti Epiſcopi reſignatam. Hanc conceſſionem confirmavit Cæleſtinus III. Dignitatem exuit Joannes, anno 1197.

VIII.

JOANNES DE *BRUILA*, anno 1202. exemptionem ab omni winagio, vel theloneo, à Balduino Hannoniæ Comite, obtinuit. Prælaturæ onus & honores depoſuit, anno 1204.

IX.

PETRUS *SCOTUS*, ſexto regiminis menſe, ſolitudinis, quàm dignitatis amantior, ceſſit.

(a) In tabella, quam vidi Bonæ-ſpei, dicitur B. Odo obiiſſe Præmonſtrati anno 1156. In Necrologio dies aſſignatur prima Febr. Mortis annum quidam conſignant 1158.

(b) Fuit ille Bonæ-ſpei Prior, & illius monaſterii Chronicon ad annum 1317. perduxit.

Digitized by Google

X.

RAINARDUS, Canonicus S. Foillani, & Abbas Caſtelli, in Petri locum ſuffectus; cui ab officio, poſt unum Prælationis annum, amoto, ſucceſſor iterum deſignatus eſt, electione Fratrum

XI.

JOANNES DE *BRUILA*. Dignitatem poſtliminio adeptam, licet otii Mariæ cupidus, non dimiſit ultra: Expertus enim quid incommodi frequentes illæ ceſſiones inferrent, aliis exemplum præbuit, & argumentum judicandi, ſatiùs eſſe pedum gubernare, quandiù Deus dederit, quàm tradere alternis manibus, & quidem ſæpiùs infructuoſè, geſtandum.* Boni Paſtoris vices laudabiliter exequutus eſt ad 29. Aprilis 1221.

* Anno 1213 ſubſcripſit ut teſtis Inſtrumento commutationis quorumdam prædiorum inter Hillinum Abbatem Floreffiæ & Obertum de ſancto Vedaſto.

XII.

ARNOLDUS, ſive Arnulphus de *ERPSE*, ex Abbate ſancti Michaëlis Antuerpienſis, ad Speienſes infulas, poſtulatione Fratrum aſſumptus, protectorio Diplomate perſonas, & poſſeſſiones Bonæ-ſpei, à Gregorio IX. muniri curavit anno 1229. Comparavit ab Abbate, & Conventu Præmonſtrati anno 1234. ſtabulum, excipiendis ſuis & ſucceſſorum ſuorum equis, Capitulorum generalium tempore deſtinatum. Eum deceſſiſſe, vel ceſſiſſe eodem anno diſcimus ex monumentis monaſterii S. Foillani; quippe

XIII.

ELGERUS ex Abbate S. Foillani fit Abbas Bonæ-ſpei, anno 1234.

XIV.

GERARDUS *BENCHIENSIS*, de quo nihil, præter nomen, ad nos uſque pervenit.

XV.

JOANNES DE *GENNETINES*. anno 1243. nominatur in charta donationis Vicecomitatûs de *Villercilla Brayoſa*. Tertio Kalendas Decembris vitæ finem ſortitus eſt 1253. Ad ipſius inſtantiam, Innocentius IV. bonorum & jurium monaſterii confirmationem erogavit: duobus quoque aliis Diplomatibus præcipit idem Pontifex Archiepiſcopis Remenſi, & Colonienſi, eorumque Suffraganeis, & aliis Prælatis, per utramque Provinciam conſtitutis, ut injuſtos bonorum monaſterii Bonæ-ſpei invaſores, detentores legatorum, decimarum novalium exactores, alioſque quoſcumque perturbatores, aut jurium violatores cenſuris coerceant. Duobus item aliis Brevibus expreſſè prohibet, quominùs ultra duas diætas Speienſes Cœnobiarchæ in jus trahantur, nequidem ab ipſis Sedis apoſtolicæ Legatis, abſque ſpeciali mandato, hujuſce privilegii expreſſam faciente derogationem. Beneficium S. Ægidii de *Fageto*, ab Ægidio Milite de *Sarto* fundatum, & Capellæ S. Nicolai in *Boſco* annexum, ſub aſſenſu Cameracenſis Epiſcopi, de manu Fundatoris accepit Joannes, anno 1253.

XVI.

JOANNES DE *MONASTERIIS*, Capellam propè Infirmitorium, magnam Aulam hoſpitum, ampliſſimam inſuper Baſilicam, multaque alia ædificia conſtruxit, ac plurima Eccleſiæ ſuæ bona comparavit. Carne ſolutus eſt anno 1270. VII. Kal. Junii.

XVII.

ADAM DE *CULTISSORRA*, ſuper familiam Domini conſtitutus, adimplendo muneri jugiter ſeipſum impendit. Erga ſuos piè viventes totus mellitus; in corrigendis, abſque cujuſquam acceptione, delictis, cenſor intrepidus; pauperum, & egenorum tenerrimus pater, nunc furtivis, modò patentibus obſequiis abundanter iis, etiam propriâ manu ſuccurrebat. A peſtilenti mulierum conſortio, incontinentiæ vel umbram declinans, abhorrebat. Perficiendis, quibus prædeceſſor primam manum admoverat, ſacris ædibus, initia ſui regiminis ſic conſecravit pius & providus Abbas, ut Eccleſiam omnibus ſuis partibus completam conſecrari curaverit, anno 1274. ab Ingeranno Cameracenſi Epiſcopo. Novum Dormitorium, ac Clauſtrum inchoavit, ac ferè perfecit. Plurima quoque monaſterii ædificia aut à fundamentis excitavit, aut antiquata reparavit. Quin & Navim Templi, à Campanili, inter divina officia, ex improviſo ruente oppreſſam, unà cum eodem Campanili protinus reſtauravit. A Gregorio X. ſingulare privilegium obtinuit, cantandi, præter morem, *Gloria in excelſis*, *Te Deum laudamus*, & *Alleluya*, in Feſto Annuntiationis B. Virginis, * Quadrageſimæ diebus occurrente. Decorem domûs Dei ſic dilexit, ut & vaſis ſacris, & variis paramentis, & choralibus libris ſuam decorarit Eccleſiam. Plurimùm etiam, ſub tam prudente rei familiaris adminiſtratore, prolata ſunt monaſterii latifundia. Tandem corporis debilitate, præ variis, quibus premebatur, infirmitatibus, ad extrema perductus, ut ſoli Deo poſtmodùm liberiùs vacaret, dignitati valedixit, & pretioſâ morte ſanctam complevit vitam, nono Kal. Februarii, anno 1286.

* Patronæ & Tutelaris.

XVIII.

WALTERUS DE *FLAVENNES* præfuit quatuor annis cum dimidio (*a*). Clauſtrum & Dormitorium, ab anteceſſore inceptum, conſummavit. Ad ipſius poſtulationem, indulſit Nicolaus IV. Indulgentias devotè viſitantibus Eccleſiam Bonæ-ſpei, *in Purificationis*, *Annuntia-*

(*a*) Anno 1286. Prælaturæ primo, die 5. Octobris, & ut teſtis ſubſcripſit arbitrariæ ſententiæ inter Guidonem Abbatem Præmonſtrati & Joannem Abbatem S. Martini Laudun. latæ, quam videas in Bibliot. Præm. pag. 1078.

tionis, Aſſumptionis, & Nativitatis Beatæ Mariæ Virginis, & ſancti Auguſtini Confeſſoris, feſtivitatibus, & per octo dies feſtivitates ipſas immediatè ſequentes, nec non & in Anniverſario die Dedicationis ejuſdem Eccleſiæ. Ceſſit officio Walterus, anno 1290. & privatis religioſæ vitæ muniis operam dantem, mors intercepit, tertio Kal. Novembris. Tantâ olim eruditione floruerat, ut etiam publicis in ſcholis Lutetiæ Pariſiorum legerit Sententias.

XIX.

JOANNES DE *VALENCENIS*, hujus nominis ſecundus, cognomine, ſed non re, *Crudelis*, in arte medica diligenter verſatus, à Bonifacio VIII. omnium immunitatum, jurium, ac libertatum monaſterii ſui, novam impetravit confirmationem: Itemque à Guidone Cameracenſi Epiſcopo, Canonicos in Paſtoratibus delinquentes, revocandi obtinuit facultatem, vel potiùs, jamdudùm conceſſæ à ſummis Pontificibus, & hactenùs uſu roboratæ facultatis approbationem. Duas etiam Capellas in *Morlanvez*, & in *Seneffia*, quarum alteri Beghinagii nomen eſt, alteri S. Joannis, approbante Epiſcopo, cum jure patronatûs, accepit, per ſuos, ſi libuerit, Canonicos deſerviendas. Per ſeptemdecim annos laudabiliter expletum regendi munus ſponte dimiſit 1°. Maii 1308. & pridie Idus Junii ejuſdem anni piè defungitur.

XX.

JOANNI ſubrogatus eſt GERARDUS DE *MASNUI*, vir corpore formoſus, verbis jocundus, Muſices arte peritus, circa regimen Paſtoralis officii zelum quidem habens, at non experientiam. Beneficium S. Joannis *in Boſco Hanniæ*, à Joanne *Sauſſes*, Domino de *Bouſſois*, fundatum, Petri Cameracenſis Epiſcopi conſenſu, cum jure patronatûs, conſecutus eſt. Prædeceſſoris adinſtar, anno 1316. feriâ ſextâ ante Aſſumptionem B. Virginis, dignitati renuntiavit, & intra Octavam Nativitatis ejuſdem, vivendi finem fecit, relinquens Eccleſiam Bonæ-ſpei, temporum injuriâ, & Principum (ſubſidia terræ Sanctæ prætexentium) exactionibus, nudatam bonis mobilibus, & graviſſimis debitis oneratam.

XXI.

JOANNES DE *VALENCENIS*, hujus nominis, tertius, cognomento *BOVES*, in Gerardi locum ad infulas poſtridiè Aſſumptionis evehitur. Inauditâ novitate, Miſſam pro ſuis peccatis, ſingulo quoque anno, quandiu viveret, & poſt mortem Anniverſarium, recurrente quolibet anno, faciendum extorſit à Conventu, pecuniarios villarum de *Bruille*, & de *Vellercilla*, cenſus annuos, hujus rei gratiâ, temerario & ridiculè oppignorante. Fato functus eſt tertio Kal. Januarii 1323.

XXII.

SIMON DE *LOBIIS*, ſepultus dicitur juxta Gerardum de *Maſnuy*, ex Abbatum Bonæ-Speïenſum Catalogo. Concordi Fratrum electione ſubſtitutus eſt ei, menſe Auguſto 1324.

XXIII.

JOANNES *BREURA*. Tertio Kal. Septembris 1328. diem vidit ultimum.

XXIV.

JOANNES DE *NINIVE*, ceſſit anno 1328.

XXV.

JOANNES DE *BARBANCON*, anno 1336. die 24. Octobris unà cum Jacobo Helenchinenſi, ſuis & aliorum monaſteriorum Præmonſtratenſis, Auguſtini, Benedictini, & Ciſtercienſis, Ordinum nominibus, Diœceſeon Leodienſis & Cameracenſis, concordiam inierunt cum Joanne Lotharingiæ Duce. Deceſſit IV. Kal. Septembris. 1342.

XXVI.

HUGO DE *SARTO*, decimo ſeptimo Kal. Junii, 1345.

XXVII.

MATTHÆUS DE *LENS*, ſeptimo Kal. Januarii, 1353.

XXVIII.

JOANNES DE *VINEA*, juris utriuſque Lauream adeptus, religioſâ converſatione plurimùm commendabilis, obiit quinto Id. Januarii, 1369. Inſculptâ ſepulchrali ipſius lapidi hâc Epigraphe, Parentis nomen & virtutes poſteris commendarunt grati filii.

Præfuit in annis, Bona-ſpes, tibi cura Joannes.
Chriſte! tuæ vitis genitmen ſibi porrige mitis.
Vinea cognomen dedit huic, Baptiſtaque nomen:
Cui crebris vita morum gemmis redimita
Extitit, & variæ fulgens ſplendore Sophiæ.
Grammaticæ flores, Rhetoricæque lepores
Novit: Jure quoque fuit illuſtratus utroque.
Martha miniſtrando fuit, atque Maria vacando.
Quater X. ſena novies luce novata
Jam deceſſit, cujus laus cedere neſcit.

Necrologium ad diem 9. Januarii hanc habet Commemorationem; » Piæ memoriæ viri » moriginati Domni Johannis de *Vinea*, condam hujus Eccleſiæ Abbatis; qui vitæ laudabilis, religioſiſſimæque converſationis ſemper exſtitit.

XXIX.

JOANNES *SORTES*, Muſicæ artem callens, duas compoſuit Proſas *Ad floridam*, & *Quæ eſt iſta*. Obtinuit pariter à ſummo Pontifice licentiam cantandi *Alleluya*, in die Annuntia-

Digitized by Google

tionis Dei-paræ Virginis, in Quadrageſimam incidente. Vivere deſiit tertio Non. Aprilis 1394.

XXX.

PETRUS DE *MALONIA*, bonorum Crucifixi parùm prudens diſpenſator, Eccleſiam ſuam ad eas adduxit paupertatis anguſtias, ut anno 1420. Petrus Ordinis Generalis, & Bonæ-ſpei Pater Abbas, temporalium regimen ei ſubtrahere, ac honeſtæ cuidam ſeculari perſonæ committere coactus fuerit, quæ determinatam pecuniæ ſummam ſingulis menſibus, tam Abbati, quàm Religioſis, per manus Cellarii diſtribueret, uniuſcujuſque neceſſitatibus expendendam, reſiduumque debitis impenderet extinguendis. Alieno igitur ære, non minùs quàm annorum pondere, gravatus Joannes, humeris ſuis impari ſe ſubtraxit dignitati, nec multò poſt vitæ, anno ſcilicet 1421. Nec ſilentio prætereundum maximam fortaſſis horumce debitorum partem ex chriſtiana ejuſdem Abbatis liberalitate dimanaſſe, dum graſſante per Hannoniam, anno 1398. graviſſimâ peſte, Bindii civibus ad extremam pauperiem redactis, duo florenorum millia (Summam tunc temporis valde notabilem) in afflictorum levamen diſtribuit.

XXXI.

ÆGIDIUS *MAKE'*, viâ Spiritûs ſancti Petro ſuccenturiatus, ſacræ facultatis Theologicæ Pariſienſis Licentiatus, Fraternitatem iniit, anno 1426. cum Joanne Abbate, & Conventu S. Martini Laudunenſis. E vivis ſublatus eſt VIII. Id. Decembris 1444.

XXXII.

WILLELMUS *SCHENIEL*, monaſterii ſui ſpiritualibus & temporalibus, toto quindecim annorum, & aliquot menſium ſpatio, prudenter invigilans, mortalitatem exuit VI. Nonas Maii, 1460.

XXXIII.

PETRUS *DES FOSSETS*, à Ludovico XI. Francorum Rege ſummam 3700. Coronarum, monetæ tunc temporis in Galliis uſitatæ, obtinuit. Hanc Ludovicus Eccleſiæ Bonæ-ſpei, adhuc Delphinus, & exul à patre apud *Genapiam* agens, voverat, in gratiarum actionem miraculoſæ ſui liberationis ab imminenti mortis periculo, per toxicatas veſtes, ad ſe Pariſiis miſſas, infallibiliter inferendæ, niſi in ſomnis admonitus à Deipara (cujus ſacræ Imagini, Bonæ-ſpei aſſervatæ, aſſiduum cum pietate cultum, toto exilii tempore frequens exhibuerat) à venenatis veſtibus abſtinuiſſet. Migravit è ſeculo Petrus, pridie Id. Auguſti 1478.

XXXIV.

ANTHONIUS DE *MERDOP*, vir magnæ ſollicitudinis & prudentiæ, pinnaculum Templi, ædes Abbatiales, & alia plura neceſſaria conſtruxit ædificia. Senio confectus, dignitatem reſignavit in manibus Huberti Præmonſtratenſis Abbatis, illâque protinùs Reſignantis nepotem inveſtivit laudatus Generalis, die 21. Junii, 1495. & anno ſequente, Kalendis Septembris, appoſitus eſt cum patribus ſuis Anthonius.

XXXV.

NICOLAUS DE *MERDOP*, regimen vix adeptus, diſtrahere & alienare cœpit, in gratiam ſui fratris, monaſterii fundos, ſub exiguis cenſibus. Verùm ſemel, & iterum ab Huberto Generali objurgatus, Eccleſiam ſuam deinceps tantâ adminiſtravit prudentiâ, ut omnibus exoneratam debitis, tranſmiſerit ſucceſſori. Viam univerſæ carnis ingreſſus eſt XV. Kal. Octob. 1510.

XXXVI.

JOANNES *CORNU*, viâ Compromiſſi, præſente, ſimulque præſidente Joanne de *l'Eſcluſe*, Abbate Præmonſtratenſi, canonicè electus, 25. Septembris, 1510. novum Refectorium, novum Clauſtrum, Portam, aliaque plurima conſtruxit ædificia, & Sacriſtiam vario paramentorum genere, ſacrâque ſupellectili pretioſiſſimâ inſtruxit. Senectute gravatus, viginti ſex annis in monaſterii regimine fideliter laborando peractis, animam Deo reddidit tertio Decembris 1537. Coadjutorem, futurumque ſui ſucceſſorem, jam ab anno 1532. obtinuerat à Clemente.

XXXVII.

JOANNEM *DEPPE*. Duplicem hic vidit & luxit monaſterii ſui deprædationem, alteram anno 1543. alteram 1554. Speienſibus interea huc & illuc diſperſis. Nec grangiis, ſeu colonorum habitationibus pepercit flamma vorax. Nihilominùs alternis illis calamitatibus haud quàquam fractus Joannes, reſtaurandis ædibus animum applicuit; Sacriſtiam expilatam, & nudata altaria, pretioſis ditavit paramentis. In eo tamen vel maximè culpandus, quòd gratuitas donationes tot ac tantas, ſub nomine mutui, ſed ſine ulla ſpe refuſionis, indiſcretè diſtribuerit, ut Mutuatoris cognomen publicè ſit conſecutus. Exceſſit è vivis III. Id. Julii 1555.

XXXVIII.

PETRUS *DESPERIES*, rei familiaris non ſegnis adminiſtrator; efflavit animam VI. Kal. April. 1559.

XXXIX.

JOANNES *TREUX*, electione Fratrum, ſuf-

Digitized by Google

fragante Carolo V. Imperatore, pedum conſecutus, infeliciſſima vidit tempora. Annis ſiquidem 1562. & 1563. violatam Eccleſiæ ſuæ immunitatem Eccleſiaſtico decreto redintegrari curat. Anno 1568. Auriacus Princeps, ingenti cum exercitu in Germania collecto, in auxilium Acatholicorum Belgii fœderatorum, tranſmiſſo Rheno ac Moſa, properans, Brabantiam, deinde Hannoniam ingreſſus, monaſterium Bonæ-ſpei (pretioſiſſimis quibuſque ſacris vaſis furto nocturno non ita pridem ſpoliatum, Religioſis & famulis, *Binchium*, manu vacuâ, fugere coactis) tradidit militibus expilandum, & totius reſiduæ quà ſacræ, quà profanæ ſupellectilis direptione factâ, Templum in quo inſignes aſſervabantur plurium Divorum exuviæ, & omnia ædificia (exceptis ſex Sacellis, ac Bibliothecâ) variaſque villas viciniores flammis abſumpſit. Anno 1572. civitate Montenſi à Ludovico Naſſovio improviſè captâ, quæcumque illuc ad hoſpitium ſuum Speïenſes aſportarant, expilata ſunt, & inter alia, plures Calices, quorum unus erat ex auro ſolido conflatus; Statua aurea S. Joannis Baptiſtæ, ejuſdem Sancti dentem manu geſtans; Crux ingens aurea, partem ſacri ligni continens incluſam, aliaque non pauca vaſa ſacra, aurea & argentea, & paramenta pretioſa; inſuper & centum millia florenorum futuris neceſſitatibus deſtinata. Anno 1577. obſeſſo à Gallis captoque Binchio, quidquid ſupererat, ſublatum pariter atque direptum eſt, & Prælatus ipſe in captivitatem adductus, vix amiſſam libertatem, mediantibus ſex florenorum millibus, recuperavit. Principibus rebellantium Hannoniæ Ordinum exoſus factus, Binchio iterùm pellitur; ſed Valencenas ingreſſus, latitavit in Conventu Dominicanorum, uſque ad reconciliationem Hannoniæ cum Hiſpaniarum Rege factam, 12. Septembris 1579. Tunc Montes reverſus, poſt undecim menſes qualiſcumque tranquillitatis, cùm de reparandis Monaſterii ruinis ſeriò cogitaret, jamque operi manum admoveret, fato conceſſit 25. Auguſti 1580. ſepultus in Templo S. Waldetrudis.

XL.

Joannes *Luc*, monaſterium Bonæ-ſpei ad eas paupertatis anguſtias redactum invenit, ut pro Canonicorum ſuorum ſuſtentatione, ac debitorum extinctione, coactus fuerit, annuente Joanne de *Pruetis*, Ordinis Generali, nonnulla immobilia alienare, annuoſque reditus creditoribus aſſignare. Ad ipſius inſtantiam, Abbatibus Bonæ-ſpei conceſſit anno 1601. Clemens VIII. jus mitræ, aliorumque pontificalium Inſignium. Ex libello ſupplici à Speïenſibus Abbati Floreffiæ, Vicario generali Circariæ, porrecto, diſcimus Joannem multò plus faciundæ ſatis vanitati ſuæ, quàm procurando Eccleſiæ, ac monaſterii commodo invigilaſſe. Lucis amiſit uſuram 29. Januarii 1607. Tumulatus eſt in Clauſtro, cum ſuperpoſita Epigraphe quæ præcedentia confirmat.

XLI.

Nicolaus *Chamart*, ex Paſtore de *Morlanwez*, ad Prælaturam aſſumptus, extinguendis primùm debitis ingentibus, ab anteceſſore contractis, curam convertit. Exinde reſtaurando Templo, ab annis 40. combuſto, & annis duodecim conſummato, altaribuſque, ſtallis, organis, & inſignibus diverſi generis ornamentis decorato, ſedulus incubuit. Turrim etiam excitavit, obeliſco ſublimi & eleganti, horologio, campanis, & modulantibus tintinnabulis diſtinctam. Anno 1613. F. Sebaſtianus *Deppe*, Paſtor de *Morlanwez*, primum Aſperi-collis Sacellulum ædificavit, in quo pro peregrinorum illuc confluentium devotione, Miſſæ ſacrificium Archiepiſcopus Cameracenſis celebrari permiſit, & Archiduciſſa Miſſam ſingulis diebus Sabbatinis celebrandam fundavit. Poſtmodùm verò fidelium eleemoſynis, & Paſtoris ſollicitudine reditibus excrevit. Anno 1616. præpotenti Archiducis Alberti auxilio, comparatum corpus B. Friderici, Abbatis primi, & Fundatoris *Horti-Mariani*, in Friſia, Ordinis Præmonſtratenſis, approbante Cameracenſi Epiſcopo, Binchii fidelium venerationi ſolemniter expoſitum 6. Decembris, & poſt ſacra Miſſarum ſolemnia, totius urbis comitante clero, & populo, in Eccleſiam Bonæ-ſpei tranſlatum eſt. Anno 1617. impetravit à Capitulo Binchienſi particulam ſpinæ dorſi S. Abelis, Archiepiſcopi Remenſis, antea Lobienſis Abbatis. Sacellum, in ædibus Abbatialibus, S. Nicolao ſacrum erexit. Bibliothecam notabili voluminum numero locupletavit. Septa monaſterii præalto cinxit muro. Denique perſolutis omnibus domûs ſuæ debitis, & coacervatâ ſucceſſori ſummâ 75000. florenorum, Binchii hominem depoſuit, 26. Septembris 1642. humilitatis, tenerrimæ in Fratres charitatis, ac potiſſimùm frugalitatis cultor eximius. Ne tanti Parentis præſentiâ fraudarentur filii, corpus ejus ad monaſterium revectum, in medio Chori terræ mandarunt.

XLII.

Augustinus de *Fellerıes*, Nicolao *Chamart*, electione Fratrum, & ſuffragio Regis Catholici, renuntiatus eſt Abbas, anno 1642. Paſtoratum *Hannia*, tum regebat, & quidem laudabiliter & fructuoſè. Plebis & Procerum captarat ſociali contubernio benevolentiam. Moribus compoſitis dicendi lepores, & concionandi artem ornabat. Archiducem Auſtriæ, quem ſæpiùs habuerat auditorem, ſibi devinxerat prædicandi lenociniis, & in argumentum exiſtimationis & amoris, ab eo Principe catenâ âurea, numiſmate pendulo inſtructâ, fuerat donatus. Rempublicam litterariam concionibus, ſcriptis ſu-

Digitized by Google

per *Ave Maria*, & aliis de Paſſione Chriſti, ſtilo eodem exaratis, ditaverat. Talis denique ab omnibus proclamabatur, qui penſitatâ meritorum ratione, ad eminentem Prælaturam aſcendere dignus judicaretur. Ad Bonæ-Speienſem promotus, publicis aggratulationibus excipitur à populo, & clero, portenta augurante, & Bonæ-ſpei ominante felicitatem. Nihilominùs tot fauſtas prædictiones, probabilibus ante actæ vitæ teſtimoniis innixas, fefellit verſipellis Abbas (teſte Hiſtoriographo Bonæ-ſpei, eorum, quæ viderat, & quorum pars magna fuerat, relatore. Cui tamen ne omnino credas,) Comitas enim Auguſtini Paſtoris, ab adeptis infulis verſa eſt in imperioſam indolem. Contradictionis impatiens, fraternas non tulit monitiones. Reverentiam à ſubditis exegit ſervilem: tecto etenim capite, limina Abbatialis domûs ne Priori quidem permiſit attingere. Parcus & auſterus in Fratres, totum ſe in conſanguineos liberalem effudit. Hoſpitia *Binchii*, *Nivellæ*, *Montium*, nepotibus tradidit gratis ad habitationem; & quos gratuito excipiebat hoſpitio, eoſdem, monaſterii ſumptibus lautè alebat, & veſtiebat ſuperbè. Numeroſæ conſanguinitati, & Prælato interea ambulanti in magnis, cùm non ſufficerent pingues Bonæ-ſpei proventus, jam devoratâ prædeceſſoris amplâ ſucceſſione, abſumptiſque pecuniis ingentibus, quas vel ex dotibus Novitiorum ſexaginta, vel ex refuſis Capitalibus extorſerat, monaſterium tandem mutuatitio gravavit ære, & ſeptuaginta florenorum millibus oppignoratum, moriens reliquit. Super prodigum, & infidelem patrimonii Chriſti adminiſtratorem tacitis gemitibus (neque enim audebant publicis ad ſervitutem, tyrannico more, adacti) collacrymabantur Canonici, nec erat qui conſolaretur eos. Hominem propriâ dignitate turgidum, addititio Vicarii generalis munere præpotentem verebatur, immo & venerabatur Generalis ipſemet Auguſtinus le *Scellier*, qui in obeunda viſitatione Bonæ-ſpei, nequidem auſus eſt convictum, & omni cenſurâ dignum prædonem, anathemate conquaſſare. Senem, ſed ad Cœnobii ſalutem ſeriùs, doloroſiſſimi morbi acerbitates ex ſuperbiæ ſolio detruſerunt, humili ſepulturæ dandum, anno 1671. Eo vivente habita eſt Bonæ-ſpei, anno 1661. celebris illa Collatio, inter Abbates communis Obſervantiæ, & Communitatis antiqui rigoris, quæ *Colloquium Bonæ-ſpei*, deinceps appellata fuit.

XLIII.

ENGELBERTUS *MAGHE*, triginta quatuor duntaxat annos natus, emenſo Philoſophiæ, ac Theologiæ Lectoris ſtadio, ad infulas, omnium votis evectus, monaſterii ſui Chronicon, publici juris fecit, anno 1704. In eo peccavit multiplici ex capite. Circariarum Flandriæ, atque Floreffiæ Vicarius generalis & Viſitator creatus, domi, & foris aliquam ſibi collegit exiſtimationem. E vivis evolavit, 29. Octobris, 1708.

XLIV.

JOANNES *PATOUL*, providè præfuit. Dormitorium, Bibliothecam, Capitulum, Refectorium perpulchrum, & ædes Abbatiales ſtructuræ elegantis, Sacriſtiam, ornamenta pretioſa, ſtruxit, comparavitque, obiit die 13. Januarii 1724. En ejus encyclicam Epiſtolam.

JESUS, MARIA, NORBERTUS.

Anno ab Incarnatione Verbi ſeptingenteſimo vigeſimo quarto ſupra milleſimum, die tertiâ menſis Januarii, circà horam ſextam veſpertinam, in Abbatia Beatæ Mariæ Bonæ-ſpei, Sacri Ordinis Præmonſtratenſis, Diœceſis Cameracenſis, ſanctæ Matris Eccleſiæ Sacramentis præmunitus, apoplexiâ tactus, viam univerſæ carnis ingreſſus eſt plurimùm Dilectus nobis in Chriſto Confrater

REVERENDUS ADMODUM AC AMPLISSIMUS

Dominus D. F. JOANNES *PATOUL*, Jubilarius.

Præfatæ Eccleſiæ Abbas XLIV. ætatis ſuæ 75. Prof. Rel. 57. Sacerd. 52 Jubil. 7. Prælaturæ 15. illud propheticum ſeriò perpendens: *Bonum eſt viro cùm portaverit jugum ab adoleſcentia ſua*, junior Deo ſeſe offerre non diſtulit, Canonicæ Regularitatis ſtudioſiſſimus, & ergà Divam Virginem piiſſimus; lacteis deinde Religionis confortatus uberibus, calceatus pedes in præparationem Evangelii, Parochiam de *Famelico-Rodhio* ſummâ cum laude per annos 16. gubernavit, quod verbis docuit, exemplo firmavit. Ad Abbatialem dignitatem ſublimatus, humilitatem velut anchoram retinuit, in ea creſcens atque proficiens, ei maxima cura fuit templum ſolemni decorare cultu, & magnificis illud ornamentis exornare, dormitorium, clauſtrum, infirmitorium, bibliothecam & hoſpitum ædes, ſibi parcens, de novo ædificavit. His & plurimis piiſſimis operibus intentus, in frequentandis tamen divinis Officiis fortem, ſtrenuum, & indefeſſum ſeſe exhibuit: denique plenus dierum, & gloriâ jubilei laureatus, religioſè, ut vixerat, inter adſtantium Confratrum preces, orans, obdormivit in Domino. Quia tamen in multis offendimus omnes, & nihil coinquinatum intrat in regnum cœlorum, Precum & Sacrificiorum veſtrorum ſuffragia ex charitate flagitamus, ut quantociùs æternâ

Requieſcat in pace.

XLV.

HYERONIMUS *PETIT*, primùm in Curcellenſi & Anderlucenſi parochiis vigilantiſſimi Paſtoris

Digitized by Google

Paſtoris geſſit vices per ſeptennium, exin Prioris clauſtralis officium ſubiit, eoque per annos non minùs octo cà laude & fructu perfunctus, ut communibus Fratrum votis in Abbatem fuerit ſublectus anno 1724. Hodie præeſt, vir frugi, modeſtus, regularis diſciplinæ vindex amabilis, qui Fratres ſuos vinculo pacis, mutuæque dilectionis adunatos, tenerrimo fovet affectu; exteros quoſque humanitate multâ, maximâ urbanitate excipit. In Ordine Vicarius generalis per Circarias Floreffiæ, & Flandriæ; in Republica deputatus Statuum Hannoniæ; utrique perinde utilis & acceptus. Utinam ad Neſtoream ætatem!

MONUMENTA. SEPULCHRALIA.

Præter tumbas plurium Abbatum recens appoſitas inſcriptaſque, viſuntur in Baſilica Bonæ-ſpei aliquot Epitaphia. Primum ad parietem dextrum Capellæ ſecundæ inter eas, quæ Sanctuarium circumambiunt. » Chi devant..... Bauduins de Senzelles, Ecuyers » Seigneur de Fantegnies, de Beievene, de » Mierbes ſaint Marie, jadis Prevo de Binch, » treſpaſſà l'an M. IIII^c. &..... Et enprés » lui giſt Damoiſelle Margueritte Dou....... » ſe Eſpeuze, trepaſſà l'an M. IIII^c. &...... » Priez pour leur ame.

In eadem parte: » Chi devant giſt Godefroy » Clauves en ſon temps, Conſillier de Mon- » ſigneur le Duc de Bourgoigne, & oſſÿ de » cieſtre Egliſe, que treſpaſſà en l'an mil qua- » tre chens &...... le.... mois.... priez » Dieu pour ſon ame. *Pater noſter*. Veſtes Præmonſtratenſium indutus exhibetur, quem S. Joannes Divæ Virgini offert & commendat.

In Navi. » Hic jacet R. ac V. D. F. Petrus » Salcedo, ex illuſtri Hiſpaniæ familia ortus, » hujus Eccleſiæ Canonicus. Obiit 1713. 18. » Novembris, &c.

PATERNITAS.

Habuit olim Bona-ſpes Parthenonem in *Rivroël*.

SACRÆ SANCTORUM EXUVIÆ
In Templo monaſterii Bonæ-ſpei fidelium venerationi expoſitæ.

Oſſium fragmenta, & Cineres ex ſacris corporibus ſanctorum Martii, Polycarpi, Valerii, Honorati, & Stephani, ac Terentiæ, Margariæ, Sambariæ, Baldinæ, & Margaritæ, ex Urſulana ſocietate Martyrum, in conflagratione anni 1568. ſervata.

Corpus B. Friderici, primi Abbatis Horti-Mariani in Friſia, Ordinis Præmonſtratenſis.

Corpus S. Anaſtaſii, Martyris Romani.

Corpus S. Victorii, Martyris Romani.

Corpus S. Felicis, Martyris Romani.

Corpus S. Sabini Martyris Romani.

ALIÆ INSIGNES RELIQUIÆ.

S. Frederici, Trajectenſis Epiſcopi, & Martyris.

Duo oſſa oblonga SS. Thebæorum Martyrum.

Gorcomienſium Martyrum.

S. Severini Martyris.

S. Urſmari Epiſcopi, antea Laubienſis Abbatis.

S. Abelis, Archiepiſcopi Remenſis, Laubienſis Abbatis.

S Drogonis Confeſſoris.

S. Macharii.

S. Creſcentiæ Martyris.

S. Mariæ Oigniacenſis.

ALIÆ MINORES.

De. S. Petro.

De. S. Andræa Apoſtolo

De. S. Simone Apoſtolo.

De Cingulo S. Thomæ Apoſtoli.

De S. Foillano, Epiſcopo & Martyre.

De S. Laurentio.

De S. Fauſtino.

De S. Marcellino, Papa & Martyre.

De S. Blaſio.

De S. Saturnino Martyre.

De SS. Sergio, Baccho, & Apollinari, Martyribus.

De S. Baſilio Confeſſore.

De S. Honorato Epiſcopo.

De S. Bernardo Claræallenſi Abbate.

De S. Mauritio.

De S. Martino.

De S. Candido.

De S. Livoldo Subdiacono, qui Corpora SS. Virginum ſepelivit cum Clamatio.

De S. Exuperio Martyre.

De S. Maximino Martyre.

Dens S. Barbaræ.

De S. Felicula, Virgine, & Martyre.

De S. Cæcilia, Virgine, & Martyre.

Ex Capite S. Secundæ Virginis & Martyris.

De S. Maria Ægyptiaca.

De S. Genovefa Virgine.

De junctura B. Agnetis, Virginis, & Martyris.

De S. Rolende Virgine.

De S. Agatha, Virgine & Martyre.

De S. Magareta.

Ibi etiam aſſervatur inſignis imago B. Mariæ Virginis, de *Bona-ſpe* dictæ, miraculis celeberrimæ. Verùm de ea in Annalibus ad annum 1460.

INDEX PASTORATUUM ECCLESIÆ BONÆ-SPEI.

Paſtoratus S. Martini de *Leugnies*, propè Belli-montes, Diœceſis Leodienſis, ab Henrico II. Leodienſi Epiſcopo conceſſus, anno 1161.

S. Bartholomæi de *Familiereaux*, olim Ca-

meracenſis, nunc Namurcenſis Diœceſis, à Nicolao Cameracenſi Epiſcopo, an. 1162. conceſſus.

Hayna S. Pauli, Diœceſis Cameracenſis, ab eodem Nicolao datus, an. 1163.

SS. Quirici & Julittæ, de *Seneffia*, olim Cameracenſis, nunc Namurcenſis Diœceſis, ab eodem oblatus, ann. 1167.

S. Trudonis de *Thorembaix*, Diœceſis Leodienſis, à Wicardo de *Thorembaix*, Gozvino de *Turninis*, & Mathilde de *Lerinis*, approbante Lucio III. conceſſus, anno 1172.

S. Lamberti de *Orbaix*, Diœceſis Leodienſis, ab Ingorrando, Godefrido, & Jacobo Militibus, eodem Lucio III. & Henrico Leodienſi Epiſcopo approbantibus, conceſſus, an. 1172.

S. Georgii de *Erkelines*, Diœceſis Cameracenſis, ab Alardo Cameracenſi, confirmante Alexandro III. attributus, ann. 1175.

Stæ. Crucis, Diœceſis Cameracenſis, ab Hugone de *Harveng*, & Roberto fratre ejus, ſub approbatione Alardi Epiſcopi, & confirmatione Alexandri III. conceſſus, an. 1177.

Montis S. Genovefæ verſùs *Lobium*, ejuſdem Diœceſis, & ab iiſdem eâdem donatione conceſſus.

Montis Stæ. Aldegundis, in eadem Diœceſi, & ejuſdem donationis.

De *Caneriis* } ejuſdem Diœceſis, & ejuſdem
De *Reſſais* } donationis.

De Haina, quæ dicitur *Poterie*, ejuſdem etiam donationis.

S. Martini de *Anderluvia*, propè *Fontanas*, per eandem donationem.

Stæ. Aldegundis de *Felluy*, per eandem quoque donationem. Omnes enim præfatæ Eccleſiæ unico Diplomate datæ, & confirmatæ fuerunt ab iiſdem, & eodem anno.

S. Martini de *Morlanvez*, apud parcum de *Marimont*, Diœceſis Cameracenſis.

Stæ. Gertrudis de *Gennetines*, Diœceſis Namurcenſis, à Godefrido de *Othenies*, & Beatrice de *Liemale*, ſub Lucii III. & Alberti, majoris Præpoſiti Leodienſis, approbatione conceſſus, ann. 1187.

S. Lamberti de *Curcellis*, propè *Traſigniacum*, Namurcenſis Diœceſis, à Godefrido de *Thuin* conceſſus, an. 1188.

Stæ Mariæ de *Monte* ſupra *Sombreffiam*, Namurcenſis item Diœceſis, à Jacobo d'*Orbaix* collatus, an. 1190.

S. Bavonis de *Calvo-monte*, Diœceſis Leodienſis, à Godefrido de *Calvo-monte*, de conſenſu Alberti Leodienſis Epiſcopi, an. 1196. oblatus.

S. Martini de *Coy*, Diœceſis Leodienſis, à Nicolao Clerico, & Theodorico Milite de *Haya*, conſentiente Joanne Leodienſi Epiſcopo, anno 1237. collatus.

S. Amandi de *Yſinghen*, Diœceſis Mechlinienſis à Florinenſi monaſterio ad Cœnobium Bonæ-ſpei acceſſit, anno 1300. vi Tranſactionis, ab Hugone Leodienſi Epiſcopo confirmatæ.

S. Urſmari de *Vellercilla*, Diœceſis Cameracenſis, ab origine monaſterii, ad Speienſes tranſlatus.

Præter hæc Curata, ſeu Paſtoralia beneficia, ſunt inſuper alia quædam, Bonæ-ſpei monaſterio annexa, curam animarum ſecum minimè trahentia; qualia ſunt.

S...... de *Moriamez*, Diœc. Leod.

De *Soumoy*, ejuſdem Diœceſ.

De Boſcohania, gallicè *Boisd'haine*, Camerac. Diœc.

Stæ. Genovefæ propè Chimiacum gallicè *Chimay*, Diœc. Camerac.

De *Sanzelle*, Leod. Diœc.

Capellania S. Nicolai in *Boſco*, & ei adjuncta.
Capella S. Ægidii de *Fageto*.
Capella B. Mariæ in *Giſtoux*.
Capella in *Felluy*.
Capella S. Joannis Baptiſtæ in *Seneffia*.
Capella in *Ancielſart*.
Capella S. Joannis Baptiſtæ in *Erkelines*.
Capella Caſtri, in eodem loco.
Capella S. Andreæ in *Morlanvez*.
Capella Dominæ noſtræ de *Aſpero colle*.
Capella S. Catharinæ in *Manage*.

CATALOGUS
Alphabeticus Librorum Mſs. qui in Bibliotheca B. Mariæ Bonæ-ſpei aſſervantur.

BEatus Odo, monaſterii Bonæ-ſpei primus Abbas, inſtitutioni & profectui ſpirituali ſuorum multò plus, quàm temporalium incremento advigilans, tranſcribendos hinc inde comparavit codices, eoſque magnis ſumptibus, nec minori labore, per juniores Canonicos, pulcherrimis caracteribus, in pergameno curavit exarari. Eodem ſtudio laudabiliter occupatis aliquot Abbatibus ſubſequentibus, uſque ad tempus adinventæ Typographiæ, proviſum eſt abundè lectioni menſæ quotidianæ, & codices (juxta Auguſtini regulam) certâ horâ petentibus. E diverſis bellorum, & incendiorum cladibus evaſerunt ſuperſtites.

A.

Alani, de Arte bene dicendi. Ejuſdem opera contra Hæreticos, Judæos, Waldenſes, & Paganos. Prolegus dirigitur *Reverendiſſimo Domino S. W. Dei gratiâ, Principi Montis-Peſſulani.*

Albini Quæſtiones in Geneoſim.

Alberti de Colonia, Compendium Theologiæ.

Ambroſii in Pſalmum *Beati immaculati*. In Lucam. De Trinitate, contra Arianos. De

Digitized by Google

Incarnatione Domini. De Spiritu ſancto. De Fide. De Patriarchis. De Officiis. De Virginitate, & viduitate. De Bono mortis. Hexameron. De Sacramentis. De Gedeone. Apologia Prophetæ David.

Anſelmi, Dorobernenſis Archiepiſcopi, Monologion. Proſologion. De Incarnatione Verbi. De Peccato originali, & conceptu Virginali. De Proceſſu Spiritûs ſancti. De Veritate. De libero Arbitrio. De Caſu Diaboli. De pane Sacrificii, contra Græcos.

S. Auguſtini, de Paſſione Domini. De Conſenſu Evangeliſtarum. De Paſtoribus. De Ovibus. De Avaritia. De Luxuria. De decem Chordis. Contra Hæreſes. De Diſciplina Chriſtiana. De Symbolo. De diverſis Hæreſibus. De libero Arbitrio. De Trinitate. In Epiſtolam Pauli ad Romanos. Libri Retractationum. Contra Maximum. Contra Paſcentium. Contra Felicianum. De vera Religione. De Proprietate non habenda. De Gratia, & libero Arbitrio. De Correptione, & Gratia. De decem præceptis, & decem plagis. Contra Fauſtum. De Beata vita. Enchiridion. Soliloquia. De fide, & Symbolo. De Academicis. De Quantitate animæ. De Ordine rerum. De Immortalitate animæ. De verbis Apoſtoli. De diverſis Quæſtionibus octoginta tribus. Sermones triginta quinque. Super Joannem. De verbis Domini. De Sermone Domini. De Agone Chriſtiano. De videndo Deo. De Civitate Dei. Liber Confeſſionum. Epiſtolæ ad Hieronymum. De duabus animabus. De opere Monachorum. De Cura pro mortuis. De Utilitate credendi. De Natura boni. Octoginta quæſtionum ex veteri Teſtamento. De eo, quod dicitur, *Mulierem fortem, &c.* Problemata. De Pœnitentia. Ad Conjugatos. De verſu Pſalmi, *Deus manifeſtè veniet*. De Sacrificio veſpertino. De Miſſione Spiritûs ſancti. De laude pacis. De amore Dei, & proximi. De Natali Machabæorum. De verſu Pſalmi, *Deus quis ſimilis tibi*. De Apoſtolo Paulo. In illud Pſalmi, *Jocundabitur*. De eo quod ſcriptum eſt in Eccleſiaſtico, *Fidem poſſide cum proximo*. De Continentia. De eo quod ſcriptum eſt, *Concordia Fratrum*. De Baptiſmo parvulorum contra Pelagianos. De Prædeſtinatione gratiæ Dei. De Moribus Manichæorum. Retractatio. De moribus Eccleſiæ Catholicæ. Contra Epiſtolam fundamenti Manichæorum. De Dogmatibus Eccleſiæ. De Bono conjugali. De ſancta Virginitate.

Aurelius Prudentius Poëta.

B.

Barptolomæi Anglici, aliàs *Glaunuyle*, ex nobiliſſimo Comitum Sudovolgiorum genere Franciſcani, de Proprietatibus rerum.

Barptolomæi Berrienſis, Quæſtiones Dominicales.

Bedæ Venerabilis, de Temporibus. Super Epiſtolas Canonicas. De Templo Salomonis. In Cantica Canticorum. Super Parabolas. Super Librum Tobiæ. Super *Mulierem fortem, &c.*

S. Bernardi Sermones varii, & Epiſtolæ.

Bernardi Papienſis Breviarium Decretalium.

Biblia Sacra Pluribus Codicibus ſunt deſcripta.

Biblia Sacra, metro exarata.

Boëtii, de Trinitate. De Conſolatione Philoſophiæ.

Bonaventuræ Cardinalis, in quatuor Libros Sententiarum. Breviloquium Pauperis, cui initium eſt, *Flecto genua, &c.*

Britonis Summa.

C.

Cantoris Summa, de verbo abbreviato.

Caſſiani Collationes de Vitis Patrum.

Cypriani de Oratione Dominica.

Cæſarii Sermones ad Monachos.

Claudii Epiſcopi ſuper Librum Ruth.

Clementis Papæ Epiſtola ad Jacobum fratrem Domini.

Commentarius in Leviticum, & Librum Numerorum. Bis, diverſus.

Commentarius in Pſalmos, ex Patribus. Bis, diverſus.

Commentarius in Matthæum. Bis, diverſus.

Commentarius in Lucam.

Commentarius in Paulum, ex variis operibus S. Auguſtini.

Commentarius in Epiſtolam primam Joannis, per Homilias.

Commentarius in Apocalypſim, per Sermones.

Commentarius in Cantica Canticorum, per Sermones.

D.

Daris Phrygii Hiſtoria Trojanorum, Interprete Cornelio.

Durandi Speculum juris.

E.

Ebrardi Elementa Grammaticæ, cum Commentariis.

Eleutherii, Tornacenſis Epiſcopi, de Trinitate.

Epiſtolæ D. Pauli, in Capita non diſtinctæ, cum Gloſſâ.

Eucherii Lugdunenſis Epiſcopi Opera.

Evervini Steinveldenſis Præpoſiti, ad D. Bernardum Epiſtola.

Euſebii Cæſarienſis Epiſcopi, de ſancto Paſcha Sermones XII.

F.

Flavii Juſtiniani Inſtitutionum, Tomi tres.

Flori Tertia pars, id eſt Expoſitio in Epiſtolas D. Pauli, ab ea, quæ eſt ad Epheſios, uſque ad finem.

Digitized by Google

Flores diverſorum Patrum.

Fulcherii Carnotenſis, de Geſtis Jeroſolymorum.

G.

Gaufredi de Tancredo Summa.

Gloſſa ordinaria in tota Biblia.

Gennadii, de Viris illuſtribus.

Gilberti Commentarius in Lamentationes Jeremiæ. In calce operis hæc leguntur. *Hæc ſufficiant in expoſitionem Lamentationum Jeremiæ, quæ de Patrum fontibus emiſi ego Gilbertus, Antidiorenſis Eccleſiæ Diaconus.*

Gratiani Decretum.

Gregorii magni Epiſtolæ. In Cantica Canticorum. In Job. In Ezechielem. Dialogi.

Gregorii Decreta.

Guidonis Sermones.

H.

Haymonis ſuper Cantica Canticorum.

Hyeronimi in Oſée. In Joël. In Amos. In Abdiam. In Eccleſiaſten. In Danielem. Quæſtiones ad Algaſiam, & Marcellam, ac Diſputatio de ratione animæ, in uno volumine. Epiſtolæ. Commentarius in Matthæum. De Viris illuſtribus.

Henrici Balazenſis, Ordinis Prædicatorum, Opera, contra Hæreticos.

Hilarii de Trinitate. De Synodis contra Conſtantium Auguſtum, & contra Arianos.

Hildeberti ſuper Canonem Poëma.

Hiſtoria Britannorum.

Hiſtoria Treverorum.

Hugonis Cardinalis in Pſalmos L. priores.

Hugonis de Folieto, Corbeyenſis Monachi Opera.

Hugonis à S. Victore, de Sacramentis. De Charitate. De Virginitate Mariæ. Sermones. In regulam S. Auguſtini.

Hildephonſi de Pudicitiâ B. Mariæ Virginis.

I.

Joannis Ahlatitii, de Morbis & remediis.

Joannis Damaſceni Libri quatuor.

Joannis de Deo Cavillationes. Liber Judicum. De Diſpenſationibus, & Relaxationibus.

Joannis de Rupella Summa.

Joannis de Tornamira Clarificatorium, de Speculatione curationis morborum.

Joannis Januenſis, Ordinis Prædicatorum, Catholicon.

Joſephi, de Antiquitatibus Judaïcis.

Iſidori Etymologiæ.

Joannis Lectoris Summa, de Quæſtionibus Caſualibus.

L.

Laurentii Dumelmenſis Monachi, Hypognoſticon, de veteri, & novo Teſtamento.

Liber de Medicina animæ.

Liber de Charitate, ſeu dilectione Dei.

Liber Diætarum Iſaac.

Legendæ Sanctorum. 2. vol.

Liber Paſtoris.

M.

Manuale Confeſſariorum.

F. Mauritii Diſtinctiones.

N.

Nicolai de Lyra Reſponſio ad quemdam Judæum, Chriſto nequiter inſultantem. Poſtilla in utrumque Teſtamentum.

Nicolai Ghorani Diſtinctiones.

O.

Odonis ſuper Canonem Miſſæ.

Origenis in Numeros. In Jeſum Navè. In Librum Judicum. In Cantica Canticorum.

P.

Papiæ Elementarium.

Paſchaſii Diaconi de Spiritu ſancto.

Pauli Diaconi Chronicon. Legenda Sanctorum juſſu Caroli Magni edita.

Petri Comeſtoris Hiſtoria Scholaſtica.

Petri Damiani de Contemptu ſæculi. Liber exemplorum.

Petri de Tarenteſia, ſeu Innocentii IV. In IV. Libros Sententiarum.

Petri Lombardi in omnes D. Pauli Epiſtolas.

Philippi Abbatis Bonæ-ſpei Opera omnia.

Pharetra.

Priſcani de Arte Grammatica.

Pomerii (Juliani) de Vitâ contemplativa, Libri III.

Proceſſus Religioſorum.

Prudentii Poëtæ Opera.

R.

Radulphi in Leviticum.

Raymundi Summa.

Richardi à S. Victore, de duodecim Patriarchis.

Roberti Holkot Sententiæ.

Ruperti Tuitienſis Abbatis, de divinis Officiis per annum.

Ruffini Hiſtoria Eccleſiaſtica.

S.

Sigeberti Gemblacenſis, de Viris illuſtribus.

Symmachi Epiſtolæ.

Stephani in Exodum, Leviticum, & Numeros.

Summa Brionis.

Summa de Vitiis.

Summa de Virtutibus.

Summa, Qui benè præſunt, &c.

Summa omnium Decretorum, & Conciliorum.

T.

Thomæ Aquitanis Pars prima, & Secunda Secundæ. In primum, & tertium Sententia-

Digitized by Google

rum. Quæſtiones diſputatæ. Commentarius in Ethicen.

Thomæ Cantuarienſis Epiſtolæ.

Tractatus varii de Jure Canonico.

Tractatus de ordine, numero, & ſignificatione Sacerdotalium indumentorum.

V.

De vitiis Capitalibus, ac de Sacramentis.

Viaticus, à Conſtantino editus, de Morbis, & eorum Remediis.

Vincentii Speculum Hiſtoriarum.

Vitæ Patrum.

Wiberti Novigentanæ Eccleſiæ Abbatis, in Geneſim.

Willelmi de *Conches* Philoſophia, de homine exteriore, & actibus ejus.

TOPARCHIÆ
à Monaſterio Bonæ-Spei pendentes.

Vice-Comitatus de *Vellercilla* quoad mediam partem. Baronatus de Calvo-monte.

Vide probat à col. ccc. ad col. cccvij.

SANCTUS BONIFACIUS in Dockinga.

S. Bonifacius in Dockinga. Diœceſis Leovardienſis. Circaria Friſiæ. Fil. Steinfeldiæ.

IN Leovardienſi, olim Trajectenſi Diœceſi, ſitum erat primum, & antiquiſſimum (*a*) totius Friſiæ orientalis Collegium ſancto Bonifacio (regionis illius Apoſtolo, & à Friſonibus relapſis ad ejuſdem oppidi pomaria in odium fidei trucidato) nuncupatum, primitùs occupabatur à Canonicis in communi viventibus. Verùm deferveſcente Canonicorum ſpiritu, & Norberti diſcipulis bonum in Friſiæ Provincia ſpirantibus odorem, è Steinfeldia evocatum eſt agmen, qui Religionis candidæ ſemen ibidem insereret. Quo autem anno innovatum fuerit Dockumenſe monaſterium, aſſequi necdum mihi licuit.

Jam ab anno 1204. invectam illuc Præmonſtrati diſciplinam fuiſſe ex Emmonis Chronico (*b*) planum eſt. Ex eodem accepimus, ad annum 1225 (*c*) Conradum, Præmonſtratenſem Abbatem, ſuo, & Capituli generalis nomine, præcepiſſe Abbatibus Horti B. Mariæ, *Dockumi*, & Vallis B. Virginis, ut Præpoſitum *Skelwalda* (*d*) cenſuris compellerent, ad Patrem Abbatem ſibi, & ſuæ Præpoſituræ, *ſecundùm debitum Ordinis*, deligendum. Eodem referente Chronographo, inter Prælatos, ad Leodienſem Synodum, pro vindicanda Engelberti Colonienſis Archiepiſcopi morte, indictam à Conrado Cardinali & Epiſcopo Portuenſi, ad Teutoniæ partes Legato, convocatos, legimus Abbates Floridi Horti, & *Dockumi* comparuiſſe (*e*) Anno 1239. poſt mortem Emonis, Sibrandus Abbas Horti B. Mariæ, Præſes electionis deputatus ab Abbate Premonſtratenſi, Patre Abbate Floridi Horti, Conſiliarium & Aſſeſſorem ſibi aſciviſſe Abbatem Dockingæ diſcimus. (*f*) Nomen Aſſeſſoris hujus, à Chronographo ſuppreſſum, ex Steinfeldiæ Necrologio, & ſchedis è Friſia ſubmiſſis reſtituo, & Elenchum Abbatum, non nihil interturbatâ ſerie, ſubjiciam. Primus occurrit, ſi non ordine, ſaltem antiquitate

I.

THOMAS. In cauſa Herdrici, *Schilvoldiâ* Præpoſiti, Commiſſarius Judex conſtitutus eſt à Decano Colonienſi: Deinde à Conrado Portuenſi Epiſcopo, ſedis Apoſtolicæ Legato, ut Theodoricum, Monaſterienſem Epiſcopum (cujus Officialis erat Herdricus) moneret, quatenùs prædictum Herdricum à procuratione negotiorum ſuorum abſolveret. In cauſa homicidii Henrici Plebani de *Ripa*, judex interfuit, anno 1228. Electioni quoque Pauli, II. Abbatis *Floridi Horti* adfuit, anno 1239. Ex Emonis Chronico.

II.

ROTHUVARDUS, morte ſubitaneâ, in *Horto Florido*, ubi electionis Conſiliarius ſedebat, ſublatus eſt, anno 1242. teſte Menkone. (*g*) Eccleſiam ſuam tam in ſpiritualibus, quàm in temporalibus, in recto ſtatu conſervarat, & in multis emendaverat.

III.

METELLUS.

IV.

GERBRANDUS, inſignis Belli ſacri præco, & amicitiâ Ludovico IX. Galliarum Regi conjunctus, frequenter ab eo litteras accepit, ut ad ſanctam expeditionem Friſones excitaret verbo & exemplo, potens concionator: A Clemente IV. inſtitutus ſacræ militiæ dux, fideles ad arma coëgit, ſponte nomen dantes viro, quem ſigna & virtutes commendabant. Hujus meminit Menkonis Chronicon, ad annum 1269.

V.

PONTETUS.

(*a*) Ex Schotano.
(*b*) Sacr. Antiquit. Monum. t. 1. pag. 451.
(*c*) Ibid pag. 473.
(*d*) Alias Schilvoldiæ.
(*e*) Ibid. fol. 486.
(*f*) Ibid. fol. 517.
(*g*) Ibid. fol. 523.

VI.

BERNARDUS.

VII.

ROTWARDUS.

VIII.

FOLLERIUS.

IX.

CUNO.

X.

MEINOLDUS.

XI.

WALKARDUS.

XII.

WILGREDUS.

XIII.

PROPTETUS.

XIV.

REMBERTUS, florebat anno 1385.

XV.

TIBRANDUS.

XVI.

RICHARDUS.

XVII.

PETRUS Canonicus Lidlumenſis, ceſſit anno 1451.

XVIII.

JACOBUS DE *MONFORDIA*, Canonicus Horti-floridi, Friſiæ Viſitator generalis. Obiit 1488.

XIX.

JOANNES DUIVELDANUS, ſeu *de Duvelandia*, nobilitate conſpicuus, & potentum ſubnixus favore, Dockumenſi Prælaturæ intruditur: ex qua anno 1506. Saxonis principis auxilio, ad pinguiorem *Lidlumi* Abbatiam transfertur, utrique funeſtus Abbas. Tandem in *Mernam* involavit.

XX.

THEODORICUS DE *LOVEN* obiit anno 1529. Viſitator Friſiæ, à Patre Abbate Steinfeldenſi, anno 1527. fuerat inſtitutus.

XXI.

HENRICUS *A ZUTPHANIA*, Obiit 1541.

XXII.

THEODORICUS, deſiit 1558.

XXIII.

HENRICUS *KESSEL*, ad Concilium Provinciale Ultrajecti, ab Archiepiſcopo Friderico Schenko condictum, ad annum 1565. evocatus, venire cùm detrectaſſet, minacibus litteris, intentatâque cenſurâ, ab exaſperato Præſule ad comparendum interpellatur, unà cum Lidlumenſi Abbate & aliis; qui ne de contumacia arguerentur ut culpabiles, reſponderunt, non poſſe ſe ejuſmodi evocationi parere, cum extra fines regionis Friſiæ fieret, contra antiquas & approbatas conſuetudines, atque privilegia, remque à Senatu Leovardienſi judicialiter penſitatam, uti moribus Provinciæ adverſantem, diſplicuiſſe. *Nos, etſi*, inquiunt, *non dubitemus, quin rationibus allegatis, etiam ſecundùm ſacros Canones, excuſemur, quominùs eò venire cogamur, tamen & privatim volumus teſtari noſtri animi erga tuam Reverendiſſimam Celſitudinem benevolentiam, atque promptam obedientiam in iis, quibus conſuetudinibus, noſtraque regionis privilegiis nihil derogatur*. Patrios Friſiæ mores veneratus Schenkus, Concilium auſpicatus cum Suffraganeis, & Abbatibus S. Pauli, & Inſulæ B. Mariæ, tandem illud abſolvit.

Et in hoc Abbate Henrico antiquiſſimum totius Friſiæ Cœnobium, cujus Antiſtes oppidanæ Eccleſiæ Paſtor erat, deſiit, cultu avitæ Religionis deſinente.

PATERNITAS.

Sequentes habuit filiales Eccleſias *Docum*, ſeu Dockingenſis Abbatia.

Wrouw-ton-dalle, Abbatiam virorum, quæ alio nomine, Vallis S. Mariæ dicitur.

Feen Klooſter, ſeu Montem oliveti.

Cuſemar, ſeu Portam S. Mariæ.

Trimunte, Præpoſituram Virginum.

Palmar, Præpoſituram Virginum.

BONIFAGETUM.

Bonifagetum Filius Flabonis-Montis. Diœceſis Tullenſis. Circaria Lotharingiæ.

* Mircourt.

* Madon.

Ab incumbentibus, & vallem contegentibus, fagis, nomen *Bonæfagi*, ſeu *Bonifageti*, patrio & veteri idiomate *Bonfail*, ſortitum eſt monaſterium, binis â civitate Mircuria* diſſitum horis. In declivi montis, ſecus præterlabentis fluvioli *Madonis* *, ſæpe intumeſcentis oras, adverſantes inter & pendulos hinc & inde montes, loco ſolitudinem & quaſi horrorem ſpirante, & in Voſegi latibulis, ſtructum eſt anno circiter MCXLV. Bonifageti Cœnobium, quod patriâ linguâ modò *Bonfaiy*, appellatur. Fundatorem habuit Wil-

* Ardes.

lelmum de *Bernole*, Toparcham de *Archis* *, ſecùs Romaricomontem, virum generis ſplendore inter Lotharingos inclytum, cujus frater Valentiam matrimonio ſibi junxerat, ſororem Guntheri Canonici Flabonis-montis, totam Ordini, vel potiùs pietati addictam mulierem, quæ ad promovendum opus largas Willelmo de *Bernole*, rem ſanctam auſpicanti, opes ſubminiſtravit, fraternæ liberalitatis æmula.

Conditum & honeſtâ dote inſtructum monaſterium, Stephano Abbati Flabonis-montis obtulerunt gemini fundatores, ut militiæ Norberti aſcriptos, ſub Abbatis ferula, illuc induceret Canonicos. Spontaneam oblationem, grato excepit affectu Stephanus, & Guntherum Valentiæ fratrem, probatæ virtutis Religioſum, præfecit Canoniæ ducem. Novos Bonifageti incolas gratulatorio Diplomate in bonorum poſſeſſione confirmavit illicò Mathæus I^us. Dux Lotharingiæ, ad inſtantiam Guntheri. Atque ut Eccleſiaſticæ autoritatis ſuffragium, ſeculari potentiæ robur adderet & munimen; Virduni exiſtentem Eugenium III. convenit Abbas, anno 1147. & pro ſuæ naſcentis Abbatiæ firmando ampliùs ſtatu, protectoriam Bullam impetravit. Temporali fortunâ, ex largitione benefactorum creſcente in dies, crevit inſimul Religioſorum turba, quibus excolendis in virtute, integrum ſe Guntherus impendebat, ſecularium licet diſtentum ſollicitudinibus. Ad illum quippe advolabant ex vicinia nobiles & ruſtici, ut ex ejus ore ſacra vitæ melioris documenta capeſſerent. Erudiendos æquabili charitate admittebat, vir ad utroſque benignè acclinis, & pœnitentiam moribus & habitu præferens, efficaci verbo ſubeundam ſuadebat tyronibus. Annis decem, ut ſuis ſic exteris ſummè utilis & charus, regimini inſedit Guntherus, æternùm victurus in cœlo, deceſſit anno ſalutis 1155. aut circiter

II.

Ascelinus, Gunthero ſufficitur electione Fratrum, prædeceſſoris non degener Succeſſor in quo tanta pietas ſplenduit, & in dicendo lepores tanti enitebant, ut affluenter Nobiles, ejus magiſterio ſe ſubderent, & ultro in eleemoſynam partem bonorum ſuorum transferiberent Bonifageto. Inter alios beneficum ſenſit Aſcelinus, Guillelmum de *Briachori* Militem, qui allodii de *Faxal* partem hæreditario jure ſibi competentem, unà cum adjacente molendino, contulit, ſpectante & atteſtante Guidone Abbate *Calmoſiaci* * Cohæredes donatoris, ſua quique jura & allodii partes ad ſe pertinentes, inſtigante Guillelmo, vendiderunt Aſcelino Abbati; & tam donationem, quàm emptionem ſuo chirographo roborarunt Dux Mathæus, & Ducatûs hæres Simon. Nonnulla pretio, quædam oblatione fidelium prædia comparavit * *Behulii*, * *Greſillis* & * *Moi-*

* Chaumouſey Abbatia Can. Reg. Cong. Salvatoris noſtri.

* Behulv. * Grezil. * Maroncourt

rincuria œconomus Abbas, Fratrum & Sororum proviſor vigilantiſſimus. Acceſſerant enim ad illum converſionis ergò Virgines, quas more majorum in contiguo recluſerat ædificio, auſterioris vitæ jugum amplexantes, rerum temporalium, perinde ac ſpiritualium pabula ab eodem paſtore recipientes. Ne verò patrimonium Chriſti & pretia peccatorum, profana cupiditas, invadere præſumeret, judicavit providus Abbas, ſubſtantiam domûs ſuæ, & pauperum Chriſti ſub Apoſtolicæ ſedis patrocinio conſtituendam. Obedientiæ Octaviani, qui Victoris V. nomen aſſumpſerat, ſuberat tum Lotharingia. Illum ut Pontificem venerabatur Fridericus Imperator; Imperatoris inſtar Mathæus Dux Lotharingiæ, ex Bertha uxore, Friderici Frater, Victoris ſectabatur partes, & penè omnes Ducatûs Eccleſiæ, uti legitimum Pontificem auſcultabant. Ad illum commorantem Tulli * accurrit Aſcelinus, anno 1162. & totam paupere ulæ ſuæ domûs ſubſtantiam, Apoſtolicâ rogat & obtinet protectione muniri. Non ceſſavit Aſcelinus velut apis argumentoſa, ſed frugi, de parcimonia ſua, augere Bonifageti proventus. Acquiſivit de Viderico Abbate * *Clari-loci* Allodium de * *Janneio* intra fines parochiæ * *Gibenneii*, de conſenſu Lotharingiæ Ducis Mathæi, & approbatione Petri Epiſcopi Tullenſis anno 1174. Terras quoque de * *Jorſeio*, & decimas comparavit alibi, quas idem Epiſcopus à Prædeceſſore ſuo Henrico pridem confirmatas, iterum ratas fecit ſuo Diplomate, ſub teſtimonio Henrici Abbatis *Morimundenſis* *, Petri Abbatis *Belli-prati*, * Simonis Abbatis *Rengis vallis*; Valteri Abbatis *Regia-vallis*, Arnulphi Abbatis S. Mariæ ad nemus. Ad annum 1180. fidelis & prudens concreditæ domûs adminiſter vixit Aſcelinus, & vigeſimâ quartâ Julii mercedem accepturus, abiit ad Patrem familiâs.

* Toul.

* Clairlieu Abb. O. Ciſter.

* Janney.

* Gigney.

* Jerſey.

* Morimond O. Ciſter.

* Beaupré O. Ciſter.

III.

Wiardus, altero ab adepta poſſeſſione anno, ſingula monaſterii ſui prædia, ut poneret in tuto, Lucii III. protectoris litteris curavit ſingula ſtabiliri anno 1181. Willermus & Gerardus germani Fratres, cognomine *Ronzars*, filii Alberici de *Bella-rupe*, * contulerunt Abbati Wiardo in perpetuam eleemoſynam & pro remedio animarum ſuarum, *omne uſagium* paſturarum, & lignorum, in pratis & ſylvis, villam inter de *Vallois* & aquas d'*Adompt*, mediantibus; ſuamque donationem anno 1228. ſigillo Alberti de *Darneto* * roborarunt. Odo Epiſcopus Tullenſis donum ſuâ confirmatione ſanxivit. Finem vivendi fecit Wiardus anno circiter 1230.

* Belrup.

* Darney.

IV.

Cono, inveteratam diſcordiam, & litium ſemina, homo pacificus extinxit, & mediante

Digitized by Google

Mathæo II. Duce Lotharingiæ, jurgii ſequeſtro, pax inter Boniſagetum, & Beatricem ſponſam Martini *d'Ecle*, de aſſenſu filiorum ejus Bizontii & Petri, inſtaurata eſt anno 1231. Dux idem anno 1232. Eccleſiæ *Monſtreoli ſicci* * à Simone *Clarimontis* & Wichardo fratre ejus traditam unà cum decimis, & jure lignandi ac paſcendi in nemoribus, laudavit & approbavit. Deficiunt documenta quibus curſum vitæ Cononis definiamus, ſucceſſorem habuit

* Monſtreuil-le-Sec.

V.

Nicolaum de *Villa*, genere clarum, à cognominis Toparchiæ * Dynaſtis oriundum. Ejus temporibus anno 1236. manavit à Gregorio IX. Bulla in gratiam Boniſageti, quâ poſſeſſiones ejus ſeriatim enumeratas, confirmat Pontifex.

* Ville-ſur-Illon.

VI.

Herbertus anno incerto ad Abbatiales infulas ſublectus, menſe Martio anni 1268. à Guidone & Joanne Dominis de *Bazolmonte* * confirmationem impetravit omnium poſſeſſionum quas anteceſſores eorum contulerant in eleemoſynam Boniſageto. Eodem in vivis agente Herberto, anno 1271. Laureta filia Wiardi de *Adompnio*, * tria frumenti Rezalia annuo & perpetuo cenſu legavit Eccleſiæ Boniſageti, percipienda in molendino de *Prey-moulin*. Herbertum excepit

* S. Baſlemont.

* Adomp.

VII.

Aubertus qui anno 1277 à Joanne & Ferrico filiis Joannis Toparchæ de *Darneio*, * arbiter & diviſor paternæ hæreditatis delectus, amicabili compoſitione ſortem utrique aſſignavit ex æquo. Obiit anno 1287. & in ejus locum accerſitus eſt

* Darney.

VIII.

Simon Canonicus *Miravallis*, & paſtor de *Morionvillé*, die Mercurii, poſt primam Dominicam Quadrageſimæ, anni 1287. electus. Ferricum II. Lotharingiæ Ducem quem antea infenſum, infeſtumque Boniſageto, dolens fuerat expertus Simon, eundem poſtea anno 1292 munificum & illati damni reſarcitorem probavit, dum ad compenſationem injuriæ, decurſum amnis Madonis proprietario tranſcripſit jure Eccleſiæ Boniſageti, à Molendino de *Hucheloup*, ad pontem de *Ferrey*, nec non totum rivum à Pago de *Bainville*, in Madonis illabentem ſinum. Probavit inſuper tranſlationem allodii de *Maxamois* ad Boniſagetanos factam à Geliato Clerico *Montisfortis*, cui Princeps illud in remunerationem acceptorum beneficiorum pridem, ex gratitudine conceſſerat. Augendæ rei domeſticæ intentus Abbas, nemus de *Vrônchenoys* partim à Willelmo de *Belrup* Milite, partim à Guedone de *Roboy* Equite, ſub titulo allodii poſſeſſum, pretio comparavit, annis 1299. & 1303. Incolas Villæ de *Morancourt* electionem Præfecti, vulgo *Maire*, ſibi vindicantes, coram judicibus convenit Abbas, rationum oppreſſit pondere, & indebito jure, per decretoriam ſententiam ſpoliatos, juſſit quieſcere, ab inceptis, anno 1324. nonagenarius obdormivit in Domino Simon, longævi regiminis felicitate commendabilis, anno 1332. adminiſtrationis ſuæ 45.

IX.

Gerardus, die Veneris poſt Converſionem ſancti Pauli, anno autem Chriſti 1332. electus Abbas, Joannem 22. interpellavit vindicem adverſus invaſores bonorum Boniſageti. Prodiit Reſcriptum à Pontifice quo Lingonenſi Officiali præcepit, raptores cogere ad reſtitutionem, diſploſis adverſus contradictores, Eccleſiæ cenſuris. Anno 1341. Marguareta filia Theobaldi II. Ducis Lotharingiæ, Guidoni à Flandria, anno 1311. nupta, poſtmodùm Comiti de *Chiſneio* ſecundis juncta nuptiis, & utroque viduata, pro utriuſque ſalute, duplex Anniverſarium, annuente Abbate Gerardo, fundavit in Eccleſia Boniſageti, pro quorum honorariis ſtipendiis, viginti duos francos aſſignavit in proventibus dominii ſui de *Haraul* annuatim percipiendos.

X.

Theobaldus ſolo nomine notus.

XI.

Ludovicus ab anno 1360. ad 1378. geſſit Abbatiale pedum, ut ex variis actibus & concordatis colligitur.

XII.

Petrus des *Rochers* ad annum 1382. dies porrexit.

XIII.

Olricus de *Neufchatel* anno 1390. ſedebat in clavo; diem & annum mortis ejus in faſtis non legimus.

XIV.

Dominicus de *Velotte* obiit anno 1439.

XV.

Deſiderius de *Grand*, Canonicus Miravallis ad Boniſageti infulas, Canonicâ Fratrum electione aſcendit 18. Martii 1439. Inſtallationem ejus repentina bellorum clades, funeſto quodam omine, monaſterium depopulata eſt. Alternis Burgundionum & Gallorum armis Lotharingia inermis, & ſuo deſtituta Duce Renato, ſic devaſtata eſt, anarchiâ ſtante, ut ne ſacris quidem fuerit parcitum ædibus. Fugitivi & ſpoliati Boniſagetenſes, monaſterium prædonibus

Digitized by Google

prædonibus dimiſerunt, victum & azilum in regionibus diſſitis quæritantes, donec remiſſo hoſtium impetu, aut procul actis prædonibus, tutus ad proprios lares foret reditus. Vix ſexennio integro cœnobium repetere licuit, obſiſtente graſſantium latrunculorum turbine. Aſt ubi ſerenitas alluxit, diſperſum revocavit gregem pius Paſtor, & eo præeunte, diſſipatos Eccleſiæ ſuæ muros collegerunt reduces Canonici, ſtruxerunt ſibi tuguriola, & pauperem ac ſocialem vitam degentes, paulatim inſtaurarunt ædificia, recuperarunt fundos, eorumque inopiam miſeratus Erardus de *Jalneio* * Dominus de *Legevilla* *, delegavit illis tria reſalia frumenti pro anniverſario, annuatim perſolvenda. Incumbentem ſtructuræ domûs & diſciplinæ regulari, eripuit Bonifageto ſuum Prælatum *Flabonis-mons*, & viâ poſtulationis evexerunt in ſuum Abbatem, anno 1450.

*Janey *Légéville.

XVI.

GUILLELMUS DE *REMONCOURT* præſide Deſiderio de *Grand*, Patre Abbate Bonifageti, in ejus locum ſubſtitutus eſt anno 1450. Procerum amorem & benevolentiam captans, eorum quoque beneficentiam ſibi devinxit religioſis ſuis moribus. Ludovicus de *Thuilliere* Toparcha *Montis-gaudii* *, Jacobus de *Haſſoniſvilla* *, Joannes de *Savigny* patriæ magnates, Guillelmum honore proſecuti, eundem donis liberaliter ad conſummationem operis ſancti, cumularunt; Juſque patronatûs parochiæ de ſancto Valerio, moriens Jacobus de Haſſonis villa Bonifageto tranſcripſit ſub hæredum approbatione 1455. Anno 1456. magnum ſui deſiderium, majuſque pietatis nomen relinquens optimus Abbas, humanis eximitur.

*Mont-joye. *Hauſſonville

XVII.

NICOLAUS *MAGNIEN* de gremio Capituli aſſumptus, veterem querelam cum *Baſolimontis* incolis, per interpoſitos mediatores ſopivit anno 1457. florentiſſimæ nobilitatis viros, quibuſcum amicitiæ Chriſtianæ vinculo junctus erat, Chriſtianâ ſepulturâ in templo Bonifageti donavit. Ipſe verò ſuam ibidem habuit anno 1480.

XVIII.

GERARDUS *RAULIN*, anno 1490. cadente, occubuit.

XIX.

JOANNES DE *CORTESIIS*, Juris utriuſque & Theologiæ Doctor, prælaturam eruditione ſuâ ornavit, per annos octo, & ad patres appoſitus fuit anno 1498.

XX.

JOANNES *MORIZOT* Canonicus *Miravallis*, obiit die 2. Martii 1506. depauperatæ & rurſum ſpoliatæ domûs infelix Abbas ad eas rerum anguſtias redactus eſt, ut nec ornamenta, nec calices ſuppeterent ad ſacrificium. Statum miſerabilem ſanctæ Romanæ Eccleſiæ expoſuit, ut ad commiſerationem & ſolamen, optimam moveret matrem. Præerat tum Alexander VI. qui pecunias neſcius irrogare afflictis, largas indulgentiarum opes ſuccurentibus deſolato Bonifageto, profudit, anno 1501.

XXI.

NICOLAUS DE *ROYER* in ſortem Abbatiæ exilis vocatus, annis ſeptemdecim per multas tribulationes, & neceſſitates, collapſa ædificia è ruinis excitavit, & ſacram coëmit ſupellectilem pro decore domûs Dei. Intentatam litem interea à Gerardo d'*Haraucourt* Domino *Ubziaci* * vindicante ſibi ſylvam Tarpæ * adjacentem villæ *Faſcalis*, nolens pauper & pacis cupidiſſimus Abbas, per tricarum cuniculos dirimere, arbitrio Gaſparis de *Haſſonis-villa*, *Albimontis** Gubernatoris, & Antonii de *Ville* pagi cognominis Toparchæ, commiſit, quibus placuit viginti quinque jugera cum omni dominio, addicere actori Gerardo d'*Haraucourt*; cætera verò dimittere Abbati, cum omni jure & juriſdictione. Judicio ſequeſtrorum ſteterunt partes & apografis munierunt anno 1520 Fatis ceſſit anno 1523. Nicolaus, eique datus eſt dignitatis & egeſtatis hæres

*Ubry. *La Tarpe *Blamont

XXII.

NICOLAUS DE *BREUX*, anno 1526. exemptus è vivis.

XXIII.

THEODORICUS *DESCHAULX* die 8. Decembris 1526. electus, emit anno 1529. à Priore de *Bleurvillâ* O. S. B. quidquid habebat, vel habere poterat in decimis *Monſtreoli-ſicci*. Anno 1539. amovit à paſtoratu *Bazoli-montis* Fratrem Antonium *Barbier* immorigerum, cui ſuffecit Claudium *Garſet* probatæ capacitatis & vitæ laudabilis Religioſum. Obiit Theodoricus anno 1539.

*Bleurville.

XXIV.

STEPHANUS DE *MARTHOY*, ad exitium Bonifageti, non tam Abbas, quàm prædo intruſus, omnia peſſumdedit. Moritur prodigus & helluo, anno 1562.

XXV.

NICOLAUS *PRECHEUR*, quondam Canonicus * *Darneii*, & *Vitelli** paſtor, ad redemptionem Bonifageti datus deſuper, liberandis prædiis, reparandis ædibus, ſe totum devovit homo frugi, qui jacturas & anteacti regiminis infauſta tempora eluiſſet, ſi modicæ fortunæ proventus, ex conceſſione pontificia non diviſiſſet cum eo Hector de *Ligniville*, Abbatiâ pingui ſancti Salvatoris Lodovenſis aliunde proviſus. Contra hanc inuſitatam penſionem, divini Officii minuentem miniſtros, attenuatæ domûs exhaurientem proventus, reparationi ædificiorum aſſignatos, inſurrexit religioſus Ab-

*Darney. *Vitel.

bas, & penes arbitros Sebaſtianum *Symonet*, Archidiaconum de *Portu*, Claudium *Caſtellant* Scholaſticum Tullenſem, Deſiderium *Paton* Officialem Tullenſem & diù & acriter certatum; ſed non adeò feliciter, quin Abbas, præſtantiora Bonifageti prædia, *Faſſallum* ſcilicet, cum allodio de *Bazoliis* corrodenda tradere penſionario debuerit. Reliquum quod ſuperfuit ſubſtantiæ, hoc totum piis dedicavit uſibus, patrimonii Chriſti fidelis diſpenſator, dié 4. Decembris anni 1577. in Domino piè defunctus,in Sanctuarii meditullio ſepelitur honorificè.

XXVI.

JOANNES GENTILHOMME prædeceſſoris ex ſorore nepos, avunculi relegens veſtigia, ejus & pietatem & œconomiam ſectatus eſt. Laudabiles illius conatus, liberali manu adjuvit Carolus III. Dux Lotharingiæ, & ad ſublevamen paupertatis monaſterii viginti reſalia frumenti, ſub onere Anniverſarii ſolemnis, percipienda annuatim in dominio *Domparii* * delegavit Fratribus, anno 1584. Futuræ felicitati ſui cœnobii conſulens providus Abbas, coadjutorem ſibi delegerat anno 1581. Georgium de *Mitry* ſtemmate & virtute conſpicuum, utriuſque Juris & Theologiæ, in facultate Pariſienſi Doctorem, & *Mediani monaſterii** Profeſſum. Hunc Bonifagetum acerſivit, ut ſchema & profeſſionem Præmonſtrati, ad præceptum Pontificis voveret, ejuſque conſiliis in adminiſtratione uteretur. Paruit vocanti coadjutor, & conſors laborum ſui benefactoris dum vixit, hæres evaſit Prælaturæ poſt mortem ejus anno 1589.

* Dompaire

* Moyen Moutier O. S. B. Abb.

XXVII.

GEORGIUS DE MITRY dignitatem ſuam moribus, ſcientiâ, & virtutibus illuſtravit. Anno 1614. Chriſtophorum de *Mitry* de capitulantium conſenſu, fecit ſibi coadjutorem, & anno 1617. conſanguineos, Toparchas *Falconis-Curiæ*, * inviſens, morbo correptus, ibidem morte ſublatus eſt die 7. Decembris. In parochiali Eccleſia ſepultus quieſcit.

* Faulxconcourt.

XXVIII.

CHRISTOPHORUS DE MITRY Bonifageti Canonicus, Henrico Lotharingiæ Duci & Carolo IV. à Sanctioribus conſiliis, ſanctæ Sedis apoſtolicæ Prothonotarius, collapſos ambitûs conventualis muros erexit, atrium ſeu porticum Eccleſiæ ſtruxit à fundamentis; bona oppignorata redemit ex parte, Congregationis reformatæ rigorem, anno 1635. invexit in ſuum monaſterium; & die 21. Julii 1653. obiit octogenarius in villa ſancti Valerii, ubi ante aram principem tumulatus eſt.

XXIX.

DAMASCENUS *PERIN*, Supprior monaſterii ſanctæ Mariæ Muſſipontanæ, præſide Patre Petro de *Thienville* ejuſdem cœnobii Abbate & Vicario generali Congregationis reformatæ, electus eſt Abbas die 30. Julii 1653. Vir bonus & ſimplex, ſed infructuoſus Abbas, qui annis quatuordecim, regiminis otioſi & ſterilis decurſo ſtadio, dignitatem exuit, ne cenſoriâ Ordinis virgulâ exueretur.

XXX.

GODEFRIDUS *MOURON* Prior ſancti Pauli Virdunenſis, morum innocentiâ, Religionis zelo, ſincerâ in Deum pietate ſpectabilis, die 26. Februarii 1667. præſide R. P. Nicolao Guinet Abbate S. Mariæ Majoris & Vicario generali Congregationis reformatæ, in Abbatem electus eſt. Quantùm pro regulari diſciplina, pro ſtructura ædificiorum, pro fundorum recuperatione vir pauper & modicus laboraverit, notum eſt domeſticis, extraneis compertum. Vitam in conſpectu hominum pretioſam, morte ſanctâ & pretioſâ coram Deo, concluſit 29. Junii 1698. In Sanctuario conditus, hoc Epitaphio ornatur.

Hic jacet Reverendus admodùm Pater Godefridus *MOURON* Abbas regularis, hujus monaſterii datus à Deo Reſtaurator, Præmonſtratenſium antiqui Rigoris tenax Profeſſor, Vir rectus, timens Deum, recedens à malo, omnibus diebus vitæ ſuæ, bonorum operum plenus ad Dominum migravit die 29. Junii anni MDCXCVIII. Requieſcat in pace.

XXXI.

ARNULPHUS *SIMON* Prior Cuiſſiaci, Viſitationum comes & regiminis Congregationis Definitor, die 26. Julii 1698 electus eſt in Abbatem, præſide Joanne *Charton* Abbate *Rengis-vallis*, & Doctore Theologo. Qualis fuerit P. Arnulphus, majore loco dignus, diſces lector ex encyclica & funebri littera quam hic brevitati conſulentes atteximus.

REVERENDI PATRES.

Die IV. Aprilis, anni MDCCXXI. Reverendus admodùm Dominus & Venerabilis Pater Arnulphus *SIMON*, B. Mariæ de Bonifageto Ordinis Præmonſtratenſis, Abbas, noſtræ Congregationis inſigne lumen, & fulcimentum, cui in Scholarum magiſterio,in Vicarii generalis iterum renuntiati munere,in moribus ad pietatem, modeſtiam, humilitatem compoſitis, illuxit & profuit, è vivis ſublatus eſt. Virum ſuperioris ingenii, cordis ad ima quælibet, & ad ſui deſpicientiam demiſſi, effuſæ charitatis in Fratres, rigidioris in ſeipſum cenſuræ, indefeſſum diſciplinæ regularis vindicem, Crucis diſcipulum: In arâ Crucis, longo mortificationum martyrio, probatam litavit hoſtiam pœnitentia Sacerdos. Grandi lethargo preſſum è ſomno excitavit Sponſus, ut arrham immortalitatis morienti præberet. Exomologe-

Digitized by Google

ſum ſacram pœnitens fecit, Viaticum æterni commeatûs, geminatâ priùs fidei, & votorum profeſſione, ſuſcepit: & licet torridus macie, & artubus ex aſſidua corporis afflictatione imbecillis, de lecto exiliit exanimis penè, ut in genua aſtans, habitu corporis teſtaretur Deum quem fide vividâ, amore fervido, hoſpitem recipiebat. Sacramentis Eccleſiæ taliter munitus, animam mundano pulvere vix in corpore ſordeſcentem, conſignavit Creatori puriſſimam; magnum linquens Fratribus luctum, ingens ſui deſiderium Congregationi noſtræ, Proceribus & Plebeiis celebrem ſui nominis, ſuæ pietatis & doctrinæ famam. Piaculares, ſi quid expiandum remanet, preces pro tanto, tam benè merente de Congregatione, de Patria, de Fratribus Prælato, ætatis ſuæ annum LXVIII. regiminis Abbatialis XXI. agente, impenſiùs efflagitat lugens Boniſagetum, exſiccatum plorans gloriæ ſuæ verticem.

XXXII.

FELIX *MALCUIT* Prior Stivagienſis & Theologiæ Lector, præſide ex deputatione Reverendiſſimi Generalis P. Franciſco *Lorrain* Abbate Salinæ-vallis & Vicario generali Congregationis reformatæ, in Abbatem aſſumptus eſt 21. Maii 1721. poſſeſſionem adiit 8. Julii. Domum totam à fundamentis ædificare auſpicatus, Deo propitiante, & ſubveniente œconomiâ, quâ pollebat, conſummaturus erat in brevi vir ſibi parcus, & diſciplinæ zelator, niſi ætate adhuc florente, & ampliſſimi Generalis aſſiſtens Viſitator Galliæ monaſteria luſtrans, Cuiſſiaci obiiſſet 25. Julii 1726. In Capitulo tumulatus ibidem requieſcit.

XXXIII.

ANTONIUS *VARNIER* Magiſter Novitiorum in Abbatia ſanctæ Mariæ Muſſipontanæ, electus 12 Septembris 1726. nunc præſidet & incœpta à prædeceſſore ædificia laudabiliter proſequitur.

PASTORATUS.

Bazoli-montum *Saint Baſlemont.*
Monſtreolum-ſiccum, *Monſtreux le-ſec.*
Sanctus Vallerius, *Saint Vallier.* Diœceſis Tullenſis omnes. Hanc ultimam parochiam ultroneâ ceſſione & ad Pareti conſtruendi dotem tradidit in commutationem Paretanæ Parochiæ Abbas Boniſageti Damaſcenus *PERIN.*

MONUMENTA SEPULCRALIA.

Cy giſt Jean-Louis de Thuillieres, Seigneur de Montjoye & de Hardemont, qui trépaſſa l'an 1453. le 24. du mois de Decembre. Priez Dieu pour lui.

Cy giſt Iſabeau de Thuillieres, jadis femme de Monſeigneur Jehan Louis de Thuilieres, qui trépaſſa l'an 1423. le 19. d'Octobre. Priez Dieu pour elle.

Cy giſt Jacques de Haſſonville, jadis Seigneur de Montreux-le-ſec, qui trépaſſa l'an 1455. la vigile de ſaint André.

Cy giſt Damoiſelle Havy de Haſſonville, fille de Meſſire Jean de Haſſonville, Chevalier, Senechal de Lorraine, femme de Jehan de Savigny, fils de Meſſire Ferry de Savigny Marechal de Lorraine, Seigneur de Savigny & de Valfroicourt, leſquels Jehan de Savigny & Damoiſelle Havy de Haſſonville ont fondé en cette Chapelle en l'honneur de notre Dame & de ſainte Marie-Magdelaine, deux Meſſes chacune ſemaine, leſquelles deux Meſſes ſe doivent dire & celebrer le Mardy & Vendredy enſuivant, laquelle Damoiſelle alla de vie à trépaſſement le lundy dixiéme Janvier en l'an * ſeptante & treize. * 1473.

Cy giſt noble Ecuyer Jehan de Savigny, Seigneur de Savigny & de Valfroicourt, fils de Ferry de Savigny, Chevalier, Marechal de Lorraine, leſquels Jehan de Savigny & Damoiſelle Havy d'Haſſonville fonderent deux Meſſes chacune ſemaine, lequel Jehan de Savigny alla de vie en trépaſſement l'an de grace 1466.

Cy giſt Meſſire Ferry de Savigny, Chevalier & Marechal de Lorraine, en ſon vivant Seigneur dudit Savigny & de Valfroicourt, qui trépaſſa l'an 1488. le 18e. jour de Decembre. Priez Dieu pour luy.

Vide probat à col. cccvij. ad col. cccxviij.

BONOLIUM.

Bonolium. Filius Præmonſtrati. Diœceſis Noviomenſis. Circaria Franciæ.

UTriuſque ſexûs ſaluti conſulens B. P. Norbertus, Viduarum, ac Virginum cohortes, intrà anguſtæ ſuæ vallis fauces, in eadem domo, ſed alio tecto & oratorio, excepit, & informavit regulis, tantâ auſteritate, ſed charitate tantâ conditis, ut ipſo adhuc ſuperſtite, pluſquàm decem millia Sanctimonialium, in variis monaſteriis Religioni ſe conſecraverint. Non à propoſito illas abſterrebat inviolabilis clauſuræ profeſſio, non retardabat veſtimenti ignobilis apparatus, non verebantur victûs rigorem, imò ad conſpectum mortificationis inardeſcentes certatim nobiliſſimæ Virgines, magiſterio Norberti ſe devovebant; & ſanctis moribus honeſtabant vitæ genus quod fuerant amplexatæ. Licet obloquentium ora, publicus ſanctæ converſationis rumor obturaret, viſum eſt B. Hugoni & Patribus Capituli

generalis anni MCXL. à contubernio vel propinquitate Fratrum Sorores ſejungendas eſſe, & remotiori transferendas loco, ut omnis calumniæ reſecaretur occaſio, & ſcandalum fugâ præverteretur. Author conſilii Hugo, promotor extitit operis, ſuoque exemplo ad obedientiam cæteros adegit Abbates. Bartholomæus antiſtes Laudunenſis pro ſuo in Ordinem effuſiſſimo affectu, & pro ſingulari dilectione, quâ Agnetem, Comitiſſam *Brana*, à viduitate ſua Chriſto dicatam Præmonſtrati, proſequebatur, azilum obtulit diſpergendo Parthenoni, & in curte ſua *Fontanella*, extruxit ſumptibus ſuis habitationem Virginibus, vivarium, terraſque adjacentes illis tranſcripſit. Anno 1141. Dimiſſo ſacello SS. Prothaſii & Gervaſii, & Xenodochio, quod primarium fuerat Præmonſtrati hoſpitium Virginei cœtus, ad *Fontanellam*, uno lapide ſeparatam à Præmonſtrato, ſacræ Virgines, Bartholomæo deducente, migraverunt.

Paucis illic annis ſteterunt Virgines; volente, & utiliùs fore opinante Hugone, ad curtem de *Roſeriis* juſſit abire conventum. Hujuſce tranſitûs probationem nobis ſubminiſtrat ſera quidem, ſed authentica Radulphi Domini de *Cociaco*, Charta, quâ datam pridem B. Hugoni fidem, de non inquietando Abbate Præmonſtrati, propter tranſlationem Sororum è curte de *Roſeriis*, & revocationem earumdem ad priſtinam ſedem *Roſeriarum*, ſcripto firmat, ac renovat, anno 1178.

Sed jamdudùm ex loco & habitatione Roſeriarum mutarant ſedem Sanctimoniales ad Bonolium *. Altare & curtem Bonolii propè *Hami* oppidum, à primæva ſua dote poſſidebat Præmonſtratum *(a)* & inter poſſeſſiones ejus recenſetur in Bulla Innocentii II. Ad hanc curtem, quâ de causâ neſcio, ſua rurſùs tabernacula, ad Hugonis præceptum tranſportarunt demiſſæ Virgines. Quo anno tranſmigrationem iſtam ex obedientia ſuſceperint, tacuit, aut neſcivit Pagius. Conjecturis explorandum reliquit poſteris.

* Bonœil.

Ex Diplomate Ludovici VII. Francorum Regis, novimus à Balduino de *Bologne*, Epiſcopo Noviomenſi datum fuiſſe nemus, quod *Nemus Epiſcopi*, antiquitùs vocatum eſt, quod inter villam de *Flavi*, & *Bonolium* eſt, ad opus Fratrum & Sororum apud *Bonolium*, Deo ſervientium. Eam donationem ſuo conſenſu & approbatione Rex muniit anno 1150. Lauduni conſiſtens. Epiſcopalem Noviomi cathedram adiit Balduinus II. poſt fata Simonis apud Seleuciam denati, anno 1148.

P. 416. Bibl. Præmonſtrat.

Igitur vel primo vel ſecundo ab inſtallatione ſua anno, nemus illud ad opus Fratrum & Sororum Bonolii, tradere debuit, ut donatoris beneficium, cùm Regis confirmatione poſſit conciliari. Ergo ante annum 1148. præextitiſſe Bonolii Præmonſtratanas Virgines, nefas eſt dubitare.

Miraberis Lector, intra annorum viginti octo ſpatium gyrovagas quodammodò Virgines ſtrictæ clauſuræ addictas, tentoria ſua in tam diverſis collocaſſe ſitibus: à *Præmonſtrato*, ad *Fontanellam*, migrarunt; à Fontanellâ tranſierunt *Roſerias*, & à Roſeriis ſe *Bonolium*, contulerunt.

In hac ultima ſtatione ultimam viderunt ſortem ſacratæ Virgines. Veruntamen ſeriùs in Archi-Parthenonem, quam in alios, legimus deſævitum. Etenim cùm plures in Præmonſtrati vicinia, occaſione decreti, *de non recipiendis in poſterum Sororibus*, editi, ſcandalizarentur, de communi conſenſu Patrum Capituli generalis, anno 1240. ſtatuit & ordinavit Hugo, hujus nominis III. Præmonſtrati Abbas, ut proceſſu temporis in Bonolienſi Parthenio reciperentur de more Sorores, ſub his tamen conditionibus.

1° Ut nulla admitteretur, niſi de communi conſenſu Abbatis, Prioris, Supprioris, & aliquorum majorum Eccleſiæ Præmonſtratenſis.

2° Ut tam receptæ, quam recipiendæ, vicenarium numerum aliquatenùs non excederent.

3° Ut Ordinis obſervantiis ad invicem ſe conformarent.

4° Ut illa, quæ ad mandatum Abbatis, magiſterium poſt ipſum Abbatem ſuper omnes Sorores obtineret, non diceretur vel vocaretur Prioriſſa, ſed Magiſtra; cùm nec ipſa, nec earum domûs magiſter, curam animarum haberent annexam.

Hujus ſtatuti confirmationem ab Innocentio IV. impetravit Abbas Hugo anno 1248. Perpetuæ clauſuræ legibus adſtrictas fuiſſe Bonolienſes, evincitur ex diſpenſatione, quam legimus iis ſpecialiter indultam cap. IV. Statutorum, quæ Pagius primaria perperam vocat. *(b)* Sic enim ibidem habetur. Permittitur autem, quòd Sororibus de Bonolio ſemel in anno, pro negotiis emergentibus, per Dominum Præmonſtratenſem, ſi eidem expedire viſum fuerit, exeundi per quindecim dies, licentia concedatur. Eiſdem Sororibus diſtrictiùs inhibendo, ne vacante Eccleſiâ Præmonſtratenſi, exeant quoquo modo. Quòd ſi exierint, tanquam fugitivæ recipiantur, & ſine remiſſione aliqua perpetuò careant velo ſuo.

Floruit in prima ſacri illius Gynæcei ſede B. *Rycuvera*, cujus virtutes in altera Annalium parte deſcribemus. Vide probat à col. cccxviij. ad col. cccxxj.

(a) Allodium de *Bonolio* ſervo Dei Norberto tradiderat Noviomi, ab anno 1124. *Olardus* Dominus de *Ham*, per manus Legatorum Petri Leonis, & Gregorii S. Angeli Diaconi, Cardinalium.

(b) Statuta illa extant *Biblioth. Præm.* 777. Quòd autem falsò primaria denominentur, demonſtrabimus *Part. II.* hujus operis, ubi evulgabimus alia Statuta antiquiora, ex Hiſpaniæ Archivis eruta, & nobis humaniſſime à Reverendiſſimo D. de *Noriega*, nunc Vitenſi Abbate, communicata.

Digitized by Google

B O R U.

Boru, Fil. ... Diœc. Caminenſis. Circ. Sclavoniæ.

FLorentem in Pomerania, quam non ita pridem plantaverat magnus *Otho*, Bambergenſis Epiſcopus, Catholicam fidem, ut propagarent Pomeraniæ Duces, monaſteria in ſuis erexerunt ditionibus, ut plurimorum verbi Dei præconum adminiculo, gentes in fide firmarentur. Etenim poſt erectum à Werſlao I. *Julini* Epiſcopatum: *(a)* poſt fundatam à Ratiboro, ipſius Fratre *Stolpenſem*, *(b)* & *Grobenſem*, *(c)* & à Bugiſlao, & Caſimiro ejuſdem Werſlai pia propagine, *Belburgenſem (d)* Abbatias, duo pariter alia ſuperaddidit Caſimirus, *Boru*, nimirum, & *Ivenac*, Ordinis Præmonſtratenſis domicilia, *(e)* circa annum 1170.

In Pomeraniæ Ducatu, non procul à Neo-Brandeburgo, poſitum erat illud Boruenſe monaſterium, cui dotando ſeipſum liberaliter impendit Princeps magnificus, divini cultûs incremento totus incumbens.

B O S C O M O N T U M.

Boſcomontum. Filius Reſſonii. Diœc. Rothomagenſis. Circaria Pontivi.

HUgone Reſſonii Abbatiam regente, anno 1193. Drogo, Toparcha *Mellanti* *, & *Guillelmus* frater ejus, Canonicus Bellovacenſis, uno eodemque pietatis ſenſu moti, Prioratum conventualem in dynaſtiæ villa, quæ *Boſcomontum* dicitur, vulgò *Boiſmont ſous Lothie*, tribus à *Piſſiaco* leucis, extruxerunt, & dotarunt proventibus. Canonicos ex Reſſonienſi Abbatiâ evocatos, trajecit Hugo, ſub Prioris victuros regimine. Illic ad diſciplinæ regularis apices exegerunt vitam, donec in Galliam irruentes Angli, Mellantumque depopulantes, Prioratum ipſum campeſtrem æquaverunt ſolo.

* Meulan.

Ab hoc excidio in hodiernum uſque diem non reſurrexit, ſed in paſtoralem curam redactus, à Canonico Præmonſtratenſi adminiſtratur. Ædes Curionis, totuſque ambitus preſbyterii, in quibus à prima fundatione Prioratus extabat, nullius temporali ſubſunt juriſdictioni; ſed plenè & integrè feudi adinſtar, ad Paſtorem attinet ſummum jus, ſummumque dominium.

B O S O U C H.

Boſouch. Filius Saag. Diœceſis Strigonien. Circaria Hungariæ.

GRabæ antiquitùs ſuberat *Boſouch*, ſive *Boſock*, paulò poſt à paterna juriſdictione ſummotum, Abbati *Graditii*, addictum eſt. Verùm anno 1516. ad Hungarorum inſtantiam, factâ Paternitatum innovatione in Capitulo generali, Saagenſi Præpoſito ſuppoſitum fuit *Boſouch*, nunc ab Ordine abſtractum in Hontenſi, Hungariæ ſuperioris, Comitatu, quatuor ab Caſtro Sagenſi horis, & in cognomine Villa *Boſouch*, conſiſtebat.

B R A N A.

Brana Filia Præmonſtrati Diœceſis Sueſſionenſis Circaria Franciæ.

BRana *, Sueſſionenſis agri vetus oppidum quod dilabentis *Vidulæ* *, allambit fluvius, in amœna valle, quatuor à *Sueſſione* leucis poſitum, arce ad verticem accumbentis montis, quaſi propugnaculo, munitum antiquitùs, Inclytorum Dynaſtarum ſedes, jam à ſeculis Comitatûs titulo inſignis, nobilitata fuit ampliùs ſacro Beati Evodii *, Rothomagenſis Epiſcopi, pignore; cui ut cultum honoremque Comites impenderent majorem, in ambitu Caſtri, quod vetere diruto, pridem in planitie ſecùs oppidi mœnia, erexerant, Eccleſiam Collegialem, ſancto Evodio nuncupatam, fundaverunt, ibidemque ipſius exuvias magno depoſuerunt apparatu.

* Braine.
* La Veſle.
* S. Jued.

Laxior Canonicorum vita, Andreæ de *Baudemont*, Campaniæ & Briæ Seneſchallo, & Agneti, piiſſimis conjugibus, & Branæ Dynaſtis, exoſa, ipſi quoque Goſleno Sueſſionenſi Epiſcopo, virtutis cultori, & vitiorum cenſori rigidiſſimo, intolerabilis, Goſlenum impulit, ut ad inſtantiam Fundatorum, procaces Canonicos, & impatientes diſciplinæ, protruderet, in eorumque ſortem vocaret Præmonſtratenſes, moribus & famâ tum celeberrimos. Anno igitur 1130. ſubductam è Præmonſtrato Fratrum coloniam, in Branenſe collegium immiſit Epiſcopus: novos incolas humaniſſimo exceperunt affectu Andreas, & Agnes, noviſque cumularunt beneficiis, ad liberalitatem ſanctâ eorum converſatione accenſi, ſuccendendi poſtmodùm

(a) Hiſt. Epiſcop. Camin. Tom. II. Script. Rer. German. *Ludwig.* 533.
(b) Ibid. 576. Ita omnes Pomeranorum Hiſtorici, contra *Helmoldum*, qui L. II. *Chron.* cap. 4. apud *Leibnit.* Tom. II. *Script. Rer. Brunſwic.* 622. Stolpenſis cœnobii fundationem *Bugiſlao*, & *Caſimiro* adjudicat.
(c) Tom. II. *Script. Rer. Germ.* 534. 576.
(d) Ibid. 584.
(e) Ibid. 581.

Digitized by Google

zelo Religionis, quam uterque vovit, ille in Clara-vallenſi cœnobio, & iſta Præmonſtrati: & illorum adinſtar Theobaldus de *Brana*, filius eorum, Norbertino inſtituto adſcriptus eſt. Avorum pietatem æmulata eſt Agnes, Guidonis Branæ Comitis, filia, & neptis Andreæ, Roberto *Drocarum* Comiti, filio Ludovici VI. Franciæ Regis, in matrimonium locata. Hæc enim, ut Proavorum tutelari Patrono, ſuoque benefactori monumentum honoris & gratitudinis daret honorificum; ampliſſimam Eccleſiam, artis, & ornatûs elegantiâ vix ulli ſecundam extruxit, & vitris ex Anglia adductis, mirabili penicillo colorumque inaſſequibili temperamento, & varietate ſtupendis, feneſtras clauſit.

Du Cheſne Hiſt. Drocar. l. 1. p. 18.

Tantis ſumptibus, tantâ pietate conſummatum grande opus, pompatico apparatu conſecrarunt *Albericus*, Remenſis Archi-præſul, & *Haynardus*, Sueſſionenſis Epiſcopus, anno 1216. & ex vetere Eccleſia feretrum S. Evodii, in recentiorem, cum maxima SS. Reliquiarum ſupellectile deportarunt. Hoc theſauro ditata Brana, propriis Fundatorum, ac regiis Poſterorum exuviis donata, faſtuoſis refulſit eorum imaginibus, & mauſolæis, hodieque refulget. Junctum Eccleſiæ monaſterium quale fuerit primitùs, ædificiorum recens fabrica, ad Architectonices regulas belliſſimè aſſurgens, dicere non patitur. Qualis verò fuerit illic habitantium vita, novimus ex faſtis. Atque utinam in ſucceſſoribus recapitulatam contemplaremur! Luximus remiſſum diſciplinæ fervorem, Matutinarum de nocte ſuppreſſum officium, octoginta librarum millibus domum oppignoratam, & ad quinque Canonicorum ſuſtentationem vix ſufficere amplum patrimonium, quod viginti alendis, & hoſpitalitati fovendæ largiter ſuffeciſſe non ita pridem conſpeximus. Meliorem fore aliquandò ruentis monaſterii fortunam ſuadet vigilantis Patris Abbatis & Generalis providentia; nec credimus virum œconomiâ fertilem, & propriis Archi-cœnobii reſtauratorem magnificum, filialis Branæ paſſurum ſuâ ætate, ſuo regimine, jacturam in ſpiritualibus & in temporalibus excidium, ut undè vita manavit, indè procedat Branæ reſurrectio. Hæc dum typographis committere parati eramus, accepimus gratè & hilariter R^m. Generalem tantis occurriſſe malis & pro ſua in Ordinem vigilantiſſima ſollicitudine in florentem ſtatum feliciter reſtituiſſe Branam.

Du Tillet, Hiſt. de France. Gal. liaChriſtian

Anno 1725

I.

PETRUS, à B. Hugone, Abbate Præmonſtrati, Branæ primus deputatus eſt Abbas, non Gilbertus, ut San-Marthanis placuit, cujus nomen in Chartis nullibi occurrit. A limine aditæ poſſeſſionis, Albertus de *Caleiaco*, de conſenſu Raynaldi Sueſſionum Comitis, partem ut haberet aliquam in orationibus Congregationis ſanctæ, tradidit Petro, per manus Goſleni Epiſcopi, decimam villæ de *Sancto Albino*. Eodem pietatis ſenſu motus Ludovicus VII. Francorum Rex, decimas de *Vailliaco** tranſcripſit Branæ Fratribus. Provinciæ optimates donis certatim mercabantur Religioſi cœtûs interceſſiones; uſque adeò invaluerat opinio virtutis Petri, quem *Venerabilis* titulo, compellat Goſlenus. Petro potiſſimùm authore & magiſtro, Andreas de *Baldimento*, & ejus ſponſa Agnes, ſeculi honoribus valedicentes, Religionis jugo colla ſubdiderunt. Petrus ipſe valedixit mundo, 23 Aprilis, anni 1149.

* Vally.

II.

RADULPHUS, Petri ſucceſſor, Agnetem Guidonis de *Baldimento* filiam, & Branæ Dominam, benefactricem ſenſit, more majorum, & ab ea, per manum Goſleni Sueſſionum Epiſcopi, recepit, anno 1150. vivarium, quod eſt apud *Anci*, ob remedium animæ ſuæ, prædeceſſorum ſuorum, & Milonis mariti ſui, Comitis de Barro ad Sequanam, teſtibus Hugone Præmonſtrati, Godefrido Caſtri-Theodorici, Girelmo Carthovori Abbatibus. Nupta deinde Roberto á Francia, Drocarum Comiti, anno 1152. quam à tenuibus initiis fuerat auſpicata, liberalitatem, ad ampliora protelavit, magnam ſcilicet Eccleſiæ molem, quam cernimus, immenſo ſumptu, ſed immenſâ magis pietate inchoavit, ornavit, ac perfecit: uno ſeculo vix crederes perfectibilem. Ad Radulphi inſtantiam, confirmavit Anaſtaſius IV. poſſeſſiones omnes B. Mariæ, & Sancti Evodii de Brana, anno 1154. Chartæ compoſitionis inter Galterum II. Epiſcopum Laudunenſem, & Abbatiam Præmonſtrati ſancitæ anno 1158. ſubſcripſit Radulphus; ad patres ſuos appoſitus eſt anno 1163.

III.

ULRICUS DE *BRANA* Abbas, Capitulo generali anni 1172. inter Patres conſediſſe legitur. Qui anno 1170. per concambium à Willelmo Cuiſſiaci Abbate, accepit vineas.

IV.

BALDUINUS bonorum ſuæ Abbatiæ confirmationem, duplici Bullâ, ab Alexandro III. impetravit, de annis 1176 & 1179 Specialem quoque obtinuit, quâ tres Canonicos in Eccleſia de *Cerſolio** annuit ſummus Pontifex collocandos, quorum unus Diœceſano Epiſcopo reſpondeat de ſpiritualibus; de temporalibus autem Abbati rationem edere teneatur, & ad nutum ejus, ad clauſtrum remeare. Ad petitionem Theodorici Flandriæ Comitis, Azonem, Branæ Canonicum, ad curiam Principis Magiſtrum & Doctorem, ſubmiſit Balduinus. Tanto autem Doctor ille fuit in pretio, ut ejus intuitu *Quinque millia halecium* Branenſi Abbatiæ quotannis gratuitò concedi,

* Cerſeuil

Digitized by Google

injunxerit Giſleberto Caſtellano Bergenſi: quod donum ſolemni Chartâ traditum, perpetuis duraturum temporibus ſanxit, approbante Milone Tarvanenſi Epiſcopo. Matthæus Boloniæ Comes, precibus inclinans *Valteri Magiſtri ſui*, *Canonici Branenſis*, in perpetuam eleemoſynam largitus eſt quoque ***decem millia aleciorum ſingulis annis in perpetuo***, ***ad feſtum S. Andreæ perpetuò perſolvenda*** Eccleſiæ Branenſi, 1171. Et hanc donationem ultroneam Ida Boloniæ Comitiſſa, filia Comitis Matthæi, ratam habuit, anno 1188. Finem vitæ Balduini Abbatis ignoramus. Abdicatam fuiſſe ab ipſo Abbatiam ante annum 1178. colligitur ex pacto concordiæ tunc inito inter Capitulum Sueſſionenſe, & Branenſes Canonicos, ſuper Mortuas-manus de *Blanzi*, cujus mediatores extiterunt Herbertus Vallis-ſerenæ Abbas, & Balduinus *quondam Abbas de Brana*. Immo etiam ipſum jam ab anno 1176. liquet ex ſequenti.

V.

Guerricus Amicabili compoſitione motam terminavit litem, quam ei Guido, Abbas S. Joannis de *Vineis*, intentarat ſuper decimis de *Oſtello*, anno 1176.

VI.

Hugo, cui Robertus frater Regis, Comes Drocarum & Dominus Branæ, unà cum chariſſima Agnete, uxore ſua Comitiſſa Branæ, pro remedio animæ Henrici fratris ſui, Remenſis Archiepiſcopi, nec non ejus prædeceſſorum, concedit anno 1179. ut ſingulis diebus in nemore ſuo tantùm ſcindant Branenſes, educantque ligni, ad ſui monaſterii uſus, quantùm una biga cum duobus equis aſportare poteſt.

VII.

Ludovicus, à Roberto Milite, filio Milonis *Balene*, dono accepit decimam in territorio *Legie*, anno 1186. & ſequiore, oppignorationi vineæ ſubſcribit.

VIII.

Petrus II. denatus anno 1199.

IX.

Hermerus. Huic Gaufridus Miles de *Margival* tradit per manus Nivelonis Sueſſionum Epiſcopi, tertiam partem terragii de *Curi*, in eleemoſynam, & duas partes Hermerus pretio comparat, anno 1206. de conſenſu Nicolai, Domini *Baſochiarum*, de cujus feodo movebantur. Sub iiſdem conditionibus acquiſivit à Joanne, Milite de *Roncort* territorium de *Barbonval*, anno 1208. Ad annum 1220. dies ſuos protraxit Hermerus; ſed in ſubſcriptionibus, Abbatis exauctorati nomen aſſumit.

X.

Benjamin, cum Abbate *Igniaci* paciſcitur ſuper ductum aquæ ad domum de *Cotizaut*, anno 1214. *Moncellum*, anno ſequenti poſtulatus Abbas, immigravit.

XI.

Stephanus, rationum & pietatis motivo, *Yolem*, ſeu *Yolendam*, viduam Roberti, Branæ & Drocarum Comitis, impulit ad reſtitutionem jurium *Mortua-manûs*, & *Foris-maritagii*, quæ Comes Robertus, dum viveret, abſtulerat. Hâc reſtitutione factâ, Stephanus Abbas abſolutionem Yoli impertit, anno 1218. Hujus temporibus, ſolemni pompâ Branenſem Eccleſiam conſecrarunt Archiepiſcopus Remenſis, & Epiſcopus Sueſſionenſis, anno 1216. Inter Stephanum & Cononem occurrit medius Gervaſius reſtituendus Branenſium Abbatum catalogo ex Charta S. Martini Laudunenſis anno 1226. in qua Gervaſius Branæ Abbas, ſiſtitur arbiter.

XII.

Cono, Sancti Martini Laudunenſis Canonicus, Abbas Andreæ-fontis, deinde Thenolii, poſtea Branæ; denique anno 1241. Præmonſtrati.

XIII.

Gerardus, anno 1244. Corpus S. Evodii in novam Capſulam, ſolemni apparatu transferri per Epiſcopos Sueſſionenſem, & Laudunenſem procuravit: de qua tranſlatione ſequentes leguntur verſus.

Præſule Rothomago, ſedet hoſpite Brana beato:
Gaudeat Evodio capsâ præſente vocato;
Quem Florentinus, Celinaque, regna regente
Gallica Clothario, Domino genuêre favente.
Hic vas feciſti gemmis auroque decorum,
Anno milleno ducenteno quoque quarto,
Cum quadrageno Domini pariter ſociato.

XIV.

Humbertus florebat anno 1250. Cujus Epitaphium tumbæ in Sacriſtia inſcribitur hoc elogio.

Hîc jacet Humbertus Abbas, virtutis amator,
Sol patriæ, manus Eccleſiæ, pacis mediator.
Hunc, quem defunctum famæ commendat honeſtas.
Summa Dei ſecum faciat gaudere poteſtas.

XV.

Ægidius de Sueſſione.

Digitized by Google

XVI.

JOANNES, mortuus anno 1287.

XVII.

GUILLELMUS.

XVIII.

MARTINUS DE *MONTE*, jacet in Capitulo, ſub hac Epigraphe.

Hîc jacet D. Martinus de *Monte*, Abbas hujus Eccleſiæ, qui obiit anno Domini MCCXCIII. in craſtino Annuntiationis B. Mariæ Virginis. Ejus anima requieſcat in pace

XIX.

JOANNES DE *BOURGOGNE*.

XX.

GUILLELMUS DE *MONTS*, 1328.

XXI.

SIMON DE *ARRHIS*, ex Abbate *Calvi-montis* factus Branenſis, & inde tranſlatus Cuſſiacum, circa annum 1330.

XXII.

ÆGIDIUS DE *VAILLIACO*, 1348.

XXIII.

PETRUS DE *DISIACO*, 1380.

XXIV.

ÆGIDIUS DE *CAPONIS*, 1394.

XXV.

JOANNES DE *NOVA-VILLA*, 1417.

XXVI.

GALTERUS, 1427.

XXVII.

ROBERTUS PICHETIUS DE *MONTAIGU*, 1432.

XXVIII.

JOANNES *CHANGEUR*, 1445.

XXIX.

GERVASIUS, ex Ordine Prædicatorum aſſumptus, 1454.

XXX.

JOANNES *LE FEBVRE*, dictus de *Limet* 1496.

XXXI.

JACOBUS DE *BACHIMONT*, S. T. D. Canonicus Domni Martini, obtinuit anno 1501. à Georgio de *Amboſia*, Cardinali Legato, jus mitræ, & pontificalium, ſibi & ſuis ſucceſſoribus. Anno 1511. Præmonſtratum, poſtulatus, tranſiit, ſervatâ in commendam Abbatiâ Branenſi.

XXXII.

MICHAEL *COUPSON*, Cameræ-fontis Canonicus, Abbas primùm Gaudii-vallis, poſteà Branæ, Eccleſiam odeo, variiſque ornamentis illuſtravit. Anno 1533. Abbas Præmonſtrati electus, adire poſſeſſionem prohibetur à Paulo III. qui primariam Ordinis dignitatem Cardinali Piſano deſtinarat. Ante Sacriſtiæ fores inhumatus, hoc epitaphio donatur.

Sub hoc lapide clauditur cadaver R. P. Michaëlis *COUPSON*, dudùm Cameræ-fontis Religioſi; qui primum Gaudio-vallis, & nobis præfuit: tandemque in hujus loci Abbatem electus, priori ceſſit monaſterio. Anima ejus luce æternâ fruatur. Obiit autem anno Domini 1540. menſis verò Decembris die 24.

XXXIII.

CLAUDIUS DE *LONGUY*, Cardinalis de *Givry*, Commendatariorum primus, vel potiùs, ex prærogativa purpuræ, ultimus Regularium Abbatum.

XXXIV.

NICOLAUS *WATIN*, 1567.

XXXV.

CRISPINUS *VIGIER*, 1582.

XXXVI.

LUDOVICUS *LE FEBVRE*, dictus *la Bauderie* 1590.

XXXVII.

ALEXANDER DE *LA MARK*, filius Roberti Ducis Bullonii, Branæ Comitis, & Anthoniæ *de la Tour-Limüeil* 1625.

XXXVIII.

LUDOVICUS DE *LA MARK*, Ludovici, Marchionis de *Manny*, Cadomi Gubernatoris, filius ſpurius.

XXXIX.

JOANNES DE *HOLCE*, Epiſcopus 1685.

XL.

JACOBUS *MINET* de *Merille*, poſſidet.

PATERNITAS.

Moncellum in Diœceſi Catalaunenſi.
Bruyeriæ Parthenon ſecus Branam.

PAROCHIÆ, ET PRIORATUS.

Ceriolium, à Goſleno Sueſſionenſi Epiſcopo. Anno 1147. contraditum.

Bouquy, Officium clauſtrale, in Diœceſi Bello-vacenſi,

Bellovacenſi, non longè à *Compendio*, à Canonicis & Decano S. Cornelii ejuſdem urbis conceſſum, anno 1147. Firmini-curtis *, in Diœceſi Carnotenſi, Prioratus, à Roberto, Drocarum Comite, anno 1282, fundatus, ſub invocatione *B. Mariæ ſeptem gaudiorum.*

* Firmincourt.

SACRÆ RELIQUIÆ.

Inter ſacra Branenſis Theſauri pignora eminet ſacra corporis Chriſti hoſtia, in qua ſub humana ſpecie ſpectabilem ſe præbuit Chriſtus Judææ incredulæ numeroſoque aſtantium fidelium cœtui, ut infidelem convinceret, & in fide roboraret credentes. Hujus memorabilis prodigii hiſtoriam ſic referunt.

» Anno Dominicæ Incarnationis milleſimo
» centeſimo quinquageſimo tertio, illuſtris &
» potens Domina Agnes Comitiſſa Drocarum
» & Branæ, igne divini amoris accenſa, cujus
» corpus in medio chori Eccleſiæ Beati Evodii
» de Brana, in tumba lapidea tumulatum eſt, Ec-
» cleſiam præfatam ex immenſa devotione fun-
» davit, & ædificavit, ac Canonicos, Præmon-
» tratenſis Ordinis Conventum inſtituit in ea-
» dem. Quo tempore placuit illi, cujus ſapientiæ
» non eſt numerus, & qui vult omnes ſalvos fie-
» ri, ſui ſacro-ſancti corporis miracula ſuſcitare.
» Erant nempe eodem tempore multi Judæi,
» cum uxoribus ſuis & filiis, commorantes in
» Brana, inter quos erat quædam juvencula non
» modicùm ſpecioſa, quam dicta Comitiſſa te-
» nerrimè dilexit, cupiens ipſam de parentum
» ſuorum perfidia ad fidem Chriſti converte-
» re, & ſpecioſum corpus ejus ſpecioſiori fidei
» noſtræ pulchritudine decorare, quam dicta
» Comitiſſa de domo ſuorum parentum abſtra-
» ctam, & violenter per ſervientes, & familiares
» ad propriam domum adductam, unà cum
» puellis ſuis ſuo proprio obſequio mancipavit,
» eamque coëgit diebus ſingulis ad Eccleſiam
» pergere, & divinis ſervitiis intereſſe, conſu-
» lens illi, ut in remiſſionem ſuorum peccato-
» torum Baptiſmi gratiam perciperet, & fieret
» Chriſtiana, monſtrans eidem & prædicans,
» quòd in ſacro-ſancto Euchariſtiæ Sacramento
» non phantaſticum, ſed verum Chriſti cor-
» pus, formatum manu Sancti Spiritûs in utero
» Virginis, pro redemptione generis humani
» confixum in arâ crucis infallibiliter contine-
» tur; qui & tertiâ die reſurgens aſcendit in
» cœlum, & ſedet ad dexteram Dei Patris, in-
» de venturus eſt judicare vivos, & mortuos.
» Hæc, & ſimilia quotidie dictam Judæam
» edocens, nihil omnino proficere potuit, di-
» ctâ Judæâ in perfidia remanente, & dicente,
» quòd nunquam præmiſſa crederet, niſi cor-
» pus Chriſti in manus Sacerdotis, cum carne
» & ſanguine, in ara crucis appareret. Quo
» audito, dicta Comitiſſà à ſancto propoſito non
» deſiſtens, omnium auxilium invocavit; &
» accedens ad Dominum Auſculfum, tunc
» Epiſcopum Sueſſionenſem, Diœceſanum ſu-
» um, præmiſſà omnia eidem luculenter ape-
» riens, conſilium, & adjutorium illius ſup-
» pliciter imploravit. Prænominatus verò Epiſ-
» copus dictæ Comitiſſæ devotionem tam ar-
» dentem attendens, aures benevolas ejus pre-
» cibus inclinavit, & ſolemnes proceſſiones in-
» colis circumvicinis indicens, omnes populos
» ad tertiam diem, ad dictum monaſterium
» beati Evodii convenire præcepit. Dictâ verò
» die Comitiſſa præfata, omnes Judæos, Branæ
» manentes, cum uxoribus & filiis, ad Eccle-
» ſiam convenire præcepit. In præſentia igitur
» Dominorum Henrici, Archi-epiſcopi Re-
» menſis, fratris Roberti, viri Comitiſſæ, Auſ-
» culfi Epiſcopi prædicti, Petri Abbatis dicti
» loci, Comitiſſæ ſupradictæ, & plurium no-
» bilium virorum, & mulierum, quos ipſa Co-
» mitiſſà eòdem convocarat, nec non totius
» populi, & Judæorum prædictorum, quidam
» devotus Religioſus dicti monaſterii, Miſſam
» de Spiritu Sancto ſolemniter celebravit in
» majori altari præfatæ Eccleſiæ: inter cujus
» manus, horâ immolationis, ſacro-ſanctum
» Chriſti corpus in cruce ſuſpenſum, omnibus
» adſtantibus viſibiliter apparuit in modum cu-
» juſdam pueri, prout omnes tam Chriſtiani,
» quàm Judæi, qui tunc ibidem aderant, vera-
» citer ſunt teſtati: & clamaverunt dicti Judæi
» cum uxoribus & filiis, ineffabili voce di-
» centes: Videmus, videmus, ipſum Chriſti cor-
» pus carnaliter, corporaliter extenſum in cruce,
» ſicut Domina Comitiſſà nobis toties indicavit:
» ita firmiter eſſe credimus, & petimus omnes
» baptizari, in Nomine Patris, & Filii, & Spi-
» ritûs ſancti, qui cæcam noſtram perfidiam,
» gratiæ & fidei ſuæ lumine, ſic miſericorditer
» dignatus eſt illuſtrare; & quidem omnes, unà
» cum uxoribus, & filiis fuerunt illicò bap-
» tizati. Sacramentum verò, per quod miracu-
» lum illud apparuit, de conſilio Archi-epiſ-
» copi, & Epiſcopi prædictorum, & juxta vo-
» luntatem Comitiſſæ, propter honorem, &
» novitatem ipſius miraculi, cuſtoditum fuit,
» & poſitum in proprio calice, in quo conſecra-
» tum extitit, in quadam theca aurea, & re-
» conditum in armario ipſius Eccleſiæ, ubi abſ-
» que quavis corruptione permanſit uſque in
» præſentem diem, ſicut datur oculariter vi-
» deri: dederuntque præfati Domini Archiepiſ-
» copus, & Epiſcopus, etiam aliqui Romani
» Pontifices, multas Indulgentias omnibus, qui
» de bonis ſuis dictæ Eccleſiæ, in honorem
» præfati miraculi, darent eleemoſynas, in lau-
» dem ipſius, cui eſt honor, & gloria, per in-
» finita ſecula.

Ita Canonicus quidam Branenſis narrat celebre illud miraculum, cujus memoria ſingulis annis ſolemni proceſſione, feriâ quartâ intra Octavam Pentecoſtes, recolitur: cujus authenticitati ſuffragantur Summi Pontifices in ſuis Bullis, & Epiſcopi Sueſſionenſes in chartis deſuper confectis: cujus perennandi gratiâ, &

Caſulam, quam induerat illius Sacrificii miniſter; & ferrum Caracteriſticum, in quo præparata, & excocta fuerat ſpecies Panis; & Calicem figuræ perantiquæ *(a)* in quo peracta fuit ea ſpecierum conſecratio, ſtudioſiſſimè aſſervant Branenſes noſtri. Quin & in majorem hujuſce portenti venerationem, celebris erecta eſt in Eccleſia Branenſi Confraternitas, ſub titulo *Venerabilis Sacramenti*, Summorum Pontificum Bullis confirmata, variiſque decorata privilegiis.

Etſi miraculum illud falſitatis arguere nullatenùs arrideat, tamen circunſtantias loci, temporis, ac perſonarum, à recentioris ævi ſciolo imprudenter intruſas, veritati toto cœlo repugnare mihi eſt certiſſimum. 1°. Enim aſſerit narrator ille Canonicos Præmonſtratenſes in Eccleſiâ S. *Evodii de Brana*, ab Agnete, *Comitiſſa Drocarum & Branæ* fuiſſe inſtitutos: verùm conſtat Canonicis ſecularibus ſuffectos fuiſſe Præmonſtratenſes, quatuor ante illius Agnetis tempora, luſtris. 2°. adſtruit miraculum illud contigiſſe in Eccleſia, quam *ex immenſa devotione fundavit, & ædificavit* prædicta Agnes. At certum eſt illam Eccleſiam tunc temporis vixdum inceptam, ante annum 1216. non fuiſſe conſecratam. 3°. Illius portenti (quod contigiſſe ait anno 1153.) teſtes appellat *Henricum* Remenſem Archiepiſcopum, & Petrum, *Dicti loci*, Branæ Abbatem. Nihilominùs Henricum ad Remenſes infulas anno duntaxat 1162. aſſumptum, & Petrum ante annum 1150. viam univerſæ carnis ingreſſum, legimus in authenticis illius ævi monumentis. Nuperi ergo ſcriptoris imperitia, ut nihil veritati hiſtoriæ præjudicet, dicendum, non Agnetis, ſed Yolandis de *Conciaco*, ſponſæ Roberti II. Drocarum & Branæ Comitis, temporibus, ſtupendam hanc Chriſti in Euchariſtiæ apparitionem contigiſſe. Illa enim conſecrationi Eccleſiæ, & non alia, intereſſe potuit. Jam fatis ceſſerat Agnes, jam marito viduata piis ſe devoverat operibus, Yolandis ſuperſtes. His ſemel reſtitutis circunſtantiis, quas narrator antiquatæ non nihil quoad temporis epocham, traditionis, ignorabat, nihil eſt quod eventum non aſſeveret.

Jam verò ut alias proſequamur ejuſdem Eccleſiæ Reliquias, proſtant ibidem corpus integrum Sancti Evodii, Archiepiſcopi Rothomagenſis.

Sanctorum Barnabæ, Lucæ & Nicaſii Martyris, in theca eburnea, arte eleganti elaborata.

Tabulæ inauratæ, variis diſtinctæ cellulis: in quarum prima exſtant portiones, de Ligno, de Sudario, de Præſepe, de Spongia Domini: de Capillis S. Joannis-Baptiſtæ: de Sanctis Petro, Jacobo, Bartholomæo Apoſtolis: de coſta S. Cæciliæ: Dens S. Clotildis.

In 2°. S. Mathiæ Apoſtoli: S. Stephani: S. Joannis Baptiſtæ, S Philippi oſſa: Portio manûs S. Thomæ Apoſtoli: de ſepulchro B. Virginis: Dens S. Leonis magni, Papæ.

In aliis, diſcretiſque thecis, incluſa ſunt oſſa S. Joannis Baptiſtæ: Articulus digiti S. Nicolai, Myræ Epiſcopi: Brachium, & pars Capitis S. Evodii: Brachium S. Firmini Epiſcopi Ambianenſis: aliud S. Romani, Rothomagenſis Archiepiſcopi: Cranium, & plura oſſa S. Florentiæ Virginis, & Martyris: Pars magna Capitis S. Verennæ V. & M.: Maxilla inferior, & ſemi-coſta S. Clotildis Reginæ: Dens unus, & ſemi-coſta S. Laurentii Martyris: Mentum, & dens S. Bertholdi Confeſſoris, Eccleſiæ Calvi-montis Patroni: duo Articuli digitorum S. Amatoris Epiſcopi Altiſſiodorenſis: Coſta S. Criſpini: alia S. Oſwaldi Regis: de Capite S. Helenæ: Os S. Ludovici Francorum Regis.

SEPULCHRA MAGNATUM.

In medio Chori eminet ſtatua Agnetis de *Baldimento*, quæ amiſſo Milone, Comite *Barri ad Sequanam*, ad ſecunda vota tranſiit cum Roberto I. Comite Drocarum, filio Ludovici, cognomento *Craſſi*, Regis Francorum.

Quos autem parentes habuerit Agnes illa, inquiritur: an ſcilicet patrem agnoverit Theobaldum Campaniæ Comitem? ut prætendit Herbelinus noſter, à San-Marthanis confutatus: an Hubertum, Comitem Werthuſii? uti ſentit Lallouëtius: an potiùs Guedonem de Baldimento, Brannæ & Faræ, aliorumque locorum Dynaſtam, in cujus & matris Aleïdis hæreditatem ſola ſuperſtes introïerit? ut autumant San-Marthani & P. Anſelmus, queis præïverat Ducheſnius, quibus & nos adſtipulamur. Aſt huic Agneti honorem & titulum abjudicamus Fundatricis Abbatiæ noſtræ Sancti Evodii de Brana, ut illos reſtituamus Andreæ & Agneti de Baldimento; quorum ille Ciſtercienſem, hæc Præmonſtratenſem Ordinem profeſſa eſt.

In Sanctuario extat cuprea tumba Roberti II. prioris Roberti & Agnetis filii majoris-natu, cum hac inſcriptione.

Stirpe ſatus Regum, pius, & cuſtodia legum:
Brannæ Robertus Comes, hîc requieſcit opertus;
Et jacet Agnetis ſitus ad veſtigia matris.
An. Gratiæ MCCXVIII. Die Innocentium.

Ad ſiniſtram illius, extat tumba item cuprea Yolendis de *Conci* ejus uxoris, quam, poſt mortem Mathildis de Burgundia, aſſumpſerat ſibi in uxorem, anno 1184. Epigraphen Hiſpani eraſerunt, anno 1650. dum populabundi ſub Archiduce Leopoldo, in Gallias excurrebant. Reſtitutam ex MSS. ſubjicimus.

(a) Eodem in Calice, quem claudit operculum ritè adaptatum, aſſervatur etiamnum ſpecies illa conſecrati Panis. Collocatur autem Calix iſte in tabula argentea, cui leguntur inſculpti caractere pervetuſto ſequentes duo verſus.

Ad vitem vitæ ſitientes, oro, venite:
Et vinum licitè de vera ſumite vite.

O fidei ſanæ lux quondam maxima Branæ.
Quæ tumularis ibi, pax ſine fine tibi!
Nobilis hic Yoles ſita, carnis libera mole:
Sed veluti ſol, eſt genroſâ lucida prole.

Obiit Yolendis 18. Martii, 1222. Utriuſque filius Robertus III. jacet ſecùs cancellos, ad introïtum Chori, ſub tumulo cupreo, hanc ad limbos præferente inſcriptionem.

Hîc jacet Illuſtris ex Regum ſanguine natus,
Drocarum, Branæque Comes Robertus humatus.
Hic in amicitia Theſeus fuit; alter in armis
Ajax; conſilio pollens, fuit alter Ulyſſes.
Anno Domini MCCXXXIII.

Huic adjacet monumentum Petri Drocarum, fratris ſupradicti Roberti. Britanniæ Comitatum Petrus ex Aleïde conjuge, filia & hærede Guidonis, Comitis Britanniæ, aſſequutus, ad patres ſuos poſt mortem (*a*) colligi, & communi ſepulturâ donari voluit. En tibi inſcriptio.

Petrus, flos Comitum, Britonum Comes, hîc monumentum
Elegit, poſitum juxta monumenta Parentum.
Largus, magnanimus, audendo magna probatus;
Magnatum primus, regali ſtirpe creatus.
In ſancta regione, Deo famulando, moratus:
Vitæ ſublatus, rediens, jacet hîc tumulatus.
Cœli militia gaudens de milite Chriſti,
Summâ lætitiâ Comiti comes obviet ipſi.
Anno Domini MCC..........

Fallitur ergo P. Anſelmus, qui tumulatum Petrum aſſerit in *Villa nova* propè Nannetem, Britanniæ oppidum.

Ad ſtalli Abbatialis pedes, viſitur tumba Roberti Vice-Comitis *Caſtro-duni*. Is filius erat natu minor Roberti III. Drocarum Comitis, & Gentis Caſtro-dunenſis ſtirps & origo, nuptus primùm Clementiæ Caſtro-dunenſi: ſecundò Iſabellæ de *Villebeon* (*b*). Epitaphium ære inciſum, ſubjicio.

Anno milleno ſex ac vicibus quoque deno,
Cum bis centeno demptis octo duodeno,
Nobilis, & gratus fuit hâc tellure locatus
Robertus, vitæ penſis bona condere geſta:
Drocenſis frater Comitis; fortes prece ſitis
Hoc vos, qui legitis, miſſus in alta ſit is.

Uxor ejus Clementia, è regione, & in cuprea tabula, hanc habet epigraphen.

Pace Clementiſſa jacet iſta proxima miſſa,
Et ſponſi lateri, non poſſet plus bona quæri:
Nobilis, & Clemens, ob bona plus vehemens.
Qui tranſis, ora, in pace ſit abſque mora.
Spiritus ipſius det Deus ipſe pius.
Dicat quod fiat quiſque, morique fiat.

Joannes I. Roberti III. Drocarum Comitis primogenitus, Ludovici IX. individuus in bello ſacro comes, in inſula Cypro fatis functus, anno 1248. Nicoſiæ ſepelitur. At ſponſa illius Maria Borbonica, hæreditarium mariti ſepulchrum ſuum eſſe voluit, in Sanctuario Branenſis Abbatiæ. Totum cupreum eſt, auro, gemmis rutilans, elatum ad quinque pedes, & nobilis feminæ ſuſtentans ſtatuam procumbentem, cum hac inſcriptione ad caput:

Cy giſt Madame Marie de Dreuës, fille Monſeigneur Archembaud de Bourbon. Priez pour s'ame. Elle treſpaſſa la Vigile Saint Barthelemy, en l'an de Grace. MCCLXXIV.

In circuitu ſplendidi illius mauſolæi, fulgent imagines & ſtemmata proavorum, & conſanguineorum, hoc ordine diſpoſita, & diſtincta Litteris.

AD PEDES.

Meſſire Erchembaud, fil Meſſire Erchembaud.

La femme du fil Meſſire Erchembaud, ſuer Meſſire Gaucher de Chaſtillon.

Meſſire Erchembaud de Bourbon, Pere Madame de Dreuës.

La Mere (*c*) Madame de Dreuës, femme Meſſire Erchembaud.

Le Roy de Navarre Thibaut.

AD LATUS DEXTRUM.

La Royne de Navarre, fille Meſſire Erchembaud, femme le Roy Thibaut.

Le Roy Thibaut de Navarre, Fieus au Roy & à la Royne de Navarre deſſuſdits.

La Royne de Navarre, fille le Roy Loüis de France.

Le Roy de Navarre einné fil au Roy & à la Royne deſſuſdits.

La Royne de Navarre, fille le Comte Robert d'Artois, frere le Roy Loys de France.

Le Duc de Bourgongne.

La Ducheſſe de Bourgongne, fille au Roy & à la Royne de Navarre deſſuſdits.

Le Duc de Lohorreine.

(*a*) Hanc oppetiit, dum redux ex ſua expeditione ſacra, cum S. Ludovico transfretaret, anno 1250.

(*b*) De illis fit commem. ad IX. Kal. Julii in obituario Branenſi, his verbis: *Commemoratio piæ memoriæ Domini* Roberti de Drocis, *militis, filii illuſtriſſimi viri* Roberti *Comitis Drocarum, & Domini Branæ, qui dedit nobis in eleemoſynam duos baccinos, & duos potos argenteos valentes circiter octoginta libras, & centum libras fortium. Dedit etiam nobis in aliis ludicribus valentes circiter* XL. *libras Turon. Pro cujus anima, necnon & pro inclyta quondam uxore ſua Clementia Vice-Comitiſſa Caſtriduni quæ contulit nobis centum libras, fiet ſolemne ſervicium annuatim.*

(*c*) Beatrix de Mont-luçon.

La Ducheſſe de Loheraine, fille au Roy, & à la Roine deſſuſdits, femme au Duc.

Meſſire Pierre Eſcuyers, fius au Roy, & à la Royne de Navarre deſſuſdits.

Meſſire Guilleaume Clerc, fius au Roy & à la Royne de Navarre deſſuſdits.

Meſſire Guilleaume de Bourbon, fius au Seigneur de Bourbon deſſuſdit.

La femme Meſſire Guillaume, fius au Seigneur de Bourbon deſſuſdit.

AD LATUS SINISTRUM, à pedibus ad caput.

Le Comte de Nevers, fius le Duc de Bourgongne.

La fille Meſſire Erchembaud le joenne, femme audit Comte de Nevers.

Meſſire Jean, frere audit Comte de Nevers.

La Dame de Bourbon, femme au devant dit Jehan, ſuer à la Comteſſe de Nevers.

Le Roy de Seſille.

La Royne de Seſille, fille au Comte, & à la Comteſſe de Nevers devant dis.

Le fius le Roy Loys, Meſſire Jehan.

La Comteſſe de Nevers, ſuer à la Royne de Seſille, la femme Meſſire Jean deſſuſdit.

Meſſire Jehan de Chalon.

La femme Meſſire Jehan deſſuſdit, ſuer à la Royne de Sicile.

Li Sires de Marcueil.

La femme au Seigneur de Marcueil, fille Meſſire Erchembaud de Bourbon le Pere.

Le Comte de Dreuës, maris Madame de Dreuës.

AD CAPUT.

Madame de Montfort, femme le Comte Robert, fius au Comte Jean devant dit.

Le Comte Robert de Dreuës, fius au devant dit Comte Jean.

La Comteſſe de Damp-Martin, ſuer au Comte Robert.

Le Comte de Damp-Martin, maris la Comteſſe devant ditte.

Frere Jean le Templiers, fieus au Comte Jean deſſeur dit.

Ab irrumpentibus Hiſpanis, avulſæ fuerunt ab hoc ſepulchro gemmæ, & lamellæ aureæ: ſcuta etiam gentilitia ex parte mutila, aut abraſa, inſanientis militis furorem coarguunt.

Robertus IV. Drocarum, & Branæ Comes, Joannis I. filius, in Capella S. Stephani inhumatus, hoc monumento deſignatur, referente in Probationibus familiæ Drocenſis, pag. 280. Du Cheſne.

Magnus in orbe Comes, morum gravitate diſertus,
Juſtitiæ fomes jacet hâc in parte ROBERTUS,
Pulcher & illuſtris, conſtans, nec fraude paluſtris.
Chriſtum mente piâ coluit cum matre Maria.
Hunc Dominum Claræ, Montis fortiſque, Drocarum,
Et Branæ didici, ſancti ſimul & Valerici.
Compatiens miſeris, quibus & miſerando medêris,
Munus opis celeræ tribuens huic miſerere.

Obiit XVIII. Kal. Decembris anno Domini MCCLXXXII.

Specialem ſibi recentes Dynaſtæ Capellam ad ſepulturam, ſub invocatione S. Dyoniſii; illicque frequentes, & inſignes conſpiciuntur Rocciorum tumuli. Horum primus ſic habet.

Cy giſt Haut & Puiſſant Prince Monſeigneur Simon, Comte de Roucy, & de Braine: qui trépaſſa en ſon Hôtel du Bois lez Roucy, en l'an de grace MCCCXCII. le Mardy XVIII. jour de Fevrier.

Cy giſt auſſi tres Haute & Puiſſante Dame Madame Marie de Chatillon, Comteſſe deſdits lieux, & femme dudit Monſeigneur le Comte, qui trépaſſa l'an de grace MCCCXCVI. le XI. d'Avril. Et leur fit faire cette Sepulture R. Pere en Dieu Monſeigneur Jean de Roucy, par la grace de Dieu Evêque & Duc de Laon, Pair de France, leur fils.

Altari ejuſdem Capellæ proximè hæret Moſolæum Hugonis Comitis de *Roceio*, cum hac epigraphe.

Cy giſt Haut & Puiſſant Seigneur Hue, Comte de Roucy, & de Braine, qui trépaſſa en l'an de l'Incarnation de notre Seigneur J. C. MCCCXCV. le XXV. d'Octobre. Priez Dieu pour ſon ame.

Cy giſt Haute & Puiſſante Dame Madame Blanche de Coucy, Comteſſe deſdits lieux & femme dudit Monſeigneur le Comte, qui trépaſſa en l'an de grace notre Seigneur MCCCCX. le XXIV. Fevrier.

Infra Comitis Simonis ſepulchrum, proſtat Joannis Comitis tumba, cum hoc epitaphio.

Cy giſt tres noble Prince Monſeigneur Jean Comte de Roucy, & de Braine, qui trépaſſa en la bataille d'Azincourt, de lez Blangy en Ternois, le Vendredy XXV. jour d'Octobre, le jour SS. Creſpin & Creſpinian, l'an de grace MCCCCXV. Priez Dieu pour ſon ame.

In cuprea tumba ejuſdem Sacelli, viſuntur effigies Joannis, & Hugonis de *Roceio*, cum hac inſcriptione.

Cy giſt Monſeigneur Simon de Roucy, Seigneur de Pontarcy, fils de Monſeigneur Simon, Comte de Roucy, & de Braine, & de Madame Marie de Chatillon, qui trépaſſa l'an de grace 1402 le Dimanche apprès la S. Jean-Baptiſte.

Cy giſt Hue de Roucy, fils de Monſeigneur Hue Comte de Roucy, & de Braine, &

Digitized by Google

de Madame Blanche de Coucy ; qui trépaſſa l'an de grace 1412. le Dimanche 18. d'Août : Et leur fit faire cette Sepulture, Monſeigneur Jean de Roucy, Evêque & Duc de Laon, Comte d'Aniſy, Pair de France, frere dudit Monſeigneur Simon, & oncle dudit Hue.

Priez pour leurs ames.

Ejuſdem metalli, ſed voluminis minoris, eſt non procul ab iſta, tumba Caroli de *Saluſtes*.

Cy giſt Charles de Saluſtes, ainé fils de Haut & Puiſſant Prince Thomas, Marquis de Saluſtes, & de Madame Marguerite de Roucy, fille de Monſeigneur le Comte Hue, & de Madame Blanche de Coucy ; qui trépaſſa l'an de grace 1406. le 6. jour de Septembre.

Ex Joanne III. Comite de *Roceio*, & Iſabella de *Monte-acuto* *, prodiit unica proles Joanna *Roceii*, hæres ex aſſe Comitatuum Branæ & Roceii, quos in Sarrabrukſenſem domum intulit, tabulis matrimonii, quod cum Roberto, Comite de *Sarbruke*, *Commerceii* Dynaſta, contraxit ; Et ex quo ſuſcepit Michaelem in flore juventutis denatum, & Sepultum Branæ : Joannem Catharinæ Aurelianenſi nuptum : Mariam, Joanni de *Meloduno* : & Joannam Chriſtophoro de *Barbançon* deſponſatas. Edmundus verò maſculus natu major, Patris exuvias ad Collegialem San-Nicolai Commercienſis Eccleſiam deportari curavit, & utriuſque Comitatûs, Roceionenſis, & Branenſis adiit hæreditatem. Is jure ſepulchri uſus, Branæ inhumatur ad gradus Sanctuarii, anno 1465. Guillelma à *Luxemburgo*, ejus uxor, in Collegiali Eccleſia *Montis-acuti* ſepulturam elegit.

* Montaigu.

Robertus à *Sarbruke*, Edmundi, & Guillelmæ filius, unà cum conjuge ſua Maria de *Ambaſia* *, paterno tumulo reconditi fuerunt Branæ, hic anno 1504. illa 1519. Guillelma, Roberti, & Mariæ filia, Comitatum Branæ conſecuta, Robertum *de la Mark*, III. nomine, Franciæ Mareſcallum, Sedani Principem, conjugio ſibi junxit. Fatis functa magnificum obtinuit, in Branenſi Capella Mauſolæum, hac epigraphe inſcriptum.

* D'Amboiſe.

Cy giſt Haute & puiſſante Dame, Madame Guillemette de Sarrebruche, en ſon vivant, Comteſſe de Braine, Dame de Pontarly Neuf-chatel, la Ferté-Gaucher, Villemer... Dame d'honneur de la Reine, & Gouvernante de Meſdames de France, Veuve de feu Haut & Puiſſant Seigneur Meſſire Robert de la Mark, Maréchal de France, laquelle trépaſſa en ſon Chatel de Braine, le Jeudy 20 Septembre 1571.

Robertus ejus conjux, cor ſuum ſancti Evodii Eccleſiæ legaverat : Et in Sanctuario honorificè, anno 1537. collocaverat ſuperſtes & mœrens ſponſa. Robertus de la Mark, ordine quartus, Dux Bullonii, & Branæ Comes, Franciæ Mareſcallus, communem habet in tumulo, cum Franciſca Brezea * conjuge, inſcriptionem, neſcio an ſepulturam.

* De Brezey.

Franciſcæ jacet hîc Brezeæ corpus : utrinque
Nobilis, à Petri Brezæi ſtirpe paterna.
Armis qui primus pro rege iit obvius Anglis,
reſtituitque ſuis urbes ex hoſte receptas.
Nec ſtirps inferior materna (a) à Pictone ducta,
Guillelmo Comite, Sanctorum in Templa recepto.
Talibus orta, Duci nupſit Bullonio, cumque
Captivum (b) nullo victum pretioque, miniſque
Emptum multo auro, moribundum ex hoſte recepit.
Sed patris orba, tamen ſua pignora texit, & auxit,
Conjugio affines jungens per regna potentes:
Sic rexitque domum, coluit ſacra, fovit egenos.

Obiit 1577. die 14. Octobris.

In Navi Eccleſiæ, juxta Odeum in marmore ſculptum hoc legitur epitaphium, pavimento impoſitum.

Ermenfredus Franciſcus, Baro d'*Oiſelet* S. R. I. Marchio, hujus nominis tertius, inclytorum liberæ Burgundiæ Principum, à Stephano Comite directâ maſculorum ſerie decimus quintus, & illuſtriſſimus nepos. Corporis formâ, & animi dotibus verè inſignis, generoſo & avito genio, & exemplo, in ipſo ætatis flore Martis caſtra inſecutus, præmaturæ, Heu ! mortis præda Branæ factus, piè, ac chriſtianè diem clauſit ultimum, die 19. Auguſti 1652. ætatis 19.

Illuſtriſſima Carolina *de la Baume*, Philiberti Emmanuelis, Comitis de *Saint Amour*, Marchionis de *Saint Geniſt*, filia, filio ſuaviſſimo, crudeliter ſic erepto, & hic propè conſanguineos Comites quieſcenti, ordinatis pro ejus ſalute, in hoc Cœnobio fundationibus, hoc mœroris & amoris monumentum poni curavit.

MANUSCRIPTI CODICES.

Tot Principum, tot Procerum ſepulchris nobilitata Brana, manuſcriptorum codicum numero olim inſignis habebatur. Verùm quod alibi, hoc Branæ contigiſſe dolemus. Hoſtes partem ex invidia decoxerunt : partem ex ignorantia dilabi, aut ad profanos uſus detorqueri permiſerunt deſidioſi, aut avari cu-

(a) Diana de *Poitiers*.

(b) Anno 1553. in expugnatione Caſtri de *Heſdino*.

Digitized by Google

ſtodes. Quod ex ruina ſupereſt, paucis exhibeo.
Gloſſa in Geneſim, à Joanne de *Abbatis-villâ*, Canonico Branenſi, anno 1210.
Ejuſdem Commentaria in Libros Exodi, & Levitici.
Ejuſdem in Numeros, Deuteronomium, & Cantica Canticorum, & in Iſaïam.
Ejuſdem in Danielem, Tobiam, Judith, & Eſther.
S. Ambroſii, in Abraham : in Pſalmum 118. Homiliæ: in Evangelium Lucæ Commentaria.
S. Gregorii Moralia in Job, & Epiſtola ejus ad Petrum. Ejuſdem Dialogi.
Poſtilla Nicolai de Lyra ſuper Pſalterium.
Ejuſdem repertorium ſuper Biblia Sacra.
Paraphraſis in Pſalterium.
Flores Pſalmorum, à Lieberto, priùs Inſulano Canonico, poſtmodùm S. Ruffi Abbate, & à Joanne de *Abbatis-villa* in tria volumina digeſtum. Gloſſa in Pſalterium.
S. Bernardi in Cantica Canticorum : De Diſpenſatione : Et in Evangelium *Miſſus eſt*.
S. Hyeronimi Commentaria in XII. Prophetas minores.
In IV. Evangeliſtas
Concordia quatuor Evangeliſtarum.
S. Auguſtini Tractatus in Evangelium Joannis.
Ejuſdem Confeſſiones.
Commentaria in Acta Apoſtolorum, à Joanne de *Abbatis-villa* Canonico Branenſi anno 1210.
Petri Lombardi Commentaria in Epiſtolas ad Romanos, & ad Corinthios.
Anonymi Commentaria in omnes Epiſtolas Canonicas.
In Apocalypſim.
Gilberti Commentaria in Epiſtolas S. Pauli.
Hiſtoria ſcholaſtica, ſeu Expoſitio S. Scripturæ, ad utilitatem Theologiæ Candidatorum, à Magiſtro Petro *Comeſtore*, dicata Villelmo *de Champagne*, Archiepiſcopo Senonenſi.
Ejuſdem Liber Allegoriarum in V. & N. Teſtamentum.
Libri IV. Sententiarum.
Analitica Myſteriorum.
Chronica Fratris Martini Pœnitentiarii.
De Officiis divinis, & de Tabernaculo.
Evagrii, Vitæ Sanctorum.
Joannis Livaci, Vitæ Sanctorum.
Anonymi Vitæ Sanctorum.
Iſidori opera. III. Vol.
Petri Cantoris Summa, inſcripta Abel.
Vita Caroli magni, juſſu Imperatoris Friderici ſcripta.
Commentaria in Biblia ſacra, duplici magno volumine, & eleganti ſtylo ſcripta.
Quadruplex Breviarium, antiquum, cum triplici Miſſali, ad ritum Ordinis Præmonſtratenſis.

Vide Probat. à col. CCCXXj. ad col CCCXXVj.

BRANDEBURGENSIS
Eccleſia Cathedralis.

Brandeburgenſis Eccleſia. Filia S. Mariæ Magdeburg. Circaria Saxoniæ.

OTto I. Imperator, propagandæ fidei, & amplificandæ religionis Chriſtianæ zelo incenſus, de conſenſu fratris ſui Brunonis, & Gereonis Ducis, Epiſcopatum in civitate Brandeburgica erexit, primumque ibi epiſcopum conſtituit Thitmarum, quem anno 968. ſuffraganeum Archiepiſcopi Magdeburgenſis eſſe voluit.

Poſtquam verò B. Norbertus Inſtituti ſui fratres in Eccleſia S. Mariæ Magdeburgenſis impoſuit, certatim Epiſcopi hoc ſanctum vitæ genus in ſuas induxerunt Eccleſias. Wigerus Brandeburgenſis Præſul dilatandæ regularis diſciplinæ cupidus, quam Magdeburgi Profeſſus foverat, ut Præpoſitus S. Mariæ hanc in ſuis Canonicis inſeruit*, abjectâ procul ſecularitatis originariæ licentiâ. *Anno 1138* Talem porro obſervantiæ formam præſtituit, ut deinceps ad Epiſcopatum nullus aſſumeretur, qui non priùs Ordini candido fuiſſet ſolemni profeſſione aſcriptus, nec Canoniales præbendæ aliis, quàm Præmonſtratenſibus conferrentur. Aſt quoniam diœceſeos, ſecularium que perſonarum ſollicitudinibus implicatus Antiſtes, interiori regimini non poterat intendere, clauſtralem regebat diſciplinam Præpoſitus, & tam ille, quàm Capitulares Canonici, Epiſcopum eligere aſſolebant. Id juris ad Lizekenſem Præpoſituram Ordinis ejuſdem, & diœceſeos Brandeburgicæ, ſpecialem filiam, ſibi ab anteceſſoribus ſuis hæreditariâ velut ſucceſſione commendatam, extendit Volmarus anno circiter 1187. » Hoc quoque viſum eſt, » inquit epiſcopus ille, huic paginæ inſerere, » quod in electione Epiſcopi, poſt Præpoſitum » Brandeburgenſem, qui primam in electione » vocem habet, ſecundam Præpoſitus Lizeckenſis habeat; deinde utriuſque Eccleſiæ Ca» nonici liberè eligant, ſicut juſtitiâ dictante, » mos obtinuit omnium Eccleſiarum Cathe» dralium.

Fridericus Brandeburgi Epiſcopus & Præmonſtratanæ Religionis alumnus itidem, ob reverentiam *Reverendiſſimi* Patris Norberti, cujus exuvias poſſidebat ſanctæ Mariæ Magdeburgenſis Eccleſia, in teſtimonium quoque gratitudinis, ob derivatum ad ſuæ Cathedralis Canonicos Præmonſtratenſe Inſtitu-

Digitized by Google

tum, conceſſit Magdeburgenſi Præpoſituræ jus patronatûs Eccleſiæ parochialis de *Burch.*
» Conſiderantes, inquit, qualiter præfata Ec-
» cleſia S. Mariæ tam jugiter, quàm præclarè,
» præ cæteris ſit dotata, ac præfulgeat corpo-
» re *Reverendiſſimi* Patris Norberti, qui ibi-
» dem menſoriter in tumba requiſcit, atten-
» denteſque quomodò noſtra Eccleſia cum ſi-
» milibus ſalutiferis gaudet & fulcitur *Edictis*
» *Norbertinis*, cupientes nunc oportuno tem-
» pore prædictam Eccleſiam B. Mariæ, aliquo
» ſpeciali ſalutare, ad dei Patris omnipotentis,
» ac ad laudem almæ Virginis Mariæ, jam
» dictæ Eccleſiæ patronæ, nec non ad deco-
» rem ſereniſſimi Patris Norberti &c. volu-
» mus.........

Ex motivis paribus anno ſequenti 1309. tranſtulit in cœnobium idem Sanctæ Mariæ Magdeburgenſis jus patronatûs in parochiam de *Schartowe*. Quo præcisè anno Præmonſtratenſis diſciplina ab hac epiſcopali Eccleſia exoleverit, mihi uſque modò inveſtiganti inexpertum eſt: ad annum 1471. ſtetiſſe conſtat ex Buſchio, Saxonicorum monaſteriorum reformatore; an ultrà viguerit ibidem Ordinis ſplendor, neſcio. Eximios nihilominùs, ab invecta regularitate ad ſeculum decimum quartum, illic ſediſſe Epiſcopos, referente Wembomio, cognoſcimus. Hos inter eminuerunt Sifridus filius Alberti Marchionis Brandeburgici, ad Bremenſem poſteà Archiepiſcopatum poſtulatus anno 1179. Alter extitit Norbertus ex Præpoſito, in Epiſcopum decimum octavum Brandeburgenſem aſſumptus, & anno circiter 1194. à Ludolpho Archiepiſcopo Magdeburgenſi conſecratus. Hunc ex gente & genere S. Patris Norberti ſatum, ſuſpicantur ſcriptores Ordinis, magis æquivoco nomine, quam autoritate innixi. Cæterorum Epiſcoporum ſeriem hic attexere, aut in eorum excurrere geſta, tentaret me tot virorum nominatiſſimorum gloria, niſi oportuniùs id præſtandum videretur in Annalium decurſu. vide probat. à col. cccxxvj. ad col. cccxxx.

Apud Leibnitz hiſt. Brunſv. T. 2. p. 836.

In Chron. Bremen. & Magd.

Annal. Du Pré.

BRESCHA.

Breſcha Filia Montis Sion. Circaria Polonia. Diœceſis Vratiſlavienſis.

HUjus Abbatiæ meminit Layruëlius, eam quoque indices Uſpergenſis & Oſterhovien. albo monaſteriorum Poloniæ locaverunt. Mirum quòd inter filiales Domos mater Mons-Sion illam non comprehenderit.

BRIOLÆ.

Briolæ. Filia Congreg. antiq. rigoris. Diœceſis Remenſis. Circaria Lotharingiæ.

PEtrus de *Cadnet*, generis ſplendore conſpicuus, martem ſequutus à pueritia, cataphractæ militiæ Præfecturam ſub ſignis gallicanis adeptus eſt. Caſtri Dunenſis ad Moſam à Rege præpoſitus Gubernator, ad Leodienſes & Hollandos ablegatus eſt Orator iterùm, obeundis regni negotiis majoribus. feliciter provinciam ſibi demandatam exequutus, & ſuo redditus Duno, uxorem Annam de *Chicolet* improlem amiſit. Viduitatis annos, abjectâ chlamyde, in Oratorii Domini Jeſu Congregatione tranſegit, mundanæ dignitatis generoſus contemptor, & prima virtutis ſpecimina, in evulgatis Pſalmorum Davidicorum paraphraſibus edidit. Dein partem hereditatis ſuæ piis operibus volens impendere, *Briolis*, ubi Toparchiam poſſidebat, domum Religioſam fundis utcumque dotatam ædificavit, & accitos è Congregatione Norbertina Vicarium generalem, P. Petrum *Thienville*, Simonem *Raguet*, & Norbertum de *Villers*, ejuſdem Definitores, inſtituit piæ fundationis hæredes anno 1642. Regiis Parlamenti Pariſienſis tabulis erectam, confirmari procuravit domum anno eodem, & in Comitiis Congregationis ſequioris anni, authenticâ approbatione munitam fundationem, ſolemni, & iteratâ oblatione tranſcripſit. Virduni tùm conſedebant Proceres Congregationis, qui ut piis benefici Fundatoris intentionibus faverent, Paſtoralem *Briolarum* curiam, ſancti Pauli Virdunenſis Eccleſiam filialem, naſcenti monaſterio, perpetuis uniendam temporibus, incorporarunt, ſic ut ab parocho regulari, amovibili ad nutum, adminiſtraretur.

Illicò Fratrum turmulæ, & ſecularium ovium gregis præſtitutus eſt paſtor P. Macarius *Guinet*, qui ad Stagnenſem Abbatiam promotus poſteà, ne obedientiæ videretur refragus, migravit. Sed ne votis ovium, & Fratrum deeſſet poſtulationibus, Abbatiam dimiſit ultrò, ut priſtinæ ſuæ ſorti, & parochianorum balatibus paſtor optimus teneros affectus acclinans, ſe reſtitueret.

Lætam meſſem de laboribus exurgere gratulabatur ſibi Fundator, oculatus teſtis; ac ne quis improvidâ, aut maleficâ manu opus Dei moliretur deſtruere, Apoſtolicam convenit authoritatem, ut ſuâ protectione dignaretur firmare, quod epiſcopali, & regio Diplomate conſtabiliverat. Annuit æquiſſimis petitionibus Alexander VII. ac totam fundationis ſeriem Bullâ ſuâ roboravit anno 1660.

In tuto poſitam ſuæ pietatis operam videns Cadnetius, ædificiorum ſtructuræ capaciori, admovit manum beneficam, non pepercit ſumptibus, nec indulſit faſtuoſæ oſtentationi, ſed talem ſtruxit domum, quæ Religioſam deceret modeſtiam, ſuperfluitatem excluderet. Intentum promovendæ Religioni, charitatis erga pauperes impendendis officiis ſuſtinendæ

Digitized by Google

morborum afflictationi, conſtanter & chriſtianè aſſiduum, mors ſancta intercepit Briolis 4. Maii 1664. Fundatori munifico parentarunt mœſti filii, ſed ſpiritum Patris in ſe reſſuſcitantes, nihil de piis intentionibus, nihil de fervore, de ſollicitudine paſtorali remiſerunt, imò penſum officii divini, quod priùs ob Canonicorum paucitatem exolvere nequibant, addiderunt obſequiis paſtoralibus Aſcetæ, ad utrumque promptiſſimi.

Stat itaque Brioleniſis Canonia nunc ad monaſterii formam, in villa cognomine, quinque à Virduno, unâ à Duno diſſita leucis, non longè à præterlabentis Moſæ littoribus, in planitie viridantibus pratis lepidè arridentibus conſiſtens, nulli Abbatiæ ſubjecta; Congregationi, ejuſque regimini addicta immediate. vide probat ad col ccccxxxj.

BRODE.

Brode. Diœceſis Magdeburgenſis. Circaria Saxoniæ.

HOc cœnobium lego in Indicibus Layruëlii, Urſpergæ & Oſterhoviiin aliis ſuppreſſum. In quâ diœceſis Magdeburgenſis parte ſitum ſit? tempus quo defecerit ab Ordine? ad quas devenerit manus? ignoro.

BRODHOLME.

Brodolme. Filia Newhuſi. Diœceſis Lincolnenſis. Circaria Angliæ.

PRæpoſituram Monialium, ſeu potiùs, monaſterium duplex in villa de *Brodholme*, Comitatùs Nottinghamenſis, & Lincolnenſis diœ ceſeos, amœno ſeceſſu, fundavit Radulphus de *Albaniaco*, juxtà cœmeterium Eccleſiæ S. Botulphi de *Sarelby*. Quo tempore id pietatis monumentum ediderit Radulphus, incompertum eſt: ætate Eduardi II. hoc eſt, ab ineunte ſeculo xiv. floruiſſe, & Optimatum largitionibus ditatum, originis anterioritatem oſtentare palam eſt, definire arduum. Quippecùm hujus Præpoſituræ notitiam nec Ordinis documenta ſubminiſtrent, nec in albo monaſteriorum legatur. Ex ſola Eduardi II. Charta, noſtram qualemcumque & loci, & paternitatis, imò & exiſtentiæ cognitionem accepimus. vide probat. à col. ccccxxx. ad col. ccccxxxiij.

BRUMBACH.

Brumbach. Filia Arnſtenii. Diœceſis Moguntin. Circaria Vadegotia.

BIno ab Arnſteinio lapide, Brumbacenſis Præpoſitura Virginum diſtans, ab Arnoldo II. Vedano Comite & Metropolita Colonienſi, fundatur anno 1157. Nomen obtinuit à Villa de *Brumbach*, quam Beringerus de *Gamberg*, ad pium opus cùm Arnoldo contuliſſet, ille totum hoc prædium ædificando & dotando Parthenoni conſecravit, auxitque proventibus.

Quo tempore Haſſiæ Principes Catholicam abjecêre fidem, uno impetu innumeras priſtinæ fidei & religionis avitæ ædes devaſtarunt, inter quas Brumbachum corruit ejuſque bona Caſſellani & Darmſtadienſes Principes inter ſe diviſerunt, quæ poſtmodùm, ne viderentur piæ ſubſtantiæ voraces, ſuſtentandis acatholicis pauperibus Hannauviæ, deſtinarunt. Vix rudera monaſterii à ſeculo æquati ſolo, Præpoſituræ inſignis memoriam perennarent, niſi litteris tranſmitteremus poſteritati.

BRUSIUM.

Bruſium. Filius Zabrdovici. Diœceſis Olomucenſ. Circaria. Moravia.

PRæpoſitura Virginum, quam immutato nomine, & matre, nuncupat *Bruë*, Layruëlius. Dudùm extincta eſt.

BRUYERIA.

Bruyeria. Filia Branæ. Diœceſis Sueſſion. Circaria Franciæ.

CUm Branenſis Abbatia, oppidi & Caſtri mœnibus anguſtata, ſpatium non haberet, in quo Sanctimoniales, pro more Ordinis, in vicinia Clauſtri locarentur, illas ad radices Montis ſanctæ Mariæ, ſeſqui-horâ ab oppido Branenſi, conſtituit Radulphus Abbas, ad inſtantiam Agnetis Branenſis Comitiſſæ. Iſtius Parthenonis meminit Charta concordiæ initæ anno 1140. inter Canonicos ſanctæ Mariæ de Monte & Branæ Canonicos, quâ molendinum & aquæ decurſus aſſeruntur Branenſibus ſub annuo cenſu ſeptem modiorum frumenti. Pacificationis author Goſlenus Epiſcopus Sueſſionenſis Chartam conſcripſit ut mediator, cui ſubſcripſère ut teſtes, Godefridus Abbas *Caſtri Theodorici*, Gerlinus Abbas *Carthovori*, Petrus Abbas de Brana, Thomas Decanus de Monte.

Prædium

Digitized by Google

Prædium Bruyeriæ poſt extinctionem cœnobii, evaſit in beneficium ſimplex, quod Clauſtrale appellant. Sub hoc titulo poſſeſſum pridem & diù à Fratribus, poſſidetur amodò per viam unionis à Seminario Sueſſionenſi.

BUCILIUM.

Bucilium. Filius Præmonſtrati. Diœceſis Laudunenſis Circariæ Floreffiæ.
* Aubenton.
* Vervin.

IN Diœceſi Laudunenſi ſecùs amnem *Aubentononium* *, tribus à *Verbino* horis, in fertili Teraſciæ ſolo, pratis, nemoribus, agris & aquis alluentibus, diſtinctò variè, fundatum eſt ſeculo decimo labente, Bucilii monaſterium ab Herberto tertio Viromandiæ Comite, Pipini (*a*) Regis Italiæ, & Caroli Magni ſanguine ſato, abnepote non degenere, & ad inſtantiam piiſſimæ conjugis Gertrudis: hoc enim nomine Bartholomæus Epiſcopus, illam compellat, Genealogicis authoribus * credibilior, qui Ermengardem vocitant, eique fundationis eripiunt honores, ut Alberto II. deferant. Sanctimoniales, tacito Profeſſionis & Inſtituti nomine, illuc Gertrudis immiſit, teſtante eodem Bartholomæo. Quo fato, quibuſve de cauſis, Præmonſtratenſes Canonici, Monialibus expulſis, ſucceſſerint (*b*), Faſti non referunt, diſſimulavit Bartholomæus, fortè ex indulgentia, ne Virginum labem ad poſteros propagaret.

* P. Anſelme en ſon hiſt. des Grands de France p. 35. T. 1.

I.

Subinducti Præmonſtratenſes à B. Hugone, in hæreditatem & beneficia regii Fundatoris introierunt. Acceſſit iis ex liberalitate Bartholomæi Laudunenſis, ſtatûs mutationem approbantis, larga Paſtoratuum conceſſio. Reges Galliæ, Guiſiæ, & Aveniæ Domini, Toparchæ de *Rumigniaco*, florentis monaſterii fundos, novis ampliarunt donationibus, quas PERSICUS Abbas regimini Eccleſiæ præfectus, Eugenii III. roboravit Diplomate, anno 1148.

Bartholomæo Laudunenſi Epiſcopo, ad Fuſniacenſes ſecedente, & monachum profeſſo, Galterus ex monaſterio ſancti Martini Laudunenſis, ad Epiſcopalem ſublimatus cathedram, & pro ſuo in Ordinem affectu, prædeceſſoris tabulas iteratâ approbatione roboravit, anno 1151. Non illius præſulis, nec prædeceſſoris, imò nec Eugenii III. autoritas repagulum fuit adverſùs Fuſniacenſes, non dicam invidos, ſed malè conſultos litigatores. Parochialem Eccleſiam d'*Eſperſy*, multiplici titulo aſſertam Bucilienſibus, ſibi arrogarunt.

II.

Querela ad arbitros delata, & concluſa, ex generalium utriuſque Ordinis Capitulorum ſanctionibus, irrefragabilis judicii formam obtinuit, ab iiſque innovata ſunt pacta Fraternitatis pridem evulgata, in hunc modum, jam tum PHILIPPO, PERSICI ſucceſſore, tenente Bucilii clavũ.

» Nos Abbates Præmonſtratenſis, & Ciſter» cienſis Ordinis pariter congregati, querelas » quaſdam quæ inter Fratres noſtros emerſe» runt, charitatis fraternæ zelo, & rationa» bili conſideratione terminavimus. Quocir» cà utriuſque Ordinis authoritate ſtatuimus, » quæ ibidem ſunt definita, irrefragabiliter » utrinque teneri, ſecundùm recognitionem » perſonarum, quarum arbitrio definita noſ» cuntur. Sed & hoc quoque utriuſque Ordi» nis authoritate ſtatuimus, & firmavimus, ut » compoſitio & ſocietas inter utrumque Or» dinem olim firmata, & deinceps irrefraga» biliter obſervetur, ut nulli noſtrûm liceat in» dè aliquid diſpenſare, vel aliquid, contrà » formam illam, ſibi invicem indulgere, abſ» que communi aſſenſu generalis Capituli Præ» monſtratenſis, & Ciſtercienſis. Quidquid au» tem contrà illam compoſitionem præſump» tum fuerit, penitùs amittatur, & qui præ» ſumpſerit, graviter puniatur. Commemora» tio quoque, & plenarium Officium pro om» nibus & ſingulis defunctis utriuſque Ordi» nis, quotannis invicem fiat. Anno ab Incar» natione Domini 1153. hæc ſtatuimus, & » vice utriuſque Capituli generalis hoc ſtatui» mus, nos Abbates. Ego Hugo Præmonſtra» tenſis. Ego Garinus ſancti Martini Laudu» nenſis. Ego Gilbertus Viromandenſis. Ego » Philippus de ſancti Petri-monte, ſive Bucilia» co. Ego Joannes de Septem-fontibus. Ego » Balduinus de Baſſo-fonte. Ego quoque Vi» cardus Pontigniacenſis. Ego Robertus Cla» ræ-vallis. Ego Lambertus Morimundenſis. » Ego Willelmus de Fonteneto. Ego Rober» tus de Fuſniaco, cum multis aliis utriuſque » Ordinis.

Plures iſtius concordiæ copias in membranis, antiquitate venerabilibus, legi, antiquiſſimam vidi in loco reſtaurato, quæ ſubſcriptioni Philippi Abbatis de ſancti Petri-monte, non habebat additam ad æquivocationis determinationem, *de Bucilio*. Hinc Philippum teſtem, & promotorem pacis autumabam eſſe Bellævallis Abbatem primum. Nunc verò ex hiſtoria Fuſniacenſi edoctus, ſententiam mutare non hæreo, & Philippo Bucilienſi actori reſtituo chirographum.

Anno 1155. Burchardus Dynaſta Guiſiæ

(*a*) Pipinus ille filius erat Bernardi, Italiæ Regis, quem genuerat Pipinus filius Caroli Magni.

(*b*) Joannes de *Lanci*, Prior Fuſniacenſis in hiſtoria Fuſniac. pag. 109. aſſerit Moniales Bucilienſes reformationem Præmonſtratenſem amplexas fuiſſe, priuſquàm viris facerent locum. Dicit, ſed non probat, nec nos aliquid certi de prætenſa reformatione habemus.

Digitized by Google

de aſſenſu Aleïdis ſponſæ, Godefridi fratris ſui, & in gratiam Philippi Abbatis, Bucilium ab omni jure vinagii, commeatûs, vectigalium, emptionis & venditionis exemit, in ſuæ ditionis toparchia. Curtim de ***Communione***, nunc autem de ***Mondrepuy*** dictam, partim à Bliardo de ***Firmitate***, & Burchardo de Guiſia collatam Bucilio primitùs, totaliter conceſſit
* Irſon. Joannes de ***Iriconio*** *, medietatem alteram, quæ ſui erat dominii, ſponte tradens Abbati Philippo, 1156.

III.

JOANNES, rixam habuit cum Alberico Thenolii Abbate; ſed Philippi Abbatis Præmonſtrati interventu, & prædiorum commutatione factâ, ad concordiam redierunt anno 1162.
* Ully, & Geny. Parochiales Eccleſias de *Uliaco*, & de *Geniaco* * Cuiſſiacenſi dedit Abbatiæ, quæ ex gratitudinis, aut compenſationis ſenſu, Prioratum de
* Gland & Signy-le-petit. *Glande*, & altare de *Siniaco parvo* * Bucilienſibus reddidit, anno 1162. approbantibus Philippo Præmonſtrati, Guarino Sancti Martini Laudunenſis, Gilberto ſancti Quintini Abbatibus. Hunc Gilbertum Viromandiæ Abbatem credo, qui ſancti Quintini ſe Abbatem inſcribit, ob loci Viromandenſis reverentiam, quem ſanctus Quintinus martyrio conſecravit. Abdicatâ dignitate, Joannes Præmonſtratum repetiit, ubi Prioris officio fungebatur anno 1172.

IV.

WILLELMUS, Branæ Canonicus, Bucilio præficitur. anno 1167. Signo ſuo roboravit concordiam inter cathedralem Eccleſiam Laudunenſem, & Canoniam San-Martinenſem, occaſione allodii de ***Montiniaco***, & ſylvam de *Athies* amicabiliter initam.

V.

* Mondrepuy LUDOVICUS, prædium ***Montis-putei*** * in villam ſeu pagum, communibus cum Jacob de Guiſia impenſis, jurium ac dominii diviſione, conventionibus ſtatutis, erexit anno 1170. Jacobus Laudunenſis Epiſcopus concordata laudavit anno 1173. & paſtoratum villæ adjudicavit Canonicis Bucilienſibus.

VI.

GUILLERMUS ſubſcribit chartæ anno 1176. Et hoc exiſtentiæ illius argumentum ſuggeſſit nobis Pater Deſiderius Canonicus Præmonſtrati, rerum noſtrarum ſedulus promotor.

VII.

GODESCALCUS Bucilio dum laudabiliter præeſt, rapitur à Canonicis Bonæ-ſpei, & in ſuum Abbatem poſtulatum, obtinent, anno 1182. ſi fides inſtrumentis Bucilii & Bonæ-ſpei. Reperitur tamen anno 1183. ut Bucilii Abbatem ſubſcripſiſſe Diplomati confœderationis inter Præmonſtratenſes & Benedictinos Laudunenſes. Hinc conjicio necdum adiiſſe Bonæ-ſpei Abbatiam, quam ab anno 1182 Philippus Harvingius exuerat ſponte, aut vivente Philippo ſeniore Abbate, ſervaſſe priorem titulum, aut ſaltem nomen Abbatiæ Bucilienſis, ob reverentiam tanti viri qui ad annum 1183. dies protraxit.

VIII.

PETRUS. illi Jacobus de ***Aveſnis*** in procinctu expeditionis ſuæ ad Loca ſancta, conceſſit ***dilectæ Eccleſiæ ſuæ Bucilii***, immunitatem ab omni teloneo, vinagio, vectigali & pedagio in ditionibus ſuis de ***Guyſia***, de ***Landrecies*** & de ***Leſcheriis***. Hanc libertatis chartam laudavere Adeluya uxor, Galterus & Jacobus eorum filii an. 1187. & an. 1188. ſiſtitur ut teſtis chartæ Hugonis II. Abbatis de Præmonſtrato. Anno 1192. paciſcitur cum Abbate S. Michaëlis in Teraſcia, per mediatores à Rogero Laudunenſi Epiſcopo deputatos, ſuper territorio de ***Blicy***.

IX.

WALTERUS obiit anno 1195.

X.

JOANNES II. ab Helena Domina Guyſiæ in eleemoſynam & pro anniverſario ſui conjugis in tranſmarina expeditione defuncti, cenſum triginta ſolidorum recipit anno 1196. Rogerus Epiſcopus Laudunenſis parochiales Eccleſias de ***Curieux*** & de ***Buire*** Canonicis regularibus Bucilii, ab iiſdem deſerviendas in perpetuum, eodem anno tradidit menſe Novembri.

XI.

GUIDO ſocietatem charitatis & precum inſtituit inter monaſterium Bucilii & S. Remigii Remenſis, anno 1200. Majoratum d'***Effry*** * * Villa filialis Luzorii.
ſuæ Eccleſiæ aſſecuravit, judicio Abbatum Gilberti Fuſniacenſis, & Wuiberti S. Martini Laudunenſis, arbitrorum, anno 1207.

XII.

WIBERTUS, anno 1210. cum Waltero Calvimontis Abbate, Judex à partibus delegatus, adjudicat Cuiſſiaco, contra Capitulum ***Roſetenſe***, patronatum Eccleſiæ de ***Diſiaco***. Archiepiſcopum Remenſem, ejuſque Suffraganeos, monitis & ſcriptis Apoſtolicis armavit ad vindictam Innocentius III. XIV. ſui Pontificatûs anno, adverſus invaſores bonorum Bucilii, ad ſupplicationem Wiberti; qui perverſam Advocacatorum ſui monaſterii adminiſtrationem non ſuſtinens, rurſùs eos Apoſtolicis cenſuris, & minaci Honorii III. Reſcripto compreſſit, anno 1218. Ab eodem Pontifice jus antiquum emittendi ad curas Paſtorales tres Canonicos, innovari obtinuit, anno 1220. quo Wiber-

Digitized by Google

tus ipſe impetrator defunctus eſt.

XIII.

ARNULPHUS anno 1220. Remigium d'*Hareigny*, totamque familiam ejus admittit ad fraternitatis participationem. Anno 1228. litem componit cum Abbate ſancti Michaëlis.

XIV.

PONSARDUS anno 1233. tranſactionem fecit cum Nicolao Abbate Lætienſi. Anno 1237. apud Gregorium IX. conqueſtus, quòd Enguerranus, Dominus de *Couceio*, de *Fara* & *Marla*, * in vilipendium immunitatis à vinagio, pontagio, & aliis ſecularibus præſtationibus, indultæ Bucilio, à bonæ memoriæ Ingerrano de *Farra*, & filio ejus Thoma, ipſe Enguerranus ſucceſſor eorum, moleſtaret exactionibus tranſeuntes currus Bucilii, per ejus dominia, & terras; Pontifex ſuper hoc providere volens, in mandatis dedit Epiſcopo Laudunenſi, ut violatorem Eccleſiaſticæ libertatis moneret, & per cenſuras, ſi neceſſe foret, illum, illiuſque terras interdicto ſubjiciens, cogeret ab ejuſmodi vexationibus deſiſtere. Anno eodem, Ponſardus, ejuſque monaſterium, fraternitatis init fœdus, cum Abbate Nicolao, illiuſque Conventu Lætienſi.

* Coucy. La Farre. Marle.

XV.

BLIARDUS, Clauſtrum, Dormitorium à fundamentis excitavit, & recrudeſcentem, cum ſancti Michaëlis Monachis diſcordiam, arbitrio Milonis Laudunenſis Canonici, Joannis Canonici, & Præpoſiti Bucilienſis, Laurentii Monachi ſancti Michaëlis, definiendam permiſit an. 1240. Anno 1245. ad petitionem Nobilis viri Nicolai de *Rumigniaco*, & Elizabeth uxoris ejus, Garnerus Epiſcopus Laudunenſis Capellam Caſtri de *Martigniaco* contulit Bliardo Abbati, ejuſque monaſterio univit deſerviendam ab uno ex Canonicis Bucilii. Anno 1252. Iterus Laudunenſis Epiſcopus conceſſit Bliardo, & Conventui S. Petri Bucilienſis, parochiales Eccleſias de *Luzoir*, & d'*Effry*. Anno 1258. Ingerranus, de aſſenſu fratris ſui Hugonis de *Rumigniaco*, pratum, & jus eundi materiatum in ſuis Teraſciæ nemoribus, ad inſtaurationem domorum *Glandis*, & *Signiaci parvi*, contulit Abbati eidem, denato 1264. In medio Capituli jacet, hoc lemmate inſcriptus.

Hîc jacet Dominus BLIARDUS Abbas hujus loci, Structor domûs hujus, & ædificator,
Menſibus hanc binis, ſex annis, atque viginti
Eccleſiam rexit . . . .

XVI.

RAYNERUS. Ex conventione inter Hugonem de *Rumigniaco*, & Philippam ipſius uxorem, ex una parte; & Abbatem Raynerum, ex altera, novem modii frumenti laudabilis, & avenæ ſeptem, triginta libræ Pariſienſes, & ſeptuaginta capones aſſignantur ad ſuſtentationem Capellani Martigniacenſis, anno 1266. A Gregorio X. privilegia Abbatiæ ſuæ confirmari impetrat anno 1272.

XVII.

GOBERTUS, anno 1273. cum Joanne de *Chaſtillon* Comite Bleſenſi, Aveſnarum, & Guiſiæ Dynaſtæ, quæſtionem ex occaſione molendini, & alti dominii villæ de *Monteputei* excitatam, compoſuit. Sequenti anno, conſummationis ſuæ videt finem Gobertus, & ad ſtallum Prioris in choro depoſitus, hanc epigraphem, innovatione pavimenti deletam, præferebat.

Abbas GOBERTUS jacet hîc, bonitate repletus,
Maximus orator, ſimplex, & pacis amator,
Proviſor largus, in rebus vidit ut Argus,
De Wimi natus; tecum ſit Chriſte beatus.
Moribus imbutus, Meſſiam corde ſecutus,
Parùm regnavit. Ad Chriſti velle migravit.
Hinc Deus oretur, ut totus ſanctificetur.

Ad limbum verò

Abbas Gobertus de Wimi anno Domini MCCLXXIV. 1. Kal: Januarii obiit. Orate pro eo.

XVIII.

MAHIUS; cujus ætate Hazardus de *Sataneo*, * jus vitæ & necis Bucilienſi Abbati ſurripere auſus, apud Joannem Bleſenſem Comitem, fundationis vindicem, & hæredem Fundatoris, de invaſione accuſatus, traducitur. Jurgii Judices, Hazardo annuente, Comes illicò delegat Walterum de *Rupigny*, Joannem de *Poiſſy*, Nicaſium de *Rochefort*, Milites; defuncto interea Comite Bleſenſi, Petrus Alenconii Comes, & ditionum Joannis ex conjuge hæres, intentatam litem eſt proſecutus, & ſententiam à Judicibus latam pro aſſertione jurium Bucilii, vividè mandavit executioni, anno 1281.

* Stenay.

XIX.

JACOBUS ſubſcribit cuidam chartæ anno 1291. Fraternitatem iniit cum Joanne Abbate Bellæ-vallis, anno 1294. Commendatur in Faſtis, ex integritate fidei, & doctrinæ, quibus illuxit domui, & patriæ.

XX.

ADAMUS DE *WASSIGNY*, privilegia & bona monaſterii ſui, protectoriis litteris Joannis XXII. communivit anno 1322. Ad Præmonſtrati regimen vocatus, res Ordinis egregiè promovit.

XXI.

JOANNES III. dignitatem præſtantiùs exor-

Digitized by Google

navit virtutum ſuppellectile. Guidonem Comitem Bleſarum ut Fundatorem interpellavit, ut Jacobum de *Rocheſort*, invaſorem agrorum & jurium Buciliensis Abbatiæ in villa de *la Haye*, compeſceret, juxta Sacramenti præſtiti leges, & ut Fundatoris debita requirebant. Rationibus, conſiliis, & minis fruſtrà ad reſtitutionem provocato uſurpatore, ad arma ventum eſt, & concerto prælio, miſerè concidit Jacobus detentor. Fraternæ cædis ultores Taſſardus, Nicaſius, & Willelmus de *Rupe forti*, ſuos ad arma cogunt, collectiſque militum manipulis, Comitem aggrediuntur, terras ejus vaſtant, flammis & ferro, Guiſiæ & Aveſnarum Dynaſtias exinaniunt, inſequentis Comitis eludunt fugâ conatus; diſperſi villas depopulantur, & qui aperto marte pugnare detrectabant, clanculùm, & per cuniculos victores, & prædis onuſti revertebantur. Prædones, non belligeros, ad pacem & inducias invitare coactus eſt Guido. Willelmum Hollandiæ, Hannoniæ, Zelandiæ, & Friſiæ Comitem obſidem pacis obtulit, gratum hoſtibus. Suſcepere oblatum, & ipſi ſummam ulciſcendæ injuriæ commiſerunt. Willelmus procerum judicio diſcutiendam litem detulit, qui penſatis undequàque rationibus, ex æquo diſcordiam ſopivere anno 1326. hoc maximè præcaventes, ut deinceps Abbatiæ Bucilii nulla in perſonis, nulla in rebus inferretur injuria. Ipſo reſtitutæ tranquillitatis anno obiit Joannes Abbas, in cujus ſepulchrali lapide legebatur,

> Ornat lapidem Joannes Abbas. MC. ter X. trina cum ſex, in ultima menſis Novembris obiit.

XXII.

MATHÆUS, de quo in faſtis hæc habes. Sacrâ excelluit in exedris facundiâ, ſingulari prudentiâ & pietate emicuit. Litem graviſſimam ab Arnulpho Leodienſi Epiſcopo, de pingui allodio malè intentatam, ſupremus Viromanduorum Judex in Mathæi diremit gratiam. Paucis contractum diſſidium verbis fuſiùs evolvit Judicis ſententia. Narrat Dominos de *Bancigny* ratione ſuæ Advocatiæ, poteſtatem ſuam in curtim de *Gillonſard*, intrà limites de *Bancigny* conſiſtentem, extendiſſe, refragoſque curtis colonos, armatâ manu, truſos fuiſſe in carceres, pro quibus liberandis cauſam dicturus, ad Viromanduorum Judicem provocavit Toparchas de *Bancigny*, Abbas Buciliensis; cùmque immunitatem allodii ſui juridicè probaſſet, ad reparationem illatæ injuriæ invaſores condemnavit. Anno 1383. Mathæus è vivis ſublatus, & in atrio chori tumulatus, hâc ornabatur inſcriptione.

> Abbas Mathæus jacet hîc, pietate repletus,
> De *Curieux* natus, tecum ſit Chriſte beatus.

Ad Limbos. Anno Domini MCCCLXXXIII. VIII. Idus Auguſti, obiit Mathæus Abbas hujus Eccleſiæ. Orate pro eo.

XXIII.

JOANNES IV. dictus ſapiens, ex gravitate morum, & ſcientiarum profunditate. Suum Bucilii territorium à *Martigniaco* diviſit anno 1385. ita volente, ad pacis ſecuritatem, Joanne I. Lotharingiæ Duce, *Rumigniaci*, & *Martigniaci*, ex avia ſua Iſabelle de *Rumigniaco*, Toparchâ. Anno 1394. Joannis ſanctè mortui tumulum laudibus his aſperſerunt grati filii.

> Hîc adeſt Abbatis ſapientis tumba Joannis,
> Bis tribus & quinque, noſter Pater extitit annis.
> Et jacet in tumulo repletus pneumate ſacro.
> Tempore peſtifero nos rexit corde benigno;
> Fonte fuit genitus Mauberti, mente ſerenus
> Ablatus fuit.
> Illi requiem, & in Chriſto explievit ann. D. MCCCICIV. Kal. Septembris obiit Dominus Joannes Abbas hujus Eccleſiæ. Orate pro eo.

XXIV.

JOANNES *LE PENOCER*, Fraternitatem iniit cum Joanne Abbate Clari-fontis anno 1450. quo vitâ exceſſit. Ejus tumulus hâc epigraphe inſcriptus, choro inſidebat.

> Anno Domini MDL. pridiè Idus Maii obiit Joannes *le Penocer*, Abbas hujus Eccleſiæ. Ejus anima requieſcat in pace. Amen.

XXV.

ROBERTUS intentus rei divinæ & Canonicæ ſuorum diſciplinæ, obiit anno 1494.

XXVI.

GERARDUS *OGIER*, ſimplex moribus, & prudens animo eminuit. denaſcitur anno 1500.

XXVII.

JOANNES *LE PRINCE*, ſub Ludovici XII. protectione & tutela, Abbatiam ſuam poſuit, ab eoque magnificum impetravit Diploma x. Septembris 1502.

XXVIII.

PETRUS *FOUAN*, duris admodùm temporibus munus Præfecturæ ſuſtinuit 1532.

XXIX.

JOANNES *VINCENT*, candelabrum æneum ad Sanctuarii gradus, ſuo nomine, & ſtemmate, erexit.

XXX.

JOANNES *DE BAQAUCOURT*, anno 1542 reparationi Buciliensis Eccleſiæ ſedulò incubuit.

XXXI.

JACOBUS *DE HAPTANCOURT*.

Digitized by Google

XXXII.

Claudius de Chanleux ab anno 1575. infulas tulit, quas Triſtando à *Villa-longa* reſignavit.

XXXIII.

Tristandus à *Longa-villa*, cæcus ab infantia, ſacræ nihilominùs Theologiæ Doctor eximius, Tranſſubſtantiationis apologiſta, tum verbo, tum ſcripto * celebris, Henrici IV. Regis Galliæ Cathechiſtes, & Concionator ordinarius, doctorum & eruditorum Mœcenas; frequenti convictu Anglici Doctoris, & in Remenſi Academia Profeſſoris famoſiſſimi, nomine *Keliſſo*, delectabatur, illiuſque utebatur contubernio, ut ſuos ad ſcientiam, ex mutuis collationibus informaret. Vallis-Dei regebat Abbatiam, moribuſque imbuerat, dum ad Bucilii regimen in multis labefactatum, venit. Mirum quanta ad diſciplinæ regularis inſtaurationem, quanta pro redimendis fundis, prædeceſſorum incuriâ alienatis, aut ex pravitate oppignoratis, impenderit. Renaſcentem, ſub Lairuelio, ſpiritûs Norbertini æſtum, ſuis ut inſtillaret alumnis, tres Muſſipontum tranſmiſit Canonicos, qui ſub hoc Magiſtro, & Reformatore, vivendi diſcerent artem, & Religionis caperent documenta. Non fefellit ſpem Prælati provida ſuorum manumiſſio, magnos quippe, & magni nominis Priores ex reduce colonia habuit, Hugonem de *Paſſavant*, Provinciæ Viſitatorem ſæpè ablegatum, Petrum *Barbier*, rigidioris jejunii, abſtinentiæ perpetuæ, orationis aſſiduæ, virum, & in liberandis energumenis nemini ſecundum; Benedictum de *Vandi*, facundum verbi Dei præconem, & apud Martigniacenſes, ubi Paſtor obiit, ex charitate & zelo commendatiſſimum. Ex ſe, & ex ſuis de Ordine benè notum, & benè merentem Triſtandum, Capitulum generale Oratorem ad curiam Romanam, pro innovatione, & tuitione Privilegiorum Ordinis deſtinavit, unà cum Edmundo *Martin*, S. Mariani Altiſſiodorenſis Abbate, anno 1605. Cæcum Roma ſuſpexit, demirata eſt luminoſum, & in deffenſione jurium Ordinis ſolertiſſimum athletam. Coadjutorem ſibi providit annoſus ſenex, & ne quem ſors degenerem daret, nepotem à ſe excultum, ſanguinis nobilitate & moribus inclytum, aſſumpſit, cui moriens, Abbatiam, dupliceınque in voto ſpiritum conſignavit anno 1631. Sub marmoreo lapide patruum ſuum in ſanctuario reverenter condidit haud ingratus nepos, ſimplici epigraphe inſcriptum.

* Edidit anno 1605. ſub hoc titulo. Reponſe à huit articles que le Sieur Tilenus & les Miniſtres de Sedan ont envoyez à Haut & Puiſſant Seigneur le Comte de Laval, pour empêcher ſa ſainte & heureuſe Converſion à la Foy Catholique. A Rheims, en 1605. Chez la Veuve Jean de Foigny.

Hîc jacet Reverendus in Chriſto Pater, & Dominus Tristandus de *Ville-longue*, Doctor Theologus, Chriſtianiſſimi Henrici IV. Francorum Regis Conſiliarius, & Eccleſiaſtes ordinarius, licet ab infantia cæcus, Abbas Bucilienſis, qui annum agens ſexageſimum nonum, religioſiſſimè obiit die undecimâ Junii, anno ſalutis MDCXXXI.

XXXIV.

Roggerius de *Ville-longue*, anno 1649. inter armorum tumultus, armatus quandoque Abbas, & loricatus incedens cum militum manu, obiit; poſt cujus exitum, Bucilienſes Canonici è Reformatorum gremio Abbatem ſupplices poſtularunt à Rege, iiſque datus eſt

XXXV.

Edmundus *Sauvage*, cui ex Diplomate regio, & Pontificis Innocentii X. Bulla injunctum fuit, reformationem inducere in Bucilium. Faverunt Religioſi communibus poteſtatis utriuſque deſideriis, & anno 1651 ab inauguratione Edmundi *Sauvage* 2°. ultrò ambierunt, & exoſculati ſunt reformationem. Vaſtatas ab hoſtili incurſu ædes, pendente obſidione Rupis regiæ * Edmundus reparavit, ac ne in futurum ſubſtantia monaſterii ab helluonibus Commendatariis deglutiretur, menſarum diviſionem regiâ authoritate ratam, inſtituit, homo paupertatis ſcrupuloſus ſectator. Ex zelo Religionis, & ex intuitu reformationis propagandæ, pinguem ſatis Bucilii Abbatiam, pro Jovillarenſi deſolata commutavit, cùm Patre Carolo *du Freſnoy*.

* Rocroy.

XXXVI.

Carolus du Fresnoy, 1688.

Ejus tempore, anno 1678. Rex Ludovicus XIV. Gandavum petens, ſuâ præſentiâ Bucilium cohoneſtavit, & in anathema tanti honoris, marmore inſculpto dies menſis, & annus conſecrati ſunt, ſub hieroglifo ſolis, & cum hoc lemmate, *Gandavum currens ſol victor, hîc ſtetit.*

XXXVII.

Servatius *Frouart*, Congregationis reformatæ alumnus, officium Proviſoris agebat Bucilii, quandò illuc divertit Ludovicus XIV. Ex colloquio dignum judicavit Princeps, beneficiorum etiam minimorum memor, qui vacantem Abbatiam adminiſtraret: & quidem non petenti, nec cogitanti contulit. Prævertit, imò ſuperavit ſpem Regis Servatius, laborioſam admovendo manum & à fundamentis univerſam domum excitando, ſuâ elegantiâ, totius Teraſciæ primariam. Moritur anno 1712. & in Sanctuario tumulatus, hoc epitaphio dignatus eſt.

Hîc jacet Reverendus admodùm Pater ac Dominus Servatius *Frouart*, ſtrictioris Obſervantiæ Ordinis Præmonſt. hujus monaſterii Abbas, & reædificator, qui piè obdormivit in Domino, regiminis anno xxiv. ætatis lxviii. reparatæ ſalutis MDCCXII. Novembris die xxvii.

Digitized by Google

Optimam habet repoſitam gratiam.
Requieſcat in pace.

XXXVIII.

ANTONIUS *TRUDAINE*, Ordinis Præm. & communis Obſervantiæ, vir mitis & pacificus. Pleſeii in Rodio * mortem oppetiit 13. Maii 1717. Conſanguinei exuviis ejus parentarunt, corde ad filios remiſſo; quod ad Sanctuarii gradus inhumatum, ſequenti inſcriptione deſignatur.

* Pleſſy le Roy.

Hic jacet cor Reverendi admodùm Patris ANTHONII *TRUDEINE*, Abbatis regularis hujus monaſterii, qui Pleſeii in Rodio obiit die XIII. Maii, anni MDCCXVII.
Requieſcat in pace.

XXXIX.

FRANCISCUS *HUMBERT*, ex Vicario generali Congregationis reformatæ, à Rege Ludovico XV. in Abbatem Bucilii ſublectus, hodiè iteratò Vicarius generalis regit.

PASTORATUS.

Bucilium, villa mœnibus Abbatiæ penè adhærens, cum filiabus *de la Herye*, & de *Buyre*, Diœceſis Laudunenſis.

Harcigny, ejuſdem Diœceſis.

Curieux, ejuſdem Diœceſis.

Martigny, cum ſuccurſali de *Bemont*, ejuſdem Diœceſ.

Neuve Maiſon, cum filiali *Oby*, ejuſdem Diœc.

Luzoir, cum filiali *Effry*, ejuſdem Diœc.

Mondre-puys, ejuſdem Diœc.

Havy, Diœceſis Remenſis.

Tarſy, cum annexa de *Fligny*, ejuſdem Diœc.

Signy le petit, cum filiali de *Brugnon*, ejuſdem Diœc.

Ultra hos Paſtoratus regulares, habet inſuper Abbas ſub patronatu ſuo duas Capellas, alteram in *Signiaco*, dictam *Gland*, alteram Caſtralem in *Martigniaco*, tranſlatam, à Caſtri deſtructione, in Eccleſiam Parochialem.

MONUMENTA SEPULCRALIA.

In Sanctuario jacet Illuſtriſſima Princeps Joanna de *Chaſtillon*, filia Joannis Comitis Bleſenſis, & Aleïdis de Britannia. Ab anno 1263. in matrimonium locata fuerat Petro Alenconii Comiti, ſancti Ludovici filio minori natu, de quo prolem non ſuſcepit. In viduitate pia tranſactos dies, morte ſanctâ concluſit, 19. Januarii 1261. Errat P. Anſelmus, dum ſepultam in Abbatia de Guichia * narrat, contra monumentorum fidem.

Tom. I. p. 321. Hiſt. Geneal. de France.

* De la Guiche.

Ibidem ſepultus eſt Hugo de *Chaſtillon* II. nomine, Joannæ conſanguineus, & Aveſnarum, ex teſtamento Joannæ, hæres.

RELIQUIÆ SACRÆ.

Os de Brachio ſancti Arnulphi Turonenſis Archiepiſcopi. Aſſervabat olim crucem auream, & gemmatam, portione Crucis Chriſti ornatam; ſed ab Herberto Fundatore, Canonicis ſancti Quirini Viromanduenſis tradita fuit, ut Hermondivillam Buciliacenſi Parthenio concederent. Hanc crucem, quæ etiam Bucilienſis hodiè cognominatur, venerati ſumus in curſu litterarii noſtri itineris.

MANUSCRIPTA.

Manipulus Florum. Thomæ Hibernici, Socii de Sorbona, liber ad pietatem ſectandam, & vitia devitanda conſcriptus, exemplorum floribus, textibus Scripturæ, & Patrum concinnatus eſt locis.

Petri Lombardi Sententiarum Libri. IV.

Hincmari Remenſis Archiepiſcopi de Fonte anima.

Magni Aurelii Caſſiodori Senatoris Liber de anima.

Gilberti Abbatis Weſtmonaſterienſis Diſputatio Judæi cujuſdam & Chriſtiani ad invicem, de fide Catholica, ſacro ſcripturarum teſtimonio, conferentium.

Hugonis de ſancto Victore Liber de Spiritu, & anima.

Memoriale metricum Veteris, & Novi Teſtamenti.

Sancti Iſidori de rebus Theologicis, anno 1141. in Abbatia Caſæ-Dei ſcriptus.

Liber de amore, & dilectione Dei, & Chriſti & aliarum rerum, » & de formula vitæ, quam » Alberanus Cauſidicus Brixienſis, de ore ſanctæ » Agathæ compilavit, ac ſcripſit, cùm eſſet in » carcere Domini Friderici Imperatoris, in ci» vitate Cremonæ, in quo poſitus fuit, cum » eſſet Capitaneus Gavardi, deffendens locum » ipſum, ad utilitatem communis Brixiæ anno » Domini 1238.

Collectiones locorum communium, ordine Alphabetico digeſtorum, quas excepit F. Auguſtinus *le Bel*, Paſtor de *Hareigny*, in gratiam Concionatorum. 2. T.

Vide probat. à col. CCCXXXIV. ad col. CCCXXXIX.

BURGILAVIUM.

Burgilavium. Filius Steinfeldiæ. Diœceſis Lundenſis. Circaria Daniæ.

ESchyllus ex antiſtite Sellandiæ, factus, univerſi Cleri ſuffragatione, reluctante licet Rege Daniæ Erico, Lundenſis Archiepiſcopus, inter acerbitates temporum, quas vidit, & quarum pars magna fuit, vir autoritate, & ſanguinis regii claritudine præpotens, ſic reipublicæ promovit negotia, ut Eccleſiæ honori, & ſaluti populorum vires intenderit.

Digitized by Google

Du Pré Annal. Brev. p. 41.

In Cathedralem Lundenſem Canonicos Præmonſtratenſes induxit, qui diſciplinæ Eccleſiaſticæ vigorem in Clero foverent, & docerent exemplo. Inſuper duo monaſteria ejuſdem Ordinis in ſua Diœceſi inſtituit. Horum prius fuit *Burgilavium* anno 1176 fundatum, medias licet inter adverſantium ſibi Regum tempeſtates, quorum Sueno, clathris vimineis Præſulem arctaverat, perpetuum, inquit Berengius *, Regum turbinem, qui jam olim mulctatus, ... nondùm depoſuerat ferociam ... ſacri muneris attemeratam dignitatem correxit novâ in Palæſtinam profectone,& Clara-vallenſi,quod credidit, ſeceſſu propitiavit Deum. In illam enim ſolitudinem abdidit ad ultimum ſeſe, & poſito pallio, cumque pallio terrenis curis, ſucceſſorem in munere ſuo Abſalonem accepit. Ita Berengius infeſto animo & ſtilo furenti Eſchyllum impetit, cui D. Bernardus, rerum teſtis & judex æquiſſimus, cauſæ perſecutionem, compatiendo ſcribit, & de moleſtiis ejus exaſperari confitetur.

* In Floro Danico p. 319.

Epiſt. 314.

De Eſchyllo Crantzius *l. 5. & 6. Daniæ*, Saxo Grammaticus *l. 14. hiſt. Daniæ*, magna & mirabilia eloquuntur: ſed qualiſcumque fuerit Archiepiſcopi, bellicis & popularibus diſtenti negotiis vita, prorſùs finis, qui in Chriſtiano potiſſimùm laudandus eſt, omni laude in Eſchyllo dignus erit. Ille enim ſenio fractus, & tutum ſalutis aſpirans portum, incumbentes ſibi honoris & Regni faſces, ipſo Rege diſceſſum Pro-regis ægriùs ferente, ad Claram-vallem Monachatum induit, & ibi ſeniles annos tot virtutibus exornavit, ut in Necrologio Ciſtercienſi ad diem x. Aprilis, in albo Beatorum conſcribatur. Obiit anno 1181.

Præpoſituræ Burgilavienſis meminit Gervaſius Abbas Præmonſtrati Epiſtolâ 108. ſed illam nomine paululùm vitiato *Burgalenſem* appellat. De Eſchyllo ſic habet Obituarium Præmonſtratenſe ad 7. Idus Septembris, » Commemoratio R. D. Eſchylli quondam Archi» epiſcopi Lundenſis, & Monachi Claræ-vallis, » qui fundavit tres Abbatias noſtri Ordinis in » Dania, & dedit quinquaginta marcas argenti » ex devotione, ut B. Laurentii feſtum duplex » fieret, & tam in Feſto ipſo, quàm in anni» verſario ſuo, generali piſcium refectione Con» ventus reficeretur.

P. 96. T. 1. Sacræ Antiq. Mon.

Secunda Abbatia ab Eſchyllo fundata fuit *Tupholm.* Tertiam non novimus de nomine, niſi ſit *Euvid*, vel *Vuê*, à Layruëlio & ab antiquis monaſteriorum deſcriptoribus relata.

BURGUM.

Burgum. Filius Urſperga. Diœceſis Auguſtanæ. Circaria Sueviæ.

HUjus Parthenonis notitiam debemus P. Franciſco *Pierre* Canonico regulari in *Wettenhauſen*. Ille in ſua Suevia Eccleſiaſtica, de hoc cœnobio, à collectoribus catalogorum monaſteriorum Ordinis prætermiſſo, ſic habet.

» Burgenſe fœmineum Ordinis Præmonſtra» tenſis domicilium, Diœceſis Auguſtanæ in » Marchionatu Burgovienſi, paris inſtituti Im» periali cœnobio Urſpergenſi, non tam loco » vicinum, quàm origine, ſeu inſtitutione coæ» taneum. Auctrix ſeu fundatrix hujus fuiſſe » perhibetur illuſtriſſima Domina Schwinhil» dis, Conradi Comitis de *Schwabeck & Balt» zhauſen* primarii fundatoris Urſpergenſis, » germana Soror, circà annum 1125. vitæ » ac morum innocentiâ celebris, quæ & in no» vo templo ſuo Burgenſi, poſt fata completa, » tumulum accepit. Ejus tamen pia fundatio, » non niſi uſque ad annum 1440. conſtitit, re» ligioſo nimirùm hujuſmodi Clauſtro, cujuſ» cumque demùm culpâ, ſeu ratione, tunc » temporis in totum abrogato.

Iſta Schwinhildis ſoror erat Giſelæ Comitiſſæ de *Schwabeck*, Virginis præditæ corporis & animæ dotibus eximiis, ſed præſertim pietate à ſua ætate tenerrima inclaruit, Canoniſſarum ſecularium in loco Edelſtettenſi, Burgovienſis Marchionatûs territorio, haud procul ab Abbatia Urſpergenſi inædificavit Collegium SS. Joanni & Paulo ſacrum. Illic cùm puellis nullius voti vinculo adſtrictis, vitam duxit ſanctam, ſolemni caſtitatis voto ipſa innodata.

BUSCHA.

Buſcha. Diœceſis Anſloenſis. Circaria Norvegiæ.

HUjus cœnobii meminit Layruëlius, meminerunt & catalogi Urſpergenſis, & Oſterhovienſis. In Diœceſi Anſloënſi, & Norvegiæ Regno conſiſtebat hæc Abbatia; quo Fundatore, quove anno ſit edita, ignoramus; imò nec tempus deſolationis ejus aliud poſſùmus indicare, quàm tempus exterminii Religionis in Norvegia.

BUSKUM.

Buskum. Filius Hebdovici. Diœceſis Cracovienſis

PRæpoſitura Buskenſis primitùs in Vitovienſi monaſterio, Diœceſis Gneſnenſis florebat, donec anno 1240. Tartari Poloniam vaſtantes, in tractum Syradienſem irrupiſſent, & in *Vitovium* facto impetu, Sanctimoniales barbaro mortis genere trucidaſſent omnes, tribus tantùm exceptis, quæ in ſylvam præcipiti fugâ ſe recipientes, ſaluti conſuluerunt,

Circaria Poloniæ.

Digitized by Google

& reliquias Parthenonis aliquandò redivivi in *Busko* ſalvaverunt. Tutum quippe azilum eò loci ratæ, commutatione cum inhabitantibus in Busko Canonicis factâ, Vitovium tranſcripſerunt illis, & reſiduam Parthenonis ſcintillam ad Buskenſe deportarunt cœnobium. Sic paulatim revixit virginea cohors, acceſſione neophytarum, ut in magnam excreverit gentem ſub Præpoſiti, ut moris eſt, adminiſtratione, & Paternitate Hebdovicenſi, quam anno 1441. excutere cùm tentaſſet Præpoſitus, Eugenii IV. autoritate & ſententiâ ad obedientiam & frugem reſtituit Nicolaus Abbas Hebdovienſis.

Quam Layruëlius *Buxenam*, filiam Viconiæ, & Pagius *Buxenenſem* filiam Vitoniæ appellarunt, nos cum Polonis *Buſcenſem*, & *Buſko* nominamus, filiam non Viconiæ, nec Vitoniæ, ſed Hebdovici, tot titulis aſſertam matri ſuæ, ut ab ea non poſſit avelli. Fruſtra Viconiam & Vitoniam in Polonia finxerunt autores ambo, quibus adſcriberent Paternitatem *Buski*: nulla eſt in toto Regno Abbatia, quæ vocetur hoc nomine. Putarem loco Vitovii intruſiſſe Vitoniam, aut Viconiam, ex corruptis indicibus ſuam texentes matriculam. Simili errore laboravit Layruëlius, dum *Breſſam* pro *Breſna* ſcripſit *Vitovii* matrem.

B U T S C H.

Buſtch. Filius Lucæ. Diœceſis Olomucenſis. Circaria Moravia.

IN Vicinia celebris Abbatiæ Lucenſis, erectus eſt non ignobilis Parthenon, à villa *Butſch*, in qua inſertus eſt, ſuum derivans nomen. Glorioſè ſubſtitit ſub Præpoſituræ titulo ad tempora Huſſitarum numeroſâ prole, & converſatione ſanctâ florens Parthenon. Illum meſſuit hæreticus furor, nec potuit è ruinis ſuis uſque modò reſurgere. In parochialem Eccleſiam, monaſterialis verſa eſt, cui filialis annectitur *Domanul*, & utraque pendens à patronatu Abbatis Lucenſis, adminiſtratur à Canonicis *Lucæ*.

B U W A N U M.

Buwanum. Filius Horti B. Mariæ. Diœceſis Leovardienſis. Circaria Friſia.

IN orientali Friſia, Diœceſi Leovardienſi fundatum eſt *Buwanum*, à nobili quodam *Buvone*, villæ San-Auguſtinianæ incolæ, atque cenſibus ſat amplis ditatum, unde huc avocatæ è Bethleëmitico Parthenone Moniales ab Elgero Abbate *Horti B. Mariæ*, commodè ſuſtentarentur. Ut id opus aggrederetur Buvo, Fratris Gerrici, qui prior monachis ſtruxerat monaſterium, exemplo concitatus eſt. Nec fraternæ ceſſit pietati; nil quippe facultatum ad proprios ſervavit uſus, ſed totam rei pecuniariæ redituumque ſummam ſub annum 1242. Elgero ſponte donavit Abbati, ut Buwanæ conſtruerentur ædes. Porrò iſte Parthenon vulgari idiomate dictus eſt *Sepulchrum ſanctæ Mariæ*. De eo ſic loquitur Vorperus Thaborita Chronic. Friſ. cap. 32. » Eodem tempore fuit in pa» go S. Auguſtini vir quidam dives & nobilis » nomine *Buvo*, nec uxorem habens, nec libe» ros, qui conſtruxerat jam pridem Sacellum B. » Nicolao in ſuo patrimonio ex conniventia » Epiſcopi Monaſterienſis, in cujus Diœceſi » prædicta Eccleſia erat ſita, quam etiam ſuffi» cienter ad Sacerdotalem ſuſtentationem do» taverat. Videns poſteà Fratrem Gerricum ex » ſuis bonis, ad honorem omnipotentis Dei, » Clauſtrum conſtruxiſſe Monachorum, ſe ſe » hoc ampliùs ad ſimilia facienda incitatum ſuſ» picabatur. Accito igitur per nuntium Domi» no Elgero Abbate *Horti-Mariæ*, Ordinis » Præmonſtratenſium, aperuit ei ſuæ intentio» nis ſecretum, dicens, ſe relictis ſeculi vanita» tibus, omnia quæ poſſidebat, eidem penè velle » reſignare: quod & ita factum eſt. Nam Abbas » prædictus curam ipſius monaſterii ab Epiſco» po Monaſterienſi, in cujus Diœceſi eſt con» ſtructum, in diſtrictu videlicet *Octo pagorum*, » vulgò *Achtkerſpelen*, ſuſcipiens, introduxit » in illud Moniales Ordinis Præmonſtraten» ſium, ex Bethleem aſſumptas, cujus prima » Eccleſia conſecrata eſt anno Domini 1245.

Tempus quo eſſe deſiit Buvani Parthenon, ignotum nobis eſt. Attamen conſtat 1°. eum anno 1287. floruiſſe, ſiquidem teſte Sibrando Leone, hoc anno à deputatis Viſitatoribus Abbate Floridi-horti, & Præpoſito Schilvodiæ, Buwani repertæ ſunt moniales centum ſeptuaginta. 2°. ſub annum 1559. conſtat adhuc ſtetiſſe integrum, ſiquidem Regnerus *Aſperen* poſt obitum Godefridi Sylvii Abbatis *Horti-Mariæ*, ex Præpoſitura Buwana in Abbatem & ſucceſſorem ejus aſſumptus fuerit.

C A L I S.

Calis. Circaria Scotia.

HOc cœnobium in Indice Layruëlii & MSS. Pergameneo convoluto legi, nec Diœceſim, nec Paternitatem indicantibus, ſed ſolam Circariam, quæ eſt Scotia.

CALLAT.

CALLAT.

Callat. Filia Candida Caſa. Diœceſis ejuſdem. Circaria Angliæ Borealis.

PAgius, & Catalogi Urſpergenſis, & Oſterhovienſis hoc monaſterium prætererunt. In duobus aliis indicibus annotatur tanquam proles Candidæ-Caſæ, intrà ejuſdem Diœceſin conſtituta. His concordat Monaſteriologia Layruëlii p. 398.

CALVARIA.

Calvaria Circaria Floreffia Diœceſis Remenſis. F. L. Congregationis Reformatæ. * Mont-Olympe. * Charleville. * Artche.

CAlvaria Hyeronimianorum domuncula fuit, in vertice monticuli poſita, cujus radices præterlabens Moſa alluit, Arcem *Montis Olimpi* * à Ludovico XIV. Gallorum Rege dirutam, proſpectans à Meridie, Carolopolim * ab Oriente ſemi diſtantem horâ habens, gratam offerens oculis, ex varietate arridentium circumquàque agrorum, pratorumque, planitiem, ſinuoſi fluminis decurſu irriguam. Mantuæ Duces, ſummi Arcæ * & Carolopolis Dynaſtæ, cœnobium iſtud, humile ſuis ædibus, proventibus tenue, ædificarunt, illicque Italiâ accerſitos Hieronimianos impoſuere. Anguſtia victûs, Religioſorum paucitas, Superiorum Ordinis languens vigor, longè ab oculis Præſidentium ſequeſtrata Domus, prona denique ad defectionem hominis indoles, in degeneres paulatim traxerunt mores, ſibi quodammodò relictos Monachos; adeò ut diſciplinæ acerrimus vindex Mauritius *le Tellier*, Archiepiſcopus Remenſis, de emendandis, & ad inſtituti obſervantiam reducendis Monachis, ſæpè & ſeriò admonuerit, interpellaritque Ordinis Præpoſitos. At cùm nec ejus inſtantiis parerent, nec ad meliorem frugem ſponte redirent ſubditi, illicò de præſcindenda Domo, ejiciendiſque immorigeris, deliberavit. Zelum acuebat populorum frequens querimonia, provocabat Concilii Tridentini impoſita Epiſcopis authoritas, urgebat neceſſitas amputandi ſcandali, virum, aliundè Reformationis promotorem, ad opus inchoandum determinavit ſuſcepta Carolopolis viſitatio. Ibi enim propiùs malum palpans, & remedii promptioris neceſſitatem advertens, Hyeronimianos voce publicâ accuſatos, juridicâque informatione convictos, procul abire jubet, locum ceſſuros Præmonſtratenſibus reformatis, quos intimè fovebat, ob accuratioris diſciplinæ profeſſionem, vigentem apud illos.

Advocat Congregationis Vicarium generalem Edmundum *Sauvage*, Abbatem Jovillaris, & P. Hyacinthum *Collart*, Salinæ-vallis Abbatem, cum quibus de inducendis in Calvariæ domum Præmonſtratenſibus, colloquium habuit. Rem gratam Eccleſiæ, reipublicæ acceptam facturos demonſtrat, & ad præſtandum aſſenſum, benevolentiæ urget affectibus. Annuerunt votis Archiepiſcopi Patres ambo, & ad præceptum ejus Hyeronimitæ accerſiti, compoſitionis articulos cum ipſis, ad formam tranſactionis redegerunt, quos Illuſtriſſimus Præſul ſuâ approbatione munivit, ſub hoc tenore.

Charles Maurice le Tellier par la grace de Dieu Archevêque de Reims, premier Pair de France, Legat né du St Siége Apoſtolique, ſur la Requete à Nous preſentée par le Vicaire general de la Congregation de l'étroite obſervance de l'Ordre de Prémontré, tendante à ce qu'il nous plût agréer & omologuer le Traité qu'il a fait avec les Religieux Hieronimites du Mont-Calvaire de notre Dioceſe, le 17. du preſent mois d'Août, par nos ordres, & ſous notre bon plaiſir, vû ledit Traité, connoiſſant par nous-même, au moyen de la viſite que nous avons faite à Charleville au mois de Juillet dernier, ou nous avons reconnu le fondement & la juſtice des plaintes qu'on nous a faites depuis pluſieurs années, que ce monaſtere étoit pour tomber dans les derniers déſordres par l'abandonnement qu'en ont fait les Superieurs qui ſont en Italie, & que quoy qu'ils n'ayent pû ignorer la neceſſité qu'il y avoit d'y apporter des remedes efficaces, ils avoient negligé au point que depuis deux ans il n'y auroit point eû de Superieur, ce qui auroit mis ce monaſtere en un état que l'on peut s'imaginer d'une Communauté qui n'auroit point de Chef, & la choſe étant d'une notorieté publique, nous n'aurions pû nous exempter d'en prendre connoiſſance, de quoy nous fimes dreſſer notre Procez verbal du jour quatorzieme de Juillet. Sur quoy leſdits Religieux dudit monaſtere reconnoiſſant que dans l'etat des choſes, toute l'inſpection & diſpoſition de leur monaſtere nous étoit devolue par le Concile de Trente, ſont recourus à nous, & nous ont ſupplié de traiter avec les Superieurs de l'etroite obſervance de l'Ordre de Prémontré, ſur le pied des projets faits depuis pluſieurs années, aux fins de leur abandonner ledit monaſtere pour y faire ſervir Dieu ſelon l'intention du Fondateur; ce que nous leur avons permis. Enſuite dequoy a été fait ledit Traité du 17. du courant, que nous avons loüé, agréé, & ratifié, loüons, agréons & ratifions par ces preſentes, dans la certitude que nous avons, que l'on ne peut attendre que des deſordres, qui vont au deshonneur de l'Egliſe, & au ſcandale du prochain, pendant que ce monaſtere demeurera dans l'etat ou il eſt: Nous avons ordonné, & ordonnons, ſous le bon plaiſir de

Digitized by Google

Monſieur le Duc de Mantoüe, & de l'agréement de ſon Conſeil Souverain à Charleville, que les Peres de l'étroite obſervance de l'Ordre de Prémontré en prennent pleine & entiere poſſeſſion, & pour cet effet, de notre autorité ordinaire, & de celle qui nous eſt donnée par le Concile de Trente, leur avons donné, & tranſporté, donnons & tranſportons ledit monaſtere en toute proprieté, pour en joüir par eux à jamais, comme des choſes incorporees dans leur Congregation, & à eux appartenantes, avec tous les fonds, revenus, dependances, meubles & immeubles, de quelque nature & condition qu'ils ſoient, titres, papiers, enſeignemens, avec les exemptions, immunitez & privileges, dont ils ſont en poſſeſſion ez monaſteres de leur Congregation, qui ſont dans notre Dioceſe, & par tout ailleurs, leur avons enjoint, & enjoignons d'entretenir dans ledit Monaſtere du Mont-Calvaire le nombre de Religieux ſuffiſans pour ſatisfaire aux charges de la Fondation, celebrer l'Office divin, & y entretenir la diſcipline, & obſervance reguliere, avec l'édification des peuples, comme auſſi de pourvoir à l'entretien, à la nourriture, & à la ſubſiſtance des Religieux Hieronimites, qui leur abandonnent leur monaſtere, conformément à ce qui a été ſtipulé avec eux, par ledit Traité du 17 du courant, que nous voulons être exécuté ſelon ſa forme & teneur. Donné à Paris ſous le ſceau de nos Armes; & le Seing de notre Secretaire ordinaire, le 26. Août 1676. *Signé* CHARLES M. ARCH. DE REIMS, & plus bas par Monſeigneur, Signé *d'*ARBON avec paraphe, & ſur le revers, cejourdhuy 7. Septemb. 1676. de l'Ordonnance, & en execution de l'Arreſt de la Cour du jourd'huy, les preſentes ont été enregiſtrées ſur le Regiſtre extraordinaire d'icelle par moi Greffier Secretaire de ladite Cour, ſouſſigné CARBON, avec paraphe.

Tractatum, judiciumque Archiepiſcopi Remenſis ſumma Carolo-polis Curia, ſenatûs-conſulto & publicâ authoritate comprobavit die 7 Septembris anni ejuſdem in hunc modum.

Vû par la Cour la Requête à elle preſentée en aſſemblée extraordinaire par les Religieux de l'étroite obſervance de l'Ordre de Premontré, tendante à ce qu'il leur fut permis pour les cauſes y mentionnées par proviſion, & ſous le bon plaiſir de S.A.S. Fondateur de la maiſon & Couvent du Mont-Calvaire, ſitué en cette Souveraineté, de ſe mettre en poſſeſſion de ladite maiſon & Couvent; Vû auſſi le Traité en datte du 7. Aouſt dernier, paſſé par devant les Notaires au Châtelet de Paris, entre leſdits Religieux de Premontré, & ceux dudit Mont-Calvaire, enſemble la ratification dud. Traité du 23 dudit mois d'Août, Signé CHARLES M. ARCH. DUC DE REIMS, & ſcelle, fait ſous le bon plaiſir de S. A. S. pour les cauſes & motifs y portez, & aux charges y contenuës, ſpecialement d'entretenir dans ledit Monr de Calvaire le nombre de Religieux ſuffiſans pour ſatisfaire aux Charges de ladite Fondation.

La matiere miſe en déliberation, oüis ſur ce, & conſentans les gens de S. A. S. la Cour a permis, & permet aux Religieux de l'étroite obſervance de Premontre par forme de proviſion ſous le bon plaiſir de S. A. S. & à charge d'en apporter un acte en bonne forme dans ſix mois, de ſe mettre en poſſeſſion de ladite maiſon & Couvent du Mont-Calvaire, aux Charges dudit Traité, & de ladite ratification, leſquels ſeront enregiſtrées, pour y avoir recours, en cas de beſoin.

Donné par ladite Cour Souveraine d'Arches & de Charleville le 7. jour du mois de Septembre 1676. & expedié par moi Greffier Secretaire en icelle, ſous le Seel de ladite Souveraineté les jour mois, & an ſuſdits. Signé CARBON avec paraphe.

Hâc utrâque approbatione munitus Vicarius Generalis, in realem Calvariæ poſſeſſionem inductus eſt per Robertum *Bertrand*, Presbyterum Carolo-polis, Decanum veteranum, & Congregrationi Reformatæ incorporata eſt domuncula, ibique inſtitutus Superior cum nonnullis Canonicis, qui viventibus Hieronimitis, communibus congregationis Norbertinæ impenſis, ſuſtentabantur.

Ne verò deinceps cavillantes Hieronimitæ regreſſum tentarent, judicavit Illuſtriſſ. Archiepiſcopus, Ducis Mantuani litteris roborandam eſſe mutationem à ſe invectam in Montem-Calvariæ. Principem informat, & ſupplici libello convenit; conveniunt & Superiores Congregationis, & ad Archiepiſcopi ſupplicationem æquiſſimè inclinans Dux Ferdinandus Carolus, ſuæ Serenitatis ſancito, initos tractatus, ſubſtitutionemque Præmonſtratenſium confirmavit, in hanc formam.

Ferdinand Charles par la grace de Dieu, Duc de Mantoüe & Montferrat, Prince Souverain d'Arches & Charleville, à tous ceux qui ces preſentes lettres verront, ſalut.

Charles Maurice le Tellier Archevêque & Duc de Reims, Nous ayant remontré que dans le cours de ſes viſites dans ſon Dioceſe, il ſe ſeroit tranſporté dans un certain monaſtere, nommé le Mont-Calvaire, Ordre de St. Jerome, proche des Villes de Charleville, & de Maiziere, dependant de notre Principauté & Souveraineté d'Arches, dans lequel il auroit trouvé pluſieurs déſordres, & dereglemens invéterés, & auxquels les Archevêques ſes Predeceſſeurs n'auroient jamais pû remedier par la voye ordinaire des Superieurs Majeurs dudit Ordre de St Jerome, à cauſe de leur éloignement en Italie, & de la petiteſſe ou revenu du ſuſdit Monaſtere, ce qui l'auroit obligé d'y ap-

Digitized by Google

porter lui même le remede neceſſaire, ſelon le pouvoir qui lui en eſt commis par le Concile de Trente, & ſous notre plaiſir, & pour cette fin il auroit appellé les Religieux de l'étroite obſervance de Prémontré, établis dans pluſieurs autres Maiſons de ſon Dioceſe, comme le moyen le plus prompt & le plus efficace à y rétablir la diſcipline réguliere, & y acquitter les Fondations qui y ont été faites par nos Prédeceſſeurs; au moyen de quoy les Religieux Jeronimites reſidents au nombre de trois dans ledit monaſtere, ſe ſeroient accommodez avec leſdits Religieux Reformez de l'Ordre de Prémontré par un Traité fait le 17. du mois d'Août, ſous notre bon plaiſir, requerant à cet effet ledit Sieur Archevêque notre agrément, & conſentement pour rendre ledit Traité ſolide, & l'établiſſement deſdits Religieux de Prémontré dans ledit monaſtere du Mont-Calvaire ſtable & permanant.

A ces Cauſes, ayant égard à la Requête dudit Sieur Archevêque & ſouhaittant favoriſer le choix qu'il a fait deſdits Religieux de Prémontré dans ledit monaſtere du Mont-Calvaire, dont la pieté & l'obſervance nous eſt connuë, nous avons de notre pleine puiſſance, & autorité conſenti, & conſentons, agrée & agréons, par ces preſentes ſignées de notre main, l'introduction & l'établiſſement des ſuſdits Religieux de l'étroite obſervance de S. Norbert, Ordre de Prémontré, dans ledit monaſtere du Mont-Calvaire, dépendant de notre Souveraineté d'Arche, pour y pratiquer les fonctions de leur obſervance, & y exécuter ponctuellement les Fondations de nos Prédeceſſeurs. Si donnons mandement à nos amez & féaux les gens tenans notre Cour Souveraine à Charleville, qu'ils ayent à régiſtrer, & homologuer les preſentes, avec l'Ordonnance dudit Sr Archevêque, & Duc de Reims, & le Traité fait avec les ſuſdits Religieux Jeronimites, & tous autres à ce requis, pour en faire joüir librement & paiſiblement, & perpétuellement les ſuſdits Religieux Prémontrez; nonobſtants oppoſitions & appellations quelconques; Car tel eſt notre bon plaiſir. Donné à Mantoue le 28. Avril 1677. Signé FERDIN ND CHARLES, avec paraphe; REGLIEU, avec paraphe; CHIPPI S, avec paraphe, & plus bas *Nicolaus Gaillardus Cancell. Cub i. M . Smo. Domino, relatione D. Comitis Annibalis Chieppii ejus Celſitudinis à Secretis ſtatûs, ſcripſit.* Et plus bas, eſt apposé le ſceau des armes de S. A. S. & ſur le revers: les preſentes ont été régiſtrees ſur les régiſtres ordinaires de la Cour pour être éxécutees, ſuivant ſon Arreſt du 8. Juillet 1677. Signé CARB N, avec paraphe.

Exhinc in pacifica poſſeſſione manſerunt Præmonſtratenſes, licèt irrito conamine reditum ſibi facere moliti fuerint impotentes Hyconimiani, in domum, tenuitate ſuâ, omni invidiâ minorem.

CALVIMONTUM.

Calvimontum. Filia Præmonſtrati. Diœceſis Remenſis. Circaria Floreffia.

IN Pago Remenſi, tribus à *Regiteſte* * milliaribus, duabus à *Portuenſi-Caſtro* horis, Mons à calvitie ſua, *Calvus* nuncupatus, ſed dumetis & nemoribus conſitus undique, ſecretum præbuit, quinto exeunte ſeculo, habitaculum BB. Berthaldo & Amando, ex Scotorum regio, ut creditur, ſanguine ſatis; quibus ſe comites adjunxerunt viri Proceres, & Virgines inclytæ, ut ſub Berthaldi magiſterio, cum omni pietate & humilitate, diſcretis diſſitiſque cellulis, Domino deſervirent. Oliveriam & Liberatam de genere Dominorum de *Altavilla* juxtà traditionem antiquam, progenitas, & ſanctitate celebres, è ſchola prodiiſſe, creditur Berthaldi.

* Rhetel. * Chateau porcien.

Exempto humanis Berthaldo, ad eremum & ſepulchrum illius, confugerunt multi, ut hæreditatem caperent ſalutis; ſolitariam alii vitam eligentes, alii ducentes canonicam. Primitivæ hujus inſtitutionis nulla ſuppetit Charta, nec ante annum 1087. adunatos illic ſubſtitiſſe Canonicos cum Eremitis, ex authenticis colligitur. Diploma Rogeri Comitis Portuenſis datum anno 28. Regni Philippi I. & collativum villæ *Remaudi-curtis*, * Eccleſiæ ſancti Confeſſoris Berthaldi de *Calvo-monte*, innuit jam tùm in Collegiale Capitulum evaſiſſe Eccleſiam Calvimontis; idque clariùs explicat Charta Sampſonis Remenſis Archiepiſcopi de anno 1142. confirmativa donationis allodii factæ *Radulpho & Garnerio Eremi cultoribus*, per Henricum Comitem de *Caſtello*, & Clarembaldum de *Roſeto*, * ſub conſenſu Canonicorum de *Calvo-monte*, decimam ejuſdem loci prædictis Eremitis concedentium.

* Remaucourt.

* Roſoy.

Præpoſtera, fateor, hæc ſunt monumenta, ad fidem aſtruendam temporum ævi remotioris. Ergò ut certa ab incertis ſeparemus, & traditioni populari, ſuam qualemcumque relinquentes autoritatem, veſtigio tuto incedamus, dicendum cenſeo ſub undecimi ſeculi finem, dotatam Calvi-montis Eccleſiam, adoleviſſe in cœtum Canonicorum, qui anno 1146. Florentis tùm in Gallia, Ordinis Præmonſtratenſis religionem amplexari volentes, è Præmonſtrato Rectorem advocant Joannem, B. Hugonis Abbatis alumnum, cui ſe ſuaque ſolemni voto nuncuparunt, approbante Sampſone Remenſi Archiepiſcopo, confirmante Eugenio III. anno 1147. aſſentiente Henrico Comite *Grandis-prati*, & uxore ejus Elizabeth, Dominâ Calvi-montis. Eam porro in ſe, & in ſuis diſcipulis vivendi formam, moribus, pietate, animarum zelo effinxit Abbas Joannes, ut non

Digitized by Google

oculos modò Magnatum, ſed & liberalitatem & amorem allexerit. Quo præcisè anno finem fecerit vivendi pius Abbas, tabulis non fuit conſignatum. Illi ſucceſſit

II.

CÆSARIUS, cui anno 1158. collata ſunt à Monachis ſancti Nicaſii Remenſis, ſub annuo cenſu, altare & Eccleſia de *Remaucourt*, cum pratis, paſcuis, terris cultis & incultis. In Chartophilacio S. Nicaſii, Cæſarius nominatur ***Vir ſpectatæ virtutis & doctrinæ.***

III.

JULIANUS interfuit Capitulo generali anno 1172.

IV.

JOANNES, arbiter inter Bartholomæum Abbatem S. Martini Laudunenſis, & Albericum filium Nicolai Vice-comitis de *Sorbrun*, ſuper decima altaris *Arincourt*, conſtitutus eſt anno 1176.

V.

ALELMUS à Willelmo Remenſi Archiepiſcopo & Cardinali ſub titulo S. Sabinæ, bonorum Calvi-montis impetravit confirmationem anno 1182. Rogerus *Roſeti* & Calvi-montis Dominus, Patris ſui Reginaldi & anteceſſorum ſuorum Eccleſiæ Calvi-montis Fundatorum exempla ſecutus, Alelmo ac Conventui ejus devotus quàm maximè, paternas donationes roboravit & ampliavit ſuo Diplomate anni 1195.

VI.

ALBRICUS.

VII.

ALELMUS II. apud Honorium III. anno 1216. amarè conqueſtus de illatis monaſterio ſuo injuriis, & de importunitate inferentium, ob torpentis juſtitiæ in Prælatis exercitium, Pontifex gementis auſcultans Abbatis voces, duriùs Metropolitam & Suffraganeos ad vindictam oppreſſorum armavit, ſtrictoque anathemate, in dilapidatores juſſit eſſe procedendum. Anno 1219. Rogerus Dynaſta *Roſeti* & Calvi-montis, contulit Alelmo & Fratribus ejus fundatum à ſe Prioratum *Gerigniaci*. * Obiit Alelmus anno 1219.

* Gerigny.

VIII.

HENRICUS, innovari curavit à Gregorio IX. privilegia, & confirmari poſſeſſiones ſuæ Abbatiæ anno 1227. Obiit 1231.

IX.

ODO, ab eodem Pontifice Gregorio, ſpecialem Bullam pro beneficiis monaſterio ſuo unitis, obtinuit, anno 1236. ſigillatimque recenſentur *Calvus-Mons*, *Rubigny*, *Valles*, *Baudimontum*, *Romania*, *Mainbreſſy*, *Mainbreſſy parvum*, *Hardoyes*, *R[illegible]gny*, *Meliandi mons*, *Giverene*, *Domm[illegible]um Brennæ*, *Adon*, *Romedi-curtis*, *ſanctus Ferreolus*, à bonæ memoriæ H[illegible]nrico & Willelmo, Archiepiſcopis Remenſibus, tradita. Ad annum 1245. Odonis geſta perducuntur, nec ulteriùs vitam produxit. 1246.

X.

PETRUS DE *BANCIGNY*, cujus memoria in Obituario ſic legitur. ***Commem. Petri de Bancigny, cui & Conventui data eſt domus in oppido Remenſi ſita, cum multis terris arabilibus, pro quibus omnibus tenetur Conventus ſingulis ſeptimanis IV. Miſſas facere. Obiit 26. Novemb. 1256.***

XI.

JOANNES DE *LOGNY*, impetravit anno 1266. à Thoma, Rege Navarræ, Campaniæ ac Briæ Comite, bonorum in feodis præfati Comitis conſiſtentium, amortizationem. Obiit anno 1273.

XII.

ALARDUS tractatum concordiæ iniit cum Capitulo *Roſeti*, ſuper quibuſdam cenſibus, anno 1277. Pactum ſanxivit Ægidius, Præmonſtrati Abbas, jure paternitatis, anno 1280. Alardus moritur anno 1285.

XIII.

SIMON DE *AHARIS*, collatas ſibi à Gilberto de *Bello-rivo* poſſeſſiones, quas Gilbertus ipſe à Thoma de *Aſperomonte*, Domino Calvi-montis, in feodum tenebat, amortizavit beneficio Philippi *Pulchri*, Francorum Regis, anno 1295. Joannes d'*Herbigny* ſuam quoque hæreditatem anno 1306. tranſtulit ex intuitu Dei, in Simonem & Conventum ejus. Anno 1328. à Branenſibus poſtulatus Abbas, ceſſit, Calvo-monto.

XIV.

PETRUS DE *BEAUCIGNY*, donationes Eccleſiæ ſuæ factas, in manibus Officialis Laudunenſis, à Joanne de Calvo-monte Preſbytero, acceptavit anno 1333. Obiit anno 1347.

XV.

JOANNES obedientiam vovit Remenſi Eccleſiæ anno 1348. Obiit an. 1365.

XVI.

RADULPHUS *DE CHASTILLON*, perſonam, monaſterium, ſervos & poſſeſſiones ſub Carolo V. protectione conſtituit, & in ſe Rex ſuſcepit, anno 1368. Obiit an. 1383.

Digitized by Google

XVII.

JOANNES III. obiit anno 1409.

XVIII.

PETRUS DE ROQUIGNY, Xenodochium pro peregrinis ad ſanctum Berthaldum confluentibus, exſtruxit. A Joanna de *Chaſtillon* Calvimontis Domina, Roberti de *Bethune*, Vicecomitis Meldarum, conjuge priore, argenteam lampadem accepit, & centum libras ad ſuppeditandum oleum, ut jugiter coram pheretro S. Berthaldi luceret, illudque donum propriis teſtatum litteris reliquit anno 1429. Obiit an. 1444.

XIX.

JOANNES *LOCHART*. 1469.

XX.

GOBERTUS DE ROQUIGNY.

XXI.

JOANNES *HARDY*. 1497.

XXII.

PETRUS LE *FROUART*. 1517.

XXIII.

GOBERTUS *COUSIN*, pretioſis jocalibus Eccleſiam exornavit, multa acquiſivit bona monaſterio. Regularium Abbatum ultimus, & Fratrum verus amator, obiit 6. Julii Pariſiis anno 1550. & in medio Chori PP. Auguſtinianorum, ſepultus jacet.

XXIV.

STEPHANUS *LALLEMAND*, in commendam primus obtinuit, obtentam reſignavit, ut nuptiali ſe jugo ſubmitteret.

XXV.

MATTHÆUS *CHALON*, Clericus Carnotenſis, reſignatarius Stephani *Lallemand*, à Canonicis Calvomontenſibus, non niſi poſt latam in eos ſententiam excommunicationis, admiſſus eſt anno 1557. Obiit anno 1560.

XXVI.

CLAUDIUS LE *ROY*, ejus tempore furens in Gallia hæreſis, armavit Sedanenſes in loca ſacra, ipſoque ſanctiſſimæ Trinitatis Feſto, monaſterium Calvo-montenſe impetentes, Religioſos crudeliter divexarunt, carceribus mancipaverunt vinctos, vaſa ſacra, aras, calices aureos & argenteos confregerunt. Reliquias calcarunt pedibus, & præda onuſti, quam putant utiliorem, reliquam alio tempore aſportaturi, diſcedunt. Illicò Abbas pius collectas ſanctorum Reliquias, & pheretro occluſas, imponit currui, Remoſque tranſmittit, noctis ſilentio. Currûs ductorem conſtituit quemdam nomine *Noë*, virum magni animi, moribus probis ſibi notum, hæreticum licet; iter arripit *Noë*, vixque milliare ſecundum confecerat, cùm cælum denſis obvolvitur tenebris, & manibus palpando iter quæritat ductor anxius, ne in hoſtium inſidias, quorum è propinquo audiebat clamores, incidat incautus. Canonici duo, vecturæ comites, divinum implorant auxilium, & ecce tibi pluſquàm ſexcentæ faces, veluti ſtellulæ currum undequàque circumſtant, tantùm emittentes luminis, ut de querenda via non fuerint ampliùs ſolliciti. Quo quidem miraculo ad auroram uſque continuato, tactus *Noë*, hæreſim ejuravit. Poſt reparatum cœnobium, à Sedanenſibus majori parte ſuccenſum, obiit Claudius *le Roy*, anno 1614.

XXVII.

STEPHANUS *GALINET* à Domino d'*Aubilly* Calvi-montis Toparcha, frequenter ſe ſuoſque Religioſos dolens iniquis turbari vexationibus, de transferenda ad pacatiorem locum Abbatia, medio inter Calvi-montum & Caſtrum-portuenſe itinere, ubi delectarentur in multitudine pacis, cogitavit. Conſenſere Ordinis Superiores; nec mora, Abbas Stephanus, impellente d'*Aubilly*, in *Piſcina*, ſic enim locus appellabatur, à fundamentis monaſterium extruit, & ad illud migrarunt Religioſi die 23. Junii, quæ eſt dies Octava Feſti S. Berthaldi, anno 1623. ſecumque proceſſionaliter, & maximâ, quâ potuerunt, reverentiâ, ſacras in monaſterium recens tranſtulerunt Reliquias, clanculùm tamen, & ſine ullo apparatu, ne cives tutelaribus patronis orbati, tumultuarentur. In Eccleſiam ab epiſcopo Tarcenſi ſuffraganeo Henrici à Lotharingia Archiepiſcopi Remenſis, conſecratam, ſacra invexerunt lipſana. In ipſo autem Præmonſtratenſium exitu ex Calvi-montis oppido, vaticinans quidam hæreticus, verſus hos camino cameræ Abbatialis inſcripſit.

Jadis le ſaint Pere Berthaud
Chaſſoit les Diables d'icy haut,
Mais bien plus fort fut d'Aubilly
Qui chaſſa ſaint Berthaud d'icy.
Il faut bien garder le retour,
Que ſaint Berthaud ne vienne un jour
Chaſſer d'Aubilly à ſon tour.

Obiit verò Stephanus *Galinet* die 14. Septembris 1638. & tumulatus jacet ante gradus Preſbyterii cum hoc Epitaphio. » Hìc jacet D. » Stephanus de *GALINET* Abbas Commendatarius, qui noſtrum à Calvo-monte oppido » tranſlatum huc monaſterium, immunitatis Eccleſiaſticæ conſervandæ gratiâ, à ſolo ædificavit. Obiit 14. Septembris 1638.

XXVIII.

EUSTACHIUS *PICOT*, Canonicus ſanctæ Capellæ Pariſienſis, dilapſam è ſuo monaſterio diſciplinam, aſſiſtente ſibi P. Joanne *Lietau*

Digitized by Google

Priore, pro viribus reſtituit, ſed tanto operi conſummando imparem ſe ſentiens, Reformationi & Congregationi antiqui rigoris, eodem ſuffragante Priore, ſuum ſubdidit monaſterium. Pio propoſito meliùs & ſaniùs conſulti, annuerunt Religioſi, ſicque 24. Septembris anni 1641. P. Petrus *Thienville* Abbas ſanctæ Mariæ Majoris Muſſipontanæ, & Congregationis reformatæ Vicarius generalis, accerſitos dictæ Congregationis Religioſos illuc introduxit, & in poſſeſſionem realem jurium & bonorum menſæ Conventualis immiſit ſolemniter, conſtituitque Priorem P. Bonaventuram *Meſſin*.

Gratulans ſibi de tam felici innovatione, obiit Euſtachius *Picot* anno 1648.

XXVIII.

Ciricius de *Villers la Fate*, Epiſcopus Petragoricenſis, cui ſucceſſit

XXIX.

Ægidius de *Fontaine*, & iſti

XXX.

Antonius de *Denonville*.

PASTORATUS.

Calvomontum, cum ſuccurſali *Adon* primitùs Eccleſiâ Matrice.

Rubigny, cùm filiali de Vallibus, *Vaux*.

Saint Ferjeux, Sanctus Ferreolus.

Remaucourt, Remaudi-curtis.

Roquigny.

Gevron, cum filiabus, Domnis *Dommiliacum*, & *Boigny*, *Baudimentum*.

Hardoye, cum ſuccurſali d'*Ognie*.

Membreſſy, & *Membreſſon* filialis.

Montmeliand, Meliani-mons.

Sanctus Joannes in Boſco, cum filiali ſancti Gorgonii, vulgò *Freti*.

La Romagne, Romania, omnes in Diœceſi Remenſi, ſed non omnes ex Willelmo & Henrico Archiepiſcopis proceſſerunt, cùm *Calvi-montum*, ex liberalitate Rainaldi & Rogeri Toparcharum, & *Adon* ex conceſſione Henrici de *Grand-pré* provenerint.

Oignie.

Meſnil, in Diœceſi Leodienſi.

SACRÆ RELIQUIÆ.

Pars magna corporis ſancti Berthaldi, & præcipuè caput: ejus thecâ argenteâ deauratâ incluſum.

Oſſa plurima ſancti Amandi.

Item ſanctarum Oliveriæ & Liberatæ.

SEPULCRA MAGNATUM

Rogeri Comitis Caſtroportuenſis, & Elidis matris ejus, quorum oſſa è ruderibus Calvomontenſis Eccleſiæ eruta, ad novam Eccleſiam in *Piſcina*, honorificè deportata fuerunt.

Item Rogeri de *Roſeto* Domini Calvimontis, qui in Charta ab eo data anno 1195. ſuam in eadem Eccleſia ſepulturam elegerat, „ Notum facio, inquit, quod Ego in Caſtellanea Calvimontis, videlicet Eccleſia, quam præ cæteris Eccleſiis ſub dominio meo Deo ſervientibus diligo, de qua Eccleſia Frater ſum, & eſſe volo, tam in vita, quàm in morte, propriam meam cum ſolemni voto, poſt deceſſum meum, elegi ſepulturam &c.

Item Guidonis de *Pargny*, unà cum uxore ibidem tumulati, anno 1184.

Item Radulphi Domini de *Euchry*, & Idæ uxoris ejus ſepultæ ibidem, anno 1197.

Vide probat. à col. cccxl. ad col. cccxlviij.

CAMERA-FONTIS.

Camera-fontis. Filia Vallis ſecreta. Diœceſis Meldenſis. * Chambre-fontaine.

IN declivi montis, & ad concham fontis Camerati, binis à Meldenſi civitate horis, ædificata eſt Abbatia Ordinis noſtri, ſuum ab ipſo cui incumbebat Camerato fonte * etymon derivans. De anno fundationis ambigit Mauritius *du Pré*, qui poſt ventilatas hinc inde, variè opinandi cauſas, in eam inclinat ſententiam, quæ ſub annum 1201. originem monaſterii aſſignat. In aliam nos rapuit documentorum inſpectio partem, præſertim Diploma Mariæ Comitiſſæ Trecenſis, datum anno 1190. in quo Princeps Sereniſſima, ſuâ approbatione & ſigillo roboravit acquiſitionem triginta jugerum terræ arabilis, factam à Canonicis Cameræ-fontis, de Hugone Toparcha de *Monthion* *. Suos igitur, jam tum videat Abbatia natales, quæ comparandis prædiis advigilabat. Sed quo authore edita fuerit, ipſa Fundatoris ſubducta donationis Charta, rem in dubio reliquit. Dubium utcumque abigit ſe-

* Villa diſtans a monaſterio ſeſqui horâ.

rius Diploma Petri de *Cuiſiaco* * epiſcopi Meldenſis, anni 1246. per quod collatum à fratribus ſuis Alermo Cantore Meldenſi, & Petro in epiſcopatu ſucceſſore, & Guidone Domino Cuiſiaci, *omne jus juſtitiæ in toto ambitu in omnibus terris, pratis, vineis & nemoribus in eo contentis*, primam dotem, primumque Cameræ-fontis fundum conſtituentibus, laudat & confirmat: hinc enim promptum eſt concludere, montem *Bruyeriæ*, in quo monaſterii prima fuit ſedes, pertinuiſſe ad eorum proavos, penes quos *jus juſtitiæ* in eodem ambitu reſidebat: at ne quis in concluſione ſcrupulum patiatur, ſubdimus Alermi præceptum, anni 1257. ab epiſcopatu Meldenſi adepto conſcriptum, ubi ſic effatur. *Notum facimus, quòd cùm olim nos & frater noſter Guido de* Cuiſy, *cognoſcentes, Eccleſiam Cameræ-fontis, à parentibus & prædeceſſoribus noſtris ex parte fundatam, &c.* Non dicit ex toto fundatam

* Cuiſy villa ſecus Abbatiam.

Digitized by Google

quia ab anno 1244. Canonici ad radicem montis in loco planiore, fundamenta poſuerant novi ædificii, quod ad culmen perductum anno 1257. honores & titulum Fundatoris dividebat inter Cuiſiacos Toparchas & Alphonſum Luſitaniæ Principem, poſtea Regem ordine tertium; qui ſitum locando monaſterio aptiorem, proprietatis jure ex dote Mathildis Comitiſſæ Domni Martini & Bononiæ, ſuæ conjugis, poſſeſſum tradiderat anno 1243. Abbati & Canonicis Cameræ-fontis. Id territorii exemit à civili commercio Philippus *Pulcher*, Rex Galliæ, majeſtalibus litteris anni 1293. » Amortizamus, inquit, de ſeptem ar- » pentis terræ ubi nova Abbatia ſituatur, & » viginti arpentis terræ cum tribus quarteriis » in loco dicto *dez Aulnois*, cum omni jure » & juſtitia in eiſdem, & in cunctis poſſeſſio- » nibus dictorum Religioſorum, cum quita- » tione gruriæ, ſitis in Comitatu Dompni- » Martini de eleemoſyna Domini Alfonſi Co- » mitis Dompni-Martini & Bolloniæ.

Aſſertam ecce legis Alphonſo Fundatoris novi dignitatem, ex collatione fundi in quem Abbatia tranſlata eſt, ſed non ita ut primis monaſterii authoribus idem honos detrahatur, quem ſibi ex dono pinguiori & anteriori munificentia pepererant. Nihilominùs ex nupera dote, glorioſior evadens Camera-fontis, regalis monaſterii nomen aſſumpſit, ſuoque primigenio ſtemmati, fornicatum exhibenti fontem, quinque inſperſerit Lilia. Aſt unde hæc ſcuto Lilia aſſuerit, ut regii cœnobii decus venditaret, non ſatis video; neque enim ex parte benefactoris Principis, neque ex liberali ejus ſponſæ, gentilitiis armis procedere potuit ſuperimpoſita nobilitatis teſſera hæc, niſi alludere voluerit Heraldicus author ſtemmati Philippi de Francia, quem Mathildis primò ſibi ſponſum adjunxerat. Ex Valle-ſecreta ſuos Camera-fontis incolas mutuata eſt, quos Obertus Abbas ſub præfectura Milonis trajecit.

I.

MILONI ſuffectus eſt anno 1207.

II.

GALTERUS de *MALO RESPECTU*, gallicè *MAUREGARD*, villâ diſtante à Camera-fontis leucis quatuor, unde oriundus erat, vir genere & pietate inclytus, cujus contubernio, potentes ad virtutem accenſi, multa naſcenti Eccleſiæ beneficia erogarunt. Hos inter emicuerunt Domini de *Monte-jovis*, * de *Pleneto Pomponæ*, de *Pleſſeto* Epiſcopi, & de *Mongiaco* *; ab his poſterioribus, inſigne prædium *Goillia* * à monaſterio ſeſqui-horâ diſſitum, accepit Galterus, temporalia pro ſpiritualibus metens, alienæ meſſis nunquam cupidus Abbas. Anno 1232. plenam mercedem conſecuturus, ad remuneratorem Chriſtum abiit.

*Mont-jon. *Mongé. *Goelle.

III.

MILO DE CUISIACO, frater Petri epiſcopi Meldenſis, quem Chriſto & Religioni genuerat Galterus, in patris ſortem dignus introivit filius, generoſæ ſtirpis *Cuiſiacorum* ſurculus illuſtris, pœnitentiæ & Apoſtolici zeli exemplar, quod paucis annis lucere permiſit Deus; 18. Februarii 1236. extinctum beavit vitæ ſanctæ finis ſanctior.

IV.

ARNULPHUS primo ſuæ adminiſtrationis anno parochialem Eccleſiam de *Petra-Elevata*, vulgo *Pierre-levée*, obtinuit à Joanne & Hugone de *Quinciaco*, ſub approbatione Petri, Meldarum epiſcopi. Fatis fungitur anno 1239.

V.

RICHARDUS, de quo ad diem v. Martii Necrologium hæc habet. » Commemoratio R. D. » ac Fratris Richardi Abbatis, qui per annos » quadraginta noſtræ Eccleſiæ præfuit. Hujus » enim tempore Magnates Cameræ-fontem » donis auxerunt ſuis, & ſedes antiquæ Abba- » tiæ ad radices montis, procurantibus Al- » phonſo Portugaliæ Principe, & Mathilde, » Comitiſſâ de Dompno-Martino, ejus con- » ſorte, fuit tranſlata. Sponte venerabilis Ab- » bas anno 1279. oneri & honori valedicens, » reſiduum vitæ ſpatium in humilitate conſum- » mavit, anno 1280. v. Martii.

VI.

LAURENTIUS ad prædeceſſoris exemplum, Religionem fovit, promovitque pietatem, Fraternitatis ſacrum fœdus pepigit cum Canonicis *Hermeriarum*, pro mutuo tùm in vita, tùm poſt mortem ſubſidio charitatis ſuppeditando. Pactum iciit in menſe Januario anni 1284. die verò IX. Februarii 1290. diem vidit ſupremum.

VII.

JOANNES I. doctrinâ ſpectabilis, Durando ſuâ ætate Doctori celeberrimo, familiariter conjunctus, litteras excoluit. Parochialem Eccleſiam de *Cuiſiaco* valdè attenuatam, ad preces Durandi epiſcopi & amici, regendam ſuſcepit, & ſuo univit cœnobio, triginta ſeptem annis regimen confecit, & abſolvit laudabiliter 1327.

VIII.

JOANNES DE *YVERNIACO* (Yverny) die 17. Julii anni 1335. raptus eſt.

IX.

SIMON DE *YVERNIACO* XIX. Auguſti 1347.

X.

JOANNES DE *CAMPANSO* (Compens) 2. Oc-

Digitized by Google

tobris 1355.

XI.

SIMON II. 23. Septembris 1378.

XII.

OUDARDUS, 1. Octobris 1400.

XIII.

JOANNES *COURROIE* 28. Novembris 1423.

XIV.

JOANNES *CHEVANCE* 15. Octobris 1438.

XV.

PETRUS *AUBERT* 18. Octobris 1464.

XVI.

RENATUS *DE FONTENAY* Canonicus Præmonſtrati, ex Coadjutore Cameræ-fontis, Abbas factus, Abbas eſſe deſiit 16. Auguſti 1485.

XVII.

GUILLELMUS *ALIX* 17. Januarii 1506.

XVIII.

AMATUS *DE FONTE* *, Sorbonæ Doctor poſt geſtam Cameræ-fontis Prælaturam laudabiliter, ad Cuiſſiacenſem ſublevatur anno 1528. ex qua ad Laudunenſem S. Martini ſuſtollitur anno 1530.

* Vide Abbatiam ſancti Pauli Virdunenſis

XIX.

ÆGIDIUS *LE TAVERNIER* regularium Abbatum ultimus, pietatis & œconomiæ domeſticæ monumenta relinquens, diem fecit extremum 25. Septembris 1536.

XX.

ADRIANUS *LAMET* commendatariorum primus, idemque Ambianenſis Eccleſiæ Decanus 26. Novembris 1562.

XXI.

GASPARUS *DE VERNAY DE LA GARDE* 1565.

XXII.

ASCANIUS *DU MAS*. 1598.

XXIII.

INNOCENTIUS *MOYREAU* Abbatiam dimiſit anno 1609.

XXIV.

FRANCISCUS *DE VILLIERS* ad annum 1620. poſſedit Abbatiam.

XXV.

PETRUS *BOUGUIER* ſummi Pariſienſis Senatûs Judex, collabentes Cameræ-fontis ædes, proſtratam Eccleſiam ex prædeceſſorum incuria, propriis excitavit ſumptibus, majus templum & majori decore ſtruere meditan em, invida pietati mors ſuſtulit anno 1652. & ad fatalem reſurgentis paulatim ex ruina, Abbatiæ ſortem, ſuffectus eſt illi

XXVI.

FRANCISCUS *MOLE'* libellorum ſupplicum Magiſter, Sanctæ Crucis & Sancti Pauli Virdunenſis trigamus Abbas, qui tot monaſteriis ad annum 1712. ruinosè præfuit, nulli profuit.

XXVII.

IGNATIUS *DE BRANCAS*, Lexovienſis Epiſcopus, ſucceſſor deſignatus à Rege 15. Auguſti, Abbatialis ædis ſolo æquatæ poſſeſſionem adiit, luxit deſolatam per circuitum & intùs Eccleſiam, reparationem ſpopondit, quam clamoroſi lapides Sanctuarii expoſtulant; ſed necdum lentas accinxit operi manus ſponſor largus, quem Canonici vellent experiri efficacem.

PASTORATUS.

Congiacum, vulgò *Congi*, ex donatione Anſelli epiſcopi Meldenſis anno 1199.

Petra-Elevata, *Pierre-levée* non longè ab Abbatia *Jotri* *, ex conceſſione Joannis & Hugonis de *Quincy* Militum, facta anno 1237. ab origine ſacellum erat, in quo Divinis operari tenebantur ex mente donatorum, duo Canonici Cameræ-fontis, anno eodem Petrus Meldenſis epiſcopus, de conſenſu patronorum in Eccleſiam parochialem immutavit. * Joire.

Cuiſiacum à Durando Meldarum epiſcopo traditur anno 1327.

Alta-Domus, *Haute-maiſon*, propè Jotrum, ex conceſſione eorumdem Hugonis & Joannis de *Quinciaco* anni 1237.

Præter hos Paſtoratus, habet Prioratum ſimplicem antiquitùs dictum *Domus de Fontanis Doon*, vernaculè *Rougel*, nunc verò *Rouget* non procul à *Firmitate ſubtùs Jotrum.** Hugo, Gervaſius, Nivardus & Guaco Fratres Milites de *Chamigny*, illum anno 1209. fundaverunt, ut pro remedio patris eorum, piaculares illic hoſtias litarent tres Canonici Cameræ-fontis. Gaufridus epiſcopus Meldenſis piæ Fratrum inſtitutioni aggratulans, ſuum appoſuit apographum. * La Ferté ſous Joire.

Alermus epiſcopus Meldenſis ſecularibus Presbyteris ab adminiſtratione hoſpitalis Domûs, ſive Xenodochii Dompni-Martini amotis anno 1263. illius regimini duos præpoſuit Cameræ-fontis Canonicos, quorum alter magiſterium exercebat in temporali. Aſt ubi Ludovicus XIV. Rex Galliæ Leproſarias Noſocomiis publicis incorporavit, omnis magiſterii authoritas imminuta eſt, & ad ſtipendiarii Sacerdotis anguſtatur officium.

SACRÆ

Digitized by Google

SACRÆ RELIQUIÆ.

Os de Brachio ſancti Quirini martyris, ad quod, venerationis & ſolatii ergò, frequentes advolant peregrini.

Os de corpore ſanctæ Margaretæ cum cingulo ejus. Quis unicum denuò eſſe credat, juranti & cingenti monacho Pariſino ?

SEPULCHRA PROCERUM.

Cy giſt Damoiſelle Jeanne de Cuiſy, jadis femme Anſel de Cuiſy & Jean Ruffin de Freſnoy, qui trépaſſa l'an de grace MCCCXIV. le Samedy après la Fête S. Luc Evangeliſte. Priez pour s'ame.

Cy giſt Meſſire Guy de Pompone, Chevalier jadis Sires de Ver, qui trepaſſa l'an de grace MCCCV. le jour de Fête S. Laurent. Priez pour s'ame que Dieu bon mercy ly faiſſe.

Cy giſt Guy, Seigneur de Cuiſy, qui trépaſſa l'an de grace MCCLXXXI. le 3e jour d'Avril, priez pour l'ame de ly.

Cy giſt Madame Agnés de Cuiſy, femme de Meſſire Jean de Ligny Chevalier, qui trépaſſa l'an de grace MCCCXLV le 13. jour d'Avril. Priez pour l'ame de ly.

Icy giſt Iſabeau de Soiſy, jadis femme de Monſieur Jean de Pompone, icy giſt auſſi Meſſire Jean de Pompone Chevalier Sire de Ver, qui trépaſſa l'an MCCC. & VII. le 4. jour d'Avril le Jeudy devant Pâques floris. Priez pour l'ame de ly.

In Clauſtro jacent corpora Magnatum ſequentium.

Icy giſt Lancelot de S. Marc Sires de Vigueil, fils du dit Chevalier qui trépaſſa l'an de grace MCCCXXXI. le darrien Dimanche de Juignes.

Cy giſt Madame Marguerite femme Monſieur Lancelot de S. Marc, & depuis femme Monſieur Jean Dormont Chevalier, qui trépaſſa le Lundy XXVI. jour de Juings l'an MCCCLVII. Priez pour l'ame de ly.

Cy giſt Monſeigneur Lancelot de S. Marc Chevalier Sires de Vigueil, qui trépaſſa l'an MCCC & XXX. le Mardy devant S. Clement.

In Capitulo.

Cy giſt Vautier de Bus, Seigneur de Moncy le Viez qui fonda cet Autel & qui trépaſſa l'an de grace M..... Priez pour l'ame de ly que Dieu en ait mercy.

In Capella Sanctæ Margaretæ.

Cy giſt Meſſire Pierre de Cornillon, Chevalier de Ver, Sires de Quincy. Priez pour l'ame de ly.

Vide probat. à col. CCCXLVIIJ. ad col. CCCXLIX.

CAMPUS REGIS.

Campus Regis. Filius Inſulæ B. Mariæ. Diœceſis Ultraject. Circar. Friſiæ. Chronicon. magnum Belg. p. 241 Hiſt. Epiſc. Traject. p. 417 Bataviæ ſacræ part. 2. pag. 230.

SUb Pynackerenſi Parochia, ad muros Delphenſes, quâ Rotterodamum itur, nobilem Virorum ac Virginum Præpoſituram, patrio idiomate *Coninksvelt* dictam, fundavit Inclyta Princeps Richardis Domicella Hollandiæ & Delphii, amita (*a*) Willelmi Comitis Hollandiæ, & Romanorum Regis : accitoſque ex S. Michaële Antuerpienſi Canonicos & Sanctimoniales, duplex erexit cœnobium; & utriuſque dotem auxit Florentius Hollandiæ Tutor, conceſſis ei ad ſubſidium jure patronatûs Eccleſiæ de *Pynacker*, & omnibus proventibus ejus anno 1257. Quam donationem habuit ratam ſuo Diplomate Henricus Trajectenſis Epiſcopus anno 1259. approbavere Alcydis ſoror Willelmi Regis Romanorum, & Yegthidis Hollandiæ Comitiſſa, Regis ejuſdem mater.

Henricus Taborita l. 8.

Archiva Steinfeld.

Innocentius IV. ex intuitu pietatis Fratrum & Monialium Campi-regis & ob reverentiam Fundatricis, Regium-Campum Apoſtolicâ protectione tuitus eſt anno 1252. & à ſolutione decimarum & novalium exemit anno 1253. hinc malè aſſignatam fundationis epocham ad an. 1255. inferas, cùm Innocentii IV. pontificatus ultra an. 1254. non ſe extenderit. Hinc falsò ad remedium animæ nepotis ſui Willelmi Regis Romanorum, dixerunt ſcriptores ſtructum à Richarde Parthenonem, cùm anno tantùm 1256. ruſtici Friſones in paluſtri ſolo hærentem Willelmum occiderint; niſi malis dicere, etiam pro vivente piaculares hoſtias, obtuliſſe. Chronicon Inſulæ B. M. refert ſub Rodolpho Abbate hujus cœnobii, incœpiſſe Eccleſiam Campi-Regii in Nativitate Domini 1252. Diploma Innocentii III. datum an. 1252. V. Idus Octobris errorem emendat Chronici.

Idem Pontifex Innocentius IV. ad querulas Coninkſveldenſium delationes, præcepit Archiepiſcopo Colonienſi, & ejus Suffraganeis, ut pro virili, oppreſſas à malefactoribus Sanctimoniales deffenderent, & à ſolutione decimarum liberas, Apoſtolicis privilegiis non paterentur fraudari.

(*a*) Scribit *Beka*, fol. 88. & *Chronicon magnum Belgii* 241. Richardim hanc fuiſſe Sororem Willelmi Regis ; at perperam : Etenim eam vocat *amitam* ſuam Willelmus ipſe in Chartis annorum 1248. & 1251. apud Huſſenium extantibus Hiſt. Epiſc. Ultraject. 417. Innocentius IV. in ſuis Bullis.

Anno 1488. Innocentius VIII gratulatur Catharinæ Prioriſſæ in *Campo Regis*, ejuſque viginti quatuor Sanctimonialibus, quòd ad fidei deffenſionem, pecunias liberaliter effuderint, iiſque indulgentiam impartitur, qualem Sixtus IV. conceſſerat illis ex eo quod pro deffenſione fidei contrà Turcas, de bonis ſuis contulerant.

Quantùm ex generis nobilitate, & profeſſione virtutis Moniales inclaruerunt, tantùm Præpoſitos Parthenonis doctrinâ & rerum Eccleſiaſticarum peritiâ excelluiſſe teſtantur frequentes ſummorum Pontificum ad eos directæ delegationes, pro componendis Cruce-ſignatorum litigiis, aut Clericorum diſſidentium controverſiis. Extant hodie ejuſmodi Reſcripta Clementis IV. & V. Joannis XXII. Benedicti XII. Innocentii VI. Urbani V. Innocentii VIII. & jugis iſta mandatorum ſeries, perennatam in Præpoſitis juris dicundi ſagacitatem, Romanæ curiæ exploratam demonſtrat,

Chronic. Goud.

Religionis habitum pia Fundatrix, Religionem moribus ſuis dudùm referens, aſſumpſit in Campo-Regio, illicque vitam humilibus obedientiæ obſequiis conſecratam, ſanctiſſimè clauſit anno 1266. Devaſtato monaſterio, urna ejus plumbea in Templum novum tranſlata eſt anno 1572. Guillelmus Arauſicanus Princeps, aſſertor libertatis Hollandiæ, arma adversùs Hiſpaniam dum moveret anno 1584. Delfas aggeribus munierunt Hiſpani, & ne receptaculum ſuburbanæ domûs præberent hoſti, Connixveldiam ſolo æquarunt. Militaris providentia deditionem urbis non impedivit, victor Princeps invaſit Delfas, & legitimi Principis autoritate proſcriptâ, Religionem uno auſu Catholicam proſcripſit

Collectas hinc indè prænobilis cœnobii quisquilias, & è pulvere erutas, in ſpei noſtræ argumentum, & ad poſterorum doctrinam expoſuimus. Supereſt ut Præpoſitorum & Magiſtrarum ſeriem, acceptam ab eximio monumentorum Hollandicorum indagatore D. *Vanhuſen*, ſubnectamus. (a)

SERIES PRÆPOSITORUM
Campi-Regii.

Gerardus, florebat anno 1280.
Henricus *Byl*, vivebat anno 1314.
Arnoldus præerat, anno 1326.
Nicolaus, anno 1329.
Joannes *de Woudrichem* ab anno 1347. ad 1358.
Gyſebertus anno 1398.
Willelmus *Scuyter*, ab anno 1399.
Udo altare S. Petri Schiedami contulit anno 1427.
Willelmus *Van-Doesburch* florebat anno 1460.
Joannes *Braetsbeck*, tranſlatus ad Inſulæ B. Mariæ Prælaturam anno 1467.
Hermannus de *Roſſum*, anno 1515. factus Abbas Inſulæ B. M.
Nicolaus *Van-Keten* ab anno 1515. ad annum 1528. regimen geſtaſſe legitur.
Abraham *Vanevelt* agebat in vivis anno 1550.
Jacob *Starck*, Vicarium generalem Campi-Regis ſe inſcribebat anno 1572. & hic diſjecto monaſterio præfuit ultimus.

SERIES MAGISTRARUM.

Aleydis *Goëdelyns* quæ anno 1322. dedit cœnobio novem jugera, & domum in officio Kotelano cum vaccis quinque.
Anno 1398. Elizabeth *Van-Antvoort*.
Anno 1421. Catharina *Muys Van-Holy*.
Anno 1488. Catharina, quæ cum ſuo conventu Crucem ſumpſit.
Mathildis *Van-Meteren* præerat anno 1528.
Anno 1535. Alyda *Van-Malſen*.
Anno 1540. Elizabeth *Van-Adrichem*.
Catharina *Utenham* ultima Magiſtra, Ibelſtadii defuncta ætatis ſuæ 89. æræ Chriſti anno 1596.

Vide probat. à col. CCCXLIX. ad col. CCCLV.

CAMPUS-ROSARUM.

Campus Roſarum. Fl. Horti Floridi. Diœc. Groningana. Circaria Friſiæ.

* Id eſt, ſecularis Sacerdos.

PAtrio nomine *Romeſwert* primitùs appellabatur Campus-Roſarum : lapſu temporis ſub *novi Clauſtri* ſive *Nycklooſter* vocabulo audiit apud Omlandos Parthenon ille in Fiwelingiorum agro poſitus, non procul à monaſterio *Feldwert* Ordinis S. Benedicti, ad quod Emo Laicus* Sacerdos declinans, habitum monachilem induerat : unde paulò poſt egreſſus, in ſuæ proprietatis fundo Oratorium ſtruxit anno 1204. amitinumque ſuum Emonem Huſdingæ Plebanum, accerſivit ſui propoſiti conſcium & coadjutorem. Pari voto, unoque ſenſu, Oratorium & vicinas ædes Sanctimonialibus Ordinis Præmonſtratenſis delegarunt anno 1214. Collectam Virginum turbam Emo Werumenſis Abbas, moribus informavit, & diſciplinâ ; ibidemque vivendi finem feciſſe narrat his verbis Menconis Chronicon, ſub annum 1237. » R. P. Emo & piæ recordationis apud Deum & homines, in nocte B. Luciæ » Virginis, quam ſemper dilexit ſpecialiter ac ei » ſervivit, Vigiliam ejus jejunando .... accedente feſto ejus, ſupplicavit eidem Virgini, » morbo invaleſcente, ut ſi eo anno ſecundùm » Dei ordinationem, eſſet moriturus, eâ nocte » ipſius precibus ad requiem tranſiret. Eâdem » igitur, dictis Matutinis, coram poſitis Fratri» bus & Sororibus in novo Clauſtro, cui ipſe » tanquam rigator, nomen *Campus Roſarum* » impoſuit, de laboribus & ærumnis carnis crep-

Sacræ Antiq. Monum. p. 516.

(a) Hiſt. Ultraject. 419. & 420.

Digitized by Google

» tus, dormivit cum patribus ſuis; omnibus, qui » adſtabant, Fratribus non modicùm flentibus.... nec non & Sororibus, quas ipſe tanquam oviculas debiles & infirmas..... eò ſollicitiùs nunc blanditiis demulcendo, nunc » etiam minis & terroribus deterrendo, uni viro » deſponderat Virgines caſtas exhibere Chriſto.

Anno 1220. ab irrumpente & Friſiam devaſtante diluvio, domus Campi-Roſarum magnam rerum & ædium ſuſtinuit jacturam, quam ſic pinxit Emo in Chronicis, » Venit diluvium, » & operuit ſubitò totam terram, & manſionem Virginum & Sororum, & ſubmerſit » oves, & boves, & univerſa pecora earum.... » quid facerent illæ agniculæ nunquam expertæ talem cladem? cœperunt quærere tutam » ſtationem, & ſe connexis manibus tenere » gregatim, confiteri ad invicem & pſallere, » & ad exitum præparare. Cumque domus » illa, in quam conſcenderant,..... jam ictibus procellarum diſſiparetur, diviſæ ſunt ab » invicem, & pars conſcendit Oratorium, pars » altera domum Auſtralem, & ſtatim domus » poſt fugam earum, ſtare ultrà non valuit. » Porrò ex colliſione trabium fractæ domûs, » rumpebantur partes alterius, & tunc præparabant ſe, & animas ſuas Deo commendabant connexæ manus & mentes; & aquæ » innundaverunt in altum....., ſanè Deus pepercit Oratorio miſericorditer, quod propter » ſui eminentiam, facilè potuit expugnari à » ventis, propter ſemetipſum, & ſereniſſimam » Virginem matrem ſuam, & Ancillas ſuas, » & fugit mare.

Ibid. p. 451.

Tantæ cladi reparandæ celerem appoſuit manum Werumenſis Abbas; non tamen ante annum 1261 potuit opus perfici. Vix perfectum eſt, cùm ecce inundatio intumeſcens conventum Occidentalem, & partem tignorum Parthenonis diruit. Terræ motus diluvio ſuccedens, ſic murorum fundamenta commovit, ut parietibus inhærentia excuſſerit altaria.

Ibid.

Anno 1287. iterùm æſtuantis maris fluctus monaſteria Friſiæ abſorpſerunt. Quantam Campus-Roſarum ſuſtinuerit ruinam, ex Werumenſis Abbatiæ conterminæ, ſtrage conjicimus. Attamen utrumque cœnobium fatis hiſce ſuperſtes floruit, uſque dùm Dei flagellum hæreſis, utrumque decoxit.

CANDIDA-CASA.

Candida Caſa. Filia Viridis Stagni. Diœc. Candida Caſa. Circaria Scotia.

CAndida-Caſa, antiquitùs *Leucophia*, hodiè *Witherna*, ſedes Epiſcopalis Scotiæ, Glaſcovienſis Metropoleos ſuffraganea, ad Præmonſtrat. Canonicos anno 1177. tranſiit, vocante & poſtulante Chriſtiano Epiſcopo, Religioſos *Viridis-ſtagni*, qui in Clerum, regularem invexerunt vitam, ad extremos Religionis Catholicæ in Scotia halitus duraturam. Ex hac immutatione ſtatûs, nomen Fundatoris obtinuit Chriſtianus in Nechrologiis plerarumque Ordinis Abbatiarum. Walterus agmen Canonicorum *Viridis-ſtagni* in Candidam Caſam deduxit, illoſque rexit ſub Prioris titulo, qui ad ſucceſſores manavit conventualis Eccleſiæ Præfectos. Sub hac nuncupatione Adamus ejuſdem loci Canonicus, Soliloquiorum libros duos, Waltero inſcripſit, facto poſtmodùm Caſæ Candidæ Epiſcopo, Walterum excepit* Adamus, eruditione celebris, cujus opera evulgavit Antuerpiæ Godefridus Ghiſelbertus Prior ſancti Nicolai Furnenſis anno 1659. Præter Cathedralem Eccleſiam, alia duo Ordinis noſtri monaſteria extitiſſe dicit Dempſterus in Hiſtoria gentis Scotorum. Horum alterum erat Abbatia, aliud Prioratus; ambo intra civitatis ambitum; ambo à Ferguſio Comite Glaſcovienſi fundata.

* V. Anecdota P. Pez. t. 1. Par. 2. p. 337.

Prior Cathedralis Eccleſiæ, cui incumbebat cura Canonicorum, ſub Epiſcopi authoritate, qui paſſim dicebatur & Abbas, Comitiis generalibus Ordinis, ſuo ſe ſiſtere debebat ordine & tempore.

Præerat Canonicorum illius Eccleſiæ Collegio, anno 1505. Henricus Prior, & Circariæ Scotiæ Viſitator ad revocationem uſque conſtitutus. Inter ipſum, & Quintinum Abbatem *Viridis-ſtagni* * ſubortum diſſidium, à Capitulo generali anni ſequentis ſic diremptum eſt. *Videlicet, quòd amodo ipſe Prior uſque ad revocationem Capituli generalis ſit Viſitator Circariæ Scotiæ, cum autoritate ſubſtituendi prædictum Abbatem Quintinum loco ipſius ad viſitandum prædictam Circariam, & factâ viſitatione per dictum Abbatem non poterit prædictus Prior annulare vel caſſare ordinationes factas per eundem Abbatem, & caſu quo præfatus Prior ante dictum Abbatem obierit, præfatus Abbas Sedis animarum authoritatem viſitandi habebit uſque ad revocationem dicti Capituli generalis.*

* Aliàs Sedis-animarum.

Ut Epiſcopatûs onera faciliùs Antiſtes poſſet ſuſtentare, Capella regia Sterlingenſis reditibus ejus annexa eſt. Poſtmodùm verò eidem ſuperadditi ſunt fundi Abbatiæ de Trauglandia, ejuſdem Diœceſis, Ordinis Præmonſtratenſis, per Bullam Clementis VII.

Digitized by Google

CAPPEL.

Cappel Filia Arnſtenien. Diœceſis Mogunt. Circaria Vadegotia.

AD oras fluvii *Lippiæ* & ad pagum *Draſſi*, Cappellenſis Parthenon, eò loci fuit erectus, qui ab anno 784. Capellà inſtructus fuerat à Carolo Magno, ut Francis ibidem occiſis, chriſtianâ parentaret ſepulturâ. Proventus ad piacularia ſacrificia additos fuiſſe à Principe pio fama eſt, quos ſucceſſu temporis auctos tranſcripſit Arnſtenienſi Abbati Arnoldus *Selchovſen*, Archiepiſcopus Moguntinenſis, anno 1154. ut Sanctimoniales illic collocaret ſub Præpoſiti gubernio.

Virginibus ſtemmate inclytis ſplenduiſſe Cappellam, faſti referunt Arnſtenienſes; nobilitatem generis æquabant virtutibus; nec ante ſeculi decimi quinti occaſum, à tramite Religionis deflexiſſe culpantur. Cùm indulgentior Præpoſiti ferula, & otiantis P. Abbatis cenſura non revocaret devias ad diſciplinæ tenorem, Bertholdus de *Henneberg* Archiepiſcopus Moguntiæ paternâ monitione, Adamum Montheburanum Abbatem Arnſtenii perſtrinxit, juſſitque, datis ad hoc mandatis 15. Auguſti 1494. ut in Veſtalium Cappellenſium vitam paulò liberiorem, inquireret, & ad priſtinam vivendi obſervantiam revocaret errantes. Paruit Abbas & pro ſui officii debito, viſitationem inſtituit, in qua reſectis abuſibus, ad ſeveriorem diſciplinam paternâ autoritate adduxit.

* T. 1. Hiſt. Mog. p. 505.

Laxavit reformatis & Ordini reconciliatis Virginibus habenas, graſſans paulò poſt per Germaniam hæreſis, quæ vires acquirens ſerpendo, Comitatum Lippienſem, tempore Simonis Comitis, invadere auſa eſt. Verùm obſiſtens Simon irrepenti, frontemque jam attollenti errori, Lippiam ipſam arcem & propugnaculum hæreticos expugnavit, & Paſtores pſeudo-evangelicos, ſolum coëgit vertere. Fatis functo Simone, anno 1536. Bernardus filiorum natu major, errorem à patre profligatum blandè auſcultans, hunc in pleriſque Dynaſtiæ ſuæ locis conſtabilivit. Per traducem filio ſuo Simoni VI. moriens anno 1576. tranſmiſit, & iſte, filio cognomini conſignavit in dotem.

Sub hoc Simone nuncupante *Craſſo*, quod à proavis tentatum, ſed infectum erga Cappellam fuerat, audentiùs conſummatum eſt. Nobiles & Catholicæ Sanctimoniales, quas reverita, aut venerata erat hæreſis uſquemodò, irreverenter proſcriptæ ſunt, & Magdalena filia Comitis, Abbatiali Cathedræ impoſita, Lutheranas Veſtales, expulſis Catholicis Virginibus, ſubſtituit. Expetita poſt modùm ad thorum Comitis Ritbergici, Abbatiam pro ſponſo dimiſit, & ad Annam Mariam ſororem, quaſi titulo hæreditatis, migravit Abbatia, quam anno 1690. gerebat.

Adverſùs filialis monaſterii prædones viriliter pugnavit Ægidius ab *Humhoven* Abbas *Knechſtedii*, ſumptibus, vitæ diſcrimini & viarum periculis ultrò ſe committens, nihil prætermiſit, quò Chriſti & Ordinis patrimonium vindicaret. Sed prævalens in Germania hæreſis, caſſos fecit Abbatis conatus. Inſtauravit illos Leonardus *Treveren*, deceſſoris æmulatus zelum. Hoc unum de multiplici labore præmium reportavit, ut portionem aliquam Norbertinæ hæreditatis eriperet è naufragio, qui totam ſalvare non potuit. Prædium unum Cappellæ obtinuit, cui affixit Præpoſituræ nomen & decus, quaſi in ſequeſtro poſitæ; ibidemque Canonicum, Præpoſiti Cappellenſis dignitate, inſignem conſtituit, cum ſocio, divinis uſque in hanc diem operantes.

CAPELLA AD PLANCAS.

Capella ad plancas. Filia Belli-loci. Diœceſis Trecenſis. Circaria Franciæ.

AB oppido Bellofortienſi unâ & ſeſqui horâ diſtans erat locus, ad Comitum *Bello-fortiæ* amœnitatem lepidè à natura inſtructus, qui *Capella* dicebatur, etymon habens à ſacello tabulis compacto, ad quod, orationis cauſâ, Chriſtiani, & pii Proceres, in Campaniæ Comitatu famoſiſſimi, divertebant. Illic Symon Dynaſta *Bello-fortiæ*, & Emelina ejus conjux, pari voto, & communi devotione, Abbatiam Ordinis Præmonſtratenſis, ſub annum 1146. conſtruxerunt; conſtructam ſuâ confirmatione munivit Eugenius III. anno 1147. dum Pariſiis verſaretur. Simon Fundatoris filius, paternam dotem auxit novis beneficiis anno 1152. quibus Joffridus *Joinvillæ* * Toparcha, & Campaniæ Comitis Henrici Seneſcallus, de conſenſu Felicitatis uxoris ſuæ, addidit terras *Longevillæ* * adjacentes, quas antiquitùs, nullo forſitan ſucceſſu, Rogerus Joffridi pater contulerat. Anno eodem 1157. Olivarius Miles de *Droniaco* * partem cujuſdam terræ ſitam in territorio ſancti Audoënii, pro remedio animæ ſuæ, & pro filia ſua, quam in Eccleſia Capellæ ſervitio Dei mancipaverat, donavit. Is erat exiguus monaſterii fundus, multorum Fratrum ſuſtentationi modicæ ſufficiens, & largo egenorum victui.

* Joinville.

* Longeville.

* Dronet.

I.

Subductam ex Bello loco coloniam primus rexit GALTERUS Abbas, cui Eugenius III. Bullam confirmatricem fundationis inſcripſit anno 1147. In medio Sanctuarii tumulata ejus oſſa, noſtris diebus à P. *Leſcot* Priore moderno monaſterii, reperta ſunt in ſarcophago, unà cum

Digitized by Google

ſtola panni ſerici, alterâ parte villoſi, & calice cyprio deaurato.

II.

REGINALDUS anno 1172. præfuiſſe legitur.

III.

OBERTUS teſtis ſubſcribit anno 1182. Chartæ Simonis Domini *Belliſortis* pro Abbatia de *Bullencuria* in Diœceſi Trecenſi. Vide du Cheſne, *Preuves de la maiſon de Broyes & de Chateauvillain. pag. 21.* ſucceſſores ejus paucos ex tabulis hos collegit Mauritius *du Pré*, nullâ temporis ratione ſervatâ.

IV.

GUILLELMUS.

V.

GERMUNDUS ex Priore *Moncelli*, Abbas Capellæ deſignatus.

VI.

GALTERUS II. quo deſinit & deficit Abbatum ſeries, ob interpolata horum temporum documenta. Primus poſt ſecula occurrit

VII.

STEPHANUS *REMY* anno 1501. electus Abbas.

VIII.

JOANNES *NANTHIER* anno 1519. electus, præfuit ad annum 1528. Prælaturam abdicans, tranſmiſit in

IX.

JOANNEM *LE SELLIER*, quem P. Abbas *Belli-loci* confirmavit. Anno 1545. fatis functo Joanni ſucceſſit ex nominatione regia

X.

JACOBUS *DU PLESSIS*, Prothonotarius Apoſtolicus, quem excepit

XI.

CLAUDIUS *l'HOSTE*, qui poſſeſſam aliquot annis Abbatiam, tranſcripſit in filium

XII.

NICOLAUM *L'HOSTE*. Hic profeſſione emiſſâ Præmonſtrati, dignitatem primo reſtituit decori. Capitulo generali 1618. interfuit. Poſt ejus fata, irrecuperabili damno, abiit Capella ad Commendatarios: hodie quintus eo titulo Abbatiam detinet; & ſub horum regimine, Paſtoratus *Charchericurtis* * ab Athone Trecenſi Epiſcopo conceſſus, ad ſeculares, paucis ab hinc annis, Parochos, per Abbatum incuriam tranſlatus eſt, cum filiali Eccleſia de *Rambercourt*.

* Chaceri-court.

SS. RELIQUIÆ.

Sanctæ Floræ Virginis & Martyris, inter tutelares monaſterii Patronas ab omni ævo aſcriptæ, caput aſſervat Capella, ejuſque Feſtum 29. Julii celebrat ſolemni ritu.

Hanc eſſe eandem colligo, quam in Martyrologio Romano ſub eam diem recolit Baronius, & Martyrem ſub Gallieno Imperatore illuſtrem decantat. Anno 861. tranſlationem illius ac ſociarum, factam refert Joannes Aretinus epiſcopus. Qualiter verò ad Capellenſes ſacrum pignus devenerit, ignorant ipſimet Reliquiæ poſſeſſores, maximâ inſtrumentorum parte ſpoliati. Vide Probat. à col. CCCLV. ad col. CCCLVIII.

CAPPELLA
propè Coloniam.

Cappella. Fil. olim. Floreffia, poſtea Knechſtedii. Diœceſis Colonienſis Circaria Veſtphaliæ.

NObilium Virginum inſignem Præpoſituram *Cappellam*, duodecimo ſeculo vix mediante, in Sigeno Principatu conſtruxit Willelmus Miles, cognomento *ſolidus*, *& conſtructam dotavit bonuſculis quibuſdam, piè cogitans de ſalute animæ ſuæ*. Tenui fortunâ inſtructam, tradidit *ſanctis Dominabus, ut in ea religioſè viverent & per ſanctam Religionem pro ſe & pro aliis indeſinenter Deo ſupplicarent.* Hic non ſtetit pii Fundatoris ſollicitudo atque futuri providentia: etenim metuens ne cœptum opus, ſuperioris poteſtatis deſtitutum patrocinio, brevi corrueret, Adolpho de *Altena* Colonienſi Archiepiſcopo, locum illum obtulit, ſupplicans, ut eidem de perſonis idoneis provideret, eaſque autoritate foveret ſuâ.

Florebat tum Religio Præmonſtratenſis variis in regionibus, & multiplicata jam tum monaſteriorum proles. Floreffiam moderabatur eâ tempeſtate Joannes de *Auvelois*, vir apoſtolicus, qui ſanctiſſimi P. Norberti virtutes moribus exprimebat. Adolpho notum eum fecerat pietatis, & ſanctiſſimæ converſationis fama celebrior. Illum accivit Præſul, eique tranſcripſit Cappellam Diplomate ſuo tenoris ſequentis:

» In Nomine Sanctæ & Individuæ Trinitatis. » Adolphus Dei gratiâ Colonienſis Eccleſiæ » Paſtor humilis, Chriſti fidelibus in perpetuum. » Quæ ſanctè & religioſè fiunt, quantò Chriſto » gratiora ſunt, tantò majori diligentiâ tranſmitti » merentur ad notitiam poſterorum. Series » enim annorum nonnumquam reddit obſcurum, quod præteriit, & ideo neceſſaria eſt » ſcripti inſpectio, ut per eam ſervetur in memoria, quod ex caritate principium accepit & » promotionem. *Willelmus* Miles, cognomine

Digitized by Google

» *Solidus*, de propriis bonis Capellam conſtru- » xit, & conſtructam dotavit bonuſculis qui- » buſdam, piè cogitans de ſalute animæ ſuæ. » Eccleſia prædicta, quæ proprio nomine *Capel-* » *la* vocatur, data eſt ſanctis Dominabus, ut » in ea religioſè viverent, & per ſanctam Reli- » gionem pro ſe & pro aliis indeſinenter Deo » ſupplicarent.

» Locum totiens nominatum, & univerſa » ad eum pertinentia Willelmus Miles in manus » noſtras reſignavit, noſtræ diſcretioni, & eo- » rum qui nobis in dignitate ſuccedent, regi- » men loci, defenſionem, & protectionem fi- » deliter committendo in præſentia plurimo- » rum, ut Ego & ſucceſſores mei Advocatiam » loci ſemper teneremus nunquam eam transla- » turi ad manus aliorum. *Abbati de Floreffia &* » *ſuæ Eccleſiæ locum illum ſubjecimus, ut Sorores* » *religioſè viverent, juxta Abbatis præceptum* » *& conſilium, & illius perſona, quæ per Abba-* » *tem, Capellæ præficeretur.* Si autem perſona, » quæ per Abbatem loco jam dicto præficitur, » ad regimen loci non ſuffecerit, vel minùs re- » ligioſa inventa fuerit, Abbas hanc perſonam » deponere debet, & aliam magis utilem & plus » idoneam ſubſtituet. Ordinabitque etiam pru- » dentum conſilio & propter cautelam rationa- » bilem, ne numerus Sororum excederet nume- » rum quadrageſimum, niſi illa intercederet ne- » ceſſitas, unde Eccleſia multùm poſſet juvari, » & propter quam religioſè diſpenſari poſſet » contra primam ordinationem. Quando de » hoc numero continget Sororem decedere, » alia ſuſcipietur communi conſenſu ad hoc in- » clinato, nullâ re interveniente, quæ aliquid » ſapiat, quod ſit irreligioſum. Statutum etiam » eſt, Abbate præſente & approbante, ſpiritua- » lem curam hujus domunculæ Eccleſiam Flo- » reffienſem nunquam debere à ſe removere, ne » Sorores deſtitutæ maneant, & compellantur » inconſolabiliter deflere Patris ſpiritualis defe- » ctum. Tres Sacerdotes, cum uno Diacono in » eodem loco continuò eſſe debent, qui ibidem » jugiter Deo deſerviant, & Sororibus in ſpiri- » tualibus provideant. Iſtis ſtatutis Abbas Flo- » reffienſis interfuit, & de manu noſtra ſuſcepit » locum præſentibus quibuſdam de Fratribus » ejus. Conventus etiam totius Eccleſiæ Floref- » fienſis ad hoc ſuum conſenſum inclinavit fra- » ternè & benignè, cùm noſtræ litteræ ad eum » pervenirent pro hoc ipſo impetrando. Ut au- » tem hæc rata & inconvulſa permaneant, ſigil- » lo noſtro & Eccleſiæ Floreffienſis ſigillo corro- » borata ſunt. In præſentia plurimorum noſtro- » rum ſunt hæc inſtituta, Ludewici majoris Præ- » poſiti; Udonis majoris Decani: Brunonis.... » Præpoſiti: Theodorici S. Gereonis Præpoſiti: » Tirrici S. Andreæ Præpoſiti: Tirrici SS. Apo- » ſtolorum Præpoſiti: Ludewici S. Severini De- » cani: Hildebrandi S. Comberti Decani: Gi- » ſelberti S. Andreæ Decani; Ivonis SS. Apoſto- » lorum Decani: Herimanni majoris Eccleſiæ » ſecundi Decani: Herimanni Corepiſcopi: » Rodulphi Scholaſtici. Nobiles etiam terræ hu- » jus interfuerunt, Henricus Dux de *Lemborc*; » Lutharius Comes de *Hoſtaden*: Willelmus » Comes Juliacenſis: Henricus Comes de » *Seyna*, & fratres ejus Everardus, Arnoldus » & Fredericus, Comites de *Althena*: Gerar- » dus Comes de *Are*: Everardus de *Hengebach* » & filius ejus Willelmus: Albertus de *Saſen-* » *berg*: Gerardus & Conradus de *Blankenheim*. » Aderant etiam miniſteriales B. Petri Henricus » de *Volmuſteine*, & frater ejus Gerardus; Hē- » rimannus de *Alſethra*: Herimannus Came- » rarius de *Bacheim*: Herimannus Advocatus » Colonienſis: Herimannus Scultetus de *Suſato*: » Otto Camerarius, & alii quamplures tam » Clerici, quàm Laïci. Acta ſunt hæc anno » Dominicæ Incarnationis MCXXXVII. » Indictione xv. Præſidente Romanæ cathe- » dræ Cæleſtino Papa III. Regnante Hen- » rico Romanorum Imperatore ſemper Au- » guſto.

Strictiſſimâ hâc, ſed non durabili lege & vinculo, ſubjectum eſt Floreffienſi Abbati, Cappellenſe Parthenium.

Quo pacto, aut quo præcisè tempore, Floreffiam declinaverit, ut ſe ſubderet *Kneeſtedenio*, neſcimus: id tamen contigiſſe ante ſeculi xiii. finem teſtatur nota hæc exſcripto mox Diplomati in Chartulario Floreffienſi annexa: *Patet ex quodam obituario Floreffienſi dictam Capellam in monaſterium Virginum erectam fuiſſe diù ſub directione Floreffienſium; ex eo quod plurimæ Virgines defunctæ notentur, non ſecùs ac Wanzienſes & Poſtellanæ, & vocentur* Sorores noſtræ. *Qualiter autem à Floreffia dicta Capella ſeparata fuerit, non ſatis innoteſcit.* Exaratum eſt primigeniâ manu hoc additamentum, ſed Chartularium ipſum pergameneum *ex authenticis & originalibus tranſcriptum eſt, jubente Reverendo Patre Ægidio de* Noëla, *Divinâ providentiâ Abbate Eccleſiæ Floreffienſis, primo creationis ſuæ anno, qui fuit anno Domini* MCCLXXXII. *in die B. Mariæ Magdalenæ per F. Gerardum de Colonia, Canonicum Helencinenſem.*

Floruit invigilante Kneeſtedenſi Præſule, qui in Abbatis Floreffienſis paternitatem ſucceſſerat, floruit, inquam, pietate, floruit Religionis zelo Cappellenſis Parthenon, uſque ad ſera Ruperti Bavari, Archiepiſcopi Colonięſis, tempora: tunc enim in eam prolapſæ ſunt Canoniſſæ morum corruptelam, ut ipſas tanquam incorrigibiles in diverſa emiſerit cœnobia, arctiori jugo & clauſurâ continendas; in ipſos deinde monaſterii proventus injecerit manum, ne quod à piis donatoribus, ad pios uſus fuerat collatum, prophanis inſerviret. Non movit Rupertum melioris vitæ ineundæ geminata promiſſio; non flexit concors Ordinis ſupplicatio. Æquiorem in Hermanno de Haſſia, ſucceſſore Ruperti judicem nactus Ordo Præmon-

Digitized by Google

ſtratenſis, fecit ſibi placatiorem. Cùm enim Proceres in Capitulo generali ad S. Martinum Laudunenſem congregato, anno 1498. humili epiſtolâ, & per Abbates Steinfeldiæ, Cappenbergæ, & Arnſtenii delegatos oratores, Hermannum ſuper reſtitutione Parthenonis reverenter exoraſſent, ſpopondiſſentque Præſuli tales denuò eſſe inducendas in Cappellam Sanctimoniales, quæ ſeniorum labem moribus religioſis abſtergerent, illicò ad lenitatem revocatus, reſcidit pœnale judicium Ruperti, & conſcriptis tabulis, Parthenonem cum omnibus ſuis juribus & bonis, reſtituit Ordini.

Ab hinc ad annum 1504. bonum Chriſti ſpiravit odorem Cappella. Ejus famam nonnihil minuit Margareta de *Kobenrode* Sanctimonialis Profeſſa, quæ ad ſeculum evolans, Gurcenſem Cardinalem ad Germaniæ partes Legatum pro expeditione ſancta in Turcas promovenda, ſic delinivit lacrymis, & nummis placavit, ut diſpenſationem in votis, & matrimonii contrahendi obtinuerit licentiam, partibus inauditis. Ex ſubſecuto Monialis apoſtatæ connubio ingens ſcandalum Reip. natum, magnam Cappellæ inuſſit infamiam, quaſi ſceleris conſciæ. Querulas Abbati Steinfeldiæ litteras conſcripſit Hermannus, & reformationis vatem & vindicem interpellavit. Ocyùs advolavit Abbas Joannes, negotium exploraturus. In acta probationes redegit, & Archipræſulem vulgi rumoribus præoccupatum conveniens, adeò luculenter Monialium cauſam dixit, ut totum, ſi quod erat, crimen in præcipitem Legati diſpenſationem refuderit, nihil veritus purpuræ majeſtatem, ubi innocentiæ cauſa vertebatur.

Qui potuit caſti Parthenonis tutari famam, non potuit illum vindicare ab interitu, in quem conditores ipſiuſmet cœnobii conjurarunt Naſſovii Comites, dum errore infecti, ad errorem trahere voluerunt Virgines fidei integræ; illas blandis ſermonibus alliciendo, iſtas tormentorum intentatis aut adhibitis cruciatibus, ad defectionem provocando.

Steterunt pleræque immobiles, & tortoribus ipſis fortiores juvenculæ, ſpreverunt minaces iras, & ſupplicia. Fractus quaſi ad pœnitentiam Comes, malos ex parte animos poſuit, paſſuſque eſt ut Collegium æquâ diviſione in catholicas, & acatholicas Virgines ſcinderetur, æquali gauderent ſportulâ, & alternis ſtationibus laudes Deo canerent, diverſis labiis.

Joanne II. Naſſovii & Siegenæ Comite fatis functo anno 1623. Joannes III. paternæ ditionis, at erroris neutiquàm hæres, hæreticos generali edicto è Dynaſtia Siegenſi proſcripſit anno 1626. laudabile facinus laudabili minùs conſilio dedecoravit. Triticum & zizania ſimul è Cappellenſi Gynæceo, ad malevoli votum eradicans, Virgines fidei Catholicæ, unà cum acatholicis expellere, totamque earum ſubſtantiam tradere Patribus Jeſuitis conſtituit: utque ritu catholico, non ſatis recolendas Sanctimoniales ſpoliaret, ſub Romani Pontificis approbatione, & ſub ſpecie religionis exturbandas judicavit. Urbanum VIII. igitur ſupplici convenit libello, & quæſitis à falſitate, veri coloribus, Aſceterium olim à Franciſcanis, modò à Ciſtercienſibus Monialibus occupatum, earum Eccleſiam calviniſticis perſonare dogmatibus, ipſas denique Moniales veneno hæreſeos potas, expoſuit; gratiſſimum proinde, ac utiliſſimum fore Religioni Catholicæ, ſi extinctis Virginibus, domus regularis, illiuſque fructus Collegio ſocietatis Jeſu erigendo *Siegæ* deſtinarentur.

Favit Pontifex ſupplicantis petitionibus, & 18. Julii 1627. monaſterium ſuppreſſit, omnemque illius dotem addixit Societatis Patribus. Papali reſcripto munitus Comes, ſolemni programmate invadit Cappellæ bona, ſacram ſuppellectilem, Chartas Archivii ſequeſtro Prætori tradit, Prædicantem cum ſua prole pellit in exilium, & Virgines catholicas, quaſi erroris conſcias, ſpoliat violenter indiſtinctim.

Perſecutionis novæ in neophyto catholico horrorem execrans Siegenſis Nobilitas, Comitem à conſilio fruſtrà avocatum, formali oppoſitione aggreditur, & conteſtatâ denuntiatione adversùs illatam Sanctimonialibus injuriam, reclamavit, familia de *Han de Bercken*, Fundatores repræſentans, tumultuariæ ſeditionis caput & dux, oppoſitiones ſuas juridicè deduxit, Fundatorum pias intentiones defraudatas objiciens, Ordinique Præmonſtratenſi ſubductum Parthenonem à ſeculis ipſi unitum, & nullâ juris ſervatâ formâ, partibus quoque inauditis avulſum, conqueſtus eſt; hæterodoxarum Virginum agmen admixtum catholicis, reſecandi monaſterii legitimam non præbuiſſe cauſam arguit; cùm ad ſanam fidem degeneres aut reduci potuerint, aut indociles amoveri, ſtatu & fundatione ſemper integris. Proptereàque contra attentatam à Comite innovationem, ſpoliationem injuſtam, violentam extruſionem, proteſtari declaravit.

Non abſtinuit Comes ab inchoato opere, propter improbantium juridicas rationes; & quamvis Franciſcani Romæ ex falſo ſuppoſito tumultuarentur, jam jamque decretum ſuſpenſionis, à Congregationis de *Propaganda fide* Judicibus impetraſſent; quamvis ex errore facti Ciſtercienſes apud Pontificem pro reſtitutione monaſterii voces geminarent querulas; quamvis denique Joannes Abbas Ninivenſis Præmonſtratenſium Procurator generalis, æquiore titulo, ab invaſione membri Ordinis ad Papam meliùs informandum provocaret, nihilominùs ſpreto Tribunalis ſancti Decreto proviſionali, poſthabitis conteſtantium Ordinum clamoribus, ſub Prætoris manu, Virginum exulum poſuit bona, earum nequidem miſeratus inopiam.

Succedentibus annis Comites *Siegæ*, fide diſpares, de ſucceſſione paterna uſque ad diſcordiam contendentes, ad Monaſterienſem

Digitized by Google

congreſſum gravamina detulerunt, quæ judicio Cæſareæ Majeſtatis amicabiliter terminanda, commiſit Procerum conventus. Pendulâ interim definitione, fidei utriuſque Domicellæ in *Cappel* ſubinductæ ſunt, ſed neutræ, Religionis voto adſtrictæ. Sub annum 1658. P. Wilhelmus *Heimbach*, Canonicus Steinfeldenſis, & pro tunc Romerſdorffii Theologiam prælegens, adivit Cappellenſe Parthenium » in loco, » inquit, ſitum valdè horrido, & ſylveſtri, ab » Abbatiſſa, ſeu Magiſtra pro tempore catho» lica, benevolè ſuſceptus ſum: in Templo Sa» crificium Miſſæ obtuli, ſimul obſervans & » notans, quòd in eodem Templo menſa poſita » fuerit pro Cœna calviniſtica hæreticarum » Virginum inibi exiſtentium, & hâc tempeſta» te inſtar Canoniſſarum ſecularium viventium, » nullas tamen Horas legentium, etſi ab uno » latere chori, reperiantur ſtalla duodecim, & » ab altero ſex. Veſtigia etiam quædam admi» niſtrationis Jeſuiticæ reperi, vi cujus catho» licus Paſtor catholicis Virginibus divina admi» niſtrat.

Anno 1665. Celſiſſimus Princeps Joannes Franciſcus Deſiderius Naſſovius, Siegenæ Comes, & Ducatûs Limburgenſis Prorex, Steinfeldiam divertens 4°. Octobris, plura pro repoſitione Ordinis in *Cappel* ſpopondit humaniſſimo Abbati; ſed nec ipſe, nec ejus, alioqui Catholica poſteritas, ſponſionem liberarunt.

Anno 1720. P. Henricus *Freiſſem*, Magiſter Novitiorum in Abbatia Saynenſi, talem nunc eſſe Cappellæ ſtatum à Quæſtore loci catholico acceptam, ſubmiſit his verbis: » quinque ſunt hoc anno 1720. ibi Canoniſſæ, ſeu » Domicellæ nobiles, ſeculares, catholicæ; » quinque acatholicæ. Alternant in electione » Abbatiſſæ, quæ modò eſt acatholica de *Keſ»ſel.* Templum adhuc exſtat præclarum. In eo » alternis horis faciunt Officium Sacerdos Ca» tholicus, & Prædicans Lutheranus. Venera» bile, calices, & paramenta Sacerdotalia » cuſtodiuntur à catholicis Domicellis, quæ in » extante adhuc choro Virginum, perſolvunt » choraliter officium Marianum. Acatholicæ » etiam ſuos pſalmos horis ſtatutis; quamvis » & horam Officii, & locum declinantes, quan» doque ad templum non ſtrictè obſervent. Ha» bet quæque ſuas ædes ſeparatas, non omninò » magnas: Abatiſſa nobiliores, præter gallinas, » & parva quædam culinaria. Habet quæque » Domicella circiter tringinta quinque Impe» riales.

Seculo XIV. labente jam ad degenerem deflexiſſe vitam Præmonſtratenſes Canoniſſas, vitiumque ſimoniæ irrepſiſſe in admiſſionem Novitiarum, intelliges ex ſequenti Charta & lugebis.

Nos Gertrudis *Von Heygen*, &c. Catharina de *Zeppenfeld* Prioriſſa & Conventus monaſterii *Keppel*, fatemur publicè in his litteris pro nobis & poſteris noſtris, notumque facimus omnibus viſuris, audituris ac lecturis, quòd nos cum præſcitu & conſenſu nobilis & chari gratioſi noſtri Domini Comitis Joannis in *Naſſaw* & nobilis charæ noſtræ gratioſæ Dominæ Margarethæ de *Marca* Comitiſſæ in *Naſſaw*, Protectorum & Fundatorum noſtri prædicti monaſterii, uti etiam cum ſcitu & conſenſu Reverendi noſtri ſpiritualis Patris Domini Arnoldi Abbatis in *Arnſtein*, ſine cujus conſenſu & ſcitu nullum omninò ſtatutum erigere poſſumus, nec debemus, unanimiter & inſimul habito conſilio, in hoc convenimus, quòd in perpetuum ſervabitur & ſervari debebit, & nos debemus & volumus inviolabiliter ſervare, & promiſimus & promittimus vigore præſentium ita & taliter ut Religioſas Virgines decet & æqum eſt promittere pro nobis in monaſterio modò præſentibus, ac futuris poſteris ſtatutum illud ſervare eo modo quo ſequitur; & judicant noſtri præfati Domini & Dominæ, quod illud monaſterio noſtro utile & proficuum futurum ſit. Primò habebimus 24. Præbendas & non ultra, hunc numerum nec ulli debebimus aliquam earum promittere aut dare niſi una ex 24. vacua fuerit, aut per mortem aperta, & tunc nec volumus nec debemus ſuſcipere Filias vel Præbendam concedere niſi de equeſtri ſtirpe natis, & nec volumus, nec debemus aliquam pro Sorore accipere niſi quæ nobilis ſit, & dum Præbendam ſuſcipit, dabit pecuniam vel clenodium & donum ut ſequitur ſcriptum. Primo 50. florenos aureos materiâ & pondere juſtos, quos Magiſtra recipiet, & de iis dabit Priori ſex Turones, Magiſtra ſex Turones, Sacellanus tres Turones, quælibet Religioſa Virgo tres Turones; ulteriùs filia dabit Priori & Magiſtræ cuilibet duas amphoras vini, & cuilibet quatuor ſimulagines, Priori duas gallinas, & totidem Magiſtræ, Sacellano amphoram vini & duas ſimulagines gallinamque, uti & cuilibet Virgini. Item dabit filia Conventui 24. ulnas panni linei & 20. ulnas menſalium, ſexdecim ulnas mantilium; etiam dabit Priori & Magiſtræ cuilibet clenodium non infrà valorem ſex Turonum; ulteriùs filia offeret cereum trium librarum immiſſis duobus Turonibus qui manebunt Priori, cereus verò ſancto Joanni.

Etiam dabit filia mediam marcam valoris Sigenenſis pro ſcabello & panno, quæ tamen manebunt Eccleſiæ: ut hæc prædicta puncta & articuli inviolabiliter maneant, rogavimus nobilem noſtrum gratioſum Dominum Joannem Comitem in *Naſſaw* & Dominam Margaretam de *Marca* Comitiſſam in *Naſſaw*, in quorum protectione & patria ſumus, ut amborum ſigillum primò litteris hiſce appenderent, quod nos Comes Joannes & Domina Comitiſſa fatemur, quod ſcilicet nos prædicti duo, ad inſtantiam monaſterii, ſigillis noſtris munierimus & roboraverimus; & pro majori firmitate rogavimus noſtrum charum ſpiritualem Patrem

Patrem Dominum Arnoldum Abbatem in *Arnſtein*, ut & ipſe ſuum conſequenter apponeret, quod nos Arnoldus Abbas fatemur quod pro utilitate noſtri monaſterii *Keppel*, ſigillavetimus, & ſic nos quoque Gertrudis Magiſtra & Catharina Prioriſſa & totus Conventus, commune Conventûs ſigillum ultimò litteris his-ce addidimus, quæ datæ ſunt poſt Chriſti Nativitatem 1392. die S. Antonii Confeſſoris. Vide probat. à col. CCCLVIII. ad col. CCCLXIV.

C A P E L L A.
Propè Toloſam.

Capella Filia Caſæ-Dei. Diœceſis Toloſana. Circaria Vaſconiæ.

AD Garumnæ littora, tribus à Toloſa leucis, in prominentis monticuli vertice, cujus radices, ſinuoſus decurrens per circumcingentes ſylvas, alluit rivus, in Garumnam muros allambentem ab Oriente, ſe exonerans, poſita fuit anno circiter 1142. Abbatia Capellæ, & dotata ab Bernardo *Jordano de Inſula*, *proſapiæ illuſtris, & Comitum *Inſula-Jordani* inclyto autore & ſummo Dynaſtâ. Fundationis tabulas excepit anno 1143. Bernardus Abbas Caſæ-Dei, qui ſubductam è ſuo monaſterio Religioſorum turmam implantavit in Capella. Paternas donationes confirmavit anno 1171. Jordanus de Inſula, & beneficiis auctas, tradidit Guillelmo Abbati Capellæ.

* Liſle en Jourdain.

Sacræ Antiq. monumenta p. 13.

Quo tempore Albigenſes per Vaſconiam ſpargebant hæreſeos venenum, & Toloſatum agro inhiabant, Capellenſi Abbatiæ præerat Joannes, vir potens in opere & ſermone, qui pro Eccleſia & ejus aſſerenda fide, ſtrenuus epiſcoporum & prædicatorum commilito, adverſùs Albigenſes maximo fructu decertabat verbo & calamo.

Talem virum, tantâ eruditione & pietate tantâ clariſſimum, B. Dominicus in auxilium afflictæ Eccleſiæ, ad Toloſates appellens, ut primùm de fama novit, voluit noſſe ex contubernio. Venit Capellam, Abbatis virtutem, in ſuis Canonicis relucentem, ſuſpexit, doctrinam ex alloquio demiratus in præſule, exarſit in amicitiam adeò, ut quoties poſt prædicationis inſtantias, interiori vitæ vacare volebat, in Capella ſe reciperet, ubi ſtillantia ex ore Joannis ſcientiæ & religionis documenta capeſſebat.

Monumenta Conventûs Toloſani an. 1693. edita a Patre Per.

Sacra hæc inter otia, B. Dominicus, referente Toloſani conventûs Dominicani, Hiſtoriographo, Ordinis ſui jecit fundamenta, regulam, ſtatuta & ritus Præmonſtratenſis inſtituti adoptavit & ſuis præſcripſit adoptanda. Verùm ſi B. Dominicus ab antea Præmonſtratenſem regulam profitebatur, ſi jam in Abbatia Vitis emiſerat vota, ut validiſſimis argumentis evicit R. P. de *Noriega* S. Norberti Salmanticenſis Abbas eruditus; quid mirum ſi ad filios extenderit obſervantiam cui ſe devoverat, & ſocios fecerit vinculorum, quæ geſſiſſe non pœnituit, ſed addititiis ſtrinxit vinculis.

Ferale bellum quod ab hæreticis Calvinianis paſſa eſt Vaſconia anno 1570. eam Capellæ intulit cladem, ut in temporalibus attrita & in ædificiis ſubverſa, vix noſtrâ potuerit ætate reſurgere. Abbatum ſillabum paucula monumenta non ſubminiſtrant. Uno penè ſeculo familia de *Bertier* tenuit in commendam & Sanctuarium hæreditate poſſeſſum, tranſiit anno 1715. ad illuſtrem Dominum de *Moulezun* Archidiaconum Tarbenſem.

Paſtoratus quatuor regebant Capellenſes Canonici, eoſdemque Fulco Toloſanus antiſtes, anno 1247. confirmavit Joanni Abbati. Horum primus eſt Eccleſia de *Mairanis*. Alter, Eccleſia ſancti S. Joannis de *Ruſtiniaco*. Tertius, Eccleſia de *Mervilla*, intra cujus fines ſitum eſt monaſterium, & quartus Eccleſia *de la Couta*. Vide probat à col. CCCLXV. ad col. CCCLXVIII.

C A P P E N B E R G A.

Cappenberg. Filius Præmonſtrati. Diœceſis Monaſterienſis.

CAppenberg, olim ditionis Weſtphalicæ caſtrum, à monte longum offerente proſpectum, etymon habens, invictiſſimorum heroum Caroli magni, & Witekindi ſanguine, antiquiſſima & nobilis ſedes, ab eorum ſero nepote Godefrido Comite, in monaſterium Ordinis, viſionibus prodigioſis religioſam Caſtri transformationem portendentibus, & Divo Norberto prædicante, immutatum eſt. Ad Weſtphaliæ enim oras vir apoſtolicus, virtutum famâ, zeli ardore, & inuſitato pœnitentiæ genere notiſſimus, ut primùm adventavit, viſendi & audiendi excitus deſiderio Comes, ejus alloquiis & ſermonibus, ad ſeculi, & ſecularis pompæ deſpectum tam intimè exarſit, tanto devotionis æſtu ipſe, ejuſque nobiliſſima conjux Judita de *Arnsberg*, & Godefridi frater Otto, perciti ſunt, ut communi voto ſe, ſuamque arcem Norberto manciparint. Conſtantes in propoſito, nec fraterna odii lethalis conjuratio, nec mortis imminentis periculum, deterrere potuerunt. Deo propitiante, Norberto vim eorum virtuti addente, inſidias ſuperarunt hoſtium, vicerunt in patientia indomitos ſeculi Principes, & proſtratis circumquaque, etiam proprii generis, rugientibus adverſariis, feliciter voto potiti ſunt. Caſtrum mundanæ vanitatis monumentum vetus & illuſtre, de conſenſu Theodorici epiſcopi Monaſterienſis, Domino devoverunt anno 1122.

Digitized by Google

I.

Protinùs ad Religionis diſciplinam, ad divini cultûs obſequium aptaverunt accommodas ædes, & ne fœminis ad parem vitæ normam aſpirantibus cum Juditha, ſua deeſſent habitacula, duplex uno tempore ſtructum eſt pro duplici cœnobio, domicilium & utriuſque Præfecturam in ſe aſſumpſit Norbertus. Ipſi enim, tanquam loci Præpoſito, epiſcopus Monaſterienſis, & Honorius II. Pontifex, ſua inſcripſerunt Diplomata. Neque mirum id videatur, cùm filialis Godefridi erga Norbertum amor, & impendentes, in monaſterium procellæ, tanti rectoris exegerint præſentiam, qui novello germini daret incrementa virtutum, & inſilientem ſedaret potenti verbo tempeſtatem. Ergo ſub hoc magiſtro tyrocinia inſtituti Præmonſtratenſis fecerunt ambo conjuges, ipſo moderante ſuis ſermonibus, aut epiſtolis conveniente, dum Ordinis aut Eccleſiæ negotia aliò vocabant, ad perfectionis faſtigium conſcenderunt; nec ante, alium regundo monaſterio præſtituit ducem, quàm ad Archiepiſcopatum Magdeburgenſem promotus, in ſortem miniſterii totius Ordinis B. Hugonem, & in adminiſtrationem Cappenbergæ Ottonem d elegaſſet.

II.

ANNO igitur 1126. conſpirantibus Norberti, & Cappenbergenſium ſuffragiis, electus eſt Magiſter Otto cognomine *Legatus*, » qui » cum eſſet omni litterarum, ac ſcientiarum » genere excultus, ſtatu Reipublicæ Chriſtianæ, » ob exaſperatos Principum animos, periclitan» te, rogatu & juſſu Archiepiſcoporum multas » legationes tam in Italia apud Pontificem, » quàm apud multos Magnates, non ſine lau» de & gloria obivit. Ex quo etiam apud vulgus » nomen *Legati* obtinuit, & à prædictis Mag» natibus, in gratitudinis teſſeram, ingentem » puri & puti auri, argentique ſummam acce» pit; quibus ipſe ſtipendiis, cum conſilio ſuo» rum, in villa quadam, dicta *Reimagen* apud » Rhenum ſituata, duas vineas, alteram in pla» no, alteram in monte *Keldenich* jacentes, » comparavit in Cappenbergenſis Eccleſiæ uti» litatem. Quid plura? Epiſcopus Wernerus, Ec» cleſiam Cappenbergenſem, in filiam majoris » Eccleſiæ Monaſterienſis adoptavit, Archidia» conatûs titulo inſignivit Præpoſitum, perpe» tuâ libertate monaſterium donavit.

Annal. Cappenberg

Hinc manaſſe creditur inveterata lex apud Cappenbergenſes, ut nullus ad Canonicam profeſſionem admittatur, qui non ſit de Nobilitate equeſtri, ex utraque linea oriundus, ne filia maternæ nobilitatis degener, communi honorum matricis Eccleſiæ communicatione videretur indigna. His quippe privilegiis ab origine Cappenberga reſplenduit, ut ad electionem Monaſterienſis epiſcopi, Præpoſitus pro ferendo ſuffragio evocaretur, electumque Præſulem Archiepiſcopo Colonienſi confirmandum præſentaret. 2°. ut in Feſto Dedicationis Eccleſiæ majoris, aut in aliis potioribus anni ſolemnitatibus, Choro aſſiſtens cum duobus ſuis Sacellanis, ſportulam acciperet. 3°. ut in conſeſſibus Capitulantium & Comitiis, proximus aſſideret Epiſcopo. 4°. ut pro defuncto Cappenbergenſi Canonico eadem penderent precum ſuffragia, quæ pro ſuis evolvebant Canonici Cathedrales.

Anno 1152. Eugenius III. bona, & poſſeſſiones Cappenbergenſium ſub BB. Petri & Pauli protectione ſuſcipiens, illa confirmat, necnon Decanias de *Werne* & *Alen*, Ottoni & ſucceſſoribus ejus aſſerit. Tot honoribus, tantis beneficiis cumulatus Otto I. diem vidit extremum 3°. Kal. Aprilis anni 1156.

III.

OTTO II. frater Comitis Godefridi primi Fundatoris, ad gubernaculum Præpoſituræ ſublevatur. Tali apud Sueviæ Ducem Fridericum Conradi III. Imperatoris fratrem, pollebat olim autoritate, ut eum præ cæteris conſanguineis elegerit, qui Fridericum filium ſuum, poſteà Imperatorem cognomine *Ænobarbum*, & ordine primum, è ſacro baptiſmatis fonte levaret. Hujus gratiæ non immemor Fridericus, magnifico Diplomate, bona Cappenbergenſis Canoniæ anno 1161. confirmavit, Ottonem *dilectiſſimum, & conſanguineum ſuum* honorificè compellans.

Ferunt Annales Ottonem fuiſſe zeloſum amatorem & cultorem S. Joannis Evangeliſtæ, cujus ſolemnitates alacri feſtivitate tam in Eccleſia, quàm in Choro celebrari ſatagebat. Altarium nitoris, à B. Norberto tam ſedulò præſcripti, rigidus obſervator, totus in exornandis advigilabat. Crucem ex auro puriſſimo affabrè factam, calices pariter aureos, & alia ejuſdem metalli jocalia procuravit. Cum opinione ſanctitatis viam univerſæ carnis ingreſſus eſt anno 1171. (*a*) contumulatur B. Godefrido ſub tumba, è regione ſummi altaris paulò extuberata.

IV.

HERMANNUS, ex nobili Comitis Lotharii Arenſis & Merenſis, & Hildegundis ſtirpe nobiliſſimus filius, propagandæ Religionis zelo, Merenſe cœnobium, quod vulgò *Mare* dicitur, propè *Noveſium*, fundavit, Hildegunde piâ matre auxilium ſuppeditante, ubi & ipſâ anteſignanâ, nobiles Virgines ſub regula Præmonſtratenſi victuras, ſe incluſerunt. Hermannus 40. annis Præſulatum miro omnium favo-

(*a*) Ex Annalibus Cappenbergenſibus, obiit B. Otto anno 1172. Verum eruditus Mallinckrott cenſet eundem defunctum vi. Kal. Februarii 1171. licet alii diem mortis ad 13. Februarii conſignent.

re & amore adminiſtratum, moriendo reliquit anno 1210.

V.

ANDREAS profundæ ſagacitatis & ſcientiæ Prælatus in arduis tùm Eccleſiæ, tùm Ordinis negotiis, magna eruditionis ſpecimina dedit. Ad Concilium Lateranenſe anni 1215. ſub Innocentio III. nomine Ordinis, & Provinciæ Weſtphalicæ deputatus, Rem Eccleſiæ, & Ordinis feliciter promovit. Ad ſuos reverſus, ſuæ domui decimas & allodia comparavit plurima, finem denique vivendi fecit anno 1232. Sepultus in Sacello B. Virginis.

VI.

HUGO DE *WERNE*, cognomine *Pius*, à Comite Engelberto de *Marka*, obtinuit anno 1254. Eccleſiam de *Marka*, cum ejus filiali. Obiit an. 1257. Tumulatus ante altare B. Joannis Baptiſtæ.

VII.

ARNOLDUS promovente Ottone de *Lippia*, epiſcopo Monaſterienſi, & Cappenbergenſi Capitulo annuente, ad Prælaturam aſſumptus eſt, hanc laudabiliter geſſit annis 13. Obiit 1270.

VIII.

BRUNO præfuit annis duobus & menſibus novem. Obiit 7. Octobris, anno 1273. Sepultus ante altare S. Stephani.

IX.

ERRICUS, anno 1275.

X.

HARTLENUS conditur ante altare S. Auguſtini, anno 1294.

XI.

OTTO. III. Conſanguineus Coherardi de *Deeſt*, epiſcopi Monaſterienſis: in lapide ſepulchrali ante aram S. Auguſtino ſacram, hoc habet epitaphium.

Anno MCCXCVI. IV. Idus Novembris
Otto Prælatus quondam, nunc incineratus,
Vermibus eſca datus, vivat ſine fine beatus.

Præfuit annis duobus, minùs VII. hebdomadibus. Obiit anno 1296.

XII.

WÆRMUNDUS ex Scheidæ Præpoſiturâ ad Cappenbergenſem aſſumptus, ceſſit regimini anno 1299.

XIII.

JOANNES *AB EULEN* reverentiâ & nobilitate clarus, monaſterium pulchris munivit ædificiis. Obiit tertio Kal. Aprilis 1307.

XIV.

WERNEMARUS 1310.

XV.

THEODORICUS *AB ALEN*, v. Nonas Auguſti 1321. ſepultus in Sacello D. Præpoſiti.

XVI.

LUDOVICUS reſignavit anno 1339. Hujus temporibus Joannes ab *Elſtene* Prior, Eccleſiam paternis locupletavit bonis, & virtutum firmavit exemplis.

XVII.

THEODORICUS II. 1343.

XVIII.

WILLELMUS DE *LANDESBERGE*, Viſitator Provinciæ Weſtphalicæ, obiit v. Kal. Junii 1344.

XIX.

HERMANNUS DE *RINGELINGTORFFI*, perpetuus Weſtphaliæ Viſitator, collabentis diſciplinæ, & caducorum utriuſque ſexûs monaſteriorum inſtaurator magnificus. Obiit II. Kal. Septembris 1369. cùm priùs pericula moriendi pro defenſione ſuæ Eccleſiæ adiiſſet: à frementibus enim circumquaque inimicis, villas & prædia ſub Armiductore *Lupo* nomine, devaſtantibus, Canonicos inhumaniter trucidantibus. Quanta fuerit mala perpeſſus pro gregis ſalute, narrant infauſtæ hujus ætatis monumenta.

Sub ejuſdem Hermanni regimine, Engelbertus de *Marka* filius Adolphi, permutatione territorii cum Cappenbergenſibus factâ, tranſtulit civitatem Lunenſem, in locum, Lippiam inter & Zizecam fluvios ſitum, ubi etiamnùm hodiè ſubſiſtit.

XX.

ADOLPHUS DE *RECKE* tranſlationem *Hilgenſtal* in civitatem Luneburgicam, uti Pater Abbas approbavit, anno 1382. Fatis fungitur anno 1385.

XXI.

EVERHARDUS *FREITAG* 1390.

XXII.

BERNARDUS DE *HORST* 1407.

XXIII.

ARNOLDUS DE *BOTNE*, ceſſit dignitati anno 1417.

XXIV.

FRIDERICUS *ROGGE*, Weſtphaliæ Viſitator 1447.

XXV.

HERMANNUS DE *KONINGSBERG* 1455.

XXVI.

LUBERTUS *BIEPENBROCH* 1471.

XXVII.

BERNARDUS DE *GALEN*, juris Canonici Doctor, inſignem comparavit bibliothecam, & latrunculos, duce nobili *Sobbe*, villam in *Haſſel* deprædantes, ipſe collectâ colonorum manu, validè profligavit; aliis aquâ extinctis, aliis ferro & jaculo confoſſis, cæteri verſi ſunt in fugam, de hoſte victor Bernardus, à morte victus eſt anno 1483.

XXVIII.

LUDOLPHUS DE *BORNEN* 1492.

XXIX.

THEODORICUS *AB OLDEN DE KEPPEL*. Hujus epitaphium ad gradus ſepulchri Comitum de *Cappenberg*, ſic legebatur.

Annis undenis quingentis addito mille
 Altera vincenti lumine merſa dies.
OLDEN Præpoſitus devotus, condidit ædes
 Quàmplures: animam mittat ad aſtra ſuam:
Corpore ſarcophago, Comitum poſt terga ſepulto
 Gaudeat æterno jam ſuper aſtra Deo.

Ad parietes autem Sacriſtiæ, quam à fundamentis extruxerat, ſequentes verſus inſculpſerat grata poſteritas.

Armarium cernis Maria & Baptiſta Joannes
 Quàm lucet ſcrinulis, quàm nitet arte roſis.
Autor Præpoſitus Theodoricus OLDEN Amandus,
 Cui veniam Nati Virgo precare tui.
Da referat quiſquis indutus Caſulâ & Albis
 Dignius officium jam ſine labe ſuum.
Da fugiat reboans procul hinc, procul inde barathri
 Cerberus, & laqueis dira Megæra tuis.

XXX.

GODEFRIDUS DE *HANE*, ex Prioratu monaſterii Virginum *Owerſdorff* propè Weſaliam, nunc deſtructi, ad Præpoſituram vocatus, dormitorium, officinas, Eccleſiæ partem, horribili incendio conflagrata, ipſo Palmarum die anni 1512. reſtauravit. Seceſſûs & quietioris vitæ deſiderio, Prælaturam quam laudabiliter geſſerat, ſponte dimiſit anno 1521.

XXXI.

JOANNES *A KETTELER* ex Præpoſito Eccleſiæ in *Cappel*, in antiſtitem Cappenbergæ poſtulatus, variis morborum moleſtiis exhauſtus, reſignavit anno 1536.

XXXII.

JOANNES *AB HARMEN* 1546.

XXXIII.

HERMANNUS à *KETTELER*, vir nobilis genere, nobilior eruditione, nobiliſſimus meritorum dignitate, ob indeſinentem corporis imbecillitatem abdicavit Prælaturam 14. Januarii 1556.

XXXIV.

CONRADUS DE *NAGEL*, ſub Willelmo à *Ketteler*, epiſcopo Monaſterienſi, ad Præpoſituram, à Paſtoratu veteris Eccleſiæ in *Alen* evectus, 1572.

XXXV.

GODEFRIDUS *VELMEDE*, inopinatâ præoccupatus morte 11. Martii interiit 1583.

XXXVI.

WENEMARUS *AB HOETE* 1613.

XXXVII.

THEODORUS DE *HAEN* optimus pater-familias, domi, foriſque ſuæ Eccleſiæ procuravit commoda, majora procuraturus, niſi Dux Brunſwicenſis Chriſtianus III. bellorum armatus furiis, Cappenbergam hoſtiliter devaſtaſſet anno 1622. duobus verò poſt annis è clade ſuperſtes, moritur optimus Præſul 23. Octobris 1624.

XXXVIII.

JOANNES RHEINARDUS DE *SCHADE* vidit miſerabiliter & ſacrilegè ſacra quæque à copiis Haſſicis erepta, profanata in *Cappenberg*; ipſum etiam prænobilem Præpoſitum ſtrictum vinculis immaniter *Coësfeldiam* abductum pertractarunt; & quod majus eſt, arcem Cappenbergenſem Haſſiæ Landgravius in feudum perpetuum Comiti d'*Oberſtein*, tanquam legitimo, & ſero Fundatorum nepoti contulit. Pacis publicæ tractatu & Antiſtes libertati, & Caſtra Religioni reſtituta ſunt. Obiit *D.* DE *SCHADE*, poſteris magnum relinquens conſtantiæ & pietatis exemplum 16. Februarii 1664.

XXXIX.

FRANCISCUS THEODORUS DE *WESTREM* reſignat anno 1671.

XL.

BERNARDUS THEODORUS DE *VESTREM* cedit 1686.

XLI.

JOANNES ALEXANDER HERMANNUS DE *KET-*

Digitized by Google

TELER, in novis ædificiis conſtruendis, in fulgore domûs Dei procurando ſingulariter intentus, partem fornicis Eccleſiæ, auro puro & picto exornavit, campanam pondo 2000. librarum conflari fecit cum hac epigrafe: *à fulgure & tempeſtate libera nos Domine:* præclariora meditabatur, dum in Aula *Monaſterii*, unde Cappenbergam ſolemni pompâ tranſlatus, fatali aſthmate, ætatis anno 36. ſublatus eſt 2. Decembris 1696.

XLII.

HERMANNUS STEPHANUS THEODORICUS DE *NAGEL* 1711.

XLII.

GODEFRIDUS BERNARDUS HENRICUS DE *ASCHBERG*, reſignavit anno 1713.

XLIV.

JOANNES ENGELBERTUS DE *KETTELER*, præeſt hodiè cum utilitate & honore.

JUS PATERNITATIS.

HAbet Cappenberga in Abbatiam *Hiligenthal* Diœceſis Verdenſis. Item ſuper Præpoſituram de *Clarholtz*, idque juris aſſertum fuit à Capitulo provinciali anni 1693. celebrato Coloniæ; & conſequenter Bernardus à *Kerkering* neo-electus juramentum præſtitit in manibus Domini Præpoſiti Cappenbergenſis.

Rem novam non invexit Capitulum, ſiquidem anno 1668. Theodorus à *Weſtrem*, tanquam Pater viſitationem inſtituerat Clarholtenſis monaſterii. Parem fecit anno 1603. Wenemarus ab *Hoëte*, & pari titulo.

Fecit idem anno 1597. defunctō Arnoldo *Walraben* Præpoſito Clarholtenſi, electioni Henrici de *Wondervange*, uti Præſes, interfuit: anno 1606. eodem munere perfunctus eſt in electione Theodori de *Plettenberg*.

Plurima ſuppetunt Paternitatis pacificæ exempla, & ut recentioribus antiqua conjungam, accedit definitio Capituli generalis ſub Hugone (ut ſuſpicor II.) congregati, quâ præciſè Cappenberga *Mater* renuntiatur Eccleſiarum *Varlarenſis*, *Schedenſis*, *Clarholtenſis*, *Quedeleburgenſis*, *& Veſalienſis*.

Verùm ante plures annos Varlarienſis jugum tentavit excutere, & Clarholtana, Capituli provincialis decreta deſpiciens, matrem agnoſcere recuſat.

Ad generale Capitulum anni 1717. cauſa delata, inde ad provinciale provocata, & ab utroque nil ſancitum.

DIGNITATES ET PASTORATUS Eccleſiæ Cappenbergenſis.

Præpoſitus Cappenbergæ annexum habet ſuæ dignitati Archidiaconatum, cui ſubſunt regulares Decaniæ
Ahlen &
Werne.
Borck, Paſtoratus.

Hæc tria Beneficia collata ſunt à Vernero Epiſcopo & Capitulo Monaſterienſi, in recognitionem aliqualem donatorum à BB. Godefrido & Ottone Cappenbergæ Comitibus, & Fundatoribus, centum quinque virorum miniſterialium Eccleſiæ Monaſterienſi, idque donum antiquiſſimus ille verſus, muro Cathedralis inſcriptus, atteſtatur;

Centum quinque viros tibi, Paule, dedêre
Munere perpetuo Comites Godefridus & Otto.

Coërde, Paſtoratus.
S. Stephanus in *Camen*, Comitatûs Markani.
Mettler,
Wickede, in eodem Comitatu, ſed ad normam Confeſſionis Auguſtanæ reguntur hi duo Paſtoratus à duobus Miniſtris, per Præpoſitum Cappanbergenſem inveſtiendis.

SACRA PIGNORA.

Beatorum Comitum Godefridi & Ottonis fratrum exuviis lætatur Cappenberga, licet non omnibus, variis enim Eccleſiis piè efflagitantibus portiones conceſſæ ſunt. Aſſervat etiam in gazophilacio crucem auream continentem pannum, Chriſti ſanguine madidum, partem crucis, tunicæ & capillorum ejus, Conſtantinopoli advectam: illam Jutta Friderici Suecorum Ducis uxor, uti theſaurum probatum miraculis, gemmis intextum, religioſè cuſtodiebat & ſponſi collo, dum ad bella, & conflictus properabat, in victoriæ & ſecuritatis arrham ſolebat appendere. Hanc poſtea Fridericus conſanguineis ſuis Godefrido & Ottoni tradidit. Sunt & in aliis thecis quatuor, plurium Sanctorum inſignes Reliquiæ, quarum catalogum recenſuit anno 1705. Theſaurarius Cappenbergæ coram Notario Apoſtolico, & teſtibus. Vide probat. à col. CCCLXVIII. ad col. CCCLXXV.

CARTHOVORUM MONIALIUM.

Carthovorum Monialium.
Fil. Carthovori ſiv. virorum.
Diœceſis Sueſſion.
Circa in Francia.

PAgius & Layruëlius in Indicibus ſuis non meminerunt iſtius Parthenii. Contiguum adjeciſſe matrici Abbatiæ conjicimus; exſtitiſſe certò comperimus ex Charta Lamberti Morinorum epiſcopi, quâ confirmat donationem Carthovoro factam,* quorumdam prædiorum, ab Fulberto & Herea uxore ejus, quia admiſſa fuerat Dolina, filia eorum, ad habitum Religionis inter Sorores Carthovorenſes. Ita legimus in Collectionibus doctiſſimi Domini

* De anno 1197. menſe Maio.

Digitized by Google

Lede, quondam Abbatis S. Andreæ in nemore.

CARTHOVORUM.

Carthovorum.
Filius Belli loci.
Diœceſis Sueſſionenſis
Circaria Franciæ.
* Fimes.

CArthovorum, vel, ut alii ſcribunt, Carthophorum, gallicè *Chartreuve*, in Diœceſi Sueſſionenſi, ſex ab illa civivitate horis, duabus à Fimis, * tribus à Brana diſſitum, ab Odone de *Balliolo* Toparcha de *Chery* fundatur anno 1133. Goſlenus Epiſcopus Sueſſionum naſcenti monaſterio, ejuſque primo Abbati Girelmo ſeu Gerelino, ſuis gratulatur Epiſtolis, & fundationem eò libentiùs approbavit anno 1135. quòd » ampliorem, inquit, » eis diligentiam exhibere debemus, quos am»pliori religione fervere non dubitamus. Huc »accedit, Fili in Chriſto chariſſime Gerline, » quòd Eccleſiam, cui Deo autore præeſſe di» noſceris, quam omnium primam, poſt cre» ditam nobis à Deo curæ Paſtoralis ſollicitudi» nem, divinâ clementiâ, noſtrâ nimirùm ope» râ ſuffragante.

Quæ ſequuntur, ex vetuſtate, aut incuria Chartophilacis evanuerunt, nec ſupplere potuimus per copias ex originali ſumptas; uſque adeò ſcrinium vel temporum edacitate, vel bellicis incurſibus devaſtatum eſt. Copiam aliquâ ſui parte mutilatam in Appendice ſubnectemus. Paternitatem Carthovori Branæ vindicavit olim P. Matthæus *Herbelin*, Branenſis hiſtoriographus. Rem novam, nullis veteribus ſuffultam documentis, confutavit coævus ſcriptor P. Mauritius *du Pré*, Ambianenſis Canonicus, & matriculas Ordinis recentiori figmento oppoſuit. Quotquot enim exſtant, jus illud *Bello-loco* ab omni tempore adjudicatum evincunt, nec quiſquam in conſeſſibus generalibus, ubi Paternitatum prærogativæ ancipites ſolent elucidari, in dubium vocavit aut in judicium, Paternitatem Belli-loci. Eam agnovit, aut agnitam ſuppoſuit Clemens VIII. dum ex intuitu juriſdictionis iſtius, P. Carolo de *Bourdeaux*, Abbati Belli-loci, uſum Mitræ & Pontificalium indulſit anno 1602. Hanc apprimè noverat P. Auguſtinus *le Scellier*, qui antequàm ad Generalatûs apicem promoveretur, Prior Carthovori inſtitutus eſt à Patre le *Brum*, Belli-loci Abbate, & poſt ſuam promotionem, hujuſmodi juris conſcius & aſſertor, dum Carthovori viſitationem Canonicam clauderet, præcepit ut *P. Prior nullos ſine conſilio & aſſenſu noſtro, vel R. dicti Abbatis de Bello-loco, Patris Abbatis dicti monaſterii Novitios recipiat, vel admittat ad habitum, vel ad profeſſionem.*

Poſſeſſioni actuali, quâ gaudet Belli-locenſis Abbas, ſuffragatur libellus ſupplex, qui fortuitò occurrit mihi quiſquilias chartaceas evolventi in Carthovoro. Libellus ille Fratri Sylveſtro Abbati de Bello-loco, Patri Abbati Chartovori inſcriptus, nomine Carthovorenſis Capituli licentiam petit trahendi ad tribunal ſeculare Nicolaum *Guerrin* Medicinæ Profeſſorem, & Abbatem Commendatarium Carthovori, victum ac veſtitum ſuis ſubminiſtrare Religioſis recuſantem. Cui poſtulationi, impertito conſenſu, & appoſitione chirographi annuit Abbas Sylveſter anno 1546.

Concinentium ſibi modernorum & antiquorum documentorum harmonia, nullis hactenùs intercepta reclamationibus, in tuto Paternitatem ponit, ſolo præſcriptionis jure tutam. Opponunt nihilominùs nativitatis præeminentiam Carthovoro aſſertam, ipſis originis ſuæ tabulis. Ordini enim acceſſit Carthovorum anno 1133. Bellus-locus verò nonniſi anno 1140. aut 45. Præmonſtratenſis factus eſt, quamvis ab anno 1112. ſub Auguſtini regula militaret in habitu Canonico. At qui potuit natu minima, annis dudùm vegetam iterùm parturire? Qui potuit Bellus-locus origine priorem Abbatiam, ſuis dotatam prædiis, Canonicorum inſtructam numero, alterius pariendi cœnobii capacem, iterum generare? Attamen non aliunde manavit in Ordine Paternitas, quàm ex dote, aut tranſmiſſione Religioſorum in naſcentes Abbatias.

Addunt ad generalis hujus principii fulcimentum, geſta Jacobi Abbatis Præmonſtratenſis. Ille 2ª. Februarii 1517, in vim Paternitatis ſuæ dedit dimiſſoriales litteras Fr. Antonio *Parent*, neo-electo Carthovienſi Abbati, ad Benedictionem ab antiſtite Catholico recipiendam, in quibus hæc ego verba legi. » Notum ſit..... quòd nos ritè & canonicè, » ſecundùm ſtatutorum noſtrorum traditiones » eum (Anthonium) providerimus, prout in » inſtrumentis publicis pleniùs continetur &c.

Evolvit ſe ab his objectionibus Bellilocenſis Abbas, reponitque primitùs in Carthovoro extitiſſe Auguſtinianas Sanctimoniales, à ſua pendentes Abbatia; quibus cùm Præmonſtratenſes ſucceſſerunt, ad Matrem reſpectum habuere, ut primùm Mater ipſa Præmonſtratenſis evaſit. Pendula interim, & uſque ad mutationem Belli-loci, ſequeſtrata penès Præmonſtratum Paternitas.

Nullibi apud Carthovorenſes reperi veſtigium mutationis ſexûs & habitûs in hoc monaſterio. Forſan apud Bellilocenſes extant, nulla tamen ſubminiſtrarunt nobis. Verùm non hîc ſiſtunt eludendi argumenti reſponſa. Aiunt enim jura Paternitatis non ex ſolo antiquitatis privilegio, aut manumiſſione Religioſorum acquiri vel conſervari aſſueviſſe in Ordine noſtro. Quot enim Abbatiæ jure ſuo exciderunt, dum vel Filias inopiâ laborantes, aut ruinis attritas, aut in ſpiritu deferveſcentes, neglexerunt

Digitized by Google

confovere, reſtaurare? Quot Abbatiæ ſupplentes Matrum defectus, in Maternitatis jura, ſanctione Capitulorum, vel conſuetudinis ſuffragio, involarunt? Ex hoc fonte manaſſe creditur Paternitas in Carthovorum. Sed ex quocumque capite prodierit, conſtat eſſe juſtam, irrefragabilem, titulo bonæ fidei, poſſeſſionis antiquitate præſcriptivam. Quis enim malam fidem, uſurpationis violentæ fraudem calumniari audeat in Abbate reditûs exigui, leucis 35. diſtante à Carthovoro, cui caput Ordinis Præmonſtratum, & pinguis Brana imminent, ambo ſuis honoribus, juribus ſuis vigilanter intenta, necdùm tamen ſeriis accuſationibus reclamantia Paternitatem ſibi ereptam.

Quod verò aſtruitur ab exemplo Jacobi Præmonſtrati Abbatis, refellunt ut æquivocum. Habet enim Abbas Præmonſtrati in ſingulas totius Ordinis Abbatias, ratione Capitis, juriſdictionem, quam ſalvâ Patrum Abbatum reverentiâ, in earum Filiabus Eccleſiis exercet, etiam ipſis præſentibus. Quidni ergo Jacobus, fortè electionis præſes, aut ſede Belli-loci vacante forſitan, Patrem Abbatem repræſentans, aut per viam appellationis judex electionis factus, quidni, inquam, commendatitias, & & dimiſſoriales litteras Antonio *Parent* dederit?

Sed de Paternitate ſatis; neque enim judex conſtitutus ſum inter collitigantes. Res erit Capituli generalis, ſi tamen deferenda videatur quæſtio, longævâ & pacificâ poſſeſſione enodata.

Abbatum ſeriem ex mutilato, & malè aſſervato Archivio, multis à me laboribus examinato, eruere non potui.

Quos ex Carthovori, & aliorum monaſteriorum documentis comparavi, hos cronologico, quantùm licuit, ordine attexo.

I.

GIRLEMUS vel GIRELMUS, in exeſa Goſſelini Charta pro Carthovoro, anni 1134. ut primus monaſterii Abbas nuncupatur. Teſtis quoque ſubſcripſit fundationis Inſtrumento Vallis Chriſtianæ anno eodem 1134. Chartæ Goſleni, Sueſſionenſis epiſcopi, in gratiam Branenſis Eccleſiæ, quam videas apud Ducheſnium in Probationibus familiæ Principum Drocarum pag. 234. ſubſcribit Girelmus anno 1150. Item anno 1158. atteſtatur donationem nemoris *Belliſontis* factam Branæ ab Agnete de Brana, per manus Anſculphi Sueſſionum epiſcopi.

II.

Meminit Necrologium Roberti Abbatis Carthovori, ex Viconia aſſumpti, tempore Godefridi de *Tongris*, anno circiter 1179. Fortè Girelmo ſucceſſit.

III.

WILLERMUS ſiſtitur ut teſtis anno 1178. donationi factæ à Rodulpho Domino *Couciaci* in gratiam Eccleſiæ Præmonſtratenſis. Subſcripſit pariter Chartæ Anſculphi de *Cramailles*, quâ Abbatiæ Vallis Chriſtianæ concedit quatuor ſertarios annonæ, percipiendos ſuper villam ſuam de *Cramailles*, anno 1185.

IV.

PETRUS anno 1192. præſidebat Charthovoro, ſecundùm Annales P. *du Pré*.

V.

BALDUINUS ex Chartovorenſi Abbatia ad Præmonſtratenſem transfertur anno 1201.

VI.

LUDOVICUS anno 1213. à Capitulis ſancti Martini, & ſancti Joannis Laudunenſis arbiter controverſiæ electus eſt, motæ ſuper quoddam ab utroque Capitulo prætenſum prædium.

VII.

ÆGIDIUS mihi notus ex Faſtis Præmonſtratenſibus P. *du Pré*, ſicut &

VIII.

EUSTACHIUS, qui Abbatem agebat anno 1244.

IX.

ROBERTUS *DES COSSES*. Hunc ex Archiviis Regiæ ſuæ Celſitudinis Lotharenæ expiſcatus ſum, ineuntem tractatum anno 1265. cum Renaldo Principe Barrenſi, fratre Comitis Renaldi, quo molendinum de *Quinci la ville*, Renaldo tradit ſub cenſu annuo quatuor librarum Turonenſium.

X.

HUGO.

XI.

JOANNES, ambo à Mauritio *du Pré* obtruſi.

XII.

MANASSERIUS anno 1300. in Feſto S. Marci Evangeliſtæ cum Alardo Abbate Igniacenſi amicabiliter, & per concambium litem ſuper jure decimandi in monte ſancti Martini, componit. Obitus ejus conſignatur ad 7. Idus Maii in Necrologiis Domni-Martini, & S. Andreæ in nemore.

XIII.

BERNARDUS anno 1315. menſe Martio, paciſcitur. Sex ſequiores Prælati penes fidem ſint P. Mauritii *du Pré*, ſi Joannem II. excipias.

Digitized by Google

XIV.

JOANNES II. cognomento *Chaudroy*, anno 1338. Joannem de *Villeſavoir* Militem, Dominum de *Longueval*, jura & juriſdictionem *Parvi Carthovori*, villæ in ejus territorio conſiſtentis, invadentem, cogit reſtituere.

XV.

THEOBALDUS.

XVI.

JACOBUS, reſignavit vel depoſitus eſt; nam in Obituario S. Joannis Ambianenſis ad diem 23. Decembris dicitur *quondam Abbas Carthovori.*

XVII.

HUGO Canonicus Branenſis.

XVIII.

THEODORICUS.

XIX.

GERVASIUS.

XX.

BERTRANDUS DE *CURY*, contractum fecit 28. Auguſti 1409.

XXI.

JOANNES III. in vivis agebat anno 1426.

XXII.

THOMAS LE *FEBVRE*, cum Joanne *le Changeur* Abbate Branenſi, per mediatores interpoſitos Joannem Præmonſtrati, & Petrum S. Martini Laudunenſis, litem ſopivit, ex occaſione præſtationis repetitæ à Branenſibus, ſuſcitatam, anno 1445.

XXIII.

ALANUS cum Abbate ſancti Remigii Remenſis, ſancit concordiam anno 1449.

XXIV.

SIMON *AUBERT* libellum ſupplicem Roberto Sarbrucenſi, Comiti Branæ, à cujus feodo Carthovorum, jure ſupremi dominii pendet, obtulit anno 1465. Inter clientelares enim fundos Comitatûs Branæ, ab omni ævo profeſſi ſunt Carthovorum Comites Branenſes, Marguareta de *Roucy* anno 1350. Simon *de Roucy* anno 1380. Amatus *de Sarbruche* anno 1510. Carolus *de la Mark* anno 1582. & inde Fundatorum ſibi honorem adſciſcunt.

XXV.

RADULPHUS DE *LANNOIS*, ex variis actibus dies produxiſſe ſuos ad annum 1616. colligitur. Dies obitûs notatur 7. Decembris in Obituario S. Joannis Ambianenſis.

XXVI.

ANTONIUS *PARENT* die 2. Februarii 1517. electus. Obiiſſe notatur in Necrologio Gaudiivallis quarto Junii anno 1530. In ipſo deſiit regularium Abbatum ſeries, & Commendatariorum propago ab anno 1531. exorta, initium ſumpſit à Guillelmo *le Petit.*

XXVII.

GUILLELMUS LE *PETIT.*

XXVIII.

NICOLAUS *GUERRIN* Medicinæ Doctor & Profeſſor, poſſeſſionem Abbatiæ adeptus anno 1545. omnem monaſterii ſubſtantiam deglutire volens, Canonicis victum & veſtitum denegans, arreſto Parlamenti Pariſienſis, partem proventuum avaritiæ ſuæ ſubducere coactus eſt, ad Religioſorum ſuſtentationem.

XXIX.

JOANNES *PANTER* in effigiato lapide ejus epitaphium ſic legitur.

Cy giſt Noble homme maître Jean PANYER Abbé de céans, ſeul Créanteur du Teſtament de feu Madame Guillemete de Sarbruche Comteſſe de Braine qui trépaſſa le 2. Janvier MDLXXVIII.
Priez Dieu pour ſon Ame.

XXX.

HENRICUS *NIDET.* Obiit anno 1582.

XXXI.

THEODORICUS *MOET*, anno eodem ſubrogatus.

XXXII.

FRANCISCUS *BRULARD* Remenſis Archidiaconus ab anno 1588. ad 1601. Abbas.

XXXIII.

FRANCISCUS LE *PICARD*, à conſiliis & eleëmoſynis Reginæ.

XXXIV.

SIMON LE *GRAS*, epiſcopus Sueſſionenſis.

XXXV.

CAROLUS DE *BOURLON*, epiſcopus Sueſſionenſis.

XXXVI.

CLAUDIUS DE *BOURLON.*

XXXVII.

RENATUS DE *MORNAY*, denatus anno 1710.

XXXVIII.

Digitized by Google

XXXIX.

RENATUS DE *MORNAY*, denatus an. 1710.

XXXX.

N.... DE *CLAIREMBAULT*, 1718.

XXXXI.

NICOLAUS *HUBERT DE MONGAUT*, Ducis Carnotenſis, nunc Aurelianenſis, Præceptor, hodie Abbatiam poſſidet 1726.

PASTORATUS.

Chery.

Mons ſancti Martini. in Diœceſi Sueſſionenſi ambo.

PATERNITAS.

Carthovorenſi virorum Abbatiæ contiguus adjacebat parthenon monialium, qui fugit Layruëlium & Pagium, elenchos omnium Ordinis Eccleſiarum ſcribentes. Attamen cæteris partheniis iſtud adnumerandum evincit Charta Lamberti Epiſcopi Morinenſis, confirmantis Carthovoro bona collata ab Fulberto & Herea uxore ejus, eâ lege, quòd Dolma eorum, filia, inter Sorores Carthovorenſes admitteretur ad habitum Religionis, anno 1197. menſe Maio. Vide Probat. à col. ccclxxvij ad col. ccclxxviij.

CASA-DEI.

Caſa-Dei Filia S. Martini Laudunenſis. Diœceſis Auſcienſis. Circaria Vaſconiæ.

* La Caſe-Dieu.

PRima orientis in Vaſconia Ordinis Præmonſtratenſis proles, & cæterarum quæ in Provincia Novem-populana, & in Hiſpaniæ regno pullularunt, Abbatiarum parens, eſt Caſa Dei, * ædificiorum amplitudine, templi elegantiâ, proventuum magnitudine & numero, quondam ſpectabilis; nunc autem ab irruptione Calviniſtarum, imminuta opibus, proſtrata ex parte in ædificiis; Eccleſia nihilominùs invito incendio, integra perſeverans, cui clauſtrum denuò excitatum, adjacet non ignobile. Frelone Fundatore, vel Frocone, ut ſcribit Mauritius *Dupré* Ordinis annaliſta, prodiit hoc cœnobium, Guillelmo *d'Andozille* Archiepiſcopo Auſcienſi, illud tranſcribente Waltero Abbati S. Martini Laudunenſis, anno 1135. indictione 13 epactâ 4. concurrente 1. ut legimus in originali diplomate aſſervato in ſcriniis S. Martini, ſed penè exeſo.

Si veteri membranæ Auſcienſis Metropolis, geſta Guillelmi *d'Andozille* compendiosè referenti, credimus, totam dotem, & totius monaſterii ſtructuram debet Præmonſtratenſis religionis amatori, Guillelmo, qui intrà fines Vaſconiæ, tam Ciſtercienſis, quàm Præmonſtratenſis Ordinis, decem monaſteria, & Sanctimonialium nonnulla de Ordine Fontis-Ebraldi, in honore omnipotentis Dei fundavit & plantavit.

Anno 1215. Abbatiam Caſæ-Dei regebat Joannes, vir præditus ſanctitate & moribus, & laudabilis teſtimonii, quem unanimiter Adurenſe Capitulum, poſt Vitalis epiſcopi funus ad vacantem Cathedram aſſumpſit; ſed quoniam electi humilitas, altioris gradûs impatiens, epiſcopatum declinabat, Gervaſium Abbatem Præmonſtrati, rogaverunt electores, ut cunctantem, Adurenſis Eccleſiæ doloribus & votis, paſtorem concederet & urgeret. Annuit ſupplicum precibus Abbas Præmonſtrati, & poſtulatum concorditer epiſcopum, amicabiliter & benignè conceſſit.

Etſi verò graſſans per Vaſconiam, Calviniana hæreſis incendio & direptioni omnia penè donaverit anno 1570. quædam tamen documenta Caſæ-Dei, aut circumſtantium Eccleſiarum feliciter evaſerunt, quæ texendo Abbatum elencho, nonnullos tamen patienti hiatus, ſuppetunt: utinam & eorum geſta, quæ præſertim ambimus, parìm de ſucceſſione nominum ſolliciti, manaſſent ad poſteros! Primus igitur qui naſcenti Caſæ-Dei datus eſt Abbas à Waltero Laudunenſi Abbate, fuit

BERNARDUS, cujus memoriam recolit Necrologium Caſæ-Dei 17. Kal. Februarii, & primum Abbatem appellat. Paucis annis ſeu morte præocupatus, ſeu ſpontaneâ exauctoratus ceſſione, rexit.

GARCIAS ſucceſſit, ex Marchaſii Radulphi & Artonæ Obituariis notus, & eo ordine reponitur & loco, ut ſuum aſſervemus ordinem Pontio.

PONTIUS, tertius renunciatur Abbas in Necrologio Caſæ-Dei. Pro vindicando patronatu Beatæ Quiteriæ *de Ripa-alta*, litem habuit adversùs Bernardum *de Monteſquiou* epiſcopum Tarbenſem, & vicit anno 1141.

BERNARDUS II. Bullam confirmationis & protectionis accepit à Cæleſtino II. pontificatûs anno 1. v. kal. Aprilis 1143. Legimus ipſi factam an. 1148. à Comitiſſa Domina majore *Petriz* donationem totius hæreditatis, quam habebat in *Reſorta*, ut ibidem conſtitueretur Abbas, & Conventus, ſecundùm conſuetudinem Ordinis Præmonſtratenſis. Abbatem & Religioſos ad fundatum Capellæ cœnobium propè Granatam, tranſmiſit anno 1154. Obiit pridie Octobris anno circiter 1158. & memoriam ejus ſic recolit Necrologium. *Pridie idus Octobris Commemoratio fratris Domni Bernardi Abbatis Caſæ-Dei, qui ædificavit cænobium quod Capella dicitur, ſitum propè fluvium Garumnæ, Diœceſis Toloſanæ, propè Granatam, pro quo tenemur facere plenarium officium.*

GERALDUS Abbas Caſæ-Dei occurrit in Charta Guillelmi Abbatis Furnenſis anno 1159. apud Waghnart pag. 386. Hiſt. ſive Orig. S. Nicol. Furnenſis. Item in Charta pro Claro-fonte de anno 1163.

BERNARDUS III. adfuit compoſitioni initæ anno 1168. inter Religioſos Capellæ & Grandis-ſylvæ.

Digitized by Google

PONTIUS II. accepit à Petro Auſcienſi epiſcopo, de conſenſu ejuſdem Capituli, Canonicam dignitatem in Eccleſia Auſcienſi, ſicut & Eccleſiam S. Pauli-ad-montes. Chirographo ſuo munivit inſtrumentum obedientiæ, quam Dominicus Sacri-montis, ſeu Vitis Abbas primus, Sanctio Retortæ Abbati, tanquam Patri ſuo, morti jam proximus, tandem præſtitit, anno 1185.

JOANNES atteſtante Capitulo Adurenſis Eccleſiæ, *præditus erat ſanctitate & moribus, & laudabilis teſtimonii, longis retrò temporibus.* Propterea vacante epiſcopali ſede Adurenſi per mortem Vitalis, anno ut dictum eſt à nobis alibi, 1215, *unanimiter & concorditer poſtulatus eſt à Canonicis.* Sed cum pro ſua ſanctitate & modeſtia reniteretur, ſupplicem Gervaſio Abbati Præmonſtrati & Ordinis Moderatori, epiſtolam ſcripſêre Canonici Adurenſes, ut reluctantem compelleret intrare in Cathedram ſuis meritis debitam. Ceſſit ſupplicum votis Gervaſius, & Joannem coëgit parere vocationi. Anno 1216. interfuit cum pluribus Epiſcopis, ſponſalibus Petronillæ Comitiſſæ Bigorrenſis, cum Guidone *de Monte-forti*, filio Simonis Comitis & Ducis Narbonæ.

Sacræ Antiq. Mon. p. 47.

RAYMONDUS *GUILLELMI*, 9. kal. Septembris anni 1226. defunctus, præſentavit anno 1224. Petrum *de Serra* ſuum Canonicum, Arnaldo Guillelmo *de Biran* epiſcopo Tarbenſi, inſtituendum Paſtorem Sanctæ Quiteriæ de Alta-Ripa.

SANCIUS DE *SANCTO LOBORO* contra Hugonem *de Pardaillan* epiſcopum Tarbenſem, jus patronatûs Sanctæ Quiteriæ ambientem, lite intentata decertavit & prævaluit, judicio Odonis de *Levitania* Abbatis* Generenſis, arbitri, anno 1227. VI. nonas Maii; & ita ad præſentationem Sancii Frater Raymundus *de Arcus* inſtitutus eſt paſtor.

* S. Pé de Generez.

GERALDUS II. anno 1231. teſtis ſiſtitur Chartæ compoſitionis inter R. Comitem Toloſanum & Raymundum Abbatem *Gailliaci* * primum nomine, nam ſecundus cognominis, patriâ Agennenſis, & proſapiâ nobili *de Roquecor* fatus, ſeculo decimo tertio labente ex Canonico Caſæ-Dei poſtulatus, Abbatiam *Galliaci* adiit, ex qua anno 1318. primus deſignatur epiſcopus Sarlatenſis.

* Gaillac.

ARNALDUS *GUILLELMI* ab anno 1253. ad annum 1274. præfuiſſe legitur.

STEPHANUS de S. Joanne, qui & *de Lupaut* nuncupatur, ad annum 1301. Eo regente anno 1294. Babellis *de Lebreto*, Comitiſſa *Armaniaci & Feſenciaci*, legat fabricæ monaſterii Caſæ-Dei centum ſolidos Morlanenſes. Dies obitûs Stephani notatur in Obituario 17. kal. Aug.

ARNALDUS II. ab anno 1301 rexit, ſed non ultrà annum 1308. nam eodem anno præerat

VITALIS DE *GARDIA*, vir ſanctus, cujus index dexter incorruptus uſque modò, & piè aſſervatus, ſanctitatem declarat, & piorum venerationem promeruit. Lites cum Joanne *Armaniaci* Comite, anno 1322. & cum Guillelmo *Hunaldi* epiſcopo Tarbenſi pro patronatu S. Quiteriæ habuit anno 1324. & utraſque, jure interveniente, Abbas boni & æqui amator, obtinuit. Obiit anno 1336. & in navi Baſileæ tumulatus jacet, hoc epitaphio donatus. *Anno Domini 1336. kal. Septembris obiit Domnus Vitalis de Gardia Abbas hujus Eccleſiæ undecimus. Orate pro illo. Pater noſter.*

DOMINICUS D'*AUGAYS*, moritur anno 1360. Ejus mortem Necrologium ad 7. kal. Novembris ſic refert. *Obitus Dominici d'*Augays *piæ memoriæ Abbatis XII. qui deceſſit anno 1360.* Ex tabulario monaſterii quod in Bibliotheca Colbertina legerunt Editores novæ Galliæ Chriſtianæ didicimus, Innocentium VI. anno Pontificatûs nono, x. kal. Februarii Radulphum *de Vaſſinhac* Præpoſitum S. Juſti, Diœceſis Auſcienſis, & Petrum *Brunelli* Canonicum Cameracenſem, Nuntios delegaſſe, qui ſuo nomine bona defuncti Abbatis mobilia reciperent, Abbatiæque redituum rationes expoſcerent, hoc addito quod denuo Papa jus providendi de Abbate ſibi reſervaret. Nihilominus Canonici, mortui Pontificis mandatum aſpernantes, aut ſucceſſore ejus Urbano V. diſſimulante, ad electionem proceſſerunt, & renuntiatus eſt Abbas

JOANNES DE *CURIO*, antehàc Abbas Fontis-Calidi, de quo ad VII. kal. Octobris hoc habet Necrologium. *Obitus Joannis de* Curio *piæ memoriæ Abbatis hujus Eccleſiæ XIII. qui primitùs fuit Abbas Fontis-Calidi, & deceſſit anno Domini* 1371.

GAITHARDUS DE CONDOMIO deceſſit anno 1395, de illo ſic effatur Necrologium x kal. Novembris. *Obitus Gathardi Abbatis hujus monaſterii XIV. qui deceſſit anno 1395.*

ARNALDUS DE *MELHONO*, *piæ ac recolendæ memoriæ Abbas hujus Eccleſiæ decimus quintus, qui primitùs fuit Abbas de Capella, Toloſanæ Diœceſis, & Villipodii Urgellitanæ Diœceſis, qui deceſſit ſub anno 1413.*

GUILLELMUS DE *ULMO*, nobis ex Editoribus Galliæ Chriſtianæ notus, & in teſtamento Guidonis *de Roſinhac* Abbatis Craſſenſis anni 1411. ab ipſis retectus, circà annum 1417. exceſſit, & illi ſuffectus eſt

PETRUS *RIGALDI*, qui 6. kal. Octobris in Necrologio ſic conſignatur. *Obitus Domni Petri Rigaldi piæ memoriæ Abbatis hujus Eccleſiæ XVI. qui obiit ſub anno Domini 1427.*

DOMINICUS DE *MONTE-ACUTO*, XVII. kal. Septembris moritur, & ad iſtam diem hoc habet Necrologium. *Obitus Domni Domini de* Monte-acuto *Abbatis hujus Eccleſiæ, qui obiit ſub anno Domini 1437.*

BERNARDUS DE *JU*, XVI. kal. Septembris occubuit, *piæ ac recolendæ memoriæ Abbas, qui multa bona fecit monaſterio & dedit officio Veſ-*

Digitized by Google

tiaria 400. ſcutorum auri, & officio Pitanciaria 200. ſcutorum auri, qui obiit ſub anno Domini 1458.

PETRUS DE *MONTS* Doctor in Decretis, electus anno 1459. deſiit 1473. ſexto kal. Novembris de illo ſic in faſtis legitur. *Comm. Petri de* Monts *pia memoria Abbatis hujus Eccleſia & Doctoris in Decretis, qui multa bona fecit monaſterio noſtro, & conſtituit molendinum de Placentiâ, obiit ſub anno Domini 1473. extra curiam Romanam.*

* Nothus erat Arnaldi Guill. de *Leſcun*, & de *Armaniaco* cognomen vulgò ferebat.

JOANNES DE *LASCUNIO* * Archiepiſcopus Auxitanus, ad preces Ludovici XI. Regis Francorum inſtituitur Abbas à Sixto IV. Pontifice kal. Aprilis 1473. reluctante Capitulo, renitente Generali Ordinis Huberto *de Monte Hermerio*, qui Petrum *Meſengarbe* Abbatem dedit poſtulantibus Canonicis. Judicis *Riparia* & Romanæ ſedis autoritate oppreſſus Archiepiſcopi competitor Petrus, ceſſit fortiori, quem beneficum ſentit Caſa-Dei, teſte Necrologio, ubi ad xvii. kal. Aprilis, hæc leguntur. *Commemoratio R. in Chriſto Patris Joannis de* Laſcunio, *miſeratione divinâ Archiepiſcopi Auxitani, Adminiſtratoris perpetui hujus præſentis monaſterii, cui, ſuâ benignâ gratiâ, multa bona & membris ejuſdem, fecit. Conceſſit enim adminiſtrationem per ipſum habitam officio Veſtiaria, Eccleſiam S. Petri de* Cotenx, *anno 1476. etiam uniendo & incorporando, & concredendo, ut ab iſta hora in antea, & poſt deceſſum Rectoris præſentis de* Cotenx *regatur per unum ex Religioſis prædicti monaſterii ad præſentationem Abbatis qui pro tempore fuerit, & ad ſimplicem collationem Domini Archiepiſcopi Auxitani. Et etiam fecit domum Sabateria, de novo ædificando foſſatos aquâ munitos. Pro quibus bonis jam habitis & habendis, ex deliberatione Capituli & omnium Fratrum fuit conceſſum, ut eum Deus & Virgo glorioſa proſperare dignetur, quandiù vixerit, dicantur duæ miſſæ, una de Spiritu Sancto primâ die Jovis Quadrageſimæ, & alia primo Sabbato Adventûs, cum pulſatione campanarum.* Obiit v. kal. Septemb. 1483.

RAPHAEL *RIARIUS* Cardinalis Diaconus S. Georgii in Velabro, adminiſtrationem Abbatiæ ab Innocentio VIII. obtinuit.

PETRUS *à Sancto Mauritio*, per electionem creatus Abbas, acquiſivit Rectoriam S. Joannis *de Polye*, & 16. kal. Novembris 1488. obdormivit in Domino.

JOANNES LE *MAITRE* electus & confirmatus anno 1488. moritur anno 1506.

GUILLELMUS DE *PRAT* anno 1506. electus, obiit anno 1508.

JOANNES DE *MONTAGUT* electus anno 1508. deſignatur Vicarius & Viſitator monaſteriorum Vaſconiæ, ab Abbate Præmonſtrati, an. 1516. deceſſit xv. kal. Septembris 1528. poſtquam *multa bona fecit huic monaſterio.*

JACOBUS *DU FAUR* Præpoſitus S. Salvii, Abbatiâ vacante ab annis duobus, per Breve regium obtinuit in Commendam, & ab illo ad duos nepotes ſucceſſivè migravit, quorum alter fuit

PETRUS *DU FAUR* Vicarius Archiepiſcopi Toloſani. Alter verò extitit

JOANNES *DU FAUR* anno 1583. nominatus à Rege & apoſtolicè proviſus, adiit Abbatiam. Illi ex demiſſione ſucceſſit

BERNARDUS *D'AFFIS* Regi Chriſtianiſſimo à conſiliis & eleemoſynis, quem excepit.

JOANNES FRANCISCUS DE *ROCHECHOUART*, quem reſignatione prævia ſecutus eſt

CAROLUS *DE ROCHECHOUART*, bullatus anno 1638.

DANIEL DE *BARES* DE *S. MARTIN*, regularem vitam profeſſus, anno 1673. obiit anno 1693.

PAULUS DE *CURDECHESNE* Conſiliarius in Curia Vectigalium Montis-peſſulanâ, Abbas Plenæ-ſylvæ & Doctor Sorbonicus, 24. Decembris 1693. Abbas Caſæ-Dei à Rege Chriſtianiſſimo declaratur.

PATERNITAS.

In ſubſequentes Abbatias jus paternum exercet Abbas Caſæ-Dei.

Gratia Dei, vulgò S. Joannes de Caſtella.
Comba longa.
Bellipodium.
Retorta.
Lidatium.
Arthoſium.
Dei-Villa.
Urdacium.
Fontia.
Capella propè Toloſam.
Capella B. Mariæ de Vico Feſentiati erecta in Præpoſituram à Capitulo generali an. 1477. nunc ad priſtinam parochiæ conditionem reverſa.

PASTORATUS.

Grangia de Vico *La Grange de Vic.*
Feſentiatum *Feſenſac.*
Caironium *Cairon.*
Andenacum *Andenac.*
Placentia *Plaiſance.*
S. Laurentius *S. Laurent.*
S. Anna *Ste Anne.* Prioratus ſimplex.
S. Quiteria *S....* Diœceſis Tarbenſis.

Caſtella. Fil. Caſæ-Dei. Diœceſis Adurenſis. Circaria Vaſconiæ.

CASTELLA *ſeu* S. JOANNES DE CASTELLA.

IN Diœceſi Adurenſi, & Vicecomitatu Marſiano, ad amnis * *Abtruri* ripas, uno vix ab *Aduro* lapide, ſita eſt Abbatia *S. Joannis de Caſtella*, quæ aliàs *Gratia-Dei*, nuncupatur, Benedictinum primitùs profitens inſtitutum, *(a)* à quo, temporum infelicitate, deficiens, cum

* L'ador.

(a) Marca Hiſtoire de Bearn l. 4. pag. 279.

Digitized by Google

ipſo pariter concidit Abbatia. Hanc Petrus, Vicecomes Montis Marſani & Bigorræ *(a)* proſtratam erexit à fundamentis, & inſignibus ampliavit ædificiis anno 1140. quo & ipſam civitatem Montis-Marciani conſtruxit. Templi inaugurationem fecit *Bonus homo*, Adurenſis epiſcopus, & Præmonſtratentium canonicorum agmen ex Caſa-Dei eductum, in illius poſſeſſionem immiſit.

Unita eſt ipſi penultimo ſeculo celebris quondam S. Mariæ de *Saranceo* Abbatia, geminumque ſub uno capite cœnobium hodiedùm in regulari diſciplina vigens, cæterorum Vaſconiæ forma, fruitur Abbate religioſiſſimo & Provinciæ Vicario generali, qui reformationem anhelitùs ſpirans, pro illius promotione totus in Capitulo generali anni 1717. incubuit. Zeli ipſius teſtes fuimus, & approbatores.

Nullam primæ antiquitatis Chartam ſuppeditat Caſtella, duplex paſſa incendium: à Calviniſtis unum, anno 1558. alterum, anno 1570. à Gabriele *Delorge*, Comite* *Montis-Gomerici*. Necrologiis & Liturgicis libris, è flamma feliciter ſubductis, uſus eſt laudatus Abbas ad texendam Prædeceſſorum ſuorum ſeriem. Hanc nonnihil adauctam apponimus.

* Montgommery.

GUILLELMUS, adfuit ut teſtis donationi factæ monaſterio Caſæ-Dei, à Jordano de Inſula, anno 1143.

ARNALDUS. I.

MARTINUS, anno 1188. defuncto Willelmo *Bernardi*, Adurenſi epiſcopo, ſucceſſor deſtinatur, & epiſcopatum rexit ad annum 1208.

PETRUS obiit an. 1208.

ODO I. Deſiit an. 1226.

ODO II. Huic Guillelmus, Benearnenſis Dominus, dictus de *Monte Catano**, S. Joannis de *Caſtella* Abbatiam viſitans, ex pietatis ſenſu contulit anno 1227. novem Caſalia *Domengadura*, *(b)* cum decimis *Julhaci*. *(c)* vivendi finem fecit Odo anno 1250.

* Moncade.

SANCIUS. I. Raymundum de S. Martino, Adurenſem epiſcopum, dimiſſo Epiſcopatu ad habitum Religionis ſuſcepit, & Ordini per profeſſionem conſecravit, anno 1266.

BERNARDUS, anno 1269. confirmationem bonorum, in agro Aginnenſi comparatorum, obtinuit ab Alphonſo, Comite Pictaviæ, & Tholoſæ. Eodem anno, ſabbatho ante Feſtum S. Marci Evangeliſtæ, Theobaldo Navarræ Regi, Campaniæ ac Briæ Comiti, *plenam participationem omnium orationum, & ſpiritualium beneficiorum, quæ in univerſo Ordine, & ſpecialiter in domo* ſua fierent, conceſſit.

SANCIUS II. anno 1288. compoſuit cum Conſtantia, Bigorræ Comitiſſa, ſuper quibuſdam terris, & tenementis, de feudis & retrofeudis prædictæ Comitiſſæ.

VITALIS, anno 1314. unà cum Comite Marciano, *Cazera* oppidum, Abbatiæ Caſtellenſi contiguum, fundavit: & anno 1331. vicum de *Dubort*, intra cujus parochiam Abbatia conſiſtit, concurrente eodem Comite Marciano conſtruxit, & cum eo jus ſummum in eiſdem locis, ſicut & in villis de *Borderes*, *Molès*, & *Lorondat* ex æquo diviſit. Nunc cum Rege Galliæ, Navarrici regni hærede, partitur Abbas.

SANCENERIUS obiit 1348.

PETRUS II. humanis exemptus 1373.

ARNALDUS II. fatis fungitur 1396.

PETRUS III. ex nobili familia de *Caſtelnau* ad epiſcopatum Aquenſem promotus, vivebat anno 1410.

LUBATUS obiit anno 1418.

RAYMUNDUS 1436.

BERNARDUS *DUMOULIN* 1459.

AUGERIUS *DE BARROMERES* homagium præſtitit Franciſco, Regi Navarræ, anno 1482.

JOANNES *DE LA COUR* 1492.

PETRUS *DE MONTLESUN* 1522.

ANTHONIUS *PORTERE* 1532.

JOANNES *CAPDEQUY*, anno 1568. à Calviniſtis, per Vaſconiam debacchantibus, fugere coactus, Religioſos ſuos, hoſtium invidiæ & furori minus obnoxios, conſtituit domi cuſtodes; quos immiſericorditer Calviniſtæ, prædâ potiore fraudati, ad ulmum alligatos, igne circumpoſito, flammis abſumpſerunt. Unum Raymundum nomine, in terram uſque ad caput defoſſum, ſclopetis confecerunt, in odium fidei, & religionis. Alterum, cum libris, & archivis comprehenſum, flammis donarunt præ foribus monaſterii. Tertius, Grangiarii officio, non procul à Cadurco fungens trucidatus eſt ab illis, quos ad menſam perhumaniter dietim excipiebat. Monaſterium deinde ſpoliatum, & penitùs exinanitum vulcano devoverunt in receſſu. Remiſſâ aliquandiù hoſtium ſævitiâ, ad ſuos reverſus lares Abbas Joannes, reparandis ædibus, congregandiſque aliunde Canonicis ſedulus advigilat: ſed renaſcens hæreticus turbo iterum Caſtellam adoritur, anno 1570. & totam domum vertit in favillas, Canonicis celeri fugâ ſe ſubducentibus è manu hoſtili. Hos inter extitit celeberrimus Joannes de *Pruetis*, Doctor Sorbonicus, & poſtmodùm Præmonſtrati Abbas. Paucis ab hac clade annis, dolore conſumptus, moritur Abbas Joannes, & ipſe Sorbonicus Doctor, fidei deffenſor egregius, Calviniſtarum terror in concertationibus. Lugenti ſuper ruinas Jeruſalem ſucceſſit

(a) Ibid. pag. 819 In Necrologio Caſtellenſi legitur ejuſdem Comitis Commemoratio his verbis. *Kal. Septembris, Commemoratio Petri, Commitis Bigorra, & Marc. Fundatoris hujus Eccleſia. Anno Domini MCLXIII.*

(b) Prædium Dominicum, vel ut aliis placet primaria viri nobilis habitatio.

(c) Marca. Hiſtor. Benearn. l. VI. cap. 33.

Digitized by Google

PETRUS DE *LOMPAGIEU*, qui ceſſione ſpontaneâ pedum tranſmiſit nepoti, anno 1657. moritur 25. Octobris 1662.

PETRUS DE *LOMPAGIEU*, ad inſtar avunculi, reſpiciens carnem, & ſanguinem, anno 1662. reſignavit & ipſe

JOANNI DE *LOMPAGIEU*, nepoti ſuo, & ita: *Ad Satanæ votum ſucceſſit turba nepotum.*

Ultimum horum ſurculum, monaſterio fatalem, reſecuit mors, anno 1675. cui ſuffectus eſt

N. DU *BUISSON* Canonicus S. Genovefæ, qui ad Landavenſem Ordinis ſui Abbatiam promotus, anno 1681. ceſſit. Illi ſubrogatus eſt

FRANCISCUS *BUTRETTE*. Hic meliori œconomiâ patrimonium S. Norberti adminiſtrans, dies fecit meliores, & vidit finem bonum anno 1685. Pariſiis, ubi ſubitaneâ morte ſublatus eſt.

FRANCISCUS *LE RECRATIER* Canonicus Caſtellæ, ejuſdem effectus Abbas, obiit anno 1698.

HENRICUS *DUPUY DE CRESSOVILLE*, Doctor Sorbonicus, Vicarius generalis Vaſconiæ, vir undequaque laudabilis, poſſeſſionem adiit die 16 Maii, anno 1698. & hodie utiliter præeſt. Præſit utinam & diù!

PASTORATUS.

Aceus, in montibus Pyrænæis, & Diœceſi Oleronenſi.

Duhort, ***Cazera***, & ***Priam***, Diœceſis Adurenſis.

Garos, Diœceſis Laſcarenſis.

BENEFICIA SIMPLICIA.

S. Julianus, Diœceſis Oleronenſis.

Lanna, Diœceſis Adurenſis.

Borderes, ***Lacquy***, ***Mailheres***, ***Julliac***, ***Pietat***, ***Durance***, Fons-clarus, Vienna, Diœceſis Condomenſis.

Sancta Columba, aliàs ***Miradouſſe***, in Diœceſi Lactoracenſi.

Beneficia illa ſimplicia, quæ abuſivè Prioratus dicuntur, antiquitùs erant grangiæ, ab ipſo monaſterio pendentes.

Vide Prob. à col. CCCLXXIX. ad col. CCCLXXX.

CASTELLUM DEI.

Caſtellum ad Mauritaniam. Filius Viconiæ.
Diœceſis Attrebatenſis.
Circaria Flandriæ.
* l'Eſcaut.
* La Scarpe.
* Roucourt

TEmpore Caroli Calvi, Flandriæ Comitatum adminiſtrante Balduino I. circa annum 870. in Diœceſi Attrebatenſi juxta, Caſtellum Mauritaniæ (*Mortagne*) ubi in Scaldim* influit Scarpa*, ædificatum fuit Caſtelli monaſterium, ſub invocatione S. Martini, quod patriâ linguâ, *Chateau l'Abbaye* dicitur, in territorio Tornacenſi. Illuc monachi vel Canonici (quæſtio enim ex documentorum defectu ſub judice manet) inducti fuerunt à Principe Fundatore, ut Chriſtianorum militum in Belgio à vaſtatoribus Normannis ad Regalem curtem* magnâ clade fuſorum, animabus, piaculares orationes offerrent Deo. Bellorum iterata incendia, depopulatio hoſtium frequens, ad deſertionem monaſterii laſſos & ſæpe fugatos incolas compulerunt.

I.

Evrardus Radulphus Princeps Mortaniæ & Caſtellanus Tornaci, nolens in paterno ſolo piorum Principum ſacra monumenta jacere neglecta, Godeſcalcum Attrebati Præſulem adiit, & de conſilio illius accerſivit è Viconia Religioſos, qui avitæ fundationis onera laudabiliter ſuſtinerent. Favit ſupplicantis deſiderio Abbas Viconiæ, & coloniæ ducem RADULPHUM inſtituens, in caducum cœnobium ſuos immiſit. Quo autem anno id contigerit, aliquâ indagine perſcrutemur. Sub Alviſio Attrebatenſi epiſcopo autumant aliqui, non alio prorſùs nixi fundameto, quàm Chartâ confirmatrice tranſlationis altaris de *Fraiſnis*, ad Condatenſes Canonicos, ſub Roberto Abbate Caſtelli Dei, & Alviſio Attrebatenſium Præſule, anno 1141. Sed nihil evincit diploma illud à Myræo laudatum; ſiquidem ante ſubſtitutionem Præmonſtratenſium, Abbatiæ titulo Caſtellum gaudebat. Saniùs ergo & ad ſcriniorum Viconiæ, & Caſtelli documenta aptiùs cenſemus circa annum 1131. ad petitionem Mauritaniæ Principis, Caſtellum obtigiſſe Præmonſtratenſibus.

Novellam plantationem Radulphus Abbas irrigavit, fovit, multiplicavit, & benefico Principi, cujus benevolentiam virtutis lenocinio captarat, gratè parentavit, dum corporis exuvias ad Eccleſiam Caſtelli pompatico deportatas apparatu, terræ mandavit anno 1182. Duprés. Inſcriptionem tumulo impoſitam ſeculorum lapſus, ſeu magis hoſtilis vaſtitas abolevit in lapide, in membranis aſſervatam* reſtituo. * MſſDupré.

Everardus Radulphus Princeps Mortaniæ, & Caſtellanus Tornaci, verus ædificator hujus Eccleſiæ. Hic ſepelitur anno MCLXXXII.

Annno eodem, at menſe incerto, Everardus ille in gratiam totius Ordinis Præmonſtratenſis edidit Diploma immunitatis ab omni teloneo, vinagio & exactione per univerſæ ſuæ dynaſtiæ terras: In hac Charta Principem Tornaci ſe inſcribit, & ſubſcriptores habet Ivonem Abbatem S. Martini Tornacenſis cum ſuo Conventu, teſtes verò Abbates de Præmonſtrato, de S. Foillano, de *Alnevich*, & alios.

Arnulpho Viconienſi Abbate mortuo, tri-

Digitized by Google

ſtes de boni Patris obitu filii, protinùs ad Radulphum Caſtelli Abbatem converterunt oculos, ut afflictum gregem providâ gubernatione recrearet. Unanimiter poſtulatum, unanimi quodammodò violentiâ avulſum filium, matri reſtituerunt anno 1197. virum ætatis tunc provectæ, ſed tantò provectioris virtutis. Diuturnius Radulphi regimen 46. annorum nonnihil ſuſpicionis injicit, ne non primus Præmonſtratenſium præfuerit Caſtello; & quidem Chartæ Nicolai Cameracenſium Præſulis in gratiam *Bonæ-ſpei*, cum Galtero Abbate S. Foillani ſubſcribit

II.

ADAM Abbas de Caſtello anno 1162. Tunc verò temporis in uſu fuiſſe unicam vocem Caſtellum ad deſignandam Abbatiam *Caſtelli Dei*, vel ad *Mortaniam*, diſcimus
Vide Prob. ex Bulla Alexandri III. * Quidquid ſit, certum eſt Caſtelli moribus, diſciplinâ, religione florentis regimen anno 1197. obtiguiſſe

III.

HERBERTO, imò certum eſt jam tum ab anno 1183. præfuiſſe, quandoquidem ut Abbas Caſtelli ſubſcribit eo anno chartæ confœderationis inter Laudunenſes S. Martini, & SS. Joannis & Vincentii Religioſos. obiit anno 1199.

IV.

RAYNARDUS S Foillani Canonicus ad Caſtelli prælaturam aſſumptus, aſcendit per viam poſtulationis ad *Bonæ-ſpei* Abbatiam anno 1205. quam uno vix anno geſtam dimiſit.

V.

DRIARIUS, de quo autographa anni 1208.

VI.

ODO monaſterium moderabatur anno 1221.

VII.

EVRARDUS florebat anno 1234. Ejus ætate conſtructum eſt Oratorium Beatæ Mariæ juxta ſylvam vulgo *Malaiſe*, quo erecto, plurima in eo miracula patrata ſunt, noſtris, ut aiunt, continuata temporibus. Venerabilem hanc an. 1719 Capellam inviſi, & vota B. Mariæ Virgini exolvimus ibi ſupplices.

VIII.

BALDUINUS.

IX.

ROBERTUS II. regebat anno 1240.

X.

STEPHANUS. 1271.

XI.

JOANNES vivebat anno 1290.

XII.

PETRUS in actis 1298. & 1299.

XIII.

JACOBUS *JACQUENIES* duas inſignes campanas conflari curavit anno 1332.

XIV.

WALTERUS DE *TEMPLEMARCHE* an. 1354 munus Abbatiale gerebat. Obiit anno. 1355.

XV.

JACOBUS *JACQUENIES* II. ab anno 1355. & ultra agebat in vivis.

XVI.

WALTERUS II. claruit anno 1380.

XVII.

JACOBUS III.

XVIII.

GERARDUS *FOUQUART* pedum geſtabat an. 1410.

XIX.

JONNES *HANOIZE*.

XX.

GOSWINUS CORBIZON collapſum monaſterium reparavit & cultûs divini inſtauravit decentiam. Obiit anno 1445. Jacet in Sanctuario tumulatus, cum hac inſcriptione.

Chy giſt Meſſire Goſſevin CORBISSON Abbé de cette Egliſe qui trépaſſa l'an M. CCCCXLV.
Et ſubtus pedes:
Abbé Goſſe CORBISSON .,..... qui grant pa.nne priſt en ſa vie de reparer yceſte Egliſe, & de le remettre en trés bon los. Jeſus ly ſoit miſericorde.

XXI.

GERARDUS CARON.

XXII.

JOANNES GOURDIN. In Clauſtro lapis parieti inſertus exhibet ſuperſcriptum:

Chi devant giſt Frere Jehan GOURDIN en ſon tems Abbé de le maiſon de cheans, lequel trèspaſſa l'an de grace M. v. c. le XIX jour de May. Priez pour l'ame.

XXIII.

JOANNES *HUFFROIT* ceſſit anno 1520

XXIV.

JUDOCUS *PASQUIER* vitæ regularis obſervan-

tiſſimus, parochialem & conventualem extruxit Eccleſiam. Obiit primâ die Februarii 1557.

XXV.

Labbe Tom. 15. col. 240.

PETRUS *BRASSART*. Concilio Provinciæ Cameracenſis habito anno 1565. non interfuit: verùm procuratorias ejus litteras exhibuit R^mus. Franciſcus *Richardot* epiſcopus Attrebatenſis.

XXVI.

OLIVERIUS *BOUCHAGEM* 29. Junii 1580.

XXVII.

GUILLELMUS *MON RT*, plerorumque ædificiorum reſtitutor, die quartâ Octobris. 1590.

XXVIII.

JACOBUS *THIERRI*, moribus, doctrinâ, & corporis elegantia conſpicuus, XVI. Kal. Februarii 1603.

XXIX.

HERMES *DU PONT* die decimâ tertiâ Maii 1631. obiit, & tumulatus eſt ſub tumbâ, quæ nunc mota loco, hanc exhibet inſcriptionem:

Cy giſt Reverend Pere en Dieu Hermés *DU PONT* en ſon tems Abbé de cette Egliſe; qui zelé de l'honneur de Dieu & de ſon Egliſe, a icelle decoré de pluſieurs tables d'autels, d'honorables formes, orgues &c. Lequel tréſpaſſa le 13. jour de May 1631. Priez Dieu pour ſon ame.

XXX.

ARNOLDUS *BAUDIN* pietatis & juſtitiæ exemplar, poſt novennale regimen, fatis ſuccubuit 24. Auguſti 1640.

XXXI.

JOANNES *MAGNIET* non minùs facundus quàm doctus, ad Archi-ducem Leopoldum ab illuſtriſſima Statuum Congregatione ſecundò ablegatus, Principis captavit dicendo admirationem; propriæ domûs fidelis adminiſtrator, piè 23. Decembris 1656. obiit.

XXXII.

MICHAEL *ROGUET* Pontificalium uſum obtinuit, datoque ſibi Coadjutore, grandævus obiit 21. Septembris 1675.

XXXIII.

JOANNES *GRAVE* 1684.

XXXIV.

BASILIUS *WERY* ad Chriſtianiſſimum Galliæ Regem legatione, Statuum nomine, feliciter perfunctus, Eccleſiam ſacroſque proventus æmulo & inviſo marte deffendit. Per viginti ſeptem annos paternè rexit familiam, & XVII. Kalend. Maii 1711. vivere deſiit.

XXXV.

BASILIUS *DE LESPIERE*, à Capitulo Coadjutor electus, & à Domino Præmonſtratenſi confirmatus, Abbatialem adiit dignitatem anno 1711. Ædificia à furente marte ſolo proſtrata, aut vetuſtate caduca, à fundamentis excitavit. Studia ob armorum juges tumultus interrupta, priſtino reſtituit vigori. Ad viſitationes Belgii, & tractûs Rheni obeundas collega R^mi. Generalis aſſumptus, Promotor Capituli generalis anni 1717. renuntiatus eſt.

PASTORATUS.

Unicus eſt, iſque in Eccleſia monaſteriali, quò confluunt vici Mortanienſis incolæ. Patronam venerantur Sanctam Odiliam, Virginem & Abbatiſſam Montis Hohemburgenſis in Alſatia, piè defunctam VIII. ſeculo. Hanc autem *Adiliam* nuncupant Canonici noſtri Caſtellenſes, nec aliter audit in illa regione. Sub ejus patrocinio erecta eſt in Eccleſia Abbatiali ſodalitas confirmata ab Alexandro ſeptimo.

MONUMENTA SEPULCRALIA.

In Clauſtro:

Chi giſt Emme Baronne de *Mortaigne*.. tréſpaſſa l'an de grace MCCCCXXX.

In Sanctuario:

Ci giſt Noble Seigneur Pierre de *Touwars*, en ſon tems Sr. de Mortaigne qui treſpaſſa le v. de Fevrier MDXLV.

Et noble Damoiſelle Mademoiſelle Jehanne de *Hocron* ſon Eſpeuſe, Danre de *Lamberlart*, laquelle tréſpaſſa le IX. de May 1558. Priez pour leur ame.

Ibidem:

Icy giſt Madame Catherine *Vander-graët*, Baronne de *Mortaigne*, Dame de *Fraiture*, *Dattrein*, *Meilſeim* &c. laquelle tréſpaſſa avecque ſa fille le 16. Jour de Fevrier 1616. en travellant d'enfans. Priez Dieu pour ſon ame.

Ibidem:

D. O. M.

Antonius Franciſcus Gaſpar *COLINS* claro ſanguine Baronum de *Mortaigne* ſatus, hoc monumentum in majorum ſuorum memoriam hic conditorum, & maximè Dominarum Joannæ de *Ligne*, Mariæ & Annæ

Digitized by Google

de *Mola*, à qua ultima dicti Baronatûs hæreditatem adeptus eſt, apponi curavit. Tu, viator, mortuis bene apprecare. 1679. Vide Prob. à col. CCCLXXX. ad col. CCCLXXXIJ.

CASTRUM SPEI.

Caſtrum Spei. Fil. Horti Mariani. Diœceſis Caminienſ. Circaria. Sclavoniæ.

SIbrandus, Horti B. Mariæ Virginis in Friſia Abbas VI. poſt B. Syardi obitum, ſuccenturiatus, anno 1230. eâ ſanctitatis & doctrinæ famâ percrebuit, ut ad exteros longè pervagata, ſui Inſtituti Canonicos, & Sanctimoniales propagaverit, Principum, & Potentum deſideriis piè ſubſerviens. Anaſtaſia, Pomeraniæ Dux illuſtriſſima, ad Sibrandi & familiæ ſuæ, virtutes arrecta, ſurculum decerpere ſtatuit, quem infereret patriæ ſuæ. Legatorum, à religioſa Principe directorum, votis benignè ſeipſum accommodans Sibrandus, ſpopondit quod rogaverat, & oratores remiſit, juſſos parere locum, qui mox tranſmittendas exciperet Canoniſſas.

Camin. Struxit feſtinâ manu cœnobium Anaſtaſia, in Diœceſi Caminenſi, Pomeraniæ ulterioris agro, eique indidit nomen *Caſtrum Spei*, anno 1233. Appulſas Sanctimoniales, ex collegio Bethleemitico aſſumptas, illic impoſuit ſub Præpoſiti Præfectura. Domicilium iſtud fovit beneficiis, & incolarum ejus frequenti contubernio uſa, ſic exarſit ad amorem Dei, & ſeculi contemptum, viduata conjuge Bugiſlao I. Pomeraniæ Duce, ab anno 1188. piiſſima Princeps, ut diviſâ in filios paternâ hæreditate novum vitæ genus auſpicata, ſeipſam Deo, & Religioni conſecrarit, votorum ſolemni nuncupatione factâ, non anno 1278. ut incautè ſcripſit Pratanus, ſed anno 1234. Quis enim habitâ temporum chronologicâ ratione, putaverit Principem, ab anno 1188. viduam, ætate maturam, attigiſſe annum 1278? Prorſùs ſi res ita ſe haberet, dicendum centenariæ ad minus, ætatis rugas ab ea fuiſſe Deo litatas, in Parthenone Caſtri Spei, & conſummatam in brevi, inſigna dediſſe humilitatis exempla, quibus beatitatis præmium emeruit.

Hoc cœnobium, pietatis antiquæ monumentum, nova ſuſtulit impietas, Wandalis, Pomeranis, & Saxonibus crudeliter infeſta. Prolem habuit jam matura parens, Parthenonem *Rubus*, de quo alibi.

S. CATHARINA IN ASTRO.

S. Catharina in Aſtro. Filia Horti Mariani. Diœceſis Monaſterienſis. Circaria. Friſia.

PArthenon S. Catharinæ, quem ſub *S. Maria in Aſtrolo* nuncupatione, recenſet Layruelius, in deſignatione nominis ab aliis Indicibus diſcordans, ſurculus eſt fœcundæ matris Horti *B. Mariæ Virginis* in Friſia. Præſide, & cooperante Ielgero, Abbate VIII. circa annum 1249. prodiit illud Veſtalium collegium, in Diœceſi Monaſterienſi, Lutolpho tum epiſcopante, & pium opus promovente.

S. CATHARINA IN TREMONIA.

S. Catharina in Tremonia. Filia Knefledii. Diœceſis Colonienſis. Circaria Weſtphaliæ.
** Ems.*

IN Circulo Weſtphaliæ, & Comitatu Markano, ad oras Amaſii * jacet civitas Tremonia, Comitatûs cognominis caput, intra cujus ambitum Dynaſtæ Tremonienſes, vulgò *les Comtes de Dortmund*, Præpoſituram Sanctimonialium ædificarunt ſeculo duodecimo deſinente, & Kneſtedienſis Abbatis ſubjecerunt Paternitati.

Lapſu temporis, vel potius labente parthenonis fortunâ, ad Prioratum Præpoſitura deflexit, nec niſi à Prioribus obedientiariis, quos ad nutum amovet Abbas Kneſtedii, regitur cœnobium.

Ex quo ad Brandeburgicos Principe Markanus Comitatus manavit, hæreſis, ſub eorum patrocinio, liberiùs graſſata, Tremoniam ipſam invaſit, & monaſterium S. Catharinæ, quibus potuit, tentavit artibus eripere fidei, & Ordini: ſed Virgines Principum nec minas reveritæ, nec ſeductæ illecebris, ſteterunt in religionis profeſſione immobiles, & hodiedum, quaſi per miraculum, viginti quatuor, medios inter acatholicos, pietatem moribus, fidem cultu, rituque Romano profitentur.

CAZ.

Caz. Fil. S. Lucii. Diœceſis Curienſis Circaria Suevia.

ANtiquiſſimus Parthenon Cazenſis, ſive Caxienſis, in ſuperioris Rhetiæ tractu, & ad Rhenum ſitus, in Diœceſi Curienſi, anno 760. à Victore, Curienſi epiſcopo, filio Paſchalis Comitis Brigantini, & Eſopeiæ, Rhetiæ Comitiſſæ, fundatum eſt, referente Bruſchio, pro duodecim puellis ſub Abbatiſſa viventibus. Cui regulæ manciparentur ab origine Sanctimoniales, ſiluit Bruſchius, ad ſecularem ſtatum, in quo ætate ſuâ vivebant, Canoniſſarum

Digitized by Google

rum more, magis attendens, priorum temporum negligens inveſtigator.

Ante annum 1156. ad tenorem regulæ S. Auguſtini, vitam & mores exegiſſe teſtis eſt Adriani IV. Bulla Vigilio Abbati S. Lucii, Ordinis Præmonſtratenſis, inſcripta, quâ Paternitatem in Caſenſe monaſterium ab Algotto delatam Vigilio Abbati confirmat, & Abbatiſſam authoritati ejus paternæ ſupponit.

» Quod venerabilis Frater noſter Algottus, » Curienſis epiſcopus, in Eccleſia veſtra ſtatuiſſe » dignoſcitur, videlicet ut Moniales in eadem » Eccleſia conſiſtentes, ſub regula S. Auguſtini, » recluſæ in clauſtro debeant Domino deſervi- » re, & ſpiritualia, atque Magiſtram, quæ eis » præeſſe debeat, à Præpoſitis, qui in Eccleſia B. » Lucii pro tempore fuerint, cum omni humi- » litate recipere, authoritate apoſtolica confir- » mamus... Datum Laterani, per manum Ro- » landi... anno Incarnationis Dominicæ 1156.

Ab hoc igitur anno, & regulæ B. Auguſtini, & Præmonſtratenſi ſuberant diſciplinæ Cazenſes Canoniſſæ. Ab utroque deſciverant tempore Bruſchii, cum ab omni profeſſione, voto, ac ordine immunes ac liberas eſſe ſcribat, ac licere abdicato Canonicatu rurſùs prodire in publicum, ac nubere. Talis erat, anno 1537. diſciplina Cazi, ſeu potiùs corruptela ſub Abbatiſſa Catharina *de Marmoribus*: ſed ad eas, ut aſſolet, anguſtias religionis abjectio adegerat Cazenſe Capitulum, ut in una Virgine Urſula *de Sacco* contubernali Abbatiſſæ conſiſteret.

CELLA DEI INFERIOR.

Cella inferior. Fil. Cellæ ſuperioris Diœceſis Herbipolenſis. Circaria Iveldenſis.

AMplum hoc & nobile monaſterium ſua habuit incunabula in Cella ſuperiore, anno 1130. Verùm temporis ſucceſſu, ita ſentientibus Ordinis Proceribus, collegium illud Virginum anno 1260. ad locum remotiorem, in eamdem defluentis Mœni ripam, tranſlatum eſt, nomenque inferioris Cellæ, ſeu Cellæ Dominarum, obtinuit ex nobilitate Canoniſſarum, quæ ſub Magiſtræ primùm regimine militarunt, Præpoſitorum poſteà magiſterium ſortitæ. Utrorumque elenchum ex veteribus, quoad licuit, monumentis, erutum exhibemus.

METHILDIS præfuit anno 1277. quam ordine incerto ſecutæ ſunt,

ERMENTRUDIS.

LUDGARDIS.

FELIX *SCHRIMPFIN*.

ELISABETHA *NEUTARDIN*.

ELISABETHA *PFOCHERIN*.

AGNES Comitiſſà de *Wertheim* præfuit anno 1402.

MAGDALENA nobilis de *Pfesrdorff*.

ANNA Comitiſſa de *Wertheim* 1459.

AGNES II[a] dè *Wertheim* ex eodem ſtemmate, cui defunctæ anno 1477. ſucceſſit ex eodem ſanguine

AGNES III[a] quæ reſignavit, facta Conventualis, 1487.

MAGDALENA ex illuſtri ſtemmate *Zobeliorum*.

CATHARINA nobilis *Finſterlohe* poſt abdicatam Præfecturam ſupervixit uſque ad 19. Junii 1526.

CATHARINA nobilis de *Rieden*, primo Januarii 1500.

ANNA *HABERKERNIN*, die 10. Martii 1529.

MAGDALENA nobilis de *Fronhoven* anus decrepita, ſub cujus adminiſtratione, langueſcens diſciplina taliter emarcuit, ut ad Præpoſitos regimen transferre fuerit neceſſum, horum prior fuit

ANDRÆAS *OCHS* factus Præpoſitus anno 1530. 1539.

MARTINUS *HERBART* 1540.

JOANNES *SCONEIHNZ* 1548.

ADAMUS *WURZBERGER* 1555.

JOANNES *SCHRCINER* ceſſit an. 1563.

Et quidem ab an. 1515. dignitas illa ſic viluerat ex quo ruſtici per Germaniam inſanientes, monaſterium iſtud fuerant depopulati, & profugas hinc inde Virgines ſua immanitate perſequebantur, ut nonniſi miſeriæ & paupertatis titulus, malorumque indeſinens occaſio, Præpoſitura foret. Adde quod reſiduum ex diſperſione Parthenonis bonum, Fridericus à *Wirsberg* Herbipolenſis pro tempore epiſcopus, ſub prætextu ſequeſtrationis, cameræ Principali applicuerat. Funeſtam hanç direptionem Andreas Abbas Teplenſis, per Romanum Imperium generalis Viſitator, advertens, apud Rudolphum Imperatorem querelas depoſuit, obtinuitque mandatum de reſtituendis uſurpatæ Eccleſiæ dotibus: paruit Julius ab *Echter* epiſcopus tùnc Herbipolenſis, & funditùs dejectis Eccleſiâ & clauſtro, nova omnia facere incœperat, cùm reparatoris interveniens mors, ac ſuccedentes poſtea bellorum tumultus, rem infectam ad tempora Vicariatûs Domini Gaſparis à *Queſtemberg* Abbatis Sionæi, diſtulerunt. Ille magni animi, & zeli majoris Abbas, Ferdinandum II. Imperatorem adiit, & ab eo impetrat litteras ad epiſçopum Herbipolenſem, Adolphum ab *Ehremberg*, pro reſtitutione Cellæ-inferioris. Monitioni Cæſareæ morem gerens epiſcopus, Leonardum *Franck* patrem Abbatem, in actualem bonorum Cellæ-inferioris poſſeſſionem immiſit 26. Februarii 1630. anno eodem inſtitutus eſt Præpoſitus

JOANNES *PFREUNDSICK*, ſed anno ſequenti, graſſante per Franconiam marte Suecico, Neopræpoſitus exulare cogitur uſque ad annum 1634. quo poſt devictos à Cæſarianis Suecos, ab exilio redux, ædificia reparavit, advocatiſque ex Marcenſi Parthenone, à Gallis & Haſſis nuper exuſto, profeſſis Virginibus, coloniam præ-

Digitized by Google

cedente & ducente Chriſtina de *Bourſchet*, diſciplinam reſtituit. Anno 1637. cum aliis aliorum Ordinum Prælatis ſupplex inſtitit apud Maximilianum, Bavariæ Ducem, quatenùs juberet Princeps monaſteria in Palatinatu ſita, iis Ordinibus reſtitui, à quibus antea pendebant. Anno demum 1673. die 26. Septembris inſtaurator optimus, finem nactus eſt bonum, morte pretioſa.

GODEFRIDUS *HAMMERICH* S. Theologiæ Licentiatus, ex Parocho Regiſcuriano Præpoſitus eligitur, eamque per undecim annos in regimine aſſecutus eſt gloriam, ut ad Abbatiam Cellenſem poſtulatus fuerit anno 1692.

JOANNES *ZAHN* inſignis Mathematicus, qui adhuc Parochus in *Ackelehauſen*, volumen de Arte Tele-Dioptica ediderat, longè clarius ſuæ eruditionis ſpecimen placatiori fruens otio, edidit factus Præpoſitus; tribus enim amplis voluminibus *Mundi Cœleſtis, Terreſtris, Subterranei, & Aquatici mirabilia* mirabiliter expoſuit, nec tamen ſtudiorum amor quidquam de ſedulitate ſui numeris remiſit. Moritur die 27 Julii 1707.

FRIDERICUS *HARLET* S. Theologiæ Doctor, Principi Herbipolenſi à Conſiliis ſanctioribus, Seminarii epiſcopalis Præfectus, in Præpoſitum eligitur 17. Julii, obiit pridie kal. Novembris 1718.

BALTAZARD *ROTHLEIN* Sacræ Theologiæ Doctor, annum agens ætatis 39. hodie præeſt.

CELLA DEI SUPERIOR.

Cella Dei ſuperior. Filia Præmonſtrati. Diœceſis Herbipolenſis.

POſt obtentam ab Honorio Ordinis approbationem, Norbertus Româ rediens, Herbipolim appulit. Illic in conceſſu Procerum peractâ concione, ſacris operans in Cathedrali Eccleſia, inter ſolemnia Miſſarum, cœca mulier, recuperandi luminis deſiderio flagrans, ſpe ſubnixa & fide vivaci fervens, viſum, quem ardenter petebat, Norberto in oculos ejus inſufflante, recepit. Hoc portento permotus Joannes Eccleſiæ ejuſdem Canonicus, & Henricus illius frater, ſe ſuaque omnia, viro Dei tradiderunt, ut ſui inſtituti monaſterium ſub ſe Patre, & Fundatore primo, auſpicaretur. Promptæ voluntatis obſequia benignè auſcultans Norbertus, juxta Herbipolim, ad ſiniſtram labentis Mœni ripam, Præpoſituram inſtituit nobilem, cui *Cellæ-Dei* nomen impoſuit; Embrico de *Leyningen* epiſcopus Herbipolenſis, ſuo diplomate fundationem roboravit anno 1128. & ſuperadditis auxit proventibus.

I.

Non alium judicavit Norbertus præponendum Rectorem cœnobii, quàm qui cœnobii autor fuerat Joannes genere nobilis, gravis moribus, doctrinâ exultus, qui in convictu Norberti aliquandiù verſans, ſpiritum ejus ſic ebiberat, ut in cæteros effuderit largiter. Virgines, ne à beneficio Religionis viderentur extorres, multas ultrò ſe Chriſti ſubdentes jugo, communi domicilio recluſit, quod *Paradiſum* vernaculè, ob caſtimoniæ profeſſionem vocitabant. Inde in eum locum, qui *Cella Dei inferior* dicitur, & Capitulorum generalium ſancitis, ad obturandum ora loquentium iniquè, migravit Sanctimonialium conventus. Conſtituti cœnobii confirmationem ab Innocentio II. impetravit Joannes. Denique famâ ſanctitatis inclytus, die 17. Auguſti, anni, ut creditur, 1134. abiit ad ſuperos. Communem cum fratre ſuo Henrico ſepulturam habuiſſe, inciſæ in ſepulchrali ſaxo utriuſque effigies teſtantur. Illarum una in habitu ſacerdotali, altera in uſitato Ordinis habitu viros exhibet, ambæ Eccleſiam ſupportantes manibus. Ad lapidis verò limbum, hæc legitur epigraphes.

Fundatores hujus loci Joannes, & frater ejus Henricus.

» Noſtra tibi liga placeat hæc, Virgo Maria,
» Eſt fundata domus à fratribus iſta duobus,
anno MCXXVIII.

Huic lapidi penè corroſo, alium politiori arte ſculptum, ſubſtituit Joannes *Herberich* Abbas, anno 1604. poſteà anno 1653. nonnihil à terra elevatum in Sanctuario tumulum uſque modò exiſtentem, tranſtulit in ſiniſtram Templi alam, & ad partem ſeptentrionalem, poſt Chorum, Godefridus *Biſchoff* Abbas: unde anno 1702. ad faciliorem Organi conſtructionem, rurſùm exhumatas venerabiles BB. Fundatorum exuvias, in cuprea capſa decenter accluſit Godefridus *Hammerich* Abbas, & ad orientalem Templi parietem collocavit.

Ex his Chronicon Franconiæ, & Bruſchii Chronologia erroris arguuntur, quæ tribus fratribus Joanni, Henrico, & Litolfo, Fundationem *Cellæ ſuperioris* adjudicant, nullo prorſùs monumento ſubnixa, Litolfum obtrudentia gratis. Prorſùs neque Necrologium, nec Embriconis Epiſcopi diplomata, nec Innocentii II. Bulla, iſtius Litolfi meminerunt, nec fundationis honorem dividunt cum illo. Haud abſimili errore Bruſchius in album Præpoſitorum retulit Henricum, fratrem Joannis, cujùs dignitatis ne leve quidem veſtigium antiquitas ſuppeditat.

II.

BRUNO Joanni ſucceſſit, & iſti

III.

ARNOLDUS, quo fatis functo

IV.

CONRADUS electus eſt: Is ab anno 1141. ad

Digitized by Google

an. 1144. in vivis agens, pias ſub his temporibus donationes excepit. Pontificio Cæleſtini II. privilegio Eccleſiæ ſuæ jura & poſſeſſiones muniri curavit anno 1143. & in ipſo Præpoſiti nomen emortuum, in Abbatis nuncupationem immutatum eſt.

V.

BERTHOLDUS à *KEER*, impetravit ab Eugenio III. privilegium, cuiquam exactionem decimarum inhibens, ſive de novalibus, ſive de animalium nutrimentis. Anno circiter 1157. acquiſivit à Gebehardo Comite ab *Henneberg*, epiſcopo Herbipolenſi allodium *Ruchesbrunn*.

VI.

RABENOLDUS Eccleſiæ ſuæ juribus ac bonis intentus, adjacentem parochialem Eccleſiam, terminos arctantem monaſterii, in villam *Hetſtat* transferri de autoritate Heroldi epiſcopi, impetravit anno 1170. Herbipoli exiſtente Friderico Imperatore Romanorum, confirmationem prædiorum Cellæ-Dei, in majeſtalibus litteris obtinuit anno 1172. Alexandri III. Lucii III. privilegia ad munimentum libertatis & jurium Cellæ-Dei, accepit ſub annis 1180. 1181.

VII.

CONRADUS in Faſtis & Necrologiis, tacito regiminis & mortis anno, recenſitus.

VIII.

HENRICUS præerat anno 1201.

IX

HERMANNUS florebat 1208.

X.

HENRICUS II. poſt impetratam ab Honorio III. confirmationem bonorum & privilegiorum Cellenſis Eccleſiæ 4. Nonas Maii anni 1221. moritur 16. Februarii anni ſequentis.

XI.

WOLFRAMUS à *GRUMBACH*.

XII.

BILUNGUS rexit monaſterium anno 1246.

XIII.

HENRICUS III. Cellam Sanctimonialium contiguam virorum Cellæ, diviſit ſpatiis & territorio, an. 1262.

XIV.

CONRADUS II. anno 1297. à Bonifacio VIII. accepit amplum privilegium. Ejus etiam tempore in Sylva Franconiæ, vulgò *Speſſart* dicta, Congregatio Eremitarum, quibus Comes de *Rynecke* Capellam ſanctæ Eliſabeth contulerat, coaluit ſub Regula Præmonſtratenſi, quibus deficientibus, Abbas Cellenſis religioſas perſonas debebat ſubrogare; quod ſub annum 1350. contigiſſe memoratur. Nunc verò vix Capellæ iſtius rudera viſuntur, prædia autem Cellenſibus ceſſerunt.

XV.

ALBERTUS à *RHEICHENBERG* ſtrenuus Eccleſiæ ſuæ jurium vindex, ac immunitatis à vectigalibus, ab Manegoldo Herbipolenſi epiſcopo litteris authenticis illa firmari obtinuit anno 1303.

XVI.

ENGELBERTUS, ſuos Canonicos, & Præpoſitum *Tuckelhaſen* ad Cellam ſuperiorem, Viſitatorum juſſu remiſſos, ob ſcandalum ex contubernio monialium Michelfeldiæ illuc à biennio tranſlatarum, admittere coactus eſt anno 1307. cùm priùs tranſlationem approbaſſet.

XVII.

THEODORUS poſt diſceſſum Eremitarum in Spaſſardo, Fratrum Cellenſium coloniam ibidem implantavit anno 1342.

XVIII.

TILLEMANNUS ad hujus inſtantiam Tuckelhuſanum in Franconia monaſterium cum omnibus ſuis juribus tranſiit ad Carthuſianos, etſi priùs Cellenſi annexum, regeretur à Canonicis Cellenſibus, quos Abbas pro nutu amovebat, donec in Præpoſituram evaſiſſet hæc Canonia, in cujus confinio cùm Præpoſitus Sorores Ordinis collocaſſet ex *Michelfedt* propè *Kizingam*, orientalis Franciæ oppidum, parthenone eductas, illis Tuckelhuſanum monaſterium ceſſit anno 1307. ſed quia ejuſmodi mutationem magis obeſſe, quàm prodeſſe compertum eſt, generalis Capituli anni 1350. decreto ſancitum eſt, à Parthenone ſubmotis Sanctimonialibus, locum tradendum eſſe Carthuſianis, quem compenſatione redituum factâ, ſuſceperunt, ipſam indemnitatem Cellenſibus tribuente Eberhardo de *Reiden*, Cathedralis Eccleſiæ Herbipolenſis Decano, & reſiduis Sororibus penſiones ad ſuſtentationem perſolvente. Tillemannus obiit anno 1351.

XIX.

THEODERICUS decimas in *Hettſtat* partim à Nobilibus acquiſivit, partim ab Abbate S. Burkardi Herbipolenſis, Ordinis pro tunc S. Benedicti, modò autem Eccleſiæ Collegiatæ ſecularis Ordinis Equeſtris.

XX

RUDGERUS, in Vigilia Aſcenſionis obiit 1374.

XXI.

HENRICUS III. à *WOLMERSHUSEN*.

XXI.

LUDOVICUS DE *STETTEN*.

Digitized by Google

XXIII.

GEORGIUS à *REINSTEIN.*

XXIV.

SIFFRIDUS, quem Gregorius XII. ſpeciali privilegio exemit à ſolutione decimarum, quas ad ſublevamen Eccleſiæ Herbipolenſis ære alieno prægravatæ, impoſuerat Eccleſiaſticis Diœceſeos tam ſecularibus, quàm regularibus. Nonis Martii Siffridus obiit 1418.

XXV.

JOANNES à *ROTTELSEE* 1427.

XXVI.

JACOBUS.

XXVII.

JOANNES *ECKART*, die undecimâ Junii obiit 1448.

XXVIII.

JACOBUS *HEISCHEN*, die tertiâ Julii 1462.

XXIX.

GEORGIUS *KUMEL*, die 18. Julii 1486.

XXX.

CHRISTOPHORUS *STEFFER*, die 13 Octobris 1506.

XXXI.

GEORGIUS *SCHUMAN*, die 14. Februarii 1510.

XXXII.

JOANNES *STREÜBER* 8. Auguſti 1519.

XXXIII.

GASPARUS *GOLTHARD* 1°. Septembris 1526.

XXXIV.

LEONARDUS *WALZ*, 2. Maii 1529.

XXXV.

GEORGIUS *HOFFMAN*, Cœnobium injuriis tumultuoſi temporis vaſtatum, priſtino nitori reſtituit, Parthenonem quoque de *Hauſen* à ruſticis furentibus deletum, inſtauravit. Moritur 2. Januarii 1540.

XXXVI.

THOMAS *NIEDLEIN*, 23. Decembris 1556.

XXXVII.

GEORGIUS *BAZER*, 22. Februarii 1563.

XXXVIII.

SEBASTIANUS *STAMPFF*, 20. Septemb. 1571.

XXXIX.

JOANNES *HERBERICH*, regularis diſciplinæ ſectator, 9. Maii 1608.

XL.

NICOLAUS *REINSTEIN* 1614.

XLI.

LEONARDUS *FRANK* Eccleſiam ruinoſam inſtauravit, Sacriſtiam & Dormitorium, ædem quoque Abbatialem in meliorem formam reſtituit, uſum mitræ, & epiſcopalium inſignium, pro ſe, ſuiſque ſucceſſoribus ab Urbano VIII. impetravit anno 1628. Duos poſt annos à Capitulo generali Viſitator Circariarum Yveldiæ, & Vadegotiæ renuntiatur; ſed ob repentinam Suecorum irruptionem in Franconiam coactus eſt per triennium exulare. Suecis ex Herbipolenſi urbe & arce per Cæſareanos rurſùm depulſis anno 1633. ab exilio redux optimus Paſtor, diſperſum collegit gregem, monaſterii ſtatum exulceratis hiſce temporibus maximè dilapſum reparavit, & 21 Septembris 1648.

XLII.

GODEFRIDUS *BISCHOFF* Seminarium ſtudiorum Herbipoli pro ſuorum Canonicorum exercitatione, & rei litterariæ incremento, fundavit, vir benè litteratus, & religionis tenax, 22. Septembris obiit 1688.

XLIII.

LAURENTIUS *HEZER* Theologiæ Licentiatus, ſexagenarius eligitur, ſed brevi confectus gravitate annorum, 12 Septembris anni 1692.

XLIV.

GODEFRIDUS *HAMMERICH* Theologiæ Licentiatus, ex Præpoſito Parthenonis *Inferioris Cellæ*, ad Abbatiam provectus, Templum Dei magnificis columnis, & ſtatuis exornavit elegantibus. Viſitator Circariarum Weſtphaliæ, Yveldiæ, & Vadegotiæ anno 1696. creatur. Idibus verò Martii octogenarius occubuit 1710.

XLVI.

SIGISMUNDUS *HAUCK*, S. Theologiæ Doctor, celebranda poſteris geſta ſua relinquet.

JUS PATERNITATIS Cellæ ſuperioris in filialia monaſteria quæ ſequuntur.

Cella Inferior, Parthenon.
Gerlacsheim, Parthenon.
Hauſen, Parthenon.
Scheſtersheim, Parthenon.
Sulzen Parthenon.
Frawenroth ſeu Rotha Dominarum, Parthenon, de cujus ſitu, fundatione, deſtructione, nulla exſtant documenta Cellæ.
Michelfedt, Parthenon.

PASTORATUS.

Regis curianus, in arvis Oxovienſibus, olim

de jure patronatûs Nobilium de *Hohenlohoe*, qui Sororibus de *Michelfelds* illud contulerunt: poſtquàm verò ad Tuckelhuſanum monaſterium ſe receperunt, jus ſuum reſignarunt Cellenſibus, de conſenſu Diœceſani, & approbatione Superiorum Ordinis, quam conceſſionem Joannes XX. laudavit, & præfatam Curiam perpetuò univit Abbatiæ Cellenſi.

Ackolshauſen, quondam Eccleſia filialis, ab Alberto epiſcopo Herbipolenſi ab Eccleſia matrice Regiſcuriana anno 1346. disjuncta.

Wolxhuſe.

Hettſtat à Præpoſito & Capitulo Cathedralis Eccleſiæ Herbipolenſis anno 1545. collatus & unitus Cellæ Superiori.

Gerlachshein à pluribus ſeculis adminiſtratus à Canonicis Cellenſibus, à Magiſtratu & Conventu Gerlachsheimienſi præſentatis: at ubi Parthenon eſſe deſiit, jus præſentandi ad Abbatem Cellæ, tamquam Patrem Abbatem, tranſiit.

Zell, & *Margareth-hocheim*

Vide Prob. à col. CCCLXXXIJ ad col. CCCXCJ.

CELLA DOMINARUM.

Cella Dominarum. Fil. S. Mariæ in Nemore. Diœceſis Tullenſis, Circaria, Lotharingiæ.

CElla Dominarum, vulgò *antiqua Abbatia* nuncupata, uno quadrante à monaſterio S. Mariæ Nemorenſis diſterminata, etymon derivaſſe creditur, ex eo quòd illic prima fuerit Abbatiæ ſedes, ad montium angulares commiſſuras, paulò altiùs deinde tranſlata, ut loco cederet Virginibus, quæ denominationem ex hoſpitio ſuo immutantes, Cellæ Dominarum appellationem impoſuerunt. Templum Beatæ Magdalenæ ſacrum, extabat adhuc tempore Layruelii, ſtructurâ ſuâ non ignobile. Vidimus & nos, noſtrâ juvenili ætate, ſtantes ejus muros, qui nunc proſtrati jacent, & dumetis ſuccreſcentibus conteguntur.

Quo præciſè anno Sanctimoniales Canonicis ſucceſſerint, non novimus. Ante annum 1181. eas extitiſſe probat Bulla Lucii III. vineam recenſens collatam à *Rochitia Sorore S. Mariæ*. Deſitionis hujus Parthenonis epocham nec tabulæ funebres, nec diplomata deſignant. Hinc temporum, bellorumve injuriâ concidiſſe, aut indictâ Gallicanis Gynæceis clade obrutum, interiiſſe decimo tertio ſeculo ſuſpicari licet.

SANCTUS CHDERAMPS.

S. Chderamps. Fil. Liska, Diœceſis Bolon. Circaria Flandriæ.

COenobium hoc Sororum, à Layruelio, & mſſ. Indice convoluto, relatum, in aliis antiquioribus alto premitur ſilentio, ipſis quoque Liſkenſibus Confratribus, quos perſonaliter adivi, prorſùs eſt incognitum. Quotquot habent, vel quondam habuere prædia, horum nullum ſub nomine *Sanctus Chderamps* invenitur. Quin & Sanctus ille, à quo ſuam denominationem Parthenon iſte deſumpſit, ita eſt Hagiologis incompertus, ut in nullo Sanctorum albo repoſitus legatur.

Equidem in Faſtis Liskenſibus monaſterium Sororum, à Liska pendentium, extitiſſe deprehendimus, ſed in villa de *Serques*, à civitate S. Audomari uno lapide ſeparata, ubi rudera Conventûs olim ſubſiſtentis, formam delineant; ſed neque illic, neque alibi *S. Chderamps* tutelaris eſt loci Patronus: vel, ſi quandoque fuit, hujus ſic exolevit notitia, ut ad ſeniores monaſterii noſtrâ ætate non pervenerit.

CHEMI.

Chemi Fil. Zabrdovici. Diœceſis Agrienſis. Circaria Hungariæ.

SUperioris Hungariæ Præpoſitura in Agrienſi epiſcopatu exiſtens quam à Layruëlio prætermiſſam, repoſuit in ſuo Indice Pagius, & ſancto Stephano primitùs paruiſſe narrat; Zabrdovicenſi Abbati anno 1294. tanquam Patri ſubjecta legitur in Decreto Comitiorum generalium. Poſt expugnatam anno 1596. Agriam ſimulque Comitatum Borſanienſem, Præpoſitura *Chemi* oppreſſa communi clade, deſiit, ab interitu necdum vindicata, licet ab anno 1687. Imperio & Catholicæ Religioni fuerit Agria reſtituta.

CHODELINBURG.

Chodelinburg. Filius Hildeburgrod. Diœceſis Verdenſis Circaria Saxoniæ.

HOc Cœnobium quod adulteratis ſyllabis appellat Layruëlius, *Chodelmburg*, mſſ. verò Indices *Chodelinburg*, & quod Pagius è catalogo monaſteriorum diſpunxit, in Circaria Saxonica & Diœceſi Verdenſi extabat, filiali ſubjectione pendens ab Hildebburgrodenſi Præpoſitura.

Digitized by Google

S. CHRISTOPHORUS DE IBEAS.

• S. Chriſtophorus. Fil. Vatis Diœceſis Burgenſis. Circaria Hiſpaniæ.

ALphonſo VI. regnante in Hiſpania, Alvarus *Diaz* filius Roderici *Diaz* de *Pivar*, cognomento *Cid Campeator*, proles illuſtris Herois famoſi, unà cum uxore ſua *Ordonnez* æquæ nobilitatis fœminâ, monaſterium ſancto Chriſtophoro ſacrum, ſecùs oppidum *Ibeas* ſeu *Evea*, loco ſatis amœno, religioſæ vitæ ineundæ parato, à Burgis, primariâ Caſtellæ veteris civitate, novem diſſitum milliaribus, fundavit, & Regularibus ſancti Auguſtini addixit myſtis. Errorem in Chronographos diplomatis caracteres irrepſiſſe, ex Cancellarii oſcitantia ſuſpicatur R. P. *Noriega* antiquariæ eruditionis ſcrutator naſutus; & numerum L. ſubtrahendum putat ab Era MCXLV. legendum proinde MCXV. quæ coincidit in annum Chriſti MLXXVII. Emendationem iſtam ex inſcriptione ſepulchrali Fundatoris eruit, quæ talis eſt, *In Era MCIX. Kalendis Junii Ego Alvar Diaz obii, nomine cujus ſcriptus ſubtùs jacco tumulatus.* Tumulo conſortis ejus epigraphes inſculpta favet huic computo: *In nomine Domini obiit Thereſa ſub lapide iſto ſepulta Era MCXXII. Petrus Chriſtophorus fecit.* In argumentum correctionis adducit inſuper fraternitatis Chartam anno MLXXX. initæ inter Abbatias ſancti Chriſtophori & ſancti Petri de *Arlanza*, Ordinis S. Benedicti. Ponderoſæ prorsùs rationes, quæ antigrapharios erroris arguunt, & ad prima Alphonſi VI. tempora originem revehunt monaſterii. Prolem verò Fundatoris trinam, eamque maſculam ex collatis Ordini beneficiis, colendam recenſet; Lupum *Diaz* Sanctiæ de *Friaz* junctum matrimonio, & utrumque Buxetenſis cœnobii autorem: Martinum *Diaz*, & Sanctium, quorum ſorores quatuor: Toda, Sanctia, Thereſia, & Major. Illarum major natu Toda in matrimonium locata eſt Guterio *Fernandez* de *Caſtro*, Alphonſi VII. Proto-œconomo, Caſtellæ Pro-regi, juventutis Sanctii, ejuſque filii Alphonſi Regum, pædagogo. Major, altera Alvari *Diaz* filia, nuptui data eſt Roderico *Munnoz*, & iſti ambo conjuges de ſponſarum beneplacito, dotem monaſterii novis auxere donationibus, anno 1151.

Jam tres Auguſtiniani Ordinis Abbates præfuerant S. Chriſtophoro, Dominicus ſcilicet, Martinus, Gundiſalvus, dùm è Præmonſtrato accerſivit Alphonſus VIII. Rex Rodericum, alioſque ejuſdem Archicœnobii alumnos *Miſſalibus & libris* munitos, quos anno MCLXX. emiſſis ſubrogavit Auguſtinianis. Rodericum præfecit Abbatem, quem B. Hugo Præmonſtrati Abbas, coloniæ ducem deſignarat. Hunc *Vitis* Canonicum fuiſſe, reclamantibus licet Diplomatis regii verbis, aſſeverant Hiſpani, fortè ut filiationis jura tueantur, quam Præmonſtrato vindicat Charta, Abbatem & ſocios indiſcriminatim *ex Præmonſtrato Franciæ*, miſſos referens.

Etſi verò regia autoritas ſubſtitutionem Præmonſtratenſium non approbaverit ante annum 1170. tamen poſſeſſionem adiere monaſterii ab anno 1160. Idque conſtat ex donatione Sanctiæ *Diaz*, germanæ ſororis Todæ, Era 1198. facta Roderico Abbati: » Ego ſanctia *Diaz*, germana Domnæ Todæ, pro remiſſione peccatorum meorum, & parentum » meorum, nec non mariti mei Petri *Gunſalveſ*, do tibi Roderico Abbati & concedo » Fratribus S. Chriſtophori in Evea degentibus » ſub Regula S. Auguſtini, hæreditatem meam » in hac pagina deſcriptam....... in *Mixardas*....... in *Hormaza*..... Facta Charta » hæc Era MCXCVIII. regnante Alphonſo juniore, filio Sanctii Regis. Hujus rei teſtes » fuerunt Petrus Burgenſis epiſcopus, Prior Michaël de *Monte-forti*, Guterius *Fernandez* » & Domna Toda uxor ejus. Si relatorem non fefellit promovendæ antiquitatis zelus, ab Alphonſi VII. tempore Abbatiam S. Chriſtophori inhabitabant Præmonſtratenſes. Anno enim 1152. cùm in feſto S. Chriſtophori Alphonſus Vallis-Oleti exiſtens, filium ſuum Sanctium Equitem armaret, conceſſit Abbati & Fratribus S. Chriſtophori pinguem in villa *Diego* poſſeſſionem, ut S. Martyrem Chriſtophorum, & Præmonſtratenſes ibidem Deo & S. Martyri famulantes, apud Deum, pro Principe Sanctio felicis auſpicii haberet imploratores.

Quantùm propitios ſibi habuit Reges S. Chriſtophori Abbatia, tantùm Advocatos ſenſit ſibi infeſtos: ſub obtentu enim deffenſionis ducentorum vaſſallorum, in monaſterium frequenter armaverunt, ad illius oppreſſionem, ſubditos, ſicque Patroni nomen in hoſtis funeſti abierat tyrannidem. In Comitiis *Soria* apud Joannem I. Caſtellæ Regem graviter de Petro *Gonzalez*, non Advocato, ſed prædone S. Chriſtophori, conquerente Abbate anno 1380. ad reſtitutionem illatæ injuriæ regali judicio damnatus eſt *Gonzales*, & Advocatia extincta.

Hanc Comites Salini, utpotè patrimonium ſui generis, reſuſſitarunt, & pravorum more monaſterium divexantes, ad regii Senatûs Vallis-Oletani tribunal provocantur anno 1474. Procerum judicio ſpoliatur dignitate Didacus *Gomez* de *Sarmiento*. Sententiæ acquievit *Gomez* donec opportunum reclamandi tempus nanciſceretur. Occaſionem ſuppeditavit exautoratio temeraria Petri de S. Andrea, Abbatis S. Chriſtophori, quem Joannes de *Colme-*

Digitized by Google

nares Aquilarienſis Abbas, Viſitator Hiſpaniæ ab Huberto Abbate Præmonſtrati delegatus, loco motum, in Abbatiam Buxetenſem ejecit, ſtrictâ mancipandum cuſtodiâ. Judicii enim notitiam ut primùm habuit Advocatus, ſatellitum manipulos in S. Chriſtophori Abbatiam clanculum ſubmittit, qui vinctum Abbatem ad arcem Poncorvinam retrudendum deportant, & Joannem de *Montanara* Canonicum Buxetenſem, tumultuariè electum, Cathedræ S. Chriſtopheri imponunt armatâ manu. E ſuo lugubri ergaſtulo, vinctus miſerabiliter Petrus Abbas, Regis interpellat juſtitiam, libello ſupplici furtim dilapſo, Advocati inhumanitatem pingit, attentatum reſerat, obteſtaturque Regem, ut tam Viſitatoris præſumptionem, quàm Comitis ſævitiam, coërceat. Favit Æquiſſimis oppreſſi injuſtè, ſupplicationibus Rex optimus: cauſæ cognitionem ſibi vindicat, & tabulis ritè inſpectis, captivum libertati reſtituit & Prælaturæ, Ferdinandus, anno 1482. Verùm quod capitale erat, Advocatiæ non abolevit munus, ſed vitâ functo Petro Abbate, in ejus locum ſubrogatus Abbas Joannes de *Arceniega* Regis Catholici Capellanus, regiam convenit Majeſtatem, & deducto lamentabili ſtatu ſuæ Abbatiæ, deprædationibuſque Comitum fuſè repoſitis, monaſterium tandem ſuum ab ejuſmodi vaſtatorum jugo liberavit: Et abhinc Abbas civilem & criminalem per ſe, ſeu per Prætores ab eo delegatos, juriſdictionem exercuit in proprio territorio, in oppido S. Andreæ, in Villa de *Mixaradas* & in adjacentibus Grangiis.

PATERNITAS.

Paternitate gaudet in Abbatiam Sanctæ Mariæ de *Villa-petro.*

PASTORATUS.

Eccleſia monaſterialis cum filialibus.
Sanctæ Mariæ de *Mixarandas.*
S. Magdalenæ de *Quintanar.*
S. Andreæ de *Xuarros.*
S. Martini de *Invierno.*
S. Vincentii.
S. Eulaliæ.
S. Adriani.
S. Pantaleonis.
S. Mariæ de *Villa-petro.*
S. Michaëlis.

Harum Eccleſiarum Abbas non modò patronus eſt, ſed pleno jure Miniſtros per ſe inſtituit in illis.

SEPULCHRA MAGNATUM.

Fundatorum ſupra recenſuimus tumulos & inſcriptiones dedimus.

Ad eorum latera jacent Guterius *Fernandes de Caſtro*, & uxor ejus Toda. Rodericus *Fernandés*, Guterii frater, Stephania ejus uxor & filia Imperatoris Alphonſi.

Ad latus ſiniſtrum januæ quâ in Clauſtrum patet introitus, jacet in arca lapidea Alvarus *Rodriguez*, Roderici *Fernandés* filius, quem in duello publico occidit lanceæ ictu, Hernardus *Rodriguez*, Caſtellanus nomine. In lapide impoſito arcæ, duo ſculpti cernuntur Equites, alius ex equo dejectus, alter equitans, & proſtratum lanceâ perfodiens, & ad utrorumque limbos hæc epigraphs.

Quem tegit hæc petra, Alvarus Roderici
Vivit in æthera. Æra MCCXXVIII. * *1190

Hujus ſepulchro adhæret tumulus Petri *Gonzalés* & Sanctiæ ejus uxoris; Roderici *Munnoz* de *Guzman* & Domnæ Majoris ejus ſponſæ.

Ad dextrum latus januæ quâ in Sacriſtiam itur, proſtat ſub arcu lapideo duplici mauſolæum Joannis *Ruiz de Roxas* & Ferdinandi *Diaz* nepotis ejus.

In Capitulo inſigne viſitur ſepulchrum Martini Abbatis. epitaphii penè corroſi hæc tantum leguntur verba » Obiit bonæ memoriæ » Martinus Abbas hujus monaſterii.

Hic ille Martinus eſſe videtur qui ærâ 1170 Eccleſiam & Capitulum conſtruxit.

In Sacriſtia fulget tumulus Domni Joannis de *Arceniege* J. U. Doctoris, Catholicorum Regum Ferdinandi & Elizabeth Capellani.

Ad oſtium ejuſdem Sacriſtiæ circa effigiati in tumba Abbatis limbos legitur.

Hic jacet D. Petrus de ARCENIEGA,
Abbas ultimus perpetuus hujus Eccleſiæ,
qui de novo reædificavit, aliaque digna
memoriæ fecit. Cujus anima requieſcat in
pace. Obiit anno MDXXXVII.

Parieti appendebant ſequentes verſus.

Hoc tumulo Petrus jacet ARCENIEGA, vetuſtum
Qui carie hoc denuò nobile ſtruxit opus.
Doctrinâ, candore, fide digniſſimus Abbas
Et paſtor, quales vult Deus eſſe ſuos.

Demùm in Eccleſia conſpicitur ſepulchrum P. Franciſci *Garrido*, doctrinæ, pœnitentiæ, & omnigenæ virtutis opinione celeberrimi, Congregationis Hiſpaniæ primi Generalis Reformatoris, electi anno 1601. Vide probat. à col cccxcj. Ad col. cccxciv.

CITHEN.

Cithen. Fil. Clarholti. Diœſ. Oſnabrugenſis. Circaria Weſtphal.

Lettenſem in diœceſi Monaſterienſi Parthenonem cum extruxiſſet Præpoſitura Clarholtenſis, alterum, nomine *Cithen*, in agro Oſnabrugenſi è ſinu ſuo profudit, & Sanctimoniales ex cœnobio Lettenſi aſſumptas impoſuit ſub regimine Præpoſiti. Deſiit à ſeculis Par-

Digitized by Google

thenon iſte, fatalem aliorum plurium ſortem expertus, & in ſolius Layruëlii Catalogo poſt ſua fata reviviſcens.

SANCTA CLARA DE GUADALFAJARA.

S. Claræ. Fil. Vitis. Diœceſis Toletana. Circaria Hiſpaniæ.

INtra diœceſis Toletanæ limites in antiquiſſima Caſtellæ novæ civitate, quam hodie *Guadalaxara* nuncupant, florebat olim Virginum Abbatia, ſub regimine paterno Vitenſis monaſterii. Originis tempus, deſitionis punctum, vaſtitatis cauſas, tabulæ ex naufragio ſuperſtites non exprimunt. Proventus ruentis Parthenii ad matrem refluxiſſe per eorum incorporationem conſtans eſt traditio. Ex immorigerarum Canoniſſarum culpa id accidiſſe ſuſpicari libet, probari non poteſt. Quin potiùs in reparandis Abbatiæ fundis ſedulitas Monialium, & Vitenſibus injurioſa cavillatio intentata, argumento ſunt impigræ earum vigilantiæ, quâ tutandis ſui monaſterii bonis incumbebant.

Ad Toletani Archipræſulis* tribunal rixantes filias provocavit Vitenſis Pater. Lentas judicis dilationes apud Joannem XXII. accuſavit, gravatus Abbas. Expoſtulanti datus eſt diſſidiorum judex Abulenſis epiſcopus anno 1317. Cùmque hoc ſummi Pontificis Reſcriptum extinctæ poſtmodùm Abbatiæ, unica ſit ſcintilla, in ſcrinio penè exanime luci dandum publicæ magis credimus, quòd Abbatiæ titulum, fœmineis monaſteriis haud uſitatum in Ordine noſtro, tribuat Aſceterio Sanctæ Claræ.

* Is erat Guterius Gomez de Toledo.

» Joannes Epiſcopus Servus ſervorum Dei. » Venerabili epiſcopo Abulenſi* ſalutem & A» poſtolicam benedictionem. Suâ nobis Abbas » & Conventus monaſterii de Vite, Præmon» ſtratenſis Ordinis, Oxomenſis Diœceſis, » petitione monſtrarunt, quod cùm ipſi olim » Abbatiſſam & Conventum monaſterii S. » Claræ de Guadalfajara, Ordinis ejuſdem, S. » Toletanæ diœceſis, ſuper quibuſdam Vil» la *Alcolea* (*a*) & *Aldeolis* (*b*) ſuis, ac gran» gia de *Valdevaccas* vulgariter nuncupatis, di» ctæ Toletanæ diœceſis, ad eoſdem Abbatem » & Conventum ſpectantibus, ſuper quibus » eadem Abbatiſſa & Conventus injuriaban» tur, eoſdem coram venerabili fratre noſtro » Archiepiſcopo Toletano, traxiſſent in cau» ſam; idem Archiepiſcopus cauſam ipſam, » licet aliquandiù in ea proceſſerit, tenens diù » in ſuſpenſo, in ea procedere non curavit an» no & ampliùs elapſo, quanquam per eos non » ſteterit, à quibus idem Archiepiſcopus fuit » ſuper hoc pluries legitimis temporibus hu» militer requiſitus. Cupientes igitur ut litibus » finis imponatur, eidem Archiepiſcopo noſtris » damus litteris in mandatis, ut ſi eſt ita, in» fra tres menſes poſt receptionem earum, in » cauſa ipſa, appellatione remotâ, præviâ ratio» ne procedat. Quocirca Fraternitati tuæ per » Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenùs ſi di» ctus Archiepiſcopus mandatum noſtrum hu» juſmodi infra præſcriptum tempus neglexerit » adimplere, ne ex tunc in dicta cauſa habito » coram dicto Archiepiſcopo, ſervato proceſ» ſu, in cauſa eadem procedas juxtà priorem » continentiam litterarum. Teſtes autem, qui » fuerint nominati, ſi ſe gratiâ, odio, vel ti» more ſubſtraxerint, per cenſuram Eccleſiaſti» cam, appellatione ceſſante, compellas veri» tati teſtimonium perhibere. Datum Avenione 12. Kalendas Julii, Pontificatûs noſtri anno 2°.

* Vocabatur Sanctius Blazquez d'Avila.

C L A R H O L T U M.

Clarholtum Filia Præmonſt. Diœceſis. Oſnaburgenſis. Circaria Weſtphaliæ.

PRæclaram Clarholti Præpoſituram nobilium virorum, in diœceſi Oſnaburgenſi conſiſtentem, ſub Dynaſtia Rhedana *, erexit anno 1133. illuſtris Rudolphus de *Stenfordt* loci Toparcha, & variarum ditionum ex parentibus hæres, pro quorum ſalute in eleemoſynam paternæ hæreditatis, fundos nonnullos Religioni Norbertinæ legavit. Andreas Diœceſanus antiſtes favit, fovitque naſcentem Præpoſituram, & B. Norbertus tum defungens apud Imperatorem Lotharium II. munere Archicancellarii, majeſtali Diplomate & protectione curavit muniri ſui ramuſculum Ordinis, anno 1134. vitæ ſuæ ultimo, inaugurationis Lotharii in Imperatorem primo. Regni octavo. Proceribus & maximè Epiſcopis regale præceptum ſuo chirographo roborantibus. Ritè ſtabilitum monaſterium, vigentemque inibi diſciplinam ſub Ermerpardo Præpoſito ſanxivit Eugenius III. anno 1146.

* Comté de Rheda.

(*a*) Villam hanc *Alcolea*, inter Vitenſis monaſterii poſſeſſiones antea recenſitam fuiſſe, liquet ex Diplomate Ferdinandi Regis; dato 11. Junii Erâ 1258 id eſt anno Chriſti 1220. In eo quippe confirmatur definitiva ſententia, in favorem præfati monaſterii, contra Didacum *Lupi* pronuntiata, ſuper juriſdictione in villam de *Alcolea*, *ejuſdemque Aldeis & ſuis terminis*. Eſt & aliud Ferdinandi IV. die 4. Martii Era 1341 id eſt anno 1303. Garſiæ Vitis Abbati & Conventui ejus conceſſum, exemptionis, & libertatis ab omni tributo, & regia exactione, per ſexcennium, pro ducentis vaſſallis ejuſdem Villæ de *Alcolea*, cum ſuis Aldeis, hâc conditione, ut Abbas propriis ſumptibus, præfatæ Villæ Caſtellum (vulgò la Motha) pinnatis muris circumdaret, & ab hoſtium defenderet incurſibus.

Ad alienos tandem proceſſu temporis verſa eſt hæreditas illa; Ibidem enim nunc viget hoc eodem titulo inſignitum nobile Clariſſarum, ſub B. Franciſci regula & habitu, monaſterium.

(*b*) Aldea, Aldeola, voces Hiſpanæ, quibus ſignificantur vici, viculi, qui Civitatum, aut villarum juriſdictioni ſubſunt.

Ad

Digitized by Google

Ad cujus exemplum Arnoldus Oſnaburgenſis epiſcopus, teſtis de viſu, & florentis apud Clarholtum pietatis conſcius, indulta ab Imperatore, & à Pontifice Romano privilegia, epiſcopali confirmavit authoritate, nec non liberam deligendi ſibi Advocati facultatem impertivit anno 1175. Eâ ætate in Monaſterienſi epiſcopatu, ſurrexit nobilium Virginum parthenon haud ignobilis, cui nomen *Lette* à territorii nomine inditum, & Clarholti propago, quæ totius adminiſtrationis ſuæ ſummam à Præpoſito uti patre, repetebat. Aſceterio utrique, Ludolphus Monaſterienſis antiſtes jus piſcationis in fluvio *Amaſii* * conceſſit anno 1228. Alterius Parthenonis nomine *Cithen*, meminit Layruëlius, à Clarholto prognati. Quibus quantiſve proventibus gaudebat Clarholtum, ex recenſione Gregorii IX. Pontificis colligitur; Verùm exortæ hæreſes & fatalia religioni fœdera Monaſterii & Oſnaburgi ad perniciem gementis fidei & Eccleſiæ icta, adeò imminuerunt ſubſtantiam ejus ut ad novem Canonicos & Præpoſitum nobilitatis equeſtris, redactum, ſub acatholici Comitis Rhedani de *Tecklenburg* dominio vix reſpirare concedatur. Ægrè tamen antiquam conſeſſûs in Statibus Rhedanis prærogativam uſque modò illibatam ſervavere Rhedani Comites Præpoſitis Clarholti, quibus etiam intactum jus patronatûs immanet, in parochiis de *Clarholt*, de *Belen*, de *Lette* olim monialium parthenone. Modernus Præpoſitus ex illuſtri *Kuchelheim* proſapia ſatus, ruentem undequaque domum, & belli incurſibus vaſtatam, ſplendidè à fundamentis inſtauravit: utinam pari ſucceſſu avulſas & à marte furenti diſſipatas ſuæ Canoniæ Chartas, licuiſſet reparare! ſed irrito conatu conquiſitas, indolet irreparabiles; condolemus & nos venerabilis Antiquitatis monumenta interiiſſe, quæ concinnandis Faſtis profuiſſent plurimùm. Vide Probat. à col. cccxciv. ad col. cccc.

* Ems.

CLARI-FONTIS ABBATIA.

Clarus-fons Fil. Præmonſtrati. Diœceſis Laudunenſis Circaria. Floreffia.

* Tribus ab Avena leucis, à Capella unâ diſtat.

IN pago Teraſciæ, & Laudunenſi Diœceſi, loco ad vitam ſolitariam compoſito à natura, & ex aquarum limpiditate, dicto * *Clarus-Fons*, vitam agebat Eremiticam Albericus ſub habitu clericali, eique Wido de *Guiſia* magnam iſtius territorii partem contulerat, ut tam ille, quàm ſub ejus diſciplina viventes Clerici, ſuſtentarentur. Jam ab annis aliquot ſub Alberici magiſterio militabant, cùm Norberti, *viri reverendi & ſpectabilis religionis*, fama, Albericum excitavit, ut ſe ſuoſque illius curæ committeret. Norbertum adit, geminatiſque precibus obſecrat, ut ſe ultrò dedentes, benignè ſuſcipiat in diſcipulos, & normam Præmonſtratenſis inſtituti, placeat inducere in Clarum-Fontem. Norbertus in alterius labores nolens introire, humiliter renuit ſponte oblatum acceptare. Moritur intereà Albericus, & coadunata ſub ipſo ſocietas, paſtore deſtituta, penè diffluens, Bartholomæum Laudunenſem epiſcopum convenit, autoritatem ejus interpellat, ut Norbertum recuſantem, ſuâ flectat mediatione. *Precibus multis venerabilem Norbertum, ut loci illius curam ſuſciperet, induxit* Bartholomæus, *terramque priùs à Widone ei loco traditam, annuente Henrico, qui poſt deceſſum Widonis, viduam ejus Machaniam uxorem habebat*, conceſſit Machania. Creſcente verò loci illius proventu, & multiplicatis Fratribus, Oratorium ad divina ſtructum, Bartholomæus conſecravit, præſentibus Machania, illiuſque filiis Burchardo & Godefrido, anno 1126.

Non tamen in Abbatiæ titulum ſubvectus eſt illicò Clarus-Fons, ſed anno 1130 ab Hugone Præmonſtratenſi Abbate, ad inſtantiam Bartholomæi Præſulis, eo honore donatus eſt, ibique Abbatem ordinavit Gerardum Pater Abbas Hugo, quem anno ſequenti Bartholomæus inauguravit.

I.

Gerardus natione Lotharingus, Academiæ Laudunenſis ſub Radulpho alumnus, ſermone Norberti delinitus ſuaviter, Chriſti jugo & hortatoris diſciplinæ ſuppoſuit collum. Ab ipſa converſione plurima virtutum, & imprimis ſeverioris jejunii, dedit ſpecimina. Oratione frequenti, & rerum caducarum contemptu, purgatam ejus animam, cœleſtium contemplatione recreabat Deus, ſed æmulus dæmon, junioris non ſuſtinens pietatem, eam mille nocendi artibus exagitabat, nunc figmentis lucentibus, ſub larvatæ Trinitatis imagine, cultum extorquere nitebatur; modò jejunantem, vetitorum & extemporaneorum ciborum edacitate tentabat. Qui idololatriæ crimen horruerat, gulæ intemperantiam non ſuperavit. Indulſit ſibi, vir hactenùs rigidioris abſtinentiæ tenax, uſum carnis & lacticinii, & ſub obtentu ſanitatis, etiam illicita permiſerat ſibi. Aberat tunc Præmonſtrato Norbertus, prædicationi intentus de more: redux obeſum Fratrem, & ſuæ voracitatis à paſtore objurgatum, juſſit in pane doloris, & aqua triſtitiæ, eluere peccati ſordes. Paruit Gerardus pœnitens, ſuique conſcius ſceleris, in compunctionem fractus, lacrymis, jejunio & oratione, piaculum expiavit. Ad priſtinam vivendi rationem reverſus, duplicato fervore, aſſiduitate jejunii, fuit cæteris & pœnitendi & reſurgendi exemplum. Annis decem probatam virtutem, dignam judicavit B. Hugo, lucentem candelabro imponere, ut aliis prælucerct. Abbatiæ igitur Clari-Fontis Abbatem præfecit Gerardum, quam tantâ, tam-

que admirabili prudentiâ & ſanctitatis opinione adminiſtravit, ut turmatim ad eum plebeii cum nobilibus, juvenes & ſeniores cum virginibus, ex deſiderio converſionis confluerent. Collectum gregem ſub Eccleſiæ Romanæ patrocinio ut conſtitueret, Innocentii II. Diplomate poſtulavit Eccleſiæ Clari-Fontis ſtatum & bona confirmari. Quod gratioſè petenti, liberaliter conceſſit Pontifex anno 1138. Nicolaus Cameracenſis epiſcopus donationes *Malrivi* & prædii de *Hereciis* ab Hermanno fatuo & Alardo de *Cymiaco* factas Gerardo Abbati, laudavit anno 1138. Chartæ exemptionis ab omni telonio, vinagio datæ anno 1155. à Burchardo Dynaſta Guiſiæ, in gratiam Abbatiæ Bucilii, ſubſcripſit Gerardus cum Giſleberto Montis S. Martini, Walfrido Tenolii, Luca S. Michaëlis, Abbatibus. In paleſtra virtutum, agonem proſequens viriliter Gerardus, tandem inter apoſtolicæ & pœnitentis vitæ labores, ad optatam gloriæ patriam tranſivit. Hujus animam nive candidiorem, ſplendidiorem luce, viderunt Canonici, morienti adſtantes, in ſublime tendentem. Annum beati tranſitûs nuſquam legi. Si ex ſucceſſoris ejus faſtis metimur, anno 1160. diem clauſit extremum.

II.

JOANNES litem cum Joanne Abbate S. Foillani, ſuper prato, ab utriſque prætenſo, intentatam, per interpoſitos compoſitores Hugonem Præmoſtrati, Guarinum Lauduni, Gerlandum Floreffiæ, Guidonem Cuiſſiaci, Adamum S. Judoci, Philippum Bellævallis, Geroldum Viconiæ, Gilbertum Montis S. Martini, Cæſarium Calvi-Montis, Abbates, ſopivit anno 1160. Enatam cum Gilberto Veromandiæ Abbate diſcordiam in cauſa ſimili, per arbitros ſimiliter Philippum Præmonſtrati, Guarinum Lauduni, Abbates, terminavit anno 1164. his concordiæ pactis acceſſerunt ut teſtes Helgotus Abbas Leſcienſis, * Drogo Decanus S. Quintini, Geroldus Caſæ-Dei, Gilbertus Montis S. Martini, Abbates.

* Lieſſe.

III.

OBERTUS recipit ab Helgoto Abbate Leſcienſi, unum modium frumenti laudabilis, ad menſuram S. Quintini, annualiter percipiendum, in concambium terræ de allodio Andreæ *Eſpanis* anno 1175.

IV.

NICOLAUS ab Alexandro III. Bullam obtinet confirmatricem bonorum Clari-Fontis, anno 1180.

V.

ANFREDUS, anno 1182. fraternitatis fœdus iniit cum Decano & Canonicis Eccleſiæ Cymaienſis. * Anno eodem teſtis & promotor fuit pacis inter Eccleſias S. Martini Laudunenſis & Viromandiæ, quâ ſancitum eſt quotannis Eccleſiam S. Martini debere ſeptem modios tritici & dimidium, Viromandienſi, quem cenſum tenebatur ſolvere Jacobus de Guiſia, in cujus hæreditatem Laudunenſes intraverant. Anno 1185. profitetur debere Verrico d'*Yſſigny* quatuor frumenti modios. Anno 1183. ſubſcribit Chartæ confœderationis inter Præmonſtratenſes S. Martini, & Benedictinos Abbatiarum S. Joannis & S. Vincentii, in urbe Laudunenſi.

* Cymay.

VI.

HENRICUS anno 1196. terram contiguam territorio *de Bray*, relinquit Radulfo *de Wimi*, excolendam, ſub onere noni manipuli dandi. Anno eodem, Adeluya Domina Guyſiæ, conſentiente nobili viro ſuo Jacobo Domino *Leſchiarum*, & Avenæ, ſex modios frumenti percipiendos in terragio de *Buron-foſſa*, * item tres modios pro refectione Fratrum in die Anniverſarii ſui, tradit Claro-Fonti, traditionem acceptantibus Henrico Abbate, Mathæo ejuſdem loci Præpoſito, Daniele & Gervaſio Canonicis. Anno 1199. Benevola & benefaciens ſemper Adeluya contulit Eccleſiæ Clari-Fontis, tres modios frumenti & duodecim galetos avenæ, ſumendos annuatim in decima de Leſcheriis, * eâ lege ut Abbas clericum nutriret, qui quotidie Pſalterium unum cum Vigiliis, recitaret in eadem Eccleſia, pro ſalute conjugis ſui Jacobi. Matris donationem laudant filii, Valterus de *Aſvenis*, Jacobus Dominus de *Landrecies*, Burchardus & alii. Ida Caſtellana S. Audomari, ex ſimili pietatis inſtinctu, dedit ſub onere Anniverſarii pro ſalute animæ mariti ſui, & de conſenſu filiorum ſuorum Villelmi & Jacobi, omne vinagium villæ ſuæ de *Periches*, & hanc fundationem ſuſcepit Abbas Henricus anno 1196.

* Inter Caellam & Guiſiam.

* l'Eſchelle.

VII.

JOANNES II. Illi Stephanus Noviomenſis epiſcopus, conceſſit anno 1201. Paſtoratum de Stabulis, * adminiſtrandum à Canonico Clari-Fontis, quem Abbas Epiſcopo inſtituendum præſentabit, & quem ſine licentia & voluntate Epiſcopi, non poterit amovere. Anno 1203. ſuper jure decimarum & limitibus territorii Clari-Fontis, motam queſtionem inter H. (a) S. Dyoniſii, & Joannem Clari-Fontis, Abbates, diremerunt à ſancta Sede delegati Judices, Hugo Pariſienſis Canonicus, Hugo Guiſiæ Decanus, & Joannes Decanus Marlæ. In Charta S. Martini Laudunenſis anni 1211. Joannes paciſcitur cum Abbate Galtero ſub approba-

* Eſtauves.

(a) Invenio circa hæc tempora Hugonem Mediolanenſem Abbatem S. Dyoniſii propè Pariſios, & Herbertum Abbatem S. Dyoniſii Remenſis. Cum Charta ſitum Abbatiæ non deſignet, & utrique Abbati Littera initialis H. conveniat, ambiguum eſt cui duorum Abbatum debeat dari.

Digitized by Google

tione Gervaſii Abbatis Præmonſtrati. Anno 1216. concambium facit cum Simone Milite de *Boſriaus*. Anno 1218. emit à Mathæo de *Filanis* & Aleide uxore ejus, tres frumenti & quatuor avenæ modios

VIII.

JOANNES III. eo loco reponitur, fortè non ſuo, ſed bellorum ſtrages toties Abbatia ſuſtinuit, ut pars maxima monumentorum, marte & incendio, perierit, hiatus proinde, eoſque frequentes patitur Abbatum ſucceſſio; hanc aliunde petitis elucidationibus, reſarcire non licuit. Joannes III. ſanctitate & doctrinâ commendabilis, ex Abbatia Clari-Fontis ad Ordinis verticem, concordi Canonicorum Præmonſtratenſis Eccleſiæ electione, aſſumptus eſt, inquit Pagius, in menſe Junio anni 1247.

IX.

GUILLIELMUS * Judex & Sequeſter unus extitit in cauſa quæ inter Abbates Præmonſtrati & S. Martini Laudunenſis, vertebatur, quæque magno contendentium æſtu, fuerat agitata Romæ; illam anno 1286. aſſiſtentibus ſibi Herberto Virduni, Galtero Thenolii, Abbatibus, Joanne de *Ceris*, Milone de *Eurignis*, Canonicis S. Martini, arbitris, diremit. Anno 1288. ad Cuiſſiacenſem poſtulatus Abbatiam, ad Præmonſtratenſem anno eodem ſublevatur.

* Cognomento de *Louvignies*.

X

JOANNES IV. ex contractu inito cum villicis anno 1494. nobis innotuit.

XI.

JOANNES V. DE *FOLEMBRAY* Vicarius generalis Franciſci Cardinalis Piſani, Præmonſtrati Abbatis, Ordinem rexit & præfuit Capitulis generalibus annis 1535. 1536.

XII.

JOANNES VI. pepigit cum villicis an. 1548.

XIII

JOANNES VII. dictus de *BROLLI* anno 1566. in actis legitur.

XIV.

JOANNES DE *VBEZ VIII*. ad annum 1588. Prælaturam tenuit.

XV.

JOANNES *D'ORIGNY* ab anno 1623. ad an. 1629. multa Abbatiæ bona oppignoravit.

XVI.

PHILIPPUS *MOREL* ex Coadjutore Abbas anno 1634. in actis recenſetur ad annum 1649.

XVII.

N. *DOUCET DE LA HOUSSAYE* ex permutatione tranſivit in Abbatiam Marchaſii-Radulphi, & Clari-Fontem adipiſcitur.

XVIII.

LUDOVICUS *HELY* qui infeſtationibus bellorum ut occurreret, vitæque conſuleret, dierum cupidus Abbas, tranſlationem Abbatiæ ad tutiora loca enixiùs apud R^{m}. Generalem *COLBERT*, porrecto libello ſupplici, die octavâ Octobris 1670. proſecutus eſt. Ut rem in forma exequeretur Generalis, viſitationem, informationemque ſimul inſtituit, & tranſlationem, inſpecto propiùs monaſterii ſitu, & alternis bellorum cladibus attentis, approbavit conſenſitque, ut ad *Villare ſecùs Cottam* * titulus Abbatiæ & Conventus deportarentur, in ſpem maximè & promiſſa civium, unionem parochiæ poſtulantium. Ludovicus XIV. anno 1671. Brevi ſuo tranſlationem confirmavit, nominatione tamen ſeu jure præſentationis ad Abbatiam ſibi reſervato, ut priùs. Philippus Dux Aurelianenſis & Valeſiæ, tanquam loci Dynaſta, Carolus de *Bourſon* Sueſſionenſis epiſcopus, uti Diœceſanus, pro ſuo quiſque munere, collaudarunt migrationem, & Canonicis permiſit Epiſcopus, ut divina celebrarent in Eccleſia parochiali, modò paſtoris officia, intempeſtivis cantibus non turbarent.

* *Villers Coſte-retz*.

Ut ſoliditatem operi daret Abbas Ludovicus, Clementem X. convenit, & propitium nactus, Bullam adornari curavit: ſed morte præoccupatus Papa, rem in conatibus reliquit. Prædeceſſoris voluntatem & promiſſa liberavit Innocentius XI. & 4. nonas Octobris 1676. tranſlationem ſuo firmavit Diplomate, quo cautum erat 1°. ut Canonici apud *Villare* iiſdem privilegiis & prærogativis gauderent, quibus fruebantur in Claro-Fonte. 2°. ut eandem illic diſciplinam obſervarent, quam in priſtino ſuo ſeceſſu obſervare conſueverant, aut debuerant; proptereaque Abbas illius dormitorium & cæteras ædes ad diſciplinæ cuſtodiam neceſſarias, ædificaret. 3°. Unionem parochiæ poſt voluntariam reſignationem moderni paſtoris, & non aliter, debere fieri. 4°. præſentationem ſive jus præſentandi Abbatem penes Regem, ut antea debere ex vi Concordatorum permanere. 5°. Parochum deinceps fore regularem, ut priùs in Abbatia Clari-Fontis trecentis monetæ Franciæ libris dotatum, pro annuali & congrua portione. Vix deſiderato fine potitus, finem vidit ultimum Ludovicus Abbas menſe Octobri 1677.

XIX.

BERNARDUS *DU FOUR*, menſe Novembri in vim nominationis Regiæ Abbatiam aſſequitur. Vicariatûs Ordinis titulo inſignitus eſt, renitente & reclamante Abbate Cuiſſiaci, in Comitiis generalibus anni 1717. & eo honore decoratus, obiit anno 1724. in ejus locum ſuffectus eſt

Digitized by Google

XX.

N..... DE ROQUEVERT Prior S. Juſti, poſtea Novitiatûs Præmonſtratenſis moderator.

PASTORATUS.

* Stabula.

Eſtaves * Diœceſis Noviomenſis, non longè à fano S. Quintini, ex conceſſione Simonis *Urſviler*, anno 1146. & confirmatione epiſcopi Balduini.

Buronis-foſſa, Diœceſis Laudunenſis.

Clarus-fons Diœceſis ejuſdem.

*Villare ſecùs Cotiam Sueſſionenſis.

Apud Clarum-Fontem ſtetiſſe antiquitùs Parthenonem probat Galteri Laudunenſis epiſcopi Charta anni 1158. quâ teſtatur Gualdinum *de Faſti* donaſſe Eccleſiæ Clari-Fontis totam decimam in parochia de *Wimi*, ad caſam Eccleſiæ pertinentem, dum tres filias ſuas, in eadem Eccleſia Clari-Fontis, ſub communis vitæ profeſſione conſtituit, quibus hæreditate maternâ, eadem decima competebat, eamque donationem fuiſſe factam, aſſentiente Burchardo de Guiſia, à quo illud beneficium deſcendebat. Vide Probat. à col. cccc. ad col. ccccviij.

CLOSTAR.

Cloſtar. Fil. Varlariæ. Diœceſis Daventrienſis. Circaria Friſiæ.

Varlarenſis Abbatia Prioratum ſibi filialem, Divo Nicolao ſacrum, poſſidebat in civitate Daventrienſi, cujus Eccleſia montis dorſo incuba, turre duplici à fronte munita, & in crucis extenta figuram, eminebat, Capellæ tantum obtinens nomen: ſed in parochialem Eccleſiam evecta ſeculo duodecimo, non ſine Collegialis Capituli, (penes quod matricis & totius oppidanæ parœciæ ab antiquo regimen pendebat) altercationibus, quas anno 1206 compoſitione pacificâ Decanus & Varlarenſis Abbas Jordanus, mediante Alberto Livonenſi epiſcopo, Eccleſiæ S.Nicolai inauguratore, diremerunt.

Parochiæ gubernio præerat Conventûs Prior, ſub ſe habens in adjutorium Fratres, cum quibus ſollicitudini paſtoritiæ dividebat onera, & divinas laudes ad Ordinis tenorem exequebatur. Prioratûs originem ad annum 1123. refert Stangefolius, & fundationem addicit Godefrido Comiti Cappenbergæ. Hinc evaneſcit opinio Vanhuſenii, Prioratûs Cloſtarienſis primordia ad finem undecimi ſeculi collocantis: cùm duodecimo duntaxat jam ineunte ſeculo, Præmonſtrati diſciplinæ ſeipſum devoverit Godefridus, Cloſtarii Fundator.

Circul. Weſtpal.

Notit. Epiſcopat. Daventr. 40

Seriem Priorum licet interruptam, à Vanhuſio ex membranis excerptam, in fide relatoris hic ſubjicimus.

Theodoricus, anno 1350.

Albertus Cuer, 1392.

Joannes de Graess, poſt abdicatum Prioratum, iterum in eum immiſſus eſt, 4. Novembris 1493. abiit è vivis 17. Martii 1517.

Gelmerus Beckum, 27. Martii ſubrogatus, deceſſit 7. Maii 1517. cui ſuffectus eſt

Joannes de Remen, contagioſâ lue abreptus, 20. Decembris, 1521.

Gerardus de Remen, cui ad Præpoſituram Varlarenſem ſubvecto, ſubſtitutus eſt, anno 1527.

Joannes Enckelsem: cui ſucceſſit

Hermannus Van-den Clooster, denatus anno 1579.

Wolterus ab Heuvel, ceſſit anno 1587.

Henricus Van-der Cappellen, Prædeceſſoris ad inſtar, reſignavit 13. Octobris, anni ejuſdem.

Everandus Vos, ultimus Prioratûs poſſeſſor. Vide Prob. à col. ccccix. ad col. ccccx.

COKERSAND.

Cokerſand. Fil. Croxtonæ. Diœceſis. Eboracenſis. Circaria Angliæ.

Originem ſuam ab hoſpitali domo, ſumpſit Cokerſandenſis Abbatia. Hancce domum, Liceeſtrienſis Abbatiæ patrimonium vetus, de poſſeſſorum conſenſu & dono, obtinuerunt Croxtonenſes Canonici, & in Prioratum immutatam, confirmavit Clemens Papa III. anno 1190. In hoc tenuitatis ſtatu perſtitit Cokerſandia, donec Theobaldus Valteri, germanus Huberti Cantuarienſis Archiepiſcopi, frater, ex fundatione *Derhamii* de Ordine benè merentis, tugurium iſtud in Abbatiam, collatis proventibus, ſublevavit. Chartam munitam teſtibus, vacuam Chronologicis notis, ad legitimam utcumque revocabis epocham, ſi obſerves ex donationis contextu & donatoris mente, terram de *Pyling* ad ædificationem Abbatiæ, & pro ſalute animarum Henrici II. & Richardi I. Regum, nec non pro remedio animæ Huberti Archiepiſcopi Cantuarienſis, fuiſſe conceſſam. Porro Richardus anno 1199. & Hubertus anno 1205. mortem oppetierunt. Ergo circà annum 1206. in Lancaſtrenſi agro prodiit, Abbatiali titulo inſigne *Cokerſand*, iſtamque fundationem laudavit Rex Joannes ſuo Diplomate, quod per Typographi oſcitantiam, Huberti Cantuarienſis Archiepiſcopi, & Cancellarii nomen habet, penitùs eradendum; cùm ad defuncti ſolatium, Præſulis dotale prædium de *Pyling*, Theobaldus conceſſerit, & Archiepiſcopatui Cantuariæ tùm Reginaldus inſideret. Haud diſſimili errore, Arabico caractere annum conſcriptionis Chartæ

Digitized by Google

notavit ſecundum Regni Joannis, qui cum anno 1200. concurrit, & ante Huberti Cantuarienſis fata anno quinto. Fortè quis emendationes iſtas diſpunget, & pro ſalute viventis adhuc fratris, collatum à Theobaldo fundum de *Pyling*, ſuſpicabitur; quippe ut pro patris & matris, fratriſque ſalute hanc eleemoſynam feciſſe teſtatur, ſic pro ſuæ animæ ſalute factam declarat; ſicut ergo iſtæ voces mortuum non arguunt donatorem, ita nec denatum eleemoſynæ participem Hubertum Archiepiſcopum. Et iſte conciliationis modus omne erratum contra temporum rationem, abigit à Diplomate Joannis Regis, fundationemque Abbatiæ revocat ad anteriorem epocham.

Benefactorum acceſſionibus, ſumpſit in dies incrementa Cokerſand. Illorum donaria Richardus II. Rex, ſuis confirmavit Litteris, necnon progenitoris ſui innovavit Diplomata.

Vide Probat. à col. ccccx. ab col. ccccxvij.

COLABRICA.

Collabrica. Fil. Præmonſtrat. Diœceſis. Patracenſis. Circaria Græciæ.

IN Græcia, non procul à ſinu Patræ, Abbatia Colabricana, prodiit ſeculo decimo tertio ineunte. Autorem & Fundatorem neſcimus, imo Layruelius antiquitatum Ordinis ſagax explorator, ambigit an Præmonſtrato, an Bellæ-Valli, paternitas Colabricæ ſit deferenda. Pagius dubiam quæſtionem, in gratiam primariæ Ordinis Abbatiæ ſolvit. Proprios habuit antiquitùs Principes & dynaſtas Patra, quos vix dubitem fuiſſe Colabricæ Fundatores; poſtquàm verò ad Venetos dominatio venditione devoluta tranſiit, eoſdem ſenſit benefactores Colabrica. Anno 1463. Achaiam & Metropolim ejus Patram, armis Turcæ ſubegerunt, & Chriſtianam funditùs everterunt religionem, pulſis Venetis. Anno 1687. Veneti, propitio marte, in priſtinam ditionem poſtliminiò reverſi, necdum ſua Ordini jura reſtituerunt.

COLBECKA.

Colbecka. Fil. S. Mariæ Magdeburg. Diœceſis. Magdeburg. Circaria Saxoniæ.

COlbecka, quam Layruëlius *Cholobecam* appellat, Germani *Kolbeke*, in diœceſi Magdeburgenſi, non Halberſtadienſi, ut placuit Pagio, ſita erat. Præpoſito ſanctæ Mariæ Magdeburgenſis, non Abbati Præmonſtratenſi, ſuberat, aſſerente Keſſelio Canonico Kneeſtedienſi, qui ſub annum 1589. Magdeburgum ſubmiſſus cum ſociis, ut deficientem à fide & religione, Præpoſituram reſtitueret primævo cultui, multos ibidem exegit annos, & tandem ab hæreſi prævalente fugatus, ac in patriam redux, commentariis illuſtravit, quidquid in Chartis legerat jurium ad Præpoſituram S. Mariæ pertinentium.

Inter Prælatos juriſdictionem Ordinis, & Capitulorum generalium authoritatem deſpicantes in Saxonia, Colbeckenſis nominatim exprimitur, & in eum cenſuram diſtrinxit Capitulum anni 1224.

Obruta fuit hæc Præpoſitura ab irrumpentis in Saxoniam hæreſeos fulgure. Recuperata eſt anno 1628. Tillio triumphante, & præcipiente Ferdinando Auguſto. Verùm cùm Guſtavus Adolphus Rex Sueciæ, fœdus cum Saxoniæ Duce, Hollandis, & Proteſtantibus iniiſſet, anno 1631. & ad Lipſiam Cæſareum proſtraſſet exercitum, protinùs rapido impetu, non in Saxoniam modò, ſed & in finitimas regiones irruens, Clerum ſuis expulit ſedibus; Monaſteria in direptionem data, prophanis addixit Principibus; Catholicæ Religionis paſſim extinxit nomen, & Romani Imperii gloriam ad eas deduxit rerum & fortunæ anguſtias, ut pacis duras conditiones cum Saxoniæ Duce Imperator ſubire coactus, Archiepiſcopatum Magdeburgenſem Auguſto Principi Saxonico Hallenſi, ad vitam tradiderit; & detentores Eccleſiaſticorum bonorum, in poſſeſſione quadragenaria manutenere debuerit invitus Cæſar.

Hinc redimendorum Cœnobiorum difficilior aditus, evaſit inſuperabilis per pacem Weſtphalicam anni 1648. quâ Eccleſiæ, & Eccleſiarum reditus penes eos manere ſancitum eſt, qui illorum poſſeſſores erant primâ die Januarii anni 1624.

COLLEGIUM
Sancti Norberti Colonienſis.

Collegium Colonienſe. Fil. Steinfeldiæ. Diœceſis. Colonienſis. Circaria Weſtphaliæ.

AB anno 1614. Chriſtophorus *Pilckman*, Abbas Steinfeldenſis, miſeratus Eccleſiam in tractu Rheni, & Provincia Weſtphaliæ à prævalente hæreſi, & ab Paſtorum ignorantia crudeliter dilaniatam, ingemiſcenſque verus filius Norberti, in ipſam & Ordinis Clauſtra, irrepſiſſe ſcientiæ teporem, ſæpiùs cum D. Generali Goſſetio, & Joanne Roberti Floreffiæ Abbate, Provinciæ Vicario, per litteras egit, ut tanto & graſſanti malo occur-

Digitized by Google

rreretur, Seminariique erectionem in Academia Colonienſi tanquam opportuniſſimum grandis mali remedium, propoſuit. Ejuſdem neceſſitatis conſcii Abbates Knecſtedenſis & Wedinhguſanus, eodemque accenſi zelo, Præmonſtrati iter, nomine coabbatum arripuerunt, ut præſentes vividiùs inſtarent operi. At per Leodienſem agrum effuſi milites, ulteriùs progredi vetuerunt. Nihilominùs Præmonſtratum hominem certum miſerunt cum litteris, pro Seminarii inſtitutione ſupplicantibus. Exaudiit ſupplicationem Goſſetius Abbas, & non nullos Reichſteinenſis monaſterii proventus applicandos Seminario, diſtrahi permiſit. Verùm nihil efficere potuit Capitis & trium Abbatum pia unanimitas, per diſcordantium Prælatorum Circariæ fruſtrata obſtinationem. Ne tamen in vanum abiret religioſi propoſiti intentio, Steinfeldenſibus expenſis, prælaudatus Abbas, Seminarium in ædibus ſuis Coloniæ auſpicatus eſt, & aliquos è ſuo monaſterio tranſmiſit, Theologicis imbuendos ſcientiis.

Felicibus exordiis ſeculares patrocinati ſunt, faverunt poſteà Seynæ & Romerſdorffii Abbates, & ſubſidia ad ædificiorum conſtructionem impenderunt largiter. Igitur anno 1618. ſub præſidis regimine coaluerunt ſcholares, & Univerſitatis frequentarunt ſtudia, de Religionis exercitio nihil remittentes. Anno ſequenti prima Capellæ fundamenta poſuit Abbas Steinfeldenſis, quam 25. Octobris 1620. Otto Gereon de *Gutthmannis* Suffraganeus Archiepiſcopi, de Magiſtratùs aſſenſu, ſolemni inauguratione B. Norberto nuncupavit. Florentis Seminarii pacem intercurrentes turbæ nonnihil exagitarunt; ſed illas potenti animo ſuperavit Pilckmannus. Lues ſub initium Auguſti 1622. ingruens, & viginti duo hominum millia enecans in Colonienſi agro, ne quidem Seminarii & ſtudiorum intermitti fecit exercitationes. Uſque adeò incaluerat ſcientiarum amor, & optimi Abbatis exemplum diſcipulos incendebat. Peſte extinctâ, & Seminarii uberes famâ vulgante fructus, ex aliis monaſteriis Canonici, ſtudiorum causâ, appulerunt Coloniam, quos benignè Pilckmannus excepit; ſed & anno 1628. in Capitulo Provinciali Circariæ Veſtphaliæ, ipſo Abbate Steinfeldenſi Norberto *Horrichem* digno digniſſimi anteceſſoris ſucceſſore, agente, ſtatutum eſt, ut è ſingulis cœnobiis quoſdam Canonicos ad Seminarium Colonienſe, Philoſophiæ, & Theologiæ vacaturos, tranſmitterent Abbates, & pro vitalitio cujuſque ſolverent ſeptuaginta Imperiales. Quin etiam ut Præſes congruè ſuſtentari poſſet, debitaque ſuppellectile inſtrueretur domus, omnibus & ſingulis Provinciæ cœnobiis certa & annua pecuniæ ſumma imperata eſt, & moderatores Seminarii deputati ſunt Abbates Steinfeldenſis, & Knecſtedenſis.

Ad Vicariatum generalem Veſtphaliæ provectus Norbertus *Horrichem*, Provinciale indixit Capitulum menſe Octobri 1631. in eoque prioris Capituli renovans decreta, rem Seminarii & ſtudiorum, totis promovit viribus, & ad ſexaginta Imperiales vitalitiam ſtudentium penſionem redegit. Major inde ſcholarium crevit numerus, major litterarum æmulatio ſtudentes ſubiit; ſed bello Suecico interim flagrante & vaſtante Provincias, defecit ex Canonicorum receſſu Seminarii ſplendor, defecerunt ſtudia, donec reſtituta pax, otium muſis, monaſteriis facultates reddidiſſet. Anno 1642. iterùm Haſſico exercitu depopulante patriam, obmutuit Theologia, & diſperſus eſt Theologorum grex, quem tranquillitas reduxit anno ſequiore in Octava omnium Sanctorum.

Jam tùm ampliando Seminario, efficaces admoverat manus Steinfeldenſis Abbas. Obierat 19. Januarii Magiſtra Parthenii Dumwaldenſis Anna Maria *Luſdorff*: tres ſupererant tantùm Canoniſſæ; Eliſabeth *Von Baur* Prioriſſa, Anna Margareta *Von Weiſſ* Cellaria, & Margareta *Von Virmundt*, nec ſpes erat proxima majoris numeri. Quippe domus illa ruri juxtà viam publicam, & adjacentes ſylvas poſita, militum ac pravorum hominum incurſibus obnoxia ſic erat, ut quotidianis exſpoliationibus exhauſta, Sorores pedetentim metu periculorum, loco cedere, & aliò, ad diſciplinæ diſpendium & œconomiæ, migrare deberent Virgines Nobiliſſimæ. Ad ultimum vergens excidium hoc qualecumque monaſterium extinguere, ejuſque dotem in gratiam Seminarii Colonienſis applicare aggreſſus eſt.

Negotium juridicè confecit, & præhabito Prioris & Sanctimonialium conſenſu, quem ultrò præſtiterunt 16. Februarii 1643. in ſcriptis redactum, ad unionem proceſſit, tùm ex authoritate Paterna, quâ fruebatur, tùm ex Vicarii generalis, & Apoſtolici Commiſſarii præeminentia & juriſdictione, quâ gaudebat, edictiſque tabulis nono Aprilis anni ejuſdem, extinctionem Parthenii, incorporationem ejus proventuum Seminario, promulgavit. Fabii Chiſii epiſcopi Neritonenſis, inferioris Germaniæ Nuntii Coloniæ agentis, interpoſuit ſuffragium, ut ſolidiore fundamento, res optimè & ritè ſuſcepta, inniteretur. Inſpectis documentis, & informatione præviâ, diſcuſſiſque momentis, laudavit & approbavit Chiſius Abbatis opus laudabile, ejuſque executionem, intenta contradicentibus excommunicatione, imperavit 23. Maii 1643.

Neque hic ſtetit provida Abbatis attentio. Urbanum VIII. ſummum Pontificem fide-juſſorem, & unionis factæ approbatorem habere voluit, ne malevolorum dicacitas, ſub obtentu defectûs, præſumeret illam convellere. Non hæſit Pontifex gratum æqua petenti, dare aſſenſum. Suo Diplomate 22. Decembris

Digitized by Google

1643. ratum habuit, quidquid ab Abbate, quidquid à Nuntio, in cauſa Dunwaldenſis Parthenii, fuerat peractum. Tot munitus ſecuritatis & juſtitiæ titulis, poſſeſſionem realem Dunwaldii, adiit per procuratorem, Abbas Steinfeldenſis 4. menſis Aprilis 1644. ſola Ordinis necdùm interceſſerat confirmatio, ſed hanc boni & æqui amator Auguſtinus LE SCELLIER Præmonſtrati Abbas, & Ordinis Caput, gratanter impertivit 24. Novembris 1650.

Proſperos ſucceſſus interpolavit inopina tempeſtas. Nobiles Montenſes, in quorum ditione erat Dunwaldia, præciſionem monaſterii ferentes ægrè, & uti creditur, à ſuperſtite Nobili virgine Margareta de *Virmundt*, incitati, hoſtiliter duce Eremundo Barone de *Valdenbourg*, comitante Michaële ab *Enjelrath*, Canonico Knechtedenſi, Dunvaldiam aggreſſi, turmatim ingreſſi ſunt 4. Novembris 1653. Priorem & Paſtorem loci, ſpretâ religione Sanctuarii, poſthabitis proteſtationibus, è templo extrudunt, & Virginem de *Virmundt* ſpectatricem tragœdiæ, monaſterio, ſub Abbatiſſæ nomine, imponunt Superiorem, exultantibus interea ruſticis, & de reſtitutione ovantibus; ſed nec diuturna fuit victorum ovatio. Auguſtinus Abbas Præmonti, viſitationem Hinſbergæ cum Abbate Steinfeldenſi obiens, ut primùm irruptionem Montenſium, & Dunvaldiæ direptionem, accepit, Principem Neoburgicum, Benſbergi commorantem, adiit, de illata ſummo Pontifici, Ordini, juſtitiæ, injuria conqueſtus, mandatum obtinuit reſtitutionis in poſſeſſionem, hujuſque executor deſtinatus eſt à Principe, *Wendel* Prætor in *Pertz*. Turmâ militari ſtipatus Prætor, Dunvaldium petit, fores occupat, clauſtra ſubire molitur; ingreſſum negant introcluſi milites, armis, aſſeribus obſtruunt aditus, nonnihil de eventu trepidantibus interim Barone & Abbatiſſâ, quos nomine Principis, ad parendum urgebat Prætor, quandiù Abbas Religioſos perduellionis Montenſium fautores, minacibus cenſuris, ad apertionem oſtii compellebat. Hos terruit Eccleſiæ fulmen intentatum, portam reſerant, ingreditur Abbas, ſequuntur excubitores, & ecce, quà data via, turmatim aufugiunt milites, Baro aſſumptâ ad equum Virgine *Vermundâ*, intempeſtæ noctis ſilentio, in *Obhoffen* ſe recepit, ubi in ſpem reditûs aliquandiù ſubſtiterunt, quidquid Seminarii Præſes, ſuadere contumaci tentaverit, ut meliorem decentioremque ſtatum vitæ ſequeretur. Ad annum 1658. huc illucque apud ſuæ familiæ Nobiles divagans, Ordinis diſciplinæ ſe ſubduxit: ſed tandem ſaniùs ſapiens, ad monaſterium Marenſe petiit immitti, in quo magnâ pietate duxit, clauſitque extremos dies ſuos XI. Junii 1675. In ea totius conſpirationis laïcæ, per varias, ſed ipſi ſemper infauſtas, lites, deducta obſtinatio, finem ultimum invenit, & Seminario aſſerta tùm à Capitulo generali anni 1657. tùm ab Alexandro VII. Pontifice pacifica poſſeſſio Dunvaldiæ, ſic vindicata eſt, ut à nullo deinceps oppugnanda litigatore veniat.

CATALOGUS PRÆSIDUM Collegii S. Norberti Colonienſis.

I.

ANTONIUS *JAMAR* S. T. Doctor, Præfuit ab anno 1617. ad 1619.

II.

AMANDUS *FABIUS*, Canonicus Ninovenſis S. T. Licentiatus ad an. 1622.

III.

JOANNES *CREVELDIUS* Steinfeldenſis Canocus ad an. 1624.

IV.

NORBERTUS *HORRICHEM* Steinfeldenſis ad an. 1626.

V.

GASPARUS *SCHILIT* S. T. Baccalaureus ad an. 1631.

VI.

PETRUS *SCHULTEIS* Wedinghauſanus S. T. Baccalaureus ad an. 1633.

VII.

STEPHANUS *HORRICHEM* Steinfeldenſis S. T. Baccal. ad an. 1637.

VIII.

LAMBERTUS *RUDOLFFIUS* S. T. Baccal. ad annum 1643.

IX.

HERMANNUS *WILCKENS* Steinfeldenſis ad an 1645.

X.

JOANNES *LUCKENRATH* Steinfeldenſis S. T. Licentiatus ad an. 1660.

XI.

PETRUS *PISTORIUS* Steinfeld. S. T. Licentiatus ad an. 1661.

XII.

WILLELMUS *HEIMBACH* Steinf. S. T. Licentiatus ad an. 1665.

XIII.

THEODORUS *FIRMENICH* S. T. Licentiatus ad an. 1678.

Digitized by Google

XIV.

Adamus *Schmitz* Steinfeld. S. T. Baccalaureus ad an. 1682.

XV.

Everardus *Tuchsius* ad an. 1685.

XVI.

Jacobus *Bardenhewer* Steinfeldenſis ad an. 1688.

XVII.

Michael *Kuell* S. T. Lector & Licentiatus ad an. 1694. nunc Abbas Steinfeldenſis.

XVIII.

Petrus *Steinhewer* S. T. Lector ad an. 1698.

XIX.

Anno *Schnorrenberg* Steinfeldenſis S. T. Licent. ad an. 1716.

XX.

Christianus *Steinhewer* S. T. Lector.

Quot & quanta Eccleſiæ & Ordini bona, pepererit Seminarii hujus laudabilis inſtitutio, teſtantur Prælati, à ſeculo ex ejus aſſumpti gremio, Paſtores innumeri ad populorum regimen, inde accerſiti, Philoſophiæ & Theologiæ Profeſſores ab Academiis & Monaſteriis poſtulati. Vide probat. ad col. ccccxvij. ad col. ccccxxvij.

COLLEGIUM LOVANIENSE.

Collegium Lovanienſe. Hl. Circ. Brabantia. Diœceſis Mechlinienſis. Circaria Brabantia.

SCientiarum & pietatis amorem ab inveterato tempore in utroque Clero langueſcentem, ut primùm excitavit Synodus Tridentina, certatim Prælati in Academiis Collegia fundarunt, ut in iis doctrinam & virtutem ebiberet Eccleſiaſtica juventus. Illo ſpiritu acti Abbates Flandriæ, in celeberrima Lovanienſi Facultate gymnaſium ad eruditionem Candidæ militiæ, inſtituendum curaverunt. Tam ſalutaris propoſiti autores Carolus *Vander Linden* Parcenſis, Ægidius *Heyces* Averbodienſis, Michaël *Malenus* Ninovenſis Abbates, feſtinâ manu executionem illius acceleraverunt. Domum in platea de *Proſtſtraet* ſitam, Collegio Regio hinc, & Attrebatenſi inde adjacentem, emerunt ab Gerardo Abbate Grimbergenſi anno 1571. ſtatimque ad votum Academiæ erexerunt in Collegium, quod unuſquiſque Abbas pro ſuo zelo, & inſtruendæ juventutis accommodo, ædificiis inſtruxit, & dote.

Naſcenti Collegio applaudentes Willelmus *Greven*, S. Michaëlis Antuerpienſis Abbas, & Laurentius *Metſius*, Buſcoducenſis epiſcopus, & Tongerloënſis Abbas, inceptum opus viriliter promoverunt, collatis, ad alumnorum ſuorum litteris ſacris illic vacantum, ſuſtentationem, proventibus. Hos æmulatus eſt Abbas Hyleſſemenſis, ſicque fundationis & proviſionis Collegii honorem partitus eſt cùm aliis ſex Abbatibus. Ne verò mutabilis rerum & animorum conditio quidquam attentaret, ad dotis aſſignatæ firmitatem providè cautum eſt & ſtatutum, ut præter bonorum cujuſque Abbatiæ generalem hypothecam, ſpecialis determinaretur, nulli eventuum viciſſitudini obnoxia, portio. Eluſit tamen cautionem iſtam eventus poſterior, & ſolidioris fundi loco, manualis & annua nunc à ſingulis Abbatibus penditur ſuis ſtudentibus vitalitia penſio, quæ illorum ſufficiat victui, & fabricæ neceſſitatibus ſubveniat.

Ad conſtitutum Collegium undique confluxerunt Præmonſtratenſes, ſed maximè ex quo, ad poſtulationem Liberti de *Pape* Abbatis Parcenſis, generalis per Flandriam Vicarii, Univerſitati, ejuſque privilegiis, juribus, præeminentiis, aggregatum eſt. Quantùm autem ex Litteratorum concurſu ſplenduerit, legimus in Faſtis Academicis Valerii Andreæ, Lovanii Doctoris. In hoc Collegio, inquit, præter publicas prælectiones, & diſputationes quotidianas, etiam privata habentur exercitia, & hebdomadariæ diſputationes, per eum qui Collegio præeſt; quique hîc erudiuntur & formantur, plerique etiam titulis inſigniuntur Academicis, hinc curis præficiendi animarum .... Illud memorabile eſt & ſolo Conventu Antuerpienſi, anno 1645. promotos fuiſſe ad gradum Licentiæ uno eodemque die, quinque numero: item anno 1647. ex ſolo Tongerloënſi, ſex.

De Parcenſi illuſtre hoc teſtimonium Layruelius Abbas ſanctæ Mariæ, & totius Ordinis Viſitator, perhibet in ſua *Regularium Optica* p. 388. quòd anno 1601. Viſitationem Canonicam inſtituenti » vix inter illius mona» ſterii Religioſos, qui ſunt in magno nume» ro, alius occurrerit, quàm Sacræ Theologiæ » Licentiatus, vel Baccalaureus. Hinc eſt quod » etiam ibidem videre eſt Religioſos, Regu» larum, ac Statutorum ſuorum ſedulos ob» ſervatores.

Non doctos modò, non Paſtores tantùm, ſed & Abbates innumeros fudit è ſuo ſinu potentum iſtud virorum Seminarium: jamque in conſuetudinem abiit apud Brabantos, ſuis non alios imponere Prælaturis, quàm qui inſignes ſunt Laureis Lovanienſibus. A Præſidibus,

Digitized by Google

bus, moribus & doctrinâ eximiis, regitur Collegium, nunc ex uno, nunc ex alio, ad Fundatorum arbitrium, monaſterio aſſumptis, ut liquebit ex eorum elencho.

I.

GOSWINUS *RIVIUS* S. T. L. ex Parco.

II.

MATHÆUS *BOSMANS* S. T. L. ex Parco.

III.

ADRIANUS *MOERDACK* S. T. L. ex Parco.

IV.

JOANNES COENEN ex Tongerloa.

V.

ANTONIUS *ZOOTZ* S. T. B. Formatus, ex Parco.

VI.

ADRIANUS *BULLUSTRATIUS* Baccalaureus Formatus, Pexarco.

VII.

NICOLAUS *AMBROSII*, ex Averbodio, poſteà ibidem Abbas.

VIII.

JACOBUS *PETIT* S. T. L. Ninovenſis Canonicus.

IX.

JOANNES *A LAPIDE*, Grimbergenſis Canonicus.

X.

PETRUS *OVERHUSIUS* S. T. D. Canonicus S. Michaëlis Antuerp.

XI.

WALTERUS *WATHAER* Canonicus Hyleſſemenſis.

XII.

CAROLUS COGHEN S. T. L. ex Parco.

XIII.

AMBROSIUS *TILENS* S. T. L. Canonicus Tongerloënſis.

XIV.

GABRIEL *RAPERS*, ex Priore Averbodii, Præſes.

XV.

FLORENTIUS DE COQ, ſcriptis Theologicis clarus, Canonicus Antuerpienſis.

XVI.

N. *FRANCONEL*, Canonicus Hyleſſemenſis.

XVII.

FRANCISCUS *VAN CAUWENBERG* S. T. L. Canon. Hyleſſemenſis, poſteà Præpoſitus ad S. Gerlacum.

XVIII.

N. *SALINGS*, Canonicus Ninovenſis.

XIX.

SIMON *BRAUNMANS*, Canonicus Averbodienſis, modò Præſes.

COLLEGIUM PARISIENSE.

Collegium Pariſienſe. Fil Præmonſtrati. Diœceſis Pariſ. Circaria, Franciæ.

JOannes Abbas Præmonſtrati, ab originis & natalium loco dictus de *Rocquiny*, villâ Teraſciæ ignobili, obſcuritatem ſui ortûs ingenii ſolertiâ, liberalium artium ſtudiis, morum candore, ſcientiarum & Theologiæ laureâ elevavit. Ex Abbatia Clari-fontis, quam diſciplinâ & doctrinâ imbuerat, ad Præmonſtrati & Ordinis apicem, mortuo Conone, ſublectus eſt anno 1247. Elangueſcentem fervoris ſpiritum excitavit in Ordine, & promovendarum ſcientiarum zelo æſtuans, Collegium in alma Pariſienſi Facultate erigendum, mente concepit; in quo non ſuæ tantùm Abbatiæ, ſed univerſi Ordinis alumni, ſacras in ipſo Galliarum puriſſimo fonte, litteras ediſcerent. Propoſitum undequaque providentiſſimum & utile, aperuit congregatis Præmonſtrati Proceribus, & eâ, quâ pollebat, eloquentiâ perſuaſit.

Aggratulantes igitur optimi Patris conſilio, accelerationem operis ardentiùs poſtularunt, maximè Præmonſtratenſis Eccleſiæ filii, quorum diſcendi cupidinem acuebat Magiſtri eruditio. Feſtinam manum, urgentibus filiis, accommodavit Pater. Aptum ſtruendo Collegio locum quæſiturus, Pariſios properat. Domum à Giſela vidua Joannis Sarraceni, ſitam ultrà Parvum pontem, in vico de *Haute-feuille*, pretio comparat tertiâ die Sabbati poſt Trinitatem anni MCCLII.

Adunandæ ſcholarium multitudini impar hoſpitium junxit Abbas vicinis ædibus, quas à Guillelma Abbatiſſa S. Antonii coëmit, procurante Arnoldo epiſcopo Pariſienſi, Abbate Ciſtercii Guidone collaudante. Venditionis tabulas anno 1255. in authentica forma conſcriptas, publici fecit juris Pagius. Anguſtiorem domum ratus Abbas Joannes, contiguam in eodem vico Stuffarum, gallicè *Etuves*, acquiſivit, & ex illis, pro hujus ævi ſimplicitate, Collegium adornat, cellulis inſtruit, munit officinis, dotat proventibus, & in Prioratûs

titulum attollit, quem Ludovicus IX. Galliæ Rex ſuo confirmavit diplomate, & Urbanus IV. donavit privilegiis. Quia verò Capellam ad divinorum penſum, extruere non patiebatur loci mediocritas, permiſit Pontifex anno 1263. ſtudentibus Canonicis, ſacris operari in portatili ara. Hujus indulgentiæ beneficio uſi ad annum 1620. donec Anna Auſtriaca Ludovici XIII. piiſſima conjux, ſuppeditatis ex parte ſumptibus, primarium Eccleſiæ poſuiſſet lapidem, quam B. Annæ voluit dedicari. Benefactricis imperfectum opus noſtrâ ætate abſolvit Michael COLBERT Abbas Præmonſtrati. Cancellis ferreis, ſubtili arte fabricatis, Chorum ſeparavit à Navi; ſtallis elegantis ſtructuræ veſtivit chorum, ſacriſtiam pretioſâ decoravit ſuppellectile. Poſteà verò caducis Collegii ædibus innovandis adjecit animum; ſupportando tanto oneri imparem ſe ſentiens, totius regni Canonias vocavit in auxilium; Capitulum nationale indixit, & communi ſancito, ad ædificiorum conſtructionem una quæque domus, ne quidem Lotharingiæ & Barri Ducatuum exceptis Abbatiis, ſingula pro facultatibus ſuis juſſa eſt concurrere, Abbatiam Grandis-campi, vulgò *Grand-champ*, in Diœceſi Carnotenſi ſitam, ſuppreſſo titulo, incorporavit Collegio, ſuſtentationi Prioris & Magiſtrorum profuturam. Nihil tale auſus ſuo tempore Guillelmus Abbas Præmonſtrati; hoc unum tentare ad Collegii decus, & Ordinis utilitatem, ſibi licitum putavit, ut nempe Abbates de promovendis ſuis Canonicis ad Theologiæ gradus maximè ſollicitos, cenſurâ Pontificis excitaret, & pungeret tar-
An. 1295. dos. Quare Bonifacium VIII. de oportuno remedio conſuluit, à quo ſalubriter proviſum eſt, ut præteritâ Abbatum licentiâ, illos ad ſtudia mittere poſſet Guillelmus, quos de conſilio trium priorum Abbatum Ordinis judicaſſet dociles, & morum maturitate laudabiles.

Hinc emarcidus ſtudiorum amor revixit, in Ordine; & frequentes Theologiæ candidati è diverſis Provinciis ablegati, Pariſios confluxerunt; unde & mores compoſitos, & doctrinæ lauream, teſtantibus Academiæ faſtis, reportaverunt. Innumeros ſeculo noſtro, ex hoc feraci magiſtrorum Seminario prodiiſſe ſcimus, & prodeunt in dies ſub Capite, & moderatore moderno, cui nihil antiquiùs eſt, quàm Collegium illuſtrare, in quo ipſe pietatis & ſcientiæ rudimenta fecit, factus deinde tyronum Magiſter, & Doctor infulatus.

Capitula generalia Ordinis, ut zelum ſcientiæ ſtimularent, mercedem propoſuere Doctoribus Pariſinis, quos decreto anni 1543. in Comitiis generalibus ſedere, ut Conſultores, voluit. » Ordinat quòd deinceps omnes & ſinguli Religioſi noſtri Ordinis, qui in alma Pariſienſi facultate, ſui Doctoratûs gradum adepti fuerint, poſſint & valeant in hoc Patrum conſiſtorio aſſiſtere, & comparare in Cappis poſt Abbates, citrà tamen votum deliberativum velut Conſiliarii duntaxat. Et in Capitulo anni 1605. ſtatutum eſt in poſterum, ut non niſi laureâ Doctorali inſignitus in Priorem Collegii Pariſienſis inſtituatur; & canone ſequenti, cupiens Capitulum Religioſos ſubditos ad Theologiæ ſtudium inflammare, renovat antiquam Ordinis inſtitutionem, quâ Domini Doctores, & Baccalaurei Formati in Theologia, primum ſtallum poſt Suppriorem obtinent.

Ibidem, » cogantur Domini Abbates omni viâ juris, Doctoribus ſui monaſterii, viginti quinque aureos nummos, in favorem ſtudiorum, ad comparandos libros, quotannis, ultrà portionem conſuetam, tribuere, eâ tamen conditione, ut libris eâ pecuniâ comparatis, proprium monaſterium privare alienando non poſſint.

Biretis purpureis voluit quoque Doctores inſignitos, intùs & foris procedere, qualia olim facultas Pariſienſis conſueſcebat laureatis concedere. Sed ab anno 1606. purpureus color in cæruleum immutatus, uſque modo perſeverat. Vide probat. à col. ccccxxviij. ad col. ccccxxxviij.

COLLEGIUM PRAGENSE.

Collegium Pragenſe. Surculus Montis Sion. Diœceſis Pragenſis. Circaria Bohemiæ.

ANno 1612. quo Lohelius Abbas Strahovienſis, ad Pragenſem Archiepiſcopatum ſummâ cleri & populi concordiâ ſublectus eſt, Gaſparus de *Queſtemberg* in ejus locum ſuffectus, inſtituendi Collegii & Seminarii præconceptam ab anteceſſore ſuo intentionem, acriter proſequi & ad effectum deducere non deſtitit. Quia verò perturbati rerum ſtatus in novam de repente fabricam intendere non ſinebant, opus à recuperatione Eccleſiæ Parochialis ſancti Nicolai in veteri urbe, auſpicatus eſt. Illam ab antiquo jure poſſidebat Strahovienſis Abbatia, illam Huſſitæ violenter eripuerant, offenſis ſibi poſſeſſoribus, & à proſcripto hæreſeos turbine, ad ſeculares manus, regulare beneficium demigrarat. Illam Abbas Gaſparus à Ferdinando II. Cæſare, æquè bonique conſulente, feliciter obtinuit anno 1628. poſt ſubactos rebelles, Bohemiæ regno & regni hæredi invidentes. Eccleſiâ potitus Abbas, adjacentes comparavit domos, & ſtructis pro temporum oportunitate ædibus, Alumnatum erexit, ubi ſelectæ juventutis adoleſcentes, per delegatos Strahoviæ Canonicos, Grammatices & Poëſeos rudimentis procuravit imbui.

Florebat ad religionis & reipublicæ ſummam utilitatem, nobilis Palæſtra, dum anno

Digitized by Google

1635. Ferdinandus III. Hungariæ & Bohemiæ Rex, Viennam petens & Pragæ conſiſtens per aliquot dies, propoſitum arripuit exſolvendi voti, quo pridem ſe obſtrinxerat, inducendi ſcilicet Benedictinos Congregationis Montis-Serrati in ditiones ſuas. Fertilem ſacris inſtitutis Pragam, & inter regiones Pragæ commodiorem judicavit *Emmaus*, à Monachis ejuſdem ſchematis, ſed non Reformationis ejuſdem, inhabitatum. De transferendis aliò deliberavit Rex cum Archiepiſcopo Cardinale ab *Harrach*; & utrique viſum eſt, ad Parochialem S. Nicolai eccleſiam eſſe deportandos. Regale beneplacitum, ex Regis ipſius præcepto, aperuit Archiepiſcopus Abbati, & ad indemnitatem, Eccleſiolam S. Benedicti, cœnobii Teinenſis filiam, poſitam non longè à Seminario Archiepiſcopali, obtulit. Compenſationem imparem coæquavit ſuprema Principis voluntas, cui obtemperare religio fuit Gaſparo: tabulis ſolemnibus, coram Officiali Pragenſi commutatio intervenit XXI. Julii MDC. XXXV. quam Ferdinandus Rex ſuo ſancivit diplomate.

Abbas Queſtenbergius, poſt tranſactionem, Canonicos ſuos ad archiepiſcopale Seminariū, ſtudiis vacaturos juſſit migrare, donec gymnaſium erexiſſet. Illud anno 1637. bellorum remiſſis motibus, exorſus eſt. Domos contiguas Eccleſiæ S. Benedicti coëmit, iiſque poſtliminio dirutis, fundamenta Seminarii, divo nuncupandi Norberto, locavit. Ingens ædificium, centum quinquaginta ulnis longum, latum triginta ſeptem, quinquaginta tribus altum, Architectonices arte elegans, abſolvit anno 1639. impenſis ad fabricam quadraginta duobus millibus, quingentis & ſeptuaginta florenis. Ne verò tantæ molis ſtructura, foret aliquando oſtentationis ſimulacrum, nullis profuturum uſibus, quos pius author intendebat, quinquaginta millia talerorum in dotem aſſignavit, cum duobus aliis millibus quæ ex Salinis Bohemiæ Strahovia percipiebat annuatim; prædia quoque ruſticana junxit, ad ſuſtentationem viginti alumnorum, quorum decem Canonici Præmonſtratenſes ex Strahovia, vel alio ejuſdem Ordinis monaſterio, aſſumerentur: alii verò decem ſeculares eſſent bonæ ſpei juvenes, apti ſtudiis, Eccleſiaſticum ſpirantes aut ſpondentes animum; qui omnes victum & veſtitum ex dotis fructibus habentes, ſcholas Seminarii Norbertini, vel Archiepiſcopalis frequentarent. Ne autem operi tam utiliter, tam piè concinnato, malevola poſteritas præſumeret attentare aut detrahere quidpiam, Urbani VIII. ſummi Pontificis autoritatem interpoſuit, quam prompto & liberali animo, ad ſtabilimentum Collegii, impendit Urbanus, ipſum ſub Apoſtolicæ ſedis ac Congregationis de Propaganda fide, protectionem ſuſcipiens, eidem ac ejus Rectori, Scholaribus,
» Collegialibus, Alumnis, Officialibus, Mini-
» ſtris, omnia & ſingula privilegia, exemptio-
» nes, libertates, facultates & indulta, cæte-
» raſque gratias, tam ſpirituales quàm tempo-
» rales, Collegio ſive Seminario archidiœce-
» ſano conceſſa & conceſſas, non ſolùm ad in-
» ſtar, ſed æquè principaliter, communicavit.

Quantis verò privilegiis archiepiſcopale Seminarium gauderet, accipe ex Bulla Urba-
» ni VIII. quæ incipit *Romanus Pontifex*. Om-
» nia privilegia, exemptiones, libertates, & in-
» dulta, quibus ſtudium generale almæ Urbis,
» & illius Rector, Doctoreſque in eo legentes,
» aliaque Collegia quarumcumque Nationum,
» & Seminariorum tùm in eadem alma Urbe,
» tùm extra illam, per Romanos Pontifices in-
» ſtituta, utuntur, potiuntur, ac gaudent, ac
» uti, potiri, gaudere poterunt quomodolibet
» in futurum, non ſolùm ad eorum inſtar, ſed
» etiam æquè principaliter uti, potiri, gaudere
» valeant.

Ex hac privilegiorum communitate & locorum vicinia prodiit inter utrumque gymnaſium fraternitas tam ſtricta, ut ab origine Profeſſores Theologiæ, Canonum, & Philoſophiæ, ex Norberti Collegio, aut Strahoviæ Conventu, aſſumpſerint Archiepiſcopi ad ſui Seminarii cathedras. Anno 1692. Joannes Fridericus Pragæ Archiepiſcopus, honorem iſtum, hancque ſollicitudinem ex æquo dimiſit inter Præmonſtratenſes & Ciſtercienſes, amotis Hybernis de Ordine S. Franciſci, quos poſt longa bellorum tempora, in auxilium advocarat Cardinalis ab *Harrach*. Quantos in docendi munere præſtiterit Ordo Præmonſtratenſis Magiſtros, alieno magis, quàm proprio marte dixerim, teſtemque exhibebo Marianum *Unczowſki* Ferdinandii Collegii Profeſſorem, in ſua præfatione Theologiæ Scholaſticæ: ſic enim de Seminario S. Norberti loquens, habet; » apud vos foventur candidi
» Nazaræi lilia & roſæ humiles, atque electæ
» columbæ, omnem maculam deformitatis
» excludentes, immarceſſibili florum honoris
» & fructuum honeſtatis, pollentes ubertate.
» Enim verò veritatis ſigna pono, dum idip-
» ſum de te exaro, ampliſſima ſemperque Deo
» grata domus, quæ ſub tutela glorioſiſſimi
» Patriarchæ divi Norberti, auguſtiſſimi Eu-
» chariſtiæ Sacramenti acerrimi vindicis, hære-
» ſum extirpatoris, dæmonum terroris, ſtas
» fundata anno Domini 1637. talibus à felicis
» mem. Urbano VIII. privilegiis decorata,
» qualibus gaudent Alumni, Gubernatores,
» Rectores & Miniſtri ſtudii generalis, almæ
» Urbis Romæ, aliaque Collegia quarumcum-
» que Nationum, & Seminariorum tam intra,
» quàm extra Romanam urbem exiſtentium.
» Ex te prodiere infulati Patres plurimi, per
» Bohemiam, Auſtriam, Moraviam, Sileſiam,
» Poloniam & Bavariam; in te immaculatus li-
» liorum candor, florum fragrantia, quam ſu-
» bodoratæ ſunt propinquæ Apes natæ liliis

Digitized by Google

„tuis ad ſatietatem nutriri: his dediſti Pro„feſſores tredecim, qui doctrinæ ſuæ ſplen„dentibus radiis, ignorantiæ tenebras omni „ex parte fugarunt. Luxit primus præclaris do„ctrinæ ac pietatis ornamentis decoratus, Ale„xius Perelius, Canonicus Strahovienſis, „Theologiæ Moralis Profeſſor. Hunc ſecutus „eſt Vitus *Roſler*, ejuſdem loci Canonicus, „ſacræ Theologiæ Doctor, qui curſum Phi„loſophicum docendo abſolvit, quemque vi„gilantia, ac vitæ probitas fecit Abbatem Si„loenſem. Tertium locum obtinuit Adrianus „*Clerk* Canonicus Minovenſis * ex Belgio, „cujus acutum ingenium reluxit. Quartus, ob „profunditatem doctrinæ, laureâ doctorali in „ſacra Theologia fuit inſignitus Joſephus „*Schwartz* Canonicus Strahovienſis.... qui „curſum Philoſophiæ & Theologiæ proficien„do abſolvit. Sextus, cujus doctrina non ſo„lùm intellectum illuminat, ſed & affectum „ad divina proſequenda allicit ac mirè inflam„mat, fuit Hieronimus *Hirnheim* Canonicus „Strahovienſis S. Theologiæ Doctor, ob ſin„gulares virtutes factus Abbas Strahovienſis & „Vicarius generalis... Septimus notatur Si„giſmundus *Drzimal*, Canonicus Straho„vienſis S. Theologiæ Doctor, unus inter „præclara ingenia.... Octavus ſucceſſit.... „Hermannus *Banke*, Canonicus Gradicenſis, „lauream doctoralem in S. Theologia conſe„cutus. Nonus doctrinæ probatæ Amandus „*Fridenfels*, Canonicus Strahovienſis, qui „dum in quinto Philoſophiæ curſu ad hodier„nam diem deſudat, oſtendit amorem ſcien„tiæ, non ſcholarum temporibus, ſed vitæ „ſpatio terminari. Decimus cujus ſuavi virtu„tum odore impleta eſt propinqua domus ſa„pientiæ, fuit Reverendiſſimus, Perilluſtris ac „Ampliſſimus Dominus Hyacintus *Stohman*, „Philoſophiæ ac Theologiæ Profeſſor digniſ„ſimus, nunc Abbas Strahovienſis, ac per „Provincias Cæſareas, totamque Poloniam „Vicarius generalis. Undecimus, olim Philo„ſophiæ, nunc Theologiæ Profeſſor, Gode„fridus *Stehr*, Canonicus Strahovienſis, cujus „virtus ac ſcientia relucet. Duodecimus, &c. „&c. Reliquam omitto doctorum virorum ſobolem, quam nobiliter claudit Marianus *Hermann*, diuturnâ Theologiæ profeſſione, ſacrorum Canonum eruditis lectionibus, publicæ tandem luci datis, de republica litteraria benè meritus, & quem pro meritis in Abbatem ſibi delegit Strahovia. Nunc juvat ſyllabum annectere Rectorum Collegii Norbertini, quos nominaſſe, laudaſſe erit de doctrina, de pietate, de ſolertia in juventutis informatione.

* Milovicenſis.

I.

ALEXIUS *PERELIUS*.

II.

JOANNES *FERRARIUS*.

III.

HUGO *TEISER*.

IV.

LAURENTIUS *WEIG*.

V.

AOLAMUS *LAUTERBACH*.

VI.

JOSEPHUS *SCHWARTZ*.

VII.

MELCHIOR *MITIS*.

VIII.

FRANCISCUS *WALDTHAUSER*.

IX.

CHRISOSTOMUS *EISENBERGER*.

X.

HROZNATA *STERMSCHMIDT*.

XI.

MAXIMILIANUS *BOHMERT*.

XII.

HUGO *FABER*.

XIII.

URBANUS *DOMINIQSKI*.

XIV.

ERASMUS *RUPIUS*.

XV.

GODEFRIDUS *STEHR*.

XVI.

JOANNES *ZETO*.

XVII.

ANDREAS *CHENO*.

Vide Prob. à col. CCCCXXXVIII. ad col. CCCCXLVI.

COLMONTUM.

Colmontum Fil. Thenolii, Diœceſis Laudunenſis Circaria Floreffia.

COlmontum, gallicè *Colmont*, Virginum Præpoſitura in Diœceſi Laudunenſi, binis à Fano B. Virginis de Lætitia, vulgò *Notre-Dame de Lieſſe*, horis diſſita, parentem habuit Thenolium, Abbatiam in Teraſcia ab ipſis penè Ordinis incunabulis editam & dotatam

à Bartholomæo Laudunenſi præſule; nunc in ruſticanum prædium Theholio matri unitum, verſa eſt Præpoſitura Colmontenſis, de qua id memorabile refertur accidiſſe ſub Walfridi Abbatis regimine, anno 1158. Miles quidam præpotens Colmonto proximus, numeroſâ gravatur prole, filiam unam, licet renitentem, Parthenoni intruſit, totondit reclamantem, & ſchemate Religionis, Abbate inconſulto, veſtivit. Walfridus de illata puellæ violentia & de infracto Ordinis jure factus certior, rei geſtæ ſeriem, ne quid præter modum attentaſſe videretur, ſi propriâ autoritate Virginem ejiceret, ad generale Capitulum diſcutiendam judicandamque detulit. Patribus congregatis viſum eſt è contubernio & Conventu Sororum expellendam Virginem, autoritate paternâ & per vim inductam, procacitate morum factam ſcandalum bonis, & infirmis peccati exemplum.

Hoc judicio fretus Abbas, puellam emiſit, & reſtituit parentibus. Infremuerunt illi adverſus Abbatem. Vexationibus, damnis, Abbatiam, ipſumque parthenonem exagitarunt, nec quieturos ab opere malo jurarunt perditi homines, donec ad ſaniora, ut aiebant, conſilia reverſus Abbas, in priſtino ſtatu virginem repoſuiſſet. Non ceſſit præſentibus injuriis, nec impendentibus fractus Abbas, iniquiori Militis poſtulationi acquievit, ſed ad Alexandrum III. humili ſupplicatione provocavit cauſam, à quo ſalutare hoc Reſcriptum impetravit anno 1160.

Alexander Epiſcopus ſervus Servorum Dei. Venerabilibus Fratribus W. Remenſi Archiepiſcopo, Apoſtolicæ ſedis Legato, & Laudunenſi epiſcopo ſalutem & Apoſtolicam benedictionem. Ex parte Abbatis & Fratrum Thelomenſis Eccleſiæ, noſtris eſt auribus intimatum, quòd filia cujuſdam Militis intrans in Eccleſiam ipſorum ad Sorores ejuſdem Eccleſiæ, ſeipſam totondit, & Religionis habitum induit, ex qua re Abbas & Fratres non mediocriter ſcandalizati ſunt & turbati, eo quòd nunquam ibi vel in alia domo Præmonſtratenſis Ordinis, tale quid accidiſſet; conſulentes itaque ſuper hujuſmodi novitate Abbates Ordinis, & alios ſapientes, acceperunt ab eis ſic intruſam non eſſe retinendam, ſed ad domum Patris potiùs remittendam, quòd etiam de communi conſilio generalis Capituli fuit poſtea definitum, ne præceptum Ordinis, quo interdicta fuerat recipiendi licentia, frangeretur, & ne vicini Abbatiæ divites & potentes exemplo ſimili filias ſuas intrudere præſumerent vel parentes: quâ occaſione parentes ejus commoti, multis & magnis vexationibus præſcriptam Eccleſiam inquietaverunt, & ei damnum ad valens ducentarum librarum, auſu temerario intulerunt. Quapropter volentes propagationi & incremento Religionis prædictorum Abbatis & Fratrum ferventer intendere, & ne libertates & immunitates, quæ Ordini eorum indultæ ſunt, & privilegio Romanæ Eccleſiæ confirmatæ, quorumlibet valeant malignitate turbari, promptam diligentiam & ſollicitudinem adhibere, Fraternitati veſtræ per Apoſtolica ſcripta præcipiendo mandamus quatenùs ſi res ita ſe habet, generalis Capituli inſtitutionem tam de muliere iſta, quàm de aliis, appellatione remotâ, faciatis inviolabiter obſervari; nullis litteris juſtitiæ & veritati præjudicantibus, ſi quæ ſunt, veritate tacitâ, impetratæ. Præterea parentibus præfatæ mulieris ſub interminatione anathematis prohibeatis, ne hac occaſione prædictam Eccleſiam inquietare, vel moleſtare præſumant; & ſi quæ damna ei temerè intulerunt, ſine dilatione reſarciant. Datum Laterani 15. Kal. Aprilis an. Domini 1160.

SANCTA COLUMBA.

S. Columba. F.l. Retortæ. Diœceſis Toletanæ. Circaria Hiſpaniæ.

RAymundus Archiepiſcopus Toletanus, & Hiſpaniarum Primas, ut Præmonſtratenſium familiam haberet in urbis ſuæ vicinia, Monaſterium *S. Columbæ*, muris Toleti adjacens, tradidit Sanctio Abbati Retortæ; ejectis Monachis, Canonicorum Præmonſtratenſium turmam impoſuit anno 1152. Raymundus. Partum Ordini hâc ſerie patrimonium, lapſu temporis ab Ordine avulſum eſt, & proventus tranſierunt dudum ad alienos.

Vide Probat. col. cccclvj.

COMBA LONGA.

Combalonga F.l. Caſæ-Dei. Diœceſis Conſeranenſis. Circariæ Vaſconiæ.

AD radices Pyrænæorum montium, inter anguſtæ vallis, præterlabentis fluvioli aquis irriguæ, conſtrictos hiatus, uno & ſeſqui ſeparata lapide à civitate S. Licerii, * ſurgit Abbatia *Comba longa*, Ordinis Præmonſtratenſis, anno 1138. ut creditur, conſtructa, Fundatorem appellans Arnoldum de Auſtria, Comitem de *Pailhas*, ſupremum Dynaſtam pagorum ſexaginta, partim in Galliam, partim in Hiſpaniam diffuſorum. Cognomentum Auſtriæ Fundatori impoſitum fuiſſe hinc conjecto, quòd ad Auſtrum perflantem ditiones ſuas latè protenſas haberet; neque enim ab Auſtriaco ſanguine ſuum derivaſſe nomen

* S. Licer.

Digitized by Google

magis credas, quàm à Conſeranenſis agri regione vergente ad Auſtrum, quæ hodiedùm ſervatam denominationem *Auſtria* retinet.

Inſignis & præpotens ab ſua origine Comba-longa, * graſſantium hæreticorum iterato impetu ſubverſa ſeculo XVI°. exeunte, abiit penè in favillas; ejus Chartæ, documenta, & pretioſa quæque incendio conflagrarunt. Tantæ cladi reparandæ impigram à pluribus annis operam adhibuit vir per omnia ſedulus, & zelo commendabilis, *P. Dandre* Combæ-longæ Prior; nec laboribus, nec vitæ periculis parcens; jam jamque ex parte votis potitus, Templum è ruderibus excitavit; clauſtrum, officinæ, ultimam ſpirant manum, eamque obtinuiſſent, ni ſolertiſſimus Prior per anfractus litium & ſumptus immenſos, poſſeſſores bonorum ad prædiorum reſtitutionem cogere debuiſſet.

* Combe-longue.

Seriem Abbatum ex ſchedarum quiſquiliis, & ex Obituario decerptam hanc ſuppeditavit, emendatam à nobis in aliquo.

I.

ANTONIUS ab *AUSTRIA*, filius Arnoldi Fundatoris, primus Abbas Combæ-longæ inſtituitur anno 1138. ipſi ſuffectus eſt

II.

ARNALDUS, qui anno 1165. obtinuit facultatem à Pontio epiſcopo Carcaſceſſenſi, conſtruendi Eccleſiam & ædes in ſylva Bolbonienſi. Bullam protectionis obtinuit ab Alexandro III. anno 1162. Interfuit anno 1188. compoſitioni initæ inter Religioſos Capellæ & Grandis-ſylvæ. Die verò 26. Januarii 1189. humanis eximitur.

III.

MICHAEL DE *VERDUNO* regebat anno 1191.

IV.

NAVARRUS D'*AQS*, Raymundi Arnaldi Vice-Comitis Aquenſis, & Stephaniæ Bigorrenſis Comitiſſæ filius, alumnus Combæ-longæ, & Albigenſium hæreticorum in congreſſu diſputationum, terror & malleus. Ad Conſeranenſem Epiſcopatum, & ad Apoſtolici Legati culmen evectus, Abbatiam reſignavit anno 1208. & in ejus locum ſucceſſit

V.

PETRUS denatus anno 1211. ſtetit ut teſtis hominii, quod Rogerus Comes Convennarum, præſtitit Comiti *Montis-fortis*. Anno 1216. legitur ut teſtis in ſententia Arnaldi Tarbienſis, & Grimoaldi Convenenſis epiſcoporum, pro Conſeranenſi epiſcopo, contrà Comitem Convennarum.

Petro GERALDUM ſubrogat P. Dyoniſius San-Marthanus, eumque Raymundo de *Benac* epiſcopo Laſcurrenſi coæqualem adſtruit. Porrò Raymundus de *Benac* ultrà annum 1220. inter vivos non reperitur, ſicut nec in Abbatum Combæ-longæ ſyllabo Geraldus; ſed Petro aſſignatur ſucceſſor

VI.

JOANNES, qui celeberrimo congreſſui habito apud S. Joannem de *Verge*, coram Petro *Colmieu* Vice-legato, & aliis Proceribus & Prælatis, pro reconciliatione Rogerii Bernardi Comitis Fuxenſis, interfuit XVI. Kal. Julii 1229. & inter teſtes recenſetur in Charta, quam Comes in arrham ſuæ obedientiæ, & in argumentum ejuratæ hæreſeos conſcripſit. Hanc in Bearnenſis hiſtoriæ l. 8. c. 22. p. 756. gallico idiomati redditam, exhibet illuſtris Petrus de Marca. An. circiter 1235. obiit Joannes.

VII.

MICHAEL ab anno 1238. ad an. 1241. præfuiſſe legitur.

VIII.

ISARNUS anno 1254. referente Petro de Marca, ejuſdem hiſt. l. 8. c. 24. p. 774. à Rogerio Comite Fuxenſi, & Arnaldo Abbate Manſi-azilis, * accepit ad feudum quartam partem poſſeſſionum & jurium villæ Monteſquivi. * Moritur anno 1256. * Mas d'Azil. * Monteſquiu.

IX.

ARNALDUS II. ab Alexandro IV. impetravit Bullam confirmativam bonorum & jurium Combæ-longæ, datam anno IV. Pontificatûs, concurrentem cum anno 1257. Vixiſſe ferunt Arnaldum ad annum 1263.

X.

BERNARDUS anno 1272. pariagium fecit cum Philippo III. Rege Franciæ cognomento *Audaci*, de territorio & juſtitia Avanteſii; & anno 1280. cum Augerio de *Monte-falconis* paciſcitur.

XI.

PETRUS II. obiit X. Kal. Septembris 1282.

XII.

MICHAEL *CARBONELLUS* anno 1302. initum pridem ab Iſarno pariagium cum Rogerio Fuxi Comite, renovat cum Gaſtone Comite Fuxenſi.

XIII.

PETRUS III. DE *PIRA*, quem San-Marthanus de *Pinu* appellat, tranſigit cum Appamienſibus Conſulibus de paſcuis & lignis Bolbonæ an. 1339

XIV.

JACOBUS in vivis agebat adhuc anno 1391. & anno ſequenti, regimini inſedebat

XV.

MICHAEL DE *DURBANO*, qui hoc anno con-

Digitized by Google

ceſſum Arnaldo prædeceſſori privilegium à Bernardo d'*Urban*, confirmari procuravit à Joanne de Inſula. Ab hoc Abbate ad tempora Arnaldi *Dorias* defecit chronologica Abbatum ſeries, & promiſcuo ordine & ſuccedaneo, tres de nomine ſolùm noti, ex Necrologiis ſupponuntur, ad implendos hiatus.

XVI.

RAYMUNDUS.

XVII.

JACOBUS *DE VIRIDARIO.*

XVIII.

PETRUS *GIRAUD.*

XIX.

ARNALDUS *DORIAS*, aut *D'ARIAS*, ut legit San-Marthanus, in Charta Gaſparis de *Villemur* anno 1478. præſens aderat, & in alia de anno 1494. teſtis renuntiatur.

XX.

GERALDUS *DE FONTE*, anno 1513. occubuit.

XXI.

ARNOLDUS *DE DARRERIO* anno 1513. electus.

XXII.

JOANNES *DE MAULEON* Abbatum Regularium ultimus, anno 1516.

XXIII.

FIRMINETUS *DE CAPITE-VILLÆ*, Licentiatus in Decretis, anno 1523. 1525.

XXIV.

GUILLELMUS *DOUMENE* 1530.

XXV.

ROGERIUS *DE COMINGES* 1548.

XXVI.

FRANCISCUS *DE SAINT GERT* 1583.

XXVII.

PETRUS *DU BUISSON* ad annum 1605. poſſedit.

XXVIII.

JOANNES ANTONIUS *DE MAULEON*, vacantem per obitum Abbatiam adeptus, poſſeſſionem adiit 1612.

XXIX.

JOANNES FRANCISCUS *DE MAULEON DE DURBAN* ab anno 1637. ad annum 1658.

XXX.

FRANCISCUS *DE LA BOURGEADE*, Annæ Auſtriacæ Ludovici XIII. ſponſæ, à concionibus, anno 1659. creatus Abbas, obiit anno 1672.

XXXI.

ANTONIUS *ESPRIT* obiit 1682.

XXXII.

GABRIEL *DE SAINT ESTEUVE* epiſcopus Conſeranenſis, fatis functus anno 1707.

XXXIII.

PETRUS *DE PONTAC*, cui ſucceſſit

XXXIV.

JOANNES *DE MOURTEAU*, modernus Abbas anno 1726.

PASTORATUS.

Rimont, oppidum Conſeranenſis Diœceſis, in quo jus patronatûs exercet Comba-longa; juriſdictionem verò temporalem ex æquo dividit cum Rege Galliæ.

(*a*) *La Baſtide.* Alternatim cum Abbate de *Mazdazil* præſentat Abbas Combæ-longæ, in Diœceſi eadem. In Rivenſi autem ſita eſt altera Parochia, cognomine eadem.

Campagne, à collatione Combæ-longæ merè dependens, & eo loci dominium ſummum Abbas cum Rege partitur. Vide probat à col. ccccxlvj. ad col. ccccxlvij.

C O M E S T O R F F.

Comeſtorff. Fil. omnium ſanctorum. Diœceſis Argentinenſis. Circaria Suevia.

IN ſuburbio Argentinenſis Civitatis, infrà limites S. Petri junioris, Oratorium & domum ædificaverant Abbates Cellæ Omnium Sanctorum ſylvæ Herciniæ, ibique ſacris operantes Canonicos, ſicut *Oberkirkia*, ſub Prioris diſciplina viventes, poſuerunt. Oratorium illud, Omnibus Sanctis, inſtar matricis Eccleſiæ, dicatum, vulgò *Omnes Sancti*, populari autem idiomate *Comeſtorff* nuncupatum, acquiſivit à Præpoſito & Conventu *Cellæ Omnium Sanctorum* Henricus de *Mullenheim*, civis Argentinenſis anno 1327.

Ne loci religio profanis uſibus violaretur, dotem auxit, fundorum collatione, Henricus, & ſeculares Preſbyteros, qui divinis inibi officiis vacarent, Præbendarum diviſione factâ, impoſuit, de conſenſu Nicolai Præpoſiti, Goetzonis Decani, Conradi Theſaurarii, totiuſque Capituli S. Petri junioris. Ad Præbendarum duodecim numerum, adventitiâ Fun-

(*a*) Abbatia Ordinis S. Benedicti, laxioris Obſervantiæ, in Diœceſi Conſeranenſi, de qua nullam fecere mentionem in *Gallia Chriſtiana San-Marthani.*

Digitized by Google

datorum largitate, excrevit primitiva dos, ſed à religione Catholica cùm defeciſſet Argentinenſis civitas, & Oſnaburgicæ pacis tractatus ad religionis Lutheranæ patrocinium invexiſſet puncta, ocyus Lutherani involarunt in Præbendas Oratorii Omnium Sanctorum, ſub ſancitæ pacis titulo, bellum indicentes Eccleſiis. Prævalenti Sectæ ſuccumbens oppreſſa religio, per amicabilem concordiam, hoc unum potuit obtinere, ut Præbendæ duodecim ex æquo dividerentur Catholicos inter & Acatholicos Auguſtanæ confeſſionis, & collatio priorum ad Præpoſituram S. Petri, poſteriorum verò inveſtitura cederet patronis gentis Mullenheimiæ.

Nunc meliori fortunâ gaudens religio Argentinæ, ſub auſpiciis Gallicanæ dominationis, procul ejectis Lutheranis, ſuffecti ſunt Catholici Canonici.

Cùm in archivis Cellæ Omnium Sanctorum primitivi ſui patrimonii in Argentinenſi civitate, nulla ſuperſit Charta, nullum venditionis extet documentum, nullaque veterum recordatio, gratum fortè erit modernis noſſe patrum ſuorum authoritatem ad alienigenas, ultroneâ deditione, tranſmiſſam.

Vide probat. à col. cccclxvij. ad col.

COMMENTAR.

Commentar Fil. Hagnoviæ. Diœceſis Argentinenſis. Circaria Sueviæ.

PRioratum hunc conventualem, Præpoſituræ Hagnovienſis, catalogo inſcripſit Layruëlius, ad fidem antiquioris Indicis. E rerum naturâ, & memoria hominum domus illa ſic excidit, ut ne de nomine quidem ſibi notum eſſe, reſponderit Præpoſitus S. Nicolai Hagnovienſis.

COMZ.

Comz. Fil. Siloi. Diœceſis Olomucenſis. Circaria. Moraviæ.

HAnc Virginum Præpoſituram, omiſit Pagius, Layruëlius invexit in ſuum catalogum, eamque prolem eſſe ſcribit Siloënſis Abbatiæ. Miror ignotam matri filiam, & in ea quam contexuerant filialium monaſteriorum ſerie, iſtud prætermiſſum à Siloënſibus. Fortè id neglexerunt, aut ignorarunt. Proſtrata enim ab Huſſitis Præpoſitura, & cremata incendio, ſui veſtigium poſteris cum non reliquerit, ne in Chartis quidem, ejus memoria ſic evanuit, ut ſeri nepotes, ne de nomine quidem cognoverint, aut ſi cognoviſſe dicas, ſuperfluum judicaverunt inter viventes reputare mortuam progeniem.

CONRASDORFFIUM.

Conraſdorffium. Fil. Præmons. Diœceſis. Moguntina. Circaria Vadegotia.

IN Weteravia & Diœceſi Moguntinenſi, non procul à Collegiali Eccleſia de *Moxſtat*, Præpoſituram nobilium Virginum, Ordinis Præmonſtratenſis, erexit, dotavitque unà cum parentibus ſuis, Harmannus de *Budingen*, & à ſitu implantationis Parthenii, *Conraſdorff* nomen obtinuit Præpoſitura. Villas de *Seltzers*, de *Wirpenbach*, & de *Klauburg*, quas in feodum poſſidebat Hartmannus, has in dotem tranſcripſit Virginibus, advocatiæ jure ſibi reſervato.

Conradus Sabinienſis epiſcopus, Moguntinenſi iterùm Cathedræ reſtitutus, ſtatum fortunaſque *Conraſdorffii* ritè confirmavit anno 1191. & traditum cœnobio jus patronatûs Eccleſiæ Parochialis in *Glauburgi*, ſtudiis Fundatoris accedentibus, firmavit autoritate ſuâ beneficus Præſul, decimiſque novalibus auxit.

Primariæ Nobilitatis Virgines, à limine fundationis, ad noviſſima tempora, ſub Præpoſiti regimine, & Magiſtrarum præfectura, militaſſe Deo, novimus ex reſiduis celeberrimi Parthenii quiſquiliis. Urſula Comitiſſa de *Werthem* præerat ad annum 1551. cui ſuffecta eſt Helena Baroniſſa de *Trou*, quæ nil niſi ſeculi ſpirans mores, liberiorem vivendi normam, excuſſo Religionis jugo, inducere in monaſterium, quantâ potuit arte, enixa eſt. Verùm radicatæ in pietate Virgines cùm ad ducis ſuæ exemplum, noluiſſent ad ejuratum redire ſeculum, & ſuaſibilibus Magiſtræ obſiſterent lenociniis, protinùs illa abjecto Religionis habitu, ac violentâ militum ſtipata manu, rebelles ejecit anno 1566. & dominium rerum, ſuffragante Lutheranorum ſecta, quam deperibat, ſibi aſcivit. Veteris inſtituti monumenta, quæ in deprædationis argumentum poterant à ſpoliatis objici, curavit nefaria mulier, vel tradere flammis, vel deſtruere per opifices. Sedilia Chori molitor *Conraſdorffii* demolitus, eadem ignibus feſtivis devovit. Turris & Horologii campanas, ſacramque ſuppellectilem, in *Schivartzfels*, juſſit deportari; providâ, ſed ſacrilegâ cautione. Mauſolæa Procerum, & Virginum tumbas, poſthabitâ mortuorum reverentiâ, abradi, & convelli præcepit, ſacris poſtmodùm non parcitura ædibus, ne quod veſtigium clauſtri, aut templi quondam extantis ſpecies, latrocinium poſteris indicaret. Suo impunè fruita ſcelere mulier impia, quam obſtrepens

Digitized by Google

ſtrepens hæreſis blanda ad quodlibet audendum incitabat, involaſſe fertur ad nuptias. Favebat laſcivienti fœminæ Philippus Ludovicus Hanoviæ Comes, cujus pater Rainardus ab anno 1532. Lutheraniſmi errores in Veteraviam invexerat; ſed poſt aliquot iniquæ poſſeſſionis annos, quos uſurpatrici ſacrilegæ permiſit Comes ſacrilegii fautor, iniquiorem ſibi fecerunt Philippi ſucceſſores adipiſcendæ hæreditatis Norbertinæ titulum, partim fundorum invaſione, partim emptione ſimulatâ. Reclamavit Ordo Præmonſtratenſis; reclamabant Paſſavienſis pacis fœdera ab anno 1552. Religionis Catholicæ aris, myſtis, & ſedibus tam diſertè conſulentia. At calcatis legibus, fractiſque fidei publicæ repagulis, contaminaverunt ſancta & hæreditate poſſederunt ſanctuarium Dei. Georgius Præpoſitus Ilbenſtadii, dolens in vicinia ſua portionem ſubſtantiæ Patris ſui tranſiviſſe ad achatolicos, ſtatuit vir magnanimi cordis, & Cæſari acceptiſſimus, totum ſe recuperando Conraſdorffio impendere. Per ſe ipſum rem aggreſſurus, Viennam petit, & mandatum impetrat XI. Decembris 1629. quo Euſtachius de *Frankeſtein* Moguntinenſis Electoris Conſiliarius, ejuſque in *Hoept*, *Hoffeim &c.* Baillivus, controverſiæ judex delegatur, inter Georgium Præpoſitum Ilbenſtadii, & Albertum Hanoviæ Comitem, ſuper reſtitutione Conraſdorffii: impoſitam ſibi provinciam, utrique contendentium denuntiat Commiſſarius, & Francofurti jubet comparere, ad cauſæ deffenſionem, & judicium. Occurrit ad vadimonium conſtitutum Præpoſitus die 16. Aprilis in Conventu Dominicanorum, & documentis diplomaticis demonſtratam ſuæ cauſæ juſtitiam, teſtium ſuffragio petiit comprobare.

Protulit ad juris munimentum, Chartam fundationis mirabiliter è manibus furentis fœminæ elapſam, exhibuit Diploma alterum Rohomanni de *Kewpenic* & Henrici d'*Iſauburg*, utriuſque ſigillo impreſſum, quo decimam fœni in *Vinendorff* ab Hermanno de *Bindri emen* collatam Conraſdorffii monaſterio, laudant. In adminiculum probationis litterariæ, protulit Breviarium, anno 1509. typis Moguntinis editum, & à Gerardo *Kiederich* Decano in *Moxſtat* donatum, anno 1539. Urſulæ Comitiſſæ de *Wertheim*, Magiſtræ in *Conraſdorff*, donum ſuo apographo, atteſtante Gerardo, qui Kalendarium nonnullis notis inſperſerat, quarum altera ad diem 14. Auguſti habet. *Sabbatho circiter horam quintam poſt Veſperas in Vigilia Aſſumptionis, obiit Margaretha de* Wilbel, *Prioriſſa Conraſdorffii, cujus anima requieſcat in pace.* Altera ad diem 9. Septembris legitur. *Anno 1515. obiit venerabilis vir Joannes* Selgerſtat *Præpoſitus in* Conraſdorff *infra nonam & decimam horam prandii; cujus anima requieſcat in pace.* Recentiori verò manu, & in menſe Auguſto ſcriptum eſt. *Obiit vir venerabilis Dominus Gerardus Decanus in* Moxſtat *anno 1551. piæ memoriæ, qui mihi hoc Breviarum dedit.*

Conſignavit judici documenta Præpoſitus, & teſtium nomina indicavit, diem auditionis ratum poſtulans; acquievit judex, & ad octavum Maii teſtes interpellavit obire vadimonium. Comes Albertus multiplici ſuffugio ſententiam eludere & perennare litem adlaboravit. Teſtes nonnullos in ditione Comitis Haſſiæ de *Stholburg* commorantes, ad ſiſtendum coram judice, precibus interpoſitis, impedivit, ſeque ipſum in evolvendis archiviis occupatum, arctiori ſpatio ſic coarctari conqueſtus eſt, ut nec jura ſua deffendere, nec ad patrocinium ſuæ cauſæ ſcrinia luſtrare concederetur; litigatoris tergiverſantis malam fidem ſubodoratus judex, accerſitorum teſtium excepit verba juridicè, & in tabulis redacta evicerunt necdùm antiquatam eſſe apud nobiles & ruſticos memoriam Parthenii Conraſdorffienſis. Omnes vel de viſu, vel de relatu paterno, declararunt ab Helena de *Trou* Magiſtra, immutatum fuiſſe Ordinem ab annis quadraginta tribus; per eam aut ad ejus imperium, abraſa fuiſſe Religionis Norbertinæ monumenta, fractas chori ſedes, ſpoliatam ſuâ ſuppellectile Eccleſiam, Campanas in *Schiwartzfels* deportatas. Teſtificati ſunt, villas de *Seltzers*, de *Wippenbach*, de *Kleubourg* ad dominium pertinuiſſe cœnobii ab antiquis temporibus, parochiales Eccleſias de *Kleubourg* & d'*Eſterbach*, de jure patronatûs eſſe Conraſdorffii.

Quid ultrà deſiderare ad veritatis evidentiam poſſet judex, ne judex ipſe noverat, niſi quod Hanoviæ Comes, cunctando & ſilendo moram trahebat, & petebat inducias: indulſit ſuprà modum ſupplicanti, ob nominis reverentiam judex, ſed cum dilationes in opprobrium cederent juſtitiæ, & querulus actor inſtaret vividiùs, tandem præſcripta rei actæ geſta ad Cæſarem tranſmiſit, à quo rursùs ad Fridbergæ Conſules remiſſa ſunt, ad judicium. Septimo Julii 1630. tulerunt illud, & Ilbenſtadio reſtituendum Parthenonem cum omnibus bonis ſanxerunt judices Cæſarei. Illicò adminiſtratorem Conradorffii delegavit Præpoſitus, Patrem Adamum *Durplatz*, cui ſuffecit P. Norbertum *Nuſſbaum*, ambos Ilbenſtadienſes Canonicos. Horum poſtremo Joannes-Baptiſta *S*ylvius, monaſteriorum S. Mariæ Magdeburgenſis & S. Scoiberri Quidlenburgenſis Præpoſitus & Adminiſtrator, in vim commiſſionis ſibi ab Abbate Ninivenſi, totius Germaniæ Vicario generali, conceſſæ, adminiſtrationem Conraſdorffii contulit, eumque pleno jure inveſtivit 22. Junii 1636.

Splendidam Religionis faciem, aliquanto poſt decoloravit turbo Suecus. Monaſteriis indicto bello, nulli pepercit obvio miles inhumanus, Conraſdorffium abſorbuit & amico Comiti quem fides, ſeu potiùs perfidia junxe-

rat, exercitûs duci, reſtituit tanquam hæredi extruſo iniquiùs. In Congreſſu Monaſterienſi clamoroſas dilaniatæ per hæreſim, Germaniæ preces, armis impotens Cæſar exaudire nequivit, & quidquid innatus Principi amor erga Eccleſiam ſuaſerit, hanc ex parte non valuit liberare de manu hoſtili; illo freti titulo Monaſterienſis pacis Comites Hanoviæ, Conraſdorffium legitimo jure eis ereptum anno 1630. recuperarunt anno 1648, & hodie detinent.

Anno 1721. modernus Comes voluit vendere Ilbenſtadienſi Præpoſito Conraſdorffium, ſed cunctando perdidit ſpem redemptionis Ordo noſter, fortè redimet homo.

Vide probat. à col. cccclij. ad col. cccchv.

CORNEOLUM.

Corneolum. Fil. S. Martini Laudunenſis. Diœceſis Biſuntin. Circaria Burgundiæ.

CORneolum in Comitatu Burgundiæ, & Diœceſi Biſuntina, ab oppido Grayaci* unâ diſſitum horâ, ſecùs præterlabentis amnis *Drugeon* ripas, & in loco paluſtri conſiſtens, Canonicis Regularibus S. Auguſtini Biſontionis anno 1133. oblatum ut Prioratum illic inſtituerent, ceſſit Præmonſtratenſibus
1134. anno ſequenti. Reinbaldus ex Abbatia ſancti Pauli illuc cum paucorum Fratrum turma ſubmiſſus, à Gerlando Abbate, nemoroſæ & male ſanæ ſolitudinis fractus horroribus, locum & dotem in manibus Anſerici Archiepiſcopi Biſontinenſis reſignavit. Nec mora: Anſericus interritos incolas ex Ordine Præmonſtratenſi, vitæ abſtruſioris ſeceſſibus aſſuetos, de Fundatorum aſſenſu, evocavit. Galterum S. Martini Laudunenſis Abbatem, vulgatâ per Gallias fâmâ celebrem, multorum cœnobiorum patrem, litteris convenit, hortationibus pulſat, ut propagandæ Religionis auſpicatiſſimam occaſionem exambire non dedignetur. Promptus Biſontionem advolat Galterus, Corneolum deducitur ab Anſerico: ſqualentis eremi circumſpectat horrores, nec ſtupet; quin potius Præmonſtrati redivivam eremum in Corneolo *contemplans, in ejus habitationem inardeſcit. Propoſitum Galteri laudat Anſericus, ſtatimque, conſcriptis tabulis, fundum ipſi & domunculam impartitur.

* Gray.

* Corneux.

I.

Laudunum redux, ſelectam parat trajicitque duodecim Fratrum coloniam, cui Walchelinum præfecit Abbatem. Novorum hoſpitum, novique magiſtri in vivendo ſeveritas, in docendo zelus, in orando perſeverantia, Comites Palatinos Burgundiæ ſic devinxerunt, ut beneficiis, immunitatibus, prædiis Corneolum locupletare non deſierint. Crevit ita honoribus & bonis, anguſta ab origine domus, ut raptim in celebrem evaſerit Abbatiam, Comitum patrocinio lætantem. Pietate, ſcientiâ, genere, inſignes viros peperiſſe gloriatur Corneolum; monumentis litterariis conſignatas eorum actiones, luget flammis hoſtilibus deletas, unà cum Bibliotheca manuſcriptis codicibus inſtructiſſima. Vix ſyllabnm Abbatum, & ſepoſitas apud Graiacum fundationis Chartas, tempore furentis martis, liberavit de manu inimicorum. Igitur paucis rem arduam exequemur verbis ex Necrologio deſumptis.

II.

Martinus I. anno 1140. Walchelino ſucceſſor datus, obiit 28. Februarii 1147.

III.

Tecelinus, 1169.

IV.

Gervasius I. 1199.

V.

Hugo.

VI.

Guillelmus.

VII.

Radulphus.

VIII.

Joannes.

IX.

Bisuntius, 1274.

X.

Guido ad archicœnobium Præmonſtratenſe poſtulatus anno 1281. ibidem obiit Abbas.

XI.

Rainardus, 1316.

XII.

Bartholomæus, 1335.

XIII.

Joannes de *Fondremont*, 15 Maii 1352.

XIV.

Odo, 30 Maii 1353.

XV.

Rainardus de *Cugney*, 7 Octob 1360.

XVI.

Guido de *Faverney*, 1368.

XVII.

Guido de *Frasans*, 23 Jan. 1385.

Digitized by Google

XVIII.

PONCIUS I. 1392.

XIX.

PONCY *DE PERNIX*, 1400.

XX.

PONCIUS *DE PETRAQOVIS*, 24. Febr. 1412.

XXI.

GERVASIUS II.

XXII.

GIRARDUS *DE ARCU*, 14 Martii 1426.

XXIII.

JACOBUS *DE BEAUJEU*, 1437.

XXIV.

GIRARDUS *LANTERNIER*, 1460.

XXV.

JOANNES *JEOFFROY*, 1449.

XXVI.

JOANNES *PREVOST*, 1491.

XXVII.

JOANNES *DE MARMIER*, 1516.

XXVIII.

JOANNES *MATHIEU*, 1532.

XXIX.

ANTONIUS *PERCHET*, 1576.

XXX.

SULPITIUS *HIBERT* ceſſit anno 1583. & obiit anno 1584.

XXXI.

ARNOLDUS *JANNET*, 1604.

XXXII.

FRANCISCUS *BOULLE*, 10 Julii 1607.

XXXIII.

NICOLAUS *VERNEREY*, 1627.

XXXIV.

FRANCISCUS *OUDEAU*, 1627.

XXXV.

CLAUDIUS *BARBERAT*, 1628.

XXXVI.

HIERONYMUS *LE BLANC* Decretorum Doctor, Vicarius generalis Circuli Burgundiæ, pro recuperatione Bellicampi ſtrenuus actor apud Principem Montis Belligardi, partem ex ejus manibus eripuit an. 1631. Obiit an. 1643.

XXXVII.

FRANCISCUS *DE LA FAUSSE* ceſſit an. 1660.

XXXVIII.

CLAUDIUS *MITENE*, 1664.

XXXIX.

FRIDERICUS *DE BISEAU* Canonicus Bonæ-Spei ceſſit anno 1687. Sepultus eſt in Eccleſia Bonæ-ſpei, cum hac epigraphe : » hic jacet » corpus R^{di}. admodum Patris ac D. D. FREDERICI *DE BISEAU*, Confratris noſtri, quondam Abbatis Eccleſiarum Corneoli, & Bellicampi Diœceſis Biſuntinenſis, & S. Stephani in Hungaria, qui poſt 18. regiminis annos laudabiliter completos, variis infirmitatibus oppreſſus, eas reſignavit, & ad natale ſolum reverſus, piè, ut vixerat, obiit 21. Aprilis 1687. anno ætatis ſuæ 57 R. I. P.

XL.

GUILLELMUS LAURENTIUS *DE VISEMAL* an. 1708. in viciniorem monticulum Abbatiam tranſtulit, habentem in proſpectu Graiaci oppidum, ſinuoſos Drugonis prata alluentis, & in Ararim ſe exonerantis, flexus, ſylvas in amphitheatrum eminùs aſſurgentes, planitiem latè fuſam, & naturæ mirabiliter in varietate arborum & ſegetum ludentis, lepidam faciem. Die 3. Septembris in pontificali apparatu, Clero præeunte, primarium ædificii lapidem poſuit Guillelmus Abbas & 21 Novembris 1717. in domum eleganti modeſtiâ ſtructam, inſtructamque clauſtris & officinis, Conventum deduxit proceſſionaliter venerabile geſtans Sacramentum, quod in Capella depoſuit, donec templum Domino præparaſſet magnificum, ſicut mente præconceperat ; ſed morte præventus opere complere id nequivit. x. Maii 1717. ætatis LXXXII. ad gloriæ cæleſtis templum raptus eſt.

XLI.

CLAUDIUS *FONFREIDE DE SAUSET* Canonicus ſancti Andreæ Claromontani, Doctor Sorbonicus, à Ludovico XIV. commendatus, eligitur Abbas 14. Maii 1718. & 19. Junii à Reverendiſſimo Abbate Generali Claudio Honorato Luca inauguratur Corneoli, obiit anno 1725. vigeſimo quarto Junii.

XLII.

HENRICUS JOSEPHUS *DE LABRUYERE* Canonicus de Præmonſtrato, ex Priore Gaudii-vallis Abbas Corneoli renuntiatur die mensis anni 1725. In deffenſandis ſuæ Abbatiæ & Ordinis juribus Abbas impiger, anno 1731. die 19. Decembris ſolemni judicio adminiſtrationem Sacramentorum tam villicis, quàm domeſticis ſuis, aſſeruit ſibi, contra invidentes & invadentes Parochos circumſtantes.

Digitized by Google

PATERNITAS.

Bellus-Campus, filius Corneoli, nunc ſub Comitis Montis Belicardi heterodoxi, poteſtate conſtitutus, exiſtit, Canonicis orbatus, quingentas libras ex Parlamenti Dolenſis ſenatusconſulto * pendere quotannis Corneolo tenetur Princeps, levem hanc de naufragio filiæ tabulam ſalvare potuit mater.

* 1702.

Vallis Monialium, Parthenon non longè à Corneolo poſitus, cujus ne rudera quidem ſubſiſtunt.

Collegium Graïaci ad juventutis informationem, eruditionemque inſtitutum in oppido, regebat unus Corneoli Canonicus, & ſub illo moderatore humaniores Litteras & Philoſophiam docebant ſex Corneolenſes Canonici. Anno 1643. ſub initium ſui præſulatûs, Franciſcus de *la Fauſſe*, Collegii præfecturam & Profeſſorum Cathedras, ſimul cum patrimoniali dote, tranſtulit ad Patres Jeſuitas, ſuis cariores ſibi.

PASTORATUS.

Parochialis Eccleſia Graïaci, cujus primarius eſt Paſtor Abbas Corneoli, habens ſub ſe Vicarium perpetuum ſecularem.

S. Beroingus, vulgò *S. Beroing.*

Angirey.

Valeſmes.

Batheran.

Bay.

Sornay à Canonicis Corneolenſibus adminiſtrantur. Sequentes verò per ſeculares Preſbyteros.

Peſmes.

Sauva gney.

Vadan.

Creſancey.

Veneret.

Champtoney.

Moitey ſuprà Ararim.

Buſcey: horum jus patronatûs Abbas poſſidet, ſed lapſus temporis, contra regularitatis titulum præſcripſit impræſcriptibilem ſanè in Ordine noſtro, ſi privilegiorum & Gallicanæ juriſprudentiæ arreſtis roboratæ toties, vim attendas.

Gaudet etiam jure patronatûs parochialis & regularis Eccleſiæ de Capreoli-monte, vulgò *Chevremont* juxta Befortium in Diœceſi Baſileenſi, idque juris ex Bellicampenſi Abbatia, ad matricem hæreditatis beneficio devolutum, exercet Corneolenſis Abbas.

Vide probat. à col. ccccliv. ad col. cccclx.

COTISCHOVIUM.

Cotiſchovium. Fil. Tepla. Diœceſis. Pragenſis. Circaria Bohemia.

IN Regno Bohemiæ, & Archidiœceſi Pragenſi, nobilis Virginum Præpoſitura ſurrexit Cotiſchovii, anno 1196. Inſigne cœnobium perilluſtrem habuit Fundatricem B. Woyſlawam, ſororem B. Hroznatæ, Teplenſis abbatiæ Fundatoris. Hæc marito ſuo Cracoviæ, regni Poloniæ Metropolis, Præfecto, viduata, totam ſe piis devovit operibus, & ſub obſervantia vidualis caſtimoniæ, in ſodalitio Sanctimonialium, dies exegit ſuos tam ſanctè, ut in ſanctitatis argumentum, crebra ad tumulum ejus miracula ediderit Deus.

Reges Bohemiæ magnis Cotiſchovium privilegiis adornarunt, & bonis, adeò ut inter Prælatos regni & in Optimatum conſeſſu, Præpoſitus ut regni Pater & Judex, aſſideat. Neque hic honos ex Fundatricis reverentia tantùm, ſed maximè ex laudabilibus Præpoſitorum geſtis, manavit in ſucceſſores poſteros, qui anteriorum æmulati virtutem, deffenſionem Regum & Patriæ zelantes, & turbidis Zizskanæ perſecutionis temporibus, pro aris certantes fortiter, heroum albo & faſtis adſcripti ſunt.

Haud degeneres tantis ducibus Virginum exſtitiſſe choros, produnt hiſtoriæ. Irrumpenti in monaſterium Zizskæ, quantâ fortitudine obſtiterint, ipſe teſtatur martyrum Virginum ſanguis, in occupatione Parthenii fuſus; Quas enim tyrannus in fide vidit invictas, ferro crudeli vincere non horruit, totumque cœnobium donare flammis. Ut ex mortuarum cineribus, nobilis reſurrexit & indeſinens Virginum propago, ita ex deſolato & incenſo Cotiſchovio, ſplendidiùs, opitulante Dei providentiâ, excitatum eſt.

Teplam ut matrem ſemper ſuſpexit Cotiſchovium, & B. Hroznatam uti Patrem veneratur. Eo namque agente aſceterii fundamenta locata ſunt, Religio inducta, mores exculti, ampliati proventus, nec alteri Sanctimonialium regimen commiſit, donec per ſe ad perfectionis faſtigium opus promoviſſet. Tunc enim velut alterum à ſe ad hanc provinciam deſtinavit, & ille fuit

I.

Zdislaus: demandatum ſibi à B. Hroznata Parthenonem rexit ab anno 1210. uſque ad annum 1249. piè & utiliter; etenim regulari diſciplinæ intentus ſic fuit, ut etiam procurando temporali ſedulam impenderit operam. A Præpoſito quippè Melnicenſis Eccleſiæ, de conſenſu Regis Wenceſlai, emit montem *Wrabina*, nec non villas *Czernotin* & *Turnow.*

II.

Gothardus Regi Ottokaro charus, ejuſdemque Capellanus *Specialis*, ut habet Di-

Digitized by Google

Prospectu | ICVs Peterka PræLatVs InſVLatVs præſVIt
1. Ecclesia S: M: 5. Viridarium Sanctimonialium. 6. Ecclesia Parochialis. B. V. M.
7. Domus Parochialis | tationes familiæ et Equorum 17 Braxatorium 18. Villa. 19. Molendinum 20. Lotorium

J. Stridbeck ſculp. Argent.

ploma anni 1266. obtinuit ad incrementum monaſterii, & ad ſuſtentationem ancillarum Dei, à Principe præfato, villas *Ugezed*, & *Zboch*. Neque hîc ſtetit regia liberalitas; monaſterio namque Cotiſchovienſi univit regalem Aulæ Eccleſiam S. Laurentii penès veterem *Plſnam*, cum omnibus Eccleſiis ab ea dependentibus. Honore & meritis plenus obiit Gothardus anno 1266.

III.

Myrko, Religionis zelator, juſtitiæ vindex, & regiæ bonitatis hæres, uti verè Religioſus à Rege Ottokaro colebatur, multaque ab eo bona in *Enlzovan* ſuſcepit. Rex Przemiſlaus, Wenceſlai filius, in ſuo Diplomate, hunc venerabilem Religioſum, amicum ſingularem compellat. Moritur anno 1266.

IV.

Myroslaus, ſub cujus adminiſtratione Gregorius X. dedit privilegium confirmativum bonorum Cotiſchovii anno 1272. & anno 1274. contulit ei Joannes epiſcopus Pragenſis, jus patronatûs Eccleſiæ Zecherzanenſis. Interfecto in Auſtria Przemiſlao, milites in Bohemiam induxit Rudolphus Imperator, qui Cotiſchovium devaſtarunt; bello poſtmodùm pacato, inſtaurando clauſtro, renovandæ Eccleſiæ Myroſlaus dùm adlaborat, moritur anno 1298.

V.

Conradus totus quantus pietati deditus, regularem diſciplinam reſtituit, ac tandem 5°. regiminis ſui anno deceſſit 1303.

VI.

Wissimirus veſtigia ſui prædeceſſoris ſequens, religione & comitate præditus, in delinquentes clemens, in hoſpites benignus, in pauperes miſericors exſtitit, 1312.

VII.

Siffridus, 1312.

VIII.

Pernoldus anno 1321. villas *Leſſina* & *Radhina*, dato pretio, comparavit. Anno 1325. à Joanne Rege Bohemiæ accepit confirmationem bonorum & privilegiorum Eccleſiæ S. Laurentii juxtà *Plſnam*. Anno 1326. emit pagum *Skaſſou* cum ſylva, octoginta gravibus marcis, ab Ulrico de *Boderſtein*, & Villam de *Bor*. Eodem anno 1326. vitâ functus eſt.

IX.

Petrus I. ſub eo duplex quodammodò monaſterium intrà unius Cotiſchovii ambitum prodiit, Canonicorum ſcilicet & Canoniſſarum, qui alternis laudibus Deum precabantur; Chori penſo liberi Canonici parochiales Eccleſias adminiſtrabant; in hoc florenti ſtatu monaſterium moriendo reliquit, juſti & æqui amator, Petrus 20. Novembris anno 1346.

X.

Joannes I. multas à Nobilibus tractûs Plſnenſis moleſtias ſuſtinuit, quas coram Rege Carolo IV. deponere coactus, ab eo obtinuit regale Diploma, ut inſidiantium monaſterio inimicorum impetus compeſceret; ſicque limites Cotiſchovii, quos invadebant, per terminos dividi curavit. Ab eodem Principe, anno 1358. impetravit confirmationem privilegiorum à Gregorio X. Magiſtræ & Canoniſſis Cotiſchovienſibus indultorum. Obiit vir miræ patientiæ & aſſiduæ orationis anno 1363.

XI.

Gresko, de quo in domeſticis Annalibus refertur, quod redemerit deperdita, collapſa reparaverit, & ad ornamentum domûs Dei, impenderit ſe totum. Anno 1368. exceſſit.

XII.

Udalricus paternâ nobilitate, & virtute conſpicuus, Dobrzanenſes incolas monaſterii ſubditos, regiis tributis oppreſſos, liberaliter ſublevavit, pagumque *Hrobezies* acquiſivit ſuo Parthenoni 1380.

XIII.

Hartmannus ſub Venceſlai pigri perturbatis temporibus, hoc unum potuit efficere, ut contra tumultuantes, in pace domum Dei rexerit 1384.

XIV.

Sulko, quantùm Reipublicæ, quantùm ſuo Principi, homo armis & conſilio potens, profuerit, conſule Annales; miraberis Prælatum in milite Religioſum, & militem ſtrenuum in Prælato Religioſo 1412.

XV.

Hynko Ziſchiani furoris aſſultus ut effugeret, *Plſnam* Virgines Cotiſchovii tempeſtivè tranſtulit; ſe verò ad deffenſionem monaſterii, collecto protinùs exercitu, accinxit, quàm animosè, quàm fortiter, & quali eventu id fuerit executus, recurre ad Annales 1423.

XVI.

Petrus II. ab Huſſitis devaſtatum Parthenonem, bona illius à Sigiſmundo Rege oppignorata ſecularibus quàm plurima, pro ſtipendiis militum, vidit, doluit, & redimere non valens, patienter vitæ miſerabilis curſum confecit anno 1431.

Digitized by Google

XVII.

Venceslaus ex illuſtri gente Guttenſteiniana, poſt deſolationem Cotiſchovii, & Taboritarum pacatos & compreſſos impetus, collapſa reſtauravit ædificia, & ſuperſtites Canoniſſas, ad profeſſionis domum reduxit 1453.

XVIII.

Georgius I. ob novos in Bohemia ſuſcitatos tumultus à Georgio Podibradio Rege, iterùm *Plſnam* cum ſuo Conventu ſecedere cogitur. Nobiles paſſi pridem ad Huſſitis damna, fortunæ reſarciendæ occaſionem nacti, prædia deſerti Cotiſchovii à ſummo Pontifice petunt, & obtinuiſſent, ni Georgius inhiantium cupiditati apud Paulum II. ſeſe oppoſuiſſet. Vix ad monaſterium redux Georgius, oppignorata Eccleſiæ ſuæ bona liberat, nova acquirit, annuente Vladiſlao Rege, cujus favorem inierat, à quo pariter accepit Diploma confirmativum Bullæ Caroli IV. in gratiam Parthenonis conceſſæ quondam. Pius II. Præpoſiti Georgii Prælaturam inſignivit jure utendi Pontificalibus ornamentis, benedicendi ſacerdotales veſtes, & vaſa ſacra, idque juris ad poſteros tranſmiſſum voluit Pontificio ſancito anni 1481. Sequiore moritur Georgius ætatis ſuæ 64.

XIX.

Tristanus ex Nobili genere Czerminiano de *Chudenitz* natus, villas *Borek* & *Tinakow* oppignoratas, redemit anno 1490. & 1491. Ampliando reditui & cultui operam dum impendit, tactus apoplexiâ Prælaturam geſtibus, non verbis, coram virgineo cœtu in manus Abbatis Teplenſis reſignat, anno 1492. Superſtes reſignationi 18. annos protraxit patientiâ probatiſſimos.

XX.

Erhardus anno 1494. Dominicâ primâ poſt Epiphaniam, Comitiis Pragenſibus à Legato Alexandri VI. Pontificis indictis, ad ſubſidium contra Turcas præſtandum, interfuit, decimamque proventuum ſui monaſterii ſponte, ad Chriſtianæ Reipublicæ incolumitatem, plauſibili, ſed falſo titulo poſtulatam, contulit. Anno 1498. Capellam S. Laurentii à Joanne epiſcopo Simbalienſi, ſede Pragenſi tunc vacante, reconciliari procuravit. Tandem anno 1504. reſignavit.

XXI.

Clemens ſuo monaſterio *Dobrzanenſes* ita mancipavit, ut Vladiſlai Regis præcepto, jugum primitivæ eorum ſervitutis, nullo privilegio, etiam regali, nunquam & nuſquam poſſe minui, fuerit ſolemniter declaratum in Diplomate anni 1502. Obiit Clemens 1519.

XXII.

Sigismundus 1521.

XXIII.

Matthias à Conventu Virginum quamvis canonicè electus, tamen à Patre Abbate Teplenſi confirmationem obtinere ob juveniles annos non potuit, donec probatæ virtutis, & œconomiæ experimenta dediſſet. Anno igitur 1522. poſtquàm piè & feliciter per biennium, ut Patrem-familias ſedulum ſe præbuit, ad Virginum inſtantiam, & de conſenſu Patris Abbatis, regiminis capeſſivit habenas. Regibus Ludovico, Matthiæ, Ferninando I. gratus, ab iis renovationem privilegiorum ſui Parthenonis impetravit. In progreſſu adminiſtrationis, nonnihil à primo virtutis deflexit, tramite Mathias, ſed à Patre Abbate Teplenſi correptus, ad meliorem frugem ſe recipiendo, laudabile reaſſumpſit inſtitutum, in eoque perſeveravit uſque ad mortem. 1549.

XXIV.

Gallus ob diſſipationem bonorum à ſua Prælatura fuit amotus anno 1552.

XXV.

Joannes *Muth* ex Abbatia Gradicenſi, ſpretâ, præter morem, Teplenſi, ad Præpoſituram aſſumptus eſt. Priùs Strahovienſem tenuerat infulam, quam certis de cauſis anteſex circiter annos abdicaverat; Cotiſchovienſem totidem poſſedit annis, ultra poſſidere ſenium & infirmitates obſtiterunt. Ceſſit anno 1558.

XXVI.

Adamus *Haslerus* caſtra & pagos, antiqua monaſterii patrimonia, Oſwaldo de *Schonfeld* Secretario Cæſareo vendere, ad Cæſaris juſſionem coactus, fundos, ut potuit, alios acquiſivit. Electionem, ut Præſes, Abbatis Teplenſis Mathiæ *Gohl* moderabatur anno 1683. decimâ verò octavâ Auguſti ejuſdem anni vitam cum morte mutavit 1585.

XXVII.

Mathias *Herolt* vir propoſiti tenax, in pauperes largus, & ſuo tempore non incelebris apud eruditos, reſignavit anno 1588.

XXVIII.

Laurentius *Kastl* 1593.

XXIX.

Georgius *Scheitterus* à peſte graſſante ſublatus eſt 26. Octobris 1598.

XXX.

Adamus *Ruderisch* infelici Mansfeldianorum & Succorum Bohemiam vaſtantium,

Digitized by Google

tempeſtate Parthenorem regens, exilia, miſerias paſſus, inter tot adverſa conſtanti animo gregem pavit & deffendit; quæ quidem eventa fuſius Annales enumerant 1533.

XXXI.

PAULUS *HEROLT*, Adami *Ruderiſch* primùm Coadjutor, & laborum conſors, factus dignitatis & virtutis hæres, debita à prædeceſſore ex neceſſitate contracta, exolvit; Clauſtrum ruinam minitans, ſtruxit à fundamentis. Anno 1638. ab eminentiſſimo Cardinale ab *Harrach* Archiepiſcopo Pragenſi conſtitutus Commiſſarius ac regionarius Viſitator Eccleſiarum diſtrictûs Pilſnenſis, hoc munere dum laudabiliter defungitur, mercedem in cœlo recepturus obiit 1639.

XXXII.

ZACHARIAS *BRANDHAVER* anno 1628. ex Prioratu Teplenſi ad Præpoſituram S. Mariæ Magdeburgenſis, ſub titulo Præpoſiti Jericontini ſublimatus, cedere poſteà compulſus eſt in vim articulorum pacis & reconciliationis ſancitæ inter Ferdinandum II. Cæſarem, & Joannem Georgium Ducem Saxoniæ. In Bohemiam reverſus Zacharias parochiali Eccleſiæ Bernadicenſi præfuit; inde Cotiſchovium avocatur. Vix ad clavum regiminis ſedebat, cùm ecce ob excurſiones hoſtium, & militum Cæſareorum irruptiones, ſe ſuaſque Virgines ad arcem Tinhorſovii per ſeptem ſeptimanas recepit, donec ſpoliis inhiantes milites, procul à finibus exulaverint. Sueci eodem anno, at majori impetu, Cotiſchovium versùs properantes, rursùs Zachariam ſuumque Conventum fugere cogunt, ad Vindebergam Bavariæ monaſterium ſecedunt, in eoque azilo ſex menſibus permanentes, pacem præſtolantur. Affulſit illa, & 4. Maii 1640. Parthenonem repetunt turmatim: ſed iterum die 14. Januarii anni ſequioris, imminens Bohemiæ Suecus, & omnia barbarè devaſtans, fugam Virginibus ſuadet, *Pilſnæ* figunt domicilium, ibique commorantur uſque dum Archiduce Leopoldo hoſtis profligatus, in Saxoniam remearet. Pacatis procellis totum ſe dedit Zacharias eruendis, & poſteritati tradendis ſui monaſterii Annalibus; idque luculenter perfecit. De tanto viro, cujus familiaritate & menſa Ferdinandus III. Cæſar libens fruebatur, iſta habet Cruregius in ſuis ſacris Pulveribus ad diem 22. Martis.

» Zacharias *Brandhaver* in Præpoſitura » Cotiſchovienſi, vir morum valdè compoſitorum; pro notitia ſui inſtituti, vitam exegit conformem legibus Præmonſtratenſium, » & cuique ſuorum anteceſſorum, qui in eo » regimine nomen ab olim habuerunt eximium, ſupparem exemplis, & dignam imitatione poſterorum. Inter cætera, conventûs » Parthenonis ſtructuram feliciter abſolvit, » Eccleſiarum vicinarum Cotiſchovio in proximis oppidis, ſacris imaginibus, & altaribus » præcipuè etiam majoribus, zelando decorem » domûs Dei ardentiſſimè, magnificè utique, » impendiis maximis elegantiam procuravit. » Vidi quandoque hæc auguſtalia decora & » quæ urbibus regiis voluiſſem obtingere, oppidis Parthenalibus accidiſſe ex animo gratulatus ſum, ſed majora etiam Zacharias conſeciſſet, niſi aliquoties hunc ipſum, cum ſacris » Virginibus, furor Suecicus in exilium ejeciſſet. Obiit 22. Martii 1657.

XXXIII.

ADALBERTUS ſub principio regiminis ſui, Capitulum generale celebratum Præmonſtrati anno 1657. confirmavit ſententiam à Domino Strahovienſi, Vicario generali Bohemiæ, latam die 17. Februarii 1656. quâ cautum & ſancitum erat, quòd quamvis in electionibus Cotiſchovienſes Præpoſiti ex Abbatia Teplenſi aſſumi debeant, Præpoſitus tamen electus non habeat ampliùs vocem activam in electione Abbatis Teplenſis, nec ſit ejuſdem monaſterii Teplenſis ſenior, aut membrum, nec Abbati Teplæ aliam debeat, quam filii Abbates Patri ſuo Abbati obedientiam 1666.

XXXIV.

MICHAEL NORBERTUS *KASTL*, Eccleſiæ, ædificiorum clauſtralium, grangiarum reparator, aut inſtaurator talis, ac tam providus fuit, ut ſecundi Fundatoris laudem obtinuerit moriendo an. 1698.

XXXV.

ANDREAS NORBERTUS *FABRICIUS* ex proviſore Parthenonis, Præpoſitus eligitur, unanimi Virginum voto 6. Aprilis 1698. die 13. ejuſdem menſis poſt fidelem adminiſtrationem deceſſit anno 1706.

XXXVI.

DOMINICUS *PETERKA* hodie laudabiliter præeſt.

Vide Prob. à col. CCCCLX. ad col. CCCCLXIII.

COTHWAN.

Cothwan. Fil. Strahovia. Diœceſis. Troovienſis. Circaria Hungariæ.

PRæpoſito ſancti Stephani Paternitatem adjudicat in *Cothwan* Pagius, hanc Strahovienſis Abbatia ſibi vindicat, ut potè aſſertam à Capitulo generali anni 1294. ſed de hæreditate ad alienos verſa incaſſum decertatur.

Digitized by Google

COVERHAM.

Coverham. Fil. de Drieſort. Diœceſis Eboracenſis. Circaria Angliæ.

HElviſia filia Ranulphi de *Glanville*, Baronis & Juſticiarii capitalis Angliæ, quondam uxor Radulphi Domini de *Midelham* fundavit de aſſenſu Walranni filii ſui, & ſub approbatione Henrici II. Regis Abbatiam in *Swaynebi* Eboracenſis Provinciæ villa. Eò loci ſubſtitit monaſterium ad annum 1190. uſque dum Robertus de *Nevill*, Dominus de *Midelham*, & hæres Walranni, multis altercationibus ad deſertionem de *Swayneby* coëgiſſet Canonicos, qui redimendæ pacis ergo, ad *Coverhamiam*, ſecùs *Midelham* à Fundatricis abnepote, paſſi ſunt ſe transferri. Magnas illic ab irruentibus Scotis anguſtias & deprædationes ſuſtinuerunt, temporibus Eduardi III. qui ut vaſtatæ Abbatiæ, & ad defectionem vergentis, calamitatibus ut cumque mederetur, Joannem XXII. anno 1330. litteris ſupplicibus pro ſubventione *Coverhamiæ* interceſſit, his verbis.

» Papæ, Rex devota pedum oſcula beatorum. » Ea, Pater ſanctiſſime, Veſtræ ſinceritati, purâ » intentione ſuggerimus & ut ad exauditionis » gratiam admittantur, preces effundimus cor» diales, per quas ſubveniri poſſe credimus de» preſſioni pauperum & ſublevari indigentiæ » oppreſſorum. Cùm itaque dilectus noſter & » fidelis Galfridus de *Scrop* ſtatum miſerabi» lem dilectorum nobis in Chriſto Abbatis & » Conventûs de *Coverham*, Ordinis Præmon» ſtratenſis, Eboracenſis Diœceſis, qui per fre» quentes Scotorum hoſtiles agreſſus, in poſ» ſeſſionibus & rebus ad eandem Abbatiam ſpe» ctantibus, aliòſque adverſantis fortunæ even» tus, in tantum vaſtati ſunt & deſtructi, ærique ſuppoſiti alieno, quod de diſperſione Ca» nonicorum ibidem Deo ſervientium, veri» ſimiliter formidetur niſi eis celerius per fide» lium præſidia ſubveniatur remedio opportu» no. Verùm quia dilectus & fidelis noſter Gal» fridus de *Scrop* eorumdem Abbatis & Con» ventûs depreſſionem conſiderans, eis advo» cationem Eccleſiæ de *Sadbergh*, dictæ Diœ» ceſis, quæ per duos Rectores ſolita eſt guber» nari, piâ liberalite donavit eis & ſucceſſori» bus ſuis canonicè appropriandam; ac dile» ctus nobis in Chriſto Archidiaconus Riche» mundiæ in Eccleſia Eboracenſi, loci Ordi» narius, ad quem de antiqua & approbata » conſuetudine, ut dicitur, pertinet inſtitutio » & deſtitutio, ac uniendi & appropriandi po» teſtas infra Archidiaconatum prædictum, » dictam Eccleſiam de *Sadbergh* eiſdem Abba» ti & Conventui, contemplatione præmiſſo» rum, in proprios uſus conceſſerit, juris or» dine, qui in ea parte requiritur, obſervato, ſi» cut per ipſius Archidiaconi litteras patentes » inde confectas planè liquet. Verùm quia idem » Abbas & Conventus metuunt ſibi, futuris » temporibus, poſſe ſuper appropriatione prædi» cta, per calumniantium inſidias præjudicium » generari, niſi ipſorum ſecuritati per Veſtræ » Sanctitatis ſollicitudinem provideatur reme» dio opportuno.

» Beatitudini veſtræ devotâ precum inſtan» tiâ ſupplicamus, quatenùs ſupplicationem » eorumdem Abbatis & Conventûs, Veſtræ » clementiæ per dilectum nobis Magiſtrum Pe» trum *Vaurelli*, ſi libeat, porrigendam, beni» gnè audire, & præmiſſis clementi conſidera» tione penſatis, taliter exauditionis gratiam » admittere dignemini gratioſè, quòd illorum » ſecuritati contra inſultantium calumnias, Apo» ſtolicâ provideatur munificentiâ in præmiſſis, » & eorum indigentiæ ex prædictæ Eccleſiæ » emolumentis, quoad deperditorum reſtaura» rationem & incumbentium onerum ſuppor» tationem ſalubriter ſuccurratur, ſupplentes, » ſi placet, de plenitudine poteſtatis ſi quæ de» fuerint in appropriatione prædicta.

» Datum apud Turrim Londoniæ undeci» mâ die Februarii an. 1330.

Ex eodem commiſerationis ſenſu, Eduardus priſtinas prædeceſſorum confirmationes, benefactorum donationes laudavit, & ad reſarciendas ut cunque ruentis & vaſtatæ per Scotos Abbatiæ ruinas, conceſſit Abbati licentiam acquirendi terras & fundos ad valorem annui reditûs marcarum decem. Vide probat. à col. ccccclxviij. ad col. ccccclxx.

CRISSEIUM.

Criſſeium. Fil. Bellavallis. Diœceſis Remens. Circaria Lotharingia.

UT primùm Philippus Abbatiam Bellævallis in Argonia, incoluit, virtutum odore, & prædicationis zelo, ſic implevit circumſtantes populos, ſic potentes ſeculi ad ſecularis pompæ deſpectum ſuccendit, ut ad eum confluerent florentiſſimæ nobilitatis Virgines, mundo valedicentes & ad Dei anhelantes obſequium. Non potuit vir optimus, patris ſui æmulator, non favere poſtulantium deſideriis; faverunt Aleidis de *Grandi-Prato*, & Henricus Rufus de *Alterio*, Odinus frater ejus, quos Religionis amor inceſſerat, ſicque communi aſſenſu prædium de *Criſſeio* Toparchiæ Grandi-Pratenſi adjacens, quòd gallicè *Creſſy* dicitur, donarunt in ſuſceptione matris ac ſororum ibidem habitum Religionis inducentium, ut fert Charta Rainaldi Remenſis Archiepiſcopi, data anno 1137. & Bulla Innocentii

nocentii II. anni 1139. molendinum in Axona, uſum piſcationis & ſylvarum addiderunt, ut inibi Virginibus habitaculum ædificaretur commodius.

Ad ſtructas ædes illicò advolarunt Virgines ſelectæ, nomenque dederunt militiæ Norberti. Ipſamet Alcïdis de *Grandi-Prato* Fundatrix, ſpreto ſtemmate, Chriſti ſe junxit ancillis; hanc pari voto ſecuta eſt Alaïdis mater Goberti de *Aſpero-monte*. Illas exceperunt Ermengardis de *Montiniaco*, Ledevidis de *Sorceio*, & aliæ plures Nobilitatis inclytæ, quarum nomina reſonant in Necrologio Bellævallis, & in cœlis ſcripta fidenter ſperamus.

Crevit in dies Sanctimonialium numerus, & non multiplicabatur largitas benefactorum. Hinc Abbas Goſcelo proclivem ad ruinam Parthenonem miſeratus, prohibuit anno 1225. ne indiſcretæ ſupplicum pietati temerè indulgens Magiſtra, in Sororem aſciſſeret aliquam, donec ad numerum denarium defeciſſet Conventus. Providum Goſcelonis decretum, gravatæ domui opportunè conſulens, ſubvertit Jacobus Abbas, affluentes neophytas inhumanum ratus non admittere ad conſortium Religionis. Tot recepit ad profeſſionem, ut illis ſuſtentandis, cum impar eſſet Criſſeii proventus, decerpere neceſſum fuerit ſubſtantiam Fratrum Bellævallis ad Sororum ſublevamen. Magna inde adversùs male ſuaſum Abbatem Fratrum murmura, magnæ ad Capitulum generale Ordinis querimoniæ, ad quas Guido Præmonſtrati Abbas, & Proceres congregati, reſpicientes, inſtauraverunt ſapientiſſimam Goſcelonis ſanctionem anno 1280. Nec dubitem ab hac epocha ſenſim defeciſſe non ad numerum modò, ſed ad interitum Criſſeii Parthenonem, cum in ſcriniis nullum diuturnioris exiſtentiæ argumentum eruatur. *Vide Bullas & Diplomata in Bellavalle edita.*

CROXTONE.

Croekſtonia. Fil. Newhus. Diœceſis Lincolnienſis Circaria Angliæ.

TEmpore Henrici II. Regis Angliæ, Willelmus Parcarius de *Linus*, candidæ Religioni paſſim in Anglia bonum Chriſti odorem ſpargenti ſummè addictus, Abbatiam in paterno ſolo de *Corſham* ædificare meditans, ſed vitæ regulari & ſolitariæ minùs accommodo, ab opere auſpicando abſterritus eſt, donec per concambium initum cum Henrico Rege, *Croxtone* & *Segbroke*, geminas agri Leiceſtrenſis villas, non procul à *Waltham*, in Diœceſi Lincolnienſi poſitas, comparaſſet. In illarum igitur prima ſede, montibus hinc inde prominentibus, arctata, quæ Vallis ſancti Joannis dicebatur, Eccleſiam ſtruxit dotavitque proventibus, quos ſubſidiariis auxere largitionibus, Hugo Parcarius, Marieria de ſancto Albino, Mathildis de *Perer*, Hugonis mater, Richardus de *Sauteby*, Robertus *Luterell* & Willelmus Bononiæ & Moritaniæ Comes, de cujus liberalitate acceſſit vaſta terra poſt parcum de *Croxtone*, ſtagnis, molendinis, agris & paſcuis conſita, quas quidem donationes Regiâ authoritate munitas, *Newhuſii* Abbas excepit, ſuoſque illuc trajecit Canonicos, qui inſtitutum formamque Ordinis ſub Abbatiali regimine implantarent, anno circiter 1178. Richardus & Eduardus I. Reges, avitam confirmationem ſuo roborarunt chirographo. In Prioratuum albo repoſuit *Croxtone* Monaſticon Anglicanum, quo jure, hanc injuriam monaſterio illi impegerit, incompertum eſt. Prorsùs quotquot veteris ævi proſtant documenta, Abbatiales infulas ipſi aſſerunt. Teſtem quoque habemus hujus veritatis inſignem hiſtoriographum Matthæum *Paris*, qui in hiſtoria Regis Joannis, ſupremos morientis Principis dies referens ſub annum 1216. ait » tempore verò quo apud *Newerc* » idem Rex mori incipiebat, venerunt ad eum » ibidem nuncii quorumdam Baronum Angliæ » circiter quadraginta, cum litteris, qui voluerunt ad pacem Regis redire, ſed ipſe in ex» tremis agens, his tunc dare operam non po» tuit. Vocabant enim fata ſua. ABBAS igitur » Canonicorum *Crokeſtoniæ* peritiſſimus in me» dicinis, qui Medicus Regis tunc temporis » extiterat, factâ anatomiâ de corpore Regio, » ut honeſtiùs portaretur, viſcera copioſo ſale » conſperſa, in ſua domo tranſportata, hono» rificè fecit ſepeliri.

Extat quoque apud Rimeri Compilationes pro ejuſdem Abbatiali titulo argumentum. Cùm enim anno 1351. à ſæviente lue vaſtata penitùs fuiſſet Croxtonia, juſſu Regis ex talliarum albo, his fuit expuncta verbis. *Abbatia de* Croxtone *per peſtilentiam deſolata, à talliis Regni exoneranda eſt.* Vide probat. à col. cccclxx.. ad col. ccccl xxj.

SANCTA CRUX DE MONZONIO
Nunc ſanctus Norbertus Vallis-Oleti.

S. Crux de Monzonio. Fil. Retor:æ. Diœceſis Palentina.

IN Palentina Diœceſi, ſex à Palentia milliaribus, intra confluentium Carrionis & Uziczæ fluminum fauces, aquis undique circumvallata domus, ſub invocatione Sanctæ Crucis erecta eſt ab Alphonſo VIII. Caſtellæ & Toleti Rege Catholico, & ab Alexandro III. confir-

Digitized by Google

mata. Sanctæ Cruci dicatum fuiſſe monaſterium, quod paſſim de *Monzonio*, & nonnunquam de *Rivas* dicitur, conjiciunt, vel ab inſigni ſacratiſſimæ Crucis fragmento, quod à piiſſimo Fundatore acceptum, hodie religioſo cultu apud Vallis-oletanos tranſlatum honoratur; vel à ſingulari devotione, quâ Fundator erga ſanctam Crucem afficiebatur, & cujus virtutem anno 1212. expertus eſt, dùm ſub ejus præſidio, Mauros ad Navas Toloſæ * aggreſſus, mirabili ſuperavit victoriâ, ducentis hoſtium millibus in prælio enectis, licet poſt ſtragem, viginti quinque tantummodò ex Chriſtianis deſiderarentur.

* Naves de Toulouſe.

Varia monaſterii fortuna interceptam Abbatum ſeriem ex ipſarum Chartarum defectu, exhibet. Primum à Sanctio Abbate Retortenſi impoſitum novimus Joannem, in fundationali Diplomate recenſitum. Cognomen ejus *Vela*, & originis locus erat *Calaſorra*. Utrumque ex ejus ſepulchrali ſaxo proſtante in medio Capituli, colligitur

*Æra 1252. * obiit Abbas Vela Joannes de Calaſorra.*

* 1214.

Calaſorra, Calaguritanam civitatem interpretantur, vel locum civitati proximum, quem modò Franciſcani incolunt *Calahorra*, * & juxta obſoletum idioma, dictum *Calaſorra*.

* Calahorre.

Joanni ſucceſſit Willelmus, qui pactis concordiæ inter Retortenſem & Vitenſem Abbates ſancitis anno 1212. ſubſcripſit; unde Joannis necdum mortui infulas ex demiſſione capeſſiverat. Ab hoc Abbate nullus occurrit ante ſubinductos, ad exterminium monaſterii, ſeculares Commendatorios.

Primus Ordine, & contra Ordinem involavit in Prælaturam Joannes *Manrrique* Archidiaconus de *Valpueſta*, filius Petri *Manrrique* Præſidis; anno 1485. In hujus deficientis locum ſuffectus eſt Ludovicus Hurtado de *Mendoza*, frater Roderici *Diaz* Comitis de *Caſtro*. Et illo è vivis abeunte, Ludovicus *Ferrer* Decanus Legionenſis, invaſit Abbatiam, quam cum vita dimiſit anno 1555. Regnum, abſentibus tùm Carolo V. patre & Philippo fratre, adminiſtrans Princeps Joanna, præſentavit ad Abbatiam Didacum de *Cordova*, Abbatem de *Caſtro*: Conventus electionis juri ſuo conſulens, poſthabitâ Principis nominatione, & Patre Abbate inſcio, Decanum Almeriæ elegit. Sed ſuæ diffiſus cauſæ *Tamayo*, (hoc erat electi nomen) ſponte abdicavit. Abbas Retortenſis protinùs ad filialem Eccleſiam accurrit, ad iteratam electionem jubet, ipſo moderante, procedere Capitulantes, qui Joannem *del Puerto*, Priorem monaſterii, concordibus votis in Abbatem promoverunt, promotum confirmavit Præſes, & in poſſeſſionem dignitatis immiſit.

Præciſam commendæ altam radicem gratulabatur exanimis penè Sancta Crux; ſecuritatem dabat mentium aliquot pacifica poſſeſſio; jam neo-electus ruinis ædificiorum, vigente commendâ, penè diſjectorum, reſtaurandis incumbebat, cùm ecce Didacus de *Cordua*, aulico fretus favore, & trecentorum militum ſtipatus catervâ, monaſterium hoſtili manu adoritur, expugnat, Abbatem, ejuſque Canonicos per vim extrudit. Fugati, ſpoliati, exules, turmatim Valis-oletum, ipſo Apoſtolorum Petri & Pauli feſto, ingrediuntur, & lugubri apparatu ſuo, magis autem inhumanioris facti narratione, Senatûs exorant juſtitiam, protectionem implorant; utramque æquiſſima Curia impertivit, & ſeriò diſcuſſâ materiâ, Didacum illatorem injuriæ, exturbatorem canonicè electi, condemnavit, & ſpoliatum ſuæ reſtituit ſedi. Pacatâ per Senatus-conſultum tempeſtate, illuxit ſerenitas, quam ſuperveniens competitoris, ad epiſcopatum Abulenſem deſignati, obitus confirmavit. In tuto crederes Sanctæ Crucis regularem Abbatiam, ſed inimicus homo quieti Religioſorum invidens, æmulos ſuſcitavit in Belgio, ubi Cæſaris verſabatur Regia, Menchacam alterum, alium Gaicam; qui per vices Abbatiam quaſi vacantem ab Imperatore impetraverunt: verùm cognito ſtatu beneficii in titulum à Regulari poſſeſſi, ultro ceſſerunt.

Tertius ſurrexit, & quidem terribilis adverſarius, Franciſcus de Navarra, Archiepiſcopus Valentinus, frater Marchionis *de Cortes*, qui Abbatiam vacantem per obitum Ludovici *Ferrer*, ab Apoſtolica ſede emunxit, ſub reſervatione penſionis trecentorum ducatorum quotannis penſandorum Cardinali ſequeſtro. Litteras regio Senatui pro adeunda poſſeſſione præſentavit; harum relationem fiſci Præfectus fecit Senatui, cenſurâ inuſſit; & uti moribus Hiſpanis contrarias, cenſuit abrogandas eſſe. Regio Cognitori Curia in opinationibus ſuis ſtandum eſſe judicavit, nec permittendum gravari beneficia onere penſionis extraneo cuivis aſſignatæ. Reclamabat Archiepiſcopus, & anticipatas ſolutiones bonâ fide factas Cardinali, refundendas ſibi à monaſterio inſtabat acriùs. Libello ſupplici litem novâ lite implicuit, Dedaleoſque ſinus affectans, ad compoſitionem ineundam ſub arbitrio Doctoris Azpilcuetæ, adegit laſſos & impotentes S. Crucis Canonicos. Quæſtionem non doctrinali ſententiâ, ſed amicabili tranſactione diremit arbiter. Vexatos pro redimenda vexatione damnavit ad ſolutionem pecuniæ aliqualis, quæ pretium fuit pacis, & regularitatis reſtitutæ pignus. Pactis hoc modo induciis, reliquum Prælaturæ exegit tempus Joannes *del Puerto* in anguſta, ſeu potiùs in miſerabili fortuna, nec ſibi, nec ſuis, nec creditoribus ſufficiente. Anno 1573. ad Patres Capituli Provincialis, Segoviæ congregati, ſeceſſit, & privatæ vitæ cupidus, plus quàm ſatis per tribulationes, per famam & ignominiam probatus Abbas, dignitati valedixit. Ipſi ſubrogatus

Digitized by Google

eſt Alphonſus Calvo, qui redivivam litis ſcintillam à Tamayo reſuſcitatam extinguere nonniſi annuali penſione ducentorum ducatorum potuit. Tot flagellis agitatam Sanctam Crucem, transferendam ad Vallis-oletum decreverunt Patres Capituli an. 1581. Conſenſum Joannis *Deſpruetis* Abbatis Præmonſtratenſis, humillima ſupplicatione, & miſſo ad Galliæ partes Oratore, profecuti ſunt momentis pluribus. Primum erat, quod monaſterium S. Crucis in pernicioſiſſimo ſitu, & aëre prorsùs inſalubri conſiſtens, Religioſos deterrebat ab habitatione, aut habitantes afficiebat morbis inſanabilibus. Addebant quòd caduca, aut proſtrata ædificia, ad commodiorem ſeceſſum alibi parandum, urgere videbantur, nec aptiorem occurrere Vallis-oleto, ubi & regii Senatûs ſedes eſt, & alienæ ſalutis procurandæ frequens occaſio. Ampliorem deſideravit *Deſpruetis* informationem; quâ factâ, & beneplacito Philippi II. Regis per Litteras 9. Auguſti 1582. obtento, empta domus, horti comparati, diſpoſitum habitaculum utcumque decens, ſed paucis Canonicis tantùm, & nonnullis hoſpitibus recipiendis commodum. Illuc partem ſuorum immiſit Abbas, aliam ſecum in Sancta Cruce ad ſollicitudinem ruſticanam, retinuit. Ex ſectione Capitulantium in pejus ruit res familiaris. Duplicatæ communitatis ſuſtentandæ vix pares proventus, promovendis ædificiis non ſuppetebant, adeò ut Abbas qui nec ruinoſa reparare, nec excitare nova poterat, de alienandis monaſterii villis, juribus regalibus, ſeriò, etiam tabulâ publicè propoſitâ, deliberaret. Advolarunt emptores, & de pretio penè cum
1592. Naxerenſi Duce pactus erat Abbas, dùm ad ſubmonitionem Garciæ de *Louyſa* Pedagogi Principis, à concluſione pacti abſterritus eſt Provincialis, negotii ſummus arbiter. Ad Regem ipſum, procurante eodem Garciâ, plenior tranſlationis cognitio, per ablegatos à Provinciali Religioſos, pervenit, qui re maturiùs ponderatâ ad priſtinum monaſterium æſtimavit revocandos eſſe ſub uno Paſtore Canonicos.

Promptos ad parendum, ſed ex loci undequaque nutantis horrore diſtentos, fortuitus Regis ad monaſterium S. Crucis adventus, feſtinos ad regreſſum fecit. Pergebat pius Princeps cum Infantibus filiis ad villam de *Fromiſta*, veneraturus hoſtiam à multis retrò ſeculis incorruptam; obvium in itineris decurſu voluit inviſere Sanctæ Crucis monaſterium; Eccleſiam ingreſſus, fuſâque ad Deum oratione fabricam attentè luſtravit, devotam laudavit antiquitatem, clauſtrorum vetuſtiſſimos introſpexit angulos, turrim terream, mole tamen & proceritate inſignem demiratus, denique de Fundatore monaſterii inquiſivit, cumque Alphonſum Regem fuiſſe intellexiſſet, ſui eſſe reſpondit officii, reſtaurare quod prædeceſſores ex pietate inſtituerant. Dictum, factum: largas ex ærario depromi jubet opes, quibus dormitorium à fundamentis extruitur, caducæ reparantur ædes, Vallis-oletana domus venditur, & antiquos lares læti repetunt Canonici.

Non diù tamen quieti perſeveraverunt vel S. Crucis Religioſi, vel Congregationis adminiſtri Abbates. Anno ſiquidem 1608. regiâ Curiâ matritum tranſlatâ, eò monaſterium S. Crucis ſanxerunt transferendum decreto Capituli 1609. Sex ab exordio in domum, ut cumque regularibus obſervantiis accommodam, Canonicos miſerunt, ſumptibus Sanctæ Crucis alendos; ex aliis quoque monaſteriis confluxerunt alii Canonici. Crevit intra duos annos & proventibus & Fratrum numero naſcens cœnobium divo Norberto ſacrum, proprioque cùm poſſet patrimonio ſtare, ſuum, ſuoſque Religioſos ſibi petiit reſtitui S. Crux. Petitioni juſtæ annuit Capitulum. Sed iterùm utilitatis prætextus, negotiorum in Senatu Valis-oleti agitandorum neceſſitas quotidiana, itinerantium frequens per hanc civitatem tranſitus, ſuſcitarunt tranſlationis deſiderium, quod ad effectum, patrocinante Capitulo Provinciali 1627. tam celeriter perductum eſt, ut 30. Septembris 1629. completa fuerit domus, in qua ab hoc tempore, Abbas S. Crucis cum ſuo Conventu tranſmigravit. Nactus poſteà capaciorem in urbe locum à Parœcia ſancti Martini, eò ſe recepit anno 1633. & communibus monaſteriorum expenſis Eccleſia B. P. Norberto dedicata, cæteræque ædes conſtructæ ſunt, & coadunato gregi datus eſt Abbas.

JOSEPHUS DE *VILLA SANTE*, cui è vivis erepto ſucceſſit

PHILIPPUS DE *VALENTIA*, qui triennio elapſo ſucceſſorem habuit

ANTONIUM *TEMPORAL*, & iſtum exceperunt uſque ad præſens triennales Abbates, quibus enumerandis ſuperſedemus.

Deſertum ſanctæ Crucis monaſterium duo Canonici jugiter incolunt, quorum unus Paſtorali officio, alter rei agrariæ incubat.

In oppido de *Roſcales* tertius reſidet, qui curam animarum dividit cum Paſtore ſeculari, cujus nominatio pendet ab Abbate Sancti Norberti Vallis-oletanæ. Vide probat. à col. ccccclxxj. ad col ccccclxxiij.

Digitized by Google

SANCTA CRUX IN HUNGARIA.

Sancta Crux. Fil. Zabrdovici. Diœceſis Vacienſis. Circaria Hungariæ.

SUb invocatione Sanctæ Crucis duplex habebat in Hungariæ Regno monaſteriũ Ordo Præmonſtratenſis, aliud in *Lelez* ſub Comitatu Zecublinienſi, alterum in Vacienſi agro, quod ſimpliciter *Sancta Crux* nuncupabatur, Præpoſitum de Turio, habebat iſta Patrem, at poſt ſubactam anno 1684. Vaciam, Imperator Leopoldus I. addixit univitque Præpoſituram *Sanctæ Crucis* Zabrdovicenſi Abbatiæ, & ad dotem conceſſit, tam culta quàm inculta loca *Abban*, *Allatyan*, *Almaz*, *Felethasz*, *Janoſhida*, *Kils*, *Miſze*, *Lele*, *Tuotel*, *Tyſaguno*, & *Zasbereck*.

SANCTA CRUX IN GOODBORN.

Sancta Crux in Good Born. Fil. Drieburg. Diœceſis. Armachana. Circaria Hiberniæ.

HUjus Monaſterii non meminere Layruëlius, Pagius, Pratanus in ſuis Monaſteriologiis. Bina proferunt cœnobia intra Hiberniæ Circariam, ambo filialia Drieburgi. Horum prius eſt *Duix la Croiſſe*, quod in Couriercenſi Diœceſi Layruelius, & Pagius in Convenrrenſi collocant. Nullum hujus nominis Epiſcopatum reperio, non tantum in Armachana Archidiœceſi, ſed nequidem in tota Hybernia. Suffraganeum Armachanæ Metropolis lego Epiſcopatum Connorenſem qui ab Eugenio IV. unitus eſt Dunenſi, quos priùs Malachias, teſte Bernardo, in duos ſecuerat: ſed in neutra Diœceſi Sancta Crux in *Good Born* erecta eſt; in Armachana ſub titulo Prioratûs filialis Drieburgi poſitam eſſe & fundatam à Scotis, ſcribit Warreus *p. 213. Antiquit. Hyberniæ*, ſuæ opinionis non aliunde argumentum petens, quàm quia Alanus de *Galwia*, Duncanus *Carrig* & Biſſeti, ex Scotia Nobiles oriundi, terras in hoc tractu Hiberniæ, beneficio Henrici III. Regis acceperant. Non longe à *Good Born* ſtabat Minoritarum conventus nomine *Carrig Fergus*, ſive Rupes Ferguſii.

SANCTA CRUX DE REYNOSO.

S. Crux de Reynoſo. Fil. S. Pelagii de Cerrato. Diœceſis Palentinæ. Circaria Hiſpaniæ.

ALphonſum VII. Hiſpaniæ Regem & Ricam uxorem ejus Fundatores S. Crucis *de Reynoſo* veneramur, & ab utriuſque beneficio accepit Joannes Abbas S. Pelagii de *Cerrato*, per traditionis chartam ſequentem.

» Ego Aldefonſus totius Hiſpaniæ divinâ » clementiâ famoſiſſimus Imperator, unà cum » uxore mea Domna Rica, & cum filio meo » Sanctio & Ferdinando Regibus, ſimiliter & » cum filiabus meis, ſcilicet Conſtantia, inclyta » Francorum Regina *, & cum Sanctia nobili » Navarræ Regina * dono & concedo Deo & » monaſterio S. Pelagii de *Cerrato*, & vobis » Domino Joanni ejuſdem Abbati, & Conventui, & ſucceſſoribus veſtris, illud noſtrum, » monaſterium S. Crucis quod eſt ſitum ſuper » ripam fluminis *Piſcorica* *, inter *Reynoſum* » & *Signova* & *Villa viudas* & *Tabſada* cum » omnibus terminis & pertinentiis ſuis.... eſt » autem facta charta iſta in Valle-Oleti Era » MCLXXXXIV.

* Deſponſata Ludovico Juniori an. 1154.

* Sanchefio VI. nuptâ.

* Piſuerga.

Hanc donationem firmavit Enrricus III. 1156.
Caſtellæ Rex Era MCCCXXII. & ambæ innuunt S. Crucis monaſterium, alteri fuiſſe mancipatum Ordini, antequam Ordo noſter in illud induceretur ab Alphonſo Rege. Niſi fortè ædificatum & dotatum à Rege conjicias, dum obtulit & tradidit Ordini. Secundo milliari ab Eccleſia matrice S. Pelagii, diſtabat S. Crucis cœnobium, in loco deſerto poſitum, addictum Sanctimonialibus, ubi quandiu ſteterint, prorſus ambiguum. Nunc in Eremitorium deſiit, & reſidui proventus principali ceſſerunt Eccleſiæ.

CURIA S. MARIÆ IN BACCOFEEN.

Curia S. Mariæ in Baccofeen. Fil. Horti Mariæ. Diœceſis Leovardienſis. Circaria Friſiæ.

In Epiſcop. Leovardiæ p. 106.

SEcùs Villam *Sygerſvolda* versùs Trentam, Sylvani, inquit Sibrandus Leo, » quorum » tum temporis, in ceſpitum fodinis erant di» vitiæ, lataque prædia, Siardi amore ob ſancti» tatis opinionem capti, latiſſimos agros in » *Bakafoen* ultro ei offerunt. Eò profectus no» vam Capellam, *Mariæ Curiam*, ab ipſo no» minatam, inſtituit. Hæc prima fuerunt orientis cœnobii exordia, quod receſſum Horti S. Mariæ nominat eruditus *Van Huſen*, nolens in cœnobium adoleviſſe, ſed ſub conditione ſacelli ad finem perſeveraſſe, cui duæ adhærebant ædes à Dodone Eremita ſub annum 1231. ſolitariam illic vitam agente, habitatæ, & adhuc ſuperſtites. Attamen in Catalogo Pagii, & in Indice convoluto inter monaſteria Ordinis conſcribitur ſub nomine *Vallis S. Mariæ*, ſeu *Curiæ S. Mariæ in Baccefeen prope Trentam*.

Digitized by Google

SANCTA CRUX METENSIS.

S. Crux, F. I. Bellavallis. Diœceſis. Metenſis. Circaria. Lotharing.

* La Grange aux bois, nunc, la Grange aux Dames.

IN allodio de *Buris*, & in ſuburbio Metenſis civitatis, locum tradente Alberto Metenſium Advocato, monaſterium ſancto Eligio ſacrum ædificavit Zacharias, derelictâ quam priùs incoluerant grangiâ in Boſco*, Moſellæ littoribus incubante. Verùm vaſtatâ ab exundantis Moſellæ alluvionibus grangiâ, Sorores Ordinis *Buris* appulerunt, perfugium efflagitantes. Burenſe ultrò exulibus conceſſit Zacharias, qui Juſtimontem unà cum ſuo Capitulo ſe recepit. Steterunt aliquandiu in vertice montis adunati Fratres, donec ad inſtantiam Fundatorum, primam *Buris* habitationem repetere compulſi ſunt. Quid ex iſta revocatione, domi, foriſvè acciderit, diximus ubi Juſtimontis texuimus hiſtoriam. Recolere hîc tantùm ſufficiat, partem aliam Canonicorum ad priſtinas S. Eligii ſedes migraſſe, ſtetiſſe alteram apud Juſtummontem, diviſaſque inter utramque Abbatiam bonorum poſſeſſiones, ſuo quamque patrimonio dotatam, & à proprio adminiſtratam Abbate.

Poſtquam enim Stephanus geminam per annos aliquot rexiſſet Eccleſiam, Juſtimontis infulæ valedicens, Sanctæ Crucis aſſumpſit regimen; permiſsâ Juſtimontanis electione Paſtoris proprii. Titulo autem S. Crucis inſignitum eſt monaſterium, quod pridem S. Eligii præferebat nomen, ex quo nobilis Flander Jeroſolymis redux, Stephano Abbati portionem S. Crucis non modicam conceſſit. Hinc in Prioratum* titularis Patroni migravit nomen, ne deperiret, & Sanctæ Crucis nuncupationem, uſu, vel magis dignitate novæ hoſpitis prævalente, adepta eſt Abbatia. Hinc Stephanum S. Crucis Abbatem compellarunt Stephanus Metenſis epiſcopus, & Hillinus Trevirenſis metropolita, Alexander III. & Lucius III. ſummi Pontifices, & Gilo Dominus de *Thebecourt*.

* Situs eſt in ſtrata publica de *Deſme*, in Lotharingiæ Ducatu.

1160. Sequioris ævi ſileo monumenta, in quibus impoſitam ab anno 1160. denominationem *S. Crucis* conſtanter perſeveraſſe ad ſui excidii tempora deprehendimus. Annus currebat milleſimus quingenteſimus quinquageſimus ſecundus, & à reductione Mediomatricum Metropolis, ſub regia Henrici III. Galliæ Regis poteſtate, primus, dùm ad munimen ſecuritatemque occupatæ civitatis Franciſcus à Lotharingia Dux Guiſiæ, armis potens Princeps, à Rege ablegatus eſt Metas, qui Caroli V. Imperatoris exercitum, numero, at magis Cæſaris præſentia formidabilem, civitatis recuperandæ deſiderio æſtuantem, arceret à mœnibus, aut ſaltem ab obſidione eximeret. Ingentis animi, ſed providentioris conſilii Princeps, ſuburbanas ædes, ſacraque loca, ne forent hoſtium latebræ aut ſuffugia, Abbatias quoque Sanctæ Crucis & Sancti Martini protinùs æquari ſolo juſſit; Religioſos in civitatem præcepit induci, & ad ſuum ſancti Eligii hoſpitium Præmonſtratenſes Canonicos voluit ſecedere.

Præerat tum monaſterio, ædificiorum ſtructurâ, proventuum magnitudine inclyto, P. Hugo *la Chaiſſe*, vir totus Cæſari addictus & Gallicanæ dominationis impatiens, ſemper ad defectionem paratus, & ad perduellionem populum, Germanicæ libertatis reclamantem jura, provocans, patriæ civis immoderatus, & uſque ad vincula & carceres pro Imperii vindiciis decertans. Huic ſucceſſit F. Petrus *Jodin*, quo ob vitam proditione patriæ, aliiſque, ut comminiſcuntur, flagitiis, deturpatam, canonicè amoto, funeſtam non ſibi tantùm, ſed & ſuo monaſterio tempeſtatem ſuboriri ſeriùs ingemuit miſerabilis Abbas. In utrumque ſævierunt illicò ſecularis & Eccleſiaſticæ poteſtatis arma, & Carolo Cardinale à Lotharingia epiſcopo Metenſi procurante, bona & poſſeſſiones cœnobii, inſtituto nuper Jeſuitarum gymnaſio aſſeruit, deputavitque Henricus IV. Rex anno 1590. quam deſtinationem Gregorius XIV. anno 1591. ſuis Reſcriptis roboravit.

Adversùs extinctionem Abbatiæ, viriliter Ordo Præmonſtrat. patrimonii ſui vindex inſurrexit; inauditum condemnari, ſpoliari immeritum, & ob unius culpam, ſi quæ foret, univerſitatem opprimi conqueſtus eſt, utque hominem ſuſcitaret, qui pro aris certaret & laribus, nomine & honore Abbatis ſancti Eligii inveſtivit P. Joannem *Cheſneau*. Immenſis ille laboribus, magnis tum litibus, tum aſſiduis apud Principes inſtantiis cauſam egit; ſed tandem fractus granditate impenſarum, pœnarum diuturnitate, incertitudine eventûs, Abbatem Præmonſtrati Franciſcum à *Longo-Prato* adiit, rogans ut vel ſibi liceret litem ponderoſam concordiâ amicabili dirimere, vel ſuſceptam, pluribuſque verſatam ab annis, totius Ordinis ſumptibus proſequi. Annuit æquiſſimæ poſtulationi generalis Abbas, atque ut negotii tanti geſtionem committeret & viro experientiâ rerum, & Religionis zelo etiam apud exteros ſpectabili, P. Servatium *Lairuelz*, Abbatem Muſſiponti, Doctorem Sorbonæ, & Vicarium generalem ſuum & Ordinis Procuratorem in hac cauſa conſtituit anno 1610. qui in virtute mandati, ſtrenuè litem aggreſſus, ſed nullo ſucceſſu, compoſitionem obtulit gratioſam PP. Jeſuitis; quam nec admittere dignati ſunt grati poſſeſſores. Et ita temporum favente lapſu, Principum accedente patrocinio, præſcriptionis & autoritatis titulum, hæredum titulo oppoſuerunt, in aliena hæreditate pacificè conquieſcentes. Cum bo-

Digitized by Google

nis ad eos tranſiit documentorum pretioſa ſupellex, quam propriis luſtrare oculis non licuit. Pauca quæ ſubdimus humaniſſimè communicavit mihi prænobilis Dominus Dominicus de *Tailſumyr*, in Senatu Metenſi Præſes, amicitiâ & ſanguine mihi conjunctiſſimus. Quantùm ad Abbatum ſeriem, qualem potui conſarcinare, ex monumentis exterorum contexuimus.

SERIES ABBATUM.

I.

ZACHARIAS, hujus meminit hiſtoriographus Eccleſiæ Metenſis, pag. 409.

II.

LEHERUS de eodem fit ibidem mentio, uti ſucceſſore Zachariæ.

III.

STEPHANUS Lehero ſuffectus, S. Crucis, & Juſtimontis infimul Abbatias rexit aliquandiù, tandemque ad Burenſe monaſterium, abdicato Juſtimontis regimine, ſe recepit. At poſtquam Clemens & Georgius Abbates ſeriatim Juſtimontis ſponte Abbatiam dimiſerunt, rursùs ad viduatam poſtulatur Stephanus. Anno 1172. exuerat hanc dignitatem geminam, uti patet ex ſubſcriptionibus ab illo tanquam Abbate S. Crucis, & Viviano Abbate Juſtimontis, Chartæ appoſitis Friderici I. Imperatoris, quâ Salinæ-vallis parochiam de Guardia, concedit. Circà idem tempus diem vidiſſe extremum creditur Stephanus.

IV.

HUGO ab Alexandro III. & Lucio III. confirmationis Bullas impetravit, anno 1181. 1182.

Quos ab Hugone Abbates recenſemus, exceptis paucis, nullo chronologico caractere notatos reperimus.

V.

ULRICUS.

VI.

RADULPHUS.

VII.

GERARDUS ex Abbate S. Crucis, poſtulatur Abbas Salinæ-vallis, anno 1292.

VIII.

ROGERUS.

IX.

GERARDUS DE *VILETI* florebat anno 1515.

X.

HUGO *LA CHAISSE* ante annum 1555 adiit poſſeſſionem.

XI.

PETRUS *JODIN* 1587.

XII.

JOANNES *CHESNEAU* ab anno 1588.

Vide Probat. a col. ccccclxxiij. ad col. ccccclxxvij.

SANCTA CRUX SUPER DORMANUM.

S. Crux. Fil. Vallis Chriſtianæ. Diœceſis Sueſſionenſis. Circariæ Franciæ.

AD ripam Matronæ, non procul à *Dormano*, * Campaniæ Comitatûs oppido, parthenonem Sanctæ Crucis, prius adjacentem mœnibus Vallis-Chriſtianæ, tranſtulit, Grimaldus Abbas, Capituli generalis ſanctionibus obſequens. Eâ religione florebant caſtæ Virgines, ut Theobaldus Campaniæ & Trecarum Comes, in eleemoſynam, & precum intuitu illis contulerit molendinum, nuncupatum, *Choiſellum*. * Paternæ pietatis ſectator Henricus Comes, jus paſcui & lignandi in ſylvis, tam ad comburendum, quam ad ædificandum, conceſſit, anno 1178. Guido de *Garlanda* amplioribus beneficiis auxit piarum Virginum fortunam anno 1211. Ulteriora non ſuppetunt documenta, quæ Parthenonis diuturnitatem protelent. Cum cæteris Galliæ, licet poſteriori fato, interiit. Vide Probat. à col. ccccclxxvij. ad col. ccccclxxviij.

* Dorman.

* Moulin de Ruptè.

CURVALDIA.

Curvaldia Fil. Roggenburgi. Diœceſis Curienſis. Circariæ Sueviæ.

1150.

IN Rhætorum Provincia, tribus à *Curia* horis, mediis in nemoribus, & in ardui montis vertice ſita eſt Abbatia *Curvaldia*, Roggenburgi filiale monaſterium, inſigni templo refulgens, dives proventibus, & ſancti Jacobi Præpoſiturâ non inglorio partu commendabilis. Brevem hujus Abbatiæ Chronicam, è Teutonico verſam in Latinum à quodam Conrado, qui eam apud Roggenburgenſes reperiit, tibi reſtituimus, Lector. Sic incipit

Chronica Curwaldiæ.

» Omnibus in hoc monaſterio, vero Regi » Chriſto militantibus, ſit pax, gaudium, & » ſalus à Domino. Cogit me fraterna veſtra » charitas transferre de Teutonico ſermone in » Latinum, qualiter fundatum ſit monaſterium » hoc, quod vulgari ſermone *Chur-walde* nun-

cupatur, à vicinitate videlicet pagi *Churten-* » *ſis*, cui ſatis eſt contiguum. Ego verò non » tam ſublimi, ut potui, ſtilo id opus aggredi* » utilius judicans fore exili & apto ſermone » conſcribere, propter ſimpliciores Fratres, qui » hoc, ut credo, lecturi ſunt opuſculum; quia » ſic charitas expeſtulat, ut ab omnibus, & in » omnibus honorificetur Deus . . . .

* Fortè *aggreſſus ſum* vel *aggredi volui.*

Sequitur longa Prologi ſeries, ad rem non pertinens, quam tandem ſic terminat Chronici autor:

» Et nos ergo ædificationem poſterorum » providentes, utilem * judicavimus ad memo- » riam revocare, quis hujus fuerit autor feli- » cis cœnobii? Quare, vel quomodo evene- » rit? quando illud fundare ſtuduit?

* Utile.

CAPUT I.

» A diebus illis, regnante glorioſſiſſimo Re- » ge Friderico ſemper Auguſto, cùm R^mus. in » Chriſto, omnique morum honeſtate præ- » clariſſimus Conradus Pontifex Cathedræ » Pontificali in Curienſi ſederet Eccleſia, tunc » Religio in tota montana Recia admodùm » cœpit vigere, & res Eccleſiaſticæ doctrinâ » ejus & exemplo in meliorem ſtatum prove- » nire. Erat tunc temporis in ea Provinciæ » parte Miles quidam RUDOLFUS nomine, quem » prætaxavimus, cliens, de non parva oriun- » dus proſapia, quem morum compoſitio ſo- » laribus * filiis, videlicet hujus ſeculi, red- » didit gratum. Accedebat huic facto formæ » perſonalis egregia proceritas, ac militaris, » (ſuper id quod dici poteſt, aut credi) actus » & geſtus, qui eum ſic mundo allexerant; » ut non facile de faucibus ejus poſſet eximi; » quoniam Princeps hujus mundi, qui hunc » ſibi in ſervum abdicaverat, de ſuis locis mi- » nimè relaxabat . . . .

Fundatoris Rudolphi geſta.

* Lege *ſecularibus.*

Hic inter divites terræ illius medio ſe ſtatu » habuit, ita ut non hunc paupertas à diviti- » bus excluderet, non divitiarum onus alta ni- » mis ſapere compelleret; ſola animi libertas » ad ardua complexanda nimis hunc vegera- » bat, Quid multa? . . . . . . Cùmque prodigus » jam filius effectus, tanquam ſuæ interioris diſ- » ſipator ſubſtantiæ, ſiliquis paſceretur porco- » rum, in mundi ejus volutabro cœnoſo, ne- » que ſeipſum cernere interiùs quiens, aut cu- » jus capitis membrum fuerit, non recordans; » & in ſua deteſtabili conſuetudine perdurans, » quâ ſolebat, causâ viſitationis aliarum ædium, » huc illucque vagari.

Rudolphus nec multum egenus, nec dives nimium.

CAPUT II.

» Diſpenſante miſeratione divinâ contigit, hunc » in Ramuſciæ oppido *Engedine-vallis* in con- » finio *In* fluvii pernoctare. Locus ille frequen- » tiâ populorum tunc celebris erat propter me- » rita beati Florini Confeſſoris, qui hoc me- » ruit apud Deum, ut virtutes plurimæ per » eum fierent. Nullus enim ægrotus illuc con- » fugit, qui non celerem conſequeretur gra- » tiam, ſi tamen petenti fides non defuit. Au- » dierunt interim parentes mulieris cujuſdam, » quæ à dæmonio fuerat obſeſſa, de virtutibus » ſancti Florini, qui illuc uſque, non ſine mu- » liere miſera, adventantes flagitabant Patroni » ſubſidium. Fit concurſus utriuſque ſexûs, ut » fieri ſolet in hujuſmodi rebus: nam populare » eſt novis relationibus applaudere, etiam ſi » quid ſiniſtrè hauriant, prout in hujuſmodi » ſolet negotiis evenire. Venit ergò illuc & » prænominatus Miles Rudolphus. Creſcente » frequentiâ populorum, magis miſeram ſpiri- » tus vexabat immundus: interrogatus tamen » nullum voluit dare reſponſum, fortè & ſic » miſeratione diſpenſante divinâ; quia Miles » ille ſæpè nominatus, ſeipſum jam tunc de lon- » ginquo cœpit agnoſcere, mente alienus, in » ſeipſum redire. Jam etiam furiis infernalibus » in timorem ſe fore didicit, quàm ſi pateretur » in corpore cum illa inſenſata muliere. * » Sicut enim capillus præciſus à corpore dolo- » rem non ingerit, cùm ſit de corpore; ſic illa » minori ſubjacuit pœnæ in corpore paſſa, » quàm is qui mente paſſus eſt, & corpore. » Nam concupiſcentiæ, paſſiones ſunt animæ; » aſſenſus verò mortificat animam.

Miracula Dei per B. Florinum Confeſſorem.

* Videtur hic ſenſus eſſe: *Agnovit Rudolphus magis eſſe ſibi pertimeſcendum, ne Diabolo Tyrannidem in animâ pateretur, quam in corpore.*

» Sed jam redeamus ad propoſitum. Ex con- » ſilio igitur Rudolphi, fidicen requiri jube- » tur, qui dulci modulamine dæmonem ad » reſponſa invitat: nam & David Saülæ * » citharæ dulciſono mitigavit modulamine, » cùm ſpiritus immundus hunc vexaret. Videns » ergò arreptiva illa (mulier) laborantes in » conquirendo fidicine, qui tunc fortè ibi fue- » rat ad depingendam ſancti Florini Eccleſiam » . . . . in hæc verba prorupit. Quid tu Rudol- » phe? (vocans eum ex nomine familiarem, » & tanquam domeſticum) quid tu, inquam? » niteris ad exquirendum fidicen, qui de me, » quod nolo, extorqueat? Nonne tu es de nu- » mero illorum unus, qui Principis noſtri ſunt? » illis ſemper aſſenſum præbuiſti; imò ſemper » ſpero præbiturum. Cùm ergò de noſtro ſis » collegio, præparans te ad percipiendam à » Principe noſtro eandem, quâ fruitur, glo- » riam, tanquam familiarem & collegam me » poteris ad loquendum provocare. Quid du- » bitas? nam omnes hos amat; loquere quod » vis, & reſpondebo tibi; facundum, gratum » ſæpè habui eloquium; & quare non vicem red- » derem eandem? ſi ardua à magiſtro meo pe- » tis, impetrabis. Perterritus miſer hujuſmodi » verbis, ſollicitè cœpit inquirere, quæ vel » qualis remuneratio illa eſſet, quam ſuus Prin- » ceps ille tenebrarum daret ſtipulatoribus? » Locum, inquit, accipient in regno Princi- » pis noſtri ſublimem quiſque pro meritis. Et » qualis eſt, inquit Miles, vita illius præmii, » quod magiſter tuus dat ſibi faventibus? Ibunt, » inquit Diabolus, de calore ignium in frigus » nivium, de fœtore nimio vermium, morſus

* Potiùs Saülum.

Digitized by Google

incurrent ſerpentium, ſibilos, & alterius generis non minora convivia, quibus tu nobiſcum frueris in magna potentia.

» Tunc Rudolphus mente conſternatus, ſubridens tamen propter adſtantes, ait: O qualia ſunt iſta noſtra præmia! verumtamen væ mentibus, quæ ad ejuſmodi gaudia vetus concipiunt. * Et tactus dolore cordis intrinſecùs, perfuſus lacrymis, receſſit. Timor enim gehennæ pungebat eum; ſed ſpes quam pœnitentibus audivit eſſe promiſſam, ex alio latere hunc non minimè confortabat. O Deus! magnam & admirandam miſericordiam, qui non ſolùm pœnitentibus veniam promittit, verùm etiam peccantes expectat, ut redeant. Nox enim quomodo nocti indicat ſcientiam, ita Diabolus, licet origo peccati, huic peccatori divinæ fecit opus pietatis, quia per hanc fructum pullulavit incomparabilis amoris, huic gaudium in cœlo, pax in hominibus ſanæ mentis & bonæ voluntatis. Ubi nunc Leviathan, quem ſic abſorbueras, quem tuum amicum jactabas? nonne in tuis hunc faucibus habebas? ipſe hunc de foramine tuæ extraxit maxillæ, qui ſe pretium pro ipſo dedit in Cruce...... Sic de Saulo Paulus, de Thelonেario Evangeliſta Mathæus.

* Fortè iter arripiunt.

» Igitur his retroactis, dùm domum ire diſponeret, relictis jam mente gregibus ſodalium ſuorum, ſibimet cœpit proponere, qualis, quantuſve fuerit in ſpeculo interioris ſui hominis videre, & appenſa quaſi in libra iniquitas, quamvis ſuper talentum plumbi gravis fuerit, huic tamen miſericordia & pietas præponderavit. Heu, heu! inquit ſecum: ut quid ad tantam natus ſum animæ meæ calupinam? * numquid titio inferni fumigans permanebo? num & draconis illius antiqui ſibilos mortiferos excipiam? aut etiam poſt lethei potum mortiferum, totius boni oblivioſum, aut trecerberi morſum rabidiſſimum, aut...... non evadam? Hæc & hujuſmodi animo pertractans, præteritorum non oblitus, in antea extentus latrinis, inſedit equum, lacrymas ubertim profudit. Mirabantur Comites, quænam cauſa tantæ ac talis eſſet triſtitiæ, quæ tam animoſum in latrinas compulit virum. Nec mirum: quia fortè non audierant ex Evangelica Domini ſententia, quòd fortiore veniente, fortis, qui in pace poſſederat, direpta ſunt vaſa, & omnia ipſius ſpolia ſunt diſtributa. Domum ergò veniens, convocatis Fratribus ac propinquis, poſthabito convivio, de mundi hujus contemptu lepidum habere cœpit ſermonem, qui audientes in lacrymas provocaret: ac demum abrenuntians omnibus quæ poſſedit, & voluptatibus terrenis, nec non & ſemetipſum abnegans, Chriſtum pro nobis egenum factum, ſecutus eſt ipſe egenus. Et ut liberiùs Crucem bajularet poſt Chriſtum lorica, quâ priùs ad ſui corporis uſus fuit tutelam, nunc ad ipſius utitur pœnam. Inſuper ſeptem ferreis ſeipſum cinxit circulis, quibus laneâ ſuperinduebatur tunicâ.

* Calumniam.

» Quantus in vigiliis, quantus fuerit in jejuniis, noſtri ſtili non eget officio. Ad impetrandam igitur divinam gratiam ac miſericordiam diverſorum Sanctorum, ubicumque venire poterat, adiit limina, ipſorum precibus ſuppliciſſimis flagitans ſuffragia. Sicque indefeſſus ſeptem annis corpus in ſervitutem redigens, feſſis membris ſpiritum roborat.

» Nocte ergo quâdam laſſata membra dùm ſopori paululùm indulſiſſet, vidit viſionem futurorum præſagam. Viſum fuit ei ſub habitu Paſtoris oves gregatim ad alveum lavandas deponere; quarum quædam non lotæ, dùm flumini eſſent injectæ, fugâ evaſerunt; quædam albicato vellere ſuo ſub Paſtore remanſerunt. Non fuit hæc viſio inanis, neque ſine præſagio. Nam cùm ſint quinque genera ſomniorum, ſicut in Scipionis Africani per quemdam ſapientem conjicitur ſomnio, iſtud neque illuſorium, quoniam verum, * neque minatorium, quoniam non minas portabat; non præmeditatorium ſive imaginarium, non illius generis, quod de crapula procedit; ſed verâ angelicâ fuit revelatione immiſſum; ut dùm, quòd viderat, effectui in futurum mandaret, Deum exinde in ſuis donis ſublimiùs glorificaret. Cùmque viſionis hujus habitum ſedulò ſecum pertractaret, neque ullam ipſius indagationem percipere potuiſſet, ſancto cuidam viro hanc patefecit, qui in Spiritu ſancto hunc gaudere debere admonuit, pro eo quòd cœnobium fundaturus eſſet, in quo pars per devia defluet, pars cum Domino ſtabit. Hoc per oves fugitivas & albicatas figurari.

In ſomnis à ſe fundandū cœnobium diſcit.

» Ipſe tamen ſomnio animum nullatenùs commodabat, attendens, quia ubi multa ſomnia, ibi multa vanitas: præſertim, cùm neque locum huic operi ſcimus idoneum, neque ipſe haberet pro privatim.

» Septem tunc annis in tam ſtrenua vita peractis, octavo tandem anno diù deſideratam ſancti Sepulchri adgreſſus viam, terram promiſſionis intravit, divinæ hoc miſerationis opus intentans, gratiarum actionem largitori omnium retulit bonorum, qui in ſanctiſſimam hanc, quam ſuis virtutibus decoraverat, civitatem perducere dignatus eſt. Circuli interim ferrei, quibus carnem ſuam divinæ menti ſubjugaverat, rubigine tabeſcentis carnis confracti, reſilierunt, Domino cum carne remiſſiùs tunc agente, quando acutiſſimos tentationum aculeos, non jam tyro, ſed miles invictus ſuperaverat. Et ſicut conſuetudinis eſt, ea quæ cum labore ſunt nata, gratiùs amplexari; ex quo limina ſancti Sepulchri attigit, diù noctuque orationi vacat, lamentans ſuper his, quos olim perpetraverat

Loca Sancta inviſit.

Circuli ferrei ſeptem, corpus ejus ambientes, diſrumpuntur.

Digitized by Google

» rat exceſſibus. Non fuit Eccleſia in tota Jeroſolyma, cujus limina, feſſis licet pedibus, » ad flagitanda ſuffragia, terere non attentaverit. Cùmque plumbum, æs, vel ferrum ædificio ſubſtraxiſſet priori, cùmque jam ligna, » fœnum, aurum & argentum, & lapides pretioſos ſuperædificare toto niſu elaboraret, » Mandritam quemdam, qui carnem ſuam, » ut tali dignus numeraretur ædificio, bene » decoxerat, bene dolaverat, intra ſepta cellulæ cujuſdam ſtrictiſſimæ reperit; cujus eloquii, ac ſi accipiter eſuriens ..... excipere » gliſcitur, ſic ille rapidiſſimo curſu ad hunc » evolavit. Dominus autem Reclufi quia nondum revelaverat auri ejus, ideò non prout » debuit, hunc fraternâ charitate recepit..... » .... illoque appropiante vir » Dei cellulæ feneſtellam protinùs claudere geſtiit, nullique pulſanti curavit dare reſponſum. Peregrinus verò ille ſuis hoc attribuens » antiquis malefactis, perſeveravit in pulſando, » illud inculcans, Dominum cum peccatoribus fuiſſe locutum, eiſque in convivio participatum; ſufficere debere diſcipulo ſimilem » ſe eſſe ſuo Magiſtro. Motus Incluſus, interiùs apertâ feneſtellâ, ac benedictione præmiſſâ, ſic inquit; Mandatum Evangelicum » eſt, ut clauſo oſtio oremus, nec laudem hominum requiramus. Et tu ſiquidem divinis renuis obviare mandatis, qui pallorem in facie » oſtendis, cruciatum in corpore, qui ſic ita » repertus fuiſti cum fatuis Virginibus, à ſponſi, videlicet Chriſti, nuptiali convivio excluderis. Sed ſi aliquid à me vis extorquere, » ſcias quia aurum & argentum non eſt mihi, » imò, qui in lorica illa, ad ludificandas fortè » hominum ſimplicium mentes, ſuperabundas, » vende hanc, & tam tuæ, quàm aliorum exinde ſubveni neceſſitati.

Quemdam Recluſum viſitat.

» Conſternatus mente Rudolphus; non famem, inquit, à te quæro relevare ventris, » ſed noctem mentis, ſatis enim terrenis abundavi divitiis: ſed quòd nimis his fui abuſus, » dignum judicavi eo me habitu caſtigare, » quo in Creatorem meum magis conſuevi peccare. Ignoſce, inquit Incluſus, mihi ô Frater! quòd tam male de te ſenſi; in tali namque ſæpè deluſi ſumus habitu. Ignoſcat, ait » ille peregrinus, tibi ô Frater! omnipotens » Dominus. Subjunxit ergo Incluſus, interrogans, ad quid veniſti Frater? At ille, conſultum, inquit, veni pro meis peccatis. Ipſe » verò reſpondit; diverſa ſunt animantia hujus » proceloſi maris, puſilla videlicet cum magnis, quibus draco ille antiquus factus eſt ad » illudendum: omnia tamen expectant, ut eſcam à Domino recipiant; quod tu feciſſe » magnâ videris ex parte: ſed non pigeat dicere, cujus conditionis aut officii fueris? Conditione, inquit ille, ſanctæ Mariæ Dei Genitricis ſui dicens, officio Miles, ad inventionem propriam ſervus; heu me peccati!

» Incluſus verò ſubinfert: & quid de ſubſtantia, quam reliquiſti, actum eſt? Reliqui hanc, » ait, dilectis Fratribus meis. At ille, nonne » oportuit te Chriſtum magis tibi ſubſtituere » hæredem? Crede mihi; oleum camino adminiſtraſti: nam divitiis accreſcentibus, poſſidentium eas ſuffocatur animus. Tu verò, qui » crucem poſt Chriſtum bajulas, ut & alii tecum bajularent elaborare debueras: ſed qui » jam rectas niteris facere vias tuas in virtute » Domini, conſulo tibi, ut limina, poſthabita reviſas, Chriſtum tibi, ſi fieri poteſt, hæredem ſubſtituas; majora enim ſunt merita » apud Deum, eleëmoſynam dare, quam recipere, niſi fortè homo ſeipſum, ſuaque omnia Deo ſemel dedit: ſed iſte non ex toto » viſus fuit liquiſſe, dum Fratribus, quos ut » ſeipſum carnaliter amavit, ea, quæ charta » poſſedit, donavit. Peregrinus verò ait, aſſentior, tuiſque, * divinâ favente clementiâ, » operam dabo. Tunc valedicto, duo illi cœleſtium bonorum indefeſſi peroratores ab invicem ſunt ſeparati; unus in dilecta ſibi cellula remanſit; alter verò longo de poſtliminio patriam reviſurus, ad Baïas deſcendit navim, ſi Deus vellet, versùs Brunduſium velificantem.

Conſulit Rudolpho Incluſus ut Patriam repetat, & facultates diſtribuat in eleemoſynas.

** Fortè Conſiliis adimplendis.*

» Parabatur interim navis omnibus bonis » onuſta. Porrò quid faceret, qui nihil habuit, » niſi ut ſpem poneret in Domino. Sedit ergò » in littore, præſtolans divinam miſericordiam, aſſuetis intentus orationibus; nullusque die illo ſubvenit egenti. In craſtinum » verò turbarum fugiens tumultum, ſecuriori » loco pſalmodiam meditans cùm ſediſſet, ex » improviſo quidam, nutu, ut creditur, divino, aureum huic nummum, non rogatus, » obtulit: videtur tamen quòd Angelus Dei » fuerit, qui egenti in tali neceſſitate occurrerit. Hæc tua, inquit ille, hæc tua, Deus, dona ſunt, qui das jumentis eſcam ipſorum, & » pullis corvorum invocantibus te, qui nullum » in te confidentem tuâ unquam fraudas bonitate. Procedens inde, vidit peregrinum in » paupere habitu ſedentem: huic nummum » ante receptum donans, Dominus, inquit, » paſcit me à juventute mea uſque nunc, & in » poſterum nihil mihi deerit; ipſe fecit terram, » fundavit maria. Credo quòd Angelus qui » huic ad ſolamen nummum priùs obtulit, mutato iterùm habitu, hoc ab ipſo recepit. » Quod uni feciſtis ex minimis meis, mihi feciſtis. Quis in tali unquam neceſſitate ſolitus » eſt eum, quem habuit, nummum dare? ... » .... Sed dic mihi, ô homo, tranſiturus mare, ubi navim accipies? in iſta neceſſitate tributum minimum cur non reſervaſti » ad naulum? Quia neceſſitatem proximi meam » putavi; Dominus autem, in cujus manu corda ſunt Regum, ipſe, ſi velit, & naulum dabit, & partum.

» Velificantes igitur, proſpero itinere vene-

Digitized by Google

» runt Brunduſium : tunc aſſumptis ſecum tribus boni teſtimonii viatoribus, quorum nomina ſunt hæc, Gerardus, Ebe * & Addo, quorum animos idem fervor, ſi ſic eis crederet, accenderat. * Ad finem pervenit, à quibus benignè receptus, & humanè, prout decuit, cum ſuis conviatoribus tractatus, ſuam eis ex conſulto ſancti illius viri innatam pandit voluntatem ; ſimul ipſorum, cum lacrymis, flagitans auxilium. Fratres verò ſui tantam erga Deum videntes diligentiam, & ſua, quæ habuerat remiſerunt, & de ſuis auxilium ſpoponderunt. Ipſe verò ex omnibus quæ habuit in Curienſi (agro) ad ſuum non retinuit effectum.

* Forſan *Eberhardus.*

* Deeſt aliquid reſtituendum fortè hoc modo *ad ſuos tandem perveniunt, &c.*

DESCRIPTIO SITUS MONASTERII.

» Sed quoniam de ſylva illa * mentionem fecimus, de ſitu loci, & habitu libet ut aliqua dicamus. Sylva hæc Curienſi pago adjacens, viam cum labore facit tranſeuntibus : præter hoc enim, quòd ardua eſt ac difficilis propter opaca frondium & fructuum ; latronum ibi fuit azilum, multi ibi jugulati, plures ſpoliati, omni tempore rapinæ, ita ut paucorum ſine armis ibidem non poſſet eſſe tranſitus. Hic ergò Frater Rudolphus cum ſuo illo charo Fratrum habitare elegit Collegio : & ſylvam metire, decidere incipiens, ac novare, domicilium ſibi ſuiſque.... pro modico primitùs conſtruxit : ſicque in dies ad ea quæ cogitaverat præcingitur. Cumque in decidendis arboribus indefeſſi durarent, ſibi auxilium divinum frequenter adeſſe ſenſerunt. Nam igne ſtipitibus ſuppoſito, relictâ lignorum congerie, dum receſſiſſent, viderunt viros in veſtitu candido ligna igni adminiſtrantes ; quos tamen accelerato curſu quærentes, minimè repererunt : quod dum crebriùs fieret, ipſique quærentes nihil invenirent, virtutem ſenſerunt eſſe divinam. Verè, ut ait Propheta, Dominus in altis habitat, & humilia reſpicit in cælo & in terra. Poſt multas demùm paſſiones, poſt frigora nivium, quæ in loco abundant, poſt rerum penuriam, poſt infeſtationes dæmonum, Eccleſiam conſtruxerunt, in qua rogatus Preſbyter aliquis, viâ illâ iens, Miſſarum ſolemnia celebrare. Conſecratâ tandem Eccleſiâ in honorem Dei Genitricis Mariæ, filii Belial, qui priùs loco detraxerant, cum ſecundò vellent abrenuntiare, illic magna ex parte convolantes, ſeipſos & ſua omnia, quæ habebant, dederunt.

* Hinc collige Chronicam iſtam mutilam eſſe ; de illa enim ſylva ne verbum quidem, in præcedentibus reperire eſt.

Eccleſia conſtruitur.

» Rudolphus verò ſomnii, quod viderat, recordatus, regularem inibi vitam inſtituere geſtiens, Heimonem quemdam regularis vitæ ſecundùm Auguſtinum, * idoneum loco præfecit ; cui & ſeipſum obedientiæ voto obligavit.

Heimo primus loci Præpoſitus erat & S Lucii inſimul.

* Secundùm regulam S. Auguſtini.

» Religione igitur in loco vigente, quam hoſpitalitas permira decoravit, Eccleſia ſancti Lucii, cum divino penitùs deſtituta eſſet officio, quoniam monachi priùs ibi commanentes ejecti fuère, conſilio Magnatum de Conventu Churwaldenſi in locum illum ſunt ſubſtituti, qui dignè Deo famularentur, ac beato Lucio ; necnon & paramenta, & alia neceſſaria de noſtro ibi ſunt, adminiſtrata monaſterio. In temporalibus ergò loco illo, Churwaldenſi ſcilicet, accreſcente, cùm Regulares ab Ordinis ſui ſtatu calcitrarent, Præmonſtratenſis vitæ Ordinem elegerunt * quem mirâ auſteritate uſque ad tempora noſtra ſervare ſtuduerunt.

E Churwaldia mittuntur Religioſi ad S. Lucium Curienſem. Tamē Roggēburgum paternitatis jura exercet in S. Luciū ; fortè quia Abbatem primum illic impoſuit

* Videtur à principio, regulares Canonicos incoluiſſe Churwaldiam & illis deficientibus a regulari viâ, ſucceſſiſſe Canonicos Præmonſ.

» Heimo interim Præpoſitus, amœnitate loci penes ſanctum Lucium, quò Churwaldenſis illuc totaliter conflueret Conventus elaborabat. Sed fruſtra ; beata namque Virgo precibus Rudolphi exorata, & locum illum augmentavit, & Præpoſitum illum ſæpè memoratum, ab utraque Præpoſitura eliminavit, & ad locum redire permiſit.

» Accidit autem, ut Miles quidam Thuringorum gente oriundus, in obſidione Friderici ſemper Auguſti infirmatus, prout leviùs poterat, duceretur domum, quaſi de cognato ſibi aëre meliùs habiturus, ad locum veniret ; ubi de multùm ardua nemorum via dum vellet requieſcere, ultimum emiſit flatum : iſte vivens omnia, quæ ſecum habuit, loco contradidit, & poſt mortem in terram ſuam ituros, quid plura ? de ſuis ibidem ſumere juſſit.

» Sepulto ergò Milite, rogatu ipſius, Rudolphus Frater ipſius Fundator cœnobii, quamvis ſenio laſſus, viam arripuit unà cum ſociis jam defuncti Militis, versùs Turingiam, prout jucundum ſibi fuerat. Venientes *Elwangen*, nocte illâ ibi manſerunt ; ibi Rudolphus Frater febre tam acri correptus, ut nec progredi potuerit, nec regredi domum. Tertiâ demùm die in ſancta confeſſione permanens, communicans carni & ſanguini, & locum, quem fundaverat, ſummo Paſtori, ſuam Dei Genitrici commiſit animam. Erat tunc temporis maxima populi frequentia, conventus Abbatum duorum, Cleri magna pars, qui venerant Feſtivitatis gratiâ invitante. Hi omnes, unà cum Abbate *Elwangenſi*, exequiis tanti viri interfuerunt, corpuſque in maxima reverentia tumulaverunt. Fama mala, quo non aliud velocius ullum mobilitate viget, ad noſtrum ubi devenit cœnobium, maximus ibi luctus pro defuncto Fratre, ſed non minor pro eo quòd ibi non debuerit tumulari, prout ipſe oraverat, eſt exortus.

» Nono ergò jam expleto anno poſt tanti viri, * Henricus quidam & moribus honeſtus, & vitâ compoſitus, motus frequenti Fratrum querimoniâ, ad ſupra memoratum, ubi ſepultus fuerat, venit monaſterium, ibique memorati Rudolphi oſſa difficilè im-

* Supple *obitum*.

Digitized by Google

„petrata ſumens, reportavit ad locum, quem „ſibi ipſe, dum viveret, ad expectandum di„ſtricti examen judicii elegerat. Sepultus eſt „ergò in Eccleſia, ubi divina ſemper reſonant „Officia, in gloria ſtolam ſecundam receptu„rus à Domino, qui regnat in ſecula. Amen.

SERIES PRÆPOSITORUM & Abbatum Churvaldiæ.

Taliter condito ante annum 1156. Churwaldiæ cœnobio inſeruit Rudolphus Fundator primùm Canonicos Regulares, ut inſinuare videtur Chronographus; qui *cum ab Ordinis ſui ſtatu calcitrarent, Præmonſtratenſis vitæ Ordinem elegerunt.*

I.

His ab initio præſtitus eſt Rector Haymo, ſub Præpoſiti nomine. Unde fuerit accerſitus Haymo ille, non innoteſcit. In Chronico legimus è *Churvaldia* ad *S. Lucium* Fratres tranſmiſſos fuiſſe, eiſque ab eodem Churwaldenſi monaſterio de neceſſariis eſſe proviſum. Id utrum factum fuerit ante introductionem Præmonſtratenſis inſtituti, incertum eſt. Ex una parte, Benedictinis in *S Lucio* immediate ſucceſſiſſe Præmonſtratenſes, communis eſt traditio, quam in *S. Lucio* ſtabiliemus; & quæ nullis adverſantibus titulis huc uſque fuit oppugnata: atqui hoc falſum erit, ſi intermedio ſpatio ibi verſatum fuerit Regularium Canonicorum è Churwaldia illuc directum agmen. Ex adverſo, ſi Churwaldenſes Norbertini jam effecti, ſuorum coloniam ad *S. Lucium* tranſmiſerunt, illis inde Paternitatis jus fuerit acquiſitum, quòd tamen à ſeculis penes Roggenburgum ſtetit, Churwaldenſibus non reclamantibus. Ex his ambagibus vix ſolers quiſque & eruditus ſeſe expedire queat. Cæterùm, ignotus, at barbarus Chronices autor, tranſlator itidem vix de nomine agnitus, non tantæ ſunt fidei, ut obſcurâ ſuâ ſcribendi nos remorentur methodo. Itaque ad Præpoſitum Haymonem redimus.

Is Churvaldiam ſimul, cum ſancto Lucio regebat æquâ poteſtate. Poſterioris hujus cœnobii captus amore, vel prioris actus odio, tentavit ad ſanctum Lucium totum transferre Conventum. Sed Rudolphus conſilium ſubodoratus Haymonis, eluſit conatus, & ab utraque eliminavit Præpoſitura. In ejus locum accitus eſt, alter ab Udalrico, quem ordine ponunt immeritò ſecundum. Nam Haymo interiit anno 1156. Aſt improbabile eſt abhinc ad annum 1224. Udalricum geſſiſſe Præfecturam Churwaldiæ, ſpatio ſcilicet annorum ſeptuaginta. Ex notitia igitur magis quam ex rei veritate venit poſt Haymonem

II.

Udalricus, ad quem Innocentius III. anno 1200. Bullam confirmatricem cœnobii Churwaldenſis, inſcripſit. Inſolentiùs in Prælatum rebellantes Fratres Converſi, illum exulare coëgerunt ad tractum Tigurinum, ubi *Riethenſi* monaſterio ædificato, quòd nunc occupant Tigurini, Urſpergam ſe recepit, ibique anno 1224. morte conſumptus eſt.

III.

Swigerus poſt ultroneam Udalrici abdicationem electus eſt in Præpoſitum Churvaldiæ anno 1210. Ad annum 1237. Udalrico tùm epiſcopo Curienſi, protelavit dies ſuos.

IV.

Bertholdus vixiſſe legitur anno 1257. temporibus Henrici Curienſis epiſcopi. Ad annum 1282. vitam protendit & regimen. Hâc enim ætate obtinuiſſe referunt Faſti, in publico judicio *ſolamen Arckos* in urbe Curienſi, cum ædificiis ſuis. Quid per *ſolamen Arckos* intelligi debeat, hæremus. Fortè *ſolanum*, id eſt fundum terræ, ſcribere voluit: niſi malis per *ſolamen*, innuiſſe *Refugium*, ſive domum ſolatii, *Arckos* dictam, in qua ægri, aut ab ægritudine convaleſcentes, ſolatia inveniebant.

V.

Udalricus II. de ſolo notus nomine.

VI.

Bertholdus II. in actis 1307. & 1309. paſſim occurrit, ſed jam exautoratus; nam

VII.

Conradus ab anno 1299. emit prædia *Befreug*, & *Fontana*, & anno 1305. Parochiam in *Baltzer* commutavit in Parochiam de *Veldſperg*, confirmante Sifrido epiſcopo Curienſi.

VIII.

Jacobus memoratur in actis annorum 1320. 1321.

IX.

Joannes, de conſenſu Fratris Udalrici epiſcopi Curienſis, Veldſpergenſi Eccleſiâ inveſtitur 3. Kal. Julii 1341. per plebanum S. Martini Curienſis.

X.

Conradus II. vixiſſe legitur annis 1356. & 1361.

XI.

Udalricus III. obiit anno 1374.

XII.

Geruncus anno 1395. vitâ defungitur.

XIII.

Udalricus IV. ad annum 1406. in vivis egiſſe legitur.

XIV.

NICOLAUS anno 1415. eſſe deſiit.

XV.

CONRADUS III. humanis eximitur anno 1431.

XVI.

GEORGIUS in Præpoſitum aſſumptus anno 1431. Abbas inauguratur primus anno 1446. & ad annum 1461. geſſit infulas, eaſque ornavit decore virtutum.

XVII.

LUDOVICUS die 26. Aprilis anni 1461. electus Abbas, à Joanne *Neu* Suffraganeo epiſcopi Curienſis benedicitur. Undecimo ab inſtallatione ejus anno combuſtum eſt monaſterium, & à Ludovico reſtitutum. Poſteritatis memoriæ, inſcriptione incisâ ſaxo in poſteriori parte altaris principis, conſignavit opus ſuum, his verbis. *O mundi Domina: Fratrem* Ludovicum de Landavia *reſpice benigna Abbatem, ejuſque munera digna, chorum cum campana datum hocque opus tibi gratum. Capita deaurata, Jeſu cum Matre tibi donata; cum Cruce argentea, Evangelii textum aſpice pia. Anno milleſimo quadricenteno ſeptuageno ſepteno.* Obiit anno 1488.

XVIII.

JOANNES *TR-STBERGE* die 13. Martii 1488. electus, perfecit ædificia, & templum omni numero abſolutum fecit conſecrari 29. Septembris 1502. ab Henrico epiſcopo Curienſi. Turrim inſtruxit campanis quatuor anno 1519.

XIX.

GERARDUS BEUZIUS à Capitulo electus, diù multùmque laboravit difficillimis temporibus, non tantum pro ſalute ſuæ Abbatiæ periclitantis, ſed etiam pro deffenſione Abbatiæ S. Jacobi in Prettigoia. Tres ſucceſſivè Prælatos, viros fortes, & ad tolerantiam armatos illic inſtituit, qui inhiantem Eccleſiæ patrimonio hæreſim compeſcerent: ſed poſt multos agones, octo judiciorum fœdere aſſumpta eſt Abbatia, pulſus Abbas; ejecti Canonici, & in Prætorium immutata eſt Religioſa domus anno 1527. & 1528. Ipſe autem Gerardus calamitatum teſtis & ſpectator doloroſus, deſiit vivere 5. Auguſti 1536.

XX.

FLORINUS *JANNUT* S. Lucii Canonicus, ex Paſtore Beneduranio aſſumptus Abbas 15. Septembris 1536. conditionibus iniquis ſuſceptus ab incolis, luctuoſos egit dies, per annos tredecim in aqua brevi & arcto pane, & mortuus eſt.

XXI.

MARTINUS *BUFF* pſeudo-Abbas ab incolis electus & intruſus, per abuſum poteſtatis bona monaſterii divendidit, & Florino violenter exturbato de ſua ſede, nonniſi ægrè, ad Friſonum juſſa, alimentarem ſuſtentationem elargitus eſt.

XXII.

EBERHARDUS *RINKH*, Sacerdos ſæcularis & Capellanus in *Kazis*, à quatuor Commiſſariis Auſtriacis & totidem ſelectis Griſonibus, Prælaturæ impoſitus, per Abbatem Roggenburgi ad Ordinem, dein ad profeſſionem admiſſus, ab eodem confirmatur. Sed inſtallarunt ſuo more, & peſſimâ formâ ruſtici, nec meliore rexit perſonatus utcumque Abbas, qui finem vivendi fecit anno 1562.

XXIII.

NICOLAUS *JANATSCH* ſecularis Sacerdos parochus in *Sevis*, ſimili, quo prior, modo electus, & à ſeculari poteſtate inſtallatus, providè gubernavit, & anno 1580. defungitur.

XXIV.

JOANNES *WYSSMAN* Roggenburgenſis monaſterii Canonicus, obiit anno 1589.

XXV.

SYLVESTER *SCHROFF* S. Lucii Canonicus die 29. Januarii 1589. inveſtitus Abbas, præfuit & obfuit annis ferè decem. Eo decedente, & ad paupertatis anguſtias arctata Curwaldia, judicavit Pater Abbas Roggenburgi Abbatialem titulum ad tempus ſuſpendendum eſſe, & providis Adminiſtratoribus curam monaſterii delegandam. Ergo Patrem

XXVI.

MICHAELEM *JAGER* Adminiſtratorem deputavit, qui biennio Eccleſiam utiliter rexit, eique mortuo ſubrogavit

XXVII.

MICHAELEM *PROBST*, quem Roggenburgenſe Capitulum 7. Martii 1610. ad infulas ſuas evocavit. Illi ſubſtitutus eſt

XXVIII.

P. JOANNES *BUCKH*, Prædicator fervidus, qui ut affluentes Catholicos paſceret verbo Dei, ſuggeſtum junxit Eccleſiæ parietibus externis, unde populos avidiùs accurrentes edocebat. Illi ſucceſſit

XXIX.

GASPARUS *KECK*, ad Parochiam de *Wiſenbach* tranſlatus anno 1613. & ibidem peſte ſublatus eſt.

Digitized by Google

XXX.

Carolus Berzius in locum Gaſpari penè ſuffectus, violentâ hæreticorum manu extruditur, & Jodocum Gantnerum Prædicantem immittunt, qui per annos tres & ſemi illic commoratus, Dei maledictionem palàm expertus eſt, ſpectris nocturnis diurniſque exagitatus; pecorum ſubitaneas mortes, agrorum ſterilitatem paſſus; unde ad deſperationem actus ferè, loco ceſſit & regimini. Ad ſanctam regulam præco Evangelicus, ut aiunt, inſtitutus à Magiſtratu, redivivis timoribus, & ſpectorum renaſcentibus ideis adeò turbatus eſt mente, ut per feneſtram ſe præcipitem dederit. In deſertam Eccleſiam continuò Joannes Curienſis epiſcopus induxit P. Georgium *Haberlin*, de Patris Abbatis conſenſu, anno 1622. qui terriculamenta ab hæreticis & malevolis venditata, & ab ingreſſu removentia, flocci faciens, fide munitus, & advolantium ad campanile candidarum columbarum adventu præſagio roboratus, riſit nocturnos lemures, imò nullos vidit; audivit nullos; ſpectra enim, inquiebat, veris poſſeſſoribus non ſolent inſidiari, ſed malis. Ad miraculum paſſim divulgabatur habitatio pacifica Patris Georgii in Curwaldiæ cœnobio. Concurrebant ad illum vicini, vel famâ ſanctitatis, vel ſtudio curioſitatis allecti; & illos, arreptâ occaſione dicendi, de religione, de moribus, de fide erudiebat aſtantes. Libertatem zeli ſuccendebat Archiducis Leopoldi protectio liberalior. Is ab anno 1621. pro reſtitutione bonorum & proventuum Churwaldiæ, & S. Jacobi in Valle Portania adverſùs Rhætos moverat litem æquiſſimis ſubnixam gravaminibus. Illa utcumque elevat ex poſt facto Bernenſis Hiſtoriographus Michaël *Stettler*, & Principem demulcet ratiunculis petitis quamplurimùm ex infideli Adminiſtratorum œconomiâ; qui vel prodigâ venditione, vel ex oppignoratione indiſcreta, ſubſtantiam domûs ſic exhauſerant, ut cæteri ſponte fugam arripuerint, fame cogente & inedia. Addit horum receſſu plebem Paſtore deſtitutam, à Magiſtratibus repetiiſſe miniſtros, qui ſollicitudinis Paſtoritiæ onus in ſe ſuſcipientes, reſiduam monaſterii hæreditatem, ut leges ferebant æquitatis, adierunt ad ſuſtentationem vitæ; integram nihilominùs ſervantes ſuppellectilem ſacram; templi ſtructuræ invigilantes & incolumitati. His coloribus Apologiſta Bernenſis temperat alienæ perfidiæ facinora, & ne violentiæ imputent proſcriptionem Abbatis Gerardi, ultroneæ eam adſcribit ceſſioni. Falſò orbatam Paſtore Catholico Churwaldiam obtendit, cùm nuſquam vacaverit Religioſis, niſi quando inſtantes verbo Dei, protervia hæreticorum ſubmovit.

XXXI.

Jacobus *Rauch* Theologiæ Licentiatus anno 1628. Adminiſtrator ab Abbate Roggenburgi inſtitutus, triennio ab adminiſtratione ſuſcepta in Abbatem Roggenburgi ſublectus eſt; ſed ante aditam poſſeſſionem peſte correptus, occubuit 20. Januarii 1630. unà cum ſocio P. Chriſtophoro Molitore, communi ſepulchro Churwaldiæ tumulati.

XXXII.

Joannes *Widenman de Underrieden*, obiit Roggenburgi apoplexiâ tactus.

XXXIII.

Georgius *Haberlin*, de quo ſupra quique Adminiſtrator ad tempus Curwaldiæ exstiterat, per ſe regimen geſſit ab anno 1640. ad annum 1653. magnâ laude, utilitate pari.

XXXIV.

Christianus *Hauptman*, parvo tempore conſummatus, obiit anno 1655.

XXXV.

Joachimus *Hoehenegger* adminiſtrationem iniit 3. Jan. 1657. obiit anno 1659.

XXXVI.

Godefridus *Berthelin* præfuiſſe legitur ad annum 1666.

XXXVII.

Bernardus *Buecher*, obiit anno 1682.

XXXVIII.

Christophorus *Strom* Canonicus Marchtallenſis ad annum 1598. gubernavit.

XXXIX.

Franciscus *Keser* Canonicus Roggenburgenſis ad an. 1700. clavo inſedit.

XL.

Alexander *Cramer* Canonicus Urſpergenſis, obiit die 29. Maii 1704.

XLI.

Gilbertus *Othsmann*; cui ad S. Lucium tranſlato ſucceſſit 5. Decembris 1713.

XLII.

Udalricus *Poller* Roggenburgenſis Canonicus; hodiedùm inter collatrantes hæreticos reſiduum Norbertini patrimonii ſervat, & adminiſtrationem moribus honeſtat religioſis, ad Religionis argumentum.

Digitized by Google

CURWALDIA INFERIOR.

Curwaldia Parthenon. Fil. Curwaldiæ virilis. In eiſdem Diœceſi. & Circaria.

CUrwaldiæ virorum penè adhærebat, vel unico lapidis jactu diſtabat Parthenon, idem & Hoſpitale. A ſeculis ab Ordine avulſus eſt. Ætate Layruelii viſebatur turris ſarta tecta; ſacellum autem, cæteræque ædes ſine tecto, temporum injuriis patebant. Illud Parthenium invaſerunt Rhæti, filiam matremque uno impetu deglutientes. Hæc habemus ex Collectionibus Layruelii & ex monumentis tranſmiſſis.

CURTIS DOMINARUM.

Curtis Dominarum. Fil. S. Nicolai Furn. Diœceſis Ipreaſis. Circaria Flandria.

1167.

ABbatiæ S. Nicolai Furnenſis contiguum, & adjacens monaſterium habuerunt Sanctimoniales, ab inducta Ordinis Præmonſtratenſis diſciplina. Hugo, magni nominis Abbas, ad prælaturam Furnenſem evectus, circa annum 1167. ut ſuos à ſeculari ſtrepitu faceret immunes, conſilio, & auxilio Deſiderii, Tarvanenſis epiſcopi, & Philippi, Comitis Flandriæ, Abbatiam ex oppido Furnenſi, ad campeſtrem locum orientalis plagæ tranſtulit, & Sanctimoniales ad villam de *Hem*, vulgò *Hoſten vrouven*, appellatam latinè *Curtis Dominarum*, ſtructo priùs habitaculo, juſſit ſecedere, ut liberiùs contemplationi vacare poſſent.

Suaviſſimâ piæ converſationis fragrantiâ Sanctimoniales non plebeiorum modò, ſed & Principum animos ſic demulſerunt, ut Philippus Alſaticus, Flandriæ Comes, & Gertrudis ejus ſoror, Amædei, Morinorum Comitis uxor, variis beneficiis eas fuerint proſecuti. Quin & ipſa Gertrudis, conjugi ſuperſtes, ad ſocietatem, vitæque regularis contubernium allecta, reſiduum in Parthenone exegit vitæ tempus.

Prioriſſarum Eiwildis, & Mathildis meminit Furnenſe Necrologium. Chriſtinæ Prioriſſæ S. Nicolai Furnenſis inſcripſit Diploma Urbanus III. anno 1185. quem ſupremum ne dixeris florentiſſimi Aſceterii annum. Exiſtentis adhuc Parthenonis, ſub annum 1480. valida ſuppeditat argumenta Furnæ Hiſtoriographus Petrus de *Vaghenare*, quibus refragari non auſim. Vide Probat. à col. ccccclxxviij. ad col. ccccclxxix.

CUSEMAR.

Cuſemar. Fil. Dockingæ. Diœceſis Groningenſis Circaria Friſia.

NObilis Sanctimonialium Præpoſitura, *Cuſemar*, apud Fredewoldios, in Diœceſi quondam Trajectenſi, nunc Groningana, ſurrexit, anno 1214. authore & Fundatore Thoma Abbate Dockingenſi primo. A nomine loci, in quo ſtructus eſt Parthenon, ſuam ſortitus eſt denominationem, quam immutavit Fundatoris pietas, in appellationem *Porta ſanctæ Mariæ*, ſub qua audiit apud poſteros.

Eâ ſanctitate florebat Parthenon feris etiam temporibus, virtuti & Religioni infeſtis, ut Sibrandus Leo videns obſervantiam regularem paſſim in monaſteriis labeſcere apud Friſios, illo ſe receperit, ut extremos vitæ dies, dimiſſo Menaldomenſi Paſtoratu, tranſigeret, vitamque ad Sanctimonialium exempla inſtitutam, clauderet morte beatâ; quam re quidem ipſa illic obiit, die 22. Junii 1578.

Tanti viri ſepulchrum, Præpoſituræ caſu obrutum, acervis lapidum penè contegitur. Manus ſacrilega, quæ ſacris invidens, ſancta quæque prophanavit, non pepercit Doctorum monumentis. Vir memoriæ inſignis, Præpoſituræ apud incolas Cuſemariæ nomen tranſmiſit ad nepotes.

CZARNOVANS.

Czarnovan. Fil. S. Vincentii Wratiſlav. Diœceſis Wratiſlav. Circaria Polonia.

ANno circiter milleſimo ducenteſimo, Ludmilla, uxor Meſconis, Ducis Oppolienſis, & mater Ducis Caſimiri, Parthenonem in *Ribnik* ſtruxit, ac dotavit. Steterunt illic Sanctimoniales, donec Dux Caſimirus, maternæ pietatis hæres, ad petitionem virginei Conventus, illas in *Bozidon*, ſeu domum Dei, quæ & uſitato idiomate *Czarnovans* dicitur, tranſtuliſſet, anno 1228. Omnes donationes, tam in hæreditatibus, quàm in libertatibus illæſas conſervans Princeps, homines in villis, à Fundatrice traditis, commorantes, ſub juriſdictione Præpoſiti taliter conſtituit, ut non niſi ab ipſo judicarentur, niſi cauſa, vel exceſſus ad Ducis tribunal, ex ſua natura, forent referenda. Primordiales haſce tabulas confirmavit Wladiſlaus, Dux Oppoliæ, anno 1260. ſedens in Capitulo Fratrum & Sororum beati Auguſtini, Præmonſtratenſis Ordinis, in *Bozidom*. Eas jam antea innovaverat Henricus,

Digitized by Google

Dux Sileſiæ & Cracoviæ, uti Tutor, & Adminiſtrator Ducis Caſimiri, ſui nepotis, & publico Diplomate confirmationem evulgaverat, anno 1234.

Parthenon iſte Patrem agnoſcit Sancti Vincentii Wratiſlavienſis Abbatem. In antiquioribus documentis veſtigium Paternitatis iſtius haud legitur. Indiculus Circariarum, à Layruëlio & Pagio relatus, Paternitatem Abbati Præmonſtratenſi adjudicat. Nihilominùs ab antiquis retrò temporibus ad San-Vincentianum Abbatem neſcio quo titulo, tranſivit. Immò etiam, ſi moderno Præpoſito ſit fides, ipſius prædeceſſores à nutu Wratiſlavienſis Abbatis abſolutè pendebant.

Pace tamen illius dixerim, amovibilitas iſta in Præpoſitis contradicit antiquæ Ordinis diſciplinæ, propriiſque Czarnovanſii repugnat documentis. Quomodo enim proprio nomine Dominicus, Præpoſitus in Bozidom ſtetiſſet judicio, & arbitris permiſiſſet deciſionem litis circa decimas in *Wroblin*, & *Schabiſchow*, de qua contendebat cum Thoma, epiſcopo Wratiſlavienſi, & Harohilibco, Lubenſi Abbate, Ordinis Ciſtercienſis, anno 1283. Quomodo Willelmum San-Vincentianum Abbatem compromiſſarium nominaſſet, ſi manualis tantùm Czarnovanſii fuiſſet Superior, & ad Prælati voluntatem amovibilis? Quare Præpoſito momentaneo Duces Oppoliæ, anno 1325. 1328. 1356. ſua inſcripſiſſent Diplomata? Eccur Urbanus VI. anno 1382. Bonifacius IX. 1392. Bullas ſuas obedientiario Præpoſito petenti conceſſiſſent, ſi abſque Abbatis Wratiſlavienſis annutu, nec petendi titulum, nec recipiendi jus, more ſubditorum, non habuiſſet? Prorſùs arrogans & inſolita eſt inferioris, poſtulatio, quam Superioris non approbat authoritas.

Ergo ne vim faciamus primogenio Ordinis ſpiritui; ne Principum, ne Pontificum detrahamus honori, dicendum Præpoſitos Czarnovienſes non inſtantaneâ, non manuali, non precariâ authoritate præfuiſſe Parthenoni. Dicendum, ad vilipendium dignitatis, & ad Ordinis injuriam anteceſſores colla ſubdidiſſe jugo, quod per duo ad minùs ſecula Patres eorum portare nec debuerunt, nec potuerunt.

Quomodo Vincentiani Abbates ſeculis labentibus, quove anno jus illud in Præpoſitos Czarnovienſes invaſerint, necdum mihi compertum eſt. Impoſitum impatienter ferebat onus Balthazar de *Gerbert*, iteratiſque conatibus excutere à ſuis humeris ſervitutem tentavit. Præpoſiti viribus ſuas junxere vires Canoniſſæ, in ſpiritualibus, & temporalibus, ex variabili Superiorum ſucceſſione graviter imminutæ; eòque tandem juſta conquerentium cauſa deducta eſt, ut ad pacificationem ineundam per compoſitores, delectum ſit à partibus Zabrdovicenſe monaſterium pro congreſſu. Convenerunt hinc inde judices: comparuerunt actores, anno 1677. ventilata ibi, ſed non finita fuit cauſa. Rursùs in Strahovienſi monaſterio hinc inde agitata eſt cauſa, anno 1681. & illic ex utriuſque partis conſenſu, in hunc modum lis dirempta eſt.

1°. Czarnovienſis Præpoſitus, pro ſe, & ſucceſſoribus ſuis, perpetuò & irrefragabiliter agnovit D. Andræam *Gebel*, Abbatem Sancti Vincentii, ejuſque ſucceſſores, canonicè electos, Patres Czarnovanſii, & ut tales declaravit ſemper agniturum.

2°. Abbas S. Vincentii viciſſim declaravit modernum Czarnovanſii Præpoſitum, ejuſque ſucceſſores legitimè intrantes, tanquam perpetuos, inamovibiles Prælatos, & uti tales ſemper agniturum promiſit.

3°. Præpoſiturâ vacante, ne fortè minùs apta, & qualificata perſona irrepat, reſervavit ſibi Vincentianus Abbas, ſuiſque ſucceſſoribus, jus præſentandi duos vel tres ſuæ Canoniæ profeſſos, vitâ, moribus, & ſcientiâ probatos, & ad utrumque regimen, ſuo, & monaſterii ſui calculo aptos, & electos, quorum unum tenebuntur Virgines in Præpoſitum aſſumere, & maximè illum, quem Abbas ſpecialiter commendarit; niſi contra ejus perſonam rationabiles excluſionis cauſas allegent: tunc enim alium è tribus præſentatis, quem ſecundùm Deum & conſcientiam judicaverint magis idoneum, poterunt eligere.

I.

His pactis, ab utroque Capitulo approbatis & ſignatis, P. BALTHAZAR DE GERBERT inſignia pontificalia ad ornamentum ſuæ Prælaturæ, & in ſignum recuperati ſplendoris à quo anteceſſores exciderant, requiſivit ab Alexandro VIII. eique monaſterii ſui prærogativas, Præpoſiti in Provinciæ Comitiis jura ſedendi inter Prælatos expoſuit. Magnum addidit hinc Religioni inter acatholicos verſanti, acceſſurum honorem, & magnam in deliberationibus reverentiam, ſi in conſeſſibus more Prælatorum ornatus aſſiſteret, & publicas in Eccleſiis functiones, mitrâ & baculo inſignitus exerceret. Petitioni Balthazaris, de Cardinalium voto, annuit Pontifex, & omnes Abbatiali dignitati annexas functiones & præeminentias illi, & ſucceſſoribus ejus, gratiosè conceſſit, quinto Idus Januarii 1695.

Plurima ad monaſterii utilitatem geſſit Præpoſitus Balthazar. Clauſtrum à fundamentis exſtruxit. Duas domos, unam Brigæ, alteram Oppolii emit, & adjunxit Fundationi. In publicis Comitiis ſæpiùs Aſſeſſor, & à Statibus ſuperioris Sileſiæ deputatus ad Cæſarem Orator, reipublicæ negotia ſtrenuè procuravit. Præmaturâ morte, anno ætatis ſuæ 53. die 8. Julii abreptus eſt, orbis redempti 1695.

II.

THOMAS SCHAFFAROZECH, 17. Auguſti ſucceſſor Balthazaris creatus, protinùs ab electione renuntiatus eſt publicorum Comitio-

Digitized by Google

rum Aſſeſſor, diem vidit ultimum anno 1712.

III.

HONORATUS *KEMER*, 2. Julii electus, fato fungitur 1714.

IV.

LUDOVICUS DE *QUAST* 17. Maii electus, vivendi fecit finem anno 1725.

V.

EUSTACHIUS *FRITSCH*, S. T. D. 13. Junii concorditer electus, vir ſingulari ſcientiâ & rerum gerendarum peritiâ decoratus, Collegio viginti quinque Canoniſſarum modo & utiliter præeſt.

PAROCHIÆ.

Czarnovans, data à Duce Caſimiro, ab anno 1228. in commutationem *Rybnik*, ſub patrocinio *Corporis Chriſti* conſecrata.

Zelaſna, ab eodem Principe donata, ſitum habens in ſede Oppolienſi; habet filialem in *Nievodnik*.

In Villa-Lani, in ſede Koſlenſi, ab eodem Principe conceſſâ.

Wroblin, in ſede Glogovienſi, ab eodem Principe donata.

Friderſdorff, alias *Biedrzichovice*, cum filiali *Rotgendorff*, in ſede Glogovienſi.

Broſeoz, in ſede Glogovienſi.

Valec, in ſede Glogovienſi.

Roskoohow, in ſede Glogovienſi.

Schurgaſt, in ſede Oppolienſi, cum filialibus *Arnſdorff*, & *Karbiſcdoff*.

Magno-Dobrzen, ex donatione Principis, Boleſlai, Ducis Oppolienſis, anno 1325.

Brinitz, in ſede Oppolienſi.

Chroſcina, cum filiali *Camprachtitz*, ex largitione Rudolphi Imperatoris. Vide Prob. à col. cccclxxix. ad col.

C Z O R N A.

Czorna. Fil. Gradicii. Diœceſis Jaurinenſis. Circaria, Hungaria.

AD lacum Neuſeldenſem, in Comitatu Sopronienſi, vulgò *Edenbourg*, non procul à civitate Jaurinenſi, & in oppido Czorna, Præpoſituram Ordinis Præmonſtratenſis, S. Michaëli nuncupatam fundaverunt, anno circiter 1180. Stephanus & Laurentius, fratres germani, Comites ab *Oſchl*, filii Comitis de Czorna Laurentii. Dotem auxit munificus benefactor, ex eadem ſtirpe ſatus, Comes Michaël ab *Oſchl*, anno 1230. Hunc æmulati Joannes de Kaniſa, archiepiſcopus Strigonienſis, Nicolaüs de Kaniſa, Thavernicorum regalium Magiſter, (a) Stephanus de Kaniſa, Janitorum regalium Præfectus, anno 1399. variis fundis dotavere Præpoſituram. Privilegiis eam certatim decorarunt Reges, & regii ſigilli cuſtodiam, ad acta publica, commiſit Præpoſitis Rex Sigiſmundus, anno 1393. Id juris antiqui Diætales Hungariæ congreſſus nuperis confirmarunt articulis.

Jus vitæ, & necis exercent quoque Præpoſiti in omnes facinoroſos, qui intra prædiorum cœnobii fines delinquunt; & hanc juriſdictionem, ex conceſſione Regum derivatam, firmavit ſuo Diplomate Ludovicus II. anno 1520. Ad monaſterium *Grotesbay* Czornam filiali dependentiâ reſpexiſſe ſcribit in ſua Optica Layruëlius. Niſi ad primævam ſubjectionem attendat, falſum dixiſſe colligimus ex decreto Capituli generalis, anni 1294. per quod Paternitas Czornæ, quam *Zornam* appellat, Abbati Zabrdovicenſi fuit adjudicata. Excidit ab ea, anno 1570. dum junctis viribus hæreſis Lutherana, & Calviniana in Regno Hungariæ tumultuans, Religioni ſimul & Regi fatale indixit bellum, ſacra omnia diripuit, invaſit Præpoſituram, ejecit Canonicos, & bona illius fecit juris ſui, ſine jure.

Pacatis, ſub annum 1574. turbidis Hungariæ rebus, Præpoſitura fuit à Rege collata Matthæo de *Galambok*, Canonico Strigonienſi, de gente Petrina, à quo ad ſeros generis Petrini nepotes ſucceſſivâ traditione migravit, donec anno 1694. accedente gratioſo Leopoldi I. Imperatoris aſſenſu, ſereniſſimus ſacri Romani Imperii Princeps Paulus *Eſterhazy* de *Galantha*, perpetuus Comes de *Trakno*, Regni Hungariæ Palatinus, Comitum de *Kaniſa*, & *Oſchl* illuſtris ſurculus, illam jure poſtliminii reſtituit Ordini, & in manibus Patris Franciſci à *Schollingen*, Abbatis Pernecenſis, Cæſareæ Majeſtatis, & Statuum Auſtriæ Conſiliarii, viri de Republica, de Principe, de Ordine benè meriti, conſignavit ſolemnibus tabulis, die 29. Martii 1694. cum poſſeſſionibus ad Præpoſituram pertinentibus.

Pernecenſe monaſterium, in anguſtiis & egeſtate poſitum, hanc Præpoſituram Abbatiæ Gradicenſi, cum ſuis juribus paternis reſignavit, mediante ſummâ quinquaginta novem millium florenorum, ſub beneplacito Capituli Provincialis, ſedentis Gradicii, anno 1710. venditionem approbante Cæſare.

I.

Præpoſituræ gubernaculis illicò admotus eſt Pater ROBERTUS SANCTUS, antea Gradicenſis Prior: quo ad Abbatiam Gradicenſem aſſump-

(a) Officium eſt in aula Hungarica, cujus Ludovicus I. in Decretis anni 1351, & Sigiſmundus, an. 1435 meminere. Illorum Magiſtrorum eſt, motas de civitatibus liberis dirimere lites. Tavernicum Præfectum appellat & *Camerarium* Rogerius, de *deſtructione Hungariæ per Tartaros*, cap. 10. & potentiſſimis Regni proceribus illum accenſet.

to,

to, ſuffectus eſt ei, anno 1722.

II.

P. Richardus *Wratzlawsky*, Canonicus Gradicenſis. Vide Prob. à col. ccccxcix. ad col. cccccij.

DEI-LOCUS.

Dei Locus Fil. Vallis ſecretæ. Diœceſis Senonenſis. Circaria Franciæ.

ANno MCXXXII. Ludovicus cognomento Craſſus, Francorum Rex, pietatis inſtinctu, *Dei-locum*, vernaculè *Dilot*, ad conſtructionem monaſterii tradidit Canonicis ibidem *religioſè viventibus*, è Valle-ſecreta deductis, qui ad Regis votum anguſtas nemoris fauces, veteri Caſtro adjacentes *Arx* dicto, intra Diœceſeos Senonenſis diſtrictum, quinque à Senonibus, binis à Brienone horis diſſiti, incoluerunt. Magno Principe, minor liberalitas, non tulit ab origine, numeroſam illic Fratrum evocari turbam, ſed pauci ſub Prioris Joſberti regimine acciti ſunt ex Valle-ſecreta, quos Henricus Senonenſis archiepiſcopus paterno ſuſcipiens affectu, canonicè inveſtivit, & addititiis auxit conceſſionibus. At quoniam nec pluribus ſuſtentandis Canonicis, nec Abbatis ſupportando honori, pares adhuc erant, intra Prioratûs arctam denominationem, juſſit illos contineri uſque dum volente Deo, poſſeſſionibus & numero Fratrum, domus excreviſſet. Quo potiſſimum anno tenuis domuncula, in Abbatiam adoleverit, incertum eſt, certum nihilominùs, ab anno 1147. præfuiſſe Dei-loco Garnerium Abbatis inſignitum titulo & nomine, cui Eugenius III. Bullam inſcripſit confirmatricem bonorum & ſtatûs Abbatiæ. Eodem vocabulo compellavit Eſtaldum, Anaſtaſius IV. in ſuo Diplomate anni 1154. & ab his ad poſteros indeclinente traditione, manavit acquiſita dignitas, quam ne adventitia Commendatariorum propago extinxit, quamvis ad mediocritatem priſtinæ reduxerit conditionis.

Claruiſſe ab exordio virtutibus, doctrinâ claruiſſe primos Dei-loci incolas teſtatur Guidonis Senonenſis archiepiſcopi Charta, qua Eccleſiam S. Pauli in Senonenſi ſuburbio conſtitutam, tranſcribit Dei-locenſibus ex *conſideratione Religionis & honeſtatis* quibus fulgebant. Teſtatur etiam porrecta ad exteros ſuæ Religionis celebritas, & inſertus ſuæ fœcunditatis ſurculus in Abbatia Novem-fontium, quæ ſub S. Gilberti nomine paſſim audit. Sed hoc maximè argumento commendanda venit Dei-loci Religio, & primorum habitatorum converſatio ſancta, quod S. Thomas Cantuarienſis archiepiſcopus, ſede ſuâ pulſus & regno, contubernio delectaretur Dei-locenſium, ad quos frequens divertebat, ut ſacri convictûs dulcedine amaritudinem temperaret exilii. Dum hoſpes apud eos moraretur beatus Archipræſul, fabricam Eccleſiæ ad faſtigium adductam, ſolemni inauguratione conſecravit anno 1168. die 10. Maii. Abbatum elenchum magnâ ſui parte truncatum exhibent Dei-locenſes Canonici, vel propriâ, vel prædeceſſorum oſcitantiâ, necdum reſtitutum. P. Mauritius *du Pré* ſcriniorum Ordinis accuratus, quantum ætas illa ferebat, explorator, fuſiorem contexuit, ſed chronologiæ notis, & geſtis Prælatorum penitùs inanem, emendatum utcunque ex alienis cartophylaciis, tibi ſubjicio lector.

I.

Ornulfus, cujus mortem Necrologia conſignant ad diem primum Aprilis, & primum Dei-loci Abbatem nuncupant. De illo in Vita S. Gilberti Abbatis Novem-fontium in Alvernia, plura leges.

II.

Garnerius ad quem Eugenius III. anno 1147. confirmationem proventuum & protectionis Apoſtolicæ benevolum Diploma tranſmiſit.

III.

Astaldus ab Anaſtaſio Papa IV. pari privilegio donatus eſt anno 1154.

IV.

Balduinus ab Alexandro III. Bullam impetravit anno 1163. innovantem prædeceſſorum ſuorum privilegia.

V.

Hugo Canonicus Corneoli, poſtulatus eſt ad Dei-locenſem Abbatiam, ante annum 1184. & anno 1189. ad Cuiſſiacenſem tranſlatus eſt.

VI.

Leodegarius anno 1195. agebat in vivis.

VII.

Petrus, anno 1215.

VIII.

Robertus, anno 1219.

IX.

Hugo II. quem San-Martinenſis Abbatum elenchus Abbati Galtero de Regia-valle, ſuffectum refert anno 1228.

X.

Arnoldus anno 1234.

XI.

PETRUS juramentum ſuum præſtitit Gualtero Senonenſi archiepiſcopo anno 1244.

XII.

WILLELMUS & ſequentes quatuor idem ſacramentum in die, ſed non notato, ſuæ inaugurationis præſtiterunt.

XIII.

PETRUS II.

XIV.

NICOLAUS.

XV.

NICOLAUS *MARANDEUR* Canonicus Præmonſtrati.

XVI.

ISAMBARDUS.

XVII.

MILO.

XVIII.

JOANNES *ADENET* vivebat anno 1463.

XIX.

THOMAS *TUTAU* regebat anno 1483.

XX.

JOANNES *BOYEAU* anno 1509.

XXI.

STEPHANUS *PARIGOT* anno 1529.

XXII.

JOANNES *MESMIN DE SEGAULT* Commendatariorum primus anno 1541.

XXIII.

ROBERTUS *PELVE'* epiſcopus Palmacenſis anno 1572.

XXIV.

LUDOVICUS *PRIEUR* anno 1593.

XXV.

CONRADUS *GAUDRY*, anno 1602.

XXVI.

STEPHANUS *CORNARD* anno 1607.

XXVII.

JOANNES *GOUSSEVILLE* anno 1615.

XXVIII.

HENRICUS *DE VIGNOLLES* anno 1636.

XXIX.

LUDOVICUS *DURAND DE THURY* anno 1666.

XXX.

LUDOVICUS *JACHIET* anno 1699.

XXXI.

LUDOVICUS ANTONIUS *DE VILLEFORT* à Rege nominatus anno 1700.

PASTORATUS.

Binos habet & utroſque in Diœceſi Senonenſi, alter *Buſſy*, *Paroy* alter dicitur. Donationem gemini hujus beneficii confirmavit Guillelmus archiepiſcopus Senonenſis.

Vide Probat. à col. ccccij. ad col. ccccIV.

DEI-VILLA.

Dei-Villa. Fl. Caſa Dei. Diœceſis Aquenſis. Circaria Vaſconiæ.

* Stephanam Bigerrenſem Comitiſſam appellat Pratanus.

IN Diœceſi Aquenſi, ſeculo XIII. auſpicante, Abbatiam Dei-Villæ vulgò *Duvielle*, in Novempopulania erexit, dotavitque Navarrus, Raymundi Arnaldi Vice-comitis Aquenſis, & Matellæ * filius. Hic à pueritiâ in Combæ-longæ monaſterio educatus, ibidem habitum Præmonſtratenſem induit, & vota nuncupavit Deo. Natalium ſplendorem virtutibus tranſcendens, Abbas Combæ-longæ renuntiatus eſt, & ſuam dignitatem ſic moribus & doctrinâ decoravit, ut ſuis norma vitæ foret, & Albigenſibus hæreticis in conflictu terror.

Poſt obitum Laurentii epiſcopi Conſeranenſis, ad populi & Cleri votum Cathedræ epiſcopali imponitur Navarrus. Pro ſua in Ordinem & Eccleſiam beneficentia, Præſul inauguratus, Abbatiam Ordinis noſtri anno 1209. in ſua Diœceſi inſtituendam curavit, ut ſui zeli coadjutores, & in tribulationibus conſolatores haberet. Furebat adhuc Albigenſium per Vaſconiam hæreſis, in Narbonnenſi, Bituricenſi, & Burdegalenſi provinciis inſolentiùs; quam ne armis tantùm domaret Comes Montfortius, ad ſpiritualis pugnæ congreſſum patronos erroris invitavit, quibus oppoſuit antagoniſtas Fulconem Toloſæ, & Navarrum Conſerani epiſcopos. Quo ſucceſſu ſpurcitias Albigenſium deterſit Toloſæ, haud diſpari apud Apamias Valdenſium deliramenta confutavit Navarrus. Romam exorandi auxilii causâ deputatus, Innocentium III. ad fidei deffenſionem ſuccendit, & Legati Apoſtolici charactere inſignitus, rediit ad ſuos, & ad ſuæ patriæ fulcimentum religionis acrior vindex rediit.

Eo fundatore gloriatur Dei-villa florentiſſimum olim cœnobium, quod anno 1571. ab Hugonotorum debacchantibus per Novempopulaniam turmis, funditus dirutum jacuit. Proſtratam Eccleſiam in antiquis fundamentis ſuperſtitibus ex ruina, impoſuerunt novam

Digitized by Google

non ita pridem, ædes quoque Conventuales reſtauraverunt ex parte pervigiles Canonici. Seriem Abbatum interturbato ordine, qualem incerta, & chronologicis caracteribus deſtituta monumenta præſtare poterant, ſubjicimus.

I.

FORTUNATUS.

II.

JOANNES.

III.

FORTANERIUS.

IV.

BERNARDUS VIGNERII ex Caſa-Dei aſſumptus.

V.

BERTRANDUS.

VI.

BERTHONIUS.

VII.

NICOLAUS *DE LABAIUT*, anno 1230. floruiſſe dicitur, & ex hac epocha, erroris & multiplicationis ſuperfluæ evincitur præcedentium numerus: vix enim credas ab anno 1209. ad 1230. ſex decurriſſe tam brevi ſpatio Abbates.

VIII.

ARNALDUS RAYMUNDUS de ſtirpe Vice-comitum de *Tartas*, Nicolao ſurrectus, ad Aquenſem epiſcopatum ſublevatur anno 1234. Illi ſubrogatur

IX.

BERNARDUS, qui in vivis agebat an. 1269. hunc excepit ordine forſan non immediato

X.

ABRAHAM *VIGNOLES*.

XI.

ARNALDUS anno 1439. regebat.

XII.

STEPHANUS *DE GEST* anno 1446.

XIII.

LUDOVICUS *D'ALBRET* anno 1451.

XIV.

PETRUS *DE FOIX* anno 1493.

XV.

BARTHOLOMÆUS *DE PEYRAIN* anno 1521.

XVI.

LUDOVIDUS *DE CASTELLNAU*, ad Tarbenſem epiſcopatum evectus anno 1538. denatus anno 1554.

XVII.

BERTRANDUS *DE PARDAILLAN* ab anno 1542. Abbas.

XVIII.

FRANCISCUS *DE PARDAILLAN* anno 1551.

XIX.

JACOBUS *DE SOMBRUN* anno 1607.

XX.

BERTRANDUS *DE BAILLEUX* obiit anno 1635.

XXI.

BERTRANDUS *DE POYANNE* obiit anno 1651.

XXII.

JACOBUS *D'ASPREMONT* anno 1662.

PASTORATUS.

Duos habet regulares; horum alter de *Gos*, alter de *Précheagen* dictus.

DERHAM.

Derham. Fil. Welbec. Diœceſis Norvicens. Circaria Angliæ Auſtralis.

HUbertus Walteri Eboracenſis Eccleſiæ Decanus, quem Henricus II. Anglorum Rex ad Sariſburienſem epiſcopatum provexit anno 1188. & Richardus I. anno 1194. ad archiepiſcopatum poſtulavit Cantuarienſem, Eccleſiam ſub patrocinio B. Mariæ Virginis, Derhamii Norfolcienſis pagi villæ, ædificavit, dum adhuc Decanatu Eboracenſi potiretur, ſubindeque ante annum 1188. Henrico II. regnante, Welbeci Canonicos ſub Abbatis regimine illic impoſuit, qui pro ſalute animæ patris & matris ejus, necnon pro animabus Ranulphi de *Glanvilla* & uxoris ejus Bertæ, qui ipſum à pueris nutrierant, ſacris operarentur. Derhamenſem villam quam à Gaufrido compararat, ad dotem conſignavit ſub approbatione & teſtimonio Joannis Norvicenſis epiſcopi. Cùm verò ad Cantuarienſem infulam ſublevatus eſt, pro ea qua pollebat apud Joannem Regem autoritate, donationes ſuas, Regio fecit munimine confirmari, quas priùs Henrici II. curaverat roborari Diplomate. Locupletem à limine fundationis Abbatiam multimodis benefactorum largitatibus auctam, ſua vidit ætate Fundator, ſed maximè Joannis Regis immunitatibus inſignitam & privilegiis.

Digitized by Google

Inter cætera id ſingulare fuit ut omnes monaſterii cauſæ & lites ad ſolius Regis placitum ſeu Tribunal dirimerentur, & bona hominum, ſeu Vaſſallorum Abbatiæ, ob crimen addiſcenda fiſco, integra cederent Canonicis.

Vide Prob. à col. ccccív. ad col ccccvij.

DILIGEMIUM *SIVE* JETTA.

Diligem ſive Jetta, Fil. Truncinii. Diœceſis. Mechlinienſis. Circaria. Brabantia.

* Diligem.

ANtiquum, & Bruxellis ſemi-horâ diſtans in ſitu peramœno, & aëre ſalubri poſitum, medias inter ruris delitias, monticulis ac vallibus, agris & nemoribus, fontibus & ſtagnis lepidè à natura cinctum, viſitur Diligemenſe * cœnobium; quod & Jettenſe primitùs, à pago cognomine *Jetta*, & natali ſuo ſolo vocitabatur. Attamen uſu ſic imperante, communiùs poſt hæc, ex acquiſito per Eggericum Abbatem octavum in *Didlegem* dominio, Jettenſis Eccleſia, Diligemenſis nomen ſortita eſt: cui alludens Stemmatographia, Pellicanum cruore proprio pullos paſcentem, pro inſigniis appinxit Abbatiæ, cum hac epigraphe ſubtùs inſcripta. *Diligam te Domine.* Illius loci ſalubritate delectabatur S. R. E. Cardinalis Polus ad Carolum V. Cæſarem & Henricum II. Regem Gallorum, pro reſarcienda pace, ab Apoſtolica ſede delegatus. Jettenſem Eccleſiam Brabantiæ Duces & frequenter inviſere, & augere beneficiis aſſolebant, dum primariam Belgii urbem Bruxellam inhabitarunt. Variam martis fortunam ſubiit Diligemium, vaſtatione, incendio per Flandros, bellum Brabantinis inferentes, non ſemel æquatum ſolo, iteratâ licet clade, & in dies magis ſæviente bellonâ reſurrexit nihilominùs è cinere, & floret poſt fata ſuperſtes. Conſecrationis primitivæ Galtherum Cameracenſem epiſcopum, hæc Eccleſia laudat authorem. Is quippe anno Domini 1095. (eo ipſo, quo depoſitus eſt à Præſulibus Claromonti in Concilium congregatis) Cellam quam nobilis vir Onulphus, Miles de *Wolverthem*, ex illuſtri Ducum Brabantinorum oriundus ſtemmate, ſumptibus ſuis extruxerat, & pluribus ditarat cenſibus ad uſus Fratrum Deo ſub regula S. Auguſtini famulantium, conſecravit in honorem beatiſſimæ Virginis, & D. Joannis Evangeliſtæ, ut videre eſt in Diplomate quod anno ſupradicto, indict. 3ª. Pontificatûs ſui I. ea de re curavit exarari, in quo etiam confirmat plurium bonorum à prædicto Onulpho factam Diligemenſi Eccleſiæ donationem.

Verùm vel jam auctâ ædificiis Diligemenſi cellâ, vel Galteri ab epiſcopatu dejecti actis reſciſſis, B. Odo ejus in Cameracenſi ſede ſucceſſor Jettenſem Baſilicam denuò conſecravit, atque privilegia ab anteceſſore conceſſa confirmavit & auxit; Onulphi Fundatoris poſteris Nobilibus Waltero filio, & Oliverio ex filia nepote, interim eandem Eccleſiam quaſi hæreditariâ liberalitate, largis eleëmoſynis locupletantibus.

Clerici Regulares S. Auguſtini primitùs Jettenſem incoluere domum; hoc evincitur ex Chartis jam ſupra laudatis, quas infra pro more ex integro deſcribemus. Hinc erroris arguitur Miræus qui in Chron. Præmonſtratenſi, ex monumentis Affligemenſis cœnobii à ſe perluſtratis, aſſerit inibi primum reſediſſe monachos Benedictinos. Hæc jure nobis ſuſpecta videntur Affligemii monumenta, (ſi ſint) quæ præcoci epocha Benedictinos nondum extructæ domûs teſtantur incolas. Etenim Chartæ certiores in quibus errorem ſuſpicari nefas, Jettenſis cœnobii Fundatorem Onulphum concinnunt. » Ad uſus autem Fratrum, inquit Camerac. » epiſc. Odo in Diplomate an. 1112. in hoc » loco Deo famulantium beatique Auguſtini » regulam obſervantium, Onulphus de *Wolverthem* ..... Fundator Eccleſiæ &c. En tibi fundationis Jettæ teſſera, & ab initio eo loci collocatorum Canonicorum S. Auguſtini, coævi ſcriptoris atteſtatio. Quod ſi authenticis probetur inſtrumentis, Benedictinorum in Jetta ante Auguſtinianos clericos, commoratio, inde loci veneranda magis antiquitas relucebit.

I.

Diligemenſium Præſulum ſedit primus WALTELMUS Abbas inauguratus ab Odone Cameracenſi epiſcopo circa annum 1106. Vigente poſtmodùm & latiùs per Flandriam pervagante Norbertini inſtituti famâ piè excitatus Abbas Waltelmus, candidæ militiæ nomen dare ſtatuit, acciſiſque è Truncinio quatuor Canonicis, à quibus Præmonſtratenſis diſciplinæ ritus & regulas pleniùs ediſceret, ſe, ſuumque monaſterium & alumnos devovit Ordini, anno 1140. hincque fluxit ad Truncinenſes jus Paternitatis in Jettenſem Eccleſiam, quod nullo jure ad Præmonſtratenſem Archimandriam tranſtulit Servatius de *Layruelz*. Uno vel altero ab immutatione ſtatûs vel habitûs anno, venerabilis Waltelmus quadrageſimum ſextum præfecturæ annum agens, curſum conſummavit 1141. 6. Kal. Junii, ex mſſ. catalogo.

II.

THEODORICUS per annos tres & auſpicatum menſem Diligemenſibus Canonicis ſanctè præfuit. Anguſtum, quod ad an. 1142. frequentatum fuerat, Oratorium, in ſplendentem, pro tempore, erexit Baſilicam ad an. 1144. Perductâ ætate 15ª. Idus Julii Prælationis onus deceſſu ſuo reliquit

III.

WALTERO Jettenſis Eccleſiæ Canonico pro-

Digitized by Google

feſſo, qui Nicolaum cognomine *Claret*, ex illuſtri familia *de Chievres*, tunc Cameraci epiſcopum, beneficum nactus, omnes ſuæ Abbatiæ poſſeſſiones epiſcopali fecit tutelâ muniri. Primigeniam Onulphi Fundatoris dotem approbavit Epiſcopus, & in dotis augmentum contulit Waltero parochiales Eccleſias de *Jetta* cum appenditio de *Gransborn*, Heimbecanam ſuperiorem, Indenſem, & Monregemenſem, quas libertate donavit. Quin & chriſma & oleum infirmorum ad uſus Fratrum, cæterorumque fidelium, qui ad eos confugerint, inungendorum, gratuito conceſſurum ſpopondit, tam ſuo quàm ſucceſſorum nomine. Quas immunitates & dona Eugenius III. Catalauni exiſtens anno 1147. Apoſtolicâ ſtabilivit authoritate. Commemorat autem Pontifex in ſuo Diplomate ſpecialiter *Alnetum*, quod eſt juxta Eccleſiam, ex dono Euvani, ſeu Ivani, & ſororis ejus Clariſſiæ. Fuit Ivanus ille nobilis Miles de *Jetta*, Fundatoris Onulphi nepos, ſub Walteri regimine factus eſt humilis Diligemii Converſus, poſt hæc obiit Walterus, ultimâ Decembris 1150.

IV.

Henricus unus è quatuor Trunchinio ſubmiſſis, Waltero ſuffectus eſt. Hiſtoriam ſui Ordinis & monaſterii, injuriâ temporum nobis ereptam, ſcripſiſſe traditur, obtinuit ab epiſcopo Camerac. Eccleſias parochiales Leeuwenſem ſuper Teneram, Volverthemenſem, & minoris Heimbecæ pleno poſſeſſionis & collationis jure detinendas, rataſque Adriani IV. Diplomate eſſe impetravit. E vivis exceſſit Henricus an. 1162. xvi. Kal. Junii. Succeſſit

V.

Hildebrandus qui à Jona quodam interpellatus ad Conſiſtorium epiſcopale Camerac. ſuper poſſeſſione Eccleſiæ parochialis Heimbecæ minoris, definitivam obtinuit ſententiam inhibentem ne quis in poſterum dictum Abbatem auſu temerario ex hac Eccleſia deturbare præſumeret, tandem ſenio confectus Abbas moritur an. 1200. ix. Kal. Junii.

VI.

Henricus nomine II. ex Canonico Sancti Martini Laudunenſis, in Jettenſem Prælatum aſſumptus, triennio munus geſſit Abbatiale, privatam ſeligens exinde quietem, Prælaturam reſignavit

VII.

Sigerio, aliàs Sigero, hujus Eccleſiæ Canonico & Priori. Bona ab Oliverio Domino de *Sottengien* Jettenſibus legata, & univerſas quas acquiſiverant poſſeſſiones, ab Henrico I. Duce Lotharingiæ inferioris, poſtulavit aſſecurari, annuit regiâ munificentiâ Princeps Sereniſſimus, atque Diplomate ſuo anni 1117. petitioni Præſulis fecit ſatis. Sub tanti Principis patrocinio bona Jettenſium ſecura fidens Sigerus, univerſæ carnis ingreſſus eſt ſemitam 19. Julii anno 1217.

VIII.

Eggericus, ſive Egricus, Sigerium proximè excepit. Exigui quidem temporis, ſed magni vir nominis. Comparavit ab Henrico Oliverii filio Domiſtadia & terras ſitas in agro de *Didlegem*; & hinc origo nominis *Diligem*, ut ante notavimus. Eggericus plenus bonorum operum, præmaturâ morte ſurripitur anno 1219. 3. Kal. Februarii, ex mſſ. catalogo & Necrolog. Grimbergenſi.

IX.

Paucis admodùm menſibus præfuit Wenemarus, ex Canonico S. Martini Laudunenſis, Diligemenſis Abbas. At licet exiguum fuerit regiminis ſpatium, liberali tamen Oliverii de *Sottengien* familiæ amplum ſatis viſum eſt, quo novis, & in dies majoribus eleëmoſynis cumularent Jettenſes. Obiit Wenemarus anno 1219. 12. Kal. Aprilis.

X.

Amelius (in mſſ. Æmilius) Canonicus Averbodienſis, uno vix anno Prælaturam geſſit; ei ſublato pridie Kal. Aprilis an. 1220. ſubrogatur, ad Prælationis officium denuò coactus, Henricus ille ſextus in ordine Abbas, ad 19. Kal. Septembris 1226. perſeverans.

XI.

Henricus de quo numero præcedenti, undecimi Præſulis complet ordinem.

XII.

Gerinus, potiùs Gerardus, ex Priore Diligemenſi creatus Abbas, ſtrenuè, inquiunt faſti, rexit Eccleſiam: dormitorium amplum ſecto ſtruxit lapide, v. Kal. Aprilis 1230. eſſe deſiit.

XIII

Daniel Ninivenſis Canonicus, Diligemio per duodecim annos ſumma cum dexteritate præfuit: quo expleto regiminis tempore, mœſtos cogitur deſerere Jettenſes, à ſuis antehac Concanonicis ad Ninivenſes vocatus infulas.

XIV.

Walterus II. Cognomento *Gaelman* Grimbergenſis Canonicus, ſplendenti famâ, eruditione majori conſpicuus Abbas, præcipuarum controverſiarum arbiter & judex delectus eſt, etiam à Godefrido Lovanii Duce. Grimberga invidens Diligemio commodatum veluti virum, poſtulatione recuperavit.

Digitized by Google

XV.

GODESCALCUS, Monaſterium dominiis notabilibus auctum in temporali, auxit & in ſpiritualibus per confœderationem pietatis cum Grimbergenſi cœnobio anno 1273. ſequenti autem 7. Kal. Maii mortem oppetiit, & in arca capitulari ſepelitur.

XVI.

ONULPHUS emenſis menſibus quindecim finem vitæ fecit anno 1275. 13. Kal. Novembris.

XVII.

ÆGIDIUS è Truncinio accitus, de ſolo nomine & regiminis tempore notus, fata ſubiit. 24. Jun. 1284.

XVIII.

HENRICUS III. Piiſſimos Principes Joannem I. & II. Lotharingiæ, Brabantiæ, & Limburgi Duces, ad deffenſionem, ſive advocatiam Diligemii in ſe ſuſcipiendam, induxit, hancque ſolemni ſacramento ſpoponderunt annis 1292. & 1297. tutum inſuper refugium intra ſeptem civitates ditionis ſuæ, arcibus munitiſſimis, parare ſibi, ultrò conceſſerunt. Henricus inſuper eximiis S. Martyris Blaſii reliquiis, ambobus ſcilicet brachii majoribus oſſibus à Margaretâ Anglorum Regis filia & Joannis II. religioſa conjuge collatis, Eccleſiam ſuam ditavit, ut conſtat ex M^s. Diligemenſi. Erravit ergo Sanderus, male informatus, ſub Gerardo Henrici ſucceſſore, hæc eventa reponens. Tandem, quam multis Abbas decorarat virtutibus, dignitatem in pace moriens dimiſit Nonis Maii. 1300.

XIX.

GERARDUS, ex Parcenſi juxtà Lovanium Canonico, Præpoſitus Inſulæ Ducis; propè *Gem*, & ex illa Præpoſitura aſſumptus ad Jettenſem Prælaturam, præbendam in parochiali Eccleſia Lewenſi, à Razone de *Gaverâ* dono datam, accepit, Guidone Cameraci epiſcopo approbante, reſignavit Abbatiam an. 1308. obiitque 7. Idus Martii an. 1323. poſt reſignationem quindecim annis tranquillè ſuperſtes.

XX.

PETRUS Diligemii Canonicus, Gerardi reſignatarius, Abbatiam & ipſe anno eodem 1308. in manus Dei reſignans, fato functus eſt 16. Kal. Martii.

XXI.

EUSTACHIUS longiore vitâ digniſſimus, litem intentantibus Palatinis, ſuper dominio Diligemii in Heymbecam, facundiâ ſummâ & egregio mentis robore cauſam tutatus ſuam, ſententiâ judicum evaſit ſuperior. Obiit 4. Decemb. 1310.

XXII.

JOANNES DE *CRAENE* à Joanne III. Brabantiæ Duce favoribus & privilegiis inſignitus, moriens anno 1330. agnomini ſuo Præfecturam tranſmiſit.

XXIII.

JOANNES II. dictus DE *CRUPELANT*, refugium Bruxellenſe, anguſtum antehac, fundorum & ædificiorum ampliavit acceſſu. An. 1338. refugium exile inter mortuos ſortitus eſt 14. Kal. Septemb.

XXIV.

THEODORICUS, regularis diſciplinæ vindex, pacis & concordiæ fraternæ fautor, anno 1345. die 8. Junii diem clauſit extremum.

XXV.

JOANNES *AB ASCA*, in utroque regimine providus, duplicatam de talento gemino reportavit mercedem 9. Auguſti 1377.

XXVI.

NICOLAUS DE *LEERNO* ex *Herent* oriundus, Proviſorem & Priorem poſtea gerens, Marthæ & Mariæ probatus erat officio, cum his veluti gradibus ad infulas aſcendere juſſus eſt. Factus Abbas utrumque laudabiliter junxit & explevit ad annum 1384. 5. Kal Septembris.

XXVII.

JOANNES DE *MIDDELBORCK*, ſacrorum codicum peritiſſimus ſcriptor, membranarumque delineator egregius, pii otii partem nunc legendo nunc pingendo impendens, fato ceſſit 17. Kal. Septembris, & ſculptum lapidi ſepulchrali teſtatur elogium.

Hîc jacet D. Joannes Abbas hujus Eccleſiæ cognomine *MIDDELBORCK*, qui eandem Eccleſiam honeſtè rexit ſexdecim annis, obiitque anno 1411. 17. Kal. Octobris.

Error eſt Chronologicus in hac ſuperſcriptione, vel in epochâ mortis Nicolai deceſſoris, anno etenim 1384. quo mortuus eſt Nicolaus, regiminis Joannis ſi addas ſexdecim annos, conflabitur numerus 1400. niſi dicantur Jettenſes per 11. annos caruiſſe Prælato, illudque eveniſſe interregnum à Nicolao ad Joannem. Nam certum eſt, immediatè Joanni ſuffectum ſtatim fuiſſe Giſelbertum, ex Diplomate Joannæ Duciſſæ, anni 1401. Melius & ſaniùs putaverim à Joanne reſignatam Abbatiam an. 1400. uti in tranſmiſſis ad me monumentis Jettenſibus legitur.

XXVIII.

GILBERTUS DE *WOLFF* parcus ſibi, in Fra-

Digitized by Google

tres munificus, Principum emeruit tam ex pietate, quam ex œconomiâ benevolentiam. Joannæ I. Ducis Wenceſlai viduæ & Antonii Lotharingiæ & Brabantiæ Ducis, ſpecialem cuſtodiam ſuo procuravit cœnobio. Obiit an. 1424.

XXIX.

JOANNES *JACOBI*, primitùs Viridis-vallis Canonicus regularis, ad Diligemenſe monaſterium Ordinemque tranſlatus, Prioris ibidem, dein Abbatis munus obtinuit, illoque per ſexdecim annos laudabiliter perfunctus moritur 4. Idus ſextiles an. 1440.

XXX.

WILLELMUS *CROES*, argenteam ſuppellectilem ſacræ & communis menſæ uſibus confeciſſe, & x. Mai. 1457. obiiſſe ſcribitur.

XXXI.

JOANNES *DE QUERCU*, vir pacifici regiminis in pace quievit anno 1462.

XXXII.

JOANNES, *DE LINIACO* Tenermundæ nobili familiâ progenitus, ſeptimo prælationis anno, quieturus ab onere ceſſit an. 1469. mortalitate exutus tantùm anno 1484.

XXXIII.

ROLANDUS *PIQUOT*, ex Juniorum pædagogio ab Abbatiale munus aſſumitur, vir omni ſcientiarum genere, Juris potiſſimum Canonici doctrinâ nobilitatus, & Lovanienſis Academiæ Magiſter, Diarium ſui temporis conſcripſit. Præfuit cum Abbatibus Floreffienſi & Parcenſi, electioni Joannis *Robins* in Abbatem S. Michaëlis Antuerpiæ, curante Duce Maximiliano, etſi Abbatia per mortem Andreæ Abbatis canonicè electi vacans, in commendam à Sixto IV. Lucæ epiſcopo Sebenicenſi, in Belgio apoſtolico Nuntio, data fuiſſet. Temeratum Pontifex maximus opus ſuum ægrè videns, in oſores Vaticani fulmina jaculatus eſt; ſed illas Belgii cum Latii Romani Principe ſupremo altercationes expendere noſtri non eſt inſtituti. Interim Rolandus gravitate morum, rerum agendarum peritiâ, comitate convictûs, ſuavitate ſermonis, diuturnum temperavit regimen, multis alioqui divexatum calamitatibus, quas Maximiliani Ducis iniquior detentio invexit in Brabantiam. Diligemium vaſtante milite Rolandus ſuæ & ſuorum ſaluti conſulens, exulare coactus eſt ſeſquiennio. Poſt ſedatos motus ad ſua redux, totum ſe reſtaurandis rebus impendit, fractus licet corpore. Amplioribus demùm reſtitutis ædificiis, ſed infirmâ valetudine ingraveſcente in dies, Abbatiam ſpontè abdicavit, ſibi vacaturus unicè anno 1501. ſexto autem à ceſſione anno ſupremum conceſſit ad Judicem.

XXXIV.

ROLANDUS *SANDERS* Canonicus Trunchinii & Præpoſitus Sanctimonialium de *Lede* vulgò in *Tuſchenbeke*, ex patricia & nobili Gandavorum ſtirpe ſatus, Abbatiam quinquennio prudenter adminiſtratam reſignavit; exinde in paſtoratu Hembekano moritur anno 1515.

XXXV.

PETRUS *VANDEN-ZYPE*, genere, tam in Eccleſia quàm in toga inſigni clariſſimus, Epiſcopatu & Magiſtratu viros inſignes, in proavorum & conſanguineorum ſerie numerans, illorum nepos haud degener, è Grimberga ad Diligemii raptus infulas, collapſa erexit, curavit infirma, & lugentis Eccleſiæ ſtatum priſtino reſtituit nitori. Anno 1512. migravit ad Dominum: hujus impoſitum eſt cineribus iſthoc Epitaphium.

Funereæ caſu proſtratus, & ulcere mortis
Zippus hìc PETRUS conditus ecce jacet.
Conditus ecce jacet, qui petræ Religionis
Schemate Canonicos conſolidare tulit.
Ordinis albifici Grimbergis jura profeſſus
Wemmeliâ placidus Paſtor in æde fuit
At fulgens meritis, doctrinæ nomine, vitâ
Huc fuit Abbatis ductus adire jugum.
Clauſtralem hanc renovans devoto examine formam
Diſciplinatum fecit adire chorum.
Subjectos refovens, compeſcens atque moleſtos
Perſtitit officio, pervigil uſque ſuo.
Sex tandem peragens Abbas feliciter annos
Clauſtrali facie, ſicuti vixit, obit.
Oremus Petro det cœlica præmia Chriſtus
Quem commendavit Religionis honos.

XXXVI.

CORNELIUS *GOES*, periliuſtri Zelandorum ſtirpe genitus, Middelburgi profeſſus Ordinem, ſic meritis refulſit, ut ad vacantem Zyppæi obitu dignitatem fuerit aſſumptus. Fuit unus inter Abbates illos qui Carolo Cæſari ſupplicarunt ne indulto Leonis X. abuteretur in fraudem electionis Canonicæ. Sic ſtatutum eſt, & à Catholicis hodiedum ſervatur Regibus, ut ex tribus à Conventu præſentatis, unum in Abbatem efferat regia Majeſtas. A Clemente VII. jus mitræ & Pontificalium, nec non facultatem conſecrandi altaria & calices, conferendi minores Ordines ſuis Canonicis, impetravit Cornelius an. 1532. tantis dignus prærogativis Abbas, quem reformationis & diſciplinæ zelus inceſſerat, veræ pietatis exemplar. Quarto ab obtentu hujus privilegii anno, ad matricem Eccleſiam, poſtulatus Abbas, redire cogitur. *ex mſſ. catalogo.*

XXXVII.

JOANNES *DE TUEGELE*, ex nobiliſſima fa-

Digitized by Google

milia de *Merode*, juxta *mſſ.* præmaturâ morte correptus tollitur an. 1538.

XXXVIII.

JOANNES DE *PUTS*, 6. Kal. Maii 1540. incumbenti ceſſit fato.

XXXIX.

ARNOLDUS *MATHIEU* vir præſtanti animâ ſed in Aulam paulò propenſior Mariæ Hungaricæ quondam Reginæ, Belgii tùm, nomine Cæſaris fratris ſui, Præfectæ, major Capellanus extitit, eique fuit à confeſſionibus. Statuum Brabantiæ delegatus eſt ordinarius Aſſeſſor. Pluribus interfuit Provincialibus Synodis Cameraci ſub illuſtriſſimis Roberto de *Croy* & Maximiliano à *Berghis* Præſulibus. Anno 1574. ut conſtat ex annis regiminis 34. Nonis Januarii magno reipublicæ luctu interiit.

XL.

LIVINUS *VAN COUWENBERGHE* Bruxellæ Patricio ſanguine oriundus, ſextum ferè pacifici regiminis annum attigerat, cum attollentibus ſeſe maleferiatorum hæreticorum in Belgio inſolentiis, ipſâque Bruxellenſi civitate ſub annum 1578. à naturali Principe Philippo II. turpiter deficiente, Diligemium infeſtatione & incendio abraſum eſt, ſublati codices, utenſilia direpta, dirutaque ædificia: profugis interea & victum emendicantibus Canonicis; ſub habitu ſeculari pleriſque ob vitæ tutamen girovagis. Mirum ſanè, quod à Deo ſollicitè potuerit archivis provideri, ut etiamnum hodie inſtrumentorum oſtendere liceat autographa. In hac autem Iconoclaſtarum furioſa depopulatione, uti relatum eſt ab Heckio mox ſubſecuturo Abbate, qui hæc videre potuit, omnia altaria ſubverſa, & imagines in hoc monaſterio deſtructæ, ſi exceperis S. Crucem, quæ nullis potuit dejici machinamentis, unde

» Sæpiùs hæretico Crux hæc illæſa furori.
» Reſtitit: inſanos fruſtrans divinitùs auſus.
» VIDebUnt In qUeM transfIgere VoLUerInt.

In hac poſteriori linea majuſculæ litteræ denotant annum quo contigit vaſtitas. Eſt autem Crux adhuc ſuperſtes. Porrò ſeditioſos motus amariſſimæ tribulationis compoſuit an. 1585. Farneſius Princeps, ſinguloſque poſt domitam hydram, ſuo reſtituit ſolo, ſuos remiſit ad penates. Redintegratus quoque in proſtratum cœnobium Livinus qui ut ruinas excitaret è favillis, vendere & oppignorare multa debuit prædia, ingenti & nunquam reparabili damno. Reſurgentem Sion, vix inſtauratori videre datum eſt morte ſubſtracto die 2. Auguſt. 1603. Ad ingreſſum chori tumulatus eſt cum hac inſcriptione: » Hic jacet ſepultus R. Dominus D. » Livinius *Van Caudenberghe*, quondam hujus » Eccleſiæ venerabilis Abbas qui obiit 2. Au» guſti an. 1603.

XLI.

MARTINUS *HECKIUS* caduci Abbatis ſollicitus in temporalium adminiſtratione cooperator, è Paſtoratu *de Coerſel*, ab hæreticis pulſus fuit, ejuſque poſtea delectus ſucceſſor, domum alieno gravatam ære liberavit. Diſciplinam injuriâ temporum reſarcivit dilapſam, ſtudia ſummoperè promovit, forma factus obſervantiæ & doctrinæ, in orationis exercitio corpore proſtratus, ſæpiſſimè pernoctans 6. Novemb. 1623. fato peremptus, ad tumulum quem paraverat ſibi, & cui meditabundus incubabat frequenter, delatus eſt.

XLII.

JOANNES-BAPTISTA DE *HASELER*, Druſio Abbate Parcenſi, & Vicario generali Præſide electus 10. die Decembris à Jacobo *Boonen* Mechlinienſi archiepiſcopo inauguratur. A Brabantiæ Statibus renuntiatus Aſſeſſor, id muneris ſummâ ingenii ſtabilitate, prudentiâ ſummâ per annos undeviginti obiit, maximo afflictæ patriæ ſolamento. Piis jugiter operibus intentum quem ne Reipublicæ quidem negotia remittebant, præſulem tamen Canonicis ſuis exemplo & verbo ſpectabilem, reſarciendis ædificiis, Bibliothecæ, & ſacræ altarium ſupellectili reſtaurandæ deditum, catharrus in Bruxellenſi ſuffocat refugio. Mortuo, viros ac mulieres, pauperes & orphanos, magnates cum plebeiis, ignobiles cum Regni proceribus illacrymaſſe ferunt, & lamentis ad locum ſepulchri quod ſibi effoderat, turba proſecuta eſt uſque Diligemium die 22. Maii 1643. hoc Diſticon Patri optimo adſcripſere Jettenſes.

» Bruxellis natus, ſacra hic per vota renatus
» Viginti & binos præclarè præfuit annos.

XLIII.

MARTINUS HECKIUS, alterius Martini Heckii prædeceſſoris, ex patre nepos, pridie Kal. Novemb. in Abbatem ſalutatus, & ſequenti proximè feſto S. Martini à Mechlinienſi archiepiſcopo Jacobo *Boonen* ſacrâ benedictione adumbratus eſt. Elaborari juſſit ex auro phrygionico pretioſiſſima quæ uſque modo ſuperſunt altaris & miniſtrantium ornamenta. Modernum auſpicatus fuerat dormitorium, perficiendi ſpatium non reliquit ſuperveniens funus an. 1662. die 17. Decembris.

XLIV.

CORNELIUS *LAMBERTI*, Diligemii Profeſſus, ſtudiis in Collegio Romano vacavit, inde patriæ redditus, parochiali Eccleſiæ de *Zellicke* præficitur, tandemque Diligemenſi mitrâ redimitus, dormitorii conſummavit ædificium; obiit 10. Julii 1679.

XLV.

Digitized by Google

XLV.

SIARDUS *HUENAERTS* ex paſtore in *Wolverthem*, Diligemii benedicitur Abbas 9. Octobris, vir ſuis & magnatibus apprimè charus, & maximæ deſuper expectationis, cujus uberes fructus colligendi ſpatium non fecit velox nimirum funerea meſſis, è vivis an. 1680. 25. Aprilis, reſecatus eſt.

XLVI.

FRANCISCUS *KERREMANS* Siardo ſucceſſerat in Paſtoratu, ſucceſſit & in Prælatura. Studium perenne ſinceræ ſociabat pietati, & ut ſubditi hoc idem facerent, modis omnibus allaborabat. Moritur anno 1689. 5. Junii.

XLVII.

HENRICUS *HUYS*, vir undequaque venerandus, 26. Junii ab Antuerpienſi epiſcopo in Baſilica S. Michaëlis inauguratus. Fuerat Diligemii ſtudiorum Profeſſor & Magiſter, & poſtea Paſtor in *Mueſeghem*. Novam funditus extruxit Eccleſiam & ornavit, Bibliothecæ in omnibus providit, refectorio interim decorando incumbens, hortum fontibus & aureolarum variegatione effecit amœnum, cum annis 12. pro Brabantiæ Statibus ordinarium Deputatum egiſſet, & 31. præfuiſſet Jettenſibus, mortalitatem ſubitaneo caſu exuit an. 1720. 12. Sept.

XLVIII.

HENRICUS *CROKDERT*, exordiente anno 1721. ab eminentiſſimo Principe Cardinali de Alſatia de *Boſſut*, archiepiſcopo Mechilienſi, Diligemii inauguratus eſt, aſſiſtentibus Abbatibus Grimbergenſi & Bernenſi. S. Theologiam apud ſuos profeſſus ad Paſtoralem curam in Himbeca ſuperiori & inferiori tranſmiſſus eſt. At dolentes Jettæ Canonici virum tantùm ſolis præeſſe & prodeſſe exteris, illum dato tempore ad regiminis clavum evocarunt: non temerè factam electionem comprobavit eventus, & ſupremo ratam conſilio, ſua in regendo dexteritate demonſtrat in dies, excultus doctrinâ, ſuavitate morum, & pietate Abbas dudùm Brabantiæ Statuum Aſſeſſor & deputatus; in divinis ac politicis rebus adminiſtrandis perinde ſagax.

PASTORATUS.

Jettenſis Parochia cum ſuccurſali de *Granſhorn*.

Hembeca ſuperior.

Indenſis.

Mouſegemenſis.

Hæ quatuor ex donatione Nicolai Cameracenſis epiſcopi.

Wolverthemenſis.

Leeuwenſis ab Aloſto diſtans uno milliari.

Hembeca inferior ad Aquæductum Bruxellenſem.

SACRÆ RELIQUIÆ.

Oſſa duo S. Blaſii Epiſcopi & Martyris in pretioſa lipſanotheca anno 1300. Diligemio tradita per manus Margaretæ Anglorum Regis filiæ & Joannis II. Brabantiæ Ducis olim conjugis piiſſimæ. Tot à ſeculis iſtæ inclaruerunt portentis Reliquiæ, ut in tutelarem Patronum Diligemii, & in languentium ſolamen & medicum publico & domeſtico applauſu fuerit adoptatus S. Blaſius.

Particula oſſium S. Cornelii Papæ & Martyris.

Pars digiti cum dente B. Mariæ Magdalenæ.

Os S. Quirini Martyris.

Cineres corporis SS. Auguſtini & Norberti.

Oſſa Martyrum Gorcomienſium.

Epiſtola propriâ manu S. Caroli Borromæi conſcripta.

Qui fuſiorem ſacri Theſauri indicem deſiderabit adeat Sanderi Cœnobiographiam p. 5.

MONUMENTA SEPULCRALIA.

In dextera & ſuperiori Navis parte viſitur marmoreum ſarcophagum, cum hac inſcriptione:

D. O. M.

Hîc quieſcunt & reſurrectionem carnis expectant illuſtriſſimi Domini D. FRANCISCUS, filius Franciſci Brabantiæ Cancellarii, Ordinis Militaris S. Jacobi, Regi à Conſilio Status, ac Statuum Brabantiæ Aſſeſſor, vitâ functus 4. Auguſti 1700.

ET

D. Gerardus Franciſcus Balthazar, Comites S. Petri de *Jette*, Barones de *Rivieren*, Toparchæ de *Kinſchot*, *Ganshoren*, *Ham*, *Relegem*, *Bever*, *Claircamp*, *&c.* qui obiit....

R. I. P.

Vide Probat. à col. cccccviij. ad col. cccccxiij.

DIONA.

Diona. Fil, S. Martini Laudunenſis. Diœceſis Remenſis. Circaria Franciæ.

IN pago Regiteſtenſi, Diœceſis Remenſis ſitum erat Dionæ Parthenium. Locus traditus fuit Galtero Abbati, anno 1130. ad conſtruendum monaſterium Religioſarum mulierum, ſub obedientia Præmonſtratenſis regulæ, & Abbatis S. Martini, Deo famulantium. Hanc donationem confirmavit Rainaldus Archiepiſcopus Remenſis anno 1135. fundationem au-

Digitized by Google

xit Archiepiſcopus Samſon, conceſſione altaris de Arincurte, * ad opus ancillarum Chriſti de *Diona*, anno 1148.

* Arincourt.

Ab origine in hoc Virginum aſceterio, Deo ſe dedicavit filia Radulphi Comitis de Roceio. Prioriſſas ex Obituario ſequentes collegi.

I.

GALLENDIS.

II.

SIBILLA.

III.

ELISABETH.

IV.

VIVA.

V.

BEATRIX.

Plures non reperi; iſta paucitas brevem arguit Parthenonis diuturnitatem. Nihilominùs ad annum 1223. ſtetiſſe palam eſt, ex Charta Valteri S. Martini Abbatis, quâ, menſe Maio hujus anni, recognoſcit monaſterium ſuum de *Dyona* debere pro prato, quod Vinarium dicitur, duodecim denarios Remenſes cenſuales.

Vide Probat. à col. ccccccxiij. ad col. ccccccxiv.

DOA.

Doa. Fil. Præm. Diœceſis. Podienſis. Circaria Arverniæ.

ADeò luctuoſa eſt hujus monaſterii facies quamvis ſub Abbate regulari, ſic ſunt per incuriam neglecta, aut diſperſa fundationis documenta, ut nullum extet in Archivis. Scribit modernus Abbas omnia ab anteceſſoribus ſuis ſubminiſtrata Cauſidico, ad tuitionem juris piſcandi ex utraque parte Ligeris, in Senatu Tholoſano ventilati, adversùs Vice-Comitem de Bouzolo actorem, antiquiſſima Doæ impetentem privilegia. Addit cauſâ cecidiſſe Vice-Comitem; ſed uſque modo refundendis ad patrocinium cauſæ expenſis impar monaſterium, ſuas quaſcumque Chartas dediſſe obſides Tholoſæ, ibidemque manere huc uſque oppignoratas.

Quidquid ergo de ſuæ Abbatiæ veterrimo
Du Puys. ſtatu adſtruit junior Abbas, & in hiſtoria * Anicienſis agri peregrinus ſatis, vix fidem meretur: narrat enim ab anno 1138. Doam acceſſiſſe Ordini, Authoribus & Fundatoribus Ray-
Epiſt. 31. mundo & Guillelmo *de S. Quentin*. Ex vulgi fama & traditione id aſſerit. Verùm nos aliter opinamur, innixi Epiſtolâ Stephani Tornacenſis epiſcopi, tùm Abbatis S. Evurtii, vulgò *S. Enverte*, in civitate Aurelianenſi, hæc ſcribentis. » Credo vos ab aliquo audiſſe, quod » Dominus epiſcopus, conſenſu quorumdam » Canonicorum noſtrorum, Domum Doæ Ec- » cleſiæ noſtræ conceſſit, ut in ea regularis Or- » do, ad honorem Dei, & profectum loci, » ferventiùs obſervetur. Ita Stephanus Anicienſi Canonico; quibus verbis evidenter probatur, Præmonſtratenſes, cùm Stephanus illa ſcribebat, in poſſeſſionem Doæ nondum fuiſſe immiſſos. Quis enim ſuſpicabitur eâ ætate Præmonſtratenſem Ordinem, primitivo Norberti ſpiritu ferventem, indiguiſſe Canonicorum laxiùs viventium ferulâ, ut ad exactos Canonum apices revocarentur?

Probabiliùs ergò ſtatuas domum Doæ equidem S. Evurtii Collegio fuiſſe promiſſam; verùm agnitâ Præmonſtratenſium regulari diſciplinâ; iſtis à Petro Anicienſi epiſcopo tranſcriptam anno 1162. hancque ſubrogationem ab Alexandro III. fuiſſe confirmatam, iv. Idus Januarii, Pontificatûs ſui anno iv. id eſt, circa finem ejuſdem anni 1162.

Suffragatur Præmonſtratenſis archi-cœnobii Necrologium, in quo ſic legitur. *III. Non. Februarii Comm. Petri epiſcopi Anicienſis, qui Eccleſiam de* Doa *noſtro Ordini contulit.*

Ut novorum Doæ incolarum ſuſtentationi abundè Petrus, & Anicienſis Decanus cum ſuo Capitulo, providerent; aliqualem proventuum Eccleſiæ ſuæ partem ceſſit eis Antiſtes, & Canonici Dignitatum, Perſonatuum, ac Canonicatuum vacantium nonnullam quoque portionem liberaliter iis indulſerunt. Anno 1590. direptam à Podienſibus Abbatiam narrat modernus Abbas Robertus *de Villers de la Berchere*, & ad annum 1640. vacuam permanſiſſe, donec Pater Martinus *Barry* Abbas regularis, collapſas ædes excitaſſet, & occupata bona, vir frugi & œconomus redemiſſet à laïcorum manibus. Sopitas interea Abbatiæ præeminentias, quibus in Podienſi Cathedrali Eccleſia gaudebat ab antiquo, fecit reviviſcere, collateralem ſedenti epiſcopo locum, majoribus ſuis acquiſitum, in choro, recuperavit. Conſervatoris privilegiorum Cathedralis Eccleſiæ, & ſummi arbitri diſſidiorum inter Epiſcopum & Canonicos exurgentium nomen & honores ſibi reſtitui curavit. Syndicum & Univerſitatem S. Majoli adegit ad præſtationem hominii decretorio Senatûs-conſulto; & hæc omnia jura poſtliminio reſarcita poſteris conſignaſſe gloriatur.

P. Dyoniſius San-Marthanus, indagatore ſagaciſſimo P. Jacobo Boyer adjutus, reſarcivit ex parte, captivorum documentorum penuriam, & qualemcumque Abbatum ſeriem ex alienis exſpiſcatus ſcriniis, evulgavit, in cujus fidem jurantes, exhibemus emendicatam è San-Marthano.

I.

GAUFRIDUM in capite ponit, cui anno 1200. Toparcha de Caſtro-novo Eccleſiam S. Julia-

Digitized by Google

ni *d'Anſe*, Diœceſis Anicienſis, contulit.

II.

ARMANDUS, à San-Marthano baptizatus, initialem litteram A. interpretante, ab anno 1215. ad annum 1239. ſediſſe refert; & eo
Chron. Antiſſiod. ſedente Robertus de *Magduno (Mehum)* Anicienſis epiſcopus nobilis genere, ſed moribus nobilior, in Eccleſia Doæ ſepelitur anno 1219.

III.

HYMBERTUS anno 1240. auſpicatus regimen, anno 1245. à Laurentio pridem Canonico Anicienſi, poſtea epiſcopo Tricaſtinenſi, multa prædia teſtamento legata accepit.

IV.

JARENTO 1246. Armandus de *Podemniaco* epiſcopus Anicienſis plura confert beneficia monaſterio.

V.

GIRALDUS Abbas anno 1268.

VI.

GUILLELMUS DE *PLAUZACO* 1295.

VII.

PETRUS *PEITANIM* 1307.

VIII.

PETRUS DE *GARDA* 1312. 1318.

IX.

PETRUS *PERCAMNT* 1319.

X.

PETRUS *PICTAVINI* DE *GARDA* 1322.

XI.

STEPHANUS DE *BODASEL* 1332.

XII.

STEPHANUS DE *BENOIT* 1334.

XIII.

JOANNES DE *S. PAUL* 1340.

XIV.

PETRUS DE *LA ROCHE* 1351.

XV.

JOANNES DE *LOBEYRAC* 1351. tranſigit cum Decano Anicienſi 24. Novembris.

XVI.

JOANNES *FRANCON* 1363.

XVII.

JOANNES *PLANCHEMINE*, cujus tempore fundatur Capella B. Margaretæ in Doa à D. de *la Blanche*.

XVIII.

DALMATIUS *THOUZET* anno 1402. paciſcitur cum Vice-Comite Podomniacenſi. Anno 1420. recepit homagium Syndici & Univerſitatis S. Majoli.

XIX.

JOANNES *CHAMBON* anno 1423. die 24. Aprilis in vim obtentæ ſententiæ, Syndici & Univerſitatis S. Majoli homagium excepit. Eidem Abbati hominium flexis genibus reddit D. de *Montanhac* anno 1436.

XX.

PETRUS *RODERII*, in Abbatem Præmonſtrati electus anno 1443.

XXI.

ROBERTUS DE *MONTANHAC*, anno 1445. accipit hominium à Syndico Univerſitatis S. Majoli.

XXII.

MATTHÆUS DE *BURRIANA*, ab Hilario Cardinali Sanctæ Praxedis deputatur Commiſſarius pro unione novem Vicariatuum Capitulo S. Evodii Anicienſis anno 1458. & an. 1483. domum refugii in urbe Anicio comparat. Hoc ipſo anno, ſenio gravis Abbatiam reſignat nepoti

XXIII.

JOANNI DE *BURRIANA*, antehac Priori S. Germani Pratenſis, qui more ſolito, & magnâ pompâ exceptus eſt in Eccleſia Cathedrali, 18. Novembris 1483. à toto Capitulo, cui per ſacramentum fidem obſtrinxit, deinde inductus in ſedem Pontificali Cathedræ proximam.

XXIV.

THOMAS *DURON* apoſtolicè proviſus inſtituitur anno 1488. anno ſequenti 26. Auguſti eodem ritu ſuſcipitur à Capitulo Anicienſi, ac prædeceſſor. Rexit ad annum 1494.

XXV.

CLAUDIUS DE *BURIANE* prædeceſſorum jus ſedendi poſt Dignitates Capituli Anicienſis, fecit renovari à Carolo VIII. Rege Galliæ exiſtente Lugduni, 19. Aprilis 1497. Obiit anno 1539.

XXVI.

JOANNES DE *BURIANE* anno 1582. per amicabiles arbitros Antonium de *Senetere* epiſcopum Anicienſem & Baronem de S. *Vidal*, lites ſuas componit cùm D. de *Monthanac*.

XXVII.

CHRISTOPHORUS *ALLARD* ad annum 1596.

Digitized by Google

regebat Abbatiam, & eo regente Henricus Beraldus nepos Baronis de S. *Vidal* invadit illam.

XXVIII.

Joannes *Dulac* tranſigit cum incolis S. Martini de *Fugeriis* pro decimis anno 1605.

XXIX.

Martinus *Barry*, cum ab anno 1613. ad 1676. præfuiſſe colligit San-Marthanus ex actis nomen ejuſdem Martini præferentibus. Sexaginta trium annorum adminiſtrationem in uno homine vix quiſquam auſit credere.

XXX.

Henricus de *Senetere* Monachus & Abbas S. Theofredi, Doæ Abbatiam obtinuit; obiit anno 1677.

XXXI.

Silvester de *Morgues* de S. *Germain*, Abbas regularis, nominatus à Rege 20. Junii 1679. obiit Doæ 20. Auguſti 1714.

XXXII.

Robertus de *Villers* de la *Berchere*, Canonicus Præmonſtrati, hodie præeſt.

BENEFICIA.

S. Germanus Pratenſis, vulgò *de la Prade*, Prioratus curatus.

S. Martinus de Fugeriis, Prioratus itidem curatus.

S. Maria Magdalena de *Pontempeyrat*, Prioratus ſimplex.

S. Maria de *Borna*.

S. Julianus de *Anſa*. Quinque iſti Prioratus in Diœceſi Anicienſi.

S. Stephanus *de Cruſſor*, Prioratus curatus, in Valentinienſi Diœceſi. Quibus ſequentes addit modernus Abbas.

Crappone.
La Souheive.
Sambouſchat.
Freiſnet de la Chalin.

SEPULCHRALE MONUMENTUM.

Robertum de *Mehun*, quem velut Martyrem pro vindicandis Eccleſiæ juribus interemptum, commendat Albericus ad annum 1219. jam diximus in Eccleſia Doæ ſepultum. Effoſſas ejus exuvias ſarcophago impoſitas non procul ab ara principe ad latus Evangelii honorificè tumularunt Doënſes Canonici, & ad perennandam illius præcipui Doæ benefactoris memoriam, ſequens poſuerunt Epitaphium.

D. O. M.

Et inclytæ memoriæ beati Roberti de Mehun Anicienſis epiſcopi, hic ab impiis interfecti & in iſto loco ſepulti

Anicienſis eras Præſul, Roberte paternis
Stemmatibus clarus, ſed pietate magis,
Jura tuendo ſacræ Cathedræ cadis enſe cruento;
Te civem perhibent ſigna ſuperna poli.
Obiit 21. Decemb. an. Dom. 1219.

DOBROVICIUM.

Dobrovicium. Filius ... Diœceſis Pragenſis. Circaria Bohemiæ.

IN finibus Bohemiæ, conterminio Moraviæ Ducatui, procul à civitate *Pardubitia*, vulgò *Pardubitz*, Bohemicè, *Pardubietach*, aſſurgebat Abbatia Ordinis noſtri, *Dobrovicium* nomine in Indicibus prætermiſſa, ſed in Faſtis Bohemiæ celebrata toties, ut reſtituenda ſit ſuo loco & honori. Fundatores, & fundationis epocham ſtrages Huſſitica ſuſtulit de medio, ſicut & monaſterium ipſum anno 1421. Hoc enim tempore fulminis in morem, in cœnobia ferebantur Taboritæ; acuebat prædones prædæ magnitudo, et malorum incenſor Ziſka, ſuos juſſit irrumpere per cædes & flammas in ſacra quælibet. Primo furentium impetu, in Chrudimenſi, delevère Conventum Ordinis Prædicatorii, & in *Pardubitio*, Abbatiam Dobrovicii, aliaque diverſorum Ordinum monaſteria ſubverterunt; in Religioſos ſævientes crudeliùs, quàm flammæ in ædes. Proſtratum Dobrovicium jacet adhuc ſuis obrutum ruinis.

Digitized by Google

DOCKINGA.

Dokinga. Fil. Steinfeldia. Diœceſis Leovard. Circaria Friſia.

IN Leovardienſi, olim Trajectenſi Diœceſi, ſita Abbatia, S. Bonifacio Apoſtolo Friſonum & Martyri nuncupata, primitùs occupabatur à Canonicis viventibus in communi. Verùm deferveſcente Canonicorum ſpiritu, & Norberti diſcipulis bonum in Friſiæ provincia ſpirantibus odorem, è Steinfeldia agmen evocatum eſt, quod Religionis candidæ ſemen inſereret. Quo autem anno innovatum fuerit Dockumenſe monaſterium, aſſequi necdum mihi licuit.

Jam ab anno 1204. invectam Præmonſtrati diſciplinam fuiſſe ex Emonis Chronico planum eſt. Ex eodem accepimus ad annum 1225. Conradum Præmonſtrati Abbatem nomine ſuo & Capituli generalis, præcepiſſe Abbatibus Horti B. Mariæ, Dockumi, & Vallis B. Virginis, ut Præpoſitum Sckelvaldæ cenſuris cogerent ad Patrem Abbatem eligendum ſibi, & ſuæ Præpoſituræ. Eodem referente Chronographo inter Prælatos ad Leodienſem ſynodum pro vindicandâ Engelberti Colonienſis archiepiſcopi morte indictam à Conrado Cardinale epiſcopo Portuenſi, & ad partes Teutoniæ Legato convocatos, ſcimus Abbates Floridi-Horti, & Dockumi comparuiſſe. Anno 1239. poſt mortem Emonis, Sibrandus Abbas Horti B. Mariæ, Præſes electionis deputatus ab Abbate Præmonſtrati, Patre abbate Horti-floridi, conſiliarium & aſſeſſorem ſibi aſcivit Abbatem Dockingæ. Nomen Aſſeſſoris hujus à chronographo ſuppreſſum, ex Steinfeldiæ Necrologio, & ſchedis è Friſia miſſis reſtituo, & elenchum Abbatum, nonnihil interturbatâ ſerie, ſubjiciam. Primus occurrit, ſi non ordine, ſaltem antiquitate nobis cognita

I.

THOMAS, qui à Capitulo Cathedralis Eccleſiæ Colonienſis, ad quod appellatum fuerat, anno 1225. delectus eſt arbiter, ad examinanda gravamina quibus ſeſe, cum ſuo Conventu oppreſſum ab epiſcopo Monaſterienſi querebatur Emo Floridi-Horti Præpoſitus. Eodem quoque anno, præfatum Thomam, cum B. Siardo, Horti Mariani Abbate, & Magiſtro J. de nova Eccleſia, commiſit Honorius III. ut ſententiam excommunicationis, ab eodem epiſcopo Monaſterienſi contra Præpoſitum, & Canonicos Floridi-Horti latam, relaxarent, & quidquid erat quæſtionis, *appellatione remotâ*, *ſine debito terminarent*. Interfuit Concilio Leodienſi, anno 1226. habito, occaſione cædis Engelberti, Colonienſis archiepiſcopi. Anno 1228. ſedit Judex in cauſa Herbrandi Plebani de *Ripa*, anno ſuperiore à malevolis occiſi. Nec multo poſt vivendi finem fecit. Suffectus eſt ei

II.

TADO, quem legimus adfuiſſe electioni Sibrandi Abbatis Horti-Mariani, anno 1230.* Anno 1238. ab eodem Sibrando, vices Patris Abbatis, id eſt Domini Præmonſtratenſis, agente, aſſumptus eſt conſiliarius electionis Pauli, Abbatis II. Floridi-Horti.

* Sacræ Antiq. mon. Tom. 2. p. 227.

III.

METELLUS.

IV.

GERBRANDUS, inſignis belli ſacri præco, & amicitiâ cum Ludovico IX. Rege Galliarum conjunctus, frequenter ab eo litteras accepit, ut ad ſanctam expeditionem Friſones excitaret, verbo & exemplo potens concionator. A Clemente IV. inſtitutus ſacræ militiæ Dux, fideles ad arma coëgit, ſponte nomen dantes viro, quem ſigna & virtutes commendabant. Hujus meminit Menkonis Chronicon ad an. 1269.

V.

PONTETUS.

VI.

BERNARDUS.

VII.

ROTWARDUS

VIII.

FOLLERICUS

IX.

CUNO.

X.

MEINOLDUS.

XI.

VALKARDUS.

XII.

WILGREPUS.

XIII.

PROPTETUS.

XIV.

REMBERTUS florebat anno 1385.

XV.

TIBRANDUS.

XVI.

RICHARDUS.

XVII.

PETRUS Canonicus Lidlumenſis ceſſit anno 1451.

XVIII.

JACOBUS DE *MONFORDIA* Canonicus Horti-floridi, Friſiæ Viſitator Generalis, obiit anno 1488.

XIX.

JOANNES DUIVELDANUS, ſeu *DE DUVELANDIA*, nobilitate conſpicuus & potentum favore ſubnixus, Dockumenſi Prælaturæ intruditur; ex qua anno 1506. Saxonis Principis auxilio ad pinguiorem Lidlumi Abbatiam transfertur, utrique Abbas funeſtus; hinc in Mernam involavit.

XX.

THEODORICUS DE *LOVEN*, Viſitator Friſiæ ab Patre Abbate Steinfeldenſi anno 1527. inſtitutus eſt. Obiit anno 1529.

XXI.

HENRICUS à *ZUTPHANIA*, obiit anno 1541.

XXII.

THEODORICUS obiit anno 1558.

XXIII.

HENRICUS *KESSEL* ad Concilium Provinciale Ultrajecti ab Archiepiſcopo Friderico Sckenko condictum, ad annum 1565. evocatus venire detrectans, minacibus litteris, intentatâque cenſurâ, ab exaſperato Præſule ad comparendum interpellatur unà cùm Lidlumenſi Abbate, qui ne de contumacia arguerentur, ut culpabiles, reſponderunt non poſſe ejuſmodi evocationi parere, cùm extrà fines regionis Friſiæ fieret, contrà antiquas, atque approbatas conſuetudines atque privilegia, remque à Senatu Leovardienſi judicialiter penſitatam, uti moribus Provinciæ adverſantem diſplicuiſſe. » Nos etſi, inquiunt, non dubitemus, quin rationibus allegatis, etiam ſecundùm ſacros Canones, excuſemur, quominùs eò venire cogamur, tamen & privatim volumus teſtari noſtri animi erga tuam Rever. Celſitudinem, benevolentiam, atque promptam obedientiam, in iis quibus, conſuetudinibus, noſtræque regionis privilegiis nihil derogatur. « Patrios Friſiæ mores veneratus Sckenkus, Concilium auſpicatus cum ſuffraganeis & Abbatibus S. Pauli, & Inſulæ B. Mariæ, abſolvit.

P. 25. in Epiſcopatu Leovard. Van-huſen.

Et in hoc Abbate Henrico antiquiſſimum totius Friſiæ cœnobium, cujus Antiſtes oppidanæ Eccleſiæ paſtor erat, deſiit, cultu avitæ Religionis deſinente.

PATERNITAS.

Sequentes habuit filiales Eccleſias Dockingenſis Abbatia.

Wrouw ton Dalle, quæ alio nomine ***Vallis Sanctæ Mariæ*** nuncupatur.

Feenklooſter ſeu ***Montem Oliveti***; ſub præfecturæ Doccumenſis Parochia nomine ***Olwaldâ*** conſiſtentem; Præpoſituram quondam Monialium.

Cuſemar ſeu ***Portam S. Mariæ***, Præpoſituram Virginum.

Trimunte, Præpoſituram Virginum, non procul à ***Cuſmar***.

Palmar cœnobium Virginum in Parochia Reiderwoldæ, Diœceſis Groninganæ.

Berethe, Parthenonem.

DOMNUS MARTINUS,

Aliàs ſanctus Judocus in Nemore.

Domnus Martinus. Fil. Præmonſtrati. Diœceſis Ambianen. Circaria Pontivi.

FAma eſt S. Judocum, Quantiam inter & Atheiam in Rumaci, vel, ut alii ſcribunt, in Rumaci Arteſiæ eremo, ſtetiſſe aliquandiù, & illic ad orationis opus, ſtruxiſſe Capellam quam tutelari ſuo S. Martino dedicavit. Abeunti Judoco anachoretæ ſucceſſerunt, qui authori & primo loci inquilino adſcripto beatitudini, aram poſuerunt cinctam cellulis brevibus. Prævalente verò in dies S. Judoci memoria, exolevit ſenſim S. Martini nomen primigenium loci, & vulgi ſuffragio, S. Judoci appellationem obtinuit.

Seculo duodecimo inchoante, ſacris S. Judoci Solitariis, Comitem ſe junxit Milo, nobili ortus proſapiâ Toparcharum Selincurtenſis caſtri, ut horum magiſterio Eremitarum, & exemplo edoctus, perfectionis aggrederetur iter. Verùm Norbertus ſanctitatis famâ longè celebris, & in Pontivi agro, uberes metens in Apoſtolatûs ſui decurſu diſcipulorum manipulos, prædicator eximius, Milonem in ipſis S. Judoci abditis receſſibus perculit, qui dicentis, ſuadentiſque oratione victus, in Norberti diſciplinam ſe totum tranſtulit. Præmonſtratum ingreſſus, & Patris ſtudio excultus, ad priſtinam ſedem S. Judoci annuente Norberto, & in ſpem generandæ prolis revertitur.

I.

Ad convictûs primi ſocios redux MILO, Norbertinum vivendi genus illis inſinuat, verbis ſuadet, inducit exemplo, normâ vivendi factus eſt Pater eorum quos ut patres ante ſuſpexerat. Novam vitæ rationem certatim am-

Digitized by Google

plexantur è propinquo affluentes tyrones, pro temporis anguſtia & candidatorum frequenti concurſu cellulas jungit cellulis, hoſpitibus ſuſcipiendis ruſticè aptatas, paupertati accommodas. Multiplicatæ genti aggratulans Norbertus, hanc paulò poſt ſuâ recreavit præſentiâ, & Milonem numeroſi gregis deputavit rectorem. Tribus terræ jugeribus, hæreditas tota monaſterii claudebatur, & intra hunc terræ angulum, aſſiduo cultum labore, colligebant Chriſti pauperes, unde vitam ſeu magis pœnitentiam perennarent, donec quidam Nobiles algentem miſerati virtutem, prædiis ſortem eorum auxiſſent.

Gilardus cognomine de *Soibertmes*, benefactorum primus in faſtis memoratur, alios ad æmulationem provocavit, non tam Gilardi pietas, quàm Milonis fauſtum regimen, quod præſcidit inopina ad epiſcopatum Morinenſem ſublimatio, intentum quippè humilitatis operibus, puſillo ſuo gregi paſcendo, informando aſſiduum abripuit divinâ vocatio anno 1131.

II.

ADAM patriâ Metenſis, genere Nobilis, Radulphi Laudunenſis alumnus, Norberti concionantis primitias & patris ſui ſpiritum habens, unanimi Fratrum voto, Miloni ſubrogatur. Propagandi Ordinis zelo æſtuans, ſex Abbatiarum auctor exſtitit. Anno 1145. Diplomati Theodorici Ambianenſium Præſulis ſubſcribit, quo Eccleſia S. Martini Ambian. in Abbatiam promovetur. Ex villa S. Judoci, ad Domni Martini prædium, Canoniam tranſtulit anno 1163. Prælationis anno 35. æræ Chriſtianæ 1166. die Maii ultima requievit. Sub lapide ſepulchrali ejus referente imaginem, & ad limbos hanc habente epigraphen, conditûr vir ante & poſt mortem miraculis clarus.

Tom. 11. Spicil. Acheriani p. 165.

ADAM Abbas

Huic domui ſeptem luſtris, hic præfuit, immò
Profuit, in nullo defuit, Ordo fuit.
Nam Pater & Maïus uno ſibi fine quiſcunt
Nam cum Menſe Pater, cum Patre Menſis abit.

III.

GOMBERTUS, huic Hugo Rothomagenſis archiepiſcopus in eleëmoſynam contulit Paſtoratum S. Petri de *Gaillonnet*. Triginta menſibus à poſſeſſione adita completis, piè in Chriſto obdormiit 22. Aprilis 1169.

IV.

ANSCHERUS à primo infulationis exordio pacis contraxit fœdera cum Joanne Comite Pontivi, & à Rotroldo archiepiſcopo Rothomagenſi parochiam de Serincuria anno 1170. impetravit. Anno 1172. ineunte, binos è ſua familia Canonicos Cantuariam, voti ſolvendi cauſâ, ad tumulum S. Thomæ ablegat, qui cum monachis Cantuarienſibus fraternæ ſocietatis fœdus pepigerunt, & in artham ſancitæ neceſſitudinis, partem cilicii, rochetum, & oſſis particulam, ſacras divi Martyris reliquias, aſportarunt. Publico cultui vix expoſitæ, reſurrectionem filii Dominæ Agnetis de *Dourier*, operatæ ſunt, qui poſtea ſacro ablutus fonte, liberatorem ad ſeræ ætatis tempora prædicavit. Iſtud portentum in coævo mſſ. codice relatum, ſtupens vidit Arteſia, & populorum pietas inde ſuccenſa. Paraliſi laborans & ipſe Anſcherus, ad invocationem Martyris curatus eſt. Die demum v. Martii 1174. ineluctabili morte ſublatus, Alexandri III. privilegiis munitam domum ſucceſſori tranſmiſit.

V.

HUGO DE *ALESTE*, S. Thomam Cantuarienſem, in tutelarem patronum adoptavit, tantis in Eccleſia Dommartinenſi corruſcantem prodigiis, ut frequentior ad eam fieret populorum concurſus, quam ad Cantuarienſe ſepulchrum. Devotionem acuit reſurrectio Beauremenſis * accolæ qui in gratiarum actionem, reliquum vitæ tempus cœnobii ſervicio mancipavit. Qualem Anſcherus ſocietatem inierat cum Cantuarienſibus, talem cum Abbate & Conventu Ciſtercienſi ſanxivit Hugo. Binas acquiſivit monaſterio parochiales Eccleſias, alteram à S. Stephano nomen ſortitam, alteram nomine *Soibremes*, bellorum injuriâ ambas modò extinctas. Extinctus & ipſemet Hugo, ad ſuperos abiit anno 1176.

* Belrain.

VI.

WALTERUS Paſtoratum de *Verchin* incorporavit Eccleſiæ ſuæ, ejuſque poſſeſſiones & jura Alexandri III. Romani Pontificis Diplomate roboravit. Cum Theobaldo Ambianenſi Præſule amicitiâ conjunctus, illum ad fraternitatis preces capitulariter ſtantem & ſupplicantem admiſit anno 1181. ſequenti autem in fata conceſſit Walterus.

VII.

GUILLELMUS Paſtoratum de Probavilla * excepit, & à Philippo Flandriæ Comite immunitatem obtinuit à ſolutione vectigalium, quoties ad uſum monaſterii merces aut annonas per ejus ditionem trajiceret. Dignitati valedixit Guillelmus anno 1195.

* Prouville.

VIII.

PETRUS D'*ORCHIES* obiit anno 1198.

IX.

GUILLELMUS DE *BOMY* crebris miraculis illuſtrem D. Thomam excoluit & mandavit ſcriptis. Horum inſigne eſt illuminatio cæci, cui affine fuit, prompta Rogerii epiſcopi Ambianenſis curatio, paraliſi in brachio laborantis. Capitula generalia frequens adiit Guillel-

Digitized by Google

mus, ibique pro condendis ad reformationem decretis, manum appoſuiſſe & zelum referunt Dommartinenſes faſti juxta quos anno 1201. onus & vitam depoſuit.

X.

GUILLELMUS ordine primus abdicatam dignitatem anno 1195. reſumere ad inſtantiam Fratrum cogitur anno 1201. & octavo Septembris 1205. hanc iterùm cum vita exuit.

XI.

JOANNES I. Joannam Caſtellæ & Leonis Reginam Comitiſſam Pontivi, pro recuperanda ſanitate per B. Thomæ interceſſionem hoſpitio excepit adventantem & ſupplicem juvit conſiliis & precibus. Pro valetudine ſibi reddita, gratitudinis monumenta auro gemmiſque fulgentia, appendit Princeps, bellorum turbine decocta poſtmodùm. Annis quinque regimen confecit Joannes, 12. Septembris 1210. denatus.

XII.

THOMAS menſe Martio anni 1214. occumbit, extat Epiſtola*ejus inter Gervaſianas numero 133. anno 1213. Gervaſio inſcripta, qua à frequentatione Capituli generalis ſe excuſat ob ingraveſcentem morbum quo detinebatur. Obiit menſe Martio 1214.

*Edita eſt Tom. 1. Sacræ. Antiq. Monum.p.120.

XIII.

GAUFRIDUS obiit anno 1221.

XIV.

NICOLAUS de ABBATIS-VILLA ex Canonico S. Joannis Ambianenſis, Abbas efficitur Domni-Martini, meritis & doctrinâ exigentibus, ad vacantem Præmonſtrati Archimandriam aſcendit anno 1240.

XV.

GALTERUS II. 4. Julii 1242. finem fecit vivendi.

XVI.

RENELINUS moritur anno 1244.

XVII.

JOANNES II. 9. Septembris anni 1253. interiit.

XVIII.

MILO II. 14. Octobris 1266. dormivit cum patribus ſuis.

XIX.

SIMON cognomento venerabilis 15. Decembris 1272. exceſſit è vivis.

XX.

GUILLELMUS *DE CROMONT*, 21. Januarii electus, ceſſit dignitate 19. Junii 1281.

XXI.

GERARDUS *DE DOURRIER* obiit anno 1286.

XXII.

JOANNES *DORSEMONT* mortem oppetiit anno 1293.

XXIII.

ANDREAS DE *CRECY* cognomento *MONACHI*, frater Joannis Cardinalis & epiſcopi Meldenſis, Abbas electus ad annum 1302. interioris vitæ regimen, nobili & religioſo ſic temperavit moderamine ut exterorum perinde ac domeſticorum meruerit laudem. Mortuo Petro de *Ferrieres* Noviomenſi epiſcopo, omnium votis expetitus, Cathedram pontificalem aſcendit anno 1304. & in ea ſedit utiliter uſque ad 29. Aprilis 1315. in Cardinalitio Pariſienſi Collegio quem dotaverat defunctus, & ibidem humatus.

XXIV.

ÆGIDIUS *DE PROBA-VILLA* Monſtreoli ad meliorem vitam migravit 7. Aprilis 1320.

XXV.

EUSTACHIUS, 13. Septembris 1342. deceſſit.

XXVI.

JOANNES *DE FORESTI-MONASTERIO*, Facultatis Pariſienſis Doctor, privilegia cæteris Canonicorum regularium Congregationibus indulta, Præmonſtratenſi Ordini ex S. ſedis beneplacito ſpecialia eſſe impetravit. 16. Martii 1350. debitum naturæ ſolvit.

XXVII.

GUIDO *DE LAUDUNO* Canonicus Præmonſtrati ab omnibus quarumvis ſecularium perſonarum exactionibus, imò & ab obligatione perſonaliter ſiſtendi in Synodalibus epiſcoporum Comitiis ſe ſuumque exemit monaſterium, beneficio Bullæ Urbani V. & 25. Junii 1369. in Monſtreolenſi refugio vivere deſiit.

XXVIII.

GERARDUS *BLASELLI*, Paſſioni Dominicæ devotiſſimus, hoſpitalitatis cultor, regularis obſervantiæ vindex & exemplar, 11. Septembris 1385. Monſtreoli moritur, unde ad monaſterialem Eccleſiam devectus, tumbâ laminis æneis ornata, ejuſque effigiem exhibentibus tegitur ſub hac Epigraphe

Hic jacet Frater JACOBUS BLASELLI
De Dulendino natus, hujus Eccleſiæ
humilis Abbas.

XXIX.

JOANNES *DE HEZECQUES*, vix anno Prælationis evoluto moritur pridie Idus Martii 1386.

XXX.

XXX.

THOMAS FELIX, triginta tribus annis clavum geſſit, pluribus Vicariatum generalem Pontivi obiit & Normanniæ, in utroque officio profuit. Inſignia Pontificalia ſibi aſſeruit primus, in ſucceſſorem tranſmiſit hilaris, per ſpontaneam ceſſionem factam 4. Martii 1418. biennio ſuperſtes humilitati ſe totum impendit.

XXXI.

JOANNES *SENESCALLUS* vinculum fraternitatis pridem cum Cantuarienſibus initæ, novo firmavit pacto, Toparchiam de *Dompiere* à Joanna de *Quiene* ſibi gratis datam, junxit monaſterio. Ad Baſileenſe Concilium delegatus à Capitulo generali, acceſſit anno 1434. finem verò vivendi fecit 30. Julii 1438.

XXXII.

PETRUS *DU ROY* 6. Septemb. 1458. occubuit.

XXXIII.

JOANNES *DU PUYS* in decurſu adminiſtrationis quatuor neoelectos filiationis ſuæ Abbates, ſcilicet S. Andreæ, Marchaſii-Radulphi, Seriaci & Lucernæ, confirmaſſe legitur. Ab hominibus demigravit Monſtreoli anno 1467.

XXXIV.

JACOBUS *DE CREPIEUL* die 18. Februarii 1474. abiit ad patres.

XXXV.

MICHAEL *DELLERNE* decorem Domûs Dei diligens, innumera contulit in ornamentum Eccleſiæ, ampliora ad pauperum ſublevamen, qualia denique quantave geſſit, diſces ex ejus epitaphio quod prædeceſſoris ſepulchro impoſuit ſucceſſor æquus.

Hic jacet exanimis diſtentus corpore toto
Heddini natus Abbas MICHAEL à Rua
Qui fuit in cunctis ſapiens, benè rectus
Senſu ſubtilis, ſervando jura virilis
Rebus in augendis, in partis jure tuendis
Zelator, veniæ, pacis, cuſtos ſpiritalis
Regula juſtitiæ, flos vivæ Religionis,
Pauperis & viduæ, vir ſimplicitatis amator.
Suſcipito hanc animam, jam tandem dulcis Ieſu
In manibuſque tuis, requieſcat ſpiritus ipſe
Obiit 14. Kal. Septemb. 1495.

XXXVI.

GUILLELMUS *STRABO* 23. Decembris 1499.

XXXVII.

BALDUINUS *DE HERSIN*, primus inveteratam conſuetudinem, alternis annis duos mittendi Cantuariam Canonicos Dommartinenſes, piæ neceſſitudinis fovendæ cauſâ, abrogavit. Anno 1505. percuſſa fulmine Eccleſia S. Judoci penitùs conflagravit, ſola mediis in flammis ſuperſtite thecâ ſacris referta reliquiis. Anno 1514. dignitatem poſuit Balduinus.

XXXVIII.

HENRICUS *DE MAGNIEULX* Paſtor *Tortifontanus*, viventis Balduini ex reſignatione hæres, eo uſque res monaſterii per ſeptennium promovit ut populoſæ civitatis inſtar, omnis generis artificibus frequens habitaretur, abſque præjudicio ſeverioris & interioris obſervantiæ. 1. Aprilis 1524. ſervi fidelis & prudentis mercedem quæſiturus, ad Patrem-familias tranſmigravit.

XXXIX.

PETRUS *DU BUS* 14. Martii 1525. electus, nepotem ex ceſſione conſcripſit hæredem anno 1540.

XL.

DAVID *DU BUS* monaſterium ſuum vorace flamma ab hæreticis injectâ, vidit comburi anno 1568. atque proviſorem ſuum Eckium impiis Calviniſtarum manibus pro fide enectum. Obiit Abbas anno 1574.

XLI.

JOANNES *PREVOST*, 3°. Maii deceſſit Abbatis-villæ.

XLII.

MICHAEL *DE GHIERS* Trunchinienſis Canonicus, Dommartinum ſacras docendi litteras gratiâ tranſmiſſus, ad vacantem ſedem diſcipulorum ſuffragio promovetur. Temporum injuriam, bella, lites, incendia, expertus, in hoc alternantium calamitatum conflictu, majorem omni fortuna adverſante, animum probavit. A Comitiis Arteſiæ, Romam pro Religionis & reipublicæ negotiis ablegatus, ita feliciter pro utriſque egit, ut & boni & Chriſtiani civis laudem reportarit. Inter tumultuantes vitæ occupationes, ſtudii otia ſic fecit ſibi, ut Martyrologium Romanum, patrio reddiderit idiomati, & ſelectas Sanctorum Vitas, ex originali fonte petitas, notis illuſtrarit. Paralyſi correptus, ultimum diem clauſit Heſdini 4. Februarii 1604. unde ad Dommartinum tranſlatus, in Sacello S. Barbaræ conditus eſt.

XLIII.

MARTINUS *DOURNEL* ex Priore Abbas factus 5. Maii 1604. deſiit eſſe 7. Julii 1632.

XLIV.

JOANNES *MARSILLE*, bellis, prædationibus, morbis agitatam vitam amiſit ipſo Paſchatis die an. 1650.

Digitized by Google

XLV.

Philippus *Babeur* antehac Prior S. Andreæ in Nemore, poſtea P. Auguſtini *le Scellier* Abbatis Præmonſtrati Secretarius, ad Dommartinenſem infulam 26. Maii 1656. evehitur. Dejectas à marte furente monaſterii ædes reſtaurare, uſurpatas recuperare poſſeſſiones, bibliothecam libris, templum ornamentis inſtruere ſumma fuit ſtudii & laborum. Vicarii generalis adeptus officium, inducendæ Reformationi ſedulus adlaboravit. Ab Ordinibus Arteſiæ, gerendarum reipublicæ rerum præfecturam delatam adeò geſſit ſtrenuè, ut quaſi patriæ patrem venerarentur omnes. Pariſiis vitæ curſum clauſit 20. Decemb. 1675.

XLVI.

Joannes *Durlin*, ad cumulum deduxit opus à prædeceſſore ſuſceptum, & Vicarii generalis provinciam ſubiit & obiit magno animo. Non ſemel politicis Arteſiæ Congreſſibus præfuit, agendi, dicendique peritus. Ad Chriſtianiſſimum Regem nomine Statuum Orator delectus ſæpè, pro Statibus efficaciter peroravit. Menſe Maio an. 1701. extinctus eſt.

XLVII.

Philippus *Celers*, Paſtor in *Verchin*, pacificâ electione, ad Abbatiale munus vocatur 6. Octobris 1701. Vix dignitatis poſſeſſionem inierat cùm ad vacantem Ordinis Archimandriam, Canonicorum votis expetitus, menſe Maio ſublimatur. Verùm obſiſtente humilitate & modeſtiâ, Regem Chriſtianiſſimum ad revocandum quem jam præſtiterat conſenſum, tam anxiè ſollicitavit, ut precibus ſupplicantis reniti nequiverit. Arteſiæ Clerus tanti honoris contemptorem honoribus cumulavit repugnantem, & generalium Statûs Comitiorum Aſſeſſorem ſemel & iterùm renuntiavit. Impoſito muneri incumbentem mors præſcidit Atrebati die 20. Januarii 1708.

XLVIII.

Carolus *Ricouart* vir morum candore & affabilitate convictûs, doctrinâ & diſciplinæ zelo ſpectabilis, quem de facie ſerena & de converſationis humanitate novimus dum anno 1719. Dom-martini ſcrinia evolvebamus. Prælaturam, Vicarii generalis dignitate, & Arteſiæ Statuum deputatione, honeſtavit. Podagrâ per aliquot annos dirè vexatus ab eadem enectus eſt an. 1720.

XLIX.

Milo *Marcq*, Theologiam in Abbatia Blancæ-landæ legerat felici ſucceſſu; deinde Paſtor ruralis, tum Prior clauſtralis, denique Abbas creatus eſt Domni-Martini, cujus pedum ſeptennio geſtavit. Laudatur à ſuis in Encyclica littera potiſſimum de aſſidua frequentatione Chori. Fatis conceſſit anno 1726. die 6. Julii.

L.

Thomas *Breuvart*, ſollicitus adeò Archivii ſuæ Abbatiæ cuſtos, ut illius inviſendi, evolvendique copiam humillimis precibus poſtulatam, magnâ conſtantiâ denegaverit anno 1730.

PATERNITAS.

Jura Paternitatis exercet in Abbatias Marchaſii-Radulphi.
S. Joannis Ambianenſis.
S. Petri Selincurtenſis.
S. Andreæ in Nemore.
Seriaci ad Prata.
S. Juſti.
Blancæ-Landæ.
S. Joannis Faleſiani.
Lucernæ.

PASTORATUS.

S. Martinus de Torto fonte, cum ſuccurſali de *Mourribier*.

S. Maria de *Tigny* cum filiali de *Noyelle*.

S. Maria de *Prouville*, tres illæ in Diœceſi Ambianenſi.

S. Sulpitius de *Serincourt* cum ſuccurſali de Ruolio.

Prioratus de *Gaillonnel*, ambo Rothomagenſis Diœceſis.

S. Audomarus de *Verchin* Diœceſis Bolonienſis.

SACRÆ EXUVIÆ.

Rochetum lineum quo indutus erat S. Thomas Cantuarienſis Archiepiſcopus dum martyrium fecit. Illud pridem anno 1443. Petrus *le Roy* Abbas, nobili pro tempore theca accluſerat, ad cujus marginem hæc Gothico caractere verba inciſa leguntur. *C'eſt le ſarros S. Thomas de Cantorbie lequel il ſouffrit le martyre Pierre le Roy Abbé de ceans me fit faire en l'an MCCCCXLIIII.*

D. Carolus *Ricouart* in longè ditiori & elegantiori theca argento cælato & figuris fulgente, venerabilem hunc theſaurum poſuit anno 1717. ad cujus limbos hæc curavit inſcribi.

Felix Eccleſia in qua Thomæ viget memoria, tanti Martyris, indumento ſacro ditata.

Quis moritur? Præſul. Cur? Pro grege. Qualiter? enſe.
Quando? Natali. Quis locus? Ara Dei.

Annulus ejuſdem Martyris thecæ pariter argenteæ accluſus, in cujus capulo legitur

Chi eſt l'annel S. Thomas.

Particula inſignis Crucis Chriſti.
Oſſa Corporis B. Magdalenæ.
Oſſa S. Simpliciani & S. Antonii.

Digitized by Google

Theca argentea in formam ſemi-circuli arcuata, ſequentem proferens inſcriptionem.

De Sainte Framenth mere de Sainte Auſtreberte.

Viſitur in eodem ſacrario arcula quædam chalibea, quam ſacris pignoribus oppletam ferunt à Sancto Martino Pontifice Turonenſi traditam B. Judoco Gallias petenti, ad ſolatium viæ & vitæ tutamen; ſed falsò: nec enim potuit B. Judocus, qui VII. ſeculo in vivis erat, inviſere & alloqui S. Martinum denatum anno 400. Oſtentant & Calicem venerandæ antiquitatis, quem traditione authore aſſerunt B. Judoco ad Miſſæ ſacrificium inſervi iſſe. Inſcriptio ad pedem vaſculi, venuſto & Romano caractere exarata barbariem Gothicam prævertit.

SUMITUR HIC XPI SANGUIS PROTECTIO MUNDI. ✠

Omitto cæteras quibus nobilitatur reliquias ex paucis alias conjice.

Vide Probat. à col. DXIV. ad col. DXVIIJ.

DOMUS DOMINARUM.

Domus Dominarum. Fil. Regiavallis. Diœceſis Tullenſis. Circaria Lotharingia.

JAm à temporibus Herberti Abbatis Regiævallis primi, ad eum converſionis cauſa Virgines & Viduæ accurrerant, & votis ſe obligarant Religioni. In qua monaſterii parte illas ſepoſuerit ab exordio, nec in ipſis ſuperſtitibus ruinis dignoſcitur: monaſterii anguſtia, & vallis fauces à vicinis montibus arctatæ, non tulerunt ſtare diù in propinquitate virorum Sanctimoniales. Quare Herbertus Parthenonem uno ab Abbatia quadrante, ſecùs labentis rivuli oras in eadem valle, versùs Vodium* ædificare aggreſſus eſt. Illum abſolvit Raymundus ſucceſſor, & collectum gregem his abdidit latebris. Hadevidis de Sorceio, generis inclyti vidua mulier, mundo valedicens, ad iſtud ſe recepit Parthenium, & deſponſatæ ſervitutis diem collatione molendini de *Vacon*, & prati de *Charmais* conſecravit. Aliæ Virgines ſtemmate illuſtres, idem vitæ genus auſpicatæ, virtutibus claruerunt, & tam ex generis claritate, quàm ex pietatis fama, monaſterio ſuo nomen indiderunt *Domus Dominarum*.

* Void.

Bulla Alexandri III. Charta Henrici epiſcopi Tullenſis de anno 1141. & pleraque Diplomata Virginei hujuſce aſceterii meminerunt. In Necrologio paſſim occurrunt monialium illius loci commemorationes; ſed cùm, pro antiqua ſcribentium conſuetudine, annus decedentium non apponeretur in Obituariis, non poſſumus durationem Parthenonis metiri, ex mortuarum Indice, neque ex reſiduis proſtrati ædificii fundamentis, imò nec ſcriniorum documentis haud exſtantibus.

DOMUS RUBRA.

Domus Rubra. Fil. Præmonſtrati. Diœceſis Moguntina. Circaria Vadegotia.

IN omnibus monaſteriorum Indicibus hanc Abbatiam legimus, ſed variis nominibus expreſſam. Apud Layruelium & in Mſſ. antiquis ſub hoc vocabulo *Domus Rubra*; apud Pagium dicitur *Rubrenenſis*; in veteri talliarum Ordinis matricula apud Steinfeldenſes exſtante, nominatur *Rubrenſis*. Hanc non ignobilem fuiſſe colligitur ex eo quòd ſplendidis æquipararetur monaſteriis, quantùm ad earumdem talliarum ſolutionem; quippè quæ LX ſchillingos Rhenenſes annuatim pendere tenebatur. Gudam *(a)* habuit Fundatricem, cujus obitus notatur in Necrologio Præmonſtratenſi ad 19. Junii, ſed quo præcisè anno, incompertum eſt; neque annum, vel ſaltem ſeculum interitûs illius licitum fuit detegere. In Moguntina Diœceſi ſtetiſſe conſtat; idque teſtantur veteres membranæ omnes. Mirum, quòd Moguntinenſis Eccleſiæ Hiſtoriographus illam non detexerit in Chartis, quas luſtrando Diœceſeos tabularia vidit copioſiſſimè.

Anno 1278. Henricus Abbas, totuſque Conventus *Rubrenſis Eccleſia apud Bolandiam* Ord. Præmonſtrat. Moguntinæ Diœceſis in inſtrumento ſuper dotatione altaris B. Mariæ Virginis ibidem ſubſcribit inter teſtes: illius dotationis auctor *Lukardis de Bolandia*, Advocatiſſa Rubrenſis monaſterii.

DORLAR.

Dorlar. Fil. Romerſdorffii. Diœceſis Trevirenſis. Circaria Weſtphalia.

NOn longè à municipio *Gieſen*, quod Haſſodarmſtadienſis ditionis eſt, ad Lanum fluvium, in loco amœno, itinere duarum horarum à monaſterio Altenbergenſi, fundatus eſt Parthenon Dolarenſis anno 1220. à Comitibus Naſſaviis *Sarbrucken*, Dominis in *Merenburg*, ibique Virgines ex Altenberga evocatas collocavit Bruno à *Braunsberg* Abbas

(a) Hanc ſuſpicor filiam fuiſſe Philippi I. de Bolandia, & uxorem Conradi de Bickinberg, cujus fit mentio in Charta donationis Collegiatæ S. Stephani Moguntinenſis factæ anno 1290. à Wernhero de Muzenberg & Falkeinſtein. Vide Tom II. Rer. Mogunt. pag. 541.

Romerſdorffii, ſub magiſterio

I.

Gyselæ, cujus in Obituario fit memoria ad 7. Kal. Februarii. Huic ſucceſſere

II.

Lysa 8. Kal. Aprilis.

III.

Sophia 7. Kal. Maii.

IV.

Irmengardis Kalendis Junii.

V.

Hilla Nonis Decembris.

VI.

Margareta 25. Decembris.

VII.

Gertrudis, ſub cujus regimine adeò in temporalibus imminutum fuit monaſterium, ut nec alendis, nec commodo hoſpitio excipiendis Virginibus ultrà ſufficeret. Hinc Everhardus III. Abbas Romerſdorffii, à Concilio Baſileenſi ruentis Parthenii unionem poſtulavit, ne hæreditas Norbertina ad alienigenas devoluta profanaretur, & Fundatorum fraudaretur pietas. Juſtæ petitioni annuêre Patres, & per ſolemne decretum anni 1436. adjudicarunt *Dorlar* Fratribus Romerſdorffii, eâ lege ut ibidem divina perſolverent, & in tribus Parochiis, *Dorlar*, *Naunheim*, & *Alzpach* curam haberent animarum. Huic ſancito Philippus Comes Naſſovii, Fundatoris nepos, gratum impendit aſſenſum. Mutato igitur ſtatu & ſexu, convaluit monaſterium, ſub Prioris adminiſtratione. Intùs & foris rem ſacram promoverunt Romerſdorffienſes, magno populorum commodo, donec Philippi Comitis hæredes Lutherano inebriati errore, à reſtituto monaſterio myſtas & Religionis cultum anno 1545. expulerunt, ipſumque nobili Domino à *Buſſeck* adjudicavere, pensâ priùs, per formam aliqualis indemnitatis & juſtitiæ, levi pecuniæ ſummâ ſpoliatis Romerſdorffienſibus. Sic ad extraneos & hæreticos devenere Catholicorum Fundatorum bona, per ſeros nepotes, à parentum fide & pietate degeneres.

DORNAW.

Dornaw. Circaria Hungariæ. Fil. S. Crucis. Diœceſis Wacienſis.

NOtitiam hujus monaſterii Layruëlio debemus, eamque ex Catalogis veteribus erutam, confirmavit cœnobiorum Hungariæ noviſſima recenſio. Depopulatio Regni Hungarici, hoc cœnobium, ſicut & alia, communi ſtrage delevit; necdùm Ordo illud, poſt reſtitutam Imperio Hungariam victricibus Caroli V. Ducis Lotharingiæ, armis, potuit Ordini reſtituere. Suſpicarer *Dornam* in Pagii Elencho appoſitam, olim filiam *Jaſow*, poſtmodùm *Lucæ* ſubjectam Paternitati, eamdem eſſe cum *Dornaw*, niſi illa Vacienſis; iſta verò Agrienſis Diœceſis finibus accluderetur. At cùm Petrus *Pazmani* archiepiſcopus Strigonienſis, Layruëlii probaverit Indicem, Pagii verò Catalogum, nec ſuo probaverit calculo in ſuo Synodali Conventu anni 1629. ſtandum teſtimonio præſulis, & Dornæ Præpoſiturâ diſpunctâ, *Dornaw* in Wacienſi epiſcopatu retineamus.

DOXAN.

Doxan. Fil. Strahoviæ. Diœceſis Pragenſis. Circaria Bohemiæ.

REgius Doxanenſis Parthenon, a Sereniſſima Principe Gertrude Cæſaris Conradi ſorore auguſta, Wladiſlai II. Bohemorum Regis piiſſimâ Conjuge, & maritalis munificentiæ æmula, ſumpſit initium. Strahovienſis monaſterii ſtructuram, dotemque largè effuſam à ſponſo, gratulabunda viderat, ſed quaſi ereptum ſuæ pietati opus invidens, ſimile ad Sanctimonialium ſeceſſum ædificare, ut animæ ſuæ benefaceret, ſponſi virtutibus haud impar Regina, conſtituit.

Ad optima quæque promptus Wladiſlaus, hilarem præbuit poſtulationi conjugis annutum, ſtatimque Gertrudis, moras omnes abrumpens, urget negotium, locum inquirit ab hominum ſtrepitu ſequeſtratum, ſolitudines ipſa perluſtrat, & tandem ad eam deveniens, Litomericio unâ diſtantem horâ, paululùm meditabunda ſubſtitit, & velut afflata Dei ſpiritu, ſubintulit *Eskan doch ſein*, quæ verba monaſterii ibidem extruendi firmam aſſertionem deſignabant, unde & Parthenoni denominatio, nonnihil ex prævalente idiomate patrio immutata, acceſſit. Deterrebant à propoſito prædii inculti facies horrida, allambentis fluvii crebræ alluviones, at illa conſilii tenax, feſtinas jubet ſtruendo templo manus admoveri.

Anno igitur 1144. conſecrante fundamenti lapides eoſque ſternente Henrico Olomucenſi, in magna populi procerumque frequentia, ſurgit ſacri & regularis ædificii regia moles, regia, inquam, politis & quadris lapidibus compaginata, ambitu cincta peramplo. Eccleſiam anno ſequenti, die 18 Septembris, Henricus Olomucenſis, & Otto Pragenſis epiſcopi magno apparatu, B. Mariæ dedicarunt.

Digitized by Google

Virgines, feſtivâ pompâ, eaſque ut plurimum regii aut inclyti generis, in Parthenium induxit Pragenſis Præſul, quibus Præpoſitum deſtinavit Herelbaldum, alterum de octo Canonicis quos Steinfeldia ad Wladiſlai preces in Bohemiam trajecerat. Eo moderante, ſic floruit ſanctitate Virginum chorus, ut turmatim lectiſſimæ Nobilitatis filiæ, terrena deſpicantes, Norberti militiæ peterent attitulari. Quin & ipſa Gertrudis Regina illuc ſe recepit, dum anno 1149. Wadiſlaus, concurrentibus Imperii & Principum Chriſtianorum ſignis, ſacram aggreſſus eſt expeditionem. Socias adhibuit ſuæ ſolitudinis, Agnetem filiam, & Eliſabeth Wladiſlai germanam ſororem, quæ poſtmodùm Religionem ſunt ex voto profeſſæ, quam cum Doxanenſibus, prælucente Reginâ, ultrò exegerant.

Anno 1152. pridie Nonas Auguſti moritur Regia Princeps Gertrudis. Mortales ejus exuvias mœſtiſſimus conjux & plorantes filii, ad Doxanenſe Parthenium tumulandas, honorificè deportarunt, ſuamque Agnetem filiam, excolendam moribus, tradidit Pater Virginibus Doxanæ. Maſculam pariter ſobolem Strahovienſium commiſit pædagogio, providus utrobique Princeps. Quantos enim eâ ætate magiſtros morum & doctrinæ habuerit Strahovia, ex Bohemiæ faſtis novimus. Quales Doxana rectrices juventuti informandæ præpoſuerit, ex Magiſtrarum meritis addiſcemus. Præerat tùm religioſiſſima Virgo Ida inculpatæ vitæ, integritatis morum, religioſæ converſationis exemplar. Spiritum Norberti in ipſa redivivum diceres, quæ cæteras humilitate antecedebat, ſuperabat fervore, verbo accendebat. Principum amorem, virtutum illecebris captaverat, Deo & hominibus dilecta Virgo. Sanctorum Bohemiæ albo aſcriptam, ſui reliquit regiminis hæredem

Elizabeth, Regiis natalibus illuſtrem, quæ ad ornamentum Domûs Dei, octoginta marcas argenti obtulit, mundum muliebrem pretioſum, ſuppellectilem ex auro & argento, in uſus ſacrorum vaſorum donavit. Prælationis onus tranſmiſit Agneti, quæ anno 1200. juxta Balbinum, Ottogaro I. Rege & fratre ejus agente, ex Antiſtita Doxanenſi ad Abbatiam Sanctimonialium S. Georgii Pragenſis evocatur, & ipſi germana ſoror Margaretha ſuffecta eſt Doxanæ. Hoc quippe ſanguinis nexu utramque Prioriſſam jungunt Bohemiæ ſcriptores, Obituario Doxanenſi plus æquo dantes fidem, aut verba ad litteram interpretantes. Equidem Margaretha *Fundatorum filia* in Necrologio appellatur, ſubindeque Wladiſlai & Gertrudis filiam putares. At quia fundando monaſterio & dotando Proceres, præſertim Ulricus Comes de *Sciencon* plurimùm contulerunt, non mirum ſi Margaretha filia Ulrici Comitis, uti Fundatoris alterius filiam, Obituarium nominavit.

Epiſt. Balb. p. 215.

Quid verò parentes ejus Doxanæ in dotem tradiderint, ex privilegio Ottocari Regis intelliges, in quo hæc leguntur. » Ulricus Comes » de *Sciencon* dedit villam *Brniam* cum filia » ſua Margaretha, quæ poſtmodùm *Rochow*, » pro centum marcis comparavit, quas ei frater » ſuus Ulricus decedens in teſtamento legavit.

Igitur regales faſcias à Margaretha abige, & heroum ſanguine nobilitatam Virginem, Magriſtrarum inſere Catalogo, quam Beatarum faſtis conſignarunt Biographi Bohemiæ. Alteram ad 15. Auguſti Margaretham apponit Obituarium Doxanenſe, eamque Duciſſam, & Sororem profeſſam Congregationis nominat, ſed non in albo Prælatarum refertur. Meminit Beatricis, B. Hroznatæ Principis Bohemorum ſororis germanæ, quæ Doxanenſi clavo laudabiliter & ſanctè inſedit. Cæteras omitto quæ in hoc feraci virtutum ſeminario educatæ, regimen illuſtrarunt claritate ſanguinis, religionis exemplo, & fidei conſtantiam infauſtis Ziskæ temporibus conſecrarunt martyrio. Fraternitatis jura ſacrilegè peſſumdans Joannes apoſtata Milovicenſis, qui Pragæ tùm omnia poterat, collectos milites in Doxanam duxit, dux ipſe feritatis & auctor, & poſt direpta Regum donaria, ipſas Virgines jugo erroris ſubjicere attentavit. Invictas in fide, ſuppliciis vincere aggreditur. Alias torſit tormentis, alias mulctavit exilio, nullam ab amplexibus ſponſi Jeſu potuit avellere barbarus. Exquiſitis necdum ſatur pœnarum generibus homo ferax, monaſterium ſubjecto igne delevit, ut qui animas nequiverat occidere, ſaltem virtutis antiquæ demoliretur azilum. Quales verò habuit Prioriſſas Doxana, tales habuiſſe gloriatur Præpoſitos, viros ſcilicet opere & ſermone efficaces, paſcendo ſanctarum gregi idoneos. Horum agmen agit

I.

HERELBALDUS, de Strahovienſi gremio ſublectus à Gezone Abbate, ad novellæ plantationis culturam. Si ex diſcipulis Magiſter, & ex fructibus arbor judicatur, quantus fuit Herelbaldus, qui tot ſanctarum Pater extitit, inſtructorque Virginum. S. Materni cultum apud Trevirenſes celebrem, in ſuum Doxanæ Parthenonem invexit, & ſanctis tutelaribus voluit accenſeri. Quo anno Herelbaldus vitam adierit beatam, ignotum eſt, beatam adiiſſe ignotum nulli.

II.

WOLFRAMUS, hujus fit mentio in Charta Ottocari Primiſlai Regis, confirmatrice bonorum tam à Principibus conceſſorum, quàm à Præpoſitis quondam acquiſitorum Doxanæ.

III.

BERTHOLDUS, illius meminit idem Diploma. Laudes ejus in elencho Abbatum Straho-

Digitized by Google

viæ referemus, fuit enim ordine tertius & Erlebodi ſucceſſor, anno 1154.

IV.

GUNTHERUS poſt Bertholdi promotionem, præficitur Doxanæ; ita ferunt Annales, obſiſtit Chronologia; vix quippè credas ad annum 1226. protraxiſſe dies, hominem ætate jam maturum ab anno 1154. quo Ottocarus Rex ſuo Diplomate poſſeſſiones Doxanæ auxit, & confirmavit ad Guntheri ſupplicationem.

V.

FABIANUS.

VI.

HERMANNUS.

VII.

GODEFRIDUS ad Strahovienſem Prælaturam anno 1265. evectus eſt.

VIII.

CONRADUS ab Ottocaro Rege impetrat renovationem privilegiorum Doxanæ an. 1276.

IX.

PETRUS, ſub ejus adminiſtratione, cæſo Primiſlao, die 26. Auguſti anno 1278. à victore milite tota devaſtatur Bohemia, & Doxanenſe monaſterium cladem magnam patitur, monumenta ſuperiorum, Fundatorum opera & labores concidunt. Mediis hiſce calamitatibus obiit Petrus 1282.

X.

SIFFRIDUS duriora adhuc expertus tempora ſub Ottone Brandeburgico. Inſolens enim miles theſaurum Eccleſiæ abſtulit, domum, agros populabundus deſolavit. Hinc fames, inde peſtis, flagella iracundiæ Dei, Regnum vaſtaverunt, donec ſub Wenceſlao legitimo Principe, populus & clerus, terrâ refloreſcente, reſpirarent. Doxanam in multis vexatam optimus Rex, in multis conſolatus eſt, & impertito privilegio, an. 1290. inhibuit ne quis ullam juriſdictionem in bona monaſterii exerceret.

XI.

EDMUNDUS, hujus ætate, infeſtantium malitiâ aut incuriâ domeſticorum, Parthenon incenditur, templo manente illæſo.

XII.

SIMON, in antiquo Doxanenſi Mortuario, nomen & ejus memoria hoc elogio conſecrantur. » Piæ memoriæ Simon I. hujus Eccleſiæ » Prælatus, Clauſtrum exſtruxit, imaginem » S. Mariæ pro quinquaginta marcis, multaſ» que hæreditates alienatas redemit; etiam 20. » marcas Conventui noſtro annuatim diſtribui » ſtatuit, & eâ ratione reſtaurator Eccleſiæ & » Pater piiſſimus Congregationis extitit. Iſta imago, hæc ipſa creditur quæ in ſacello Virginum aſſervata piè colitur. Cur autem primus dicatur Prælatus, qui ordine duodecimus eſt, ignoro, ni velis hanc nuncupationem, vel ex beneficiis majoribus præſtitis Conventui, repetere, vel anteceſſores illius reducere ad conditionem Priorum manualium.

XIII

THEODORICUS coæqualis Joanni Regi Bohemiæ & Comiti Luxemburgi, ab ipſo obtinuit anno 1333. innovationem privilegiorum Wenceſlai, Ottocari, Ottocari Primiſlai, & Wenceſlai Regum. Fecit cum eodem Joanne Rege commutationem anno 1336.

XIV.

GETRZICHUS anno 1341. oppignoravit pagos *Brnam* & *Pelles*.

XV.

SBYSLAUS à Carolo IV. Imperatore & Bohemiæ Rege, obtinuit anno 1358. privilegium quo Comitatûs Doxanenſis homines & ſubditi eximuntur à juriſdictione & judiciis extraneorum judicum ſecularium.

XVI.

VINCENTIUS florebat anno 1379. pro Parthenonis ſpirituali & temporali emolumento ſe totum impendit, bonus & in utroque genere vigilans œconomus.

XVII.

THEODORICUS II. vir ſingularis modeſtiæ, prælucebat exemplo 1389.

XVIII.

GIMRAMUS anno 1405. limites ordinavit inter fundos Doxanenſes & Litomericenſes.

XIX.

NICOLAUS deſævientis Ziskæ furores, & incendia paſſus eſt menſe Julio 1421. Cœnobium multis Regum donariis & fundationibus locupletatum, ceſſit prædonum rapacitati, virgines aliæ ferro peremptæ, aliæ exules in terris, luctuoſam vitam cum morte beata commutarunt. Sigiſmundo Imperatore Regni Bohemici potiente, Nicolaus de recuperandis monaſterii bonis ſollicitus, partem non minimam regali autoritate & privilegio è profanis manibus redemit. Albertus Auſtriacus Sigiſmundi hæres, & pietatis æmulus, pacatiora inferens tempora, Doxanenſibus ſortem fecit meliorem, hinc manus viriles, ſexus fœmineus admovet pro reparandis, inſtaurandiſve locis ſanctis, quæ ab hæreſi diruta, paſſim jacebant.

Digitized by Google

XX.

DIOPOLDUS *DE RISEMBERG* ex illuſtriſſima & Regia gente Sſuihoviorum, de Teplenſi per Ziskianos incinerato monaſterio, autoritate Ladiſlai Regis aſſumptus, Doxanenſi Præpoſituræ præficitur, menſe Auguſto anni non 1459. ut refert Balbinus Epitom. p. 307. ſed 1456. quo quidem accepit à benefico Principe, Diploma de reluendis & evincendis poſſeſſionibus Doxanæ à quocumque detinerentur & ſub quovis colore abalienatæ forent. Diſjectam Eccleſiam & ædificia partim inchoata erigit & reconcinnat, plenuſque meritis 23. Aprilis 1473. obiit.

XXI.

WENCESLAUS *DE LUCA*, renovationem privilegii Ladiſlai ab Wladiſlao IV. impetrat, & alacrem ſtudiis & conatibus prædeceſſoris ſui adjecit manum.

XXII.

HIPPOLITUS è gremio Teplenſi à Virginibus poſtulatus, magnaque ab irrumpentibus Hungaris mala perpeſſus, obiit 8. Octobris 1493.

XXIII.

STANISLAUS 3. Octobris 1508.

XXIV.

JOANNES *CZIPAR* Teplenſis Canonicus 5. Julii 1517.

XXV.

JOANNES *DE BUCHOW*, Eccleſiam ab Hungaris vaſtatam, inſtauratamque poſtea conſecrari procuravit anno 1522. ab epiſcopo Gauticenſi. Bona Parthenonis, approbante Ludovico Rege Bohemiæ, recuperavit tam oppignorata, quàm uſurpata imminente bellico tumultu. Senio confectus ceſſit, & ad Doxanenſium inſtantiam ei ſubrogatur ab Abbate Teplenſi

XXVI.

JOANNES *DE FREIWALD*, abalienatum pagum *Kopiſt*, à civibus Litomericenſibus exſolvit. Privilegiorum confirmationem à Ferdinando I. obtinet, moritur anno 1562. In ſucceſſorem Præpoſituræ evocatur è Teplenſi cœnobio

XXVII.

LEONARDUS *SCHITZ* die 25. Februarii 1575.

XXVIII.

VITUS *HEROLD* Teplæ Canonicus, Venatores à fundis Doxanenſibus, Rudolphi II. accedente præcepto, arcuit. 1585.

XXIX.

ANDREAS *VERNERUS* abjectâ Sionæâ infulâ Præpoſituram Doxanæ regendam ſuſcepit, & ſexcennio adminiſtratam depoſuit cum vita anno 1591.

XXX.

JOANNES *VOIT*. 1598

XXXI.

JOANNES *CONRAD* rerum temporumque exigente ſtatu, aliis & majoribus Ordinis negotiis deſtinatus, Prælaturam dimiſit 1601.

XXXII.

SIGISMUNDUM *KOEL*, Paſtoris boni fungentem officio adoriuntur ruſtici crudeles, à nobili hæretico ſuſcitati, plagis penè confectum è manibus turmæ ſævientis ſemivivum eripiunt fideles; reſtituunt domi ſanum, & meliore loco dignum tranſtulit ad infulas Lucenſes, Joannes Lohelius Abbas Pragenſis, & Ordinis Viſitator, anno 1606.

XXXIII.

MELCHIOR *ROMANUS*. 1621.

XXXIV.

CRISPINUS *FUCK* ab *Hradiſtie*, poſt ſopitas diſcordias, quæ legitimi ſucceſſoris electionem impediverant, à Præpoſitura Plagenſi, quam in medio hoſtium fidei incolumen ſervaverat, non ſine frequenti vitæ diſcrimine ad Doxanenſe regimen poſtulatus venit. Tranſlationis SS. Exuviarum B. P. Norberti promotor, & triumphantis in Pragam ingreſſûs, teſtis fuit. Gaſparis à *Queſtemberg* Abbatis Sionæi variis pro Republica, pro Ordine ſollicitudinibus diſtenti, Coadjutor omnium ſuffragio ſublectus eſt, & Milovicii renuntiatus Abbas. Sub hoc laudatiſſimo Antiſtite, Præpoſiti Doxanenſes infulis & Pontificalibus donati ſunt ab Urbano VIII. anno 1628. Quandiù verò Criſpinus Coadjutoris partes ſuſtinuit Strahoviæ, Coadjutorem ſibi Doxanæ inſtituit Wenceſlaum *Althaus*, qui turbato rerum ſtatu & ab copiis Suecicis Bohemiam infeſtantibus, calamitosè exceptus, è vivis abiit.

XXXV.

NORBERTUS *AB AMELUNXEN* Supprior Sionæus & Novitiorum Magiſter, ei ſucceſſor datus eſt. Præpoſituram vix ingreſſus à milite Suecico verbera & captivitatem paſſus, primo Litomeritium, deinde Pragam confugit, Sanctimonialibus exilii ſociis; anno 1648. ad propria cum grege reverſus, inde ſequenti anno ad Abbatiam Siloënſem poſtulatus promovetur.

Digitized by Google

XXXVI.

NICOLAUS *Plutzer*, quinquennio ſui regiminis ſtrenuè expleto, moritur Milovicii, cujus adminiſtrationem agebat. 1654.

XXXVII.

CYRILLUS *Hoffman* ſedulus Doxanæ œconomus, villam *Naprawa* emit, moritur 15. Februarii 1669.

XXXVIII.

STEPHANUS *Kielman* pietatis & religioſæ obſervantiæ exemplar, in virginibus regularem diſciplinam apprimè efformavit. Die 12. Junii 1679.

XXXIX.

HYACINTHUS *Hogman*, Canonici juris in archiepiſcopali Collegio Pragenſi anteà Profeſſor, uno tantùm exacto in Præpoſitura anno Abbas Strahoviæ eligitur.

XL.

DOMINICUS *Gurnth* novæ monaſterii Doxanenſis ſtructuræ fundamenta jecit, dimidium nonniſi operis ad perfectionem potuit morte præventus, deducere. 1689.

XLI.

FRANCISCUS *Waldthauser* Collegii Norbertini priùs Rector, tribus tantùm annis præfuit, mortuus die 21. Junii anni 1692.

XLII.

BRUNO *Kunowski*, inchoatas Virginum ædes abſolvit, Eccleſiam aris & ſuppellectile ſplendidâ, rem ruſticam villis, granariis auxit, privilegiatam domum emit intra Pragenſes muros, ad perfugium. Oeconomiam pietas mira, in Deum, effuſa in pauperes liberalitas, in advenas & ſubditos affabilis benevolentia exornabant. Litomericio ubi manibus Jaroſlai Comitis de *Stemberg*, epiſcopi, parentaverat, repetens, Doxanam, apoſtemate rupto, quo laborabat, redire feſtinus cogitur, ibique refectus Sacramentis moritur 15. Aprilis 1709.

XLIII.

JOSEPHUS *Mika* modernus Præpoſitus, & quaſi Fundator alter, ſtupenda, ſed Parthenoni ſummè utilia & honorifica, aggreſſus, plenè conſummavit.

PAROCHIALES ECCLESIÆ

S. Ægidii in pago *Dollanck*.
SS. Procopii & Nicolai in *Bauſſovitz*.
S. Catharina in *Liboteinitz*.
S. Wenceſlai in *Kmetnowes*.
S. Ægidii in *Arzedhoſt*.
S. Clementis in *Maursko*, ſed per exundationem Egræ pagus extinctus eſt.

Præterea ſunt duæ Eccleſiæ S. Petri una, altera S. Clementis martyris, monaſterio adjacentes.

MONUMENTA SEPULCHRALIA.

Infra Chorum Virginum viſitur crypta columnis affabrè elaboratis innixa, in qua piiſſimæ Fundatricis Gertrudis Reginæ anno 1152. denatæ, corpus ab Wladiſlao conjuge depoſitum requieſcit.

Ibidem Henrici Brzetiſlai, filii Henrici III. Bohemiæ Ducis, quondam Pragæ epiſcopi, & Bohemiæ Proregis, Ægræ 10. Junii 1196. defuncti, exuviæ reconduntur. Item BB. Idæ, Eliſabeth, & Margarethæ Magiſtrarum cœnobii. Vide probat. à col. DXVIIJ. ad col. DXXXIIJ.

DRAXMARCHENIUM.

Draxmarchenium. Fil. Præmonſtrati. Diœceſis Caminenſis. Circaria Sclavoniæ.

HÆc Abbatia, quam alio nomine appellat *Draxmari* Layruëlius, in Diœceſi Caminenſi poſita, in ſolis monaſteriorum Indicibus modò ſubſiſtit.

DRIEBURG.

Drieburg. Fil. Alnewici. Diœceſis S. Andreæ. Circaria Scotiæ.

DAvid primus, Rex Scotiæ, poſtquam Regnum ſuum optimis ac ſanctis legibus inſtituit, quindecim monaſteriorum firmavit fundatione, quæ magnis dotavit reditibus tùm Eccleſiaſticis, cùm Urbanis. *Proſperâ fortunâ hæc pietatis ſuæ monumenta exit. Non minùs inter adverſa pius, in morte Principis Henrici filii ſui, in quo ſpectatæ virtutis ſigna plurima micabant, hoc ſui doloris lenimentum unicum habuit, ut ad virtutum opera eruditus per flagella Dei, magis ac magis pietati ſe dederet Chriſtianæ.

* Boet hiſt. Scotor. l. 12. fol. 264 265.

Inter cætera ſuæ religionis argumenta eminet Driburgenſis Abbatiæ fundatio, quam pro ſalute animæ ſuæ & filii ſui Henrici anno 1152. denati, dotavit, ædificavitque intrà fines Epiſcopatûs S. Andreæ, ſub approbatione Roberti Diœceſani, Gregorii Dunkeldenſis, & Andreæ Katenenſis epiſcoporum.

Ab origine ſua viris ſanctis & doctis claruit Drieburgum, talemque in Scotia ſibi famam peperit, ut Academiæ titulum & ſcholas ſeculo xiv. ineunte, obtinuerit. Hoc tempore, (anno 1333.) in Abbatia de *Drieburg* florebant, *Monaſtic. Anglican. Append. p. 1054.*

Digitized by Google

Hiſt. Gentis Scot. n. 417.

bant, inquit Dempſterus, ſtudia litterarum. Ex hac Academia prodierunt Radulphus Strodus, & Pater Patritius, ejuſdem loci Canonicus, Philoſophus, Theologus, ac Poëta eximius apud noſtrates florebat, dum tyranici ſpiritûs homo Eduardus I. Angliæ Rex abſente Roberto Bruſio Rege, Scotiam invadens, cœnobium *Drieburg* nefandiſſimè diripit, de qua direptione librum unum ſcripſit Patritius, narratque ab hoſtibus Fratres debiles & infirmos, fuiſſe crudeliter occiſos, Euchariſtiæ Sacramentum violatum, & omnia ſacra profanata.

Ad tempora Jacobi VI. in ea perſeveravit ſanctitatis & ſcientiæ laude Drieburgenſis Abbatia. Sæviens in fidem Princeps, novarum opinionum inescatus illecebris, monaſteriis exitiale bellum indixit.

Vide Probat. à col. DXXXIIJ. ad col. DXXXIV.

DRNELA, *SIVE* DRKOLNA.

Drnela. Filia .... Diœceſis Pragenſis. Circaria Bohemiæ.

IN catalogo monaſteriorum Bohemiæ, quibus Huſſitarum furor depaſtus eſt, *Drnelanenſe* cœnobium numeratur, in favillas redactum, & ita inanitum, ut ejus notitiam hiſtoriæ præteritorum temporum & eventuum conſervatrici debeamus. Vide Babb. T. 4. Miſcell. p. 177.

D R O Z Z O.

Drozzo. Diœceſis Agrienſis. Circaria Hungariæ.

PArthenonem de *Drozzo* in Agrienſi Diœceſi, ex veteribus erutum Catalogis, elencho monaſteriorum Ordinis aſſuit Layruëlius; nec quidquam ultrà de hoc muliebri cœnobio, pridem à marte ſæviente, obruto, effari poſſumus.

D U R F O R D.

Durford. Fil. Welbec. Diœceſis Ciceſtrenſis. Circaria Angliæ Meridianæ.

HEnricus *Hoſe*, Dominus de *Herting*, & de *Durford*, in Comitatu Suſſexiæ, monaſterium in honorem S. Joannis-Baptiſtæ, & in proprio Durfordiæ fundo ædificare meditans, Hilarium Ciceſtrenſem epiſcopum, conſuluit; quem operi ſancto propitium nactus, Henricum II. Regem habuit quoque ſui propoſiti approbatorem. Utrâque poteſtate ſuffultus, Berengarium Welbeci Abbatem, accerſivit Henricus *Hoſe*, qui manum, conſiliumque præſtaret, ad conſummationem laudabilis inſtituti. Adfuit Berengarius, Fundatorem juvit conſiliis, ſtructuram cœnobii promovit ſúis ſollicitudinibus, & de familia ſua avulſum ſurculum ſub regimine Abbatis illîc impoſuit. Collatam à parente dotem non modò laudavit cognominis filius, ſed hæreditariæ pietatis impulſu, redituum ampliatione adauxit. Succedaneas Fundatorum largitiones Henricus II. litteris per manum Gaufridi * Comitis Britanniæ, filii & Cancellarii ſui datis, roboravit. Hilarii & Siffridi Ciceſtrenſium epiſcoporum eccleſiaſtica acceſſit confirmatio, ne quid ad ſoliditatem domûs ſanctæ deſideraretur. Geminum nihilominùs fundamentum illud ſuccuſſit & demolita eſt Henriciana perſecutio.

* Diem ultimum obiit Pariſiis anno 1186. & in Cathedrali Eccleſiâ tumulatus eſt

Vide probat. à col. DXXXIV. ad col. DXXXVIIJ.

D W N V A L D I U M.

Dwnvaldt Fil. Steinfeldiæ. Colonienſis Diœceſis Patronus S. Nicolaus. Circaria Weſtphaliæ.

PArthenon Dwnvaldenſis in Ducatu Montenſi & in Colonienſi Epiſcopatu ſitus, ab Heidenrico, toto in opus Dei converſo, fundatur anno 1117. pro viris ReligioſisDeo illic ſub regulari habitu ſervire deligentibus. Erectam ibidem Eccleſiam ſub ſua protectione Adolphus Comes Montium, tanquam Advocatus legitimus, ſuſcepit, approbavit Fridericus Archiepiſcopus Colonienſis, & ab omni ſervitio tam Epiſcopi quàm Chorepiſcopi, ab omni jure Synodali fecit liberam, & parochialibus quoad ſacramentorum adminiſtrationem, & ſepulturæ jura, parem reddidit matricibus Eccleſiis. Quos ab origine incolas habuerit Dwnvaldium, quam Religionis induerint formam ex documentis ſuperſtitibus, non evincitur, et forte evinci non poteſt, cùm à fundationis exordio uſque ad Euvervini Steinfeldiæ Abbatis adventum, quatuor aut quinque tantùm effluxerint anni, & certum ſit quòd famâ novi Apoſtoli motus Heindericus, ſtatim adventanti ſe ſuaque tradiderit. Præmonſtratenſes igitur, non alios, ſubmiſit Dwnvaldium Euvervinus, qui ſub regulari habitu, ad Fundatoris mentem, Deo famulabantur.

At cum anno 1138 ex decreto Capituli generalis, Sanctimoniales, è vicinia Monaſteriorum ſummoveri ſancitum eſſet, ſuas à Steinfeldia * ad Dwnvaldium tranſtulit Canoniſſas Euvervinus, Canonicis ad ſuum revocatis clau-

* Loco qui dicitur *Halleudall.*

ſtrum, ſub Prioris regimine, ſupremum ſibi retinente Prælato Steinfeldenſi, adunavit moniales nobilium filias. Succeſſu verò temporis plebeiæ mixtim cum nobilibus admiſſæ ſunt in conſortium, prout ratio temporum, & monaſterii utilitas poſtularunt.

Ab Ordine avulſus aliquandiù Parthenon à Sacellanis & Præpoſitis ſecularibus regebatur, aut à Capellanis ex Abbatia Brauweilerana, Ordinis S. Benedicti; ſed Conradus Colonienſis archipræſul, temerè ſeparatum ſapienter Ordini reſtituit anno 1257. monaſterium, quod ſub annum 1643. ad Collegii Norbertini Colonienſis ſubſidium, unione tranſiit.

Magiſtrarum ſeriem ex archivis Steinfeldiæ erutam communicavit pro ſua innata benignitate R. D. Abbas Michaël, acceptam reddidimus, omiſſo manualium Priorum Catalogo.

I.

GERTRUDIS.

II.

ALEIDIS, 1192.

III.

ELIGA, 1231.

IV.

ELIZABETH que ſuum Conventum Ordinis & Steinfeldiæ juriſdictioni ſubduxerat.

V.

GERTRUDIS cogente Conrado Metropolita, ad Ordinem revocat ſuum Parthenonem, 1251.

VI.

ELIZABETH, 1253.

VII.

GERTRUDIS, 1268.

VIII.

PETRONILLA.

IX.

CATHARINA, 1281.

X.

JUTTA *DE POMERIO*, 1301.

XI.

IRMENGARDIS, 1316.

XII.

BEATRIX, 1330.

XIII.

SOPHIA *DE LILIO*, 1338.

XIV.

LORA, 1359.

XV.

AGNES, 1362.

XVI.

MARGARETA *DE WICKRADE*, 1366.

XVII.

BELA DE *BREMBES*, 1369.

XVIII.

IDA VAN *WALDENBERG*, 1378.

XIX.

GRELA *EYFERSTOLTZ*, 1383.

XX.

COYNA *VAN DE MOELEN*, 1390.

XXI.

WILMEZA, 1427.

XXII.

BLIZA.

XXIII.

CHRISTINA *VON VOTSBROICK*.

XXIV.

RICHARDIS *VAN ATTENBACH*.

XXV.

FELICITAS *VON MONZENIG*, 1470.

XXVI.

MARGARETA *DE MENZINGEN*, 1514.

XXVII.

MECHTILDIS *DE HANZELER*, 1540.

XXVIII.

DOROTHÆA *DE UNSTZAEL*, 1563.

XXIX.

BARBARA *A ZULSDORFF*, 1570.

XXX.

JOANNA *VAN RUEN*, 1595.

XXXI.

AGNES *DE LANDSTBERG*, 1608.

XXXII.

MARIA *VAN ELLER*, 1622.

XXXIII.

ANNA MARIA *A ZULSDORFF*, 1643. Magiſtrarum ultima poſt cujus deceſſum

Digitized by Google

proventus Parthenonis ceſſerunt ad utilitatem Collegii Norbertini Colonienſis, ut ſuo dicetur loco.

PAROCHIÆ.

Parochia in *Reindorff* alternatim ab Abbate Veteris-montis, Ordinis Ciſtercienſis, ab Abbate S. Pantaleonis intra muros Coloniæ & à Monaſterio Dwnvaldenſi confertur.

Capella S. Blaſii, in Eccleſia Dwnvaldenſi ab Adolpho Montium Comite & Agnete ejus conthorali anno 1347. fundatur & dotatur pro ſuſtentatione ſacerdotis, qui quotidianam Miſſam tenetur facere pro ſalute prædeceſſorum Fundatoris & remedio animarum multorum Militum qui in campis Leodienſibus occubuerant. Valramus de Juliaco Colonienſis archiepiſcopus, fundationem ſuo confirmavit diplomate; præſentationem Duci montium dotatori, inveſtituram, ſive inſtitutionem, Abbati Steinfeldiæ aſſeruit, anno 1347. menſis Aprilis die 17.

SACRÆ RELIQUIÆ.

Statua pectore tenus efformata continens particulam corporis ſancti Nicolai patroni tutelaris Dwnvaldiæ.

Os ſanctæ Brigittæ.

Viginti quatuor capita in capſula decenter accluſa, ſed quorum nomina ſcripta ſunt tantum in cælis Vide Probat. à col. DXXXVIIJ. ad col. DLXIV.

ECKENBACH.

Eckenbach. Fil. Arnſtenii. Diœceſis Moguntinenſis. Circaria Vadegotia.

Sac. Antiq. Mon. tom. 2. pag. 41.

PRopago eſt *Vallis S. Mariæ* Parthenon de *Eckenbach*, anno 1148. à Comite Arnſtenii Ludovico fundatus, ut refert coævus Vitæ ſcriptor; » Sanctimoniales, inquit, » quæ priùs apud *Bethlenrode*, tunc *Steden* » commorantes.... in *Vallem S. Mariæ* tran- » ſtulit; de quibus poſtea cœnobium Domina- » rum, quod dicitur *Eckenbach*, tranſplantavit.

In Palatinatu inferiori, ad radicem montis tonitruum, & in vicinia Abbatiæ noſtræ Monaſterienſis, vulgò *Munſtre*, poſitus erat Eckenbacenſis Parthenon; qui ex nobilitate inhabitantium ab origine domicellarum, ſortitus eſt nomen *Cœnobii Dominarum*.

Hæc ex litteris V. Cl. Joan. Frid. Schanati.

Anno 1254. Kal. Januarii Wernerus de Bolandia, & Philippus frater ejus, donant cœnobio S. Mariæ in *Eckenbach*, Eccleſiam S. Petri in *Freinsheim*, cum omni jure & attinentiis.

Witicus de *Duna*, Eckenbacenſis Advocatus, anno 1271. de conſenſu Cunegundis uxoris ſuæ, in favorem Eberhardi, epiſcopi Wormatienſis, abdicat omnia jura ſibi ratione Advocatiæ competentia.

Comparet in actis anni 1278. Agnes Magiſtra Eckenbaci cum ſuo Conventu.

Altera Agnes Magiſtra, & Bertolphus Præpoſitus, ſcribunt litteras annis 1397. & 1400.

Ad annum 1536. ſtetit in gloria ſua, & in Religionis Norbertinæ candore aſceterium, quod ſub hanc duram prævalentis hæreſeos tempeſtatem turbine Fridericiano cum aliis miſerè abſorptum eſt.

S. ELISABETH IN SPASSARDO.

Sancta Elizabeth in Spaſſardo. Fil. Cellæ ſuperioris. Diœceſis Herbipolen. Circaria Iveldia.

Mem. Cellenſia & Regiſtra benefic. Herbipol.

COnrado II. Abbate Cellenſi, Fratres Eremitæ per diverſas Franconiæ ſolitudines diſperſi, in congregationem coaleſcere cupientes, ut vitam privatam cœnobitico temperaret regimine, nemus Franconiæ quod vulgò *Speſſarth* appellatur ad communem ſeceſſum ſibi delegerunt. Habebat inter ſylvarum latebras, Comes de *Reyneck*, Capellam Sanctæ Eliſabeth nuncupatam, ſuo ſitu & circumſtantium agellorum amœnitate aptiſſimam ineundæ vitæ Eremiticæ, hanc à Comite, cum adjacentibus agris, poſtularunt Fratres, ut ſtructis hinc inde tuguriolis, communi oratione & victu monaſticen agerent. Petitioni annuit Comes, & anno 1295. non tantùm Capellam & circumvicinas terras jure proprietatis tranſcripſit, ſed & prædia nonnulla ſui Comitatûs, contulit illis ad vitæ ſuſtentationem, eâ tamen lege, ut in habitu candido, & ſub regula Præmonſtratenſi militarent. Conditioni aſſenſerunt Eremitæ, & ducem ac patrem novæ militiæ adoptarunt Conradum Cellæ-ſuperioris Abbatem, cujus ſollicitudini commendarat Comes Eremitorii curam, poſt Fratrum mortem, ne vacaret Religioſis incolis. Aſſumpſit in ſe Conradus regimen ſolitariæ cohortis, quam fovit paterno affectu, & conſtitutionibus ſtatui accommodatis, informavit.

Deficiente Eremitarum turmâ, Theodorus Abbas Cellenſis, Canonicos ſui monaſterii ad S. Eliſabeth Eremitorium delegavit anno 1342. Illic ſteterunt divinis operantes ad annum 1350. quo quidem favente Fundatoris hærede, proventus ad augmentum Cellæ-ſuperioris, tranſmiſſi ſunt Abbati: Ipſa poſtmodùm Capella, ſeu bellorum ſtrage, ſeu caducitate ædificii concidit, vixque ejus rudera apparent.

Digitized by Google

ELLEN.

Ellen. Fil. Hamborna. Diœceſis Colonienſis. Circaria Veſtphaliæ.

DUces Juliæ Fundatores agnoſcit Ellenſe monaſterium propè *Duren*. Annus fundationis incertus, ob conſumpta in bello Juliacenſi documenta. Knechſtedenſi primitùs Abbati Ellen, uti Patri ſuo, paruit; ſuiſque Præpoſitis regebatur, uſque dum ab Ordine Sanctimoniales defecerunt, ſeculo nempè decimo tertio labente. Ad diſciplinam revocatæ poſteà ad Patrem Abbatem ultrò confugerunt, ut ſua autoritate propoſitum novæ & melioris vitæ firmaret; præſtitit opem poſtulantibus ad ſaniorem mentem reverſis, Kneckſtedenſis Abbas: at quoniam ob perſonarum defectum & loci diſtantiam aſſiduum non poterat præbere renaſcenti monaſterio auxilium, in Steinfeldiæ Abbatem jus Paternitatis, de Capituli ſui annutu, transfudit anno 1308. Adam Præmonſtrati Abbas, totumque Capitulum generale eodem anno congregatum Præmonſtrati, tranſlationem hanc habuere ratam. Laudavit illam aſſeruitque poſteà Hubertus Præmonſtratenſis Abbas, Capitulo generali in monaſterio S. Evodii de Brana, anno 1492. præſidens, quamvis anno 1427. Knechſtendenſis Abbas, delatæ pridem juriſdictionis pœnitens, ipſam in viſitationis actu reſumpſiſſet, & anno 1459. ad Eccleſiam Hambornenſem verſatili ex genio tranſtuliſſet. Solemnibus pactis & decretis commiſſum Paternitatis jus, ſervavit illæſum Steinfeldenſis Abbas, ad annum 1533. quo tempore Joannes de *Arveiller* in gratiam Hambornæ juri ſuo renuntiavit.

Varias Ellenſis Parthenon, præſertim ex Suecico marte paſſus eſt calamitates: à ſuo lamentabili ſtatu, œconomicâ ſollicitudine P. Villebrordi *Nothen* Steinfeldenſis Canonici, & Elleni Prioris ſurrexit. Eccleſiam, ædificia inſtauravit à fundamentis anno 1652. & regularem diſciplinam, penè in prænobilium Virginum aſceterio collapſam, reſtituit tam feliciter, ut illic pietas & generis ſplendor de primatu contendant.

Elenchum Magiſtrarum qualem ex Necrologiis potuerunt eruere ſubjicimus.

I.

MARGARETA florebat anno 1350.

II.

CATHARINA *VAN HUSEN* vivebat anno 1426. Sub ejus regimine difformatum parthenonem viſitavit Theodoricus Hambornenſis Abbas authoritate Capituli generalis anno 1427. & ad Ordinis & Statutorum obſervantiam coegit cenſuris rebelles.

III.

CÆCILIA *VAN SCHLENDERN*, refertur ſub annum 1445.

IV.

CATHARINA *VAN SCHLENDERSEN*, 1493.

V.

MARIA *DE BOCX*.

VI.

GERTRUDIS *AB AHR*, 1509.

VII.

CHRISTINA.

VIII.

SOPHIA *HUCKLING A GULICH*, 1552.

IX.

JOANNA *DE GEYLLINGEN*, 1566.

X.

ANNA *DE ELLER*, 1579.

XI.

MARIA *A STREITHAGEN*, 1616.

XII.

CATHARINA *STANDERT*, 1623.

XIII.

ELIZABETHA *VON BROICH* ceſſit 1656.

XIV.

MARIA CATHARINA *DE HEIMBACH*, 1672.

XV.

MARIA ELIZABETHA *BEWERS*, 1676.

XVI.

ELIZABETHA *AB ENZENBROICH*.

SACRÆ RELIQUIÆ.

Primas ſibi vindicat notabilis pars Crucis Chriſti, quam Catharinæ de *Schwartzenberg* Sanctimoniali Ellenſi, germanus frater Cruce ſignatus, è ſacris locis aſportatam tradidit; vel, ſi piæ traditioni fides ſit, miraculoſo commeatu, è maris vorticibus erepta, Ellen appulit. Frequentibus portentis & curationibus haud incelebris hæc Reliquia, movit olim Juliacenſem Ducem ad petendum fruſtellum, ſed dùm reverenti manu ſciſſio fieret, proſiliiſſe referunt guttas ſanguinis, quæ ſpectantem Principem & ſtupentem Presbyterum cohibuerunt.

Pollices S. Stephani & S. Thomæ Cantuarienſis epiſcopi, Patroni Cellenſis monaſterii.

Brachium S. Margaretæ Virginis.

Digitized by Google

Sunt & alia diverſorum Sanctorum pignora pretioſis accluſa lipſanis.

Vide probat. à col. DXLIV. ad col. DXLV.

E L S E N.

Elſen. Fil. Scheida. Diœceſis Colonienſis. Circaria Weſtphaliæ.

OMiſſum ab Indicibus editis Elſenii Parthenonem, reſtituerunt ditiſſima Steinfeldiæ archiva, quæ ad votum reſeravit nobis Præſul humaniſſimus Michaël, Circariæ Weſtphalicæ vigilantiſſimus Vicarius generalis. Poſitum hoc fœminei ſexûs monaſterium, in Comitatu Markiæ ad fluvium Lenam, ſub Paternitate Scheidenſi didicimus ex documentis Steinfeldiæ, novimus ex iiſdem, ſub patrocinio hæreſeos Comitatum Markenſem depopulantis, Sanctimoniales, ad laxiorem declinaſſe vitam, cui emendandæ, impar cum eſſet Ordinis authoritas, nullum habens ad illas acceſſum, Brandeburgico Electore Domino Comitatûs obſiſtente, ſtatutum eſt à Patribus Capituli Provincialis anni 1618. humillimè ſupplicandum Serenitati Brandeburgicæ, ut Knecſtedenſi Abbati Viſitatori Circariæ, faceret licentiam adeundi & reformandi Parthenonem Elſenſem. Porrexit Electori ſupplicem libellum Knecſtedenſis Abbas, eique Brandeburgicus propitium dedit Decretum. Electoris conſenſu munitus Abbas, adjunxit ſibi Olinghuſanum Præſulem viæ & propoſiti comitem, et ambo Elſen ingreſſi anno 1630. ad monaſterium diverterunt officio Viſitatorum functuri, ſed mox ut provinciam ſibi demandatam voluerunt obire, iterato campanæ pulſu Sanctimoniales excivere progeniem ruſticam & lutheranam, quæ protinùs ad arma cucurrit, actumque fuiſſet de ſalute Abbatum niſi promptâ & celeri fugâ ad Scheidæ monaſterium ſe recepiſſent. Ab hinc nihil ultrà tentatum ab Ordine, Moniales verò ſibi permiſſæ, excuſſerunt omne Religionis jugum, ſecularitatem amplexatæ omnimodam.

E P E I M B E C.

Epeimbec. Fil. Præmonſtrati. Diœceſis, Herbipolenſis. Circaria. Ivoldiæ.

MOnaſterium iſtud in editis & mſſ. Indicibus, nomine paululùm immutato reperitur expreſſum apud Layruëlium, & mſſ. convolutum *Epeimbet*. Apud Pagium, & Indicem Steinfeldenſem *Epeimberc*.

In Catalogo Oſterhovienſi *Eppenberg*. Pro communibus Ordinis expenſis, annuatim pendebat quinquaginta ſchillingos prout habetur in matricula Ordinis, ex archivis Steinfeldenſibus communicata. Tumultuantibus in Germania Lutheranis, deletum eſt iſtud non infimæ notæ aſceterium.

E P I S C O P I A.

Epiſcopia. Fil. Præmon Diœceſis Cerhaunienſis. Circaria Græcia.

HUgo III. Henrici Antiochiæ Principis & Iſabellæ de Lizignano filius anno 1267. poſt fata Hugonis II. ad Cypri Regnum, poſteà ad Jeroſolimæ coronam evocatus anno 1269. Præmonſtratenſium agmen ad inſulam Cypri hac ætate trajecit, & in civitate Cerhauniæ * erecto à ſe impoſuit monaſterio quod Epiſcopiam nominavit B. Mariæ Virgini nuncupatam. Vigore diſciplinæ, & ſanctitatis famâ ſic inclaruit cœnobium, ut ad Armenos uſque pervagaretur nominis celebritas. Haito Regiæ Armenorum proſapiæ proles, & Regum Cypriorum ſatus ſanguine, ad relationem arduæ virtutis, quam ſectabantur Epiſcopiæ Canonici, exarſit in deſideria profitendi eorum regulam, et voto ſe obſtrinxit. Sed quoniam bellorum in Armenia tumultuantium applicationes, non ſinebant Principem armis ſtrenuum, & exercitûs ducem, infectâ pace, aut hoſtibus non domitis diſcedere, »Sed poſtquam Deus, inquit, ſuâ »pietate mihi conceſſit gratiam dimittendi »Regnum Armeniæ & populum Chriſtianum »poſt multos labores meos in ſtatu pacifico & »quieto, confeſtim votum quod diù voveram »volui adimplere. Acceptâ itaque licentiâ à »Domino meo Rege & ab aliis conſanguineis »& amicis, in campo illo ubi Deus de inimicis triumphum conceſſerat Chriſtianis, arri»pui iter meum, & perveniens in Cyprum in »monaſterio Epiſcopiæ Præmonſt. Ordinis, »ſuſcepi habitum regularem, ut qui in juventute mea militaveram mundo, in ſervitiis »Dei reliquum vitæ meæ, pompis hujus ſe»culi relictis, conſumerem. Hoc novum militiæ genus aggreſſus eſt Haito anno 1305. ſpiritualis vitæ finem neſcimus; licet beatum fuiſſe non dubitemus. Fundator verò Epiſcopiæ Hugo III. qui tam de dilecti amici Joannis de Monte-forti, quàm de filii ſui Boemundi morte conſternatus mœrore jam erat, Tyri mortuus eſt 26. Martii anno 1283. Ad Cypri Regnum vocatus Joannes filius alter, & Nicoſiæ coronatus, Epiſcopiam parentis ſui opus, beneficiis proſecutus eſt. Ad ſera non modò regnantis Pictavienſis & Lizignanæ familiæ in Cypro, ſed ad ulteriora dominantis, ibidem reipublicæ Venetæ tempora, ſubſtitit mo-

* Cerines.

Sanutus l. 3. part. 12. p. 229.

Digitized by Google

naſterium, ſiquidem in generali Capitulo quod Præmonſtratenſi coiit ipſo expugnationis Cypri anno, Patres decreverunt *faciendam eſſe miſſivam Senatui Venetorum, ad ei commendandam regularem reformationem monaſterii S. Mariæ Epiſcopiæ in Regno Cypri.* Sed inutilem effecit Patrum providentiam Selim II. dum anno 1571. per 75. dies attritam bellicis fulminibus inſulam, Mahometico ſubdidit jugo.

SANCTA EUPHEMIA.

S. Euphemia. Fil. S. Mariæ de Eremitario. Diœceſis. Portuenſis. Circaria Hiſpaniæ.

HOc monaſterium in Regno Luſitaniæ ab Ordine per inobſervantiam defecerat. Illius & aliorum reformationem Joannes Deſcluſa, Præmonſtrati Abbas, aggreſſus, Emanuelem Luſitaniæ Regem litteris convenit anno 1499 ſupplexque obteſtatus eſt, ut Abbates S. Chriſtophori & S. Mariæ de Buxeto, à ſe delegatos, ad reſarciendam religionem in multis labefactatam, humanitùs excipere, & ſuo ſuccurrere regali auxilio dignaretur. Favore ſuo opus & operarios proſecutus Rex, decori & diſciplinæ reſtituendis plurimùm conduxit, perfecêre Abbates deputati. Nihilominùs poſt inſtauratam hìc & alibi obſervantiam, rurſùs Ordinis jugum excuſſerunt Luſitaniæ monaſteria, nec ampliùs in toto Regno reſonat Olorum cantus. Sperant nihiloſeciùs Præmonſtratenſes Hiſpani fore ut aliquando reſtituatur Ordini Norbertina hæreditas; idque ut ab Sereniſſimo Luſitaniæ Rege potenter concedatur, adlaborant totis niſibus. Faxit Deus pio conamini eventus reſpondeat.

EWITENIUM.

Ewithenium. Fil. Præmonſtrati. Circaria. Daniæ. Diœceſis. Roſchildenſis.

PRæpoſituram hanc in omnibus Ordinis Indicibus legimus; in quibuſdam ſub nomine *Ewithenii*, in aliis dicitur *Ewid.* In Circaria Regni Daniæ, & in Roſchildenſi epiſcopatu vigebat. Ortûs & interitûs Ewithenii tempora neſcimus, nec vivit alibi, quàm in codicibus.

FERMIA.

Fermia. Circaria. Scotiæ.

IN Scotiæ Regno hanc locat Abbatiam Layruëlius poſt manuſcriptum convolutum: ſed nec ſitum, nec diœceſim, nec filiationem ulli bi reperias.

FERINA.

Ferina. Fil. Candidæ-Caſæ. Diœceſis. Roſmarchiæ. Circaria Scotiæ.

PAgius in Bibliotheca p. 343. hoc monaſterium filiale facit Candidæ-Caſæ, & in Roſmarchiæ Diœceſi, intra Circariam S. Andreæ & Sclavoniæ reponit.

FLABONIS-MONS.

Flabonis-Mons. Fil. Bellævallis. Diœceſis. Tullenſis. Circaria Lotharingiæ.

ANno MCXXXII. Wido de Acrimonte,* ex illuſtri Toparcharum Deiiilleii* proſapia oriundus, & loci de Flaboniſmonte Clientelaris Dominus, annuente Hugone Comite Vadani-montis, & Adelinâ de Burgundia uxore ejus approbante, Abbatiam in ſuo Flaboniſ-montis feodo fundavit, loco quidem ſinuoſi rivuli decurſu, arridentis prati grato ſpectaculo, aëris puri ſalubritate, & adjacentium ſylvarum pacatiore umbrâ, lepidiſſimo & feraciſſimo, duabus ab oppido Marchia,* totidem à Bourbonæ Thermis, diſſito leucis.

* Aigremont.
* Deüilly.
* La Marche.

I.

Ex Bella-valle Argonienſi primos acceſſivit monaſterii ſui Religioſos Wido, & tales ſubmiſit ſub ductu STEPHANI, Abbas Philippus, qui *bonum* in his partibus *Chriſti ſpargerent odorem.* Adventantes comiter excepit Henricus Princeps à Lotharingia Tullenſis epiſcopus, paternâ pietate fovit, & Fundatoris prævertens vota, ſacram fecit ſuo Diplomate dotem addictam monaſterio, addititiaſque Comitis Vademontani & aliorum benefactorum largitates confirmavit anno 1140. Dein ab Eugenio III. quem Remis convenit Abbas Stephanus anno 1148. obtinuit inſtituti Ordinis, & collatorum Flaboniſ-monti bonorum Apoſtolicam approbationem. Sanctæ converſationis famâ & familiari plerumque Stephani contubernio ſanctè delectatus Henricus Princeps, in ejus dilectionem exarſit, & in amoris argumentum parochialem Eccleſiam de S. Juliano & quidquid ibidem habebat juris, ipſomet Oldorico Archidiacono rogante, conceſſit Abbati, anno 1161. Decimas villæ ejuſdem à Petro Milite S. Juliani traditas Flaboniſ-monti ex intuitu duarum proneptum ſuarum quæ illic Re-

Digitized by Google

ligienis habitum ſumpſerant, epiſcopali auctoritate conſecravit anno 1162. Ab ipſo enim penè adhuc vagientis Flabonis-montis exordio, Virgines ad Stephani prædicantis vocem medullitus tactæ, Religionis petierant vinculis alligari, & tot Chriſto peperit ut ſucceſſor ejus Hugo contiguas pro more Parthenonis ædes ampliare debuerit, affluentium multitudini continendæ capaces. Orricum Dominum de *Deüilly* Gerardi à Lotharingia Comitis Vadani-montis fratrem, quem ex vicinia quaſi convictorem, & ex familiaritate diſcipulum fecerat, Chriſtianis imbuit, ſicque ſuccendit documentis, ut ingraveſcentis morbi, mortiſque imminentis periculo territus, ad Flaboniſ-montem deferri voluerit, ut propiùs frequentiùſque ſalutis monita ex Abbatis ore capeſſeret, & tutiori commeatu, ſub tanto duce, viam æternitatis ingrederetur. Inter Abbatis Stephani amplexus & Fratrum pſallentium preces obiit Orricus anno 1166. & lugubri pompâ, benefactori & amico parentavit Abbas. Cum Abbate & Conventu Luxovienſi ſacrum fraternitatis fœdus pepigit Stephanus; ſtrictam quoque cum Abbatiſſa & Sanctimonialibus Romarici-montis ſocietatem orationis & meritorum ſanxit, & in ſignum fraternæ concordiæ ſe ſuoſque ſucceſſores adſtrinxit ad celebrationem ſolemnis Miſſæ in Eccleſia Romarici montis, recurrente feſto Diviſionis Apoſtolorum.
* Beldon ad ripas Moſellæ. Querelam ex occaſione Tontigniacenſis prædii * ſuſcitatam ab Abbate Belli prati * per interpoſitos arbitros ſopivit anno 1174. Aderant ex parte Belli-pratenſium Henricus Morimundi, & Theobaldus Vallis-dulcis (a) Abbates. Ex parte verò Stephani Guillelmus Miræ vallis (b) & Stephanus Sanctæ Crucis Metenſis Abbates, qui amicabili compoſitione pacem reſarcierunt. Anno 1179. prædia banni de *Xerſel*, quæ partim pretio, partim ex liberalitate Theodorici de S. Eliphio comparârat, confirmatione Petri epiſcopi Tullenſis, aſſeruit Flaboniſ-monti. Reynerus Bourbonæ ad Thermas Dominus, renuens præſtare hominium Abbati Stephano pro villa Fraxini * judicio Theodorici Veſontionis & Petri Tulli epiſcoporum condemnatus eſt anno 1180. & hîc ſupremus fuit regiminis & vitæ annus Stephani, quem ætas grandæva, virtutibus & meritis locuples, cœlo maturum fecerat. Obiit gentis magnæ Pater major, & quatuor monaſteriorum legiſlator & parens.

* Beau-pré. O. C. Abbatia propè Luné-villam.
(a) Mori-mont & Vauladouce.
(b) Mureau.
* Fraiſne.

II.

Hugo Parthenonem tranſtulit & auxit ædificiis. Collata Flaboniſ-monti bona ab humano liberavit commercio. Hugoni II. Comiti Vadani-montis gratus, ab eo plura accepit beneficia, quæ Petrus de Brixeio epiſcopus Tullenſis ſuo Diplomate roboravit anno 1183. Religioſos hoc elogio donans quòd *ſunt bonus odor Deo in omni loco* Anno eodem litem à Belli-pratenſibus intentatam Stivagio compoſuit ut mediator, & pacem confœderatione ſanctâ firmavit inter utrumque monaſterium. Anno 1188. impetravit à Clemente III. Bullam confirmatricem jurium & bonorum ſuæ Abbatiæ. Anno eodem emit à Radulpho Mili e de *Lunwi* & Goſvino de *Fauconcourt* quædam prædia, quæ Petrus Tullenſis præſul confirmatione ſuâ ſanxiit. Anno eodem Guiardus Dominus de *Riſnel* eximit Hugonem & Fratres Flaboniſ-montis ab omni pedagio in terris ſuis. Anno 1196. parochias S. Juliani & de *Crainvillier* confert Odo epiſcopus Tullenſis Abbati Hugoni, & hanc donationem Fridericus Decanus Tullenſis & Archidiaconus de *Vitello* approbat, *ita ut à Canonicis Flaboniſ-montis in Eccleſiis prædictis ſerviatur.* Ultra annum 1201. non comparet in actibus. Mortuum aut reſignantem fuiſſe ab hoc anno conjicimus.

III.

Galterus ratæ ſuæ adminiſtrationis monumenta reliquit poſteris, aut poſteritati invidit temporum infelicitas. Anno 1211. recipit ab Orrico de Acrimonte abnepote Fundatoris *omnimodum uſuarium* in nemoribus villarum de *Thous* & d'*Iche*. Anno eodem aut præcedente Ferricus Miles de *Dombrot* contulit Galtero medietatem *tractûs Eccleſiæ de Serocourt*, & ſuæ donationis teſtes appellat Guidonem Cari-loci Abbatem, Ferricum Comitem Tullenſem, & Guidonem Dominum Jonci-villæ. Idem Ferricus Comes anno 1212. de aſſenſu fratris ſui Rainaldi tradidit Galtero *ligna ad comburendum ad uſum domûs ſuæ Tulli neceſſaria, in toto banno de Oſcher.* Abbas hoc anno deſiit eſſe Galterus, idque evincunt Chartæ Ferrici de *Dombrot*, & Raynaldi Tullenſis epiſcopi, quas conſule relatas in appendice.

IV.

Albertus largitiones factas Eccleſiæ ſuæ à Guiardo Milite *Deüilleii*, à Widerico patre ſuo & Giſela ſeu Gileta ejus uxore, obtinet à Raynaldo Tullenſi præſule confirmari anno 1213. Ipſa Giſela eſt quæ ſacrificio veſpertino rugas ſenectutis in Parthenone Flaboniſ-montis Domino conſecravit, aſſumpto habitu Converſæ. Ipſa eſt quæ mortis imminente horâ, & aſtantibus laudantibuſque filiis Widerico & Eliſabeth, dedit Abbati Alberto & Conventui *in perpetuum, totum allodium ſuum de Ozainvilliers*, anno 1219. Hic deficiunt inſtrumenta in Flaboniſ-montis Chartophilacio quibus Abbatum ſeries poſſit continuari, ſupplebunt documenta quæ ex regio Ducis Lotharingiæ theſauro deprompſimus.

V.

Cono Henricum II. Barri Comitem, *ejuſque hæredes qui Bormontem* * *poſſidebant*, *aſſociat allodio ſuo de* Fraiſne *ita ut poſt perceptos ab Abbate tres Bladi modios, cæteri proventus ex æquo & per medium dividantur inter*

* Bourmont.

Digitized by Google

Comitem & Abbatem. Retinet inſuper Abbas *homines cum univerſis tenuris, quas Magiſter Gerardus de Borbona* in eadem villa *de* Fraiſne *tenebat ab Abbate.* Anno 1236. hanc aſſociationis Chartam dedit Cono. Bullam Honorii III. anno 1224. Abbati Flabonis-montis inſcriptam, ad Cononis petitionem datam fuiſſe creditur.

VI.

NICOLAUS ex ſequenti compoſitionis Charta nobis innoteſcit. » Ego Nicolaus Abbas Flabonis-montis, univerſis præſentes litteras viſuris. Notum facio quòd ego & Conventus Flabonis-montis penes nos reſervamus litteras ſigillatas ſigillo Ducis Lotharingiæ quarum tenor talis eſt. Ego Matthæus Dux Lothar. & Marchio notum facio omnibus quòd Raynerus de Borbonia in præſentia de Manuburnia ſe jactavit & expoſuit, & laudavit & conceſſit talem compoſitionem qualem Dominus Simon de *Paſſavant* fecit de *Dura-Aqua*, * & de *Fraſne* erga Comitem Barri & erga Abbatem Flabonis-montis, in cujus rei teſtimonium noſtrum præſenti paginæ feci appendi ſigillum. Datum feriâ 4. proximâ poſt medietatem Quadrageſimæ, anno gratiæ 1238. & ſciendum quòd ego & ſucceſſores mei tenemur dictas litteras apportare vel mittere ad monſtrandum eas ubicumque & quotieſcumque Comiti Barri vel hæredibus ſuis neceſſe fuerit ad eorum petitionem vel mandatum ſuum. In cujus rei teſtimonium præſentes litteras ſigilli mei munimine roboravi. Actum anno gratiæ 1238. menſe Aprilis.

* Dureau propè Fraiſne.

VII.

HUGO II. vendit Joanni Militi de Bryeïo quatuordecim terræ libras & quidquid apud Martigniacum * habebat Abbatia pro pretio librarum bis centum anno 1260. Et anno 1259. aderat teſtis aſſociationis, quâ Aubertus *Boulée* & Gerardinus filius ejus Theobaldum II. Barri Comitem in conſortem aſciverunt Toparchiæ de *Serocourt*, de *Marey* & d'*Hérival.*

* Martigny.

VIII.

NICOLAUS II. anno 1273. comparet ut teſtis venditionis quam Joannes de *Chatillon* facit Theobaldo Comiti Barrenſi omnium proventuum & jurium quæ habebat in villis Domni-Baſoli, & Bleurvillæ. * Anno eodem Marchiam ablegatus eſt ab ante fato Comite ut exploraret damna quæ paſſi fuerant cives à Reginaldo Barrenſi Principe, qui in fratrem ſuum Theobaldum rebellis, terras ejus ferro vaſtarat & igne. Relationem ſuam & Prioris de Harevilla * nomine Varrici manu ſignatam porrexit Comiti Nicolaus Abbas, in qua Marchienſium injurias & calamitates exaggeravit, ſed & illorum generoſitatem in condonatione damnorum, laudavit. At Comes nolens vinci à ſubditis in bono, vectigalia argenti & frumenti dominio pendi ſolita, relaxavit per biennium læſis civibus, & beneficentiæ ſuæ Chartam conſignavit Abbati, præſentibus Guidone *Chaudron*, * Theobaldo *de la Marche*, Joanne de *Raigecourt*, & Willelmo de *Mouperty* Militibus. Anno 1278. menſe Decembri acceſſitur ut teſtis aſſociationis toparchiæ de *Roucourt*, quam Joannes de *Parney* ſponte Theobaldo Comiti conceſſit.

* Dombaſle & Bleurville.

* Haréville.

* Sub hoc nomine, ut creditur, audiebat olim inclyta Stainvillorum familia

IX.

JOANNES II. anno 1289. cum Gerardo *Boulée* Domino de *Serocourt* paciſcitur ſub approbatione Comitis Theobaldi. Anno eodem homines ſuos de *Fraiſne* & d'*Einvelle* eidem Comiti ſubjecit, ea lege ut triginta ſeptem Quarterios partim frumenti, partim avenæ cum ſexaginta ſolidis annuatim Conventus perciperet ſuper exportationibus ex fiſco de *Serocourt.* Anno 1293. cum Joanne Abbate Sancti Vincentii Biſuntini partitur decimam de *Fraiſne*, & lites hac occaſione inter utrumque monaſterium motas, componunt. Templi monaſterialis atrium excitavit à fundamentis.

X.

GERARDUS anno 1303. Fratrum auget pitantias, iſtudque augmentum laudant Joannes Bellæ-vallis, & Guillelmus Præmonſtrati Abbates. Anno 1305. Joannes & Simoninus Domini de *Ville ſur Illon* Gerardo Abbati & ejus Fratribus in eleëmoſynam aſſignant quadraginta ſolidos Tullenſes annuatim percipiendos in talliis de *Vroville.* Humbertum *Bullegnevilla*, Joannem *Deüilliaci*, Theobaldum *Boulée* Mandræ toparchas Abbatiam litibus vexantes, aut à ſolutione debitorum cenſuum ſe ſubducere volentes, juridicè compeſcuit. Nomine & delegatione Eduardi I. Barri Comitis ad hominium recepit Hemonium de *Charie* anno 1312. Commutationem quorumdam bonorum facit anno 1315. cum Huardo de *Beaufremont* Domino *Bullegnevilla.* A Theobaldo II. Duce Lotharingiæ uſum lignandi in foreſtis de Darneïo obtinuerat anno præcedente. Apud utrumque Principem Lotharingiæ & Barri, gratiâ & honore valuiſſe, teſtantur varia beneficia, quæ ab utroque emeruit. Ad annum 1324. vitam & regimen deduxit Gerardus. Extra cancellos Chori hoc Epitaphio donatus cubat.

Abbas GERARDUS Serocurii qui dedit ortum, hac petrâ tegitur, præfuit annis mille trecentis, viginti quatuor. Tranſiit à nobis, Februarii bis quinque Kalendis.

Requieſcat in pace. Amen.

XI.

XI.

RICHARDUS I. DE *MALERAUT* Henrico & Eduardo Comitibus Barri à ſanctioribus conſiliis, clauſtrum ædificavit. Anno 1330. Thomas Tullenſis epiſcopus concedit Richardo *poteſtatem plenariam præſentandi Fratres ad parochiales Eccleſias de* Mandris ad duas turres, *& de* Ozainvillari *quando & quotieſcumque eas vel earum aliquam vacare contigerit.* Curtem *Domni-Valerii* aliorum junctione prædiorum auctam, amortizavit per Patentes litteras Eduardi Comitis Barri anno 1335. Theodoricum Abbatem Stivagii electum & à ſe confirmatum, Andelacenſi Abbatiſſæ præſentavit inveſtiendum anno 1337. Anno 1339. Henricus Comes Barri permittit *ſuo fideli & dilecto Conſiliario* Fratri Richardo Abbati Flaboniſ-montis torcular conſtruere in villa de *Frain.*

XII.

JOANNES DE *CHATENOY*, anno 1345. domum Tullenſem pro alia ſibi commodiore viſa, commutat cum Fratre Joanne de *Vaucouleur* Priore Conventûs Fratrum Prædicatorum Tullenſis. Anno 1346. Joannem & Galterum de *Ville* reluctantes ſolvere quadraginta ſolidos Tullenſes quos debebant ex pactis paternis pendere annuatim de talliis de *Vroville*, ad ſolutionem præſtimonii adegit.

XIII.

RICHARDUS II. à Radulpho Lotharingiæ Duce, ob ſcientiam & pietatem gratus, ad ſanctiora ejus conſilia admiſſus eſt anno 1346. qui fuit Principis ultimus: ultimum Richardi ignoramus: ſucceſſorem immediatum habuiſſe, auctore potiùs traditione, quàm teſtimoniis litterarum, aſſerunt Flaboniſ-montenſes faſti Hugonem de *Fouchécourt.*

XIV.

HUGO III. DE *FOUCHECOURT*, primum ſui regiminis indicium anno 1374. perhibet, hiatum ſucceſſionis tardo hoc ſigno ſubodoror. Sylvas de *Boëſne*, quæ à tempore aſſociationis Comitum Barri, in ſortem obtigerant ſuo monaſterio, limitibus diſterminavit anno eodem. Prædia quædam commutat cum Carolo de *Florémont* anno 1378.

XV.

RICHARDUS III. anno 1392. tranſigit cum Pontio de *Tilleul* ſuper lite mota.

XVI.

GODEFRIDUS DE *MARCHIA* anno 1399. pacem reſarcit cum monaſterio S. Apri Tullenſis, nonnihil turbatam ex occaſione decimarum & finium *Martigniaci*, *Fraxini*, & *Serocuriæ.*

XVII.

SIMON DE *MAZEROY*, die 22. Aprilis anni 1409. decimas agrorum locat villicis. Annis 1413. 1415. 1416. actor comparet in variis inſtrumentis. Anno 1417. à Catharina vidua Varini de *Florémont* tertiam partem decimarum de *Contrexéville* tam pro defuncti conjugis remedio, quàm pro animæ ſuæ ſalute, accipit. Jura paternitatis ſuæ, quæ Stivagii Abbas excutere moliebatur, vindicavit, & per deputatos à Petro Abbate Præmonſtrati, Abbates S. Pauli Virdunenſis & S. Mariæ in Nemore, ad obedientiam coëgit Abbatem filium anno 1419. Ad annum 1435. nullo documento freti aſſerunt Catalogi Flaboniſ-montis, ſed ex Rengis-vallis ſcrinio iſthæc epocha eruitur. Hoc enim anno

XVIII.

JOANNES DE *MAREY* ex illuſtri proſapia Dominorum de *Lioncourt* ſatus, à Rengiſ-vallis Abbatia ad Flaboniſ-montis infulas tranſlatus legitur. Paternitatis ſuæ jura à Gerardo d'*Eſſey* Abbate Stivagii rursùs impetita, humili curavit ſatisfactione reparari anno 1450. qui fuit vitæ ſupremus.

XIX.

DESIDERIUS DE GRAND, » defuncto Joanne » de *Marey*, venerabilis & ſcientificus vir Fra- » ter in Chriſto Pater Nicolaus de *Hamo* in » ſacra pagina Baccalaureus, Juſtimontis Abbas » R^mi. Joannis Abbatis Præmonſtrati auctori- » tate, in partibus & locis dicti Ordinis in Cir- » cariis Lotharingiæ, Vadegotiæ, Iveldiæ, Ba- » variæ, Sueviæ & Auſtriæ Commiſſarius & » Viſitator deputatus, & Henricus Abbas Bel- » læ-vallis in Argona, Flaboniſ-montis Pater » Abbas « aſſiſtentibus ſibi Gerardo *Huelli* Miræ-vallis, Deſiderio de *Grand* Bonifageti Abbatibus, Deſiderius ipſe ad Flaboniſ-montis Abbatiam poſtulatus, filiâ dimiſſâ, migravit anno 1450. Rebelles monaſterii ſui Canonicos, rebellionem fovente toparchâ de Deulliaco, flectere precibus cùm tentaſſet incaſſùm, Principis exoravit potentiam, qui perduellionis fautorem, ipſoſque perduelles domuit. Abbatem Miræ-vallis paternitatem Bonifageti per fas & nefas invadentem, cenſurâ generalis Capituli coercuit an. 1461. & obiit die 5. Auguſti 1466.

XX.

JOANNES DE *SEROCOURT*, anno 1468. Joannem de *Dom-vallier* ad homagium admiſit pro ſuo feudo de *Dom-vaillier*, & hic unicus eſt regiminis probandi actus.

XXI.

JOANNES *BARETTI*, Paſtoratum de *Marainville* confert ratione juris patronatûs anno 1473. moritur anno 1478. die 28. Decembris.

Digitized by Google

XXII.

ANTONIUS *MIQUEL*, aliàs *MIGNETTI*, præſide Deſiderio de *Portu* Abbate Miræ-vallis, ex commiſſione Humberti Abbatis Præmonſtratenſis, ſalvo jure paterno Abbatis Bellævallis, ex paſtore S. Juliani, Abbas electus eſt, & ab eodem Humberto confirmatus die 10. Maii anni 1479. Altare B. Annæ ſacrum, columnis cinctum æneis, ſacramque fraternitatem indulgentiis locupletem, crexit. Chorum elegantibus ornavit ſubſelliis. Uſum mitræ & Pontificalium ab Alexandro VI. obtinuit anno 1500. Ut regularitati ſuæ Abbatiæ conſuleret Joannem *Paſel* dedit ſibi Coadjutorem; denique 27. Aprilis 1527. appoſitus eſt ad patres in Sanctuario; ejuſque corpori impoſitum ſaxum, Pontificem effigiatum repræſentans, cum hac inſcriptione:

Cy giſt R. Pere en Dieu, bon Paſteur Frere ANTOINE *MIQUEL*, natit de Montureux ſur Saone, j. dis Abbe de ceans qui trèpaſſa le 27. Avril 1527. Priez Dieu pour ſon ame.

XXIII.

Mortuo Antonio *Miquel*, JOANNES *PASEL* potentis & illuſtris familiæ *du Châtelet*, ſeu minis ſeu precibus, ſeu donis captus, Abbatiam, ſibi ipſo Bullarum jure partam, tranſtulit per ſpontaneam reſignationem in Annam *du Châtelet*, prælaturis Clari-loci & Belli-loci trium ſponſarum trigamum ſponſum, neutri fidelem, gravem nulli. Religioſos & amabat & lautè alebat. Grandem & magnæ molis campanam appendit, B. Annæ dedicatam. Ad nuptias, fracto clericali fœdere, & baltheo aſſumpto, convolavit, hærede beneficiorum priùs inſtituto nepote Renato *du Châtelet*. Finem verò vivendi fecit 6. Januarii 1590.

XXIV.

RENATUS *DU CHASTELET*, precariò acceptam, nulloque titulo Canonico poſſeſſam, per aliquot annos Abbatiam, ſine titulo tranſmiſit in Jacobum *Jourdeul*, proventus an e ex toto penè ſibi reſervans per pacta, inde tranſivit ad nuptias.

XXV.

JACOBUS *JOURDEUL* Paſtor de *Serocourt* & Flaboniſ-montis confidentiarius Abbas, morte ſubitaneâ raptus die Cinerum anni 1610. meliori locum fecit.

XXVI.

Poſt deceſſum *Jourdeul*, de Abbatia contenderunt FRANCISCUS Comes Vadani-montis pro filio ſuo Carolo, & RENATUS *DU CH TELET*. De juribus & fructibus litigantes, tertius compreſſit, & gaviſus eſt hæres Pater FRANCISCUS *BRUNESSAUX* Abbas Rengiſ-vallis, & ſub penſione modica oblata utrique, utrumque à proſecutione litis abſterruit, & in Abbatiæ poſſeſſionem competitorum aſſenſu & Fratrum electione immiſſus eſt anno 1612. Templum ornatibus, domum ædificiis inſtruxit, Religioſos diſciplinâ informavit & moribus, obſervantiæ rigorem 29. menſis Octobris 1634. induxit. Tùm ad Rengiſ-vallis Abbatiam ſe recepit. Fervente bello diſcedere coactus, azilum in oppido Commercii quæſivit; ſed non tutum. Hoſtes enim oppidum ingreſſi, captivum abduxerunt Abbatem, vix pretio redemptum à vinculis: at longâ captivitate feſſum & penè exanimem, die 21. Septembris mors ſuſtulit.

XXVII.

PHILIPPUS *DE LANDRES* ex nobili & avito ſtemmate; mores & ſpiritum reformationis induerat Muſſi-ponti. Coadjutor Franciſci de *Bruneſſaux* Fratrum ſuffragiis electus, reformationis ſi non auctor, ſaltem promotor fuit. Parentes inviſens honoris causâ, propè Metas ſiſtitur à militibus & in arce civitatis ad mortem uſque Franciſci de *Bruneſſaux* detinetur captivus. Hinc per aſtutiam ereptus, poſſeſſionem vacantis per obitum Abbatiæ, adiit 12. Januarii 1638. Ducatus Lotharingiæ & Barri mars tum ſæviens devaſtabat, populandus miles ſacra & profana perinde expilans, Flaboniſ-montem miſerabiliter decoxit. Luctuoſum monaſterii ſui ſtatum, miſeriis ipſemet attritus Abbas contemplans & deflens, catharro ſuffocatur die 12. Januarii 1644. ejus tumulo hoc lemma inſcriptum legitur:

Hic jacet Reverendus Pater ac Dominus PHILIPPUS *DE LANDRES* Abbas regularis hujus monaſterii. Obiit XII. Januarii MDCXLIV.

XXVIII.

SEBASTIANUS *COLLIGNON* inter obſtrepentes bellorum tumultus canonicè electus & confirmatus Abbas menſe Februario, poſſeſſionem adiit eodem electionis die. Seniores domûs * qui reformationem non fuerant amplexati, dolentes & ferentes ægrè quòd horum nullus de numero eſſet compromiſſariorum, è Capitulo receſſerunt, & electioni recuſarunt, licet interpellati, adeſſe. Ad inſtantiam Ducis Caroli IV. Cancellarium ejus D. *le Moleur*, convenientes in arce Mothæ poſtularunt Abbatem. Poſtulationem vanam intelligens Cancellarius, ex eligentium paucitate, uti nullam deſpicatus eſt. At illi fraudati ſpe ſuà, clanculum in Capella monaſterialis ſepulchri coeuntes, Erardum *du Chaſtelet*, rursùs per viam poſtulationis Abbatem eligentes, proclamarunt. Tres ex eadem familia, eodem nomine compellabantur, & neuter eorum ſingulatim deſignabatur, ut alter ad alterius ſubſidium veniret. Verùm altercationem reſolvit inopina præſentatio Laurentii *Briſacter* Decani S. Salvatoris Bleſenſis, quem Rex Galliæ jure novo Abbatem nominaverat, & Bullas ab Urbano

* Erant qu n que.

VIII. in extremis agente, impetrarat. Arreſto ſanctioris Conſilii, & procuratoriâ commiſſione Jacobus *Thierry* Prior S. Spiritûs Neocaſtrenſis munitus, & Apoſtolico ſtipatus Notario poſſeſſionem iniit 7. Februarii 1645. Reclamuit pro electo P. Hugo *Boban* Prior Flaboniſ-montis, & interceſſionis cauſas edidit. Nec mora. Ad ſupremum Galliæ Conſilium appellavit electum Laurentius *Briſacier*. Certatum hinc inde magno æſtu, eventu dubio, donec mors præmatura

XXIX.

Patris COLLIGNON collitigatorem *Briſacier* fecit voti & Abbatiæ compotem. Poſſeſſam per annos aliquot, tranſmiſit in nepotem

XXX.

CAROLUM *BRISACIER* Seminarii Miſſionum ad exteras nationes Superiorem. Ille avunculi terens veſtigia & ſanguinis jure, non lege Sanctuarii, conſulto, ſimulatâ permutatione Abbatiæ ſat pinguis, cum Prioratu tenui de *Segray*, nepotem ſuum Nicolaum fecit hæredem per Bullas apoſtolicas 13. Kal. Februarii 1707. datas Romæ. Hunc Prioratum ab avunculo per reſignationem anteà nepos acceperat, & vitioſo circulo in reſignatorem rediit ex ceſſione nepotis.

XXXI.

NICOLAUS *BRISACIER* Doctor Sorbonicus, in vim permutationis, ut dictum eſt, Abbatiam Romæ emunxit, & ſub beneplacito Regii Lotharingiæ Ducis in poſſeſſionem immiſſus eſt anno 1707. De ſubreptionis & obreptionis vitio Bullas inſimulavit Conventus, illaſque in utroque foro impetere paratus, inclinavit ad amicabilem concordiam, quâ poſſeſſor in ſuo beneficio conſervatus, promiſit nunquam ſub quocumque quæſito colore tranſmiſſurum illud ad ſeculares Clericos. Et ad ſecuritatem ſponſionis conſenſit ſibi dari Coadjutorem regularem, ſi tamen Regio Duci placeret. Conditio Capitularibus grata, nec Principi inviſa fuit; ſtatimque ritu conſueto electus eſt hujus operis Scriptor anno 1708. At quoniam in Coadjutorem Stivagii poſteà aſſumptus eſt, viſum fuit Patribus alium ſubrogare Flaboniſmonti. Prima igitur Februarii die 1714. præſide P. Joanne *Charton* Abbate Rengiſ-vallis, electus eſt

XXXII.

CAROLUS *CROLOT* Congregationis reformatæ Procurator generalis, qui 4. Auguſti 1728. per ceſſionem ſpontaneam in Romana Curia probatam, titulum Abbatis acquiſivit ſub reſervatione penſionis quatuor millium librarum monetæ Gallicæ quotannis ſolvendæ reſignanti Nicolao *Briſacier*, nunc Decano Uticenſi.

PATERNITAS.

Abbas Flaboniſ-montis Paternitatem exercet in Stivagium
Bonifagetum.
Et olim in
Grangiam Dominarum, Parthenonem non procul ab Abbatia ſitum.

PAROCHIÆ.

Sanctus Julianus, ſeſqui horâ à monaſterio diſtans, cui ex dono Henrici Tullenſis epiſcopi acceſſit

Tignécourt, muris Abbatiæ penè adhærens.

Crainvilliers, ex largitione ejuſdem epiſcopi anno 1163.

Serocourt, ex beneficentia Matthæi Tullenſis epiſcopi.

Frain, Curia olim, anno 1239. unita matrici Eccleſiæ de *Serocourt* ex conceſſione Dominorum Joviſ-villæ (*Jonvelle.*)

De *Juliani Monte*, hodie *Mandres ad duas turres*; donata fuit anno 1239. ab Alberto Toparcha Darneii.

Xercelle beneficio Huardi Domini de *Beaufremont*, ſub approbatione Folmari Archidiaconi de Vitellio acceſſit anno 1238.

Ozainvilliers, ab epiſcopo Thoma de *Bourlémont* conceſſa.

Fauconcourt & *Tilleul* } ab Philippo Domino de *Tilleul* donata.

Domnus Baſolus (*Dombaſle*) in pago Segintenſi, vulgò *Xaintois*, à Petro epiſcopo Tullenſi collata Abbatiis Flabonis-montis & Calmoſiaci, ſub *alternationis conditione*; nunc filialis eſt *Manſilis*, gallicè *Meſnil*,

Mareinville, Mariſ-villa.

SEPULCHRA MAGNATUM.

Orricus Princeps à Lotharingia Dominus de Deüilliaco mortuus anno 1166. in Eccleſiæ Sanctuario tumulatus eſt.

Reinerus Dominus de *Tilleul* anno 1192. ſepulturam quam ſibi elegerat vivens, obtinuit in Eccleſia Flaboniſ-montis.

Gyſela ſponſa Widerici de Deüilliaco anno 1219. defuncta jacet in Capella S. Nicolai nunc deleta.

In medio Sanctuarii ad imum altaris gradum jacet Carolus de Deüilliaco cum hac epigraphe:

Cy giſt Karlet de Duilley, Marchal de Lorraine, qui trèpaſſit le Lundy XIII. jour du mois.... l'an de Nôtre Seigneur mil CCCC. & de x neuf.

Priez Dieu pour luy.

Infra gradus Preſbyterii inſculpta eſt lapidi effigies matronæ cum gentilitiis ſtemmatibus Caſtelletorum & Wiſſeorum* & ad limbos legitur: * Wiſſe de Gerbeviller.

Cy giſt Dame Madelaine de Wiſſe fille du

Bailly de Nancy, & feu femme de Huet *du* Caſtelet Seigneur de Dulley .... Mil CCCC. IIII^{xx}. & VIII. le xxvi. jour du mois d'Octobre.

Priez Dieu pour elle.

Inter Preſbyterium & ſubſellia Chori, tumbæ inſculpta eſt armati equitis figura & ad limbos legitur:

Cy giſt Meſſire Jehans Chevalier Seigneur de St. Loup, qui trèpaſſa de cette mortelle vie l'an M. CCC. LX. & XVIII. lou xxvii jour dou mois de Julet.

Priez pour l'arme de luy. Amen.

Ad latus ſiniſtrum tumba viſitur ſponſæ Joannis *de S. Loup*.

Cy giſt Madame Katherine de la Mouthe Dame de S. Loup, qui trèpaſſit l'an de grace Notre Seigneur M.CCC.LXXXVIII. le.... jour du mois de Julet.

Priez pour elle.

In eadem Eccleſia quieſcit corpus Domini *de la Ferté Senneterre*, in obſidione arcis Mothæ, poſt crura diſploſione tormenti bellici amputata, Madonvillæ mortui anno 1634. unde propter generis nobilitatem inclytam, tranſlatus eſt Flabonii-montem, honorifico ibidem funere tumulatus.

Vide Prob. à col. DXLVI. ad col. DLIX.

FLORIDUS HORTUS.

Floridus Hortus. Fil. Præmonſtrati. Diœceſis. Groningana. Circaria Friſia.

EMo Plebanus Haſdingi, hodie *Huſinge*, vici in proximis Hunſingiæ finibus, uno circiter à Groninga milliari; Fundator & primus Abbas exſtitit Horti-floridi, qui & *Werum* à villâ, in quâ ſitus eſt, inter Groningam & Dammonam poſitâ, nomen accepit. Florentis hujus cœnobii exordium, in Oratorio ſua invenit incunabula, quod Emo de *Romeſwerf*, vir laicus, abjecto ſeculo, & aſſumpto S. Benedicti habitu, ſed nondùm profeſſione emiſſâ, in ſuo fundo erexerat, de conſenſu Monaſterienſis epiſcopi Ottonis I.

I.

Emoni ſolitariam agenti vitam, ſocium ſe dedit Emo alter ſolitudinis amans, qui abdicato paſtorali munere *Huſdingi*, ſecretiorem ſeceſſum petiit anno 1209. Adventantem hoſpitem reverenter excepit Emo laicus, & tanquam digniori, & in rebus domeſticis provido, circumſpecto in moribus, doctrina præcipuo, inſtitutæ familiæ demandavit regimen. Non arridebat ſolitario ſacerdoti Benedictinorum diſciplina, quam veſtitu ſuo præferebat ſocius; Ciſtercienſium regulæ, tentatus licet à vicinis, nomen nec dare voluit, monachali normæ, vir ſaluti populorum promovendæ dudum aſſuetus, colla ſubdere non valens, temperatam actione contemplationem ambiebat, qualem per ſe in Abbatia *Horti Mariæ* viderat, & quam popoſcerat ab Abbate Richardo induci in *Werum*. Sed vota ſupplicantis, Deo ita ad electorum probationem diſponente, non eſt dignatus exaudire Abbas. Perſtitit nihilominus in propoſito ſacerdos, & aptatas ſibi cappas coloris candidi aſſumentes ambo, *Varlarenſem* Abbatem, commendatitiis muniti litteris, adeunt, & Ordinis fraternitatem, quam habitu profitebantur, poſtulant. Ad Capitulum vocatis ſenioribus, poſtulantes admittit Abbas, veſtem eis benedictam imponit, & ad titulum novi Clauſtri, curâ & regimine Emoni plebano concreditis, remittit, aſſerens ſe non poſſe, mere paternitatis, remotum adeò locum viſitare.

Sorte & voto ſuo qualitercumque læti, ambo *Werum* repetunt candidati tyrones, & propagandæ Religioni, quam aſſumpſerant, fideliter intenti, Ottonem Monaſterienſem epiſcopum, Emoni laico ante propitium, mediatorem implorant, pro aſſecuranda poſſeſſione loci *Werumenſis*, in quo cœnobium ſtruere meditabantur. Compoſitionis totius in ſe curam ſuſcepit Otto, & Reinero Abbate de *Fildwerth* favente, pactis tabularibus proprietatem loci in utrumque Emonem tranſcripſit, hoc tenore.

Otto * omnipotentis Dei gratiâ Monaſterienſis epiſcopus tam præſentibus quàm futu-»ris hoc ſcriptum inſpecturis, ſalutem in vero »ſalutari. Acceſſit ad nos Magiſter Emo, quon-»dam in *Huſdinge* plebanus, & ſuâ nobis in-»ſinuatione monſtravit quod laicus quidam »Emo de *Romerſwerf* religioſè vivere cu-»piens, in poſſeſſione ſua Capellam fundavit, »ac habitum Religionis à B. Benedicti in *Fil-»dwerth* Abbate recepit, nullâ factâ profeſ-»ſione, & poſteà reverſus in poſſeſſione ſua »liberè eſt verſatus. Poſtmodùm verò idem »magiſter Emo in eodem loco converſus ſe-»cundùm regulam B. Auguſtini, & Ordinem »Præmonſtratenſem ibidem vivere & Deo »ſervire cœpit; cui & Fundator loci Emo tan-»quam majori ceſſit, & in eadem regula quaſi »majori & liberiori ſimiliter verſari conſenſit. »Nos autem factum utrorumque commen-»dantes, eidem Magiſtro Emoni in eodem »loco, ſecundùm Ordinem prædictum Deo »ſerviendi, Fratres inſuper & Sorores colli-»gendi, præſente Fundatore conſentiente, »plenam conceſſimus autoritatem. Et ne res »geſta poſteris in dubium venire queat, ſcrip-»to & ſigillo noſtro confirmavimus. Acta ſunt »hæc anno Dominicæ Incarnationis MCCIX. »pridie Kal. Aprilis, feria Paſchalis hebdoma-»dæ Indict. 12. concurrente 3.

* Comes de Benthem, Ottoni 4. Cæſari maxime inviſus, à quo & captus & in Werdenſem civitatem relegatus eſt anno 1213.

Hoc Diplomate munitus Emo, affluentes diſcipulos benignè ſuſcepit, piè erudivit, vin-

Digitized by Google

culo charitatis colligavit, donec ſeminator odii & rixarum ſpiritus, malevolum è gremio ſuſcitaſſet, qui impatiens ſeverioris inſtituti, rupto ſociali fœdere, & intrinſecùs pace turbata, habitum abjecit. Neque hic ſtetit invidentis diaboli rabies, ipſummet Emonem Capellæ & fundationis authorem primum, hominem nec litteris, nec adminiſtrationi natum, in patrem & Præpoſitum quaſi regiminis invaſorem concitavit, & ſibi indebite cauſans ablatum, minaciter ſibi petiit reſtitui. Competitorem ſpontaneâ ceſſione humilis Emo ſacerdos, ad priſtinos ſenſus & mores revocavit errantem; erroriſque convictum à prudentibus viris, ad diſſidii compoſitionem accerſitis, eò uſque ad pœnitentiam fregit, ut genibus flexis, ſub *atteſtatione ſtolæ*, obedientiam promiſerit Magiſtro.

Pace redditâ, & diſcipulis ad virtutem compoſitis, Romam contendit Emo, ut donationem Werumenſis territorii Apoſtolicâ roboraret approbatione. Præmonſtratum, iter agens inviſit; ubi ab Abbate Gervaſio comiter admiſſus, commendatitias ab eo litteras ad Romanum Pontificem Innocentium III. obtinuit, quibus facilem ſibi paravit acceſſum, & gratiæ conſecutionem impetravit. Redux Præmonſtratenſem iterùm viſitavit Eccleſiam, ut pios mores, ſacroſque ritus in ipſo hauriret fonte, nec inde diſceſſit, uſque dùm libros cantûs, Ordinis ſtatuta, & ceremoniarum methodum exſcripſiſſet. Hac venerabili ſarcinâ onuſtum ad ſuos remiſit Gervaſius, & epiſtolam dedit, quâ Werumenſes ad obſervantiam hortabatur, & Præpoſiti Emonis indefeſſos commendabat labores.

Sacræ antiq. monum. p. 110. 111. Epiſt. 124.

Patris optimi reditu recreati Werumenſes, documenta morum, & diſciplinæ Præmonſtratenſis præcepta ebibebant avidè, ſectabantur avidiùs, & Deo deſuper benedictionem irrorante, ut pietate, ſic numero crevit puſillus grex Horti-floridi: Juvenes & Virgines ultrò ſe, ſuaque offerentes, Emonis regimini ſubdebant. Hinc Parthenium accludendæ Virginum cohorti, ſub patrocinio B. Virginis, & ſub titulo *Campi Roſarum* ſtruxit anno 1215. in fundo ſuæ paupertatis, quam miſerati divites, ad ſuſtentationem multiplicatæ gentis electæ, parochialem Eccleſiam Werumi, ejuſque proventus Florido-Horto contulerunt, ſub approbatione Decani de *Loppersheim*.*

*1215. Intereà Capituli generalis Comitia à Gervaſio de more indicta intelligens Emo, feſtinus Præmonſtratum properat, ut totius Ordinis Proceres, pro religionis & diſciplinæ fulcimento unanimiter collaborantes audiret, juvaretque ſuis conſiliis. Magnas in deliberationibus partes habuit; nulli doctrinâ & religione ſecundus Emo: methodum capitulandi, ſeſſionum ordinem, ventilandarum quæſtionum ſeriem ità ſcrupuloſè obſervavit, ut poſteris formam Capituli generalis celebrandi tranſmiſerit ſcripto. At quoniam Floridus-Hortus Patrem nondùm agnoverat, ad quem immediatè reſpiceret, & cujus autoritate juxtà Statutorum dictamen regeretur, requiſivit Emo, ut omnium Ordinis Eccleſiarum mater, Hortum-floridum, uti filiam ſpecialem dignaretur ſuſcipere & fovere. Annuit Capitulum, & ſolemni decreto in matriculam hæc Paternitas redacta eſt, ſequenti tenore.

» Ego Gervaſius Dei patientiâ dictus Abbas Præmonſtratenſis, omnibus in perpetuum. Notum eſſe volumus tam præſentibus quàm futuris, quòd cùm Eccleſia Floridi-Horti in Friſia per Dei gratiam dilatari cœpiſſet, ita quòd ſurgens de paupere fundamento, jam haberet incrementum, quoniam vir religioſus Emo, ejuſdem loci Præpoſitus, qui fuit unus de duobus primis inhabitatoribus, & Fundatoribus dicti loci, idem Præpoſitus tandem veniens ad generale Capitulum Præmonſtrati ſe obtulit & locum ſuum, Eccleſiæ & Ordini Præmonſtratenſi, quem elegit, & profeſſus fuerat, à primis Eccleſiæ ſibi commiſſæ fundamentis, ipſamque Præmonſtratenſem Eccleſiam immediatè matrem elegit, ut Eccleſia Floridi-Horti, tanquam ſpecialis filia Præmonſtrati, per Præm. Abbatem, tanquam per Patrem regatur, ſecundùm quod exigunt Ordinis inſtituta. Nos autem devotionem ipſius & ſuorum in Domino commendantes, ſicut erat meritò commendanda, recepimus eum in filium, & Eccleſiam ſuam in filiam ſpiritualem. Ne igitur futuris temporibus, ſuper hoc poſſit aliquis ſcrupulus ſuboriri, præſentes litteras in teſtimonium rei geſtæ conceptas, ſigilli noſtri appenſione duximus roborandas. Actum anno gratiæ MCCXVII.

Sua repetentem inceſſit nova tribulatio. Venit diluvium, & operuit ſubitò terram: manſionem Virginum *Campi Roſarum* ſubiit, ſubmerſit oves & boves, ventilata ſunt per direptionem procellarum uſibus neceſſaria, & univerſa ſupellex. Quid facerent agniculæ talem nunquam expertæ cladem? cœperunt quærere ſtationem tutam, & ſe connexis manibus tenere gregatim, confiteri ad invicem, pſallere, & ad exitum præparare animas ſuas. Non aderat Præpoſitus Emo qui ſuccurreret afflictis; non aderat Pater qui ex aquarum ſucceſſione violenta impendens mortis periculum oratione averteret. Jam trabes ictibus quaſſatæ, ruinam ædificii ominabantur; Jam Oratorium pas altera Conventûs conſcendit, parte aliâ domum Auſtralem in perfugium arripiente; ſtatim inſilientes maris æſtus Clauſtrum aggrediuntur, & funditùs ſubvertunt. Ex colliſione trabium, ex columnarum caſu commoventur pariter Oratorii parietes, titubant azili aſſeres, exundantes aquæ ſuperiora aſcendunt, imagine mortis territantur Virgines, ad mortem mutuò confortantes ſeſe. Sed Deus naufragio

Sacræ antiq. monum. p.

Digitized by Google

proximas benignè intuitus, mirabiliter ſalvavit; tumentes conterens fluctus, nutantes muros corroborans, ingruentes ventos ſuo refrænans imperio, fecit tranquillitatem Deus pacis. Illicò dirutas ædes Emo inſtauravit, & gregem tempeſtate laceſſitum, paternum reduxit in ovile.

Vix ſuperatâ hac tentatione, alia Emonem adoritur, Herdrico Præpoſito de Skelwalda auctore. Hic in deſpectum ſui Ordinis, procuratorem agebat Theodorici epiſcopi Monaſterienſis, cujus erat Officialis. Muneris, ſuprà modum, & contrà Canones, dilatans jura, non collector, ſed ſynodalium exactor inhumanus, monaſteria deprædabatur, partem prædæ cum Epiſcopo diviſurus. In ſui Ordinis cœnobia, & præſertim in *Hortum-Floridum* tantò erat inclementior, quo cæteris conquerendi ſuorum fretus exemplo, cauſam reſcinderet. Fruſtrà monitionibus fraternis, fruſtrà Ordinis cenſurâ ſævientem tentavit Emo compeſcere. Riſit Herdricus fulmina Ordinis, & ſuo innixus Epiſcopo, audaciùs furere cœpit in Confratres. Conradi Portuenſis epiſcopi, & Legati autoritatem, juncti ſimul Abbates Floridi-Horti, Dockingæ, & Vallis B. Mariæ in auxilium & tutamen implorarunt. Diſploſit minaces cenſuras in Epiſcopum & Herdricum Legatus; ſed terriculamentis illuſit uterque. Vexant abundantiùs adverſantes ſuæ tyrannidi, fervidè inſequebatur, quos noverat querulos, Herdricus. Geminata excommunicatio impavidum feriit; at populus divulgati anathematis, quo Epiſcopum, & Præpoſitum Legatus confoderat, religione & timore percuſſus, utrumque diris devovit, & jura pendere renuit Epiſcopi procuratoribus. Vacuos honore miniſtros, & vacuas argento crumenas intolerabiliter videns Theodoricus, reſarciendæ magis fortunæ cauſâ, quam excutiendæ à cervicibus excommunicationis ergò, protinùs per interpoſitos amicos & familiares pacem rogavit. Formam compoſitionis offert Emoni, quam pacis amans acceptavit incunctanter, in hunc modum conſcriptam.

»In nomine Domini. Amen. Ego Theo»doricus (a) Dei gratiâ Monaſterienſis epiſco»pus, omnibus ad quos præſens ſcriptum perve»nerit, ſalutem in Domino. Notum eſſe volu»mus univerſis quod diſcordia quæ inter nos ex »parte una, & Præpoſitum Emonem Floridi»Horti & ſuum Conventum, ex altera parte, »vertebatur, ſopita eſt in hunc modum. Præ»poſitus E. obedientiam quam aliquis alius »Abbas vel Præpoſitus Præmonſtratenſis Or»dinis, ſalvo jure privilegiorum & Ordinis, »ſuo Epiſcopo facit, vel fecit, Domino ſuo »epiſcopo Monaſterienſi faciet, & exhibebit, »& omnes cauſæ, ſive crimina, ſuper quibuſ»cumque articulis, quæ contra eum vel Con»ventum ſuum motæ fuerunt, ſopitæ ſunt & »extinctæ. Omnes quoque ſui fautores, ſive clerici, ſive laici, qui propter cauſas contra »ipſum motas, in aliquod devenerunt grava»men, liberi erunt penitùs ab illo, & exempti. »Inſtrumenta quæcumque ex utraque parte, »tam noſtra, quàm Emonis Præpoſiti, & ſui »Conventûs à quocumque optenta fuerint, »nullius erunt penitùs momenti, & ipſe Præ»poſitus obediens erit nobis modo ſupradicto, »& nos ipſum, quantùm potuerimus, promo»vebimus. Diſcordia verò quæ inter Emonem »& ſuum Conventum ex una parte, & inter »Herdricum de Skelwalda & ſuum Conven»tum ex altera parte, vertebatur, ſuper qui»buſcumque cauſis, ſopita eſt in hunc modum. »Uterque ſupradictorum Præpoſitorum, dex»terâ ſibi ad invicem datâ, veram amicitiam »inter ſe promiſerunt ſe fideliter ſervaturos: »adjicientes quòd neuter ipſorum conſilio, vel »facto alium, ſive in generali Capitulo, ſive »alio quocumque loco gravabit; niſi ſi quis »eorum requiſitus fuerit in animam ſuam, li»berum erit ei dicere veritatem ſuper re de »qua fuerit requiſitus. Inſtrumenta quoque ex »utraque parte, à quocumque etiam optenta »fuerint, ſive à Domino Papa, ſive à Dele»gato, ſive ab Eccleſia Colonienſi, ſive ab e»piſcopo Monaſterienſi, ſive à Capitulo gene»rali, in manus Domini Gerconis de *Ferme*»*ſum*, & Alfardi de *Midleſtum*, reſignabunt, »nullo unquam tempore valitura. Fautores »quidem utriuſque partis ab omni gravami»ne, quod propter me incurrerant, liberi »erunt, & ſoluti; ſimul cum illis qui propter »denuntiationem cujuſcumque excommunica»tionis, ſeſe à Synodo ſubtraxerant. Acta ſunt »hæc apud *Loppeshen*, anno Dominicæ Incar»nationis MCCXXIV. XIII. Kal. Octobris; »præſentibus teſtibus G. de *Fermeſſum*, De»cano. P. & A. Decanis de *Loppeshem*, & aliis »quàm plurimis. Ut autem hæc compoſitio »firma maneat & inconvulſa, præſens pagina »noſtro ſigillo, & E. Præpoſiti Floridi-Horti, »& H. Præpoſiti de Skelwalda ſigillis eſt robo»rata. Data per manus A. Notarii epiſcopi »Monaſterienſis.

Ad Capitulum generale totius negotii exitum detulit Emo. Excanduerunt Patres in diſſolutos mores Herdrici, & licet Abbates Cappenbergæ, Varlariæ, & Clarholti, Monaſterienſi epiſcopo faventes, cauſam Officialis ejus Herdrici viriliter deffenderent, indulgendum magis, quàm ſæviendum opinantes, tamen viſum eſt Patribus præcipere 1°. ut Præpoſitus Skeldwaldæ Patrem Abbatem ſibi deligeret, qui devium revocaret ad regulam. 2°. ut ſub excommunicationis incurrendæ pœ-

(a) Comes d'Iſemburg frater Brunonis Oſnaburgenſis Epiſcopi, Ottoni ſucceſſit: pleraque in Epiſcopatu geſſit laudabilia, hoc unum immane facinus feciſſe culpatus quod fratrem Fridericum Engelberti Colonienſis barbarum homicidam juverit conſiliis & manu, unde, a Papa exautoratus eſt, ſed poſtea judicem nactus placatiorem ſedi ſuæ reſtituitur.

na perſonaliter ſiſteret ſe Præmonſtrati infra inſtantem Pentecoſtes ſolemnitatem, ſatisfacturum Ordini ſuper eo quòd ad Capitulum citatus venire neglexiſſet. 3°. ut à procuratione ſynodalium cui ſcandaloſè vacaverat, denuò abſtineret. Quid profuerit ad emendationem Herdrici cenſura judicialis Capituli, legimus in Chronico Emonis. Diſcimus ex eodem Theodoricum à reconciliatione factum Floridi-Horti benevolum protectorem, illuc 9. Kal. Junii advenisse, Eccleſiam conſecraſſe ſolemni apparatu, & Præpoſitum benedictione datâ, ab Abbatiales infulas promoviſſe anno 1225. quo quidem ad Synodum Leodii indictam à Conrado Legato Romanæ Eccleſiæ, convocatus eſt, ut cum Epiſcopis & Abbatibus, Engelberti Colonienſis Archiepiſcopi à Friderico Comite Iſenburgico interfecti, cauſa diſcuteretur, & Theodorici Monaſterienſis epiſcopi apologia, de criminis conſortio accuſati, audiretur palàm, & ſynodaliter examinaretur. Iſtius Synodi hiſtoriam latè ſatis inter faſtos conſignavit Emo ſub annum 1226.

Sequiorem annum prædicationi Crucis, & colligendis divitum oblationibus pro expeditione ſacra, impendit Emo. Idque officii eo ſucceſſu obiit, ut navim pauperibus ad loca pia transfretantibus inſtructam, ex eleëmoſynarum largitione comparaverit. Reliquum vitæ ſcribendis libris, erudiendis Fratribus & Sororibus, levandis miſeris, caſtigando jejuniis & macerationibus corpori, continuis meditationibus purificandæ animæ, exegit Emo; & his operibus intentum mors cœlo maturum inſeruit in pervigilio S. Luciæ, anno 1238.

In Capitulo ſepultus, miraculis quibus vivens claruerat, mortuus refulſit; cæcam Dammæ illuminavit; mutam * fecit loqui; contractæ membris à triennio, liberos dedit gradiendi pedes: Friſiam invocatus opplevit portentis, & populi voce juſtus, doctus, prudens, toties proclamatus dùm viveret, ſanctus & miraculorum patrator poſt vitam renuntiatus, publico cultu meruit honorari.

* Nomine Paruthwam

II.

Paulus Præſide Sibrando Abbate Horti Mariæ, vices agente Patris Abbatis, Emoni ſuffectus eſt, qui Prioris tum officio defungebatur. Paulus, teſte chronographo Menkone, erat vir nobilis, & valdè litteratus, Juris peritus, facundia & dulcedine linguæ peritus, & ab adoleſcentia clauſtrali diſciplinæ aſſuetus. A Ludolfo Monaſterienſi epiſcopo inauguratus, manum ad Eccleſiæ novæ & lateritiæ ſtructuram applicuit. Immenſi operis, aquarum ſubterranearum intercurrentibus venis, ſummè difficilis, conſummationem, præceps Pauli interitus prævertit. Febre correptus, finem ſentiens imminere, Sacramentis petiit muniri, tùm de lecto ſe erigens, acceptâ ſtolâ & baculo abſolvit ab excommunicatione omnes, quos autoritate ordinariâ, vel delegatâ excommunicaverat. Morbo ingraveſcente, dormivit cum patribus ſuis 3. Auguſti 1242. In Capitulo juxtà B. Emonem appoſitus eſt per Hayonem Abbatem de Merna.

III.

Menko, Joanne Abbate de Inſula Sanctæ Mariæ præſidente, ob abſentiam Elgeri Abbatis Horti S. Mariæ, Patris Abbatis precariò agentis vices, ſed tùm Daniam viſitantis, unanimiter electus eſt in Abbatem Horti-floridi. inceptam à deceſſore ſuo Eccleſiam abſolvit, quam Chriſtianus Lecowienſis Epiſcopus, præſente Willelmo Monaſterienſi electo, conſervavit anno 1259. Gymnaſium ad juventutis eruditionem Menko, ex patriæ & litterarum amore, in Florido-Horto inſtituit; fama Menkonis & Magiſtrorum ſcientia diſcipulos è Weſtphalia & Friſia allexerunt plurimos, jamque numeroſæ juventutis concurſus adeò excreverat, ut ſacri tranquillitas otii ſcholarium tumultibus turbaretur. Hinc Capitulum generale ſanxivit ut ad parochialem Eccleſiam de *Emetha* migraret Academia Werumenſis. Chronicon ab Emone inchoatum deduxit Menko ad annum 1276. qui, quantùm conjectare licet, fuit ultimus vitæ autoris.

IV.

Oudgerus, ex continuatore Menkonis notus, pro defenſione jurium Ordinis, coram Ewerardo Monaſterienſi epiſcopo luculenter & doctè diſſertavit anno 1283. adversùs Juriſperitum contendentem non licere Ordini parochialium Eccleſiarum in ſe curam ſuſcipere. Diſputationis totius contextum & momenta refert Chronographus, et victoriam ab epiſcopi judicibus delatam atteſtatur Folcardus qui ſequitur.

V.

Folcardus ſub annum 1285. in continuatore Menkonis, ſub titulo *novi Abbatis* indigitatur; ſubindeque neo-electum tunc fuiſſe conjicio. Sub annum 1295. pacem tanquam mediator inter familias ſibi ferro lethali bellum inferentes, reſtituiſſe legitur. Succedaneorum Abbatum ſeriem monumenta non ſuppeditant; Unum nihilominùs invenimus in Chronico Buſchii Petrum nomine, qui anteà in *Northorn* inveſtitus, & ſub annum 1440. Floridi Horti factus fuerat Abbas. Abjecto autem poſtmodùm pedo, Magdeburgum petiit cum Henrico Take, & fidelem reformationis coadjutorem ſeſe ibidem exhibuit.

Duos inſuper ex archivo Steinfeldenſi eruimus; Primum Joannem *à Kempis* nomine, qui anno 1485. Viſitator monaſteriorum Friſiæ, à Steinfeldia, jure paternitatis, penden-

Digitized by Google

tium, inſtitutus eſt ab Abbate Reynero. Alterum Joannem de *Clivis*, ex Præpoſito de *Ripa B. M. V.* poſtulatum Abbatem Mernæ; unde iterùm poſtulatus ad Hortum-floridum, cujus Profeſſus erat, demigravit anno 1526.

Anno 1561. præerat Horto florido Hermannus Cornelii, Abbatum ultimus, cujus ætate per Diploma Pii IV. Collegio Canonicorum Groninganæ Cathedralis Eccleſiæ, cenſus annui, & ædes Monaſteriales ceſſerunt. Utraque debacchans paulò poſt Iconomachia invaſit, & diruit Templum.

PATERNITAS.

Vanhuſen Epiſcop. Groning. p. 55.

Campus Roſarum, Parthenium cœnobio virili contiguum, quod *Romerſwerf*, patrio dicebatur idiomate. Poſt diluvium, paulò altiore, & commodiore loco tranſlatum *Nyeklooſter*, ſeu *novi Clauſtri* nomen obtinuit. Parem cum Florido-Horto habuit interitum virginalis ille Conventus.

PASTORATUS.

Werum ab anno 1215. Emoni traditur & unitur monaſterio.

Emetha, ſeu villa in *Fivelengiis* ab *Emeſa* fluvio ſic nominata, portum habuit celebrem; habuit & academiam ſuo tempore famoſiſſimam, cui Werumenſes præerant.

Vythuyſen Huſingiorum vicus, Werumenſibus ceſſit anno 1283. Everardo Monaſterienſi epiſcopo approbante.

Skiramere, vicus in Fivilengiis ad Decanorum & Patronorum inſtantiam, tranſiit ad Werumenſes anno 1231. Parochiali Eccleſiæ additum fuit anno 1400. Crucigerorum cœnobium.

In Groningana Diœceſi parochiæ iſtæ conſtitutæ erant.

Vide Probat. à col. DLIX. ad col. DLXI.

F O E R L A.

Föërla. Diœceſis. Jaurin. Circaria Hungariæ Filia.

PRæpoſitura *Föërla*, ex veteribus Catalogis quos Layruelius conſuluit, & quos ignoravit Pagius, Ordini aſcribitur. Poſita erat in Jaurinenſi Diœceſi, ejuſque poſitionem, non modò agnovit Petrus *Pazmany* Strigonienſis archiepiſcopus, ſed & ejus exiſtentiam ante vaſtationem Regni Hungarici. Penè ex veſtigiis, hac ætate, monaſterii hujus ſitus deprehenditur.

SANCTUS FOILLANUS.

S. Foillanus. Fil. Præmonſtrati. Diœceſis. Cameracenſis. Circaria Floreffiæ. * Rœux.

RHodii * muris adjacens, & ſancti Foillani martyrio inſigne extat in Hannoniâ monaſterium, ab ipſius Sancti nomine ſuum derivans nomen. Eo enim loci, qui *Ampolin* dicebatur antiquitùs, Foillanum martyrio fuiſſe coronatum, anno 655. die Octobris 31. communiter aſſerunt Scriptores; ſi tamen appelles martyrem, qui à latronibus prædæ inhiantibus, occiditur, ut vitæ ſuæ ac theſauro conſulat. Foillani corpus divino monitu à S. Gertrude, parthenii Nivigellenſis Abbatiſſâ, repertum, & illuc ſolemni pompâ devectum, divis honoribus fuit reconditum. Nihilominus ad æternam Martyris, & mortis ejus memoriam, ſtatim ab ipſa Foillani cæde, locum ipſius ſanguine purpuratum, Chriſtiani ædiculâ, & erecto altari conſecrarunt, ad quod devotionis ergo confluebant accolæ, frequentibus miraculis ad pietatem allecti. Fontem, multimodis curationum generibus inclitum, ſponte prorupiſſe fama eſt, ubi caput Martyris abſciſſum jacuerat; totque viſionibus & portentis locus ille inclaruit poſtea, ut ſpecialem cultum mereri, & exigere videretur. Quare aliquot monachi è *Foſſenſi* cœnobio ſubmiſſi ſunt à S. Ultano Abbate, & fratre ſancti Foillani, qui divinis illic fungerentur.

Ad Normannorum vaſtitatem ſteterunt Foſſenſes in ſancti Foillani cellâ, quam hoſtilis feritas eos deſerere compulit. Remiſſa barbarorum perſecutione, Nodgerus, Leodii inauguratus Præſul, anno 971. reſtaurandis ſacris ſuæ Diœceſeos locis intentus, Foſſenſem Eccleſiam conſtruxit, & munitam turribus, tradidit Canonicis, qui mox derelictam S. Foillani cellam poſtliminio ſibi vindicarunt, in eaque divinis operantes, paſtorale exercuerunt munus. Suſtendandis illis advigilans Burchardus Cameracenſis epiſcopus, Foſſenſi monaſterio varia contulit altaria, *ut ex iis vivere poſſent Fratres, ex Foſſenſi Eccleſia ſumpti.* Data eſt charta anno 1125.

Verùm paucis ab iſta donatione menſibus effluxis, interventu Godefridi Comitis Namurcenſis, & intuitu B. Hugonis, origine *Foſſenſis*, locum ipſum ſodalibus Norberti tranſcripſerunt Foſſenſes Canonici. Hanc ceſſionem Burchardus Cameracenſis epiſcopus non laudavit modò, ſed pro ea, quâ in Norbertum ferebatur amicitia, quemque in aula Cæſaris intimum habuerat, novos S. Foillani incolas proventibus, & nonnullorum pagorum altaribus ampliavit. Exiguam pro tunc domum tenuis fortuna ſuſtentabat, & inquilinos numero paucos ex Præmonſtratenſi Abbatia accitos fovebat Burchardus, ſub Prioris regimine viventes.

Digitized by Google

ventes. At paulatim ſuccreſcente redituum copia, ex fidelium oblationibus excrevit in Abbatiam, & qui ante Prior fuerat præſtitutus coloniæ Fratrum, iiſdem cum Abbatis dignitate præfuit.

I.

NICOLAUS I. S. Norberti alumnus, cujus geſta, ſicut & plurium ipſius ſucceſſorum, nobis invidit temporum, bellorumque calamitas, obtinuit, anno 1137. à Nicolao Cameracenſi epiſcopo confirmationem eorum, quæ Burchardus deceſſor ejus San-Foillanis indulſerat. Memoratur etiam in Charta ejuſdem Nicolai, de anno 1153. pro monaſterio Camberona.

II.

WALTERUS nominatur in Chartis annorum 1157. 1162. Deceſſit anno 1166.

III.

NICOLAUS II. anno 1172. interfuit Capitulo generali. Comparet ut teſtis in variis inſtrumentis ad annum 1205. qui fuit ejus vitæ ultimus.

IV.

GUALTERIUS cum Renaldo S. Martini Laudunenſis Abbate, anno 1210. edixit ſententiam adversùs *Thomam de Fontanis* Militem, in gratiam montis S. Martini.

V.

LAURENTIUS moritur 1211.

VI.

SALOMON 1214.

VII.

NICOLAUS III. 1215.

VIII.

ÆGIDIUS ex S. Auguſtini Morinenſis prælatura ad San-Foillanam poſtulatus, obiit an. 1225.

IX.

GAMALIEL, Floreffiæ Canonicus profeſſus, Floreffiæ obiit & tumulatus eſt in Capitulo anno 1230.

X.

ELGERUS anno 1234. tranſactione ſopivit difficultates, quæ San-Foillanum inter & Spineleti monaſterium vertebantur. Ad Abbatiam Bonæ-ſpei eodem anno tranſlatus eſt.

XI.

NICOLAUS IV. vivere deſiit ante annum 1241.

XII.

LAURENTIUS II. ſubſcribit teſtis cuidam Chartæ apud Floreffienſes exſtanti, de anno 1241. menſe Julio. Item alteri anno 1242. menſe Maïo.

XIII.

FULCO, rei familiaris ſedulus adminiſtrator, deceſſit 8. Idus Novemb. 1269.

XIV.

RAINALDUS, in mſſ. Annalibus à Pratano exaratis, refertur ad an. 1272. ibique dicitur ex Præpoſito Præmonſtrati factus Abbas S. Foillani. Mortem ejus ad 21. Februarii conſignat S. Joannis Ambianenſis Obituarium.

XV.

JOANNES I. obiit an. 1270.

XVI.

WERRICUS concambium fecit anno 1284. cum Abbatia de Favarchiis.

XVII.

JOANNES II. moritur an. 1300.

XVIII.

VALERIUS, an. 1305.

XIX.

JOANNES III. 1320.

XX.

NICOLAUS V. *POIDVIN* an. 1327. ſepultus in Navi Eccleſiæ.

XXI.

JOANNES DE *BRAINE-LALEU*, 1334.

XXII.

BALDUINUS DE *VASME*, eodem quo deceſſit anno, id eſt 1336. ſocietatis ſpiritualis fœdus iciit cum monaſterio Criſpinienſi.

XXIII.

JOANNES IV DE *MONSTREUIL* vivendi finem fecit an. 1345.

XXIV.

NICOLAUS VI. anno 1350.

XXV.

NICOLAUS VII. an. 1356.

XXVI.

LEO DE *BRANA*, an. 1360.

XXVII.

PETRUS DE SOLRE an. 1364.

XXVIII.

ÆGIDIUS II. an. 1386.

XXIX.

ÆGIDIUS III. *DESLOGES* an. 1395.

XXX.

NICOLAUS VIII. *GILION*, Eccleſiam reſtauravit. Denatus eſt an. 1417.

XXXI.

JOANNES V. *DE MONTIGNIES*, an. 1419.

XXXII.

GUILIELMUS *BOURLART*, an. 1441.

XXXIII.

JOANNES VI. *DESTAUX*, laudandi regiminis curſum conſummavit, an. 1448.

XXXIV.

HENRICUS *BALBURE*, an. 1451.

XXXV.

ANSELMUS *BULLER*, an. 1471.

XXXVI.

TUSSANUS de *TRASEGNIES*, Doctor in Decretis, deceſſit in decurſu Viſitationis monaſteriorum Hiſpaniæ, anno 1484.

XXXVII.

JOANNES *DESPART*, poſt abdicatum regimen, dies produxit ad an. 1490.

XXXVIII.

STEPHANUS mortuus eſt an. 1494.

XXXIX.

NICOLAUS IX. *GILLION* conſtitutus eſt, anno 1495. die 8. Junii, procurator Anthonii de *Merdorp* Abbatis Bonæ-ſpei, ad reſignandam dicti monaſterii prælaturam in manibus Huberti Præmonſtratenſis Abbatis. Obiit Nicolaus 1498.

XL.

GASPARUS *ZEPLICENIER*, cui Capitulum generale anni 1504. licentiam fecit celebrandi in propria Eccleſia feſtum S. Annæ per modum Triplicis, & S. Secundæ, ac S. Ultani fratris S. Foillani, per modum Duplicis. Deceſſit an. 1506.

XLI.

NICOLAUS X. *LE GHAY*, an. 1511.

XLII.

PETRUS *JOLY*, an. 1521.

XLIII.

PETRUS *MAURAGE*, cui ſuam refert Eremus S. Foillani conſtructionem, exuit hominem anno 1549.

XLIV.

JOANNES *VAN-SCHORE*, Viconienſis Canonicus, poſt ſcriptum eleganti ſtylo monaſterii ſui Chronicon, vocatur ad infulas S. Foillani, anno 1549. & anno ſequenti transfertur ad Furnenſes.

XLV.

LUDOVICUS *FUSE'E*. Illius memoriæ dicatum eſt ſequens Dyſticon.

Ille chorum pulchrâ teſtudine compſit, & aras
Alabaſtrino marmore ſtruxit opus.

Die 28. Aprilis an. 1554. diem clauſit extremum, ſepultus in ſacello S. Joannis Baptiſtæ.

XLVI.

DIONISIUS *HIOREQ*, an. 1557.

XLVII.

JOANNES *DE LA CAUCHE'E*, an. 1564.

XLVIII.

URSMARUS *SOUPART*, 15. Octobris 1569.

XLIX.

VINCENTIUS *MACHELART*, an. 1579.

L.

JOANNES *RONDEAU*, antiquæ pietatis & ætatis vir, laudabilia fecit in vita ſua. Omnium primus uſum mitræ & pontificalium obtinuit à Paulo V. an. 1606. Anno 1617. agente Sereniſſimo Archiduce Alberto, ſacras B. Siardi Abbatis exuvias in monaſterium ſuum transferri curavit. Dierum ac meritorum plenus obiit 21. Septembris 1620.

LI.

PAULUS *CHARLON* 1628.

LII.

NICOLAUS *SCORIOT*, fidelis & prudens patrimonii Chriſti diſpenſator, ædificavit Clauſtrum, Dormitorium, Sacriſtiam, & Capitulum. Obdormivit in Chriſto Nivellis, 15. Octobris 1637. Corpus ejus ad monaſterium revectum, in Capitulo tumularunt Confratres.

LIII.

PHILIPPUS *MALAPERT*, S. T. Licentiatus, ædificavit Capellam S. Foillani. Corpus Sancti Siardi thecâ incluſit argenteâ. Partes & onus Deputati Statuum Hannoniæ ſexcennio magnâ cum laude ſuſtinuit. Montibus obiit an. 1649. inde ad monaſterialem Eccleſiam deportatus, in medio Chori ſepulturam habuit. Ejus tumulo legitur inſcriptum ſequens epitaphium. *Reverendus admodùm Dominus D. PHILIPPUS MALAPERT, Eccleſiæ S. Foillani, Ord. Præmonſtr. Abbas præclariſſimus, migravit è vita 23. Novemb. anno Verbi Incarnati 1649. ætatis ſuæ 54.*

Digitized by Google

Præclarum *MALAPERT* dùm ſacra licentia fecit,
Lectoris merito jure ſubivit onus.
Inde Prioratûs completo munere, cinxit
Præſulis emeritas infula parta comas.
Præcipuum Clerus, celebrem quoque Curia vidit,
Ejus in adverſis Patria ſenſit opem.
Sic merito dives Pater, omnibus omnia factus,
Ad vitæ ſuperæ gaudia cepit iter.
Requieſcat in pace.

In ſuis *cœnobiorum Hannoniæ Originibus p. 212.* iſthoc ei monumentum appoſuit Phil. Braſſeur.

Deviruit florens virtute, refloreat in ſpe
Florida cui vivo lilia ſemper erant.
Arma paterna vides, ſunt lilia, lilia ſtravit
Hæc domus Abbati, totus & Ordo dedit.
Hinc benè conveniens trifidis qui ſymbolon armis,
Hìc tulit, in cœlo flos redivivus erit.

LIV.

SIARDUS *JULION*, S. T. Baccalaureus Formatus, domum Hoſpitum, & Abbatiales extruxit ædes. Sepultus eſt in Choro, ubi legitur, hoc Epitaphium, *Hìc jacet Reverendus admodùm Dominus D. F. SIARDUS JULION, Religioſus & Abbas hujus Eccleſiæ, ſacræ Theologiæ Baccalaureus Formatus, & Statuum Hannoniæ Deputatus, vir pius, cui nihil ita ſedit animo, quam pertranſeundo benefacere omnibus, & plus cælo dignus, quàm terrâ, raptus eſt 11. Januarii 1677. Ætatis ſuæ anno 73 Profeſſionis Religioſæ 52. Sacerdotii 49. Prælaturæ 27. Requieſcat in pace.*

LV.

NORBERTUS DE *REUSME*, cujus vitam & mores ex ipſius Encyclica accipe.

» Anno ab Incarnatione Domini 1718. die » 6. Februarii circà meridiem, Montibus Han- » noniæ, in refugio monaſterii noſtri S. Foil- » lani, Canonici Ordinis Præmonſtratenſis, » Diœceſis Cameracenſis, inter preces et ſuſpi- » ria filiorum, omnibus S. matris Eccleſiæ Sa- » cramentis præmunitus, placidè in Domino » obdormivit Reverendus admodùm ac am- » pliſſimus Dominus D. F. NORBERTUS DE » *REUSME*, præfati monaſterii Abbas verè di- » gniſſimus, Ætatis 66. Canonicæ profeſſionis » 48 Sacerdotii 43 Prælaturæ 21. Qui in eadem » domo à teneris annis jugo Domini cervice » ſuppoſitâ, tanquam ſurculus in domo Domi- » ni in altam excrevit arborem. Etenim ſtudiis » ſumma cum diligentia emenſis, domi, foriſ- » que ſacræ Theologiæ Lector effectus, quid » vis ingenii ſui, quid diligens ſtudium efficе- » re poteſt cum Dei gratia, luculenter expreſ- » ſit. Inde ad Prioratum domûs ſuæ promotus, » ita ſuaviter rexit, ut & munere Paſtorali de » *Vallers* per ſex annos laudabiliter functus, » ad Abbatialem dignitatem jure meritiſſimo, » ejuſque virtutibus applaudentibus, fuerit aſ- » ſumptus, in prælatura mirum quantùm illu- » xerit bonitate, benignitate, zelo, pace, fa- » cundiâ! Sic ſibi non ſolùm devinxit filiorum » animos, ſed etiam ſic exteros vicit, ut vigin- » ti annorum ſpatio quinies ad Comitia Han- » noniæ regenda deputatus fuerit. Interim ita » emolumenta inde emergentia, ita & reditus » domûs ſuæ cum œconomia adminiſtravit, ut » etiam ſæpè iteratis difficilioribus belli tempo- » ribus ſuperatis, ſatis illi ad ſumptuoſam Ec- » cleſiæ navim ædificandam, aliaque ædificia » conſtruenda & ornanda ſuffecerit. Ita vixit, » ut & apud filios, & apud cæteros ingens ſui » deſiderium reliquerit.

LVI.

PAULUS *MONTE*, per viginti octo annos Theologiam profeſſus, Prioris officio fungens, omnium votis electus Abbas, anno 1718. illicò Provinciarum Flandriæ, & Floreffiæ Vicarius generalis renuntiatur, & ſtrenuè obit.

PAROCHIALES ECCLESIÆ

Strepry, ſive *S. Foillani*, primaria Rhodienſium Parochia, à Burcardo Cameracenſi epiſcopo traditur, per fundationis originariæ Chartam an. 1125.

Rhodiana, vulgò *Rœux*, ab anno 1400. ſub invocatione S. Nicolaï erecta ad poſtulationem Rhodianæ plebis, ex quo civitas ab Euſtachio loci Comite muris cincta evaſit populoſior. Sancti Foillani parochiam ut filia matrem reſpicit, & in recognitionem ſuæ dependentiæ, ſtatis diebus, clerus & populus Rhodienſis ad eam debent convenire. Fontes baptiſmales in matrice Eccleſia benedicit Abbas, & aqua benedicta ſolemni concurſu ad filialem Eccleſiam deportatur.

Arkenna, *Arquenne*, ſub patrocinio Sancti Bonifacii, versùs Nivellam, ab eodem epiſcopo manavit.

Wallers, ſub invocatione S. Hilarii, ex conceſſione ejuſdem epiſcopi.

Montmegnies, aliàs *Borleſontaines*, ex liberalitate ejuſdem epiſcopi. Huic annexum eſt altare de *Mignau*, à Nicolao Camerac. epiſcopo traditum.

Peronne, à Lietardo Camerac. epiſcopo donata, an. 1133.

Triviere, à Petro Camerac. epiſc. collata an. 1168.

Croix in Veromandia, versùs S. Quintinum, Diœceſis Noviomenſis.

SACRÆ RELIQUIÆ.

Corpus ferè integrum B. Siardi Abbatis Horti B. Virginis in Friſia, thecâ argenteâ incluſum.

Mandibula inferior, & pollex S. Foillani, argenteo jocali recondita.

S. Friderici Abbatis, Ordinis Præmonſtratenſis os de femore.

Caput integrum S. Secundæ, cum parte corporis ejuſdem.

Pars brachii S. Hilarii Pictavienſis epiſcopi.

SS. Radegundis, & Rictrudis coſtæ.

Brachia SS. Theodori, & Felicis.

SS. Narciſſi Jeroſolimorum epiſcopi, Placidi martyris, Innocentiæ, Celeſtinæ, & Fauſtæ partes ſatis notabiles.

Vertebra S. Mariæ Oigniacenſis.

Quæ omnia argenteis incluſa thecis excitandæ fidelium pietati conducunt, & ornamento ſunt ejuſdem Eccleſiæ.

Vide Probat. à col. DLXIJ. ad col. DLXIV.

FONS ANDREÆ.

Fons Andreæ. Fil. Laci Jurenſis. Diœceſis Lauſana. Circaria Burgund. * Neufchatel.

MOnaſterium Fontis Andreæ, in Comitatu Neo-caſtrenſi, * ſive ut loquuntur Helveti, quibus viciniâ & confœderatione conjunctus eſt, *Neo-Comienſi*, poſitum, fundatur à Radulpho, & Mengoldo Neo-Comii dynaſtis, anno 1143. & à Widone Lauzanenſi præſule confirmatur. Ex Lacu jurenſi Fratrum ſubmiſit agmen Richardus Abbas, primuſque ſtructo aſceterio nomen indidiſſe ferunt *Fontis-Andreæ*, ex limpidiſſimo fonte illic à ſeculis ſcaturiente, & Sancto Andreæ pridem ab incolis dedicato. Ambitum Abbatiæ adhuc noſtrâ ætate fons lepide manans utiliter alluit, & honorifico lapidi inciſa ſupernè, veteri caractere, hæc verba leguntur.

Anno Domini milleſ. CCCCLXXXVII. hunc Fontem Andreæ reædificare fecerunt Dominus Franciſcus *Bourguin* Abbas, & Frater Antonius *de Voltis* Canonicus hujus Eccleſiæ.

Quo tempore Guillelmus *Farel*, Vapincenſis preſbyter & apoſtata, primuſque civitatis Neo-caſtrenſis Miniſter, ſeu magis veneficus, Calviniſticos diſſeminabat errores, & circumjacentes inficiebat populos, Neo-villam propinatâ hæreſi, fecit acatholicam: Fontem Andreæ, tametſi reluctantem, ſubjecit infidelitatis jugo, & pulſis longè Catholicis, fundos Abbatiæ fiſco civitatis, in Eccleſiæ bona, ex privilegio hæreſeos, involantis addixit. Conticuit ex tunc, ſub imperio graſſantis perfidiæ ſacer cultus, & Longavillanos Duces protervè dedignans, licet Comitatûs Dominos, profanis uſibus ſacra loca, ſacroſque proventus impendit Magiſtratus effrænis.

Pacatiora furor quandoque remiſſus fecit otia Comitibus: ſed tumultuantis populi renaſcentem formidantes impetum, de inſtauranda religione, aut revocandis ad ſua monaſteria exulibus nihil auſi ſunt decernere. Et ita ſub Longavillanis, & Nemoſiis principibus ingemuit Fons Andreæ, cujus ædificia tùm ſacra, tùm profana reparationem priſtini ritûs, & antiquæ fidei reclamabant; & etiamnum hodie integra in primos ſuſpirant incolas. Sed voces intercludit Neo-caſtri Princeps modernus Dux Brandeburgenſis, Rex Boruſſiæ, cui id tantum curæ eſt, ut annuos reditus per Ballivum colligat, paucos ad ædium, ruinam ex vetuſtate minantium, conſervationem impendat.

Venerandæ antiquitatis monumenta, è ſcrinio Abbatiæ ad publicum Neo-villæ Archivum avecta, Magiſtratuum cuſtodiæ concredita ſunt. Illa diligenter evolvit clariſſimus vir D. Chouppard, ejuſdem oppidi Bibliothecarius, & Miniſter. Plura ad rei litterariæ & antiquariæ elucidationem ſe deprehendiſſe teſtatur: ſed pro impoſita ſibi lege, nullum ſupplicanti enixiùs communicare voluit, licet aliàs promovendæ Hiſtoriæ amantiſſimus, & pro innata humanitate paratiſſimus ad obſequia. Igitur deſiderata monumenta perquirere alibi coactus, ne Abbatiam, duplici titulo mihi charam, ingratè præterirem, P. Carolum *Abry*, Canonicum Bellelagienſem, Helveticæ antiquitatis peritum, ad indagationem veterum Fontis Andreæ documentorum excivi. Paruit invitationibus meis, & pro ſuo in Ordinem zelo, & in me benevolentiâ, partim ex proprio Bellelagiæ Chartophilacio, partim ex alienis tabulariis, plura ad eruditionem noſtram conſarcinavit, ex quibus hiſtoriam, etſi mutilam, annecto.

I.

Pro auſpicando Fontis Andreæ monaſterio, accerſitus eſt ex Lacu jurenſi WIDO, ſub approbatione Richardi Lacûs jurenſis, & Machelmi Corneolenſis Abbatum, anno 1143. ad 1170. præfuiſſe aiunt. Succeſſor ei datus eſt.

II.

GUILLELMUS, anno circiter 1200. fatis exemptus.

III.

OTTO ad annum 1220. ad clavum ſedit.

IV.

TURREMBERTUS anno 1230. denaſcitur.

V.

CONO S. Martini Laudunenſis Canonicus, ad infulas Andreæ-fontis provehitur: deinde Thenolii, poſtea Branæ, demùmque ad Præmonſtrati regimen, anno 1241. aſſumptus.

VI.

NANTHELMUS, anno 1249. de conſenſu

Digitized by Google

Humberti, Abbatis Lacûs jurenſis, prædium in *Villars*, non longè à Lacu Murati, comparavit ab Henrico Bellelagienſi Abbate.

VII.

STEPHANUS anno 1267. regimen exorſus, illud exuit 1269.

VIII.

HENRICUS DE *NEUFCHATEL* obiit an. 1320.

IX.

RODOLPHUS DE *MORAT* è vivis ereptus anno 1344.

X.

JOANNES DE *LONNAY*, anno 1362. fraternitatem, mutuamque deffenſionem iciit cum Abbatibus Bellelagiæ, Loci-Dei, Erlaci, Auroræ, & Priore Inſulæ medii lacûs.

XI.

GUILLELMUS DE *VAUTRAVERS*, ab anno 1370. ad 1391. Abbatem egit.

XII.

MARTINUS *BLOUET* de *Montlaville* moritur 1409.

XIII.

HENRICUS *CHALAGRIN*, 1428.

XIV.

GUILLELMUS *RAIMONDET* 1444.

XV.

PETRUS *DESGRANGES* 1458.

XVI.

FRANCISCUS *BOURGUIN*, fontis reparator, anno 1487. obiit anno 1489.

XVII.

PETRUS *NONANT* 1502.

XVIII.

CONRADUS *MARECHAL* 1512.

XIX.

JOANNES *TUISSOT*, Nicolai Abbatis Bellelagienſis, Circariarum Burgundiæ, Alverniæ, & Sabaudiæ Viſitatoris, & Reformatoris generalis à Capitulo deputati, Canonicam excepit viſitationem, anno 1518. die 29. Octobris. Ex Charta ſeu Relicto viſitationis innoteſcit, *Statum monaſterii in aliquibus ſatis competenter expeditum, in aliquibus verò merito reformandum.* Reformationis puncta, quæ invexit Viſitator, hæc ſunt. 1°. ut decentiori modo divinum perageretur officium. 2°. ut Statuta ſecundùm formam, & modificationem Julii II. ſummi Pontificis obſervarentur denuò. 3°. ut Ordinationes à Nicolao Abbate S. Mariani Altiſſiodorenſis, in curſu viſitationis præſtitutæ, cuſtodirentur adamuſſim. 4°. ut ædificiorum tam monaſterii, quàm grangiarum reparatio prompta procuraretur.

XX.

LUDOVICUS *COLOMB*, regularium Abbatum ultimus, à factione Farelli pellitur unà cum ſuo Conventu, anno 1530. abhinc lugent Sanctuarii lapides hæreditatem verſam ad alienos. Ad Capitulum generale, anno ſequente Præmonſtrati congregatum, acceſſit Ludovicus Abbas, opem Ordinis imploraturus, in extremâ rerum ſuarum anguſtiâ. Statutum in cauſâ illius fuit ut ad D. Præmonſtratenſem, & ad Patres Abbates Ordinis haberet recurſum, ut ei, & Fratribus ejus provideretur de remedio ſalutari in viſceribus charitatis, & juſtitiæ. Capitulo anni 1532. iterum comparuit exul Abbas, & in ejus favorem hoc manavit decretum. » Permittit Capitulum Abbati Fontis Andreæ ſe » recipere ubicumque potuerit, aut benignum » receptorem invenerit, attentâ deſolatione » ſui monaſterii, à Lutheranis devaſtati, & » ſibi dare Confeſſarium, quem maluerit.

Ab hinc titulares à ſummis Pontificibus deſignati ſunt Abbates.

CAROLUS LUDOVICUS HUGO anno 1711. quo, ex Coadjutore Stivagii evadente Abbate, an. 1722. vacantem Fontis Andreæ Abbatiam contulit Benedictus XIII. R. P. NORBERTO *MATTENS* PræſidiCollegii S.Norberti in Urbe & Procuratori generali Ordinis Præmon. in Romana Curia, qui ab eodem SS^{mo}. Pontifice inauguratus eſt.

PASTORATUS.

Criſſier.
Cornolz.
S. Blaſius.

In Baronatu de *Landeron* conſiſtentes illi Paſtoratus, Calviniſticam religionem profitentur. A Comitis Procuratoribus deſtinantur, & inſtituuntur miniſtri, qui haſce tres Parochias adminiſtrent.

Aliorum quoque Paſtoratuum jus patronatûs habebat Fons Andreæ, ſed eorum notitiam oppreſſit temporum injuria.

Fons-Calidus. Fil. Comba-Longæ. Diœceſis Sancti-Pontii. Circaria Vaſconiæ.

FONS CALIDUS.

ANno Domini milleſimo centeſimo quinquageſimo quarto, regnante in Francia Ludovico VII. Bernardus de Claro-monte, Arnoldus frater ejus, unà cum cognomine

Digitized by Google

Guillelmo & fratribus ejus Bertrando & Bernardo germanis fratribus de *Rupe-forti*, vulgo *Roche-fort*, nec non altero Bernardo de *Duras-fort*, illuſtribus dynaſtis & germanis fratribus locum de *Calido fonte*, vernaculè *Font-caude*, in comitatu Biterrenſi & Narbonenſi tum Diœceſi poſitum, contulerunt Fratri Guillelmo de *Nant* Religioſo de *Valle croſa* vulgo *Valcroſe* Diœceſis Magalonenſis, eâ lege, ut de circumſtantibus & fonti adjacentibus agris, tot jugera terræ ſua faceret quot tria boüm paria poſſent arare & excolere. Donationem ratam fecit Pontius de Altatio Narbonenſis archiepiſcopus. Acceſſit bina confirmatio Alexandri III. ſummi Pontificis apud Senonas & Montempeſſulanum tunc verſantis & fugientis à facie Imperatoris Friderici & pſeudo Pontificis Octaviani. Inſigne hoc prædium *Vallicroſæ* addictum, Prioratûs auxit fundos, & perpetuis temporibus voluit eſſe illi annexum Alexander III. dato ad hoc & ad poſtulationem Petri Benedicti Prioris, Diplomate, quo conſtat jam, & ab ipſa pene origine donationis, Eccleſiam ſub titulo B. Mariæ fuiſſe conſtructam ſecus Fontem-Calidum, ibique Fratres è Valle-croſa tranſmiſſos divino vacaſſe obſequio.

Sed cum donatores inſtinctu quorumdam Clericorum & Maureliani Converſi, pœniteret conceſſionis factæ in gratiam Vallis-croſæ, ad Combam-Longam transferre ſua dona ſtatuerunt, ſtatimque violenter amotis prioribus Fontis-Calidi inquilinis, Præmonſtratenſes ex Comba-Longâ accitos, illic impoſuerunt. Mox ejecti, ad Alexandrum III. in Montepeſſulano conſiſtentem, perfugium & ultionem rogantes, ſeceſſerunt; oppreſſos exaudivit Pontifex, & Pontium Narbonenſem, Guillelmum Biterrenſem judices delegavit mandavitque ut quantocius Priori Vallis-Croſæ Fontem-Calidum reſtitui ſatagerent, aut æquam conquerenti procurarent indemnitatem, renitentes verò ferirent excommunicationis gladio, omni appellatione remota.

Paruerunt Pontificis mandato Epiſcopi, ſed lento & frequenti colloquio partes diſſidentes vix conciliarunt, obſiſtentibus præſertim Fundatoribus qui nec Præmonſtratenſes dimittere, nec Vallis-croſenſes indemnes facere volebant; in eam tandem devenêre poſt diuturna jurgia concordiam litigatores anno 1179. inveteratam litem in hunc modum & » ſub his conditionibus ſopivêre; ut Eccleſiæ » Vallis-Croſæ Magalonenſis Diœceſis, perpe- » tuis temporibus & abſque ulla retentione ſit » libera & penitùs abſoluta ab omnibus rebus » & perſonis præſentibus & futuris, ne in poſte- » rùm ab aliquo Præſidentium ſeu Fratrum de » Comba-longa, ſeu Fontis-Calidi, vel ab aliis » de Ordine Præmonſtratenſi, aliquatenùs va- » leat impeti, vel quâvis occaſione in ſubjectio- » nem aliquam vocari. Eccleſia quoque Fon- » tis-Calidi perpetuis temporibus & abſque ulla » retentione penitùs ſit libera & abſoluta cum » omnibus rebus & perſonis præſentibus & futu- » ris, ut impoſterùm Prior vel Fratres Vallis-Cro- » ſæ epiſcopus Magalonenſis, vel Præpoſitus, vel » ejuſdem Eccleſiæ Canonici nullam in eam » ſubjectionem exigant, ne contra eam aliquam » querelam proponant, ſed in pace & quietè » ſecundùm regulam B. Auguſtini & inſtituta » Præmonſtratenſis Ordinis Deo in perpetuum » ſerviat, ſub præcepto & obedientia Abbatis » Combæ-longæ quoad ejus certam diſpen- » ſationem ſpectat. Scriptum per Raymun- » dum Priorem Combæ-longæ & ſigillis dicto- » rum epiſcoporum Dominorum Joannis Dei » gratiâ epiſcopi Magalonenſis, Bernardi eâ- » dem gratiâ epiſcopi Biterrenſis & Rigaudi » Combæ-longæ Abbatis & Petri Magalonenſis » Præpoſiti & Petri Vallis-Croſæ. Combæ-lon- » gæ anno 1179.

Qualem profiteretur regulam Vallis-Croſæ Prioratus, omninò incertum eſt, imò in Notitia epiſcopatûs Magalonenſis ne veſtigium quidem hujuſce Prioratûs oſtendi, quem à ſeculis eſſe extinctum ſcripſit ad me eruditus & R. Pater d'*Autrive* Prior Fontis-Calidi. Hoc tamen aſſerere audeo Præmonſtratenſium diſciplinam illic non viguiſſe, cùm in amicabilis concordiæ pactis cautum fuerit, ut denuo Vallis-Croſæ nec impeti, nec ſubjici poſſet autoritati Abbatis Combæ-longæ, aut juriſdictioni Ordinis Præmonſtratenſis.

Annum adeptæ poſſeſſionis Fontis-Calidi & inducti Ordinis Præmonſtratenſis in Eccleſiam & ædes à Priore Vallis-Croſæ Petro, ibidem erectas, definire non poſſemus, niſi ancipitem determinaret Alexandri III. apud Montempeſſulanum pertracta mora, anno 1165. Romanum iter pacato Victoris ſchiſmate relegentis. Illic enim datum à Pontifice mandatum legitur epiſcopis Narbonenſi & Biterrenſi 8. Idus Auguſti, pro reſtituendo Priori Vallis-Croſæ Fonte-Calido quem Bernardus & Guillelmus de *Caſulis*, Berengarius de Niciano, & Bernardus de *Durasfort* per violentiam occupatum abſtulerant Petro. Igitur hoc anno aut præcedente, introierunt in alienam hæreditatem, ex voto, ſeu mavis, ex violentia Fundatorum Præmonſtratenſes Canonici de Combalonga adducti, unde paternitatis jus Abbati Combæ-longæ acquiſitum, ad ſera Commendæ tempora perſeveravit. In valle amœna, tribus à Biterrenſi civitate horis, quinque à Sancto Pontio ſeparata Fontis-Calidi Abbatia, ædificiis olim ſplenduit & doctis viris, quos inter Bernardus Abbas, fervente Albigenſium hæreſi, eminuit & ſcriptis adversùs redivivos Manicheorum errores voluminibus, grande ſibi nomen, & Eccleſiæ obſequium fecit. At egregiam Fontis-Calidi faciem obſcuravit Hugonotorum temulenta rabies, Duce Bacone fabri ferrarii filio, qui monaſterium funditus

Digitized by Google

evertit, rurſuſque à Joanne *Dumas* Abbate reſtitutum, duplicato impetu demolitus eſt anno 1579. Nunc ex ruinis ſurrexerunt proſtratæ ædes, Dormitorium, Clauſtrum, Templum pro fortunæ viribus decenter reſtaurarunt ſequiores Prælati. Strage iterata & expilatione frequenti disjectum monaſterium Fontis-Calidi, jacturam fecit plurium ſcrinii ſui documentorum, unde Abbatum ſeriem hiſtoricam hanc, turbato non nihil temporum ordine, nobis tradidit partim ex Necrologio, partim ex ſuperſtitibus monnumentis decerptam R. P. d'Autrive Prior monaſterii, quam in aliquibus emendatam exponimus.

I.

Franciscus in fronte poſitus, regimen non ante annum 1164. potuit adire, nec ultra annum 1190. propagare potuit, cùm anno eodem alter, ſi tamen alter eſt, ſiſtatur.

II.

Franciscus *de Boria* præſens & acceptans donationem trecentarum ceſteriatarum terræ
*Caſalviel. in territorio de *Caſulis** factam Fonti-Calido à Raymundo de *Valenqueſio* epiſcopo Biterrenſi & Guillelmo de *Caſulis*, utroque Domino Caſtri de *Caſulis*. Dubiam reddunt hanc donationis Chartam, donatoris primi nomen, cognomen & dignitas. Nullus enim Biterrenſi cathedræ hoc anno inſedit Raymundus, ſed anno tantum 1208. à San-Marthanis fratribus Ermengaudo ſuffectus legitur Raymundus, cui *Niger* Cognomen imponunt. Præterea fidem elevat celeberrimi Bernardi tunc pedum geſtantis in Calido-fonte, ætas & concors ſcriptorum Eccleſiaſticorum ſententiæ. Igitur ſuæ movendus loco Franciſcus de Boria & ſecundo locandus ordine

III.

Bernardus qui adverſus Valdenſes, verbo & ſcriptis eruditè decertavit, Catholicæ fidei acerrimus vindex. Ejus opera à Gretſero in lucem primùm edita, luci iterum reſtituta ſunt. T. 29. p. 1585. Biblioth. Patrum.

IV.

Petrus *Geraldi* anno 1193. præerat Abbatiæ, illum excepit

V.

Joannes *de Podio*, quem anno 1205. in vivis extitiſſe ferunt faſti; & huic ſubrogatus eſt

VI.

Sanctius, cui ſucceſſit anno 1212.

VII.

Guillelmus *Davi* poſt quem evectus eſt

VIII.

Petrus anno 1238. & ipſi ſubrogatus eſt anno 1256.

IX.

Joannes *de Cireio*, cui ſufficitur anno 1280.

X.

Sanctius II. Canonicus Combæ-longæ, cui anno 1290. ſucceſſit

XI.

Berengarius *de Bessan*, in cujus locum, anno 1315. aſſumitur

XII.

Marcus illi anno 1327. Guillelmus de Minerva, & Domina Marheſa ejus conjux tradiderunt quidquid habebant ſine reſervatione ullâ, in *Caſale-vetulo*, vernaculè *Cazal-viel.*

XIII.

Joannes II. anno incerto Abbatiam adipiſcitur, anno 1333. obtinet à Limburga Vice-Comitiſſâ Narbonenſi jus paſcui in territorio de *Puiſſergnies*; & anno 1341. jura paternitatis in Abbatiam S. Mariæ de Ybelina exercet, præſtito ab Abbate & Conventu teſtimonio obedientiæ, firmat & ſtabilit authoritatem paternam.

XIV.

Raymundus *Forestier* anno 1344. Abbas inſcribitur ad annum 1360. in quo Abbatiæ poſſeſſor legitur

XV.

Petrus *de Marcillan*, & anno 1370. illi ſubſtituitur

XVI.

Hermagnus qui ſeptimo regiminis anno confecto, obiit &

XVII.

Raymundus II. renuntiatur Abbas, quem excepit

XVIII.

Berengarius *Dolonsoc*, quo fatis functo, frater Jacobus *Carreti* perpetuus Adminiſtrator Fontis-calidi declaratus eſt anno 1400.

XIX.

Jacobus *Carreti* deſertam penè Abbatiam, advocatis aliunde Canonicis, et Novitiis per eum diſciplinâ informatis, reſtauravit; ſed præproperâ morte ſublatus ſeptennio tantùm adminiſtravit.

Digitized by Google

XX.

Jacobus de S. *Juliano* Abbas præficitur anno 1407. & abiit ad Patres anno 1414.

XXI.

Josephus de *Cireio*, annis viginti Fontiſ-Calidi monaſterium, & annis decem & ſemi Caſæ-Dei Abbatiam inſimul rexiſſe aiunt. Primâ Julii anni 1434. humanis eximitur.

XXII.

Petrus 27. Auguſti anni 1440. obiit.

XXIII.

Josephus nullo caractere chronologico deſignatus in faſtis, eo loci reponitur ſub Necrologii cautione.

XXIV.

Bertrandus de *Manso* Abbatiam adiit anno 1460. illam exuit anno 1483.

XXV.

Bertrandus de *Manso* prædeceſſoris reſignantis præ ſenio, nepos 11. Martii 1483. electus, ab Arnaldo Patre Abbate Combælongæ confirmatur, & ad annum 1511. propagato regimine ad patres abiit.

XXVI.

Bernardus anno eodem aſſumptus in Abbatem, deceſſit anno 1539.

XXVII.

Joannes *du Mas*, in vim Concordatorum præſentatus à Rege Galliæ, inſtituitur à Paulo III. Idibus Aprilis anni 1539. primus Abbas Commendatarius cum onere habitum & profeſſionem emittendi, onus ſubiit, & ab eodem Pontifice ob meritorum eminentiam Cardenſis Epiſcopus creatur. Eo gubernante duplex incendium à vaſtatore hæretico paſſum eſt monaſterium, & bis à providentiſſimo præſule excitatum è favillis; ipſe verò diuturnæ & felicis adminiſtrationis finem fecit anno 1578. dimiſsâ priùs Abbatiâ in gratiam amantiſſimi nepotis

XXVIII.

Bartholomæi *du Mas*, quem Gregorius XIII. Idibus Octobris anni ejuſdem confirmavit, ea lege ut Ordinis habitum, moreſque voveret. Id præſtitit Bartholomæus & per traducem ſuum ex matre nepotem, fecit hæredem Sanctuarii quod tenebat

XXIX.

Franciscum *Bonet*, qui à Paulo V. Bullas impetravit 4. Idus Maii 1600. iiſdem conditionibus quas patrui ſubierant. Vacantem per obitum Abbatiam obtinuit à Rege

XXX.

Hercules de *Lore de Serignan* & nominationem regiam Romano diplomate ſancivit anno 1638. Urbanus VIII. profeſſionem & habitum Ordinis injungens proviſo, cui ſuffectus eſt anno 1673.

XXXI.

Franciscus de *Lore de Serignan*. Illi ut cæteris impoſitum eſt præceptum profitendi Ordinem, ſed cùm ædes monaſteriales vidiſſet penè dirutas, & annuos proventus impares eſſe intelligeret reſtaurandis ædificiis, accerſivit Ludovicum de *Maſſauve* S. Pontii Officialem, & coram eo proteſtans declaravit paratum eſſe & promptum ad executionem Bullæ apoſtolicæ, nomenque Religioni dandum, ſed obſiſtere ædificiorum collapſorum reparationem & paucitatem redituum Abbatiæ, tantis ruinis reſtaurandis longè inſufficientium, niſi patrimonialem ſubſtantiam impenderet operi. Cumque hanc dimittere cogeretur ſi profeſſionem paupertatis voveret, conſultiùs & meliùs videbatur ſibi abſtinendum ab ea, ut urgentiſſimis neceſſitatibus Abbatiæ ſuccurreret. Eo qualicumque prætextu aſſecuratus intrinſecè, exuit habitum Ordinis 27. Februarii 1673. & Abbatiam uno poſt anno fratri ſuo Gabrieli reſignavit ſub Regis beneplacito.

XXXII.

Gabriel de *Lore de Serignan* Canonicus Narbonenſis, Brevi regio munitus, prætermiſſâ Romanæ ſedis confirmatione poſſeſſionem Abbatiæ adiit anno 1674. & ad annum 1724. nullo canonico titulo fretus, retentam, nepoti ſuo tranſcripſit

XXXIII.

Ludovico-Cæsari de *Lore de Serignan*, eodem jure quo patruus, Abbatiam adeptus dimiſit 1728. & Regio edicto in eam immiſſus intravit

XXXIV.

N... de *Kabringal* actualis detentor.

PATERNITAS.

Exercet jura paternitatis Fons Calidus in Abbatiam S. Mariæ de Ybelina propè Maſſiliam. In dubium aliquandò revocata jura paternitatis ab Abbate Ybelinenſi confirmavit Capitulum generale anni 1249. Eadem renovata fuerunt in Comitiis generalibus anni 1340. & ut firmiùs in poſterum ſtarent, Joannes Abbas Fontiſ-Calidi Ybelinam petiit & paternæ autoritatis ibidem obiit munia.

PASTORATUS.

Unico tantùm Paſtoratu de *Savignac* in Diœceſi Narbonenſi, cum ejus ſuccurſali de *Theſſance*

Digitized by Google

Theſſance gaudet Fons-Calidus. Hunc Paſtoratum ex commutatione alterius de *Pardaillan* & ſubſidiariæ Eccleſiæ de *Rodomols* poſſidet ab anno 1254.

SACRÆ RELIQUIÆ.

Inſignibus Sanctorum exuviis fulgebat Eccleſia Fontiſ-Calidi, antequàm Calviniſtæ in ſancta quælibet debacchantes, ſacrum theſaurum flammis donaſſent. Evaſit ex incendio inferior S. Laurentii maxilla, ad quam viciniores populi veneraturi advolant, ſanitatum portenta experti multoties.

Vide Probat. à col. DLXIV. ad col. DLXVIIJ.

FONTIA.

Fontia. Fil. Caſæ Dei. Diœceſis Baïonenſis. Circaria Vaſconiæ.

FIlialem hanc Caſæ-Dei Abbatiam, in omnibus Ordinis noſtri Indicibus obviam, nec in veteri, nec in recentiori Gallia Chriſtiana reperimus. Emortuam pridem in rerum natura, nullus reſſuſcitare in ſcriptis tentavit.

FRAWEN-BREITUNGEN.

Frawen-Breitungen Fil. Veſſera Diœceſis Herbipolenſis Circaria Tvvldiæ.

IN Alphabeto beneficiorum Herbipolis, paſſim *Herren Breitunba* & *Regis Breitunga* dicitur. In Chronico Hennebergenſi *Frawen Breitungen*, & apud Layruëlium in Optica, *Regis-Briedigne*, Præpoſitura eadem, diverſis nominibus appellatur. Hanc Præmonſtrato ſubjicit Layruëlius; Veſſeræ addicunt Herbipolenſes matriculæ: de Fundatore Parthenonis ambo ſilent.

In Comitatu Hennebergæ, agri Franconici, inclytâ dynaſtiâ, poſt extinctos Hennebergenſis proſapiæ nepotes ultimos, ad Saxonicos Duces devolutâ, implantatum eſt quidem à Comitibus & hoc cœnobium, cujus ut initia, ſic finem ignoramus.

Sub annum 1388. referente Chronico Hennebergenſi, ingens erat diſcordia Sanctimonialium in *Frawen-Breitungen*. Tùm opportunè Eliſabetha, Henrici XII. Comitis Hennebergii filia, Eberhardi *Contentioſi* Wirtembergiæ Comitis uxor, in Hennebergio Comitatu aderat. Wenceſlao de *Stein* Franckenbergæ Præfecto, & Satrapâ ſecum aſſumpto, ejuſdem ope, illas amicè compoſuit; & ſub annum 1444. narrat qualiter Henrici Principis Hennebergii famuli & auxiliares invaſerunt ipſius ex patre Wilhelmo demortuo nepotum pupillorum, pagum *Frawen-Breitungen*.

FRIDLANDIUM.

Fridlandium. Circaria Bohemiæ. Balbin. Miſcellan. T. 4. p. 177.

EX ſuo tantùm fato, cœnobium Fridlandienſe nobis innotuit, ortum ejus nulla ſibi Bohemiæ Abbatia vindicat. Internecino Huſſitarum bello per Bohemiam graſſante crudeliter, *Fridlandium*, inter hæreticorum manus emoritur, necdum è cineribus excitatum.

FURSTEMBERG.

Furſtenberg.

MOnaſterium Furſtembergenſe, quod in Syllabo Abbatiarum Ordinis noſtri legimus, anteà ſub S. Benedicti regula viguerat. Illud, teſte Theſſenio fol. 181. regnante Henrico IV. Imperatore, Friderico Eccleſiæ Colonienſi præſidente, acquiſivit S. Norbertus, poſteà archiepiſcopus Magdeburgenſis. Hoc tantùm in ſchedis legitur, nec ultrà quid dicam habeo.

FUSSENICH.

Fuſſenich. Fil. Hamborna. Diœceſis Colonienſis. Circaria Weſtphaliæ.

TOlbiacum, modernis Tulpetum, Gallis *Tolbiac*, in citeriori versùs Rhenum Ardenna, vetus Ubiorum oppidum, ſecundo ſupra Marcodurum milliari, altiorique loco poſitum, octo à Colonia leucis, ex Clodovæi magni Francorum Regis, contra Allemannos victoria inſigni nobiliſſimum, planitiem, vallemque ſub ſe oſtentat amœniſſimam, in qua vetus monaſterium *Fuſſenich*, Canonici Ordinis Præmonſtratenſis, juxtà antiquos ejuſdem ritus, utriuſque ſexûs perſonarum clauſtris diſtinctis adornatum, hodie ſolis nobilibus ejuſdem Ordinis Sanctimonialibus deſerviens, laudabiliter perſeverat, & ab anno 1711. ſplendidius fulget templi magnificentiâ, ædificiorum ſtructurâ eleganti, & ambitu ſpatioſo.

Digitized by Google

Anno 1146. Arnoldo Colonienſi Archiepiſcopo, Lamberto Hambornæ Præpoſito, concurrentibus impendiis Colonienſium conjugum Hermanni & Petræ, ſurrexit Parthenon *Woeſſenich* olim dictus, & forté ex Wlpiarum fontibus, aut ab antiqua & nobili familia de *Wlpe* primitùs illic conſedente, etymon habens. Hujus monaſterii hiſtoriam ab Hambornenſi Canonico, originis & fundationis teſte coæquali ſcriptam, juvat attexere.

» Tempore Domini Lamberti primi Præpoſiti Eccleſiæ Hambornenſis, fuit Coloniæ nobilis Advocatus Hermannus nomine, & uxor ejus Petriſſa. Hæc Confeſſorem habuit memoratum Lambertum, quæ eidem in confeſſione aperuit quòd haberet quadraginta marcas repoſitas, intentione initiandi cœnobii ſecundùm conſilium & adjutorium ejuſdem Præpoſiti; & omni devotione, quâ potuit, ſupplicavit ut ad promotionem talis voti ferventer intenderet: quod & fecit. Nam parvo poſt tempore dictus Præpoſitus quadraginta marcis prædium quoddam propè *Lippiam*, quod *Ramersdorp* dicebatur, nunc autem *Steenhuis* vocatur, jure hæreditario comparavit, Clauſtrum conſtituit, Sorores aſſumens de *Dunwald*, inibi locavit, & Magiſtram nomine M. filiam ſuprà memoratæ Petriſſæ. Sed cùm mater filiam viſitaret pro tempore, & de ſitu loci perquireret, audivit à filia, quia ager ibi eſſet ſterilis, vinum & triticum non habens, & ideò jam tæderet, eam vivere, quæ priùs exiſtens in *Dunwald* vicina Coloniæ, abundaret omnibus bonis, patris & matris ignorans penuriam. Hâc quæſtione filiæ mater mota, marito ſupplicavit, ut ad filiæ preces intenderet. Intendit & promovit, quod ille primus Arnoldus archiepiſcopus Colonienſis contulit Præpoſito memorato Capellam ſuam, quæ *Wſſenich* dicitur, habentem triginta ſex jurnales, ut ibi Clauſtrum Sororum conſtrueretur. Medio tempore venditum eſt prædium ubi Sorores morabantur, pro quinquaginta marcis argenti. Sorores verò ductæ ſunt *Hamburne* ibi moram facientes, donec officinæ aliquæ in *Wſſenich* ædificarentur. Quibus conſummatis memoratæ Sorores à Præpoſito Lamberto illuc collocatæ ſunt, & ſic idem Præpoſitus & nomen & vicem Fundatoris obtinuit, cùm prærogativa Paternitatis. Clauſtrum verò memoratum tam in ſpiritualibus, quàm in temporalibus ditabatur & dilatabatur, adjuvante Dei gratiâ: & nimirum cùm illud tunc ſola eſſet plantatio novella, in toto epiſcopatu Colonienſi non minùs religione, quàm celebri famâ redolens, ubique fundata ſunt itaque poſt, quæ nominabimus non ſecundùm ordinem fundationis, quem utique ignoramus, ſed ſecundùm numerum quem didicimus. In civitate Colonienſi ad SS. Machabæos, ad S. Maximinum, Vivarium, S. Walburgæ Capella, *Ehoven*, *Uphoven*, *Wenau*, *Rigwinſten*, *Elne*, *Mare*, *Sarne*, *Grevenrode*, *Vile* juxtà Coloniam, *Rindorp*, vel ad ſeptem Sorores propè Bunnam, *Cotvensfort*, *Seſtem*.

» Tempore Philippi Colonienſis archiepiſcopi Clauſtrum *Wſſnich*, caſu, igne conſumptum eſt. Sed ſtatim in meliùs reædificatum eſt anno VII. Friderici Abbatis III. ampliatum eſt Dormitorium & Infirmitorium Sororum, quæ priùs eas capere non poterant, ut potè quòd ad octoginta octo excreverant. Murus circà vineam, & porta cum parte muri versùs Orientem eo tempore conſtructa ſunt. Computatis expenſis ferè ad octoginta & unam marcas. His itaque peractis, conſpiratio valida facta eſt contrà Abbatem memoratum tam per Converſos foris, quàm Sorores intùs, quæ numero erant fermè quinquaginta. Unde factum eſt, ut tam priores Colonienſes, quàm alii magnates illum odiſſent & perſequerentur; nimirùm cùm conſpiratores ſui per infames libellos eum ubique ſuſpectum & odioſum reddidiſſent. Sed tandem cùm per quatuor Ordinis Prælatos, Abbates ſcilicet & Præpoſitos, innocentia Abbatis & conſpiratorum malitia diligenti inquiſitione, Eccleſia W'ſſenicenſis & Converſi à Capitulo generali talem acceperunt ſententiam, ut deinceps nec clericus, nec laïcus ſub titulo illius Eccleſiæ ſuſcipiantur ſed qui ſuſcipiendi ſunt, Hamborriæ ſuſcipiantur; & dùm probati fuerint, ibi faciant obedientiam vel profeſſionem, & quos voluerit Abbas ſibi retinebit, & quos voluerit mittet *Wſſenich*. Sorores, quando ſuſcipiendæ ſunt, Abbas ſuſcipiat per conſilium & conſenſum Magiſtræ & aliquarum Sororum ſanioris conſilii, paucarum tamen. Profeſſionem tamen facient ſic ſuſceptæ, ſub titulo Eccleſiæ memoratæ, Abbate officium ſolemniter implente, & profeſſionem ſub perſona ſua ſuſcipiente. In Nativitate, Paſcha, Pentecoſte, Aſcenſione, Aſſumptione, & in feſto Omnium Sanctorum Confeſſiones Sororum Abbas audiat; nunquam Prior loci his feſtivitatibus, niſi de ſpeciali licentia Abbatis, nec alio tempore, niſi infirmantium, & quibus Magiſtra licentiam dederit, Confeſſionem audire licebit. Abbati Magiſtra dabit annuatim tunicam, ſeu cappam & femoralia; & nihil ampliùs debet exigere ab ea: ſed ſi illa aliquid ſuperaddere voluerit, hoc erit ex gratia, non de juſtitia. Abbas procurabit ibi Priorem & alium Sacerdotem, quibus Magiſtra dabit neceſſaria, cum adjutorio Camerarii ejuſdem Eccleſiæ: & ſi tertium de Conventu Hambornenſi habere neceſſe fuerit, Camerarius, ſive Magiſtra, in veſtitura eidem neceſſaria ſubminiſtrabit, pro eo quòd Dux Henricus de *Lymburgh* dedit eidem triginta marcas & ampliùs, ut providerentur

Digitized by Google

„ neceſſaria tertiæ perſonæ, quæ cum Priore „ & ſocio ſuo continuò in divino miniſterio, „ Deo deſerviret. Hæc itaque ſcribi pro eo ne- „ ceſſe fuit, quia Converſi de *Wſſenich* tantæ „ præſumptionis fuerunt, ut in ſpiritu elationis „ dicerent, quòd Abbas Hamburnenſis nihil „ haberet autoritatis in *Wſſenich*, niſi quòd „ Confeſſiones Sororum audire deberet ter in „ anno; per prædicta verò liquet & manife- „ ſtum eſt omnibus, quòd Eccleſia Hambur- „ nenſis non minùs habet fundationis quàm „ paternitatis in *Wſſenich*. „ Huc uſque coætaneus autor.

Ex quo intelligis Priores ab initio anguſtæ autoritatis, ſub Magiſtrarum dominio; illas autem ſub omnimoda juriſdictione Hambornenſis Præpoſiti, vixiſſe.

I.

Ejuſmodi Magiſtrarum anteſignana fuit Hermanni Fundatoris & Advocati filia, ex Dumvaldenſi cœnobio accerſita, cujus nomen initiali litterâ M. exprimitur. Altero Magiſterii anno, & ad patris inſtantiam, Arnoldus Colonienſis antiſtes, fundationem de *Fuſſenich* ſuo Diplomate roboravit anno 1147.

II.

Illam excepit Jepa, ad quam Adrianus IV. Bullam tranſmiſit pro confirmatione ſtatûs & bonorum Fuſſnicenſium anno 1157. Tanti erat hâc ætate nominis, virtutis tantæ Parthenium, ut turmatim ad illud virgines & viduæ jugo Religionis mancipandæ confluerent. Ne autem multitudo cœnobium obrueret, aut officeret regulari diſciplinæ, Philippus Colonienſis archiepiſcopus ſcripſit Adamo Hambornenſi Præpoſito, ne pateretur ultrà quinquaginta Sorores admitti.

III.

Imza ab anno 1180. præfuiſſe legitur ad annum 1226. & ſub iſto regiminis intervallo Priores habuit Bernardum, Godefridum, Henricum & Godefridum II. quos ut credibile eſt, pro nutu amovebat Hambornenſis Abbas. Donationibus variis Fuſſnichium auxere benefactores tam laici quàm Eccleſiaſtici, ut Virginum fraternitate, & orationum communione gauderent. Eâdem pietate motus S. Adolphus Colonienſis præſul, in ſuam protectionem *monaſterium Dominarum in* Wſſenich, *in quo ſanctè & religiosè Deo ſervitur*, ſuſcepit, idque muneris ad ſuos voluit ſucceſſores tranſmitti, dato in eum finem Diplomate anno 1194. Ad prædeceſſoris mentem S. Engelbertus non modò ſpeciali tutelâ fovit Fuſſnichium, ſed in ampliationem dotis, jus patronatûs parochialis Eccleſiæ in *Beitenhoven* ſibi ab Hermanno Electoratûs Mareſchallo reſignatum, tranſtulit in Fuſchnienſes an. 1216.

IV.

Gertrudis de Bessenich, Clauſtrum quod ſub Præfecturæ Imzæ conflagraverat, in meliorem & ampliorem formam reſtituit, ſuppetias ferente Henrico Priore loci, anno 1228.

V.

Aleidis donationes ſub teſtimonio Macharii Steinfeldiæ, Godeſcalci Knecſtedenii, Joannis Prioris in *Rumerſtorp*, Gerardi Fuſſnichii Prioris, excipit anno 1231. Henricus Comes de *Molenarck* S. Engelberti ſucceſſor, impoſita in ſinum ſuum pro gremiali transfoſſâ cruentâ camiſiâ S. Martyris, confirmavit Wlpiaci exiſtens, coempta bona in *Eilich* anno 1235. ad ſupplicationem Aleïdis. Anno 1236. præſide eâdem Aleide Fridericus Romanorum Imperator ſumpſit in protectionem ſuam *Fuſſenich*, cum omnibus bonis ſuis. Anno 1254. Conradus Comes de *Hochſteden* præcipit Philippo Abbati Hambornæ, ut non aſſumat plures quàm quinquaginta Sorores.

VI.

Irmingardis, prima poſt Aleidem occurrit in documentis, non ſucceſſit tamen immediatè, cùm ante annum 1282. Magiſterium adiiſſe non legatur. Jugem lampadem voluit ardere ante venerabile Sacramentum, aſſignatis ad lampadis nutrimentum proventibus, quos familiares domûs Hermannus & Dumedis legaverant anno 1284. Villam in *Alſter*, curtem in *Thump* comparavit anno 1287. pluresque alios cenſus & terras, partim pretio, partim donatione acquiſivit monaſterio ad annum 1291.

VII.

Helwigis anno 1293. de conſenſu Abbatum Steinfeldiæ & Hambornæ pro pitantia perpetuò præſtanda Conventui in feſto Corporis Chriſti, aſſignavit duo maldera tritici; unam marcam denariorum pro 12. ſolidis comparatam, & amam vini. Hancque deſtinationem Sororibus, Sacerdotibus & Converſis æqualiter profuturam, laudavit Abbas Præmonſtrati. Ad annum 1305. Helvigis Magiſterium ſe extendit, & ipſi ſubrogatur

VIII.

Catharina de Monstorp, quæ Indulgentias Romæ procuravit viſitantibus Eccleſiam Fuſſnichenſem, & iis qui largas manus tùm ad fabricam Eccleſiæ, tùm ad ejus ornamentum porrexerint. Has Colonienſis Archiepiſcopus ratas habuit anno 1314. Ad querelam ejuſdem Magiſtræ Benedictus XI. anno Pontificatûs ſui primo, committit Abbati S. Pantaleonis Colonienſis examen gravaminum, quæ adversùs invaſores bonorum monaſterii

detulerat Magiſtra ad S. Sedem. Simile reſcriptum Alexander IV. Præpoſito Tulpeti, ad inſtantiam Abbatis Hambornæ, direxit, injungens ei ut procederet contrà Abbatem Indenſem & nobilem Valramum de Juliaco, injuriantes monaſterio ſuper decimis, terris, & poſſeſſionibus ejus. Libertatem ab omni onere parochialis Eccleſiæ conceſſam ab origine Fuſſnichio, vindicavit eadem Magiſtra, & Tulpeti parochum inſidiantem privilegiis, Henrici Archiepiſcopi ſententiâ compreſſit anno 1310. intentata excommmunicationis pœnâ Paſtori. Anno 1321. Eccleſia in Fuſſnich ſic gravata fuit onere debitorum, ut Pater Abbas Joannes, de conſilio Comitis Juliacenſis, & ad preces Magiſtræ Catharinæ, œconomiæ formam impoſuerit Cellario, ipſique præſcripſerit ad Sororum ſuſtentationem dare tantum & annuatim centum maldera ſilignis, 50. maldera tritici, ducenta maldera baſtri * pro cervíſia, & ſex carratas vini ad potandum; 50. marcas pagamenti pro pitantia, & quinque bonas permas * ad coquinam; eo expreſſo quòd diebus ſtatutis Conventui dabuntur carnes ſecundùm ejus conſuetudinem; videlicet in feſto Patronorum, poſt Nativitatem (Domini), & in Carnis-privio, (hoc eſt in Dominica Septuageſimæ) & in feria quarta poſt Paſchæ feſtum. Ordinatum etiam fuit quòd hoſpitibus aliunde ſupervenientibus nihil daretur quouſque Eccleſia ab oneratione debitorum eſſet abſoluta. Huic Chartæ appendunt ſigilla Comitis Juliæ, & Abbatis Hambornæ.

* Fortè hordei.

* Gallicè. Jambons.

Mirum invaluiſſe tunc conſuetudinem veſcendi carnibus in monaſterio Fuſſnichenſi quater in anno, cùm nulla autoritas huic conſuetudini patrocinetur, quàm uti legitimam approbavit Abbas Hambornenſis. Anno 1323. Capitulum generale, Præſide Adamo Abbate Præmonſtrati, ſtatuit ad ſedandas omnes multiplicis quæſtionis materias, quæ ex immediato regimine Abbatis Hambornenſis exortæ fuerant, ut deinceps Præpoſitus inſtitueretur, qui Fuſſnichenſem Eccleſiam regeret in ſpiritualibus & temporalibus, iſque ex Hambornæ gremio eligeretur, ſi illic reperiretur idoneus. Ad cujus decreti executionem in primum Præpoſitum electus eſt Joannes de *Heronten*, Prior in *Werna*.

Anno 1325. Joanne Præpoſito ad aliam Eccleſiam tranſlato, pro nova electione aſſumpſerunt Sorores viam compromiſſi: ſed electricibus diſcordantibus, & electione ad Patrem Abbatem Hambornæ devolutâ cum conſilio Abbatis Knecſtedenii & aliorum Ordinis Abbatum, necnon Comitis Juliæ, nominavit in Præpoſitum F. Nicolaum, quondam S. Gerlaci Præpoſitum, Canonicum Hambornenſem. In eo deſiit Præpoſiti nomen & dignitas; nam anno 1338.

IX.

LUCIA in contractibus Priorem ſibi aſſiſtentem habet: Præpoſitus ab hinc exulavit.

X.

JUTTA ab anno 1349. Magiſterium auſpicata, monaſterium ex largitionibus fidelium liberavit oneribus antiquis, & Præfecturam ad annum 1381. deductam, fato urgente dimiſit rebus ſecundis fruentem.

XI.

ZULPGE.

XII.

METZA *VON-GOCH* anno 1434. libertates & exemptiones Ordinis, opitulante Bertholdo Hambornenſi Abbate, protegente Decano S. Georgii Colonienſis, privilegiorum Ordinis à ſancta Sede vindice delegato, tuetur. Anno 1441. fundationem perpetuæ lampadis in choro Virginum ab Eliſabetha de *Haen* Sanctimoniali inſtitutam, approbat. Moritur anno 1453.

XIII

MARGARETHA *VON-RINDORP-SPINNENBLUTH*, eſſe deſiit anno 1461.

XIV.

GERTRUDIS *KEVENERAT*, filias nobilis viri de *Keſſel von Newburg* ad habitum admittit anno 1465. quæ ex patris gratuita donatione viginti ſiliginis maldera annuatim penſanda monaſterio in eleemoſynam conferunt. Anno 1468. curtem in *Thuma* commutat in alia prædia Fuſſnichio viciniora. Obiit anno 1478.

XV.

GERTRUDIS *ROUWEN VON-OESSENHEIM*: eâ præſidente Albertus de *Bungardt* Abbas Hambornenſis, altare S. Georgii incorporavit Fuſſnichio, ad augmentum divini cultûs anno 1484. de conſenſu archiepiſcopi Colonienſis. Anno 1490. Hubertus Abbas Præmonſtrati audiens monaſterium in temporalibus & ſpiritualibus neglectum, mandat Abbati Steinfeldenſi, ut quoties neceſſe fuerit, in illo tanquam ſibi vicino, vices Patris Abbatis exercere ſtudeat, & in omnibus uti Pater Abbas, habeat plenam agendi poteſtatem.

XVI.

ANNA *VON-ENSCHERINCK*, reformationem jubente Huberto Abbate Præmonſtrati, promovente Joanne *Stail de Holſtein* Abbate Hambornenſi, ſuſcepit anno 1497. moritur anno 1523.

XVII.

MARGARETHA *SPIESS VON BOBELEN*, obiit anno 1542.

XVIII.

ANNA *VON-GYMENICH*. 1551.

Digitized by Google

XIX.

MARIA *VON AHR* ex *ANTWEILER.* 1566.

XX.

AGNES *VON GURZ-GENSERAT.* 1584.

XXI.

MARGARETHA *VON-BERGH.* 1595.

XXII.

ALEXANDRINA *FOSS VON SCHWARZENBERG*, à primo præfecturæ anno, Hollandorum irruptionibus durè tam in ſe, quàm in ſuis divexata, incendium, captivitatem, rapinas, auro debuit redimere. Tot diſpendiis ſufferendis impar monaſterium, villam in *Konigshoven* alienavit, in debitorum reluitionem anno 1603. Temporum anguſtias ad regiminis & vitæ finem experta eſt Alexandrina, de zelo religionis, & arctitudine clauſuræ nihil remittens. Anno 1623. è vivis exceſſit.

XXIII.

MARIA *GERTZEN-VON-SINTZIGH.* 1634.

XXIV.

ADRIANA *VON BOTTBERGH ZUWANCKUM.* Ejus tempore, anno ſcilicet 1642. confœderati Gallis, Suevici, Saxo-Haſſici milites, diœceſin Colonienſem depopulati, Tulpetum incendio devoverunt, Fuſſinichio ſortem æquè funeſtam intentantes, Adrianam cum Virginibus exulare coëgerunt Coloniam, indeque ad amicos & parentes divertere. Anno 1651. triſtes præfecturæ annos morte beatâ conſummavit.

XXV.

ANNA MARIA *VON VOLFFKEEL* prudentiâ charitate, humilitate inſignis Virgo, aſſiſtente ſibi Alberto ab *Herdz* Priore ſtrenuo, ruinas monaſterio & villis ejus illatas à bello Haſſico, reſtauravit. Has Hollandi Trajectenſes in tractum Colonienſem anno 1672. exundantes innovarunt, & Conventus ab imminenti hoſte, religioni & bonis inhiante ſimul, Tulpetum ſecedere debuit, donec ſecuritatem auro redemiſſet. Anno 1685. meritorum & dierum plena tranſivit ad ſponſum Præfecta.

XXVI.

VERONICA *WOLFFKEEL* ex Prioriſſa & Novitiarum inſtitutrice aſſumitur in Magiſtram octogenaria Virgo, ſoror germana Annæ Mariæ, virtutum & tribulationum ejus particeps. A militibus enim ex improviſo in monaſterium irrumpentibus, cladem paſſa eſt non modicam, ſacraſque B. Alderici Reliquias gemens vidit ab effræni hoſte conculcari; quas Theodorus *Schwerffen* Prior ſub veſperam collectas, decentiori reconditorio depoſuit. Anno 1690. religioſæ & venerabilis ſenectæ dies concluſit Veronica.

XXVII.

CATHARINA ELISABETH DE *FREMERSTORFF*, templum novum, promovente Henrico de *Daell* Priore, à fundamentis excitavit, ejuſque primum lapidem, nomine Colonienſis archiepiſcopi, ſubjecit 8. Aprilis 1711. Michael Abbas Steinfeldenſis coram Conſiliario Aulico Adolpho de *Geyr* ad hoc ſpecialiter deputato 6. Septembris 1716. ritè abſolutam Eccleſiam inauguravit, de conſenſu Colonienſis Nuntii, Claudius Honoratus *LUCAS* Abbas Præmonſtrati, viſitationem illic obiens. Nunc verò clauſtri & officinarum ſtructuræ Magiſtra & Prior communi ſtudio ſic intendunt, ut breviter novum planè monaſterium liceat inſpicere.

PASTORATUS.

S. Pancratius in *Bettenhoven*, Diœceſis Colonienſis, ex conceſſione S. Engelberti Archiepiſcopi, unitur Fuſſinichio anno 1216. In hujus Parochiæ finibus manat fons S. Irmundo ſacer, cujus hiſtoriam Theodorus *Ray* ex tabulis exſcripſit in libro de *Animabus illuſtribus Juliæ & Cliviæ.*

Mediâ à monaſterio horâ, in campi planitie antiquum S. Petronillæ ſacellum, nuncupatum in *Dirlo*, cernitur, cinctum mœnibus: in quo, traditione autore, Mathildis Ducis Limburgenſis vidua, recluſam egiſſe vitam aſſeritur, Leonis III. temporibus; quin & ipſum ſacellum aiunt conſecratum à ſeptuaginta Epiſcopis, aſſiſtentibus Abbatibus trecentis. Ac ne ſuprà fidem tanta baculatorum turba videatur, ad incredulitatis levandos ſcrupulos, exhibent documentum ſub altari Capellæ in *Humbach* Diœceſis Trevirenſis anno 1072. repertum, quod conſecrationis hiſtoriam & recluſæ nomen hoc tenore deducit.

Univerſis Catholicæ fidei cultoribus hoc ſcriptum legentibus, ſeu audire volentibus, rei geſtæ veritas innoteſcat; quod felicis recordationis Dominus Leo Papa quondam glorioſiſſimus, cujus fulgent adhuc præmia variis virtutum miraculis & exemplis, ſanctam matrem Eccleſiam divino edoctus numine, ſacris gratiarum imbribus irrigavit, largam ſpargens benedictionem ubique, prout digna refert memoria, & proteſtatur delatio laudabilis antiquorum: hic dùm venerabilem Baſilicam B. Mariæ Aquiſgrani perſonaliter dedicaſſet, ad excellentiam & ſpecialem Regis Caroli ipſius germani dilectionem, Eccleſiam in *Hambach* dedicavit, uti ſuam ſororem, bonæ memoriæ Dominam Anticoniam, multis largitatum muneribus inſignivit, hic præclarus & ſanctus Eccleſiæ Præſul, & Pater, quondam Dominam Methildem, glorioſam Ducis Limburgenſis relictam, in *Drilo* devotiùs collocavit; ad cu-

Digitized by Google

jus preces & merita idem Capellam in honore S. Crucis ac B. Mariæ, ac S. Petronillæ Virginis perſonaliter, adjunctâ ſolemni Epiſcoporum catervâ, videlicet ſeptuaginta, & trecentorum Abbatum, in dicta S. Petronillæ Vigilia dedicavit. Ut igitur omnibus prædictam Capellam in *Dirlo* viſitantibus devotè, & in dedicatione ipſius, & per ejus Octavas frequentantibus, ſalus animarum largè proveniat & excreſcat, idem D. Leo Papa LXX. annos Indulgentiæ, ſingulis quadrenis adjunctis, cum carenis totidem in perpetuum relaxavit. Facta ſunt hæc regnante Rege Karolo glorioſo, præſidente ſedi Agrippinæ Hildeboldo epiſcopo. *

* Ab anno 782. ad 818. ſedit, teſte Gelenio in Sacrario Colonienſi.

Dedicatio Eccleſiæ Aquiſgranenſis facta eſt anno 799. à Leone III. præſidium & perfugium quærente apud Carolum Magnum contrà furentes Hadriani defuncti neceſſarios, qui ſemianimem & ſanguine cruentatum ſæviùs excipere minitabantur. Eadem ætate & anno Pontificatûs 4°. refert Charta Baſilicam in *Hambach* diœceſis Trevirenſis ad ſupplicationem Caroli fuiſſe dedicatam; cujus dedicationis nullibi Trevirenſes faſti meminerunt. Anticoniam ſororem Caroli Imperatoris Recluſam, ut ſuſpicor in *Hambach*, recenſet, quam in tabulis genealogicis & in ſcriptoribus hujus ſeculi inter Pipini prolem nuſquam invenias. Mathildem Ducis Limburgici viduam à Leone III. in Sanctæ Petronillæ Capella collocatam memorat. Vellem Ducis hujus nomen proferri, quod nulli notum eſt uſque modò. Sed ut de nomine angimur, ita & de dignitate Ducis ambigimus. Hanc quippè ſibi aſcivit primus Henricus II. xi. ſeculo cadente, cum proavi ſolo Comitatûs Limburgici titulo potirentur. Dubia augent noſtra ſub finem appoſitæ indulgentiarum ſpecies *Quadragena*, *Carena*, *ſeptuaginta annorum*; vocabula prorsùs ante ſeculum xi. nulli ſeculo audita priùs. Imò viſitationes ſacrorum locorum ad conſecutionem indulgentiæ ab Urbano II. primùm invectæ, in Canonica diſciplina antehac incognitæ ſunt.

Vide T. 1. p. 387. & ſeqq. ad an. 799. apud Browerum.

SACRÆ RELIQUIÆ.

I.

Eminent inter ſacras Sanctorum reliquias, B. Alderici venerabiles exuviæ. Vitam ejus à Bollando relatam 6. Februarii, notiſque illuſtratam, conſule, donec fuſiori ſtylo acta ejus criterio ſubjiciamus.

II.

In Capſa operis ſculptoris, & criſtallis obducta, habentur 18. capita, ex ſodalitate S. Urſulæ & ſociarum, opere phrigio & acupicto ornata.

III.

Ex adverſo latere Chori, in alia ſimilis artis capſa, viginti capita Martyrum de ſocietate S. Gereonis, ſeriatim compoſita cernuntur.

IV.

In alia theca picturis elegantibus ornata exſtant ejuſdem S. Gereonis, & S. Gregorii Maurorum Chriſtianorum Ducis, oſſa.

V.

Altera lipſana vitro quadro obducta continet vertebras, dentes, articulos, craniorum fragmina S. Mauritii & Sociorum ejus. Hæc miraculis frequentibus celebris, magno cultu ab incolis honoratur.

VI.

Sexta, eaque ingens & argentea, auro oblita hierotheca accludit portiones, 1°. de præſepe Domini, 2°. de columna Chriſti, 3°. de monte Calvariæ, 4°. de Sepulchro Chriſti, & ligno Crucis ejus, 5°. de Sepulchro B. M. V. 6°. Os ſuperius dimidiatum S. Petronillæ V. 7°. Os S. Laurentii, &c.

VII.

Septima argentea & deaurata in turris formam affabre efficta, continet Reliquias SS. Bartholomæi & Jacobi, Philippi & Andreæ, de oſſibus SS. Stephani, Fabiani & Sebaſtiani, &c.

VIII.

In octava, eaque argentea, aſſervantur manna celeſte, portio menſæ Dominicæ, Sudarii Chriſti, oſſa Apoſtolorum Petri, Joannis, Philippi, &c.

IX.

Donarium eſt argenteum familiæ de *Hocherbach*, in quo includitur pixis vitrea de oleo S. Catharinæ Virginis. Miraculo devectam ex Parthenone Canoniſſarum de *Grevenrode*, ad Fuſſnichienſem aiunt, idque oleum indefectibili velut ex fonte manans, nunquam imminui in vitro, atteſtantur.

X.

Brachium ligneum aurato colore pictum, exhibet partem digiti S. Petronillæ Virginis.

XI.

Septemdecim Sanctorum minores Reliquias comprehendit. Hanc ciſtulam Religioſæ Virgines, more Ordinis, in Proceſſionibus per ambitum Clauſtri deferre aſſolent.

XII.

In reſolutione altaris ſummi, dùm nempè novi templi ſtructuræ admota eſt manus, inſignes, ſed innominatorum Sanctorum Reliquiæ in tabernaculo latentes, prodierunt, quas nuper decenti hierothecâ reſeratas, religioſè aſſervant Canoniſſæ.

Digitized by Google

XIII.

In tabula perantiqua, lignea, acuminata, in duas valvulas diviſa, multis cellulis diſtinctæ viſuntur hinc Reliquiæ S. Virginis Mariæ, S. Agnetis, S. Juſtinæ, SS. Ægidii, Huberti, Bernardi, &c. inde ſpectabilis pars de Cruce Salvatoris, ad cujus circuitum & in loculamentis poſitæ ſunt partes de tunica ejus, de ſpinea corona, de panno incunabili illius, & variæ minutatim conciſæ variorum Sanctorum Reliquiæ. Vide Probat. à col. DLXVIIJ. ad col. DLXXIV.

G A R T Z E N.

Gartzen. Fil. Steinfeldiæ. Diœceſis Colonienſis. Circaria Weſtphaliæ.

IN Ducatu Juliacenſi, & Colonienſi Archiepiſcopatu, haud procul à Tolbiâ, vicus eſt nomine *Gartzen*, quem Emericus proprietatis & dominii jure poſſidebat anno 1352. Capellam in honorem S. Antonii Eremitæ, illic ex devotione erexit, & fundis utcumque dotatam, in beneficium, ſub approbatione Willelmi de *Genepe* archiepiſcopi Colonienſis, extulit. Eccleſiolæ addidit tres cellulas, tribus Virginibus recludendis aptatas. At loci & victûs anguſtia, ad ſeceſſionem Virgines coëgit, uti & Capellæ rectorem.

Anno 1474. Hubertus Dominus in *Gartzen*, & in *Zintzig*, ejuſque uxor Sophia de *Neſſelrath*, extincta proavorum monumenta, & eorum pias intentiones effectu fraudatas, ut excitarent, tres Religioſos regulæ, ut aiunt, tertiæ S. Franciſci accerſivere, quos in primæ fundationis dotem, & in ædificiorum poſſeſſionem immiſerunt: ac ne rerum parcitas ad defectionem illos urgeret, quatuor addiderunt ſiliginis maldera. Sed neque hoc proventuum incremento contineri potuerunt Patres Franciſcani, qui rigidam paupertatis normam ſectantes, inopiam non dico, ſed nec mediocritatem ferre voluerunt.

His abeuntibus, de aliis ſubrogandis ſeriò deliberavit Wirricus de *Gartzen*, atque ad Fundatoris mentem, ut Dei ageret opus, iterùm moniales advocavit, ſub regula S. Auguſtini militantes. Anno 1520. domunculæ adierunt poſſeſſionem, & ad Archiepiſcopi nutum, modò ſeculares, modò regulares habuerunt moderatores, qui earum tenui fortunæ, & morum regularitati invigilarent.

Sed tandem anno 1541. ſuprema monaſterii adminiſtratio demandata eſt Jacobo de *Panhuſen*, Abbati Steinfeldiæ, ab Hermanno de Weda, Colonienſi archiepiſcopo. Sollicitudinem & regimen ad Jacobi ſucceſſores tranſmiſerunt ſequiores Archiepiſcopi Adolphus, Gebehardus, & Maximilianus Henricus.

Ordinis Præmonſtratenſis diſciplinam & ſpiritum ex aſſiduitate ebibentes paulatim Canoniſſæ, ultrò Archi-præſulem Maximilianum Henricum libello ſupplici conveniunt, obſecrantque ut ad Ordinem approbatum liceat tranſire. Annuit ſupplicantium votis Maximilianus; ſtatimque Præmonſtratenſi militiæ inſcribi poſtulant 22. Auguſti 1665. verùm Joannes *Luckenrath* Steinfeldenſis Abbas, poſtulationis arbiter, hanc nequiit admittere, ob ædificiorum ex Bello Haſſico adhuc proſtratorum patentes ruinas. Deſiderii moras ut ſuperarent Canoniſſæ, ad ædificia congrua ſedulas manus applicuerunt, & Dei beneficio in priſtinum reſtituerunt ſtatum anno 1673. Cum jam regulari clauſura, & ambitu cinctum eſſet monaſterium, Bonna à Cæſareis obſidetur, prædones Parthenium ſubeunt, & depopulantur, injectis ignibus, ædes, ipſamque Eccleſiam concremant; Sorores vitæ conſulentes & pudori, refugium in arcibus, & monaſteriis quærunt errantes & miſeræ; Paſtoris & Superioris exorant pietatem, clementiam implorant, nec fruſtrà.

Etenim Joannes *Luckenrath*, habito cum Electoris Vicario generali, conſilio, ad Tulpetenſe* oppidum vagas congregavit anno 1678. Virgines; ſed tranſlationi, Fundatoris hæres Baro de *Wachtendunch*, pro viribus obſtitit, quaſi prædeceſſorum gloriæ, innovatio iſta detraheret. Superveniens intereà obitus Abbatis *Luckenrath*, adverſantis conatus fecit potentiores; nec illos vincere, ſed eludere debuit Theodorus *Firmenich* Steinfeldiæ Abbas, revocando Canoniſſas ad Priorem habitationis locum.

* Tolbiaco

Igitur anno 1681. feſtino labore, dirutas ſuſcitat ædes, & 7. Septembris examen Virginum ad domunculas paterno reduxit affectu. His præerat Catharina *Heck*, exemplo & pietate cæteris prælucens, & ad diſciplinæ Præmonſtratenſis inſtituta, ſuos, ſuarumque effingens mores. Officium B. Virginis, quod priùs linguâ vernaculâ recitabant in choro, pendere cœperunt latino idiomate. Canonicas horas ad ritum Præmonſtratenſem, Mariano junxerunt officio, nihilque deſiderabatur in illis, ut alumnæ evaderent Norberti, quàm ut votis ſe Ordini alligarent.

Geminarunt preces, in hunc finem, apud Michaëlem *Kuell* Steinfeldiæ Abbatem, qui obtento conſenſu Joſephi Clementis de Bavariâ Colonienſis archiepiſcopi, ad Ordinis habitum admiſit 16. Februarii 1704. Cæciliam *Trimborn* matrem, Catharinam *Mertens*, Barbaram *Ruttzheims*, Annam *Contagz*, Catharinam *Filz*, Eliſabeth *Quirinair*, Gertrudem *Bungardis*, Catharinam *Derckums*, Agnetem *Schorns*, Franciſcam *Poteſta*, Petronellam *Bodſon*, vetus inſtitutum profeſſas, quibus ſe Comitem ad-

Digitized by Google

junxit Margareta *Metzer*, Novitia. Evoluto probationis tempore, ad profeſſionem receptæ ſunt 8. Martii 1705. ab eodem Abbate. Ac ne quid ad unionem & aggregationem hujus Parthenii deſideraretur, acceſſit approbatio Abbatis Præmonſtratenſis, Ordinis totius Generalis, anno 1707. Denique Joannes Willelmus Dux Juliacenſis ſuo Diplomate, innovationem monaſterii, ejuſque ad diſciplinam Præmonſtratenſem tranſitum roboravit 4. Februarii 1715.

Sub Priore, amovibili ab Abbate Steinfeldenſi, & Patre Gartzenſis monaſterii, nova hæc planta uſque modò fructificavit.

RELIQUIÆ SACRÆ.

Portio mandibulæ, cum dente S. Antonii Eremitæ, patroni tutelaris, eò loci miraculorum frequentiâ, & populorum concurſu, maximè verò tempore graſſantis in pecora luis, celeberrimi.

Particula de cranio S. Laurentii martyris.
De cilicio S. P. Norberti.

SEPULCHRA.

In Crypta ſubterranea requieſcunt corpora Fundatorum, quibus marmoreus lapis impoſitus eſt, caracteres exhibens, ſed vetuſtate detritos.

Muro Sanctuarii appendet hoc Epitaphium Cunonis de *Binsfeldt*. Anno 1634. 12. Decembris obiit in Deo generoſus Cuno de *Binſfeldt* Dominus in *Gartzen*, qui hic ante ſummum altare, propè Dominum Emmericum de *Gartzen* equeſtris Ordinis, & Evam, hujus Eccleſiæ Fundatores, progenitores ſuos, ſepultus. In cujus memoriam ſepulchralem hunc lapidem poſuit Domina Anna de *Neſſelrath*, vidua generoſi Domini Joannis in *Binſfeldt*, Baronis in *Vyller*, Satrapæ in *Nideggen*, & Tulpeto, præfati Domini Cunonis in *Binſfeldt* germani.

GAUDII VALLIS.

Gaudii vallis. Fil. Præmonſtrati. Diœceſis Carnotenſis Circaria Pontivi. * Montjoye prope S. Germanum in Laia.

NOmen ſuum traxit Abbatia, ab arce Montis Gaudii * quam Clodovæus Rex & Clotildis inhabitare conſueverant. Ad hujus arcis pedes ſaliebat fons, domunculâ Eremitæ ſanctimoniâ celeberrimi, ruſticè inſtructus. Ad illum frequens divertebat Regina Clotildis ut ſalutis caperet documenta, quæ vir pius è cœlo accepta, cordi Principis efficaciter inſtillabat. Eo loci, & eo incola autore, Reges Galliæ dimiſſam ab Angelo *Auri flammam*, acceperunt, primigeniumque ſtemma deponentes, in tria lilia verterunt Buffones ſuos, referente Gaguino inveteratæ traditionis aſſertore. » Non præteribo inquit, huic loco adjicere, quod nullo certo autore, ſed perſeverante ad hanc meam ætatem famâ vulgarum accepi, fuiſſe Regibus Francis Buffones tres, nobilitatis quidem inſigne, ſed Clodovæo Chriſtianis ſacris initiato, demiſſum cœlo eſſe id quod nunc Reges geſtant, lilia aurea quibus ſubeſt cœli ſereni color, quem azuri Franci dicunt, ad hanc rem mihi aſtipulatur Divi Bartholomæi monaſterium, quod Gaudium Vallis * appellatur, ubi fons hujus miraculi teſtis, ab incolis oſtenditur. Traditum quoque eſt, pannum ſericum rubrum inſtar ſigni militaris quadratum, miro fulgore ſplendentem divinitùs eſſe exceptum, quo in expeditionibus contra fidei Chriſtianæ hoſtes, pro ſigno Franci Reges uterentur, huicque vexillo nomen *Auriflammam* hactenùs permanſiſſe.

* Joinval.

Ita Gaguinus, cui conſonat Antiphona cantari ab origine fundationis aſſueta in Miſſarum ſolemniis ad perennandam famoſi eventûs recordationem.

O Salutaris Hoſtia,
Spes unica fidelium,
In te confidit Francia,
Da pacem, ſerva lilium.

Mirum à tot ſeculis patratum miraculum, ſeculo duodecimo primùm ſtupenti illuxiſſe, nulliſque ſcriptorum monumentis conſignatum in ſola Traditione orali perſeveraſſe & manaſſe ad ſeros nepotes. Mirum quomodò Reges Galliæ incultum hunc locum, apparitionibus & dono cœleſti conſecratum neglexerint, qui ſolitudines nullis notatas prodigiis, paſſim in ſuis ditionibus ornaverant, illuſtrarantque ſacris ædificiis. Prorsùs hæc ſcrupulum movent & penè in fabulas vulgi levioris vertunt Gaguini portentoſam narrationem.

Ut ut ſit à Bartholomæo de Roya * Franciæ Camerario, fundamenta Gaudii-vallis, Philippo Auguſto Rege approbante locata ſunt anno 1221. in nemoroſo ſeceſſu, mediâ à San-Germani Layenſis * arce, horâ, in declivi montis, loco ab alluentibus aquis & hortorum penſilium amœnitate pergrato. Regiam ſe prolem inſcribit Gaudii-Vallis & liliis inſperſum geſtat ſtemma: hanc non à Fundatore alioqui illuſtriſſimo, habet prærogativam, ſed à munifico benefactore Philippo Auguſto, qui vallem è commercio civili, non eliberavit tantùm, ſed & cenſum remiſit, & à Ludovico IX. qui acquiſitionem furni in Piſſiaco ſiti, laudans, transfert in Gaudii-vallem unum bladi modium, quem quotannis fiſco debebat furnus. Geminos ergò quaſi confundatores agnoſcit & veneratur Abbatia, ſub unoque die horum memoriam recolit Necrologus.

* Roye.

* S. Germain en Laye.

» Commemoratio

„Commemoratio illuſtriſſimi ac fortuna-„tiſſimi Domini Philippi Galliæ Regis hujus „nominis II. dicti Auguſti, unà cum dilecto „ſibi Domino Bartholomæo de Roya Franciæ „Camerario, hujus Eccleſiæ Fundatoris, qui „cum ſua regali parentela, multa nobis con-„tulit bona & privilegia, & obiit 14. Julii „1223.

I.

GERVASIUS Præmonſtrati Abbas ad Bartholomæi preces, advectam ſecum ex Archicœnobio Fratrum coloniam, Gaudii-Valli impoſuit, ſub Abbate Auſculpho. Is Coloniæ Agrippinæ nobili genere natus, et Pariſiis Theologiæ & Juris Canonici lauream adeptus, ad Vallem-Secretam ex pietatis & ſolitudinis amore, Norbertinum induturus habitum, ſe recepit. Unde à Gervaſio Archimandrita Præmonſtratum vocatus, Prior inſtituitur. Ubi autem de præponendo Valli-Gaudii Abbate actum eſt, Auſculphum meritis & doctrinâ potiorem præfecit. Sacris ab adventu operari cœpit cum Fratrum cœtu in Capella Eſſartorum * quam Piſſiacenſe Capitulum Bartholomæo Fundatori tradiderat. Anno autem 1224. ad Eccleſiam monaſterialem, arte & ſtructurâ elegantem, & à Gualtero epiſcopo Carnotenſi ſolemniter in ipſo SS. Trinitatis die conſecratam, divina facturus demigravit. Quantus, qualiſve fuerit Auſculphus, ex benevolentia & beneficiis Sancti Regis Ludovici conjice. Illos enim ſolùm colebat, quos ſibi noverat ſimiles. Die 12. Octobris 1227. magnam ſuæ ſanctitatis opinionem relinquens, obiit Auſculphus, & in Capitulo ſepelitur ſub lapidea tumba, pedum Paſtorale, nullum verò pompaticæ oſtentationis præferente ornamentum.

* Des Eſſarts.

II.

THOMAS Piſſiacenſis origine, Auſculphi alumnus, & ſucceſſor, jus patronatûs S. Andreæ *d'Hebertot* à Joanne *de la Porte* Normanniæ Baillivo, in eleëmoſynam recepit. Gaudii-Vallis bona Gregorii IX. Diplomate 1231. & majeſtalibus Reginæ Blanchæ litteris confirmari fecit. Die 29. Junii 1231. moritur & ad latus Auſculphi terræ mandatus eſt.

III.

SIMON DE *MAULIIS* ex illuſtri Mauliorum * familia progenitus, monaſterium privilegiis Apoſtolicis munivit. Piiſſimo Fundatori Bartholomæo de Roya è vivis ſublato 24. Januarii 1237. parentavit mœrens, & in meditullio Sanctuarii ſub lamina cuprea honorificè condidit & ornavit elogio.

* De Maule.

Debitum Adæ biennio poſt, ſolvit & ipſe Abbas Simon, & in Capitulo ſub lapide, effigiem Prælati in Pontificalibus exhibente, deponitur cum hoc Epitaphio.

Tom. I.

„Anno milleno ducenteno trigeno Domi-„nici Natalis, cum nono, Dominus SYMON „per cuncta fidelis, iſtius Eccleſiæ quondam „Pater, natus Mauliæ, hìc inhumatur, cum „Chriſto pace fruatur. Amen.

IV.

JOANNES moritur anno 1243. Sub ejus regimine Nicolaus de Roya epiſcopus Noviomenſis 15. Aprilis 1239. denatus, Bartholomæi Fundatoris nepos, cineribus avunculi ſuos junxit cineres, & iſto lemmate inſcriptus jacet in Sanctuario.

Anno milleno bis centeno duodeno
Ter nono, mundo ſublatus menſe ſecundo
In medio menſis Nicolaus Noviomenſis
Præſul obit, patrui junctus ad oſſa ſui.

V.

GUILLELMUS DE *PICARDIA* antehac Præmonſtrati Prior, inſignes S. Bartholomæi Reliquias, à Philippo Comite de Monteforti * deportatas ex Benevento ad arcem Montisfortis, excepit magno apparatu de manibus epiſcopi Carnotenſis, tranſlationem ritè & ſolemniter peragentis. Obiit Guillelmus Abbas 31. Maii anno 1368.

* Montfort Lamaury.

VI.

FROMONDUS occubuit 26. Aprilis an. 1281.

VII.

BARTHOLOMÆUS Fraternitatem S. Bartholomæi inſtituit, & à Nicolao IV. Pontifice approbatam, procuravit muniri indulgentiis. Mortuuſque eſt 21. Novembris an. 1293.

VIII.

PETRUS DE *VITRIACO* natalium ſplendore clarus, defunctus eſt 3. Idus Octobris anno 1299.

IX.

GUILLELMUS II. abjecto Canonicatu Piſſiacenſi, militiæ Norberti nomen dedit; electus Abbas, in argentea theca inaurata, ſacras S. Bartholomæi exuvias condidit. Præbendam Canonialem Collegii Piſſiacenſis Philippus VI. Rex menſæ Abbatiali, in augmentum dotis, & intuitu pietatis, perpetuis univit temporibus anno 1330. eâ tamen lege ut Abbas Vicarium, ſi per ſe non obiret munia Canonici, ex ſuo Conventu aſſumptum ſubrogaret. Defunctus eſt Guillelmus 5. Novembris an. 1334.

X.

GUILLELMUS III. è vivis migravit 12. Kal. Octobris an. 1347.

XI.

JOANNES DAVID Hermeriarum & Gaudii-Vallis ex diſpenſatione, conjunctim Abbas,

tres cytharas aureas ad gentilitium ſtemma gerebat, nono Julii moritur an. 1368.

XII.

JOANNES, 22. Novembris an. 1385. appoſitus eſt cum patribus ſuis.

XIII.

BERALDUS deceſſit 25. Novembris an. 1394.

XIV.

BERTRANDUS Juris utriuſque Profeſſor & Doctor, obiit 20. Martii anni 1400. Jacet in Capitulo.

XV.

JOANNES *POULAIN* 18. Kal. Junii an. 1416. ſpiritum exhalavit.

XVI.

JACOBUS ELIAS *DE LOUVIERS*, ſolo penè nomine Abbas; direpta enim ab Anglis arce Montis-Gaudii, & Canonicis Gaudii-Vallis in fugam verſis, ipſe Jacobus in exilio deceſſit 19. Octobris an. 1432.

XVII.

JOANNES *TOUPPET* Noviomenſis, Juris utriuſque Doctor, Præmonſtrati, dein Collegii Pariſienſis Prior, Abbas Gaudii-Vallis eligitur in domo S. Trinitatis Pariſienſis, Præſide Adamo Abbate *Hermeriarum*, & Vicario generali. Domum ab Anglis vaſtatam reparavit, & à Capitulis generalibus in Hungariam, Saxoniam, Bavariam, cum autoritate plenaria ablegatus, reformationem morum & diſciplinæ, magnis laboribus, ſed felici exitu invexit. Decimo Novembris 1440. magnam ſui nominis famam, magnum ſuis deſiderium linquens, obiit Pariſiis in Collegio, ubi corpus tumulatum eſt; cor verò ejus ad ſuos relatum in ſua Eccleſia honore decenti conditum fuit à lugentibus filiis, qui in monumentum amoris & doloris hoc ei inſcripſere Epitaphium.

» Reſpice flos fœni, florens nunc tempore leni,
» Cras ſic marceſſes, TOPPETI nempè JOANNES
» Tam venerandus homo bene natus de No-
» viomo
» Iſte decus Cleri, Tutor, Flos Ordinis Albi,
» Præmonſtratenſis Prior, anteaquam Pariſienſis,
» Eccleſiæ iſtius Paſtor, Juris quoque Doctor,
» Fratrum Director, ſolertus, pacis amator
» Lapſorum ſtructor, multorum fit reparator,
» Ædis ſubverſæ quæ Pariſiis fuit ante,
» Prudens adauxit bona noſtra, peroptimè rexit
» Annus millenus quadringentus quadragenus
» Demonſtrat quo tempore tantus areſcat.

XVIII.

JOANNES *DE HANNONIA* Juris utriuſque Doctor & Interpres Pariſiis Vicarius generalis à Capitulo generali renuntiatus pro Regnis Hungariæ, Poloniæ, Bohemiæ, & pro Circariis Auſtriæ, Sueviæ, Bavariæ, Sclaviæ, Saxoniæ, iter aggreſſus eſt ab ipſo inaugurationis ſuæ Abbatialis initio, & inter varia vitæ diſcrimina viſitationes inſtituit, compreſſit abuſus, leges prudentiâ conditas, quas manibus noſtris tractavimus & ſuſpeximus oculis, ad reformationem, nullo perſonarum habito reſpectu, edidit, annis 1440. 1441. 1442. &c. Ad ſuos reverſus, dura ab infeſtis Burgundionibus pertulit. Exul à ſuo monaſterio in alienis victum emendicare coactus eſt, durante hoſtili incurſu. Poſt ſedatam tempeſtatem profugos Canonicos revocavit ad proprias ædes, & ut ſolo æquatum monaſterium excitaret, ſacra D. Bartholomæi pignora, ſub Epiſcoporum permiſſu circumferri per Galliam voluit, ad procurandam fidelium largitatem. Ex collectis quæſtuariorum pecuniis, templum reſtituit ſuo decori & domum reparavit. Denique 26. Decembris, vir undequaque commendabilis animam efflavit an. 1472,

XIX.

EUSTACHIUS *BEGUET*, ceſſit in favorem

XX.

STEPHANI *GOUPILLON* epiſcopi Sagienſis, Commendatariorum anteſignanus, qui poſſeſſam per aliquot annos Abbatiam ſponte reſignavit

XXI.

JACOBO *DU MOULIN* Priori Gaudii-Vallis in ſenectute bona defuncto 14. Julii an. 1495.

XXII.

BERALDUS *DE LA CHAISSAIGNE* Clericus ſecularis exiſtens, Abbatiam aſſequitur in ſpem futuræ profeſſionis Religioſæ. Poſt impleta vota, rationem redditurus obiit 5. Martii anno 1499.

XXIII.

Poſt ejus deceſſum competitores ſurrexerunt duo. Alter LANCELOTUS *DU FAU* Lucionenſis epiſcopus. Alter BERTRANDUS *DE GUGNY* Canonicus S. Martini Laudunenſis, canonicè electus. Sed prævalente gratiâ curiali, Electus Commendatario, ſub annua quinquaginta aureorum penſione, cedere debuit. 13. Februarii an. 1505. obiit Lancelotus.

XXIV.

Bernardus *DE LA VERNADE*, fruſtrà Canonicis jura electionis vindicantibus, à Rege imponitur Abbatiæ Gaudii-Vallis. Moriturque 11 Martii an. 1509.

XXV.

ROBERTUS *DE LEPÉE* Prior Gaudii-Vallis poſteà Paſtor *d'Hebertot*, recuperato electionis jure, in Abbatem aſſumitur. Sub vitæ de-

liquium, Clerico ſeculari Petro *Marie*, viâ
*1515. permutationis reſignavit. Sed morte præcipiti * Abbatis, permutatione cadente, Petrus in ſanctiori Regis conſilio litem intentavit Religioſis permutationem impugnantibus. Causâ cecidit Petrus, & ſedi vacanti datus eſt per electionem ſucceſſor

XXVI.

JOANNES *BAILLIE* ex nobilibus & opulentis parentibus natus Pariſiis & Paſtor de *Cramoiſy* in Lucionenſi Diœceſi, unde à Confratribus ad infulas Abbatiales ſublevatus, obiit 24. Decemb. an. 1521.

XXVII.

JOANNES *BRUTEL* S. Ivodii Branenſis Canonicus & Sorbonicus Doctor, præſidentibus electioni Petro de *Courtillier* Albæ-Curiæ & Amato de Fonte Vicario generali & Clari-fontis Abbatibus, electus, moritur 16. Decembris an. 1528.

XXVIII.

MICHAEL *COUPSON* Prior Gaudii-Vallis, fit Fratrum ſuffragio Abbas. Inde ad Branenſem, poſteà ad Præmonſtratenſem prælaturam poſtulatus, ultimâ gaudere non potuit, obſiſtente Franciſci Cardinalis Piſani autoritate, primariam Ordinis ſedem ambientis. 12. Martii Branæ functus eſt fatis an. 1531.

XXIX.

BARTHOLOMÆUS *GAUGIER* S. Martini Laudunenſis Canonicus ex reſignatione Abbas Gaudii-Vallis, litibus à Regio fiſci procuratore ob ſylvarum ſtragem divexatus, de deferenda Abbatia cogitavit, permutationiſque anſam nactus ad Chriſtianam-Vallem demigravit, ubi anno 1541. plenus dierum obiit.

XXX.

PETRUS DE *FOUILLE* Regis Eleëmoſynarius, adeptam in vim commutationis Abbatiam Gaudii-vallis, providè adminiſtravit, ſylvas è fiſci liberavit manibus, paterna bona ad ornamentum domûs Dei, & ſtructuram ædium Abbatialium impendit; privilegia Abbatiæ ab Henrico II. innovari impetravit an. 1548. atque ut ſuſcepti operis ad Dei gloriam, aſſecuraret imitatorem, titulum zelumque ſimul transfudit in nepotem ſuum Nicolaum *de Fouille* Priorem Mauliæ, modicam ſibi de proventibus penſionem reſervans. Verùm reſignatione vix conſummatâ, finem vitæ fecit Reſignatarius. Petrus verò reſiduum vitæ ſuæ cum ſuis Gaudii-vallis Fratribus tranſegit, totum ſe charitati & pietati impendens, mortuuſque eſt 10. Octobris an. 1559.

XXXI.

NICOLAUS DE *FOUILLE* Mauliâ Gaudii-vallem petens, lapſus ex equo, ſubitaneâ morte correptus interiit 14. Aprilis an. 1555.

XXXII.

NICOLAUS *BRUSLART* Libellorum ſupplicum Magiſter, ceſſit & 12. Novembris ad patres abiit anno 1591.

XXXIII.

CAROLUS *BRUSLART* ex avunculi reſignatione Abbas, ad Venetos & Helvetos ablegatus, nepoti ſub penſionis onere tranſmiſit Abbatiam, & 25. Julii an. 1649. vita functus eſt.

XXXIV.

CAROLUS *BRUSLART* Regis Eleëmoſynarius malè à ſuis geſtam & in multis dilaceratam Abbatiam, reſtituit, reſtitutam tradidit Georgio d'*Aubuſſon de la Feuillade* ut Ebredunenſem Archiepiſcopatum ex commutatione aſſequeretur. Deceſſit Ebreduni 4. Novembris an. 1713.

XXXV.

GEORGIUS D'*AUBUSSON* Abbatiam ex permutatione mercatus, rexit ut bonus Pater, in ſuos effuſus, in pauperes largus; Metis 12. Maii an. 1697. in ſenectute bona, optimus deceſſit Epiſcopus.

XXXVI.

PAULUS *GODET DES MARAIS* Carnotenſis epiſcopus, hoc unum ſui regiminis lugubre monumentum dedit poſteris, Abbatiæ ſcilicet titulum extinxit & ſuo univit Epiſcopatui, ut imminutionem ſpiritualis ſuæ juriſdictionis ex Bleſenſis epiſcopatûs erectione, ſibi illatam ab Innocentio XII. temporalium acceſſione compenſaret. Carnoti finem vivendi fecit 26. Septemb. an. 1709.

XXXVII.

CAROLUS FRANCISCUS DE *MONTIERS DE MERINVILLE* Carnotenſis epiſcopus, jure hæreditario Abbatiam adiit & poſſidet.

RELIQUIÆ SACRÆ.

Pars maxima corporis S. Bartholomæi Apoſtoli. Illam debet Gaudii-vallis, Philippo I. Montisfortis Comiti, & Eleonoræ de *Courtenay* ejus amantiſſimæ conjugi, filiæ Petri II. Imperatoris Conſtantinopolitani. Maximo apparatu, in Eccleſiam Gaudii-vallis tranſtulit anno 1229. Carnotenſis epiſcopus, ſacra hæc pignora & fortè ad inſtantiam Petronillæ de Monteforti, ſponſæ Fundatoris Bartholomæi de Roya, tanti doni facta eſt hæres Eccleſia Gaudii-vallis.

Os brachii & pars cratis ferreæ S. Laurentii martyris. Ambæ Reliquiæ thecis argen-

Digitized by Google

teis affabrè factis incluſæ, præcipuo cultu honorantur, & in utriuſque Sancti ſolemnitatibus magnam vidi affluentium hinc inde populorum multitudinem religionis & ſupplicationis ergò accurrere.

SEPULCHRA MAGNATUM.

Fundator & conſanguinei Fundatoris, jus ſepulchri in Abbatia Gaudii-vallis habentes, illic tumulati penè omnes fuerunt, illorumque Epitaphia exſcripta à nobis, tibi ſubjicio, lector, famoſarum Imaginum cupido; oblitteratum penè Bartholomæi Epitaphium in cupro ſculptum accipe

Hujus Baſilicæ Fundator Bartholomæus
De Roya jacet hic, cui pius eſto Deus
Regis conſilium, Regis Camerarius, inter
Regni majores, maximus iſte fuit.
Ut tantus fieret meruit diſcretio, ſenſus
Mores, vita, manus larga, probata fides

Alterum accipe Petri de Roya Fundatoris germani fratris.

» Michi parce
» Petrus de Roya Miles tumulo jacet iſto
» Pro quo dat Chriſto laudes pia Virgo Maria
» Laus Patriæ, flos Militiæ, fons Nobilitatis
» Lux generis, probus innumeris ſignis pro-
» bitatis.

Frater erat, ut diximus, Fundatoris & ambo filii Roriconis de Roya & Adelinæ de Guiſia. Filios habuit Bartholomæum, Nicolaum epiſcopum Noviomenſem, Guillelmum & Bartholomæum alterum, Noviomi Archidiaconos.

» Robertus ſum dictus, hoc qui ſum lamine
preſſus
» Hic ſum juxta Fratres latitans in lamine Frater,
» O Frater chare! ſub cupri lamine preſſis
» Dic pro nobis preces multum ego relevor illis
» Lector quiſquis eris, pro nobis quinque pre-
» care
» Ut nos cum ſuperis Chriſtus velit aſſociare.

Robertus ille Cameracenſis Eccleſiæ Præpoſitus, frater erat Bartholomæi Fundatoris. Noviomenſem Archidiaconum referunt tabulæ Gaudii-vallis, & mortem oppetiiſſe 21. Februarii 1272. quod gratis dictum putem. Exeſæ ad limbos tumuli litteræ, vix ſenſum exhibent intelligibilem. Hoc unum intelligo quinque Fratres ſub eadem tumba eſſe ſepultos, *Lector quiſquis eris pro nobis quinque precare.* At Fratres illos quinque in genealogico ſchemate Royorum non invenio niſi Robertum illum, filiis Petri, & Bartholomæi nepotibus addas.

» Hic jacet Domina Iſabellis quondam Do-
» mina de Novione ſuper *Andelam* & de *Hac-*
» *queville* quæ obiit anno Domini MCCXCIII.
» in feſto SS. martyrum Coſmæ & Domiani.
» Anima ejus requieſcat in pace Amen.

Junctam fuiſſe Guillelmo Piſſiaci narrant Gaudii-vallis Chronica.

» Icy giſt Meſſire Jean *de Latimer* jadis Sei-
» gneur de *l'E'ſtang* ſous *Maule* qui trépaſſa
» l'an de grace MCCXCV. en l'entrée de
» Mars. Priez pour ly.

Generum Bartholomæi Fundatoris fuiſſe aiunt, duas tamen ex Petronilla de Monteforti ſuperſtites filias fuiſſe ex genealogicis tabulis colligitur, altera *Alix* erat Joanni Alenconio, & in votis ſecundis Radulfo de *Neſle* uxor nupta. Altera *Amicia*, Guillelmi *Creſpin* Domini de Dangu uxor. Joannis de *Latimer* ſponſa non Alix, ſed Maliz vocitabatur, ejuſque in conthorali ſepulchro hanc legi Epigrafen.

» Icy giſt Madame Maliz femme Meſſire
» Jean de Latimer Chevalier qui trépaſſa l'an
» MCCCXI. la Vigile de Pentecoſte. Priez
» pour l'ame d'elle.

Et hæc epocha filiam non fuiſſe Fundatoris convincit; ſiquidem Alix de Roya, jam ab anno 1205. Joannem Alenconii Comitem deſponſarat nubilis certè. At quis credat ad annum 1311. dies perduxiſſe ſuos, jam ab anno 1205. nubilem?

» Corpus à vita ſuſtollitur Archilevita,
» Qui legis hæc dubita, nam tibi fiet ita.
» Caſtus, diſcretus omni virtute repletus
» largus in expenſis Guillelmus Noviomenſis.

Erat filius Petri de Roya Noviomenſis Eccleſiæ Archidiaconus.

» Mihi parce Deus
» Bartholomæus jacet hic, ſed heri flos vul-
» gi, gloria Cleri
» Nunc cinis, huic dona, Chriſte, perhennia
» dona
» Doctus in immenſis, mundus ſine crimine,
» donis
» Largus, cui Turonis ſuberat gens Andega-
» venſis.

Frater is erat Guillelmi.

» Hic de Piſſiaco Simon jacet inclytus virtute,
» Compar Regibus, nihil modo morte ſecante,
» Laus Patriæ, lux Militiæ, roſa docilitatis
» Conſilii fons, auxilii mons, pons probitatis.
» Obiit 27. Octobris 1247.
» Qui ſpectans huc es cinerem me reſpice
» Miles
» Qui fueram, nihil æs proficit, imò preces.
» Hæc corpus Domini ſubvelat tumba Joannis
» Ac ductus fini fuit iſte ſenilibus annis
» Dictus de Roya, juxtà Fratres inhumatus
» Ut ſit ei venia, fundat pia Virgo precatus.

Vide Probat. à col. DLXXIV. ad col. DLXXVIIJ.

G E D I R.

Gedir. Filius Zabrdoveci. Diœceſis Colocenſis. Circaria Hungariæ.

GEdir apud Layruelium & Pagium *Geidel*, paterno antiquitùs jure à Præpoſitura Ocraenſi juxta Layruëlium & ab Obzaenſi pendebat juxta Indicem Pagii. Ab immutatio-

Digitized by Google

ne autem Paternitatum facta conciliariter anno MCCLXXXXIV. Zabrdovici Prælato paruit. Binis à Danubii ora Septentrionali milliaribus Gedirenſis Præpoſitura ſtabat, quam vaſtator Turca demolitus eſt dum Coloczam & Batham immani furore ſubvertit. Civitatem utramque Leopoldus Imperator poſtliminio recepit, ſed Gedir necdum recepit Ordo Præmonſtratenſis de victoris beneficentia.

G E N L I A C U M.

Genliacum Fil. Cuiſſiaci. Diœceſis Noviom. Circaria Flandriæ.

GEnliacenſis Abbatia, in oppido cognomine, Marchionatûs titulo, inſigni, aeris intemperie, ambientis paludis vaporibus male ſano, in Picardiæ ſito finibus, primitus Xenodochium fuit, ad refugium & recreationem pauperum, ab Alberto de *Hangeſt*, & Comitiſſa uxore ejus, fundatum anno 1221. Inſtitutionem, dotemque illius confirmavit anno 1226. Gerardus epiſcopus Noviomenſis.

Piam patris deſtinationem, in aliud pietatis opus, meliore, ut credidit, actus conſilio filius Joannes de Hangeſt, convertit, & additiis proventibus auctam hoſpitalem domum, erexit in Abbatiam Canoniſſarum Ordinis ſancti Victoris. Ludovicus IX. Rex Galliæ immutationem ſtatûs, & dotis incrementa ſuo Diplomate approbavit anno 1245. ea tamen lege, ut de conſenſu & voluntate Diœceſani epiſcopi iſta fieret innovatio.

Petrus Noviomenſem tum regebat Diœceſim, & propitio annutu, Fundatoris beneplacito ſe accommodans, præconceptæ Abbatiæ exordiis favit. Favit & Joannes de Cergiis Abbas Cuiſſiaci, qui jus parochiale in dicta villa de *Genly* obtinebat, & ſub pactis hinc inde acceptatis, firmatiſque Epiſcopali judicio, ad monaſterium inſtructum decenter, examen Virginum præeunte *Enſenia* Abbatiſſa involavit anno 1246. Novellæ plantationi in dies magis magiſque beneficus Joannes, ampliori donatione Abbatiam fecit ſat pinguem, & beneficia ſua Petri Noviomenſis epiſcopi confirmatione munivit ad ſtabilimentum, annis 1246. 1247. Fundatoris liberalitatem, Iſabella d'*Abbecourt*, Joanna Bleſæ & Alenconii Comitiſſa, Enguerranus Dominus Couciaci, & Joannes & Guido de *Follöuel* æmulati, redditibus non nullis auxere dotem quam Innocentius IV. ad petitionem Abbatiſſæ, apoſtolico Diplomate confirmavit anno 1247. & Philippus III. Galliæ Rex à civili exemit commercio anno 1283.

Secundiore fortunâ gaudentes Canoniſſæ, inde ſanctiores evaſerunt. Paulatim emarcuit diſciplinæ vigor, vitæ commodiori inſervientes, prædia ad ſubſidium lautioris menſæ oppignoraverunt, ædificia neglecta & ad ruinam prona non curarunt inſtaurare, abundantiæ ſucceſſit egeſtas, & ad deſertionem plures compulit egeſtatis anguſtia. Proavorum ſuorum vota, ſuo fine fraudata condolentes Joannes de *Hangeſt* & Maria de *Sarbruche* ſponſa ejus, de ſubſtituendis aliis qui patentum reſponderent deſideriis, & fundationis obirent onera, ſerio deliberarunt. Cum epiſcopo Noviomenſi, & Cuiſſiacenſi Abbate iſtud pietatis egerunt negotium, & in eam concluſionem deducta eſt mutua collatio, ut ocyus ex Abbatia Cuiſſiaci, Fratrum accerſeretur turmula ſub Præpoſiti regimine inutilibus ac immorigeris ſufficienda Sanctimonialibus. Nonnullis temperata conditionibus tranſactio inita eſt Fundatores inter & Abbatem Cuiſſiaci, quarum alterâ indemnitati Cuiſſiacenſium conſulebatur, alterâ Genliacum in Præpoſituram erectum, paterno Cuiſſiacenſis Abbatis juri ſubjiciebatur. Redactam in forma concordiam, immutandi monialium ſtatus neceſſitatem & neceſſitatis cauſas, ad ſummi Pontificis Martini V. tribunal detulerunt Fundatorum hæredes, & approbationem inſtantius poſtulatam, facilè impetrarunt pridie nonas Martii 1422. Urſi-Campi Abbatem delegavit Pontifex executorem Bullæ, quæ non niſi die 7. Januarii 1423. finem ſuum ſortita reclamantibus licet Alide *Anſ e'le*, Maria de *Mur* & Anna *Deſcarmaing*, tribus emorientis parthenonis Sanctimonialibus. Abbatiſſam tunc temporis ullam præfuiſſe, imo ab annis antiquis titulum Abbatiſſæ cum temporalium rerum detrimento exoleviſſe, hinc ſuſpicamur, quod in chartis donationum à ſeculo factis, Abbatiſſæ nomen non occurrit.

I.

Primus à Pontifice ſummo deſignatus Genliaci Præpoſitus extitit JOANNES *DE THIRY*, Præmonſtrati Prior, vita, moribus, ac regularis diſciplinæ zelo præſtantiſſimus; eique defuncto ſuffectus eſt per electionem

II.

PETRUS *GREGOIRE* à Patre Abbate Cuiſſiacenſi confirmatus, & anno 1459. exemptus humanis.

III.

PETRUS *MAILLOT* obiit anno 1476.

IV.

JACOBUS *LANGUIER* moritur anno 1490.

V.

JACOBUS *LE PELLETIER* ex pietate, & œconomia laudatus, & merito laudabilis, qui Dei cultum, rem domeſticam, obſervantiæ ri-

Digitized by Google

gorem ſic promovit, ut Capitulum generale Calniaci celebratum anno 1496. Præſide Huberto de Montchermeriis Abbate Præmonſtrati, repoſcente ...... Cuiſſiacenſi Abbate, dignus fuerit qui in Abbatem ſublimaretur, hæreditarioque hoc honore ſucceſſores redimeret, fatis cedens anno 1545.

VI.

JOANNES D'*HENGEST* Fundatorum abnepos, & Commendatariorum primus. Patruo ſuo Carolo d'*Hengeſt* ſucceſſit in epiſcopatu Novioinenſi, demiſſâ ante mortem Abbatiâ Genliacenſi, quam viâ electionis adeptus eſt

VII.

NATALIS *CARTIER* ex gremio Capituli aſſumptus, ad legitimum ſtatum electio revocaverat Abbatiam, quam inuſitatâ cupidine habendi paſtoratum Genliacenſem, iterùm poſſidendam ſeculari, per improvidam reſignationem tradidit anno 1568.

VIII.

ALBINUS *DOIGNE* obiit anno....

IX.

PHILIPPUS DE *GOURSAT* Canonicus & Decanus Cathedralis Eccleſiæ Noviomenſis ceſſit anno 1613.

X.

CAROLUS *DU HAMEL* Philippi nepos obiit 1665.

XI.

CAROLUS *BRULARD* Florimundi Marchionis Genliaci filius, poſteà Ebredunenſium Archiepiſcopus, Abbatiam dimiſit anno 1667.

XII.

CAROLUS *BRULARD* Prædeceſſoris avunculus, exceſſit anno 1669.

XIII.

PETRUS *BRULARD* Florimundi filius natu minor, Abbatiam anno 1701. abdicavit, & ad nuptias, ſalvandi generis ſui gratiâ, ſuperſtes de tota familia ſurculus, tranſivit.

XIV.

JOANNES-BAPTISTA *CROIZAT* Libellorum ſupplicum Magiſter, migravit ad Dominum anno 1729.

XV.

JOSEPHUS *SEGUIER* poſſeſſionem adiit 13. Febr. 1730.

PASTORATUS.

Duo ſunt in eodem Genliaci oppido Paſtores qui alternis hebdomadibus miniſterio parochiali inſerviunt.

MONUMENTA SEPULCRALIA

In Sanctuario ſpectabilis effigies Abbatiſſæ ſaxo inſculptæ viſitur, & ibi *Enſeniam* Genliaci primam Abbatiſſam jacere dicitur. Sororem ejus Euphemiam dignitatis hæredem fuiſſe teſtatur lateri æreo inſcriptum hoc in medio Chori Epitaphium. *Cy giſt Eufeme ſeconde Abbeſſe de Genly ſuer germaine a Enſe .... priez pour l'arme.*

Non longè ab hac lamina, Raguetii exuviis impoſitus lapis hanc inſcriptionem offert.

» Hic jacet Reverendus Pater SIMON *RAGUET* » ſacræ Theologiæ Doctor, inter primos ab» ſtinentiæ perpetuæ reſtitutores, & Congre» gationis antiqui rigoris Ordinis Præmonſtra» tenſis autore R^{mo}. Goſſetio Generali ſuſcep» tores eminens, qui præcipuis religionis offi» ciis toto vitæ decurſu inſignitus, reforma» tionis in ſe & in aliis tenax, obſervantiæ re» gularis indefeſſus cultor, tandem ad ſupre» mum Ordinis ſolium canonica electione vo» catus, periturisipſe dignitatibus ſublimior, » corpore, tùm communibus, tùm privatis » mortificationibus attrito, immortalem ele» ctorum vitam feliciùs & maturiùs conſequi » meruit, quàm generale regimen adipiſci.

Obiit die 12. Aprilis, anno Domini 1646.

Requieſcat in pace.

In Toparcharum & Fundatorum Sacello hæc in contiguis Mauſolæis leguntur.

I.

Cy giſt haus & puiſſant Monſeigneur Aubert de Hangeſt jadis Seigneur de Jenlis, qui trèpaſſa l'an MCCCIII. la velle de S. Mikiel. Priez pour l'ame de ly, que Dieu luy faſſe vrai pardon. Amen.

Conthoralis ejus Eliſabeth *de Chaſtillon* eodem tumulo accluſa eſt.

II.

Cy giſt Noble Jacques de Hangeſt Seigneur de Genlis lequel trèpaſſa le VII. jour de Juillet l'an MDXX. Et Noble Dame Jeanne de Mouy ſa femme laquelle trèpaſſa le xiij. jour de Mars. Priez Dieu pour eux.

Pater noſter. Ave Maria.

III.

Cy giſt noble & puiſſant Seigneur Meſſire Adrien de Hengeſt Chevalier & Seigneur de Genlis & de la Taulle, Chambelan ordinaire & grand Echançon du Roy, Bailli & Capitaine d'Evreux; & noble & puiſſante Dame Madame Françoiſe du Mas Dame dudit lieu ſa femme qui a tous les jours fondé Meſſe en l'Egliſe de céans.

Diem & annum mortis omiſſos ſupplemus. Die xv. Octobris anni 1532. Adrianus obiit, uxor verò ejus v. Jan. 1532.

Poſtquàm Toparchia Genliaci præconis voci ſubjecta, Petro *Brulart* Sanctioris conſilii

Digitized by Google

Commentarienſi adjudicata eſt, jus ſepulchri habuerunt in monaſteriali Eccleſia, primuſque illo jure uſus eſt Natalis *Bruſlart* in obſidione Ambiani interfectus, cui hoc Epitaphium appenderunt.

* Filius erat Petri *Brulart* & Mariæ *Cauchon* Dominæ de *Sillery*.

Cy giſt Noël Brulart * dit le Capitaine *Croſne* lequel le xvij. jour de Juillet MDLXXXXVII. faiſant tête aux ennemis en ſa charge d'Enſeigne d'une Compagnie du régiment du Roy Henry IV. fut en l'age de xvij. ans eſteint d'un coup de piece tiré de la Ville d'Amiens lorſqu'elle etoit à l'Eſpagne.

D'un pere & d'une mere également chery
Et cherement inſtruit en l'avril de mon âge
Parmi les gens de pied je fis apprentiſſage
A ſeize ans dans le Camp de Bellone noury
Enſeigne à dix-ſept ans d'un eſcadre aguerry
Je ſuis mort le guidant au milieu de l'orage
Combattant pour mon Roy, Roy Phœnix en courage
Cet auguſte François ce trois fois grand Henry
Ainſi de peu de jours on vit ma vie bornée
Vie qui ne pouvoit être mieux fortunée
Que d'être au lict d'honneur éteinte pour ſon Roy
Mon corps né de la terre eſt en terre à cette heure
Et mon ame eſt au Ciel ſa premiere demeure
Auprès du Roy des Rois qui voit tout deſſous ſoi.

IV.

Cy giſt haut & puiſſant Seigneur Meſſire Claude Bruſlart Chevalier Marquis de Genlis, Comte de Sainte Anne en Brie, Seigneur d'Abbécourt, Bethancourt, Maret, Bichancourt, & autres lieux en Picardie, de Rouvray & autres terres en Normandie, Capitaine de deux cents hommes d'armes des Ordonnances de Sa Majeſté & Colonel du régiment d'Infanterie d'Artois. Il mourut de la mort des Juſtes en la Ville de Paris le xv. Avril MDCLXXIII. à ſon retour des conquêtes d'Hollande, où il rendit à ſon Roy tous les ſervices qu'on pouvoit attendre de ſa naiſſance, de ſa fidelité & de ſa valeur. Son corps fut apporté en ce lieu par les ſoins de haute & puiſſante Dame Angelique de Fabert ſon épouſe, qui après avoir rebâti de fond en comble, & orné cette Chapelle, y a élevé ce monument à la mémoire de ce cher époux, dont la perte lui ſera toûjours preſente & ſenſible juſques à ce qu'il plaiſe au Pere de miſericorde, au Dieu de toute conſolation de les réünir un jour & pour jamais dans le Ciel.

V.

In eadem Capella jacet Anna de *Halwin* uxor Ægidii *Brulart* Sanctioris conſilii Amanuenſis, 8. Maii MDCVII. mortua, ſed nullo monumento funebri diſtincta.

Vide Probat. à col. DLXXVIIj. ad col DXCj.

S. GEORGIUS IN NEMORE

* *S. Georgius in Nemore. Filius Congregationis reformatæ. Circaria Normanniæ. Diœceſis Cœnomanenſis.*

IN pago Vindocinenſi, non procul à Montorio, varias variorum inſtitutorum ſucceſſiones paſſa eſt Abbatia S. Georgii in nemore. Originem illius ad tempora Childeberti Francorum Regis, & ad munificentiam Ultrogottæ uxoris ejus, ſeculo ſexto mediante, Innocentio Cœnomanenſium epiſcopo ſedente & monaſticæ Religioni propagandæ intentiſſimo, revelût Renatus *Chopin* in ſuis ad *leges Andinas commentariis*. Informatorem erecti & dotati cœnobii B. Carileſum fuiſſe ſcribit, dum ex Abbatia ſua, quæ ex ejus nomine Etymon ſumpſit, * quatuor horis à S. Georgio ſeparatâ, coloniam monachorum trajecit qui diſciplinam inducerent.

* S. Calais olim *Anſola*.

Ex libro *fundationum Pontificalium* Cœnomanenſis Eccleſiæ prima hæc naſcentis Abbatiæ retexit veſtigia, quem publici juris factum ab erudito Mabillonio nunc tenemus, & fuſiori ſtylo hiſtoricam originem, quam Chopinus contraxerat, ſic legimus. » Ipſe Dominus » Innocens (epiſcopus Cœnomanenſis octavus) » monaſteriolum unà cum hæredibus Haregario & Trudane.... in area ejuſdem ſenioris Eccleſiæ intra fluvium Sartæ & murum » civitatis conſtruxit.... ipſi verò B. Innocenti, & Eccleſiæ ſibi commiſſæ, traditus eſt » locus cum omnibus ad ſe pertinentibus in » pago Cœnomanico in Con⁊t Labricenſe » ubi per auctoritatem *Hildeberti* Regis, & » ejus Reginæ *Ultrogoda* ædificavit monaſteriolum in honore S. Georgii, in quo etiam » de ejus proprio corpore magnam partem poſuit. Ad præfatum igitur opus perficiendum » & ornandum *Hildebertus* Rex & ejus Regina *Ultrogoda* & rebus ſuis in eorum eleëmoſyna prædicto epiſcopo & jam dicto loco » non modicum præbuere adjutorium, ſicut » in chartis & præceptis memoratæ matris Eccleſiæ, & munificentiis & teſtamentis præfati Domini Innocentii epiſcopi hactenùs » declaratur.

Veterum Analect. p. 246. Edit. novæ.

Aglibertus ejuſdem Cœnomanicæ ſedis epiſcopus & Innocentii prædeceſſoris æmulatus pietatem, cùm » à malevolis hominibus inde » per malum ingenium, abſtractum aliquo tempore fuiſſet (monaſterium S. Georgii) ipſa » inſtrumenta chartarum per quæ Eccleſiæ ſuæ » traditum fuerat, inveniens, Regique Theodorico relegendum deferens, petiit ut ſuæ » Eccleſiæ, cui eſſe debebat, redderetur. Quod » & Theodoricus Francorum Rex diligenter

Ibid. p. 170.

Digitized by Google

»per fideliſſimos miſſos, & ipſe poſtea in ge-
»nerale palatio ſuo inveſtigans, Cœnomanicæ
»ſenioris matris Eccleſiæ cui Domnus Agliber-
»tus præſidebat, & cujus ipſum monaſterio-
»lum juſtè & legaliter eſſe debebat, per ſuum
»præceptum reddidit Pontificibus, ergò &
»ſervis Dei inibi Deo degentibus perpetuali-
»ter poſſidendum. Præfatum autem monaſte-
»riolum, Domnus Aglibertus, ut præfatum
»eſt, recipiens mirabiliter reſtruxit & reædifi-
»cavit exaltavitque, atque mirificè decoravit;
»ibique monachos ſub regula S. Benedicti ſe-
»xaginta eſſe inſtituit, & receptiones paupe-
»rum atque peregrinantium, ſive omnium in-
»digentium ſapientiſſimè fore perennis tem-
»poribus epiſcopaliter conſtituit, & ſuæ ſedis
»Eccleſiæ, atque Canonicis & ſervis Dei ini-
»bi Deo, ſive ſuis ſucceſſoribus famulantibus
»poſſidendum & regendum dimiſit.

Miſcellanear. p. 40.

Levia hæc primariæ antiquitatis indicia, & penè unica, ſi noſtram S. Georgii in nemore Abbatiam innuunt, prorſùs non demonſtrant, cùm, teſte Mabillonio, tam multæ ſint Eccleſiæ nomine S. Georgii in Cœnomania. Attamen vix dubitem, ad monaſterium noſtrum pertinere, quod in actis epiſcoporum Innocentii & Agliberti relatum eſt ſupra, idque ſuadet loci deſignatio & ſitûs in *Condita Labricenſi*, in qua vicinum S. Georgio, monaſterium B. Carileſi poſitum aſſeritur. Suadet inſuper regiæ magnificentiæ opus, quod temporum injuriâ non debuit obrui, quodque fatis omnibus ſuperſtes, ſubſiſtit in Cœnomania, & ſolum, ſub S. Georgii nomine.

Reſtauratum & aſſertum epiſcopis Cœnomanenſibus S. Georgii cœnobium, monachis Ordinis S. Benedicti addictum eſt, ibique Deo famulantes ſteterunt uſque ad tempora Gaufridi de *Prulliaco*, nuncupante *Jordanis* Comitis Vindocinenſis & Andegavenſis, eoque, ut creditur, autore, ſeculo mediante duodecimo, vel circiter, amoti ſunt Benedictini Patres, & Canonici regulares inducti. Immutationis iſtius Chartæ nullæ ſuppetunt, et primordialis ſtatûs, nulla remanent inſtrumenta. Seu bellorum ſtrage, ſeu temporum infelicitate; ſeu flammis, aut cuſtodium incuriâ, hoc grande acciderit infortunium, lugenda eſt inſignis quondam Abbatiæ conditio, quæ ex monumentorum defectu, ſenſim defecit in bonis, & diſciplinam vidit labaſcere ex rerum anguſtiis.

Unum quod edacitati aut calamitati ſubductum eſt recentioris ævi Diploma ad poſterorum eruditionem, & exiſtentis olim Auguſtiniani inſtituti in San-Georgio probationem ſubjicimus.

»Alexander Epiſcopus ſervus Servorum Dei,
»dilecto filio Ægidio Abbati S. Georgii de ne-
»more, Ordinis S. Auguſtini Cœnomanenſis
»diœceſis. Salutem & Apoſtolicam benedictio-
»nem. Sinceræ devotionis affectus, quem ad
»Nos & Romanam geris Eccleſiam, promere-
»tur ut humiles preces tuas, quantùm cum
»Deo poſſumus, ad exauditionis gratiam fa-
»vorabiliter admittamus. Hinc eſt quòd Nos
»volentes præmiſſorum meritorum intuitu,
»favore proſequi gratioſo, teque à quibuſvis
»excommunicationis, ſuſpenſionis, interdicti,
»aliiſque Eccleſiaſticis cenſuris & pœnis à ju-
»re, vel ab homine quavis occaſione, vel cau-
»ſâ latis, ſi quibus quomodolibet innodatus
»exiſtis, ad effectum duntaxat præſentium
»conſequendum, harum ſerie abſolventes, &
»abſolutum fore cenſentes, tuis, nec non di-
»lecti filii Nobilis viri Ludovici de Borbonio,
»bonæ memoriæ Comitis Vindonenſis, fra-
»tris, Nobis ſuper harum humiliter ſupplican-
»tis, inclinati ſupplicationibus, tibi ut tu &
»ſucceſſores tui, monaſterii S. Georgii de ne-
»more Ordinis S. Auguſtini Cœnomanenſis
»diœceſis Abbates pro tempore exiſtentes,
»mitrâ, annulo & baculo paſtorali, & aliis pon-
»calibus inſigniis uti, & tam in ipſo monaſte-
»rio, quàm aliis quibuſcunque Prioratibus &
»Eccleſiis eidem monaſterio ſubjectis, ſeu ab
»illo dependentibus, quamvis illi pleno jure
»non ſubſint, ac etiam aliis quibuſcunque lo-
»cis Eccleſiaſticis in quibus te, ſucceſſoreſque
»tuos ipſius monaſterii Abbates, in pontificali-
»bus celebrare contigerit, benedictionem ſo-
»lemnem, poſt Miſſarum, Veſperarum, Ma-
»tutinarum & aliorum divinorum Officiorum
»ſolemnia, ſupra populum inibi tunc intereſ-
»ſentem (dummodò ibidem aliquis antiſtes,
»ſeu Sedis apoſtolicæ legatus præſens non fue-
»rit) elargiri, nec non omnia & ſingula Eccle-
»ſiaſtica ad divinum cultum dedicata, ac præ-
»fati monaſterii, omneſque alias & ſingulas
»ſeculares & regulares Eccleſias ejuſdem mo-
»naſterio ſubditas, ac ab eodem dependentes
»ac alias ſuper quibus tu & ſucceſſores tui
»præfati, ſeu eorum alter, requiſiti fuerint
»ad hoc, ſeu requiſitus fuerit, nec non cœ-
»miteria & alia loca, Eccleſiaſticâ benedictio-
»ne, ipſaſque Eccleſias ac Cœmiteria & alia
»loca Eccleſiaſtica hujuſmodi, ſanguinis vel
»ſeminis effuſione pollutas & polluta reconci-
»liare, nec non quibuſcunque Religioſis, Con-
»verſis, familiaribus, & perſonis dicti mona-
»ſterii ad hoc idoneis repertis, quatuor mi-
»nores Ordines, ſemel, & ſimul, aut ſepa-
»ratim prout expediens fuerit, ſtatutis à jure
»temporibus, conferre & eos ad Ordines hu-
»juſmodi promovere, liberè & licitè perpetuò
»poſſitis & eorum quilibet poſſit, felicis re-
»cordationis Honorii III. & Alexandri IV.
»Romanorum Pontificum prædeceſſorum no-
»ſtrorum & aliis quibuſvis conſtitutionibus
»& ordinationibus Apoſtolicis cæteriſque con-
»trariis non obſtantibus, autoritate Apoſtoli-
»câ tenore præſentium, de ſpecialis dono gra-
»tiæ indulgemus. Nulli ergo hominum liceat
»hanc paginam noſtræ abſolutionis & indulti
»infringere.... Datum Romæ apud S. Petrum
»anno

Digitized by Google

» anno Incarnat. Dominicæ MCCCCXCVI. » vj. Kal. Octobris.

Ad nihilum pene, tam in temporali, quàm in ſpirituali, redactæ S. Georgii Abbatiæ miſertus Dominus Franciſcus Dominicus *Hamon des Roches* Abbas commendatarius, dolenſque fraudari pia Fundatorum vota, ac vix reſiduæ ſubſtantiæ proventus alendo uni Canonico ſufficere, propoſitum ab adita poſſeſſione anno MDCCXX. arripuit mundandi Sancta, & innovandi domum. Chriſtianam intentionem laudavit, fovit & promovit Dominus *Froulay* Cœnomanenſis & Diœceſanus antiſtes; collatiſque invicem conſiliis, ſubrogandos Auguſtinianis Præmonſtratenſes veteris & reformati inſtituti Canonicos ſanxerunt, ſi in alienam, ſed depauperatam hæreditatem vellent introire; ſi ad normam exactioris diſciplinæ & œconomiæ prudentis, quæ paſſim in eorum viget monaſteriis, regere & erigere collapſam ex parte Abbatiam ſponderent.

Abbas commendatarius ad viciniores Patres Neuſtriæ divertit, Superiores invitat ad colloquium, & tot, tamque ponderoſis rationum momentis ad miſerationem flectit eorum corda, ut operæ præſtandæ dociles ſe præbuerint, magno animo, deſideriis Commendatarii. Pactis hinc inde conſcriptis, quæ ſua ſunt Abbas exequitur. Superſtitis Canonici conſenſum elicit, epiſcopalis accedit autoritas, regio demùm Diplomate negotium ſanctum & ſalubre obtinet confirmari, menſe Martio anni MDCC. XXVI. ſub hac forma.

» Loüis par la grace de Dieu Roy de France & de Navarre, à tous preſens & à venir, Salut. Nos chers & bien amés les Chanoines Reguliers de la Réforme de l'Ordre de Prémontré de la Province de Normandie, nous ont fait répréſenter que le ſieur Dominique François Hamon des Roches Abbé commendataire de l'Abbaye Royale de S. George du Bois, Ordre de S. Auguſtin, Dioceſe du Mans, touché du facheux état dans lequel il avoit trouvé en 1720. ladite Abbaye, tant pour le ſpirituel que pour le temporel, avoit crû que le meilleur party pour empêcher la ruine de ce bénéfice, étoit d'envoyer les expoſans, dont la vie lui a paru des plus exemplaires, demeurer dans ladite Abbaye en lieu & place des Chanoines de S. Auguſtin, dont il ne reſte qu'un ſeul Profez; que pour cet effet ledit ſieur Abbé des Roches avoit tranſigé avec les expoſans, & paſſé avec eux un traité devant Notaires le 29. Janvier 1725. par lequel il auroit conſenti tant pour lui que pour ſes ſucceſſeurs à ladite Abbaye, que les expoſans vinſſent s'établir au lieu & place des Chanoines de S. Auguſtin, pour y vivre ſuivant les conſtitutions de leur Ordre, & en acquitter les fonctions au déſir des Fondateurs & autres clauſes & conditions portées par ledit traité, à laquelle introduction notre amé & féal Conſeiller en nos Conſeils le Sr. Evêque du Mans auroit donné ſon conſentement par acte du 27. Décembre de la même année, ainſi que le Frere François Fougerat ſeul & unique Profez de cette Abbaye par autre acte devant Notaires du 8. Janvier dernier és clauſes & charges toutefois y contenuës. D'autant que tous ces actes ne peuvent avoir leur effet qu'autant qu'ils ſeront par nous approuvez & confirmez; leſdits expoſans nous ont très humblement fait ſupplier de vouloir leur accorder nos lettres ſur ce néceſſaires.

» A ces cauſes, voulant favorablement traiter les expoſans, perſuadez qu'ils rétabliront dans ladite Abbaye le bon ordre, Nous avons de notre grace ſpéciale, pleine puiſſance & autorité Royale, approuvé, ratifié & confirmé, & par ces préſentes ſignées de notre main, approuvons, ratifions & confirmons leſdits actes & traités cy-attachez ſous le contre-ſcel de notre Chancellerie; voulons & nous plaît qu'ils ſortent leur plein & entier effet, aux clauſes, charges & conditions y portées, & qu'en conſequence leſdits Chanoines Reguliers de la Réforme de l'Ordre de Prémontré puiſſent s'établir dans ladite Abbaye, pour y faire le Service divin, & y vivre ſuivant les conſtitutions de leur Ordre, pourvû toutefois que dans leſdits actes il n'y ait rien de contraire à nos droits, aux franchiſes & libertés de l'Egliſe Gallicane, & aux conſtitutions dudit Ordre. Si donnons en Mandement à nos amés & féaux Conſeillers, les gens tenans notre grand Conſeil à Paris, que ces préſentes ils ayent à enrégiſtrer, & de leur contenu faire jouir & uſer les expoſans pleinement, paiſiblement & perpétuellement, ceſſant & faiſant ceſſer tous troubles & empêchemens contraires: car tel eſt notre bon plaiſir. Et afin que ce ſoit choſe ferme & ſtable à toûjours, Nous avons fait mettre notre Scel à ces préſentes. Donné à Verſailles au mois de Mars, l'an de grace 1726. & de notre regne l'onzieme. LOUIS.

Et ſur le reply. Par le Roy PHELIPEAUX avec grille & paraphe. *Viſa* FLEURIAU.

Scellées du grand Sceau de cire verte en lacs de ſoye.

Enrégiſtrées au grand Conſeil le 9. May 1726.

Canonicâ & regiâ autoritate muniti Præmonſtratenſes, turmulam Canonicorum, ſuis potiùs, quàm Abbatiæ ſumptibus ſuſtentandam, tranſmiſerunt ad Sanctum Georgium, ſub regimine P. Porel Prioris conſtituti à Superioribus Reformatæ Congregationis. Excelſi cordis, exculti doctrinâ & moribus venuſtis ingenii, laborum & anguſtiæ patientis, feracis œconomiæ, ſacro eloquio potentis & opere, Priorem hunc providè elegerunt Patres, & electionem comprobat in dies inſtauratio ædi-

Digitized by Google

ficiorum, diſciplinæ obſervantia, divini cultûs decor.

Sequentibus beneficiis gaudet Abbatia S. Georgii.

S. Petrus de nemore.

S. Martinus de nemore.

S. Jacobus de Garetis (des Guayres.)

S. Arnulphus.

S. Richmirus. (Rymay.)

S. Georgius de Villa fundi. (de Villiers faux.)

S. Anna Monſtrealis Henrici (Montreüil le Henry.)

S. Geneſius de Laverdino (S. Genais de Lavardin.)

Omnes Paſtoratus diœceſis Cœnomanenſis ſicut & tria quæ ſequuntur beneficia ſeu Capellæ.

S. Ægidius de Vaſone (Vaſon.)

S. Eligius de Foſſâ pulveroſâ. (Foſſe poudriere.)

S. Marcus de Fraxino. (du Fraiſne.)

In diœceſi Bleſenſi.

S. Leobinus Vindocinenſis. (S. Lubin de Vandoſme.) Aggregatus Collegiali Eccleſiæ Vindœinenſi.

S. Jacobus de Inſula.

S. Firminus de Pratis.

Noſtra Domina de Eſſâ petroſâ. (Eſpereuſe.)

S. Martinus d'*Eſpiais*.

S. Anna.

S. Jacobus de Bellaquercu. Omnes Paſtoratus.

Noſtra Domina de *Villeshiou*.

S. Petrus de Mota. (de la Mothe.)

S. Stephanus de Bulleto. (de Bullou.)

Prioratus ſimplices.

In diœceſi Turonenſi.

S. Petrus de Hedera. (Neuilly le lierre.)

S. Vincentius in civitate Turonenſi.

Paſtoratus.

Et hæc omnia beneficia in regularitate perſeverarunt uſque modò.

S. GEORGIUS STADENSIS.

S. Georgius Stadenſis. Fil. Gratia Dei. Diœceſis Bremenſis. Circaria Saxoniæ.

Chron. Alberti Stadenſis. f. 275. Edit. Argentin.

RUdolphus Comes Stadenſis, filius Rudolphi Marchionis Stadenſis, & frater Hartwici archiepiſcopi Bremenſis, (qui anno 1152. Capellam. S. Stephani *(a)* ad *forenſem Eccleſiam Magdeburgenſem* Canonicis S. Mariæ tradidit) Præpoſituram Præmonſtratenſis inſtituti, ſub nuncupatione S. Georgii, in ipſa Stadenſi civitate fundavit, anno 1137. Richarde de Franconiâ matre ejus ſuadente, annitente Adalberone Bremenſi archiepiſcopo. Ex monaſterio *Gratia-Dei* Canonicos adduxit Rudolphus, qui locum incolerent, & piaculares pro ſalute animæ ſuæ, matris ſuæ Richardis, & Comitis Udonis nuper occiſi *(b)* remedio, preces Deo funderent. Udo ille Comes de *Freckenleve* frater erat Rudolphi Fundatoris, mortuus improlis, quanquam nuptus ſorori Hermanni de *Wincenburg*.

Conſtructam eccleſiam conſecravit Bremenſis archiepiſcopus Adalbero, & totius dotis ſeriem dato deſuper conſignavit inſtrumento.

Ferventibus in Germaniâ Lutheranæ factionis tumultibus, in direptionem data eſt, decimo ſexto labente ſeculo, celebris hæc Præpoſitura; cui recuperandæ curas & impenſas ingentes contulit, anno 1628. meritiſſimus Queſtembergius, Strahovii Abbas. Scilicet prodierat à Ferdinando Cæſare Mandatum, Generali Tillio inſcriptum, ut in poſſeſſionem Præpoſituræ S. Georgii, juxta articulos Pacis Paſſavienſis, Præmonſtratenſes immitteret. Verùm Tillius, nonullorum aviditate circumventus, reſtitutionem hanc alteri genti (quæ ubertimos in eâ Provinciâ fructus edituram ſeſe pollicebatur) faciendam per litteras Cæſari ſuggeſſit. Repoſuit Ferdinandus ſuæ voluntatis eſſe, ut monaſteria, poſt pacem illam Paſſavienſem ab heterodoxis occupata, illiſmet Ordinibus, quibus antea competebant, redderentur; nec permiſſurum ſeſe, ut contra pacta Fundatorum, in alienos applicarentur uſus.

Mentem ſuam planiùs adhuc aperuit Cæſar 23 Januarii 1629. in Ordinis Præmonſtratenſis commendationem Tillio reſcribens. Quibus iſte ſubmiſsè parens, auxiliatrices Queſtembergio præbuit manus, & in Stadenſe monaſterium redintegrati ſunt Præmonſtratenſes, menſe Martio 1629. *(c)* Illius curam & ordinationem Chriſtophorus Pilckman, Steinfeldenſis Abbas, Vicarius Generalis Circariæ Veſtphaliæ, commiſit Villelmo Greüter Abbati Scheidenſi, qui dum reparandis ædibus, & recuperandis proventibus, quos inter ſeſe Metropolitanum Bremenſis Eccleſiæ Capitulum, & Magiſtratus Stadenſis partiti fuerant, incumberet, derepentè Guſtavus Adolphus Suecorum Rex, proſtrato anno 1631. ad Lipſiam Cæſareo exercitu, Catholicam Religionem è partibus illis, in Clerum, & Eccleſias infandum in modum deſæviens, eliminavit & invaſit Præpoſituram.

Necdùm tamen retinendorum monaſteriorum ſpem abjecerant noſtri, donec anno 1635.

(a) Chartam donationis habes apud Ludwig. *Reliq. Manuſc.* Tom. II f. 468.

(b) Chron. Magdeburg. apud Meibonium, *Rer. German.* Tom. II f. 328.

(c) Reſtitutionis illius hiſtoriam hauſimus ex Memorialibus P. Keſſel, Steinfeldiæ aſſervatis.

Digitized by Google

victricibus Adolphi armis adactus eſt Imperator ad ſubeundas duræ pacis conditiones, quarum una fuit, ut Eccleſiaſtica bona detentoribus actualibus, ab annis quadraginta, pacificè remanerent. Iiſdem hanc poſſeſſionem, tametſi titulo prorsùs iniquo partam, perpetuavit pax Veſtphalica, & in Gymnaſium erudiendæ juventuti acatholicæ deſtinatum, transformata eſt Stadenſis Præpoſitura.

Vide Probat. à col. DXCj. ad col. DXCij.

GERIGNIACUM.

Gerigniacum. Fil. Cuiſſiaci. Diœceſis Remenſis. Circaria Floreffia.

MOrtuo Gualtero Juminiaci & Cuiſſiaci Toparcha, Sanctimonialium congregationem, ſecùs Abbatiæ muros, adunavit Lucas, primus Abbas Cuiſſiaci, vir ſanctitatis opinione celebris, multorumque Parens Religioſorum. Præeuntem ac poſtulantem Gualteri viduam Ermengardem *de Roceio*, intra clauſtri anguſtias, cum Virginibus & Viduis accluſit, rigorem Ordinis profitentibus ſub Lucæ magiſterio. Hunc ab annis pluribus interioris vitæ ducem habuerat Ermengardis, & eo comprobante velum induit virilis animi fœmina, ſpectantibus conſanguineis, collacrymante filio Gervaſio, Gerardo patruo, & aliis inclytæ nobilitatis proceribus aſtantibus, quos rei novitas Cuiſſiacum advexerat.

Nonnullis Parthenon ſtetit annis: ſed cùm creſcenti in dies mulierum Collegio non ſufficerent ædes; in opportuniorem locum transferendas cenſuit Lucas, tùm ut commodiori Sanctimonialium vitæ conſuleret, tùm etiam ut tolleret malignantibus occaſionem deturpandæ religionis. Obtinuerat Lucas à Godefrido Caſtri Portiani * Comite villam *Gerigniaci* * in Portuenſi territorio, ſeſqui-hora à *Calvomonte*, & ad intentionem donatoris, illic Prioratum conventualem inſtituerat, ab anno 1131. Ergo Fratres ibidem Domino ſervientes ad matricem revocavit Eccleſiam, & in eorum locum ſubinduxit Moniales, quibus Præfectam conſtituit Ermengardem.

* Château Porcien.
* Gerigny.

Virtutum gloria, & vitæ regularis zelo magiſterium ſic exornavit pia & nobilis fœmina, ut in omnibus eſſet forma vivendi, cœleſtis patriæ deſiderio indeſinenter exæſtuans. Inter pſallendum tam vehementi meditationis ardeſcebat igne, ut rutilantes è corpore ſuo flammas videretur emittere. Vigiliis, orationibus, jejuniis tandem conſumpta, Maii die 12. anni 1148. pretioſis ornata monilibus, migravit ad ſponſum, & Gerigniaci ſepulta eſt. Quo fato Parthenon iſte in ſuis velut incunabulis emortuus fuerit, neſcimus. Ante annum 1199. excidiſſe innuit Charta Guillelmi Abbatis Cuiſſiaci, transferentis Rogero Domino *Roſeti* * in perpetuam hæreditatem, quidquid apud Gerigniacum poſſidebat, in pratis, terris & ſylvis, ſub annuo cenſu ſexdecim modiorum. Vide Probat. à col. DXCij. ad col. DXCV.

* Roſoy.

GERKIS-CLOOSTER.

Gerkis-Clooſter. Fil. Horti-Mariæ. Diœceſis Trajectenſis. Circaria Friſiæ.

BUvo & Gerricus fratres germani, & nobiles, germanæ pietatis inſtinctu, bina Ordinis noſtri cœnobia, virile unum, alterum muliebre, inſtituerunt. Buvo nec uxorem habens, nec liberos, * accito per nuntium Domino Elgero Abbate Horti Mariæ, & relictis ſeculi vanitatibus, omnia quæ poſſidebat, Abbati reſignavit, ut Sanctimonialium cœnobium in Præfectura Dockingæ, & Monaſterienſi diœceſi ædificaret. Anno 1242. Parthenonis ſtructuram aggreſſus Abbas, anno 1245. Eccleſiæ colophonem impoſuit, & Collegium ex nomine autoris *Buvanum* voluit appellari. Gerricus in paterna ditione de *Wigaratorp*, fratri prælucens exemplo pietatis, jam cœnobium virorum exſtruxerat, ſub Jelgeri Abbatis patrocinio adoleverat virtutibus, & à Fundatore denominationem obtinens, *Gerrici cœnobium*, Friſio idiomate *Gerkis-Clooſter* nuncupatum fuerat. Ad annum 1559. perſeveravit.

* Volperus in Chron. Friſiæ c. 32.

GERLACHSHEIM.

Gerlachſeim. Fil. Cellæ Superioris. Diœceſis. Herbipolenſis. Circaria Iveldenſis.

PRæclarus olim Virginum, nobili præſertim ſtemmate prognatarum, Parthenon Ordinis Præmonſtratenſis, ſecùs pagum cognominem, in loco amœniſſimo, non procul ab amne Tubera * conſtructus eſt ab autore incerto, anno ancipiti. Parochialem Eccleſiam ipſa monaſterialis Eccleſia præbebat incolis Gerlachshemii, adhuc noſtrâ ætate celebris, ob inſignem S. Crucis particulam ab antiquo fidelium concurſu & miraculis famoſam. Quo tempore hæreticorum hoſtiles incurſus monaſteria deprædabantur, Gerlachshemii Parthenon ab infeſtis prædonibus, injurias, bonorum vaſtationes, incendia paſſus, ſenſim regularis diſciplinæ ſenſit labaſcere fervorem. In temporali quippe ſauciatus, minutus in numero, defluxit à ſpiritu religionis, & inde arripiens occaſionem ſuccidendi cœnobii Fridericus à *Wirſ-*

* Tuber.

Digitized by Google

berg epiſcopus Herbipolenſis, illud amarâ & præcipiti manu reſecuit, totamque ejus ſubſtantiam avidiore zelo, univit menſæ epiſcopali anno 1563.

Invaſionem iſtam contra juris formas, prætermiſſo regularis medicamenti prævio tentamine, factam impugnarunt Viſitatores Ordinis, Abbates Cellenſes totis impetivere viribus, nunc Herbipolenſium æquitatem hortationibus pulſando, nunc Imperatores Rodulphum II. Ferdinandum II. Leopoldum I. ſupplicibus libellis conveniendo; à quibus repetitas pro reſtitutione monaſterii litteras impetrarunt: ſed Epiſcopi in poſſeſſione alieni fundi exultantes, eas non multùm curaverunt. Quare meliorem ſibi ſpondentes exitum Præmonſtratenſes, ſi Apoſtolicæ ſedis appellarent tribunal, anno 1699. inſtantiam promoverunt ad Petri Cathedram, quæ cauſam ad congregationem Epiſcoporum & Regularium remiſit, indeque ad Rotæ tribunal: in quo poſt diuturnam, acerrimamque partium luctam, poſt plures in favorem Ordinis editas deciſiones, monaſterium cum omnibus bonis ac juribus per tres conformes ſententias annis 1711. 1712. 1713. datas juridicè, adjudicatum eſt Ordini Præmonſtratenſi, ac Mandatum executoriale deſuper expeditum. Hoc ſolemni fretus judicio Michaël Abbas Steinfeldenſis, & generalis Viſitator Circariæ, in poſſeſſionem Parthenonis, ejuſque prædiorum immitti ſe perſonaliter curavit die 30. Aprilis 1714. quâ tamen poſſeſſione non attentâ epiſcopus Herbipolenſis, ejuſque Capitulum Cathedrale, minimè poſſeſſionem bonorum relaxarunt, ſed potiùs pro illorum applicatione menſæ epiſcopali inſtiterunt vividius apud Sanctiſſimum, confidentes per gratiam poſſe conſequi, quod per tramitem juris reportare non potuerant.

Examini intruſæ petitionis Congregatio conſtituta eſt à Cardinali Prodatario Sacri palatii; & Nuptio, Marafuſco, & Bechetto hæc provincia demandata eſt, qui auditis utriuſque partis informationibus tandem die 31. Julii 1714. Rotali ſententiæ ſtandum, eamque executioni decrevit eſſe mandandam. Quia verò individualem bonorum mentionem Rota non expreſſerat, tergiverſationis cauſam ac reſtitutionis plenariæ præceptum novis eluſit effugiis Epiſcopus. Hinc Procurator Ordinis Ignatius *Back* Abbas Belli-campi, Judicem ad partes obtinuit Hyeronimum archiepiſcopum Tarſenſem, Nuntium apoſtolicum Coloniæ reſidentem, qui ne cenſuras interponeret, amicabili congreſſu ad obedientiam adduxit Johannem Philippum liberum Baronem de *Greiffenclau* epiſcopum Herbipolis. Ergò 20. Maii 1717. Sigiſmundum Abbatem Cellæ-ſuperioris in filialis monaſterii poſſeſſionem ſolemni ritu induxit Epiſcopus, & fideli bonorum œconomiæ invigilans Abbas, excitandi monaſterii, ad vota Pontificis, materiam & ſaxa congerit, ad faſtigium, Deo dante, perducendi.

S. GERLACUS.

S. Gerlacus. Fil. Hinſbergæ. Diœceſis Ruremundenſis. Circariæ Brabantiæ.

SAncti Gerlaci Parthenon olim Leodienſis, nunc Ruremundenſis diœceſeos, à diviſione Epiſcopatuum Belgii, inter monticulos, & in amœna planitie ſitum, fertilibus agris, ſylvis cinctum & paſcuis, fluviolo *Geula* * ad jucunditatem pariter & utilitatem interfluente, irriguis, diſtat à civitate Trajectenſi, * duabus fermè leucis, media à Falckenburgenſi caſtro, quod olim Dynaſtæ, fidei Catholicæ & rerum geſtarum gloria celebres, inhabitarunt; cujus modò non niſi ſaxea quædam rudera exſtant, oppidum verò cum quibuſdam territorii illius villis, Hollandicorum Statuum ceſſit ditioni anno 1663. Sic tamen, ut ipſum cœnobium, quàm latè muri patent, horum non ſubeſſet imperio.

* La Geule.
* Maſtricht.

Eo loci S. Gerlacus lorica pœnitentiæ, & habitu Præmonſtratano indutus, longos quotidiani martyrii pridem exigebat dies; cùm vitæ durioris auſteritas, famâ prodente Eremitam, excitavit Odam, Hinſbergenſis civitatis Dominam, ut Gerlacum noſſet de conſpectu, ejuſque frueretur alloquio. Falckoburgum venit, rigorem pœnitentis admiratur, & ſuper donis gratiæ Dei in Gerlaco reſplendentibus exhilarata, terrulas quaſdam & fundos, Cellæ ipſius circumjacentes perpetuo jure, illi, illiuſque hæredibus in eodem loco, Domino famulaturis, tranſcripſit.

Frequentia ad defuncti * Gerlaci tumulum portenta ſanitatum tanta poſtmodùm edita ſunt, ut fideles Eccleſiam illic imponere, ſuo hoſpiti ſacrandam, ſtatuerint; effoſſiſque è quercu, quam pro cella incolebat anguſtiatus habitator, lapidibus, ſtruxerunt templum, & in ambitu aptavêre domunculas, quæ adventantium ſufficerent receptaculo. Goſvinus Hinſbergæ Dynaſta, & allodii Falckenburgenſis Dominus, micantes etiam in ipſo ſepulchrali pulvere Gerlaci virtutes conſpiciens, Theodoricum Hinſbergenſis cœnobii Præpoſitum impulit, ut novam illic erigeret Congregationem, tranſmitteretque è gremio ſuo ſorores, & myſtas qui ſacris operarentur in Oratorio ſuper exuviis Gerlaci, & advolantibus peregrinis cum feſtivis canticis Sacramenta adminiſtrarent.

* 1170.

Invitationibus Goſvini ultrò acquieſcens Theodoricus, Canonicorum Canoniſſarumque examen Falckoburgum trajecit an. 1201. ibique monaſterium duplex, ex ipſa *Quercu* cellam olim præbente, nuncupatum ſurrexit,

Digitized by Google

donec prævalente Sancti nomine, ab ipſo nomen aſſumpſit nuſquam mutabile. Quo præciſè anno virile defierit cœnobium, ut Virginum ſuccreſceret, ex Canonicorum defectione, fortuna, ignoratur. Fortè matris Hinſbergæ adinſtar Virginibus ſolis ceſſit, quod primario ad Virginum turmam Sponſo Jeſu adunandam, litandamve dedicatum erat ex Goſvini inſtitutione.

Varia martis, incendii, faciſcentis ætatis incommoda, imminentis Hollandici Statûs adverſans Religioni proſperitas, Præpoſituram S. Gerlaci, perennato miraculo, nunquam extinguere potuerunt. A fundamentis temporum vetuſtate caducam, innovavit ætate noſtra Franciſcus *Van Cawenberg* Præpoſitus; addidit ornatæ domui hortum elegantiſſimum, qui fructibus, floribus, vivariis mirabiliter diſcretam offert ſpectatoribus paradiſi terreſtris ſpeciem.

Jugis fons non longè à monaſterio manat, cujus aquæ S. Gerlaco quondam potum dederunt & nunc haurientibus infirmis ſanitatem, imò quandoque cæcis lumen ablutis reſtituunt. A malevolis fons ille, lapidum injectorum mole obrutus tempore ſævientis hæreſeos & Sanctorum patrocinio invidentis, quinquaginta poſt annos ſuadente Cecykio epiſcopo Ruremundenſi repertus & reparatus eſt, ipſumque ſolemni pompa Cecykius, ſtipante populo & clero, benedixit anno 1599. intercepti per ſemi-ſeculum fontis potentiam quaſi vindicans S. Gerlacus, redivivæ aquæ eam impreſſit virtutem, ut crebriora & clariora exinde miracula prodierint.

Prænobilis Parthenii ancipites adverſique caſus hiatum in documentis, & in Præpoſitorum ſerie confuſionem invexerunt. Reſtitutum ex Necrologiis elenchum ab moderno Præpoſito hîc apponimus.

SERIES PRÆPOSITORUM S. Gerlaci.

I.

BERNARDUS *ASSENDORFF.*

II.

JOANNES *DE ARENA* qui dedit duodecim magnas ceræ libras & octo *Grifones* ad præſentiam. *Griſo* autem erat monetæ ſpecies viginti florenis & totidem ſolidis æſtimata apud Leodienſes, juxta Hoffmannum; & decem florenis & ſolidis totidem, ſecundùm Cangium. Apud Bollandum ad diem 5. Januarii, fit mentio cujuſdam Eraſmi Goyæi, apud S. Gerlacum Præpoſiti circa annum 1225. & vitæ S. Gerlaci ſcriptoris.

III.

ARNOLDUS qui contulit triginta ſolidos.

IV.

BARTHOLOMÆUS *WITOUT*, vir virtuoſus, qui dedit pro Anniverſario ſuo centum & triginta florenos. Meminit Necrologium Ægidii *Saverod* Præpoſiti ad diem Auguſti quintam, ſed annum obitûs ſubticet. Incerto ordine locandum hîc adjicimus.

V.

WILLELMUS *DE OYST*, qui dedit quatuor groſſos annuatim.

VI.

HERMANNUS *DE BULCKEN*, à quo habentur quatuor vaſa ſiliginis, danda in feſto Pentecoſtes.

VII.

HENRICUS, qui pro patre Henrico, matre, & fratre Hermanno defunctis dedit caſulam. Hos in fronte poſuit Præpoſitos Æræ incertæ, ſed meo ſenſu ad primæva fundationis tempora nequaquam reducibiles. Ea enim ætate necdum proprietatis inoleverat vitium, quale ſapiunt fundationes iſtæ, & præſentiæ manuales à Præpoſitis inductæ.

VIII.

WILLELMUS anno 1279. & 1287. regebat Præpoſituram, ejuſque temporibus Reliquiæ S. Gerlaci tranſlatæ, honorificentiùs locatæ ſunt.

IX.

GUILLELMUS ex Canonico Averbodienſi factus Præpoſitus ad S. Gerlacum, florebat anno 1304.

X.

GODEFRIDUS ex eodem monaſterio aſſumptus vivebat anno 1314.

XI.

NICOLAUS Profeſſus Hambornenſis, ad Præpoſituram S. Gerlaci ſublectus, ad Fuſſenichenſem poſtulatus migravit anno 1325.

XII.

HENRICUS *DE AQUIS*, Canonicus de Bello-reditu.

XIII.

HENRICUS *CREIT*, cujus meminit Obituarium Steinfeldenſe ad diem 8. Julii.

XIV.

THEODORICUS *KNEHART*, agebat in vivis anno 1383.

XV.

RINKARDUS Steinfeldenſis Canonicus, obiit

8. Maii circa annum 1419. Anno 1417. Chriſtianus Abbas Steinfeldenſis, ex præcepto Petri Abbatis Præmonſtrati, ad S. Gerlacum ſe contulit, & Annam *Kintzweiller* Canoniſſam, Trajecti exiſtentem, ad Capitularem aulam comparere jubet, ut de gravaminibus audiatur & rationem fugæ reddat. Paruit profuga & querimonias adversùs Præpoſitum coram delegato Judice inſtituit. Repoſuit ille ad juſtificationem ſuam. Denique Chriſtianus utrique parti indulgentiam ſuadens & charitatem amicabili compoſitione concordiam reſarcivit.

XVI.

EDMUNDUS.

XVII.

HERMANNUS *BLYOFF*, ab anno 1465. præfuit & anno 1480. Viſitationem canonicam ab Abbate Steinfeldenſi accepit, jejunia, abſtinentiam, clauſuram & Statutorum obſervantiam, quæ nonnihil in Parthenio labefactata erant, ad priſtinum revocavit vigorem.

XVIII.

OLIVERIUS *DE ASPE* confirmationem ab Abbate Præmonſtrati obtinuit & Mathiæ Abbati Kneckſtedenſi id ſibi juris arrogare volenti, reſpondet, prædeceſſorem Mathiæ à Præpoſito San-Gerlaci confirmatum, talia non præſumpſiſſe, nec à ſucceſſore ejus præſumenda. Anno 1512. reſignavit Oliverius.

XIX.

HENRICUS *ENGELEN DE ELLENTZ*, Steinfeldenſis, ex Priore Niderehano, electus Præpoſitus S. Gerlaci, diſciplinam diffluere paſſus, emendatus eſt à Godefrido Abbate Steinfeldenſi, Viſitatore à Generali ſubmiſſo, ut reformationem & clauſuram reſtitueret. Eidem negotio inſtitit Amatus de Fonte, Abbas Cameræ Fontis, Weſtphaliæ Viſitator deputatus. Perfecit illud Capitulum generale anni 1519. & ſpeciali mandato curam Parthenii commiſit Abbati Steinfeldiæ, cui de providendo ſucceſſore Præpoſito de gremio Steinfeldenſi, injuncta eſt ſollicitudo. Cum verò Nobiles laici reformationem magnis conatibus convellere ſatagerent, Carolum V. Imperatorem, Regem Hiſpaniæ, & Falckenburgenſis territorii Dominum adiit Henricus *Engelen* anno 1522. & ſuæ electionis ac reformationis ſtabilitæ jura impetravit à Cæſare comprobari. 24. Octobris 1523. in fata conceſſit Henricus.

XX.

HENRICUS *DE WEVER* Steinfeldenſis ex Priore Reichſteinenſi, Præpoſitus S. Gerlaci deſignatus eſt, poſtquam Gerardus *Thurn* electionem de ſe factam recuſaſſet. Anno 1551. 28. Junii regimen laudabile cum morte commutavit.

XXI.

ÆGIDIUS *BRUEL DE MONJOIE* Steinfeldenſis, ex Paſtore Werchenſi, Præpoſitus, quamvis reluctans creatus eſt. Quatuor annis præfuit utiliter & ad patres abiit 14. Octobris 1555.

XXII.

JOANNES *VANDER PORTEN* Hambornenſis & Paſtor in *Weda*, à Virginibus viginti & una electus eſt. A Philippo II. Hiſpaniarum Rege & Falckoburgi Domino protectorias obtinuit litteras 19. Novembris 1570. pro reformationis inductæ manutenentia. Ducis Albanenſis Flandriæ Proregis deffenſionem contra militum incurſiones, exactiones indebitas ſub Regii nominis obtentu petitas, imploravit, impetravitque ſedulus monaſterii tutor, in quo triginta ſeptem Virgines primæ nobilitatis, Deo ſub arcta diſciplina militabant. Ab æmulis & à commiſſariis tandiù agitatus fuit Joannes, ut judicio Capituli generalis fuerit exauctoratus anno 1575. Hambornæ privatus obiit 1577.

XXIII.

ERASMUS *GHOYEZ* Belli-reditûs Canonicus, S. Gerlaci Vitam notis illuſtratam, edidit Trajecti, quam Bollandus ad 30. Maii in Sanctorum actis inſeruit. Parthenium Naſſovio bello dirutum & incineratum anno 1575. paulatim reſtituit Eraſmus, & diſperſas revocavit Virgines, 5. Julii 1612. naturæ conceſſit.

XXIV.

LAMBERTUS *WOOT* Leſſienſis Canonicus, 10. Julii coram Notario & teſtibus, ſub certis conditionibus & juramento obtruſo, à quo abſolutus eſt à D. Præmonſtrati, ut potè diſciplinæ & Ordini contrario, electus eſt. Anno 1628. ab Abbate Scheidenſi, Canoniſſis impoſita & præſcripta eſt obſervatio Statutorum à Capitulo generali ad reformationem Ordinis noviter evulgatorum. Anno ſequenti Abbas Floreffienſis ex commiſſione Viſitationem inſtituit, de eorumdem Statutorum executione inquiſiturus. Anno 1632. obiit Lambertus.

XXV.

JOANNES *FRAISINE* Canonicus Præmonſtrati & antehac Abbas Wezalienſis, ab Hollandis hoc nomine captus, & anno integro ſquallore carceris afflictus, ut primùm libertati redditus eſt per interpoſitionem Abbatis Præmonſtrati, eodem procurante Præpoſitus S. Gerlaci renuntiatus fuit. Eo regente ſub annum 1655. pars magna cœnobii fortuito conflagravit incendio. Bellum poſtea inter Hol-

Digitized by Google

landiæ Status & Catholicum Regem efferbuit, quo ſtante, ne in manus inimicorum rursùs incideret, exilio ſeipſum proſcripſit Joannes, & Præmonſtrati finem vivendi fecit 17. Maii 1660. ubi naſcendi in Religione initium fecerat.

XXVI.

Cleophas *Kegel* Floreffienſis Canonicus, tertio ab adita poſſeſſione anno, puta 1663. facta eſt repartitio, in qua Rex & Catholici Status, notabilem territorii Falckoburgenſis & aliorum dominiorum partem unitis Hollandiæ Statibus, ſic exigente injuria temporum, cedere debuerunt; bina tamen cœnobia Rodenſe Canonicorum regularium, in agro Limburgenſi ſitum, & hoc S. Gerlaci, ex funiculo diſtributionis pro parte Hollandorum à quibus penſabantur, exempta ſunt, labore, expenſis & periculis utriuſque monaſterii Prælatorum, nec non interceſſione illuſtris viraginis Agnetis *Von Hoen* Prioriſſæ, ejuſque conſanguineorum, patriæ procerum, interpoſitionibus. Magna ex hac occaſione debita contraxit S. Gerlaci Parthenium, quæ tractu temporis, per œconomicam adminiſtrationem redemerunt ſequiores Præpoſiti. Anno 1670. ſedente Capitulo generali, Cleophas Præpoſituram exuit. Ab hinc Canoniſſæ apud S. Sedem inſtantiùs ſupplicarunt, ut extincta Præpoſiti dignitate, monaſterio alioqui gravato ære, diſpendioſa, Priorem amovibilem dignaretur ſubrogare; ſed antequam voti forent compotes, ad electionem, jubente Vicario generali Abbate Steinfeldiæ, proceſſum eſt, & 11. Decembris in Præpoſitum fuit aſſumptus.

XXVII.

Joannes Maternus, Canonicus Belli-reditûs, qui 11. Octobris 1672. è vivis abiit. Ab ejus morte ſopitam inſtantiam reſumpſerunt Canoniſſæ, & ne ad electionem adigerentur autoritate Ordinis, Priorem lite pendente ab Internuntio Bruxellenſi impetrarunt, qui ſpiritualibus intenderet.

XXVIII.

P. Gerardum *Van der-Elst*. Hic Grimbergæ Prioris munere tùm defungebatur, per aliquot menſes ſubſtitit ad S. Gerlacum, ſed ad Steinfeldenſis Abbatis inſtantias & rationes, ad conſilium ſaniùs redierunt Canoniſſæ, & in Præpoſitum elegerunt anno 1674.

XXIX.

Bartholomæum *Vanden-Stein*, Canonicum Belli-reditûs, qui ne incertis Virginum ſtudiis Prælaturæ ſortem permitteret denuò, in Coadjutorem ſibi elegit P. Franciſcum *Van-Cawenberg* Collegii Lovanienſis Præſidem, & Canonicum Heyliſſemii, ab Abbate Præmonſtrati 28. Julii 1700. in Coadjutoria confirmatum pro jure veteri & acquiſito primæ Ordinis ſedi.

XXX.

Franciscus *Van-Cawenberg* 17. Julii 1701. Præpoſituram adeptus, in poſſeſſionem immittitur à Præſidibus Georgio Tongerloenſi, Waltero Hilleshemii, eiſque adſtantibus Alexandro Belli-reditûs, & Petro Leffiæ Abbatibus. Novum ex integro monaſterium conſtruxit, templum ſtruendum meditabatur, ſed per mortem ad templum ſanctum quod eſt in Jeruſalem, evocatus eſt 28. Feb. 1718.

XXXI.

Franciscus *Van-Pelt* Canonicus Hilleſheimenſis Paſtor in *Sandein* electus 27. Martii 1718. Præſide Abbate Steinfeldenſi Vicario generali.

SERIES MAGISTRARUM.

I.

Ida de *Kurttenbach*.

II.

Mechtildis de *Hulssberg*.

III.

Gertrudis de *Baesbeck*.

IV.

Aleidis de *Houthem*.

V.

Basilia florebat anno 1208.

VI.

Catharina de *Vueren* regebat anno 1363.

VII.

Catharina de *Rive* anno 1375.

VIII.

Mechtildis de *Eller* moritur an. 1402.

IX.

Margaretha *Vander* obiit anno 1465.

X.

Isabella de *Zevell* fatis functa an. 1587.

XI.

Margaretha de *Fossfroul* præfuit feliciter & diù, obiitque anno 1655.

XII.

Agnes *Hoen de Cartils* moritur anno 1680.

Digitized by Google

XIII.

MARGARETHA D'*OBBELSTEIN* obiit anno 1683.

XIV.

JOANNA SOPHIA ab *EYCK*, obiit an. 1707.

XV.

SIBILLA MAGDALENA à *RIEKELT* denata anno 1721.

XVI.

S. F. DE *RAVENSCOTT*

PASTORATUS.

Unicus eſt in *Oirsbeck* territorii Hiſpanici villa, tribus à San-Gerlaco diſſita leucis. Hunc Paſtoratum Walramus, Toparcha Falckoburgi, cum jure patronatûs contulit uniendum cœnobio S. Gerlaci anno 1273. unionem admiſit & fecit Engelbertus de *Iſenbruck* archidiaconus Leodienſis hoc Diplomate.

» Engelbertus de *Iſenbruck* Dei gratiâ archidiaconus Leodienſis, Presbytero de *Merſen* ſalutem in Domino.

» Cùm Walramus nobilis Dominus de *Falkenburgh* ac de *Monjoye*, jus patronatûs Eccleſiæ de *Oirsbeck*, quod ſuæ collationi ad præſens dignoſcitur pertinere religioſis perſonis, Præpoſito, Prioriſſæ ac Conventui S. Gerlaci, purè propter Deum, ac remedium pecaminum ſuorum, parentum, antecedentium contulerit, vobis mandamus quatenùs tribus diebus ſolemnibus ac feſtivis publicè nuntietis, ut ſi aliquis ſua viderit intereſſe de collatione juris patronatûs, ac inveſtituræ dictæ Eccleſiæ, ipſum citetis peremptoriè coram nobis Leodii ad craſtinum poſt Octavam Trinitatis. Datum anno Domini 1273. in die Pentecoſtes.

Anno eodem vita perfuncto Arnoldo de *Haren*, poſſeſſore Parochiæ in *Oirsbeck*, Engelbertus Archidiaconus ad præſentationem Præpoſiti & Conventûs S. Gerlaci, Paſtorem inſtituit *Thibodonem Canonicum Eccleſiæ S. Gerlaci*, & ab iſto ad ætatem noſtram Parochia iſta à regularibus Canonicis conſuevit adminiſtrari.

Hinc patet uno à S. Gerlaci deceſſu ſeculo, jam Sanctorum fuiſſe adſcriptum faſtis B. Gerlacum. Patet etiam duplicem eo tempore extitiſſe Conventum, horum alteri præerat Præpoſitus Canonicos ſub ſe habens, ibidem profeſſos; alteri præficiebatur Prioriſſa.

SACRÆ RELIQUIÆ.

S. Gerlaci corpus. Illud primo in inferiore templi parte fuerat conditum. At cùm non longè præterfluens Geulæ fluviolus, alveum egreſſus ſuum, ad Eccleſiam & Gerlaci ſepulchrum exundaret, venerabiles ejus Reliquias in paluſtri terra madentes, & nonnihil ex remiſſo cultu neglectas, tranſtulit anno 1250. Joannes Præpoſitus Hinſbergenſis, ex viſu mirabili ad id incitatus. Tumbam admodùm operoſam, opere arcuato præcepit fieri, & Beati oſſa, clero populoque ſpectante illic decenter compoſuit, ſolo capite avulſo, quod in Herma argentea ad peregrinorum devotionem aſſervatur, & crure accluſo in theca.

Particula S. Crucis, quam S. Gerlacus Jeroſolima redux geſtabat in pectore pendulam, & miraculorum à ſuo reditu plerorumque operatricem, ſicut in ejus actis legitur.

Capſula major, in qua recluduntur oſſa duo SS. Innocentium. Dens S. Chriſtophori & aliorum SS. Reliquiæ.

Capſula minor continens particulas de S. Mathia Apoſtolo, de SS. Martyribus Thebæis, de S. Martino epiſcopo, &c.

Caput S. Juſtinæ V. & M. Os & dens S. Laurentii.

Tibia S. Siardi, & os S. Friderici Abbatum, quæ dederunt Sereniſſimi Belgarum Principes, Albertus & Iſabella.

SS. GERVASII ET PROTHASII
de Alba-Petra Parthenon.

Alba-Petra. Fil. S. Gilberti. Diœceſis Claromontenſis. Circaria Arverniæ.

IN vico Arverniæ & Claromontana diœceſi, binis à Novem fontium Abbatia leucis, loco qui *Schola* dicitur, S. Gilbertus ex potenti milite ſeculi, humillimus miles Chriſti, ad Petronillæ piiſſimæ conjugis inſtantiam, ſuadente Ornifio *Dei-loci* Archimandritâ, Prioratum ſub SS. Gervaſii & Prothaſii tutela, ad uxoris & filiæ Pontiæ receſſum fundavit anno circiter 1150. iſque ſub *Alba-petræ* nuncupatione, vulgò d'*Aubeterre*, audiit.

In hoc Parthenone Petronillam præfecit Magiſtram Ornifius, quæ ea probitate & ſuavitate morum præfuit, ut Nobiles quaſque à mundi illecebris revocaret, alliceretque ad ſanctioris vitæ inſtitutum. Plena bonis operibus, & multarum Virginum mater obiit 3. Julii, & in Navi Eccleſiæ ad lævam tumulata, variis poſt mortem curationum prodigiis refulſit.

Pontia, Sanctiſſimæ matris proles non degener, in vacantis Præfecturæ ſortem Sororum ſuffragio adlecta, virtutem parentis in ſe recapitulavit, & in Sanctarum faſtis poſt mortem conſcripta eſt.

In

Digitized by Google

In Prioratum ſimplicem abiit *Alba-petra* Parthenon. Quo anno paſſus ſit hunc occaſum, ex domeſticis non elicitur documentis. Forſan gallicana clades indicta Monialibus, ſuo turbine illum unà cum aliis abſorbuit.

GERUSIUM.

Geruſium. Fil. Siloë Diœceſis Paſſaviens. Circaria Bavariæ.

GEruſium, ſub patrocinio B. M. Virginis natæ, cœnobium, in inferiore ſitum Auſtria, & Diœceſi Paſſavienſi, Fundatores habuit Eckbertum & Ulricum filium ejus, Comites de *Perneck*; promotores Cunradum Epiſcopum Paſſaviæ, & Henricum Auſtriæ Ducem. Quo præcisè anno, hoc pietatis opus, conſociali charitate ediderint, ambigitur. Ultra annum 1159. porrigere prohibet Bucelinus, qui anno eodem ad Saliſburgi Cathedram Cunradum migraſſe aſſerit. Godeſcalco Siloenſi Abbati, viro ſua ætate famoſo, ſtructum ſubdiderunt monaſterium Fundatores, ut qui religione præcipuus erat, illic religionem implantaret, & jure paterno moderaretur. Deſideriis Comitum & Epiſcopi precibus inclinans voluntatem Godeſcalcus, per ſe primò Geruſium informavit diſciplinâ Ordinis, tùm coloniæ ſecum advectæ, ducem præfecit Mandrevinum, cui nomen & dignitatem Præpoſiti ab origine contulit. Sub eodem titulo audiit ſucceſſor ejus, quo deſinente, ad Abbatialem prærogativam Patres Capituli generalis ſublimavere Geruſium, quæ ad poſteros derivata hodie perſeverat.

Priorum temporum notitiam ſuſtulit Huſſitica devaſtatio, & de geminatis incendiis, una tantùm Friderici II. tabula incolumis ſubducta eſt. Hinc tumultuario ordine ex Necrologiis deprompta Abbatum ſeries, nullo hiſtorico aut chronologico caractere picta ſubjicitur. Illorum primus

I.

MANDREVINUS Siloënſis Abbatiæ alumnus, de ſolo nomine notus, & de Magiſtri ſui Godeſcalci electione commendabilis.

II.

THILMANNUS in quo deſiiſſe ferunt Præpoſiti nomen.

III.

PAULUS Abbatum primus.

IV.

DIETHMARUS.

V.

FRIDERICUS.

VI.

PETRUS.

VII.

JOANNES.

VIII.

FLORIANUS.

IX.

UDALRICUS.

X.

JOANNES II.

XI.

ARNOLDUS.

XII.

CONRADUS.

XIII.

HERMANNUS.

XIV.

GERARDUS.

XV.

WILHELMUS.

XVI.

BERNARDUS.

XVII.

JOANNES III.

XVIII.

THILMANNUS II.

XIX.

GUILLELMUS.

XX.

JOANNES IV.

XXI.

FRIDERICUS II.

XXII.

OSWALDUS.

XXIII.

WENCESLAUS.

XXIV.

VINCENTIUS.

XXV.

THILMANNUS III.

Digitized by Google

XXVI.

PAULUS.

XXVII.

EBERHARDUS.

XXVIII.

BALTHAZAR.

XXIX.

GREGORIUS.

XXX.

URBANUS *CÆSAR*.

XXXI.

LONGINUS *HABERTER*.

XXXII.

JOANNES *BETERUS*, ſub ipſo, & ipſo proteſtante ac opponente, ab Paternitate ejus & ab Ordine avulſus eſt Parthenon Portæ-Cæli in urbe Viennenſi ſitus, & per Cardinalem Gleſelium epiſcopum Viennenſem, formâ juris ſpretâ, datus eſt Canoniſſis regularibus S. Auguſtini anno 1605. cum quibus mutato habitu, aut ad nutum retento, Virginibus noſtris licitum fuit convivere.

XXXIII.

BENEDICTUS *LACHENIUS* anno 1627. in poſſeſſionem Abbatiæ à prima rebellione Bohemica anni 1619. exuſtæ, & per annos octo deſertæ, inductus eſt. Paupertate monaſterii omni ex parte miſerrimi, & ære alieno ſupra triginta millia florenorum gravati, deterritus, de deſerendo monaſterio & regreſſu ad Strahovienſem ſuæ profeſſionis locum, meditans, mirabili, ut aiunt, adventu capreoli ſylveſtris, è nemore vicino erumpentis, & ad genua Prælati ſe demittentis, à propoſito fugæ reſilit, & confortatus pro redemptione cœnobii onerumque reluitione adlaboravit generosè & utiliter. Tam ſubita inſpiratio, tam proſper & promptus exitus inſtar miraculi ſuſpenſos tenuit animos ſpectatorum, atque ut memoriam illius ſuis traderet poſteris, cornua capreoli in archivo depoſita aſſervarunt, & rei totius hiſtoriam conſecraverunt litteris.

XXXIV.

PETRUS *HERKART*.

XXXV.

JOANNES *WESTHANS*.

XXXVI.

FRIDERICUS *URTICA*.

XXXVII.

ENGELBERTUS *HOFFMEYR*.

XXXVIII.

MICHAEL *VALNER* electus 6. Februarii 1713. hodie triginta duobus præeſt Canonicis.

PATERNITAS.

Jus Paternitatis exercet in Pernecenſe monaſterium. Exercebat olim in Parthenonem Portæ-Cæli Viennenſis civitatis, modò ab Ordine avulſum.

PASTORATUS.

Parochia Monaſterialis.	*Diœces. Paſſavienſis.*
Droſendorff cum filiali *Erbenſtein.*	
Kirchjapons, cum Capella de *Eudweis.*	
Blumau cum filiali *Nondorff.*	
Kirchberg.	
Weickersſchlag.	
Trasting cum Capella.	*Olomuc. Diœces.*
Kanzein.	

Vide Probat. à col. DXCV. ad col. DXCVIJ.

GHINES.

Ghines. Fil. Alnevick. Diœceſis Dunelmenſis. Circaria Angliæ.

HUnc Parthenonem ex litteris Gervaſii deteximus, Anglicanis ignotum, aut prætermiſſum indicibus, & nulli Ordinis catalogo adſcriptum. In agro Northumbrenſi, & in Dunelmenſi epiſcopatu, ſub Paternitate Alnevikii, ſumpſit originem, ante Gervaſii tempora, ſubindeque ſeculo XII. cadente. Vidua quædam de morte mariti ſui, & de jactura totius domeſticæ ſubſtantiæ, confecta mœrore, ad eum Parthenonem, velut in azilum, ſe receperat, & illic viduitatis annos, per Religionis votum Chriſto deſponſata, deſiderabat tranſigere. Abbas Alnevick, Vicarius generalis Angliæ, ſuper hoc diſpenſationem à Gervaſio requiſivit; quam benevolè conceſſit ſupplici viduæ, ut Deo jam annoſa immolaret ſacrificium veſpertinum.

Sacræ antiq. Monum p. 63.

Rarum ſanè, & uſque modò inauditum in Ordine diſpenſationis genus; cùm à primis Norbertini inſtituti crepundiis, viduis ac virginibus perinde licuerit, nullâ intercedente diſpenſatione, ad Chriſti accedere ſervitutem. Teſtes ſunt Agnes Comitiſſa Branenſis; Ermengardis de Roceïo, Gualteri Juminiaci toparchæ relicta mulier; Petronilla Gilberti Militis uxor, & aliæ, quas paſſim aut ejurato, de conjugum aſſenſu, connubio, aut ſolutis per viri matrimonii vinculis, legimus Religionis jugo ſuppoſuiſſe humeros.

Digitized by Google

SANCTUS GILBERTUS, *aliàs Novem-Fontes.*

S. Gilbertus. Fil. Dei-Loci. Diœceſis Claromontana, Circaria Alverniæ.

A Fundatore ſuo Gilberto, nomen accepit hæc Abbatia, quæ ab origine *Novem-Fontium* appellationem, ex ſcaturientibus ibidem aquis, obtinuerat. Anno 1150. poſt ædificatum Albæ-petræ Parthenonem, in quo Petronilla pios agebat cum ſodalibus dies, Gilbertus ex potenti milite ſeculi humillimus Chriſti miles, æmulatus ſanctæ conjugis vitam, ſibi quoque ſtruxit monaſterium, in Archipreſbyteratu Limaniæ, & in Parochia S. Deſiderii ſecùs rivulum *Andelot*, una à S. Portiani * civitate hora, illudque patrimonialibus fundis dotavit. Approbante & pias Fundatoris largitiones moderante Stephano epiſcopo Claromontenſi. Ad domum inſtructam officinis, advocavit Gilbertus Canonicos Dei-loci, quibuſcum ſociali Religionis vinculo junctus, ad ima quæque ſe devovebat. Sed præter ſpem, communi Fratrum ſuffragio, non tam electus, quam raptus eſt ad regimen adunatæ Congregationis. Suppoſuit humeros oneri vir humilis, & Prælaturam per biennium tot virtutibus exornavit, tot illuſtravit curationum portentis, ut vivens proclamaretur Sanctus. Mortui cineres nec virtute, nec potentiâ minores, vivum poſt fata renuntiant, & ad ejus tumulum advolatæ plebes mira experiuntur in deſperatis morbis ſolatia. Illius feſtum 16. Maii recolit Eccleſia.

* S. Pourcain.

I.

GILBERTUS anno 1152. ad ſuperos evectus, ſucceſſorem habuit

II.

GODEFRIDUM Priorem, cujus geſta ad deceſſoris ſui normam exemplata, invidit poſteritati incurioſa antiquitas. Anno 1158. ſarcinam abjecit.

III.

PETRUS anno 1159. corpus S. Gilberti, quod in cœmeterio Xenodochii pauperum ab eo exſtructi, jacebat, prodigiis micans diurnis, tranſtulit in Eccleſiam propè Chorum, Septentrionem versùs, & in tumulo lapideo columnis quatuor impoſito, honorificè collocavit.

IV.

JOANNES anno 1188.

V.

STEPHANUS tumulatus in Capitulo, ſed ſine notis chronologicis.

VI.

B.... vixit ab anno 1213. ad 1233.

VII.

PONTIUS memoratur 4. Nonas Januarii 1253.

VIII.

ARNULPHUS cujus litteræ extant cum Odone filio Ducis Burgundiæ Domino Borbonii, & Mathilde uxore ejus, anno 1259.

IX.

GERALDUS DE *UZENDA* anno 1280.

X.

PETRUS DE *MONTEMUNDO*, facit commutationem cum Ivone Abbate Cluniaci 1281. vivebat adhuc anno 1286.

XI.

HUGO DE *MARDONIA* anno 1314. Executor teſtamenti Beraudi de Mercorio nominatur. Obiit anno 1324.

XII.

JOHANNES DE *RAZELLA* florebat annis 1325. 1328. 1339.

XIII

GUILLELMUS anno 1350.

XIV.

JOHANNES *BOIROLLY*; anno 1384. à Franciſco Gratianopolitano epiſcopo, Papæ Camerario, Commiſſarium obtinet Pontium de *Crotis* Canonicum Anicienſem, ad publicationem Bullæ quam Johannes Abbas impetrarat contra detentores bonorum S. Gilberti. Tranſigit cum Abbate Montis-Petroſi * anno 1386. Occumbit anno 1400.

* Montpeyroux.

XV.

JOANNES *CHAPUS* electus 11. Februarii 1400. confirmatur à Patre Abbate Præſide electionis Nicolao. Anno 1424. in vivis agebat. Mors ejus 14. Kal. Novembris conſignatur.

XVI.

HUMBERTUS DE *CHAREIL* anno 1446.

XVII.

GUILLELMUS DE *S. AVIT* anno 1499. Executor Bullæ apoſtolicæ fuit Alexandri VI.

Digitized by Google

XVIII.

FRANCISCUS DE *S. AVIT* 1536.

XIX.

GILBERTUS *BATARD* 1552.

XX.

CLAUDIUS DE *PREVOST* 1638.

XXI.

JACOBUS *DU CROC* Præpoſitus Eccleſiæ Claromontenſis & Vicarius generalis 1651.

XXII.

LUDOVICUS *ARCHON* Doctor Sorbonicus, Capellanus Regis ordinarius, obiit Ricomagi 24. Februarii 1717.

XXIII.

FRANCISCUS *ROUSSEL LE TILIT* 6. Novembris 1717. Regiâ ſchedâ nominatus Abbas.

PATERNITAS.

Paterno jure præerat Parthenoni Albæ-Petri, nunc eodem jure præeſt Abbatiæ S. Andreæ Claromontani.

PASTORATUS.

S. Deſiderii. *S. Didier.*
Montiniacum. *Montigny.*
Nenglise.

BENEFICIA SIMPLICIA.

Albæ-terræ. *D'Aubeterre.*

La Sercy, quod modò poſſidet non nemo Canonicus regularis Sanctæ Genovefæ.

Moladier, occupatum à PP. Minimis Molinenſibus, qui ratione juris patronatûs quotannis monaſterio S. Gilberti præſtare tenentur cadum Thriſſarum borealium, ex Senatûs-conſulto.

Capella ſub invocatione S. Abdonis in *Braville*, ex beneficio Borboniorum Principum, cum pertinentiis & Dynaſtia.

SACRA PIGNORA.

Corpus S. Gilberti accluſum theca repoſita in ara principe.

Mandibula ejuſdem S. Gilberti ſeorſim expoſita religioſo peregrinorum undique accurentium cultui.

Os notabile S. Majoli.

Vide Probat. col. DXCVIIJ.

GLORIA-DEI.

Gloria Dei. Fil. Gratiæ-Dei. Diœceſis Magdeburgenſis. Circaria Saxoniæ.

IN diœceſi & agro Magdeburgenſi fundata fuit Præpoſitura *Gloria-Dei*, Henrico monaſterium *Gratiæ-Dei* tùm adminiſtrante, anno circiter 1145. Primos in conditum monaſterium Canonicos de Eccleſiæ ſuæ gremio trajecit Henricus; Paternitatem inde acquiſivit in hanc tertiam ſuæ fœcunditatis prolem *Gratiam-Dei*. Sic porrò binæ filiales Eccleſiæ Litzeka & *Gloria Dei* erant locatæ in ſolo Magdeburgico, ut triangulum cùm matre ſua *Gratiâ-Dei* efformarent, ab urbe Magdeburgenſi ſpatio penè æquali ſeparatæ, & tredecim milliaribus. In Catalogis Cœnobiorum editis à Layruelio, Pagio, & Pratano non occurrit hæc Præpoſitura. Immò in mſſ. ſyllabis ſeculi XIV. non legitur. Ab oblivione vindicaverunt illam Leveteldius & Beckmannus, ejuſque ſitum, ac patrium nomen *Lorf*, poſteris tranſmiſerunt. Ætate Buſchii non extabat ampliùs, ſoliſque ruderibus vix cognoſcibilem eſſe Præpoſituram Beckmannus aſſerit, dudùm in lapidum acervum reductam.

GODSTAT, *aliàs* LOCUS-DEI.

Godſtat. Fil. Lacûs-jurenſis. Diœceſis Lauſanenſis. Circaria Burgundiæ.

IN pago Bernenſi, unâ & ſeſqui horâ à Biella oppido, plus minùs, ad ripam fluminis Arolæ (*l'Aar*) Comites Novi-caſtri (*Neufchatel*) Abbatiam Loci-Dei, germanico idiomate *Godſtat*, fundaverunt anno 1247. & ex Lacu Jurenſi advexerunt Canonicos, raræ tùm pietatis, tùm doctrinæ famâ rutilantes. Qualem ex matre ebiberant ſpiritum, talem in filiali propagarunt Eccleſia inſer. i ramuſculi; eaque charitatis forma inter matrem & filiam, imò & inter agri Bernenſis & Neo-caſtri monaſteria diverſorum Ordinum, ut ſingulis annis Biellam confluerent Abbates de religione tractaturi, & pro Fratribus defunctis oblaturi victimam piacularem. Sacro hoc fœdere juncta monaſteria, religionem excolebant, dùm irreligionis femina Lauſanenſem ſubierunt epiſcopatum, & Bernam ſuſcitarunt ad defectionem. Anno 1528. tumultuante paſſim hæreſi, & populo in varia ſciſſo ſtudia, pax per incertos diſcordiæ fluctuans meatus, jamque ad inteſtina bella prorumpere parata plebs, ut ſiſteretur, indictus à Senatu Bernenſi congreſſus ad diem 7. Januarii. Judices conſtituit, quos inter ſedit Abbas Loci-Dei Conradus Schilling. Horum arbitrio quæſtionem ſuâ naturâ non ambiguam, ſed opinionum contradictione difficilem, permiſit dirimendam; num ſcilicet ſtandum antiquæ religionis dogmatibus, an novis eſſet adhærendum? Periculoſo examini, ad quod laicos Senatus advocarat, obſtiterunt epiſcopi Lauſanenſis, Syonæus, & Curienſis.

Sed ſpretâ Epiſcoporum interceſſione, per dies 19. in Eccleſia Franciſcanorum ventilata fuit magno animorum æſtu controverſia, & pro more negotiorum fidei quæ à laïcis Judicibus pertractantur, cauſâ ſuâ fides cecidit, & ſoli vindices fidei avitæ abbas Godeſtadienſis, & Nicolaus *Brieſſer* Decanus S. Petri Baſileenſis, pro aris decertantes, integri receſſerunt de ſtadio pugiles. Fatali judicio arrecta hæreſis caput extulit, & in Dei-loci Abbatiam hoſtiliter irruens turba Ruſticorum, à decimarum cenſuumque ſolutione liberam ſe jactans in vim libertatis Evangelicæ, monaſterium ſpoliavit. Abbas apud Bernenſem Senatum conqueſtus de illato ſibi damno, poſtulavit ſatisfactionem. Præſtitit completam, teſte Stellero, cui in hac parte credimus; ſed neutiquam aſſentimur dicenti Abbatem Godſtadienſem ad Zuinglianæ ſectæ partes toto iiſſe affectu, & ſuo comprobaſſe calculo. Quis enim vel minimùm ſuſpicabitur hominem apoſtatam, patronum & fautorem hæreſis fuiſſe ab hæreticis expilatum? aut quâ fronte conquereretur Senatui de ſubtractis proventibus & cenſibus negatis, quos ad reſecandorum è republica Religioſorum ſuſtentationem ſuperfluos opinando judicaſſet? demùm quâ temeritate direptus & nudatus Abbas, ad Bellelagienſes immotos in fide, quæſiſſet perfugium, ſi ipſe fregiſſet fidem? Nec quidquam evincit injuncta prædonibus damni refuſio, cùm quòd ſine approbatione Senatûs, Ruſtici autoritate propriâ monaſterium ſpoliarant, nec decebat naſcentem ſectam, ſub omine & præconio Evangelicæ veritatis, ut aïebant, tolerare furentem contra Evangelii præcepta; tùm quod religionem armis & latrociniis cogere iniquum videbatur Senatui necdum aſſueto deliramentis omnibus hæreſcos. Sed ſenſim ſcrupulo pietatis & juſtitiæ depoſito, ſub larva religionis, in ſacra quælibet ſævitum eſt, omniaque Bernenſis agri cœnobia, quæ erroribus nomen dare renuerant, vaſtavit Senatus, & addixit fiſco. Et hunc habuit finem Locus-Dei anno 1530.

Quantum ex Ballivo de *Godſtat* accipere licuit de Abbatum Nomenclatura, hîc apponimus, eo quo dedit ordine, ſi tamen ordo eſt.

Krebs.
Tſalckli.
Sinner.
Friſchheritz.
Willading.
Buecher.

Prælatorum verò ultimus extitit Conradus *Schilling* qui fidei Judex ſedebat in colloquio Bernenſi anno 1528.

Has verò parochiales Eccleſias Locus-Dei ſibi unitus poſſidebat.

Arch. } In Solodorenſi agro.
Selzach. }
Kapeſen.
Leuſelen.
Egerten.
Sutz.
Nidau, ubi inſigne perfugium Conradus *Schilling* ædificaverat etiamnum hodie ſuo ſtemmate in fronte ſculpto micans.

GORZE.

Gorze. Fil. Præmonſtr. Diœceſis Carleolenſis. Circaria Angliæ Borealis.

IN Carleolenſi epiſcopatu, intra fines Comitatûs Cumberlandiæ, & in Scotiæ confiniis, erecta eſt hæc Abbatia, quam à Pagio ignoratam, ad trium mſſ. Indicum fidem reſtituimus.

GOTTESWAN.

Gotteſwan. Diœceſis Caminenſis. Circaria Sclavoniæ.

HOc cœnobium à Pagio præteritum reponit Layruelius cum mſſ. Uſpergæ & Oſterhovii catalogis, in diœceſi Caminenſi, & in Circaria Sclavoniæ.

GRABA.

Graba. Fil. Lucæ. Diœceſis Vaciens. Circaria Hungariæ.

CIrca ſitum Grabæ variant Indices Ordinis. Layruelius cum Oſterhovienſi & Urſpergenſi MSS. intra fines epiſcopatûs Vacienſis Grabam locat. Pagius ſub Strigonienſi diœceſi reponit & ipſi aſtipulatur Catalogus, ad me per R. D. Robertum Sancium Abbatem Gradicii ſecùs Olomucum, tranſmiſſus 14. Novembris 1725. Diſſentit verò eruditus Abbas Lucenſis Vicarius generalis Hungariæ & Vacienſis epiſcopatûs finibus comprehenſam Grabam aſſerit in ſuis ad me litteris 20. Februarii 1726. datis, ſed quâ parte Diœceſeos hoc ſteterit monaſterium cujus Præpoſituram titulariter poſſidet R. D. Felix Helcher Lucenſis Canonicus, penitùs ſe ignorare profitetur, » quia potiſſimis, inquit, in locis, non videntur niſi rudera Eccleſiarum, in quibus nunc » nidificant ſectarii Calviniſtæ; titulos verò ex» inde diverſæ perſonæ Eccleſiaſticæ tenent, » quibus obeuntibus, iterùm alii & alii de ſta» tu Eccleſiaſtico, à Rege Apoſtolico nomi» nantur ac deſuper infulantur omnes, qui

Digitized by Google

» noſtri nominis Præpoſituras tenent: de bonis » autem temporalibus nihil participant, ſed aut » ignorantur, aut à ſecularibus laïcis obtinen- » tur. Imò de multarum Præpoſiturarum ubica- » tione, non ſcitur. Interim tamen tenent ti- » tulos, prout ipſemet ex meis profeſſis hujuſ- » modi titularem habeo Præpoſitum infulatum » de Graba cujus tamen Præpoſituræ ubicatio » ignoratur, ſiquidem tot bellorum funeſti ca- » ſus & tyrannis Ottomanica direptis inde ma- » terialibus pro muniendis fortalitiis, ſolo æ- » quabat plurima, imò penè univerſa monaſte- » riorum ædificia, de quibus excepto ſolo no- » mine nullum habetur ſcriptum, nullum veſti- » gium, aut monumentum quæ omnia per tot » ſeculorum diſturbia in cineres aut perditio- » nem abierunt. » Ita Lucenſis Abbas, Hungariæ Vicarius generalis de ſitu & monaſteriorum fortuna loquitur. Si nos extranei ceſpitamus, quid mirum? Si quidem rerum quaſi domeſticarum teſtis & conſcius ipſe vix aliquid certi audeat proferre. Paternitatem nihilominùs in Grabam obtinet & titulum rei ignotæ perennat in Canonicis, ſuis quorum alterum Præpoſiti Grabenſis nomine & infula inſignit. Anno 1294. Paternitas Grabæ delata fuerat Abbati Gradicenſi; undenam Thurocenſi Præpoſito Layruelius & Pagius paternitatem iſtam adſcripſerint, ignoramus planè.

GRADICIUM.

Gradicium. Fil. Lithomiſlii, nunc Strahoviæ Diœceſis Olomucenſis. Circaria Moraviæ.

GRadicium, ſive *Hradiſtium*, in Moraviâ, ad Olomucii muros, arx erat antiquitùs ſuburbana, & propugnaculum à Przetiſlao Marchione Moraviæ circà annum 1020. ædificatum. Hæc munita arx ex deſignatione Przetiſlai extremum vitæ ſuæ diem claudentis, Uratiſlao ſecundò genito, cùm Principatu Olomucenſi obtigit, quo poſt mortem Spitignei ad Ducatum Bohemiæ aſſumpto, & Moravia inter Conradum & Ottonem Fratres diviſa, cum Principatu Olomucenſi tranſivit ad Ottonem quartò genitum Przetiſlai filium, qui à morte parentis Principatum Znoymenſem ex paternâ hæreditate obtinuerat. Hic Otto ob formæ venuſtatem, cognomine *Pulcher*, in ſtabilimentum pacis cum Bela I. Hungariæ Rege initæ, filiam ejus, Euphemiam nomine, deſponſavit. Conjuges ambo, ut nobilitate, pietate pares, communi conſilio arcem Gradicenſem in monaſterium Deo, & B. Virgini, ac S. Stephano ſacrum, commutarunt anno 1074. accitoſque ex Brzewnovienſi abbatia Benedictinos, ſub Joanne eorum duce, illos in poſſeſſionem magnificè dotati exſtructique regiè monaſterii, immiſerunt anno 1078. Illic ſteterunt uſque ad annum 1149. quo ob unius fratris Laïci attentatum facinus, ab Ottone III. Marchione Moraviæ omnes unà cum Abbate exitiali pœnâ deleti, immaniter perierunt. Eorum bonis in ſeculares uſus verſis, per unius anni ſpatium à divinis abſtentum eſt Gradicii. Joannes VIII. epiſcopi Olomucenſis hortatu, & ipſius B. Henrici *Zdik* patrui ſui, tunc Abbatis Lithomiſlienſis conſilio, pius cæteròquin Princeps, iram ponens, ad cor rediit, & bona à proavo ſuo divino cultui dedicata, in eoſdem divinos uſus reſtituit, & in monaſterium Religioſos Præmonſtratenſes Lithomiſlio advocatos, induxit anno 1151.* Sunt qui partem coloniæ ex Strahovia, aliam ex Lithomiſlio aſſumptam ſcribunt, ambiguum Paternitatis jus ex utriuſque concurſu dirimunt in favorem Strahoviæ, ob præſtitum è gremio ſuo Abbatem primum naſcenti Gradicio, Georgium ſcilicet. Equidem huic opinioni favent veteres mſſ. Catalogi; poſſeſſio pluſquam centenaria ſuffragatur, reclamantibus licet antiquioribus documentis, quæ contrectavimus, ſed ex diſſuetudine exoletis.

* Strahovienſ. MSS. dicunt an. 1154.

I.

Innovationem Gradicii ab Eugenio III. approbatam confirmavit Adrianus IV. Apoſtolicis litteris, & Wladiſlaus II. ampliſſimo privilegio roboravit anno 1160. de Abbate GEORGIO ſic eloquitur Annaliſta. » Georgius » ab Ottone III. Marchione Moraviæ in vicem » Deocarii, quarti & ultimi Benedictinorum » Prælati, ſubrogatus, præluxit, ut debuit, » novellis germinibus longiuſculè, annis omninò decem & novem; laudum copiâ, virtu- » tum comitivâ opimus obiit anno 1171.

II.

Scrupulum faceſſit Charta Wladiſlai II. in qua Abbatem Eccleſiæ Gradicenſis BLASIUM compellat, anno 1160. *Venerabili*, inquit, *ejuſdem Eccleſiæ Abbate Domino* Blaſio, *meo occurrente ac favente deſiderio, Fratrum Protomartyris Stephani precibus me ſubdidi.* Ex quo contextu, breviori ſpatio vita Georgii concludenda videtur, cùm anno 1160. gubernaculum teneret BLASIUS, ad cujus inſtantiam majeſtales litteræ prodierunt. Hinc tertius eſto Abbas

III.

MICHAEL, belli exagitatus incommodis, Principum poſtliminio copioſam expertus eſt benevolentiam. 4. Idus Maii 1196.

IV.

HILARIUS. 1202.

V.

HERMANNUS è Capitulo generali rediens,

corpus unius è ſodalibus S. Urſulæ apportavit 1216.

VI.

Bonifacius ceſſit, amore ſolitudinis captus, anno 1223.

VII.

Petrus 1229.

VIII.

B. Abraham *de Strelna*, natalium ſplendore conſpicuus, ſed contemptu nobilitatis ſplendidior, annuente Prælato, ſolitudinem ingreſſus eſt; ſed fatis perfuncto Petro, & è latebris eremi virtute corruſcans, ſuper Gradicenſis Eccleſiæ candelabrum, unanimi Fratrum voto poſitus fuit. Verùm ille, priuſquam inſignia Præſulatûs aſſumeret, pactus eſt cum eis, ut poſt triennale regimen, ſolitudinem adamatam repeteret. Elapſo tempore felicis gubernii, neſcius teneri ultra, eremum reviſit, & eo loci, quem triginta annorum decurſu, auſteriori pœnitentiâ conſecrarat, beatam mortem oppetiit 4. Aprilis 1232. A fratribus tribus germanis, Gradicii Canonicis, terræ mandatus eſt in templo, quod ad ſacrificium & orationes condiderant, ſub titulo B. Virginis, & S. Georgii.

IX.

Gerlacus magnis à Rege Bohemiæ cumulatus beneficiis, at majoribus aliquantò poſt malis divexatus à Tartarorum incumbente exercitu, locuſtarum more Hungariam, Moraviam, & Sileſiam depaſcente. Vix ipſe cum paucılis Fratribus evadens, truculentas cæterorum mortes intellexit, & monaſterium vidit eminùs redactum in favillam. Tantæ ſtragis ſpectator, mœſtitiâ extinctus eſt 1243.

X.

Robertus quidquid turbida Tartarorum ferocitas intulit damni, ſuâ reſarcivit dexteritate. Regum Bohemiæ Wenceſlai IV. & Primiſlai Ottocari V. favore ſubnixus, brevi intervallo temporis, rebus infirmatis, aut collapſis ſubvenit. Monaſterium munivit aggeribus, reædificavit Eccleſiam, pretioſâ ornavit ſuppellectili, & quod rei caput eſt, obſervantiæ regulari litterarum junxit ſtudia. Abbatiam ultrò reſignavit anno 1267. & 1269, quievit à labore ſuo, vir omni titulo dignus, & in ſarcophago Fundatoris depoſitus ex reverentia.

XI.

Rudisius, anteceſſoris diſcipulus, Magiſtri veſtigiis inſtitit. Privilegia & fundationis Chartas, autoritate regiâ ſedulò roborari procuravit 1290.

XII.

Chwalko ceſſit anno 1299.

XIII.

Romanus, Budiſii frater germanus, ſacrorum & ſecularium ſolers moderator. Obiit 1310.

XIV.

Bohuslaus *de Hrannız* ex Paſtore *Kninicii*, Abbas electus, ætate gravis, in regiminis actionibus non modicum pondus addidit; conſcius multorum temporum, novit apud ſuos dicto factoque temperare tempora. 4. Aprilis 1315.

XV.

Henricus J. U. Doctor, vicinorum jurgia peritè compoſuit, exurgentes contra domum queruloſos litigatores rationum vicit pondere, victos ad compoſitionem amicabiliter admiſit. Pace reſtitutâ, in pace deceſſit 15. Aprilis 1322.

XVI.

Thomas jus patronatûs parochiæ *Cholinenſis* à nobili Domino de *Chonitz* obtinuit; & 15. Aprilis 1332.

XVII.

Fridericus, infulis epiſcopatûs Ticinenſis (a) ſe exuens, Strahoviæ veſtem induit candidam: viduatum Paſtore Gradicium, hunc Paſtorem elegit; reluctans oneri ſuccollavit humeros, quod apoplexiâ tactus 16. Octobris depoſuit 1336.

XVIII.

Augustinus Romam profectus, cauſâ negotiorum Ordinis, à Benedicto XI. impetravit ut Canonici Gradicenſes habitum geſtarent Eccleſiaſticum, qualem Cathedrales Olomucenſes Canonici habebant 1350.

XIX.

Bernardus vir mitis, ſibi auſterus, feriâ IV. & VI. in pane & aqua victitare conſueſcebat: humilitate, integritate morum ſpectabilis, ſanctimoniæ famâ inclytus, obiit ultimâ Octobris 1357.

XX.

Pribislaus Siloënſis Canonicus, reſignavit invitus, & inviſus 1365.

XXI.

Teruardus Carolo IV. Imperatore & interceſſore, à Gregorio XI. obtinuit inſignia

(a) Licet Gradicii & Strahoviæ vetera monumenta, addicant Friderico Papienſis ſive Ticinenſis Eccleſiæ epiſcopatum, non legitur tamen apud Ughellum in ſerie Præſulum Papiæ. Quod contingere potuit vel ex Ughelli ignorantia, vel ex eo quod Fridericus tametſi electus, ſubire noluit onus epiſcopale, ſicut in Bernardo de Portis electo accidit, teſte Bernardo Epiſt. 155.

quædam Prælatorum, cætera addidit Urbanus VI. Cui & duo ex legione Thebæorum corpora, nec non ipſius ducis Mauritii mandibulam reduci contulit; quæ pretioſis pheretris curavit accludi. Totus exornando templo intentus, cælum petiit. 4. Septembris 1381.

XXII.

PETRUS *HERSINECK*, loco motus anno 1381.

XXIII.

STEPHANUS, Petri Olomucenſis epiſcopi conſanguinitate illuſtris, ſperabatur factis evaſurus illuſtrior; ſed præmatura mors bonis incumbentem operibus præſcidit, anno 1386.

XXIV.

WIKERIUS nobilis de *Crenowitz*, modeſtiâ, comitate, manſuetudine, hoſpitalitate præcipuus, decoris ſtudium habens, SS. Ægidii, Adalberti, & Georgii ſacella domeſtica venuſtati reſtituit, & SS. Martyribus Urſulæ & ſociabus ædem ſacram exſtruxit, ubi Sanctarum depoſuit exuvias. Obiit Wikerius anno 1395.

XXV.

BENESIUS ex nobiliſſimo Baronum de *Kravarſch* ſanguine oriundus, civitatem *Kiovium* cùm pagis annexis, à ſeptuaginta annis elocatam ſecularibus, pretio redemit. *Hranicium* quoque à 100. annis oppignoratum reluit ære penſo, ſex grandioribus campanis implevit Turrim: humilitati & labori aſſiduum, ad benefaciendum cunctis promptum, aliena ſæpe negotia exteriùs provocaverunt. Obiit 1412.

XXVI.

WENCESLAUS *RRZIVANTZ*, Taboritarum immanitatem ut effugeret, muros monaſterii tranſiliit, ſed, ex caſu manibus pedibuſque confractis, captivus mancipatur, & ludibria paſſus, mille marcis miſeram libertatem cogitur redimere. Tùm à peſſimo laico Fratre clanculum ſubintroducti in monaſterium Thaboritæ anno 1432. ſæviunt crudeliter in ſacra & profana, ferro & flammis penè omnia donant; quod ſupereſt Willelmus Moraviæ Subcamerarius, armatâ manu ſubvertit. Sacros Fundatorum & Prælatorum cineres è ruinis effoſſos, Clerus Cathedralis Eccleſiæ, juſſu epiſcopi Olomucenſis, in Eccleſiam ſuam magnifico, ſed luctuoſo apparatu deportavit. Exules & profugi, ad ſuum Paſtorem Gradicenſes, remiſſâ pauliſper tempeſtate, redeunt, & apud Minoritas domicilium & oratorium perſolvendis divinis concedentes, ſubſtiterunt. Sexto demùm incolatûs iſtius anno, vires animumque poſuit, pauperem, omnium indigus, nactus ſepulturam anno 1433.

XXVII.

NICOLAUS *KOBIK* afflictæ Eccleſiæ, afflictus ſucceſſit Abbas, ſed non fractus. Repetundarum indefeſſus quæſtor, ſacra indumenta, & cimelia Eccleſiæ redemit: oppignoratos ob redemptionem prædeceſſoris ſui fundos recuperat, & ædem in *Oſtrow*, ſuburbio Olomucenſi, coëmptam, Fratrum commoditati inſtruit. Illic laborum finem nactus deceſſit, ſepultus ad S. Franciſcum anno 1446.

XXVIII.

NICOLAUS *RYS*, prædeceſſoris terens veſtigia, magnatum nil veritus potentiam, in faciem occupata ab eis reclamavit, improbavitque, donec complures ad reſtitutionem uſurpatorum compelleret. Georgii Podiebradii Vice-Regis Bohemiæ, benevolentiam meritus, ſubſidium accepit, quo monaſterii paulatim excitavit ædificia; anno 1450. primarium lapidem monaſterii Franciſcanorum, vice Joannis *Hatz*, Olomucenſis epiſcopi, poſuit & anno 1461. obiit.

XXIX.

GEORGIUS, Regi Georgio à ſanctioribus & intimis conſiliis, ejus amicitiam, & quodammodò familiaritatem inierat, tantiſque ab eo beneficiis affectus fuit, ut primævo decori reſtitutam domum, aggeribus ad deffenſionem vallaverit. Ad hanc arcem, Georgius ut ad perfugium, contra inſequentem ſe Matthiam Corvinum Hungariæ Regem, ſeceſſit. Fugientem à facie inimici, & à fulmine Pii II. Pontificis ſummè irati, amicabiliter excepit Abbas, generosè deffendit, paratus pro benefactore, & cum amico commori. Anno & dimidio Mathiæ inſilientis propulſarunt copias Rex & Abbas, ambo armis & animo potentes; iteratis cladibus ad defectionem penè adegerunt Mathiam qui ſolâ victûs penuriâ reſiſtentes expugnavit. Abbas Oppaviam ſe recepit, ubi parvâ contentus annonâ, vitam infelicem, ærumnoſo fine concluſit 20. Martii 1487.

XXX.

MARCUS de recuperandis Abbatiæ deſertæ ac penitùs devaſtatæ, fundis ſeriò apud Wladiſlaum Regem, magnatum interpoſitione, egit; ſed nonniſi bonorum *Hranicenſium* venditione id potuit ex parte aſſequi ab offenſo Rege. Ex monte præceps actus Abbas, oſſium colliſione ſemi-animis decubuit, & antequam votorum fieret compos, obiit 1497.

XXXI.

JOANNES *HIEZKO DE LITOVIA*, inchoatum ab anteceſſore opus conſummans, Fratres ex domo Oſtrowienſi, comitantibus Decano & Canonicis Cathedralis Eccleſiæ, populi frequentiſſimo concurſu, Gradicium reduxit;

Cœtûs

Digitized by Google

Cœtûs pompam augebant ſacra lipſana. Gaudia feſtiva vertit in luctum mors Prælati, 2. Septembris 1508.

XXXII.

STEPHANUS *RAMBA* ceſſit anno 1512.

XXXIII.

JOANNES DE *KAPLITZ*, Milovicenſis Canonicus, reſignavit coactus, qui anteceſſori deponendi infulas fuerat autor. 1524.

XXXIV.

PAULUS DE *KRALITZ* 1525.

XXXV.

JOANNES *KAIL* 1532.

XXXVI.

MARTINUS DE *PRZEMESLOVITZ*, epiſcopus Nicopolitanus, & ſuffraganeus Olomucenſis, à Dubravio ſcriptis excultus, monaſterii & diœceſis curam ſummâ laude geſſit 1549.

XXXVII.

BENEDICTUS, filius Patritii Olomucenſis 1556.

XXXVIII.

GASPARUS DE *LITOVIA*, Comes Palatinus, Eccleſiæ adſtruxit turrim, appendit harmonico concentu campanas, refectorium ædificavit, comparavit villas, intùs foriſque ſolers, plura facere diſponebat, diſponentem mors intercepit anno 1576.

XXXIX.

JOANNES *PONIETOWSKI*, nobilis Polonus, Prælaturam, optimatum favore, invaſit, regimine malè morato, græcandi doctior quàm regnandi, ad ultimum diſcrimen monaſterium adduxit, à quo judicialiter pulſus anno 1587.

XL.

PAULUS *GRINWALT* 1593.

XLI.

GEORGIUS *PAWORINUS DE PAWORIN*, obſervantiæ regularis lucerna, pauperum pater, naturæ dotibus præſtans, gratiâ apud Imperatorem Rudolphum II. validus, 4000. florenorum, vitæ parcimoniâ, reluit vaſis ſacris; & ſacerdotali ſuppellectile pretioſâ, Eccleſiam adornavit. Gradicium florentius nuſquam morum honeſtate, nuſquam rerum abundantiâ enituit glorioſius. Obiit magno ſuorum luctu, anno 1608.

XLII.

LUCAS *THOMICIUS* hoc uno commendatur, quòd Mathiam Hungariæ Regem, Gradicii hoſpitem habuerit 1614.

XLIII.

GEORGIUS *LEODEGARIUS*, non electione Capituli, ſed autoritate & juſſu Gaſpari de *Queſtemberg*, Vicarii generalis, inſtitutus eſt Abbas, his temporibus, quæ rebellionem Bohemicam in Imperatorem Ferdinandum II. magno Principis & Reipublicæ damno, parturiere. Iterùm quippe bona Gradicii ceſſere ſecularibus; theſaurus Eccleſiæ in prædam venit; Abbas cum Priore mancipatus carceri, fame, ſiti, opprobriis penè extinctus eſt. Victoria ab Imperatore obtenta in Monte-albo,* ut Regno, * 1620.
ſic Abbati aſſeruit libertatem; ſed ablata & decocta ab hoſtibus non refudit, quidquid Cardinalis *Dietrichſtein*, ex commiſſione Cæſarea, impendere potuerit ſollicitudinis, ad reſtitutionem ablatorum procurandam. Suis redditus laribus Abbas, inſtaurandæ domui dùm invigilat, vigilem ad ſe Deus vocavit an. 1628.

XLIV.

MAXIMILIANUS *BR:CHER*, nobilis Auſtriacus, toxico, ut ſuſpicantur, interiit an. 1635.

XLV.

ELISÆUS, ſeminandi & metendi bona œconomus peritiſſimus, in dicendo facundus, ad Imperatorem Orator à magnatibus Provinciæ delegatus eſt 1641.

XLVI.

JACOBUS *GEDINUS*; ejus ætate à marte Sueco rursùs Gradicium direptum eſt; religioni ſepulchrorum nequidem pepercit ſcelerata rabies Sueci, Religioſos conjecit in vincula, fugientem inſequitur, ſed fruſtra, Abbatem: in latebris à vaſtatore turbine ſe ſubducit; hinc vagus in Auſtria & Hungaria, vitam emendicans, *Brunam* revertitur, ubi dùm tantiſpèr hæreret, a Ferdinando III. Adminiſtrator ponitur Zabrdovicii, in locum Abbatis Benedicti, fatis perfuncti Viennæ. Exul à monaſterio ſuo, cujus vel ſumma veſtigia ignis aboleverat, moritur 1647.

XLVII.

JOANNES *MINSKY* ſex tantùm ſeptimanis deſolati monaſterii præfecturam geſſit 1647.

XLVIII.

FRIDERICUS *SCHINALIUS* ex eremo Schebetovienſi, Fratres, ubi per undecim annos deliturant, eduxit anno 1653. & ad monaſterium à ſe reſtauratum felici deportavit tranſmigratione. Laborum pondere fractus Fridericus, reſignavit anno 1657.

XLIX.

THOMAS *OLSCHANSKY*, ſcientiâ & prudentiâ eximius, Viſitator Provinciæ ſagaciſſimus, fundorum monaſterii, Imperatore annuente,

Digitized by Google

providus recuperator, templum ordine Dorico concinnatum ſuſcitavit, auxit ſubditorum domicilia: & moritur *1666*.

L.

FRIDERICUS *SEDLECIUS*, dignitati nuntium remiſit anno 1671. reliquum vitæ curſum, triginta videlicet & octo annos, frequentibus jejuniis condivit, & orationibus aſſiduis. Parcè paſtus, nunquam ſatur virtutum, in gelida hyeme tenuiter veſtitus, juges in meditatione noctes agebat. Quotidianus conviva menſæ Domini, extremâ fati ſui die, horâ integrâ ad ſacrificium abſolvendum perſtans, horâ inſequente, quod in enigmate viderat & contrectaverat, in ſpecie propria perfruendum, morte beatâ interveniente, obtinuit. Huic primo revelata ſunt inventæ ſacræ Iconis in Monte Præmonſtratenſi jurata documenta. Illic amplioris Eccleſiæ fundamenta exorſus, illic ſui corporis primus invenit conditorium anno 1708.

LI.

ALEXIUS *WOSTIUS* Eccleſiam monaſterialem elegantibus picturis ab imo uſque ad tholum, tholique ſuperficiem exporrectis, exornavit. Capellam B. Mariæ in Monte-Præmonſtrato à prædeceſſore inceptam, perduxit ad faſtigium, & ibi exuvias ſui corporis *Teplicio* reportatas condidit anno 1679.

LII.

NORBERTUS *ZIELETZKY*, ex Equitibus de *Pozenitz*, Viſitator, dein Vicarius generalis, vir laborioſus, & ad magna natus, parochiales Ecſias ſui patronatûs, ligneâ & luteâ maceriâ depulſâ, lapideas fecit: Monaſteriale templum ampliavit; hoſpitium ſubſidiariis Capellanis diverſorum Ordinum, ſtruxit, dotavitque in Monte-Præmonſtrato; hoſpitalem inſtruxit ibidem domum, pro XII. egenis, & pro advenis non ignobile diverſorium. Reſidentias *Konicii*, & *Schebetowii*, ad perfugium ſuorum Canonicorum in turbulentis belli aut ſeditionis temporibus, auxit, munivitque aggeribus. Bibliothecam intrinſecùs opere anagliptico, per gyros ſeſe diffundente, picturarum frequentiâ inter corymbos & genios alatos ſpecioſam, marmoreis aditu & pavimento, varietate cælorum renitentem, ſed præcipuè ingenti librorum numero pretioſam, ædificavit. Paramenta ſacerdotalia auro, argento & gemmis fulgentia, procuravit fieri, & quod ad gloriæ cumulum fuit, 13. Canonicos ſcientiis bene excultos, promovit ad Doctoratûs lauream. Denique magnatum gratiâ præpotens, domi verendus, amandus magis, virtute clarus obiit 1709.

LIII.

BERNARDUS *WANCKE* S. T. D. ex Priore Montis-Præmonſtrati electus Abbas, ſacra otia inter orationem & ſtudium pro more antiquo dividens, totus Deo, totus ſtudio fuit. Ex Pernecenſi Abbatia comparavit jus Paternitatis in *Czornam*. Protocolium Circariæ Bohemiæ, Genealogiam S. P. Norberti illuſtrem, & Opuſcula hagiologica evulgavit. Ingens ſui deſiderium, ingentius pietatis & ſcientiæ nomen moriendo reliquit poſteris 1714.

LIV.

BENEDICTUS *BONISCH* S. T. D. tanti viri ſucceſſor non degener, completis laudabiliter octo regiminis annis, diem clauſit anno 1721. die 30. Novembris.

LV.

ROBERTUS *SANCIUS*, Gradicenſis Canonicus, ex Præpoſitura Czornenſi in Hungaria, quam per annos undecim adminiſtravit, ad infulas Gradicenſes vocatur, electione Fratrum die 4. Januarii 1722. Præeſt laudabiliter numeroſæ Canonicorum turmæ, quorum plures (ut ab antiquis retrò temporibus in uſu fuit) doctorali Theologiæ laureâ inſigniuntur. Hinc cùm perennatus fuerit in ea celebri Canonia ſtudiorum ardor, quid mirum, ſi publica ſcientiæ teſtimonia in Academicis Theologiæ velitationibus toties ab illis fuerint exhibita?

PATERNITAS.

Ex deſignatione Capituli generalis anni 1294. filiales has habuit Eccleſias (præter *Boſouch*, in Regno Hungariæ conſiſtens, nomine ſolo notum.)

Graban Strigonienſis diœceſis, olim filiam de *Turo*, ſive *Turne*.

Gurlam diœceſis Veſprinenſis, olim filiam Eccleſiæ Chornenſis.

Sydow diœceſis Vacienſis, olim filiam *Cathuvan*, ſeu *Hatvam*.

Sadio, olim filiam S. Stephani de Promontorio Varadienſi, diœceſis Zenadienſis, ſeu Zagrabienſis.

Raix, à majoribus Dominorum Bonfiorum de Alſolinda, anno 1255. fundatam, in comitatu Szaladienſi, quondam filiam Eccleſiæ Chornenſis, diœceſis Veſprinenſis.

Saloughen monialium, olim filiam de Sopio, diœceſis Colocenſis.

Quas omnes Præpoſituras immani Turcarum, hæreticorumque ferocia ab Ordine avulſas luget Gradicena mater.

Ex decreto Capituli Provincialis celebrati in inclyta Gradicenſi Eccleſia die 31. Auguſti 1710. acquiſivit Abbas Gradicenſis jus Paternitatis in Præpoſituram de Chorna ex ceſſione Abbatis Pernecenſis, qui ſibi illud comparaverat ſolutione 50000. florenorum Cameræ Cæſareæ penſitatorum, ad redemptionem monaſterii recenter è Turcarum ma-

Digitized by Google

nibus à victore Leopoldo erepti. Cujus ſummæ debitor adhuc exiſtens Abbas Perneccenſis, ut ſe alieno ære liberaret, debitum, & ex debito reſultantem prærogativam Paternitatis, in Gradicæum Abbatem volentem transfudit; Capitulo approbante, & Domino Præmonſtratenſi confirmante pacta conventa; quorum prius eſt, ut nominatio Præpoſiti Chornenſis ab Abbate & Capitulo Gradicenſi penderet, iſque è gremio Gradicenſis Eccleſiæ electus, ab eodem Abbate Cæſari præſentaretur ad confirmationem. Alterum eſt, quòd bona Chornenſis Præpoſituræ ad Capitalis ſummæ, & cenſûs annui reluitionem in hypotecham reſervata & adſcripta remanerent Gradicio. Sub his conditionibus, Præpoſitus illicò deſignatus eſt Robertus Sancius Prior Gradicenſis.

Mons-Præmonſtratus Prioratus conventualis, nova Gradicii ſoboles.

PASTORATUS.

Sanctus Marcus in oppido *Kinitz.*
S. Joannes-Baptiſta in oppido *Switavea.*
Cholin.
Nakel.
Brzeſſowitz.
Tieſchetitz.
Bonjonvitz.
Stephanow ſuperius.
Stephanow inferius.
Czetkowitz.
Olſkan.
Horka.
Krzelow.
Pivin.
Weiſchowitz.
Przemeſlovitz.

MONUMENTA SEPULCRALIA.

Otto ſenior Dux Moraviæ, Fundator Gradicii, in ambitu Eccleſiæ ſepultus anno 1087. ſub Budiſio Abbate: anno 1268. tranſlatus in medium Eccleſiæ, unà cum Euphemia conjuge, honorificâ pompâ per Anſelmum Warmienſem epiſcopum reconditur.

In eodem tumulo Otto III. Dux Moraviæ, Præmonſtratenſium inductor in Gradicenſem Eccleſiam, voluit reponi. Horum corpora poſt devaſtationem Gradicii, anno 1432. Olomucii ad Cathedralem Eccleſiam inter altaria S. Wenceſlai & S. Marthæ depoſita quieverunt, uſque dùm ad reſtitutum Gradicii templum à Georgio Pavorino Abbate fuerunt relata. Magnificum his mauſolæum modernus Abbas in ſacello crucifixi erexit, ſequenti inſcriptione exornatum.

Sex omninò
Grandium loculus iſte animarum
condit exuvias
Quatuor Moraviæ Marchionum
Monaſterii Gradicenſis Fundatorum
Ottonis I. Euphemiæ conjugis,
Ottonis III. Duranæ conjugis
Et duorum Præſulum
Joannis Epiſcopi Olomucenſis
Et Roberti Abbatis Gradicenſis
qUeM gratUs ponI feCIt beneDICtUs,
Quinquageſimus tertius abbas Gradicenſis.

Ex oppoſito, & in Capella Matris Domini doloroſæ, aliud elegantiæ inferioris ſepulchrum, Abbas idem ſuis deceſſoribus imponi curavit. Et in lapide lydio, auratis caracteribus ſequens fulget Epitaphium.

Supra Jubilæi numerum
Te, Viator, ad momentum
Præſules monent in monumenta
Nihil ſtare diù
Sit licet ſteterit
Satis diù.

Vide Probat. à col. DXCIX. ad col. DC.

GRAFERGOS.

Grafergos. Fil. Præmonſt. Diœceſis Anſlogenſis. Circaria Norvegia.

PRæpoſitura monialium Ordinis, duobus ab epiſcopali civitate *Anſlogenſi* milliaribus exſtructa, ſed ab hæreſi Norvegiam depopulante, ſub Friderico II. diruta. Quod *Anſlogam* appellamus, nunc *Chriſtianiam*, à reparatore ſuo Chriſtiano IV. nuncupant Geographi.

GRAMMEZOU.

Grammezou. Fil. S. Mariæ Magdeburg. Diœceſis Caminenſis. Circaria Saxoniæ.

INter ſexdecim monaſteria, quæ Præpoſiti S. Mariæ Magdeburgenſis Paternitati ſubjiciebatur, accenſendum eſt *Grammezovienſe* monaſterium, apud Pomeranos, in diœceſi Caminenſi fundatum. Hujus Præpoſitus, anno 1224. unà cum aliis Saxoniæ Prælatis, ad Ordinis, & Capituli generalis obedientiam, mediante Conrado, Portuenſi epiſcopo & Legato, reductus eſt.

Digitized by Google

GRANDIGURGES.

Grandi-Gurges. Fil. Bellelagiæ. Diœceſis Biſuntina. Circaria Burgundiæ.

MOnaſterium Grandigurgitis, vulgo *Grandgourt*, in archidiœceſi Biſuntinâ, & ſub ditione Baſileenſis epiſcopi poſitum, Bruntruto, ordinariâ ejuſdem Epiſcopi ſede, duabus diſtat horis. Fundum Abbatiæ fluvius, dictus *Allain*, præterlabens dividit. Hunc jungit pons lapideus fluvio impoſitus; & hinc Eccleſia, & cœnobii ædes; illinc villicorum habitabula primitùs locata ſunt.

* Lantenach.

* Mont-beliard.

A Prioratu Lantenacenſi, * Ordinis S. Auguſtini, in Comitatu Burgundiæ, haud procul â Monte-belligardo * pendebat ab ævo Grandigurges. Eo loci ſacellum in honorem B. M. Virginis inædificarant, ad colonorum & inhabitantis Canonici ſolatium, Lantenacenſes. Redituum tenuitas, diſtantia villæ à matrice Eccleſiâ ſeptem diſterminatæ milliaribus, oneroſam ſic fecerant Lantenaco villicationem, ut de ea vendenda, aut oppignoranda deliberaverint. Ergo Ludovicus, Bellelagiæ Abbas, ingenti in Ordinis propagationem zelo ſuccenſus, majore pecuniâ locum hunc à Lantenacenſibus comparavit, novellamque à ſuo monaſterio palmitem anno 1180. inſeruit.

Novam illico, & divinis aptam officiis ſtruxit Eccleſiam, Clauſtrum, Dormitorium, cæteraſque ad regularem obſervantiam accommodas paravit ædes. Proventus partim induſtriâ, & pretio, partim fidelium oblatione ſat amplos peperit, qui Canonicorum & Abbatis ſuſtentationi ſufficerent. Quibus ita diſpoſitis, in Abbatiale cœnobium Grandigurgitem ſublimavit, accedente Clementis III. conſenſu, & inibi Radulphum è gremio Bellelagienſi aſſumptum ſubmiſit Abbatem.

Unde in immenſum falluntur, qui, neſcio quâ traditione apocriphâ deluſi, Grandigurgitem Corneoli filiam inſcribunt, quæ ſe totam debet Bellelagiæ, à quâ & eſſendi originem, & vivendi formam, & coloniæ Magiſtrum accepit Radulphum Abbatem, & ſequiores Priores, qui in Abbatis locum ſucceſſere: tota enim ſeries Prælatorum uno conficitur Abbate Radulpho.

Sub optimo duce crevit & convaluit agmen: bonæ opinionis odorem bona eorum vita effudit, movitque vicinos, laudabilis eorum converſationis teſtes, ad fovendum piis liberalitatibus viros pietatem opere ac ſermone ſuadentes. Quare non laïci tantùm, ſed & ipſi Regulares monaſterium beneficiis adaugere ſtuduerunt. Profecit ita ex levioribus initiis recens plantatio, ut anno 1187. à Clemente III. fuerit Abbatiali titulo decorata.

Mortuo Radulpho Abbate, Cluniacenſes S. Morandi (a) Grandigurgitem Patre orbatum, pulſis Canonicis invadunt; quo jure, quove colorato prætextu, monumenta nonedocent. Hoc unum ex iis colligimus, ſtetiſſe illic habitatores, uſque dum anno 1208. queruli & ſpoliati Bellelagienſes coram judicibus arbitrariis traxerunt in cauſam Cluniacenſes intruſos. In eorum præſentia, Lutholdo Baſileenſi epiſcopo præſide, Synodo totius Diœceſis aſtante, hinc inde causâ actitatâ, ponderatis partium rationibus, tandem finali judicio, tanquam malæ fidei poſſeſſores, è Grandigurgite Cluniacenſes fuerunt ejecti.

Poſt recuperatam domum, poſt reſtitutas poſſeſſiones, in Prioratum manualem Bellelagienſes converterunt Abbatiam, in quo quinque aut ſex Canonicos, ſub Prioris regimine, & Ordinis obſervantia viventes, collocarunt; atque ſub hac forma, pacificè Grandigurgitem poſſedit Bellelagia, donec anno 1595. Patres Jeſuitæ, connivente Chriſtophoro *Blarer* epiſcopo Baſileenſi, Romanam Curiam clanculo ſollicitarunt, ut Grandigurges, Religioſis, ut aïebant, malè proviſus, & obeundarum fundationum impotens, gratioſè concederetur eis, ad Bruntrutani Collegii ſuſtentationem. Simili motivo Miſeracenſem * Prioratum emungere à Cluniacenſibus, uno eodemque libello ſupplici tentarunt; reſque in tantum proceſſerat, ut de Prioratu Grandegurgitis actum fuiſſet, niſi Abbas Vernerus ſecretò ſubmonitus, & in utroque foro vividè ſe pro domo Dei opponens, ſcenam cluſiſſet. Neque tamen ita naufragium valuit effugere, quin mercium partem cum authoribus procellæ divideret: perpetuo ſiquidem & annuo cenſu, decem modios ſpeltæ ad ipſorum horrea promiſit ſe deportaturum. A quo tributo Prioratum liberavit, anno 1629. Abbas *Juillerat*, bis mille florenis Collegio penſis.

* *Miſere*; medio itinere Bruntrutum inter & Luzellenſem Abbatiam.

Parem ſenſerunt impetum Collegiales Eccleſiæ Grandis-vallis & S. Urſicini, nec aliter quàm per traditionem præbendæ, in gratiam ſummè utilis Collegii, evaſerunt incolumes. Quoad Prioratum S. Michaëlis Miſeracenſis, totus quantus eſt PP. Jeſuitis ceſſit, & inſperatâ metamorphoſi, domus hæc olim domus orationis, facta eſt amodò domus amœnitatis, ſive, ut aïunt, recreationis. Vide Prob. à col. DC. ad col. DCIIJ.

(a) Cœnobium quondam Ordinis Cluniacenſis, nunc à tribus Societatis Jeſu Patribus inhabitatum.

Digitized by Google

GRANDIS-CAMPUS.

Grandis Campus. Fil. Præmonſt. Diœceſis Carnotenſis. Circaria Ponsinvi.

SImon Comes Montfortii, Dux Narbonæ, Toloſæ Comes, cognomento Machabæus Albigenſium terror & flagellum, poſt reportam in Mureti Campis victoriam, in qua cum quindecim millibus, Petrus de Arragonia Albigenſium Ductor concidit anno 1213. ut Deo & Beatæ Virgini grates referret, ac perenni monumento conſecraret victoriam poſteritati gratæ, Abbatiam Grandis-Campi ſub B. Virginis patrocinio in ſuæ Dynaſtiæ terminis, & in Carnotenſi Diœceſi erexit, dotavitque anno 1214. Canonicos ex Præmonſtrato ſubmiſit Gervaſius Abbas, qui arctiſſimæ amicitiæ nexu erat conjunctiſſimus Montfortio, & pari cum illo ardore, licet diſparibus armis, pro extirpatione hæreſeos decertabat.

Gervaſ. Epiſt. 97. p. 87. ſacræ Antiq. Monum. anno. 1218.

In obſidione Toloſæ contorti lapidis percuſſione miſerabiliter occiſum Simonem, lamentabili epiſtolâ commendavit Aloiſia de Montmoranciaco ſuperſtes poſt viri fata uxor, Gervaſii & Ordinis precibus, ut pote Ordinis munificum Benefactorem, cui pro antiqua majorum noſtrorum gratitudine, piacularia ſacrificia & eleemoſynæ debebantur; & utrique pietatis officio, facturum ſatis reſpondet Gervaſius. » Verum quia & hoc adjeciſtis, » inquit, ut pro inclytæ recordationis Domini » Comitis anima oraremus, & faceremus de » ipſo, ſicut de uno Fratrum noſtrorum, ſciatis » quod ante receptionem litterarum veſtrarum » feceramus hoc ipſum, & Ego Abbas poſt » ſolutas tres Miſſas, quæ & à ſingulis ſacerdo» tibus debebantur, & alias orationes, nec non » & eleemoſynas, ſecundùm conſuetudinem » Præmonſtratenſis Ordinis faciendas, obſe» quium iterum in ipſa Præmonſtratenſi Ec» cleſia & in multis aliis Eccleſiis, tam Impe» rii quàm Regni, quas viſitavi, poſtmodùm » feci ſolemniter innovari, & in illis quas viſi» tabo, infra noſtrum generale Capitulum, & » in ipſo generali Capitulo innovabo, ipſius » dùm vixero, per gratiam Dei devotam in » orationibus memoriam habiturus, quem, » dilectus ab ipſo à tenerâ juventute ſuâ, dilexi.

Ita Gervaſius, beneficiorum memor, beneficus extitit in defunctum Grandis-Campi Fundatorem. Etſi verò pſalterium & cythara in Grandi-campo ſileant, ex quo R^{mus}. Generalis Colbertus titulum & proventus Grandis-Campi, Collegio Pariſienſi addixit ad ſtudentium alimoniam, non inde imminuta eſt Ordinis in Fundatorem gratitudo, nec quicquam ipſe, aut hæredes ipſius fraudantur precibus conſuetis ad Fundatorum & Benefactorum ſolamen.

GRANGIA DOMINARUM.

Grangia Dominarum Fil. Flabonis-montis. Diœceſis Tullenſis. Circaria Lotharingiæ.

A Fundatione Flabonis-montis, ſurrexit Parthenon *Grangia Dominarum* dictus, Stephano primo Abbate. Virgineæ congregationis anteſignanæ fuerunt neptes Petri à ſancto Judiano, quæ ſpretis mundi oblectationibus, & honore quo fulgebant, humilem Religionis habitum induerunt. Illarum pietate motus patruus, providentiſſimâ liberalitate dotavit amplis proventibus Parthenonem. Hunc æmulatus Gualterus de Fulconis-Curia *, decimæ partem in villa de Bertini-rivo * contulit filiæ ſuæ velum ſuſcipienti. Illis ſe junxit Giſela de Deuilliaco. * Hujus aſceterii rudera adhuc extant inter villam de *Fouchecourt* & Flabonis-montem æquali ſpatio & quadrante, ab invicem ſeparata.

* Fauconcourt. * Bertinrup. * Deuilly.

GRATFEX.

Gratfex. Filius. Diœceſis Candida Caſa. Circaria Scotia.

AMpliſſimum Scotiæ cœnobium extitiſſe *Gratfex*, teſtatur Layruelius, in Monaſteriorum Nomenclatura: Diœceſim non indicat; ſuſpicor in Candidæ-Caſæ, quam plurium cœnobiorum Ordinis noſtri Seminarium fuiſſe demonſtravimus.

GRATIA-DEI.

Gratia Dei. Fil. S. Mariæ Magdeburgenſis. Diœceſis Magdeburg. Circaria Saxoniæ.

S. Norbertus Ordinis parens, hujus monaſterii promotor, & quaſi Fundator alter extitit. Rerum Germanicarum ſcriptores Meimbomius, Hoffmannus, Manlius, hiſtoriam hujus monaſterii ex veterum Chronicis, aut membranis ſuperſtitibus concinnarunt; latiori tractatu rem ex profeſſo egit Georgius *Zeuckfelds*, nos ex officio, & mutuatis eorum luminibus, originem, progreſſum & extinctionem hujus monaſterii exequemur.

Non longè à civitate Calbenſi * juxtà *Salam* fluvium, & in agro Magdeburgenſi, Otto Comes de *Crudorp*, & de *Ravenningen*, vir divitiis & nobilitate potens, ad Norberti ſer-

* Calbe.

mones tactus pœnitentiæ deſiderio, ſeculum deſeruit, ſe, ſuaque diſciplinæ Archipræſulis ſpontaneâ pietate ſubjiciens. Converſionem Comitis rigoroſo probatam examine, laudavit Norbertus, & ad Religionis aſpirantem vota, paternè exambiens, illum adhortatus eſt, ut cum Chriſto bona divideret ſuæ proprietatis. Paruit Otto, & in terra ſui dominii, Eccleſiam ad honorem S. Dei Genitricis, & S. Victoris Martyris, cujus reliquias Xanto Norbertus adduxerat, conſtruxit, primoſque lapides unà cum Archiepiſcopo ſuo, propriis impoſuit manibus anno MCXXXI. Cœnobii inſimul locavit fundamenta, ut Candidæ militiæ Myſtas è Magdeburgenſi aſceterio accerſitos, imponeret. Submiſit ad Fundatoris votum diſcipulos ſui inſtituti Norbertus, ipſumque Comitem in vitæ regularis amplexum ſuſpirantem, illic Canonicum fecit: quem prius conjugatum falsò ſupponit Manlius, eique prolem gratis attribuit Hildam, uxorem Geronis, ſeculo x. cadente denati. Non minoris culpandus eſt erroris Bucelinus, qui ſub annum 1007. ad *Salam* fluvium, *Gratiam-Dei* ſub Benedictino Inſtituto, ab Ottone Marchione Luſatiæ, conſtructam, nullo teſte, affirmat. Erraſſe pariter ne dubites authorem Chronici Saxonici, qui fundationem Gratiæ-Dei ad an. 1126. adſcribit.

Chronic. Montis-ſereni. p. 35.

Sacro operi manum ultimam adhibere non potuit Norbertus, univerſalis Eccleſiæ diſtentus negotiis, nec Diplomate, ut moris erat, traditas ab Ottone poſſeſſiones roboravit. Ex itinere Italico redux, morte immaturâ præoccupatus, ſucceſſori ſuo Conrado, & ſollicitudinis Paſtoritiæ hæredi, curam zelumque, pro domo Dei complenda, talem transfudit, ut ab ineunte epiſcopatu, quod à *Venerabili Archiepiſcopo Norberto, magno & incomparabili viro*, ſuſceptum fuerat, plenè perfecerit. Collata ab Ottone bona ad dotem *Gratiæ-Dei* tabulis conſecravit, & titulo concambii, quidquid in territorio *Gratia-Dei* poſſidebat Eccleſia Metropolitica, monaſterio ceſſit, retento pro commutatione, Caſtro de *Reveningen*. Mores, ſtatuta, libertates, & innata Ordini privilegia, ad Inſtitutoris Norberti mentem confirmavit. Epiſcopali autoritate munitum cœnobium, pontificiâ approbatione Innocentii II. ſtabilitum eſt anno 1138. Jam tùm quatuor Præpoſiti ſucceſſionis ordine fluxerant, quorum primus fuit

I.

Emelricus, quem tranſmarinæ peregrinationis, fideique propagandæ ardor arripuit, & prout tempora ferebant, dimiſſâ Prælaturâ, ſacro ſe devovit Evangelii miniſterio apud Infideles, in ſpem converſionis eorum, aut Martyrii faciendi deſiderio. (a).

II.

Evermodus ex S. Mariæ Magdeburgenſis Præpoſiturâ ad Gratiæ-Dei regimen tranſlatus eſt, circa annum 1134. Conradus Magdeburgenſis archiepiſcopus, confirmavit, anno 1135. donationes, monaſterio Gratiæ-Dei factas, ab Ottone de *Roveninge*, præſente *ex Gratiâ-Dei Præpoſito primo religioſo Evermodo*. (b) Denominatur in eo Diplomate primus Præpoſitus, quia breviſſimum Emelrici regimen, in Collegio nondum apprimè formato, vix patiebatur hunc ei titulum honoris deferre. Anno 1157. amotum à Præpoſitura Evermodum ſcribit author Chronici *Montis Sereni*, (c) quia, inquit, *cum eſſet vir bonus, ſuos præter uſum cogere voluit, ut in Quadrageſimâ alternis diebus in pane & aquâ communiter jejunarent*. Verum, etſi factum non diffitear, conſtat nihilominùs Evermodum dignitate exutum pluribus ante 1157. annis; ut modò liquebit ex dicendis in Henrico ſucceſſore, & poſtmodùm in elucidatione monaſterii S. Mariæ Magdeburgenſis, & Cathedralis Eccleſiæ Raceburgenſis.

III.

Henricus ab Innocentio II. Bullam ad ſtabilimentum monaſterii impetravit, an. 1138. Paucis ab hinc annis, Conrado III. Romanorum Rege collaudante & Alberto Brunſwicenſi Duce poſtulante, prædium de *Curowe*, per concambium, ab Hermanno de *Severitz* acquiſivit. Hunc ab officio depoſitum, & poſtea Præpoſituræ in *Rhode* ſuffectum legimus in Chronico Sereni-Montis. (d)

IV.

Siboldus, antea Moguntinenſis Eccleſiæ major Præpoſitus, Henrico ſubrogatur. At dignitatis impatiens, haud multo poſt ceſſit. (e)

V.

Lambertus in cedentis locum immiſſus eſt, vir tenuis ſcientiæ, ſed qui hanc inopiam virtutum copiâ redimebat. (f) Anno 1160. Lambertum obiiſſe teſtatur ſæpe fatum Sereni-Montis Chronicon. (g)

VI.

Guntherus recenſetur ut teſtis concambii, Wichmannum Magdeburgenſem archiepiſcopum inter & Conradum *Novi operis* Præpoſitum, anno 1161. (h) Roboravit etiam ſubſcriptione ſuâ donationem, ab eodem Ar-

(a) Chron. Montis Sereni, apud *Hoffman* Tom. IV. *Rer. Luſat.* 35.
(b) Antiquit. Præmonſtrat. *de Gratia-Dei*, 26.
(c) 42.
(d) Ibid.
(e) Ibid.
(f) Ibid.
(g) Ibid. col. 11.
(h) *Reliq. mſſ.* Ludwig. Tom. V. 13.

Digitized by Google

chiepiſcopo, Canonicis S. Mariæ Magdeburgenſis factam. (*a*)

VII.

HEIDENRICUS, mediante Ludolpho Magdeburgenſi metropolita cum Thietmaro, ipſius dapifero, de tribus areis in *Cruchdhorp* querimoniam movente, compoſuit, anno 1195. Ejuſdem ætate Bernardus *Gratia-Dei* Prior, Capellam in honorem S. Joannis Evangeliſtæ ad fores conſtruxit monaſterii, quam Albertus Magdeburgenſis archiepiſcopus ſub initia promotionis ſuæ, & de Romana Curia, ubi plenitudinem poteſtatis acceperat, redux, conſecravit, talento aſſignato ipſi Capellæ, ad illius luminare, & ad refectionem Fratrum in anniverſario dedicationis. Rem ita geſtam refert Alberti Charta ſub annum 1207. Hæc S. Joannis Capella, Evangelicis, ut aiunt, miniſtris ad divina hodiedum deſervit, & ruinoſam inſtaurarunt anno 1711.

VIII.

BERNARDUS, huic Præpoſituram adeunti, Rudolphus, Gevehardus, & Joannes fratres de *Brumbie*, miniſteriales Eccleſiæ Magdeburgenſis, per manus Archiepiſcopi Alberti contradiderunt anno 1209. duos manſos & dimidium in villa *Kirſtedt*, pro ſalute animæ matris eorum Judith, & filiorum illius. Anno 1230. quæſtio excitata eſt ex occaſione fontis ſalinarum in villa *Elmene*, juxtà quem puteum fodere volens Bernardus, adverſantes ſibi ſenſit Evergardum Militem, & Norbertum de *Vroſe*, fontis proprietarios. Arbitris judicium controverſiæ commiſſum eſt, & ſub conditionibus certis utrinque acceptatis, cauſa finita fuit.

IX.

ERNESTUS anno 1250. Maynardum Halberſtadii epiſcopum ſedentem in judicio, apud *altam*, ut moris erat, *arborem*, convenit, ut emptionem duorum manſorum villæ de *Sehuſen*, de conſenſu Friderici Comitis de *Kirchberg* factam, approbaret, illam Epiſcopus, præſente Wilbrando archiepiſcopo Magdeburgenſi, ratam habuit. Volrandus Halberſtadii pariter epiſcopus donationem duorum manſorum in *Hornhuſen*, Erneſto Præpoſito ſupplicante, & Bertramo de *Hornhuſen* largiente, confirmavit anno 1258. Commutationem iniit Erneſtus anno 1268. cùm Conrado archiepiſcopo Magdeburgenſi.

X.

ANNO, bona monaſterii ſui ſita in *Reveninge*, Burchardo, ejuſque archiepiſcopali menſæ Magdeburg. unienda in perpetuum remiſit; & in beneficii compenſationem Burchardus tranſtulit in Gratiæ-Dei cœnobium jura patronatûs Eccleſiarum *Otterſleve*, & *Haldeſleve* anno 1300. Duobus hinc annis jugera quædam terræ vendidit Ottoni Cuſtodi Eccleſiæ ſuæ, ad comparanda de proventibus annuis luminaria. Jus patronatûs Eccleſiæ de *Schipiz*, accepit per manum Burchardi archiep. Magdeburgenſis, à Burchardo Comite de *Manſveldt* anno 1303. Allodium de *Gilveſtede* oppignoravit ad vitam, ſub annuo cenſu, & ſub conditione reverſionis poſt mortem, Wiperto Militi, anno 1305. Bernhardo Comite Berneburgenſi & Anhaltino conſentiente. Anno 1311. diſcordia nata eſt inter Præpoſitum & Conſules Calbiæ ex occaſione thelonii & tranſitûs pontis inter Dei Gratiam, & Civitatem impoſiti. Thelonium exigebant Conſules, recuſabat Anno, allegans pontem utrumque in proprietate & dominio ſuæ Eccleſiæ eſſe ſitum. Litem Burchardi archiepiſcopi Magdeburg. arbitrio ſuppoſuerunt, qui Præpoſitum ad ſolutionem octo marcarum argenti ſemel & unâ vice dandarum Conſulibus damnavit, eâ lege ut liberum perpetuis temporibus tranſitum haberet Præpoſitus cum perſonis, animalibus & curribus ſuis, nec ad reparationem ex quocumque caſu deinceps teneretur.

XI.

ALBERTUS anno 1319. piam fundationem Thydemanni de *Eilſleve* excepit. Anno eodem à Mathilde Abbatiſsâ in *Plozic* emit pretio triginta marcarum quatuor manſos in *Walve*. Collapſi in paupertatis anguſtias, per prædonum latronumve incurſiones, monaſterii miſertus Conradus Magdeburgenſis archiep. anno 1323. parochiam Calbiæ, Præpoſituræ Gratiæ-Dei ſic univit, ut qui deinceps Præpoſitus foret, idem eſſet oppidi Parochus.

XII.

JOANNES, anno 1338, paciſcitur cum Alberto Milite pro dote altaris BB. Simonis & Judæ Apoſtolorum. Anno 1350. Chartam edidit quæ proprietatis vitium, & ſportularum diviſionem innuit. Emptum quippe manſum à Nicolao Canonico Gratiæ-Dei, ex eoque naſcentes proventus ex æquo præcipit inter Confratres dividi, & in gratitudinis teſtimonium præcipit fieri Anniverſarium in quo donatoris & amicorum ejus memoria recolatur.

(*a*) Antiquit. S. Mariæ Magdeb. 110. Notat ibidem Leuckfeldius Chartam hanc ante annum 1160. fuiſſe conſcriptam, cum inter illius teſtes recenſeantur *Wako* Havelbergenſis, & Wilmarus Brandeburgenſis epiſcopi, quorum priorem anno prædicto anno 1160. alterum 1162. ad plures abiiſſe contendit. Verum in eo errare Leuckfeldium, liquet ex Chartâ concambii Wichmannum inter & Conradum inſtituti, anno 1161 cui uterque ſuum appoſuit ſignum. Præterea Volmarus adnumeratur inter eos, quorum conſilio pronuntiata eſt, an. 1164. ab eodem Wichmanno ſententia, ad deciſionem litis, inter Fratres S. Mauritii, & S. Mariæ Magdeburgenſis exortæ. Tom. II. Reliq. MSS. 341. Denique in chronico cœnobii *Rigaugienſis*, Wilmarus dicitur fatis functus anno 1172. Tom. IV. *Rer. Luſat.* 126. vel anno 1173. juxta Chronicon Montis Sereni 45.

Digitized by Google

XIII.

NICOLAUS Fraternitatis participationem concedit Tyloni *Slobk*, anno 1355.

XIV.

HERMANNUS locavit emporium *Calebia* Conſulibus civitatis, anno 1371.

XV.

THIEDRICUS, cui Albertus Magdeburgenſis archiep. tres florenos annuatim ex piſcatione *Sala* percipiendos, & quatuor argenti marcas ex proventibus villæ de *Brumby*, legavit anno 1394.

XVI.

TILO DE SALDWELDEL, anno 1406. villam de *Demlutz* pretio octoginta duarum marcarum argenti, comparavit à Burchardo de *Muhlingen*.

XVII.

HENNINGUS anno 1415. feſtum Conceptionis B. Mariæ ſolemniter in jubilo, & devotè celebrandum in ſua Eccleſia inſtituit, dotem aſſignans fixam, cujus redditus annui præſentibus Canonicis diſtribuantur. Idem pro anniverſario ſuo die præſcripſit.

XVIII.

TYLO in actis anni 1416. legitur.

XIX.

JOANNES ROEDINGUS, anno 1438. in territorio de *Ragetz* emit à Guntero de *Munlingen* tria terræ jugera.

XX.

HENRICUS, anno 1461. acquiſivit à Guntramno de *Vetelitz* decimam villæ de *Demelitz*. Ejus quoque tempore Everhardus Præpoſitus S. Mariæ Magdeburgenſis reformationem in monaſterium Gratiæ Dei invexit, & *Cappas Blavias*, proprietatiſque abuſus abolere nequiens, quandiù Præpoſitus ſenio gravis, & mollis animo præſideret, ad ſpontaneam demiſſionem invitavit, & acquieſcenti Henrico per compromiſſum ſubſtitutus eſt

XXI.

HERMANNUS HERMSLAGER quondam Canonicus ad S. Andream in *Hildesheim*, & ibidem Scholarum Rector, poſteà Canonicus regularis S. Mariæ Magdeburgenſis, Prior denique monaſterii effectus, inde ad Præpoſituram *Gratia-Dei* evehitur, ubi laudabiliter præfuit ad annum 1474.

XXII.

ANDREAS ad annum 1480. geſſit Præpoſitum.

XXIII.

HENRICUS VERNE regebat anno 1483. ejuſque temporibus, anno ſcilicet 1486. Conradus *Cotti* altariſta Parochialis Eccleſiæ Calbenſis, Sacellum in eadem Eccleſia ſub patrocinio SS. Michaëlis, Joannis Baptiſtæ, & Joannis Evangeliſtæ, erexit, & aſſignatâ dote, ad ſacerdotis honeſtam ſuſtentationem, petiit ab Erneſto Principe Saxoniæ & Magdeburgenſi Archiepiſcopo, Capellam in titulum ſacerdotalis beneficii conſecrari. Hujus votis inclinans Erneſtus, & ad petitionem Henrici Præpoſiti, id executus eſt ſuo Diplomate dato in arce Calbeienſi 16. Kal Junii.

XXIV.

JOANNES GARDELEGE vel ex demiſſione Henrici, vel poſt exautorationem illius, ex electione Capituli, præerat, Henrico adhuc vivente, & Paſtoratum officiante *Otterſleben*, anno 1491. prædia in *Wetelitz* comparavit, anno 1503.

XXV.

LUDOLPHUS, anno 1516. regebat.

XXVI.

JOANNES BUSCHIDUCS, cum Alberone Cardinale, & Archiepiſcopo Magdeburgenſi litibus decertavit pro vindicia juriſdictionis temporalis rerum ſui monaſterii, gratiam Principis irati aliter emereri non potuit, quàm piſcationis jus in flumine *Sala*, tranſmittendo in Archiepiſcopum; ille verò gratioſæ ceſſionis beneficium, beneficio compenſans, partem mediam conceſſæ piſcationis reſtituit. Anno 1553. debitum Adæ ſolvit Joannes *Buſchiducs*, & in Capella S. Joannis ſub hac inſcriptione tumulatus eſt.

Anno Domini MDLIII. die XXIV. menſis
Februarii obiit Reverendus Dominus
JOHANNES DE PUSCO, Præpoſitus hujus
Monaſterii ætatis LX. annorum, hîc ſepultus
Cujus anima requieſcat in pace. Amen.

XXVII.

LAMBERTUS VERNER, Ordinis Canonicus, Catholicus profeſſione, electione Præpoſitus aſſeritur ab Leuckfeldio, ſed paulò poſt defectione proditoriâ ad Lutheri partes, inſtigante Sigiſmundo Archiepiſcopo, Marchione Brandeburgenſi, convolavit. Paucis annis dignitate & iniquitate ſuâ potitus eſt transfuga Lambertus, morte reſecante dies malos hominis mali. In Capellâ S. Joannis ſub conſpicuo iſthoc Epitaphio jacet ſepultus.

LAMBERTUS VERNERUS Præpoſitus.
In Dei Gratiâ obiit anno MDLXIII.

Fatis exempto Lamberto, Sigiſmundus Archiepiſcopus univerſam Præpoſituræ ſubſtantiam ſuo addixit dominio, ibique ſub Baillivi nomine

Digitized by Google

nomine œconomum inſtituit, expunčto penitùs Præpoſituræ titulo. Partos violentiâ reditus fecere ſuos Adminiſtratores ſubſecuti, uſque ad annum 1629.

Etenim triumphantibus Tillii armis, cùm proſtrati fuiſſent ſuperioribus annis Proteſtantes, exiit edictum à Cæſare Ferdinando, anno 1628. ut conformiter ad articulos *Pacis Paſſavienſis*, reſtituerentur monaſteria illis Ordinibus, *quibus ab antea competebant*. In vim illius edicti, Præmonſtratenſes, oleum & curas impendente potiſſimum invictiſſimo Strahoviæ Abbate Queſtenbergio, in poſſeſſionem Gratiæ-Dei ſubinducti ſunt, anno 1629. & Præpoſitus ibidem conſtitutus eſt 13. Februarii ejuſdem anni

XXVIII.

Deodatus *Mans*, Canonicus Steinfeldenſis, qui Marenſe Parthenium cum priùs adminiſtraret, à Proteſtantibus, anno 1621. in Hollandiam captivus abductus, & refuſo 100. Imperialium litro fuerat libertate donatus, Gratiæ monaſterium penitùs deſolatum invenit. Ambitus, antea rotundis fultus columnis, altaria omnia, quin & ipſum Eccleſiæ pavimentum avulſa erant, & uſibus prophanis addicta. Superſtes nihilominus extabat in angulo Eccleſiæ imago Crucifixi, rudi lateritio delineata, & ſimilis artificii figura S. Victoris Martyris.

Inſtaurandæ autem Religioni, ac religioſis ædibus, & dilatandæ fidei totum incumbentem Deodatum, cum manipulo Fratrum, turbo Suecus ex improviſo decoxit, anno 1631. Profugus ad Marenſe Parthenium evolavit Deodatus; dein aliquantulam Duſſeldorffii moram trahens, Floreffiam tandem appulit, ubi mœrore confectam clauſit vitam 28. Decembris 1652.

Interea ad prophanas manus ſacer locus devolvitur, & Joanni *Stahlman* Sueciæ Cancellario in prædam & mercedem traditus eſt. Magnum inde theſaurum, accluſum in lapideo tumulo, aſportaſſe fabulantur. Militiæ Suecorum Dux *Banner* Magdeburgum repetens, monaſterium flammis donavit, eoque incendio inſignis Eccleſia, & Conventûs plurimæ ædes conflagrarunt, quas Saxoniæ Dux Auguſtus ex parte reparavit, templo penitùs neglecto, cujus Sanctuarium ex parte ſubſiſtens poſt voracis flammæ vaſtationem, ſolo æquatum eſt anno 1695. In Capella S. Joannis ad fores monaſterii, ſacris Lutherano ritu operari conſuevit Prædicans ſtipendiarius, reliquos autem proventus ſibi adjudicavit Princeps, quanquam ad Provincialis Academiæ doctos ſegregandos judicaverint Provinciæ Status.

PATERNITAS.

Ex Gratiâ-Dei prodierunt S. Georgius in civitate Stadenſi.

Arnſtein, nunc Præmonſtrati filia.

Litzeka, ſive *Lætitia Dei*.

PASTORATUS.

Hondorp.

Calbeia; ambo ex donatione Conradi Archiepiſcopi Magdeburgenſis, anno 1268.

Otterſlewe.

Haldeſlewe, à Burchardo Archiepiſcopo Magdeburgenſi, anno 1300. ſimul conceſſi.

Schipiz, ex Burchardi Comitis Monsfeldiani largitione.

Cotten.

Vide Probat. à col DCXIIJ. ad col. DCXVIIJ.

GRIMBERGA.

Grimberga. Fil. Præmonſtrati. Diœceſis Mechlinienſis. Circaria Brabantiæ.

IN regiæ urbis Bruxellenſis penè conſpectu poſitum Grimbergæ oppidum, & cognominis Abbatia, nomen & originem acceperunt à potentibus Mechliniæ & Grimbergæ dynaſtis, quos patriâ linguâ *Berthout* nuncupatos, Lovaniæ Comitum propagines, aut Lotharingiæ Ducum ſurculos eſſe arbitrantur. *Nobilis Principis*, *Principis inclyti*, tituli, horum Diplomatibus præfixi, regiorum ſanè natalium ſplendorem innuunt, quem ad tempora Caroli magni reductum, ſeculo 13. defeciſſe memorant in Gerardo Principe.

Walterus Berthoutiæ gentis, ſuo ſeculo celeberrimus inter Brabantiæ Proceres Princeps, nomen ſuum monumento pietatis conſecrare volens poſteritati, monaſterium in Grimbergana ſua arce exſtruxit anno circiter 1110. Odone Cameracenſi Epiſcopo approbante, illudque regularibus S. Auguſtini Canonicis, pleno tranſcripſit jure, una cùm dote poſſidendum. Aſt proventuum tenuitas, quam minuebat in dies, incerto marte confligantis Walteri cum Lovaniæ Comitibus, decreſcens fortuna, abire coëgit Canonicos, injuriam paupertatis exhorrentes. Mox ſubindè Nigros Monachos, Odonis accedente conſenſu, acceſſivit Walterus. Iſti aliquantulos illic annos exegerunt, egeſtatis & perſecutorum ſuccedaneis agitati fluctibus; queis ne obruerentur, ultronea fuga ſibi conſulentes, diſceſſerunt, Fundatore fatis tum functo. Gerardus & Arnoldus filii & hæredes Walteri, impatienter ferentes Eccleſiam, majorum ſuorum nobilitatam exuviis, jacere deſolatam, & infeſtantium Tanchelmitarum hæreſi ſuam eſſe infectam ditionem, protinùs ad Norberti tute-

Digitized by Google

lam præſidiumque confugerunt; Alvericum quem fratrem utrique germanum ſuſpicatur Sanderus, Magdeburgum ablegant, pro impetranda Præmonſtratenſium colonia, oratorem. Promptum ad omne opus Dei, Norbertum movet precibus, & alienæ ſalutis deſiderio flagrantem, ſuccendit igne charitatis, ſtatimque ad votum Alverici Præmonſtrato accivit Humbertum, virum apoſtolicis virtutibus inſignem, cui collegas hinc inde ex Saxoniæ monaſteriis ſelectos, aggregavit. Tanto Duce Grimbergam repetit Alvericus: & adventantes colonos, humaniter ſuſcipit Lietardus Odonis ſucceſſor; in poſſeſſionem cœnobii immittunt filii Fundatoris, novæ Religionis novos accolas, qui paupertatem Eccleſiæ æquanimiter ſuſtinentes, verbo prædicationis potenter inſtiterunt. Fœdam Tanchelmi hæreſim, ejuſque reliquias è finibus Grimberganæ dictionis propulſarunt, & tepeſcentem excitavere religionem.

I.

Reſtitutam felicitatem & fidem Patriæ, Apoſtolicis HUMBERTI laboribus, ſecuta eſt effuſa in operarios, Fundatorum liberalitas. Acceſſit & benefactorum æmula largitio; ſicque per gratuita laicorum dona, crevit fundis, crevit & Canonicorum numero tenuis Grimberga. Advolarunt & Virgines ad ſponſi amorem, aut ad pœnitentiæ jugum inardeſcentes, quas pro more Ordinis tunc invaleſcente, contiguis accluſit domiciliis imbuendas regulari diſciplina & votorum ſolemnitate Chriſto poſtmodùm mancipatas. Per annos viginti excultam obſervantiis, virtutibus, doctrinâ, Grimbergam cum vitâ dimiſit Humbertus 9. Kal. Maii 1148.

II.

THEODORICUS itidem Præmonſtrato ſubmiſſus, à Nicolao Cameracenſi epiſcopo accepit altare de *Amelgem*, ad quod Laicos fratres deſtinavit, ruſticanæ œconomiæ deputatos, & ſub regimine ſacerdotis viventes. Anno 1154. quinto Kal. Septembris obiit Theodoricus, cujus geſta ſicut & ſucceſſorum illius, furens Iconoclaſtarum turbo abſumpſit.

III.

EGBERTUS, anno 1179. pridie Nonas Februarii denatus, in Sanctuario medius inter ſuos prædeceſſores conditur; in ſepulchrali lapide hanc oſtentans inſcriptionem. *Egbertus primus Eccleſiæ Grimbergenſis Abbas.* Quem prioritatis titulum præfert, ſi conjecturis locus ſit, quod è gremio Eccleſiæ aſſumptus, non ab aliis Eccleſiis fuerit expetitus, anteceſſorum inſtar; quos tamen Abbatis nomine & inauguratione inſignitos fuiſſe teſtantur Diplomata.

IV.

SYMON ex inſcriptione tumuli, hunc ei ordinem aſſignat, antiquitatum Grimbergæ ſagax inveſtigator D. de Spira. Annum mortis ejus in ſera nimis tempora protelavit *Gramaye*, inter medios, epochæ licet incertæ, intertexuit Sanderus.

V.

JOANNEM aſcriptum Necrologiis pridie Kal. Maii, &

VI.

JOANNEM DE *MERCHTEN* ad 3. Kal. Januarii Dypticis inſertum.

VII.

HESCELO, non anno 1222. Prælaturam adiit, ut placet *Gramaye*, ſed anno ſaltem 1218. ſicùt palam eſt ex fœdere fraternitatis, quod hoc anno pepigit cùm Henrico Abbate Furnenſi.

VIII.

GUILLELMUS, anno 1229. è vivis ablatus 8. Kal. Decembris, ante gradus Sanctuarii deponitur.

IX.

FRANCO 6. Maii 1244. defunctus, ſub Campanili terræ mandatus eſt.

X.

VALTERUS DE *ROESBECKE*, 8. Idus Auguſti deſiit.

XI.

GOSVINUS vivebat anno 1260. quo tempore Sanctimoniales in *Novum-Sartum* pridem tranſlatas, paſſus eſt emori, & extingui Parthenium.

XII.

WALTERUS DE *GAELMONT* Canonicus Grimbergenſis, ex Diligemenſi prælatura, ad propriam poſtulatus Eccleſiam rediit: ſed priſtinæ ſedis piè memor, fraternitatem novo ſanxit fœdere cum illa, anno 1273. Protectorium & confirmativum Diploma impetravit à Joanne Duce Lotharingiæ & Brabantiæ qui & Abbatem *diligebat*, & Conventum *favore* proſequebatur, anno 1284. De regiminis prudenti œconomiâ laudatus interiit Walterus, anno 1303. pridiè Kal. Octobris.

XIII.

ANSELMUS pridiè Kal. Februarii 1314. obiit.

XIV.

JOANNES DE *PODDEGEM*, 8. Kal. Martii anno 1320. appoſitus eſt ad patres.

XV.

GERARDUS DE *ISKA*, 15. Kal. Novembris 1337. deceſſit.

Digitized by Google

XVI.

Walterus de la Marck, ſive de Marca 7. Idus Februarii 1354. moritur, ex ſanguinis nobilitate clarus, virtute nihilominus clarior extitit.

XVII.

Godefridus de Vos, Bruxellenſis, anno 1369. primùs Bruxellis ſolemni proceſſione, Clero totius civitatis, Duce Venceſlao, & innumerâ hominum multitudine comitantibus, intulit in Eccleſiam Divæ Gudulæ, ex templo Beatæ Virginis de Capella, ſacratiſſimas Hoſtias, recenter Judæorum indigniſſimè contrectatas manibus, unde miraculoſi Sacramenti Solemnitas exordium habuit.

XVIII.

Joannes Van-Hove, anno 1392. occubuit 18. Kal. Octobris.

XIX.

Ægidius de Pape, Brugenſis, 17. Kal. Auguſti 1396. inter mortuos deputatus eſt.

XX.

Radulphus de Buysinghen, anno 1397. obiit.

XXI.

Balduinus de Priekere poſt triennale miniſterium dignitatem exuit anno 1403.

XXII.

Ægidius de Bouckhaut, ex nobili proſapia ſatus, anno 1416. fato conſumptus eſt.

XXIII.

Cornleius de Kempenaer, Bruxellenſis, ampliſſimis ædibus, Lovanii, Mechliniæ & Bruxellis pretio comparatis, Grimbergam auxit. Pro immunitatibus Eccleſiæ in Concilio Baſileenſi decertavit ſtrenuè, & violentos ſecularium auſus Eugeniano feriit anathemate. P. Joannem Thonis quem ſibi junxerat comitem Baſileenſis itineris, Eugenio IV. poſtulanti, & doctrinam in conſeſſibus Patrum miranti, conceſſit in Capellanum. 18. Kal. Julii 1446. Cornelius mortalem vitam exuit.

XXIV.

Joannes Vrant Bruxellenſis, Chorum D. Virginis aliaque excitavit ædificia; majora meditantem mors peremit 6. Nonas Maii 1465.

XXV.

Joannes de Mechlinia, anno 1474. ceſſit regimini.

XXVI.

Joannes Sceers, anno 1477. æternam adiit quietem.

XXVII.

Marcus de la Place ſuam Abbatiam, S. Michaelis & Tongerloæ, quibus Commendatarii ſeculares inhiabant, in tuto poſuit, Mariæ Duciſſæ, ſed præſertim Maximiliani Cæſaris Diplomate pruritum compeſcente ambitioſæ cupiditatis. Furnenſem filialem Eccleſiam viſitare volens, iter dùm arripit, Brugis morbo contagioſo correptus, & Mechliniam reverſus, illic ſiſtitur; ibique diem clauſit extremum pridie Kal. Septembris 1489. in ædibus refugii Grimbergenſis.

XXVIII.

Arnoldus Persoons, Mechlinienſis, poſt decurſum adminiſtrationis providæ ſtadium, annis gravatus, dignitatem abdicavit anno 1506.

XXIX.

Petrus de Vuatenberge nutantem diſciplinam, & in multis labefactatam inſtaurare à limine poſſeſſionis deſiderans, è Saxoniâ aliquot Religioſos zelo diſciplinæ regularis flagrantes, evocavit, quorum operâ negotium reformationis auſpicatus, feliciter abſolvit, & in viros ſanctitate & doctrinâ florentes, ſuos transformavit aſcetas; quos inter maximè inclaruit P. Daniel de Campenhout, Grimbergæ Prior; miraculorum gratiâ, etiam vivens, ſpectabilis. Uſum Pontificalium anno 1524. obtinuit Petrus Abbas. Eccleſiam, Bibliothecam, domum ornavit, inſtruxit, & 7. die Novembris 1540. vita exutus, ſepelitur in Choro Divæ Virginis.

XXX.

Franciscus de Blioul, Bruxellenſis, Prælaturam vix adiit, cum ſumptuoſis operibus, maximè verò omnigenæ eruditionis voluminibus comparandis, ſe totum impendit; ardua cogitantem & facientem, tertio regiminis anno, mors attrivit ipſo Nativitatis Chriſti die 1543.

XXXI.

Nicolaus de Spira, Bruxellenſis, domeſticis & publicis patriæ negotiis perinde gerendis idoneus, magnam domi & foris laudem ſibi peperit. In ampliſſimo Statuum congreſſu Deputati ordinarii munia, ad reipublicæ ſalutem, per multos annos obiit, conſiliorum ſagacitate commendatiſſimus Antiſtes. Cameracenſi Concilio, quod Maximilianus Cameracenſis archipræſul primus indixerat anno 1565. interfuit Nicolaus Abbas; ſui deinde Tom XV. Concil. col. 139. monaſterii Annales, ſuique temporis hiſtoriam ſcripſit. Scribentem interturbavit irrumpens Iconoclaſtarum impetus. A cujus facie, unà cum ſuo Conventu Bruxellas confugit 1566. tempeſtatem, vaſtationemque ſuæ Abbatiæ plorans amarè, licet ante ab eo prævi-

ſam, dum nempè ſolemni pompâ ſacras Hoſtias à Judæis, ut diximus, manu ſacrilegâ attrectatas, deferret; eaſdem enim videns ſanguine madentes, velut augurando, ingens imminere Belgio infortunium vaticinatus eſt. Remiſſo compreſſoque bacchantium furore, ad ſua reverſus, cladem magno animo, magnis etſi excruciatus morbis, reſarcire adlaboravit. Confectus tandem podagrâ voraci & ſuperveniente catharro enectus, dormivit in Domino 6. Idus Julii 1568.

XXXII.

Gerardus de *Campenhout*, Grimbergenſis, turbulentiſſimis patriæ temporibus, clavum tenuit, & viriliter rexit Eccleſiam. Sacram ſuppellectilem, eamque pretioſſimam, ut latrocinantium cupiditati ſubduceret, Teneramundam tranſvehi curavit; ſed fortuitò in hæreticorum inſidiantium dilapſa cohortem, direptioni tota ceſſit & prædæ. Obiit 20. Aprilis 1577. Gerardus.

XXXIII.

Antonius *Van Otenbrugghe*, Bruxellenſis, morum probitate, non minùs quàm avito natalium ſplendore conſpicuus, Bruxellis exul, exulem ſecum fovere gregem non deſtitit, monaſterio flammis penitus abſumpto. Finem exilio impoſuit apoplecticus catharrus 13. Februarii 1594.

XXXIV.

Philippus *Van Kaubergen*, Mechlinienſis, propitiante Deo & meliore aſtro affulgente Belgis, cœpit diruta monaſterii utcunque reparare ædificia, & Eccleſiam excitare, æquatam ſolo. Tum ex Bruxellenſi exilio gregem ante ſe Paſtor agens reduxit. Supra fidem eſt, quod fecit ad cultûs honorem, ad Religionis decus, ad cœnobii ornamentum, vir alioqui indefeſſus verbi divini præco & reipubliæ adminiſtrator ſagax, dum Ordinum Brabantiæ Deputati ordinarii obivit munus; velut alterum Grimbergæ fundatorem ſuſpexere poſteri. Immortalitate dignum, mors avulſit anno 1613.

XXXV.

Christophorus *Outerius*, Trudonopolitanus, Abbas modeſtus & frugi, mortificationis & pœnitentiæ auſterus aſſecla, ciliciis carnem aſſiduè domans, & flagellis frequentibus cruentans corpus ſuum, norma exſtitit vivendi cæteris, quos verbo regebat. Campeſtres Eccleſias, & prædia marte diruta, reſtauravit, ſedulus paſtor; quem gregi intentum & prælucentem enecavit pœnitentia ſacerdos 12. Septembris 1647. mortui funus hoc Epitaphio ornavit ſucceſſor.

D. O. M.

Admodum R^{dus}. Pater & Ampliſſimus Dominus Christophorus Outerius, hujus Eccleſiæ Abbas;

QUI.

Ut verus Religioſus vixit; ut ſervus fidelis profuit; ut bonus Paſtor xxxv. præfuit, ut ſenex & Jubilarius Chriſti miles, vitæ ſtationem deſeruit 12. Septembris, anni MDCXLVII.

Coronam percepturus æternam. Sic tu de illo, Viator, ſpera eique apprecare.

XXXVI.

Carolus *Fernandez de Velasco*, origine Bruxellenſis, genere Hiſpanus & primæ Nobilitatis natalibus illuſtris, ex Paſtore & Canonico Grimbergenſi electus Abbas, domum nobilitavit ædificiis, Eccleſiam ſuâ ſupellectile olim ſpoliatam, multiplici & ſumptuoſo paramentorum vaſorumque argenteorum genere ornavit. Conſanguineorum ope, Corpora ſanctiſſimorum Vitalis, Valerii & Fortuniæ ab Eccleſia Romana impetravit, eademque anno 1655. ſumptuoſo apparatu thecis accluſa in majori depoſuit altari publicæ venerationi proſtantia; Vicarius generalis Hiſpaniarum renuntiatus, regularem diſciplinam & ſtudia, mirabili cum fructu, commendavit promovitque. Obiit Bruxellis 13. Octobris 1665. ætatis ſuæ anno 69.

XXXVII.

Judocus *Vander Elst*, Grimbergenſis primùm Paſtor, exindè Grimbergenſis Abbas, biennio ſuis præfuit, atque profuit Canonicis, vir antiqui candoris, hoſpitalitatiſque effuſæ. Fato fungitur 21. Februarii 1670. ætatis 71.

XXXVIII.

Laurentius *Bogaerts*, Flander, ex Proviſore Abbas. Luctuoſis belli temporibus prudentiſſimè rexit; in adverſis conſtans, in proſperis ſemper ſibi æqualis; rei temporariæ, ſpirituali haud neglectâ, cum per annos 22. fervens inſudaſſet, duplicatum de labore talentum ſupremo oblaturus Judici, è vivis exceſſit 14. Januarii 1692. ætatis 72.

XXXIX.

Judocus *Basserii* Bruxellenſis; ex Paſtore Ophemenſi aſſumptus ad infulas, Brabantinorum atque Friſonum applauſu, quorum judicio Vicarius generalis ſalutatus eſt. Obiit Bruxellis 8. Maii 1698. ætatis. 65.

XL.

Hermannus de *Munck*, Mechlinienſis. S. Theologiæ Profeſſor, Supprior, Novitiorum Magiſter, inde Paſtor, demum Grimbergenſi mitrâ redimitus, pietate refulſit. An 1705. 2^{a}. Aprilis, tranſactione inita cum Abbate Trunchinienſi, ejuſque Conventu, jus Paternitatis in Moniales de *Tuſchinbeca* acquiſivit Grimbergæ; tranſactionem uti *piam & neceſſa-*

Digitized by Google

riam laudavit, probavitque D. Generalis. Hembecæ monialium Superior eſſectus Hermannus, ſingulari zelo inibi diſciplinæ regulari intendit, ſubvenitque eidem in omnibus charitate profusâ. Obiit Grimbergæ 6. Decembris, an. 1712. ætatis 69.

Vacavit Prælatura annis quatuor.

XLI.

AUGUSTINUS *VAN-ECKHOUT*, Bruxellenſis, Magiſter Novitiorum, S. T. Lector, Supprior & Prior; deinde Paſtor in *Wemmel*, & Archipreſbyter annis octo, ad Grimberganam infulam anno 1716. aſſumptus, die 3ª. anni ſequentis inauguratur. Anno 1725. electioni D. Matthei *Van-Capple* in Abbatem S. Nicolai oppidi Furnenſis, præfuit tanquam Pater Abbas; anno eodem conſtitutus eſt Viſitator Apoſtolicus Abbatiæ Aureæ-Vallis, O. C. in Archidiœceſi Mechlinienſi nunc judex Synodalis, Statuum Brabantiæ ordinarius Aſſeſſor, Reipublicæ, Eccleſiæ, & Ordini perindè utilis, quinquaginta quinque Canonicis præeſt emeritus Abbas.

PATERNITAS.

Novum ſartum, ſive *Nieuwenrode* in Parœciâ de *Meys* unius circiter horæ ſpatio diſſitum à Grimbergâ Parthenium, ſub Goſvino Abbate, anno 1260. eſſe deſiit.

Tuſchenbeca.

PASTORATUS
Omnes in Diœceſi Mechlinienſi.

Grimberg, cum appendice de caſtro S. Salvatoris juxta Wilvordiam.
Wemmele, cum appendice de *Releghem*.
Meys cum appendice de *Rode*.
Strombek.
Ramſdonck.
Berghem.
Ruysbroeck.
Cerskam.
Ophem Vicariatus.

MONUMENTA
Sepulchralia.

Extant duæ antiqui operis Dynaſtarum quondam Grimbergenſium ſepulchrales tumbæ, in quarum altera ſculptæ viſuntur tres imagines ſuperpoſitæ, matris ad dextram, filii in medio, & ad ſiniſtram patris, ſupinè recumbentium. Hoc Berthoutiæ proſapiæ expirantis poſtremum eſſe monumentum autumant, exhibens Arnoldum, Adelaidem ejus ſponſam & utriuſque filium impuberem, quorum primus anno 1229 interiit, & cum ipſo Berthoutiorum maſcula proles.

In Choro S. Norberti eminet altera tumba virum repreſentans cataphractum, ſtemma gentilitium familiæ de Aa, tum Grimbergana ditione potientis, geſtantem. Walterus ille eſt de Aa, Grimbergenſis dynaſtiæ hæres in vim matrimonii, quod cum Oda filia Arnoldi Berthoutii contraxit, ex qua Leonium patrem Gerardi ſuſcepit. Extat & in Canonicorum Choro mauſolæum Joannis Leſlæi epiſcopi Roſſenſis.

D. O. M.

JOANNES LE LÆUS epiſcopus Roſſenſis, Scotus, ex illuſtri familiâ Leſlæorum, omni ſcientiarum genere cultiſſimus, Orator ad Regem Galliæ Franciſcum II. Conſiliarius Mariæ, glorioſæ memoriæ, Scotorum Reginæ; Catholicæ Religionis conſtantiſſimus propugnator, poſt immenſos pro avita fide labores, præſertim in Regno Scotiæ reſtituenda, poſt deffenſam in Anglia Mariam Scotiæ Reginam, poſt varia, ſumma cum laude geſta, tranquilliſſimè exceſſit Bruxellæ pridie Kal. Junii anno 1596. ætatis ſuæ 70. Avunculo grato, ne ſupereſſet ingratus Joannes Leſlæus nepos, hæres mœſtus poſuit.

Hæc & alia monumenta in veteri templo extiterunt. In recentiori quod Cardinalis le Boſſut Mechlinienſis archiepiſcopus conſecravit 8. Julii 1725. hodiè in Choro proſtant monumenta Abbatum & Principis de *Berghes* Comitis de *Romré*; nec prætcrire decet P. Gaſparis Epitaphium non affixum parieti, ſed appenſum ædibus paternis Auberti Miræi Canonici & Scholaſtici Antuerpienſis, ſubtus effigiem lepidè appictam Gaſparis Scrureii.

D. O. M.

Quis ſim, ſi neſcis, Lector, breviter dicam.

GASPAR SCRUREIUS eſt nomen mihi; patriâ ſum Mechlinienſis, profeſſione Religioſus Grimbergenſis, nec mireris me qui candido Præmonſtratenſium Ordini, nigro, laicoque habitu palliatum. Temporum calamitas ac neceſſitas fecit anno 1581. Calvinianis res ſacras & civiles in Belgio turbantibus, ut ſi ſalvus apud Catholicos urbis hujus Bruxellenſis cives, eſſe vellem, hoc iſto vulgari habitu Clero inſidiantes fallerem; ſed nec fructu ſuo, piam hanc caruiſſe fallaciam, vel ipſa Dei Regique fida Miræorum familia teſtis eſt, quam annos ipſos amplius tres, in iſta nocte temporum, ſacris myſteriis frui, & divini verbi pabulo alui.

Tu quiſquis hæc leges, diſces in tumultu panico, utilem atque imprimis neceſſari.m eſſe prudentiam.

Scrureius ſilens ſapit.

In Necrologio Grimbergenſi ad 5. Februarii habetur. Commemoratio D. Jacobi de *Berges*, ultimi Baronis Grimbergenſis; monaſterii benefactoris maximi, qui datis ſum-

Digitized by Google

mi altaris peginate, cruce argenteâ, aliiſque muneribus pretioſis, cælebs obiit 1633. ætatis ſuæ 78.

Vide Prob. à col. DCIX. ad col. DCXVij.

GRIPHEN.

Griphen. Fil. Stingadii. Diœceſis Salisburg. Circaria Bavariæ.

ECkbertus Bambergenſis Eccleſiæ Epiſcopus, Reginæ Hungariæ germanus Frater, teſte Aventino, dum in Carinthiæ partibus, ob enatas inter ipſum & Bernardum Provinciæ Ducem, diſcordias, moratur, ex pietatis inſtinctu, monaſterium in valle ſat ampla, montibus vallata per circuitum, frugum feraci ſolo, alluentibus rivis è montium ſinu manantibus lepidè irriguo, conſtruxit, *Griphen* à vicino oppido * cui arx imminet, dictum, non à Fundatore, ſed à proprio ſitu. Bambergenſi ſubeſt dominio Griphenſis Canonia, quamvis Saliſburgenſis juriſdictionem in ſpiritualibus agnoſcat. A tenuibus principiis ortam anno 1236. Præpoſituram, ſed acceſſione fundorum & fidelium largitionibus paulò pinguiorem, confirmavit Gregorius IX. anno 1238. Auxit deinde proventibus & ſpeciali favore proſecutus eſt Bertholdus Bambergæ Antiſtes, prædeceſſoris æmulans pietatem. Quin, ut Griphenſem *Plantatulam* (hoc enim nomine amico, illam in diplomate compellat) ſuccreſcere videret, fundationis honorem cum illuſtri Comite Willelmo ab *Hainenburch*, & Agnete ejus ſponſa, augendo, dotandoque monaſterio liberaliter & devota mente intentis, diviſit, in quos totum potuiſſet transferre honorem, ut potè ædificiorum conſtructores, dotis quàm maximæ collatores munificentiſſimos, & in ſero nepote Ulrico Comite de *Weiſneck*, Fundatores redivivos. Hinc in tabulis Griphenſibus primi taceantur authores, ut principem locum poſterioribus, quos magis beneficos ſenſit Eccleſia, attribuant. Adde quod Bambergenſes epiſcopos, à multis retro temporibus non ut parentes, ſed ut auſteros Dominos, metentes quæ non ſeminarunt, libertati electionum nocentes, Ordinis impetentes, calcantesve privilegia, ſecularium poteſtati ſubdentes omnia, experti ſunt Griphenſes Canonici non nihil reſpirantes ſub moderno Principe de *Schonborn*, meliorem ſpondente ſortem afflictæ Eccleſiæ.

* Sive Grivental.

Veſceram Ivelendenſis Circariæ cœnobium matrem ab origine habuit *Griphen*, ad Stingadium jus Paternitatis tranſlatum eſt noviſſimis temporibus, illoque hactenùs potitur. Structuram domûs ad architectonices regulas exactam ſatis, erexit anno 1705. Præpoſitus Auguſtinus ordine quadrageſimus ſextus. Agmen omnium ducit

I.

CONRADUS è Veſcerenſi cœnobio in Franconia, evocatus, & 10. Februarii, magno ſuorum luctu, è vivis deceſſit anno 1240. Sequentium Præpoſiterum Indicem acceptum, in fide mittentis reſtituimus.

II.

BALBINUS 1248.

III.

GODEFRIDUS 1251.

IV.

PILGRINUS cœptas monaſterii ædes ob ingruentes in Carinthiam tumultus, perficere non potuit 1267.

V.

CONRADUS II. primo triennio abſolvit ædificium, & Eccleſiam ab Herteordo epiſcopo Lavantino * anno 1270. conſecrari curavit in honorem B. M. V. Regimen tribus luſtris completum illuſtravit ſingulari prudentiâ & eruditione rarâ decoravit, 1277.

* S. Andreæ Epiſcopatus Carinthiæ.

VI.

EBERHARDUS ab Udalrico & Agnete Comitibus de *Haimburg*, Parochiam Haimburgenſem accepit, quam Martinus IV. ſuo Diplomate incorporavit monaſterio, 1290.

VII.

JOANNES I. 1299.

VIII.

CONRADUS III. ſub cujus ætate Leopoldus epiſcopus Bambergenſis, munificos benefactores Griphenii Comites de *Haimburg*, Fundatorum adſcripſit ſillabo ad Conradi inſtantiam, qui anno 1305. vitam finivit.

IX.

MARQUARDUS ſpectabilis modeſtiæ & vitæ frugi Præpoſitus, obiit anno 1308.

X.

GODEFRIDUS II. immatura morte ſublatus eſt anno 1312.

XI.

MARQUARDUS II. 1319.

XII.

FRIDERICUS, 1335.

XIII.

HENRICUS, 1335.

XIV.

BARTHOLDUS, 1338.

Digitized by Google

XV.

PETRUS integritate & eruditione nobilis, bona atque jura Xenodochii *Villacenſis* ad S. Catharinam, approbante Patriarcha Aquilejenſi Bertrando, impetrat, 1345.

XVI.

ALBERTUS è Veſcerenſi monaſterio aſſumptus, egregiè pro Griphenſi laborans, præcipiti morte eripitur anno 1349.

XVII.

OSWALDUS vir zeloſus Officium divinum cantu perſolvendum, primus invexit in ſuam Eccleſiam, 1369.

XVIII.

NICOLAUS, Udalrico & Margaretæ de *Weiſeneck*, Comitibus, qui ſua cœnobio legarunt bona, & ultimis inclytæ proſapiæ ſurculis, parentavit, quos pari fato poſtmodùm ſecutus eſt Nicolaus, anno. 1387.

XIX.

CONRADUS IV. 1391.

XX.

JOANNES II. 1399.

XXI.

PILGRINUS II. 1408.

XXII.

ACHATINUS, 1419.

XXIII.

FRIDERICUS II. 1430.

XXIV.

JOANNES III. 1463.

XXV.

OSWALDUS II. 1490. obtinuit à Sixto IV. ſummo Pontifice jus Pontificalium anno 1475.

XXVI.

JOANNES IV. 1501.

XXVII.

ANDREAS octavo ſuæ adminiſtrationis anno ceſſit, moritur verò anno 1534.

XXVIII.

MARTINUS I. 1516.

XXIX.

HENRICUS ſexto ab electione menſe, 1516.

XXX.

GEORGIUS *GRIBIEN* 1540.

XXXI.

MARTINUS *AMER* 1570.

XXXII.

COLNANUS, 1572.

XXXIII.

SIMON, 1579.

XXXIV.

LUCAS, 1683.

XXXV.

SEBASTIANUS *WERNERUS* Cellæ-Superioris Canonicus tertio ab aſſumptione anno 1586.

XXXVI.

MARTINUS II. 1596.

XXXVII.

MARTINUS *BRENNER*, 1599.

XXXVIII.

PHILIPPUS, è Cellenſi monaſterio poſtulatus reſignavit. 1602.

XXXIX.

GEORGIUS ex eadem Canonia aſſumptus, 1617.

XL.

PETRUS, 1631.

XLI.

BALTHAZAR, 1651.

XLII.

NORBERTUS *CROMER*, 1667.

XLIII.

BARTHOLOMÆUS, 1670.

XLIV.

RUPERTUS præclarus œconomus 1696.

XLV.

JOANNES *KARNER*, 1704.

XLVI.

AUGUSTINUS ceſſit anno 1719. & adhuc ſedes vacat dum hæc ſcribo * ob litem motam inter Ordinem & Archiepiſcopum Moguntinum, ſuper reſtitutione ejuſdem reſignantis, quam Archipræſul intendit, variiſque proſequitur, ſed lentis, artibus.

* 1721.

PASTORATUS.

In oppido *Griphen* cum quinque filialibus Eccleſiis, in quibus Præmonſtratenſes reſident. Paucis abhinc annis oppidanæ parochiæ adjecit

Digitized by Google

beneficium Comes à *Dietrichſtain* unde Paſtor reſidere & vivere poſſet. In eadem Eccleſia ſepulturam ſibi elegit optimus benefactor.

Weizenecq.

Haimburg à Comite Ulrico fundata.

Krailſchah.

S. Petrus in *Peran* cui annexum eſt beneficium S. Catharinæ, quod quondam Hoſpitale fuit collatum Griphenſibus Canonicis à Bertholdo epiſcopo Bambergenſi, pro tunc tam miſerum, ut ipſe Bertholdus in inſtrumento donationis aſſerat in tantùm eſſe oppreſſum & diſtractum, ut ſi non veniſſet ad tam diſcretas perſonas, ornatas obſervantiâ regularis diſciplinæ, & vitâ approbabili ac illuſtratas ſcientiis, reductum fore in nihilum & extinctum. Ex hac parochia titulum & jura Archidiaconi obtinet Præpoſitus Griphenſis in diœceſi Aquileenſi, in cujus territorio conſiſtit, cæteræ in Saliſburgenſi.

Vide Probat. à col. DCXVIJ. ad col. DCXX.

GROBE.

Grobe Fil S. Mariæ Magdeb. Diœceſis. Camin. Circar. Saxoniæ.

TRaductis ad Evangelicæ veritatis lumen citerioris Pomeraniæ populis, eorumque ducibus Werſlao & Ratiboro anno 1124. regenerationis lavacro mundatis, ut ſanctum opus optatum ſortiretur incrementum, autor fuit magnus Otho, Bambergenſis epiſcopus, & illarum gentium Apoſtolus, Epiſcopalis Cathedræ in iis partibus erigendæ. Annuit ſui Baptiſtæ voto Werſlaus, & Adalbertum Othonis Capellanum, itineris comitem, & in Pomeranorum converſione coadjutorem fideliſſimum, primum Julini Epiſcopum juſſit ordinari. In epiſcopali Sede confirmatus Adelbertus, illicò de adſciſcendis ſibi zeloſis divini verbi præconibus meditari cœpit. Nec mora, ſpartam hanc ſuſcepit in ſe Ratiborus, qui ut juges pro ſalute Fratris Werſlai, nuper occiſi *(a)* preces Altiſſimo curaret offerri, cœnobium *Stolpe* dictum *(b)* extruxit, & D. Benedicti Religioſis addixit. Aliud inſuper obtinuit ab eodem Principe fundari, ſecùs Epiſcopii muros, *Grobe (c)* vulgò nuncupatum, & Præmonſtratenſium catervam, cui Præpoſitus deſtinatus eſt Sibrandus, ex S. Mariæ Magdeburgenſis monaſterio eductam, ibidem implantavit, ut *operarios in verbo Domini* ſuis procuraret. *(d)*

Duo hæc antiquiſſima Pomeraniæ monaſteria, Ratibori, & Pribiſlavæ *(e)* conjugis monumenta, omnes illius gentis epiſcopos ex ſuis fuderunt alveis, *(d)* & enatæ religionis latiùs per prædicatores ſemina ſparſerunt. Cœnobii pacificos ab annis pluribus poſſeſſores, & dotis à Fundatore collatæ patientes Canonicos ſuo Diplomate munivit Præſul Adelbertus, anno 1159, vitâ jam perfunctо Ratiboro & Bugiſlao Ducatum regente.

Ab anno 1151. primarium illius monaſterii templum ſacraverat Adelbertus, adſtante Ratiboro, & Boleſlao Poloniæ Duce, cum præcipuis ex Pomeranorum nobilitate; juxta verſus iſtos lapidi ſculptos, & ad Uſnamenſis delubri Chorum poſtea tranſlatos.

MC vice* quarto, tunc Ratiborum pius Otho

Cum patre baptizat: poſt Ratiborus *Grobe* fundat:

Sacrat Adelbertus, primus Præſul Caminenſis. *(e)*

* id eſt viceſimo.

Cùm vero ad Oderæ littora poſitum monaſterium, æſtuantis maris fluctibus impetitum, majori ex parte concidiſſet, Bugiſlaus I. *Uſnamiam*, in montem S. Mariæ, de *Cloſſemberg* dictum, tranſtulit, & melioribus dotavit proventibus. Hanc migrationem non anno 1188. ut placet Pomeraniæ Annaliſtus, ſed anno 1170. accidiſſe teſtantur ſequentes verſiculi, ſaxo inſcripti.

MCL vice* constructa eſt iſta Capella,

Cum *Grobe* cœnobium à Ratiboro olim Duce ſtructum,

Uznam tranſlatum, hinc penitùs fuit annihilatum.

Huc accedentes Chriſtus faciat jubilantes.

* Id eſt viceſimo.

Necdum fuit hæc ultima Præmonſtratenſium ſtatio: ad *Pudiglavenſe* ſiquidem cœnobium, ſuo ſitu commodius, tranſierunt: & ex iſta multiplici locorum mutatione, varium in Sillabis monaſteriorum nomen obtinuit; modo *Uzniam*, *Huſnam*, nunc *Grobe*, denique *Podeglo*, & *Padegla*, *Vodeglo*, & *Badegloc* vocitatum eſt.

Proſcripto è Pomeraniæ finibus cultu catholico, anno 1534. à monaſteriorum invaſione bellum auſpicata eſt Lutheri ſecta, & in celeberrimam Pudiglavenſem Abbatiam effræ-

(a) Idololatræ Vandalorum Sacrificuli, dolentes idolorum quæſtum in Pomerania, Werſlao potiſſimum agente, ſibi præreptum, conductâ Sicarii manu peremerunt eum ad *Panim* fluvium, in loco qui dicitur *Stolpe*, Vandalico idiomate *Stolpan*. *Helmold Chron. Slav.* l. II. Cap. iv. apud *Leibnit.* Tom II. *Script. Brunſw.* 622 & *Hiſt. Epiſc. Camin* Tom Script Rer Germ. *Ludwig.* 534.

(b) Helmoldus loco citato, Stolpenſis cœnobii fundationem Werſlai filiis adjudicat: cui contradicunt *Kantzow*, *Kamtz*, *Cramer*, & alii Pomeranorum Annaliſtæ, confirmationem illius, & augmentum dotis duntaxat Bugiſlao tribuentes.

(c) Hiſt. *Epiſcop. Camin.* Script. Rer. Germ. *Ludwig.* Tom. II. 534. 576.

(d.) Ibid. 577.

(e) Erat Pribiſlava Boleſlai III. Poloniæ Ducis filia. Ibid. 576.

(f) Ibid. 577

(g) Adelbertus hic dicitur Epiſcopus Caminenſis ex poſt facto: quia nimirum Woldimarus, Poloniæ Dux, Julinum cum devaſtaſſet, Conradus Adelberti ſucceſſor populo ſuaſit, ut incenſâ urbe, ſecum *Caminum* contenderent, ubi tanquam ad tutiorem, & ab hoſtibus remotiorem locum Epiſcopalis ſedes tranſlata eſt. *Crantz.* l. III. *Vandal.* cap. 19.

nis

Digitized by Google

nis libido, non tam Religionis perdendæ, quàm ſurripiendæ dotis cupidine acta, inſiliit. Rem aliter narrat P. *Wvia* author *Hiſtoriæ Epiſcopatûs Caminenſis*: (*f*) ut invidiam avertat à Lutheri aſſeclis, totius innovationis cauſam in Religioſos refundit Abbates. » Hoc » primum, inquit, reformatæ Religionis prin- » cipium erat in Pomerania, non à Ducibus, » ſed ipſis Religioſis Abbatibus, atque Mona- » chis cœptum; adeo ut illuſtriſſimis Principi- » bus occaſionem darent, & viam quaſi oſten- » derent occupandi monaſteria. Cùm enim Lu- » therus de votis monaſticis nervosè ſcripſiſ- » ſet, multi boni viri, & ſacræ virgines ſtatum » ſuum, adeò divinis Chriſtianorum inſtitutis » diſcrepantem, odio habuerunt, & ſponte cu- » cullas abjecerunt. Ita monaſteria deſerta ſunt, » inquit *Peucer*. l. v. *Chron*. « Sic ad patrocinium erroris erraticus author loquitur.

Vide Probat. à col. DCXXJ. ad col. DCXXIJ.

GUEMEROD.

Guemerod. Fil. Præmonſtr. Diœceſis Herbipol. Circaria Fuldia.

GUemerod, aliàs *Gemeracids*, Præpoſitura Nobilium Virginum in ultimis Haſſiæ finibus, ab Haſſiæ Lantgraviis fundata, primas ex Altenberga Sanctimoniales, inſtituti propagatrices & incolas, obtinuit, ſed à primævo fervore degeneres, in eam vivendi licentiam proruperant, ut Joannes Naſſovii Katzenellbogenſis Comes, ad Capitulum provinciæ Veſtphaliæ anni 1495. expoſtulationem fecerit de liberiori vita Canoniſſarum, rogaveritque Patres, ut medicam manum invaleſcenti morbo citiùs apponerent. Salutari monito Principis excitati proceres, P. Joannem de *Deuren* Abbatem Steinfeldiæ, alti animi & generoſi cordis Prælatum, delegarunt ad id operis ardui tentandum & proſequendum viriliter. Provinciam in ſe ſuſcepit Abbas, & anno 1496. viſitationem inſtituit in Guemerodio. Ad Statutorum obſervantiam revocavit aberrantes, abuſus falce reformationis reſecuit, atque ut ſtabilitati diſciplinæ conſuleret, tres ex Parthenone Fuſſnichenſi Sanctimoniales accerſivit pietate inſignes, quæ verbo & exemplo erudirent Guemerodii Canoniſſas, & in regularum exercitio continerent. Revixit illicò fervor ſpiritûs, & Virgines aſſuetæ liberioris vitæ lenociniis, ad ſeveriorem converſæ ſunt. Moriuntur anno 1503. Fuſſnichio eductæ Sanctimoniales, timet Hermannus de Haſſia Colonienſis antiſtes, ne illarum interitu reformatio intereat, ſtatim ut paternæ pietatis hæres, ſtabilimento Religionis providens, ſubmonet Steinfeldenſem Abbatem ut quàmprimùm renaſcituro haud dubiè malo obviet, aliaſque tranſmittat moniales, quæ in obſequio Dei & obſervantia confirment neophytas. Paruit Abbas Steinfeldiæ, evocatoſque ociùs ex Wenaugia Canoniſſas induxit in Guemerodium. Stetit viguitque morum candor, perſeveravit diſciplinæ zelus, uſque dum Haſſiæ Comites religionis ſuorum patrum deſerentes profeſſionem, ſancta conculcarunt, & antiqua fidei proſtravere monumenta. Funeſtum hoc Eccleſiæ bellum primus intulit Philippus Comes qui Lutheri doctrinæ blandienti ut primùm nomen dedit, ad magiſtri nutum ſævit in ſacras ædes.

GUMMERSHEIM.

Gummerſheim Filia Arnſtenii Diœceſis Moguntina. Circaria Vadegotia.

Sacræ Antiq. Monum. Tom. 2. p. 49.

LUdovicus Arnſtenii Comes, Religionis Præmonſtratanæ propagator indefeſſus, poſtquam Abbatias binas, Parthenones totidem Ordini peperiſſet, tertium juxta Odernheimii oppidum ſub nomine *Gummersheim*, inſtituit, teſte anonimo vitæ B. Comitis ſcriptore; » Poſt circulum dierum iſtorum, inquit, (hoc eſt anno 1146.) quia diligentibus Deum » omnia cooperantur in bonum, in Mogun- » tina diœceſi apud *Odernheim*, miniſteriales » B. Stephani Metenſis Eccleſiæ, domos, agros » & prata in villa *Gumersheim* in laudem Dei » pro remiſſione peccatorum ſæpiùs dicto Co- » miti, votis liberalibus obtulerunt, eò quod » frequenter apud ipſos ad allodium ſuum *Bu-* » *benheim*, tranſitum faciens, famâ celebris & » converſatione digniſſimus haberetur. Ipſe ve- » rò habita ipſorum circa Deum reveren- » tia non abuſus, ibidem ſuper Gelſam » fluviolum, in honorem Dei Genitricis & » B. Joannis Evangeliſtæ Oratorium conſtru- » xit, Sanctimonialibus adunatis. Locum au- » tem eundem ab omni Advocato ſeculari & » omni jure parochiæ in *Odernheim*, præter » decimam quam Dominis Metenſibus ſolvere » tenetur, qui hoc opuſculum legerit ſciat pe- » nitùs emancipatum.

Parthenonem hunc in Palatinatu ſuperiori conſtitutum, Ordini Præmonſtratenſi à Fundatore dedicatum, per quatuor ſeculorum ſpatia Ordinis legibus & ritibus addictum, miror ab annaliſta Moguntinenſi mancipatum à ſuis incunabulis Ciſtercienſium regulæ, & anno 1644. adunatum *Marien-Munſter* ejuſdem ſchematis cœnobio Vormatienſi. Proſrùs fefellit authorem rerum antiquarum non ſatis explorata cognitio; ignoravit tabulas Arnſtenii, ſyllabos veteres & modernos monaſterio-

Tom. I. p. 955.

(*f*) Script. Rer. Germ. *Ludwig*. 638.

rum Ordinis Præmonſtratenſis, neſcivit ab anno 1574. à vorace hæretico ſubſtractum Ordini & Religioni Parthenonem, dumque anno 1647. Joannes *Sternenberg* Suffraganeus Monaſterienſis & Sanctenſis Præpoſitus, Eccleſiæ ſtatum in partibus Cliviæ, & Palatinatûs delinearet, *Gummersheim* Præmonſtratenſe patrimonium primitùs fuiſſe fatetur, formam ædificiorum pro tunc extantium, chorographicè ſic pingens.

» Forma ædificiorum, ibidem hoc tempo» re talis eſt. Imprimis domus recreationis pro » ſecularibus, pulchras habens manſiones, cœ» nacula & cellas, à Duce Palatino, non ante » multos annos ibidem de novo extructa. Tem» plum monaſterii adhuc integrum bene te» ctum, ſine campanis & ullo altari, aliquibus » parietibus & interſtitiis diviſum. Cœmete» rium, Refectorium cæteraque hominibus, » jumentis & ruſticis inſtrumentis neceſſaria » ædificia, adhuc integra, aliquo modo, in ali» quibus neglecta quæ tamen omnia de facili » ſunt reparanda.

» Molendinum ibi proprium & piſcina; » hortus amplus intra monaſterium muris in» tegris circumcinctus.

» Quoad monaſterium ante annos circiter » ſeptuaginta, cum in Palatinatu Calviniſmus » inductus eſt, Ordini Præm. ſubſtrahitur, nul» læ ibi Clauſtrales à multis annis fuerunt, nec » aliquod Religionis exercitium, ſed eſt ibi Cu» rator qui de monaſterii proventibus in *Cren*» *zenach* in Religione præſidenti, ſuæ admini» ſtrationis quotannis rationem ſive compu» tum exhibet, qui fatetur monaſterium ha» bere annuè ſexcenta maldera ſiliginis, men» ſuræ Moguntinenſis, exceptis avenâ, hor» deo, tritico, fabis, piſiis & aliis æſtivalibus » frumentis. Item eſt adjacens monaſterio la» tus campus qui ſex equis colitur. Similiter » prata & vineæ propriæ. In pecuniis annuis » habet circiter 245. florenos. Situs loci ſatis » commodus & amœnus, dignus in quo tale » monaſterium reparetur ab Ordine recupera» tum. In medio Refectorii videtur adhuc in » lapide inciſa nobilis Sanctimonialis, ni fallor » *Kettgen* appellata.

Ita Sternenbergius: & ita omnis abigitur ſcrupulus de exiſtentia Ordinis Præmonſtratenſis in hoc cœnobio; quod regebat anno 1271. Algendis Magiſtra, & anno 1495. Apollonia *Keſlerin* de *Sarmsheim*, ut liquet ex Chartis, quas vidiſſe ſe teſtatur epiſtolâ ad nos miſſâ Vir. Cl. Jo. Frid. Schannatus. Eodem anno 1495. illius Parthenonis Proviſorem agebat Adamus de *Montabour*, Abbas in *Arnſtein*, uti monet idem Schannatus.

GUVENS.

Guvens. Filius Parthenonſis. Diœceſis Leodienſis Circaria Brabantiæ.

HUjus Parthenonis mentionem faciunt cum Layruëlio Indices mſſ. fruſtra illum in ſcriptoribus hiſtoriæ Leodienſis Chappæavillo & Fiſen requiſivimus. Nec aliunde quidquam ſupereſt dicendum.

HABELEBURGUM.

Habeleburgum. Fil. Ilbenſtadii. Diœceſis Moguntina. Circaria Vadegotiæ. T. 2. p. 527

HUjus monaſterii meminerunt Indices mſſ. ipſum aſſuit Monaſteriologiæ ſuæ Pagius, expunxit Layruelius, & nuperus hiſtoriæ Moguntinenſis conditor illud præterſit niſi ſub interpolato nomine de *Habecheburne* voluerit deſignare, *Habelburgum*. Fundatorem habuit Hartardum de *Merenberg* anno 1210. coram Siffrido II. Archipræſule Moguntinenſi contendentem cum Collegio S. Stephani, de jure patronatûs Eccleſiæ *Eblizdorff*, quam Præpoſituræ Habecheburnenſi à ſe fundatæ tranſcripſerat.

HACBORN.

HUnc Parthenonem nobis planè ignotum, in nullo Indice conſpicuum, retexit his diebus, & in ſua *præliminari diſſertatione de notitia Monaſteriorum & Eccleſiarum Haſſiæ veterum* recenſuit Chriſtophorus Fridericus Ayrmannus. Nomen & inſtitutum hujus cœnobii tangit tantùm, ampliorem hujus & aliorum Haſſiæ monaſteriorum notitiam ſpondens, quam expectamus avidè.

HAGNEBY.

Hagneby. Fil. Præmonſtrati. Diœceſis Lincolnenſis. Circaria Angliæ Meridiana.

AGnes de *Orreby*, S. Thomæ Cantuarienſi Archiepiſcopo religioſè devota, Eccleſiam in ejus honorem, & in proprio fundo ruſticani prædii ædificavit, illicque Canonicos è Præmonſtrato accerſitos ſub præfectura poſuit Abbatis, Henrico II. tùm re-

Digitized by Google

gnante in Anglia, à cruenta nece Beati Archiepiſcopi quinto anno, æræ Chriſtianæ 1176. Sacro cultui aptatam Eccleſiam de *Hagneby* inauguratione ſolemni conſecravit Diœceſanus antiſtes Lincolnenſis Robertus, & ſacra B. Martyris pignora, quæ à Richardo Cantuarienſi archiepiſcopo fundatrix Agnes obtinuerat, honorificè collocavit.

Maternæ pietatis inſtar Joannes de *Orreby*, terram de *Fugletorp*, cùm omnibus, quos illic habebat, hominibus, junxit primariæ doti, & tabulis tranſcripſit Abbati Rogero de *Retford*.

In Capitulo ad Heriberti conjugis tumulum appoſita eſt Agnes Fundatrix.

HALES OWEIN.

Ales Owein. Fil. de Welbeck. Diœceſis Wigornienſis Circaria Angliæ Meridianæ.

PEtrus de *Rupibus* Epiſcopus Wintonienſis, fidei & crucis propagandæ zelo inclytus, peregrinationibus ſanctus ſuo ſeculo commendabilis, ob reſtitutam pacem inter ſummum Pontificem & Imperatorem Fridericum, de republicâ chriſtianâ bene meritus, plurium cœnobiorum tam in Anglia quam in Palæſtina munificus inſtaurator & pater, morte ſanctâ conſummatus poſt triginta duos Epiſcopatûs annos ſtrenuè decurſos, anno Chriſti 1218. Abbatiam de *Hales Owein*, Joanne regente, fundavit in agro Salopienſi * ſub approbatione ejuſdem Regis, quam Henricus III. ſuo poſtmodum Diplomate communivit. Richardus Cornubiæ & Pictaviæ Comes, Henrici III. germanus frater, naſcentem Eccleſiam adeo ampliavit bonis ut fundatoris gloriam, ſuâ magnificentiâ non ſuperaverit modò, ſed arrogaverit ſibi, apud Mathæum Paris. Hæc enim de benefico Principe ſcribit. » Eodem » anno 1251. nono Novembris, Vigilia S. » Leonardi, Comes Richardus ſolemniter & » magnificè nimis fecit dedicari Eccleſiam de » *Hales*, quam magnis fundaverat ſumptibus, » & ædificia conſtruxerat, prout in mari vo» verat, quando à Gaſconia rediens in mari » ſuborta tempeſtate periclitabatur, vix portum » attingens in Cornubia. Erant in memorata » dedicatione præſentes Dominus Rex & Re» gina; & ferè omnes Angliæ Magnates, & » Prælati, Epiſcopi verò tredecim, qui omnes » Miſſam de Dedicatione celebrarunt, quilibet » verò ad ſuum altare. Lincolnenſiſque ad ma» jus altare Miſſam ſolemniter valdè decanta» vit. Erat autem dies Dominica, in quâ ſplen» didè & ordinatè optimates cum Epiſcopis & » aliis carne veſcentibus coepulabantur, Reli» gioſi verò piſcium multitudine & varietate » reficiebantur, ſeorſum collocati. Erantque » ibidem Milites pluſquam trecenti. Iſtius nemi» pè feſti ſolemnis, & convivii magnitudinem, » ad plenum ſi deſcriberem, limites tranſgredi » dicerer veritatis. Mihi autem Mathæo Pari» ſienſi ſuper hoc edoceri cupienti, ne falſa » huic libro infererem, ſed indubitatâ certitu» dine, Comes ſignificavit quod omnibus ſum» ptibus computatis, in ipſius Eccleſiæ con» ſtructione decem millia marcarum expoſue» rat. Addens quoddam verbum memorabile » imo & commendabile, utinam Deo compla» cerer ut omnia quæ in Caſtro de *Walinge-* » *ford* expendi, tam ſapienter & tam ſalubriter » expendiſſem.

* Shrop.

Capitulum Generale anni 1218. Præſide Gervaſio Abbate Præmonſtrati, gratias egit Fundatori & Ordinis ſuffragia tam vivo quam mortuo obtulit in teſtimonium benevolæ gratitudinis, ut videre eſt in Epiſt. 90. Gervaſiana T. 1. Sacræ Antiquit. Monum.

Vide Probat. à col. DCXXIJ. ad col. DCXXIV.

HAMBORNA.

Hamborna. Fil. Steinfeldiæ. Diœceſis Colonienſis Circaria Weſtphaliæ.

NObilium virorum Abbatia, Hamborna, in Ducatu Cliviæ, ſecùs *Duisburgum*, medios inter hæreticos, & ſub poteſtate Regis Pruſſiæ ſita, mirabili modò, variis licet afflicta incendiis & circumlatrantium hæreticorum procellis olim exagitata, hodiedum florens ſubſiſtit, & liberum Norbertinæ Religionis cultum, Rege ex pactorum tabulis conſentiente, exercent illic equeſtri ſtemmate nobiles Canonici. Anno 1136. Brunone II. ad clavum Eccleſiæ Colonienſis ſedente, hoc monaſterium auſpicatus eſt, illudque dotavit Gerardus ab Honſtaden Toparcha de *Wickradt* in allodio ſuo Hamborna, & in Præpoſituram ſubvexit, quæ paulòpoſt excrevit in Abbatiam. Fundatoris opus à Brunone approbatum, ſed fato urgente, ſcripto Diplomate non munitum, confirmavit Arnauldus Colonienſis archipræſul anno 1139. ſuo quoque ſuffragio Philippus Arnoldi ſucceſſor, inſtitutam Hambornæ diſciplinam, & collatas eidem poſſeſſiones, roboravit anno 1173. utraſque Adrianus IV. Alexander IV. fuſioribus litteris laudaverunt.

» Primos Præpoſituræ inquilinos, primum» que Patrem ex Scheidenſi cœnobio aſſump» ſit Hamborna, ſi ſtandum eſt veteribus mo» naſteriorum matriculis, quas conſuluit Lay» ruelius, & quarum exemplaria penes me ſunt, » ſed ad meliorem providentiam & Capitulo» rum generalium ſanctionibus, Paternitas » Steinfeldiæ multarum Abbatiarum matri & ab omni ævo regularitatis vindici, adjudicata eſt;

Digitized by Google

ipſaque defungitur, quantum libertatis arctatæ patitur anguſtia, & impendens Magiſtratûs heterodoxi authoritas permittit.

I.

LAMBERTUS regimini Præpoſituræ conſtitutus legitur primus, in authenticis Fuſſnichii actis, ipſe Parthenonis cognominis erigendi author fuit, & numeroſam Virginum turmam Norberti ſpiritu imbuit, anno 1151. trigeſimo Aprilis, vitam & dignitatem exuit, æternam mercedem adepturus.

II.

GERNODUS ab Adriano IV. impetravit Bullam anno 1157. pro confirmandis poſſeſſionibus, & Ordine Canonico in Hamborna. In fundationis Marenſis Parthenii tabulis anni 1166. ſiſtitur Gernodus.

III.

ADAM ex Necrologio Steinfeldenſi, ad diem XII. Maii, notus; ſub ipſo & ſub anno 1170. 8. Kal. Maii Eccleſia Hambornenſis conſecrata eſt ab Archiepiſcopis Colonienſi & Trevirenſi, Philippo de Hinſberg & Arnoldo.

IV.

NICOLAUS Abbatum primus, recenſetur in Annalibus Cliviæ à Wernero *Teſchen-Macher* evulgatis, p. 177. hanc ei prærogativam eripiunt Annales Fuſſnichii, qui Fridericum in albo Abbatum, numerant ordine tertium, ſubindeque à

V.

GODEFRIDO auſpicari neceſſe eſt immutationem Præpoſituræ in Abbatiam. Godefridus ille in litteris Fuſſnichenſibus inſcribitur Abbas Havenburnenſis & Fuſſnichenſis Eccleſiæ. Hoc utroque titulo inſignis, utrique Eccleſiæ præfuit, & annis 1195. 1199. Fuſnichio ad diſciplinæ inſtaurationem ordinationes præſcripſit.

VI.

THEODORICUS anno 1208. adducitur ut teſtis, ſed ſub Præpoſiti nuncupatione, ab Alverade Comitiſſa, relicta Willelmi Comitis Juliacenſis, in Charta donationis. In Obituario Steinfeldenſi ad diem XI. Novembris, ſub nomine Abbatis exhibetur.

VII.

FRIDERICUS à ſeditioſo Fratrum Converſorum Fuſſnichii tumultu, & perduellione, injurias paſſus, innocentiam contumelioſè impetitam, teſtium ſuffragio, & deputatorum ad informationem Prælatorum judicio comprobavit. Accuſatores ad Capitulum generale delatos, ejuſdem ſententiâ perculſi ſunt. Anno 1220. Circator & judex unà cum Capenbergenſi & Knechſtedenſi Abbatibus, à Gervaſio Præmonſtrati Abbate, ablegatus eſt, in cauſa Fratris Brocardi Varlarenſis Canonici, & trium judicio à Parochiâ *Coeſveldenſi* amovetur. Anno 1224. conſtitutus eſt, à Capitulo generali, monaſteriorum Friſiæ Viſitator. Anno 1227. excepit donationem factam Fuſſnichio à Domina Gertrude de *Beſſenich* pro remedio animæ ſuæ. Hujus temporibus Fuſſnichii dormitorium ampliatum eſt.

VIII.

HERMANNUS DE *HOLDE*, anno 1232. quinque journalia terræ, tradita à Voſquino de *Wesheim* ſuſcipit, nomine Parthenii Fuſſnichenſis. Hujus habetur memoria in Steinfeldenſi Necrologio 34. Auguſti.

IX.

PHILIPPUS anno 1252. comparavit pro & nomine Fuſſnichenſis Eccleſiæ, quam ſpecialem filiam ſuam vocat, novemdecim maldera tritici in *Geich*. Ad ejus quoque ſupplicationem Conradus de *Hochſteden* injunxit ne Sorores ſupra 50. in *Fuſſnich* admitterent, anno 1254.

X.

HEDENRICUS in Mortuario Nider-Ehano ad 23. Julii annotatur Abbas Hambornenſis, tacito adminiſtrationis & obitûs ejus tempore.

XI.

VOLQUINUS habetur in Necrologio Steinfeldenſi ad diem XI. Novembris.

XII.

DRUDO ex Abbatia Seynenſi, transfertur Hambornam, anno 1279. ibique denaſcitur anno 1281.

XIII

JOANNES anno 1282. donationes pias ab Hermanno & Demude familiaribus Fuſſnichenſis Eccleſiæ oblatas, excipit. Anno 1284. liberalitatem eorumdem & dotem lampadis jugiter ardentis ante Venerabile Sacramentum in Fuſſnichio, ut teſtis collaudavit.

XIV.

GODESCALCUS Canonicus Knechſtedenſis, eligitur Abbas Hambornæ, paucis ab electione annis poſtulatus, Knechſtedium migravit, & teſtis adducitur ſub titulo Abbatis Knechſtedenſis, in Chartâ Fuſſnichii de anno 1288.

XV.

LAURENTIUS viſitationem inſtituens in Fuſſnichio anno 1287. præcepta morum & diſciplinæ commendavit. Anno 1291. mediator aſſumptus jurgii inter Hinſbergæ Præpoſitum Brunonem & Virgines Parthenonis, diſſidium compoſuit.

Digitized by Google

XVI.

Conradus, de licentia Guillelmi Abbatis Præmonſtrati & ſub approbatione Wirmundi Capenbergenſis, Adolphi Knechſtedenſis Abbatum, permiſit Willelmo Proviſori in Fuſſnich, ut quinquaginta marcas annui reditûs, quas tempore ſuæ proviſionis, per ſuam ſollicitudinem acquiſiverat, cederent in ampliationem præbendæ, & in pitantiam perpetuam Conventûs, anno 1299.

XVII.

Christianus ſubſcripſit ut teſtis anno 1308.

XVIII.

Arnoldus anno 1314. in tabulis Fuſſnichii legitur.

XIX.

Joannes anno 1321. conſulens paupertati labentis Fuſſnichii, de conſilio Comitis Juliæ, formam vivendi œconomicam impoſuit Sanctimonialibus anno 1323. de conſenſu Joannis, & ex decreto Capituli generalis, in Præpoſituram ſublevatus eſt Prioratus Fuſſnichenſis.

XX.

Henricus *Stecke*, anno. 1325. ob diſcordiam electricum Fuſſnichii, & ex jure Paterno, Præpoſitum deſignavit Fratrem Nicolaum.

XXI.

Henricus de *Berg*.

XXII.

Hermannus de *Berg*, ſubſcribit anno 1381. elocationi viginti ſeptem jugerum terræ arabilis.

XXIII.

Constantinus Croen, anno 1410. Viſitator Ordinis renuntiatus eſt.

XXIV.

Bertholdus de *Brabeck*, anno 1421. pro immunitate Ordinis ab omni decimarum ſolutione, cum archiepiſcopo Colonienſi decertavit, & anno 1425. judicio apoſtolico litem in gratiam Ordinis diremit. Anno eodem Viſitator Ordinis deſignatus eſt.

XXV.

Theodoricus *Estas*, Paterno jure Fuſſnichium viſitavit annis 1432. 1437. & 12. Maii 1451. Prælaturam abdicavit.

XXVI.

Henricus *Rynsche*, anno 1465. tanquam Viſitator præſedit electioni Abbatis Steinfeldiæ.

XXVII.

Albertus de *Bongardt*, anno 1484. univit altare S. Georgii Fuſſnichio, & anno 1487. decrepitus reſignavit.

XXVIII.

Hermannus *Hisfeldt*, ex paſtore *Bettenhovienſi* ad gubernaculi Hambornæ promotus, paucis ab electione menſibus, juſſu Principis, amovetur, & in Paſtoratum reverſus, ibidem deceſſit, anno 1508.

XXIX.

Joannes *Statl de Hotstein*, reformationem in ſuum monaſterium, Abbate Steinfeldenſi Reinero agente, invexit, anno 1587. Eandem poſtea per ſe anno 1497. in Fuſſnichium introduxit. Viſitator provinciæ deſtinatus, officium obiit annis 1514. 1516. & 1517. ultro dignitati valedixit.

XXX.

Willelmus de *Weyenhorst*, anno 1523. cum adjuncto ſibi Abbate Steinfeldenſi, Fuſſnichium canonicè viſitavit, & Henrico de Velbruck Priori, ſocium adjunxit. Anno 1544. tertiam Eccleſiæ partem exſtruere incœpit, ut frequentiſſimum cœtum, qui tunc pietatis causâ affluebat, capere poſſet. Morte ſuperveniente, ſucceſſor fabricam abſolvit.

XXXI.

Albertus ab *Hain* ceſſit anno circiter 1559. ipſius habetur memoria in Ellenſi Necrologio ad 28. Auguſti, & commendatur ex eo quod ducentos dederit taleros pro memoria ſui, parentum, amicorum, & Hambornenſium Fratrum.

XXXII.

Christophorus ab *Huisen* ceſſit anno 1582. an ex modeſtia, an verò ex animi demiſſione, incertum. Ejus enim tempore, Batavi in primo Hollandici belli lymphatico furore, dormitorium cum parte ambitûs, flammis abſumpſerant. Invaleſcente paulòpoſt marte Batavo, alteram monaſterii partem devaſtarunt, majora minantes incendia.

XXXIII.

Ludgerus de *Lansberg*, 3. Maii 1582. electus tentatam à prædeceſſore ædificiorum inſtaurationem promovit. Penè completam flamma vorax, ab Hollandis appoſita turri, ad quam incolæ confugerant, hoſtium ſe ſubducentes vaſtitati, deſtruxit anno 1587. Inter depaſcentis ignis incendia, Calviniſtæ per templum & monaſterium effuſi, ſacram diripuerunt ſuppellectilem, imagines, ſedilia vulcano devoverunt, ſola in medio Chori fornice pendens Imago B. M. V. intacta evaſit, quod cernens prædo Calviniſta, faculam admovit propiùs, quæ imaginem venerata, obvolvit flammis, non adurit. Intereà turris ruinâ ſuâ tem-

Digitized by Google

pli tectum opprimit, & nudata tegumento fornix paulòpoſt concidit in terram. Tantæ calamitatis ſpectator Ludgerus, mœrore tabeſcens moritur anno 1603.

XXXIV.

Willelmus *ab Ingenhoeven* 1621.

XXXV.

Stephanus *de Stein*, 1646.

XXXVI.

Willelmus Godefridus *ab Hyllen* ex paſtore Hambornenſi, electus Abbas 2. Januarii 1647. coadjutorem ſibi dedit Joannem Wimarum de *Breidenbach*, anno 1670. Ille verò Coadjutoriâ dimiſsâ, in refugium Duiſburgenſe privatam acturus vitam, ſe recepit anno 1672. qui fuit Abbatis Willelmi ultimus.

XXXVII.

Joannes Albertus *de Heerdt* ex Priore Fuſſnichii, Hambornæ 18. Novembris, reſignavit anno 1675. 2. Octobris.

XXXVIII.

Bertramnus *de Bellinghausen*, Canonicus Capenbergenſis, unanimi conſenſu, ſubrogatus, collum ſupponere oneri detrectavit, hinc ſedes anno integro & quinque menſibus paſtore orbata eſt.

XXXIX.

Joannes Wimarus *de Breidenbach*, 14. Maii 1677. ex ſua domo Duiſburgenſi votis Fratrum, abripitur ad infulas, moritur 26. Aprilis 1694.

XL.

Joannes Albertus *de Heerdt*, iterum & reluctans aſſumitur in Abbatem. A diebus ſecundæ poſſeſſionis, domum alieno levavit ære, ædes pleraſque excitavit à fundamentis, auxit Canonicorum numerum, & quaſi fundator alter reſtituit rem. 15. Febr. 1705. præmia conſecuturus laborum, piè in Chriſto obdormivit. In ejus gratiam facta eſt unio Abbatiæ Viridis Stagni, Hambornæ, anno 1673.

XLI.

Willelmus Henricus *de Bentinck*, 21. Februarii 1705. præſide Michaele Abbate Steinfeldenſi electus feliciter, Canonicos ſtudiis excoluit & virtutibus, rei catholicæ & religionis ſtabilimento providè conſulens. Hæc ſcribenti advenit mihi nuntia mortis ejus epiſtola per quam accepi die Aprilis 8. anni 1724. obiiſſe, & in ejus locum fuiſſe ſuffectum.

XLII.

N..... *a Bemmel*.

PATERNITAS.

Duo Virginum monaſteria filialia habet, quorum prius eſt

Fuſſnich; alterum

Ellen.

PASTORATUS.

Unica eſt ab irruptione hæreſeos parochia, illaque monaſterialis, quæ Deo propitio, per doctos, pioſque paſtores, nunc ex gremio, aliàs ex Steinfeldia evocatos, ſic ab ingruente errore præſervata fuit, ut fidem illibatam in ſexcentis & amplius parochianis, tutati ſint, nec tantùm domeſticis, ſed & per villas, in medio nationis heterodoxæ latitantibus catholicis, præſtant juge ſubſidium.

HAMERIVILLA.

Hamerivilla Fil. Juſti-montis. Diœceſis Metenſis. Circaria Lotharingiæ.

Parthenon Hamerivillæ, vulgò *Hamerviller*, ex diverſis ſtationibus, diverſa ſortitus eſt nomina. Primò enim originem ſumpſit in ſuburbio Metenſis civitatis ad Moſellæ ripas, dum Monachis Eligianis loco cedentibus & bonis in gratiam Præmonſtratenſium, illuc Philippus Abbas Bellæ-vallis Fratrum trajecit coloniam, quibus ſe adjunxit Sororum turma. Creſcente autem in dies numero & Religione Conventu, Albertus Advocatus civitatis, multitudini continendæ aptiſſimum, & ab exundantis frequenter Moſellæ viciniâ remotius allodium de *Buris* obtulit Abbati Zachariæ, eâ tamen lege, ut Abbatiam illuc transferret. Donationem laudavit Stephanus de *Barro* Metenſis epiſcopus, & ſub ejus approbatione ſtructis ædificiis migravit *Buris* cum Fratrum cœtu Zacharias, & primam habitationem reſignavit totam ſuis Sanctimonialibus, unde *Grangia Dominarum* appellatio invaluit.

Elapſis aliquot ab hac ceſſione annis exuberanti aquarum diluvio gravida Moſella, taliter intumuit, ut penè abſorpta fuerit *Grangia Dominarum*, magnoque ſalutis diſcrimine, navigio evaſerint Sorores. Ad *Buris* ſe receperunt naufragæ, & earum miſeratus ſortem Zacharias, iterùm ſtructam de novo in *Buris* Abbatiam dimiſit illis, & ipſe cum fratribus tranſivit Juſti-montum, ubi non diù vivens, ſanctè defunctus eſt anno 1136. juxtà Chronicon Juſti-montenſe.

Tranſlationis ſuæ pertæſi, aut pœnitentes Religioſi, ad priſtinam ſuſpirabant ſedem:

Digitized by Google

urgebant aliunde Metenſes cives ad reditum, ni vellent ſpoliari poſſeſſionibus. Abbas Leberus, ut Fratrum querelas placaret, & obviaret minis Metenſium, reverſioni aſſenſit; at ne Sororibus remigratio foret moleſta, dormitorium & officinas à fundamento exorſus eſt ædificare. Illa Stephanus ſucceſſor abſolvit, & congregationem tam Fratrum, quàm Sororum partitus eſt ex æquo Juſti-montum inter & *Buris*: ſimiliter bona inter utrumque diviſit, utriuſque monaſterii ſummam Præfecturam retinens ſibi, donec pro bono pacis, ſingulo cœnobio ſingularis adſcriptus eſt Abbas.

In *Buris*, quod à Crucis Chriſti particula accepta in donum, nomen Abbatiæ S. Crucis deinceps habuit, interiit Parthenon, antequam monaſterium ad civitatem deportaretur, ut locum faceret ſtruendo propugnaculo, ſub Epiſcopatu Joannis de *Beauquaire*. Juſti-montanæ verò Sorores à Rainaldo Abbate ad allodium *Hamerivillæ* anno 1184. ablegatæ ſunt. Hoc ruſticanum prædium in vicinia Juſti-montis conſiſtens, ab Abbate S. Huberti obtinuerat Stephanus Juſti-montis Abbas anno 1153. nutriendis gregibus opimum paſcuis, in ſalubri ſolo & cælo poſitum, habitationi congruum viſum eſt Rainaldo prædium; arriſit & Sanctimonialibus, quas Capitulorum generalium ſancita ſegregandas à virorum cœnobiis decreverant. Accommodas igitur ædes curavit Abbas extrui, & illo deducente, ad Parthenonem convectæ ſunt Sanctimoniales. Anno 1206. ad Sororum præbendam Wirricus de *Valecourt* conceſſit molendinum de *Godſtat*: donationem anno 1224. filius ejus æquivocus, Toparcha de *Fontoy*, confirmavit. Illic ultimam fixere manſionem Sanctimoniales, & diem videre ultimum, ſed anno incerto.

HARCHIA.

Harchia. Fil. Viromandiæ. Diœceſis Noviomenſis Circariæ Flandriæ.

Sacræ antiq. Monum. p. 98.

HAud procul ab Bohanio (*Bohain*) Provinciæ Picardiæ oppido, exſtabat Præpoſitura Virginum, Viromandenſis Abbatiæ filia, Harchia nomine, gallicè *Harchies*. Hujus Parthenonis meminit Gervaſius Abbas Præmonſtrati Epiſt. 109. ad quem Sanctimonialis, ob ſcandalum in ſuo monaſterio lapſu iterato commiſſum, emiſſa fuerat. Deſiit à ſeculis hæc Virginum Præpoſitura & in Prioratum ſimplicem, qui Præpoſituræ nomen adhuc retinet, abiit. De jure Patronatûs eſt Abbatis Viromandiæ Harchia, quam tamen conferre non poteſt, niſi Canonico Præmonſtrati. Illam poſſidebat anno 1720. P. Hourlier Viromandenſis Profeſſus, vir humaniſſimus, quem itineris noſtri Belgici comitem habuimus aliquandiù, gratiſſimum.

HARLINGOT.

Harlingoth. Fil. Cathedralis Brandeburgicæ. Diœceſis Brandeburg. Circariæ Saxoniæ.

CAthedralis Eccleſia Brandeburgenſis, quæ, ut ſuo loco diximus, Ordinis Præmonſtratani mores & regulam aſſumpſerat, hanc vitæ formam & diſciplinæ rigorem, mediante ſeculo XV. ſervabat tam in capite, quàm in membris. Anno 1441. Petrus Decretorum Doctor, & Cathedralis Eccleſiæ Præpoſitus, ſive Prior, dilatandæ Religionis Norbertinæ zelo ſuccenſus, piam Capellam in monte poſitam ſecùs vetus Brandeburgum, *Harlingoth* dictam, in monaſterium Ordinis, aſſignatâ dote commutavit, & Canonicos è gremio Cathedralis Eccleſiæ ſub Præpoſiti regimine ablegavit victuros.

Quia verò diſciplinæ ratio exigebat, ut quæ pro bono Ordinis inſtituebantur monaſteria, ab Ordine approbarentur, Petrus Capitulo generali, Præſide Joanne de Farâ Abbate Præmonſtrati, expoſuit ſuſcepti & conſummati operis ſeriem, & poſtulavit à Patribus, ut quod ad Dei gloriam, & ad Ordinis decus perfecerat, ratum eſſet Ordinis judicio. Laudavit zelum Præpoſiti unanimis Patrum Congregatio, & Paternitatem addixit Eccleſiæ Brandeburgenſi, ſuâ ſanctione, anno 1442. Filiale hoc cœnobium communi ſtrage deletum, in ſuis tantùm ruderibus conſpicitur.

HAVELBERGA.

Cathedralis.

Havelberga. Fil. S. Mariæ Magdeburgenſis. Circariæ Saxoniæ.

IN omnibus Ordinis Catalogis tam editis, quàm mſſ. Cathedralis Havelbergæ, Inferioris Saxoniæ, & Electoratûs Brandeburgici, Eccleſia, monaſteriis accenſetur profitentibus Ordinem Præmonſtratenſem. Epiſcopus idem & Abbas præſidebat Conventui, penes quem Epiſcoporum pendebat electio. S. Mariæ Magdeburgenſis Præpoſitum, in iis quæ ad Ordinis diſciplinam ſpectabant, uti Patrem-Abbatem venerabatur Havelberga, à quo vivendi ſumpſerat normam, regularemque obſervantiam derivaverat. Id paterni juris, teſte Buſchio,

Digitized by Google

L. Reform. monaſterior Saxoniæ apud Liebnitz ſcrip. Brunſwic. t. 2. p. 836.

Saxonicorum monaſteriorum reformatore, anno 1471. intactum aſſervarant ſibi ad hanc ætatem Præpoſiti S. Mariæ. Præpoſitus, inquit, B. Mariæ Virginis in civitate Magdeburgenſi, ſecundus dicitur Primas Germaniæ, ſicut Magdeburgenſis Epiſcopus, primus dicitur Primas Germaniæ. Nam mitram epiſcopalem pretioſam in capite, portat in divinis, Chirothecas in manibus, ſandalia in pedibus; & habet ſub ſe quindecim Ordinis ſui monaſteria, quorum tria Cathedrales ſunt Eccleſiæ, Epiſcopos habentes ex ſeipſis ſingulæ eligere, videlicet Brandeburgenſis, *Haverbergenſis*, & Ratiſbergenſis. Præpoſitus autem Magdeburgenſis hujus Ordinis mandatum habet ſuper omnes Canonicos præfatorum monaſteriorum, & ſuper Prælatos eorum, ſed non ſuper Epiſcopos illos, quamvis habitum deferant Ordinis, ſicut cæteri. Ita Buſchius. Cui ſuppar Crantzius concinit, ſuis temporibus florentem Havelbergæ Præmonſtratenſium diſciplinam, ſicut & in pleriſque aliis, atteſtans.

Metrop. l. 7. c. 5.

Ab Ottone primo Imperatore fundatus Epiſcopatus Havelbergenſis, ab eodem Metropolitæ Magdeburgenſi ſubjectus eſt. Regularem vitam in Capitulum invexit Anſelmus, qui à B. P. Norberto inauguratus, ab illo prima diſciplinæ Præmonſtratenſis rudimenta hauſit, quæ poſtmodùm per ſummiſſos è S. Mariâ Canonicos, in ſua propagavit Eccleſia. Brandeburgenſium Principum ad Lutheri partes & dogmata infelix defectio, non tantùm regularem exſtinxit diſciplinam in Havelbergenſi Eccleſiâ, ſed ipſum quoque Epiſcopatum abolevit. Defectio regularis diſciplinæ prævenit hæreſeos vaſtitatem, ſi fides eſt edito nuper Havelbergenſium præſulum catalogo; ſub Johanne de *Schlabberndorff*, Julio II. annuente, Havelbergenſes Canonici, inquit, *æquati ſunt in omnibus Canonicis Magdeburgicis*, „ſtipendia diviſerunt, ſingulique proprium „domicilium habuerunt propriamque æconomiam, cum antea monachi S. Norberti Ordinis fuiſſent, & Eccleſia Cathedralis ſolummodò monaſterium Havelbergenſe appellata „eſſet.

Ludewig reliquiæ mſſ. t. 8. in Catalogo Epiſcopor. Havelberg. p. 266.

Ibid. p. 355

HAUSEN.

Hauſen. Fil. Cellæ Superioris. Diœceſis Herbipolenſis Circaria Iveldiæ.

HAuſen, quod & *Huſen* & *Zu Brouder Hartman*, indiſcriminatim in catalogo monaſteriorum Diœceſis Herbipolenſis nominatur, Præpoſitura eſt Virginum Ordinis Præmonſtratenſis, ad amnem *Salam* in Franconiâ ſecùs oppidum *Kiſingen*, cujus originem ex Chronographo Hennebergenſi hanc exſtitiſſe diſcimus.

L. 2. c. 20.

Henricus VII. Hennebergæ Comes, Wolfrani & Giſelæ, Sigbotonis Comitis filiæ, filius, anno 1261. Eberhardo Epiſcopo, Eccleſiæ Bambergenſi *Haythen*, & *Hurtendorff*, vel *Himendorff* commutatione tradidit, & recepit *Hauſen* pagum ultrà *Kyſeck* ſitum ſecùs Salam, ubi Virginum cœnobium condere & conſtituere incœpit, fortè quod liberis careret; idemque Henrico recens Epiſcopo, ejuſque Eccleſiæ Herbipolenſi tranſcripſit.

Annal. Bamberg. l. 3. p. 133. apud Ludwig. T. 1.

Oblatum ſibi, ut moris erat Parthenonem, Henricus Comes de *Berge*, Herbipolis Epiſcopus Rabenoldo, Cellæ ſuperioris Abbati tradidit, eâ lege ut Sanctimonialium turmam ex ſuo Parthenio ſelectam illuc immitteret, ſub Præpoſiti victuram adminiſtratione.

Sub hac trita regiminis forma perſtitit Parthenon ad ea tempora, quæ Ruſticos armarunt in patriam & religionem. Anno igitur 1525. turbo ille graſſantium hæreticorum facto impetu in Comitatum Hennebergæ, *Hauſen* funditùs delevit. Reſtauravit Georgius Hoffman Abbas Cellenſis, & Virgines quas in inferiore Cellâ poſt vaſtationem collegerat, ad reſtitutas ſedes reduxit. Sed illas iterùm Fridericus Brandeburgicus Franconiæ potiens, ferro & flammâ aggreſſus anno 1563. diruit, & ſuccendit. Suis, ab illo extremo caſu, ruinis ſepultus Parthenon, non potuit renaſci; quodque dolendum ampliùs, ſpem reſurrectionis ſuſtulerunt Epiſcopi Herbipolenſes, qui, (quo jure, quove fato, ignoramus,) in poſſeſſiones proſtrati cœnobii injecerunt manus, eaſque Univerſitati Herbipolenſi addixerunt, nuſquam reverſuras ad hæredes legitimos.

Mem. Herbipol. mſſ.

HEBDOVICUM *ſive* BRZESKO.

Hebdovicum Fil. Strabo. v. 4. Diœceſis Cracovienſis Circaria Poloniæ.

ABbatia Breſnenſis, antiquitùs *Brzesko*, nunc *Hebdovicum* dicta, loco ſita uberi, grato Viſtulæ præterlabentis fluvio irrigua, à Cracovienſi civitate quinque milliaribus diſtans, ſplendidum ex cocto latere exhibet ædificium, quod dignitatem domûs primariæ, proventibus, præeminentiis, doctrinâ famoſæ, licet mutum, eloquitur. Quo autem anno monaſterium conditum, quove benefactore dotatum fuerit, ambigunt Poloni ſcriptores. Cromerus paulò ante annum 1240. ab Ivone Epiſcopo Cracovienſi conſtructum, dotatum decimis, ac poſſeſſionibus aſſerit auctum: cui aſtipulatur Straroyolſcius Epiſcoporum Cracovienſium biographus. Utrique refragantur documenta Hebdovici, Ivonis Epiſcopi temporibus anteriora. Ignoſcendum nihilominùs ſcriptorum errori veniali, quo benefactorem

Ad an. 1240. l. 8. fol. 141

Digitized by Google

nefactorem in patronum ſubvexere. Equidem Ivo, qui Epiſcopatum adiit anno 1220. & anno 1234. morte interveniente depoſuit, magnis locupletavit Hebdovicum prædiis, mediocriter ante à Boleſlao Criſpo, Rege Poloniæ, dotatum; & hinc ereptum Regi Boleſlao fundationis honorem, in liberaliorem Epiſcopum tranſtulerunt malè edocti ſcriptores. Sera licet Eugenii IV. Bulla, exoletorum diplomatum innovatrix, anno 1442. ſeriem fundationis auſpicatur à Boleſlao Criſpo, cujus favore *Strzeziſlaus* & *Vrociſlaus* in dotem Eccleſiæ villas & prædia contulerunt, non ante annum 1146. qui fuit primus regni Boleſlai.

Ex Strahovia derivatum eſt Canonicorum examen Hebdovico inſertum, Patremque ab hinc venerari conſueſcit Strahoviæ Abbatem, cùm penè omnibus Poloniæ monaſteriis paterno jure Hebdovicum dominetur. Hanc prærogativam à nonnullis Abbatibus & Præpoſitis impetitam, ſub Ordinis & Capitis protectione acri & conſtanti zelo ſic vindicavit Nicolaus Abbas, ut cauſam per varios litium anfractus, gravibuſque impenſis deductam Romæ, feliciter concluſerit finali ſententiâ, quam Eugenius IV. anno 1442. ſuo calculo confirmavit. Sedatâ necdum per hoc judicium tempeſtate, ad aliud judicium provocare moliebantur quæſtionem maturè pluſquam ſatis ventilatam, devicti Abbates, in apertum ſchiſma, & ad Ordinis diſpendium proni. Verùm Joannes Abbas Præmonſtrati, totumque Generale Capitulum, diſcordiam lugens, & dilaceratum crudeli ſciſſurâ Ordinem in Polonia, ad unitatis vinculum geſtiens revocare, Commiſſarium ſuo nomine & autoritate ablegavit ad partes, Patrem Joannem *Sigern*, Theologiæ Baccalaureum, S. Auguſtini Morinenſis Priorem, virum eruditione & rerum agendarum dexteritate ſpectabilem, qui anno 1450. pacem reſarcivit, exoſum Ordini Nicolaum Abbatem ſuſcepit in gratiam, cavillantibus ſilentium indixit, firmavit paternam juriſdictionem, litium expenſas talliarum relaxatione triennali compenſavit, ſicque fatale ſchiſma compreſſit, ab annis decem & ultrà furens in Ordine. Conticuit illicò *Swigneus* epiſcopus Cracovienſis, quem in diſſidii fautorem aſciverant Abbates; ſæviebat ille clanculùm, quem apperto marte debellarat Nicolaus: ipſum namque delatum in Curia Romana de Juriſdictione temerariò in Abbatiam, & in Canonicos attentata, de cenſuris & excommunicationibus diſploſis in Abbatem nullatenùs ſibi ſubjectum, oppreſſerat anno 1441. definitivâ ſententiâ. Sed inde nec placatior, nec cupidine nocendi minor evaſerat Epiſcopus; quin potiùs ardentiores odii flammas ex jactura cauſæ conceperat, & quibus poterat artibus, Prælatos à filiali obedientiâ ſubſtrahebat. Aſt ubi pacis arbiter Johannes *Sigern* amicabili nexu devinxit animos, Epiſcopum quoque juſſit invitum quieſcere.

I.

Primus Abbatiæ huic multiplicer inſigni, deſtinatus eſt Abbas circà annum 1149. VOSLAUS. Undecimo Junii 1178. mors ejus in Obituario annotatur.

II.

PETRUS.

III.

BLASIUS.

IV.

WENCESLAUS Abbatiam abdicavit, & uti ſenior Abbas in Charta ſui ſucceſſoris ſiſtitur anno 1279.

V.

LORIANUS oppidum *Neo-Breſnenſe*, Abbatiæ conterminum, ex jure proprietatis ac fundi ad ipſam pertinens, confert titulo donationis Godefrido de *Gleſin*, ita ut liberam habeat facultatem ipſum locandi & gubernandi jure Theutonico, quod *Novum forum* in Sileſia nuncupatur: eundem facit & hæredes ejus, certorum proventuum & jurium conſortes, ut incolarum multiplicationi intendant ſeduliùs. Pactis ſubſcribit cum Abbate & monaſterii præcipuis Officialibus, Procopius Cancellarius Ducis, Florianus Vithovienſis Abbas, Venceſlaus Hebdovici Abbas ſenior, Joannes Advocatus Cracovienſis, &c.

VI.

STANISLAUS vivebat anno 1293. ſupremus vitæ dies ad 4. Februarii inſcribitur.

VII.

BARTHOLOMÆUS I. regebat anno 1301.

VIII.

MARTINUS floruit anno 1320.

IX.

BARTHOLOMÆUS II. anno 1331. moderabatur clavum.

X.

SUIZTOSLAUS anno 1337. recenſetur in actis.

XI.

BARTHOLOMÆUS III. fatis defungitur anno 1350.

XII.

PHILIPPUS, anno 1360. paciſcitur cum Caſimiro Polonorum Rege, & per concambium villam *Gruſrou* obtinet, pro villâ *Nodary*, ſecùs oppidum *Elſcio*. Ab eodem Rege privilegiorum impetrat confirmationem.

XIII.

HENRICUS obiit anno 1369.

Digitized by Google

XIV.

JOANNES, coram Magiſtratu Cracovienſi convenit nobilem virum Jacuſſium, anno 1371. ut quam in villa *Gruſſrou* partem vindicabat ſibi, juridicè abdicaret.

XV.

STANISLAUS II. *PROZBA* obiit 13. Decembris 1391.

XVI.

GERLACUS, 11. Maii 1409. extinctus eſt.

XVII.

STANISLAUS III. moritur 10. Maii 1420. Jus mitræ & pontificalium obtinuerat à Martino V. anno 1418.

XVIII.

NICOLAUS ille idem, de quo ſuprà diximus, fuit privilegiorum Ordinis acerrimus propugnator, impactorum ſibi à propriis Fratribus criminum intrepidus apologiſta, & ſuæ domûs prærogativarum indefeſſus ultor; à Caſimiro Rege, cui gratiſſimus exſtitit, confirmationem privilegiorum ſui monaſterii, quam Eugenius IV. ante conceſſerat, impetravit anno 1449.

XIX.

JACOBUS anno 1460. & antecedentibus, actor in judicio comparuit.

XX.

STANISLAUS IV. anno 1498. hoc ſingulare evicit privilegium à Joanne Alberto Rege, ut omnes coloni villarum ab Hebdovico pendentium, nonniſi à ſolo Abbate judicarentur.

XXI.

MARTINUS II. *DE LUBORZICA*, anno 1517. Advocatiam Breſnenſem, quam jure hæreditario poſſidebat Andreas *Coſmirouski*, redemit, & anno 1518. privilegia & libertates ſui monaſterii, Regis Sigiſmundi confirmatione munivit. Ad annum 1549. dies protraxit ſuos.

XXII.

NICOLAUS II. anno 1549. quo prædeceſſor obiit, jura ſuæ Abbatiæ Majeſtalibus Caſimiri litteris roboravit. Anno 1559. parem obtinuit à Rege Sigiſmundo confirmationem.

XXIII.

MARTINUS III. *NAROPINSKI*, 13. Octobris 1565. exceſſit è vivis.

XXIV.

NICOLAUS III. *DE KAMIONA* obiit 10. Aprilis 1571.

XXV.

BARTHOLOMÆUS IV. *STALITH*, moritur anno 1584.

XXVI.

STANISLAUS V. *SZYTOWSKI*.

XXVII.

MELCHIOR *OLSZEUSKI*, 25. Octobris 1619. mortuus eſt. Hoc ipſe ſibi inſcripſerat epitaphium.

MELCHIOR *OLSZEUSKI DE RESKI*, ex Palatinatu Plocenſi, diſtrictu *Zawkreenenſi*, permiſſione divinâ Brzeſtenſis-Hebdovicenſis incluti monaſterii humilis Abbas, sereniſſimi piæ memoriæ Sigiſmundi Auguſti Cubicularius, Canonicus Vladiſlavienſis, piæ recordationis Regis Stephani benignitate, poſt verò ab eodem factus Abbas, in curriculo vitæ ſuæ, ac officio ſui Abbatiatûs, diſciplinam regularem, numerum aucturus Fratrum, ædificia ac recuperationem poſſeſſionum auxit & ornavit, priſtinoque nitori totum monaſterium reſtituit. His tam piis feſſus curis, & plenus exiſtens dierum, ad illam immortalem aſpirans vitam, vivus hoc ſibi monumentum poſuit, in quo vitæ mortalis exuvias includi poſt deceſſum ſtatuit. Obiit ætatis ſuæ anno circiter LX. anno Domini MDCXIX. die XXV. menſis Octobris.

Hoſpes tu adprecare, ut in æternum gaudeat, & poſt labores præſentis temporis læta præmia poſſideat.

XXVIII.

JOANNES II. *JORDAN* cognomine, 3. Martii 1627. fatis ceſſit.

XXIX.

MARTINUS IV. *PIECZONOWSKI* obiit anno 1644. 12. Auguſti.

XXX.

LUDOVICUS *STEMPKOWSKI*, factus Epiſcopus Kamenecenſis Abbatiam conſervavit, & ibidem ſepultus eſt ſub monumento ſic inſcripto.

D. O. M.

Cautè Viator
Quem aggrederis viſendum
Vel ex etymo ſui nominis
Greſſuum obſervator eſt
Quia
STEMPKOWSKI,
Vir ipſe gradationis modeſtiſſimæ.
Qui olim ab omni faſtu,
tùm popularis auræ ſtrepitu
Alieniſſimus,
Summam virtutum ejus perfectionem
Vel ex tribus non diſparem metire

gradibus.
Primus erat illi Abbatialis muneris
quem ferè
bis duobus tenuit luſtris
obeundum;
mox
ex ſecundo Illuſtriſſimus
dùm Coadjutor Heliopolitanus
evaſit;
tandem Epiſcopus Camenecenſis
creatus
ſpretis quodammodo jam
ulterioribus honorum gradibus,
in viam æternitatis abiit,
cùm obiit
anno Domini MDCLXIV. die III. menſis Maii
anno ætatis ſuæ LXVII.
Hàc tu, qui præteris, piis ejus manibus
bene precare.

XXXI.

Gothardus *Thyzenhausen*; ipſo præſertim agente Joannes Caſimirus Poloniæ Rex, Commendas ab Ordine Præmonſtratenſi conſtituto in Regno Poloniæ abrogavit, & jura Electionum, intercedente ac urgente Cracovienſi epiſcopo Andreâ, reſtituit anno 1668. obiit Gothardus anno 1673.

XXXII.

Joannes Laurentius *Swerski*, cujus epitaphium, geſta moreſque ejus pingens, accipe.

D. O. M.

Procul hinc ſuſpiria, procul lacrymæ
quem proſequimini
Joannes *Sierski* eſt,
vel ſi fortè imago
certè
expreſſæ probitatis,
quam omnigenæ virtutes,
maximè Abbatialis muneris
penicillus depinxit
adeò
Ut à mœſtis plorantium Oloribus
nihil expetat
lege viator iſta, non luge;
nam
ſi unicus, illeque maximus mortalium cenſus eſt
vixiſſe ad gloriam
certè
Illuſtriſſimus olim & Reverendiſſimus Dominus
Joannes Laurentius *Sierski* Abbas loci iſtius
meritiſſimus, mœcenas gratioſiſſimus
à ſuperabundanti lacrymarum fonte
augeri non eget
ut potè
Cujus vita vel ad Gentilitiam Cynthiam
omni virtutum ſplendore ſat Illuſtris
ad rectèfactorum auroram non diſpar
imò aurea
idque ideò
Quot computavit momenta,
tot ſibi æviternæ famæ
monumenta,
Quot annorum circulos, tot ferè æternitates
promeruit.
Sed
Quorſum ingentia magni viri decora?
ut vos capiat
Arcta monumenti hujus tabella eſt.
Unicum perennaturæ gloriæ decus
quod ſepelire nefas,
Auro, cedroque notandum memoriale,
Liberæ vocis, pro eligendo Abbate
reſtitutio
ſufficiat
Ad cujus ſonum, æternam audiat requiem.
Obiit anno Domini MDCLXXXXI.
III. Aprilis.

XXXIII.

Michael Josephus *Wilkowski* electus anno 1692 inter Poloniæ juges bellorum & hoſtium conflictus & deprædationes, domum ſuam eâ ſollicitudine, eâ prudentiâ texit, ut pietas inter arma, felicitas inter anguſtias rerum publicarum in ſuo monaſterio floruerint. Templum Dei magnifico decore exornavit, inſtruxit pretioſâ ſuppellectile; dirutas colonorum domos reſtauravit; ad eum denique provexit ſtatum ſpiritualis vitæ & ſcientiarum ſtudia, ut cæteris Poloniæ Canoniis Hebdovicenſis in exemplum abierit. A Capitulo generali nupero vir moribus, zelo, doctrinâ, nulli ſecundus, renuntiatus eſt Vicarius Generalis Poloniæ, & Livoniæ. Magno animo pondus ſuſtinet, majore induſtriâ munus exequitur, & tumultuantes identidem animos ſuâ ſagacitate continuit, aut domuit. Plocenſem Præpoſituram jungit Prælaturæ Hebdovicenſi, & utramque poſſidet, non ut lautiùs vivat, ſed ut proficiat utrique, homo planè frugi & modeſtus.

Hæc ſcribentem anno 1731. mortis immaturæ admonet Encyclica littera, & in luctus cogit laudes tanti viri multa de Ordine merentis vertere.

PATERNITAS.

Paternâ autoritate filialibus Poloniæ monaſteriis dominatur Hebdovicum; ipſique ſubſunt.

Vitovicum, Abbatia virorum, in Gneſnenſi Diœceſi.

Sandeck, Abbatia virorum, Diœceſis Cracovienſis.

Zwerzynet, Præpoſitura Virginum, Diœceſis ejuſdem.

S. Maria, in civitate, & Diœceſi Plocenſi, Præpoſitura Virginum.

Buſckum, Præpoſitura Virginum, in Diœceſi Cracovienſi.

Krzyzanovicum ſuprà Nidam, Præpoſitura Virginum, Diœceſis ejuſdem.

Digitized by Google

Lubena, aliàs *Imbramovicum*, ejuſdem Diœceſis, Præpoſitura Virginum.

PASTORATUS.

Plures habet quorum Catalogum non ſuppeditavit.

Unum ex Chartis reteximus, in oppido Brzeſnenſi.

Vide Probat. à col. DCXXXVJ. ad col. DCXLIJ.

HEESWYCK.

Heeſwich. Fil. Bernæ. Diœceſis Silvaducens. Circaria Friſiæ.

BErnenſis Abbatiæ non infima ſoboles Præpoſitura *Heeſwyck*, ſecundo lapide à Sylvaducis civitate diſtans, Fundatorem venerans Albertum Dominum de *Dintere*, virum nobilem Almaricum toparcham Heeſwyci, ambo pietate conſorti & cognatâ, duo prædia, alterum in *Bernebeſe*, alterum in *Heeſwyck* ſibi pene contermina, tradiderunt Conventui B. Mariæ Virginis de Berna, anno 1196. horumque donationem Albertus Cuyckienſis approbavit.

Vide Diplom. Bernæ hiſt. Epiſc. Holl. p. 259 T. 1. hiſt. Epiſcop. Silvæducis p. 252. & ſeq.

Ex utriuſque largitoris munificentiâ coaluit dos ſufficiens Canonicorum cœtui quem Bernenſis Abbas ſub Præpoſiti gubernio adunavit Heſwici. His acceſſit ad dotis augmentum Eccleſia Parochialis Heſwicenſis quam dedit in gratiam Præpoſituræ Wlranus à *Benthem* & ejus uxor Agnes, anno 1284. penes quos erat jus patronatûs.

A ſeculo Præpoſitura hæc evanuit, & illa temporum infelicitas, quæ Bernam matrem coëgit exulare mutilatam in bonis, filiales Eccleſias deturbavit à ſuo ſtatu; ſic ut ad ſalvandas matris quaſi exanimis reliquias, oportuerit Præpoſituræ Heſwicenſis redditus annuos nunc deducere Buſcoducum, ad quod profugi ſe receperant Bernenſes, modò Wilvordiam, ubi ultimam poſuere ſtationem extorres.

HEILIBERG.

Heiliberga. Fil. Steinfeldiæ. Diœceſis Bremenſis. Circaria Saxoniæ.

QUo tempore Proceres Saxoniæ ad ſacri belli expeditionem ſe accingebant, propitium ſibi ut facerent, & Chriſtianæ militiæ armis, Deum, partem ſui patrimonii devovebant aris, & Cœnobiorum fundationibus conſecrabant. Gebelhardus Comes Werkingerotæ, cognominatus ſenior, in ſubſidium terræ ſanctæ, hortante Honorio III. profecturus an. 1218. ut fauſto propoſitum fine bearet miſerentis Dei bonitas, de quinque fratrum conſenſu quemdam locum, vocabulo *Hiliberg*, in Diœceſi Bremenſi, terræ antiquorum Saxonum, pro fundanda Ordinis Præmonſtratenſis Abbatia contulit, & donationem præſcripſit tabulis, quas Gervaſius Abbas Præmonſtrati, ſtabilimento Ordinis & monaſteriorum ſecuritati conſulens, ad Honorium III. tranſmittit, & confirmationem his efflagitavit verbis. » Attentiſſimè igitur veſtræ ſupplico Sanctitati, quatenùs ſub ea protectione, quâ clementia veſtra Præmonſtratenſium Ordinem » ſuſcepit, locum illum novellum velitis ſuſcipere, & donationem dicti Comitis, prout ab » eo facta eſt, per Apoſtolicas litteras confirmare, ut Fratres Domino ſerviturí eò poſſint » multiplicari ibidem, quò locellus ille Apoſtolici culminis favore fuerit, ac protectione » munitus. Hoc addito, ut dominum Adulphum Oſnaburgenſem epiſcopum, præfati » loci & habitatorum ejus, conſtituatis authoritate apoſtolicâ deffenſorem, ſi quis eis poſt » receſſum dicti Comitis injuſtè voluerit adverſari.

Sacræ Antiq. Monum. p. 20. Epiſt. 14.

Annuit ſupplicantis precibus Pontifex, & ſub Apoſtolica tutela Heilibergenſe ſuſcepit monaſterium; cui deffenſorem conceſſit pro voto Adolphum epiſcopum Oſnaburgenſem, virum ſingularis induſtriæ & pietatis.

Primos Hilibergæ incolas ex Steinfeldia decerptos probat Heilibergenſis Abbatis Epiſtola ad Joannem de Altena Steinfeldiæ Abbatem anno 1484. conſcripta; quâ illum rogat enixè, ut per ſeipſum viſitationem ſui monaſterii inſtituat, aut eo nequeunte, Clarholtanum committat Præpoſitum, qui irrepentem in ſuos Canonicos proprietatis labem cenſoriâ autoritate diſpungat. An ad petitionem Hilibergenſis Abbatis filialem domum viſitaverit Pater-Abbas, neſcimus; ſed ſcimus anno 1500. vel Deo vindice ita volente, vel à malignantium turma, id ſuggerente Diabolo, funditùs everſam Hilibergenſem Abbatiam. Exſtant apud Steinfeldenſes Abbatis S. Pantaleonis intrà Coloniam litteræ, fatalem exitum Heilibergæ deplorantes.

Chron. Oſnaburg. apud Meimbom. T. 2. p. 215. Crantz. l. 7. Metrop. c. 19.

In hac Abbatia aſſervabatur, referente Henrico Woltero Chronographo Bremenſi, ſuperpelliceum, quo indutus erat S. Thomas Cantuarienſis, dùm Martyrium fecit: Rochetum nihilominus Dom-Martinenſis Abbatia poſſidere gloriatur quo S. Antiſtes erat indutus dum mortem oppetiit.

Chron. Bremenſe apud Meimbom. p. 53. T. 3.

Digitized by Google

HEILIGERLEÉ.

Heiligerleé. Fil. Docum. Diœceſis Groningana. Circaria Friſia.

IN ſterili, & arenoſo ſolo, in veteri Omlandorum Præfectura, *Winſchotam* inter & *Weſterle*, duos Groninganæ Diœceſis vicos, ſitus eſt Parthenon *Heiligerleé*, *ſacrum in edito monte locum* ethimologicè ſignificans, fundatorem habens Heirdricum Schilvoldiæ Præpoſitum, toties infeſtum Emoni, totiuſque Friſiæ Prælatis, Confratribus licet, exoſum ob indefeſſas vexationes, quibus in obeundo munere Officialis & exactoris procurationum epiſcopi Monaſterienſis, torquebat Cœnobia. Jam procurante matrona Converſâ & amitâ, Schilvoldiam impinguarat proventibus opimis, & quaſi de beneficiis ſtipendium reportaturus, ex Canonico Cappenbergenſi ad Præpoſituram Schilvoldiæ aſcenderat. Ambitioni magis quàm pietati ſerviens homo dominationis avidus, alteram ſibi Præpoſituram decrevit in *Heiligerleé*, & parentum opibus ad libitum acceptis, fundos comparavit, accitiſque è Schilvoldia Canoniſſis, novum illic inſtruxit Parthenonem, integro permanente Schilwoldiano. Quanquam enim incendio perierit anno 1224. Præpoſitura Schilwoldiæ, tamen ex favillis paulopoſt renata eſt ſplendidior, agente Herdrico, arduis in rebus potente. Quarè Clariſſimi viri *Vanhuſen* improbabilis eſt ſententia, dùm ſcribit tranſductas in Heiligerleé, Sanctimoniales Schilwoldianas; cùm teſte Sibrando, utrumque anno 1327. ſtaret monaſterium, & poſt ferale diluvium centum ſeptuaginta Canoniſſas aleret Schilwoldia, & Heiligerleé ſeptuaginta ſeptem.

Quin etiam utrumque illum Parthenonem ad excidium uſque Catholicæ religionis in Friſia viguiſſe conſtat ex Charta Jacobi à Panhuſen, Steinfeldiæ Abbatis, de anno 1571. quâ, ſervato ſibi *tanquam primario Abbati* jure confirmationis Abbatum Lidlum, Mernæ, & Dockingæ, viſitationem & alia Paternitatis jura Joanni Gelmunden Abbati in Lidlum tranſmittit, ut ſuas vices, Patris Abbatis nempe, in variis, quæ in Inſtrumento Commiſſionis deſignantur, Friſiæ monaſteriis, inter quæ Heiligerleé & Schilwoldia recenſentur, obire queat.

Superiori ſeculo ad Heiligerleé, in conflictu acri, Hiſpanicus exercitus cladem ſuſtinuit, & locum nobilitavit ſuo ſanguine. Nunc in ædificiis monaſterii ſublimioribus habitans colonus, interitum nolens vindicat.

HELISSEMIA.

Heliſſemia. Fil. Floreffia. Diœceſis Leodienſis. Circaria Floreffia.
* Dormael.
* Tille-mont.

VEnerandæ Antiquitatis, & magnorum virorum religione & ſcriptis editis, inſigne cœnobium Heliſſemienſe, in limite Leodino, Getenſis ſeu Dormaliæ * præfecturæ membrum, altero lapide ab Tenis *, oppido Brabantiæ, ſitum, Floreffiæ nobilis propago, & in Ordine quondam illuſtris Abbatia, toties primos belli impetus, aut extremos deſperati militis furores ſuſtinuit à duobus ſeculis, ut prodigio par ſit, domum nunc à Geldris infeſtantibus dirutam, nunc à Gallis irrumpentibus donatam flammis, plerumque à Brabantis depopulatoribus devaſtatam, tot caſibus attritam, toties ſuperſtitiſſe, & poſt multiplicem occaſum reſumpſiſſe ſplendorem priſtinum.

Wichman Brabant. mar. Fatis omnibus Heliſſemia ſuperior, Fundatorem habuit Renerum de *Setrie* Militem, qui anno 1130. Religioſis Canonicis Præmonſtratenſibus Floreffiâ accerſitis, tranſcripſit bona ſua varia & ampla in *Cappendael* & Eccleſiam de *Pellein*, atque in proprio ſuo allodio de *Heliſſem*, cœnobium inſtruxit B. Virgini nuncupatum. Alexander Leodienſis epiſcopus novorum accolarum adventui aggratulans, horum implantationem gratioſo firmavit Diplomate, irrigavit deinde anno 1134. Innocentius II. Apoſtolicis litteris, quibus ædificatam à Renero Eccleſiam ad honorem Dei Genitricis Mariæ, in allodio quod Heleſemium dicitur, collaudat, & Fratres juxta D. Auguſtini regulam & formam Religionis Fratrum Floreffienſium omnipotenti Deo inibi ſervientes, ſua protectione obumbrat.

I.

Serviebant porrò tunc temporis omnipotenti Deo ſub regimine ERMERICI, quem Richardus, Floreffiæ Præſul, Abbatem præfecerat & coloniæ ducem. Erat autem Ermericus Diſcipulus Norberti, natione Saxo, genere clarus, & in fundatione Floreffiæ Richardi coadjutor. Prædicationis inſtantia gregis ſollicitudinem ex æquo dividebat, ſuis & alienis ovibus pluſquam ſufficiens paſtor. Prodigiis ſæpe domuit rebelles, quos ſermone non vicerat & eam religionis, doctrinæ & zeli famam obtinuit, ut Principum favorem meruerit & honorem. Tria Sororum parthenia erexit, ut quas in Chriſto per Evangelium genuerat, his tutum præberet azilum. Anno 1144. beatitatis coronam recepturus migravit Ermericus, Sanctorum, teſte Sandero, aſcriptus faſtis.

II.

GERARDUS Ermerico ſuffectus, ex tabulis

Digitized by Google

tantummodò chronologicis notus eſt: ſicut & cæteri, quorum geſta hoſtilis manus eraſit, aut abſumpſit vorax flamma, ne originalibus quidem indulgens documentis.

III.

ALBERTUS, de quo fit mentio in archivis ad annum 1178. per eum res cœnobii, famâ aſpirante, mirum in modum crevit, & pietas Religioſorum, quaquàversùm ſe diffundens Principum favorem abundantem meruit. Inde ſunt Eugenii & Alexandri III. Pontificum privilegia, inde Godefridi Ducis munificentia. Chartæ Alberti Leodienſis Epiſcopi in gratiam bonæ ſpei ſubſcripſit anno 1196.

IV.

ADAM, ſubſcribit cuidam Chartæ in Chartulario Floreffienſi, fol. 25. anno 1204.

V.

EVERARDUS.

VI.

FRANCO.

VII.

ÆGIDIUS.

VIII.

JOANNES.

IX.

JACOBUS DE *BOMELLA.*

X.

SIMON DE *MOTTA.*

XI.

JOANNES DE *SELUSA.*

XII.

JOANNES DE *BERGENIS.*

XIII.

ARNAULDUS DE *BUNSBEECKE*, Hi ambo, inquit Grammaye, nomine ſuo inclytum probant genus, & tumulis præſtantiores genere virtutes.

XIV.

HENRICUS *FORUT* nulli pietate ſecundus appellatur.

XV.

JOANNES *HOLLENGOUL* magnanimus, teſte authore eodem, & magnus veluti leo, mitis ut agnus.

XVI.

JACOBUS *FORUT*, ut ſanguinis ſic morum affinitate par avunculo, Prælaturam gerebat anno 1417.

XVII.

HENRICUS *MONTENAKEN*, ex milite ſeculi, factus poſtea Chriſti miles, ſubutraque militia ſtrenuus, nunc parendo, nunc imperando laudem obtinuit, quam moriens anno 1434. à ſpectatore agonis Chriſto conſecutus eſt.

XVIII.

SIGERUS *A MOERS* Chartas & Regiſtra domûs renovavit ad annum 1457.

XIX.

JOANNES *BEUDEN* * Principibus gratus Principum gratias emeruit. * Aliàs Buyten.

XX.

GUILLELMUS DE *MOULIN* anno 1507. electus, jus mitræ & infulas primus impetravit, & opere magnifico extruxit domum Abbatialem.

XXI.

REINERUS *PANISGREVE*, anno 1544. templum reædificavit, & ſedilia tanto artificio inſtruxit, ut Brabantia non habuerit præſtantiora.

XXII.

EMBERTUS *NIVELAER*, anno 1553.

XXIII.

ÆGIDIUS *BERNARD*, temporum & bellorum injuriâ diù profugus *Lewis* ſibi fecit azilum, ubi incendium ſui monaſterii eminùs luxit anno 1588. quo & ipſe, fato miſerante ſenectam, conſumptus eſt, & in Æde Divo Leonardo ſacra, tumulatus.

XXIV.

BALTHASAR *LOVIUS* vaſtatam flammis domum, è favillis excitare aggreſſus eſt, ſed primam vix admovit manum cùm fortuitâ pharmacopolæ æquivocatione intoxicatus periit anno 1590.

XXV.

JOANNES *BRATS* * eruditione, prudentiâ, pietate eximius, cum ruina & ruderibus incenſi cœnobii luctans, animo tamen ſemper erecto, diſperſos collegit Sanctuarii lapides, & triginta tres Canonicos de parcimonia ſua ſuſtentavit domi & foris, quorum duos in Academia Lovanienſi divinis imbuendos litteris non deſiit favere. Obiit anno 1612. * Aliàs Brats. Grammaye p. 47.

XXVI.

JOANNES DE *FRAYTEUR*, anteceſſoris æmulatus zelum villas inſtauravit, incœptas abſolvit ædes, diſciplinæ regularis vindex, & decoris domûs Dei amans, florentem Heliſſemiæ ſic effecit ſtatum ut luctuoſam ejus faciem,

Digitized by Google

hilari exornaverit vultu, magnum ſui nomen & deſiderium morte ſublatus anno 1645. reliquit poſteris.

XXVII.

JOANNES *RAULETZ* tribus annis, ſingulari prudentiâ, ac laudabili Religioſæ diſciplinæ obſervantiâ præfuit, raptus anno 1661.

XXVIII.

LAMBERTUS *BALZ* occubuit anno 1668.

XXIX.

HUGO *DELFALIZE*, obiit anno 1689.

XXX.

VALTERUS *CHABOTEAU*, anno 1716. denatus.

XXXI.

GABRIEL *BRION* Abbas modernus.

PATERNITAS.

Parthenium Languadenſe haud procul à Colonienſi civitate, Patrem ſuſpicit Heliſſemiæ Abbatem. Hujus monaſterii Præpoſituram gerebat præterito ſeculo Pater Gaſparus, Helyſſemii Canonicus, quam abdicavit vir humilis, injuriarum patientiſſimus, quique ad ſuos redux, orationi & piis operibus ſic vacavit, ut cum magna opinione ſanctitatis, ultimâ Maii 1614. ſeptuagenarius exceſſerit. Extiterunt etiam olim duo alia filialia Heyliſſemiæ Parthenia, videlicet *Sunaym* in territorio *Perona*. Prioriſſarum & Sororum hujus loci leguntur commemorationes in Obituario. Alterum *Leſtoquois*, ſeu *Steckuys*, unâ horâ diſtans à monaſterio, ubi etiamnum ſuperſtes viſitur Capella. Degebant pariter ibidem Fratres Converſi, qui temporalibus Sororum bonis invigilarent.

PASTORATUS.

Grimde.
Brinsberck.
Glabeeck.
Holede.
Wersbeeck.
Surbemde de Tilt.
S. Martinus de Linſmeau.
Septs. Omnes Diœceſeos Mechlinienſis.
Pelleine.
Jandrain.
Javeſe.
Perwez.
Tourrine.
Hev llers.
Molembrais. S. Pierre. Diœceſis omnes Namurcenſis.

Vide Probat. à col. DCXLIJ. ad col. DCXLIIJ.

HEPPE.

Heppe. Fil. Cokesſan. Diœceſis Carleolenſis. Circaria, Angliæ.

* Preſton.

* Carliſle

PRimitùs in oppido Preſtonii, * à parte Comitatûs Lancaſtrenſis, ſecùs rivum *Ribbil*, ſurrexit Abbatia de *Heppe*, aliàs *Schappe*. Poſtea Fundatore Thoma ſic opinante, aut ita requirentibus Canonicis, ſolitarii ſeceſſûs cupidis, ad vallem S. Mariæ Magdalenæ ſaceram, agri Weſtmorlandiæ abditam ſolitudinem, in Diœceſi Carleolenſi *, tranſlata eſt. Utriuſque fundi traditionem geminato Diplomate donator Thomas conſcripſit. Robertus de Veteri ponte, tanquam territorii Dominus, matris ſuæ Mathildis, necnon fratris ſui Ivonis confirmationem pridem datam, novâ inſtaurans approbatione, collatas à cliente ſuo Thoma poſſeſſiones non laudavit modò, ſed auxit additiis largitionibus anno 1212.

Sub Prioratûs titulo hoc monaſterium traducitur in Monaſtico Anglicano, quod in Ordinis Indicibus, Abbatiarum albo adſcribitur, & in Regiſtris Willelmi *Howard*, ex quibus documenta excerpta ſunt, Abbatiæ nomen præfert. Quin & Henrici VIII. ætate Richardus Baggot, Abbas Eccleſiæ B. Mariæ Magdalenæ de *Heppa*, aliàs *Schappe*, inſcribitur apud Rimerum.

Vide Prob. à col. DCXLIIJ. ad col. DCXLV.

HERDE.

HAnc Præpoſituram Ordinis noſtri ex Catalogis diſpunctam, & à ſeculis, ut conjicimus, emortuam, obtulit nobis redivivam in ſuo Hirſaugienſi Chronico Trithemius ad annum 1150. Ibi enim inter Prælatos qui reciproco litterarum commeatu, cum beata Hildegarde converſabantur, recenſet Præpoſitum in *Herde*, Ordinis Præmonſtratenſis. Ubi gentium hæc Præpoſitura fuerit, non docet, nec nos edocere poſſumus.

Digitized by Google

HERENTHALIUM *ſive* HORTUS CONCLUSUS.

Herentalium. Fil. Tongerloæ. Diœceſis Camerac. Circariæ Brabantiæ.

ANno 1411. Arnoldus de *Craeyenhem* de *Grobbendonck*, & Joanna de *Steynnwert*, nobiliſſimi conjuges, unanimi voto, & pari in Religionem Norbertinam amore ferventes, Parthenonem *Harentalii*, ſive *Herentalii*, Brabantiæ oppidi, lanificio & chirurgiâ olim celebris, fundaverunt. Domum urbanam, pomerario & hortis conſitam, dote ſuperadditâ ad quindecim Canoniſſarum, & Converſarum quinque ſuſtentationem, tranſcripſerunt Annæ de *Bechout*, Catharinæ de *Trajecto*, Elizabethæ de *Clote*, & Mariæ *Zellemans*, Sanctimonialibus Vallis-liliorum; quas de facie & virtute ſibi notiſſimas delegerunt inſtituendi monaſterii directrices. Tabulas fundationis & dotis ſuo firmavit Diplomate Petrus Abbas Præmonſtrati die 11. Maii 1411. In quibus Paternitatem Tongerloenſi Abbati delatam à Canoniſſis approbat, & clauſuræ ſtrictæ votum, quod in Ordine paſſim elanguebat ex diſſuetudine, præſcripſit, ad poſtulantium preces; ut indito nomini *Hortus Concluſus*, reſponderent concluſarum mores & vitæ genus. Petrus Cameracenſis epiſcopus, intrà cujus Diœceſis limites ſurgebat Phartenon, ſuo quoque calculo, jam ab incunabulis ſpirans bonum Chriſti odorem, cœnobium confirmavit die 23. Julii 1411.

Pietatis operibus, præeunte Magiſtrâ Annâ de *Bechout*, incumbentes Canoniſſæ, ad liberalitatem ſuccenderunt proceres & plebeios; qui ut in orationis conſortium & meritorum participationem admitterentur, effuderunt eleemoſynas, quibus non ad lautiorem vitam, ſed ad cultûs Dei incrementum, uſæ ſunt Moniales. Quippe ut decentiùs ſacræ perſolverentur laudes, Eccleſiæ ædificandæ tam ex parcimonia collectos fructus, quàm ex fidelium acceptos largitione, impenderunt. Ergò anguſtiori Capellæ dirutæ impoſuerunt nobilem Eccleſiam, quam volvente ſeculo, die 25. Maii anni 1510. Cameracenſis ſuffraganeus conſecravit.

Cùm virtus virtutis incentivum ſit, & æmulationis origo, non mirum quòd Herentalenſium Virginum porrectæ latiùs laudes, ad arctiorem vivendi formam Sanctimoniales Belgii acuerint. Clauſuram reſumpſere *Horti-Mariæ*, pridem violatam; Gempenſes, & Cæſarei-nemoris Canoniſſæ harum exemplis ad meliora anhelantes chariſmata, diſciplinæ regularis amplexatæ ſunt obſervantiam; quin & totus Ordo, illarum accenſus devotione in S. Barbaram, cujus feſtum more Duplicis de Capituli generalis conſenſu celebrabant, celebrandum ritu eodem ubique decrevit.

In eodem ſpiritu fervoris perſeverat illud aſceterium, ſub Tongerloenſis Prælati regimine & protectione florens, & à Præpoſito ad nutum revocabili adminiſtrari conſuetum.

Vide Probat. à col. DCXLV ad col. DCXLVIIJ.

HERLAYMONTIUM.

Herlaymontium. Fil. Floreffiæ. Circariæ Floreffiæ. Diœceſis Cameracenſis.

PRæpoſitura Monialium Ordinis Præmonſtratenſis *Herlaymontium*, in Diœceſi Cameracenſi, & Hannoniæ Provincia, Floreffienſi ſuberat Abbatiæ, cui natales debebat ſuos. Fundationis epocham teſſeramque ut cumque ſubminiſtrat Philippus *Braſſeur* in ſuis *Hannoniæ Cœnobiorum Originibus*. Gerlando Abbate Floreffienſi, & Henrico II. Leodienſi Præſule circa annum 1162. Oſto de *Traſeignies*, in villa de *Herlaymont*, proprietatis ſuæ allodio, prædia quædam Floreffiæ deputavit ad Dei cultum, & ad Parthenonis conſtruendi dotem. Oblationes Oſtonis gratanter ſuſcepit Gerlandus, laudavit Epiſcopus Henricus, qui anno 1164. Ticini mortem oppetiit.

Ad Benefactoris votum Sanctimoniales in Æde S. Huberto ſacra Herlaymontii, adunavit Gerlandus. Illarum continentiſſima converſatione devinctus Oſto, favere non deſtitit ad ultimos vitæ dies. Extincto patri ſucceſſit ſtirpis ejuſdem filius, verùm diſparis animi, Ægidius nomine, qui donationem piam & tenuem irritare conatus eſt. Attamen ſaniora reverſus ad conſilia, ab incœptis reſiliit, imo circa annum 1195. addititiis Herlaymontium auxit proventibus.

Anguſtioris ſanè fortunæ potiebantur fructibus Moniales, cùm nobilis vir Godeſcalcus de *Morialmeis*, Jeroſolymam profecturus ante annum 1190. quò ſibi ſanctè viventium preces conciliaret & ſuffragia, *Floreffiæ Fratribus, eorumque Abbati Hermanno, contulit patronatum Eccleſiæ de* Sature, *cum dote integra, & decima tota, & omnibus, ad ipſam pertinentibus, de conſenſu & favore Radulphi tunc Epiſcopi Leodienſis*; eâ tamen lege, *ut fructus ejuſdem Eccleſiæ de* Sature, *uſibus pauperum ſororum de* Herlaymont, *prædicti Abbatis regimini ſubditarum cederent, ut ex percepti gratia beneficii devotiùs & vigilantiùs orarent pro ſe.* Conſenſerunt Floreffiæ Abbas Fratreſque. Hinc quietè per aliquot annos prædictis redditibus ſolæ Herlaymontii Moniales fruitæ ſunt. Aſt anno 1216. Hugo de *Petraponte*, Leodienſis antiſtes, ſtatuit fructus illos inter eum, qui parochiæ de *Sature* præficeretur in paſtorem, & Herlaymontenſe

Digitized by Google

Herlaymontenſe Parthenium fore dividendos ex æquo, & ex beneficii æqualitate onerum in utroſque paritatem refundendam. En tibi illius ea de re Diploma:

» In nomine ſanctæ & individuæ Trinitatis, amen. Hugo Dei gratiâ Leodienſis Eccleſiæ Epiſcopus, omnibus præſens ſcriptum inſpecturis, æternam in Chriſto ſalutem. Univerſitati veſtræ præſentis ſcripti paginâ notum facimus, quod cùm Godeſcalcus, de *Morialmeis*, vir nobilis, Jeroſolymam profecturus, patronatum Eccleſiæ de *Sature*, cum dote integra & decima tota, & omnibus ad ipſam pertinentibus, de conſenſu & favore bonæ memoriæ Domini Radulphi, Leodienſis epiſcopi, Eccleſiæ Floreffienſi, tunc temporis in ea præſidente Herimanno Abbate, in perpetuæ beneficium eleemoſynæ contuliſſet; fructus ejuſdem Eccleſiæ de *Sature*, *uſibus pauperum Sororum de Herlaymont*, prædicti Abbatis regimini ſubditarum, petiit aſſignari, ut ex percepti gratia beneficii, devotiùs & vigilantiùs pro ipſo orarent: quod cùm eis Abbas & Eccleſia Floreffienſis benignè conceſſiſſet, fructus eoſdem diù, & non ſolùm uſque ad tempora noſtra, ſed etiam temporibus noſtris, ſine interruptione, prædictæ Sorores perceperunt. Nos autem, quorum eſt officium & intentio non ſolùm malis obviare, ſed etiam bona firmare; propoſitum nobilis viri, & beneficium ancillarum Dei inconcuſsè ſtabilire concupientes, & omnem occaſionem turbationis ſubtrahere volentes, ad preces Hillini Abbatis, & Eccleſiæ Floreffienſis, & inſtantiam Arnulphi nobilis viri, filii præfati Godeſcalci, diſpenſatione diſcretâ & ſtabilitate perpetuâ ordinavimus, & juſſione inſolubili ſancivimus, ut quicumque à præmemorata Floreffienſi Eccleſia ad curam & regimen ſæpè dictæ Eccleſiæ de *Sature*, fuerit præſentatus, & ordine canonico inveſtitus, mediam partem proventuum ejuſdem Eccleſiæ, tam in oblationibus, quàm decimis & cæteris omnibus in ſumptus proprios percipiat. Alia autem pars media fructuum uſibus prædictarum Sororum deputetur; nullumque jus reclamandi in partem ipſarum ejuſdem Eccleſiæ inveſtitus de cætero habeat; ſed ſine fraude & dolo inter partes æqua partitio fructuum fiat. Hoc etiam neceſſariò exprimimus, ut ſicut in fructibus dividendis pares ſunt in partitione, ita & in oneribus Eccleſiæ, videlicet in cathedratico & cæteris aliis ſolvendis, communes ſint in expenſis. Verùm quia ſcriptum eſt, *ante languorem adhibe medicinam*, & item *ante obitum operare juſtitiam, quoniam non eſt apud inferos invenire cibum*: ut noſtri recordationem ancillarum Dei & votis & mentibus arctiùs imprimamus; ſtatuimus firmiter quatenùs de fructibus ex proventibus prædictæ Eccleſiæ eis aſſignatis, refectionem communem & optimam quolibet anno ſemel habeant, quandiu advivimus die quâ elegerint, & poſt obitum noſtrum in die anniverſaria tranſitûs noſtri, in qua noſtri ſpecialem memoriam in ſanctis & devotis orationibus ſuis facient, ſicque nobis vivo & defuncto earum refectio proficiet, vivo ad veniam, defuncto ad requiem. Cæterùm ut hæc noſtra conſtitutio & neceſſaria diſpenſatio firma & immobilis permaneat, huic chartulæ auctoritatis noſtræ ſigillum appendimus, ſub pœna excommunicationis & ſuſpenſionis arctiùs inhibentes, ne quis ei refragari, vel contra eam venire temerario auſu præſumat. Actum anno gratiæ 1216. Pontificatûs noſtri an. 17.

Hanc Ordinationem innovavit anno 1247. Henricus *Guelder*, Leodienſis electus, iſto Diplomate:

» In nomine ſanctæ & individuæ Trinitatis. Amen. Henricus Dei gratiâ Leodienſis electus, omnibus præſens ſcriptum inſpecturis æternam in Domino ſalutem. Nos quorum eſt officium & intentio non ſolùm malis obviare, ſed etiam bona firmare, Ordinationem Eccleſiæ de *Sature*, quam felicis recordationis Dominus Hugo, quondam Leodienſis epiſcopus fecit, inconcuſſè ſtabilire cupientes, & omnem occaſionem turbationis ſubtrahere volentes, ad preces Domitiani Abbatis & Eccleſiæ Floreffienſis, diſpenſatione diſcretâ, & ſtabilitate perpetua innovamus, & juſſione inſolubili ſancimus, ut quicumque à memorata Floreffienſi Eccleſia ad curam & regimen dictæ Eccleſiæ de *Sature*, fuerit præſentatus, & ordine canonico inveſtitus, mediam partem proventuum ejuſdem Eccleſiæ tam in oblationibus, quàm in decimis & cæteris omnibus in ſumptus proprios percipiat: alia autem pars media fructuum uſibus Sororum de *Hellamont* deputetur, nullumque jus reclamandi in partem ipſarum ejuſdem Eccleſiæ inveſtitus de cætero habeat; ſed ſine fraude & dolo inter partes æqua partitio fructuum fiat. Hoc etiam neceſſariò exprimimus, ut ſicut in fructibus dividendis pares ſunt in partitione, ita & in oneribus Eccleſiæ, videlicet in cathedratico & cæteris aliis ſolvendis communes ſint expenſis. Cæterùm ut hæc noſtra innovatio & neceſſaria confirmatio firma & immobilis permaneat, huic chartulæ auctoritatis noſtræ ſigillum appendimus, ſub pœna excommunicationis & ſuſpenſionis arctiùs inhibentes, ne quis ei refragari, vel contra eam venire auſu temerario ullatenus præſumat. Actum anno gratiæ 1247. electionis noſtræ anno 1.

Quo tempore defierit Herlaymontenſe Parthenium haud notum eſt; ſi conjicere liceret, ſuſpicaremur hoc eodem ſeculo XIII. occubuiſſe; quippe quòd plures inter Johannem Ducem Brabantiæ & Walterum Floreffiæ Abbatem controverſiæ motæ cùm fuiſſent ab anno 1276. ad 1280. ſuper jure patronatûs in *Helmont*,

vel *Herlaymont*, ſex cuſa ſunt eâ de re Diplomata, quæ inſpeximus; nec ullibi fit mentio Sororum inibi commorantium; imo veluti de pura parochia loquuntur Princeps & Abbas.

Extincti Parthenonis filialis prædia menſæ ſuæ incorporavit & univit Floreffienſis Abbas; & unionem hanc ut adprobarent in Comitiis generalibus adunati Patres anno 1575. ſupplicavit. Deputatus eſt Abbas Parcenſis, qui poſt inſtructam de commodo & incommodo informationem firmaret, infirmaretve. Firmitatis robur impertivit; & in quem caſum tunc prolapſa eſt Herlaymontii fortuna, hodiedum in eo perſeverat.

HERMERIA.

Hermeria Fil. Vallis-ſecretæ. Diœceſis Pariſienſis. Circaria Franciæ. * Hermieres. * Lagny.

TOtus Ordini addictus Comes Campaniæ Theobaldus IV. Abbatiam, Hermeriam nomine, * in ſaltu Brigienſi (*Brie*) duabus à Latiniaco * horis, ſeptem à Lutetia, in loco ſylveſtri ædificare cœpit anno circiter 1166. Suſceptum à patre opus, Adelais Ludovici junioris, Regis Galliæ, conjux pientiſſima, abſolvit anno 1202.

* Tournham.

Adultam ſub auſpiciis Reginæ Abbatiam foverunt *Gallanda* Proceres & *Turnonii* * Dynaſtæ, Guido, & ejus proles Hugo Decanus, poſteà Aurelianenſis epiſcopus, Manaſſès ejuſdem Eccleſiæ Primicerius, & ſequiores inclytæ gentis ſurculi, Anſellus, Robertus & alii, quos inter præcipuos monaſterii benefactores Hermeria veneratur.

* Neufmoutier.

His accenſet Galcherum de *Chaſtel* Dominum *d'Airmainvilliers*, Odonem, Toparcham de *Liverdi*, Amardum de Torciaco, *Militem Adelæ illuſtris Francorum Reginæ:* Dominos denique *Novi-monaſterii* * & *Buciaci*, à quibus clientelares feodos plures ſuſcepit Hermeria. Fundis olim & opibus dives, nunc verò bellorum ſtragibus, vicinorum occupatione, Commendatariorum incuriâ, ad tenuem redacta fortunam, paucis contenta prædiis, honorificis mutilata juribus. Qualiſcumque ſit anguſtia Hermeriæ modernæ, adhuc tamen cenſualem exercet juſtitiam in civitate Provini,* altam in Faveriis * in *Dieulament*, *Lamboüe*, *Labonteuſe*, *Sauſoy la Jarrie* & Hermeria, melioris ſtatûs, ſuperſtitibus reliquiis.

* Provins. * Favieres.

Ex Valle-ſecreta primos Hermeriæ inquilinos acceſſivit Comes Theobaldus; iiſque Robertum præfecit Abbatem Odo, Vallis-ſecretæ Abbas, quem paſſim Dodonem documenta compellant.

I.

ROBERTUS à Dodone I. Abbate Vallis-ſecretæ, inſtituitur Abbas Hermeriarum, anno 1167. Bullam à Lucio III. Pontifice anno 1183. impetravit, confirmatricem bonorum Abbatiæ. Succeſſorem Roberto alterum cognominem San-Marthani aſſignant, anno 1227. ex humanis ereptum. Nos ex Chartis Prioratûs Turnonienſis edocti, intermedium reperimus Garnerum. Jacet verò Robertus in Capitulo ſub eâ tumuli inſcriptione.

Abbas ROBERTUS omni bonitate repletus.
Vitam reddat ei gratia ſumma Dei.
Vivat in pace.

II.

GARNERUS anno 1192. menſe Septembri, teſtis fuit & ſubſcripſit Chartæ Anſelli Toparchæ *Turnonii*, quæ Priori & Monachis de *Turnonio* omnimodam concedit juriſdictionem.

III.

THOMAS I. Hoſpitalem S. Trinitatis Pariſienſis domum per ſuos in perpetuum regendam Canonicos, aſſumpſit anno 1216.

IV.

ROBERTUS II. anno 1227. mortuum referunt San-Marthani; quo fundamento, ignotum. Succeſſor ejus Thomas ab anno 1223. jam præerat, ut ex autenthico actu mox ſumus demonſtraturi. In ingreſſu Capituli humatus Robertus, hoc elogio ſepulchrali donatus eſt.

Abbas ROBERTUS anni virtute refertus
Quem tegit hæc tumba, fuit in ſerpente columba.

V.

THOMAS II. Dei patientiâ Hermeriarum dictus Abbas, *quittat* Eccleſiæ Sanctimonialium de *Nemval*, 15. ſextarios bladi *redditua les*, quos habebat in decimâ de *Pruncio*, eò quod Galterus Miles de *Bernaio*, aſſenſu uxoris ſuæ Elizabeth, in concambio conceſſerit Eccleſiæ de *Hermeriis*, in molendino de *Ponte Petri*, octo ſextarios æquipollentis menſuræ. Actum menſe Junio anni 1223. Poſt motas ab Anſello de *Gallandia* Domino *Turnonii*, lites contrà Thomam Abbatem, pro vindicanda ſibi Hermeriarum Advocatia, tandem prætento juri, & ex teſtium relatu planè caduco, renuntiat, in menſe Maio anni 1237. addens inſuper, » Nolo ut prædicta Eccleſia Herme- » riarum, quam multùm diligo, & in qua » meam elegi ſepulturam, de cætero moleſte- » tur. Volo & concedo, ex aſſenſu Aleidis » uxoris meæ, Anſelli filii mei, quod prædicta » Eccleſia Hemeriarum omnimodam juſtitiam, » tam altam, quam baſſam, & omne jus & do- » minium in tota terra ſua, ſita in feodo ſuo » de *Turnonio* plenariè habeat.

Digitized by Google

Ad annum 1247. protraxit ſui regiminis dies Thomas, is erat de gente illuſtri Montmoranceiana, & frater Alcidis (a) uxoris Anſelli de Gallandia. In limine Eccleſiæ ſepulturæ tradito, hoc ſuperaddidere carmen poſteri.

» THOMAS Prælatus vir pius & moderatus
» Nobis ſublatus jacet hoc tumulo tumula-
» tus,
» Vitam reddat ei gratia ſumma Dei.
» 26. annis vixit Abbas anno Domini 1247.

Hinc liquet exordium Præſulatûs Thomæ ad annum 1221. vel 1222. eſſe reducendum.

VI.

GUILLELMUS I. in medio Capituli jacet elogio hoc funebri decoratus.

» Abbas GUILLELMUS gladio feritatis inermus
» In grege commiſſo, tumuli jacet hujus
» abyſſo,
» Liber ab inferno vivat cùm Rege ſuperno,
» Anno 1263. vixit Abbas duobus annis
» Et tribus menſibus.

Hunc ego lapidem non vidi, viderunt forſitan San-Marthani fratres, quorum ætate innovatum necdum erat monaſterium. In Necrologio tranſcripta legi monumenta priorum Abbatum, conſentiunt cum San-Marthanorum tabulis, demptâ nihilominùs chronologiâ Guillelmi I. nam loco 1263. arabicè figurato, numerum romanum inveni MCCLXXIII. De hac annorum diverſitate quid ſentiam, ut ingenuè fatear, dico utramque ex amanuenſium, aut legentium errore eſſe vitioſam. Si enim Guillelmus annis duobus tantùm cum trimeſtri Abbas vixit, planè anno 1260. inchoante, deſiiſſe neceſſum eſt.

VII.

JOANNES DE ROSOY in medio Capituli cum inſcriptione hac gallica inhumatus eſt.

Cy git feu JEHAN DE ROSOY Abbé d'Hermieres, qui fut mort en mois de Decembre MCCLXXIX. Priez por ly.

VIII.

MILO ad diem decimum nonum Decembris iſtam habet in Obituario commemoranem. » Comm. Domini Milonis quondam » hujus Eccleſiæ Abbatis, cujus tumulus in » dextero latere Capituli cum hoc elogio viſi» tur. *Hic jacet Dominus Milo quondam Abbas hujus Eccleſiæ, qui obiit anno Domini MCCLXXXXIV. die Dominicâ ante Nativitatem Domini. Anima ejus, & anima omnium fidelium defunctorum requieſcant in pace.*

IX.

GUILLELMUS II. in Capitulo tumulatus, hanc habet epigraphen, in Obituario relatam ad 26. Novembris.

Hic jacet GUILLELMUS quondam Abbas hujus Eccleſiæ, qui obiit anno MCCXCVII. die Martis ante Feſtum B. Andreæ Apoſtoli.

X.

SIMON, à San-Marthanis prætermiſſus, à Necrologio reſtituitur ad diem 1. Martii. *Commemoratio Fratris ac Domini Simonis hujus Eccleſiæ Abbatis, qui vivebat anno 1306.*

XI.

LAURENTIUS, & iſte à San-Marthanis omiſſus, ſuppletur ex Obituario ad diem 1. Maii. *Commemoratio Fratris ac Domini Laurentii hujus Eccleſiæ Abbatis, qui vivebat anno 1347. vixit & anno 1348.*

XII.

JOANNES *DAVID*, Gaudii-Vallis inſimul Abbas 1368.

XIII.

JOANNES *COLDOE'*, Teſtamenti curator à Galchero *du Chaſtel*, Domino *d'Airmainvilliers* anno 1380. nominatus, obiit anno 1396. In Capitulo jacet ad lævam.

Cy giſt JEAN COLDOE' Abbé d'Hermieres qui fut né de Montevrin, Mil . . . . . . Priez pour l'ame.

De illo meminit Obituarium ad 4. Januarii.

XIV.

JOANNES *BERELLE*, relatus in Obituario ad 17. Januarii, mortuus aſſeritur anno 1400.

XV.

JOANNES 6. Februarii defunctus, anno 1406.

XVI.

ADAMUS, Vicarius generalis præfuit electioni Joannis *Touppet* Abbatis Gaudii-vallis, 1438.

XVII.

JOANNES *LA VACHE*, 18. Martii 1438, in domo Trinitatis Lutetiæ electus à Conventu illìc conſiſtente, ob bellorum ſævientium in pago Pariſino, incendia, 1447.

XVIII.

MATHÆUS *ROUSSEL*, 7. Februarii 1463.

XIX.

JOANNES *RICHARD* 1501.

(a) Hujus Thomæ non meminit Ducheſnius in ſua Montmoranciacæ gentis hiſtoria, quem tamen Bouchardi VI. & Iſabellæ de *Laval* filium, fratremque Alcidis ſeu Havoiſſæ uxoris Anſelli de Gallandia fuiſſe conſtat, non modò ex San-Marthanis fratribus, ſed ex Obituario Hermeriarum ad diem 23. Maii. ubi hæc leguntur, „ Comm. Domni Thomæ hu„ jus Eccleſiæ Abbatis fratris Dominæ Haoyſæ uxoris Domi„ ni Ancelli de Gallanda.

XX.

ANDREAS *RICHARD*, 1504.

XXI.

JOANNES *DU SAULSAY*, 30 Novembris electus 1504. moritur anno 1521. Bonorum & fundorum Eccleſiæ adminiſtrator malus, pleraque oppignoravit, alienavitque; nec tamen hoc exemplo territi Capitulares, nepotem defuncti ad clavum ſuſtulere, quaſi in propagine vitiata, ſpem reſurgendi fas eſſet habere.

XXII.

JOANNES *DU SAULSAY*, 11. Decembris 1521. electus, 11. Decembris moritur anno 1533. et cum eo regularitas tituli, non monaſterii, quippe à prædeceſſore ſuo jam jam peſſumdata; nonniſi ſub Commendatariis priſtinum Ordo recuperavit decus, ſub Priorum circumſpecto & regulari regimine.

XXIII.

JOANNES *DE RUTHIE*, 1538.

XXIV.

ROBERTUS *TIERCELIN*, Senator Pariſienſis.

XXV.

GUILLELMUS *DE LA CHESNAIE*, 1558.

XXVI.

JOANNES *BOUCHER*, 1568.

XXVII.

PETRUS *TURBOT*, 1577.

XXVIII.

N.... *GAROT*, 1588.

XXIX.

LUDOVICUS Cardinalis à Guiſia, in Comitiis Bleſenſibus interfectus, anno 1588.

XXX.

N.... *DE LA GRANGE-LE ROY*, obiit 1597.

XXXI.

FRANCISCUS *FAVIER* 31. Martii 1597. à Rege nominatus.

XXXII.

CLAUDIUS *REGNAULT* 4°. Nonas Junii 1597. bullatus, 1641.

XXXIII.

AMADOR *DE RICHELIEU*, 1644.

XXXIV.

JACOBUS CAROLUS *AMELOT*, 1650.

XXXV.

CAROLUS *AMELOT*, 1700.

XXXVI.

EMUNDUS *PIROT*, Univerſitatis Pariſienſis Cancellarius, Profeſſor Sorbonicus, Canonicus & Vicarius generalis Metropoleos Pariſinæ, 1714.

XXXVII.

CAROLUS STEPHANUS *FRESSON*.

PASTORATUS.

Favieres.

Ferieres, Ferraria.

Renémoulin, Renemolium.

Pont-quarré, Potum quadratum, olim filialis Eccleſiæ Ferrariæ, ab anno 1506. in Vicariam perpetuam ſublevata, ſub conventione quòd à Religioſis Hermeriarum perpetuis temporibus adminiſtrabitur. Qui tamen Religioſus, inquit Charta erectionis, de gremio dicti monaſterii de Hermeriis, & non ſecularis exiſtat. Hi quatuor Paſtoratus in Diœceſi Pariſienſi conſiſtunt.

Chaſtillon. } Diœceſis Senonenſis.
Courtry. }

Fons ſecreti (Segret) olim Prioratus Conventualis in Diœceſi Meldenſi, in Commendam ſecularem tranſiit, & quaſi hæreditariam familiæ de *Briſacier*, ab avunculis in ſeros nepotes migravit, & noſtrâ ætate, à nepote refluxit in avunculum, à quo priùs per reſignationem ſuſceperat nepos.

Domus ſanctæ Trinitatis in vico San-Dioniſii Pariſino conſtitura.

MONUMENTA SEPULCRALIA.

Guido de Gallanda nomine 1us. jacet ad cornu dextrum ſummi altaris.

Ad ſiniſtrum verò ſepultus eſt Ancellus de Gallanda. Ab anno 1237. ſuam ultimæ quietis ſedem in ea deſignarat Abbatia, quam *multùm ſe diligere* proteſtatur in Charta hujus temporis, amicabilem inter ipſum & Abbatem Thomam reſarciente concordiam, cui acceſſit Aleidis uxor ejus, & Ancellus utriuſque filius.

In eodem Sanctuario tumulatus eſt die 17. Aprilis Ancellus de Gallanda ordine 4us. anno 1287.

Communi tumulo juncta eſt ipſi Haoïſis de Monmoranciaco, ejus uxor, mortua improles 11. Novembris 1286.

In Navi Eccleſiæ eminet tumba Joannis de *Neufmoutier*, inſcriptionem hanc exhibens.

Cy giſt Monſieur JEHAN *DE NEUFMOUTIER*, Chevalier, qui trèpaſſa en l'an de grace MCCLXXIX. au mois de Janvier.

Priez pour ſon Ame.

Vide Prob. à col. DCXLVIIJ. ad col. DCLJ.

Digitized by Google

S. HILARIUS.

S. Hilarius. Fil. S. Lucii. Diœceſis Curienſis. Circaria Suevia.

AD Curiæ muros, & in montis vertice ſitus erat Parthenon S. Hilario ſacer, quem paternâ & immediatâ autoritate regebat Abbas S. Lucii, & ejus nomine reſidens Prior ab illo miſſus. Ardente per Rhætiam hæreſi, in cœnobium irruerunt furones acatholici, & ejectis Monialibus, vaſtarunt omnia.

HILDEBURGRODE.

Hildeburgrode. Diœceſis Verdenſis. Fil. S. Mariæ Magdeburg. Circaria Saxoniæ.

PRæpoſitura virorum *Hildeburgrode* in inferiori Saxonia, originem & dotem accepit ſeculo XII. mediante, à nobilibus Toparchis de *Rabensburg*, de quorum ſanguine prognatus erat Conradus Herbipolenſis antiſtes, Henrici Imperatoris VI. & poſt ipſum Philippi Regis Cancellarius, quem juſti æquique amantiſſimum, raptorum & ſceleratè viventium ſummum oſorem prædicat Bruſchius; Regi nihilominùs Philippo de fide ſuſpectum, quod Ottonis Regis, æmuli ſui, partes, ut Pontificis ſummi favorem captaret, videretur amplecti. Eum de Cancellariatu ſummovere dum Princeps deliberat, Henricus majoris Eccleſiæ Magdeburgenſis Decanus, ambiens officium, gratiam Regis multiplici arte promereri ſatagebat. Verùm Gerhardus de *Rabensburg*, Dominus in *Uberbein*, Conradi germanus frater, vindicaturus fraternam injuriam, ſupplantatorem petit ex inſidiis juxtà Clauſtrum *Haldiſleve*, eique oculos eruit, ut ſcriptoris officium, ad quod anhelabat, nunquam poſſet obire. Ambitionis machinationes crudeli facinore eluſas, eluit homo barbarus, & ad Præpoſituram de *Hildeburgrode*, ex proprietate majorum ſuorum fundatam ablegatus, pœnitentiæ lacrymis lavit crimina ſua, & in feſto ſanctæ Magdalenæ peccatricis anno 1200. ad Eccleſiam deportatus æger, & ſago ſuperpoſitus, occubuit inter manus hortatoris Alexii Præpoſiti, viri omnimodè commendabilis, quem Imperator Fridericus Lubecenſi Eccleſiæ deſignarat Epiſcopum anno 1183. Sed ob Canonicorum contradictionem, unum de gremio ſuo poſtulantium, ab Epiſcopatu excluſus eſt Alexius. *Hildeburgrode* Saxonicis revolutionibus obrutum concidit.

Chron. Montis-ſereni p. 56. apud Hoffman Rerum Luſatic. part 4. T. 1.

Vide Probat. à col. DCLJ. ad col. DCLIJ.

HILGENTHAL.

Hilgenthal. Fil. Cappenbergæ. Diœceſis Verdenſis. Circaria Saxoniæ.

TEmpore Ottonis & Willelmi Ducum Brunſwicenſium & Luneburgenſium, Verdenſem regente Eccleſiam Nicolao *Ketelhud*, anno Chriſti 1314. ad inſtantiam Everhardi Canonici Sancti-montis * Ordinis Præmonſtratenſis, Lippoldus de *Doren*, Miles inclytus, Præpoſituram Hilgenthalenſem, quæ latino idiomate *Sanctæ vallis* dicitur, ædificavit in proprio allodio de *Kereghelderſen*, aliàs *Gelderſen*, Diœceſeos Verdenſis, loco paluſtri, bufonum horribilitate, ranarum ac vermium abundantiâ, aëris & ſoli intemperie corrupto ſeceſſu, fœtentibus ac immundis aquis illic ſcaturientibus reſtagnante, humanæ demùm ſocietatis ſic adverſo, ut robuſtiſſimos quoſque aura inficeret, proſtraret fortiſſimos, arceret ab ingreſſu candidatos, & jam militiæ inſcriptos ad defectionem provocaret. Trium annorum ſpatio iniquiorem hanc habitationem ſuſtinuerunt patientes incolæ, donec urgente inopiâ rerum, & quotidianæ mortis inſtantiâ, ad *Zibelinghorſteld*, ejuſdem parochiæ ſaniorem ſitum, tranſmigrare juſſit Epiſcopus Verdenſis. Sexaginta quinque annis illic ſteterunt; ſed contrà ſpem, eaſdem penè afflictiones, aëris inclementiam haud diſſimilem, inſectorum copiam, & fontium inopiam experti ſunt talem, ut de transferendo iterum cœnobio deliberaverint Canonici. In *Ulleſſen* juxtà Ducis Curiam deportandum ſuadebant alii, alii in Luneburgica civitate collocandum cenſuerunt, & hæc ultima ſedes arriſit præ cæteris Ottoni Præpoſito. Sed quoniam Principis, Conſulum, & Epiſcopi accedere priùs debebat ſuffragium, ut poſteà Ordinis conſenſum expoſceret, Wenceſlai & Alberti Saxoniæ & Luneburgi Ducum gratiam, per ſe & per amicos emereri ſategit, & reipsâ ſic emeritus eſt, ut benevolentiſſimo Diplomate tranſlationem approbante, ſpoponderint. In eam convenere Conſules; non abnuit Joannes Verdenſis Epiſcopus, ſed ſancitis priùs concordiæ pactis cum Rectore parochialis Eccleſiæ S. Joannis, intrà cujus ambitum erat imponenda monaſterialis Eccleſia.

** In Diœceſi Bremenſi.*

His ita ad votum diſpoſitis, Otto ad indicta Præmonſtrati Comitia advolat feſtinus, ibique Patres exorat, ut tranſlationi undequaque utili, ſupremam dignentur apponere manum. Rei totius ſeriem, & rationum ſummam, quaſi pro domo ſua orans, luculenter expoſuit. Præpoſitum Cappenbergenſem, tanquam Patrem-Abbatem, Commiſſarium cum plenitudine poteſtatis delegavit unà cum Capitulo Petrus Præmonſtrati Abbas, & Comitiorum Præſes.

Impoſitum munus obire per ſe non valens Adolphus de *Recke* Præpoſitus Cappenbergæ, provinciam hanc Hermanno Abbati Sancti-montis tranſmiſit. Iſte ad preces Ottonis *Hilgenthal* petit, commodum & incommodum explorat propiùs, utilem, imò neceſſariam fore tranſlationem, penſato rationum momento, judicat, & ſuæ viſitationis acta tradit Cappenbergenſi Præpoſito. Promptam, & ad optata reſponſionem præſtolabatur in dies Otto Præpoſitus; ſed diſcolis Fratribus nonnullis placuit objectis obicibus, expeditum retardare aſſenſum, nec voluit ante Adolphus approbare tranſmigrationem, quàm diligentiùs cum Prælatis vicinioribus rem ſcrutatus, utiliſſimam Ordini, diſciplinæ accommodatiorem perſpexiſſet. Aderat cum illis Sancti-Montis Abbas, qui cunctantes, ponderoſis rationibus ad unanimem rapuit conſenſum.

Votis potitus Otto, celerem admovit ædificiis manum, officinas inſtruit, parat Eccleſiam, & ſuppetias laboranti ſubminiſtrant collaborantes amici, Hermannus de *Nyemborg* Abbas Sancti-Montis, & Provinciæ Viſitator, Joannes *Weyghergane* Præpoſitus in *Lune*, & Archidiaconus loci. Adjuvant conatus Principes optimi, devoti Conſules, Cives Chriſtiani, & ita ad faſtigium deductam Eccleſiam conſecrat Henricus Epiſcopus anno 1376. in die SS. Martyrum Tiburtii & Valeriani, ad honorem S. V. Mariæ, SS. Andreæ Apoſtoli, Laurentii Martyris, & Auguſtini.

Quia verò continendæ toti Communitati impar erat ædificium, nonniſi partem ſubmiſit Otto, quæ fidelium pietati ſufficeret, & clauſtrorum invigilaret ſtructuræ. Quibus ritè perfectis, ad ſecuritatem poſteritatis, Diploma introductionis confirmativum à Principibus ſibi concedi efflagitavit. Piè petitum, humaniùs indulſerunt Principes. Quo quidem munitus, alterum rogavit ab Epiſcopo, ultrò ſibi datum. Utraque poteſtate ſubnixus Otto, in Luneburgenſe cœnobium ſolemni apparatu ſuos Fratres inducit 26. Auguſti anno 1383. Et ut primæ ſedis primum nomen conſervaret, ſuum neo-monaſterium voluit appellari *Hilgenthal*, ſive *Sancta Vallis*. Utriuſque cœnobii Rectorum hæc eſt ſeries.

I.

EVERHARDUS: Ille enim in Ordine Præpoſitorum primus eſſe debet, qui fundamenta Præpoſituræ jecit. Quippe Eccleſiam parochialem *Gelderſen* adeptus cum villis de *Sudergelderſen & Weſtergelderſen*, cum poteſtate unum, vel plures ibidem ſocios aggregandi, fecit paulopoſt de domuncula Præpoſituram anno 1314. & Proviſor illius deputatus eſt, & fundationis originales litteræ ei tanquam autori inſcriptæ ſunt ſub Proviſoris nomine. Huic ſuffectus eſt

II.

HENRICUS DE BUCKEN, cui Gerlacus Præpoſitus & Lutchardis Priorissa in *Lune* vendiderunt anno 1338. Curiam cum omnibus ædificiis quæ poſſidebant Luneburgi. Sub nuncupatione itidem Proviſoris novi monaſterii in *Hilgendale* in hoc contractu ſiſtitur Henricus. Sub ſucceſſoris regimine vocabulum iſtud exolevit, & in Præpoſiti nomen immutatum eſt.

III.

MARQUARDUS cum Daniele epiſcopo Verdenſi diù decertavit ſuper cauſis & litibus, quas ratione fundi tranſlati nuper monaſterii, ſuſcitarat Epiſcopus, ſtructam in ſolo pertinente ad menſam Epiſcopalem, allegans fuiſſe Eccleſiam, prætermiſſo anteceſſoris conſenſu. Inſuper electionem Marquardi à Præpoſito Cappenbergenſi confirmatam, auſus eſt ut nullam impetere, quaſi in vilipendium ſuæ autoritatis factam, & ſuâ deſtitutam confirmatione. Ad ſedem Apoſtolicam cauſam utramque provocavit Marquardus, & per ſe, & per internuncios, illas propugnavit Avenione coram Benedicto XII. Verum ingraveſcens, & infirma ejus ætas tot ſufferendis laboribus impar, ad ſpontaneam Præpoſituræ abdicationem impulit. In ejus vicem vocatus eſt

IV.

JOANNES *ADVOCATI*, Canonicus Hilgenthalenſis, ad Abbatiam Montis-Sancti, vel Montis-Sanctæ Mariæ olim provectus unanimi Fatrum concordiâ. Vir erat opere ſtrenuus, ſermone potens, cordis infracti, & majoris ingenii; qualem eſſe decebat, ut acriter oppugnatam à præpotente Epiſcopo Præpoſituram deffenſaret vividiùs. Illum per canonicam electionem poſtulavere Hilgenthalenſes. Poſthabitâ honoris & dignitatis imminutione, colla ſuppoſuit oneri Joannes, Abbatiæ valedicens, & viriliter electionis libertatem in Romana Curia vindicatam evicit. Tùm Daniel Epiſcopus ad aliorum jurgiorum compoſitionem, aures accommodavit dociles, & amicabili tractatu ſopivit anno 1355. At quoniam iſte Daniel, profeſſione Carmelita, pacem nec cum Capitulo ſuo, nec cum Prælatis ſuæ Diœceſeos habere poterat, ſedem monaſterii mutare, & in Ratzeburgenſem agrum transferre meditatus eſt Joannes. Conſilium nihilominùs deſeruit, dum ſibi infenſum Præſulem ultra Rheni partes fugere vidit, ut odia Civium & Cleri declinaret. In exilio moritur Epiſcopus; moritur & ipſe Joannes inter ſuos, cui Fratrum electione ſufficitur

V.

ALBERTUS *WITTEMACH*, qui ad Curiam

Digitized by Google

Pontificis ſummi pro vindiciis electionis & privilegiorum Ordinis antehac orator à Joanne abblegatus, cauſam feliciter dixerat. Ad monaſterium in Verdenſe oppidum transferendum ex eo vel maximè incitatus eſt, quòd Rodolfum Danielis in Epiſcopatu ſucceſſorem, benevolum ubique reperiret. Amicos ſuper hac demigratione dum conſulit, ſuboritur *Magni* Ducis Luneburgenſis bellum in proprios cives, quo fervente, à propoſito dimovetur Albertus, quo ceſſante ad prima redit conſilia, ſed mors conſiliis finem, & vitæ terminum imponit anno 1374.

VI.

Otto *Kultzing* tentatam toties monaſterii tranſlationem ipſe in *Luneburg* conſummavit anno 1382. Eccleſiæ conſecrationem procuravit, Canonicos, feſtivos inter populorum concurſus, induxit in monaſterium anno 1383. Præpoſituræ hiſtoriam ab incunabulis derivatam ad ſua uſque deſcripſit tempora, quam doctiſſimus Liebnitius T. 2. Scriptor. Brunswicenſium p. 383. & ſeqq. totam ex autographo ſumptam inſeruit. Hîc hæreret Præpoſitutorum ſyllabus niſi offerret nobis

VII.

Henricum tabula compoſitionis initæ ipſum inter & Henricum epiſcopum Verdenſem anno 1423. quâ ancipitem proprietatem fundi de *Hilgenthal*, antiquitùs dicti *Sibilighorſtol*, jure legitimo pertinere profitetur Epiſcopus ad Præpoſituram.

Anno 1473. Buſchius reformationem monaſteriorum Saxoniæ aggreſſus, ad monaſterium Luneburgenſe, Ordinis Præmonſtratenſis, divertit; ubi humaniter exceptus à Præpoſito, ab eodem Cunradum de *Ulzen* Suppriorem obtinuit, zelo diſciplinæ ferventem; quocum reformationem S. Mariæ Magdeburgenſis antehac tentatam fruſtra, abſolvit feliciter. Tom II. Brunſwic. Scriptor apud Liebnitz. p. 837.

Perſeveravit hæc Præpoſitura Luneburgi uſque ad funeſta hæreſeos tempora.

Vide Probat. à col. DCLIJ. ad col. DCLIX.

HINSBERGA.

Hinſberga. Fil. Præmonſtrati. Diœceſis Leodienſis. Circaria Weſtphaliæ.

PRænobile Virginum cœnobium, à civitate cui priùs adhærebat, (poſteà tranſlatum intrà muros) Hinſbergæ nomen obtinuit. In Ducatu Juliacenſi, & Diœceſis Leodienſis ambitu poſitum, Fundatores habuit Goſwinum Hinſbergæ * Dynaſtam, & Aleïdem Palatinam Sommerſbergenſem ejus ſponſam; conſecratorem, Henricum Leodii Præſulem, qui ab an. 1145. ad 1164. Leodienſium Eccleſiæ præfuit.

*Hinſberg.

Utrique ſexui, ſed domiciliis diſtinctis ſeparato, deputatum ab origine cœnobium extitiſſe, non probat primordialis Charta. Poſterius Diploma Philippi Colonienſis archiep. anno 1180. conſcriptum, tacito Sororum nomine, Fratrum Hinſbergæ meminit tantummodò. Bulla Cæleſtini III. anno 1194. ſolis eſt Sororibus inſcripta. Alternationem ſexûs, ex alterna denominatione ſuſpicareris, niſi ad mores Ordinis antiquos attenderes, qui Virginibus, ne ſibi permitterentur, ſolebant in contiguis ædibus adunare Canonicos, qui ſpiritualibus auxiliis ſuccurrerent. Imminuto paulatim Canonicorum numero, evaſit in Parthenonem Hinſberga, nec ultrà ſub alio nomine audiit. Hanc reſecationem Fratrum contigiſſe conjectat Joannes à *Dillen*, Hinſbergæ Præpoſitus & Chronographus, anno 1479. dum monaſterium, promovente Digna, Baroniſſa de *Bockholz*, Prioriſſa, ad ſtrictioris obſervantiæ diſciplinam ſacramento ſe adſtrinxit, hortatore Dyoniſio Rikelio Carthuſiano, qui Hinſbergenſes Canoniſſas ad perfectioris vitæ genus ineundum, tranſmiſſis libellis pietatem ſpirantibus, ſtimulaverat, ſub hac epigraphe, *de Profeſſione Monialium, de Mortificatione vivifica, & Reformatione interna. De Profectu ſpirituali, & cuſtodia cordis.*

Arreptam eâ ætate reformationem, non quam ab cunis Ordo aſſumpſerat, ſed quam temporum patiebatur infelicitas, & votorum ac clauſuræ obſervantia exigebat, ſequaces Prioriſſæ ad noſtros propagarunt dies. Catharinam de *Bockolz*, excepit in Magiſterio Cæcilia de *Harff*, cui annò 1539. ſucceſſit Juditha de *Harff*; eique demortuæ ſuffecta eſt anno 1572. Catharina *d'Fynatten*, quâ humanis exemptâ, anno 1613. ad magiſterium aſſumpta eſt Margareta de *Beiſſel-à-Gymnich*, & illa anno 1623. obeunte poſt tentatam invectionem reformationis antiqui rigoris, in ſuum collegium, Anna *Ulatten* de *Frotzheim* electa eſt, cui ſucceſſit anno 1639. Elizabeth, cujus germana ſoror anno 1653. viam univerſæ carnis eſt ingreſſa. Catharina de *Hochſteden* hæres data eſt illi, quæ & ipſa obiit anno 1661. Aleidis de *Harff* ſucceſſit & obiit anno 1668. Elizabeth de *Speez* ſucceſſit & obiit anno 1669. Lietardis *Delheydin* ſucceſſit & obiit an. 1690. Anna Magdalena de *Bockolz*, Reformatricis neptis, & tota reformationem moribus exprimens, in defunctæ locum acceſſita eſt. Illam anno 1715. de facie novimus, dum in Juliacenſi Ducatu, cauſâ ſtudiorum, verſaremur. Ejus in regendo prudentiam propiùs explorantes inſpeximus, & dignam intelleximus imperio, quæ cæteris præerat exemplo virtutum. 7. Aprilis anni 1716. morte præoccupatam luxit Hinſberga matrem verè tenerrimam, & Magiſtram venerabilem amiſſam. In mortuæ locum elegerunt Magdalenam de *Efferen*, ad

Digitized by Google

majorum apices moderantem hodie 1730.

Cùm Carolus V. Imperator de jure Ducatûs Geldriæ, cum Willelmo Juliæ & Cliviæ Duce decertaret anno 1542. monaſterium ad occidentalem Hinſbergenſis Caſtri partem conſtitutum, à Cæſaris militibus cingentibus Hinſbergam, flammis concrematum aiunt; putant alii injectum à Juliacenſibus ignem, ne monaſterio tanquam arce utentes Cæſariani, oppidum expugnarent faciliùs. Remiſſo armorum æſtu, & pace compoſitâ, de novo Parthenone condendo actum eſt, ut gyrovagæ Sanctimoniales ad ovile revocarentur. Quæſtio ad Comitia Patriæ deducta eſt, & decreto ſancitum à Proceribus, intra civitatis mœnia tranſferendum, privilegiis, juribus, immunitatibus antiquis gaviſurum, & civicis liberum oneribus. Suo aſſenſu, Procerum firmavit ſancita Princeps Juliacenſis 5. Aprilis anni 1550.

Ocyùs ædificiis admovit manum Præpoſitus P. Brunius, & in umbilico oppidi, ubi tùm Hoſpitale ſtabat, cœnobium aggreſſus eſt conſtruere, anno 1554. conſummatum. Ad fabricam Templi ſollicitudines deinde appoſuit, quod anno 1557. omnibus abſolutum numeris, conſecravit P. Gregorius Sylvius Ordinis Prædicatorum, & Georgii ab Auſtria Leodienſis epiſcopi Suffraganeus. Hæc illa eſt Eccleſia ſat elegans, in cujus odæo Virgines viginti quinque nobilitatis antiquæ, & Equeſtris, nullo pecuniario interveniente pacto, in habitu ſeculari per annum probatæ, ſeveriori poſtmodum examine per biennium probandæ in Novitiatu, divinas laudes exſolvunt. Sub Præpoſiti, quem ſibi deligunt, regimine, plerumque, ut vidimus, oneroſi, nomen & ſupercilium Prælati, cruce pectorali, & ſcapulari diſcincto, attolentis, vivunt oviculæ, Paſtoris raró vocem audientes, duorum ex Ordine Capellanorum aſſuetæ miniſterio. Primitùs nomen habebat Prioris, modò Præpoſiti, geſtantis infulas. Anno 1201. quadraginta ut minimum, annis, ab Hinſbergæ fundatione, præerat Parthenoni ſub Prioris titulo, Theodoricus, qui emiſſas è gremio Hinſbergæ Canoniſſas, in San-Gerlaci ad quercum cœnobio locavit.

I.

Anno eodem, eidem THEODORICO Goſvinus de *Walckenberg*, fundatoris nepos, dotem Hinſbergæ augens, Eccleſiam de *Geilenkircken* contulit.

II.

Sacræ Antiq. Monum. Epiſt. 122. p. 109. JOANNES, Theodorici ſucceſſor, cenſurâ Ordinis in Præpoſitum ſublevatus eſt, & quà talem Gervaſius Præmonſtrati Abbas, delegavit ad examen cauſæ, quæ inter Magiſtram de *Fuſſnich*, & Hamburnæ Abbatem vertebatur. A Capitulo generali anni 1232. aſſerta eſt Joanni, tanquam Præpoſito, Paternitas in S. Gerlaci Parthenium.

III.

GISBERTUS florebat an. 1233.

IV.

JOANNES II. diſſipatas S. Gerlaci reliquias elegantiori tumulo recolligens, ſub opere arcuato condidit.

V.

JOANNES III. vivebat anno 1267.

VI.

EDMUNDUS, anno 1274.

VII.

WINRICUS Canonicus Steinfeldenſis, Præpoſitum geſſit ad annum 1279.

VIII.

BRUNO D'ESCH, anno 1297. à Cunone de *Enſfeldt* Milite, accipit feudum in *Hoengen*, propè *Alaenhoven*, & anno 1299. emit ab Arnaldo de *Rendenrat* quindecim jugera feudalia.

IX.

ALARDUS 1320.

X.

GUMBERTUS anteà Canonicus Steinfeldenſis, 1335.

XI.

JACOBUS 1337.

XII.

LEO 1350.

XIII

EDMUNDUS II. 1357.

XIV.

JOANNES IV. 1358.

XV.

HERMANDUS DE *BONNA*, Canonicus Steinfeldenſis, 1370.

XVI.

ENGELBERTUS 1393.

XVII.

JOANNES V. DE *RODE*, 1396.

XVIII.

JACOBUS DE *RODESHEIM*, poſtulatus poſteà Abbas Steinfeldenſis.

XIX.

JOANNES VI. DE *WEDA*, 1416.

XX,

Digitized by Google

XX.

PETRUS 1428.

XXI.

CHRISTIANUS *TENNEN*, 1439.

XXII.

JOANNES DE *BRAIKETEN*, Canonicus Steinfeldenſis, monumentorum & litterarum diſquiſitor laborioſiſſimus, Chartas Heinſbergæ in duos redegit codices propriâ manu deſcriptos; à Capitulo generali anni 1452. obtinuit licentiam Preſbyteros ſeculares admittendi in Ordinem, & profeſſione factâ, deducendi ad regimen Parochiarum Hinſbergæ incorporatarum, 1464.

XXIII.

HERMANNUS anno 1465. Abbatem Steinfeldiæ præſentavit Colonienſi archiepiſcopo.

XXIV.

WILLELMUS electioni Abbatis Knecſtedenſis interfuit, anno 1474.

XXV.

THEODORICUS *AB HATFELD*, collapſæ diſciplinæ reformator 1487.

XXVI.

HENRICUS DE *VESALIA*, 1498.

XXVII.

JACOBUS DE *VALLE*, aliàs *Dalde*, factus deinde Abbas Inſulæ B. M. V. Trajectenſis Diœceſis, anno 1500.

XXVIII.

PILGRINUS reſignavit, anno 1502.

XXIX.

RAINERUS *ROST* 1533.

XXX.

WILLELMUS *VILRE*, de conſenſu Prælatorum Weſtphaliæ mitrâ decoratus fuit, & cum iſtis inſignibus in ſepulchrali lapide ſculpta cernitur Hinſbergæ, effigies illius ante ſummum altare, 1541.

XXXI.

LEONARDUS *BRAUNS*, cujus ætate aſceterium extra urbis muros poſitum, injectâ à milite flammâ, deletum eſt. Ex quo incendio & ruina, vix Paſtor & oves elapſi, huc illucque divagabantur. Præpoſitus ad Paſtoratum ſeceſſit, ſucceſſorem relinquens, anno 1544.

XXXII.

PETRUM *BRAUNS*, qui magnis & conſtantibus curis novum in ambitu Hinſbergæ Parthenonem exſtruxit, & Virgines apud cognatos hærentes, incluſit ſub cancellorum repagulo, 1556.

XXXIII.

CHRISTIANUS *HAMMEREN*, die 18. Maii periit deſertor dignitatis & Inſtituti ſui, anno 1559.

XXXIV.

HENRICUS *A GILLERATH*, 1595.

XXXV.

HERMANNUS *AB ELDEREN* reſignavit, 1604.

XXXVI.

PETRUS ROTARIUS, 1609.

XXXVII.

MARTINUS *AB HUNSHOVEN*, 1639.

XXXVIII.

JOANNES *COMMENDEURS*, ex œconomo Knecſtedenſi, Præpoſitus Hinſbergæ, à Romano Pontifice confirmatus, ob Præmonſtratenſis Abbatiæ vacantiam: ipſo ſuæ electionis anno necdum elapſo, ſponte abdicavit, 1639.

XXXIX.

JOANNES à *DILLEN* ex Abbate Scheidenſi poſtulatus Præpoſitus Hinſbergæ, ultro poſtulationem ſine forma juris arripit; unde ſemina jurgiorum in Ordine, & poſſeſſoris in obeundo munere perturbationes, quas nonniſi per novam inſtitutionem ſedare potuit. Penè pacatus ſenex, hiſtoriæ Hinſbergenſis accuratus ſcriptor, obiit anno 1670.

XL.

CONSTANTINUS FERDINANDUS à *LOHE'* Canonicus Clarholtanus, & ibidem Prior, baculum Paſtoralem, in oſtenſionem ſuæ Prælaturæ, ſibimet impoſuit, ut dignitatem ſuam, cui invidebant æmuli, indebito hoc honore ſuffulciret, 1692.

XLI.

GASPARUS *HILLEBRINK* ex Paſtore in *Lobbrik* eligitur Præpoſitus, 1708.

XLII.

JOANNES NORBERTUS *BECKERS*, Canonicus Knecſtedenſis, ex Paſtore in *Hoëngen*, eligitur Præpoſitus 8. Decembris 1708. Obiit vir inutilis 13. Julii 1720.

XLIII.

FRIDERICUS *DOLDENS* Canonicus Saynenſis, eligitur Hinſbergæ Præpoſitus 28. Auguſti 1726. & hodie præeſt.

PATERNITAS.

Unicâ prole gloriatur Hinſberga; ſimilem ſibi genuit filiam, Præpoſituram S. Gerlaci.

PASTORATUS.

Hunſhoven, in Ducatu Juliacenſi, Diœceſis Colonienſi, ex donatione Theodorici Domini Hinſbergæ, & Iſaldæ uxoris ejus, anno 1184. indict. 2. regnante Friderico Imperatore; quam traditionem confirmavit Honorius III. Pontificatûs ſui anno 5. hoc eſt 1221.

Hoengen, eorumdem Ducatûs & Diœceſis, ab iiſdem Hinſbergæ Dynaſtis eodem anno traditus, & confirmatus ab Honorio Papa III. an. 1221.

Brachelen, Hinſbergæ collatus anno 1245. ab Henrico de *Sponheim*, & Agnete illius conjuge; confirmatus à Clemente IV. anno 1268. & iſta Parochia in Diœceſi Colonienſi conſiſtit.

Geilenkirchem, à D. Goſwino Comite Valckenburgenſi, & Aleide ſponſa, contraditus anno 1201. confirmatus eodem anno ab Rudolpho Archidiacono Leodienſi; ab Epiſcopo Præneſtino S. Sedis Apoſt. Legato, an. 1210. tandem anno 1221. ab Honorio III. Pontifice.

Gangelt, ex munificentiâ Theodorici de Hinſberg, & Joannæ conjugis, an. 1268. cui annectitur ſuccurſalis Eccleſia.

Hoegen prope *Sittard.*

Teveren.

Hi quatuor Paſtoratus in Diœceſi Leodienſi ſunt.

Brunsheim.
Jabeck.
Schinfeld. } Diœceſis Ruremundanæ.

CAPELLÆ.

SS. Georgii, Nicolai, Catharinæ, Joannis Baptiſtæ, Barbaræ in Parochia de *Gangelt.*

Item in Parochia de *Hoëngen*, Capellæ SS. Nicolai, & trium Regum.

PRÆEMINENTIÆ.

Ad habitum & profeſſionem nulla admittitur virgo, quæ non ſit tam paterno, quàm materno ſanguine ſata illuſtri, armis & titulis claro; probationeſque Nobilitatis non modò litteralibus documentis, ſed juramento Procerum Patriæ, conficiuntur; & quantò in verificatione generis & vocationis ſunt rigidiores, tantò in receptione generoſiores, omni pacto argenti penitùs ſemoto, inveniuntur. Quod ſcribo, hoc vidi, & teſtor vix alibi vidiſſe Sanctimoniales natalibus ſplendidiores, & tenaciores diſciplinæ regularis.

Vide Prob. à col. DCXLIX. ad col. DCLIV.

HONBEKA.

Honbeka. Fil. Parci. Diœceſis Mechlinienſis. Circaria Brabantiæ.

IN fide Catalogorum mſſ. & Layruëlii, hoc cœnobium Indici noſtro adſcribimus, & Parcenſi ſubdimus Paternitati; quanquam Parcenſis Hiſtoriographus inter filiales monaſterii ſui Eccleſias, *Hombekam*, aliàs *Gemberch*, non computaverit.

HORPAZ.

Horpatz. Fil. Graditii. Diœceſis Javarinenſis. Circaria Hungariæ.

QUatuor à Javarino vulgò *Rab*, milliaribus ſita erat Præpoſitura Horpatzenſis, Filia antiquitùs *Scheida*, quam *Schirnam* vocat Layruelius. A Capitulo generali anni 1516. Graditio ſuppoſitum eſt *Horpatz*, ſubſtractum Ordini à ſeculo, licet titulariter poſſeſſum à noſtris Pernecenſibus ex acquiſitione R. P. Franciſci de *Schollingen* Abbatis Pernecenſis.

HORTUS B. VIRINIS.

Hortus B. Mariæ Virginis, Fil. Steinfeldia. Diœceſis Leovardienſis. Circaria Friſia.
* Sacræ antiq. Monum. p. 489.
* Van-huſen Hiſt. Epiſc. Leovard. p. 55.

IN Diœceſi quondam Ultrajectanâ, nunc autem Leovardienſi, intrà Præfecturæ Ferverdianæ limites, & in ipſa *Hallumenſi* Parochia, à Friderico illius loci Paſtore, conditum eſt anno 1164. * percelebre Monaſterium *Horti S. Mariæ*, quod vernaculâ linguâ *Marie-gaarde* nuncupatur. Religioſo Paſtori auxiliatrices præbuere manus * matronæ nobiles Sia Renicii de Martena mater, & Gertrudis de *Dreſen*, iiſque propoſitum Friderici munificentiâ ſuâ adjuvantibus, ex anguſto Capellæ receſſu, breviter in cœnobium amplum excrevit Hortus Mariæ.

I.

Quale in Inſula B. Mariæ, Ordinis Præmonſtratenſis monaſterio, vivendi genus frequens viderat FRIDERICUS, illud ipſum coëuntibus ſub ejus diſciplinam proſelytis ſequendum tradidit, donec *Steinfeldiam* inviſiſſet, & inde ſtatuta & ritus Ordinis advexiſſet ad ſuos. Porro pietatis & doctrinæ tantam opinionem paſſim Hortus S. Mariæ obtinuit, etiam apud exteros, ut turmatim affluentes, convolarent ad Fridericum utriuſque ſexûs alumni, candidæ daturi militiæ nomen. Multiplicatæ genti hoſpitium dedit bonus Pater, & fœmineo habitaculo,

Digitized by Google

quantùm facultatis patiebatur mediocritas, Virgines accluſit, quas paulopoſt obtento ædificandi loco opportuniore, ſegregavit à viris, & in Bethleem tranſtulit. Duplex illud monaſterium virtute, ſcientiâ, moribus excultum, rexit B. Fridericus annis XIV. & morte beatâ interveniente, ad ſuperos abiit 3. Martii anno 1175. Poſt immanes bellorum furores corpus ejus ad monaſterium *Bonæ-Spei* in Hannonia deportatum 6. Decembris 1616. publico cultui expoſitum requieſcit.

II.

Ento monaſterium majori ambitu cinxit; Templum novum ingenti opere à fundamentis erectum, recuperato miraculosè marſupio nummis diſtento, & in Rheni alveo amiſſo, à Balduino II. Ultrajectenſi Præſule conſecrari fr. curavit. 3. Nonas Octobris obiit 1184.

III.

Gerbrandus, vir doctus & prudens, Fratrumque ſalutis amator, primo ſui muneris anno piè vitâ defungitur 5. Nonas Septembris 1185.

IV.

Joannes, modis omnibus laudabilis, monaſterium ſuis extructum terminis, conſecrari curat anno 1190. & moriens B. Syardum ex probata virtute ſibi notiſſimum, in dignitate poſtulat ſucceſſorem. Obiit 12. Kal. Julii. 1194.

V.

Syardus in Sanctorum faſtis relatus, integerrimæ vitæ curſum, laborioſo apoſtolatûs & pœnitentiæ agone conſummavit 13. Novembris 1230. cum paulò ante, perditæ conſcientiæ Canonicus, & correctionis impatiens, naſum ei dormienti, cultello penè præſcidiſſet.

VI.

Sybrandus, de quo Chronicon Menkonis Abbatis Floridi-Horti, ſic loquitur ſub annum 1240. » Dominus Sybrandus Abbas Horti S. » Mariæ, vir fuit in omni populo valdè hono- » rabilis, corpore pinguiſſimus, ſtaturâ procerus » & robuſtus, ac benè diſpoſitus, ſatis littera- » tus, facundus in lingua latina, & naturali, » ingenio ſubtiliſſimus, qui Eccleſiam ſuam cum » bona magnanimitate à perverſis deffendit » ſtrenuè, quia intùs & foris magna ſuæ per- » ſonæ habebatur reverentia.

Anaſtaſiæ Duci Pomeraniæ novum in Sclavonia cœnobium Virginum erigenti, ſubmiſit Virgines decem ex Parthenone Bethleemitico, quæ Præmonſtratenſem illic regulam inſeruere. De Canonicis ſuis ſanctâ eruditione imbuendis, ingens fuit Sybrandi ſollicitudo; & in promovendis ad dignitates ea fuit ſcrupuloſa diſcretio, ut præſidem & moderatorem

electionis, poſt mortem Abbatis ſui Emonis, exambierit Floridus-hortus, eique præfuerit anno 1238. nomine Patris Abbatis Domini Præmonſtratenſis. Obiit anno 1240. juxta Menkonis Chronicon.

VII.

Jaricus litteris ſummoperè excultus, nec ignarus Poëſeos, anteà Eccleſiæ in *Wartna* Paſtor, relicto ſeculari habitu, Ordinem ſuſcepit Præmonſtratenſem; dein ex Paſtore in *Hallum* autoritate Abbatis Sybrandi Decanus effectus eſt Eccleſiæ in *Gryn*, ex qua in Abbatem aſſumptus, nihil de pietatis fervore, nec de ſtudiis, relaxavit, utriuſque in ſuis pervigil promotor. Commentarios, temporum amiſſos injuriâ, compoſuit in *Cantica Canticorum*, ſtilo admodùm dulci & facili. Morbo correptus, dum apoſtolica commiſſione defungitur, regiminis abſolutionem impetrat, paulopoſt moritur, 10. Kal. Julias anni 1242.

VIII.

Jelgerus, Ordine licet tantùm Diaconus, deſignatur Abbas, non ob generis, inter reliquos Friſiæ nobiles claritatem, ſed propter ſingularem prudentiam, rerumque multarum notitiam. Sybrando probatam variis in Franciam ablegationibus & præſertim ad generale Capitulum; ubi laudem ex felici ſucceſſu reportavit. A Mindenſi epiſcopo inauguratus Preſbyter, Abbas à Trajectenſi præſule benedicitur. Sub ejus patrocinio tria erecta ſunt cœnobia, Virorum alterum à Gerico in *Wigaratorp* paternæ ditionis ſolo, quod ex Fundatoris nomine *Gerkiſclooſter* dici voluit: 2um. *S. Catharinæ in aſtro*: tertium à Buvone ex familia illuſtri *Haskama*, *Buven Clooſter* * nominatur; ad quod decem Virginum examen ex Bethleemitico Parthenone deſtinavit: Electioni Menconis Abbatis III. Horti-floridi præfuit anno 1242. Obiit verò anno 1259.

* Sepulchrum S. Mariæ dictum eſt poſteà.

IX.

Theodoricus, 15. Kal. Februarii, 1275.

X.

Bauko, 19. Kal. Januarii 1280.

XI.

Walto *a* Schletinga, 1. Nonas Martii 1300.

XII.

Sibrandus II. 3. Nonas Septembris 1313.

XIII.

Propterus ſummâ laude Præfecturam obiens, Kal. Novembris in fata conceſſit anno 1329.

XIV.

Jelgerus II. veræ ſectator pietatis, 4. Idus

Octobris in Domino obdormiit, 1344.

XV.

Valto II. multa paſſus incommoda ex bello inter Hollandos & Friſones ferveſcente, ſummâ ſuſtinuit patientiâ. Obiit Kalend. Maii 1350.

XVI.

Vorperus *Tzjaerda* genere inclytus, innocentiâ morum clarus obiit Idibus Auguſti 1353.

XVII.

Fridericus II. 3. Kal. Julii 1372.

XVIII.

Hesselus ſummâ virtutum opinione præfuit, obiitque 5. Kal. Aprilis 1385.

XIX.

Gerbrandus optimè rem ſuæ fidei concreditam diſpenſans, hominem exuit 6. Kal. Junii 1394.

XX.

Viardus, 5. Kal Decembris 1410.

XXI.

Lindulphus multa bona incœpit facere, morte præventus incompleta reliquit, 1420.

XXII.

Vibrandus ſuæ pertæſus Præfecturæ, certo conſilio, Ordinis mutationem meditatus, candidum habitum exuit. Canonicorum regularium reſumit ſchema anno 1427.

XXIII.

Tzialingus ſummo ſtudio monaſterii prædia ampliare ſtudet. Moriens, ſui ingens deſiderium fecit 1462.

XXIV.

Wilhelmus Abbas Virginum in Merna, ditionis Groninganæ, ad Horti Mariæ Prælaturam vocatur. Pro vindicanda Inſula Markana, cujus partem ex donatione pia, aliam emptione cœnobium comparaverat, ab an. 1232. Bruxellam ad Carolum *Audacem*, Ducem Burgundiæ, proficiſcitur, illicque uſurpatores ad reſtitutionem juris proceſſu urgens vividè, & ad deſperationem adigens penè, pacificationem ſummo æſtu facit ut poſtulent. Annuit Abbas, & ad convivium ex ſimulato pacis inſtaurandæ bono rapitur ab Inſulæ poſſeſſoribus. Fit longa potatio in multam noctem. Interim Abbatis famulum dato auro corrumpunt, acceptiſque ab eo litteris & documentis abeunt. Abbas fraudis neſcius, ſecurè dormit, ſecuritati ſuæ famulus conſulens abſcedit noctis intempeſtivæ ſilentio. Poſtridie Ducem mœſtus adit Abbas; de litigio interrogatus à Principe, rei totius conſcio, nil reſpondet: tùm Carolus ebrietatem illi exprobrans, ait: *O Potor, Potor, ut potaſti ſcelus.* Abbas faciem Principis indignantis ſuſtinere non valens ultrà, domum pudore ſuffuſus, & re infectâ, revertitur. Obiit 1485.

XXV.

Tako *Abbinga* generoſis natus parentibus, ſummam in ſua adminiſtratione probitatem & induſtriam exercuit, Religionis ſplendorem ex illata reformatione, auxit magis, quàm ex materialis Templi decore, quod altaribus exornavit elegantis ſtructuræ. Oneri Paſtoritio ſe ſubducere geſtiens, Præmonſtratum miſit nuntios, qui manumiſſionem obtinuerunt; reluctantibus ergo, & graviter dolentibus filiis Præfecturam abdicavit. Biennio ceſſit querulorum poſtulationibus; ſed urgente humilitate, clam anno 1508. *Lidlum* migravit, ubi peſte correptus, in Domino moritur, 5. Kal. Auguſti 1512. Illi hoc epicedion cecinit ſacerdos Friſo.

O hominem Bullam, quem te ſi Creta notarit,
Prædicat Antimachus, thaumata rara docent,
En cecidit fato Terteſſia lux lacrymanda,
Cujus ab infando funere Cirrha ſtupet.
Saxea ſi fatum præcordia moverit unquam,
Hic moveat, credo, ſaxea corda nimis.
Nemo mihi videor, cui non ſit cornea fibra
His lectis elegis fleſſe negare queat.
Pieridum immortale genus mortalibus ultrò
Velle ſuum famulis temperat arte ſuâ.
Nec mirum in lacrymas ſolvatur, cùm magis æquo
Candidulos Patres collacrymare videt.
Cur non ſi nattas multo carbone notatos
Fleverit ignivomam flere ſtudebit apem.
Triſtia pacificus ſi flevit fata Saülis
Jeſſeides, cur non funera flenda fleam?
Sint Phetoniades comites, compaſſio ſit dux,
Relligioſa queat concio flere Patrem.
Sufficit Aonides, jam ferte tumentia ſurſum
Lumina, ne gravis ludat Apollo graves.
Hic cinis, hic clauſus, viſo campo Ezechielis
Integrâ facie, integer oſſe cubat.
Hic Pater inſignis dormitat, & hic Hymenæis
Conviviis tandem lux veneranda redit.
Hinc Fratres properi luſtrantia fundite Teſqua
Eliſiis campis, tranſeat abſque morâ.

XXVI.

Paulus de *Bockholts*, Takonis veſtigia, virtutum exemplis ſectatus eſt. Eleemoſynarum largus diſtributor, Pater pauperum fre-

Digitized by Google

quenter appellabatur. Morbo fatali ademptus, Idibus Decembris anni 1533.

XXVII.

Petrus *Venlo*, Prædeceſſorum æmulatus virtutem, piâ, ſicut illi, morte coronatus, abiit 4. Idus Februarii & in Choro, meritis exigentibus, tumulatur, hac inſignitus epigraphe.

* Abbatem cujus abdicationi obſtitit.

Qui non ſinebas Paulum * requieſcere ſibi;
Ecce jaces, Petre, jam requieſce tibi.
Faxint ad ſuperi te gaudia tendere cœli,
Horrendum eſt ſtygiis mergier inque rogis.

XXVIII.

Joannes *Hasselt*, genere nobilis, anteceſſorum tramitem à limine ſecutus, ſeculi corrupti poſtmodùm ebibit mores, & ab Ordinis & pietatis ſemita deflectens, genio plus indulſit. Splendida convivia hoſpitibus ſuperbo porrexit faſtu; Reginam Mariam, Cæſaris ſororem, anno 1545. Comitemque ejus Georgium Egmundanum Trajecti epiſcopum, recepit hoſpitio & epulo, ſeculares delicias, non religioſam ſapiente ſobrietatem. Aureorum ſex millium debitor, paupertatis lætor obiit 1548.

XXIX.

Henricus *Smenck de Volvega*, vir prodigus, & Eccleſiaſticorum proventuum helluo, Præfecturâ indignus, privatur dignitate, & carceris ſqualori mancipatur: nonniſi triduo ante mortem inde eductus, circà feſtum *Purificationis* obiit 1558.

XXX.

Godefridus *Stivius*, incarcerati Henrici ſucceſſor, & Parthenonis *Sepulchri S. Mariæ*, ſeu *Buven Clooſter* Præpoſitus, monaſterii damna, ſobrietate & vigilantiâ ſuâ reſarcivit. Gravi oculorum vitio laborans abſolutionem Præfecturæ impetrat, & cedit anno 1559. Ad eundem nihilominus litteras direxit Margareta, Belgii Gubernatrix, anno 1563. quibus dat in mandatis, ut alios per Friſiam Prælatos extimulet, ad conferendum æs ſacrum, ſublevandis iis, qui Concilio Tridentino intererant, Præſulibus deſtinatum.

XXXI.

Regnerus *Asperen*, Præpoſitus *Buwen Clooſter* in Abbatem aſſumptus, benedictionem non obtinuit, evocatus ab epiſcopo Leovardienſi Cunero, Leovardiam ad novum Cathedrale Collegium ex Pii IV. Bulla anni 1561. 7. Idus Auguſti data, efformandum: quâ quidem Horti B. Mariæ Abbatia, & Præpoſitura B. Mariæ Bolſverdianæ Epiſcopatui recenti uniebantur; eâ lege ut ipſi Canonici Præmonſtratenſes ab habitu, regula, inſtituto ſoluti, in Canonicos ſeculares mirâ, ſed inexplicabili authoritate transformarentur; votis proinde ſolemnibus exempti. In Comitiis, Statûs, propoſſe, ſuppreſſioni & innovationi huic obſtitit Regnerus Abbas; ſed fruſtra; prævalente Pontificali & Regiâ poteſtate, non modò Abbatiam Horti B. Mariæ, ſed & Præpoſituram *Vineæ Domini*, in ipſo Bolſwerdienſis oppidi meditullio ſitam, eripuit Lidlumenſi Abbatiæ, utraque junctim autoritas.

Et hic eſt inſignis monaſterii fatalis interitus, quod ſub obtentu Epiſcopatûs erigendi, bono quidem fine, ſed malo exitu; extinctum eſt; cùm & Epiſcopatus ipſe in Cunero deſierit exule, & à malevolis è ſede ſua detruſo, & profugo, nunc ſuffraganei, poſtea ſacrarum litterarum Lectoris defungente ad victum officio: & in hoc alterno munere luctuoſam vitam cùm morte pia commutavit Coloniæ 15. Februarii 1580.

PATERNITAS.

Jus Paternitatis exercebat in Buwanum, quod populari, ſeu potius Religioſo idiomate, *Sepulchrum S. Mariæ* dicebatur.

In Vallem S. Mariæ in *Lidlum*, Abbatiam virorum.

In Bethleem, Parthenonem à Friderico I. Abbate fundatum.

In *Schiltwolde*, ſeu *Gratiam S. Mariæ*, Parthenonem olim Mernæ, poſteà Horti-Mariani Paternitati addictum.

In S. Catharinam in *Aſtro*; Parthenon itidem.

In Caſtrum ſpei in Sclavonia, Caminienſis Diœceſis, Præpoſituram Virginum.

In *Belburg*, Abbatiam Virorum, ejuſdem Diœceſis.

HOTTWAN.

Hottwan. Fil. Saag. Diœceſis Vacienſis. Circaria Hungariæ.

Hanc Præpoſituram vel neſcius vel incautus prætermiſit Pagius, in ſuo Indice, in aliis reſtitutam tum editis, tum mſſ. Catalogis legimus & in recenſione monaſteriorum Ordinis anno 1629. facta ab Archiepiſcopo Strigonienſi enumeratam. Olim filia erat Pontis S. Joannis, ſed à Paternitatum renovatione anno 1516. evaſit Filia *Saaga*, necdum Ordini reſtituta.

Digitized by Google

HUMILIS-MONS.

Humilis-mons. Fil. Lacûs Jurenſis. Diœceſis Lauzana. Circaria Burgundiæ

* Le Pays d'Avanches, nunc Bernenſis pagi, & Friburgenſis regio, quæ germanicè Nihtlandt dicitur.

IN ea Nuithonum, ſive Aventicorum * valle, quam *de Ogo* vocant, duobus circiter milliaribus à Friburgo Helvetiorum, tres germani fratres Anſelmus, Guido & Burcardus, ex illuſtri quondam proſapia *d'Everdes*, oriundi, Abbatiam SS. Apoſtolis Petro & Paulo nuncupatam, erexerunt anno 1136. in loco qui *Marcens* dicebatur, à quo Abbatia paſſim *Marcenſis;* ſed uſu invalente, Humilis-mons dicta eſt. Eccleſiam Guido Epiſcopus Lauzanenſis inauguravit, inauguratam auxit fundis Nantherus Dominus de *la Grangette*, cui liberalitate pares acceſſerunt Barones de Ponte, & Toparchæ de *Wippens*.

* Pays de Vaux.

Poſt varios belli & fortunæ caſus, hæc Abbatia Auſtriacæ ditioni ſubducta, victricibus Sabaudiæ Comitum armis, Helveticæ poteſtati parere cœpit anno 1476. Poſtquam enim ad Moratum copiæ Caroli Audacis, Burgundiæ Ducis, cladem paſſæ ſunt, unà cum præſidiariis Sabaudiæ militibus, victori Helveto Romanam ditionem * dedere coactus eſt Dux Sabaudiæ, quam pridem armis ſubegerat. Prædam inter ſe diviſerunt victores Helveti, de profligatis hoſtibus partam. Friburgo obtigit Humilis-mons, cùm Toparchia *d'Everdes*. Inde ſalus, inde excidium Abbatiæ. Nam infauſtis Zuinglianæ hæreſeos Helvetiam devaſtantis, temporibus, Friburgenſis ager ab ingruente errore feliciter & ſub felicibus auſpiciis Petri *Schewelin* ad S. Nicolaum Præpoſiti, ereptus eſt, & ejus territoriale dominium ſervatum eſt incolume. Apoſtolici laboris Socium ſubmiſit Petro *Schewlin*. Gregorius XIII. Petrum Caniſium, qui balantes circumquaque hæreticos, & defectionem ſuadentes, verbo prædicationis obturavit. Bonhomius ſedis Apoſtolicæ apud Helvetos Nuntius, è re catholica eſſe ratus Jeſuitas congregare Friburgi, qui graſſantes Zuinglianos ab infeſtatione patriæ arcerent, Collegium inſtituit, & proventus Humilis-montis addixit Patribus Societatis. Gregorii XIII. ad ſtabilimentum dotis, interpellavit autoritatem, quam gratanter impendit Pontifex anno 1580. ſtatimque Caniſius Reipublicæ Friburgenſis ſenatûs-conſulto munitus, poſſeſſionem adiit Abbatiæ, ipſo Nuntio præſente, & approbante. Ne fieret donatoribus ædificiorum multitudo oneroſa, maximam eorum partem, quæ ex conflagratione anni præcedentis evaſerant ſalva, diruerunt; ſanctuario & choro unicè parcitum, ad peregrinorum illuc advolantium pietatem, fortè & ad utilitatem Capellani, qui hebdomadarium Miſſæ penſum ſingulis exolvit feriis 2.

Hæc ſunt ultima Humilis-montis fata, quæ lugentes Canonici annuntiarunt ab exordio invaſionis monaſterii, Prælato Bellelagiæ Patri Abbati Humilis-montis noviter, & ab occupatione lacûs Jurenſis, deſignato. Illorum epiſtolam ab autographo ſumptam exſcribimus.

» Tres Révérend Seigneur, & vous auſſi » vénerables & devots Freres. Ce ſont vos très » humbles fils, & déſolez confreres, le Prieur » & le Convent d'Humilimont, leſqu'eux vous » font entendre la extrême déſolation de notre » & votre Monaſtere, à ſçavoir, comme le Legat du S. Pere le Pape a obtênu de nos magnifiques Seigneurs de Fribourg, de pouvoir » tranſmuer notredit Monaſtere, & retirer » le bien d'iceluy, pour en pouvoir fonder » un College de Jeſuites en la Ville de Fri» bourg, tellement qu'ils ſont venus ſans notre » ſçavoir, Jeudy paſſé, qui étoit le 8. d'Aouſt, » & ont tout inventoriſé les biens, & detiré » les Titres, Seaux & Vaſſelle d'argent, hors » de ladite Maiſon, & pluſieurs autres extor» ſions qu'ils nous ont fait, & auſſi nous ont » auſté toutes les clefs; dont nous, comme » pauvres déſolez, n'ayant plus d'autres eſpe» rance pour réſiſtir à cela, ſinon à la pater» nelle bonté de notre Pere Viſiteur, & de vo» tre Réverende Paternité, par le conſel de » pluſieurs bons Seigneurs de Fribourg, leſ» qu'eux nous ont donné d'entendre, que ſi» non par le moyen des Superieurs de notre » Ordre ne pouvons réſiſtir à celle fource. N'a» vons fait faute d'envoyer Frere Anthoine à » Paſcua envers notre Pere Viſiteur, M. l'Ab» bé de Cornut, lequel, comme eſperons, ſe» ra en notre Maiſon le pénultiéme, ou le der» nier de ce mois d'Aouſt. Prions ſur cela vo» tre Révérende Paternité, pour l'honneur de » Dieu, & comme Pere & Protecteur de no» tre Ordre, & pour la derniere conſervation » de notre & votre Maiſon, de venir aſſiſtir à » notre Pere Viſiteur, en notre extrême ne» ceſſité; n'aiant autre eſperance qu'en votre » Paternité; & cela faiſant nous obligerez, » comme ſommes déja à tout jamais; prier » Dieu, qui eſt conditeur de toutes choſes, » pour votre Révérende Paternité & pour tous » vos bons Freres Religieux, & pour la perpé» tuelle conſervation de votre vénérable Mai» ſon.

» De votre déſolé Monaſtere d'Humilimont, » *aliàs* Marçens, ce 22. d'Aouſt, l'an notre » ſalut courant 1580.

P.S. ne prendrez en mal part, ſi la préſente n'eſt cachetée de notre propre Seeau, car il nous a été auſté par ledit Evêque.

Par vos tres-humbles & deſolez Freres
le Prieur & Convent d'Humilimont,
aliàs Marçens.

Quid Corneolenſis & Bellelagienſis Abbates ad Prioris & Conventus Humilis-montis inſtantiam egerint, nobis incompertum eſt: ſi quid pro recuperatione tentarunt, nihil obtinuiſſe conatibus ſuis, teſtatur eventus. Sed totum monaſterium Abbate tunc viduatum manſit, & manet hodiè cum ſuis proventibus incorporatum Collegio Friburgenſi.

S. JACOBUS IN LANGEN.

S. Jacobus in Langen. Fil. Merna. Diœceſis Groning. Circaria Friſiæ.

PRæpoſitura hæc Virginum in Comitatu Embdano & Diœceſi Groningana conſiſtens, ad tempora mutatæ religionis floruit. Illam ex deputatione Jacobi Panhuſii Abbatis Steinfeldiæ & Vicarii gneralis viſitavit an. 1571. Joannes Abbas in *Lidlum*. Pagius hoc monaſterium confudit cum *Alantripa-merna*, at immeritò, cum in mſſ. Catalogis & in Chronico Myræi ab invicem diſcernantur, & *Langen* filius Mernæ dicatur; Alantripa verò filialis ſit Parthenon Floridi-Horti, abſumptus à fluvio *Dollart*, poſt cujus interitum *Langen* ſtetit, ſtatque modò. Hæc autore Sibrando aſſerimus, & actorum cautione probatum. Diluvium quippe an. 1561. contigit; viſitatio autem ex delegatione Panhuſiii, facta eſt anno 1571. in Parthenone Langenii, ſive *Langen-Moncka*, ubi anno 1287. poſt memorabile diluvium quo pars magna Friſiæ deleta aut ſubmerſa eſt, centum Sanctimoniales repertas Sibrandus Leo ſcribit.

S. JACOBUS MOGUNTINENSIS.

S. Jacobus. Diœceſis Moguntinenſis. Fil. Præmonſtrat. Circaria, Wadegotia.

MOnaſterium S. Jacobi Majoris Apoſtoli, in monte *Druſi*, nunc ſpecioſo, ſitum ſecùs muros Moguntiæ, B. Bardonem Archiepiſcopum fundatorem habuit anno 1050. Conſummatorem verò ſuſcepti operis Luipoldum in ſede Moguntina Bardonis ſucceſſorem; qui ex paterna hæreditate fabricam Eccleſiæ, cæteraſquæ ædes magnificè perfectas, dotataſque, tradidit Monachis Sancti Benedicti anno 1055. Floruit ſub Abbatum regimine hoc cœnobium, ad tempora Godfridi, in Abbatum elencho, ordine octavi, ab anteceſſorum moribus longè degeneris, qui civibus Moguntinis in Arnoldum antiſtitem ſuum protervè ſævientibus, auxilium & conſilium ſubminiſtrans, manus in proprii paſtoris ſanguine non modò polluit, ſed violato hoſpitalitatis jure, fecit de ſuo monaſterio, ad quod diverterat Arnoldus, theatrum immaniſſimæ crudelitatis an. 1160.

Vide Dodechin. Lambert. Schaffnab. Crantz. l. 6. Saxon.

Tanti ſceleris ultor Cæſar Fridericus Moguntiam petiit, cædis barbaræ mulctavit reos capitali ſupplicio, quos potuit invenire; civitatem juribus & privilegiis ſpoliatam irrevocabili edicto, nudavit mœniis, & plebem perpetuæ ſubjecit infamiæ. Godefridus Abbas conſpirationis præcipuus incentor, inducias petiit, ut ſibi afflictum crimen elueret apologiâ; *ſed non valens* abſtergere labem, exulare monaſterio & patriâ coactus eſt; Monachi verò in una domo clauſi, juſſu Imperatoris, alii per feneſtras, alii quoque ingenio fugam captarunt, reliquis abire permiſſis: ſicque in illo loco divina ſunt omiſſa.

Poſt cædem Arnoldi, de ſucceſſione Archiepiſcopatûs contenderunt æmuli; ſed vicit judicio Alexandri III. ſummi Pontificis Conradus Palatinus de *Wittelſpach*, quem Fridericus Imperator favore præ cæteris dignum judicaverat. At ſchiſmate Fridericum inter & Alexandrum III. fervente, Conradus Pontificis partibus adhærens, iram incurrit offenſi Cæſaris, & è Sede ſua protruſus, Chriſtiano locum dedit.

Ille ſtatim ab inſtallatione ſua, ut Alexandri gratiam captaret, deſertam S. Jacobi Abbatiam priſtino cultui & ſplendori reſtituere volens, nec audens ignominioſè pulſos, & liberiùs laſcivientes revocare Philippum, Præmonſtrati Abbatem Alexandro III. ſummè gratum, quem & ſibi propitium eſſe cupiebat vehementer, in cooperatorem propoſiti appellat, ab eoque Canonicorum obtinet ſibi tranſmitti coloniam, quæ in proſcripti Abbatis, & in errantium Monachorum ſortem ſubrogetur. Illicò Philippus Fulbertum vitâ & moribus probatum, ducem ablegat novelli examinis, & ad Chriſtiani præceptum anno 1164. poſſeſſionem Abbatiæ adipiſcitur. *Ex Archiv. Præmonſtr.*

Benefactorem inſenſum ſummo Pontifici ſi debuit Præmonſtrati Abbas Philippus horruiſſe, prorsùs dona ejus non exhorruit. An ſic Alexandro fuerit placitum, penitùs ignoro. Hoc unum ex tarda ejus confirmatione, & ex Moguntini præſulis nomine ſuppreſſo, conjectare licet diſplicuiſſe Suæ Sanctitati muneris autorem, & quaſi ægrè impendiſſe conſenſum bono operi, quod inimica manus porrigebat amico. En tibi bullam apponimus.

» Alexander Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei
» dilectis Filiis Fulberto Abbati, & Fratribus S.
» Jacobi de Moguntia, Ordinem Præmonſtra-
» tenſem profeſſis, ſalutem & Apoſtolicam be-
» nedictionem. Referente Nobis venerabili Fra-
» tre noſtro S. Eccleſiæ Moguntinæ Archiepiſ-
» copo, quòd cùm in prædicto monaſterio S.
» Jacobi conſueviſſent eſſe Monachi nigri; tan-
» dem quia prædeceſſor ejuſdem Archiepiſco-
» pi ibi fuerat interfectus, Abbas & Monachi
» qui erant ibidem, propter ſiniſtram ſuſpicio-

Digitized by Google

» nem quam idem Abbas & quidam de Fratri-
» bus ſuis, de morte illius incurrerant, ab eo-
» dem monaſterio ſunt ejecti; & vos per jam-
» dictum Archiepiſcopum de conſenſu chariſ-
» ſimi in Chriſto Filii Friderici Romanorum
» Imperatoris, deliberatione habitâ plurium
» perſonarum, eſtis in idem monaſterium in-
» troducti. Nos autem fervorem Religionis,
» quâ totus Ordo veſter redolere dignoſcitur,
» attendentes & conſiderantes in hac parte pro-
» vidâ fuiſſe circumſpectione proceſſum, tranſ-
» lationem & mutationem per eundem Archie-
» piſcopum, ſicut diximus, factam, ratam ha-
» bemus, & firmam; & monaſterium ipſum
» vobis autoritate Apoſtolicâ confirmamus:
» arctiùs inhibentes, ne quis amodò Fratres Or-
» dinis veſtri ex prædicto monaſterio amovere
» aut vobis ſuper ipſo, vel ſuper his quæ ad idem
» monaſterium ſpectant, indebitam moleſtiam,
» ſeu gravamen inferre præſumat. Prædictum
» quoque monaſterium, ut ibi quietiùs & com-
» modiùs Domino deſervire poſſitis, cum om-
» nibus poſſeſſionibus ſuis, quæ impræſentia-
» rum juſtè & canonicè poſſidet, aut in futurum
» juſtis modis, præſtante Domino, poterit adi-
» piſci, ſub B. Petri & noſtrâ protectione ſuſ-
» cipimus, & præſentis ſcripti patrocinio com-
» munimus, ſtatuentes ut Ordo veſter, &c.
» Datum Venetiis in *Rivo-alto*, per manum
» Gratiani S. R. E. Subdiaconi & Notarii. xv.
» Kal. Septembris, indict. X. anno Incarnatio-
» nis Dominicæ MCLXXVII. Pontificatûs ve-
» rò Domini Alexandri Papæ III. anno xviii.

Hujus monaſterii aſſertorem fuiſſe Alexandrum III. ex hac Bulla intelligis; donatorem verò Chriſtianum Archiepiſcopum, & ſi Pontifex ſileat, eloquuntur Faſti Ordinis & Necrologia Eccleſiarum, maximè verò Præmonſtratenſis, in quo ad viii. Kal. Septembris hæc leguntur: *Commemoratio D. Chriſtiani Moguntinenſis Archiepiſcopi, per quem Eccleſia S. Jacobi in ſuburbio ejuſdem civitatis, Ordini noſtro collata eſt.*

* Godefr d. Monach. S. Pantal. ponit annos xi.

In Italia ab annis quinque * morabatur Chriſtianus, ibique armis & animo potens, egregia belli ediderat facinora, Imperatoris Ductor exercitûs. Invictum Sacerdotem, Romanis infeſtum, veneno ſublatum Tuſculi, putat autor Hiſtoriæ Moguntinenſis menſe Auguſto anni 1183. Ad ſupremos Chriſtiani dies Abbatiam S. Jacobi addictam ſtetiſſe Præmonſtratenſibus, proteſtantur gratitudinis monumenta, quæ totus Ordo benefactori mortuo parentans, in Obituariis ſuis conſervavit.

Joannes *Antoni* Syllabi Abbatum S. Jacobi Autor, & ejuſdem Abbatiæ ſeculo elapſo Prior, immutationem ſtatûs & Regulæ ſui monaſterii, ex induſtria, quantùm ſuſpicor, præteriit, & pro libitu nunc illos, nunc iſtos ſub monachili tradit ſchemate, & ſub nominibus fictitiis aut adulteratis, exhibet. Hinc Godfrido commentitium ſubſtituit Stephanum, hujus regimen ad annum 1186. protrahit. Stephano ſufficit *Volpertum; Fulbertum* debuerat ſcribere: ſed ne ex nomine, Præmonſtratenſis noſter Fulbertus dignoſceretur, initiales deformavit ſylabas, & adminiſtrationis retroegit tempora: nam ab anno 1170. inter teſtes occurit Chartæ Suffridi epiſcopi Brandeburgenſis adſcriptos, non *Wolpertus*, ſed *Fulbertus* Abbas ſancti Jacobi, non alius ſanè ab illo ad quem Alexander III. Bullam pro confirmanda ſubſtitutione Præmonſtratenſium in Abbatia S. Jacobi: non alter ab illo cujus memoriam paſſim faciunt Ordinis Obituaria pridie Idus Junii, *Commemoratio D. Fulberti Abbatis & Reſtauratoris Eccleſiæ S. Jacobi in Moguntia.* Erroneè vitam Fulberti ad annum 1192. protelavit Jacobeæ Abbatiæ Chronographus, cùm Ezechius Fulberti ſucceſſor, anno 1189. Abbatiam adeptus, ſubſcribat litteris Conradi Archiepiſcopi.

T. 2. p. 802. Hiſt. Mogunt.

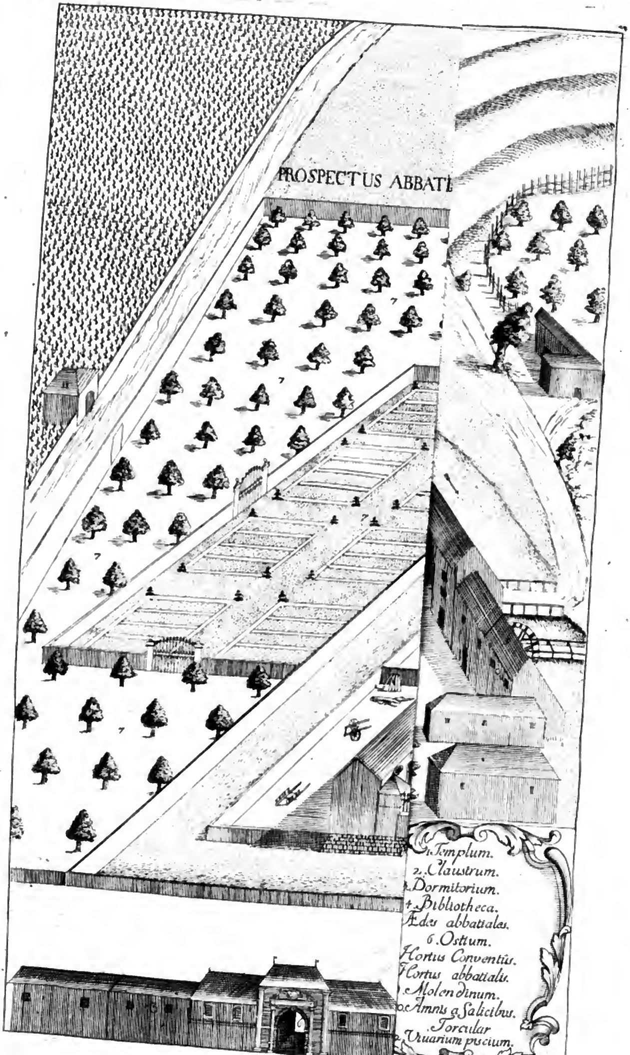
Ezechium verò Præmonſtratenſis inſtituti fuiſſe, dubitare nefas eſt, niſi inconcuſſæ antiquitati detrahas fidem, quam multiplici argumento aſtruit. In Præmoſtratano quippe, Viconienſi, Ambianenſi, Dom-Martinenſi Necrologiis Abbas S. Jacobi in Moguntia ad diem 6. Novembris recenſetur, fraternis juvandus hoc die ſuffragiis. Conradum ſucceſſorem non auſim candidæ militiæ adſcribere, ne videar nigrum ſurripuiſſe æthyopem, albicanti fruſtra tingendum colore.

Sed angitur animus in inquiſitione rationum quæ ſubinductos Præmonſtratenſes, & Apoſtolicâ autoritate munitos, amovere potuerunt à ſancti Jacobi Abbatia, poſt pacificam annorum quadraginta duorum poſſeſſionem. In hujus eventi elucidatione Pratanus Ordinis Analiſta & ſcriniorum ſagax indagator, deſudavit, huncque regreſſum poſtliminio ad Benedictinos aſſerit factum ex occaſione ſchiſmatis, quod Eccleſiam Moguntinenſem, poſt fata Conradi Metropolitæ, dilaceravit. Sigefridus hinc, Lupoldus inde Archepiſcopatum ambientes, patronos ſuæ electionis, ille Philippum Sueviæ Ducem, iſte Ottonem Ducem Saxoniæ, ambos de Imperiali Diademate contendentes, habebant. Favebat Ottoni & Lupoldo Innocentius III. Sigefridum protegebat Philippus Pontifici exoſus. Inter decertantes velut auxiliares turbas ſeſe intruſerunt Monachi, & Sigefridi cauſam vindicantes acriter, benevolentiam ejus emeruerunt. Præmonſtratenſes autem ſacri fulminis & Pontificiæ ſententiæ venerantes autoritatem, Luipoldi Partibus adhæſerunt, & inde Sigefridi & prævalentis Philippi iram ſenſerunt, & Moguntiâ pulſi, locum fecere Monachis, reſtitutionem ſui monaſterii expoſtulantibus, & pertinaciter de ſpoliatione conquerentibus. Anno 1208. vel circiter, opitulante Principis gratiâ, ulciſcente Præſulis indignantis ſævitiâ, priſtino domicilio redditi ſunt Monachi, quod cenſurâ Eccleſiæ amiſerant primitùs.

SANCTUS

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

S. JACOBUS IN RHUCANTIIS.

S. Jacobus in Rhucantiis. Fil. Curwaldiæ. Diœceſis Curienſis. Circaria Suevia. * Pretigou.

IN Rhætiæ Provincia, & in tractu Rhucantiorum, * Præpoſitura S. Jacobi ab incerto hactenùs Fundatore, à certa Matre Curwaldia, ignoto conſtructa eſt anno. Graſſans per Rhætiam hæreſis, uno eodemque impetu quo fidem Catholicam exſtinxit in vallibus Rhucantiis, monaſteria tanquam funeſti ſibi ominis trophæa, devoravit, ſancti ſcilicèt Jacobi, & Engadenſe, ſeu Curwaldienſe, & utrumque Ordinis Præmonſtratenſis.

L. 21. part. 2. pag. 532.

Vix ſolum primi cœnobii nomen nobis innoteſceret, niſi Michaël *Stettler* Bernenſis Chronographus, in vindiciis pro Republica ſua, & ad Confœderatorum honorem exaratis, interitum, cauſaſque interitûs Præpoſituræ S. Jacobi deduxiſſet, ut Archiducis Leopoldi levaret gravamina. Conquerebatur Princeps anno 1621. quòd Rhæti autoritate privatâ pulſis à Curvaldia & à S. Jacobo Canonicis, eorum Monaſteria funditùs expilaſſent, & Parochiis intruſiſſent poſt violentam Paſtorum ejectionem, Miniſtros Fidei proditores, & refragos Cæſari, cui ſubeſſe, ſeu Domino territorii tenebantur.

Ad hæc objecta Griſones, inquit *Stettler*, reponebant, ut eluerent uſurpationis & violentiæ crimen, anno 1529. Bartholomæum illius temporis Præpoſitum, ad Reformatorum caſtra ultrò tranſiiſſe, & cæterorum inſtar convolaſſe ad nuptias; tumque ad populi circumſtantis votum, loco amoti Præpoſiti, Zuinglianæ profeſſionis paſtorem impoſitum eſſe, & deinceps uſque modò ejuſdem ſectæ miniſtros perſeveraſſe.

Quantùm verò ad monaſterii proventus, de quorum invaſione culpabantur apud Archiducem Griſones, dicebant ab anno 1485. à Gorio Abbate Roggenburgi, tanquam Patre-Abbate Curwaldiæ, & à Floriano tanquam Patre-Abbate S. Jacobi, ex æquo in duas fuiſſe diviſos partes reditus S. Jacobi, & utrique monaſterio incorporatos, ſub autoritate & approbatione Balthazari de *Ramſchwag*, Baillivi de *Guttenberg*, & Petri de *Finer* Baillivi de *Caſtels*, Principis nomine ad id ablegatorum; ſucceſſu verò temporis prædia ab Abbate utroque conductoribus ſub annuo cenſu fuiſſe locata, donec anno 1612. primo Martii, Gaſparus *Keck* cenſum redemiſſet, datis Curwaldiæ quadringentis triginta quatuor florenis.

Ita Bernenſis Chronographus, penes quem ſit narrationis veritas; penes lectorem eſto fides.

Hinc patet ab anno 1485. monaſterii formam in iſto loco penitùs deſiiſſe, & in unius Præpoſiti coaluiſſe perſonam, Conventualem cœtum ſiquidem fundos & prædia partiti inter ſe fuerant Abbates Roggenburgi, & Curwaldiæ, nec ſuppetebant ultrà proventus ad Congregationis ſuſtentationem. Nihilominùs pulſos è San-Jacobo Canonicos ab invaſoribus hæreticis queritur Archidux Leopoldus, rei non ita pridem geſtæ benè conſcius. Turmam ergò Religioſorum illic tùm inhabitaſſe ſupponit; nec gratis ſuppoſitum eſſe arbitramur.

JANCKEIDE.

Janckeide. Fil. Kneeſtedenii. Diœceſis Colonienſis Circaria Weſtphaliæ.

COenobium iſtud, quod apud Pagium *Lankaide* dicitur, in Colonienſi Diœceſi, & Veſtphalica Circaria conſtitutum, idem eſſe ſuſpicor, quod *Languaden*, inter filialia Kneeſtedenii monaſteria recenſitum. Si aliud eſt, penitùs exolevit memoria ejus apud Kneeſtedenſes, & in Indicibus tantùm perſeverat.

JANDURIÆ.

Janduriæ. Fil. Regiævallis. Diœceſis Tullenſis. Circaria Lotharingiæ. * La Saulx. * S. Dizier. * Beaulieu en Argonne. * Graviers.

IN valle feſtiva, duabus à Barroduco horis & ad fluvium Salicem, * cujus undæ circumquaque allambentes, inſulam ſimul & propugnaculum efficiunt, ſitum eſt Jandoriæ monaſterium, quod poſteri *Jandurias*, gallicè *Jandeures*, appellarunt. Monte duplici vallis anguſtata, lepidum offert ab Oriente vinetum; pandit ab Occidente ſylvas, quibus ad San-Deſiderium * iter arripitur. Eò loci ad ſeceſſum & voluptates ruſticanas, Caſtellani Barrenſes ſeſe recipiebant; ipſoque ſub allodii & agri immunis titulo, potiebantur. Partem hujus prædii Walfridus Caſtellanus Barrenſis, Abbatiæ Bellilocenſi * pridem conceſſerat, dum ad altare S. Mauritii accedens, corpus S. Graudingi cum pignoribus glorioſi martyris Mauritii, ſpectante maximâ populi multitudine, propriis invexit humeris, & in prædium de *Braſbant* deportavit, unà cum filio ſuo Waltero. Paternæ pietatis æmulus Theodoricus, reſiduam allodii partem, Almarico S. Leonis Tullenſis Abbati, tradidit, ſimulque Graverias * ad conſtruendum cœnobium. Donationem laudavit Gerardus filius, approbavit Haſtica conjux anno 1126. Verùm Almaricus Abbas, morte præventus, fundationis tabulas adimplere non potuit. Sibaldus ſucceſſor, vel tenuitate doni, vel impotentiâ prolis fractus, manum

admovere operi neglexit; ſed totam à benefactore acceptam poſſeſſionem, per manus Henrici epiſcopi Tullenſis transfudit in Herbertum Regiæ-Vallis Abbatem, anno 1140. Ad ejus exemplum Gervaſius Bellilocenſis Abbas, & in gratiam naſcentis monaſterii, partem allodii Jandurienſis Theobaldo neo-Abbati ſpontè reſignavit, utramque ceſſionem Girardus Caſtellanus Barrenſis approbavit; ſanxivit ſuoDiplomate Rainaldus Barri Comes, denique Tullenſis Epiſcopus ſubmiſſos è Regia-Valle Canonicos, autoritate Eccleſiaſticâ Janduriis incardinavit anno 1143.

I.

Sedis Apoſtolicæ protectionem, rerum feliciter potiens, THEOBALDUS Abbas interpellavit anno 1147. & ab Eugenio III. litteras impetravit, quæ inſtitutum Jandoriæ Ordinem, collatas ei poſſeſſiones, aut conferendas in poſterùm, ſub B. Petri tutela ſuſcipiunt, & ab omni decimarum ſolutione eliberant. Quinto idus Novembris, anno incerto, obiit Theobaldus Abbas.

II.

Circa annum 1154. HERBERTUS præfuit, tempore Rainaldi Comitis Barri & Moncionis, à quo allodii Jandurienſis emancipationem accepiſſe creditur. Herberti non meminit Necrologium vetus, nec ſcio unde in Abbatum catalogum irrepſit, nullibi in Chartis relatus Abbas.

III.

PETRUS ſedebat anno 1163. eique Henricus Tullenſis Præſul indulſit amplam bonorum Jandoriæ confirmationem, quin & *dilectiſſimos* neo-monaſterii *Fratres*, auxit beneficiis optimus Epiſcopus.

IV.

BEDA florebat anno 1164. deſiit 1169.

V.

RAINARDUS Parochialem Eccleſiam de *Contriſſon*, à ſuis perpetuò regendam Canonicis, obtinuit ab Petro epiſcopo Tullenſi, anno 1170.

VI.

FRIDERICUS litem componit cum Canonicis *Larzicuria*, anno 1174. Donum Herſendis de *Tremont* approbari ab Henrico Barrenſi Comite procurat anno 1177. Pacem inter Stivagienſes & Belliprateníes religioſos reſarcivit anno 1183. In veteri inſtrumento Abbatiæ Trium fontium teſtis ſiſtitur anno 1187. Dies ejus exitûs ad 16. Kal. Junii notatur in Obituario.

VII.

PONSARDUS recepit ab Ulrico Caſtellano Barri, decimas de *Vroil* anno 1189.

VIII.

PETRUS, illum protectorio Diplomate munivit Innocentius III. anno 1200.

IX.

GERARDUS anno 1213. de conſenſu ſui Capituli, nemus & bannum de *Combles* ſub cuſtodia Theobaldi Barri & Luxemburgi Comitis, conſtituit in hanc formam. Sciant omnes tam » futuri quàm præſentes quòd Ego Gerardus » Dei gratiâ Abbas de Jandoria, laude & aſ» ſenſu Capituli mei, bannum & nemus de » *Cumbles*, in cuſtodiam D. Theobaldi Comi» tis Barri & Luxemburgi, poſui. Ipſe verò » Comes dictum nemus ac bannum pro jure » Eccleſiæ de *Jendures* conſervando in ſuam » ſuſcepit cuſtodiam, in bona fide, tali modo » quod quidquid lucri de eodem nemore & » banno quoad juſticiam ſecularem prove» nerit, Eccleſiæ de *Jendeures* partietur, eidem » Eccleſiæ medietatem per omnia conferendo. » Ego verò juſticiam quoad ſpiritualia, de præ» dicto nemore & banno, mihi & Capitulo » meo reſervavi & retinui. Super hoc autem » jam dicto Comiti Barrenſi & Luxemburgenſi » præſentes litteras, ſigillo meo roboratas, in » teſtimonium contuli, Anno gratiæ 1213. *(a)* Gervaſius Abbas Præmonſtrati pro eo interceſſit apud Ciſtercienſe Capitulum anni 1218. ut mitiùs cum illo agerent Abbates Triumfontium & Cheminonis, Gerardo damnum & gravamen inferentes.

X.

WALTERUS, cujus meminit Necrologium ad 18. Junii.

XI.

ALARDUS anno 1237. Henricum Barri Comitem & hæredem ejus, in ſocietatem proventûs nemorum aſcivit, & iſtius ſocietatis teſtes fuerunt, Theobaldus rex Navarræ, Petrus *Maucler*, Armoricus Comes *Montisfortis*.

XII.

LAURENTIUS in Chartis Trium-fontium appellatur ut teſtis annis 1239. 1245.

XIII

NICOLAUS ad annum 1266. vitam produxit, cùm anno eodem in menſe Auguſto concambium inter Theobaldum Comitem Barri, & Gaufridum de *Nova-villa* initum, firmaverit ſubſcriptione ſuâ; quo quidem concambio,

(a) Regiſtr. Barrenſe Pergamen. Cui titulus eſt, *Traitez de paix des Ducs de Bar*, fol. 79.

Digitized by Google

Comes Gaufrido concedit quodcumque juris & proventûs habebat in villa de *Nicey*; & viciſſim Gaufridus relaxat Comiti, quidquid poſſidebat dominii in *Monblainville*. Ita legitur in collectione documentorum Barri Ducatûs. Fol. 107.

XIV.

Drogo ab anno 1267. actor, aut teſtis legitur in ſegregatis Trium-fontium & Cheminonis * Diplomatibus. Anno 1270. à Theobaldo II. Comite Barri ablegatur ad San-Deſiderium, versùs Guidonem Comitem Flandriæ & Namurci Marcheſium, ut ei confœderationis pactæ anno 1263. tabulas exhiberet, quibus ſe aſtrinxerat ad præſtandam opem Theobaldo, quoties bellum inferre, vel propulſare teneretur illatum ab Epiſcopo Metenſi, à Duce Lotharingiæ, aut à Comite Luxemburgi. Quam conditionem, licet ſæpè interpellatus, Guido exequi detrectarat; unde diſpendium Theobaldus paſſus grave, indemnitatem triginta millium librarum repetebat, ejuſque nomine repetiit Abbas Drogo.

* Cheminon Abbatia O. C.

XV.

Albricus, ex Obituario ad XXX Auguſti notus.

XVI.

Gerardus ab anno 1283. ad annum 1320. Abbatem egit. Ex Regia valle, ubi profeſſionem emiſerat, ad Abbatiam Jandoriæ aſſumptus eſt. In Capella S. Chriſtophori tumulatur ſub hac epigraphe.

Cy giſt Meſſire Gerard de ..... qui fut Abbé de céans trente ſept ans & trèpaſſa l'an 1320. le premier jour de Décembre.

XVII.

Joannes ab inaugurationis ſuæ exordio ſocietatem iniit cum Canonicis B. M. de Moncellis anno 1320. Obiit anno 1337. 17. Auguſti.

XVIII.

Nicolaus de Couvonge, 8. Februarii defunctus.

XIX.

Joannes de Saudru, 13. Aprilis in Obituario notatus.

XX.

Joannes de la Mothe, anno 1374. & 1389. nonnullas emit poſſeſſiones in pagis de *Combles*, & de *Tremont*.

XXI.

Joannes, de Mogne'ville, ex paſtoratu de *Contriſſon*, in Abbatem ſublectus eſt anno 1383.

XXII.

Guillelmus de Tremont, ex Chartis anni 1433.

XXIII.

Desiderius de Ronnes regebat anno 1443. ut palam eſt ex inſcriptione feneſtræ Sanctuarii appoſitâ.

XXIV.

Franciscus Martin, anno 1479. & 1481. quædam acquiſivit in pago de *Contriſſon*. Obiit anno 1486.

XXV.

Franciscus de Contrisson Navim Eccleſiæ auxit, inſtruxit Sacriſtiam, ubi locum ſepulchri elegit anno 1503. Poſt dirutam Sacriſtiam, exuviæ illius ad Chorum deportatæ ſunt. Anno 1495. Renatus II. Lotharingiæ & Barri Dux, in ejus manibus & præſentiâ appellationem inſtituit ad Eccleſiam univerſalem de denegata ab Alexandro VI. confirmatione Olrici de *Albomonte* electi in Epiſcopum Tullenſem, & de intruſione Joannis de *Marades* à ſummo Pontifice facta.

XXVI.

Andreas de Contrisson, Franciſci nepos, Capellam S. Chriſtophori, ſuâ ſtructurâ elegantem, ædificavit, in eaque ſepultus eſt anno 1532. cum hoc elogio.

Cy giſt R. Pere, Frere Andreu de Contrisson, jadis Abbé de céans par l'eſpace de XXIX. ans, lequel a fait conſtruire cette Chapelle de S. Chriſtophe, & trèpaſſa le X. Novembre MDXXXII. Priez Dieu pour lui.

XXVII.

Henricus la Londre, Andreæ nepos, in Sanctuario ſub hac inſcriptione jacet.

Cy giſt Révérend Pere en Dieu, Frere Henry la Londre, de *Ville ſur-Seaux*, Abbé de céans l'eſpace de huit ans, lequel a fait faire le Couvent & Chapitre de ce preſent lieu & trèpaſſa le huit Febvrier MDXL.

Capitulum iſtud ab Abbate Henrico ſtructum, demiratus eſt Servatius *Lairuëlz*, Abbas S. Mariæ, & Ordinis Vicarius Generalis, ipſumque præponit cæteris, ſi Viconienſe excipias. Miraculum artis in hoc opere gothico elucens, vix ætas noſtra laudaret.

XXVIII.

Jacobus Havot ex paſtore de *Vaſſincourt*, inſtitutus eſt Abbas Jandoriæ, à Vicario generali Ordinis 16. Februarii 1540. Ob diſcordantes in electione Capitulantes, anno 1546. Epiſcopus Thiberiardis conſecratus, Remenſis Archiepiſcopi deſignatus eſt Suffraganeus. Decimò

Digitized by Google

regiminis ſui anno, Abbatiam cum Prioratu de Sarmazia * commutavit. Quanquam ſibi cenotaphium ſtruxiſſet Janduriæ ad latus ſiniſtrum Capellæ S. Chriſtophori etiamnum quod viſitur, tamen in Prioratu de Sarmazia ſub hac epigraphe inhumatus eſt.

* Sermaize.

Hic jacet nobili genere natus JACOBUS *HAROT* epiſcopus Tiberiadenſis, ſuffraganeus illuſtriſſimi Principis Cardinalis à Lotharingia, in ſuo Epiſcopatu Remenſi, Abbas B. Mariæ de Janduriis, nec non Prior B. Mariæ de Sarmazia, qui quinquageſimum ſuæ ætatis attingens annum, obiit ultrimâ Februarii 1551.

XXIX.

FRANCISCUS *LE COQ*, Benedictinum Ordinem profeſſus, poſt adeptam ex commutatione Abbatiam Janduriarum, Præmonſtratenſem regulam vovit anno 1550. Aſſociationem ab Alardo prædeceſſore ſuo, & undecimo in ordine Abbatum, cum Comite Barrenſi ratam, innovavit, ſed ut ſervilis & auſteræ ſocietatis jugum amoveret, tertiam nemorum partem tradidit Principi cum omni proprietatis jure; duas verò partes ſibi & ſuo Capitulo reſervavit in pleno dominio. Annis 1558. 1559. à Capitulis generalibus Viſitator Circariarum Normanniæ & Burgundiæ conſtitutus, reformationem morum & diſciplinæ ſtrenuè invexit. Quatriduo ante obitum ceſſit in gratiam electionis celebrandæ, & 19. Julii 1567. defunctus eſt vita. In Sanctuario conditus iſtud in tumba præfert epitaphium.

Cy giſt noble & ſcientifique perſonne Révérend Pere, Frere FRANÇOIS LE COQ natif de Paris, Docteur ez Droits, jadis Abbé de céans par l'eſpace de dix ſept ans, lequel mourut le XIX. de Juillet MDLXVII. Priez Dieu pour lui.

XXX.

DESIDERIUS *COUSIN* ex Paſtore de *Combles*, Abbas Jandoriæ electus 16. Julii 1567. Capellam SS. Petri & Joannis erexit. Prælaturam in favorem Renati *Maſſet* abdicavit ſponte, & Pariſiis agens exceſſit è vivis 17. Junii 1588.

XXXI.

RENATUS *MASSET* Canonicus Janduriensis, poſt Martini *Bourlier* Janduriarum alumni, Sorbonæ Doctoris & Pariſienſis Collegii Prioris, obitum, quem Deſiderius *Couſin* in Coadjutorem aſciverat, quemque generale Capitulum anno 1582. Normanniæ Viſitatorem, & anno 1583. Lotharingiæ Circatorem deputarat, ad Abbatiam promotus eſt, ipſam urgente fato reliquit. Anno 1605. Kal. Martii poſſeſſionem ei eripuerat priùs

XXXII.

CLAUDIUS DE *S. BAUSSANT*, Monachus S. Apri Tullenſis, qui Romæ ſub obtentu falſo, Bullas impetravit 12. Septembris 1591. ſed nullitatem tituli parentum autoritate roboravit, & honore indebito fruitus eſt donec 19. Julii anni 1606. vitam & dignitatem exueret. Ejus epitaphium ſic legitur.

Cy giſt Révérend Pere en Dieu CLAUDE DE S. BAUSSANT, Auſmonier du Roy, Abbé de céans treize ans, il trépaſſa le 19. Juillet 1606.

XXXIII.

CLAUDIUS *ARRAGON*, 21. Julii 1606. electus, æmulum paſſus eſt Nicolaum *Barnet*, Senatûs Pariſienſis arreſto evictum 23. Decembris 1606. Coadjutorem poſtulavit Alexandrum de *Longeville*, Canonicum Jandoriæ, qui omnino ceſſit anno 1617. & Claudius in parœciam de *Contriſſon* ſeceſſit, illicque 12. Martii 1633. obiit paſtor.

XXXIV.

ALEXANDER DE *LONGEVILLE*, poſſeſſionem adiit 19. Aprilis 1617. Eo regente Capitulum Provinciale Janduriis celebratum eſt anno 1624. Cæcus amor gentis, quem nepotiſmum nominant Romani, impulit Alexandrum de *Longeville* ad reſignationem ſuæ Abbatiæ in gratiam Nicolai *Voillot*, ſecularis Clerici, ſui nepotis: ac ne proditor Ordinis, & proprii ſanguinis iniquus videretur amator, conditionem impoſuit aſſumendi habitûs, quam deſpexit. Moritur Alexander 21. Septembris 1638. & ſaxeo mauſolæo ſequentem referente epigraphen obtegitur.

Cy giſt Révérend Pere en Dieu, Frere ALEXANDRE DE *LONGEVILLE*, jadis Abbé de céans, qui après avoir verſé ſaintement l'eſpace de treize ans en cette dignité décéda le 21. Septembre MDCXXXVIII.
Priez Dieu pour luy.

XXXV.

NICOLAUS *VOILLOT* præſcriptæ ſibi à patruo conditionis immemor, Bullas IX. Decembris anni 1628. ab Apoſtolica ſede obtinuit, quibus in commendam Abbatia ipſi collata eſt cum onere revertendi in priſtinum regularitatis ſtatum, per viam electionis. Interim Nicolaus de *Comty de Gramont*, à Rege Barri Ducatûs armis ſubacti, potiente, Diploma ſurripit, eoque ſolo munitus, Abbatiam invadit, reditus occupat anno 1629. Hoc invaſore demortuo 24. Martii 1648. Elpidius *Benedeti* in ejus locum pari titulo ſuffectus eſt, qui quoniam Romæ Bullas impetrare non potuit, ceſſit Abbatiæ. Petrus *Chanlaire* Canonicus Vitriacenſis in vacantem involavit Abbatiam in vim nominationis Regiæ, anno 1652. qui ſimiliter Romæ paſſus repulſam, ultrò abdicavit. Nicolaus *Voillot* Sereniſſimi Lotharingiæ Ducis in Curia Romana Orator ibidem deceſſit 25. Maii 1671. ſicque Abbatia vacans

Digitized by Google

in Curia, ad Romani Pontificis diſpoſitionem tranſiit.

XXXVI.

FRANCISCUS *BUIRETTE* Ordinis Præmonſtratenſis in eadem Curia generalis Procurator, ipſomet deceſsûs Nicolai *Voillot* die, à ſummo Pontifice Abbas renuntiatus eſt. Realem & perſonalem, in patriam redux, poſſeſſionem adiit 21. Januarii 1675. Præverterat illum Zacharias *Morel*, & ſubrepto à Rege Diplomate, tanquam ſucceſſor Nicolai *Voillot* intruditur anno 1674. & 1675. in virtute nominationis Regiæ. Confirmationem ſeu Bullas iteratis pulſationibus aſſequi nequiens, proventus arripit ex decreto Magni Conſilii. Anno 1683. die 23. Martii Abbatiam in Philippum Franciſcum *Morel*, ceſſione ultroneâ & per nominationem Regis, tranſtulit. Vacantem per obitum Nicolai *Voillot*, iterum Romæ ſibi poſtulavit conferri, ſed parem cum fratre fortunam recuſationemque expertus, edicto Senatûs procuravit inveſtiri. Anno 1689. caducum titulum, cum Canonicatu Metropoleos Pariſienſis, Rege approbante, permutavit. Iſaac de *Charoſt* poſſeſſionem, nulla autoritate Eccleſiaſtica fretus, ſolo Regis placito munitus, iniit 7. Martii 1690.

XXXVII.

FRANCISCUS *SPIERRE* Canonicus Præmonſtratenſis, & Prior monaſterii Venerabilis Sacramenti Pariſienſis, ad inſtantiam Superiorum, vacantem Abbatiam, & ab incapaci ac intruſo illegitimè detentam, à ſanctâ Sede petivit obtinuitque. In poſſeſſionem die primâ Octobris 1699. immiſſus, Iſaacum de *Charoſt* exturbare aggreſſus eſt. Verùm Chriſtianiſſimus Rex Provinciam Barrenſem occupans, & prætenſi juris in beneficiorum collatione vindex acrior, ad ſecularem Pariſiorum Curiam paſſus eſt F. Franciſcum *Spierre* provocari ab æmulo, de contendentium dicturam juribus. Per litium meatus inextricabiles, quæſtio deducta, finem vivente Commendatario ſortiri non potuit. Mors 20. Decembris 1718. terminum impoſuit liti. Hinc pacificè temporalibus gaudere cœpit regularis Abbas, qui prius ſpirituali tantùm regimine fruebatur. Atque ut in tuto jus ſuum ex vi proviſionis apoſtolicæ acquiſitum, poneret, jura juribus addendo, electione Canonicâ roboravit titulum priorem. Utroque munitus, pacificos in poſſeſſione Abbatiæ dies exegit, quos mors immatura clauſit 4. Januarii 1723. eique per electionis canonicæ viam ſuffectus eſt primâ Februarii anni ejuſdem, me præſidente

XXXVIII.

P. NICOLAUS *FRANÇOIS* Prior S. Joſephi Nanceiani, morum candore, zelo apoſtolico plurimùm commendabilis. Per plures annos Prioris Abbatiæ S. M. Maj. Muſſipontanæ & Magiſtri Novitiorum Congregationis noſtræ, officiis perfunctus fuerat eâ laude, eoque ſucceſſu, ut omnium calculo dignus cenſeretur, qui majores capeſſeret infulas; quod tamen ut ſerò contingeret, expoſcebant geminata vota tyronum, amittere timentium patrem reverenter amabilem. A ſex annis Definitoris, & Viſitatoris munia ſubiit. Vetus ædificium diruit, novas extruxit ædes elegantiſſimas, quas brevi abſolvet, vir frugi, œconomus & comis, & piiſſimus.

Dum hæc prælo ſubjicimus, ſuæ in Ordinem pietatis ſpecimen egregium nobis ſubminiſtrat colendiſſimus Abbas, libro typis Barrenſibus edito in 4°. Liber iſte Annotationes continet in Poſtulationem Capitulo Congregationis Præmonſtratenſis in Bella-vallenſi Abbatiâ congregato an. 1733. exhibitam eo fine ut Capitulum ejuſdem Congregationis jam non quolibet anno, ſed ſingulo tantum triennio celebraretur. Gallico idiomate, hunc præfert titulum: ***Reflexions ſur une Requête préſentée au Chapitre de la Congregation de Prémontré ſeant à Belleval en 1733. pour reduire le Chapitre annuel de la même Congrégation, en Chapitre triennal. A Bar-le-Duc 1733. in 4.***

Utque Ordinis ſplendori, quem potiſſimùm chriſtianè ambit, & ſaluti Sodalium, quos in viſceribus Chriſti amplectitur, proſpiciat, quantùm in ſe eſt, vir verè Religioſus; Aſceticos Tractatus duos, prælo paratos, digeſſit, quibus & Novitiis indubiam ad Profeſſionem aperit viam, & Profeſſis, quo ſic currant ut comprehendant, tutum monſtrat iter: horum primus ſub hac epigraphe: ***La bonne Conduite d'un Novice durant ſon Novitiat. 1. Tom.*** alter verò ſub iſta: ***La bonne Conduite que doit tenir un Religieux Profez depuis ſa Profeſſion juſqu'à la mort. 2. Tom.*** quæ latinè ſic reddi poſſunt: I. Recta Novitii Converſatio tempore ſui Novitiatûs. II. Recta Religioſi Profeſſi Converſatio à ſua ad vitæ exitum Profeſſione.

PATERNITAS.

Planus-mons, gallicè ***Plemont.*** Parthenon pridem extinctus.

PASTORATUS

Cumulus, vulgò ***Comble*** ſeſqui à Barro milliari, ex conceſſione Petri Epiſcopi Tullenſis.

Contriſſonium, gallicè ***Contriſſon*** cum ſuccurſali de Andernaco, ***Andernay***, ex donatione ejuſdem Epiſcopi. Nunc autem ***Andornacum***, Parochia eſt ſingularis, proprio gaudens Paſtore ſub titulo Vicariæ perpetuæ.

Vaſſincuria, ***Vaſſincour*** ex ejuſdem Henrici donatione.

S. Hilarii, vulgò Inſula in Rigaltio, ***Liſle en Rigault*** cum filiali ejus, Villa ad Salicem ***Ville-ſur-Seaux***, ex conceſione Mathæi epiſcopi Tullenſis.

Digitized by Google

Chambroé in Bulla Alexandri III. inter Parochiales Jandoriæ Eccleſias recenſetur, hujus nec patrium nomen, nec ſitum novimus.

RELIQVIÆ SACRÆ.

Duæ Oſſium particulæ de corpore S. Chriſtophori Martyris, quas veneraturi quotannis in ejus feſto accurrunt populi.

De Maxilla S. Petri Apoſtoli.

De Capite S. Joannis Baptiſtæ. Eccleſiola in prædio de *Graveriis* huic Sancto nuncupata eſt.

De Capillis B. Mariæ Virginis.

Oſſa S. Quintini Martyris ex cœmeterio Cyriaci extracta, anno 1661. & Jandoriam ſubmiſſa; quis ille ſit Quintinus non explicat Breve Romanum: penes Octavianum Caraffam reliquiarum ejuſmodi diſpenſatorem, ſit fides.

Sequentes verſus ex Libro Capitulari MSS. antiquo, exſcriptos, hîc apponimus.

SPECULUM MORUM.

Ecce tibi morum ſpeculum propono bonorum.
Sit facies læta & modicum demiſſa, benigna.
Judicium mentis, ſit collum flexile cunctis.
Sublimes, oculoſque vagos, nutuque loquaces,
Ridentes ſemper, laſcivos atque procaces
Ut fugias; eſto, ſi rides, abſque cachinno;
Lætus triſtari, triſtis gaudere memento;
Aut ſi verba ſonant, ſint ſobria, pauca, modeſta.
Mollis & intinctus greſſus, nimiumve citatus,
Atque tener geſtus ſcapularum, moribus obſunt.

CONSIDERATIONES PIÆ PRO CAPITULO CULPARUM.

Tu qui dignè vel indignè hîc fueris proclamatus,
Tam benigè, velut igne charitatis inflammatus,
Reſpondeas, & gaudeas tuis culpis emendatus.
Pro te Chriſtus accuſatus, flagellatus obmutuit.
Opprobriis ſaturatus, clavos, crucem ſuſtinuit.
Ad extremum dulce latus ſic operiri voluit,
Ut intrares ad cor ejus hoc iter tibi præbuit.
Te nunc precor ne ingratus, tantis bonis ſis fraudatus.
Tui memor ſis reatûs, pati ſemper præparatus,
Cùm pro te ſit morti datus qui per ſe nihil meruit.

JASZO.

Jaſzo. Fil. Lucæ. Diœceſis. Agrienſis. Circaria Hungariæ.

PRæpoſitura Jaſzovienſis ſub patrocinio S. Joannis Baptiſtæ, in Comitatu *Aba* Vyvarienſi, tribus à Caſſovia Metropoli ſuperioris Hungariæ, milliaribus ſeparata, primitùs ab Eccleſia S. Stephani de Promontorio Varadinenſi, ſubjectione filiali pendens, & anno 1294. per generalis Capituli ſancitum, addicta autoritati Paternæ Abbatis Lucenſis in Moravia, Fundatores habuit Reges Hungariæ, quorum poſteri Bela IV. Rex, ejuſque Frater Dux Colomanus, ambo Andreæ II. Hungariæ Regis filii, & avitæ pietatis hæredes, Turcarum immani feritate & crudeli vaſtatam incendio, reſtaurarunt anno 1255. Cùmque flammis periiſſent Fundatorum litteræ, quibus poſſeſſiones monaſterii & prædiorum limites aſſerebantur, ad petitionem Alberti Præpoſiti, novo Diplomate conſuluit Rex Bela, fortunæ cœnobii, & diſtinctis limitibus diſterminavit totam Præpoſituræ ſubſtantiam. Wladiſlaus VI. Caſimiri Poloniæ Regis filius, paucis ab inauguratione ſua in Hungariæ Regem annis, ad ſupplicationem Præpoſiti Jaſzovienſis anno 1494. Belæ Litteras recenſuit, & Regiâ munivit approbatione. Florentiſſimum Hungarici Regni cœnobium extitiſſe *Jaſzo*, munificentiſſimi benefactoris donationes atteſtantur, eumque fuiſſe Belam primum, magis ex traditione autore, quàm ex ſuperſtitibus monumentis, ſuſpicantur. Anno 1553 Lutherana & Calviniſtica hæreſis, per Hungariam latè fuſa, & Religioſis domibus exitium intentans, in Jaſzovienſem irruit, & Præpoſitum Georgium *Ollyaſima* cum Canonicis, jam morti addictum, coegit fugâ ſaluti conſulere. Sed anno ſequenti, inopina proſperitas reſtituit Præpoſitum penatibus, & à Capitulo generali Paternitas ei delata fuit in Præpoſituras S. Stephani *Lelezii*, *Palii*, *Adonii* & *Damo*, ut eas bellorum imminente aut durante hæreſeos clade tutaretur, & in religionis ſpiritu contineret. Eò enim devenerant infelicitatis res Monaſticæ in Hungaria, ut reliquias diſſipatorum, aut hoſtiliter ſublatorum proventuum, à prædonibus liberare non licuerit aliter quàm Præpoſituras in potentum & ſecularium manibus reſignando, quos Capitulum generale, miſerans Ordinis ſortem, humaniter ad deffenſionem monaſteriorum exhortans, ad profeſſionem Ordinis, poſt unum probationis annum permiſit admittere. Necdum anno 1539. tetigerat illa tabes Jaſzovienſe monaſterium. Heterodoxorum inſultibus & ſecularium cupiditati impervium, à regulari Præpoſito regebatur, qui à Ferdinando I. Hungariæ Rege impetravit privilegiorum confirmationem: Prævalente poſtmodùm vel Principum authoritate, vel neceſſitate temporum, Agrienſes partim, partim Varadinenſes Epiſcopi Præpoſituram adminiſtrarunt, donec Leopoldus primus Imperator, die 5. Martii an. 1699. jure poſtliminii, ad humillimas & inſtantiſſimas Franciſci *de Schulingen* Abbatis Pernecenſis in Auſtria inferiori, & Cæſareæ Majeſtatis Conſiliarii, preces, Ordini reſtituit, ipſo non renuente Georgio *Teneſchy* Agrienſi Epiſcopo, qui illam precariò &

Digitized by Google

fiducialiter poſſeſſam, ſponte reſignavit. Lucenſis Abbas Carolus *Kratochwill* redemptam filiam, ab inclita Bohemiæ Circaria denuò cum omni jure & honore recepit, anno 1710. & ad illam Præpoſitum ablegavit Patrem Nicolaum *Fromboldt (a)* cum Fratrum examine, qui hæreditatem S. Norberti capeſſivit, & quidem ſatis amplam. Præter enim telonium in *Jaſzo* & decimam regiam ejuſdem oppidi, præter villas *Mindzent*, *Rhudnok*, *Debreth*, unà cum jure gladii & patronatûs, poſſidet Præpoſitura ſuperius & inferius *Metzenſeff*, villam *Vyſalo*. In *Pan* caſtellum & quatuor ſeſſiones, in deſerto *Scheleska* tres ſeſſiones. In *Kur* curiam *nobilitarem* cum libera vinea. Allodium in *Prapoſt* cum quatuor ſeſſionibus. In *Mada* liberam vineam. In *Talia* unam. In *Tokay* unam. Gaudet inſuper Præpoſitus jure fodiendi omne metallorum genus, intra metas ſuorum prædiorum; & populi ad Præpoſituram pertinentes, à judicio & juriſdictione extranea exempti ſunt. Cuſtodia Regii ſigilli ad omnes publicos contractus Præpoſito commendata eſt, & ad monaſterii deffenſionem licitum eſt illi fortalitiis & propugnaculis munire domum, in vim privilegii quod Sigiſmundus Rex Staniſlao Præpoſito conceſſit anno 1436.

Vide Probat. à col. DCLVJ. ad col. DCLX.

JAVAGIA.

Javagia Parthenon. Fil. Vallis-ſerenæ. Diœceſis Sueſſionenſis Circaria Franciæ.

* Ferté Milon.

AB anno 1160. & ante, monaſterium Sororum extitiſſe Javagiis, duabus à Valle-ſerena horis, & una à Firmitate-Milonis* diſſitum, conſtat ex donatione molendini hujus villæ, & partis territorii intrà atrium Eccleſiæ conſiſtentis, facta à Gilleberto cognomine *Vacca*, ea ſub conditione, » *ut Fratres* Eccleſiæ Vallis-ſerenæ recipiant in collegio Sororum ſuarum, mulierem ſanam, quam ipſe voluerit, in conſortium Sororum ſuarum, abſque omni impenſa.

Hanc conceſſionem Hugo epiſcopus Sueſſionenſis, confirmavit anno 1160. quo quidem anno idem Epiſcopus approbavit traditum ab Alberico Milite de Uchia,* jus deducendi ducentas oves, & quadraginta vaccas in territorio *d'Ancienculc*, Sororibus in Eccleſia Javagiorum Deo deſervientibus.

* Ouchy

Anno 1172. laudante Nivelone epiſcopo Sueſſionenſi, Vermundus de *Turcos* legat *Sororibus de Javagiis Deo deſervientibus* viginti ſolidos ſingulis ſolvendos annis.

Hujus cœnobii, quod temporum injuriâ, & Capitulorum Sanctionibus, incerto periit tempore, erectionem petierant quamplures regionis iſtius veſtales, nobileſque matronæ; & in eo jam pro votis ædificato, Præmonſtratenſi diſciplinæ ſubdere colla inter plures viſæ ſunt Petri Dynaſtæ de *Oiſni* duæ filiæ; id patet ex ſubſcripto Henrici Comitis Trecenſis, Diplomate, in quo etſi Parthenonis reticeatur vocabulum, rectè tamen infertur non alium fuiſſe, quàm *Javagiæ*, quia hunc ſolum à Valle-ſerena reperimus emanaſſe.

Vide Probat. à col. DCLX. ad col. DCLXI.

JAWARDAVISLE.

Jawardaviſle. Fil. Montis Syon. Diœceſis Olomucenſis. Circaria Moraviæ.

HÆc Abbatia, quam Layruëlius in ſuo Catalogo annumerat inter Moraviæ monaſteria, penitùs interiit, fortè à Ziskanis Moraviam infeſtantibus, deleta eſt; nec ampliùs Strahovia illam ut filialem appellat.

IBELMA.

Ibelma. Circaria Scotiæ.

IN Scotiæ Regno monaſterium *Ibelma*, collocat Layruëlius, ſuppreſſo nomine Diœceſis.

IBURC.

Iburc. Diœceſis Anſlogenſis. Circaria Norvegiæ.

SExtum eſt Ordinis noſtri cœnobium *Iburc*, in Norvegiæ Circaria, & intra Diœceſim unam Anſlogenſem, conſtitutum, quod à Pagio omiſſum, ad Indices mſſ. reſtituit Layruëlius.

(a) Mortuo Nicolao Fromholdt, ſucceſſit 16. Martii 1715. P. Albertus *Unverzagt*. S. T. Doctor & antea Prior Lucenſis. Alberto fatis abſumpto, electus in ſucceſſorem fuit 27. die Septembris 1720. P. Carolus *Teſch* Decanus Znoimenſis, & Canonicus Lucenſis.

Digitized by Google

JEHDONA.

Jehdona. Fil. Siloë. Diœceſis Olomuc. Circaria Moraviæ.

PRidem hæc Præpoſitura deſiit, filia Siloë, in Olomucenſi agro ſita, quam temporibus Ziskanæ perſecutionis, Taboritæ funditùs everterunt.

JERICHO.

Jericho. Fil. S. Mariæ Magdeburg. Diœceſis Havelbergenſis. Circaria Saxoniæ.

PRæpoſitura virorum ſeptimo ab urbe Magdeburgenſi lapide, verſùs Septentrionem, ad dextrum Albis latus, ſupra Tangermundam, Marchiæ Brandeburgicæ oppidum, ſitum habens, matrem venerans Magdeburgenſem S. Mariæ Præpoſituram; à qua ut ortum, ſic & ſuam mutuata eſt nobilitatem, fortè & audaciam, quâ ſupremum Ordinis tribunal, Generalium nempe Capitulorum cœtus dedignata, cenſoriam incurrit anno 1224. animadverſionem.

Ab ingruente & depopulante hæreſi vaſtata eſt Jerichuntenſis Præpoſitura; & Canonicis per vim expulſis, ad laicos tranſivit omnis ejus poſſeſſio. Ferninando II. Cæſare victore per victricem Tillii manum, poſtliminio reſtituta eſt Ordini, ad inſtantiam Abbatis Pragenſis. Eo enim ſupplicante Imperator dedit in mandatis Principi Fritlandiæ Alberto, ut *Gratiam Dei*, & *Jerico*, Præpoſituras virorum, utraſque ab hæreticis uſurpatas, legitimis quantocyùs reſtitui procuraret hæredibus. Delegavit Princeps anno 1628. octavo Novembris ad executionem præcepti Cæſarei, Chiliarchum *Aldringer*, qui potenti manu cœnobium ingreſſus, detentores ad extradendam ſacram ſuppellectilem, ad exhibenda Eccleſiæ documenta, conſignandas claves coëgit, & ita vacuos deturbavit è monaſterio.

In poſſeſſionem immiſſus Abbas Strahoviæ Gaſparus à *Queſtemberg*, inſtaurationi cultûs, & caducorum ædificiorum refectioni totum ſe impendit. Sed excitatam penè è favillis Religionem conſociata Hollandis, Saxonibus, aliiſque fidei catholicæ infenſis Principibus arma Suevica, Duce Guſtavo Adolpho, funditùs in Saxonia ſubverterunt, dum ad Lipſiam profligato Tillii exercitu, Cæſarem ad iniquas pacis conditiones adegit Johannes Dux Saxoniæ. Harum altera fuit, ut filius ejus Auguſtus Archiepiſcopatum Magdeburgenſem toto vitæ ſpatio adminiſtraret, & occupati ab acatholicis Eccleſiarum proventus in poſſeſſorum manibus per annos quadraginta remanerent.

His pactis fretus Auguſtus, Princeps Hallenſis, Centurionem miſit *Jericho*, cum litteris ad Præpoſitum. Hoſpitio exceptus, litteras non obtulit, ſed inter cœnandum illas dedit Præpoſito, ſtatimque manus extendens ad claves cœnobii juxta Præpoſitum de more repoſitas, apprehendit illas, & mandatum receſsûs intimavit Præpoſito. Vix noctem permiſit tranſigere intra monaſterii ſepta Prælatum & Canonicos; de mane juſſit abire viſitatos & penè nudos. Ad ſuos illi Fratres in Paſtoratibus adhuc degentes ſeceſſerunt, ſævientis Principis iram placaturi, aut placare ſperantes. Sed in pejus verterunt ſpes & omina profugorum tractatûs Monaſterienſis funeſtæ concluſiones; adeò ut præcluſo regreſſu ad ſuos lares, conferre ad alienos pedem debuerint.

Unam in Leudwigiano Diplomatum Codice Chartam ad Jerichuntinum monaſterium ſpectantem, in Prob. proferemus. Alias. inſtantiſſimè petitas negavit Magdeburgenſis Præpoſitus. *Tom. 7. Reliq. p. 18 & ſeqq.*

Vide Prob. col. DCLXJ.

ILBENSTADIUM SUPERIUS.

Ilbenſtadium Superius. Fil. Præm. Diœceſis Moguntina. Circaria Vadegotia.

ILbenſtadium, Germanicè *Elſtat*, uſitatiùs *Ilmſtat*, quatuor à Francofurto horis, duabus à Fridberga civitate Metropoli Veteraviæ, diſtans, Fundatores habuit comites inclytos Capenbergæ Godefridum & Ottonem anno 1123. Propagandæ Religionis Norbertinæ, caſtris & prædiis Deo dedicandis, ambo pari ardore incumbentes, poſt Cappenbergam & Varlariam divino mancipatas obſequio, Ilbenſtadium cum univerſis decimationibus, mancipiis, dominicalibus juribus, ſylvis, pratis, per manum Adelberti Archiepiſcopi, Domino litaverunt, ad uſus Fratrum juxta B. Auguſtini regulam & inſtitutionem Venerabilis Norberti, viventium. Donationes ſuo Diplomate firmavit Adelbertus, & Eccleſiæ libertati, Ordiniſque inſtituto conſulens, liberam eligendi ac ſubmovendi Advocati facultatem indulſit: prædicandi, baptizandi, ſepeliendi, licentiam conceſſit, ad ipſiuſmet Ordinis genium accommodans ſuæ beneficentiæ favores. Ad hujus exemplum Innocentius II. teſtis Apoſtolici zeli, quo Ilbenſtadienſes Canonici fervebant, latiorem eis aperuit campum, in quem excurrerent, facibus Evangelii accendendum. Totam quippe Provinciam, poſtulante Archiepiſcopo, eis, eorumque miniſterio ſubjecit erudiendam. Quàm feliciter, quàm indefeſsè ſancto operi inſudaverint

Digitized by Google

inſudaverint apoſtolici homines, Comitis Ottonis provocati ardore, proteſtantur hujus ævi ſcriptores, concurrentium ad Norberti vexilla, virorum ac virginum numeroſæ turbæ, quarum ſuſtentationi & habitationibus providens Lotharius Imperator, allodia donavit in dotis ſupplementum.

I.

E gremio matricis Eccleſiæ Præmonſtratenſis, primos Ilbenſtadii inquilinos evocavit Norbertus, ipſiſque ducem& Præpoſitum præfecit ANTONIUM quem Innocentius II. litteris Apoſtolicis convenit anno 1139. cui Lucius II. anno 1144. Bullam protectoriam inſcripſit. Ad quem denique Eugenius III. anno 1147. pro ſtabilimento Ordinis, & poſſeſſionum Ilbenſtadii direxit Diploma. Talibus vallatum privilegiis Ilbenſtadium impetere tamen & intra paucos dies ejectis Fratribus, ſubvertere aggreſſus eſt Comes *Keichen*, ſed impotenti furore in monaſterium irruens Comes, viſibili protectione Dei, & piiſſimi Fundatoris interventu fractus, receſſit, totaque ejus conamina ultrix Dei manus ſic compreſſit, ut arce inſidiantis Comitis funditùs ſubversâ, tentandi impoſterum quidpiam adverſùs Ilbenſtadium anſam ſuſtulerit. Quin & portenti inſtar, univerſam Comitis prolem, mors paulopoſt meſſuit, ne hæredes paternum facinus iniquiore zelo imitarentur. *Bolland. appendice ad diem 13. Januar. p. 1113.* Hoſte mirabiliter ſuperato, mortem pacificè excepit Antonius, & lætus vidit ultima anno 1150.

II.

HARTMANNUS, ille commutationis quatuor manſorum intra fines Imperii conſtitutorum, contra villam *Vineden*, Imperii itidem feodum clientelarem, cum Roberto Miniſteriali factæ, confirmationem ab Imperatore Friderico I. obtinuit, anno 1158. inſimul & thelonii jus in Francfurtenſi urbe à prædeceſſoribus Friderici indultum, innovavit Imperator idem, in gratiam Ilbenſtadienſium. Inceptam à prædeceſſore Eccleſiam abſolvit, eamque Arnoldus Moguntiæ Archiepiſcopus inauguravit anno 1159.

III.

HENRICUS anno 1166. Fridericum I. Imperatorem Francofurti adiit, ab eoque, pro innata in Ordinem beneficentia, impetravit Diploma protectorium, quo & Præpoſituram, & Præpoſituræ poſſeſſiones quocumque legitimo modo comparatas, nec non Parthenonem Sororum Deo inibi dicatarum, ſub ſua deffenſione & cuſtodia recipit. Sequentium Præpoſitorum geſta, à marte Sueco libros, documenta concremante aut furante, evanuerant. Providentiæ Rmi. Domini Andreæ *Brandts* Abbatis, debemus reſiduum qualecumque monumentorum quod impenſo auro Bremæ redemit noſtris temporibus. Ex pauculis, pauca reſtituimus, & jejunam, quandoque mutilam, Prælatorum ſeriem apponimus.

IV.

HERMANNUS.

V.

JOANNES ab anno 1280. ad 1294. præfuiſſe legitur.

VI.

VERNERUS reſignavit quarto ſui regiminis anno & 29. Julii oppetiit mortem.

VII.

EBERRADUS circa annum 1330. abdicaſſe Præpoſituram aiunt faſti.

VIII.

BERTHOLDUS florebat anno 1333. ut patet ex ejus litteris datis hoc anno, & lumen perpetuum præcipientibus conſervandum coram venerabili Sacramento.

IX.

FRANCO Præpoſituræ pertæſus, regimen exuit, & Parochiam in *Lodet* ſuſcipit regendam, anno 1340.

X.

CONRADUS DE *CORBEN*, quadrageſimo ſecundo Prælaturæ anno, ceſſit & die 15. Novembris 1394. conceſſit in fata.

XI.

EBERARDUS *RUSSE*, more majorum oneri ſe ſubduxit & 15. Septembris 1408. vidit finem ſuum.

XII.

RICHARDUS *RESCHE* præerat anno 1422. ut teſtantur acta, diuturnitatem Præfecturæ non probantia.

XIII.

CUNO *HALBER* paucis annis poſſeſſam Præpoſituram dimiſit.

XIV.

WERNERUS *RESCHE*, anno 1429. clavo inſedebat, abdicato regimine, mortem obiit 11. Octobris 1439.

XV.

HENRICUS DE *MICHELBAC*, laudabiliter geſtam Prælaturam poſuit anno 1463.

XVI.

JOANNES *HEIDERICH*, anno 1480. humanis eximitur.

Digitized by Google

XVII.

Henricus *de Obernhain*, eſſe deſiit anno 1485.

XVIII.

Rupertus *Durnheim*, dignitatem ſponte demiſit 15. Februarii 1502.

XIX.

Philippus *de Carben*, 24. Februarii electus, diſpenſationem ab Alexandro VI. impetravit ſuper uſu lacticiniorum tam in Quadrageſima quàm in diebus jejunii. Obiit 19. Julii 1521.

XX.

Joannes *Gewener*, Præſide Nicolao *Berg* Abbate Cappellenſi, Circariarum Weſtphaliæ & Iveldiæ Viſitatore, electus 23. Julii, reſignavit anno 1536.

XXI.

Servatius *Frihe de Lodel*, tribus annis vitæ & Prælaturæ curſum confecit.

XXII.

Mathæus *Scheffer*.

XXIII.

Keilmannus *Winecker*, ceſſit anno 1555. & 2. Julii 1562. exceſſit è vivis.

XXIV.

Stephanus *Wetbrods*, collapſa reſtauravit ædificia, & finem vivendi fecit 5. Octobris 1570.

XXV.

Joannes *Byckelius*, ex Parocho in *Erbſtatt*, ubi multas ab hæreticis paſſus ærumnas fuerat, in Præpoſitum aſſumptus, ceſſit anno 1590.

XXVI.

Theodorus *Werner*, exſtructis ædificiis, obiit 6. Junii. 1605.

XXVII.

Wandelinus *Falter*, 28. Junii electus, 2. Auguſti 1611. raptus eſt.

XXVIII.

Georgius Con*radi*, in tempora fatalia belli Suecici incidens, vaſtatum dirutumque funditus, vidit ſuum monaſterium, & ad Comitem de *Wortemberg* donatione Guſtavi Sueciæ Regis tranſlatum. Exularunt Canonici poſſeſſore novo cogente, donec invaſor per donatoris mortem impotens, exulare viciſſim compulſus eſt. Pace reſtitutâ, obtinuit à Paulo V. facultatem celebrandi feſtum B. Godefridi Fundatoris, anno 1614. Domum penè exhauſtam & æquatam ſolo pro poſſe reparavit, & 22. Auguſti, à Sueco milite interceptus, miſerabili morte interiit 1635.

XXIX.

Georgius *Laurentii*, die 9. Octobris præcipiti electione, ut ferebant tempora, aſſumptus, luctuoſum ſui monaſterii ſtatum, luctuoſâ narratione pinxit. Sed magni animi Prælatus, non inde fractus eſt. Chartas ſui ſcrinii Bremam aſportatas à Sueco milite, auro redimit, & Ferdinandi II. Imper. novo Diplomate curavit roborari anno 1629. Catholicam fidem in vicinia extinctam, aut agones extremos agentem, excitavit; Diſciplinam regularem emarcidam, novo fervore animavit, & inde Ordinis ſic captavit benevolentiam & æſtimationem, ut Ordinis Caput, Georgium & ſucceſſores ejus, Abbatis titulo decoraverit an. 1657. Meritis cumulatum mors ſuſtulit die 24. Januarii 1663.

XXX.

Christophorus *Born*, quarto regiminis anno Abbatiam inter manus Abbatis Steinfeldenſis Vicarii generalis, reſignavit.

XXXI.

Leonardus *Per undsschick*, die 15. Martii 1667. electus, aſſiduè pro reſarciendis Eccleſiæ ſuæ juribus & ædificiis laborans, occubuit 16. Auguſti 1681. ejus ſepulchrali ſaxo hi verſus inciſi ſunt.

> Clauſula finalis ſit Ieſus atque Maria,
> Sæpius hunc verſum vivens geſtabat in ore
> Et lætabundo pſallebat pectore toto.
> Nunc anima in cœlis, corpuſque in pace quieſcit.

XXXII.

Hermannus *Hesting*, die 18. Septembris electus, die 27. ab electione, & ante ſuam inaugurationem extinctus, hoc epitaphio donatus eſt.

> Ut felix moriaris homo, bene vivere diſce
> Ut felix poſſis vivere, diſce mori.
> Et ne me plores pauco qui tempore vixi
> Pauca etiam vidi, ſuſtinuique mala.

XXXIII.

Andreas *Brandts*, 17. Septembris præſide P. Adamo *Schmit* Collegii Colonienſis moderatore, à Steinfeldenſi Abbate delegato, electus, totam penè domum ſtruxit à fundamentis, ſacrarium variis inſtruxit ornamentis, auxit Canonicorum numerum, oppignorata redemit bona, cultum Dei ſimphoniacis illuſtravit, & ita Fundatoris nomen per quadraginta quatuor annos regiminis apud ſuos & exteros aſſecutus, etiam apud poſteros obtinuit poſt mortem quæ accidit 27. Octobris 1725. Ejus tumulo hos verſus mœſti filii inſculpſerunt.

Digitized by Google

Hoc jacet in tumulo quondam qui præfuit Abbas
Ilmſtadio, Andreas fuerat *Brands* nomen eidem.
Corpore parvus erat, ſed magnus in arte regendi,
Manſuetus, patiens, humilis, devotus amatus
A cunctis, ſobrius, vigilans, & largus in omnes.
Multa reſarcivit, ſed plura reædificavit.
Effigiem in muro videt è regione ſepulchri;
Aſt animo requiem donet Deus ipſe perennem.

Infra effigiem hæc legitur inſcriptio.

xxvii. Octobris obiit R^mus^. & Ampliſſimus Dominus ANDREAS *BRANDTS* hujus Eccleſiæ primus Infulatus Abbas * ætatis ſuæ anno LXXIV. regiminis verò laudabilis & exemplaris XLIV.

noMen eIVs LaVDabIt generatIo eIVs In ſeCULa.

* Quia primus mitram geſtavit.

XXXIV.

JACOBUS *MUNCH*, 19. Novembris electus, deceſſoris inſtar piè & utiliter Eccleſiæ ſuæ præeſt. Quâ devotione & quibus motivis Georgius Laurentii Præpoſitus anno 1639. B. Godefridi Comitis tumulum reſeravit & reliquiarum illius decerpſit ramenta, ut poſtulantium Prælatorum & Procerum faceret pietati ſatis, iiſdem modernus Abbas tactus motivis anno 1731. Januarii die 9. ſacrum hunc Sarcophagum reverenter aperuit, & exuviarum partes non nullas eruit publico cultui exponendas.

PATERNITAS.

Unicum filiale habet monaſterium, & agnomine, haud procul à mœnibus ſuis, ipſumque fœmineum.

PASTORATUS.

Ante Lutheri tempora has ſibi unitas, & à ſuis Canonicis adminiſtrari ſolitas, habebat Parochias Ilbenſtadium.

Aſſenheim.
Bunnſtatt.
Erbſtatt.
Rendel.
Lodel.
Wolffersheim.
Oberwulſtat.
Dornaſſenheim.
Wilbel.
Harheim & has quatuor ultimas ſicut & *Heſdenbergam*, quas in fide catholica Ilbenſtadium continuit, hodiedum adminiſtrat per ſuos Canonicos. Ante aliquot annos illis acceſſerunt.
Selenberg.
Reiſſenberg uti & Miſſio in *Mockſtatt.*

Vide Probat. à col. DLXJ. ad col. DC.

ILBENSTADIUM INFERIUS.

Ilbenſtadium inferius. Fil. Ilbenſtadii Superioris. Diœceſis Moguntinæ. Circaria Vadegotiæ.

COævum eſt Ilbenſtadio ſuperiori, quamvis illius propago, Ilbenſtadium inferiùs. Uno eodemque authore Godefrido Comite Capenbergenſi, gloriatur utrumque cœnobium anno 1123. erectum, aliud quidem viris, aliud virginibus dedicatum, ſed contiguitate ædificiorum, ut moris erat, ſibi adhærentia. Cùm verò Capitulorum generalium autoritas, divelli ab invicem affinia nimis monaſteria ſtatuiſſet, ad radices montis, cui Ilbenſtadium inſidet, Parthenonem deportarunt, inferioris Ilbenſtadii inde nactum appellationem. Circà annum 1160. migrationem iſtam contigiſſe hinc colligimus, quod nonniſi circà hæc tempora in Diplomatibus occurrat *Sororum Deo dicatarum nomen*, quaſi priùs unâ cùm Canonicis habitatione gaudentes, privilegiorum, ac poſſeſſionum communitate fruerentur cum illis. Suecorum exercitu Veteraviam depopulante, attritus licet Parthenon vergeret in ruinam, attamen Prælatorum pietas & œconomia ejus reſtaurationi ſic adlaborarunt, ut fulgeat pridem & obſervantiâ diſciplinæ, & ædificiorum ſtructurâ. Viginti ſex Virgines ſub Prioris providentia illic Deo militant, & Chriſti bonum ſpirantes odorem, ipſis etiam acatholicis circumſtantibus, inſpirant reverentiam. Elenchum Magiſtrarum ex Necrologio & aliis tabulis erutum, nobis hunc tranſmiſit R^mus^. Abbas Jacobus, quem apponimus tibi.

CATALOGUS MAGISTRARUM Ilbenſtadii.

I.

BEATRIX.

II.

GUDA.

III.

IRMENGARDIS.

IV.

KUNEGONDIS.

V.

ADELHEIDIS.

VI.

KUNEGONDIS.

VII.

ELIZABETHA.

Digitized by Google

VIII.

SOPHIA.

IX.

GERTRUDIS.

X.

ELIZABETHA.

XI.

HADEWIGIS *HALBERN*.

XII.

GERTRUDIS.

XIII.

GUDA DE *ROSENBACH*.

XIV.

ANNA *ZEINDIN*.

XV.

GELA DE *LOWBIN*.

XVI.

GERTRUDIS DE *CARBEN*.

XVII.

GELA DE *BELLERSHEIM*.

XVIII.

MARIA DE *RIDESSELIN*, 1562.

XIX.

EIZABETHA DE *LOWBIN* DE *STEIENFURT*, 1565.

XX.

ELIZABETHA DE *ROSENBACH*, 1574.

XXI.

JUDITH DE *ROSENBACH*, 1587.

XXII.

JOANNA AMELIA DE *FRAVENSTEIN*, 1605.

XXIII.

ANNA DE *ROTENBACH*, 1624.

XXIV.

ANNA AMELIA SABINA DE *PHRAUNHEIM*, 1630.

XXV.

ANNA MARIA A *SIERTZEN BACHIM*.

XXVI.

CATHARINA *OESSERRIESIN*, 1644.

XXVII.

SUSANNA *REISCHELIN*, 1652.

XXVIII.

ANNA MARIA DE *CALENBERG*, 1668. ex *Altamberg* poſtulata, præfuit anno unico, & in ipſa Magiſtrarum interiit titulus, ſequaces decuſſatæ ſunt in Prioriſſas quarum prima fuit

XXIX.

GERTRUDIS *SINGHOFFIN*, profeſſa Altenbergenſis, quæ ad annum 1712. fideliter & prudenter præfuit.

XXX.

JULIANA *SAWORIN*, obiit anno 1722.

XXXI.

GERTRUDIS *BROEKELIN*, obiit anno 1728.

XXXII.

MARIA SUSANNA *STATTERRIN*, hodiè Prioratum laudabiliter gerit.

I M B R I A.

Imbria. Circaria Saxoniæ.

SUb teſtimonio Indicum Urſpergæ & Oſterhovii quos Layruëlius duces ut plurimùm habuit in contexendo monaſteriorum Catalogo, inter Cathedrales Ordinis annexas, *Imbriam* comminiſcitur, & raro exemplo, ſub Chominenſi Diœceſi conſtituit, quaſi intra Epiſcopatûs limites, Epiſcopatus alter intrudi poſſet. Miſniæ Provinciam decuiſſet ſcribere quamvis nulla civitas hujus nominis occurrat apud Geographos in Miſnia.

D E I N D A G I N E.

De Indagine. Diœceſis Caminenſis, Circaria Sclavoniæ.

HUjus cœnobii nec autorem, nec ſitum retegere licuit. In Pomeraniæ Ducatu extitiſſe probant Ordinis Indiculi quorum exempara venerandæ antiquitatis, à R^mo^. Abbate Steinfeldiæ nobis gratiſſimè communicata. Bugenhagius Pomeranorum hiſtoricus haud indiligens; Petrus *Wicia*, aliàs Valentinus *Venter*, hiſtoriæ Epiſcopatûs Caminenſis ſcriptor ſatis accuratus; Martinus Rango *Originum Pomeranicarum* ſcrutator curioſus, nullam nobis ſubminiſtrarunt *Indaginis* notitiam. Hoc unum & quaſi obiter in Rangone pag. 159. deprehen-

Digitized by Google

dimus ſubſcriptionem ſcilicet *Willekini Præpoſiti de Indagine* appoſitam Chartæ Bugiſlai & Wartiſlai Pomeraniæ Ducum, pro confirmatione Epiſcopatûs Caminenſis, anno 1508.

INDEMAREN.

Indemaren. INdemaren nec evulgati, nec mſſ. codices referunt. Nihilominus Abbatiam eſſe, & jure paterno præeſſe Abbatem Parthenoni de *Langlen* legimus in canone Capituli generalis celebrati anno 1536. Præmonſtrati, præſide Joanne de Folembray, Abbate Clarifontis, & Ordinis Vicario generali, in hæc verba: » Præcipit Capitulum Abbati antiqui monaſterii, vulgò *Indemarem*, Patri Abbati Parthenonis de *Langlen*, ut adminiſtret probos » Religioſos, pro regimine Monialium.

Ubi gentium ſit illa Abbatia, ubi Parthenon *Langlen* conſiſtat, necdùm explorare potui. In amanuenſi oſcitantiam ſuſpicatus primâ fronte, credidi loco *Langlen*, debuiſſe ſcribere *Langley*; ſed cùm hoc cœnobium filiale ſit Alnevikii in Anglia, & Abbatia virorum, conjecturas & dubia abjeci: tarditatem profitens, & ignorantiam.

INGED.

Inghed. Fil. Saag. Circaria Hungariæ. PRæpoſituram Inghedenſem à Layruelio & Pagio omiſſam, monaſteriorum Hungariæ Catalogo inſeruit generale Capitulum anni 1516. & Præpoſiti Saagenſis juriſdictioni paternæ addixit. In qua Diœceſi conſiſteret Inghedium, necdum innotuit indaganti.

INSULA B. MARIÆ.

Inſula B. Mariæ. Fil. S. Martini Laudunenſis. Diœceſis Trajectenſis. Circaria Friſiæ. HUjus Abbatiæ originem deſcribit Joannes Beka Hiſt. Ultraject, p. 47. in Epiſcopo xxv. Trajectenſi Andreâ de Cuyck. » His diebus, inquit, Theodoricus Comes proavum ſuum in *Hammert* occiſum, ulciſci deſiderans, Hermanno de Cuyck ubique terrarum hoſtiles tetendit inſidias, ita quod nullo » pacificatore mediante, treugarum obtinere » poſſet inducias. Andreas autem epiſcopus per » continuam interpellationem demùm intercepit antiquam altercationis invidiam, & per » hunc modum in utramque partem firmiſſimam elaboravit amicitiam, ut Hermannus » pro anima Florentii Comitis, monaſterium » conſtrueret, & etiam per competentes prædiorum poſſeſſiones dotare promitteret. Igitur eodem anno fundatum eſt monaſterium » *Inſula B. Mariæ Virginis*, & illati ſunt ibidem monachi de Lauduno Præmonſtratenſis » Ordinis, qui ſub Monaſtica diſciplina Deo » devotè ſervirent, & pro anima Florentii ſanctis precibus orarent.

Anno 1128. fundationem hanc obtigiſſe narrat Buchelius in notis ad Bekam. Ipſi concinit Heda, * & fuſiori ſtilo deſcriptam Florentii Hollandiæ Comitis mortem à Cuyckienſi Comite illatam, concludens, pacem inter infeſtos hoſtes eâ conditione factam ſcribit, » ut » Hermannus de Kuick pro mulcta & liberatione animæ occiſi Comitis erigeret à fundamentis monaſterium, atque dotaret in perpetuam memoriam. Unde factum eſt quòd » in agro, qui Rheno, & Wahali interjacet, » haud longè à fluvio Lignia... inſigne conderetur cœnobium, in quo Religioſi, quos » Præmonſtratenſes à loco, alii Norbertinos » ab autore nominant, quorum vita, quia tunc » recens inſtitutus Ordo, magno in prætio habebatur, acciti ex Lauduno collocantur. Quibus etiam præficitur Abbas Robertus, non » minùs ſanctitate, quàm regio ſanguine clarus. » Nomen autem inditum *Inſula Mariæ* ipſi » loco, quem Rex Angliæ, * contuitu ipſius » Abbatis, calice aureo, infulis auro gemmiſque contextis, necnon ære legali copioſo, » ac pavimento teſſelato, quod adhuc viſitur, » opulenter adornavit.

* Pag. 15.

* Henricus I. cujus Robertus Abbas, erat Nepos, teſte Buchelio in Notis ad Hedam.

Hujus Abbatiæ fundationem refert Joannes *Knippenberg*. Hiſt. Eccleſ. Ducatûs Gelriæ t. 2. c. 6. » Gerardus *Gelder*, inquit, adverſus » Henricum Cæſarem cùm pleriſque Belgii Dynaſtis pugnavit; tùm etiam affini Theodorico Hollandiæ Comiti, adversùs Hermannum » Cuyckium, qui Theodorici patrem Florentium propè Tielam necaverat, ſuppetias tulit, » donec Hermannus pœnitentiâ ductus, in delicti pœnam, Abbatiam Inſulæ B. Mariæ, » vulgò *Marie-vèerdt*, Ordinis Præmonſtratenſis, Tielam inter & Culenburgum anno » 1128. ex bonis ſuis dotatam, conſtrueret: » cujus quidem cœnobii vel idcircò meminiſſe placuit quòd nonnulli inde proventus in » dotem epiſcopatûs Ruremundenſis, ordinante » ſummo Pontifice, deſignati ſunt.... attamen » excisâ nunc Abbatiâ, boniſque in fiſcum redactis, aliunde antiſtiti Rutemundano ab » Rege Hiſpaniarum proviſum eſt.

Præpoſituram S. Nicolai in Alevoſi, anteà in Trajectenſi, poſt in Ruremundana Diœceſi conſtitutam intelligit autor, quam Pius IV. ab

Digitized by Google

Inſula B. Mariæ præſcidit, ut Ruremundano epiſcopatui uniret anno 1561. Tales habuit Inſula B. Mariæ, ſeu *Marienwert*, natales. Quantos autem ſub S. Roberto Abbate fecerit fructus hinc conjice, quòd diſciplinæ regularis forma, pietatis exemplar cæteris exſtiterit monaſterium illud. Ibi Fridericus Horti-Mariani Fundator prima hauſit virtutis & Norbertini ſpiritus ſemina; ex ipſo varii ad varias Prælaturas aſſumpti ſunt Canonici, denique Abbatum adeò excreverat ex pietate autoritas, ut pactorum inter Epiſcopos Trajectenſes, & Comites Geldriæ ſancitorum, vindex eſſet conſtitutus pro tempore exiſtens Abbas, & alterutrum à promiſſis reſilientem, feriret excommunicationis fulmine. Florentis adeò cœnobii excidium, diſperſa venerandæ antiquitatis documenta uberiorem dicendi ſegetem ſucciderunt. Quæ paſſim legenti, ſed maximè volventi Eccleſiaſticorum Hollandiæ Annalium ſcrutatores ſagaciſſimos, occurrerunt, referemus.

Vanhuſen p. 133. Hiſt. Traject. Hedo. Becka. Kmppenberg. Grammaye.

I.

ROBERTUS I. Abbas, cognatus Regis Angliæ, ex Fratribus de Lauduno, vir tùm vitæ ſanctimoniâ præclarus, tùm omni virtute inſignis, ob cujus honorem & reverentiam Rex Angliæ Abbati quatuor donaria multùm pretioſa, tranſmiſit, videlicet calicem aureum, ornamentum Miſſæ valdè pretioſum, pavimentum Eccleſiæ multùm notabile & fabrè factum, & quemdam inſignem & pretioſum lapidem Zaphirum; qui Abbas ſuam domum tam in ſpiritualibus, quàm in temporalibus ſtrenuè & laudabiliter quadraginta duobus annis rexit.

II.

HESSELIUS duobus tantùm annis præfuit, 1172.

III.

ALEXANDER obiit anno 1189.

IV.

AUGUSTINUS, 1193.

V.

ARNOLDUS, 1219.

VI.

GODEFRIDUS, dies & annus mortis ejus ignorantur.

VII.

MEYSO curtem Abbatiæ in *Zinwinen* in Parthenonem erexit, nobili matronâ de *Smithuſen* dotem ſubminiſtrante, anno 1228. Ceſſit Meyſo anno 1239.

VIII.

JOANNES, à Priore & Conventu Horti-floridi invitatus, præfuit anno 1242. electioni Menkonis. Friſiæ Viſitator à Capitulo generali renuntiatus Joannes, Provinciam laudabiliter rexit, 1249.

IX.

RODOLPHUS Præpoſituram S. Bartholomæi & Parthenium *Campi-Regii* beneficio Richardis Principis inſtituit, ſubmiſſis ex *Zinwinen* Sanctimonialibus anno 1252. obiit anno 1267.

X.

BALDEWINUS reſignavit anno 1272.

XI.

GUALTERUS abdicavit Abbatiam an. 1278. & poſt demiſſionem ad Præpoſituram de *Bedebur* aſſumptus eſt.

XII.

JOANNES II. ad Tongerloenſem Prælaturam poſtulatus, migravit anno 1280. Evocatum priùs ſcribunt Tongerloenſes, anno nempe 1269.

XIII.

BERNARDUS ceſſit anno 1282.

XIV.

JACOBUS poſt annorum quatuor interregnum electus, reſignavit an. 1293.

XV.

SIMON ceſſit 1306.

XVI.

HENRICUS DE *NOVIOMAGO*, ceſſit 1319.

XVII.

BALDUINUS ceſſit 1330.

XVIII.

HENRICUS DE *NOVIOMAGO* iterum electus, dormitorium & ſedilia Chori perfecit. E medio ſublatus eſt anno 1333.

XIX.

GESELBERTUS DE *WADENOYE*, 1349.

XX.

JOANNES *BOLLE*.

XXI.

WILHELMUS *SNAYEL* habuit competitorem Guillelmum *Sluyter*. Ambo de Prælatura contendentes, multa diſpendia Abbatiæ fecerunt & damna, ultrà quinquaginta millia aureorum ſcutorum Regis Franciæ. Tandem Abbatiam obtinuit Wilhelmus, quam cum vita dimiſit anno 1384.

XXII.

GUILLELMUS *SLUTTER*, monaſterium multis

Digitized by Google

debitis aggravavit, multa immobilia bona tam in territorio Geldrenſi, quàm Hollandico & Trajectenſi, alienavit; denique imminutam fundis, & alieno ære oppreſſam, Abbatiam dimiſit.

XXIII.

THEODORUS DE *WELDEREN*, ſeptem annis dignitati præfuit, & omni anno centum jugera vendidit. Hic non uti verus dominici gregis paſtor, ſed uti mercenarius vixit, reſignavit coactus ob demerita.

XXIV.

HENRICUS DE *SWART*, ſub cujus regimine Martinus Papa V. providit monaſterio de Regalibus, ad inſtantiam Præpoſiti *Akenſis* filii Domini de *Burea* anno 1417. ſub ejuſdem
* Heda ponit 1428. Abbatis regimine anno 1427. * funditùs per Rodolphum *Diephout* poſtulatum Trajectenſem, monaſterium dirutum, frumenta, animalia, utenſilia direpta ſunt: Novem Canonici magnis expenſis Trajectum deducti, in captivitate manſerunt. Cauſam irruptionis ſubticet autor, propter periculoſa tempora, quibus, proh dolor! veritati jam locus eſt nuſquam. Nos qui præteritis periculis non terremur, devaſtionis ac deprædationis cauſam hinc prodiiſſe narrabimus. Mortuo Friderico de *Blanckenkeim* epiſcopo Trajectenſi, anno 1423. circà ſucceſſorem orta diſcordia Romam delata eſt, quæ Rhabanum Spirenſem epiſcopum deſignat Trajectenſium antiſtitem. Ille omnia tumultibus plena conſpiciens, Suederum *Culenburgium*, Romano commendat Pontifici, cujus ſuffragio Trajecti deputatus Præſul ſuſcipitur. Paulopoſt ſeveritatis & imperii Suederi Trajectenſes pertæſi, ſuſceptum rejiciunt, ac Rodulphum *Diepholdiæ* Comitem, Colonienſem Canonicum & Oſnaburgi Præpoſitum, tumultuariò poſtulatum admittunt. Hinc nata diſſidia, excommunicationes latæ, appellationes ad Papam provocatæ à Clero, cui Abbas Inſulæ B. M. adhærens, intruſum Rodolphum diris devovit. Ad arma Rodolphiani currunt, partem illam Gelriæ, quæ *Betua* dicitur, invadunt, quibus occurrunt Noviomagenſes, & conſerto prælio, amiſſo eorum primopilari cum multis nobilibus, in fugam converſi ſunt. Trajectenſes verò cum captivis & præda in reditu undique collecta, acceſſerunt ad monaſterium Inſulæ B. M. vi illud occupantes in favillam redegerunt, eò quòd Abbas in Trajectanos, ex autoritate Pontificis, & in Rodolphum vibrarat Eccleſiæ fulmina. Vide Hedam p. 285. Van-Huſen Hiſt. Epiſc. Traject. p. 25. Bataviæ ſacræ part. 1. p. 214.

Poſt tot tribulationes Henricus oneris & anguſtiarum laſſus, ceſſit anno 1436.

XXV.

ARNOLDUS DE *SANDE*, ceſſit anno 1438.

XXVI.

THEODORICUS *SPEULTE*, ceſſit 1467.

XXVII.

JOANNES DE *BRAETSBECK*, ex Præpoſito Campi-Regis eligitur Abbas, & 8. Decembris exceſſit è vivis anno 1467. ipſo ſuæ electionis anno.

XXVIII.

ANTONIUS, *VANDE-PLANCKEN*, impignorata redemit, reformavit monaſterium, & toto ſui regiminis tempore diſciplinam fovit, auxit temporalia, & meritis plenus fato ceſſit 1488.

XXIX.

THEODORUS *PELS*, optimus Pater, & providus Paſtor, inductam à prædeceſſore ſuo diſciplinam mirabiliter auxit, de temporalium ſollicitudine nihil remittens. Sexto præfecturæ ſuæ anno * per *malevolos Ribaldos de Gardid*, * 1493.
ductore Gilberto *Puck*, monaſterium ſpoliatum fuit, Religioſi fugati, incenſæ curtes: tot damnis fractus Abbas, luctuoſam vitam felici morte concluſit 15. Aprilis 1500.

XXX.

JACOBUS *DALDE* anteà Præpoſitus in *Hinſberg*, ſuffragio viginti novem Capitulantium poſtulatus Abbas 22. Aprilis: deſolatum in ædificiis, in ærario, in ſuppellectile monaſterium, pro poſſe, reſarcivit. 1513.

XXXI.

HERMANNUS DE *ROSSUM*, quondam Inſulæ & Bernæ Prior, Sinûs S. Mariæ, & S. Antonii Harlumenſis Præpoſitus, demum Campi-Regis Præpoſitus actualis, eligitur Inſulæ B. Mariæ Abbas viâ Spiritûs ſancti. Multas à Fratribus, plures ab infeſtante milite perturbationes paſſus, ſenio & deliquio virium exhauſtus penè, Prælaturam qualitercumque adminiſtratam, inductus reſignavit 1529.

XXXII.

HENRICUS DE *VOERDT* Paſtor in *Scheidam*, 2. Januarii 1530. more noſtro, eligitur Abbas; ſed quoniam contrà præceptum Caroli Ducis Gelriæ, Capitulum non expectato Principis placito, ad electionem proceſſerat, debuit Abbas ex mandato Caroli ab Chriſtophoro Comite de *Moërs* inſinuato, Prælaturam abdicare inter manus Notariorum ad id à Principe, jus uſque modò inauditum ſibi adſciſcente, ſubmiſſorum; ſtatimque in locum cedentis ſuffectus eſt quidam allophylus

XXXIII.

JOANNES *STRACH* de monte.

XXXIV.

JOANNES *HOEN*.

Digitized by Google

XXXV.

Jacobus *Esden*.

XXXVI.

Joannes *Korner*.

XXXVII.

Petrus de *Zuyeren*, qui & Zuringus; ſub cujus regimine anno 1545. Antoniana Præpoſitura Harlemii in xenodochium converſa eſt. Ad annum 1550. dies ſuos protraxit Petrus, teſtis infelix homicidii Hugonis *de Boyer* Prioris ſui, viri undequaque venerabilis, & ob reformationis zelum à F. Gerardo *Bommei* cultro eſcario confoſſi.

XXXVIII.

Johannes de *Hove*, in Synodo Ultrajectenſi à Friderico *Skenko* Archiepiſcopo indictæ 12. Octobris 1565. ad receptionem Concilii Tridentini, & Reformationem morum, inter Patres conſedit, & omnimodam Decretis Tridenti deberi obedientiam concluſit, *ſalvis tamen juribus & privilegiis ſui Ordinis*. In Coadjutorem ſibi elegerat Fridericum de *Wintſem*. Sed ingruente Geuſiorum Flandriam & Gelriam devaſtantium, impetu, Abbatiâ non eſt potitus, quæ data eſt in direptionem furenti iconomacho, à quo & ipſe *Wintſen* miſerabiliter obreptus, in eorum partes ſeceſſit, factus poſteà Conſul Culenburgenſis.

PATERNITAS.

Paternitatem exercuit Inſula B. Mariæ in monaſteria ſequentia.

S. Bartholomæum Delphenſem.

Zimvinenſem Præpoſituram Virginum, quæ ob proximitatem principalis monaſterii *Inſula* vocabatur, fundata anno 1252.

Campum Regis: cujus hiſtoriam ſuo loco retulimus.

Arnsſbergam.

Sanctum Antonium in Pomerio, Præpoſituram vi orum an 1455. Harlemii fundatam.

Bernam.

Sanctum Nicolaum in *Alevoſi*, Præpoſituram virorum, Diœceſis Trajectenſis, anno 1561. per Diploma Pii IV. exciſam, & Ruremundano unitam Epiſcopatui.

Inſuper habebat Præpoſituram ſub nomine D. Urſulæ, Culemburgi ſitam, cui ſuâ ætate præfuiſſe Alexandrum ab *Ooſtrum*, *doctrinâ*, *religione*, *& natalibus* illuſtrem ſcribit Jacobus Torrius, in *Relat. Rom.*

Gaudebat etiam aliâ Præpoſiturâ, nomine *Buſt*, quam adminiſtravit Joannes de *Roſſum*, circa annum 1500.

PASTORATUS.

Schiedamenſis.
Wanroyenſis.
Millenſis.
Renoyenſis.
Culenburgenſis, S. Joannis Baptiſtæ.
Beeſdanus. Sgraveſandenſis.

RELIQUIÆ.

Caput S. Adriani Martyris, paſſi Nicomediæ & Romam tranſlati, argento incluſum, & miraculis celebre. Illud Trajectenſes in neceſſitatis & anguſtiæ temporibus, dato obſide, ad ſuam in publicis ſupplicationibus urbem reverenter deferebant, & virtutem mediatoris è veſtigio experti, religioſo cultu, & populo proſequente ad monaſterium reportabant. Heda pag. 274.

INSULA-DEI.

Inſula Dei. Fil. Silvaci. Diœceſis Rothomagenſis. Circaria Normanniæ.

Abbatia Inſulæ Dei, à Rothomagenſi civitate horis quatuor diſſita, an. 1187. regnante illuſtri Rege Philippo in Gallia, nobiliſſimo Rege Henrico II. in Anglia & Normannia dominante, anno quo præfati Reges cum copioſa multitudine Magnatum, cruce ſignati ſunt, ut Jeroſolimæ ferrent ſubſidium, fundata eſt in honorem Dei & ſub patrocinio B. Virginis Mariæ.

Hujus monaſterii origines, Canonicus Inſulenſis Fundatori coæqualis, ab Hugone de S. Juviniano eremi S. Honorinæ incola, viro magnæ ſanctitatis & opinionis bonæ, repetit. Cum enim ad eum Reginaldus de Paviliaco * nobili genere Miles, armis ſtrenuus, Deo devotus, providus conſilio, Anglus natione, divertiſſet, ut ſalutis caperet monita, ſic in S. Eremicolæ amorem exarſit, ut in Angliam precibus invitaverit transfretare, ſpondens competentem ei locum & largas daturum poſſeſſiones, ad dotem Abbatiæ, quam pro ſua & parentum ſalute dudum meditabatur extruere. At Hugo ſolitudinis amans, nec precibus ceſſit, nec promiſſis devictus eſt. Reginaldus tamen magis ac magis in propoſito convaleſcens, quærebat anxius locum in Normannia, quem ſervo Dei, & congregatis cum eo Canonicis aliquibus, tranſcriberet, habitationi & victui accommodum. Inquietè exploranti, quærenti impigrè Reginaldo, de repente & quaſi divino inſtinctu actus Radulphus de Petrolio, ejus affinis, dominii ſui terras, quas inveniret erigendo cœnobio aptiores, illi obtulit. Nec mora; luſtravit prædium Radulphi, & invenit inſulam conſitam alnetis, rivulis undique vallatam, ſolitariæ vitæ verum latibulum. Ibi feſtinâ manu Capellam,

* Pauilly.

Digitized by Google

Capellam, dormitorium & alias ædificavit monaſterii ſedes; ſtatimque Hugonem conſcenſis equis, deduxit illuc, & immiſit in poſſeſſionem.

Quia verò genus vitæ quod ſectabantur Recluſi, nulli erat regulæ attitulatum; ſed ad ſola ducis & magiſtri exempla, mores componebant ſuos, viſum eſt Canonicam regulam, cui in S. Laudo priùs ſe devoverant, aſſumendam eſſe iterum. At Monachi de S. Audoeno, neomonaſterium ſibi ſubjicere volentes, ſuadebant ut monachili inſtituto nomen darent, Prioratuſque amplos in augmentum dotis collaturos eſſe pollicebantur. Reginaldus Fundator, electionem iſtam voluit ab Hugonis pendere conſilio, & ſuper ea reſponſum petiturus aceſſit ad Inſulam. Nec dubius fuit, nec titubans Hugo in reſponſis, » ſi mihi credideris, inquit
» Reginaldo ſciſcitanti, neque Canonicos ni-
» gros, neque Monachos in domo iſta admit-
» tes, quia quatuor aut quinque illorum, de-
» vaſtando expenderent, unde tredecim & am-
» pliùs Religioſorum, qui parcè & religiosè
» conſueverunt vivere, poſſent competenter
» ſuſtentari. Quare laudo & conſulo tibi, ut quæ-
» ras de Ordine Præmonſtratenſi viros reli-
» gioſos, Deum timentes, de quibus & in
» quibus fodias fundamentum Eccleſiæ tuæ,
» quia non lapides, non ligna, non tam faciunt
» Eccleſiam, quàm congregatio fidelium.

His auditis obſtupuit Reginaldus, & prioris loci anguſtiam Præmonſtratenſium multitudini ſufficere neutiquam poſſe conſiderans, Guibertum de *Waſcolio* qui non procul commorabatur, adivit, cumque rogavit ſupplex ut in conſortium boni operis accederet & locum traderet dominio ſuo vicinum, in quo monaſterium poſſet extruere. Annuit Guibertus, & in puram & quietam eleemoſynam, conceſſit ad preces uxoris ſuæ Philippæ, locum quem ædificando cœnobio reperit idoneum. Recepto itaque loco foſſatis circumvallato, ordinatiſque ibidem officinis ligneis, de conſilio viri Dei Hugonis, » ad generale Capitu-
» lum Præmonſtrati perrexit, novellæ planta-
» tionis ſuæ ædificationem ſecundùm ſtatuta
» Ordinis conſilium petiturus Reginaldus. Po-
» ſtulatione autem illius auditâ, & exauditâ,
» de aſſenſu ejus Abbati de *Siſſeio* præceptum
» fuit quatenus domum illam in filiam recipe-
» ret, & ſecundùm conſuetudinem Ordinis,
» Abbatem & Conventum in ea ordinaret.
» Nec mora; ex voluntate Fundatoris miſit in
» præfata domo, Robertum cognomine *Tha-*
» *bum*, qui antea fuerat Abbas in Faleſia deſti-
» tutus, & cum illo tres tantùm Canonicos ſo-
» ciavit.... & quia quaſi invitus quilibet eo-
» rum veniebat, dicens domum ſuam ædifica-
» tam nolle pro inædificata, & eis incognita,
» relinquere.... acceſſerunt ergo Abbas ille &
» alii Canonici ad Inſulam-Dei, duos tantùm
» de foris, & duos incluſos in domo illa inve-
» nerunt expectantes Ordinis confirmationem,
» qui libenter & devotè eos ſuſceperunt, & Ab-
» bati obedientiam fecerunt. Intraverunt locum
» illum circa Quadrageſimam, ſed non diù per-
» ſeverare potuerunt, aut noluerunt. Duo verò
» ex ipſis, unus videlicet qui Prior conſtitue-
» batur, cum quodam alio ſocio, infra ſequens
» feſtum S. Joannis Baptiſtæ, nolentes laborem
» & inopiam ſuſtinere, ad domum unde exie-
» rant, remeare feſtinarunt. Et quia Abbas vi-
» dit ſe à ſociis derelictum, ſperans nihil ibi
» proficere, in ſequenti Capitulo Præmonſtrati
» veniens, propter debilitatem ejus & ſenium,
» demiſſionem petiit & impetravit, & ad do-
» mum de qua venerat, cum aliis repedavit.
» Quartus autem aliquantulùm remanſit, Prior
» inſtituitur, cum aliis duobus quos ibi invene-
» rat, & duobus novitiis interim receptis, qui
» non diù perſeverantes apoſtataverunt .....
» poſt receſſum eorum miſit in ea domo Domi-
» nus viros religioſos & honeſtos de ipſa patria,
» qui Ordinem obſervarent ibi, & obſervari
» adjuvarent, plures, plura ſecum afferentes,
» & indigentiam domûs ſubvenientes.... & ita
» ſuceſſivè clericis & laicis, in ea ſe ſubjicienti-
» bus, Deo procurante, uſque in præſentem
» diem, cœpit domus illa creſcere & multi-
» plicari. Tranſacto ferè anno acceſſerunt ad
» eam de *Silleio*, de *Faleſia*, de *Reſſon* Abba-
» tes, ut paſtorem in ea ſecundùm ſtatuta Or-
» dinis inſtituerent: vocatoque Fundatore, cœ-
» perunt inquirere ab incluſis, & à nobis ibi
» commorantibus, poſſeſſiones, terras, reditus,
» & omnia domui illi pertinentia. Quod cum
» audiſſent, reſponderunt ſe non audere Abba-
» tem in ea conſtituere, de tam parva poſſeſſio-
» ne niſi victum haberent ſufficientem. Poſt
» plurimas ſuper his interlocutiones, Fundatori
» dixerunt Abbates, ſicuti à nobis aſtantibus
» didicerant, audivimus, vos medietatem cu-
» juſdam Villæ in Anglia, huic domui dediſſe,
» ſi totam ei conferre velletis, forſitan ſuſten-
» tari valeret. Sin autem, quod abſit, ad gran-
» giam oportet domum iſtam redigi. Hæc au-
» diens vir ille nobilis, nobile conſilium quæ-
» ſivit. Solus ſtatim intrat Eccleſiam, ante al-
» tare projecit ſe in orationem. Mirabamur ad
» invicem omnes qui præſentes eramus, quòd
» ad domum ſuam, & uxorem & commilites
» ſuos, conſilium ab eis petiturus non divertiſ-
» ſet. Cum diù ibi moram feciſſet, rediit ad Ab-
» bates dicens, conſilium quæſivi à Domina,
» ut ipſa mihi conſulat, & laudat ut poſtula-
» tioni veſtræ acquieſcam. Totum manerium
» integrè, cum omnibus pertinentiis ſuis, huic
» dono, & chartâ meâ confirmabo, exceptis
» duobus marcis argenti, quas mihi & hære-
» dibus meis, de recognitione retineo & pro
» guarantizatione. Quo facto de Abbate eligen-
» do, ſecundùm Ordinis formam, nobis licen-
» tiam dederunt, plures nominando ad officium
» illud, ut dicebant eſſe idoneos: ſed quia illos

„ & alios, niſi paucos noveramus, conſilio „ intra nos habito, diximus, quis dignior Prio- „ re noſtro, qui cæteris recedentibus, ſolus re- „ manſit, noſque ferè omnes in Ordine recepit, „ diligenter tractavit, monuit, obſervationeſ- „ que Ordinis nos docuit. Quid plura? de aſ- „ ſenſu omnium ipſum elegimus in Abbatem, „ qui ſatis honeſtè & ordinatè ſe habuit in tem- „ pore ſuo.

I.

*Aliàs *Thon*

Primus ergo Inſulæ-Dei deſignatus Abbas fuit ille ROBERTUS cognomento *Thahum*, * qui deſertione Fratrum fractus magis, quàm ſenio, petiit à Capitulo exautorationem ſuam & obtinuit. A Quadrageſima, ad menſem Octobris anni ejuſdem 1187. infructuosè præfuit. ſucceſſor illi deputatus eſt

II.

HUGO DE *GOURNAY*, confirmationem dotis Abbatiæ ſuæ ab Henrico Anglorum Rege impetravit, Abbatiam Bellozanæ, ab Hugone Gornaci toparcha, ſuo conſanguineo, dotatam & ſibi oblatam, legibus informavit & moribus Ordinis imbuit anno 1195. & anno 1211. migravit ad patres.

III.

RADULPHUS, anno 1214. vitæ amiſit uſuram.

IV.

ROBERTUS II. Adæ debitum ſolvit anno 1217.

V.

GAUDEFRIDUS Prælaturam cum vita poſuit anno 1226.

VI.

GUILLELMUS I. DE *MESNILIO*, vivendi finem fecit anno 1258.

VII.

JOANNES I. ad annum 1264. præfuit.

VIII.

PETRUS I. anno 1281. occubuit.

IX.

GUILLBERTUS DE *LEONIBUS* poſt illatam à nefariis mortem Petro, electus, obiit & ipſe in Domino an. 1302.

X.

ROBERTUS III. DE *LEONIBUS*, anno 1308. ſublatus eſt è vivis.

XI.

JOANNES II.

XII.

GUILLELMUS DE *PERROLIO*.

XIII.

PETRUS II. DE *SIGIACO*.

XIV.

GUILLELMUS II. DE *OUSOVILLA*.

XV.

RICHARDUS LE *SAUNIER*.

XVI.

JOANNES III. *DELESQUE*, an. 1359. electus, obiit anno 1364. Carolum V. Regem Franciæ hoſpitem excepit, & donationis Eccleſiæ de *Vinemervilla* factæ per Caſtellanum Bellovaci, confirmationem impetravit à liberali hoſpite.

XVII.

REGINALDUS *GUEROULT*, anno 1381. moritur.

XVIII.

PETRUS III. *MORIEULT*, anno 1400. eximitur humanis.

XIX.

JOANNES IV. DE *ROSEO* rexit annis decem & ad patres abiit anno 1410.

XX.

PHILIPPUS LE *VER* totidem præfuit annis & abiit anno 1420.

XXI.

REGINALDUS *BRIANT* anno incerto eſſe deſiit.

XXII.

PETRUS IV. *MASERIER*, anno 1442. conſumptus.

XXIII.

LAURENTIUS *DUQUESNE*.

XXIV.

ROAULIUS.

XXV.

ROBERTUS *ME'HOULT*, ceſſit, & obiit anno 1512.

XXVI.

GUILLELMUS III. LE *ROY*, ex reſignatione Abbas creatus anno 1500. deceſſit anno 1504.

XXVII.

PETRUS DE *SAVARY*, anno 1513. ivit ad patres.

Digitized by Google

XXVIII.

JOANNES V. *DE CAROUGE*, anno 1525. moritur.

XXIX.

STEPHANUS *BESNIER* diem ultimum clauſit & ſucceſſor ei datus eſt

XXX.

VIRGILIUS DE *LIMOGES*, Facultatis Pariſienſis Doctor Theologus, ad Ordinis regimen ſubvectus anno 1531. nepoti priorem Abbatiam Inſulæ-Dei reſignavit.

XXXI.

JOANNES VI. *REGNIARD*, obiit anno 1558.

XXXII.

LUDOVICUS *DE MARTINVILLE* regularium ultimus, Abbatiam in nepotem tranſtulit

XXXIII.

CAROLUM *DE MARTINVILLE*, fatis functum anno 1624.

XXXIV.

LUDOVICUS *DE ROME'*, quinquaginta duobus annis Abbatiam tenuit & 10. Decembris 1675. denaſcitur.

XXXV.

ANTONIUS *RICOUARD D'HEROUVILLE*.

XXXVI.

LUDOVICUS *DE PREFONTAINE*.

XXXVII.

PETRUS DE *LA RUE*, per demiſſionem Ludovici *Prefontaine* Abbatiam adeptus hodiedum poſſidet 1732.

PATERNITAS.

Bellozanam filialem habet Eccleſiam Inſula-Dei & unicam.

PASTORATUS.

Greuvilla - - - - - - *Greuville.*
S. Dyoniſius *le Tibouti* - - *S. Denys.*
S. Petrus de Grainvillæ - - - *Grainville.*
S. Audoenus de Brachio.
S. Vedaſtus de Matonvilla - - *Matonville.*
S. Laurentius de Bournanbuſco--*Barnanbut.*
Vinemervilla - - - - - *Viemerville.*
Tronqueium omnes Diœceſ. Rothomag. *Tronquay* cum ſuccurſali *les Hognes.*
Abernon Lexovienſ. - *Abénon* } Lexovienſis Diœc.
De Groſeleriis - - *Groiſeliers* }
S. Julianus Meduntæ - *S. Julien de Mantes.*
Beneficium ſimplex.
Eſt & aliud ſimile ſecùs Abbatiæ muros.
Vide Prob. à col. DCXLVIIJ. ad col. DCLJ.

INSULA - DUCIS, *ſive* GEMPE.

Inſula Ducis. Fil. Parci. Diœceſis Mechlinienſ. Circaria Brabantiæ.

PRæpoſitura Sanctimonialium in diœceſi Mechlinienſi, quondam Leodienſi, alternâ mutatione, nomen variabile ſortita, nunc *Pellenberg* à vico juxta Lovanium, poſtea *Gempe* à Brabantiæ pago, Lovanium inter & Diſtenium ſito, denique *Inſula Ducis*, ab ultima ſua traſlatione, nuncupationem obtinuit, quæ Flandricè *Hertogen Eylant* dicitur. Origines hujus cœnobii ex manuſcripto codice coævi ſcriptoris, quas ex parte Myræus * & autor Chronici Parchenſis deflorarunt, integras reſtituimus ex ipſo fonte, & ad litteram genuini autographi.

* Chron. Ord. Præm. pag. 166.

» Fuit quondam in ditione nobilis Ducis Brabantiæ, Miles quidam induſtrius, moribus & vitâ commendabilis, omnibus ſui generis probitate & religione præcellens, *Reiſſo de Udechim* nuncupatus. Hic habuit uxorem moribus & vitâ ſibi congruentem. Fuerunt eis ſeptem filiæ & novem filii, de quibus ſeptem fuere Quirites, probitate ac religione genitorum eorum non impares.

» Unus tamen ex ipſis ſeptem Militibus, junior ætate ſcilicet, religione ac morum honeſtate præcipuus, Reinerus nomine, acceptâ portione hæreditatis quæ eum ex ſucceſſione paternâ inter fratres prædictos contingebat, quandam manſionem juxtà *Pellenberch* in ſuam partem eſt ſortitus. Qui ducens uxorem Lauretam natam de *Parveis* * ſibi vitâ & moribus competentem, ex ea quatuor filios & filias octo ſuſcepit, quas ab adoleſcentia ſua parentes earum mandata Domini & juſtificationes ejus ſervare docuerunt, & eas religione atque honeſtate pro ſuæ poſſibilitatis modulo diligenter imbuerunt. Cùmque dictæ filiæ ætatem diſcretam attigiſſent, parentes earum tùm eas nuptui tradere, tùm eas Religioni dicare diſponebant; ſed cùm facultates eis minimè ſufficerent per quas nuptui honorificè, ſicut eorum profeſſionem decebat, traderentur, pater earum cogitabat utilius fore atque ſalubrius eas ſponſo immortali conſecrari, quàm ſponſis mortalibus, & earum ſanguini non congruentibus copulari. Tunc idem Miles ſollicitus cœpit perquirere, ubi dictas filias Domino famulaturas, collocaret: viſitabatque monaſteria Ciſtercienſis Ordinis adjacentia, ac aliorum Ordinum, intendens & modis omnibus elaborans, ut in eis,

* Aliàs Peruwez.

» ſicut diſpoſuerat, Domino manciparet. Sed
» prædictus Miles Domino ſibi in hoc ad-
» verſante, apud Superiores illorum monaſte-
» riorum de filiabus ſuis in eis collocandis, nul-
» lam potuit gratiam invenire. Videns autem
» ſe ſuo propoſito fraudatum, anxius & queru-
» lus apud ſe cogitabat quid de hiis deinceps
» eſſet facturus. Igitur quadam die Pentecoſtes,
» dùm prædictus Miles divinis Officiis intereſ-
» ſet, inter alias quas fundebat orationes & pre-
» ces, Dominum bonorum omnium largitorem
» deprecabatur attentè, quatenùs de dictis ſuis
» filiabus & ſe ipſo ſic ei ordinare & diſponere
» concederet, quòd ipſi Domino JESU-CHRISTO
» ad gloriam & honorem & ſibi & filiabus ſuis
» ad profectum & ſalutem, cederet animarum.
» Necdùm orationem finierat & ecce ſu-
» bitò & inopinatè, Spiritu Sancto revelante ſibi,
» venit in voluntate, quod de omnibus bonis
» quæ ei ex ſucceſſione paterna provenerant,
» portione quæ filios ſuos contingere debebat
» exceptâ, clauſtrum in domo propria in *Pel-*
» *lemberge* conſtrueret, atque in ipſo octo fi-
» lias ſuas Chriſto famulaturas collocaret. Fini-
» tiſque Miſſarum ſolemniis Miles domum re-
» verſus univerſa quæ mente conceperat uxori
» ac filiabus gaudens & alacer, per Ordinem re-
» ferebat. Tunc filiæ ſimul gratias Domino re-
» ferentes patrem ſuum hortabantur ne à ſuo
» propoſito reſiliret, ſed quod facere diſpone-
» bat, quantociùs conſummaret, ne hoſtis an-
» tiquus, argutus quidem inſidiator, calliduſ-
» que inſidiator & deceptor animarum, divi-
» ſionum auctor, diſſipator unionum, & tran-
» quilli ſtatûs fidelium anxius perſecutor, qui
» ſemper nititur diſſipare quidquid ſalutem reſ-
» picit animarum, tam pium propoſitum per
» ſuas ſuggeſtiones & artificia, quibus humano
» generi illudere conſuevit, à corde ipſius avellat.
» Eodem tempore dictus Reinerus in chari-
» tate & fide radicatus, quaſdam manſiones &
» Capellam ad modum clauſtri in domo ſua ſu-
» perdicta ædificare cœpit. Eſt autem idem lo-
» cus altus & ſiccus & aquis fluentibus carens.
» Cùmque quædam ædificia ipſis puellis ad in-
» habitandum ſatis apta, ibi fuiſſent conſtructa,
» octo filias propriâ functus poteſtate, piâ præ-
» ſumptione inſtigatus, veſtibus albis paratis, ad-
» modum ſacrarum monialium veſtivit, anno
» Domini 1219. in die Aſcenſionis Domini,
» eaſque cum omnibus bonis ſuis Ordini Præ-
» monſtratenſi dicavit. Dictæ autem puellæ ſu-
» per hiis omnibus gratias deferebant, & patri
» earum in præmiſſis reverenter & devotè ob-
» temperabant, permanentes in ipſo clauſtro
» orationi, lectionique atque vigiliis diu noc-
» tuque deinceps devotiſſimè perſiſtentes. Hiis
» ita peractis dictus Miles timens ne ſuæ faculta-
» tes dictis puellis aliquando non deberent ſuf-
» ficere, volens præcavere in futurum, prædic-
» tas facultates ſuas ſummo opere ſtudebat am-
» pliare. Erat autem ipſi Reinero, ſoror apud
» *Overlo* * commorans, matrona dives & ho-
» neſta quæ unicam habebat filiam Elizabeth
» nuncupatam. Hæc clauſtrum de *Henkenrode*
» Ordinis Ciſtercienſis illo tempore intraverat,
» quæ nondum erat profeſſa, quam ex ſucceſ-
» ſione paternâ bona multa ſequi debebant.
» Hanc dictus Reinerus, auxilio matris ejus,
» aliorum ac amicorum ejus, cum magna ta-
» men difficultate & labore permaximo, Fratri-
» bus & Sororibus dictæ domûs de *Henkenrode*
» ſibi opponentibus, cum bonis quæ ibidem at-
» tulerat, abduxit, eamque filiabus ſuis in cœ-
» nobio quod extruxerat præficit: hæreditatem
» verò ipſius & omnia quæ ſibi jure hæreditario
» competebant, bonis filiarum ſuarum adjungi
» procuravit. Dicta autem Elizabeth ſuis octo So-
» roribus adjunctâ, quia in Religione plus aliis
» erat exercitata, ei dictæ ſorores reverentiam
» exhibebant, & monitis ejus atque juſſionibus
» devotiſſimè obtemperabant. Dùm hæc autem
» agerentur, famâ referente, ad notitiam per-
» venit ſingulorum. Quo comparato, vir vene-
» rabilis Ewanus Abbas de *Parco* dicto operi ſe
» cœpit opponere, pro eo videlicet quod locus
» de *Pellemberge* memoratus, minùs duobus
» milliaribus ab Eccleſia Parcenſi videbatur diſ-
» tare, infrà quæ nullum monaſterium ſine li-
» centia Eccleſiæ Parcenſis poterat aliquis conſ-
» truere; aſſerebatque idem Abbas quod dictum
» opus nullum bonum finem ſortiri debebat,
» pro eo quod nemine ſuper hoc habente po-
» teſtatem, concedente, ſed ſolâ laïci præſump-
» tione (quod nullo jure permittitur) fuiſſet in-
» choatum; monebatque idem Abbas dictum
» Militem ut ab opere ſic incepto, quantociùs
» deſiſteret: nec opinioni, juri atque rationi
» penitùs contrariæ, ampliùs adhæreret, ne
» quantò plus in vanum laboraret, minùs poſt-
» modùm profeciſſe videretur.
» Hiis auditis, Miles nolens diù cum Abba-
» te prædicto contendere, viam verſùs Capitu-
» lum generale, quod tunc inſtabat, contra dic-
» tum Abbatem eſt aggreſſus. Cùmque Capi-
» tulo generali Miles ſe præſentaſſet, totum pro-
» ceſſum ſuum per Ordinem Fratribus Capitu-
» li, Abbate Parcenſi præſente, expoſuit, ſup-
» plicans eiſdem Fratribus totis conatibus hu-
» militer & devotè, quod in præmiſſis omnibus
» divinæ pietatis intuitu ſibi cooperari dignare-
» rur, nec ſuum propoſitum impediri pateren-
» tur, ſed ſibi gratiam ſuam & favorem de admit-
» tendo dictas filias ſuas ad Ordinem Præmonſ-
» tratenſem miſericorditer largirentur. Hæc &
» alia dicto Milite coram Capitulo generali pro-
» ſequente, ipſi Fratres conſtantiam ipſius & af-
» fectum quem ad Ordinem eorum habebat ad-
» mirantes, jam quod petebat adimpleſſent, ſi eis
» hoc facere, ſalvâ Ordinis honeſtate, licuiſſet.
» Decebat enim ut, quia equidem precibus im-
» portunis de admittendo filias ſuas ad Ordinem
» dictus Miles hortaretur, in converſatione &
» perſeverantia ſaltem per aliquod tempus, dictæ

* Corbeeck Overloo.

Digitized by Google

» puellæ probarentur. Sed ut in aliquo eidem
» ſatisfacere viderentur, admodum duxerunt
» eundem ut in ſuo propoſito ſtabilis perma-
» neret, nec ab ipſo aliquo adverſitatis obſta-
» culo reſiliret, quia quod petebat, non nega-
» bant, ſed ex cauſa ad tempus differebant.
» Conceſſerunt autem eidem quod aliqui Sa-
» cerdotes de Ordine, Filiabus ſuis divina Offi-
» cia celebrarent, donec de ipſis aliter ducerent
» ordinandum. Abbas etiam Parcenſis ſupra-
» dictus ſtatim ab impetitione Militis ſuperſedit.

» Tunc miſſi fuerunt ad eas Balduinus Ca-
» nonicus Tongerloënſis, & quidam alius, qui
» confeſſiones earum audirent, & alia Eccleſiaſ-
» tica Sacramenta eis miniſtrarent. Reverſoque
» dicto Milite à Capitulo generali, univerſa
» quæ ſibi acciderant & reſponſiones Fratrum
» Capituli filiabus ſuis enarravit. His auditis
» puellæ orationi, lectioni, atque omnimodæ
» religioni ardentiùs ac devotiùs ſolitò inſiſte-
» bant. Creſcebant autem famâ & religione
» apud Deum & homines, & ſatis in utroque
» ſtatu profecerunt, anno uno in eodem ſtatu
» permanentes. Eodem etiam tempore impe-
» travit dictus Miles aſſenſum Diœceſani ſuper
» conſtructione cœnobii antedicti.

» Anno igitur revoluto, dictus Miles de ne-
» gotio ſupradicto conſummando nimiùm
» exiſtens ſollicitus, viam versùs Capitulum
» generale iterùm eſt aggreſſus, petens ſicut
» priùs, ut filiæ ſuæ admitterentur ad Ordinem.

» Tandem Fratres videntes dicti Militis conſ-
» tantiam, & famam & profectum puellarum
» prædictarum audientes, quod petebatur con-
» ceſſerunt. Ad id autem exequendum, de *Flo-*
» *reffia*, de *Tungrelo*, & de *Evrebodio* Dei gratiâ
» Abbates tranſmittuntur. Venientes igitur ad
» locum de *Pellenberge* ſuperiùs nominatum
» Abbates ſupradicti, officinaſque ac alia neceſſa-
» ria ſatis ſufficientia, ſufficienteſque facultates
» ad eas ſuſtentandas, dictas puellas in conſor-
» tium & protectionem Ordinis, autoritate Ca-
» pituli prædicti, ſub Eccleſia Parcenſi, ſuſcepe-
» runt, poteſtatem & autoritatem eligendi Paſto-
» rem, & omnia jura quæ aliis monaſteriis puella-
» rum ſunt conceſſa, eiſdem concedendo. Ha-
» benteſque ſtatim tractatum de Paſtoris electio-
» ne celebranda, Abbate de Parco, tanquam Pat-
» re Abbate earum præſidente; Balduinum Ca-
» nonicum Tungreloënſem, qui Capellanus
» priùs exiſtebat, omnibus obſervatis quæ circa
» hæc requiruntur communiter, elegerunt. Ap-
» probata autem ipſâ electione, & ipſo Balduino,
» prout moris eſt, à Patre Abbate confirmato,
» dictæ puellæ eidem obedientiam præſtiterunt,
» habentes eum deinceps pro Paſtore, reveren-
» tiam & honorem debitum eidem exhibendo.
» Hiis igitur feliciter peractis, Abbates ſupra-
» dicti ad propria remearunt, dicto Milite ſuper
» omnibus quæ acciderant, immenſas Chriſto
» gratias referente. Poſteà dictus Miles relictis
» pro Dei amore omnibus quæ habebat, & ter-
» râ & cognatione ſuâ ſanctiſſimi Patriarchæ
» Abrahæ ſecutus exemplum, ſeceſſit inde,
» vivens ulteriùs de bonis quæ ſibi tradita
» fuerant, cum uxore. Vixit prætereà idem
» Miles, poſtquam hæc omnia fuerunt con-
» ſummata, triginta annis vel circiter, poſteà
» feliciter vitam finivit in Domino. Sepelierunt
» autem eum dictæ filiæ ſuæ honorabiliter apud
» ſe, orando, pſallendo, atque pro eo preces
» Jeſu Ch. fundendo, non modicè ſe afficientes.

» Igitur Balduinus ſupradictus dictis puellis
» honeſtiſſimè præfuit tribus annis, & dimidio,
» poſteà feliciter migravit à ſeculo.

» Tunc elegerunt Ægidium Canonicum
» Ninivenſem in ſuum Paſtorem & Præpoſi-
» tum, virum providum & honeſtum, qui ho-
» norabiliter præfuit eiſdem quinque annis & di-
» midio, & per eum bona & poſſeſſiones cœ-
» perunt ampliari. Impetravit autem eo tem-
» pore idem Ægidius apud Ducem Brabantiæ
» manſum terræ & molendinum juxta vivarium
» in loco qui *Gempe* vocatur, in eleemoſynam
» eis tradi. Videnſque dictus Ægidius quod lo-
» cus *Gempe* aptior eſſet loco de *Pellemberge*
» ipſis puellis ad manendum in eodem loco
» cœpit clauſtrum ædificare, intendens puellas
» ſupradictas de *Pellenberge* ad *Gempe* addu-
» cere. Cùmque aliqua ædificia in eodem loco
» fuiſſent conſtructa, altare ibidem conſtruxit,
» quod per manus Jacobi de *Viteri* * tunc Suf-
» fraganei Leodienſis epiſcopi, in honore Vir-
» ginis Mariæ cum cœmeterio fecit conſecrari
» anno Domini milleſimo ducenteſimo vige-
» ſimo nono, Dominicâ *Lætare Jeruſalem*. Hiis
» expletis, tranſtulit dictas puellas idem Ægi-
» dius à loco de *Pellenberge* ad locum de *Gem-*
» *pe* memoratum, in Octavis B. Martini, an-
» num Incarnationis prædictum ſequentibus,
» de ſancto Martino Laudunenſi, de Parco, ac
» aliis Abbatibus qui ad hoc faciendum con-
» venerant, præſentibus. Quo facto manſerunt
» ibidem dictæ puellæ magis ac magis in reli-
» gione & honeſtate de die in diem proficien-
» tes. Tunc Milites ac alii viri religioſi Deum
» timentes, confines, famam & profectum di-
» ctarum puellarum audientes, filias ſuas vir-
» gines cum bonis & redditibus, dictis puellis
» Domino famulaturas adjungebant. Manſit
» prætereà dictus Ægidius apud eas, poſtquam
» ſic fuerunt tranſlatæ, anno uno, quo tran-
» ſacto propter ſuæ probitatis merita ad Eccle-
» ſiam Helicinenſem * extitit poſtulatus.

» Ipſe autem ſuo Paſtore deſtitutæ de ele-
» ctione alteriùs tractatum habentes, Salomo-
» nem Canonicum Bonæ-ſpei ſibi præfecerunt,
» qui honorabiliter eiſdem præfuit anno uno,
» & poſteà quievit in Domino.

» Eodem anno fundata fuit Eccleſia *Vallis*
» *Liliorum* ſub Eccleſia de *Gempe*, & miſſæ
» fuerunt Sorores Eccleſiæ de *Gempe* ad *Vallem*
» *Liliorum* inchoandam. Salomone autem Præ-
» poſito prædicto viam univerſæ carnis ingreſ-

* Aliàs de Vitriaco.

*Aliàs Heyliſſem.

Digitized by Google

» ſo, Arnoldum Canonicum Grimbergenſem elegerunt, qui eis præfuit undecim annis, & poſteà ad ſuam Eccleſiam eſt regreſſus.

» Poſt hunc elegerunt Ægidium ſupradictum, ſecundò, qui Eccleſiæ Helicinenſi præfuerat interim, & reſignaverat, ſpontaneâ voluntate non longè ante. Qui cùm ad eas rediiſſet, ſollicitè earum curam gerebat. Inſiſtebat autem plurimùm circà ampliationem ædificiorum, & poſſeſſionum augmentationem, necnon & obſervantias regulares, & Ordinis inſtituta totis conatibus obſervari faciebat. Cœperat eo tempore ædificare quandam domum idem Ægidius in loco ſupradicto, cùmque fuiſſet inchoata, cogitavit (ut erat circumſpectus) quod nec locus ille aptus erat ipſis puellis ad manendum, pro eo quod paluſtris erat, nec aquis competentibus affluebat: habitoque cum Sororibus prædictis ſuper ſecunda tranſlatione tractatu, in hoc earum reſedit conſilium quod in alium locum parùm à loco de *Gempe* remotum, transferrentur, timentes tamen qualem finem hujuſmodi ſortiretur; ſed Ægidius fiduciam habens in Domino, opus dictum eſt viriliter aggreſſus. Videns Abbas Parcenſis ac Præpoſitus ejuſdem Eccleſiæ quæ fiebant, inſultabant dicto Ægidio dicentes, dictum opus nullum bonum finem ſortiri debere. Vehementer autem opponebat ſe dicto operi Henricus Præpoſitus Parcenſis, aſſerens dictum opus non poſſe perfici. Sed Ægidius, his omnibus obauditis, firmior in ſuo propoſito inſiſtebat. Videns autem hujuſmodi altercationes Eliſabeth Soror dictæ domûs, illa videlicet quæ *Herkenrode* fuerat abducta, quæ quidem ab infantia ſanctæ converſationis extiterat, dixit; Ægidius opus inchoabit, & alius conſummabit. Multaque de ipſa tranſlatione vaticinabatur ipſa Eliſabeth, & viſiones videbat, quæ huic ſcripto propter prolixitatem, & ne incredibiles viderentur, non duximus inſerendas. Cœpitque ædificare idem Ægidius in loco à loco de *Gempe* parùm remoto, in loco pulchro & amœno, & ad manendum ipſis puellis plus aliis locis apto. Cùmque dictum opus fuiſſet inchoatum, ipſe Ægidius non valens prædictum laborem ampliùs ſufficere, ut pote ſenex & decrepitus, dictam Præpoſituram reſignavit, remeans ad Eccleſiam Ninivenſem. Præfuerat autem ipſis puellis dictus Ægidius illâ ſecundâ vice ſeptem annis. Vixit autem ipſe Ægidius poſtquam Præpoſituram de *Gempe* reſignavit, multis diebus, & tandem ſanctè & religioſè vitam finivit in Domino.

» Poſteà dictæ Sorores ſuo Paſtore deſtitutæ, habentes tractatum de electione alterius, Henricum, dictum *Baculum*, Præpoſitũ Parcenſem ſuprà nominatum, in ſuum Præpoſitum elegerunt. Qui ſtatim ut fuit confirmatus, circa perfectionem operis ab Ægidio inchoati ſedulus inſiſtebat: perfectiſque his quæ ſibi neceſſaria videbantur, tranſtulit eas idem Henricus de loco de *Gempe* ad locum memoratum, quem *Inſulam Ducis* appellavit, anno videlicet Domini milleſimo ducenteſimo quinquageſimo ſecundo, in die B. Nicolai, præſente Abbate Parcenſi, & quibuſdam aliis.

» Hiis omnibus conſummatis manſerunt dictæ puellæ apud *Inſulam Ducis* uſque in præſentem diem, univerſam regionem illam odore famæ, earum atque virtutum reſpergentes. Tantæ autem non immeritò erant opinionis & famæ, quòd morum honeſtate atque omnimodâ religioſitate multa puellarum monaſteria dicebantur excellere.

» Cùmque cimœterium per manus cujuſdam Epiſcopi eodem loco fuiſſet conſecratum, Sorores dicti loci convenientes in unum, de corporibus Sororum ſuarum in *Gempe* ſepultarum ad *Inſulam Ducis* tranſportandis ac ibidem tumulandis, pro eo quòd ibidem divina non celebrarentur Officia, habuere tractatum. Super quo cùm ſuum devotè requirerent Præpoſitum ut in hiis ſibi cooperari dignaretur, atque eis ſuum præberet aſſenſum, ipſe Præpoſitus earum precibus penitùs obauditis, ipſe efficere non ſolùm non curavit, verùm etiam ipſas puellas quod hanc ſtultitiam cogitaſſent graviter reprehendit. Ipſæ tamen puellæ Præpoſitum monere non ceſſabant, ut in præmiſſis eis acquieſceret. Quas monitiones cum riſu & cachinno, quaſi frivolum eſſet quod petebant, aure ſurdâ percipiepat. Quâdam igitur nocte, cùm in lecto ſuo decumberet idem Præpoſitus, ſubitò eum horror & timor invaſerunt, adeò ut omnes ſui corporis ſenſus ab eo diſcederent. Videbatur enim ei quòd Sorores in *Gempe* tumulatæ ei apparerent, ipſi improperantes, quare Sororibus ſuis in hoc quod de ſe ordinaverant, non acquieviſſet. Tunc expergefactus & ſurgens diluculo Præpoſitus, qualiter ſibi accidiſſet, Sororibus domûs enarravit, concedens eis, ut quod facere diſpoſuerant, quantociùs adimplerent. Ipſe autem ad prædictum locum cum Sororibus properans omnia corpora Sororum ibidem ſepultarum fecit exhumari, atque ad *Inſulam Ducis* cum orationibus & canticis ſpiritualibus à dictis Sororibus fecit portari, atque ibidem tumulari. Poſteà præfuit eiſdem puellis idem Henricus duobus annis, & nimio labore fatigatus, vix obtento quod ejus ceſſio reciperetur, reſignavit, & ad Eccleſiam propriam eſt reverſus.

» Poſt iſtum elegerunt Arnoldum Antuerpienſem, qui eis præfuit quatuor annis, & ſimiliter reſignavit.

» His effectis, elegerunt prædictæ puellæ, Abbate de Parco præſidente, Villelmum Canonicum Parcenſem, dictum de *Hontſeim*, virum providum & diſcretum, in ſuum Pa-

Digitized by Google

» ſtorem & Præpoſitum. Ipſeque onere regi- » minis dicti monaſterii in ſe ſuſcepto, ſtatim » cœpit circà profectum & utilitatem dicti » monaſterii totis viribus inſiſtere. Profecitque » ipſum monaſterium tempore ipſius Willelmi » in redditibus acquirendis, ædificiis conſtruen- » dis, ac etiam Religione atque honeſtate con- » ſervandâ magis quàm temporibus omnium » Præpoſitorum ſuprafcriptorum profeciſſet.

» Conſtructa fuit etiam Eccleſia ſatis pulchra » tempore ejuſdem Villelmi eodem loco per » procurationem & adjutorium Helvigis filiæ » Reineri Fundatoris ſupradicti, tunc Prioriſſæ » ejus monaſterii exiſtentis, ipſa adhuc & tri- » bus ſororibus ſuis eodem tempore viventi- » bus, reliquis quatuor earum ſororibus viam » univerſæ carnis in confeſſione Domini non » longè ante ingreſſis. Fuit autem ipſa Eccleſia » conſecrata per manus Reverendi Patris Ar- » noldi quondam Semigalliæ Epiſcopi, tunc » Leodienſis epiſcopi in ſpiritualibus Proviſo- » ris, in honore beatiſſimæ Virginis Mariæ, » ſanctorumque Joannis Baptiſtæ, & Joannis » Evangeliſtæ, anno Domini milleſimo ducen- » teſimo ſexageſimo, in Octavis Reſurrectionis » Dominicæ.

Hæ ſunt parthenonis Gempenſis origines, hæ fortunæ varietas, hæc ultima ejus ſedes, quam tamen anno 1577. immutare ob temporum iniquitatem debuerunt, & Lovanium ſe recipere, ubi de diſciplina nihil, nihil de anteſignanarum pietate remiſerunt, donec pacatis tumultibus Inſulam Ducis, priſtinam habitationem ſuam, duabus Lovanio diſtantem horis, amœno ſuo ſitu gratam, ædificiis non ſplendentem, ſed diſciplinæ obſervantiâ conſpicuam, repetierunt, ibique ſub Præpoſitorum dein Priorum regimine ad noſtram vivere conſueſcunt ætatem. Ejuſmodi Rectorum ſucceſſivam ſeriem non pigebit hic attexere

I.

Balduinus Canonicus Tongerloenſis anno 1219.

II.

Ægidius Canonicus Ninovienſis qui tranſtulit moniales ex *Pellambergh* in *Gempe* anno 1223. factus poſteà Abbas Heyleſſemienſis.

III.

Salomon Canonicus Bonæ-ſpei an. 1230.

IV.

Arnoldus Canonicus Grimbergenſis reſignavit anno 1243.

V.

Ægidius adminiſtrationem iterùm reſumit dimiſsâ Abbatiâ Heyleſſemenſi. Reſignavit anno 1250.

VI.

Henricus *Baculus* Canonicus Parcenſis anno 1252. tranſtulit moniales ex *Gempe* in Inſulam Ducis, ceſſit anno 1253.

VII.

Arnoldus Canonicus ſancti Michaelis Antuerpiæ, reſignavit, anno 1257.

VIII.

Willelmus *de Hontsem*, Canonicus Parcenſis extruxit Eccleſiam Monialibus & anno. 1268. abdicavit.

IX.

Joannes *de Lovanio*, Canonicus Parcenſis reſignavit anno 1275.

X.

Everardus *de Vinchenbosck* Canonicus Parcenſis, ceſſit anno 1291.

XI.

Renerus Canonicus Parcenſis.

XII.

Gerardus *de Hontsem* Canonicus Parcenſis, poſteà factus Abbas Jettenſis.

XIII.

Willelmus *de Herent*, poſtmodùm electus Abbas Parcenſis.

XIV.

Joannes Lapicida *de Vinchenbosch*, qui deinde evaſit Abbas Parcenſis.

XV.

Joannes *de Mechlinia* Canonicus Parcenſis anno 1366.

XVI.

Henricus *de Overloo*, dictus *Witteman* anno 1395.

XVII.

Bartholomæus *Crom* Canonicus Parcenſis anno 1415.

XVIII.

Joannes, *de Goodtsenhoven* Canonicus Parcenſis anno 1419.

XIX.

Joannes *Wets* aliàs de *Dorne* Canonicus Parcenſis, anno 1429.

XX.

Simon *Vranæ* Canonicus Parcenſis, anno 1435.

Digitized by Google

XXI.

JOANNES *T'SOERS* Canonicus Parcenſis, anno 1439.

XXII.

WALTERUS *DE HOEGAERDEN*, Canonicus Parcenſis anno 1441.

XXIII.

HENRICUS *JACOMYNS* Canonicus Parcenſis, anno 1458.

XXIV.

FRANCO *VANDEN HOFFSTADT* Canonicus Parcenſis, anno 1460.

XXV.

HENRICUS *RAETSHOEVE* Canonicus Parcenſes, anno 1474.

XXVI.

VALTERUS *DE EESWINKEL* Canonicus Parcenſis 1478. & in eo defecit Præpoſituræ titulus, ſequentes Prioris nomen obtinuerunt, omneſque ex Parcenſi Abbatia delecti.

XXVII.

THYELMANNUS *DEYN*, anno 1498.

XXVIII.

JOANNES *T'SANGERS DE HAPAERT*, 1530.

XXIX.

PETRUS *DE PALUDE*, aliàs *de Lyra*, 1533.

XXX.

GERARDUS *VAN EERTRYCK*, 1542.

XXXI.

JOANNES *BOELS* anno 1557. poſtea Abbas Diligemenſis.

XXXII.

JOANNES *VANDEN BERGEN*, 1557.

XXXIII.

CORNELIUS *VAN OPHEM*, 1568.

XXXIV.

JUDOCUS *WELLENS*, 1571.

XXXV.

ANDREAS *KIMPS*, 1578.

XXXVI.

LUDOVICUS *KETTELBUETERS*, 1578.

XXXVII.

GUILLELMUS *HEYMS*, 1582.

XXXVIII.

MICHAEL *LUYTENS*, 1585.

XXXIX.

JOANNES *BOSCHMANS*, S. T. Licentiatus 1599.

XL.

GERARDU S*VAN VLIERDEN*, 1643.

XLI.

NORBERTUS *MORREN*, S. T. Licentiatus, 1653.

XLII.

PHILIPPUS *VAN FUYCOM* ex *Leefdael*, 1667. poſtea electus Abbas Parcenſis.

XLIII.

AMBROSIUS *FILENS* ex *QU'ERPS*, S. T. Baccalaureus, 1682.

XLIV.

PAULUS *DE BRUYN*, 1690. dein electus coadjutor Parci Abbatiam adipiſcitur, anno 1702.

XLV.

LEONARDUS *VANDEN PUTTE*, hodiedum parthenoni præeſt.

INSULA LAZARI.

Inſula Lazari. Fil. Aiske. Diœceſis Quinque-Eccleſienſis. Circaria Hungariæ.

DRavum inter & amnem qui vulgò Torrens Keoritzius, *Keoritz* dicitur. In formam Inſulæ extenditur angulus terræ, Comitatûs Beranii pars non ignobilis, in Quinque Eccleſienſi Epiſcopatu conſtituta, nomen habens antiquitus Inſulæ Lazari, à qua monaſterium Ordinis noſtri etymon obtinuit. Anno 1543. expugnatâ à Turcis arce, & civitate Quinque Eccleſienſi, diruta fuit inſimul Præpoſitura, nondum è ruinis poſt recuperatam anno 1686. Quinque Eccleſiam, excitata.

INSULA LEPORUM.

Inſula Leporum. Fil. Zabrdovici. Diœceſis Veſprimienſis Circaria Hungariæ.

PAnnoniæ inferioris Præpoſitura, ad Laci Balatonis orientalem plagam & in ea parte ſita erat, quæ peninſulam efficit, Leporarium dictam, unde & monaſterium à loci denominatione appellationem ſuam ſortitum aiunt. milliaribus quinque diſtabat Veſprinio, ſuis tantum

Digitized by Google

tantûm ſpectabile veſtigiis. Emendandus hîc Pagius qui contra omnium Catalogorum fidem, ſubjicit Strigonienſi Archidiœceſi, Inſulam Leporum.

INSULA S. MARIÆ.

Inſula S. Mariæ. Fil. Præmonſtrati. Diœceſis Monaſterienſis. Circaria Friſiæ.

LAyruëlius hanc Abbatiam ad 3. MSS. fidem ſuo annexuit Catalogo, quam vix diſtinctam credo ab illa, quam in Trajectenſi Diœceſi conditam retulimus. Niſi forte *Zimuinenſem*; quæ ex vicinia Inſulæ B. Mariæ, paſſim Inſula dicebatur, intelligas. Sed non Abbatia fuit unquam, nec in Monaſterienſi epiſcopatu conſtituta; ſolo Præpoſituræ titulo gaudens, matrici adhærens penè Eccleſiæ, communi epiſcopio, eoque Trajectenſi, accludebatur, illicque Virgines ſub ferula Præpoſiti vixerunt ad tempora & vaſtationem Geuſiorum. Aliam rurſus cognominem non in Friſia locavit Abbatiam, ſed in Brabantia Layruëlius, quam fruſtra apud Brabantos requiras.

INSULA SCHUT.

Inſula Schut Fil. Zabrdovici. Diœceſis Strigon. Circaria Hungariæ.

IN decurrentis Danubii Inſula, quam Germani *Schit*, Latini Schutiam dicunt, & in Diœceſi Strigonienſi, eminebat Præpoſitura Ordinis noſtri, à ſuo ſitu nomen derivans. Thurienſi Præpoſito tanquam Patri ſuberat à nativitate ſua, ad Zabrodovicum tranſlata in vim Capituli generalis anni 1294. ſub ejus Paternitate perſeveravit, uſque ad extremos agones, quos egit ſub barbarie Turcica.

S. JOACHIMUS MATRITENSIS.

S. Joachim Matritenſis.

NOn longè ab Abbatia S. Norberti Matritenſis, erat ſacellum S. Joachimo ſacrum, cum adjacente domo, in qua divino cultui mancipati ſeculares Clerici Hiberniæ, habitare conſueverant. Tenuitas proventuum ad furtivam deſertionem 24. Decembris 1634. adegit Clericos, miſeræ ſortis impatientes, omnem Eccleſiæ & domûs aſportarunt ſuppellectilem. Fugam Clericorum ut primò intellexit Joannes de *Chaves* Militarium Equeſtrium Ordinum Senatûs Præſes, nunc hæreditario jure Dux de *Peneranda*, & Comes de *Miranda*, ſacelli patronus, de reſtituendo cultu, & de providendo ſacerdote, qui ad Fundatorum intentionem ſacris operaretur, iniit conſilium cum Patre Antonio de *la Torre*, Canonico S. Norberti, quo tam ille, quàm uxor ejus Maria Paulina *Pacheco*, Confeſſario & conſcientiarum moderatore utebantur. Utriuſque conjugis nec ſera, nec anceps deliberatio fuit; ambo vacans beneficium Patri de *la Torre* obtulerunt: centum aureos pro honorario Miſſarum ſtipendio ſolvendos annuatim, ſpondent, rogantque enixiùs, ut qualicumque hoc beneficio patiatur inveſtiri, quo & Dei honorem promovebit, & mutabilitatis prævertet eventus, quos vel maximè timebant ambo, ſalutaria dudum experti monita moderatoris doctiſſimi.

Rem Congregationis Præſidi, ſicut Religioſum decebat, examinandam, definiendamque proponit P. de *la Torre*; precibus urget Collator, & evincit. Inſtitutus igitur à Capitulo Provinciali Rector domunculæ P. de *la Torre*, ſocium ſibi accivit P. Franciſcum *Fernandès* ſupremi Inquiſitionis Senatûs Qualificatorem, quo Indiam petente, P. Marcum de *Herbias*, Inquiſitionis Cenſorem, obtinuit. Manum uterque miſit ad fortia; nudata priùs altaria pretioſis decoravit jocalibus; domum vetuſtate caducam innovavit; certatimque beneficus Patronus Joannes de *Chaves*, nobiliſſimi Senatores, mulieres devotæ, laudabiles conatus virorum Reipublicæ utilium, largitionibus ſecundarunt adeò amplis, ut proventus annui ad mille quingentos aureos pervenerint.

Inſperato hoc, fauſtoque ſucceſſu exhilaratus Patronus plurimùm, nihil in votis habuit intimiùs, quam ut bonis cumulato Collegio, honoris Abbatialis prærogativas & nomen ſuperimponeret. Capitulum ergo Provinciale anno 1639. litteris & libello ſupplici in hunc finem convenit Illuſtris D. de *Chaves*: orantem libenter exaudivit P. Antonius de *la Torre*, unanimi Capitulantium voto Reformator generalis hoc anno proclamatus: faverunt congregati Patres, & ſolemni decreto Collegium S. Joachimi in Abbatiam ſublevatum eſt. Primus ibi deſignatus à Capitulo Abbas P. Ambroſius Baptiſta de *Abreu*, virtute & generis claritate conſpicuus, & S. Inquiſitionis ex munere Cenſor; dormitorium cellis diſtinctum conſtruxit, ſacriſtiam pretioſâ locupletavit ſuppellectile, & viginti Canonicos Officiis & animarum ſaluti addictos, aggregavit.

P. Joannes *de Salzes de Quevedo* nec zelo inferior, nec minor induſtriâ, regiminis ſui Abbatialis triennium illuſtravit miræ artis operi-

Digitized by Google

bus, præſertim ſacello inſigni, in quo effigiem B. Virginis *de Afflictis* populariter nuncupatæ, & miraculorum frequentiâ famoſæ, repoſuit, publicæ ſupplicationis & numeroſi populorum concurſûs prævio apparatu. Magnâ quippe in eam imaginem devotione feruntur non vulgus modo, ſed & ipſi Proceres, ſolatia in mœſtis rebus experti ſæpiſſimè, ad ejus confugientes azilum. Unde & poſt mortem ex eodem fiduciæ & pietatis ſenſu, in ſacelli atrio humationis locum poſtulant ſibi dari, & datus eſt Franciſco de *Moura Conte Real*, Marchioni de *Caſtel Rodriguo*, Comiti de *Lumiares*, Militiæ Regalis Chriſti Equiti, Duci de *Nochera*, Flandriæ Senatûs Præfecto ſupremo: Item Beatrici de *Moura*, ejuſdem Franciſci, & Beatricis *Pio* de Sabaudia, filiæ. Item Emanueli Joanni de *Zuniga*, filio Marchionis *de la Baneza*. Item Melchiori de *Avellaneda*, Marchioni de *Valdecanas*, Regni Valentiæ Proregi, Hiſpanicarum copiarum generali Præfecto; denique, ut cætera omittam, Domnæ Aloyſiæ *Enriques*, filiæ Architalaſſi Caſtellæ.

S. JOANNES AMBIANENSIS.

S. Joannis Ambianenſis Fil. Domini Martini. Diœceſis Ambianenſis Circariæ Pontivi.

IN ſuburbio civitatis Ambianenſis, ſtabat Eccleſia S. Firmino ſacra ſub annum 1115. Mathilde uxore Guidonis de *Fleſcicourt*, autore. Hanc pro remedio animæ fratris ſui Alelmi erexerat, dotaveratque proventibus, ut myſtæ ſacri divinis illic operantes, promptum dilecto fratri ſolamen aſciſcerent. Perierat ille miſerabiliter anno 1114. dum bellum ferveret inter Ambiani *Communiam* & Ingerannum de *Bova* civitatis Comitem. A parte civium ſtabant Ludovicus Rex * Godefridus Epiſcopus, & Euſtachius Comes. Aſtipulabantur Ingeranno Thomas de *Marſa*, Adamus Cuſtos Turris & Alelmus filius ejus. Strenuè hinc inde certatum eſt, & ancipiti marte, donec Rex Ludovicus in Communiæ ſubſidium advolans, Caſtrum obſidione cinctum, fame ad deditionem poſt biennium compuliſſet & deditum æquaſſet ſolo.

* VI. Cognomento Craſſus.

Quales ab initio dotationis ſuæ habuerit hoſpites Eccleſia S. Firmini, ignoratur; paucos habuiſſe ex poſteriori Præmonſtratenſium ſubrogatione, palam eſt. Cùm enim ad hujus Eccleſiæ adminiſtrationem ſuſcipiendam ab Ingelranno epiſcopo Ambianenſi, ſucceſſore Godefridi, vocatus eſſet Milo S. Judoci Abbas, anno 1126. exiguos adeò & alendis Fratribus impares invenit reditus, ut non niſi paucos, ſub Prioris regimine ſubmiſerit Canonicos. Horum miſeratus inopiam Radulphus cognomento » *Qui non ridet*, civis Ambianenſis, ſeſe in ma» nu Milonis, & ſua omnia tradidit, necnon » & totam hæreditatem ſuam, quam uxori ſuæ » in dotem dederat, poſt illius obitum perpe» tuo jure conceſſit. « Ita poſteris teſtatum reliquit Milo in Charta quam archiepiſcopo Remenſi & Ambianenſi epiſcopo inſcripſit, factus ille Tarvanenſis epiſcopus. Non multò poſt Wido Comes Ambianenſis & Dominus *Fleſſicurtis*, aſtipulantibus Mathilde uxore & Hugone patruo ejus, primitivæ dotis fundos auxit, conceſſione altarium de *Marchel*, Sancti Germani, & de *Vadencourt*, decimarum quoque & agrorum, quos per manum Theuderici Epiſcopi, & ad remedium animæ Alelmi contradidit anno 1146. Ante incrementi hujus dotalis acceſſionem, in Abbatiam adoleverat tenuis S. Firmini Prioratus, imò ſub Abbatis nomine, Euſtachium ab anno 1127. præfuiſſe refert Ambianenſis Annaliſta Mauritius *du Pré*, nullo tamen diplomatico argumento nixus, nullas enim exerit, & nullas ego vidi Euſtachio æquales Chartas, licet curioſiùs ſcrinium Ambianenſe fuerim ſcrutatus. Ergo de Abbatialibus inſulis Euſtachii nonnihil ambigentes, illum inter dubios Abbates ſequeſtramus, indubitatum ſubſtituentes Fulconem à *Monte-Deſiderii* * qui anno ad minùs 1129. Prioris titulum in Abbatis dignitatem ſubvexit.

* Mont-didier.

I.

Idem Fulco pacatioris vitæ amans, & anguſtiam loci non ferens, ut potè affluentium Novitiorum turmæ continendæ minùs capacem, de deſerenda habitatione & ſecretiore petendo ſeceſſu, varia ſecum & cum aliis agitabat conſilia. Volventi & cogitanti favit improvida, ſed Dei benignitate diſpenſata, occaſio. Girardus vir potens ac nobilis, *Pinchonii* * Vicedominus, divino, ut creditur, actus impulſu, Fulconem adit, ipſique in eleemoſynam pro anima ſua & patris ſui Wermundi, terras quaſdam Seylæ * fluvioni adjacentes ſpontè tranſcribit. Locus ille ab hominum frequentia ſepoſitus, præter fluentis amnis alluvionem utilis, ex aëris ſaluberrimi temperie, & proſpectûs gratioſiſſimi amœnitate feſtivus, arriſit Fulconi, ipſumque ædificando monaſterio judicavit aptiſſimum; nec mora, ſedulam promovendo operi applicuit manum, & in Eccleſiam ſub S. Joannis Baptiſtæ patrocinio conſecratam, Fratres tranſtulit anno 1136. ſequenti autem, migrationem iſtam laudavit Innocentius II. ad Milonis inſtantiam.

* Pequigny.

* Seyle.

De immutatione tutelaris patroni, diſquiſitionem criticam inſtituit Mauritius *du Pré*, eorumque confutat opinionem, qui ob depoſitum illic Præcurſoris caput, nomen ejus fuiſſe ſortitum putaverunt & ad Inſignium teſſeram, S. Joannis verticem in diſco aſſumptum fuiſſe obgarriunt. Falſitatis porrò argumenta hæc profert: primum quòd caput S. Joannis

Digitized by Google

nonniſi anno 1216. operâ Walonis de *Sartoun*. clerici Ambianenſis fuerit allatum, ſeptuaginta ſcilicet annis, poſtquam monaſterium S. Joannis dotatum eſt. Sigilla verò veterioris ævi nullatenùs referunt Præcurſoris caput, ſed Abbatem ſuperpelliceo veſtitum, pedum ſiniſtra geſtantem manu. Ab anno 1246. ſigillum Conventûs à parte rectâ, Chriſti baptiſmum exhibuit, & à ſiniſtra agnum. Quæ innovatio probabiliter accidit à poſſeſſione Reliquiarum S. Joannis, quas Walo decerptas ex capite Præcurſoris, tradidit Abbati, unde inter benefactores ipſe & familia de *Sartoun* in Obituario commendantur.

Tanta verò fuit novi aſceterii fama, ea incolarum virtus ut certatim plures abjectis propriis, ſoli Deo vivere cuperent. Crevit cum virtute Religioſorum multitudo, quam cùm Abbas intrà S. Joannis ambitum continere non poſſet, ad diverſas cellas turmatim ſubmittebat. Alteram in *Vadencourt*, aliam in *Guidonis valle*, tertiam in *Ollaincourt* & *Marchel* impoſuit. Nec tantùm viri militiæ Fulconis inſcribi voluerunt, ſed & mulieres, & virgines devotæ ultrò ſe in ejus diſciplinam tradiderunt; monaſterio cellulas adhærentes iis aſſignavit primùm, ſed cùm affluentium habitationi non ſufficerent, partem unam in Eccleſia de *Bertricourt*, alteram in *Valle-Guidonis* * collocavit, ſub magiſterio Beatricis Vicedominæ Ambiani, matris Gerardi, Pinchonii Toparchæ, Fundatoris beneficî. Intrà anguſtias florentis cœnobii non ſtetit boni nominis odor, Provincias pervaſit, prætervolavit maria, & ad optimatum preces, Fulco *Reſſonium* & *Thaleſten*, in Diœceſi S. Davidis, ſelectos de ſuo grege, Canonicos, trajicere debuit, qui ſurculos Religionis implantarent. Petrum Reſſonio, Hugonem de *Fodinon* Thaleſtenio, virum pietate & ſcientiâ præcipuum præfecit. Anno 1145. ſubſcripſit Chartæ Theoderici epiſcopi Ambianenſis, pro Eccleſiæ S. Martini Ambian. promotione in Abbatiam. Denique poſt confirmatum Pontificali & Epiſcopali autoritate monaſterium ſuum, poſt vitam bonis operibus probatam, ſanctè in Chriſto obdormivit 4. Idus Januarii 1157. Beatus Fulco, cujus memoriam dignam benedictione celebrat Necrologium his verbis: Commemoratio felicis & beatæ memoriæ Domini Fulconis de *Monte Deſiderii*, ſecundi hujus Eccleſiæ Abbatis, qui Conventum ab Eccleſia S. Firmini in Valle ad Seylæ fluenta tranſtulit, Religionem mirificè propagavit, virtutumque, ac imprimis humilitatis illuſtris exemplis, cùm annis 26. laudatiſſimè præfuiſſet, ex hoc mundo, hâc die migravit anno MCLVII.

* Vauguyon

Tom. XII. Spicileg. Acheriani p. 163.

II.

EUSTACHIUS, Fulconis obitu viduatam S. Joannis Eccleſiam excepit. Illum Ordine tertium Abbatem & nomine ſecundum appellant faſti Ambianenſes. Quæ à prædeceſſore laudabiliter inſtituta fuerant ſtrenuè tutatus eſt. Rem domeſticam exilem valdè auxit piorum eleemoſynis, prædiorum ampliavit acquiſitionibus, Turonenſi Concilio cui Alexander III. præerat, interfuit anno 1163. & inde Pontificiam reportavit pro Eccleſia ſua confirmationem. Anno 1170. ſuſcitatam ab Hugone Abbate Furnenſi, litem & curtem de Septemvilla à Guillelmo prædeceſſore ſuo alienatam anno 1160. reclamante ad ſummum Pontificem, ipſiuſmet Pontificis judicio terminavit, quo curtis adjudicata eſt Euſtachio; & Abbati Furnarum, ſuper illata querela æternum indictum eſt ſilentium. Decretum Alexandri III. viginti tres Abbates ſuis firmavere ſubſcriptionibus. Anno 1174. morienti Gerardo Vicedomino Pinchonii, adſtitit, & mortuo parentavit chriſtiano ritu. Anno 1185. Philippus Francorum Rex, Ambiani exiſtens, ad ſupplicationem Euſtachii regiâ protectione & Diplomate regio, perſonas, reſque monaſterii communivit. Et ex hinc prodiiſſe gentilitium ſtemma Abbatiæ, ſcutum videlicet inſperſum liliis, freturis aureis interceptum, præſumitur. Anno 1180. mortalem hanc vitam exuit Abbas Euſtachius

III.

THOMAS, S. Joannis Canonicus, accepit ab Hugone de *Noientel*, aſſentiente Euphemiâ uxore ejus, curtem de *Alneto*, talique immunitate donatam, ut in ea jus azili, latrones & homicidæ triduo integro haberent, & inde ab Abbate educti, ad locum pacis poſſent demigrare. Anno 1196. Thomas denaſcitur, & ipſi ſucceſſit

IV.

ODO DE CRESCY venerabilis ſenex, virtutibus pollens, viris principibus charus, Willelmo Remorum Archipræſuli non ex fama tantùm, ſed & de convictu notiſſimus, magna ad Eccleſiæ S. Joannis decus privilegia ab ipſo impetravit, quæ Celeſtinus III. approbavit ſuo Diplomate. Joanni Atrebatum Epiſcopo amico ſuo, ſepulchrum in Eccleſia S. Joannis ex teſtamenti tabulis eligenti, parentavit mortuo. Ejus oſſa & ſepulchralis inſcriptio in Eccleſiam novam deportata ſunt.

Diſcat qui neſcit, quod Epiſcopus hîc requieſcit,
Moribus inſignis, crux pravis, forma benignis,
Nomine quem veteres certo dixere Johannes,
Anno milleno centeno terque triceno *
Sexto mundo ſublatus jacet hic tumulatus. * 1196.

Anno 1204. Odo ſenio confectus Abbatialem exuit dignitatem, ut totum divinis otium applicaret.

Digitized by Google

V.

Milo vix annum in Præfectura complevit.

VI.

Radulphus ab anno 1206. Abbatem agens. Anno 1208. electioni Joannis in Corbeienſem Abbatem interfuit cum Gervaſio Thenolii Abbate. Tranſlatus, vel potiùs mortuus dicendus eſt anno 1210. quo anno ad Innocentium III. ſcripſit Epiſtolam Gervaſius, quæ prima eſt, ubi Radulphum quondam Abbatem S. Joannis Ambianenſis, dicit.

Vide Tom. I. Sacræ Antiq. Monum. p. 2.

VII.

Nicolaus, intruſum parochiali Eccleſiæ S. Germani Ambianenſis Clericum ſecularem in præjudicium regularitatis, Apoſtolicæ ſedis judicio ab adminiſtratione amovit anno 1218. & 25. Octobris 1231. vitâ perfunctus eſt Nicolaus.

VIII.

Herbertus anno 1239. conceſſit Theobaldo de Ambianis, domino de *Canaples*, Canonicum S. Joannis, qui caſtrenſi Capellæ, *d'Outrebois* ſerviret: Inde exordium regularis Parochia ejus loci ſumpſit. Sub hoc Abbate menſarum ſeparatio, & diſtinctio ſigillorum videntur ſubinductæ, novo tunc & ad exitium domûs, portento. An. 1252. obiit Herbertus.

IX.

Joannes annis quatuor rexit, & ſuſceptam in ſe provinciam abdicavit, oneris pertæſus 1256.

X.

Alardus 1266.

XI.

Wicardus 20. Septembris 1268.

XII.

Jacobus, tertio Idus Julii 1274.

XIII

Petrus de *Varcheville* concreditam ſibi domum annis adminiſtravit tredecim; ceſſit 1284.

XIV.

Joannes *Dausaimne*, ex S. Judoci Canonico, in Abbatem aſſumptus, expleto biennii regimine, ad ſuos rediit.

XV.

Mathæus, Seriaci Canonicus, ſeptimo ſuæ adminiſtrationis anno, & Julii undecimâ die denaſcitur 1296.

XVI.

Joannes de *Vreton*, 28. Julii 1310.

XVII.

Joannes de *Marchel*, hujus ætate floruit Joannes de Querceto, S. Joannis Canonicus, librorum ſcriptor indefeſſus. In Pergameno Miſſale eleganter ſcriptum, & à Petro de *Raimbaucourt* pictum minio, anno 1323. aſſervatur in Bibliotheca, opus ſupra omne pretium. Septimo Novembris migravit ex hac vita Joannes Abbas 1349.

XVIII.

Joannes de *Rivo*, monaſterii ſui excidium vidit & luxit. Malevoli Deum præ oculis non habentes, ejuſque ultionem non verentes, » Eccleſiam cum monaſterio ejuſque porpriſio » in terram proſtraverunt, lapidem ſuper lapidem, à fundamentis uſque ad ſummum, » non reliquentes; » ut habet Charta Joannis Regis Galliæ, licentiam reædificandi monaſterii impertientis, anno 1361. Quantùm per furentis belli, Anglos inter & Gallos, funeſta tempora licuit, illatam ſuo monaſterio cladem cœpit inſtaurare Joannes Abbas, primos allaborantis conatus mors interclufit anno 1377.

XIX.

Firminus *Monetarius* primo ſuæ Præfecturæ anno, ad patres ſuos abiit.

XX.

Guillelmus de *Montonvillers*, 4. Novembris 1377. præſide Gerardo S. Judoci Abbate, aſſiſtentibus ei Abbatibus S. Andreæ in Nemore, S. Petri Selincurtis & B. Mariæ de Seriaco eligitur, vir prudens, honeſtis moribus, natalium ſplendore inſignis, ſcientiâ pollens, in reparatione cœnobii ſedulus, jurium illius vindex indefeſſus. 12. Auguſti 1411. in vivis eſſe deſiit.

XXI.

Petrus *Boulet*, Paſtor anteà S. Germani Ambianenſis, per electionem Abbas, à Joanne XXIII. ſummo Pontifice confirmationem petiturus, Romam proficiſcitur. Novo jure vetus privilegium abrogavit. Neque enim ad Papam recurſum neo-electi Abbates, ſed ad Patrem Abbatem habere ab Ordinis incunabulo conſueverunt Abbates Ordinis, ſi Præmonſtratenſem excipias, ad electionis confirmationem. 11. Julii obiit Abbas Petrus an. 1414.

XXII.

Firminus *Morel* 11. Julii 1418. moritur.

XXIII.

Joannes de *Torsy* 2. Septembris 1419.

XXIV.

Joannes de *Bainviller*, ob ſævientem Anglorum & Burgundionum adversùs Gallos

Digitized by Google

martem, relicto monaſterio, in urbem unà cum ſuo Conventu ſe recepit, decimâ Auguſti die 1432. nocte ſequenti animam efflavit Abbas.

XXV.

MATHÆUS COTTEREL præſide Joanne ſancti Judoci Abbate, eligitur 15. Auguſti 1432. clavo inſidens, & recuperandis bonis Eccleſiæ ſuæ, per illicitos contractus, aut per oppignorationes indebitas alienatis, intentus, Synodum Baſileenſem convenit anno 1435. ab eoque obtinuit delegari ad partes, Abbates S. Martini de *Gemellis*, & S. Acheoli, qui judiciali & coactivâ autoritate, detentores ad reſtitutionem adigerent. Innovationem quoque privilegiorum & immunitatum Eccleſiæ ſuæ ab eadem Synodo reportavit. Firminum de Berniaco Rectorem parochialis Eccleſiæ S. Sulpitii Ambianenſis, & Procuratorem Joannis Epiſcopi ſui, in vim cujuſdam Indulti ab Eugenio IV. Papa extorti, viſitationem monaſterii S. Joannis volentem inſtituere, ad Baſileenſem Synodum provocavit. Ad epiſcopum Bellilocenſem quæſtio terminanda à Patribus delata eſt, & aliis judicibus ſucceſſivè demandata, donec Joannis Balduini, Prioris Furnenſis, inſtantiis, ab ipſomet Concilio partibus auditis hinc inde, conciliariter definita eſt, 2. Nonas Julii 1437. pronuntiante Mathæo *Nithaert* Frinfingenſi Canonico & decretorum Doctore, Abbatem, Canonicos, & Conventum monaſterii S. Joannis, *ab omni viſitatione, ſuperioritate, poteſtate & juriſdicatione Archiepiſcoporum, Epiſcoporum & Ordinariorum, & eorum Officialium, liberos eſſe & exemptos* » & » ſedi Apoſtolicæ immediatè ſubjectos fuiſſe & » eſſe, necnon oppoſitiones, moleſtationes, » vexationes & impedimenta prædicta, fuiſſe » & eſſe temeraria, illicita, iniqua, injuſta & » de facto præſumpta, ac Joanni Epiſcopo & » illius Officiali ſeu Procuratori, ſuper viſitatio» ne & procurationum exactione ſilentium per» petuum imponi, necnon eundem Epiſcopum » Joannem in expenſis pro hujuſmodi cauſa » legitimè factis, in quinquaginta florenis boni » auri & juſti ponderis condemnari.

Hujus condemnationis executionem Epiſcopis Albinganſi & Attrebatenſi, necnon Abbati S. Vedaſti Atrebatum commiſit ſancta Synodus.

Anno 1455. octavo Februarii mortem oppetiit Abbas Mathæus.

XXVI.

JOANNES VASSORIS, gallicè *LE VASSEUR*, vaſtatum bellis monaſterium, excitare aggreſſus, & perficere non valens, ex permiſſione Ferrici de *Beauvois* epiſcopi Ambianenſis, ſacra pignora per Diœceſim circumferri curat, ut pietas fidelium reparatoris ſuppleret inopiam. Vix manum operi virilem admoverat, cùm ecce anno 1470. Carolus Burgundiæ Dux, civitatem obſidione cingens, cœpta Abbatiæ diruit mœnia, adjacentem eradicavit ſylvam, domum denique ſpoliatam maxima ſubvertit ex parte. Quarto à deſolatione iſta an. 1474. die 6. Aprilis fato functus, eſt Joannes Abbas.

XXVII.

JACOBUS *FOULON* ex collatis ſibi eleemoſynis diſperſos ſanctuarii collegit lapides. Exauctoratum nihilominùs faſti referunt an. 1488. ſive quod temporalia adminiſtraret male, ſive quod Alchymiæ totus deditus, Paſtoris officio ſe ſubduceret, ut commentariis illuſtraret Chymiæ libros. Parochiale S. Germani Ambianenſis induit munus in quo dies duxit bonos.

XXVIII.

GUILLELMUS *DE MONTESSON*, ſexto Idus Julii 1499.

XXIX.

THOMAS *DE L'ECLUZE* Canonicus Viromandenſis, & JOANNIS *DE L'ECLUZE* Abbatis Præmonſtrati, ex fratre nepos, ex Abbate Perrodii-novi, poſtulatus Abbas S. Joannis. Anno 1513. electus Abbas Montis S. Martini, illuc ſe recepit. A Capitulis generalibus Viſitator renuntiatus ſæpè, officium moribus & doctrinâ honeſtavit.

XXX.

NICOLAUS *LAGRENE'* Paſtor *Ollincurtis*, optimus rei familiaris œconomus, monaſterium reſtituit, Eccleſiam ſtructurâ mirabilem, ornatibus fulgentem, erexit à fundamentis, Canonicos imbuit diſciplinâ & ſcientiis, ſcientiarum mœcenas doctus; titulari Epiſcopatu decoratus, Suffraganeus Franciſci *Hallavin* Ambianenſis epiſcopi inſtitutus eſt, ejuſque Vicarius generalis. Anno 1524. Thoma *de l'Ecluze* Abbate Montis S. Martini demortuo, in ejus locum ſufficitur ex diſpenſatione Clementis VII. Virum omni ex parte meritiſſimum, mors ſuſtulit Kalendis Junii 1540.

XXXI.

ÆGIDIUS *BINET* ex Ordine Dominicanorum Conventûs Bellovacenſis alumnus, Doctor Theologus & Alienoræ Reginæ à confeſſionibus, vacantem Abbatiam regali Diplomate munitus invaſit, & decennio poſſeſſam, reſignavit 1552. Antonio *des Prez* ſuo affini, penſione, & jure patronatûs beneficiorum ſibi reſervatis. De proventibus Abbatiæ parvas ſcholas S. Thomæ, extruxit Pariſiis, ſuæ domui inutilis Abbas; quin & pretioſa quæque S. Joannis ornamenta & jocalia, clanculùm ſurrepta, ſuis Bellovaci Fratribus contulit, quorum partem, conquerentibus de rapina Canonicis, ægrè reſtituit ſpoliatæ Abbatiæ.

Digitized by Google

XXXII.

ANTONIUS *DEZ PREZ*, decimâ Novembris die anni 1552. factus ex demiſſione Abbas, ab Henrico Galliarum Rege, habitum Ordinis ex præcepto Julii III. Papæ aſſumpſit, & vota in manu Officialis Ambianenſis, exacto per ſeptimanam Novitiatu, nuncupavit, præceps & ad capeſſendam dignitatem avidus Abbas. Toto Prælaturæ ſuæ tempore, diras cum ſuo Conventu exercuit lites & inimicitias fovit. Hinc illud crudelitatis exemplum, ut quoſdam è Canonicis ſuis, ſibi magis infenſos, quod contra eum apud ſupremam Curiam litem agerent, & proſequerentur intentatam, equorum caudis per pollices, raptarit Lutetiam Pariſiorum, ſtrictè illigatos. In quod facinus Capitulum generale ſæviens ſententiâ excommunicationis, particidam perculit, juriſdictione ſpoliavit furentem, & ſolemne hoc judicium ſuprema Pariſienſis Curia firmavit ſuo ſancito. Pœnitens, ſed mimicè, Abbas, à Capitulo generali in integrum reſtitutus, magis in ſuos cœpit debacchari; è monaſterio violenter protruſit omnes, qui ad Magiſtratus regios, pulſi barbarè, provocant. Pax, pendente lite, reſarcitur; domum vagi repetunt, & fiunt noviſſima Abbatis meliora prioribus. Bibliothecam inſtruit, Sacriſtiam pretioſâ ſuppellectile exornat, mores ad diſciplinæ apicem componit, dignuſque à Capitulo generali judicatur, qui Vicarii generalis obeat munia, & ad Concilium Tridentinum anno 1564. ablegatus Ordinis nomine mittatur. Obiit pridie Kalendas Aprilis 1578.

XXXIII.

GODEFRIDUS BILLIUS, *BILLY*, ex reſignatione cognati ſui Philiberti de *Brichanteau*, à Rege deſignati, Abbatiam aſſequitur; & Bullis proviſus, habitum Religionis à Joanne de *Pruetis* Generali Ordinis, Præmonſtrati accipit, & obedientiam vovet 8. Auguſti 1587. ejus temporibus, anno videlicet 1597. feriâ tertiâ poſt Octavam Paſchæ, die 15. Aprilis, Ambianum ab Hiſpano milite, factioſorum conſiliis & proditione, interceptum eſt. Suburbia, & maximè S. Joannis monaſterium voracibus flammis donata ſunt. Ex ore gladii & ignium faucibus, pauca eripere Fratres potuerunt in urbem admiſſi. Primam ſedem apud ſanctum Dyoniſium, inde apud Auguſtinianos poſuerunt. Tùm Abbas Godefridus de loco ad tranſlationem monaſterii comparando cogitavit, ſed ad epiſcopatum Laudunenſem evectus anno 1600. rem dimiſit infectam.

XXXIV.

ANTONIUS *SEGUIER* Commendatariorum primus, Petri *Seguier* in ſummo Pariſienſi Senatu Præſidis filius, Godefrido *Billy* à Rege ſuffectus eſt. Ipſo abbatiſante emitur Ambiani domus de *Marconnelles*, à Guidone *de Mouchy*, Domino de *Senerpont*, & anno 1611. menſe Maio jaciuntur novi templi fundamenta, quod vix intra decennium ex ruinis ſuburbicani completum eſt. Anno 1624. Dormitorii & Clauſtri fabricæ eriguntur, quibus hæc inſcriptio in plumbi lamina ſupponitur.

» Anno 1624. à prima fundatione ad Sanctum Firminum 500. à ſecunda ad Sanctum » Joannem 408. ab ea per Ambianenſes everſa » 266. ab ea per Hiſpanos cremata 27. Ludovici XIII. Regis Francorum & Navarræ » 14. Urbani Papæ Octavi 1. hujus monaſterii S. » Joannis Baptiſtæ Ambianenſis in eandem urbem ab anno 1600. tranſlati loca regularia » & clauſtra fundata ſunt R. Patre Domino » Renato de *Pauye* Priore clauſtrali fundamenta jaciente 22. Martii.

Anno 1627. in Ordinem redactus eſt Ambianenſis epiſcopus, jus piſcationis in Seyla à ponte de *Myoire* uſque ad Somonam * ſibi vindicans, & Baillivi Ambianenſis ſententiâ, ad reſtitutionem ſcaphæ piſcatoriæ quam currui ſuo impoſitam advexerat, damnatus eſt. Renaſcens monaſterium clareſcebat viris doctis, & antiquioris famam ſuâ regularitate æmulabatur. Splenduit inter omnes ut pietate, ſic ſcientiâ P. Mauritius *du Pré*, aſceticorum librorum numero, inter ſpiritualis vitæ Pædagogos nominatiſſimus, polemicorum & Chronograforum operum voluminibus, apud Criticos commendabilis, ſed præſertim de Ordine benè meritus, ob Annales ejus exaratos, quantâ potuit diligentiâ, etſi non quantâ oportuiſſet criſi. Defuerunt ſcribenti monumenta, & ipſiſmet tranſmittentibus ſua deerant pro temporis hujus necdùm defæcato lumine, diſcretio, ſagacitas & eruditio litteraria. Profiteor tamen in tanti viri lumine, vidiſſe lumen aliquod antiquitatis, quod ex diſſipatis monaſteriorum Galliæ ſcriniis evanuerat, ſeu per incuriam tabulariorum, ſeu per vaſtatoris inimici deprædationem.

* La Somme.

Anno 1635. 18. Auguſti obiit Pariſiis Antonius *SEGUIER* cujus exuviæ ad monaſterialem S. Joannis delatæ, decente mauſolæo conditæ ſunt ſub hac epigraphe.

» Accipe qui terram teris breve hoc monitum ex perpetuo monumento. Hic jacet » ANTONIUS SEGUIERUS, ſummi Galliarum Senatûs, & Pariſienſis Eccleſiæ Senator, S. Eparchi Paludani, Trappæ Perticanæ, ac demùm » Ambianenſis hujus cœnobii nobilis Abbas, » qui ab imo everſas hujus loci ædes, imò ſepultas, ac penè abſumptas, ſumptibus ſuis » reſtituit, ſtirps & clara SEGUIORUM progenies, imò chara Deo ſoboles, quæ ſexcentis » abhinc annis, per ſupremos Militiæ, Togæ, » ſed & ipſius Eccleſiæ cardines ſtemmata ſua » deduxit. Frater illi ſuperſtes LODOICUS *SEGUIERUS* Eques, Sambriſſonii, San-Firmini, » Ralliumque Dominus, Comes Conſiſtoria-

» nus, Lutetiæ Urbis almæ Præfectus, pulchrum » hoc ſepulchrum, fraterno amore, æterno » mœrore, mœſtâ religione, inſtaurari curavit, » Virtus cæteris ardua, ſed SEGUIERIIS domeſti» ca; verùm ô fatum infandum! luctuſque ine» luctabilis, mors amara nil moratur.

SEGUIERII intereunt, quid nos ſperamus inertes?

XXXV.

DOMINICUS *SEGUIER* epiſcopus Meldenſis, & Franciæ Cancellarii frater, in poſſeſſionem Abbatiæ inductus eſt 1. Aprilis 1636.

XXXVI.

PETRUS *DU CAMBOUST DE COISLIN* Aurelianenſis epiſcopus S. R. E. Cardinalis & Franciæ Proto-Eleemoſynarius.

XXXVII.

LUDOVICUS GASTO *FLEURIAU* epiſcopus Aurelianenſis.

PATERNITAS.

Tria è ſuo ſinu fudiſſe monaſteria, referunt tabulæ S. Joannis.

Primum fuit Reſſonium.

Secundum *Thaleſtem* diœceſis Menevenſis, ſive S. Davidis in Anglia, de quo ſuo ordine dicemus.

Tertium fuit Bertricurtum, *Bertricourt*, Monialium Parthenon.

Alterius quoque Virginum cœnobii, quod *VallisGuidonis* dicebatur, meminerunt Chartæ; huic à Fulcone Abbate impoſita eſt Magiſtra, Beatrix Vice-domina de Pinchonio, cujus memoriam recolit Obituarium 3°. Idus Februarii 1144. Sed obſervandum hic, uti jam à nobis ſuperiùs obſervatum eſt, duos hoſce Parthenones nomine tenus eſſe diſtinctos, & potiùs eſſe ſtationes varias, quàm Sanctimonialium cœnobia. Primò enim Beſſuni, tum Bertricurti, denique in Guidonis valle, ſucceſſivâ tranſmigratione ſubſtituerunt Moniales.

PASTORATUS.

S. Germanus.

S. Firminus in Valle, ambo intra civitatis Ambianenſis mœnia.

Ultra-Boſcum, *Oultre-bois*, unâ à Dalendio, *Dourlens*, leucâ.

Ollaincurtis, *Ollaincourt*, cum filiali *Griſeiloci*, *Grilieu*, tribus ab Ambiano horis.

Marchel-cave, uno à Corbeia milliari.

Motha, *la Mothe*, propè Corbeiam.

S. Joannes Baptiſta, ſeſqui-milliari à civitate Ambianenſi.

RELIQUIÆ SACRÆ.

Maxilla S. Joannis Baptiſtæ.

BIBLIOTHECA.

Inſtructiſſimam habet monaſterium Bibliothecam, omnigenæ eruditionis voluminibus. Habet & muſæum antiquioribus numiſmatis, gemmis vetuſtate & cælaturâ pretioſis, vaſibus, cultellis, ad ſacrificia & libamina gentilium deſtinatis, locupletiſſimum. Habet denique animalium è nationibus exteris advectorum, & ſolerter diſſicatorum multitudinem, inſolentiâ, & varietate raram. Pauca deſunt ad eruditorum ſolatium, & pauca ad ineruditorum doctrinam. Litterarium illud armamentarium, cuſtodiunt, manibuſque ſuis frequenter terunt litterati Canonici, inter quos ſeptem Laureâ Theologicâ inſignes eminent. Juvat hic memiſſe P. Petri *Poſtel* orbi litterario ex editis operibus, & aliis prælum breviter ſubituris, notiſſimi, noſtrique amici ſpecialis, quem in evolvendis Picardiæ & Arteſiæ ſcriniis, collegam habuiſſe gloriamur, & collaborantis nobiſcum, argæos oculos, animum perſpicacem, prudentem cenſuram, ſuſpeximus, modò Prioris officio ſapienter perfungenti aggratulamur.

Schema Genealogicum Fundatoris Abbatiæ S. Firmini in Valle.

Drogo Turrenſis, à Turre vel Caſtro Ambianenſi ſic dictus, Pater fuit

Adelelmi à Turre à quo proceſſerunt

1°. Hugo Clericus, 2°. Adamus Turrenſis. Hic genuit 1°. Alelmum cui deſponſata fuit Meleſendis filia Thomæ de Marla, ſed in expugnatione Ambiani occiſus, cælbos deceſſit, 2°. Mathildem nuptam Guidoni de Ambianis Domini de *Fleſſicourt*, in qua deſiit familia Turrenſis.

Guido de *Fleſſicourt*, ex Mathilde filios ſuſcepit 1°. Alelmum de quo infra, 2°. Mathildem ſolo nomine notam. 3°. Mileſindem in Necrologio recenſitam. 4°. Flandrinam junctam connubio cum Vermundo filio Gerardi vice Domini de Pinchonio.

Alelmus Guidonis & Mathildis filius, Toparcha de *Fleſſicourt*, ex Ada uxore genuit 1°. Drogonem, 2°. Petrum improlem.

Drogo de Ambianis Dominus de *Fleſſicourt* ex Margareta uxore habuit 1°. Petrum Dominum de *Vignacourt*, 2°. Reginaldum, 3°. Theobaldum Dominum de *Kanaples*, 4°. Alelmum Dominum de *Stella*, 5°. Bernardum Dominum de Renoldivilla, *Renaud-val.*

Schema genealogicum Gerardi de Pinchonio Fundatoris Abbatiæ de S. Firmino, ad Scylam tranſlatæ ſub patrocinio S. Joannis Baptiſtæ.

Vermundus Dominus de *Pequigny*, & Vice-Dominus Ambianenſis, ex Beatrice uxore ſua, Ordinem noſtrum poſtmodum profeſſa, ſumpſit 1°. Ingelrannum, 2°. Gerardum de

Digitized by Google

quo inferiùs, 3°. Adelam nuptam Drogoni de *Mouchy*, 4° Euphemiam uxorem Manaſſis de *Bugliis*. Gerardus Pinchonii Vice-Dominus, Eccleſiæ S. Joannis Fundator habuit ex ſponſa Mathilde, 1°. Vermundum, 2°. Petrum, 3°. Joannem in Charta anni 1144. relatos. Ex Beatrice autem uxore altera, habuit Gerardum, Theobaldum, Guillelmum & Robertum.

Vermundus Gerardi ex Mathilde primogenitus Vice-Dominus Ambianenſis & Dominus Pinchonii ex Margareta conjuge, ſuſcepit Gerardum qui in expeditione ſancta, B. Ludovicum comitatus eſt, quique duas uxores Loram, & Aleidem habuit ex quibus prolem ſuſcepit à D. *Morliere* ad finem uſque deductam.

Iſta ad ſubſequentium Chartarum elucidationem dicta ſint.

Vide Probat. à col. DCXC. ad col. DCC.

S. JOANNES DE FALESIA.

S. Joannes de Faleſia. Fil. Domni-Martini. Diœceſis Sagienſis. Circaria Normanniæ. • Falaiſe.

JUxta muros Faleſiæ *, Gunfridus filius Rogetii civis Faleſienſis, hoſpitalem erexit Domum, anno 1127. de conſenſu Henrici I. Anglorum Regis & Ducis Normanniæ. Inſtituto Xenodochio & pauperum ſervitio Fundator ſe devovit, unà cum Magiſtro Rogero de *Vitrei*, & Gaufredo de *Petra ficta*. Innocentius II. Româ à Petro Leone pulſus ab ipſa exaltatione ſua, & Rothomagi exiſtens, confirmavit anno 1130. Gunfridi fundationem. Proceſſu verò temporis, & Clericorum prævalente numero, abiit in monaſterium Domus illa hoſpitalis, ſervato nihilominùs primævæ diſpoſitionis & pietatis ordine erga pauperes, quibus aliud præparatum eſt haud procul habitaculum. Congregatorum Clericorum poſſeſſiones roboravit ſuo Diplomate Henricus I. Rex Angliæ anno 1132. Clericos, non Canonicos, appellat, quia fortè pro tunc regulam S. Auguſtini non profitebantur, quam paulo poſt amplexati ſub habitu nigro, ut refert vetus MSS. authoris coævi, propagarunt, ramuſculum ſuæ Religionis inſerendo Eccleſiæ S. Laudi * ad petitionem Hugonis Rothomagenſis archiepiſcopi, & Domini de *Planes*. Quandiù verò ſub B. Auguſtini regula militarunt Canonici nigri Faleſienſes, non Abbatis, ſed Prioris titulum præferebat illorum Superior. Hinc ex Abbatum elencho expungendi Rogerus de *Vitreio*, & Gaufridus de *Petra ficta*, qui ſucceſſivè regimen tenuerunt, donec Ordo Præmonſtratenſis, colorem & diſciplinam immutans, Prioribus ſuperinduxit Abbates. Hæc autem innovatio contigit anno 1159. Religioſis ex S. Judoci Nemorenſis cœnobio evocatis, quorum Dux fuit

V Neuſtria pia p. 750.

• S. Lo, anno 1141.

I.

ROBERTUS DE *MIRRATE* (de Mircio.) Novos hoſpites Henricus II. Angliæ Rex, novis cumulavit beneficiis, anno 1162. *tantùmque nemoris Gouferni * apud Argentonium * eis conceſſit, quantùm ad ignem proprium, & ad domorum ædificationem ſufficeret*, » omnes denique poſſeſſiones quietas & ſolutas ab omni » paſſagio, à teloneo, & paſnagio reddidit. » In vivis agebat & regebat adhuc Robertus anno 1171. pactumque iniit cum Roberto Abbate Corneliæ. *

• *Gouffer.* • *Argentan*

• *Cormeille* in Diœceſi Lexovienſi

II.

ROBERTUS *TAON*, ex Capituli generalis ſancito primarius Abbas Inſulæ-Dei deſtinatus, Faleſienſem inſulam dimiſit anno 1187.

III.

FULCO DE *LONGUETH*, anno 1177. deſiiſſe memorant ſchedæ Dom-Martinenſes, & Faleſianorum MSS. utrumque ſecuti ſunt San-Marthani fratres, & Arturus de *Monſtier* in Neuſtria pia. Quâ ratione in hunc anachroniſmum abrepti impegerint, neſcio; ponderatis enim temporibus, liquet Fulconem non abiiſſe è vivis ante annum 1187. cùm Roberto *Taon* ad Inſulam-Dei tranſlato, ſucceſſerit anno eodem. Præterea Galterus Fulconis immediatus ſucceſſor, florebat anno 1254. ut diverſæ, & Gualtero inſcriptæ, Pontificum bullæ proteſtantur. At quî fieri potuit ut annos ſeptuaginta ſeptem in Prælatura exegerit, homo jam triginta ut minimùm annos natus, dum Abbatiam adiit? Prorſus prodigio par eſt ætas centum ſeptem annorum. Ergo ut ad veriſimilitudinem, facta revocemus, cenſeo Fulconem obiiſſe circa annum 1216. in cujus locum ſuffectus eſt Gualterus. Sylveſtri Sagienſis epiſcopi beneficentiam expertus anno 1213. Abbas Fulco, dum tabulis innovavit jus patronatûs trium altarium à prædeceſſore Frogero conceſſum.

IV.

GUALTERUS ab Innocentio IV. anno 1251. Bullam impetravit confirmativam jurium & bonorum Abbatiæ. Simili Diplomate illum donavit Alexander IV. Gualteri tempore, incœpta fuit de conſilio Henrici III. Regis Angliæ, altera Eccleſia S Joannis Baptiſtæ & ad plenum perfecta eſt 8. Kal. Aprilis 1253.

V.

STEPHANUS *OTN* anno 1266. incœpit pitantiam domus, approbatam poſtea à Joanne Abbate Præmonſtrati.

VI.

Digitized by Google

VI.

AUBERTUS ex Necrologii tabulis obiit quinto Idus Decembris 1293.

VII.

RADULPHUS *LE ZUETIER* 1310.

VIII.

JOANNES *DODEMAN* ex Proviſore Abbas, cujus memoriam in Obituario legimus ad 3. Kal. Auguſti. » Comm. Domini Joannis *Do-* » *deman* Abbatis de Faleſia, bonæ memoriæ » viri.

IX.

PETRUS *MAILLARD*.

X.

RADULPHUS *LE FOUSSOUR*.

XI.

GUILLELMUS *LAMBERT* ab anno 1380. ad 1416. in actis recenſetur.

XII.

ROBERTUS *GRANGE* à Capitulo generali deputatus, præfuit electioni Abbatis Silleyenſis anno 1425. in fata conceſſit ultimo Julii 1451.

XIII.

RICHARDUS *DEZ LANDES* ceſſit anno 1470.

XIV.

PHILIPPUS *DE LEPINASSE*, utroque parente equeſtri & militari genere ortus, ex Monacho S. Ebrulfi * Uticenſis, Ordinis S. Benedicti, Abbatiam Faleſiæ per reſignationem Richardi, impetravit à Paulo II. cum obligatione habitum Canonicum geſtandi. A Sixto IV. infulis pontificalibus decoratur anno 1475. die verò 29. Aprilis 1479. obiit.

* S. Evroul.

XV.

JOANNES *JOUQUIN*, præſente Mauritio de *Magny* Abbate Sylleii, electus anno 1479. confirmatur à Michaele S. Judoci Abbate, & benedicitur à Roberto Coadjutore Ægidii de *Laval*, ſi fides eſt Arturo du *Monſtier*, ſed ſyllabus epiſcoporum Sagienſium fidem narrantis elevat, cùm Robertus de *Cornegrue*, non coadjutor, ſed prædeceſſor extiterit Ægidii. Confirmatum & inauguratum movere loco tentavit Henricus de *Maunoury* Lexovienſis Canonicus, à Juliano Cardinali de la *Rovere* ad Galliæ partes ablegato, proviſus. Lis intentata ſopiri non niſi per indebitam penſionem potuit. 8. idus Februarii 1506. deceſſit.

XVI.

THOMAS DE *MELEBICHE* ejus exceſſum in Obituario legimus ad 6. Nonas Martii. » Commem. Rdi. Patris ac Fratris Thomæ de *Ma-* » *lebiche* hujus domûs Abbatis digniſſimi qui » obiit anno 1516.

XVII.

ROBERTUS *MOREL* Abbatiales ædes ſtruxit, & peſtifero morbo, vir ad mortem paratus, interiit 27. Auguſti 1521.

XVIII.

JOANNES DE *GLATIGNY*, ad cornu Evangelii ſepultus hanc præfert epigraphen.

Hic meliora petens ſtuduit benè ducere vitam
Qui benè ſupremum poſſet obire diem.
Quod mortale fuit, tumulo requieſcit, & aurâ
Spiritus ætherea, perfruiturque Deo.

Ipſius meminit Necrologium ad 17. Aprilis, » Commem. Joannis de *Glatigny* hujus domûs » Canonici ac ultimi Faleſiæ Abbatis regularis, » qui obiit anno 1540. » Charitas illius erga pauperes, regiminis prudentia, œconomia ſingularis plurimùm commendantur.

XIX.

AMBROSIUS *DORSONVILLER* commendatariorum primus & dilapidator Abbatiæ. Pedum paſtorale in candelabra ſuæ menſæ convertit, ſylvas vaſtavit velut aper, hoſpitalem pauperum domum ſolo æquavit immeſericors prædo, viginti Canonicos choro & officio aſſiduos, reduxit ad octo, denique invenit domum auream, & reliquit lateritiam, 15. Octobris 1555.

XX.

LUDOVICUS *DE MONTGOMMERY* prædeceſſoris mali ſucceſſor peſſimus, hæreſim ſub larva Catholicitatis profeſſus aliquandiu, publicam cum fratre Calviniſmi perfidiam poſtea exoſculatus, Religioſos barbaro more perſequitur. Ejus tempore, &, ut creditur, ipſo authore, iterum Eccleſia & monaſterium in direptionem data ſunt. Deo vindicante, ab Thoma *des Planches*, homine ad quodlibet facinus prompto, occiditur in Capella B. Mariæ, menſe Auguſto 1574. & in Choro ad Preſbyterii gradus, cogente Magiſtratu, ſepelitur ejus cadaver ſterquilinio dignum.

XXI.

CLAUDIUS *DE VIEUX PONT* Abbas B. Mariæ de S. Severo, renuntiatur Abbas Faleſiæ anno 1575. ceſſit anno 1580.

XXII.

JOANNES *DE VIEUX PONT*, Epiſcopus Meldenſis, Eccleſiam Faleſiæ homicidio, & hæretici ſepulturâ pollutam, reconciliavit anno 1606. libertatem ſuæ domûs, pulſo à vicinia hæreticorum auditorio, deffendit ſtrenuè; dein

de mundo valedixit anno 1623. pietatis & charitatis operibus deditus.

XXIII.

ANDREAS *FREMIOT* Bituricenſis Archiepiſcopus Abbatiam Faleſiæ commutavit cum Renato *Mareſcot*, anno 1624.

XXIV.

RENATUS *MARESCOT* ſedis Apoſtolicæ Camerarius, Pariſienſis Canonicus, Eleemoſynarius Reginæ, reformationem induxit in ſuum monaſterium anno 1623. à Patre Paulo *l'Hermite* Priore, tentatam antehac. Congregationis legibus & moribus, P. P. *Desbans* Abbas S. Mariæ Muſſipontanæ, nec non Vicarius generalis, & Simon *Raquet* Viſitationum Aſſeſſor, imbuerunt monaſterium. Obiit *Mareſcot* anno 1649.

XXV.

Succeſſorem Mareſcoti indicant San-Marthani Fratres ANDREAM *MONDAIN* Pedemontanum, Pariſienſem Canonicum, Abbatem B. Mariæ de *Berdona* * in Novempopulania. Obiit menſe Martio 1650.

* Berdoue. O.C.

XXVI.

PAULUS DE *MACHAULT*.

XXVII.

PETRUS FELIX DE *PARADIS*.

XXVIII.

PETRUS *BEAUPOIL DE S. AULAIRE*, modernus Abbas 1720.

PAROCHIÆ.

S. Agniani de *Avenis*. (*S. Agnan d'Avenes.*)
S. Brixii de *Louceio* (*de Loucey.*)
S. Petri de *Comellis* (*de Comeaux.*)
S. Martini de *Bailloto* (*Bailleul.*)
S. Petri de *Buco* (*Buc.*)
S. Martini de *Buco* (*Buc.*)
S. Mariæ de *Bello-menſe* (*Beaumais.*)
S. Mariæ de *Bouſſeio* (*Boucey.*)
S. Paduinus (*S. Pavin.*)
S. Mariæ de *Meſnil-Hermé*, alternatim.
S. Martini de *Meſnil-villmen.*
S. Andreæ *de Corday.*
S. Petri de *Furnellis* (*de Fournaux.*)
Omnes in Diœceſi Sagienſi.
Capella S. Stephani in Diœceſi Cenomanenſi, beneficium ſimplex.

RELIQUIÆ SACRÆ.

Inſignes olim in hac Abbatiâ aſſervabantur Reliquiæ, ſed Anglorum, maximè verò hæreticorum irruptionibus diſſipatæ ſunt. Ex hac generali deprædatione incolumis evaſit pixis eburnea, quâ deportando Corpori Chriſti uti conſueverat S. Thomas Cantuariæ Archiepiſcopus, Faleſienſis Abbatiæ olim incola, & teſtis Chartæ Henrici II. Regis in gratiam Faleſienſium Canonicorum datæ.

Stabat olim in medio horti, capella S. Dionifio Martyri ſacra; ſed poſt Martyrium S. Thomæ ipſi nuncupata Martyri, in qua de more feciſſe Miſſam traditur.

Vide Probat. à col. DCXCIX. ad col. DCCIJ.

S. JOANNES DE LA PENNA.

S. Joannes de la Pennâ. Fil. Retortæ. Diœceſis Calaguritanæ. Circaria Hiſpaniæ.

IN Diœceſi Calaguritana, & in territorio Viſcaïæ poſitum eſt *S. Joannis de la Penna* Monaſterium, ſeu potiùs Eremitorium, ad littora maris Oceani, non procul à nobili villa de *Bilbao*, ſuprà elatam rupem, vorticibus maris undique vallatum. Miræ altitudinis ſuperinducti pontis beneficio, confluentibus devotionis & ſolvendi voti causâ, Cantabris & Viſcaïæ, Guipuſcoæque populis ſternitur aditus ad Eccleſiam S. Joannis Baptiſtæ, cujus decollationem ibidem ſanctè venerantur. Illa, cùm ſui juris eſſet, Sanctio Retortæ Abbati contulit Lupius Naxarenſis Comes, de conſilio uxoris ſuæ Comitiſſæ Eldonchæ, anno 1162. *ut fieret ibi Abbatia propria ſub Regula B. Auguſtini, & Præmonſtratenſis monaſterii.* Præterea varios fundos adjecit Comes, *ad ſuſtentationem & adjutorium Fratrum qui aſſiduè in monaſterio jam dicto omnipotenti Deo ſervierint.*

Quo tempore monaſterium illud è Præmonſtratenſium manibus exciderit, prorsùs incompertum eſt. Annexum fertur in præſentiarum Parochiali Eccleſiæ proximi oppidi *Baquio* nuncupati.

Nec confundendum eſt cum alio ejuſdem nominis celeberrimo Arragoniæ aſceterio, quod etiamnùm habitant Benedictini Clauſtrales, & cujus originem Petrus Marſilius, Arragonenſis hiſtoriæ compilator, deſcripſit.

Vide Prob. à col. DCCIJ. & DCCIIJ.

S. JOSEPH NANCEIANUS.

S. Joſeph. Nanceianus. Diœceſis Tullenſis. Circaria Lotharing.

PRopter reverentiam Metropolis, ſed maximè propter negotiorum inſtantias, viſum eſt Patribus noſtris neceſſum, habere Nanceii reſidentiam, ad quam decentiùs diverterent, quoties Regiam adire & convenire Principem, ſeu pro Ordinis, ſeu pro monaſteriorum rebus

Digitized by Google

oporteret. Experti enim tabernas ex concurſu omnium gentium, eſſe Religioni & interiori vitæ alieniſſimas, & plerumque virtutis offendicula, domum ſibi habere propriam ſtatuerunt, in qua pacificè degentes rebus vacarent foris, & reliquum otii Deo & divinis impenderent quietiùs.

Carolum IV. Ducem, Norbertinæ Congregationi ſemper propitium, inviſit P. Petrus *des Bans*, Abbas S. Mariæ Muſſipontanæ, & Congregationis reformatæ Vicarius generalis, & pro ea, quâ apud Principem pollebat, gratia, mentem ſuam votaque Congregationis ſuæ expoſuit confidenter, & feliciter votorum finem à religioſſimo Principe reportavit. Ocyùs de comparanda aut ædificanda domo deliberavit cum Abbatibus, Abbas S. Mariæ, & in eam convenere ſententiam, ut ædes, quas à deſertione ſua vacuas fecerant Moniales à S. Magdalena nuncupatæ, vulgò *Madelonetes*, refuſo pretio emerentur. Ignobilis quidem erat hæc habitatio, ſed eò aptior viris tumultum popularem refugientibus, viſa eſt, quò in ſecretiore & obſcuro urbis receſſu erat poſita.

Illam à *Madelonetis* acquiſiverat Antonius Succa, Trapezita Leodienſis, eamque Claudio *Machon* civi Nanceiano & ibidem Trapezitæ, tranſtulerat ad reluitionem duarum millium librarum monetæ Flandrenſis. Subjecerat præconis voci domum Claudius *Machon* creditor anno 1634. ut mutuatam Succæ pecuniam ex venditione recuperaret. Licitationem fecit nomine Abbatis S. Mariæ P. Victor *Gilon*, & ut plurimo licitatori addicta eſt domus, die 29. Martii 1635. quingentos ſupra ſex millia francos ſolvit P. *Gilon* & quintâ Martii ſequioris anni, adiit poſſeſſionem communibus Circariæ impenſis. Illic deſtinatus ad hoſpitalitatis fraternæ officia, manſit Religioſus, & hoſpitio nomen S. Joſeph, inditum eſt. Socius alter ad oneris ſolamen additus fuit poſtea, & hi duo, ne circumcurſare tenerentur pro celebratione Miſſarum, ne Fratres exteri eodem gravarentur incommodo, Capellam pro opportunitate loci fecere ſibi domeſticam, quam paulopoſt publicam eſſe utraque annuit poteſtas.

Crevit erga tutelarem Patronum B. Joſeph, devotio civica, quam Dux Carolus frequenti viſitatione ſacelli, augebat, fuſiſque aſſiduè precibus conſueſcebat invocare in dubia & ſæpiùs adverſa fortuna, uti protectorem. Affluentes populos ſtatis diebus, continere Capella cùm non poſſet, ampliorem de conſenſu Clariſſimi Joannis Midotii Vicarii generalis Diœceſis Tullenſis, ſede vacante, & ſub beneplacito ſereniſſimi Ducis conſtruxerunt anno 1642. & Superiorem inſtituerunt reſidentiæ S. Joſeph, Patrem Godefridum *Mouron*, nobilitate, ſed magis virtute ſpectabilem, dignum poſteà infulis Abbatiæ Bonifageti.

Naſcenti his ominibus reſidentiæ liberaliter adfuit Dominus Nicolaus *Havuy* Preſbyter, & partem bonorum ſuorum, quæ vivens Muſſipontano monaſterio, ad Novitiorum ſuſtentationem delegarat, ad unius Preſbyteri ſubſidium in reſidentia Nanceiana, diſtractam eſſe voluit. At cùm vitalitiæ penſionis modum non preſcripſerat, nec ſpeciales deſignarat fundos, Pater Godefridus *Mouron*, tanquam Superior, interpellavit ſupplici libello Capitulum generale Congregationis anni 1646. ut incertam donatoris mentem, certâ penſione, aut certorum aſſignatione prædiorum determinaret. Æquiſſimæ petitioni favens Capitulum, Judices deputavit RR. PP. Petrum *Thienville* Abbatem S. Mariæ & Vicarium generalem, & Sebaſtianum *Collignon* Abbatem Flabonis-montis. Hi ambo, in curſu Viſitationum, ex æquo & bono, partibuſque auditis, prædium de *Buxeriis* ſub *Frigido monte*, * & tria millia ſexcenta francorum Nanceianæ reſidentiæ adjudicarunt 14. Decembris 1646. * *Sous Froid-mont.*

Tenuem hanc fortunam beavit providentia, multiplicavit fidelium largitio, ſic ut quatuor Canonicos excipiendis confeſſionibus, prædicando verbo Dei intentos, honeſtè aleret domuncula. Augendo numero invigilabat P. Sebaſtianus *Collignon*, P. Gaudefridi *Mouron*, in ſuperioritate ſucceſſor; non minori zelo flagrabat P. Godefridus utilitati publicæ conſulens, & abundantiſſimæ meſſis colligendæ conſcius. Mutuum ſibi propoſitum mutuumque ardorem communicant, & uterque pari voto, parique conſenſu, unionem Prioratûs B. Mariæ de Bona-valle auſpicantur.

Prioratus ille binis à Lunevilla horis diſtans, filialis erat Abbatiæ Mirævallis. Ex redituum modicitate in ſimplicem, ut aiunt, Prioratum pridem abierat, & indè per ſucceſſivas reſignationes, à ſecularibus detinebatur. Mortuo D. *d'Harancourt*, ex collatoris beneficentia regularitatem recuperavit in Patre Sebaſtiano *Collignon*, anno 1640. Illum anno 1657. per reſignationem ſpontaneam in manus Alexandri VII. tranſtulit in Patrem Godefridum *Mouron*, qui ut præverteret Commendam, & ſacris uſibus rem ſacram dedicaret, collato cum Patre *Collignon* conſilio, unionem Prioratûs cum reſidentia S. Joſeph Nanceiana, ad divini cultûs incrementum ſanxivit. Laudarunt propoſitum proceres Ordinis, approbavit Abbas Mirævallis, aſtipulatus eſt Capitulantium cœtus, ſuiſque omnes chirographis conſenſum munierunt. Unanimi partium ſuffragio ſuffultus P. Godefridus, ſupplici libello Romanam pulſavit Curiam. Interceſſit P. Sebaſtianus *Collignon* pro ſua paupercula domo, quam ſummè utilem Reipublicæ Chriſtianæ futuram dicebat, ſi myſtarum numerus acceſſoriâ unione Prioratûs augeretur. Benignas petentium precibus inclinavit aures Pontifex ſummus Alexander VII. & dato Diplomate 13. Kal. Auguſti 1661. ratam & perpetuam unionem decrevit. Quingentorum francorum acceſſione annuâ

Digitized by Google

paulò ditior evaſit reſidentia S. Joſeph; hæc enim erat tunc temporis, proventuum Bonævallis annua ſors, quam meliorem fecere poſteri, magnis ſumptibus. Ingratum enim ſolum, conſitum dumetis, aquis exundantibus plerumque irriguum, ſylveſtribus belluis è vicino nemore erumpentibus ſæpiſſimè devaſtatum, converterunt in terram feracem, quæ fructum reddit modo centeſimum.

Fundatorem Prioratûs non exhibent ſcrinia Mirævallis. Tempora nativitatis ejus explorare non ſinunt pauciſſimæ Chartæ S. Joſeph Ante Theobaldi I. Lotharingiæ Ducis ætatem extitiſſe, immunitatibus, libertatibus, franchiſiis inſtructum, quales Dux idem grangiæ de *Grimaviller*, vulgò S. Pancratii, contulit, conſtat ex Diplomate exemptionis quod dedit 20. Januarii 1217. Alia initæ pacis Charta cum Joanne Domino *Henaudimavilli*, vernaculè *Hennemenil* anno 1261. ex occaſione limitis nemorum *Bonavallis* & *Henaudimavilli*, innuit, Prioratum à conventualitate jam tum excidiſſe, cùm nec Prior, nec Capitulares Bonævallis ſiſtantur præſentes, aut actores in pactis concordiæ, ſed ſolus accedat Abbas cum Fratribus Mirævallis. Quoſdam tamen ibi ad Juſſum Abbatis reſidentes, ſeu Canonicos, ſeu Converſos indicat. Gaudet porrò Prioratus Bonæ Vallis intra ſuos limites altâ, ut loquuntur, juſtitiâ, quam fiſci Regii Syndicus, dùm impetiit, Arreſto ſolemni Cameræ computuum Nanceianæ, me Priore tunc deffenſante jura monaſterii, compreſſus anno 1704. Aug. 8. Neque hæc una fuit blandientis Providentiæ proſperitas, quæ ſuperioritati meæ per annos quindecim arriſit. Immerentem licet ſic cumulavit beneficiis ut Bibliothecam melioribus inſtruxerim libris, domum renovaverim ex majori parte ædificiis, æmulas cataphractorum militum hoſpitio, ædeſque excitaverim à fundamentis, & novi templi molem erexerim ad viginti pedes altitudinis, deducturus ad faſtigium, niſi me adverſantis fortunæ flatus, aliò impuliſſet ardua meditantem. Et hæc zeli mei tentamina adjuvit, liberalitatibus promovit Dux Regius Leopoldus I. qui præter honoraria ſtipendia quæ mihi ut Conſiliario, & Hiſtoriographo ſuo pendebat, addititiis largitionibus ſtudia noſtra plerumque fovebat ſtudioſorum mœcenas.

Vide Prob. à col. DCCIV. ad col. DCCX.

JOVILLARE.

Jovillare. Fil. Regiævallis. Diœceſis Tullenſis. Circaria Lotharingiæ.

EX ara Jovi ſacra nomen obtinuit *Jovillare*, quaſi *villa Jovis* diceretur. In aperta & latè fuſa planitie ſtructum Jovi fanum, in honorem veri & omnipotentis Dei ceſſit, ex quo fides ſuperſtructa gentilitati, abegit ſimulacra Deorum. Primigeniam tamen denominationem templo circumjacens villa retinuit, & hodiedum retinet in idiomate latino, quod gallicè *Jovilliers* effertur. Parochialem hujus loci Eccleſiam Henricus Tullenſis præſul Herberto Regiævallis Abbati, conceſſit anno 1141. ad cujus miniſterium delegavit pro more Canonicum Abbas religioſus, magnæ ſanctitatis & doctrinæ notiſſimus famâ, & Godefrido Joinvillæ Domino, Seneſcallo Campaniæ, ſic carus, ut dominium Jovillaris, alioſque fundos ſat pingues, qui ſui juris erant, illi tranſcripſerit eâ lege, ut Abbatiam illic ædificaret, ſuo addictam regimini, (a) ſuiſque regendam committeret alumnis, quos de Regiavalle tranſmitteret. Annuit Herbertus, & in prominentis monticuli apice monaſterium tribus à Barro-duco, totidem ferè à Ligniaco horis, locavit, ſuo quidem ſitu, & aëris ſerenitate gratiſſimum, ſed aquarum penuria incommodum ſatis. Præfuit ædificiorum ſtructuræ, qui Canonicorum agmini præfectus fuit anno 1142.

I.

RAYMUNDUS, Herberti ſpiritum in ipſo potatum fonte, ſuis referens actibus, & magiſtri diſciplinam in diſcipulis ſuis excitans, quam in ſe recapitulatam ſuſcipiebant tyrones. Eo auctore, ut virtutis, ſic bonorum incrementa in dies ſumpſit novella plantatio. Benefici Fundatoris liberalitatem æmulantes filii, illam ſectantes Dynaſtæ vicini, junxerunt prædia priſtinæ ſorti, & apoſtolico Alexandri III. Diplomate collatas ex eleemoſyna poſſeſſiones muniri curavit Raymundus anno 1178. confirmatio-

(a) Hinc colliges 1°. errare qui Jovillaris Abbatiam anno 1132. fundatam adſtruunt, cum donatio fundi, licet hoc anno facta, aut præcedenti, à Godefrido Dynaſta Joinvillæ non probet factam anno eodem Abbatiam; ſiquidem Charta Henrici Tullenſis epiſcopi de anno 1141. ſub *Curia* nomine *Jovillare* deſignat, non autem ſub monaſterii nuncupatione obtendit. 2°. Epitaphia Godefrido impoſita à ſeris nepotibus titulum *Fundatoris* illi licet attribuant, non inde arguitur eo vivente Abbatiam Jovillaris fuiſſe erectam, ſed ex fundi donatione, Fundatoris poſtmodum acceſſiſſe honores ergà Abbatiam ibidem ædificatam, exiſtentemque eo tempore, quo Joannes Godefridi abnepos epitaphium inſcribi curavit. 3°. Cum donatio Jovillaris tam quo ad fundum, quàm altare, facta fuerit Herberto Regiævallis Abbati, à Godefrido Dynaſta Joinvillæ anno 1131. aut 1132. qui fuit vitæ ſupremus, & ab Henrico Tullenſi Præſule anno 1141. confirmata, ſequitur Abbatiam Regiævallis ante annum 1131. ritè fundatam, numeroſa Fratrum turma inſtructam fuiſſe, quàm divideret cum filiabus Eccleſiis, & Jovillari insereret. Neque audiendi ſunt ingrati poſteri, qui paterna jura Regiævallis in Jovillare cavillantur, cùm & fundum dederit, & primos tranſmiſerit incolas, qui Abbatem Regiævallis Patrem venerati, venerandum ſucceſſoribus reliquerunt. Ut talem agnovit Reginaldus de *Senlis* Tullenſis epiſcopus anno 1211. Ut talem advocavit Hugo de Tronvilla Abbas Jovillaris anno 1350. Ut talem agnoſcebat Layruelius, dum monaſteriorum indicem, ſuæ præſertim Provinciæ, tabulis inſpectis concinnabat anno 1603. Pluribus inſtrumentis paternitas iſta probaretur, ſi temporum infelicitas majorum noſtrorum actis non invidiſſet; ſi ipſamet Regiævallis Abbatia violentis Commendatariorum intruſionibus non fuiſſet à ſeculis attrita.

Digitized by Google

nem renovavit Lucius III. anno 1181. finem verò vivendi fecit 25. Septembris anni incerti primus Abbas, cui ſucceſſit

II.

JACOBUS, familiæ providus adminiſter, anno 1184. multiplicatæ genti ſuæ annonam de parſimonia ſua, comparatione fundorum, multiplicavit. De illo ad diem v. Martii hæc habet Necrologium; *Commemoratio F. JACOBI, quondam Abbatis hujus Eccleſiæ, qui licentiam acquirendi vineas in banno de* Couſancelle, *impetravit, & aliquas, cum quinque quaternionibus bladi acquiſivit, & ei debemus annuale in perpetuum.* Annum mortis ejus ex faſtis non licuit aſſequi. Regimen, fortè & vitam, poſuerat ante annum 1204. eâ enim ætate gubernaculo inſidebat

III.

GERARDUS, qui die 12. Junii 1284. donationi teſtis interfuit, & Chartam ſuo chirographo munivit, quâ Felicitas, ſponſa Reyneri Domini *d'Aigremont*, & de *Novilars*, paſturas in omni banno de *Bruſley* pro omni genere animalium concedit Abbatiæ Regiæ-vallis.

IV.

PETRUS, 8. Aprilis occubuit. Ejus, ut creditur, tempore, Godefridus Dynaſta Joinvillæ, quatuor Præbendas Eccleſiæ Collegialis de Monte-oculi, vulgò de *Montel*, Parochialemque loci Eccleſiam Abbati Jovillaris, conceſſit anno 1213. Biennio ante, omnia quæ apud * *Vellanas* & *Nanceium* bona poſſidebat Jovillare, Barrenſi cuidam Clerico ad vitam locavit quadraginta & unius librarum ſolutione ſemel factâ, eamque conductionem ſub Patris Abbatis Regiæ-vallis approbatione, fecit anno 1211.

* Vellaine Nanceois.

V.

STEPHANUS ex matrice Eccleſiæ Regia-valle aſſumptus, 1. Novembris fato functus eſt.

VI.

JOFFRIDUS die 23. Auguſti ad patres abiit.

VII.

STEPHANUS II. diem octavam Septembris ultimam vidit.

VIII.

HENRICUS DE *ZUCEIO*, antehac Prior Jovillaris, renuntiatus eſt Abbas, & die 13. Decembris interiit. Quatuor iſtos Abbates è Necrologio excerptos, abſque ulla annorum epocha, mox inſeruimus, hiatûs vitandi & ſeriei Prælatorum continuandæ gratiâ.

IX.

GALTERUS regebat anno 1284. ex Chartis monaſterii S. Michaëlis.

X.

ANDREAS, commutationem bonorum fecit anno 1294. cum Equite Jeroſolymitano, Commendatore de *Ruelz*. Anno 1304. manſum, quem in oppidulo de *Satana villa* * habebat, cum Domino ejuſdem loci, altero in concambium accepto, commutavit: die 14. Maii è vivis ereptus, hoc donatus eſt encomio in Obituario Jovillarenſi: *Commem. piæ memoriæ Fratris ANDREÆ Abbatis hujus loci, qui templum noſtrum & omnia loca vetuſta renovavit, & aſſignavit Conventui noſtro decem libras terræ, & quinque quaterniones bladi pro vineis, & debet pitantiarius die anniverſarii ſui decem ſolidos pro pitantia Conventui diſtribuendos.*

* Stainville.

XI.

JOANNES, DE LA MACHE, ad diem 12. Auguſti de eo ſic habet Necrologium; *Commem. Fratris JOANNIS dicti de la MACHE, hujus Eccleſiæ Abbatis, qui dedit Conventui noſtro decem modios bladi in arragiis de Dumo,* * *& unum modium molaturæ in molendino noſtro de Dumo, pro quo tenemur unum annuale ſervitium facere.*

* Bouchon.

XII.

HUGO DE * *ZUCEIO*, Abbas Regiæ vallis, poſtulatus ad Jovillaris Abbatiam, matre dimiſsâ, filiam deſponſavit, fortè quia ditior erat, vel quia humilior. Ex utroque enim motivo tales obſervavimus in Ordine migrationes contigiſſe. Quin & ipſimet Archimandritæ Præmonſtratenſis cœnobii ad pinguiores, vel quandoque minores Abbatias paſſi ſunt ſe poſtulari, & ad illas urgente humilitatis ſenſu, vel ſuadente cupiditatis illecebrâ, demigrarunt.

* Lucey.

XIII.

JOANNES *WAUTHERINI* DE *MENULLO*, ex pago cognomine ad Salicem amnem, gallicè *Menul ſur Scaulx* nomen ſortitus, obiit die 22. Martii.

XIV.

HUGO DE *TRONVILLA* anno 1360. præerat Abbatiæ. Die 2. Aprilis de illo habet Necrologium; *Commem. piæ memoriæ Domini* HUGONIS DE *TRONVILLA, Abbatis hujus loci, qui ordinavit, alienavitque Conventui noſtro pro pitantia, quidquid habemus in groſſa & minuta decima de Septemvilla,* * *& ei debemus pro remedio animæ ſuæ annuale in perpetuum.* Hanc verò ceſſionem fecerat anno 1350. de conſenſu Henrici Abbatis Regiæ-vallis, ſui Patris.

* Stainville.

XV.

HENRICUS anno 1378. ab Huberto de *Roca* Abbate Septem-fontium & Patre Miravallis acceſſitus, electioni Philberti de *Beaufremont* interfuit.

Digitized by Google

XVI.

Martinus de Chamouleto, ex Obituario ad diem 7. Aprilis de regiminis providentia ſic commendatur; *Comm. Fratris* Martini de Chamouleto, *Abbatis hujus loci, qui ſolvit pro Eccleſia noſtra centum libras aureas, & multa bona fecit Eccleſia noſtra, pro quo debemus annale in perpetuum.*

XVII.

Hatto de *Thenolia*, ex Obituario ad 24. Julii notus.

XVIII.

Stephanus III. recenſetur in Necrologio ad diem 1. Novembris.

XIX.

Gerardus *Vignon* ab anno 1458. ad annum 1487. rexiſſe ex variis documentis colligitur. Die 17. Novembris eſſe deſiit.

XX.

Bernardus *Pontis* anno 1503. domum in oppido Satanævillæ comparavit, & anno 1512 morte conſumitur.

XXI.

Petrus *Charpentier*, ex natali ſolo, de *Joinvilla* paſſim appellatus, clauſtrum excitavit, in cujus parietibus gentilitium ſtemma inſculpi curavit, & nomen apponi, ad poſterorum memoriam. Capellam S. Urſulæ ſacram reparavit. Prælaturæ valedixit anno 1526. reſervatâ ſibi penſione duodecim ducatorum, quam eidem confirmavit Capitulum generale anni 1529.

XXII.

Joannes *Niguet*, Lotharingiæ Circariæ Viſitator, ex religione commendabilis, magnâ apud Principes famâ & auctoritate pollebat. Canonicos S. Maximi Barro-ducæi, prata *Bazincuria* iniquiùs ſibi vindicantes, Senatus-conſulto compreſſit anno 1528. Dierum plenus & operum, dignitatem exuit 7. Decembris 1558. & die 15. menſis ejuſdem interiit. De illo ſic eloquitur Necrologium; *Comm. pia memoria Fratris* Joannis *Niguet*, *Abbatis hujus loci, qui apud Principes & alios omnes homines maxima auctoritatis habebatur; tandem dies ſuos feliciter religioſèque finivit anno 1558. Requieſcat in gloria Dei Patris. Amen.*

XXIII.

Joannes *Baudin*, viâ Spiritûs ſancti electus die 7. Septembris, rem domeſticam vir frugi & apprimè religioſus promovit ad annum 1579. qui fuit vitæ ſupremus, & ad diem 7. Maii laudatur in Necrologio his verbis: *Comm. F.* Joannis *Baudin Abbatis hujus loci, qui auctoritate & rei domeſtica frugalitate, & in omnibus admirabilis fuit. Tandem Maii 7. obiit anno 1579.* ad augendos menſæ Conventualis reditus, comparavit decem terræ jugera in villa Saponiarum, * ſub onere ex parte Conventûs decantandi, dum viveret Joannes, Miſſam de S. Huberto, & anniverſarii poſt ipſius mortem celebrandi. Quam conventionem approbavit Capitulum generale anni 1577. * Savonieres

XXIV.

Petrus Joannes *Mathy*, Jovillaris alumnus, & Saponiarum Paſtor, ambiens Abbatiam, arte & pactis ſimoniacis ad eam pervenit, promovente Toparcha *Septemvilla*, quem ſibi devinxerat ſponſionibus ceſſionis decimarum, quas in eodem oppido colligebat monaſterium ex antiquo jure, ſi interventu & factione præpotentis Dynaſtæ Septemvillani pedum aſſequeretur immeritus Paſtor. Votis potitus ſtetit promiſſis Abbas, & honorem ſacrilegè partum, novo ſacrilegio aſſecuravit. Rectorem miſerum laceſſivit intruſionis ultor Deus. Furentes enim Waſſeii * Hugonotæ, ex clade per Guiſiæ Ducem inflicta ſuperſtites, collecto militum manipulo per Campaniæ & Barri-ducatûs fines pervagati, in Jovillarenſem Abbatiam irruerunt fortes, vaſtarunt ſacram prophanamque ſuppellectilem, & Canonicos habitos barbarè ad extremas vitæ & fortunæ adegerunt anguſtias. Ruſticas domos, Eccleſiæ navim, aliaque ædificia devoverunt flammis; & ita ad annum 1592. in ærumnis & luctu dies confecit ſuos, qui per fraudem & crimina lætos in dignitate ſibi ſpoponderat Abbas. Moritur 21. Aprilis; ſed ne nomen ejus ſacra contaminaret, in dypticis non eſt inſcriptum. In Comitiis generalibus Ducatûs Barrenſis comparuit annis 1583. 1584. 1592. vitæ ultimo. * Vaſſy.

XXV.

Nicolaus *Barnet*, ex nobili familia ſatus, nobilitatem moribus, pietate honeſtans, die 30. Maii anni 1593. Liberduni inauguratur Abbas. Proſtratam domum, diſſipata Nantelli & Clarifontis ruſticana prædia à Calviniſtarum turbine, reſtauravit. Templum divinis utcumque officiis aptavit, & S. Rufinæ coſtam ab Abbate S. Symphoriani Metenſis, Carolo *Hellot*, impetratam, jocali pretioſo accluſit. An. 1622. Circariarum Lotharingiæ, Vadegotiæ & Burgundiæ Viſitator nominatus, diſciplinam, quam libens habebat, impoſuit cæteris. Eccleſiæ ſuæ reditus, largas parentum ſuorum oblationes, piè impendit, vir ex omni parte pius, qui 15. Januarii 1624. obdormivit in Domino. Laudes illius compendioſo hoc elogio Necrologium cecinit ad diem 15. Jan. *Comm. Domini* Nicolai *Barnet*, *Abbatis hujus loci, qui per multa bona, etiam ſui patrimonii, ad hujus monaſterii reparationem, cui maximè laudabiliterque, ac bonorum conſervationi intentus*

Digitized by Google

erat, uſque ad mortem contulit. Diebus meritiſque plenus obiit 15. Januarii 1624.

XXVI.

Nicolaus *Baudin*, electione promotus, ſpontaneâ & ſub annuæ penſionis reſervatione, dignitatem tranſtulit anno 1627. in Patrem

XXVII.

Ægidium de *Villelongue*, qui anno 1640. morte conſumptus eſt. Tum Barri-ducatûs potiens Rex Galliæ Ludovicus XIII. Abbatem deſignavit

XXVIII.

Franciscum *Fouquet* Bayonenſem epiſcopum. Sed ille geminatis apud S. Sedem ſupplicationibus, Bullas nequiens obtinere ab Urbano VIII. regularis electionis vindice, jus qualecumque acquiſitum à nominatione Regia abdicavit; Lite & vacatione pendente in Abbatem elegerant Canonici P. Reginaldum *Bourguignon* Jovillaris Priorem; ſed quoniam nonnulli interceſſerant in electione defectus, qui caſſam caducamque electionem faciebant, à Romano Pontifice Urbano VIII. Abbatem poſtularunt libello ſupplici

XXIX.

Franciscum de *Riguet*, Jovillaris Canonicum, magnæ ſpei, & inclytæ nobilitatis juvenem; qui Bullis à ſancta Sede impetratis, poſſeſſionem Abbatiæ adiit 11. Maii 1643. Prælationem ornavit moribus ſuis, eruditione, & laureâ doctorali; taliſque ac tantus viſus eſt Franciſco Duci Lotharingiæ, ut moderator Sereniſſimi Principis Caroli V. ab ephebis fuerit inſtitutus. Profeſſionis Religioſæ ab annis ſeptemdecim emiſſæ pœnitens Riguetius, irrita vota ſua reputans, in libertatem poſtliminio & per judiciale decretum aſſertus eſt anno 1659. Cùmque Abbatiam regularem à votorum relaxatione nonniſi illegimo titulo retinere poſſe ſuſpicaretur, illam Carolo Principi alumno ſuo reſignavit priùs. Obſtitere reſignationi electores, & Bullas Romæ efflagitantem, oppoſitionibus ſuis, Principem aliquandiu fatigavêre, nec niſi ob reverentiam regii ſanguinis ab impugnatione quieverunt. Sed vix poſuerant arma Canonici, cùm ecce Ferdinandus Princeps natu major anno 1658. morte ſublatus eſt: Tum à proſecutione Bullarum abſtinuit Carolus Princeps, ſeculari militiæ adſcriptus; ſed jus omne ex reſignatione Riguetii acquiſitum ſibi, in Joannem *Du Han de Martigny*, Clericum Trevirenſem, natalibus prænobilem, tranſtulit. Adverſus Reſignatarium aſſurgentes Religioſi, Patrem Carolum *du Freſnoy* æmulum ei objecêre, canonicè electum die 10. Septembris, & ab Abbate Præmonſtrati, Abbatis Regiævallis vicem ſupplente, confirmatum 12. Januarii 1664.

XXX.

Carolus de *Fresnoy* in vim electionis promotus ad Abbatiam, hanc pacificè poſſedit ad annum 1670. in eamque inducere Reformationem molitus eſt; ſed Canonicorum renitentium pervicaciâ, ſpe fruſtratus, permutatione factâ receſſit, & in ejus locum vi permutationis ſubrogatus intravit

XXXI.

Edmundus *Sauvage*, Abbas Regularis Bucilii, & Congregationis Reformatæ Vicarius Generalis. Barri-ducatûs monaſteria dum viſitaret, ad Jovillarenſe humanitatis ergo divertit. Elanguidos diſciplinæ miſeratus ſpiritus, & ad ſaniorem vitam inconvertibiles Canonicos propiùs & dolenter demiratus, hanc ſibi provinciam quaſi reſervatam intelligens interiùs, de commutatione Abbatiæ ſuæ pinguioris miſcuit cum Patre *du Freſnoy* colloquia, eòque negotium perduxit, ut datis hinc inde reciproci conſenſûs chirographis, ſub beneplacito Superiorum commutatio ſuum fuerit ſortita effectum anno 1671. Reformatos ſecum advexit Canonicos neo-inſtitutus Abbas, & Reformationem paulò poſt in ſuum induxit monaſterium, nullo vel audente, vel muſſitante adverſùs hominem, qui moribus, eloquio, exemplo religionem ſuadebat, ſpirabat reformationem. Nos ſub tanto viro tyrocinia noſtra ſtudiorum exegiſſe gloriamur, & in illo mira auſteritatis, innocentiæ, zeli ſpecimina ſuſpeximus, quæ nec annoſa ſenectus, nec morborum conflictationes intermittere fecerunt. Die 22. Maii, ætatis ſuæ anno 80. æræ Chriſti 1688. pœnitentia confectus obiit. In Sanctuario tumulatus hoc epitaphio donatus eſt:

D. O. M.

» Hîc jacet admodum R. Pater ac Venera-
» bilis Dominus Edmundus *Sauvage*, pri-
» mùm Bucilii, deinde Jovillaris Abbas Re-
» gularis, vir integritate vitæ, morum can-
» dore, exemplo, precibus, eloquio ſacro,
» laboribus, in pauperes liberalitate, omni-
» bus notus; Norbertinæ Congregationis
» decus & columen, præcipua ejuſdem Con-
» gregationis munia adeptus, Vicariique Ge-
» neralis Præfecturâ bis perfunctus: ſuis ca-
» rus, ſummo omnium luctu obiit die XXII.
» M. DC. LXXXVIII. ætatis LXXX.

In Sanctuario ad partem Evangelii tabulæ marmoreæ inciſum eſt hoc funebre elogium.

Admodum Reverendus Pater ac Venerabilis
Dominus
Edmundus *Sauvage*,
Primùm Bucilii, deinde Jovillaris,
ſtrictioris Obſervantiæ, Ordinis Præmonſtratenſis
Abbas Regularis.

Digitized by Google

Vir ab ineunte ætate ad uſque ſenectam
ſingularis innocentiæ ac Religionis.
Deo ſemel conſecratus,
Sæculi mores & agendi modum
Deinceps ignoravit:
ut mirandum nil ſubeat
Si Congregationis noſtræ bis electus
Vicarius generalis.
Et duorum ſucceſſivè Cœnobiorum
Abbas factus,
Spreto quo fatigabatur honore umbratili,
de onere deponendo unicè ſollicitus;
Ne Vicarius generalis tertiò renuntiaretur
obſtiterit,
Et Regi ut grata eſſet Abbatiæ ter facta dimiſſio
pluries ſupplicaverit.
Neque hæc ex inertia tentavit animi,
aut quaſi oneri ſuccumbens,
Jugo namque colla dare coactus,
Mirum quanto diſciplinæ regularis incremento
Et Vicarium generalem ſexcennio,
Et ſublimiora quæque cætera Congregationis
munia
Continuo per ætatem decurſu, obierit.
Collapſam verò Bucilii & Jovillaris primævam
inſtauravit
Ordinis obſervantiam;
Quo fine pinguiorem Abbatiam
in multo minorem alteram permutavit.
Tum reſtitutis quæ utrobique diruta jacebant
Regularibus Locis.
Et quod propoſiti noſtri ſumma eſt,
ſervato ſemper fervore novitio,
ſingula diu noctuque nulla non ætate frequentavit
Religionis exercitia:
Nedum paſſus infirmus alioquin ac ſenex
octogenarius,
ſecum in jejunio & abſtinentiâ diſpenſari.
Exhauſtæ igitur naturæ deliquio,
dierum tamen plenus & operum,
omnibus ſacramentis Eccleſiæ munitus,
Jovillari obiit
Ætatis ſuæ octogeſimo elapſo,
Æræ Chriſtianæ 1688.
Maii die vigeſima ſecundâ.
Requieſcat in pace.

XXXII.

JOANNES *ANCEL*, Clericus Lingonenſis, à Rege Galliæ Ludovico XIV. Barrenſem Ducatum occupante, Abbatiam emunxit, & Bullas, tacito Beneficii ſtatu & regularitate, imò quaſi deſertum & dirutum monaſterium artificioſâ expoſitione obtendens, extorſit, Idibus Februarii 1690. Primus à fundatione Commendatarius, viginti ſeptem annis decoxit ſubſtantiam Abbatiæ, raptus è vivis anno 1715.

XXXIII.

CLAUDIUS *COLLIN*, Prior Jovillaris, me præſide in Abbatem ſublectus eſt die 10. Decembris anni 1715. Innovandis à fundamento ædificiis totus incubat homo frugi, pauper & modicus; jamjamque dormitorium aliaſque officinas perfecit quadris ex lapidibus. Ab aliquot annis lauream conquiſivit Doctoralem, firmus alioqui & capitoſus Abbas.

SACRÆ RELIQUIÆ.

Duo Capita duarum Virginum ſociarum S. Urſulæ.

Una Coſta S. Ruffinæ.

PATERNITAS.

In Parthenonem Nantelli, à ſeculis dirutum.

PASTORATUS.

Saponaria, (Savonieres) in agro Perthenſi, vulgò *en Perthois*, ex donatione Guidonis de Joinvilla, Catalaunenſis epiſcopi.

Juviniacum, gallicè *Juvigny*, ex donatione Petri Tullenſis epiſcopi.

Alnetum, gallicè *Aulnoy*.

Baldricuria, gallicè *Baudricourt*, ex donatione Petri Tull. epiſcopi. Hi tres in Diœceſi Tullenſi.

Mons-oculi, *Montel*, olim Diœc. Tull. nunc extinctus; ex dono Godefridi II. de Joinvilla anno 1213. ceſſerat Jovillarenſibus.

Vide Prob. à col. DCCX. ad col. DCCXIX.

ISAGRABIA.

Iſagrabia. Circaria Sclavoniæ.

ZAgrabia ſcribere debuiſſet Layruelius, quæ ſedes eſt Epiſcopalis ſuffraganea Colocenſis Metropoleos in Sclavonia. Cathedrali Zagrabiæ præſidebat Abbas noſtri Ordinis, qui etiam erat Epiſcopus, à Collegio ſuorum Canonicorum electus. A tempore SS. P. N. Norberti in Sclavoniam, Evangelii causâ, directos fuiſſe magni Sclavorum Apoſtoli alumnos, teſtis eſt Norberti ipſius Vita. Epiſcopatum gentis converſæ obtinuerunt converſionis auctores, quem ad annum 1294. ut minùs, tenuiſſe probant renovati hoc anno Indices monaſteriorum Ordinis. In eodem Epiſcopatu, haud dubiè Epiſcopis Fundatoribus, reformatiſſimus *Juvancia* Parthenon floruit.

JUDDIA.

Digitized by Google

I V E L D I A.

Iveldia Superior. Fil. Præmonſtrati. Diœceſis Moguntina. Circaria Ivdegotia.

AD fauces ſylvæ Hercyniæ, quæ populari idiomate *Hartwaldt* dicitur, in Comitatu *Hohnſteinenſi*, & infrà fines Brunſwicenſis Ducatûs, ex antiqua vulgi pietate ſtatua B. Mariæ Virginis columnæ impoſita, & jugi ac mutuato lumine illuſtrata, ab incolis honorabatur. Eò loci Elgerus Comes in *Hohnſtein*, filius Conradi de *Bielſtein*, & Toparcha de *Ilburg*, aſtipulante ſibi devotâ conjuge Lutrudâ de *Orlamunde*, filiâ Comitis *Heſeken de Hohnſtein*, monaſterium ædificavit anno 1190. quod *Ilſeldiam*, germanicè, *Ilfeld*, nunc verò *Iveldiam*, juxtà veterem monaſteriorum Ordinis matriculam nominamus, ſera licet fuerit hujus cœnobii fundatio, nihilominùs Provinciæ caput exſtitit, habens ſub Circaria cognomine plures Abbatias.

T. 3. Rer. Germ. p. 548.

Meimbomius in *Chronico Riddagshuſenſi*, hiſtoriam & originem Iveldiæ latiori ſtylo, ſenſu penè eodem, his recitat verbis. « Iiſdem temporibus (anno 1190.) ille ſæpè à nobis laudatus Saxonum Princeps Henricus Leo, cœnobio Ilfeldenſi, in agro, territorioque ſuo *Honſteinico* fundando autoritatem præbuit & nervos. Quam rem à præſtante, vitæque ſanctimoniâ, necnon eruditione, & ſacrarum imprimis linguarum peritiâ inſigni, cœnobii ejuſdem antiſtite M. Michaële Neandro fideliter annotatam breviter hîc recenſere viſum eſt. Eminebat in ſylva Hercynia ſuprà eam, quæ etiamnum *Ilſeldia* dicitur, planitiem non admodùm quidem amplam, Caſtrum, cujus rudera ibidem adhuc exſtant, Ilburga. Ejus poſſeſſor Ducis Brunſwicenſis Henrici Leonis ſubditus & Vaſſallus Iligerus, pro religioſa ſeculi iſtius devotione, in præfata illa planitie lampadem lapideam, cum candela perpetua, ſive ut poëta loquitur, vigili igni, exſtruendam curarat, ut tùm familiam aulicam, tum cæteros, qui tùm cædendis lignis, tùm paſcendis pecoribus, die noctuque iſthic locorum occupari & tranſire ſolerent, æterni gentium luminis Dei & ſemper Virginis Mariæ filii Jeſu Chriſti adorandi atque invocandi admoneret. Ejuſdem quidem hodie ibidem lampadis ſaxa in cæmeterio ſuo adhuc loco integra exſtant. Fiebat autem ut quidam quietis & pietatis amantes viri ex vicinis in eam ſe conferrent ſolitudinem, ibidemque pro re nata caſas exſtruerent, & reliquum vitæ precibus & ſtudiis ſacrarum litterarum impenderent, benignum & liberalem experti patronum Dominum illum Iligerum. Hic ubi deceſſiſſet, ejuſdem patris cognominis filius*, non minori ſolitarios illos benignitate complectebatur, & ferveſcente ibidem in dies rerum ſacrarum ſtudio, ad loci Dominum, Principem ſuum clementiſſimum, Henricum Leonem ſubmiſsè rem deferebat, deque fundando ibidem in honorem & obſequium Dei cœnobio deliberationes ſuas oſtendebat. Obtinuit tandem hic alter Iligerus, ut rerum ſacrarum evehendarum atque locupletandarum ſtudioſiſſimus Princeps, apertum ſibi per ultimi Comitis Honſteinenſis obitum, Honſteinenſe dominium & Caſtrum ipſi, ipſiuſque itidem Patri cognomini filio & maſculis hæredibus cæteris eâ conditione in feudum concederet, ut Ilburgenſi viciſſim dominio & Caſtro reſignato, noviſque Ilſeldæ Monachis tradito, Eccleſiam ibidem ſtatim in honorem ſemper Virginis Mariæ exædificaret. Eam fundationem referunt monumenta hujus monaſterii in annum MCXC. A quo tempore Dominis Ilburgenſibus Henricus Leo ampliorem quidem, Comitum ſcilicet de *Honſtein*, conceſſit titulum, ſed priorem illum de *Ilburg*, ne quid olim cœnobio inde præjudicii exiſteret, planè ademit. »

** Leckfelds in Antiq. Ilfeld. p. 37. Patrem fundatoris Ilgeri, Conradum appellat.*

Quales porrò, cujuſve Inſtituti fuerint ante cœnobii erectionem, Iveldiæ ſolitarii incolæ, teſtatur Conradus Sabinienſis Epiſcopus, & Moguntinenſis archiepiſcopus, in Diplomate, quo tribus à fundatione annis, cœnobium confirmavit. Hos enim in Religionis habitu, multis retroactis temporibus Fratres ibidem degentes, *Canonicos, qui Norbertini dicuntur, Præmonſtratenſis Eccleſiæ vitam & habitum gerentes*, fuiſſe declarat.

I.

Sub Præpoſiti nomine Iveldiam rexerunt primi Superiores, quorum Dux URAMOLDUS. Illum è Præmonſtrato ablegatum credere eſt, ſi hodierna Paternitatum matricula, multoties à Capitulis immutata generalibus, primigeniam refert Iveldiæ filiationem.

II.

HELBERTUS ſubſcripſit ut teſtis Chartæ Henrici Comitis in *Lutterberg*, quâ Advocatiam Eccleſiæ S. Joannis Baptiſtæ in *Polithe*, ultrò & in favorem dictæ Eccleſiæ abdicavit anno 1228.

III.

WALTERUS de conſenſu & approbatione Henrici Thuringiæ Landgravii, & Saxoniæ Comitis Palatini, comparavit à Theodorico de *Winchille* tres manſos, & unam aream, ſitos in *Kureggelde*, anno 1231. In Waltero Præpoſitorum deſiit nomen, & in Abbatiam provecta Iveldia eſt.

Digitized by Google

IV.

JOANNES Abbatum primus, ad an. 1279. præfuit, & à Bernardo Canonico majoris Eccleſiæ Ilberſtadienſis, Domino de *Clettenberg*, obtinuit confirmationem venditionis bonorum in *Evera*, à patruo ejus Chriſtano factæ monaſterio Iveldenſi.

V.

ELIGERUS, Henrici III. Comitis de *Hohenſtein* filius, à pueritia Iveldiæ educatus, Religionem ibidem vovit. A Diedrico & Henrico fratribus anno 1281. ſeptem manſos gratis Eccleſiæ traditos accepit.

VI.

ALBERTUS, cui Henricus Comes in *Kirchberg*, anno 1285. Curiam de *Thaba* contulit. Morti proximus Comes idem, ſepulturam elegit Iveldiæ, illicque ab Alberto tumulatus eſt anno 1290.

VII.

THIEDRICUS ex nobili Dominorum de *Wilrode* proſapia oriundus, in litteris Alberti Saxoniæ Ducis anno 1305. recenſetur.

VIII.

ALBERTUS II. anno 1315. electus, ſuper jure patronatûs Parochiarum de *Berge*, & de *Schilffe*, litem movit Præpoſito de *Jechebnrg*, & Commendatori de *Weiſenſée*, & de illis obtinuit juſtitiæ complementum anno 1318.

IX.

BERNARDUS anno 1321. commutationem fecit bonorum in *Berge*, cum Mainero *d'Heſſenrode*.

X.

ALBERTUS III. cui Henricus archiepiſcopus, ad preces Henrici Comitis de *Honſtein*, permiſit anno 1333. ut Parochiales Eccleſiæ de *Gruzen*, *Holzengilde*, *Veldengilde*, *Bercka*, *Belſiede*, *Heſſerode*, *Sunthauſen*, *Girsbucherode*, *Saxwerfen*, *Vockenrode*, quarum jus patronatûs habebat Abbas, denuò à ſuis regerentur Canonicis.

XI.

ALEXANDER anno 1354. Abbatiam adeptus, dimiſit anno 1363.

XII.

HERMANNUS anno 1366. Caroli IV. Imperatoris clementiam & protectionem contrà Eccleſiæ ſuæ invaſores interpellans, ab eo Diploma ſolemne impetravit, quo fundationis dotem, & benefactorum dona confirmans, eorum ſe vindicem & aſſertorem proteſtatur, ob *vitæ eminentiſſimæ & exemplaris, ac morum honeſtiſſimorum* ſtudium, cui intendebant Iveldenſes Canonici.

XIII

FRIDERICUS de Comitibus de *Werningerode*, pro deffenſione bonorum monaſterii graves cum Comitibus de *Schwartzberg*, prædiis de *Kirch-engel*, & *Ebra* avidè inhiantibus, lites habuit, quas implorato Romanæ ſedis auxilio, ſtrenuè proſecutus, terminavit feliciter. Civitate & Diœceſi Moguntina Eccleſiaſtico interdicto per Apoſtolicam ſedem ſubjectis, Fridericus in vim privilegii antiquati divina celebrare palam non hæſit; ſed poſtea ſcrupulo remordente, & revocatæ immunitatis conſcius, de irregularitate abſolutionem ab Alexandro V. ſuppliciter petitam recepit anno 1409. per manus Viti Abbatis in *Walkenreda*, à ſede Apoſtolica deputati.

XIV.

HENRICUS ex Baronum de *Walde* ſanguine ſatus, Abbatem agebat anno 1423. Hunc inter & ſucceſſorem ejus Bernardum grandis intercurrit ſeptuaginta fermè annorum hiatus.

XV.

BERNARDUS anno 1488. Comitem Henricum de *Stolberg* perpetuum Iveldiæ convictorem admittit, & ſub penſione annuâ ducentorum florenorum auri Rhenenſis promittit ſex fercula feriatis diebus, non feriatis ſeptem menſæ Comitis ſubminiſtratum iri, nec non vinum & cerviſiam pro libitu.

XVI.

JOANNES *NEUMARCK* anno 1515. in Abbatem aſſumptus, Iveldiâ aufugere, ut efferveſcentis hæreſeos turbini ſe ſubduceret, coactus eſt. Anno 1525. ab irruentibus ruſticis face erroris armatis, Abbatia combuſta eſt.

XVII.

THOMAS *STANGIUS* à Capitulo Iveldenſi in *Northuſen* congregato, electus canonicè, Neandri colloquiis & artibus ad partes Lutheraniſmi abreptus dicitur. Ipſi Neander nuncupatoriam Catechiſmi ſui Epiſtolam inſcripſit, virumque appellat, „pietatis, probitatis, doctrinæ, „integritatis, curæque, ac ſollicitudinis pro „pauperibus, pro ſcholis divinis æternâ celebra„tione digniſſimum. Hoc elogio vel hæreticus, vel hæreſeos patronus proclamatur Stangius, quidquid pro ejus apologia ſcripſerit Nihuſius Abbas. Thoma deficiente defecit religio, grex Catholicus diſperſus eſt à paſtore acatholico, ac falſi & fallentes ſubintroducti ſunt Doctores, qui templum Dei verterunt in proſtibulum erroris. Anno 1559. miſeram efflavit animam infelix Stangius, quem funebri pompâ, & ſuperbiente hoc epitaphio proſecuti ſunt aſſeclæ Lutherani.

Digitized by Google

Sub hoc lapide requieſcit Reverendus vir
THOMAS *STANGE* Querfurtenſis,
Abbas Ilſeldenſis ultimus, clarus pietate,
hoſpitalitate, munificentiâ, & liberalitate
in ſcholam, Eccleſiam, & pauperes.
Obiit autem anno ætatis ſuæ LXIV.
Chriſti verò MDLIX. x[a]. die Aprilis.

XVIII.

MICHAEL *NEANDER* de re litteraria bene meritus, & in omnigenarum artium & ſcientiarum ſtadio exercitatus, at in ſola, quod ſummum eſt, fide cæcutiens Doctor, Rectoratum Gymnaſii, & Abbatiæ infulas ſimul geſſit. Ilveldiæ tumulati Michaëlis iſtam epigraphem ſaxo appoſuerunt alumni.

Juxtà hunc lapidem in tumulo requieſcit Reverendus vir M. MICHAEL *NEANDER* Soravienſis, Rector & Antiſtes monaſterii & ſcholæ Ilſeldenſis ad annos XLV. doctiſſimus, fideliſſimus, celeberrimus, maximè pius, & munificentiſſimus in ſcholam, Eccleſiam & pauperes. Obiit autem anno ætatis ſuæ LXX. Chriſti verò MDXCV. XXVI. Aprilis Ilſeldiæ.

XIX.

JOANNES *CAIUS* Michaëlis Neandri ſoceri ſui, in regimine Abbatiæ & Academiæ hæres; anno 1628. Ferdinando II. imperante & vincente, ab Abbatia & Academia per Comitem de *Thun*, Comitatûs *Hohnſteuii* proprietarium poſſeſſorem, ſubmotus eſt.

XX.

BERTHOLDUS *NIHUSIUS*, Brunſwicenſis origine, religione Lutheranus, Goſlarienſem, Verdenſem, Helmſtadienſem ſcholas, nullius fortunæ, generis obſcuri ſcholaſticus frequentavit; Cornelio Martini profeſſori Logices, ut victum haberet, obſequia per quatuor annos, tanquam familiaris ſervus, impendit. Stipendiariam penſionem ab Epiſcopo Oſnaburgenſi conſecutus poſteà, otio commodiore vacavit muſis, Theſes publicas Philoſophiæ nuncupavit benefactori Epiſcopo, anno 1612. & Artium Magiſter inauguratus eſt. Anno ſequenti Tractatum Becani de Communione ſub utraque ſpecie animadverſionibus criticis impetivit. Verneri & Albrecti de *Flechtingen* pedagogus aſſumptus, ad Ienenſem Academiam unà cum alumnis perrexit, ibique totus Theologicis ſtudiis incumbens, inſignis Theologi inter ſuos famam obtinuit. Quare Principum Saxo-Vimarenſium pedagogio Præpoſitus, illos ad annum 1622. diſciplinis liberalibus informavit. Coloniam deinde profectus, ex Catholicorum Doctorum convictu & concertationibus errores detexit ſuos, eoſdemque publicâ ejuratione deteſtatus, fidei Catholicæ petiit inſcribi diſcipulus. Fidem paulopoſt ſuſceptam ſtrenuè deffendit, & multiplici tractatu dogmata Georgii Callixti convulſit doctiſſimè. Virum Eccleſiæ utilem, Catechiſten eruditum, ſacro voluit Antiſtes Colonienſis ſacerdotio inſigniri. Inſignitus fidem in exedris præco publicus docuit, & convertit plurimos. Anno 1627. ad Præpoſituram *Haldenſleben* Monialium Ordinis Ciſtercienſis ablegatus eſt Præfectus; unde poſt reſtituta per Ferdinandum II. Cæſarem. Religioſis cœnobia ab hæreticis invaſoribus ablata, ad Iveldenſem Abbatiam, procurante Gaſparo de *Queſtenberg*, Abbate Strahovienſi, tantò ardentiùs poſtulatus, quantò ardentiorem noverat in propugnandis juribus Ordinis deffenſorem. Ut primum enim beneficentiâ Cæſaris, ſua Religioni monaſticæ aſceteria reddita Imperiali edicto fuerunt, ex improviſo adverſariorum geminata phalanx Iveldiam ſurripere tentavit. Hinc Jeſuitæ, pio zelo perciti putanteſque obſequium ſe præſtare Deo, Iveldiam deglutire, ad Collegii ſubſidium moliebantur, Auguſtum, & Pontificem variis artibus demulcentes. Hinc Lutherani Pactum Paſſavienſe, & Receſſum anni 1555. obtendentes, titulo publicæ pacis occupare iterùm ſibi addictam Iveldiam conati ſunt. Utrique aggreſſori frontem ultroneam objecit Nihuſius, calamumque ſtrinxit eruditum, quo & inhiantes, & Lutheranos regreſſum tentantes, conquaſſavit. Cæſari obtulit ad Ordinis patrocinium & cauſæ munimen Abbas Strahovienſis, apologiam Nihuſii; moverunt ſanctius Conſilium ponderoſa aſſertoris momenta juſtitiæ; movit Queſtenbergius & ſuâ dicendi facundiâ, & inclytæ proſapiæ adunatâ autoritate, ad æquitatis judicium judices aulicos, & ſolemni ſancito Ordini ſpoliato adjudicata eſt reſtitutio in integrum. Nec mora: Queſtenbergius Saxoniæ monaſteria, nomine Ordinis, adipiſcitur. Evocatos hinc inde Canonicos in poſſeſſionem immittit, præficit Abbates, Præpoſitos inſtituit, & Nihuſium ex doctrina, ex pietate, ex zelo commendatum, Præmonſtratenſi ſchemate indutum, Iveldiæ Abbatem incardinat menſe Martio anni 1629.

Antiq. Ilfeld. p. 144.

Fremebant circumquaque proſcripti doctores Lutherani; Palæſtras erroris occluſas gemebat Caius; virum in docendo peritum, in confutandis hæreſeon cuniculis perſpicacem, in ſuadenda fide efficaciſſimum, ſuſtinebant inviti. Plaudebat intereà ſibi Religio de revocato ad ſanctam Eccleſiam Chriſti patrimonio, de hæreticorum converſione frequentiſſima, quam Nihuſius per ſe, & per ſuos coadjutores Canonicos operabatur. Verùm victoriæ indeſinentis ovantes Catholicorum plauſus, funeſta Tillii ad agros Lipſiæ internecio, vertit in amaros luctus anno 1631. Fracto quippè, contritoque Suecorum armis exercitu Cæſareo, victor inſolens, in ſacra quælibet exaſperato odio furiit; templa, monaſteria, aras, facibus ardens repetiit, fugavit myſtas, mactavit renitentes, & unicum Iveldenſibus fuga fuit præſidium.

Nihuſius Hildeshemii aliquantulùm conſedit temporis, finem præſtolans incendii, ſerenum poſt nubila expectans cœlum: at tempeſtate in dies magis ac magis invaleſcente, & recuperandi monaſterii ſpe affulgente nullâ, Canonicatum Hildeshemii oblatum acceptavit Nihuſius, quem inter rerum & fortunæ diſcrimina dimiſit, & ultimos Amſtelodami in Hollandia duxit dies.

XXI.

LUDOLPHUS *ZIEGENMEER* Conſiliarius bellicus intimus Ducis Brunſwici, poſt fidem abrogatam, & diſperſionem Ordinis Præmonſtratenſis, Iveldiæ impoſitus, ſub adminiſtratoris nomine, Abbas: huic ſucceſſerunt

XXII.

OTTHO DE *MAUDERODE* Conſiliarius item Bellicus intimus, obiit anno 1671.

XXIII.

BERNARDUS *BOHEMER* Secretarius Statûs & Cameræ intimus, obiit anno 1674.

XXIV.

LUDOLPHUS *HUGO*, Pro-Cancellarius; & Conſiliarius intimus.

XXV.

JUSTUS CHRISTOPHORUS *REICHE* Conſiliarius Electoralis aulicus, & Secretarius Statûs & Cameræ intimus, modernus Iveldiæ Prælatus & Adminiſtrator, ab Electore Hannoverenſi inſtitutus.

PASTORATUS.

Schilſe.
Marguſſem.
Berge.
Engels.
Uſtrungen.
Schwende.
Ilſed.
Haſſerungen.
Holtz-engel.
Feldengel.
Borcke.
Belſtede.
Heſſerode.
Sachwerſen.
Holckenrode.
Sunhauſen.
Gurb chbeſtrode.
Haſelfeld.
Hermenſacker.
Gruſer.
Vockenrode.

PROCERUM TUMULI.

Exſtat adhuc Fundatorum tumulus, horumque imagines inciſæ lapidi, & ſibi collaterales cernuntur, ſuam quæque habens in frontiſticio inſcriptionem. *Elgerus P. M. Fundator. Lutrudis Fundatrix.* Ad limbos ſepulchri hæc leguntur. *Anno Domini MCXC. Henricus Imperator ampliavit fundum iſti' Eccl. cſic obtentu Elgeri Comitis de Honſtein, cujus pater hoc Cœnobium iniciavit & iſte & ſui heredes perfecerunt.* Eſt & in eadem Eccleſia ſepulchrum Henrici Comitis de *Kirchberg*, hoc diſtico notatum.

Hac ſunt in foſſa de *KIRCHBERG* nobilis oſſa
Henrici Comitis Deus ipſum ſuſcipe mitis.

Anno 1290. obierat præfatus Iveldenſis Eccleſiæ benefactor, à quo unam curiam in *Thaba* obtinuerat anno 1285.

Vide Prob. à col. DCCXXXIIJ. ad col. DCCXXVIJ.

IVELDIA INFERIOR.

Iveldia inferior. Fil. Iveldia Superioris. Diœceſis Mogunt. Circaria Vadegotia.

DUplex monaſterium à fundationis limine conſtitutum eſt ab Elgero Comite, & conjuge ejus Lutruda, & utrumque nomine donatum eſt eodem; ſuo tamen diſcreta erant hæc duo cœnobia ſitu primum, quod virile fuit, & in planitie ſuperiori poſitum, *Superior* vocabatur *Iveldia*: alterum uno lapidis jactu diſtans, & in declivi conſiſtens, *Iveldia* dicebatur *Inferior*. Illic Uramoldus Virgines accluſit, quarum contubernio Lutrada frequens lætabatur, virtutes quoque æmulabatur ardentiùs. Occaſus hujus Parthenonis prævertit matricis Eccleſiæ defectionem, nec ullum videtur ſuperfuiſſe veſtigium eo tempore, quo victrix & maleſuada hæreſis Iveldiam Superiorem ſuo ſubjecit imperio.

IVENAC.

Ivenac. Diœceſis. Caminenſis. Circaria Sclavonica.

IVenac idem eſſe ſuſpicor, quod in mſſ. codicibus *Juſniam* appellatur, in Diœceſi Caminenſi cœnobium, improlis Caſimiri Ducis proles piiſſima, quam ad religionis propugnaculum & exemplum anno 1180. exſtruxit in Pomeraniæ ſuo Ducatu, ſuadente & promovente Conrado I. Pomeranorum Epiſcopo ſecundo, religionis ſedulo propagatore. Ex quo hæreſis Megapolim & Pomeraniam inceſſit, illud cœnobium ſubverſum eſt, & ejus prædia facta ſunt inimici. Vide Hiſt. Epiſcop. Camin. c. 16.

Digitized by Google

S. JULIANI DEL PEREYRO,

Ordo Militaris, Calatravenſium Equitum militiæ annexus, qui creditur ab Præmonſtratenſi Ordine derivatus.

S. Juliani Pereyro. Ordo Militaris, à Præmonſtratenſi progenitus. Diœceſis Roaericopolis In finibus regni Caſtellæ.

ORdinis hujus militaris, initia, Ordini noſtro Præmonſtratenſi deberi contendunt quidam ex noſtris rerum Hiſpaniæ Eccleſiaſticarum ſcriptores haud imperiti, quorum conjecturas, rationes ſolidas æquiùs appellaverim, ad nos tranſmiſit R. admodum Pater Joſephus Stephanus de Noriega, Congregationis Hiſpaniæ tunc Definitor generalis, & Abbas S. Joachimi Matritenſis, nunc autem Reformator generalis ejuſdem Congregationis reformatæ & Monumentorum hiſtoriæ noſtræ concinnandæ conducentium collector ſagax.

» *P. Manrique* in Annalibus Ciſtercienſibus, » inquit, ad annum 1156. cap. 2. & ad annum » 1158. cap. 1. & Tamburinus Tom. 2. Diſ» put. q. 5. cum ferè omnibus auctoribus, præ» cipuè Benedictinis & Ciſtercienſibus, con» ſtanter aſſerunt Militarem *Ordinem S. Juliani* » *del Pereyro* ſub Statutis Ciſtercii initium ha» buiſſe, ſicut & *Ordinem de Calatrava*, cui » annexus, incorporatuſque paulò poſt fuit. » Quorum opinioni licet pene omnes aſſen» tiant, tamen contra hanc adeò ſtabilitam tra» ditionem plurima adducit noſter Magiſter » *Merino* in ſua apologia pro S. Dominico de » *Guzman* cap. 4. illaque jam ſubjicimus. Pro» fert itaque Inſtrumentum authenticum in » monaſterii celeberrimi de *Alcobaza* Ordinis » Ciſtercienſis, Regni Luſitaniæ, archivo aſſer» vatum, & per Dominum Antonium de *Za*» *pata & Aragon*, ſibi familiarem, inſignem» que hiſtoriographum, anno Domini 1639. » ex originali, ut ipſe teſtatur, ita fideliter » tranſcriptum.

» Hæc eſt inſtitutio militiæ *Pererii*, Regis » Ferdinandi tempore, Æra 1194.* Extrama» tura erat de Mauris: & fuit vir bonus & for» tis, qui dicebatur *Sugerius* de Salmantica. Hic » cum multis Comitibus voluit pro Deo bella» lare cum Mauris. Ierunt autem in frontaria » per Extramaturas, quærentes locum, ut face» rent forciam contra Mauros. Menſe Septem» bris horâ antelucanâ invenerunt Eremitam, » nomine Amandum, venientem in Eccleſia S. » Juliani ad lunam. Hic dixit Sugerio; ſi locum » quæris, oſtendam bonum juxta meam Eccle» ſiam, ubi eſt frontera de Mauris. Viſum bo» num conſilium; vadunt, accipiunt caſtrum » ad lunam vicini Chriſtiani, finitur pro octo » menſes. Pugnant, inquietant Mauros; vene» runt multi ad formam iſtorum, quorum » erat Sugerius dux, accipierunt conſilium » Amandi: vadunt ad Epiſcopum Salmanticen» ſem, ut illos ordinaret in ſocios; *ille dedit* » *Statuta Præmonſtratenſis* quia ille *de Ordine* » *erat*: & Sugerium primum fecit inter illos. » Qui dum moritur in bello, ſepelitur ibi. Et » Gometius fit primus inter omnes, fortis bel» lator in *Lide** de Argaſano. Hujus tempore » moritur Amandus, qui juvenis ivit ad bellum » Siriæ cum bono Comite Henrico, & multa » fortia egerat. *Gometius*, donatis à Rege Fer» dinando multis bonis, villis, caſtris, & locis: » poſtea venit Magiſter primus Benedictus *Su*» *gis*, qui pugnavit *Almeida* caſtrum, & ter» ram tulit de Mauris. Poſtea unitur Ordo S. » Juliani militiæ Calatravæ Ordinis. Deus illos » à Mauris liberet. Amen.

*Anno Domini 1156.

*Hoc eſt in prælio.

» Subdit autem præfatus D. Zapata in Epi» ſtola ad Patrem Merino ſub dat. 19. Junii an» ni Domini 1658. Parùm debet Ordo Præ» monſtratenſis P. Fr. Angelo *Manrrique*, qui » tom. 2. ſuorum Annalium Ciſterc. fol. 280. » delevit verbum iſtud *Præmonſtratenſis*, ſub» ſtituens *Ciſtercienſis*, & addens, *Poſtea uni*» *tur Ordo S. Juliani militia Calatrava Ordinis* » *noſtri Ciſtercienſis, propter donationem Caſtelli* » *de Alcantara, ubi nunc jam vivit*: ſed in » textu principali, quem manu propria tranſ» cripſi in *Alcobaza* anno 1639. nihil plus in» venitur, ut accuratè perſpexi. Deprehendi» tur etiam deceptus P. *Manrrique*; quippe E» piſcopus Salmanticenſis, qui Æra 1194. hoc » eſt anno Domini 1156. florebat, erat Præ» monſtratenſis; nam fuit D. Clemens, ante» ceſſor Berengarii, ſuper quo apud me ſunt » irrefragabilia teſtimonia. » Hæc ille & alia, quæ conſultò omittimus. » Sanè quidem apud » nos nullum aliud Inſtrumentum, memoriam» ve ſuper hæc invenire hucuſque datum fuit. » Noſtros autem Præmonſtratenſes Hiſpanos » haud exiguam opem adversùs Mauros tuliſſe, » manifeſtum eſt quandoquidem paſſim in » vetuſtis chartis & Regum privilegiis legimus » eos Regiis caſtris frequenter interfuiſſe ſuaſio» nibuſque & orationibus plurimùm juvaſſe.

Superſedebimus exſcribendis cæteris, quæ vir eruditus plenâ manu congerit ad probandos Præmonſtratenſium Hiſpanorum fortes adverſùs Maurorum barbariem conatus & auſus: dixiſſe ſufficiet plurima ipſis regia caſtra reparanda, tutandaque commiſſa fuiſſe; qua in re egregiam adeò operam navarunt, ut cumulati laudibus regiis, ſpecialibuſque privilegiis aucti fuerint. De quibus fuſiùs commodiùſque in opere Annalium ſub annum 1303. ſermo recurret. Interim pauca hæc accipe, lector, & ancipitem de origine & autore Ordinis Militaris de Alcanta-

Digitized by Google

Hiſt. des Ordres Relig.

râ, à primâ ſuâ ſede, dicti de *Pereyro*, gallicè *du Poirier*, emenda Patrem *Elyot*, qui tomo 6. p. 53. narrationem P. Angeli *Manrique* quaſi incertam per omnia proponit, nixus teſtimonio Franciſci *de Radez*, qui obſcuram, imo impenetrabilem militaris hujus Ordinis originem aſſerit, cum tamen ex pervetuſto, & coæqualis ævi monumento ſeries fundationis eluceſcat & Fundatorium nomina innoteſcant. Venerandæ antiquitatis iſtud inſtrumentum ignoravit Franciſcus *de Radez*; illud propriis conſpexit oculis P. Angelus *Manrique*, mirum quod Ordinis amore captus, textum manu liberiori adulteravit, ut ſurreptum Ordini noſtro honorem, ſuo Ciſtertienſi vindicaret.

Igitur Sugerium, non autem Suareſium & Gomeſium, autorem primumque militaris iſtius Ordinis ducem agnoſcamus. Odonem Salamanticæ Epiſcopum & Ordinis Ciſtertienſis alumnum, Ordinis militaris de Pereyro legiſlatorem, expungito, & Clementem ex Ordine Præmonſtratenſi aſſumptum, Salamanticenſi Cathedræ anno 1156. inſediſſe Statutaque Præmonſtratenſia Sugerio conſulenti, & poſtulanti, præſcripſiſſe dicamus. Ab origine illa ſectati ſunt, nec ante annum 1183. regulam S. Benedicti à Lucio III. illis impoſitam amplexatos eſſe, hinc conjicio, quòd Alexander III. anno 1177. Ordinem confirmans, regulæ Benedictinæ non meminit, nec injungit tenendam Equitibus.

Anno 1218. coierunt in Ordinem Calatravæ & Martino *Fernandez* Magiſtro generali voverunt obedientiam, à quo in beneficium clientelare Alcantaram acceperant. Sed unitatem Ordinis, continuata hinc inde Magiſtrorum generalium ſucceſſio, morum diſparitas & veſtitûs fregerunt, & licet in Ferdinando V. Rege Caſtellæ coaluerint utriuſque Ordinis Magiſteria, ad Reges poſteros per traducem porrecta & autoritate S. Sedis, nunquam avellenda ab eis, tamen propriis ſtat Ordo quiſque legibus, & ſub communi Capite ſuam ſervat quilibet diverſitatem & inſtituti differentiam.

JURLA.

Jurla. Fil. Luthomiſlii. Diœceſis Veſprinienſis Circaria Hungariæ.

Zirnæ filialem facit hanc Jurlæ Præpoſituram Pagius, quam Luthomiſlio ſubjectam invenimus in canone Capituli generalis anni 1295.

Qua in parte Diœceſis Veſprinienſis ſteterit olim monaſterium iſtud ignoramus; dolemus extinctum, nec redivivum ſperamus.

S. JUSTUS.

S. Juſtus Fil. Domni martini. Diœceſis Bellovacenſis. Circaria Pontivi.

Abbatia S. Juſti, in oppido cognomine, & in Diœceſi Bellovacæa, quinque à Bellovaco leucis, ſecus ſtratam regiam quâ Ambiano Pariſios itur, primò à Sanctimonialibus occupata, ad Canonicos ſeculares poſteà, ob liberiorem Monialium vitam, tranſlata eſt. His poſtmodùm anno 1119. amotis, regulares Canonici S. Quintini, in eorum hæreditatem introierunt authoritate Epiſcopali. Denique anno 1147. Odone III. Bellovacenſi Epiſcopo procurante, Præmonſtratenſes à Domno-Martino evocati, ſucceſſerunt, ipſoſque in prædeceſſorum jura & poſſeſſiones, beneficus Odo immiſit. Illis enim juſtitiam Eccleſiaſticam poſt Epiſcopum, jus Archidiaconale, Capellaniam integram totius Parochiæ quæ Gaufridus, Petrus & Odo Epiſcopi Bellovacenſes primitùs conceſſerant, confirmavit, noviſque tranſcripſit hoſpitibus. Annatas quoque ſeu proventus integros vacantium quinque Eccleſiarum, primò vacationis anno percipiendas, eis adjudicavit Henricus, idque juris in Eccleſiam contra jus invecti, Metropolitico Diplomate aſſeruit Archiepiſcopus Remenſis, Eccleſiæ S. Juſti quondam alumnæ ſuæ, ſpecialis benefactor. Gregorius IX. anno 1238. illud ipſum litteris ſuis roboravit, & ad perennandam hujus conceſſionis aliarumque memoriam, in Necrologio. Eccleſiæ ſuæ illas conſignarunt Canonici. Ad diem quippe nonum Septembris hæc leguntur. » Commemoratio » Domini GAUFRIDI Epiſcopi Bellovacenſis qui » anno 1107. Præpoſito S. Juſti jus Archidia- » coni & Capellani ſeu Pœnitentiarii contulit, » quo jure Abbates noſtri hactenùs uſi ſunt ex » Epiſcoporum ſuccedentium conceſſione.

Ad diem vero octavam Novembris habetur » Commemoratio Domini PETRI Epiſcopi » Bellovacenſis qui Eccleſiam S. Juſti ex ſeculari » regularem reddidit anno Domini 1119. « & ad diem 26. Junii » Commemoratio Domini » ODONIS Epiſcopi Bellovacenſis qui Canonicos » Præmonſtratenſes ex S. Judoco acceſitos, » implantavit in hac noſtra Eccleſia S. Juſti » anno 1147. Denique ad diem 13. Novembris » Commemoratio Domini HENRICI Epiſ- » copi Bellovacenſis & Fratris LUDOVICI Fran- » corum Regis qui Eccleſiæ noſtræ jus anna- » lium in quinque Eccleſias collegiatas urbis » Bellovacenſis liberaliſſimè contulit.

Plura dicere vetant incomperta mihi monumenta S. Juſti. Quamvis enim hanc Abbatiam ſcriniorum inviſendorum deſiderio adierim, illa tamen ſcrutari non licuit, clavem Archi-

Digitized by Google

vorum denegante Abbate commendatario, cuſtode chartarum ſcrupuloſo & de prædeceſſorum honore ſollicito parùm. Supplevit utcumque poſſeſſoris moderni incuriam accurata D. *Ledé* Abbatis S. Andreæ, in recenſione Abbatiarum diligentia. Mutuatam igitur ab illo Prælatorum ſeriem ſubjiciemus.

I.

JOANNES S. Judoci Canonicus, Coloniæ dux, ab Odone Epiſcopo Bellovacenſi conſecratus Abbas, & in bonorum poſſeſſionem immiſſus, confirmationem ab Eugenio III. obtinuit anno 1147. & primâ die Januarii 1168. beatâ morte conſummatus abiit ad poſteros.

II.

WLRICUS 9. Octobris, interfuit Capitulo generali anno 1172. obiit anno 1177.

III.

ANDREAS, anno 1179. iteratam confirmationem bonorum & ſtatûs ſui monaſterii, impetrat ab Alexandro III.

IV.

BALDUINUS florebat ab anno 1180. & ad trigeſimum Decembris mors ejus in faſtis refertur.

V.

PETRUS ab anno 1186. Abbatem agebat & anno 1195. ad Ordinis primariam Eccleſiam ſublectus eſt.

VI.

GERVASIUS patriâ Anglus, ex priore & Canonico S. Juſti, Abbas efficitur, unde poſt annum 1201. ad Thenolienſem poſtulatus migravit.

VII.

NICOLAUS, ad annum 1216. in actis legitur præfuiſſe.

VIII.

GAUFIRDUS, procuravit renovationem juris annualium ab Epiſcopo Bellovacenſi Milone anno 1226.

IX.

GERARDUS vivebat anno 1230. obitus ad undecimam Martii notatur.

X.

JOANNES *DE HARDEVILLE* fraternum fœdus init cum Ambianenſibus S. Joannis Canonicis, ad ſuffragiorum, ſubſidiorumque mutuam communicationem anno 1250.

XI.

WENERAMUS, nona die Janvarii 1260.

XII.

REINERUS.

XIII.

LAMBERTUS.

XIV.

GUILLELMUS.

XV.

PETRUS.

XVI.

ANSELMUS, ipſo regente, Joannes de S. Juſto Canonicus Bellovacenſis, Philippi Francorum Regis Capellanus & Eleemoſynarius, capellam Tillardi fundavit, & fundationem laudavit anno 1341. Joannes de *Marigniaco* Epiſcopus Bellovacenſis.

XVII.

RADULPHUS *DE VEISMES*, primâ die Auguſti 1380. obiit.

XVIII.

JOANNES *DANGEVILLERS*.

XIX.

PETRUS die 9. Auguſti 1402.

XX.

INGUERANNUS *DE QUEHEM*.

XXI.

JUDOCUS *DE CASTRO* 1. Februarii 1476.

XXII.

JOANNES *CORDIER* ceſſit 1484.

XXIII.

ANTONIUS *DE NEMPONT* ejus tempore, anno 1503. monaſterium conflagravit 1512.

XXIV.

JOANNES *DE LA MOLIERE* 6. Kal. Novembris 1522.

XXV.

NICOLAUS *LE BOUCHER* ex Cantore Tillardi Abbas factus eſt, de illo in fine libri cantûs, ſequentes rithmi leguntur.

En l'an mil cinq cents trente trois
La nuit ſaint Michel proprement
Fut achevé comme je crois
Ce livre cy certainement
Pour les Religieux du Couvent
De S. Juſt prez de S. Remy
Et fut veritablement
Par un nommé Jean de *Wailly*
Et pour ſçavoir que fut ceſtuy
Qui le fit faire & commencer

Digitized by Google

Fut un qui avoit ſans failly
Nom Frere NICOLAS *BOUCHER*
Abbé du lieu bon meſnager
Qui fit fort valoir la Maiſon
Par quoy on doit pour luy prier
Apres ſa mort, c'eſt bien raiſon
Partant pour la concluſion
Pour luy direz *De profundis*
Et pour tous ceux de la Maiſon
Que Dieu leur doient ſon Paradis.
Amen.
Die 18. Maii 1548. obiit.

XXVI.

JUDOCUS *COQUEREL*, ſub Cardinalibus Piſano & Ferrarienſi, Præmonſtrati Abbatibus, Ordinem rexit ut eorum Vicarius generalis, moritur 27. Maii 1565.

XXVII.

ADRIANUS DE *MAILLY*, regularium Abbatum ultimus 28. Aprilis 1582. exceſſit è vivis.

XXVIII.

JOANNES DE *L'AUBESPINE* Epiſcopus Aurelianenſis primus commendatariorum, obiit 28. Novembris 1593.

XXIX.

GERMANUS *LORDEREAU* 20. Auguſti denatus 1615.

XXX.

ANTONIUS DE *NEUFVILLE*, cujus obitum ex Necrologio exſcriptum tradimus. » Commem. » Domini ANTONII *NEUFVILLE*, Lugdunenſis » Eccleſiæ Archidiaconi & ſupremi Vicarii, » necnon Abbatis noſtri commendatarii tertii, » omnium planè conſenſu, hujus loci reſtaura- » toris ſtrenui, quippè qui Eccleſiam & Dor- » mitorium, aliaque loca regularia & divino » cultui conſecrata, hic & in vicinis pagis reædificari ac de novo conſtrui curavit, obiit Lugduni 24. Martii 1679.

XXXI.

CAMILLUS DE *NEUFVILLE* Lugdunenſis Archiepiſcopus 3. Junii 1693. defunctus, & in Necrologio tanquam benefactor inſignis commendatus.

XXXII.

GUILLELMUS DU *BOIS* Archiepiſcopus Cameracenſis & Cardinalis.

PASTORATUS.

S. Juſtus, in ipſo S. Juſti oppido.

Buriacum *(Bury)* ex donatione Roberti de *Creſſoneſſart*, Epiſcopi Bellovacenſis cujus mentionem fecit his verbis Obituarium ad diem primum Octobris. » Commem. D. ROBERTI » DE CRESSONESSART Epiſcopi Bellovacenſis qui » anno 1246. tres Canonicos hujus Eccleſiæ » in Prioratu de *Bury* olim Ordinis S. Bene- » dicti conſtituit.

Pleſſiacum *(Pleſſier)* uno milliari à S. Juſto diſſitum ibi ſedes eſt Principis de *Curtiniaco*, à quo humaniſſimè exceptus ſum.

Glanteria *(Glantiers)*.

Tillardum (*Tillard*) Cantoratûs ſimul & Parochiæ titulo gaudens, fundatur anno 1340. à Joanne de S. Juſto Canonico Bellovacenſi, Regiæ Pariſienſis computuum Cameræ Magiſtro, fundationem laudante Joanne de *Murigniaco* Epiſcopo Bellovacenſium. Præmonſtratenſem regulam, ex appicta feneſtris Eccleſiæ figura Fundatoris, amplexatum ſic Joannem conjiciunt nonnulli.

Ravenel.

Morangulus *(Morangle)* Prioratus ſimplex.

Vide Prob. à col. DCCXXVij. ad col. DCCXXVIIj.

JUSTUS-MONS.

Juſtus-mons. Fil. Bellævallis. Diœceſis Metenſis. Circariæ Lotharingiæ. * *Briey.*

IN declivi montis, & in Brieii Comitatu, * duabus à Theodonis villa, quatuor ab urbe Metenſi horis, Juſtimontum ſuo ſitu lepidum, vineis circumſtantibus & ſolo ad montis radices fertili, paſcuis Orna irriguis opimum, ſylvis à Septentrione imminentibus, opportune vallatum, grato à Meridie conſpectu Metas proſpectans, fundatricem agnoſcit Euphemiam Dominam de Vatronis-villa, * ſororem Urſionis Virdunenſis Epiſcopi, uti conſtat ex ejus authenticis tabulis anni 1124. quibus Zachariæ primo Juſtimontis Abbati, montem ipſum dotalitio jure tranſcripſit ad conſtruendam ibidem Eccleſiam.

* Vatronville.

Hinc antiquitatem ſi conſulas, matrem agnoſcere non deberet Bellam-vallem ætate poſteriorem, niſi quod factitatum eſt alibi, hic contigiſſe ſuſpiceris, tranſlatum ſcilicet jus Paternitatis à Præmonſtrato in Bellam-vallem; ita ſuadente locorum viciniâ aut ita volente Philippo quondam Abbate Bellæ-vallis, poſtmodum ad Ordinis provecto apicem, primæ ſuæ ſedis amante.

Hiſtoriographus Eccleſiæ Metenſis, ex ſequeſtratis apud Patres Jeſuitas Metenſes monumentis, Diplomatis Euphemiæ fidem elevat & ſubjectis narrationem ſuam ſuffulſit documentis. Hæc tibi appono Lector. » Seriem rei » de negotio Stephani Abbatis S. Crucis, præ- » ſentium litterarum portitoris, ſanctitati veſtræ » intimare cupientes, minimè laboramus, * » cùm ſcriptum ſit, qui verum dicit non labo- » rat. Diebus noſtris, Deo dictante, Philip- » pus Abbas Bellævallis, qui adhuc ſupereſt, & nunc

* L. 3. P. 419.

» nunc Eccleſiæ Præmonſtratenſi præeſt, lo-
» cum ante civitatem Metenſem ædificavit,
» ubi Fratres ſuos expoſuit, cùm piæ memoriæ
» Abbate Zacharia, cui præfatæ civitatis Epiſ-
» copus per gratiam Dei manus impoſuit, &
» in Abbatem conſecravit. Creſcente dein nu-
» mero Fratrum in Religione, Albertus præ-
» dictæ civitatis Advocatus, & Domina Ida,
» & filii, & filiæ ſuæ contulerunt per manum
» memoratæ urbis Epiſcopi, ſupradictæ Eccleſiæ
» Allodium de *Buris*, eo tenore, quod Abba-
» tia illuc transferretur, quia locus videbatur
» aptior, & à Moſella remotior. Tunc temporis
» datus eſt eidem Eccleſiæ locus Juſtimontis.
» In iſtis duobus locis primò cœperunt ædifica-
» re Fratres. Factis autem quibuſdam ædificiis,
» Abbas & Conventus ad locum qui diceba-
» tur *Buris*, tranſierunt, & in priori loco So-
» rores repoſuerunt. Poſt aliquos annos facta
» eſt magna inundatio aquarum, & Moſellâ
» creſcente, Sorores coactæ ſunt de domibus ſuis
» navigio exire. Cùmque non haberent, quò
» diverterent, Abbas Zacharias, qui erat ho-
» mo magnæ charitatis, in loco ſuo *Buris* eas
» collocavit, & ipſe cum Conventu ſuo exiens,
» ad Juſtimontem tranſivit, ubi non diù vivens
» defunctus eſt, & alius ſubſtitutus, nomine
» Leherus. Illo defuncto, iſto ſubſtituto, Cives
» Metenſes qui bona ſua contulerant, reclama-
» bant. Fratres qui in priori Eccleſia profeſſi
» fuerant, murmurabant, quod ſine Epiſcopi
» ſui & Ordinis conſilio, Abbatia ſic tranſlata
» erat de loco ſuo, & inde frequenter Abbatem
» inquietabant. Abbas hoc attendens, cœpit æ-
» dificare in *Buris* magnum monaſterium, &
» magnum dormitorium, ſub ſpe revertendi.
» Sed antequam compleſſet, defunctus eſt, &
» alius ſubſtitutus, nomine Stephanus. Hic
» complevit, quod ille ædificare cœperat, & in
» Juſtimonte plura ædificia. Creſcentibus ædi-
» ficiis, creſcente numero Fratrum & Sororum
» diverſæ linguæ & diverſorum morum, crevit
» querimonia Epiſcopi & Civium Metenſium
» exteriùs, crevit diſſenſio & ſciſſura cordium
*Gilla. » interiùs. Romani * nitebantur redire ad lo-
» cum ſuæ profeſſionis, illi remanere in loco
» ſuæ cognationis; illi eleemoſynas, quæ *Buris*
» conferebantur, transferre, Romani retinere
» volebant. Inde lites, inde jurgia, inde odia.
» Abbas in his anguſtiis poſitus, & ab Epiſcopo,
» ut *Buris* rediret, multoties commonitus, ad
» pacem per plures annos laborabat; premebat
» eos ſub rigore ſilentii, ſed parùm proficiebat.
» Dùm hæc agerentur, contigit ut magiſter
» Ulricus *Steinveldenſis* à generali Capitulo
» reverteretur per Juſtimontem. Abbas anxius
» expoſuit ei ſtatum domûs ſuæ, quærens con-
» ſilium. Convocatis itaque hinc inde partibus,
» Magiſter Ulricus multùm laborabat ad pa-
» cem, ſed illi ad diviſionem. Tandem provo-
» luti pedibus ejus, eum invitum coëgerunt
» remanere, donec convocatis vicinis Abbati-
» bus, & Abbate *Bellæ-vallis*, inde poſſent
» tractare. Convocati ſunt Abbates, venerunt,
» actum eſt de pace. Nullatenùs potuit fieri pax,
» niſi per diviſionem. Pro bono itaque pacis,
» ac cogente neceſſitate, conſilio Abbatum,
» aſſenſu & laude utriuſque partis, tandem
» facta eſt diviſio, & Fratrum, & Sororum, &
» poſſeſſionum, & rerum mobilium, & debi-
» torum, & ſecundùm tenorem diviſionis, inde
» fecit ſcriptum propriis manibus Abbas S. Pau-
» li Virdunenſis. Sequenti die Fratres Juſtimon-
» tis, præſentibus Abbatibus, elegerunt ſibi in
» Abbatem Fratrem Clementem, & obedien-
» tiam fecerunt. Abbas Stephanus cum ſuis re-
» ceſſit *Buris*; Abbates receſſerunt, ſic facta eſt
» pax. Non poſt multos autem dies ſupradictus
» electus non contentus eo quod acceperat,
» venit Præmonſtratum, reclamans illud to-
» tum, quod Stephanus habebat. Vocati ſunt
» Abbates, venerunt Præmonſtratum, venit
» & ille Clemens electus. Tandem poſt multa,
» in hoc convenerunt conſilium, ut ille electus
» cederet, & Abbas Stephanus integrè Abba-
» tiam, ſicut priùs, poſſideret. Ceſſit electus:
» abſolutus fuit ab Abbatia; miſſi ſunt Abbates
» qui rem pacificarent, & Fratres de *Buris*
» cum ablatis rebus ad Juſtimontem redire mo-
» nerent. Cùmque veniſſent Buris, & Fratribus
» quæ acta erant retuliſſent, illi omninò nolue-
» runt acquieſcere, prætendentes multa gravia,
» & præcipuè perditionem animarum ſuarum.
» Timentes igitur Abbates, ne major ſciſſura
» fieret, conſilio Epiſcopi rem detulerunt, uſque
» ad generale Capitulum. Ventum eſt ad ge-
» nerale Capitulum: venerunt quidam Fratres
» Juſtimontis, quidam de Buris; delatum eſt
» negotium in medio, res diligenter eſt venti-
» lata. Denique præponderatis hinc & inde
» rerum circumſtantiis, diviſio quæ facta erat
» intuitu charitatis, & pro bono pacis, in ge-
» nerali Capitulo eſt approbata & confirmata.
» Et hoc ſcriptum eſt D. Archiepiſcopo Trevi-
» renſi, & Epiſcopo Metenſi, qui ſuper hoc
» Capitulo ſcripſerant, ut quod factum erat,
» amodò ratum haberent, & eos qui contraire
» vellent, per juſtitiam coërcerent. Sic res fini-
» ta eſt. Poſt aliquod tempus, adhuc recla-
» mantibus Fratribus Juſtimontis, quod Fratres
» de Buris ſubſtraherent quædam de tenore
» diviſionis, vocati ſunt iterùm Abbates vici-
» ni. Venerunt *Buris*, venerunt & Fratres Juſti-
» montis, tam Clerici, quam Laici ſanioris
» conſilii, Prior & Obedientiarii. Depoſitis
» querelis, poſuerunt ſe in conſilio & dicto
» Abbatum. Abbates auditis querimoniis, aſ-
» ſenſu & laude utriuſque partis, ſub ſtolis &
» candelis, excommunicaverunt omnes illos,
» qui, quod diceretur, non tenerent, & qui
» amodò pacem turbarent. Poſteà dixerunt,
» quod dicturi erant, tamen cum magno gra-
» vamine illorum de *Buris*. Et ſic iterùm pax
» facta eſt. Tunc Prior & cæteri Fratres Juſti-

Digitized by Google

»montis communicato conſilio in præſentia Abbatis Bellævallis, & aliorum Abbatum, elegerunt quemdam Fratrem nomine *Raynerium*, quem quia habere non potuerunt, poſt dies elegerunt alium nomine *Georgium*. Eo electo, convenerunt epiſcopum, quia Diaconus erat, ut eum ad ſacerdotium promoveret, & ei benedictionis manum imponeret. Die ſtatutâ venit Epiſcopus *Buris*. Fecit ibi Ordines, dictum Diaconum ad ſacerdotium promovit. Sic pax fuit uſque ac generale Capitulum. Abbas *Juſtimontis* Capitulum adiit, & quibuſdam Abbatibus abſentibus, qui jam dictæ partitioni ſub excommunicatione firmatæ interfuerant, cœpit reclamare totum quod Abbas Stephanus tenebat. Vocati ſunt Abbates, qui interfuerant; venerunt Præmonſtratum. Eâ die apud Præmonſtratum convenerunt ferè quadraginta Abbates pro alio negotio. Delata eſt cauſa Juſtimontis & S. Crucis, in medio ventilata eſt, & co firmata fuit diviſio, ſicut in antepræterito Capitulo, & commendata ſcripto, & corroborata chirographo & Ordinis ſigillo, & in tranſgreſſores promulgata excommunicatio. His omnibus ita peractis, Abbas & Fratres Juſtimontis vix per hebdomadam ſiluerunt; poſt paucos dies ad præſentiam Epiſcopi venerunt, & ut Abbatem S. Crucis ad audientiam vocaret, magnis precibus obtinuerunt. Enim verò ille nihil ſibi conſcius, vocatus illicò venit, & recitatis ſæpedictorum Fratrum clamoribus, auditiſque Fratrum S. Crucis reſponſionibus, admiratio multa tam Clerum, quàm populum commovit, cùm Fratres à Fratribus viderent tam irrationabiliter perturbari, & quod unâ die cauſâ pacis factum fuiſſet, alterâ pro infecto haberi. Dùm hæc igitur tam vario verborum & inconſtanti curriculo aguntur, Abbas Præmonſtratenſis ſupervenit, & retractatis omnibus, prioribus videlicet & poſterioribus actionibus, ſæpe memoratis Fratribus Juſtimontis, ut eorum omninò querela ſopiretur, conſilio Co-Abbatum, quos ſecum habebat, ſatisfieri judicavit, & ſatisfecit, & Abbas S. Crucis in omnibus ei acquievit, & quidquid fuit ſibi impoſitum, ut illis perſolveret, uſque ad unguem perſolvit. Hæc igitur pax ad Dom. Epiſcopum fuit, præſente Abbate Juſtimontis, & Fratribus ſuis, delata, & ſub teſtimonio Cleri & populi exſtitit confirmata.

Huic Inſtrumento tribus munito ſigillis, ad enarrationis præfatæ confirmationem, ſubnectit antedictus hiſtoriographus Chartam Stephani de Barro Metenſis Epiſcopi, quâ pacis ſancitæ inter utramque partem approbat fœdus, hoc tenore.

»In Nomine ſanctæ & individuæ Trinitatis. Ego Stephanus Dei gratiâ Metenſis Eccleſiæ Epiſcopus, Stephano Abbati S. Crucis, & ejus Fratribus, eorumque ſucceſſoribus in perpetuum. Paternæ traditionis æmulatrix poſteritas, ejus mutuata eſt vicem, cujus ſortita ſucceſſionem. Quemadmodum enim antiquorum ſolertia, quod infirmari noluit, cautione firmavit, ita & modernorum æmulatio idipſum vicariæ ſucceſſionis legitimum reſervavit ſibi in pluribus profuturum. Eapropter Ego Stephanus S. Metenſis Eccleſiæ humilis miniſter, diſpoſitum habens pro modo, pro loco, pro tempore, ſervorum Dei negotiis inſudare, ſtudere paci, propulſare inquietationes, cauſas eorum terminare, terminatas memoriæ poſterorum ſcripto commendare curavi, ne cum occaſu temporum, cadat memoria rerum geſtarum. Inde eſt quod præſenti cautione notum facio tam præſentibus, quàm futuris, quòd Fratres, Juſtimontis locum, & locum, qui dicitur S. Crux, inhabitantes, in hoc convenerunt, & pari unanimitate conſenſerunt, ut uterque prætatus locus Abbatiæ nomine inſigniretur. Hoc itaque ſuum, ipſorumque propoſitum Patribus Præmonſtratenſis Ordinis, quorum auxilio res effectui mancipari debebat, denuntiantes, beneplacitum eorum & aſſenſum, deſiderio petentium examinato, & ampliatione ſanctæ Religionis inſpectâ, obtinuerunt; quorum etiam ordinatione prædicti Fratres cuique loco certas poſſeſſiones pari voto aſſignarunt, & quod utrique Eccleſiæ fuit aſſignatum, Generalis Capituli Præmonſtratenſium Abbatum autoritate confirmatum eſt. Ego igitur, quia mei officii eſt piis aſſiſtere deſideriis, benevolum juſtis eorum petitionibus præbui aſſenſum; & utrique domui ſuum Abbatem, Fratrum petitione, deſignavi. Tibi itaque, dilecte fili in Chriſto Stephane S. Crucis Abbas, & Fratribus ſub Regulâ B. Auguſtini, ſecundùm tenorem Præmonſtratenſium conſuetudinum inibi degentibus, tuiſque & ipſorum ſucceſſoribus, prætaxatum locum S. Crucis, cùm aſſignatis appenditiis, ſicut in ſequenti ſubnotata ſunt, confirmo; videlicet, locum ipſum *de Buris*, & cenſum, quem dedit vobis Albertus Advocatus per manum noſtram; terram quoque præfato loco adjacentem, quam dedit vobis Richardus de *Rimpert*; grangiam de Lordo, cum pertinentiis ſuis; grangiam de *S. Petri-fonte*, cum pertinentiis ſuis; locum etiam, qui dicitur *Vallis S. Mariæ*, quem dedit vobis Walterus de *Vantous*, qui cognominatur *Paganus*; eo tamen tenore, ut ſingulis annis noſtræ majori Eccleſiæ perſolveretis aureum unum, vel duodecim nummos Metenſis monetæ. Et ſciendum quòd Conventus majoris Eccleſiæ hanc dignitatem in hoc loco retinuit, ut ſi ibi Abbatia fundaretur, Abbas à Primicerio, communi conſilio Conventûs, baculum Paſtoralem acciperet. Ut autem hæc noſtræ ſubſcriptionis pagina rata & inconvulſa permaneat, Epiſcopali authoritate, &

Digitized by Google

„ ſigilli mei impreſſione communio.

Teſtes Theodoricus Primicerius. Simon Decanus. Archidiaconi, Rorcelinus, Hugo, Fridericus; Magiſter Hugo. Richerus Præpoſitus S. Salvatoris. Anſelmus. Warnerus Capellanus. Albero de Paroy. Et omnis Eccleſiæ Conventus. Albertus Abbas S. Gorgonii. Letaldus Abbas S. Martini. Robertus Abbas S. Vincentii. Simon Abbas S. Arnulphi. Joannes Abbas S. Clementis. Elberthus Abbas S. Simphoriani. Si qua igitur, &c. Anno ab Incarnatione Domini noſtri Jeſu Chriſti MCLXI. Indictione nonâ; Epactâ vigeſimâ ſecundâ concurrente ſexto. Data per manum Fulconis Concellarii III. Kalendas Maii.

Ex quibus documentis, ad veritatis hiſtoricæ eliquationem pauca eruimus certa, quædam incerta adnotamus.

1°. Ad Moſellæ littora, non procul ab urbe Metenſi ſtetiſſe prima Præmonſtratenſium habitacula; iſque locus populari idiomate nuncupatur, *La Grange aux Dames*, Grangia Dominarum.

2°. Ob creſcentem Fratrum & Sororum multitudinem, ad Allodium de *Buris*, Alberto Metenſi Advocato id concedente, demigraſſe Religioſos; priori ſede, hoc eſt, Grangiâ Dominarum, ſolis & numeroſis dimiſsâ Sororibus.

3°. Exundantium Moſellæ aquarum alluvionibus dirutum fuiſſe Parthenonem, & navigio incolumes ad Buris monaſterium appuliſſe Moniales; quarum ſaluti conſulens Abbas Zacharias, in Juſto-monte ſibi interea liberaliter dato, cœnobium excitat, ut Buris, civitatis mœnibus adhærens, cederet exulibus. Sed morte interceptus Zacharias, ſuæ charitatis opus abſolvendum reliquit Lehero.

4°. De tranſlatione Canonicorum cives Metenſes, ipſos quoque tranſlatos, ſuſcitaſſe murmura, quæ aliter Leherus ſopire non valuit, quàm revocando ſuos à Juſtomonte ad priſtinas ſedes: Magnum, in hunc finem, dormitorium ædificari procurat, ſed ipſo incompleto, ceſſit Leherus.

5°. Stephanum, ſuſcepto ædificio efficacem impendiſſe operam; ſed quia continendæ Fratrum & ſororum coloniæ impar erat domus de Buris, Juſtimontanam amplificat inſimul, ut quos una capere non poterat, altera exciperet.

6°. Hinc exortam inter Fratres, ex diviſione ſubſecuta, contentionem; hinc ſciſſuram cordium, quæ nonniſi variis Capitulorum generalium decretis, & pactis amicabilibus reſarciri potuerunt, aſſignatâ nempe unicuique aſceterio portione redituum, inſtituto ad ſinguli Conventûs regimen proprio Abbate, & tranſlato per dimidium Parthenone ad *Hameviller*. Quam conventionem Stephanus de Barro, Metenſis Epiſcopus, approbavit anno 1161. triginta circiter à fundatione annis, & triginta ſex à donatione Juſtimontis, ſi fides habeatur Diplomati Euphemiæ: de cujus autoritate ſi ambigitur, caſſâ cadit fundatricis dignitas; ſi verò admittitur, ſeries tota eventuum ex autographo exſcripta ab Epiſcopo Madaurenſi, evaneſcet in fabellam. Neutri ut detrahat, utrumque conciliare ſatagit P. Gabriel *Gallois*, Juſtimontis Chronographus, ſupponendo, quoſdam Religioſos ſub S. Eligii nomine & patrocinio militantes, incoluiſſe Juſtum montem, eoſque contemplationi addictos, ad famam enati Ordinis Norbertini, ipſo inſtigante Zachariâ Abbate, ſchema Præmonſtratenſium aſſumpſiſſe. Tranſitum hunc aliunde petitis firmat exemplis, teſtemque transformationis appellat ipſummet Hiſtoriographum. Unde nil mirum, quod Euphemia Juſtum-montem Abbati Zachariæ tunc Eligiano, tradiderit anno 1124. Nil mirum, ſi Bellam-vallem agnoſcat Matrem Juſtus-mons, cùm anno 1131. aut 1132. ab ea diſciplinam exceperit Matre, jam fœcunditatis potente. Et ita difficultatis nodum reſolvit vir antiquitatum ſagax explorator. Illius ſtantes judicio, ſanius non habentes, ad Elenchum Abbatum properamus, quorum prior fuit

I.

ZACHARIAS, *Magnæ charitatis homo*, ut teſtatur Charta Metenſis, regimen duplicis monaſterii in ſe aſſumpſit, virtutibus informavit alumnos, & felici morte curſum laborioſi certaminis Juſtimonti clauſit anno 1136.

II.

LEHERUS antequam ædes monaſterii Juſtiſtimontis à prædeceſſore inchoatas compleſſet ceſſit. Mors ejus ad diem 9. Septembris notatur in Necrologio.

III.

STEPHANUS, qui cùm ultimam manum ædificiis poſuiſſet, monaſterium S. Crucis in ſuburbio Metenſi repetit, & abdicato Juſtimontis præſulatu, alterum conſentit ſibi ſubſtitui, priore titulo contentus.

IV.

CLEMENS, electionem moderante Abbate Bellævallis, aſſumitur, ſed vix adeptus eſt munus Abbatiale, cùm illud abdicat demiſſione ultroneâ.

V.

GEORGIUS, Prælaturam, quam Reinerius Prior Præmonſtrati recuſarat, obtinet adhuc Diaconus: A Stephano Epiſcopo Metenſi ſacerdotium ſimul & inaugurationem in Eccleſiâ de *Buris* recipit, ſed & ipſe honoris pertæſus, oneri ſe ſubduxit.

VI.

STEPHANUS ergò Eccleſiæ *Buris* incardina-

Digitized by Google

tus Abbas, ad Juſtimontis Abbatiam poſtulatur, filiæ & Matris unà habenas recturus anno 1152. Joannes Abbas S. Huberti in Arduena ei contulit ſequenti anno Curiam de *Hamerviller*, cum omni jure & dominio. Eò loci poſteà examen Monialium ex cœnobio de *Buris* exciſum conſedit. Pacem inter utriuſque monaſterii Fratres, ſciſſam, reſtituit, factâ æquabili bonorum partitione, quam Stephanus Metenſis Epiſcopus anno 1161. approbavit. 27. Julii mors Abbatem Stephanum ſuſtulit, poſt annum 1172. ſed priùs Juſtimontis Prælaturæ & ſollicitudini valedixerat, ejuſque ſedem Fratrum electione adiverat Vivianus.

VII.

VIVIANUS unà cum Abbate S. Crucis Stephano ſignat, ut Abbas Juſtimontis, Diploma Friderici I. Imperatoris confirmativum donationis Paſtoratûs de Guardia, * factæ Teſcelino Salinæ-vallis Abbati à Siffrido Lexovienſi Abbate, anno 1172.

* La Guarde.

VIII.

RAINALDUS anno 1181. ab Alexandro III. impetravit Bullam bonorum Juſtimontis confirmatricem. Sequenti anno pactus eſt cum Joanne Abbate Gorzienſi ſuper decimas *d'Amelange*, interventu Bochardi Abbatis S. Arnulphi, Joannis Abbatis S. Clementis, Danielis Abbatis ſancti Symphoriani, Godefridi Abbatis Vadegotiæ; quam concordiam laudavit Bertrandus Epiſcopus Metenſis. In tabula lapidea è ruderibus effoſſa ſequens inſcriptio, in tempora Rainaldi coincidens, legitur.

Anno ab Incarnatione Domini MCLXXIV. Indictione VII. concurrente V. Epactâ XV. V. Kal. Octob. conſecrata eſt hæc Eccleſia à Venerab. Bernone Magnopolitanæ ſedis Epiſcopo, in honore S. Mariæ Virg. S. Joan. Bapt. & S. Joan Evang.

IX.

VIVIANUS II. Huic Robertus Dominus de *Floranges*, Illuſtris Lotharingicæ familiæ ſurculus, molendinum *d'Emetange*, annuente Felice Huſemiâ uxore ſuâ, contulit anno 1193. Eidem ad Præbendam Sororum de *Hameviller* tradidit molendinum de *Godeſtal*, Wirricus de *Valcourt* Toparcha de *Fontois*, eâ conditione ut Juſtimontanus Abbas provideret ſacerdotem ad miniſterium Capellæ caſtrenſis. Donationem iſtam anno 1206. factam, roboravit anno 1224. Wirricus de *Valcourt* filius.

X.

LODOICUS molendinum de *Fremecourt* à Leudone de *Norroy* dono accepit, anno 1217. & anno 1224. pœnitentem Theodoricum S. Huberti Abbatem, & volentem reſcindere donum Toparchiæ de *Gadrange* à prædeceſſore ſuo Elberto, Abbati Juſtimontis factum ſub annuo cenſu, compreſſit arbitrariâ Hugonis Leodienſis Epiſcopi ſententiâ. 18. Auguſti obiit Abbas Lodoïcus.

XI.

GODEFRIDUS, à Wirrico de *Valcourt*, Domino de *Fontois*, jus patronatûs Parœciæ de *Fontois* obtinuit anno 1228. ratumque illud habuit Joannes de *Aſperomonte* Epiſcopus Metenſis anno 1229. Thomaſia Duciſſa Lotharingæ, & Friderici primi conjux, in viduitate exiſtens, conceſſit anno 1238. triginta ſolidos annuatim percipiendos in dominio ſuo de *Rodange*, ad pretium olei, & conſervationem lampadis perpetuæ in Eccleſia Juſtimontis. Quam liberalitatem Matthæus II. Thomaſiæ filius, laudavit & auxit hoc Diplomate. » Ego » Matheus Dux Lotharingiæ & Marchio, no» tum facio univerſis, quòd cùm Laureta avia » mea, & Thomaſia mater mea bonæ memo» riæ, in allodio ſuo de *Rodanges*, domui Juſti» montis pro anniverſariis ſuis in perpetuùm » faciendis.... triginta ſolidos Cathalaunenſes » contuliſſent annuatim; Ego pro dicta eleë» moſyna aſſignavi dictæ Eccleſiæ Juſtimontis » decem modios bladi in decima mea de *Har» cherenges*, medietatem ſiliginis, & aliam me» dietatem avenæ annuatim ad feſtum B. Re» migii in perpetuum perſolvendos. Datum » anno Domini 1239.

Loretam appellat Princeps aviam ſuam; illa erat Loreta de *Loz*, nupta Theobaldo Comiti Barrenſi, ex quibus prodiit Thomaſia, Friderico Duci Lotharingiæ juncta, quam alii Agnetem malè nominant. Annum obitûs Thomaſiæ hactenùs ignotum determinant ambo Diplomata anno 1238. Thomaſia ad uſum lampadis triginta ſolidos aſſignat. Donum Matris ſuæ *bonæ memoriæ*, ſubindeque denatæ, roborat & ampliat Dux Mathæus anno 1239. Igitur hoc anno inchoante, aut ſub antecedentis finem, exceſſit è vita.

XII.

HENRICUS beneficos expertus eſt Mathæum II. Ducem Lotharingiæ, & Theobaldum Comitem Barri. Iſte in eleëmoſynam & pro remedio animæ ſuæ domum ſuam de *Francheprey*, cum omnibus appendiciis, conceſſit Juſtimonto, anno 1243.

XIII.

GERARDUS, hujus ætate, anno 1260. Albertus filius Philippi Domini de *Florenges*, habitum Religionis in Juſtomonte aſſumpſit, & ſpurium, quem de ancilla filium habuerat, aſtrinxit in cenſum libertatis, ut annuatim dimidium ſextarium olei nucei penderet fratribus Juſtimontis in capite jejunii, ad eorum refectionem. » Notum ſit, quibus ſcire expedit, » quòd Albertus miles de *Florenges*, * ante» quam habitum Religionis in Eccleſia Juſti-

* Hunc prætericrunt tabulæ genealogicæ Florengiorum.

Digitized by Google

» montis ſumeret, Hermannum filium ſuum, » quem de ancilla genuerat, ſanctæ Mariæ ejuſ» dem Eccleſiæ in eleemoſynam contulit, » quem cùm ad annos pubertatis veniſſet, crean» tavit, & promiſit annuatim in capite jejunii, » quaſi cenſum libertatis conceſſæ, dimidium » ſextarium olei nucei in refectione Fratrum ſe » donaturum...Ut autem hoc ratum permaneat, » ſigillo Metenſi, & ſigillo Abbatis placuit in » teſtimonium confirmari, anno 1260.

XIV.

Jacobus, menſe Julio 1268. Theobaldo II. Comiti Barrenſi, in indemnitatem Roſſelini, Comitis ejuſdem ſervi, in villa de *Ranconval* à ſervis Abbatiæ interempti, reſtituit tres alios Abbatiæ ſervos, in vico de *Beuvanges* commorantes. (a) Tom. 1. Reg. Barriducatûs fol. 203.

XV.

Hugo, hujus non meminêre catalogi mſſ. attamen anno 1286. ab Domino Renaldo Cleupe dono recepit pratum de *Veange*, ſitum ſecùs Juſtimontis Brolium. Anno 1291. vendidit cenſum 20. ſolidorum cuidam Thomæ de *Nouroy le franc*.

XVI.

Mathæus cum Raynaldo Domino de *Rodemach* tractatum iniit, quo per vices alternas nominatio & præſentatio ad parochiam de *Richemont*, Abbati & Rodmacenſibus Dominis aſſecurantur anno 1297.

XVII.

Simon de *Aharis*, ad Branenſem, Calvomontenſem, denique ad Cuiſſiacenſem Abbatias ſucceſſivè raptus eſt.

XVIII.

Hugo de *Lubey*, 10. Aprilis moritur 1354.

XIX.

Adam.

XX.

Willelmus de *Brutez*, florebat anno 1367.

XXI.

Joannes de *Moteuvre*, in mſſ. Indicibus prætermiſſus, anno 1380. 26. Junii, paciſcitur cum Abbate S. Huberti.

XXII.

Hugo III. pariter omiſſus, anno 1381. ab quodam Thoma filio Ludovici Gibboſi emit vineam. Eodem anno obtinuit ab Archiepiſcopo Trevirenſi, ut excommunicationis ſententia diſploderetur in militem prædii Juſtimontis infeſtantem.

XXIII.

Mathæus *Millart* regebat anno 1397.

XXIV.

Vivianus III. contraxit fœdus charitatis & orationum cum Agnete Abbatiſſâ S. Glodeſſindis anno 1417.

XXV.

Gerardus *d'Alnou* bona ſuæ Abbatiæ alienata recuperavit, illorum reſtitutionem Decano ſancti Salvatoris Metenſis procurante.

XXVI.

Theodoricus de *Semecourt* ex reſignatione Gerardi *d'Alnou*, à Capitulo approbata, fit Abbas, quo brevi exſtincto, rurſus in Abbatem reaſſumitur

XXVII.

Gerardus *d'Alnou* defunctus die 12. Januarii 1429.

XXVIII.

Jacobus d'Alnou, 16. Januarii denatus 1442.

XXIX.

Nicolaus de *Ham*, Præmonſtrati Canonicus, Theologiæ Baccalaureus, *in Pontis frigidi* Ciſtercienſium Abbatia conſecratur Metis ab Conrado Bayer de *Boppart* Epiſcopo, 1. Septembris 1443. Jus patronatûs alternum, tranſtulit totum Nicolao de *Ham* Abbati, Gerardus de *Rodemach*, ſic ut omni tempore & die penès Juſtimontanos Abbates collatio Paſtoratûs de *Richemont* ſtaret; hancque ceſſionem tabulis conſignavit anno 1448. quo quidem Nicolaus V. ſummus Pontifex ſpontaneam Gerardi ceſſionem comprobavit. Nicolaum diſſipata Eccleſiæ ſuæ prædia recuperantem, & Romano munitum fulmine ad cogendos uſurpatores, intempeſtiva mors ſuſtulit 11. Januarii 1449.

XXX.

Joannes de *Fontois* in ordinem redegit Iſabellam *de Vandeck* Abbatiſſam S. Glodeſſindis, jus decimandi in territorio de *Hameviller* prætendentem: Nicolai Decani Metenſis, Pontii *Baudouche*, & Nicolai Rouſſel Militum judicio compreſſa, ſiluit, anno 1457. Abbas verò Joannes pedum paſtorale poſuit eodem anno.

XXXI.

Joannes *Leocart*, ex Priore Abbas electus, dignitati ſuæ valedixit 28. Maii 1459.

(a) Ex Regiſt. Pergam. quod inſcribitur, *Traités de paix des Ducs de Bar*, in Archiv. Barr. extante. f. 203.

Digitized by Google

XXXII.

Joannes de la Serre uno pene anno Abbatiam tenuit, & in manus Simonis de *Perona* Abbatis Præmonſtrati, Viſitationem inſtituenti reſignavit: Illi Fratrum electione datus eſt ſucceſſor

XXXIII.

Joannes de Richemont, primo ſuæ inſtallationis anno defunctus, anno 1460.

XXXIV.

Jacobus d'*Alnoul*, cui anno 1462. quædam fœmina Laurentii Thierion conjux dedit quæcumque poſſederat apud *Gandelange* & *Vallange*.

XXXV.

Joannes de Guenange 1479.

XXXVI.

Jacobus de Rombas 15. Martii 1489.

XXXVII.

Joannes de *Hayange*, 1521.

XXXVIII.

Joannes de *Hamecourt*, Præſide D. *Mangin* Abbate S. Mariæ ad Nemus, vices agente Joannis de *Verpel* Abbatis Bellævallis, Patris Abbatis Juſtimonti, electus, ceſſit anno 1541.

XXXIX.

Joannes de *Hamecourt* junior, ex reſignatione approbata à Nicolao *Thuiliere* Abbate S. Mariæ, & Vicario generali, Abbatiam adipiſcitur, illam morte interveniente relinquit 14. Martii 1471.

XL.

Ludovicus Cocquerel Virduni à Nicolao Pſalmæo benedictus, pro jure patronatûs Capellæ caſtralis *de Fontoys*, litem ſibi intentatam Mechliniæ reportavit anno 1589. Petrum *Jodin* Abbatem S. Crucis, carceribus, Regis Galliæ, Metarum non ita pridem potientis, juſſu, mancipatum ob patriæ proditæ ſuſpicionem, liberavit, & ad Juſtimontum unà cum ſuorum Religioſorum cœtu ſecedere coactum, exulem benignè ſuſcepit. Moritur Ludovicus Abbas 28. Aprilis 1589.

XLI.

Nicolaus *Hermant*. Hujus tempore in direptionem datus eſt hæreticis Juſtus-mons, ſacra polluta ſunt, proſtrata ædificia, Chartophilacium ex parte crematum. Tantis ut occurreret malis, convenit libello ſupplici Carolum III. Lotharingiæ & Barri Ducem, qui Chartas ſigillis aut plumbo mutilatas, itemque copias autographorum, aut ex pancartis exſcriptas, voluit *in & extrà* judicium Originalibus æquivalere. Provinciam repetundæ Abbatiæ S. Crucis ereptæ Ordini, accepit ab Abbate Præmonſtratenſi Franciſco à Longo-prato. Magnos, ſed caſſos conatus in hunc finem adhibuit. Inſtigante Servatio *Layruelz* Abbate S. Mariæ, & Vicario generali, prælaturam ætate gravis, reſignavit anno 1609.

XLII.

Claudius *Gilbin*, Canonicus S. Mariæ Nemorenſis, & Reformatoris Servatii alumnus, patris optimi degener filius. Factus Abbas diſciplinam, quam ſuxerat, ſuo inſeruit ab ingreſſu cœnobio, moribuſque ſuis Reformationem ſpirans, Vicarius generalis ab Abbate Præmonſtratenſi Goſſetio renuntiatur anno 1620. Quo quidem & ſe, & ſuos ſolemni ſacramento 27. Aprilis Congregationi antiqui rigoris devovit. Sed anno vix elapſo, pii operis ignominioſè pœnitens, ad laxiorem regulam revertitur, ſuoque vomitu provocat diſcipulos ad votorum violationem. Poſt fractam fidem datam Deo, fregit promiſſum factum Eccleſiæ. Prædia illius vendidit; diſſipavit dominia; toparchiam Montis S. Joannis Baroniæ titulo inſignem, in pago Luxemburgenſi, alienavit. Venerabilia Procerum disjecit monumenta, & infenſus capitaliter Reformationi, illam, quibus potuit, armis impetivit, laceſſivit. Viginti ſeptem annis, vir acris ingenii, ſed malevoli cordis, Abbatiam rexit, ſeu magis depopulatus eſt. 27. Septembris anni 1636. vitam exuit Theodonis-villæ.

XLIII.

Claudius *Morizet*, è reformationis gremio aſſumptus, S. T. Doctor, Romæ Procuratoris Syndici officio tùm defungebatur, ibique famam pietatis & doctrinæ nactus, quando ad vacantem Abbatiam ſublectus eſt. Poſſeſſionem ſub beneplacito Sereniſſimi Ducis adiit anno 1639. per procuratorem; In patriam redux, poſt aliquos pacificæ adminiſtrationis annos, colla oneri ſubduxit, & anno 1651. reſignavit in favorem P. Hilarionis *Rampant*.

XLIV.

Hilarion *Rampant*, quarto ſui regiminis anno, ad Abbatiam Stivagienſem poſtulatus migravit, anno 1656.

XLV.

Servatius *Renaud*, ex Priore S. Mariæ Muſſipontanæ, ad Juſtimontis Prælaturam evectus eſt. Circator Congregationis Reformatæ à Capitulo generali anno 1685. Inſtitutus, 6. Februarii 1695. obiit vir bonus & rectus corde.

Digitized by Google

XLVI.

HIERONYMUS *BERTINET*, antehac Novitiorum Magiſter, poſtea Juſtimontis Prior, S. T. Doctor, *26*. Maii *1695*. electus, inauguratur Argentinæ ab Archiepiſcopo Dublinienſi *14*. Auguſti anni ejuſdem. Domum à fundamentis renovatam abſolvit & ornavit. *23*. Aprilis *1721*. ætatis *66*. denatum hoc funebri & encyclico elogio proſecuti ſunt Juſtimontis Canonici.

» Admodùm R. P. ac Dominus HIERONYMUS *BERTINET*, S. T. D. Juſtimontis Abbas, & noſtræ Congregationis Norbertinæ Definitor, dum ad Capitulum annuum iter arriperet, morbo tactus in Parochia regulari de *Rubro* ſiſtitur, illicque diem vidit ultimum *23*. Aprilis anni *1721*. ætatis ſuæ LXVI. Prælaturæ XXVI. Morum candorem, quem referebat actibus ſuis, ſolidâ fovebat pietate, & qui alumnos olim in Congregationis noſtræ pædagogio Religioni pepererat, totus ad Religionem effictus Magiſter, de primitivo fervore nihil remiſerat unquam. Humilis in dignitatis faſtigio, & pœnitentiam excribans, cæteris pœnitendi forma fuit. Patrimonium Chriſti eâ rexit œconomiâ, vir frugi & modicus, ut caducas monaſterii ædes inſtauraverit à fundamentis; Templum pretioſâ inſtruxerit ſuppellectile, & eleganti decoraverit ornatu. Mortem interritus proſpectans, precibus provocavit, & animam ſacramentis omnibus Eccleſiæ exhilaratam, fidei & votorum nuncupatione vallatam, piè efflavit.

XLVII.

P. FRANCISCUS *GAILLARD* ex Priore Venerabilis Sacramenti Pariſienſis, electus eſt Abbas *6*. Junii *1721*. obiit die *8*. menſis Junii *1727*. eique per electionem ſufficitur

XLVIII.

P. JACOBUS PETRUS *JUSST*, primitùs & per plures annos paſtor & adminiſtrator *Blanzeii*, nunc feliciter & utiliter præeſt, atque utinam diù.

PATERNITAS.

Jus Paternitatis exercet in Abbatiam Salinævallis.

Olim Parthenonem *d'Hamerviller*, à ſeculis exſtinctum.

PASTORATUS.

Duos poſſidet, *Fontoys* & *Richemont* in Diœceſi Metenſi.

MONUMENTA SEPULCRALIA.

Antequam Gilbinus Abbas venerandos Benefactorum cineres, eorumque ſepulchra irreligioſè violaret, extabant Magnatum tumuli, quibus furor hæreticus pepercerat. Hos inter eminebant mauſolæa Florengianæ domûs, quæ jus ſepulchri hæreditarium in Eccleſia Juſtimontis acquiſiverat. Ex Necrologii veteribus tabulis inhumatorum nomina collegimus.

Philippus de Florengia, Dominus d'*Emery* anno *1221*. hîc ſepultus eſt.

Robertus de Florengia, Dominus in *Emery*, in Eccleſia noſtra ſepultus eſt anno *1232*.

Nicolaus de Florengia Miles, Dominus in *Emery*, in Eccleſia noſtra ſepultus eſt an. *1311*.

Domina Liſia, Domina quondam de Florengia, jacet ſub preſbyterio hujus Eccleſiæ, cum patribus ſuis.

Domina Marguareta de *Lenoncourt*, Domina de Florengia hîc ſepelitur anno *1433*.

In ejus enim familiam *Florengia* Dynaſtia, per matrimonium Liſiæ cum Colardo de *Lenoncourt*, fuerat devoluta.

In eodem templo viſebantur xenotaphia domûs de *Fontoys*, ſcilicet Werrici & Mariæ conjugum, Joannis & Sampſonis de *Fontoys*. Hic *Victoris* cognomentum ex bellicæ virtutis facinoribus obtinens, extremos vitæ dies in habitu Præmonſtratenſi concluſit.

Ibidem ſepulti jacebant Theodoricus Mareſchallus de *Brieio*, Fundator Aræ Omnium Sanctorum, Theodoricus d'*Eſtain*, de quo ad *18*. Kal. Jan. hæc in Necrologio leguntur. » Obitus THEODORICI D'ESTAIN Militis, & quondam Præpoſiti Brieenſis, qui contulit nobis unum pratum apud *Lubey*, pro anniverſario ſuo annuatim recolendo. Obiit autem anno Domini *1345*. & ſepultus eſt in Eccleſia noſtra.

RELIQUIÆ SACRÆ.

Præcipua & notabilis Reliquia S. Mauritii in hac Eccleſia colitur, & ſub iſtius ſancti nominine altare erectum, frequenti populorum honoratur concurſu.

Aſſervatur ibidem portio oſſis S. Nicolai, in cujus honorem altare dedicatum eſt.

Vide Prob. à col. DCCCXXIIJ.

JUVANTIA.

Juvantia. Filia Rubi. Diœceſis Zagrabienſis Circaria Hungariæ,

SAnctimonialium Ordinis Præpoſitura, & quidem Monaſticæ diſciplinæ & reformationis tenaciſſima Juvantia, Capitulorum generalium ſæpè laudibus cumulata ob clauſuræ & Religionis obſervantiam. In Sclavoniæ Principatu & Zagrabienſi Diœceſi, intra Segeſticæ Inſulæ ambitum non procul ab interlabentis Savi littoribus aſſurgebat ille Parthenon, qui ſeculo decimo ſexto ineunte florentiſſimus, eodem cadente interiit.

FINIS

BAYERISCHE STAATS-BIBLIOTHEK MÜNCHEN

Digitized by Google

INDEX

TOMI PRIMI

Monaſteriologiæ Ordinis Præmonſtratenſis.

S*Anctus Abacuc*, abbatia in Paleſtina. Primus abbas Almaricus. 117, vaſtatur monaſterium à Turcis. 119, pro ejus reſtitutione allaborat Gervaſius abbas Præm. 120.

S. *Abraham* Præpoſitura in diœceſi Varadinenſi in Hungaria 121 *& ſeq.*

B, *Abraham* de Strelna, abbas Gradicii ſanctimonia inſignis, 151.

Adamus de *Crecy* abbas Præm. intereſt concilio Viennenſi. Privilegiorum Ord. confirmationem obtinet & uſum Pontificalium an. 1304, cum abbatibus Angliæ paciſcitur, & tallias inducit in Ordinem. 27 *& ſeq.*

Adamus de *Vaſſignies* abbas Præm. 28.

Adamus Bierolier abbas Antuerpiæ aſſumitur in abbatem Præm. abdicat dignitatem. 25 & 26.

Adamus can. Præm. Ep. Candidæ Caſæ floret ſcientiâ. 464.

Adelberga abbatia Wirtemb. Ducatûs. 123. Ejus advocatiam habent Comites de *Stauffen*, & Wirtembergæ Duces per delegationem. 129, & *ſeq.* Monaſterium evertitur per Lutheranos. 133, occupatur à Ducibus Wirtemb. 134, *& ſeq.*

Ægidius de *Bierolier* Abbas S Michaëlis Antuerp. ad Præm. abbat. evehitur. Emendat ſtatuta Ord. Romæ à tumultuantibus Fratrib. ſine cauſa accuſatus, ſponte abbatiam dimittit, & Antuerpiam reverſus, illic moritur. 23 26.

S. *Agatha* Abbatia diœc. Eborac. fundatur à Roaldo conſtabulario, augetur à Richardo de *Bolton*. 135, *& ſeq.*

S. *Agatha* Præpoſitura Angliæ. 135.

Abirlos Præpoſitura Hungariæ. 137.

Aiska Præpoſitura Hungariæ. 137.

Alandt-ripa Marnæ parthenon D. Groninganæ. 137.

Alba-Curia abbatia D. Carnotenſis fundatur à Bouchardo Montmoranciaci. Ejus lites in Palatio Regis debent dirimi. 138, 140.

Alba Domina abbatia monialium in civitate Trajectenſi. 140.

Albei Præpoſitura Virginum in Hungar. 145.

Aldenberga Cathed. Eccleſia O. P. 145, *& ſeq.*

S. *Alexius* Abbatia Romæ, ejus fundatio, tranſlatio ad Præm. dein ad Hieronimitas. 148, *& ſeq.*

Almaricus Abbas Floreffiæ profectus in Terram ſanctam creatur Epiſcopus Sidonii. 77, 117.

Almazu Præpoſitura Hungariæ, 154.

Alnewick abbatia Angliæ. *ibid.*

Altenberga Parthenon inſignis. 155. Illius magiſtra S. Gertrudis filia S. Eliſabeth Hungariæ Reginæ. 156.

S. *Andreas* Claromontanus Arverniæ abbatia, Fundator Guillelmus Comes Claromontis. 158, & *ſeq.*

S. *Andreas* in nemore, abbatia D. Ambian. Ejus Epiſcopum juriſdictioni & privilegiis Ord. adverſantem reprimunt Abbates in concil. Conſtantienſi. 166, diripitur ab Hæreticis 168, reſtauratur. *Ibid.*

S. *Andreas* in Scotia D. Candidæ-Caſæ abbatia 171.

Angelica porta, parthenon D. Trevirenſis 161, *& ſeq.*

S. *Antonius* in Pomerio, præpoſitura D. Harlemenſis 173.

Antonius Dezprèz abbas S. Joannis Ambianenſis, ad concilium Trid. delegatur. 909.

Appelska Præpoſitura D. Leoward. 173.

D'*Aqs* (*Navarrus*) abbas Combæ-longæ eligitur epiſcopus Conſeranenſis, 541.

Aquilar abbatia Hiſpaniæ. Ejus Fundator Oppila; tranſit ad Præm. 175, Capellanos adminiſtrat Infantibus Caſtellæ, 179.

Ardeña Abb. D. Bononienſ. falsò adjudicatur O. P 166.

Ardena abb. D. Bajoc. ejus origines, 188. Carolum VII Regem Galliæ hoſpitio excipit, 191, expilatur ab Hæreticis, 192, reformatur, 193.

Arnſberga fundatur à comite Arnſbergenſi, 194, ſtat immota in fide contra Buceri & Hermanni Colon Archiep. inſtantias, 198: vaſtatur a Truicheſſio Colon. archiep. reparatur, *Ibid.* Schema Genealogicum familiæ Arnſberg. 201.

Armandus de *Crecy* ex abbate Domni Martini fit epiſcopus Noviomenſis, 626.

Arnſteinium à C. Ludovico fundator, *Ibid.* Religionem induit, 202. Non niſi Nobiles ad illud admiſſi uſque ad an. 1361. Comites Naſſovii depopulantur Abbatiam, 206. Surgit ex ruinis, *Ibid.*

Artona Abbatia D. Aquenſis, 208.

Auchel Abb. D. Ciceſtrienſis, 208.

Averbodium fundatur ab Arnoldo comite Loſſenſi, 209. Primus Abbas B. Andreas cognatus S. Norberti, 212, *& ſeq.* Abbates ſunt hæreditarii Archicapellani Comitum Loſſenſ. 216. Hæretici diripiunt monaſterium, 220, reædificatur, 221.

Arnaldus de *Tartas* Abbas Dei-villæ epiſcopus fit Aquenſis, 599.

S. *Auguſtinus* Tarvan. à B. Milone fundatur, 223. Subeſt paternitati abbatis Furnenſis & quare, 214 Vaſtatur, 230. habet caput S. Auguſtini Anglorum Apoſtoli, 231.

Auguſtinus Le-Stellier abbas Præm. quatuor Capitulis generalibus præeſt. Cum Congregatione reformata paciſcitur, 53. privilegia Regio diplomate munit, exuit prælaturam, 54, *& ſeq.*

Auguſtinus de *Fellerïes* Abbas Bonæ-ſpei, concionator gratus Archiduci Auſtriæ donatur ab eo catenâ aureâ in æſtimationis teſſeram. Suas evulgat Typis conciones, 366.

S. *Auguſtinus* regulam tradit B. Norberto quam ſequuntur Præmonſtratenſes. 4.

Aviniacum Parthenon D. Catalaun. pridem emortuus, 238.

B

B*Alduini* (*Joannes*) Abbas Averbodii Philippi Ducis Burgundiæ Legatus & Conſiliarius, 219.

Balduinus ex abbate Cartovorenſi fit Abbas Præmonſtrati, 18.

Balkrajchog Abbatia O. P. 233.

Ballimore Abb. D. Armachanæ, 233.

S. *Barbara* Parthenon Hagæ-Comitis, 233.

Barlings abbatia Lincolnienſis D. 235.

S. *Bartholomæus* Parthenon à Richarde amita Willelmi Rom. Regis fundatur. 236.

Baſſus fons Abbatia à Gualtero Briennæ Comite fundata, 238.

Bayum Prioratus D. Leowardienſis, 239.

Bedburgium Parthenon S. Norberto a Comite Cliviæ datus in D. Colon. moniales ordinem abjiciunt. Subvertitur Parthenon, 243, *& ſeq.*

Bedilinger Parthenon Comitatûs Marchani, vaſtatur, venditur, 246.

Begeham Abbatia D. Ciceſt, 246.

Behaumium Cœnobium duplex in D. Aquenſi, nunc parochi habitatio, 247.

Belboga Pomeraniæ Abbatia, illuſtris pietate, ſcientiâ & poteſtate, nunc ab Hæreticis diruta, 248, 250.

Belingia Abbat Angliæ, 251.

Bella Stella Abbatia Normanniæ ab Hæreticis malè tractatur, 251, *& ſeq.*

Bella vallis in Argonia fundatur ab Alberone ep. Virdunenſi. Traditur Canonicis S. Petri-montis, inde Præmonſtrat. tranſcribitur, 254. Philippus Abbas aſcendit ad proedriam Ordinis, 256. Comites Barri Cuſtodes & advocati, 259. Balduinus Abbas intereſt concilio Remenſi, 261.

Bellelagia Abbat. agri Baſileenſis, 269. Abbas præſidet de jure ſtatibus, *ibid.* Henricus abbas renunciatur Vicarius generalis epiſcopi Baſil. 273. Intereſt concilio Conſtantienſi, *ibid.* Vaſtatur Bellelagia, à contagione hæreſeos præſervatur, 275. Iterum incendio ſubvertitur, reparatur, reformatur, 276. Confœderationem ſanxit cum civitatibus Helveticis, 281.

Bellimons Parthenon D. Rotomag. extinctus, 281, *& ſeq.*

Bellipodium Abbatia Catalauniæ. Primus abbas B. Joannes de Organa, 282. Transfertur monaſterium per Dulciam Comitiſſam Urgellæ, 283 Abbas Baronis titulo gaudens eſt triennalis, 285 *& ſeq.*

Bellozana Abbat. D. Rotom. varia ejus fata, 282. Præbendam poſſidet in Capitulo Gornaci, 289.

Bellum-caput Abbat. Angliæ, fundationis cauſa, & Fundator, 290, *& ſeq.*

Bellum ſtagnum, Parth. D. Metenſis extinctus, 304.

Bellus Campus Abbat. D. Veſunt. Ejus fundatio & direptio a Comitibus Montis Bellicardi. Status præſens, 299.

Bellus-locus Abb. Can. regul. S. Aug. migrat ad Præm. 303. Abbates uſque modò regulares, 304, *& ſeq.*
Bellus Portus, Fundator. Imperitur in ſuis privilegiis à Briocenſ. Epiſcopis, 309, & 312. Michael amicitiâ junctus cum S. Yvone, 311. Petrus *Huet* Abbas delegatur pro informatione miraculorum S. Vincentii Ferrerii, 312.
Bellus reditus ex monte S. Cornelii tranſfertur Leodium. Primus Abbas Lucas doctrinâ & ſcriptis famoſus, 315. Canonicatus S. Crucis Leod. unitus monaſterio, 320. Pro vindiciis jurium Ord. decertat Petrus de *la Falloiſe* Abbas, 322. Henricus *Jullin* Lutheraniſmum arcet à finibus Leodii. 323. renitentem F. *Lamothe* adminiſtrare parochiam de *Recheim*, obedire cogit, *ibid.*
Benedictus Garret Can. Bellipodii, fit Epiſcopus. Obit. 1718.
Berendorff Prioratus à Calviniſtis vaſtatus, 325.
Berethum Parth D. Groning. 40. Canoniſſarum ſubvertitur à Calviniſtis, 325.
Berna Abbat. D Traject. fundata à Cuykio, & quare; primus Abbas Evetardus, quem fruſtra ſupplantare aggreditur Albertus ejus Prior, 330. Hugo ſuccedit vir omnimodè ſanctus, 331. Imperitur à Calviniſtis & occupatur. In Sylvæ Ducis civitatem ſe recipiunt exules Canonici, 334. Sylvâ Ducis captâ ad Wilvordiam confugiunt, ubi minuti in bonis hærent. 335.
Bernotum Parth. D. Paſſavienſis, 336.
Bertricurtum Parthenon D. Ambianenſis, 337.
Beſelich Parth. D. Trevir. diripitur à Comitibus Naſſoviæ Hæreticis. Fundando Jeſuitarum Collegio deſtinatur à Comitibus Catholicis, 338.
Bethania Parthenon D. Iprenſis æquatur ſolo ab Hæreticis. Reparatur in civitate Furnenſi, 340. Virgines officium B. M. ſolum cantant, 344.
Bethlem Parthenon Friſiæ, 344.
Bethleem in Paleſtina Abbatia, 344.
Beuz Parthenon in Moravia, 348.
Bin Præpoſitura Hungariæ, 345.
Blancalanda Abbatia D. Conſtantienſis. Ejus Fundatores, ſitus, Abbates, 346.
Bleburg Abbatia Angliæ, 351, *& ſeq.*
Bona ſpes Abbat. Hannoniæ filio Renardi à Tanchelina hæreſi per S. Norbertum revocato ſuam debet originem, 353. Odonis I. Abbatis vita, & Philippi Harvingii ſucceſſoris geſta & ſcripta, 355. Chronicon Maghii Abbatis de pluribus nævis poſtulatur, *ibid.* Ludovicus XI. benefacit Bonæ-ſpei verſans illic ut exul, 363. Trina vaſtatio, 364. Fulget ædificiis.
S. Bonifacius Dockingæ Abbatia D. Leoward. tranſcribitur Ord. P. Thomas Abbas intereſt concilio Leodienſi in cauſa B. Engelberti Colon. Archiep. 374. Monaſterium invaditur à Hollandis, 380.
Boniſagetum Abbat. D. Tull. Aſcelinus abbas Octaviano Antipapæ adhæret, 381. Illata à Ferrico II. Duce Lothar. damna reſarciuntur, 383. Vaſtatur à Gallis & Burgundis, 384. Reformationem amplectitur, 387. Nunc elegantibus ſplendet ædificiis.
Bonolium Parthenon ad certum ſororum numerum reducitur à Hugone III. Præm. abbate, 389.
Born Abbatia Caminenſis diœceſis, 393.
Boſcomuntum Prioratus D. Rothom. ſubvertitur, 393.
Brana Abbat. D. Sueſſ. olim Collegium Canon. ſecular. tranſit ad Præm. 394. Magnificum ejus templum, 395. Mauſolea Principum & Magnatum, 400. Walterus Can. deputatur educator Matthæi Boloniæ Comitis, 397. Sacris reliquiis theſaurus ornatur, & S. & admirabilis Hoſtiæ illic aſſervatæ à ſeculis hiſtoria expenditur, 401.
Brandeburgenſis Eccleſia Cath. accidit Ordini P. tam in capite quam in membris, 411, *& ſeq.*
Breſcha Abbatia Vratiſlav. diœceſis, 412
Briola Prioratus virorum D. Remenſis, 414.
Brode Præpoſitura D. Magdeburgenſis, 415.
Brodholme Parthenon D. Lincolnienſis, 415.
Brumbach Parthen. D. Mogunt. dirutus, 416.
Bruſium Parth. D. Olomuc. à Taboritis deſtructus, *ibid.*
Bruierra Parth. D. Sueſſion. interiit, *ibid.*
Buclium primò Abbatia monialium, tranſcribitur O. P. 417, Abbates eruditione conſpicui, 425, micat ædificiis & obſervantia diſciplinæ.
Burgilavium Abbat. D Lundenſis, Fundator Eſchillus Archiepiſcopus, ejus vita, 428
Burgum Parth. D. Auguſtanæ, 429
Buj...ha Abbatia D. Anſloenſis in Norvegia, 430
Buſkum Parth. in Polonia, 430, *& ſeq.*
Butſch Parth. D Olomucenſis, 431
Buwanum Parth D. Leoward ante hæreſim à 170, monialibus inhabitatus, 432

C

CAlis Abbatia Scotiæ, 432
Callas Abbat. D. Candidæ-caſæ, 433
Calvaria Prioratus D. Rem. olim Hieronymitarum nunc Præmonſt. 434
Calvimontium antiquitus Collegium Canonicorum ſecul. poſtea Præmonſtrat. 438, nuncupatum B. Berthaldo primo loci incolæ, tranſfertur in Piſcinam ob Calvimontis toparcharum vexationes, 442
Camera-Fontis Abbat. D. Meldenſ. variæ ejus tranſlationes, adminiſtratio Xenodochii Dom-martinenſis illi concredita.
Campus-Regis Præpoſ. duplex virorum & mulierum, Fundator Richardis amita Imp. Willelmi, illic monialis obit, 449, vaſtatur à Principe Arauſicano, 451
Campus Roſarum Parth. D. Groning. illic moritur B. Emo, 452, à diluvio ſubvertitur Parthenon, inſtauratur, ſolo æquatur, 454
Candida-Caſa eccleſia Cathedralis Scotiæ Ordini unita. Intra civitatem duo erant monaſteria, Adamus Canon. Præm. poſtea Epiſcopus ſcriptis floret, 454, *& ſeq.*
Capitulis generalibus intereſſe præcipit Abbatibus O. P. & Epiſcopis prohibet, ne impediat, 7, 8
Cappel Parth. D. Moguntinæ uſurpatur à Comitibus Lippiæ, Catholicis Sanctimonialibus virgines hereticæ ſuccedunt, 455
Capella ad plancas Abbat. D. Trecenſ. fundatur à Simone Comite Bello fortiæ 456, *& ſeq.*
Capella propè Coloniam Parth. tranſcribitur O. P. 458, ob laxiorem vitam ejiciuntur Canoniſſæ, 460, reſtituitur Ordini, inter Catholicas & Heterodoxas virgines dividuntur præbendæ à Joanne Comite Naſſovii, 461, à Joanne III expelluntur omnes & Collegio Jeſuitarum Siegæ annectuntur proventus; 462, actualis ſtatus Parthenonis, 463, *& ſeq.*
Capella propè Toloſam Abbatia B. Dominici hoſpitio honorata, diripitur ab Albigenſibus & Calviniſtis, poſt ruinam ſuperſtes, 433, *& ſeq.*
Capenberg Caſtrum Weſtphaliæ D. monaſt. immutatur in Præpoſituram O. P. à Comite Godefrido, 433, ipſe & frater ejus Otto illic religionem vovent, 435, Præpoſitus vocem activam habet in electione epiſcoporum Monaſterienſium, 436, à Principibus Brunſwici & Haſſiæ vaſtatur, reparatur, 471
Carnibus quater in anno veſcebantur moniales Fuſſnichii, 607
Carthovorum inferius Parthenon; ſuperius Abbatia virorum D. Sueſſ. paternitatem ſibi vindicat Abbas Belli-loci, 474, *& ſeq.*
Caſa-Dei Abbatia D. Auſcienſis, Hiſpaniæ monaſteriorum mater, 481, Joannes Abbas eligitur epiſcopus Adurenſis, 483, diripitur cœnobium à Calviniſtis, 481
Caſtella, ſive *S. Joannes de Caſtella* Abbat. O. P. 481, illam depopulantur Calviniſtæ & Religioſos addicunt morti, 488, ſatis ſuperſtes floret ſub Abbate regulari.
Caſtellum Dei D. Attrebat. ſub S. Odiliæ patrocinio, à bellis direptionem ſæpius paſſa ſtat ſub Abbatis regularis gubernio, 490, *& ſeq.*
Caſtrum ſpei Parthenon D. Caminenſis, Anaſtaſia Pomeraniæ Duciſſa fundatrix ibidem obiit monialis, 497, *& ſeq.*
S. Catharina in Aſtro Parthenon D. monaſterienſis, 498
S. Catharina in Tremonia Parth. D. Colon. 498
Caz Parthenon D. Curienſis, *ibid.*
Cella Dei inferior Parthenon D. Herbipol. illius diverſæ fortunæ, nunc proſpera gaudet, 500, *& ſeq.*
Cella Dei ſuperior Abbatia virorum, 501 *& ſeq.*
Cella Dominarum Parth. D. Tullenſis, 507
S. Chderamps, Parthenon O. P. 504
Chemi Præpoſitura Hungariæ, 507
Chodelinburg Abbatia D. Verdenſis, 508
Ciſtercienſes Belli-prati ineunt fraternitatem cum Præm. Srivagii, 19
Ciſtercienſibus prohibitum ab Innocentio II ne Præmonſtratenſes recipiant ſine prælati conſenſu, 7
S. Chriſtophorus de *Ibeas* D. Burgenſis in Hiſpania migrat in Ordinem Præm. anno 1160, vexatur ab advocatis, 510, *& ſeq.* liberatur ab illis, Abbas gaudet juriſdiſdictione epiſcopali erga Parochias ſuæ dependentiæ, *ibid.*
S. Clara D. Tolet. Abbatia virginum extincta, 513
Clarholtum Præpoſitura Nobilium D. Oſnaburg. confirmata à Lothario Imp. à B. Norberto Cancellario ſubſcripta, ab Hæreticis impetita, minuta in bonis, 514, *& ſeq.*
Clarus fons D. Laudun. traditur B. Norberto, Gerardus vir ſanctus primus Abbas, bellorum ſtrage attenuatur, transfertur, 515, *& ſeq.*
Cloſtar Prioratus D. Daventrienſ. deglutitur ab Hollandis, 521, *& ſeq.*
Cokerſand D. Eboracenſis abbatia, 522
Colabrica Abbatia D. Patracenſis, 524
Colbert (*Michael*) Abbas Præm. ejus geſta, 54, *& ſeq.*
Collegium S. Norberti Colonienſis, 524
Collegium Lovanienſe, 531
Collegium Pariſienſe, 532
Collegium Pragenſe, 536
Collegium Romanum, vide *Tongerloa*.
Colloquium Bonæ ſpei concordiam reſarcit inter Abbatem gener. & Congregat. reformatam, 53, *& ſeq.*
Colmentum Parthenon D. Laudun. 537
S. Columba Abbat. D. Tolet. nunc ad alienos verſa, 540
Comba-longa Abbatia D. Conſeranenſis, 540, *& ſeq.*

Digitized by Google

Comeſtorff Prioatus, nunc in Canonicorum ſecul. Collegium immutatum, 544, & *ſeq.*
Commentar Prioratus O. P. *ibid.*
Comz Parthenon ab Huſſitis extinctus, 546
Conceptionis B. Mariæ Feſtum celebrari cœpit, anno 1415, in Præpoſitura Gratiæ-Dei, 769
Cono abbas Præmonſtrati, anteà Fontis Andreæ, Thenolii & Branæ reformationi incumbit. Abbatiæ valedicit, 24
Conradus Abbas Præm. reducit Saxones ad diſciplinæ obſervantiam, S. Ludovico Regi Galliæ charus, Ordinem reformat, dignitatem ponit, 17, & *ſeq.*
Conradus Canonicus Arnſbergæ ab Hæreticis pro fide occiſus, 197
Conraſdorffium Parthenon D. Mogunt. à Prioriſſa Helena malè adminiſtratur, Religionem proſcribit & bona occupat Hannoviæ Comes, 546, & *ſeq.*
Converſi Fratres Abbatibus infeſti, 793 ad reprimendam arrogantiam veſtibus griſeis amiciuntur, 22, auctores diſcordiæ.
Corneolum Abbat. D. Veſunt. olim Prioratus Canon. O. S. A. cedit Præmonſt. & in Abbatiam evehitur, 548, Grayum transfertur, 552
Coriſchovium Parthenon inſignis, ejus Præpoſitus inter Bohemiæ proceres ſedet Judex, multæ virgines gladio Ziſkæ pereunt, 553, vaſtatur Parthenon à Rudolpho Imp. ab Huſſitis, heroïca facinora Præpoſitorum, pontificalibus utuntur ornamentis, 553, & *ſeq.*
Cothavan Præpoſitura Hungariæ, 560
Coverham Abbatia D. Eboracenſis, 561
Criſſeium Parthenon D. Remenſis, 562
Croxtone D. Eboracenſ. Joannes Abbas Medicus Joannis R. Angliæ, mortuum eviſcerat, 564
S. Crux D. Vacienſis in Hungaria, 569.
S. Crux de Monzonio D. Palentinæ ſpoliatura commendatariis, transfertur Vallis-oletum, *ibid.*
S. Crux Metenſis, Hugo *de la Chaiſe* addictus Germanis plectitur, tranſit ad Jeſuitas, 571, & *ſeq.*
S. Crux in Goodborn D. Armachanæ, 570
S. Crux de Reynoſo D. Palentinæ, *ibid.*
S. Crux ſuper Dormannum D. Sueſſion. 574.
Curia S. Mariæ in Bacofeen D. Leoward. 570
Curwaldia D. Curienſis, ejus hiſtoria, Abbate ab Hæreticis pulſo, invaditur monaſterium ab Hæreticis, bona partim recuperantur, 578, & *ſeq.*
Curwaldia inferior Parthenon, 589
Curtis-Dominarum celebris quondam Parthenon D. Yprenſis, in quo Gertrudis vidua Amædei Morinorum Comitis ultimos egit dies, 590
Cuſemar Parth. D. Groning. ab Hollandis detentus, 590
Czarnovans Parthenon D. Wratiſlav. 591, & *ſeq.*
Czorna Præpoſitura D. Javarinenſis, ejus præeminentiæ; invaditur ab Hæreticis, Ordini reſtituitur, 593, & *ſeq.*

D

DAniel de Campenhout Canon. Grimbergæ ſanctimoniâ celebris, 776
Daniel Teppel Canon. S. Aug. Morinenſis creatur epiſcopus Gibeldenſis, 228
Dei-locus D. Senon. S. Thomam Cantuarienſem hoſpitio recipit, & ab eo Eccleſia conſecratur, 595, & *ſeq.*
Dei-villa Abbatia D. Aquenſ. Navarrus Abbas eligitur epiſcopus Conſeraoenſis, 597, monaſterium diruitur ab Hæreticis & reſtauratur, 598, & *ſeq.*
Derham Abbatia D. Norvicenſis, 600
Diligemium Abbatia D. Mechlinienſis per Flandros inceditur, a Canonicis O. A. tranſit ad Præm. diripitur ab Iconoclaſtis, hujus calamitatis hiſtoriam ſcribit Heckius, plurimi Abbates aſſeclores ſtatuum, 601, & *ſeq.*
Diona Parthenon D. Remenſis emortuus, 612
Doa Abbatia D. Podienſis promiſſa Auguſtinianis traditur Præmonſt. Abbas aſſidet Epiſcopo in Choro, eſt arbiter diſſidiorum inter Epiſcop. & Canonicos, 613
Drahovicum Abbatia D. Pragenſ. ſubverſa a Ziskanis, 620
Dockinga D. Leoward. à Canon. ſecularibus ad Præmonſtratenſes transfertur, 621
Dommus-Martinus D. Ambian. Milo I. Abbas deinde epiſcopus Tarvanenſis, 622, Rochetum S. Thomæ Cantuarienſis poſſidet, 624, expilatur ab Hæreticis, 628
Domus Dominarum Parthenon D. Tullenſis, 631
Domus rubra D. Moguntinenſis annihilata, 632
Dorlar Parth. D. Trevir. unitur Romerſdorſio per concilium Baſil. & erigitur in Prioratum virorum, deſtruitur à Comitibus Naſſoviæ, 632, & *ſeq.*
Dornaw Præpoſitura D. Vacienſis, 634
Doxan Parthenon D. Pragenſ. à Gertrude Regina Bohemiæ fundatus: ſeminarium Principiſſarum Bohemicarum, plurium SS. virginum alumnatus, martyrio etiam inſignium, 635 & *ſeq.* Præpoſitus Pontificalibus utitur, 640
Drax marchenium Abbatia D. Cantuarienſis, 646
Drieburg Abbatia Scotiæ dat viros ſcientia illuſtres & martyrio, 642, & *ſeq.*
Druela Abbatia D. Pragenſis, 643
Drozzo Parthenon D. Agrienſis, 644
Durford Abbatia D. Ciceſtrenſis, 644
Dunwaldium Parthenon unitur Collegio Præmonſtratenſium Coloniæ, 646, & *ſeq.*

E

ESchillus archiepiſcopus Lundenſis inducit Præm. in ſuam Cathedralem Eccleſiam, erigit duo Ordinis monaſteria, 430, & *ſeq.*
Eckenbach Parthenon D. Mogunt. in Palatinatu diripitur à Friderico Palatino Comite, 647
S. Eliſabeth in Spaſſardo Prioratus D. Herbip. 648
Ellen Parth. D. Colon. Moniales excutiunt religionis jugum, 649
Epernbec monaſt. D. Herbipol. ab Hæreticis devaſtatum, 652
Epiſcopia Abbatia D. Charaunienſis in Cypro in quo Hayto Princeps Armeniæ religionem vovit, vaſtatur à Turcis, 652, & *ſeq.*
S. Ermelindis reliquiæ in Averbodio quieſcunt, 217
S. Euphemia Abbatia Luſitaniæ deficit ab Ordine, 653
Euſtachius Abbas S. Joannis Ambian. intereſt concilio Turonenſi, cui præerat Alexander III. 904
Euvreninum Præpoſitura D. Roſchildienſis, 664

F

FErina Abbatia Scotiæ, 653
S. Firminus Ambianenſis, vide *S. Joannes* Ambian.
Firminus d'Anelet Canonicus S. Andreæ in nemore ab Hæreticis comburitur in odium fidei, 168
Flabonis-mons D. Tullenſ. primus Abbas Stephanus vir magni nominis & operis, Comites Vadani Montis ſenſit beneficos, 665, Toparchas de *Demilly* habuit diſcipulos, 655, vexatur monaſterium à Commendatariis, reſtituitur primigeniæ regularitati, 662
Floreffia Abbatia propè Namurcum fundatur à Godefrido Comite Namurci & Ermenſende ejus ſponſa, 76, eſt tertia Ord. mater. Richardus I. Abbas ſuadet Fundatoribus religionem amplecti, ambo illam vovent, vaſtatur cœnobium à Comite Hannoniæ & aliis, 79, 89, 92, Abbas eſt Canonicus natus S. Pauli Leodienſ. B. Isfridus epiſcopus Razeburgenſis conſecrat Eccleſiam, 80, ditatur notabili portione S. Crucis, *ibid.* Abbas exercet jura Archidiaconatûs in pluribus Parochiis, 83
Floridus hortus Abbatia D. Groning. primus Abbas B. Emo ſcientiâ & ſanctitate famoſus, 666, prædicat crucem, miraculis micat, 671, ſcribit Chronicon ſui temporis, 665, vexatur à Præpoſito Schilwoldiæ, 669, Succeſſor Abbas academiam inſtituit in ſuo monaſterio, 672, unitur Abbatia menſæ Epiſcopali Groninganæ, 675
Foerla Præpoſitura Hungariæ marte Turcio deleta, 674
S. Follanus Collegium Canon. ſecular. tranſcribitur Præmonſtratenſibus, & fit Abbatia, 674, Corpore S. Siardi Abbatis Horti-Mariæ nobilitatur, 680
Fons Andrea fundatus à Comitibus Novi Caſtri. Ex ſuo ſinu Abbatem generalem fudit, Guillelmo *Farel* miniſtro acatholico inſtigante à civibus Novæ villæ deletur, 682
Fons Calidus traditur O. P. amotis inde Vallis Crotæ religioſis. Bernardus Abbas contra Albigenſes verbo & ſcripto decertat, 684, & *ſeq.* Monaſterium diruitur ab Hæreticis, 686, inſtauratur 687
Fontes Abbatia D. Bajonenſis, 692
Franciſcus Cardinalis Piſanus abbas Præmonſtrati creatur à Paulo III. impedit admiſſionem Novitiorum, conqueritur Ordo in Comitiis Piſſiaci, reſignat Abbatiam Cardinali Ferrario, 39
Franciſcus à Longo-prato, primùm Abbas Vallis-ſecretæ, eligitur abbas Præm. ſuſcitatur ei æmulus regio brevi munitus, illum reprimit, Abbates Belgii ad ſchiſma pronos in unitate continet. Viſitat & reformat Galliam, Belgium, &c. Obtinet à Paulo V. Eccleſiam SS. Petri & Marcellini in urbe ad erigendam Abbatiam, 41, 42, 148, & *ſeq.*
Frawen-Bretungen Parthenon D. Herbipolenſis, 692
Fridericus dimiſſo epiſcopatu Ticinenſi, Strahoviæ fit Religioſus, inde ad Abbatiam Gradicii attollitur, 712
Fridlandium Bohemiæ monaſt. à Ziskanis deletum, 693
Furſtemberg tranſit à Benedictinis ad Præm. 693
Fuſſnich monaſterium olim duplex, modò ſolis addictum monialibus, ejus fundationis Hiſtoria, Parthenoni benefacit S. Engelbertus Colon. archiep. quater in anno veſcebantur carnibus moniales, 694, & *ſeq.*

G

GAlterus Abbas S. Martini Laudun. multorum Canonicorum Pater & monaſteriorum Fundator, eligitur Epiſcopus Lauduni, benefacit Præmonſtrato, 8, 59, & *ſeq.*
Galterus de Sorcy ex epiſcopo Cabilon. fit Religioſus Præmonſtrati, 8
Galterus II. ex Decano Laudun. creatus Epiſcopus, Bartholomæi prædeceſſoris famam impetit, 6
Galterus Abbas Regiæ-vallis, dein S. Martini Laudun. pacem reſarcit cum Roberto Petræ-Pontis, eligitur Abbas

Digitized by Google

Præmonſt. Obit in Regia-Valle, 57, 60, 61
Garzen Parthenon D. Colon. proſtratur a milite Haſſico, 723
Gaudii-Vallis, ibi Auriflammam demiſſam cœlitus fabulatur Gaguinus, 706 Philippus VI. Rex Galliæ præbendam Canonialem jungit Abbatiali menſæ, 708
Gedir Præpoſitura Hungariæ, 715
Genliacum 1°. Xenodochium, dein Abbatia Canoniſſarum O. A. 3°. Præpoſitura O. P. ſublevatur in Abbatiam; Fundator Albertus d'*Hangeſt*, 715, & ſeq.
S. Georgius in nemore D. Cœnoman. Abbatia primitus O. B. dein O. A dein Ord. P. 720, & ſeq.
S. Georgius Stadenſis eripitur a Lutheranis & O. P. reſtituitur, rurſus a Lutheranis occupatur, 725, &c.
Gerbrandus celebris Prædicator Cruciatæ 378, 518
Geriguiacum Parthenon D. Remenſ. 727 & ſeq.
Gerkiſcloeſter anno 1559, annihilatum, 728
S. Gerlacus à S. Gerlaco loci incola & ibi ſepulto denominatus reformatur, à Naſſoviis incineratus reparatur, a jugo ſtatuum Hollandiæ liberatur, peregrinorum & miraculorum frequentia tumulus S. Gerlaci illuſtratur, 730, & ſeq.
Gerlacsheim Parthenon invaditur ab epiſcopo Herbipolenſi, cogitur ad reſtitutionem, 728, & ſeq.
S. Gertrudis filia S. Eliſabeth Magiſtra Parthenonis Altembergæ, 156
Gervaſius abbas Præm. epiſcopus fit Sagienſis, 16, 19
SS. Gervaſius & Prothaſius olim Parthenon, nunc Prioratus ſimplex, 738
Geruſium a Huſſitis devaſtatum reparatur, 740, & ſeq.
Gimes Parthenon in Anglia, 742
S. Gilbertus fundatur a S. Gilberto prodigiis famoſo, 743
Gloria Dei Præpoſitura ab Hæreticis deglutitur, 746
B. Godefridus Capenbergæ Comes & Canonicus Præm Fundator Capenbergæ & Ilbenſtadii ut Sanctus colitur ex decreto Pauli V. 869
Godefridus Belly ex Abbate S. Joannis Ambian. fit Lauduni Epiſcopus, 909
Godſlat invaditur ab Hæreticis, 746, & ſeq.
Gorze Abbatia D. Carleolenſis in Anglia, 747
Goteſwan Abbatia in Hungaria, 748
Grabo Præpoſitura in Hungaria, *ibid.*
Gradicium Abbatia ad muros Olomutii à Benedictinis migrat ad Præm. 749, diripitur à Tartaris qui plures gladio perimunt, 751, Canonici geſtant formam habitus in choro, qualem Cathedrales, 752, comburitur a Taboritis, 753, fit azylus Georgio Regi Bohemiæ 754, inſignis Bibliotheca, 757
Graſergos, 760
Grammezou, *ibid.*
Grandigurges primò Prioratus O. A. dein Abbatia O. P. nunc Prioratus ſimplex, ambitur à Jeſuitis, redimitur, 761, & ſeq.
Grandis Campus unitur Collegio Præm. Pariſienſi, 763
Grangia Dominarum, 764
Grangiæ Præmonſt liberantur à juriſdictione Epiſcopi, 163
Gratſex, *ibid.*
Gratia Dei, primus Præpoſitus Almaricus mortuus in Paleſtina Apoſtolus, Siboldus Præpoſitus major Eccleſiæ Mogunt. eligitur Præpoſitus Gratiæ-Dei, reformatur monaſterium, & Cappæ blaviæ interdicuntur Lambertus *Verner* Præpoſitus XXVII. deficit ad Lutheri partes anno 1559, Catholicis reſtituitur Præpoſitura, expelluntur a Suecis, æquatur ſolo, 764, & ſeq.
Grimberga olim O. A. nunc O. A. Tanchelmi quiſquilias extirpat, Cornelius Abbas pro Eccleſiæ immunitatibus diſertè dicit in Concil. Baſil. Nicolaus de *Spira* Abbas annales ſui temporis & monaſterii componit, vaſtatur ab Iconoclaſtis, reſtauratur, 773, & ſeq.
Griphen, Præpoſitus jura Archidiaconatus exercet in patriarchatu Aquilejenſi, 781, 785
Grobe, ejus auctor, Variis nominibus compellatur, a Lutheranis occupatur, 786, & ſeq.
Gnemerode ab Haſſiæ Principibus occupatur, 787, & ſeq.
Guerricus Abbas S. Mariani Altiſſiodor. eligitur Abbas Præmonſtrati. Lugdunenſi concilio intereſt, privilegia obtinet confirmari, 25
Guido ex Abbate Corneoli fit Abbas Præmonſt. confirmationem privilegiorum impetrat ab Honorio IV. 26
Guillelmus de Caſtillione Abbas Clarifontis ad Præm. infulas promotus ſtatuta redigit, obtinetque licentiam comedendi carnes in itinere, 27
Gummersheim à S. Ludovico Comite Arnſteinii fundatum invaditur a Palatino Comite, ſtatus præſens, 788, & ſeq.
Gnrvens Parthenon Diœc. Leodienſis, 790

H

HAbetbergum Ordini ſubductum, 790
Hacborn deſtructus, *ibid.*
Hagnaby in Anglia, ejus Fundator, 791
Hales-Owen; Dedicationem templi maximâ pompâ illuſtravit Comes Cornubiæ, 791, & ſeq.
Hamborna Abbatia Nobilium ſuccenditur a milite Batavo. reparatur; deſtruitur a Calviniſtis; excitatur & floret, 792, & ſeq.
Hameriwilla Parthenon, 799
Harchia in Prioratum ſimplicem evadit, *ibid.*
Harlingot à Lutheranis occupatur & æquatur ſolo, 800
Havelberga Cathedralis eccleſia O. P. Præpoſito S. Mariæ Magdeburg. ſubjecta, a fide deficit, 801, & ſeq.
Hauſen a Ruſticis, dein à Friderico Brandeburgico devaſtatur, prædia ſibi aſſeruit Univerſitas Herbipol. 802
Hayto Canon Præm. Epiſcopiæ in Cypro & Princeps Armenus ſcribit hiſtoriam Armenorum, 652
Hebdovicum, Fundator ejus quis, immunitates ejus contra Epiſcopum Cracov. à Nicolao Abbate vindicatæ Coloni ejus ab Abbate vindicantur, 802, & ſeq.
Heeſwick unitur Bernæ apud Wilvordiam, 809
Heiliberg à Gebhardo Comite de Werkingenrote fundatum, rochetum S. Thomæ Cantuar. facientis martyrium habere gloriatur, deſtruitur, 810
Heiligerlee detinetur ab Hollandis, 811
Heliſſemia ſæpè vaſtata ſplendet ædificiis & religione, 812
Heppe, ejus fundatio & tranſlatio, 815
Herde Præpoſitura, 816
Herentalium Parthenon pietate florens, 817
Herlaymontium Parthenon emortuus, 818, & ſeq.
Hermeria; Fundatores ac Benefactores, adminiſtratio hoſpitalis domûs S. Trinit Pariſ. 821, & ſeq.
Hervaus de *Bazoges*, poſito epiſcopatu Dolenſi, eligitur Abbas Belliportûs, 311
S. Hilarius ab Hæreticis decoctus, 827
Hildeburgrode ab iiſdem oppreſſum: 828
Helgenthal transfertur Luneburgum, 828, 832
Hillinus Abbas Floreffiæ ac S. Abacuc, 81
Hinſberga Parthenon nobilium virginum, olim & virorum reformatur ac transfertur, 831, & ſeq.
Hippolitus d'Eſt Cardinalis Ferrariæ abbas Præm. ex demiſſione Cardinalis Piſani, 39, & ſeq.
Hombeca interit, 837
Horpatz Præpoſitura in Hungaria, 838
Hortus B. Virginis, primus abbas Fridericus SS. albo adſcriptus, 839, S Siardus abbas IV. item SS Catalogo conſignatus, Abbatia unitur menſæ Epiſcopali Leowardiæ, 844
Hotſwan Præpoſitura in Hungaria, 844
Hugo I. abbas Præm. diſcipulus S. Norberti, 5, 6, Apoſtolatûs Comes pluſquam centum Abbatias inſtituit, recuſat bis Epiſcopatum, ejus elogium, mors, Epitaphium, levatio corporis, 7 & ſeq.
Hugo II. abdicat Abbatiam Cuiſſiaci; fit abbas Præm. Alexandri III. obedientiam ſequitur & tuetur, Jejunium perpetuum moderatur, edit conſtitutiones probatas ab Alexandro III. cogit Saxones venire ad Capit. annuum, laudat fraternitatem inter Stivagienſes & Belliporenſes, 5, & ſeq.
Hugo III. abbas Præm. ejus ſtudia, mores, electio, privilegia Ord. curat adoptari à Rege Bela Hungariæ, Abbatum Saxoniæ ſchiſma comprimit, 22, & ſeq.
Hubertus de Monte Hermerio abbas Vallis-Dei, dein Præm. Ordinem eximit à reſervationibus Apoſtolicis, jus confirmandi Coadjutores exercet, a Ludovico XI. Capellanus & Eleemoſynarius Regius inſtituitur, 34, & ſeq.
Humilis-mons a Jeſuitis Friburgi deglutitur, 846, & ſeq.

I

SAnctus Jacobus in *Langen* ab Hollandis occupatus, 847
S. Jacobus Mogunt. ab O. B. ad O. P. tranſit, reſtituitur Benedictinis & quare, 848, & ſeq.
S. Jacobus in Rhucantiis uſurpatur ab Hæreticis, & ſub quo prætextu. 851
Jamerrode monaſterium exoletum, 858
Jaſzo inceditur à Turcis, & reſtauratur; ab Hæreticis invaditur, recipitur, Præpoſituram adminiſtrat Epiſcopus tempore turbulento, reſtituitur à Leopoldo Imp. 826, & ſeq.
Jauagia Parthenon, 864
Jawardiſle Abbatia deleta, 864
Ibelma, *ibid.*
Iburc, *ibid.*
Janduria, Jacobus abbas epiſcopus Tiberiadis & Rem. Suffraganeus creatur, Abbatis moderni opera aſcetica, 852, & ſeq.
Jebdona à Ziſkanis ſubvertitur, 865
Jericho invaditur ab Hæreticis; reſtituitur Ordini, ab Suecis occupata rurſùs Præpoſitura ſub Hæreticorum manet poteſtate, 866
Ilbenſtadium ſuperius à Godefrido & Ottone C. de *Capenberg* fundatur, a Guſtavo Suecο diruitur, & in manus C. de Wirtemberg remittitur, redditur Ordini, Canonici populos in fide continent, ædificia, 866, & ſeq.
Ilbenſtadium inferius Parthenon hodiedum floret, 871, & ſeq.
Imbria Cathedralis Eccleſia, 873
De Indagine, 874
Indemaren Abbatia, 875
Inſula Ducis Parthenon, 888
Inſula-Dei Abbatia, ejus fundatio, 882
Inſula B. Mariæ, I. Abbas Robertus Henrici I. Anglorum Regis nepos, ab Iconoclaſtis

Digitized by Google

noclaſtis occupatur, 876. & ſeq.
Inſula S. Mariæ abbatia, 900.
Inſula Lazari in Hungaria, 898.
Inſula Leporum, ibid.
Inſula Schut in Hungaria, 900.
S. *Joachimus* Matricenſis, ibid.
S. *Joannes* Ambianenſis, olim S. Firminus, 901.
S. *Joannes* de Faleſia in Normannia, 913.
Joannes I. filius Comitis Brennenſis abbas Præm. accuſatus de ſchiſmate deponitur. Ejus apologia ad Alexand. III. 13 & ſeq.
Joannes II. abbas Præm. antea Clari-fontis, Doctor Pariſ. privilegiorum Ord. impetitores coërcet. Morte prævisâ, pie defungitur, 25.
Joannes de Caſtillione abbas Præm. Archiepiſcopatum humiliter recuſat oblatum. anno 1331. Conſtitutiones evulgat, 29.
Joannes de S. Quintino abbas Præm. privilegiis munit ordinem. Eccleſiam ornat, ibid.
Joannes de Roignis abbas Præm. interdixit abbatibus qualemcumque bonorum alienationem, 30.
Joannes de *Marla* abbas Præm. cedit, 30.
Joannes de *Marla* abbas Præm. alterius nepos plurima convocat Capitula ad reſarciendam diſciplinam, Tabulam auream appendit in ara Principe, 31.
Joannes de Fara abbas Præm. reformat Ordinem, ad votum Eugenii IV. gen. Capitulum congregat in abbatia S. Foillani, 32.
Joannes Aguetius abbas Præm. renitentia monaſteria ad reformationem Eugenianam adigit, 32 & ſeq.
Joannes de Leſcluſe abbas S. Martini Laudun. dein Præm. ad petitionem Caroli VIII. ac Ludovici XII. Galliæ Regum reformationem proſequitur. Eſum Carnium in Ordinem inducit ex conceſſione Julii II. Concordiam init cum prælatis Saxonibus, 35.
Joannes de Bachimont abbas Præm. Piſano Concilio intereſt orator. Deſignatur à patribus abbas Generalis; renuntiat, improbante Julio II. ipſomet poſtea laudante. Hiſpanos reformat, 36. & ſeq.
Joannes Deſpruetis abbas Præm. adeſt Concilio Remenſi, pluresque viſitat Circarias, 39 & ſeq.
Joannes de Caſtello abbas Bellelagiæ in Concilio Baſil. tam ſuo quàm procuratorio nomine interfuit, 273.
Joannes Boſchier abbas Belliportûs vindex privilegiorum Ord. adverſus Epiſcop. Brioceni. 312.
Joannes abbas Caſæ-Dei, Epiſcopus poſtea Adurenſis, 481.
Joannes Thenis Canon. Grimbergæ abbatis ſui Cornelii comes emicuit ut Doctor in Concilio Baſil. Eugenio IV. petenti Capellanus conceditur, 775.
S. *Joſeph* feſtum celebrandi licentiam primus de Ordine obtinet Joannes abbas S. Martini Laudun. anno 1512.
Ivaldia Præpoſitura in acatholicorum manunus incidit, 932 & ſeq.
Ivaldia Inferior Parthenon, 938.
Ivenac præpoſitura in Pomerania, ibid.
S. *Julianus* de Pereiro caput Ordinis militaris in Hiſpania, 939.
Juriſdictio Epiſcopalis abbatis Aquilarenſis in parochias ſui patronatûs, 177.
Juriſdictionem ſuam in Monaſteriis Ordinis exercere volentes Epiſcopi cohibentur judicio Conciliorum Conſtant. & Baſileenſis, 166, 227, 276, 907.
Jurla O. P. in Hungaria, 942.
S. *Juſtus* abbatia O. P. 943.
Juſtus mons abbatia O. P. 946.
Juvantia Parthenon O. P. 959.

L

Laurentii (S.) brachium Thomas Canon. S. Martini Laudun. ad ſuam aſportat abbatiam, 63.
Layruelius abbas S. Mariæ in nemore Ordinis reformator, 42, 43.
Ledé (Nicolaus) abbas S. Andreæ in nemore ſcriptor, 169.
Liska abbatia O. P. Litigium de ejus paternitate, 26, 65.
Longueval (Achilles de) jacet Præmonſtrati, 66.
Lucas (Claudius Honoratus) abbas Præmonſtrati V. Præmonſtratum.
Ludovicus VII. Rex Galliæ benefacit Præmonſtrato, 8.
Ludovicus Comes Arnſtenii, ſuum Caſtrum immutat in abbatiam, ubi religionem vovet & ſanctè moritur, 202, 203.
Ludovicus abbas Hebdovici creatur Caminenſis Epiſcopus. 806.

M

Manuſcripti Codices.
Bellæ-vallis, 265.
Bonæ-ſpei, 372.
Branæ, 410.
Bucilii, 428.
Cuiſſiaci, 117.
Floreffiæ, 100.
Margareta Comitiſſa Flandriæ ob violatam pedagiorum exemptionem condemnatur juridicè, 63.
S. *Martinus* abbatia in civitate Laudunenſi tranſit à Canonicis Reg. ad Præm. ope Bartholomæi Epiſcopi. Galterus præficitur abbas primus ad Laudunenſ. Epiſcopatum evehendus poſtea, 59. Summa pauperies monaſterii ab exordio. Quanta ſucceſſit proſperitas, 60. Luctuoſa ejus facies ſæculo xii. 68. Pontificalium uſum obtinet abbas à Clemente VII. 70. à Paternitate Ordinis ſecunda excidit monaſterium per unionem & extinctionem tituli abbatialis, 71.
Mathæus Cotterel abbas S. Joannis Ambianenſis viſitationem ſui monaſterii tentare volentem Epiſcopum judicio Baſileenſis Concilii comprimit, 907.
S. *Manderius* ignotus biographis, 308.
Mauritius du Pré Canonicus S. Joannis Ambianenſis ſcriptis floret, 910.
Meliſendis Regina Jeroſolimæ dat Capellam auream B. Hugoni abbati Præm. 7.
Menko abbas tertius Horti floridi continuat chronic. Emonis, 672, inſtituit Academiam in ſuo monaſterio, ibid.
Michaël Coupſon abbas Branæ eligitur abbas Præm. confirmationem à S. Sede non obtinet, ſupplantatus à Cardinale Piſano, 38.
Michaël Colbert abbas Præmonſtrati. Ejus mores & geſta, 34, 35, ære alieno prægravatam domum relinquit, hanc liberat ejus ſucceſſor, 36.
Milo ex abbate Domini Martini eligitur Epiſcopus Tarvanenſis, & ſanctorum faſtis aſcribitur in agiologis, 623.
Monialium cœnobia removet à virorum monaſteriis B. Hugo, 7.

O

Bertus abbas vallis ſecretæ poſtulatur abbas Præm. Tertio ſui regiminis anno abdicat, 17.
Oda diſcipula Odonis abbatis Bonæ-ſpei, caſtitatis ſervandæ deſiderio flagrans, paratas ut vitet nuptias, enſe partem naſi præſcindit. Parthenonem Bonæ-ſpei ingreſſa virtute & portentis micat Vide *Riverel*.
Odo Canonicus majoris Eccleſiæ Laudunenſ. Norberti militiæ ſe devovet. Primus Bonæ-ſpei abbas conſtituitur, 355.
Ornamenta Pontificalia recuſant abbates Ordinis Præm. 17.

P

Parochias regere & adminiſtrare poſſunt Canonici Præm. 258, 309, 357, 361, 396, 420, 483, 518, 603, 659, 672, 737, 768, 794, 829, 853, 866, 955.
Petrus ex abbatia S. Juſti, migrat in abbatiam Præm. Innocentium III. obteſtatur ne concedat, ne ve cogat mitram aſſumere & geſtare abbatibus Ordinis. Saxones ad Capitula venire compellit. Dignitati ſponte valedicit, 17.
Petrus de Hermi abbas Præm. juriſdictionem Epiſcoporum infeſtam monaſteriis coërcet. Invaſores bonorum ſuæ Eccleſiæ, dum reprimit, ab iis oppreſſus aufugit, 30 & 31.
Petrus de Frigidis ſanctis abbas Præm. monaſteria ordinis pedes viſitat. Privilegia obtinet ab Innoc. VI. 30.
Petrus Roderii antehàc abbas Doæ eligitur abbas Præm. 32.
Petrus Goſſetius abbas Præm. Galliæ monaſteria viſitando reformat. Confirmationem privilegiorum Ordinis impetrat à Paulo V. plurima convocat Capitula generalia, in quibus Canones edidit pro reformatione. Favet Layruelio inducenti priſtinam Ordinis obſervantiam in monaſteria Lotharingiæ, 43.
Petrus Dez Bans abbas S. M. Muſſipontanæ electus abbas Præmonſtrati arcetur à poſſeſſione per Card. Richelium, 46.
Petrus Raguetius Bacaracn in Gallia oriundus, eligitur abbas Præm. Fratres pauci adverſantur. Litem illi Romæ & Pariſiis ſuſcitant. Quid opponentibus reſpondit, 49, 50. Quid de Raguetii electione ſenſit provinciale Capitulum, 50, 51, reſcriptum Innoc. X. pro electione nova de ſubreptione poſtulatur & appellat Raguetius; ultro appellationem deſerit, 52, 53.
Petrus de Fontenay abbas Bellæ-vallis fit Epiſcopus Nivernenſis, 268.
Petrus Martini abbas Bellelagiæ magnum ſibi ex eruditione ſua fecit nomen in Concilio Baſileenſi, 274.
Philippus Trouſſet abbas Blanchæ-landæ Epiſcopus Porphirii occiditur barbarè, 348.
Philippus abbas Bonæ-ſpei pietate, ſcientia & ſcriptis famoſus, 357.
Philippus filius Friderici I. Imperatoris educatur ab ephebis in abbatia Adelbergæ, 127.
Philippus abbas Bellæ-vallis eligitur abbas Præm. ſubſcribit chartæ Henrici Epiſcopi Tullenſ. in recognitionem Juriſdictionis Epiſcopalis Stivagii, adhæret obedientiæ Alexandri III. 12.
Præmonſtrati Etymon & Chorographia, 1. Wido primus loci incola ad Norberti adventum recedit, 3, Monachi Vincentiani tranſcribunt Præmonſtratum Bartholomæo Epiſcopo per concambium, & ille Norberto, qui primariam illic ordinis ſedem figit, 4 & ſeq. abbatum Præm. ſucceſſio Hiſtorica, 5, & ſeq.
Præſentationis B. M. feſtum celebrat primus de licentia Capituli generalis anni 1518 Godefridus abbas Floreffiæ, 92.
Procurationes non debent Epiſcopis Grangiæ Præmonſtratenſium, 63.

Digitized by Google

R

Radulphus academiæ Laudunenſis moderator celebris. Illam ingreſſus Norbertus, diſcipulos, quorum plures ex Lotharingiâ, acquiſivit ejus delinitos concionibus, 57, 507, *& alibi*
Raymundus de S. Martino dimittit Epiſcopatum Adurenſem, & fit religioſus Caſtellæ, 487.
Raynaldus, dimiſſo habitu Præmonſtratenſi, Monachium in S. Vincentio induit. Pœnitens ad prima vota reverſus, eligitur abbas S. Martini Laudun. 61, ad eum extat epiſtola Innoc. 3.
Reformationi Lotharingiæ monaſteriorum favent Goſſetius Præmonſtrati, & Lohelius Pragæ abbates, 43.
Regulam S. Auguſtini, per viſum oſtenſam Norberto, imponit ſuis diſcipulis. Regulæ adjungit conſtitutiones, 4.
Reickman (Godefridus) abbas Arnſbergæ Cleri Weſtphalici reformator, & doctor egregius, 197.
Richelius Cardinalis ambit abbatiam Præm. & Generalatum Ordinis. Temporale apprehendit, ſpirituale regimen fruſtra tentat obtinere à ſede Apoſtolicâ, 44. *& ſeq.*
Robertus I. abbas Præmonſtrati dignitatem abdicat, 18.
Robertus II abbas Præm. 26.
Rudolphus Canonicus Adelbergæ educator Philippi filii Imp Friderici & duorum nobilium ejus ſodalium, ab duorum uno vulneratur, & vulnerati eruuntur oculi, 127, 128.

S

Sanctimonialium urget ſuppreſſionem in Capitulo generali anno 1270. Walterus abbas Floreffiæ, 83.
Sellier abbas Generalis. Vide *Auguſtinus*
Sepulchra principum & magnatum;
Godefridi Comitis Namurei & Ermenſendis ejus ſponſæ, 98.
Henrici eorum filii & Agnetis ejus ſponſæ, 99.
Petri de Maiſy, 115.
Galteri de Jumigniaco, *ibid.*
Urbani de Caſtelnau, *ibid.*
Annæ de Caſtelnau, *ibid.*
Mathildis de Beaurieu, *ibid.*
Joannis de Vaſſogne Cancellarii Franciæ, 116, & Blanchæ de Vaſſogne ſponſæ Herberti le Sauvage, 117.
Radulphi de Cramaille & Odonis, *ibid.*
Ebaldi de Ouſchia, *ibid.*
Adelviæ de Montmorantio & Gaſconis de Chaumont, 143.
Joannis de Gaucourt & Hugonis de Creſpieres, 144.
Guillelmi VII. Comitis Claromontani & Delphini Alverniæ, 162.
Ludovici VII. Regis Franciæ viſcera, 163.
Roberti I. Alverniæ Delphini, *ibid.*
Mariæ Marchioniſſæ Badenſis, 173.
Willelmi Marchionis Badenſis *ibid.*
Mariæ Lucretiæ Badenſis, *ibid.*
Petri de Diaz de Caſtenada & Agnetis Rodriguez ſponſæ, 184
Ferdinandi de Diaz, *ibid.*
Mariæ Ximeniæ, *ibid.*
Joannis Perez, *ibid.*
Ferdinandi Ruiz Comitis de Valduernæ & Aſturicæ, *ibid.*
Sanctiæ de Roxas uxoris Gomerii Manrique Caſtellæ prætulis majoris,
Bernardi del Carpio deffenſoris Hiſpaniæ & Didaci de Sandoval, 185, 186. Item Gomeſii, 187.
Henrici Comitis Arnſbergæ, 201.
Gaſpari & Friderici de Furſtemberg, *ibid.*
Joannis II. Morinorum Epiſcopi, 232.
Comitum Grandis-prati, 264.
Galteri Comitis Brennenſis Ducis Athenarum, 308.
Alani Comitis de Panthieure, 315.
Richardi de Haya fundatoris Blanchæ landæ, 342.
Hadevidis de Hauſſonvillæ, 390.
Joannis de Savigny & Ferrici, *ibid.*
Agnetis de Baudement Comitiſſæ de Brana, 404.
Roberti II. de Francia & Yolandis de Coucy ejus ſponſæ, *ibid.*
Petri Drocarum & Britanniæ Comitis, 405.
Roberti Vicecomitis Caſtroduni & uxoris ejus Clementiæ, *ibid.*
Mariæ Drocarum Comitiſſæ, 406.
Roberti IV. Drocarum Comitis, *ibid.*
Simonis Comitis de Roceio & Mariæ de Caſtillione, 407.
Hugonis Comitis de Roceio & Blanchæ de Couceio uxoris, *ibid.*
Joannis C. de Roceio, *ibid.*
Simonis II Comitis de Roceio, *ibid.*
Hugonis II. Comitis de Roceio, *ibid.*
Caroli de Saluſtes, 409.
Roberti de Sarbruk & Mariæ de Ambaſiæ, *ibid.*
Guillelmæ de Sarbruk uxoris Roberti de la Marck, *ibid.*
Franciſcæ Brezeæ & ſponſi ejus Roberti de la Marck, 410.
Franciſci Baronis d'Oiſelet, *ibid.*
Joannæ de Chaſtillon filiæ Joannis Comitis Bleſenſis & Aleidis de Britannia, 427.
Hugonis de Chaſtillon, *ibid.*
Rogeri Comitis Caſtro Portenſis, 444.
Rogeri de Roſeto, *ibid.*
Guidonis, Joannæ & Agnetis de Cuſſy, 449.
Guidonis de Pompone, *ibid.*
Lanceloti de Saint-Marc, *ibid.*
Petri de Cornillon, *ibid.*
Everardi Principis Moritaniæ, 490.
Emmæ Baroniſſæ Moritaniæ, 494.
Petri de Thouars Baronis Moritaniæ & Joannæ d'Hoiron ejus ſponſæ, *ibid.*
Catharinæ Vander Graët Baroniſſæ Moritaniæ, *ibid.*
Franciſci Gaſparis Colins Baronis Moritaniæ, *ibid.*
Guterii Fernandes de Caſtro, 512.
Alvari Rodriguez, *ibid.*
Petri Gonzalez & Roderici Munos de Guzman, *ibid.*
Joannis Ruiz de Roxas & Ferdinandi Diaz, *ibid.*
Roberti de Mehun Anicienſis Epiſcopi, 620.
Gertrudis Reginæ Bohemiæ & Henrici Brzetiſlai, Bohemiæ Pro-regis & Pragenſis Epiſcopi, 642.
Ulrici Principis Domini de Deuilliaco 667.
Giſelæ uxoris Widerici de Deuilliaco, *ibid.*
Caroli de Deuilliaco, *ibid.*
Cononis de Binsfeldt, 706.
Emerici de Gartzen, *ibid.*
Bartholomæi, Petri & Roberti de Roya Fratrum, 713.
Iſabellæ Dominæ de Novione, *ibid.*
Aleidis ſponſæ Joannis de Lathimer *ibid.*
Simonis de Piſſiaco, *ibid.*
Alberti, Jacobi, Adriani de Hangeſt 716.
Natalis & Claudii Brulart, 719.
Annæ de Halwin, *ibid.*
Ottonis Senioris ducis Moraviæ & Ottonis III etiam Ducis Moraviæ, 760.
Guidonis I. & Ancelli de Gallanda 826.
Hawidis de Montmoranciaco, *ibid.*
Joannis de Neufmoutier, *ibid.*
Joannis Epiſcopi Atrebat. 904.

T

Tuldel (Arnoldus de) abbas Averbodii plura eruditionis monumenta relinquit, 218.
Taruana deſtruitur juſſu Caroli V. 229.
Theodericus Bernæ Canonicus dono Prophetiæ inſignis, 333.
S. Thomæ Super pelliceum, quo erat indutus Martyrium faciens, aſſervatur in abbatia Domni Martini, 623. Illud idem poſſidere gloriatur abbatia Heilibergenſ. D. Bremens, 810.
Thomas Canonicus S. Martini Laudun. Brachium S Laurentii ex Hungaria, in Sancti Martini abbatiam aſportat, 63.
Triſtanus de Villeloogue abbas Bucilii, cæcus à nativitate, doctor tamen Theologus, Henrici IV. Regis Galliæ catechiſtes & prædicator eximius, pro veritate realis præſentiæ Chriſti in Euchariſtia ſcriptis editis decertat contra Proteſtantem Miniſtrum, 425.

V

Valentini abbas Averbodii magna pro fide, pro ſua religione exequitur, 221.
Valtmannus I. abbas S. Michaëlis Antuerpiæ S. Norberti in exturpando Tanchelilmo coadjutor Beatorum albo aſcriptus, 215. *Vide*, Hiſt. S. Michaëlis Antuerp.
Vedinghuſen, vide *Arnſbergam ſupra.*
Vermundus abbas Præm anno 1°. regiminis abdicat; tranſit ad Sancti Pauli Virdunen. abbatiam, 18.
Vicarius generalis Ordinis ſub Cardinalibus Piſano, & Ferrariæ abbatibus Præmonſtrati. 38, 39.
Willelmus 1us. abbas Præm. condit Romæ Statuta pro monaſteriis Italiæ. Creatur Capellanus Gregorii IX. Fratres converſos cogit aſſumere veſtes griſei coloris. Inde Fratrum iræ & accuſationes de adminiſtratione malâ apud Pontificem. Ex amore tranquillitatis dimittit abbatiam; Angliam repetit, 21. 22.
Willelmus de S. Audomaro abbatias Cuiſſiacenſem, Viromandenſem, Præmonſtratenſem ſucceſſivè adipiſcitur. De intruſione accuſatus deponitur ab Innocentio III. 18.
Virgilius de Limoges, ab abbatia Inſulæ-Dei poſtulatus aſcendit ad Præm. 38.

Digitized by Google

ERRATA IN TEXTU,

Monaſteriologiæ Tomi primi D. indicat Diœceſim C. Columnam.

Columna 7. linea 26. uxor, *lege*, filia.
Colum. 15. lin. 18. MCLX *lege*, MDCLX.
Ibid. lin. 29. Carthovovi, *lege*, Carthovori.
Colum. 46. lin. 44. præſdiis, *lege*, præſidis.
Colum. 50. lin 54. Ticelimus, *lege*, Ticelinus.
Colum. 104. lin. 25. Hierarchicâ, *lege*, Hierarchiam.
Colum. 112. lin. 30. Caſtellnan, *lege*, Caſtellnau.
Ibid. lin. 39. Stella .... *dele.*
Colum. 139. lin. 14. protectoris, *lege*, protectorio.
Colum. 205. lin. 21. Firmum, *lege*, Firmam.
Colum 217. lin. 27. 1177. *lege*, 1277.
Colum 220. lin. 12. electorem, *lege*, electores.
Ibid. lin. 13. expulſi, *lege*, electores expulſos.
Colum. 225. lin. 33. a Francor. *dele*, a.
Colum. 242. lin. 7. moretur, *lege*, moveitur.
Colum. 284. lin. 45. Inſignatam, *lege*, Inſignitam.
Ibid. lin. 9. adhibeantur, *lege*, adhibeatur.
Colum. 286. lin. 22. erat, *lege*, extat.
Colum. 110. lin. 55. alternandi, *lege*, æternandi.
Colum. 147. lin. 4. mutavit, *lege*, nutavit.
Colum. 149. lin. 49. area, *lege*, Area.
Colum. 157. lin 24. ſpiritum, *lege*, ſpirituum.
Colum. 172. lin. 34. 1235. *lege*, 1185.
Colum. 199. lin. 45. Innoc. III. *lege*, VI.
Colum. 207. lin 40. Fiegen, *lege*, Siegen.
Colum. 247. lin. 1. ſubdendas, *lege*, ſubdendos.
Colum. 253. lin. penult. Primiues, *lege*, Primitus.
Colum. 300. lin. 21. ſpollebat, *lege*, pollebat.
Ibid. lin. 23. ntruſo, *lege*, intruſo.
Colum. 303. lin. 4. anno *dele.*
Colum. 320. lin. 38. 1426. *lege*, 1526.
Colum. 343. lin. 39. Vicomitis, *lege*, Vicecomitis.
Colum. 344. lin 34. Hanningus, *lege*, Janningus.
Colum. 351. lin. 49. Provincia, *lege*, Provinciæ.
Colum. 352. lin. 9. Abbatiatibus, *lege*, Abbatialibus.
Colum. 394. lin. 30. Baudemont, *lege*, Baudement.
Colum. 403. lin. 40. Euchariſtia, *lege*, Euchariſtiæ.
Colum. 414. lin. 6. Weimbomio, *lege*, Meimbomio.
Colum. 424. lin. 28. MDL. *lege*, MCDL.
Colum. 436. lin. 12. erolvebat, *lege*, exolvebat.
Colum. 469. lin. 33. Ferardi, *lege*, Everardi.
Colum. 478. lin. 6. ſextarios, *lege*, ſextarios.
Colum. 484. lin. 7. Baſileæ, *lege*, Baſilicæ.
Colum. 489. lin. 23. Creſſoville, *lege*, Creſſonville.
Colum. 497. lin 17. parere, *lege*, parare.
Colum. 498. lin. 32. principe, *lege*, principes.
Colum. 510. lin. 52. provocantur, *lege*, provocant.
Colum. 512. lin. 12. altè, *lege*, alter.
Colum. 529. lin. 34. vacantum, *lege*, vacantium.
Colum. 550. lin. 33. &, *lege*, è.
Colum. 554. lin. 49. æquè, *lege*, æqui.
Colum. 557. lin. 13. Milovicenſis, *lege*, Ninovienſis.
Colum. 548. lin. 52. Soiberti, *lege*, Sviberti.
Colum. 565. lin. 35. Comendatorios, *lege*, Commendatarios.
Colum. 588. lin. 31. 1598. *lege*, 1698.
Colum. 602. lin. 1. 1117. *lege*, 1217.
Colum. 605. lin. 36. Gem, *lege*, Gemp.
Colum. 606. lin 42. regiminis, *lege*, regimini.
Colum. 665. lin. 16. Hoſdingi, *lege*, Huſdingi.
Colum. 668. lin. 54. pas, *lege*, pars.
Colum. 671. lin. 25. expeditio, *lege*, expeditione.
Colum. 672. lin. 14. Lecovienſis, *lege*, Leodienſis.
Colum. 685. lin. 53. Eccleſiæ, *lege*, Eccleſia.
Colum. 687. lin. 36. ſuæ, *lege*, ſuo.
Colum. 696. lin. 3. præfecturæ, *lege*, præfectura.
Colum. 701. lin 52. Sculptoris, *lege*, Sculptorii.
Colum. 715. lin. 49. *poſt* canoniſſæ, *adde*, non.
Colum. 721. lin 47. cuſtodium, *lege*, cuſtodum.
Colum. 722. lin. 20. Poncalibus, *lege*, Pontificalibus.
Colum. 731. lin. 10. faciſcentis, *lege*, fatiſcentis.
Ibid. lin. 29. Cecykius, *lege*, Coykius. *Idem.* lin. 31. emenda.
Colum. 742. lin. penult. viri, *adde*, mortem.
Colum. 745. lin. 36. Laur, *lege*, l'Aar.
Colum. 748. lin. 25. unirus, *lege*, unitas.
Colum. 759. lin. 47. ſubjiciebatur, *lege*, ſubjiciebantur.
Colum. 761. lin. 8. habitabula, *lege*, habitacula.
Ibid. lin. 23. novellam, *lege*, novellum.
Colum. 763. lin. 35. Judiano, *lege*. Juliano.
Colum. 772. lin. 31. Monsfeldiani, *lege*, Mansfeldiani.
Colum. 780. lin. 38. præterſit, *lege*. prætermiſit
Colum. 792. lin. 40. Arnouldus, *lege*, Arnoldus.
Colum. 814. lin. 14. favere, *lege*, fovere.
Colum. 822. lin 27. anni, *lege*, omni.
Ibid. lin. 42. prætento, *lege*, prætenſo.
Colum. 873. lin. 39. exempara, *lege*, exemplaria.
Colum. 874. lin. 31 Chominenſi, *lege*. Caminenſi.
Ibid. lin. 37. Wioia, *lege*. Wia.
Colum. 876. lin. 18. aliis, *lege*, alii.
Colum. 877. lin. 31. & fabre, *lege*, affabrè.
Colum. 879. lin. 28. Blankenkeim, *lege*, Blankenheim.
Colum. 881. lin. 27. obreptus, *lege*, abreptus.
Colum. 883. lin. 49. Siſſcio, *lege*, Sillcio.
Colum. 903. lin. 38. Fluvioni, *lege*, Fluvioli.
Colum. 911. lin. 40. ſubſtituerunt, *lege*, ſubſtiterunt.
Colum. 912. lin. 32. Coelbos, *lege*, Coelebs.

Curabit Auctor, qui ſequentes tomos ipſe corriget, ne tot ſcateant mendis.

Bayerische Staatsbibliothek München

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

XXXX (1,1+1,2) IV.86
VII 87

XXXXX II,1 95 (1,1.2.2,1.2)

XX VIII 96

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google